MOVT, JAN (SZOBRÁSZ POZSONYBAN)

Kresák, Fedor: O povahe a autorstve manieristických interiérov Bratislavského hradu

Ars 1990 "Uloha pamiatky", 45-57

- A Központi Vezetőség Tit
megelőző káderbeszélgeté
szervekkel egyetértésber
irányitó szervek vezetői
és a SZOT tagjaira vonat

III.

Az ujjáválasztandó tis
szervezeti szervek

1. Az alapszervezetek szintjén

a/ Szakszervezeti bizalmiak,

A szakszervezeti csoportok alak
ott alakuljon szakszervezeti cs

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

1968 AUG 11

a villamos.

1021

Hubert Montarier rajza: Túlnépesedés

mektelen,
jobbára a
ról üres
vagy tán
ságot, a h
ről a mi
ebéd: üzer
hol. Ilyen
az a garz
éhezne va
ízű falatra
várakozások és bosszúságok nélkül fogyasztott meleg vacsorára, vasárnapi

ebédre. Az efféle vágy valóra váltásának lehetősége tulajdonképp csak egyszeri nekibuzduláson múlik. Be kell szerezni néhány sokoldalúan kihasználható főzőedényt és főznivalót, amelyek rom-

tetejére tesz
Igazi férf
olajban kisü
enyhén meg
már csak a
amikor az
ételt, ha ké
kanálnyi lis
reszelt sajt
vagy zsírba
sütjük és te
pürével. Ha
hagymát zsí
gombát ehh
hára párol
ugyancsak k

Egyébként
az a legnag
lehetőségek
kreálásra. J

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.
1960 APR 25

MAGYAR NEMZET

Hubert Montarier festőművész kiállítása

Hubert *Montarier*, a svájciból lassan magyarrá váló festőművész ezúttal — két esztendővel fényes Adolf termi kiállítása után — a *Hazafias Népfront I. kerületi bizottságának klubjában* mutatja be új műveit a közönségnek. Hubert Montarier »magyarrá válása« nagyon fontos és egyértelmű folyamat a svájci születésű festőművész munkásságában; s nem a felületen, képei vagy rajzai formális változásaiban rejlik, hanem mindenekelőtt abban a kapcsolatban, amely letelepülése óta közötte és a közönség között szövődött. A budapesti tárlatok látogatói ma sajátjukként fogadják őt. És ő sem idegen közöttünk. Rajzai, képei szólnak hozzánk; rólunk beszélnek, anélkül, hogy levedlették volna eredeti, Montarier szülőhazájában szerzett tanulmányaiból, az otthon fölszívott tanulságokból eredő jellegzetességeiket.

Hubert Montarier ugyanis megtartotta művészetében mindazt, amit hazájában elsajátíthatott: a kevéssel sokat mondás Klee-i művészetét, a komolyságot, a dolgok pontos megfogalmazását és a játékosságot is, amely — szemben a látszattal — nem áll szöges ellentétben az előbb felsorolt tulajdonságokkal. Ezt bizonyítják most bemutatott rajzai és festményei is, a kedvesen játékos *Eső* című rajz, a *Szerelmesek*, az Itália és a többi festmény, s azok a rendkívül kifejező rajzos jegyzetek, amelyeket a világról készített és most a közönség elé tár.

h. gy.

Délben a termelőszövetkez
majd ebéd után vendéglátói k
városnézés szerepelt a progra

A kora esti órákban a G
kozott a megye vezető pártmu
tért vissza Budapestre.

Eddig tart a rövidre fogott krónika. S most kerül nehéz helyzetbe a krónikás, hogy mit emeljen ki a két nap sűrű eseményeiből, amíg *Kádár* János Heves megye vendége volt.

Nehéz a választás.

Az ember a szívére hallgasson-e, vagy az eszére? Legjobb, ha mindkettőre. Mert ha csak a szívére hallgat, akkor a kétnapos vendégeskedésnek az érzelmi momentumai tengenének túl, s ebből nem volt kevés. A meghatott szeretet, amely Kádár Jánost köszöntötte — jobb szóval inkább körülölelte —, annyi kedves epizódot teremtett, annyi őszinte emberi megnyilatkozásnak adott teret, hogy arról külön lehetne írni. Ha meg az értelemnek szóló, a megye politikai, gazdasági, művelődési életének »mutatóit« kellene számba venni, abból egy egész brosúrára telne ki.

Népfrontlap vagyunk, az illem is, a »hazahúzás« is azt kívánja, hogy egy olyan eseményt villantsunk föl, amely közel áll hozzánk.

Kádár János országjáró útjain immár szokássá vált, hogy egy barátságos, fehér asztal melletti estét a népfront helybeli tisztségviselőinek szán. Egerben is így történt. Ennek az estének az adott különös politikai ízt és

Montalegre

Zenta. T. 1033.

A középtérben az ütközetet szemléljük a törökök egy részének menekülésével és a hidról való leszoritásával, az előtérben pedig a szultán sátoránál, az elfoglalt lófark közelében, a császári seregek parancsnokának a meghodolók kardjaikat nyujtják át. Felirata:

Vorstellung des grossen
Siegs, welchen die Kay.
Armee den 1/11. 7bris
1697. bey Zenta an der
Theys, gegen die Türck-
en erhalten.

alól jobbra: J. à Montalegre fec.
magyarázó szövegének kezdete: A. dess Sultans Zelt. és befejezése: E. die Theys brücke.

Rm., mér. a vk. 20.7: 29.4 cm.

Montelegre rézmetsző,XVII s

A zentai XXXX ütközet /1697/

Századok,1868, 57-58. o.

1697 körül

Grafika, rézmetszet, ~~XVII. sz.~~

Montelegre: A zentai ütközet (1697)

Századok 1868, 57-58 o.

Montalegre

Vorstellung des grossen Siegs, welchen die Kayserl. Armee den 11. Sept. 1697. bey Zenta an der Theis gegen die Turcken erhalten. – Fol.
Csatakép J. à Montalegre fec. (Nürnberg)

Bubics. Magyarország jövedék 771.

Montelegre

A zentai ütközet

Szaradok, 1862. 58 l.

M. kir. adóhivatal Eperjesen
ERK: 1904 NOV. 11
11290 sz.

H.

Előiratott a vallás és kisztatás ügyi állandó illetmények II szamfk 134 lapján

1904 XI/18

Halmos.

M.D.K.

Montalone, fényképész

Torinoi mester. Az 1880-as évek végén kép Kossuthról. Túldiszletezett kép, otthonában. Egész alak, ülve, előtte asztalkán természettudományi eszközök, teleszkop, mikroszkop. Mögötte ásványgyüjteményének szekrénye. 201.o. 22. jegyz.

Fejős Imre: Kossuth fényképei. 197.o.

Folia Archaeologica. VIII. 1956. Bp. "Müvelt Nép" tudományos és ismeretterjesztő Kiadó. Bp. 1956

Hubert Montarier

festőművén kiállítása nyílik az 1. ker. Harafias Népfront helységében ápr. 20-án

Magyar Nemzet 1968. ápr. 18. 9. o.

Martin Monstern, ötvös

Sopronban 164?.,1644.,1651-ben készitett jutalomérmeket az iskloák számára a városi számadáskönyvek adatai szerint.8.drb.ismeretes.Az 1642-es Joachim Weissé, a a többi Monsternné. 246.old .Az ev.gymnáziumnak készültek.

Hm Huszár Lajos: Soproni iskolai jutaloműrem 1654-ből 245.old

Mousleon, Martin

Hunár Lajos: Soproni iskolai jutalomérem 1654-ből (Martin Mousleon ötvös alkotása.) - Soproni Szemle, 1966. 20. évf. 3. sz., 245-247.l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

259. l.

Hubert Montaner

Svájci festőművén állít ki Bp-n
2 éve. Fényes Adolf Teremben.
Most a Kazafias Népfront 1. ker.
helységében.

Magyar Wennet 1968. ápr. 25-4.o.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR

1967 OKT

H. Montarier

ÚTKÖZBEN

Kedves közönyös arccal
rám nézett és kezét mosta Charon:
„Ez bíz megesett. Elveszett mind a csomag
és mind a hozzátartozó. Anya, férj, fivér
minden oda lett. Tán lecsúsztak a bárka oldalán"
S én pucéran és súlytalanul
vártam az expresst,
mely az ébredésbe visz.

KÉSŐN

Gyökér a szomjat nem felejti
a szívig csikorgó szárazságot
érgörcsöt kapnak a hajszálerek
ha zöld-keringős körvasutján
a vicinális elakad
És végre vízre
féloldalt nyílnak a virágok.

1021

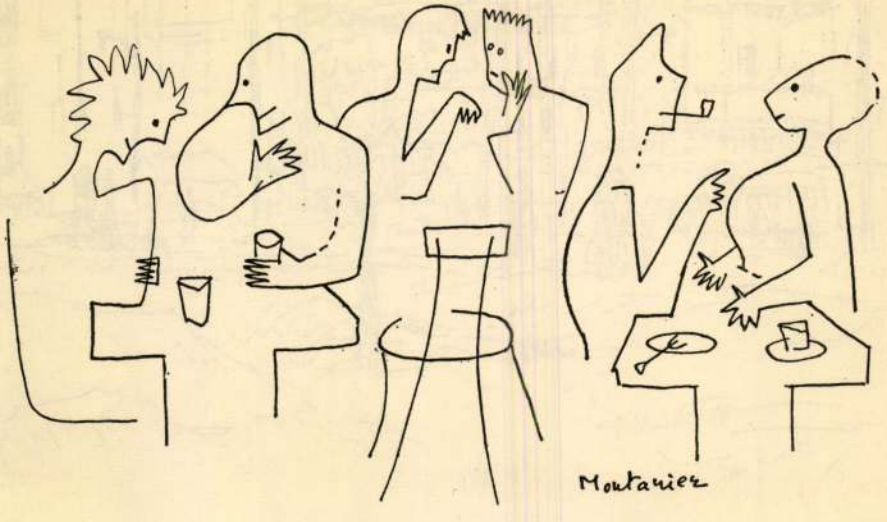

Hubert Montarier rajza

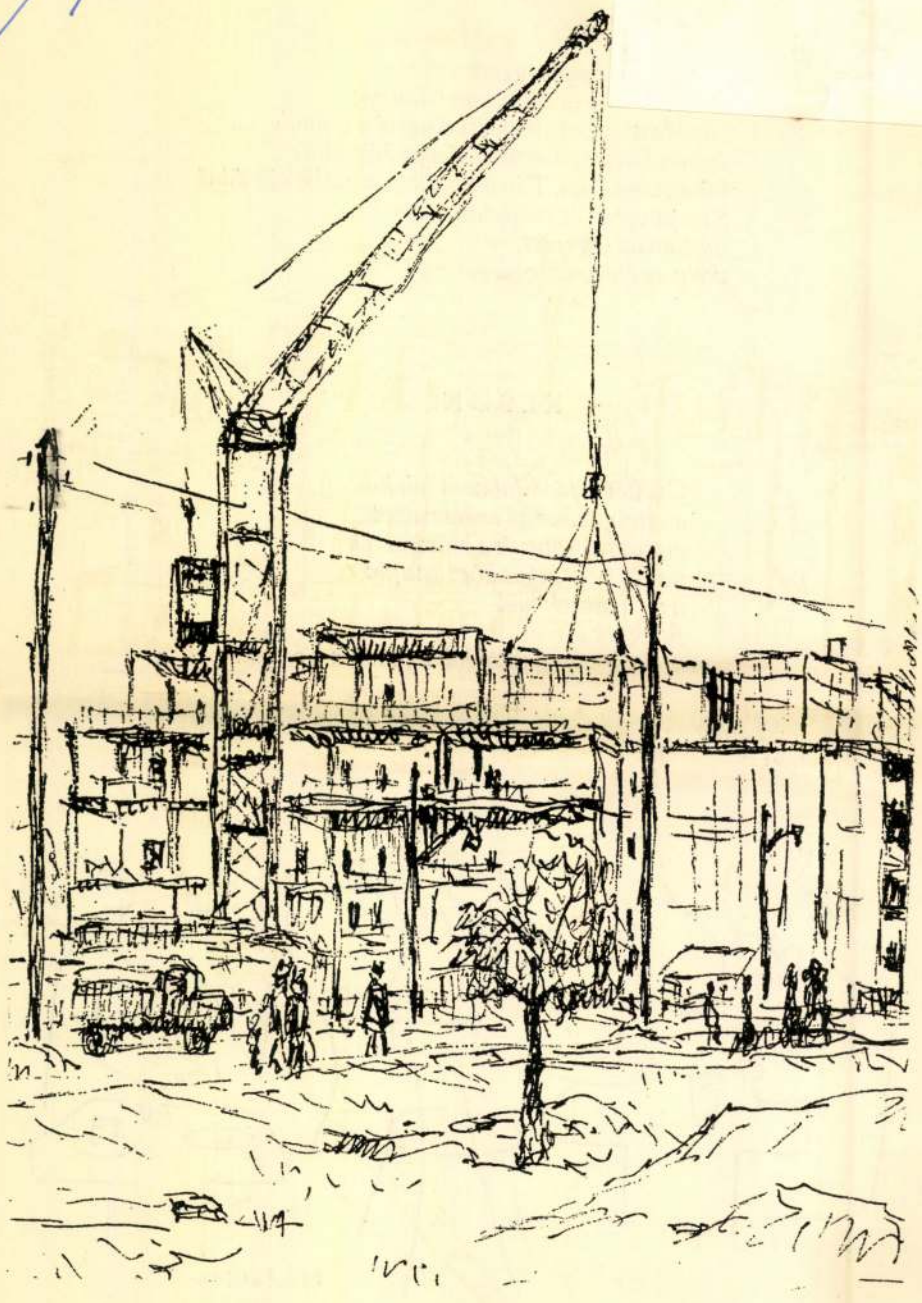

Nolipa István rajza

~~Fuchsstaler~~

Montant

Perlaska

Sadler

Surch

Tyroler

Vidéky

tovább

Höllrigl J:

83.1.

M. viselet-
Tört. i Miall.
Iparm. Muz.
DP 1938

Kiváló tisztelet

Budapest, 1915 okt. 20.

MONTARA v. MORTARA

H. Montanier

grafikus

M.D.Y.

„Kávéházban"

Élet és Irodalom, 1966. május 14 – 8 kep

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Montarier H.

KORTÁRS

1967 APR

/1021

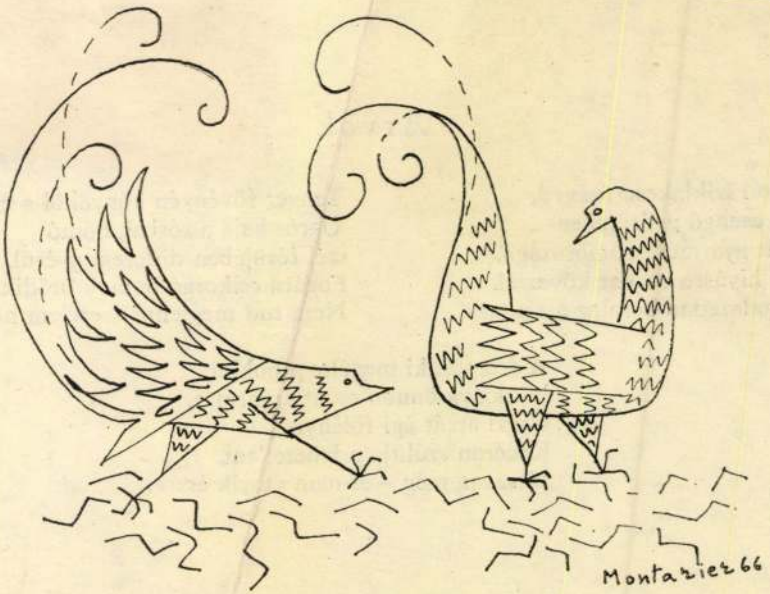

HUBERT MONTARIER rajza

Árvák

Kongatod sziklakeserüséged.
Szemed esengő gyűrüjében
elhagyott gyermek szomorusága.
Minden hivásra utakat követél.
Most irgalmatlan befalaz a tárna.

Tenger fövényén könyököl a másik.
Ugrós haja a sósizű, bontó
szél fésüjében didereg, gyérül.
Fogára csikorgó homok ütődik.
Nem tud meglenni szerelem nélkül.

A szerető, ki megélte a poklot,
hordozva önnön csontjai jármát,
öltözi arcát égi fölénybe.
Kacéran szólítja a lehetetlent.
Játszana még – és nem veszik észre.

M.D.K

H. Montarier
grafikus

Illusztrációi

Élet és Irodalom, 1966. jan. 22 - 5 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Montarier Hubert
1021

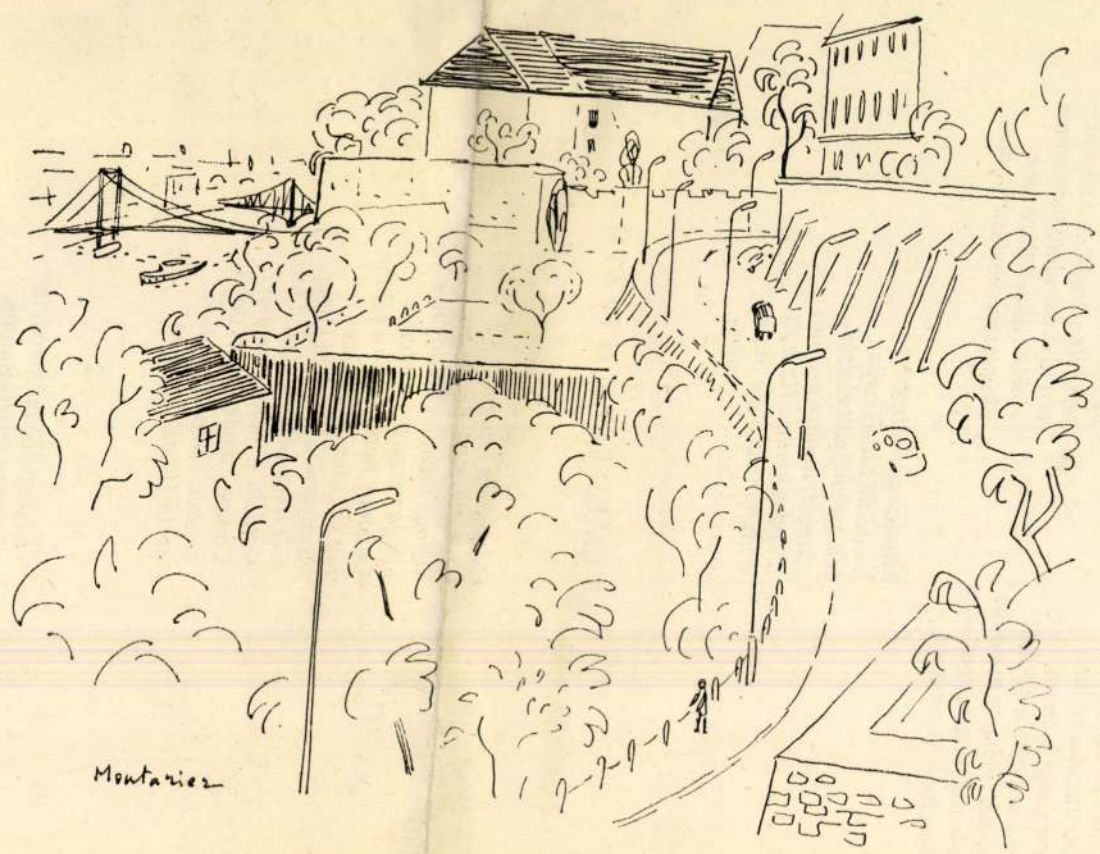

Montarier, Hubert rajza

CSAK ÁTMENET

Minden csak átmenet
tegnap és holnap között
körülnézel a mában
és tegnapi bánatod már
az álom vizébe fordult
a mait is elnyeli mindjárt
a hátad mögül lopakodva
közeledő éji sötétség.

Minden csak átmenet
nemlétből létbe sodortak
az istenek ki tudja miért
pár évig sajogni ez a sorsod
viseld el mondom magamnak
elmúlik átmenet minden
elnyugszol meglásd hamar.

Minden csak átmenet
tündöklő távoli csillag
fellegek mögött elalszik
csapzott lombot eső mos
arcodat könnye fürészti
a holnap vacogva tisztán
vár valahol – de miért?

TÉVEDÉSEK ÚTJAIN

1

Odaadtam szívemet,
kifosztottak és becsaptak,
mennyi meddőn boldog napnak
lángja perzselt, vezetett.
Ősz van, barna lomb a földön,
hig sár, avar, rothadás.
Aranyerdők? – mind kopár,
szél rohan rám, hogy ledöntsön.
Kérdem – mi jöhetne még?
Tompa csendben szél danája
vesztett célom nem találja
körbe fut az út s az ég.

2

Ködlepelbe burkolództak
fényben izzó tegnapok.
Tompa csendbe halt daloknak
árnya jár a fák között.
Nézz magadba, árva árnyék
tévedések útjain,
hig csatakban elgyötörtek. . .
Jaj, te sem vagy bűntelen.

BERTALAN TIVADAR

A BELSŐ HANG

(A szerző két rajzával)

Most én elmondok mindent őszintén, ne is próbáljanak meggátolni ebben, úgy sem sikerülne, mert a belső hangom kényszerít e vallomásra és a belső hangom mindennél erősebb. A belső hangom legyőzhetetlen, én magam sem tehetek ellene semmit.

Nem emlékszem már pontosan, mikor döbbentem rá fantasztikus, rémisztő és hatalmas képességemre, amit az események végül is kétségtelenné tettek. Eleinte álmomban sem gondoltam volna, hogy valami kapcsolat lehet eme gondolatom: „Dögölj meg!" és az ezt követő temetés között, bár a halottat az képviselte, akit e gondolatommal célba vettem. A második esetnél már belémnyilallott valami bizonytalan sejtés s egyidejűleg valami halvány önvád is, ugyanis a belső hangra, ami bennem megszólalt s ezt mondta: „Vigyen el az ördög!", a szemem láttára kezdte vinni, vonszolni valami a szerencsétlent, aki olyan tökéletesen eltűnt, hogy azóta sem került elő. A harmadik áldozatom kissé kitolt velem élete utolsó napjaiban, de ez egyáltalán nem volt olyan komoly dolog, hogy ezért ilyen szörnyű és teljesen váratlan véget érdemelt volna. Dühös voltam rá, nem tagadom, s azt mondta bennem a hang: „Gebeggy meg!" Nem akarom mentegetni magam, de esküszöm, még azt sem tudtam pontosan, mit jelent meggebedni, egészen addig, amíg holtan nem láttam. Rettenetes volt. „Támadj fel!" – mondta bennem a hang. – „Én ezt nem gondoltam ilyen komolyan". – Ám gondolhattam én ezt teljesen őszintén, kívánhattam szívemből, a halott csak hevert, mint a fadarab. Bevégeztetett. Ezen én már nem segíthettem.

Már ekkor feltűnt a furcsa és kétségbeejtő dolog, hogy a szerencsétlenséget, amit puszta gondolatommal előidézek, bármilyen ellentétes gondolattal, vagy kívánsággal jóvá nem tehetem, azonban rémületem meggátolt abban, hogy tudomásul vegyem: hatalmamnak éppen ez az egyik legdöntőbb vonása. Csak hosszú, kétségbeesett kísérletezés után mondtam le a reményről.

A búcsúbeszédet én fogalmaztam és magam mondtam el a sírja felett, bár igen szerettem volna szabadulni e megtisztelő feladattól. Végül beadtam a derekamat, ennyivel tartozom szegénynek, gondoltam, elvégre én öltem meg. Egyáltalán nem fukarkodtam a dicsérő szavakkal, sőt, bőkezűen még meg is toldottam földi érdemeit. Majdnem

Mikor már három napja kóborolt éhesen a fővárosban, és a gyengeségtől se holt, se eleven nem volt, valahogy eszébe jutott Hermin. Elvergődött Budaörsre. Ott megtudta, hogy az asszonyt még a háború előtt elvitte a szívbaj. A fia pedig, Foretsch Jóska, Németországba került a leventékkel, azóta sincs hír róla.

Domi ezután már úgy járt-kelt a világban, mint akinek a fejéből kiröppent a kismadár. Kiaszott testű vénember lett belőle, csupa csontos kéz és láb, két vállát egymáshoz hajlította a kor, az arca ellenben egészségtelenül felpuffadt, szeme résnyire szűkült, és duzzadt ajkai cserepesek voltak. Beszélni szinte elfelejtett. Ha nem klarinétozott, csak nézett bárgyún és alaktalanul vigyorogva maga elé. Piacokon ődöngött, munkásvonatokra kapaszkodott fel, hogy két állomás között néhány forintot keressen, restikben ácsorgott, szolgálatkészen, hogy fizessenek neki, vagy megrugdossák a részegek.

Pedig végre utolérte az egész életében áhítozott szerencse. A csendőrségi irattárakban búvárkodók megtalálták azt a régi, titokban felvett fényképet az inség-felvonulásról. Akik azon rajta voltak, azóta mind mártírokká lettek. Merz István nevét utca őrizte. Valakinek eszébe jutott, hogy egyvalaki él még a fényképen szereplők közül. Előkajtatták Domit, nyugdíjat jártak ki neki. Hiszen párttörténeti kiadványokban, kiállításokon főhelyen díszeleg a képe a régi fénykép jóvoltából!

De Domi meg se értette, mi történik körülötte. A nyugdíj se kötötte meg. Rongyosan és éhesen kóválygott egy év múlva az országban, a pénzt pedig hiába hordta a postás valami régi címre. Ezenkilencszázötvenben internálták, mert ezt játszotta: Szól a kakas már. Jó időbe telt, amíg elhitték, hogy talán mégse a spanyol rádió magyar adásának szignálját népszerűsíti.

Néhányszor még segíteni próbáltak rajta azok, akik nyugdíjat is adattak neki. Az agg zenészek Erkel Ferenc otthonában helyezték el. De Domi újra és újra megszökött, hiába vitték hét határból vissza. Járt vásárról vásárra, faluból városba, pályaudvarról pályaudvarra. Eszelősen keringett még egy ideig, aztán meghalt.

Szegény Domi élt hatvankilenc évet. De micsoda hatvankilenc évet?! Erre ki emlékszik . . .?

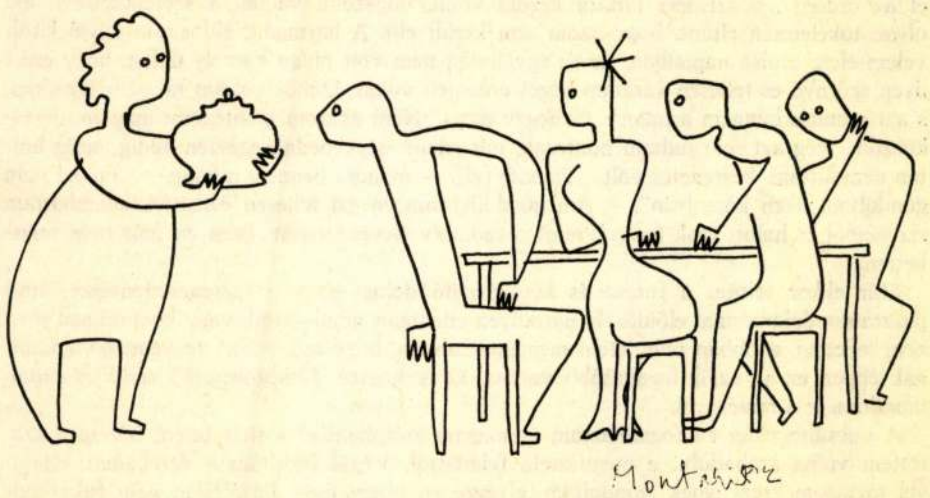

Hubert Montarier rajza

mindenki zokogott; bevallom, magam is alig tudtam visszatartani a könnyeimet s többször is megcsuklott a hangom. A halálát előidéző gondolatomról persze mindvégig bölcsen hallgattam, mert most már teljesen belém fészkelte magát a meggyőződés, hogy mindhárom haláleset a bennem megszólaló hang következménye volt. A temetés után minden maradék, reménykedő kétkedésem is eloszlott, mivel a teljesen félreérthetetlen és végérvényes bizonyosság még ott a temetőben megmutatkozott.

Kifelé ballagván a sírok között, a tekervényes ösvényeken, odalép hozzám valaki, akiről jól tudtam, hogy egész életében kitartóan és fáradságot nem kímélve gyűlölte a megboldogultat, a kezét nyújtja és lehajtott fejjel, földresütött szemmel gratulál: – Istenem, de kár, hogy nem hallhatta szegény, az ön csodálatos és megható búcsúztatóját.

„Csapjon beléd a ménkű!" – gondoltam és megköszöntem az elismerést.

E pillanatban kitépte kezét a kezemből, de ezt nem ő maga tette, hanem az a hatalmas erő, ami őrületes robaj és csattanás kíséretében lecsapott a derült égből s testét a boldogtalannak messze eldobta. Szép nagy ívben, kalimpálva átrepült egy sor fakereszt fölött, majd rázuhant a friss sírhantra, mint egy homokzsák, s behuppant a koszorúk közé. Nyomban tudtam, hogy teljesen hiábavaló a kapkodás, mert tökéletesen meghalt. Óriási pánik keletkezett, a gyászolók a földre vetették magukat, de az ég tiszta kéken ragyogott, semmi újabb baj nem történt, ugyanis ijedtemben semmiféle veszélyes gondolatom nem született, szerencsére teljesen belém szorult a belső hang.

E perctől kezdve már határozottan félni kezdtem önmagamtól. Íme, háromszoros figyelmeztetést kaptam, s negyedikül egy abszolút bizonyosságot, hogy titokzatos, földöntúli erők hatalmas és teljesen egyedülálló képességgel ruháztak fel. Rendkívüli képesség rendkívüli kötelességekkel jár, – gondoltam – éppen ezért mindenekelőtt az a feladatom, hogy következetes és kitartó fegyelemmel vigyázzak a gondolataimra. Lám, már is milyen jóvátehetetlen tragédiákat idéztem elő pallérozatlan gondolataimmal, dühödt kívánsággá tömörülő belső indulataimmal. Ez a temetői szörnyűség tulajdonképpen tisztességes indulat következménye volt, mégis, őszintén szólva: gyilkos vagyok. Négyszeres gyilkos. Ha így folytatom, egész bizonyosan tömeggyilkos válik belőlem. Szerencsére semmi módon nem vonhatnak felelősségre, hanem ezzel még csak súlyosabbá válhat az iszonyú teher, ami lelkiismeretemre nehezedik. Igen. A gondolat fegyelme! Ez az egyetlen megoldás. Nem szabad tovább szaporítanom a tragédiákat. Úgy látszik, csak gondolnom kell valamit s kívánságom nyomban teljesül. Ám minduntalan zavarba ejtett a kudarc, hogy gonosz, dühödt és meggondolatlan kívánságaimmal ellentétes kívánságaim egyáltalán nem teljesednek. Ezt sehogyan sem értettem, mindamellett jóideig fogcsikorgatva bár, de sikerült meggátolnom, hogy akár csak próbaképpen is, gonosz gondolatom támadjon. Már-már azt hittem, ahogy belém röppent, úgy el is szállt a belső hang titokzatos ereje.

Közben feltámadt bennem a kézenfekvő kívánság és egyre ezt hajtogattam magamban: „Legyek milliomos!" Nem hiszem, hogy túlságosan nagyravágyó voltam, érthető és természetes kívánság volt; bárki hasonlóképpen cselekedett volna a helyemben. Mi a fenének dédelgessem anyagi gondjaimat, ha egyszer milliomos lehetek? Nyomban vehetnék néhány liter finom, termelői borocskát és a kétszáz forint adósságomat is rendezném. Nem ámítottam magam, tökéletesen tisztában voltam azzal, hogy nem tehetnek velem túl sok jót ezek a milliók, éppen ezért rendkívül meglepett a kudarc: nem lettem milliomos. Hiába kívántam újra, meg újra, egy megveszekedett fityingsem potytyant az égből. Vagy mégis: gonosz kívánságaimmal teljesen ellentétes volt ez az óhajom, azért nem teljesedett? Nem tudom. Annyit tudok, hogy teljesen tanácstalan voltam.

Később a lottóval próbálkoztam, azzal biztatván magamat, hogy azért mégis csak tenni kell valamit, ha azt akarom, hogy kívánságom valóra váljék. Nem jönnek a mil-

liók csak úgy, teljesen maguktól. Ugyanis a „Dögölj meg!", meg a „Csapjon beléd a ménkű!", egyszerű produkció volt, mivel áldozataim konkrét és egyedi testi és szellemi valóságukban éltek és mozogtak, míg le nem sújtottam rájuk a gondolataimmal. Csak a levegő választott el tőlük, semmi egyéb. A pénz azonban egészen más, igaz, hogy itt is lényegében egyszerű helyváltoztatásról és némi átalakulásról lenne szó, de a pénzt páncélszekrényben őrzik, tehát szükséges valami közvetítő, ami kicsalogatja onnan, hogy a zsebembe vándorolhasson. Ez a közvetítő lett volna a lottószelvény. Csak kitöltöm – gondoltam – és nincs más dolgom, mint azt kívánni: „azok a bizonyos emberek, ezeket a bizonyos számokat húzzák ki a szerencsekerékből." Nem szaporítom a szót: teljesen más számokat húztak ki. Teljes volt a kudarc. Elkeseredett düh vett erőt rajtam. Azonban, becsületemre mondom, elkeseredésem legkínzóbb pillanatában sem vakított el a düh annyira, hogy megpillantván a fehér botjával előttem kopogtató világtalan embert, ne kívántam volna: „nyerje vissza a látását!" Sajnos, ennek a kívánságomnak sem mutatkozott semmi eredménye.

Görcsös és oktalan reménykedéssel néztem utána sokáig és többször megismételtem magamban a kívánságot, végül már a szememet is behunytam, hátha nagyobb foganatja lesz a koncentrálásnak. Ám egész igyekezetemnek mindössze annyi eredménye mutatkozott, hogy teljes erővel nekipuffantam valakinek, aki nem habozott minősíthetetlen, becsületsértő szavakkal nyugtázni az eseményt. – „Fulladj meg!" – gomolygott bennem is a düh. Teremtő isten, a belső hang! Ebben a szempillantásban szerencsétlen ember a torkához kapott és szó nélkül végigvágódott a járdán. Még csak nem is nagyon rugdalózott; szép, rövid haldoklása volt. – Egek, már megint mit csináltam! – Úgy látszik, a belső hangom végérvényesen önállósította magát, íme, teljesen független az akaratomtól. Ez a gondolat, ez a kívánság nem én voltam, ez a belső hang egy óvatlan pillanatban csak úgy egyszerűen belém fúrta magát, mint a féreg és megtelepedett bennem. Időnként aztán innen, erőszakkal elfoglalt fészkéből indul támadásra, mintegy fedezékből, halálos biztossággal megcélozva áldozatait. Bizonyára jól és biztosságban érzi magát egyéb gondolataim társaságában, hogy miért, az felfoghatatlan, talán mert győztesként uralkodhat fölöttük. De ez a belső hang nem én vagyok, ez egészen bizonyos; én csak az ő eszköze vagyok, semmi más, táptalaj, ahol megtalálja a féreg az életfeltételeit.

Csak álltam a kinyúlt tetem fölött, topogtam, tehetetlenkedtem és olyan kegyetlenül kínzott az önvád, hogy ott helyben, mindenki füle hallatára és később a rendőrségen is készséggel és habozás nélkül megvallottam: én őltem meg a szerencsétlent.

Hamar kiengedtek. Fegyvert nem találtak nálam, a holttesten az esés okozta zúzódásokon kívül semmiféle sérülést nem sikerült felfedezni. A halál oka kétségtelenül fulladás volt, fojtogatás minden jele nélkül. A vizsgálatot végző rendőrségi személyek feltűnően udvariasan és előzékenyen bántak velem, beleértve a rendőrorvost is, aki barátian azt tanácsolta, haladék nélkül vessem alá magam egy kiadós és körültekintő ideggyógyászati kezelésnek. – Na, ez bolondnak néz – nyugtáztam magamban a nemes igyekezetet s azon imádkoztam, ne vigye túlzásba a kegyes bosszantást, mert olyant gondolok, hogy megemlegeti. Helyesebben: olyant gondolok, hogy még csak meg sem emlegeti, tekintve, hogy ebben az esetben erre egyáltalán nem nyílhat lehetősége.

Végezetül, miután kellőképpen kifüstölögtem magam, eme legújabb tragédiának és mindama zűrzavarnak, ami e tragédiát kísérte, az lett az eredménye, hogy megkeményedtem és teljesen kitisztult aggyal összegeztem hatalmas, ám korántsem mindenható képességem mibenlétét. Megállapítottam, hogy ez az egész förtelem tökéletesen jellemző a dolgok természetére. Egy gonosz kívánság: s kész, két gyilkos óhaj: máris beteljesedett, száz kegyetlen gondolat: elvégeztetett, egy jókívánság: sehol semmi, tíz nemes

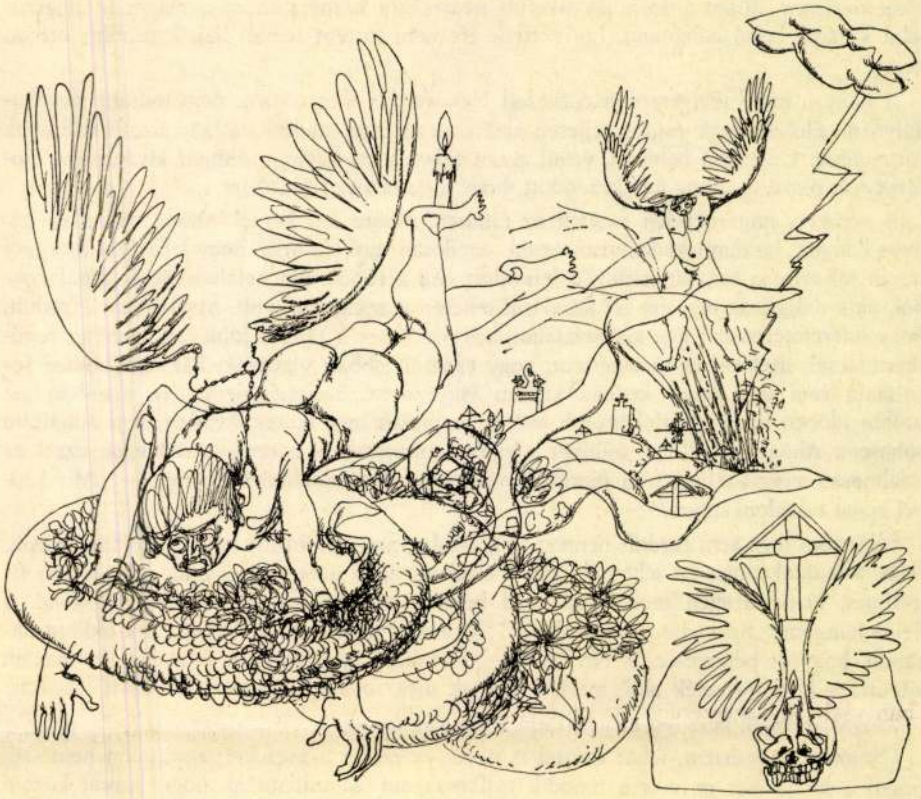

óhaj: minden hiába, millió fennkölt gondolat: pusztába kiáltott szó. Tehát így állunk! A belső hang fogva tart; nem menekülhetek. El kell fogadnom tehát a sors kihívását. Nem tehetek egyebet. Erre megy a játék. Ám legyen!

Magánéletemben nem történt lényeges változás. Változatlanul szeretett a feleségem s változatlanul szerettem a szeretőimet. Mindannyian aggódtak értem, mert megéreztek valami idegenséget a viselkedésemben és gyakran megjegyezték, úgy tűnik, mintha kissé sápadtabb lennék a normálisnál. Én meg aggódhattam mindannyiukért, mi lesz velük, ha istenments, megharagítanak. A feleségem különben is mindig hajlamos volt arra, hogy felbosszantson. E tekintetben igen leleményes volt, bő repertoárral rendelkezett és nagy gyakorlatra tett szert az évek folyamán. Ráadásul az volt a vesszőparipája, hogy én nem vittem semmire: lám, ez meg az, sokkal kisebb tehetséggel már hol tart. Persze, mert van eszük, nem tehetetlenkednek, megragadják a létra fokát és nagyon jól tudják, ki és mi húzhatja és tólhatja őket fölfelé, hogy minél gyorsabb legyen és minél kisebb erőfeszítést követeljen a mászás. Egyszerre csak hipp-hopp, észre sem veszik, és ott vannak a létra tetején. Nem baj, ha nem értenek semmihez, mert az ilyen hülyék, mint én, úgyis elvégzünk helyettük mindent. Nekik nincs egyéb dolguk, mint felmarkolni a pénzt és kegyes leereszkedéssel fogadni alattvalóik ovációját. Szóval, ilyesmikkel traktált az én kis feleségem, de azért titokban szerettem őt, semmiképpen sem akartam elveszíteni. A fullánk persze bennem maradt mindig, ezt nem tagadhatom. Mindamellett, jó-

ideig hősiesen álltam a sarat és sikerült némaságra kárhoztatnom a már-már megszólalni készülő belső hangomat. Így szerencsére nem történt semmi baj, legalábbis otthon nem.

A hang a munkahelyemen jelentkezett legközelebb. Egyszerűen, nem tudtam megakadályozni. Először csak valami teljesen alaktalan és meghatározhatatlan célzatú indulatok formájában kavargott bennem, végül aztán teljesen egyértelmű, dühödt kívánsággá csomósodott össze. A dolog úgy kezdődött, hogy megalázott a főnököm.

A végzetes nap reggelén megállt az ajtóban, zsebre tett kézzel, ahogy szokta és gúnyos hangon, kiszámított komótossággal, gondosan ügyelve arra, hogy lehetőleg az egész terem jól értse a szavait, csúnyán lehordott. Az a főnök, aki belőlem élt és mindazokból, akik dolgoztak helyette is! Ráadásul teljesen igazságtalan volt. Máskor is előfordult, hogy leteremtettézett; egy kis igaztalanságért se ment a szomszédba, én azonban rendszerint csak nyeltem és megígértem, hogy ezentúl jobban vigyázok, bár legtöbbször fogalmam sem volt, mire kellene jobban vigyáznom. Szerencsétlenségére azonban az utóbbi időben kissé ingerlékenyebb lettem. A pózait meg különösképpen nem állhattam sohasem. Ahogy ott állt az ajtóban a gúnyos fintorával s nyomta a szöveget, ezzel az unalmasan vissza-vissza térő mottóval választva el szónoklata fejezeteit: – „Mit képzel maga tulajdonképpen?!"

Esküszöm meg sem fordult bennem a gondolat, ami egyébként teljesen köztudott volt, hogy tulajdonképpen én lehetnék az ő helyében, ha ő nem volna; csak arra lettem figyelmes, hogy hirtelen mocorogni kezd bennem valami s egyszercsak megszólal a belső hangom: „Szakadjon rád a plafon!" És a plafon leszakadt. Éppen csak akkora darabon, hogy őt betemesse. – Na látod! – mondtam és trüsszögve a portól, én magam kapartam ki a törmelék alól, mert a többiek még sokáig az íróasztalok alatt hasaltak.

Szóval, a főnök kész lett s én vártam a kinevezésemet.

Őszinteséget ígértem, tehát ezúttal is nevén nevezem a gyereket, egyáltalán nem szépítem a kifejezést: ez volt a hatodik gyilkosságom. Mondhatnám, hogy semmi közöm hozzá, a belső hang volt a tettes egyedül. És mit tehetek én arról, hogy ilyen omladékony födémet építettek a főnököm feje fölé? Lelkem legmélyén azonban éreztem, hogy mégiscsak az én áldozatom. Meg kellett volna fékeznem a belső hangot. Aki ilyen fantasztikus hatalom fölött rendelkezik, mint én, annak kötelessége, hogy mindenek előtt önmaga fölött uralkodjék. Hanem az ember esendő, miért lennék más magam is? Bármilyen keserű volt a felismerés, ezúttal is gyengébbnek bizonyultam a birtokomban levő hatalomnál, vagy ha úgy tetszik, annál a hatalomnál, amely engem birtokolt. Ily módon a belső hang, ami hatalmam biztosítékát jelentette, egyben minduntalan gyengeségemre figyelmeztetett. Mindezek után, végső soron ki tagadhatná tisztességemet az egész ügyben, különösen ha figyelembe vesszük, hogy ezek a figyelmeztetések alapos önvizsgálatra késztettek. Rendben van, gyenge vagyok; persze erről nem beszélhettem soha senkinek, de tisztességes is vagyok, mert nem veszítem el a fejemet, józanul mérlegelem a helyzetet személyemet az események irányításában. Azt persze nem bántam, ha tisztességem híre szerteröppen, természetesen egész más vonatkozásban, ugyanis önvizsgálatom indítékairól ugyancsak nem beszélhettem sohasem. Ha olykor úgy éreztem, nem bírom tovább, el kell mondanom a titkot végre valakinek, akkor megszólalt a belső hang és figyelmeztetett, emlékezzem csak vissza a rendőrségi jelenetre: elmondtam mindent és mi lett az eredménye?! Kellett az igazság, amit iszonyú lekiismeretfurdalások közepette megvallottam?! Nem kellett. Leghelyesebb tehát, ha megtartom a titkomat és elnyomom a lelkiismeretfurdalást. Semmi kedvem még egyszer olyan helyzetbe kerülni, különösen most, amikor feljebb léphetek a létrán.

Főnököm halála már korántsem rendített meg annyira, mint előző áldozataim sorsa, ami kétségtelen bizonysága volt annak, hogy lelkiismeretem háborgásának megfékezésében komoly haladást értem el. Ha más vonatkozásban tudomásul vettem gyengeségemet, eme vonatkozásban az erőmet kellett tudomásul vennem. E kettősség nyomán végül is tökéletesen helyreállt lelkem egyensúlya. Végre eljött a pillanat is: léptem egyet a létrán fölfelé és nagy szorgalommal, őszinte lelkesedéssel folytattam szegény megboldogult főnökünk munkáját.

Feleségem örült a kinevezésnek, bár megjegyezte, hogy csak a szerencsés, azaz a szerencsétlen véletlennek köszönhetem az egészet, ha ez nincs, életem végéig ott tartok, ahol voltam. Mert én olyan vagyok, hogy csak várom a sültgalambot; hát ez egy ilyen sültgalamb volt, semmi egyéb. Életemben először fölényesen mosolyoghattam: „ha te tudnád, miféle sültgalamb ez!" – gondoltam és azon nyomban nagy ívben, szép férfiasan hanyatt vágtam az ágyon. Szegénykém, nem tudta mire vélni ezt a szokásomtól eltérő viselkedést, de egészen biztos, nem nagyon szomorkodott miatta.

Egyáltalán nem mondtam le humanista elképzeléseimről. Eltökélt szándékom volt, hogy egyedülálló képességemet, emberbaráti kísérleteim sorozatos kudarca ellenére, valamiképpen az emberiség szolgálatába állítom. Már felködlött bennem a megvalósítás bizonytalan körvonala is, de ez egyelőre még olyan rémisztő volt, olyan messzemenő következményeket sejttetett, hogy megriadtam tőle. A belső hang tragikus következményei immár igen határozott és egységes eseménysorozatot alkottak, mégsem voltak elegendők, hogy kellőképpen felkészítsenek elképzeléseim megvalósítására. Éltem hát a magam hétköznapi életét. Állítólag jó főnök voltam. Persze, mindenkinek akad ellensége, ehhez nem kell vetőmag, ez terem, mint a gyom. Titkárnőm, meghitt együttlétünk alkalmával nem vonakodott tájékoztatni az itt-ott felröppenő szóbeszédfoszlányokról. Természetesen kedves méltatlankodással, ostyába csomagolva adagolta a hallottakat, engem azonban nem téveszthetett meg a dolgok lényegét illetően. Egész egyszerűen, azt terjesztették rólam, hogy soha nem lett volna belőlem főnök, ha elődömre nem szakad rá a plafon; (ilyenkor mintha a feleségemet hallottam volna) és azt is sugdosták, hogy viszonyom van a titkárnőmmel. Ami a főnökségemet illeti, van igazság a dologban, ám korántsem azért, mintha eleve nem lettem volna rátermettebb, mint szegény megboldogult elődöm. Inkább erről suttogtak volna! A titkárnőmmel meg az volt a helyzet, hogy hát igen.. .fiatal volt és csinos, mindene a helyén, ráadásul egyáltalán nem én kezdeményeztem a közeledést. Ki tudott volna ellenállni a kísértésnek az én helyemben? Ez különben is magánügy. Kinek ártottam ezzel? Mi köze van ehhez bárkinek is? Ilyesmivel kikezdeni az embert, nyilvánvaló rosszindulat, semmi egyéb.

Volt valaki, aki különösképpen élen járt eme pletykák terjesztésében. Tudtam, hogy a helyemre pályázik. Tulajdonképpen nem haragudtam rá, mert hamar rádöbbentem, hogy új beosztásom egyáltalán nem elégít ki. Néha azon kaptam magam, hogy lábam szinte akaratomon kívül, önműködően megemelkedik, hogy megérintse a következő létrafokot, ahová hamarosan fel kell lépnem. Ennélfogva mit bántam én, kit választ a sors, hogy alattam álljon. Szegény, nem érhette meg, hogy vágyainak megfelelő helyre kerüljön. Egy napon megálltam az ajtóban, ahol valamikor megboldogult elődöm álldogált. Én egészen másképp álltam, nem tettem zsebre a kezemet, semmi gúny nem volt a hangomban, csak szép szelíden arra kértem a pletykálkodót, hogy a susmusolás helyett inkább a munkáját végezze rendesen. Főnökhöz szinte méltatlan módon, könyörgő hangon figyelmeztettem, hallgasson rám, a saját érdekében. Erre ő felpattant a helyéről, kijelentette, hogy ő nem susmusol, s ha nem hiszem, hát jól figyeljek őrá, mert belevágja ő a szemembe is, amit a hátam mögött mond. És belevágta! Figyelmeztetni akartam, hogy ne tegye, de csak intettem neki, hogy tessék parancsolni. Nagy felindultságában

egyébként is olyan gyorsan cselekedett, hogy lehetetlen lett volna meggátolnom bármiben is. Legalább hátra tudtam volna lépni egyet, hogy becsapjam az ajtót magam mögött, de nem tudtam, mert teljesen béklyóba vert a megdöbbenés; a pletykálkodók ugyanis nem szoktak nyíltan támadni. Tehetetlen voltam. Ő csak mondta a magáét, a többiek sunyítottak az íróasztalok mögött, mígnem a boldogtalan eszelős erőszakkal előcsalta végzetes belső hangomat: „pukkadj meg!", mondta a belső hang.

Nahát. Ennél borzalmasabb látványban még nem volt részem. Ez volt a legszörnyűségesebb, amit a belső hang valaha is elkövetett, pedig viszonylag szelíden hangzó kívánság volt, amit megfogalmazott. Ki érti ezt? Nem is részletezem a dolgot; iszonyodom, ha rá gondolok.

Tulajdonképpen öngyilkos lett a szerencsétlen. Istenbizony megérdemelte volna, hogy a helyembe lépjen. Nem tagadhatom: karakán módon viselkedett; bizonyára jó főnök vált volna belőle, olyan, amilyen kevés van. Ám a sors útjai kifürkészhetetlenek, a belső hang íme, megint elvégezte áldatlan munkáját. Ha szegény pára túlélhette volna a jelenetet, magam javasoltam volna utódomul, amikor eljött az ideje, hogy magasabb beosztást kapjak.

Mert hamarosan eljött ez az idő. Még meg sem melegedtem új, kényelmes karosszékemben, máris meg kellett válnom tőle. Nem állíthatom, hogy az új szék, amit cserébe kaptam, kényelmetlenebb volt, dehát az új székkel új arcok is jártak, új beosztottak, új főnökök, teljesen új környezet, egészen más munkakör; meg kell szokni az ilyesmit.

Egyszerre két fokot léptem a létrán fölfelé. Kissé váratlanul ért a dolog, de hála önkéntelen gyakorlásaimnak, kettőt lépni sem okozott leküzdhetetlen nehézséget. Ráadásul csak egyetlenegy újabb alakot, egyetlenegy komoly befolyással rendelkező akadékoskodót állított félre a belső hangom, s íme, én mégis kettőt léptem. Ez a letagadhatatlan siker felvillanyozott. Nagy lelkesedéssel, lankadatlan szorgalommal, rövid időn belül teljesen átszerveztem a gondjaimra bízott hatalmas apparátust. Végre mindenki előtt megmutatkozhatott rátermettségem, amely (ez most már kétségtelen volt) csak nagy dolgok végbevitelére volt hivatott.

Hivatali teendőim mellett egyéb megerőltető tennivalóim is akadtak ebben az időben. A közlekedésre nem volt gondom, beosztásom majdnem korlátlan lehetőséget biztosított egy nem akármilyen szolgálati kocsi és a hozzá tartozó akármilyen sofőr használatára. Fönn a hegyen épülő, csinos kis villámmal kapcsolatos bonyolult organizáció, a legkülönfélébb szervek megkeresése anyag-ügyben, munkaerő biztosítása és egyebek azonban így is jelentékeny terhet róttak rám, rengeteg időt és energiát elraboltak tőlem, nem beszélve az anyagiakról. Ráadásul a Balatonnál is építkeztem; elvégre a nyárra is gondolni kell. Ez megkétszerezte gondjaimat; semmi nem megy csak úgy, magától. Már végleg letettem arról, hogy a belső hanggal próbálkozzam, hogy közvetlenül valami pozitívum szolgálatába állítsam, mert hiába kívántam én azt, legyen anyag, ilyen és ilyen, legyenek serényebbek a dolgozók, legyenek már készen a villák végre, nem mentem én azzal semmire. Nem segíthetett ezen csak a kitartó szervezés, a jó kapcsolatok és természetesen megint csak és mindig csak a komoly anyagi áldozat. Végre készen állott minden. A balatoni ház kertjébe, néhány méternyire a tó vizétől, még úszómedencét is építettem, mert teljesen nevetséges dolog, hogy kilométereket gyalogoljon az ember, ha derékig érő vízben akarja megmártani magát.

Feleségemet mintha kicserélték volna. Megfiatalodott, mindig a legújabb és legelegánsabb holmikban járt, és néha úgy tűnt, mintha tisztelettel tekintene rám, amit azelőtt nem észleltem sohasem. Az összejöveteleken, amelyeket barátaim tiszteletére rendeztem, különösképpen kivirult. Könnyed háziasszonyi bájjal foglalkozott még a barátnőimmel is, akik nyugodtan jelen lehettek a sokadalomban. Senki nem foghatott gyanút

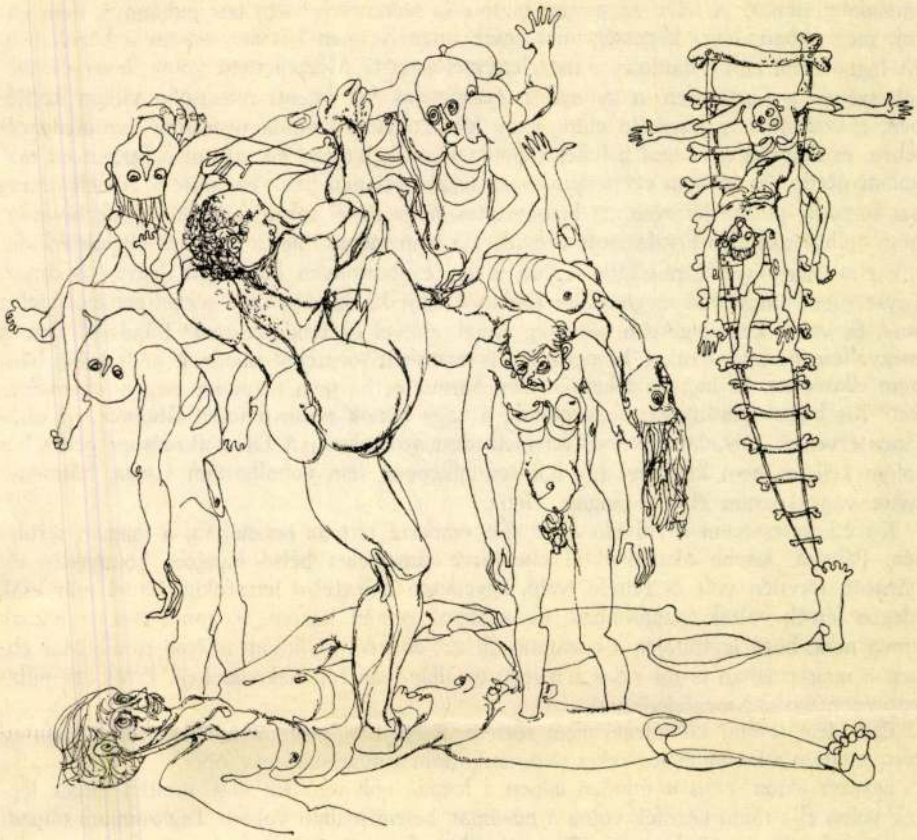

és azt hiszem, végső soron senki nem panaszkodhatott ezekre az összejövetelekre. Barátaim és tisztelőim tábora nőttön-nőtt, eképpen barátnőim tábora is. Ezt nem kerülhettem el, egyszerűen nem volt menekülés. Egyre újabb jelöltek tűntek fel, anélkül, hogy a kisujjamat mozdítottam volna és a régiek ragaszkodása csöppet sem lanyhult. Ez néha igen kényelmetlen volt, amellett a hölgyek természetszerűen fokozódó igényei egyre újabb és újabb anyagi és egyéb természetű megterhelést jelentettek. A legkritikusabb pillanatokban azonban rendszerint megszólalt a belső hangom és ez mindent megoldott.

Szóval, egyszer csak annak rendje-módja szerint elérkezett a pillanat, amikor néhány apróságon kívül már semmi egyéb nem hiányzott, csak egy magasabb beosztás. Ez a magasabb beosztás tulajdonképpen nem az anyagiak miatt hiányzott elsősorban, mivel e tekintetben már igazán szép eredményt értem el, bár ha meggondoljuk, az isten pénze sem elég manapság. Ezt az apparátust azonban én már kellőképpen rendbe tettem, itt már megy minden, mint a karikacsapás, ahogy elő van írva; ennélfogva kicsit fölöslegesnek éreztem magamat. Abban merült ki minden tevékenységem, hogy aláírogattam a kezem alá helyezett papírokat és kész. Ez igazán nem egy ilyen nyughatatlan szellemű, tennivágyó embernek való, akivé lettem, mióta megpillantottam a belső hang sugallta távlatokat. Semmi kedvem nem volt ahhoz, hogy megpenészedjek. Egyre türelmetlenebb ösztökéléssel sarkallt a vágy is, hogy igazán emlékezetes módon hasznára váljak

társadalmunknak. A jólét, az anyagi biztonság szerencsére nem tett puhánnyá, nem gátolt meg abban, hogy képességeimet egyre intenzívebben kamatoztassam a közéletben. Ki tagadhatná eme tulajdonság tiszteletreméltóságát? Megtehettem volna, hogy csücsülök szépen a fenekemen, a gyönyörű, évszázados fák között magasodó villám kertjében, a szalonban a kandalló előtt, vagy lubickolhattam volna nyaralóm úszómedencéjében, és hagyom a világot a fenébe, boldoguljon nélkülem, én már nem fárasztom magamat őérte. De én nem ezt tettem, vagy legalábbis nem csak ezt tettem. A belső hang azt sugallta, puszta létezése azt bizonyította, hogy ennél sokkal többre vagyok hivatott, hogy tulajdonképpen kiválasztott vagyok, aki nem menekülhet a számára kijelölt feladatok elől, bármilyen fáradságos legyen is ez, és bármilyen kényelmes legyen is amaz. Egyszerűen, nincs joga meghátrálni senkinek, akit különleges képességgel ruházott fel a sors. És van-e különlegesebb képesség annál, amivel én rendelkeztem? Ráadásul, (ezt is megvallom őszintén) titkos bűntudatom is ösztökélt jóvátenni mindazt, amit belső hangom elkövetett. És hogyan tehetnék jóvá bármit is, ha nem ragadom meg a lehetőségeket? Kis bűnök parányivá zsugorodnak, a nagy bűnök pedig teljesen eltűnnek, ha általános érvényű, társadalmi szintű felemelkedést szolgálnak. A felemelkedéshez pedig hatalom kell, ez nem kétséges. Így hát semmiképpen sem vonulhattam vissza, bármennyire vágyakoztam élni a magam életét.

Következetességem rövid idő alatt első emberré tett az országban, a magam területén. Pályám, kisebb akadályoktól eltekintve, amelyeket belső hangom könnyedén elhárított, töretlen volt és felfelé ívelő, egyenesen a legfelső létrafokig. Ennél már csak idegen létrák voltak magasabbak, de azokhoz semmi közöm, – gondoltam – hacsak annyi nem, hogy legtöbbjén a barátaim álltak; én nem kívántam átlépni rájuk. Már ebben a magasságban is túl ritka a levegő és állandóan fogódzkodni kell. Erről egy pillanatra sem szabad megfeledkezni.

Egy ideig semmi különleges nem történt. Szépen megvoltam a helyemen, keményen megvetettem a lábam és mélyeket szippantgattam a magaslati levegőből.

Egyszer aztán, amikor minden éppen a legnagyobb rendben volt, mintha férgek leptek volna el s rágni kezdték volna a húsomat, belém nyilallt valami. Légszomjam támadt és félni kezdtem. Alattomos módon jelentkeztek a tünetek, így nem is foghattam fel azonnal, mi történik velem, csak nagysokára vettem tudomásul, hogy fordulópont állt az életembe. Hovatovább tökéletes bukfenc. Nem, nem zuhantam le a létráról. Egyáltalán nem. Ha olykor meginogtam, átnyúltak hozzám a szomszéd létrákról és megtámogattak. Miközben támogattak, nem néztek rám. Egymást nézték és ez nagyon idegesítő volt. Félelmem nem múlott el egyetlen pillanatra sem, sőt, egyre inkább a hatalmába kerített, olyannyira, hogy hiába álltam biztosan a helyemen, a bizonytalanság férgei ott élősködtek minden porcikámban. Megpróbáltam kitapogatni az alattam levő lépcsőfokot, de nem mertem lejjebb ereszkedni. Ettől is féltem. Nem mertem lefelé nézni. Szédültem. A belső hangom nem segíthetett. Ha megszólal, támasztékaim is meginognak s még reménytelenebbé válik a helyzetem. Ha nem is néztem lefelé, ami önmagában is óriási önfegyelmet, mérhetetlen erőfeszítést követelt, (rettenetes dolog állandóan fölfelé nézni; tüzes karikák táncolnak az ember szeme előtt és minden ízében megmerevedik) a hangok feljutottak hozzám és ezek a hangok okozták a legnagyobb rettegést. A hangok nyugtalanító szavakat hordoztak. A hangok csúszómászók, a hangok kígyók, a hangok lábonjárók, a hangok madarak, szárnyuk van, repdesnek; a hangok szerteröpítették. hogy különös halálesetek történtek körülöttem. Különös és megmagyarázhatatlan halálesetek.

Véget akartam vetni ennek a kibírhatatlan állapotnak. Azt kívántam, haljak meg magam is, mert én nem így akartam, nem ezt akartam. Egyszerre elveszítette értékét mind-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR

1968 JUN

1021

Hubert Montarier rajza

szöveggel: „*Kunczer Gyula – Versek borítékban* – Versei nagyon tartom őket közlendőknek. Legyen szíves újra elfáradni hozzám néhány dulával, a most visszaadott versekkel és újabb verseivel együtt. Bpest, Lajos".

Több Mikes-cédulám nincs; a továbbiakban csak szóbelileg közölte „szárnypróbálgatásaim" hosszú listájában ilyenformán rögzítettem: „Júli Estnél. Nincs fejlődés. Simon." „Október. Negyedik kopogtatás Estnél. U. kül: „Estnél ötödször. Simon. Mikes kedves."

Mindebből kitűnik, hogy a kitartó kísérletezés kétoldalú volt. Mert i az eredmény ötödszöri kísérletezésre is „simon" volt, azaz semmis, Mik dott.

Miben állott Mikes kedvessége? – Először is megkérdezte, hogy nincsen-e szükségem pénzre, mert ha igen, csak szóljak; ha még nem is közli a verseimet, valamivel szívesen támogat. – Ma már sajnálom, hogy olyan mamlasz filozopter voltam, s nem fogadtam el anyagi támogatást. Mert voltaképpen nem volt szükségem rá, otthon eltartottak, s a zsebpénzemet biztosította egy-két tanítvány. De talán „költőbbnek" tűntem volna fel, ha előlegként elfogadok néhány pengőt. No de hát soha nem voltam híve a „céhen kívüli tarhásságnak".

Ám az öreg Mikes nem zavartatta magát. Ha nem fogadtam el pénzt, hát megajándékozott mással. Könyvekkel. Megtudván, hogy magyar-német szakos tanárjelölt vagyok, adott egy Toussaint-Langenscheidt metódusú füzetes német nyelvkönyvet. Megajándékozott az általa igen nagyra becsült Komjáthy Jenő „Homályból" című kötetével és Lenaunak a Reclam-kiadású verseskönyvével.

De nemcsak a könyvtárából adományozgatott, hanem irodalmi tudásának mérhetetlen tárházából is. Lenau „Postillon" című szép költeményével kapcsolatosan kifejtette a saját elgondolását, hogy az tulajdonképpen szimbolikus vers, amelyben egy élő költő halott költőtársa emlékének áldoz. – Avagy nyesegette ifjonti zsengéim titánkodó kinövéseit. Egy egyszerű példán megmagyarázta a hím- és nőrímek titkát. Az egyik alkalommal az „Isten malma" című poémámat mutattam be neki, amelyben előfordultak ezek a sorok: „Az Isten malma tisztulás, – omlós, finom, fehér, nullás – lisztté lesz itt a durva mag . . ." Mikes figyelmeztetett, hogy a „tisztulás"-ra nem jó rím a „nullás", mert a jambusra nem rímelhet trocheus. A rá annyira jellemző kedves cinizmusával így folytatta: „Ha így lenne, hogy 'Az Isten malma szarhullás', akkor jöhetne a 'nullás' szó, de akkor sem, mert költeménybe nem illő malomipari szakkifejezés". Kijavítottam „puhás"-ra, és így jelent meg később a vers – az Élet-ben.

Kikkel találkoztam nála? – A fiatal Fodor József gyakran ott üldögélt a szobájában könyveket vagy kéziratokat tanulmányozva. A komor Pap Károlyt is láttam nála megfordulni, akit szigorúan „Pap úr"-nak titulált. Általában mindenkit „urazott" Egy alkalommal, amikor éppen velem foglalatoskodott, Karinthy Frigyes nyitott be, aki szerényen leült mögöttem egy székre, megvárandó, míg sorra kerül. Akkor történetesen verseken kívül novellákat is hoztam, nem a sajátjaimat, hanem egy vidéki ismerősöm kért meg a közvetítésre. Mikes kijelentette:

M.D.K.

Hubert Montarier festö

Firenze c.

müvét a Müvelödésügyi Minisztérium megvásárolta 1967.

Müvelödésügyi Minisztérium vásárlásai 1967. 2.1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR
1980 JÚN

1021

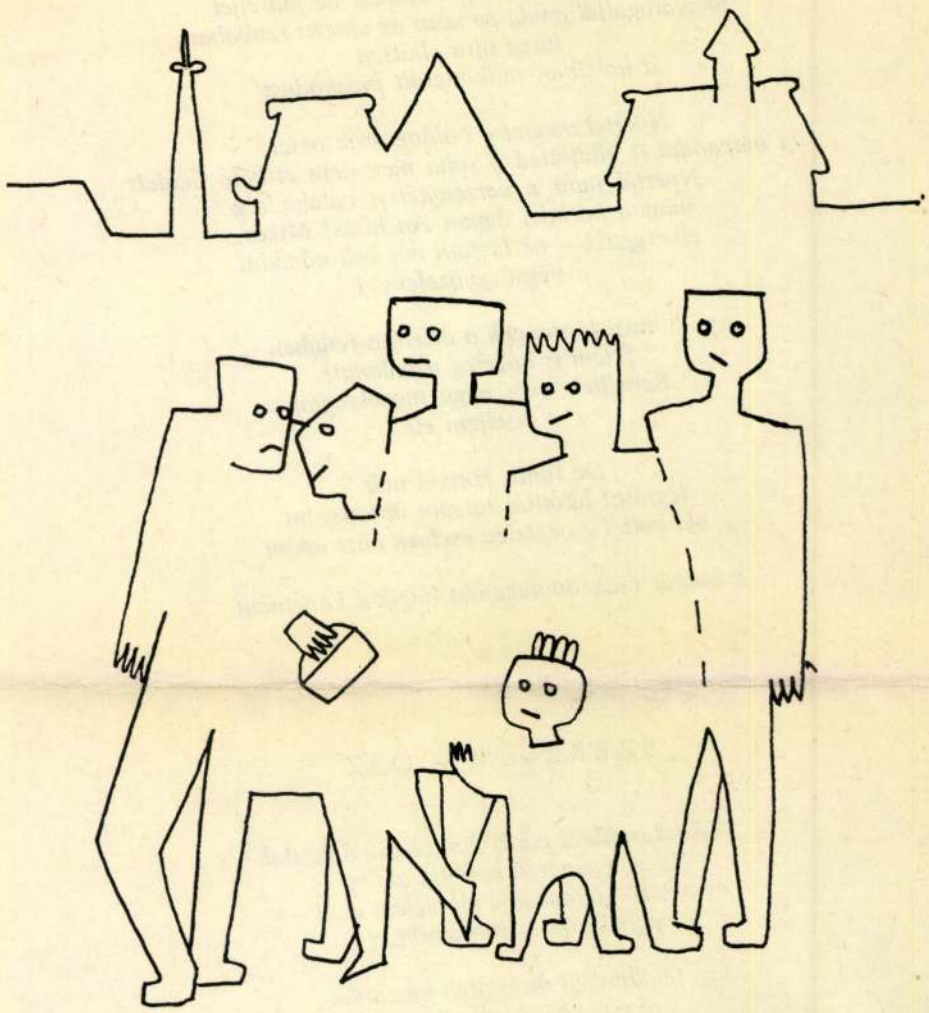

Hubert Montarier rajza

ANCHISES

Mióta nem jártál itt Anchises! de ma
meglátogattál annyi év után az idegen szobában
hogy újra eljátszd
a halálban rádkövesült bizakodást

Nyertél megint ó boldog örök vesztő
ki magaddal is elhitetted a soha meg nem érthető diadalt
Nyertél mint a versenytéren valaha rég
mint a kórházi ágyon Anchises! Mikor
elkergettél – ne lássam mit kell odaadni
a végső győzelemért

S most töprengek a délelőtti fényben
felém is közeleg a pillanat?
Reméljek még vagy mosolyogjak
s viseljem el?

De nincs szavad már
légtestű látomás társam útmutatóm
aki voltál e végtelen esélyek közt apám

s immár csak önmagamat hagyod követnem

SZERELEM – ŐSZ

Pillantásunktól párás dombtetők dűlőutak
s ez a sugárzó későősz amint
védekezőn leroskad a tél ölelése alatt –
egymást őrző emlékeink!

Egy félálombeli megsejtett mozdulat
s új vágy hány árapályon át!
Kinn már hajnal duzzasztotta a lombokat
benn vállad volt az egyetlen világ

Hanyatló évszakok betelő életünk sötét
s derengő vásznai
napkor s jégkor határán ködökbe fúl az a rét
s kályhánkban a tűz kezd parázslani

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR
1968 JUN

1021

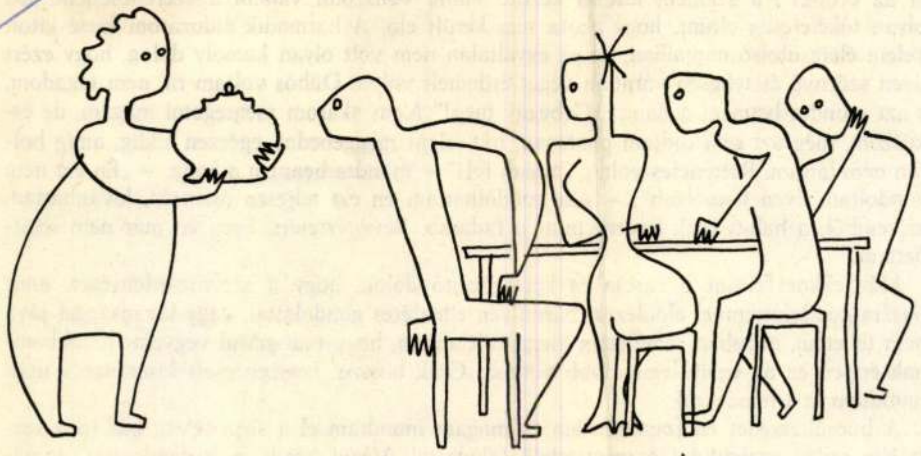

Hubert Montarier rajza

Hubert Montarier

...ottat az képviselte, akit
...második esetnél már belémnyilallott valami bizonyta
halvány önvád is, ugyanis a belső hangra, ami bennem n
el az ördög!", a szemem láttára kezdte vinni, vonszo
olyan tökéletesen eltűnt, hogy azóta sem került elő. A
velem élete utolsó napjaiban, de ez egyáltalán nem vol
ilyen szörnyű és teljesen váratlan véget érdemelt volna.
s azt mondta bennem a hang: „Gebeggy meg!" Nem a
küszöm, még azt sem tudtam pontosan, mit jelent meg
tan nem láttam. Rettenetes volt. „Támadj fel!" – mondta
gondoltam ilyen komolyan". – Ám gondolhattam én ezt teljesen őszintén, kívánhattam szívemből, a halott csak hevert, mint a fadarab. Bevégeztetett. Ezen én már nem segíthettem.

Már ekkor feltűnt a furcsa és kétségbeejtő dolog, hogy a szerencsétlenséget, amit puszta gondolatommal előidézek, bármilyen ellentétes gondolattal, vagy kívánsággal jóvá nem tehetem, azonban rémületem meggátolt abban, hogy tudomásul vegyem: hatalmamnak éppen ez az egyik legdöntőbb vonása. Csak hosszú, kétségbeesett kísérletezés után mondtam le a reményről.

A búcsúbeszédet én fogalmaztam és magam mondtam el a sírja felett, bár igen szerettem volna szabadulni e megtisztelő feladattól. Végül beadtam a derekamat, ennyivel tartozom szegénynek, gondoltam, elvégre én öltem meg. Egyáltalán nem fukarkodtam a dicsérő szavakkal, sőt, bőkezűen még meg is toldottam földi érdemeit. Majdnem

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
H. Montarier
BUDA
RUNDSCHAU
1967 MÄR 3
1021/1

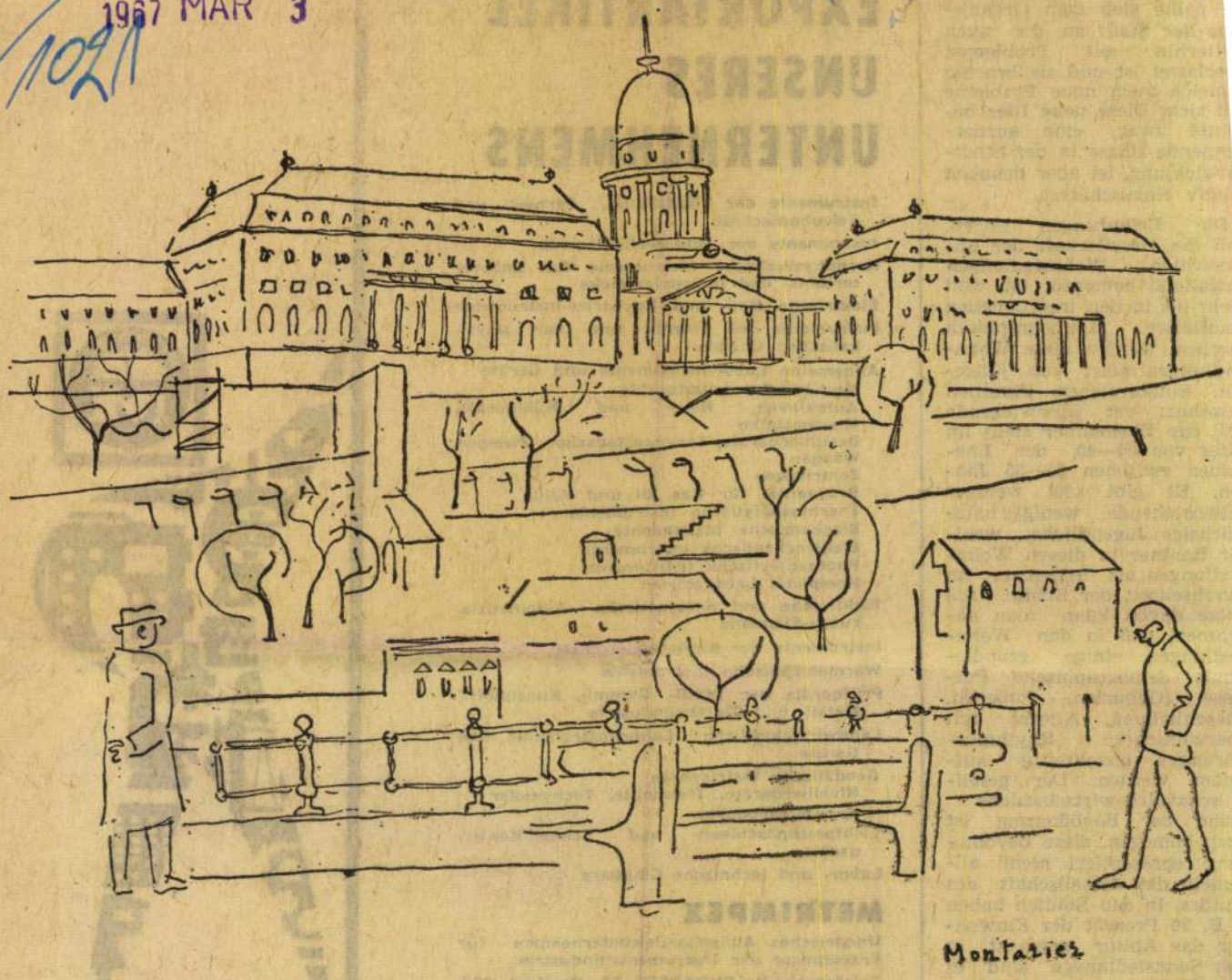

Das wieder aufgebaute Schloß in Buda — gestern Königssitz, morgen Heimstatt der Kultur
Zeichnung von H. Montarier.

...ur aber neue Bedürfnisse; ... paßte sich dem Organis... ...us der Stadt an, die auch ...eiterhin mit Problemen ...erlastet ist und sie brachte ...gleich auch neue Probleme ...it sich. Diese neue Idee be... ...eutet zwar eine anzuer... ...ennende Phase in der Stadt... ...twicklung, ist aber dennoch ...elativ einzuschätzen.

Die Erfharungen zeigen, ...aß die Gesellschaft der un... ...ersuchten Wohnsiedlungen ...uffallend homogen ist, weit ...ehr als in den traditionellen ...tadtteilen. Demographisch ...esehen, werden diese Wohn... ...eidlungen meist von jünge... ...en, kinderreichen Familien ...ewohnt; der überwiegende ...eil der Ehemänner steht im ...lter von 30—40, der Ehe... ...rauen zwischen 25—35 Jah... ...en. Es gibt viel weniger ...lleinstehende, weniger halb... ...üchsige Jugendliche, weni... ...er Rentner in diesen Wohn... ...iedlungen als allgemein im ...urchschnitt der Städte. Als ...olge davon kann man an... ...ehmen, daß in den Wohn... ...iedlungen einige grundle... ...ende demographische Pro... ...esse (Geburten, Pubertät, ...heschließung, Altern) mit ...nerwünschten Rhythmus... ...törungen gleichzeitig auf... ...reten werden. Der gesell... schaftlich-wirtschafliche ...tand der Bevölkerung ist ...uch homogen, diese Bevölke... ...ung repräsentiert nicht all... ...emein die Gesellschaft des ...andes. In den Städten haben ... B. 20 Prozent der Einwoh... ...er das Abitur gemacht in ...en Sohnsiedlungen sind es ... Prozent. Die Tendenz ...eigt, daß vor allem Arbeiter ...it höherem Verdienst, die ...ntelligen... mit weniger Ein...

EXPORTARTIKEL UNSERES UNTERNEHMENS

Instrumente der Rundfunk-, Fernseh- und Telephontechnik

Instrumente der Mikrowellentechnik

Kernphysikalische Instrumente für Laboratoriums- und Industriezwecke

Elektrische Meß- und Registrier-Instrumente

Instrumente der Chemie und der physikalischen Chemie

Allgemeine Labor-Instrumente und Geräte
Mechanische Laborgeräte
Autoklaven, Heiz- und Kühlgeräte, Thermostaten
Destilliergeräte, Ionenaustauscher, Pumpen
Waagen
Zentrifugen
Prüfgeräte für Gas, Öl und Kohle
Thermoanalytische Instrumente
Biochemische Instrumente
Elektrochemische Intsrumente
Photoanalytische Instrumente
Komplette Laboratorien

Elektrische und pneumatische Automatisierungs-Elemente

Instrumente der Betriebswirtschaft

Wärmetechnische Instrumente

Prüfgeräte der Textil-, Gummi-, Kunststoff-, Metall- und Gießereiindustrie

Landwirtschaftliche Labor-Instrumente und Geräte

Geodätische Instrumente
Nivelliergeräte, Theodolite, Tachymeter
Kreisel-Theodolite

Lichtpausmaschinen und Schnell-Kopiergeräte

Labor- und technische Glasware

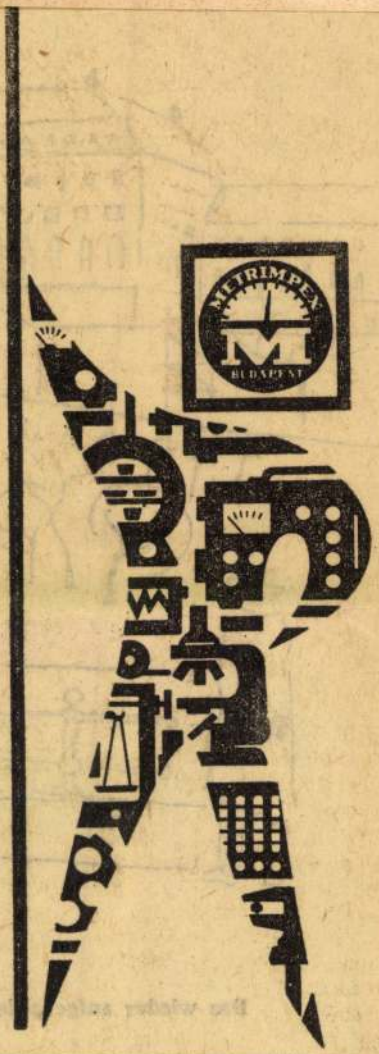

METRIMPEX

Ungarisches Außenhandelsunternehmen für Erzeugnisse der Instrumentenindustrie

Briefanschrift: BUDAPEST 62. Postfach 202. Ungarn

Drahtanschrift: INSTRUMENT BUDAPEST

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
RUNDSCHAU
1967 MAR 17
1021

DONAUKAI

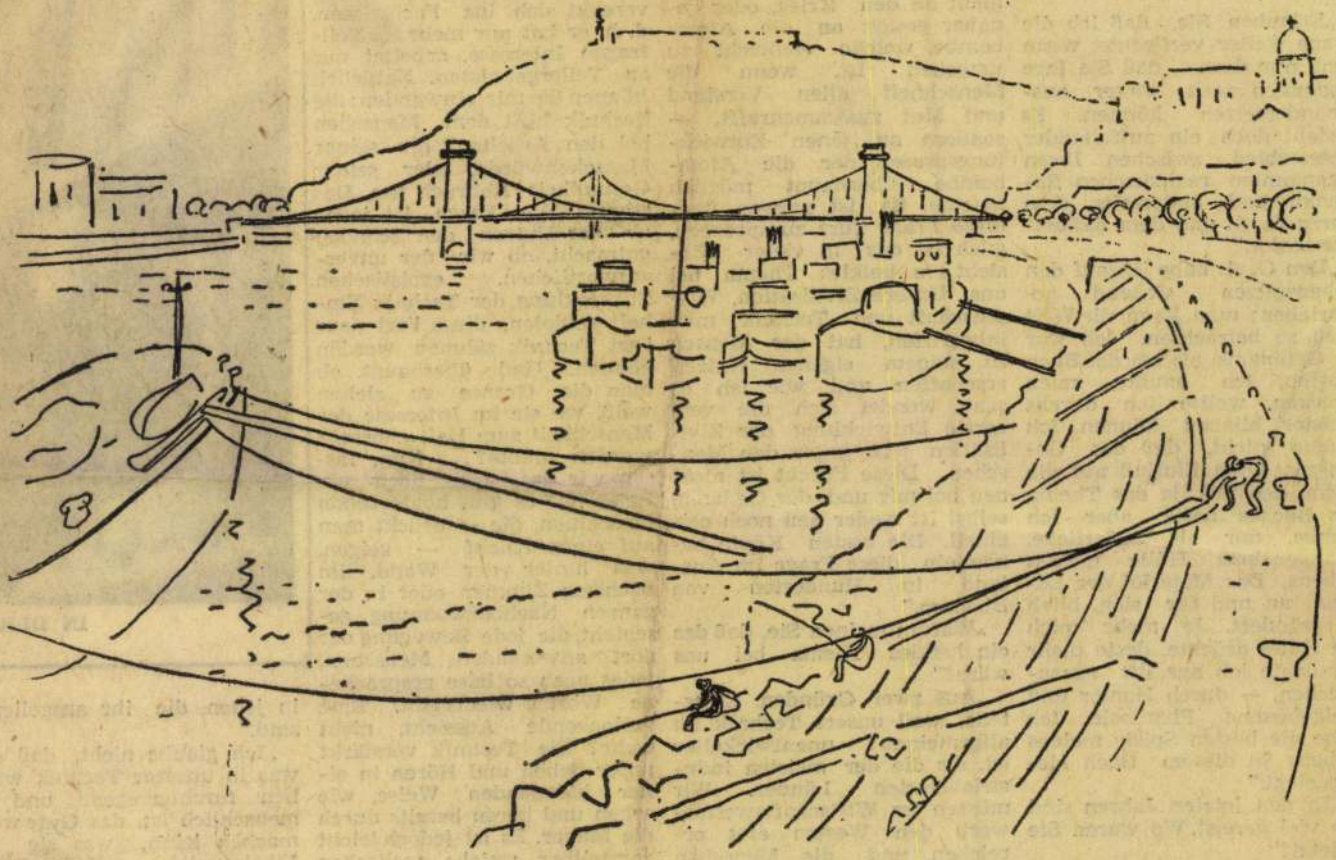

Zeichnung von Montarier

gegnen, daß ich keine Dramen der landwirtschaftlichen Genossenschaften geschrieben habe. Aber die Tatsache, daß wir landwirtschaftliche Genossenschaften haben erweist sich in Herrn G. A., wie auch in meinem Roman über Milano."

„Erlauben Sie, daß ich die Frage weiter verflechte, wenn auch nur darum, daß Sie Ihre Gedanken noch weiter auseinandersetzen können. Es besteht doch ein auffallender Unterschied zwischen Ihren sogenannten realistischen Romanen und anderseits dem *Herrn G. A.* und dem *Exkommunikator.*"

„Den *G. A.* habe ich auf den Zehenspitzen stehend geschrieben; man kann die Welt auch so betrachten. Ich war in Gefängnis, als ich das Buch schrieb, ich mußte mich strecken, wollte ich durchs Fenster blicken können. Ich leugne nicht, daß das Gefängnis einen Einfluß auf die Form, den Stil, ja das Thema des Buches hatte, aber ich glaube, nur als äußerliche, unangenehme Hülle meines Lebens. Das Material des Lebens an und für sich, blieb unverändert. Je mehr mich die Hülle drückte, desto mehr versuchte ich aus ihr auszubrechen, — durch Humor und freigelassene Phantasie. Ich habe die besten Späße meines Lebens in diesem Buch niedergelegt."

„In den letzten Jahren sind Sie viel gereist. Wo waren Sie zuletzt?"

„Letzten September war ich in Grusien, bei den Rustaweli Feiern. Dann in Tiflis

wesenden. Ich meine, wir sprechen viel zu viel über Literatur und zu wenig über unser Leben, das die Literatur bestimmt. Auch ist unser Leben viel mehr gefährdet, als die Literatur. Ich denke dabei nicht an den Krieg, oder genauer gesagt an die Atombombe, welche vielleicht zu umgehen ist, wenn die Menschheit allen Verstand und Mut zusammenrafft, — sondern an jenen Entwicklungsprozeß, der die Atombombe überhaupt möglich machte. Es ist schwer, über diese Frage kurz zu sprechen, auch ist das in vieler Hinsicht ein heikles Thema bei uns. Unsere Zivilisation, Wissenschaft und Technik mitinbegriffen, hat der Mensch zu seinem eigenen Nutzen erschaffen und wie ich es sehe, wendet sich die verzerrte Entwicklung der Zivilisation jetzt gegen den Menschen. Diese Furcht ist nicht neu bei mir und der Gedanke selbst ist weder neu noch originell. Die besten Köpfe behandeln diese Frage im Ausland in Hunderten von Büchern."

„Warum meinen Sie, daß das ein heikles Thema bei uns wäre?"

„Aus zwei Gründen. Einesteils, weil unsere Technik im allgemeinen unentwickelter ist, als die der meisten industrialisierten Länder. Wir müssen im Wirtschaftswettbewerb den Westen erst erreichen und die Menschen fühlen sich in ihrem Vertrauen und in ihrer Begeisterung für die Wissenschaft,

lieren langsam jede
bare Beziehung zu
Nicht nur unsere S
ne, auch unsere
schwinden durch
nannte Hilfe der Te
hin, unser Geist wird schief,
verengt sich ins Fachwissen,
d. h. er hat nur mehr für Teilfragen Interesse, arbeitet nur an Teilergebnissen. Natürlich können Sie mir einwenden: die Technik hilft dem Menschen bei den Arbeiten, die seiner Menschenwürde, oder seiner Gesundheit Abbruch tun. Das stimmt. Die Frage ist jedoc ob der Nutzen den Schaden gutmacht, ob wir der unverantwortlichen, egoistischen Entwicklung der Technik Einhalt gebieten, diese l'art pour l'art Technik zähmen werden können. Und überhaupt, ob man die Grenze zu ziehen weiß, wo sie im Interesse der Menschheit zum Halt gebracht werden müßte?... Nun, lassen wir das. Nur noch ein Beispiel: es gibt heute schon Maschinen, die — drückt man auf einen Knopf — zeigen, was hinter der Wand, im nächsten Zimmer oder in der ganzen Nachbarwohnung geschieht, die jede Bewegung der dort anwesenden Menschen, jedes noch so leise gesprochene Wort wiedergibt. Eine verlockende Aussicht, nicht wahr? Die Technik verstärkt unser Sehen und Hören in einer blendenden Weise, wie sehen und hören bereits durch die Mauer. Es ist jedoch leicht vorstellbar, welche seelischen Verkrümmungen in dem Menschen vorgehen, der diese Maschine in der Hand hat und

IN DER BI

in jenen, die ihr ausgeliefert sind."

„Ich glaube nicht, daß das, was in unserer Technik wirklich furchterregend und unmenschlich ist, das Gute wettmachen kann, was sie seit Jahrtausenden, seit der Erfindung des Feuers und des Rades der Menschheit brachte. Und vielleicht dürften wir

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Montarier

ÉLET ÉS IRODALOM
1967 FEB 18

1021

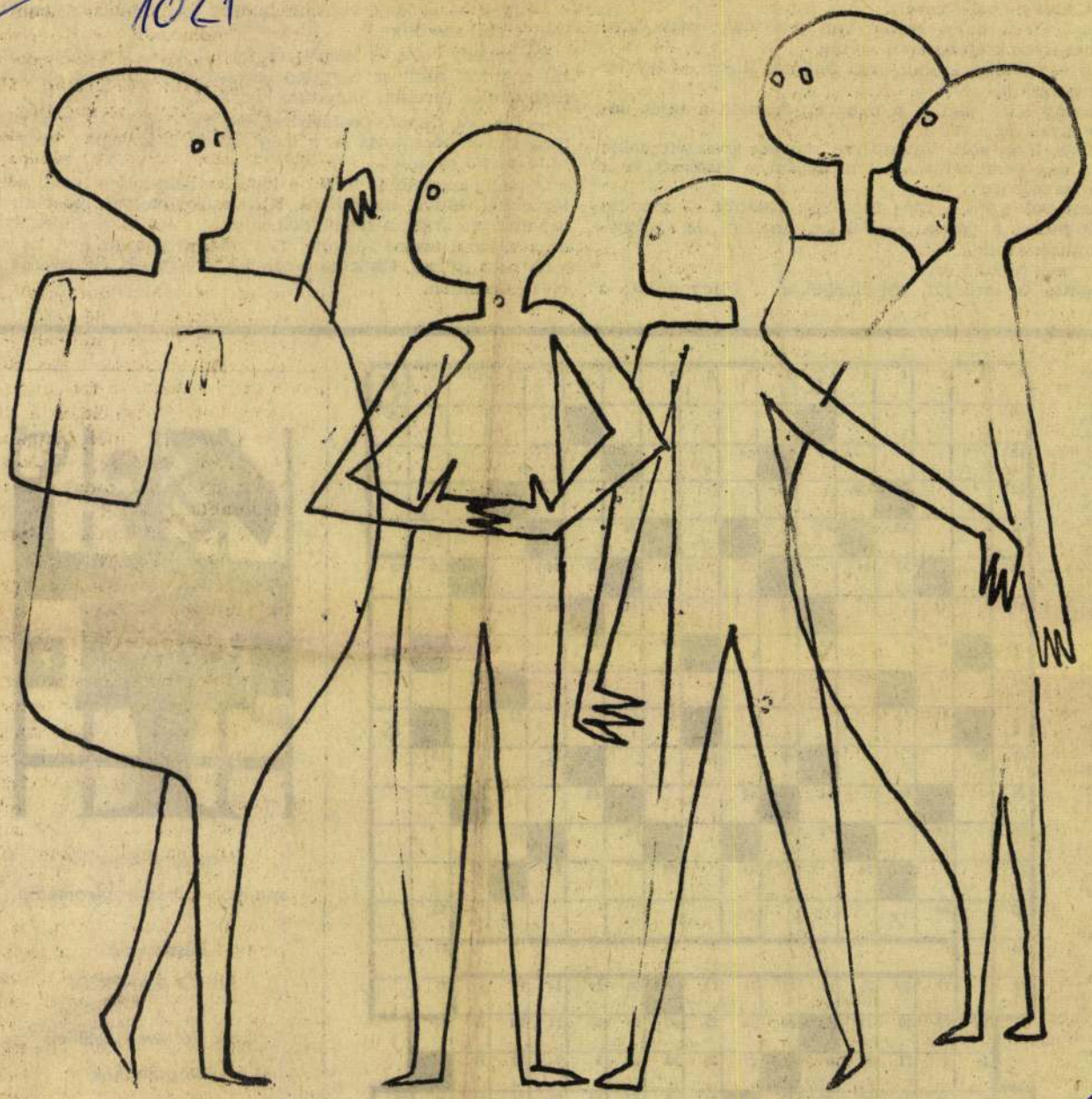

H. Montarier: Beszélgetők

, nem akartam megsérteni, ez csak olyan ... — S meg
itta az arcát.
bár a lány hagyta, hogy megfogja a cirógató kezét.
lyen a szemébe is nézett.
ilyen szép bánatos szeme van magának; csak igazi
t lehet ilyen szép bánatos szeme.
kor ő — bánatos szemű igazi férfihoz illően — levette
ából a táskát.
bb aztán Kitti aláírta a nyugtát; de nem a saját ne-
nem a néniét.
különös lány volt. Valamilyen művész szeretett volna
Csak még nem tudott dönteni a film, a festészet, és a
léneklés között.
la nem volna késő, még tanulnék valamit — mondta
ir hét múlva a postás. — Fel az elmeletre, le az eme-
és elmúlik az élet.
), hisz még fiatal vagy!
simogatta a tarkóját, meghuzigálta a fülcimpáját; a

ani, tenni ... kinyúln
dig ez igazán az igazi! —
nő; ennek a túlhúzott szer
festett ajka, a combja.

— Igen — próbált valól
igen, fiatal szeretőm.

De rekedt volt; és izzad
túl is jutott azon az egye
cagott; elég furcsán, hang

— Na, ez derék, postás
megérintve bocsátotta el, s még azután is kacagott, hogy be-
tette utána az ajtót.

Ő pedig megindult lefelé a lépcsőn, zakatoló szívvel, nehéz térdekkel, tudva, hogy Kitti, Kitti csak amolyan másolat, tucat-utánzat; hogy a szemöldök, a száj, a tupir nem elég; hogy ez a valami, amire vágyott, még mindig nem az övé. És már soha nem is lesz. Csak az emeletek, a lépcsők, és elmúlik az élet és minden.

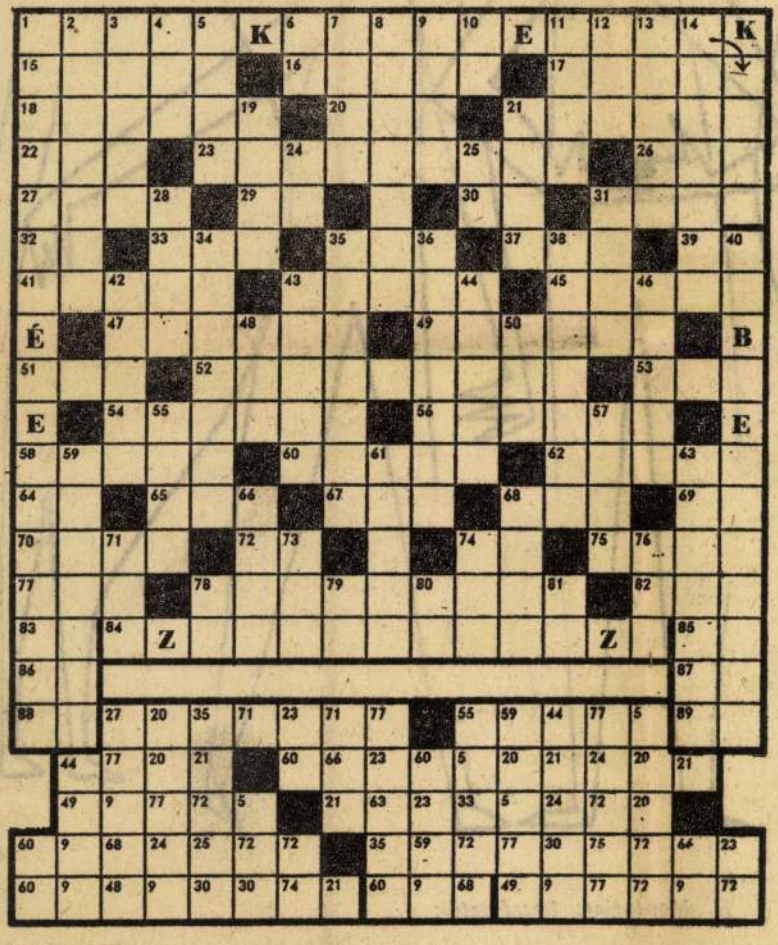

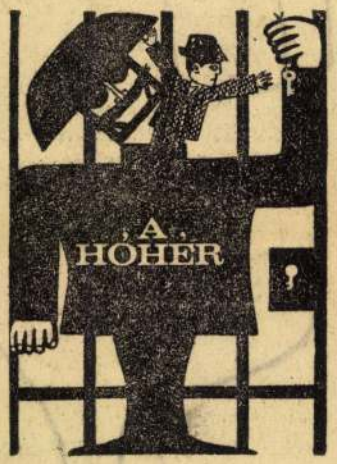

Magyarul beszélő

spanyol—olasz tragikomédia

Főszereplő:

NINO MANFREDI

Csak 16 éven felüliek

látogathatják

BEMUTATÓ: FEBRUÁR 23.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Montanier H.
BP. Rundschau

1967 SZEP

1021

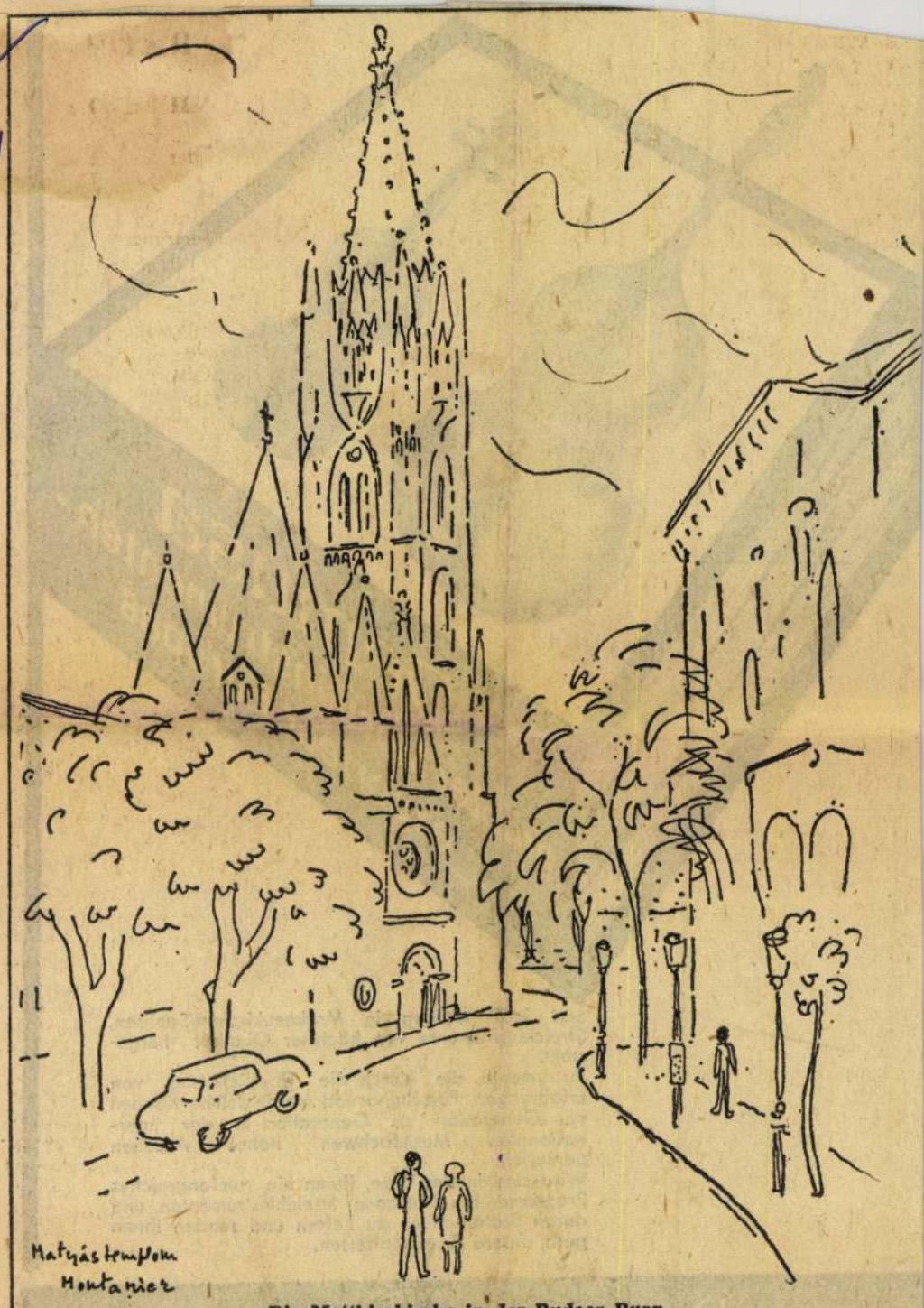

Die Matthiaskirche in der Budaer Burg
Skizze von H. Montarier

Seit 1659 werden in Markneukirchen/Sachsen, Streichinstrumente von höchster Qualität hergestellt.
Instrumente, die durch die Überlieferung von Erfahrungen, Forschung und meisterlichem Können von Generation zu Generation in der internationalen Musikfachwelt hohes Ansehen genießen.
Wird sind in der Lage, Ihnen ein umfangreiches Programm in sämtlichen Streichinstrumenten und deren Bestandteilen zu liefern und senden Ihnen gern unsere Spezialofferten.

Exporteur: Demusa G.m.b.H., DDR 9652 Klingenthal

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KÖZNEVELÉS

1961 APR 28

1021

Hubert Montarier rajza

p. A fordítás száma: D 17 669.)

A gyengébb képességű tanulók is elkerülhetik az osztályismétlést, mert az egésznapos iskolában több idő jut a tanuló alapos megismerésére és az egyéni foglalkozásra. Még eredményesebb a korrepetálás, ha nem nevelőtanárok, hanem szaktanárok foglalkoznak a gyermekekkel. Ennek kapcsán a szerző egy órán kívüli matematikai és anyanyelvi foglalkozás tapasztalatait is ismerteti. *(Saposniková, L.:* Nyújtsunk mindenkinek tartós, alapos ismereteket, 1965. No. 2. 37—43. p.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Bp. Rundschau

1967 MÁJ 12.
1021 Montanics Hubert

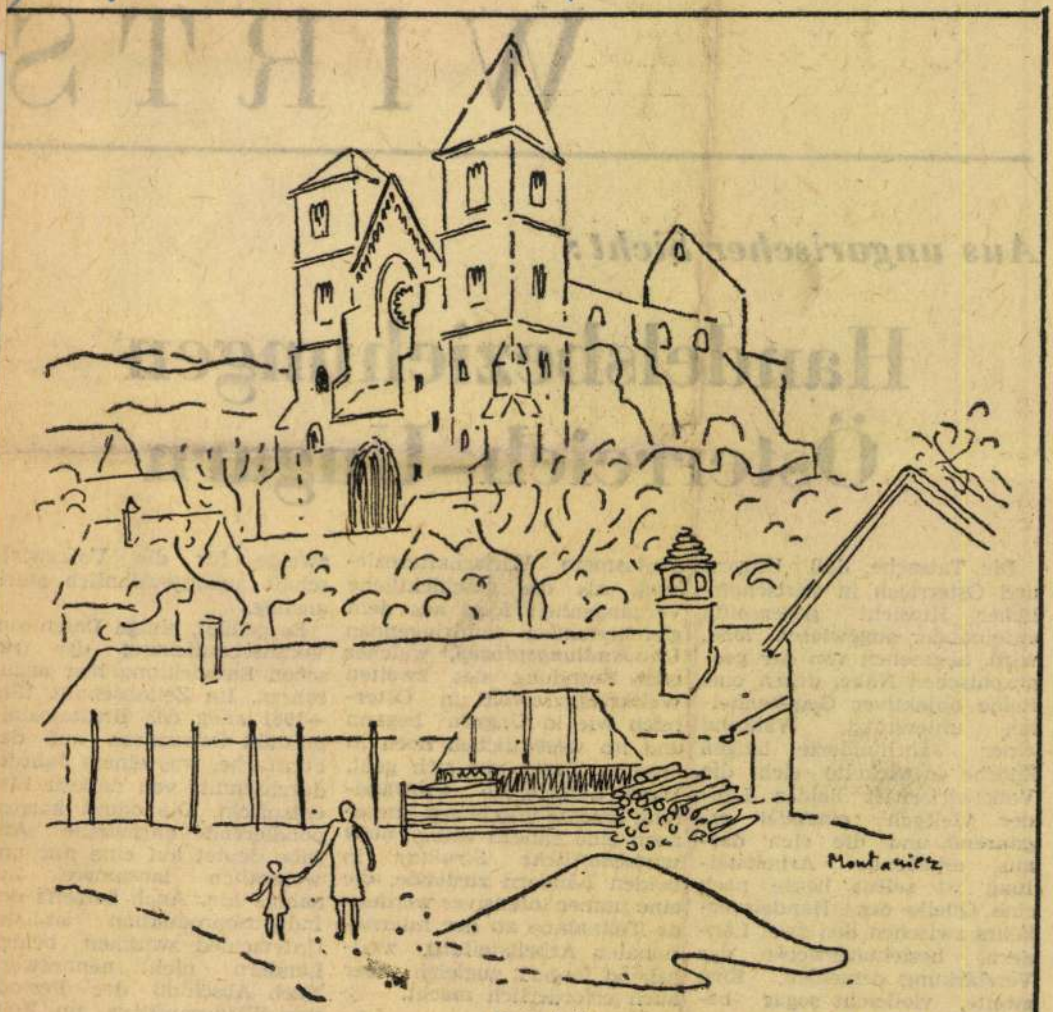

Zsámbék Skizze von Hubert Montanier

Wirts

Aus ungarischer Sicht:

Handelsbeziehungen Österreich–Ungarn

Die Tatsache, daß Ungarn und Österreich in wirtschaftlicher Hinsicht gegenseitig aufeinander angewiesen sind, wird, abgesehen von der geographischen Nähe, durch eine Reihe objektiver Gegebenheiten unterstützt. Während einer Jahrhunderte langen Epoche entwickelte sich die Volkswirtschaft beider Länder vielfach *einander ergänzend*, und die sich daraus ergebende Arbeitsteilung ist selbst heute noch eine Quelle des Handelsverkehrs zwischen den zwei Ländern, beziehungsweise der Verstärkung desselben. Eine zweite, vielleicht sogar bedeutsamere Wirtschaftsbeziehung als die geschichtliche Vergangenheit folgt aus dem gleichermaßen tiefdringenden *Umwandlungsprozeß*, welcher nach Beendung des zweiten Weltkriegs sowohl in Österreich wie in Ungarn begann und im wesentlichen noch in unseren Tagen vor sich geht. Diese tiefgehende Umwandlung brachte und bringt immer noch eine nahezu völlig *neue wirtschaftliche Struktur* in beiden Ländern zustande, die eine immer intensiver werdende Teilnahme an der internationalen Arbeitsteilung weitgehend fördert, zugleich aber auch erforderlich macht.

Ähnlichkeit der wirtschaftlichen Struktur

zweige für die Volkswirtschaft außergewöhnlich stark anstieg.

Es genügt, einige Daten zur Veranschaulichung der raschen Entwicklung hier anzuführen. Im Zeitabschnitt 1946—1961 stieg das Bruttosozialprodukt Österreichs auf das Fünffache, was einem Jahresdurchschnitt von nahezu 12% entspricht. Die damit korrespondierende ungarische Angabe deutet auf eine nur unwesentlich lansamere Zunahme hin. Auch betreffs der Industrieproduktion ist der Unterschied zwischen beiden Ländern nicht nenneswert. Nach Abschluß der Periode des Wiederaufbaus, im Zeitabschnitt 1950—1961, nahm die Industrieproduktion in Öster-

Montarier, Hubert

festőművész új képeinek

tárlata október 31.-én nyílik a Ferencvárosi Pince tárlat helyiségében.

Magyar Nemzet 1969 október 30

4. old

Hubert Montarier

Rejna

Alföld 1965 11n. 26.l.

Hubert Hudowin

Tarjes

Hofen 1957 Alm. Str. 6.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

H. Markovics

NÉPSZABADSÁG

FB 19

1021

A HÉT VÉGI KULTURÁLIS PROGRAMBÓL

SZOMBAT

TIT-előadás: A társulat budapesti székházának (VIII., Múzeum utca 7.) előadótermében, du. 5 órakor: Deutsche Literatur. Német nyelvű irodalmi délután az irodalmi és az idegen nyelvű szakosztály közös rendezésében.

A Zeneakadémián, este fél 8 órakor: Antal István zongoraestje. Műsoron: Haydn, Händel, Schumann, Kurtag és Bartók művei.

A művelődési házak programjából: Gutenberg Művelődési Otthon, du. 5 és este negyed 8 órakor: Amerika éjjel (színes, szélesvásznú olasz film). — Fővárosi Művelődési Ház, este 7 órakor: A KPVDSZ békéscsabai Napsugár Bábegyüttesének vendégjátéka. — Pesterzsébeti Vasas Művelődési Ház (Csili) kamaratermében, du. fél 4 órakor: Úttörőkarnevál. — Ikarus Művelődési Ház, este 9 órától: tánc, közben fél 11 órakor: Vidám farsangi műsor: Kettesben veled. Közreműködik: Sinkovits Imre, Gombos Kati, Psota Irén, Márkus László, Vámosi János, Záray Márta, Hajdú Júlia és Pajor István.

Angol nyelvű vetítettképes előadás du 4 órakor a Benczúr utca 35-ben. Utána az idegen nyelvek gyakorlói a Garzon Étteremben találkoznak, 5—9 óráig. Szabad belépés! (Az Egressy Idegen Nyelvű Klub rendezvénye.)

VASÁRNAP

TIT-előadások: A társulat budapesti székházának (VIII., Múzeum utca 7.) előadótermében, de. 11 órakor: Szabó Lőrinc költészete. Bevezetőt mond: Bessenyei György. Közreműködik: Demján Éva, Jancsó Adrienne és Bodor Tibor. — Az Operaház klubjában (VI., Dalszínház utca 8.), de. 11 órakor: Dura Europos (a régészeti előadássorozat keretében). Előadó (vetített képek bemutatásával): dr. Kádár Zoltán. — A Szépművészeti Múzeumban (XIV., Dózsa György út 41.), de. 11 órakor: Cézanne. Előadó (vetített képek bemutatásával): dr. Genthon István művészettörténész.

Tárlatvezetések: A Magyar Nemzeti Galériában, de. 10 órakor: A romantika festészete. Vezető: Csengeryné Nagy Zsuzsa dr. művészettörténész; Reformkori festészetünk. Vezető: N. Pénzes Éva művészettörténész. — Az Iparművészeti Múzeumban, de. 10 órakor: Háromszáz év divatja. Vezető: Egyed Edit muzeológus; de. 11 órakor: Az Esterházy-kincstár anyaga. Vezető: Héjjné Détári Angéla művészettörténész. — A Kelet-ázsiai Múzeumban a de. 11 órára meghirdetett tárlatvezetés a múzeumi építkezés miatt elmarad. — A Szépművészeti Múzeumban, de. 11 órakor: A Nagy mesterek sorozatban: Cézanne. Előadó: dr. Genthon István. — A Természettudományi Múzeumban (VIII., Múzeum körút 14—16.), de. 11 órakor: Magyarország állatvilága. Vezető: dr. Gozmány László; a Vajdahunyad várában, de. 11 órakor: Magyar növénytani kiállítás. Vezető: dr. Jakucs Pál.

Az Idegen Nyelvű Irodalmi Kör megnyitója, de. 10 órától a Rózsadomb Étteremben. Szabad belépés! Utána társasebéd, nyelvgyakorló séta. Útórai tea tánc a Savoyban (az Egressy Idegen Nyelvű Klub rendezvénye).

Az Építők Irodalmi Presszójában, este 8 órakor: Az élet mélyén. Major Tamás és Zolnay Zsuzsa estje.

A művelődési házak programjából: Fővárosi Művelődési Ház, de. 10 órakor: A torpedó visszaló (magyarul beszélő angol filmszatíra); du. fél 3 és este 6 órakor: A kőszívű ember fiai I—II. rész (színes, szélesvásznú magyar film). — Ikarus Művelődési Ház, de. 10 órakor: Filmvetítés úttörőknek. A filmek: Sosemvolt király bánata, Verne Gyula fantasztikus utazásai, Tengereken—partokon: du. 4 és este fél 7 órakor: Eltévedt ágyú (csehszlovák filmvígjáték). — Gutenberg Művelődési Otthon, du. 5 és este negyed 8 órakor: Amerika éjjel (színes, szélesvásznú olasz film). — MOM Művelődési Ház, du. fél 3, háromnegyed 5 és este 7 órakor: Keletre menetelt (szovjet film). — Pesterzsébeti Vasas Művelődési Ház (Csili), de. 11 órakor: Hangverseny a XX. kerületi Hazafias Népfront-bizottság rendezésében, du. 4 órakor: a kecskeméti Katona József Színház vendégjátéka: Oláh—Horváth: Nézd meg az apját! Zenés vígjáték három felvonásban.

MÚZEUMOK

Nemzeti Múzeum: Húsz év legszebb szerzeményei (a kiállítás február 20-án, vasárnap este zárul!); Magyarország népeinek története a honfoglalás koráig; A múzeum történeti bútorai. — **Természettudományi Múzeum** (Vajdahunyad várban): A növények életfolyamatai; Magyarország növénytakarójának fejlődéstörténete; Gombák szerepe az ember életében; Kőszéntelepeink keletkezése. (Múzeum körút 14—16.): A Föld és az élet fejlődéstörténete; Magyarország állatvilága; Az ember származása és az őskor embere; Az ásványok és kőzetek világa. — **Néprajzi Múzeum:** Magyar népművészet; Svéd utazó a XVIII. századi Magyarországon: Indonézia művészete. — **Magyar Nemzeti Galéria:** Magyar festészet a XIX. és a XX. században; Magyar szobrászat a XIX. és a XX. században. — **Hadtörténeti Múzeum:** Magyarország hadtörténete a honfoglalástól a Rákóczi-szabadságharcig; Az 1848—49-es szabadságharc: Magyarok a spanyol nép polgárháborújában; A második világháború és Magyarország felszabadítása. — **KMP Emlékmúzeum** (XIII., Visegrádi utca 15.): A Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásával kapcsolatos emlékek, dokumentumok. — **Iparművészeti Múzeum:** Az óra művészete; Az üveg művészete; Háromszáz év divatja. — **Mezőgazdasági Múzeum:** Állattenyésztési kiállítások; Vadászati kiállítás; Erdészeti kiállítás; Borászati kiállítás; Mezőgazdasági szakfilmek vetítése. — **Szépművészeti Múzeum:** Régi Képtár; Régi magyar művészet-kiállítás; Egyiptomi kiállítás; Goya grafikái; Sz. T. Konyenkov szobrászművész kiállítása. — **Petőfi Irodalmi Múzeum:** Íróarcképek — 120 év fotóművészete. — **Csili:** Erich Einhorn fotóművész kiállítása (a Csehszlovák Kultúra anyagából). — **Fényes Adolf Terem:** Hubert Montarier svájci festőművész kiállítása.

tívummal, és minde
egy-egy világritkasá
ciója. Az egyes érté
vetkező sztárok szere
lág első bélyege, az
gol fekete egypenny
rom svájci bélyeg,
kiadott brazil „ök
Egyesült Államok első három
bélyege, a világhírű 1847. évi
Mauritius Post Office 1 pennys,
az 1849-ben megjelent első fran-
cia sorból a 20 c, az ugyanabban
az évben kiadott első belga sor-
ból a 10 c érték, a bajor 1849. évi
1 krajcáros és az első két auszt-
ráliai bélyeg. Csak az 1856. évi
Brit Guayana 1 centes hiányzik
a díszes sorozatból.

hezebb a helyzet a távolságmérős
gépeknél. (A Leica és a Contax
gépekhez valamikor gyártottak
távolságmérőre és keresőre sze-
relhető közelbeállító berendezést.
Azonban ez már kiment a divat-
ból.) Ahol a hátlap levehető, ott
még elég könnyen megoldhatjuk
az élességállítást, ha a film betöl-
tése előtt. egy megfelelő méretű
finomszemcsés homályos üveggel

SZÉPEN JÁTSZANI!

Látogatás budapesti játé

Mester utca 24., üzlethelyiség, hétköznap délután, fél három. Zsúfoltság, rossz levegő, piszok. Egykor tejbolt működött a szűk helyiségben, most (csak a kirakatüvegre ragasztott papír jelzi) játékterem. A terem vezetője (egyben őre és pénzváltója) nem mondja meg a nevét, és nem is óhajt nyilatkozni. Nem csodálkozom, mert alig félórával korábban *Gyaraki Lászlóné*, a Belkereskedelmi Kölcsönző Vállalat illetékes vezetője sem állt szívesen kötélnek. Az ok? A sajtótól eddig nem túl sok jót kaptak.

összevitatkozott. Ők segítettek elcsendesíteni a gyerekeket, méghozzá önként.

Vacsora — automatából

A falon ott lóg az alig két hete módosított házirend. Eszerint a játékban *fogadást kötni hatósági lag tilos, 16 éven aluliak este 8 óra után csak szülői kísérettel jöhetnek.* Most vagy harmincan vannak itt, közülük legalább húsz kiskorú. Kettőt éppen e pillanatban penderít ki az ajtón a teremvezető.

— Kétforintos helyett esztergált lemezt akartak a gépbe dobni — magyarázza. — De a gép pénzvizsgáló berendezése kidobja a hamis érmét, és *a csaló leleplező-dik.*

— Vannak törzsvendégek is?

— Hogyne! Esténként bejár egy vegyész és társasága. Aztán környékbeli munkások, vendéglátóipari dolgozók.

ósdi és rikító, de a játék — jó játék. Elektromos számlálógép, lejtős pályán guruló acélgolyó, kézi irányítógomb, színek, kattanások, csengőjelzés, fények, lámpák villanása, számtábla forgása... Persze a dzsungelt ábrázoló „kép"-nek van valami vadnyugati íze. De ez a játék akkor is népszerű lenne, ha díszítésként mást reklámoznának rajta. Többen megkérdezték már: miért nem cserélik fel mással ezeket az — tér majuktól függetlenül — ízlésromboló, ócska képeket?

Magyar—osztrák „koprodukció"

Gyaraki Lászlóné elmondta, hogy ez nem olyan egyszerű. Ezek a játéktermek magyar—osztrák koprodukcióval működnek. Az amerikai gépek drágák, és tavaly, amikor csak a flipper-

Montarier, Hubert

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Látóhatár
1964. 12.

1021

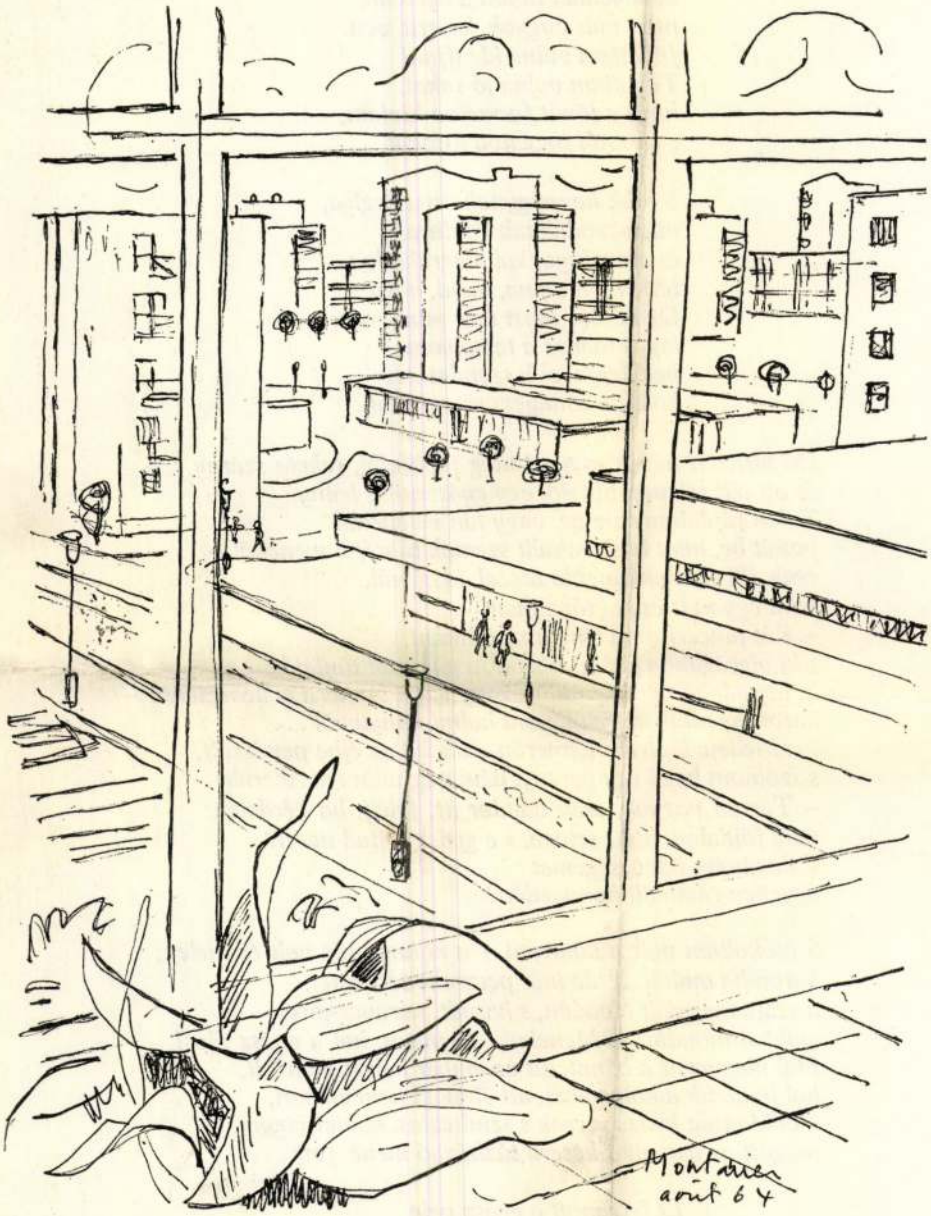

Hubert Montarier: A József Attila lakótelep

Életüket hogy irigyeltem,
idegenföldi jövevény,
könnyeimet titkolva nyeltem,
mert más vagyok, keserű, vén.
Jöhettem volna ide ifjan!
Tanultam volna jó sokat,
hogy a jövőt formálva hívjam,
s ne csak faggatva jósokat.

S örök honvágynak árva foglya,
világ-csodáknak koldusa,
új vívmányokkal megrakodva
térhettem volna, majd, haza . . .
De késő, s most már mindörökre
lapos marad a tarsolyom,
belé legfeljebb szemlesütve
koldusi könnyem morzsolom.

De hirtelen hűvös csapott meg jobbfelől, fekete szárny,
és ott állt tőlem jobbfelől egy gyászruhás leány.
Talán fájdalma űzte be, vagy tán véletlenül
botolt be, mint ki sírbahullt szemek tükrétől menekül –
csak állt riadtan lángoló arccal, idegenül,
mint egy más csillagról zuhant –
– Két pincérforma lény hozzásuhant,
s ki vigságukba gyászt hozott, a gyásszal tüntetőt,
ki társadalmuk régletűnt és meghaladt szakára emlékeztetett –
karonragadták kétfelől, mint holmi csínytevőt . . .
. . . Melléje léptem vakmerőn, mihelyt az éjbe penderült,
s szólnom hozá egy percnyi némaság után így sikerült:
– Társad vagyok, csak vándor itt, felelj, ha kérdelek:
mily fájdalom ütött szíven, s e gyász rajtad miért?
Odaadnám üdvösségemet
egyetlen rámhullt könnyedért!

S csókoltam már a könnyeit, s a könnye sós volt és meleg;
karomba omlott, térde már perzselte térdemet,
a szája megnyílt olvadón, s hasadt, narancs-piros
ajakkal mondta: – Menekülj! El innen, hol a gyász tilos!
Hol megvetett a bánat, ott az ember helyét nem leli,
hol büntetik a könnyeket, ott életünk nem emberi,
a boldogság kulissza csak s színházias, kövült vigyor
mögött az agy mint keserű tűzhányó méhe, forr . . .

És felkapott a gyász vele,
s mint őrült vőlegény,
repültem onnan messzire
könnyek szivárvány szőnyegén.

Montarier, Hubert

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Látóhatár

1964. 12.

1021

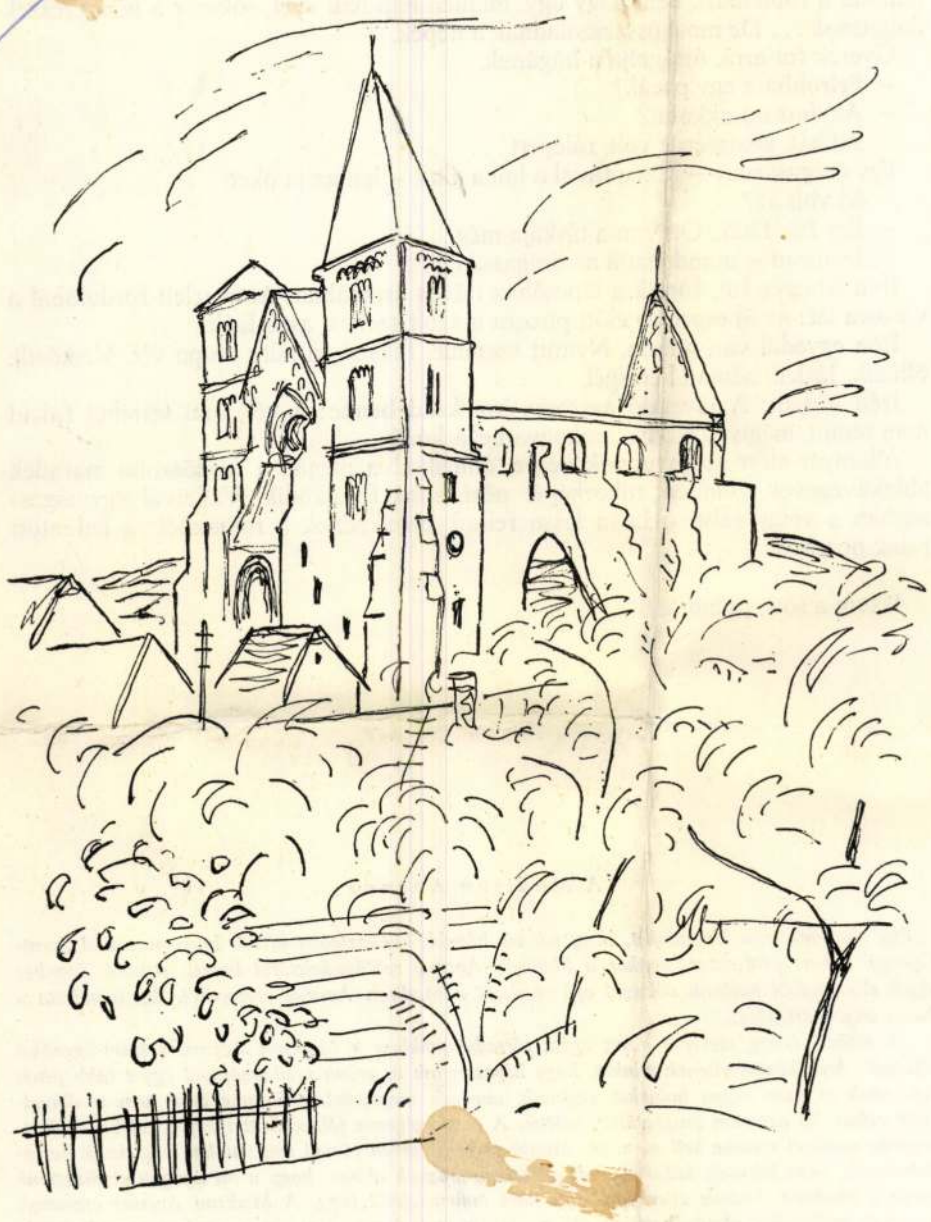

Hubert Montarier A zsámbéki templom romja

Irén nem tud Cinóberről, talán soha észre sem vette
A képzelet vaktában vág neki az ismeretlennek: hallotta a robbanást, nem nagy ügy, minden nap hall ilyet, sokszor a tűzszerészek dolgoznak . . . De most összeszaladnak a népek.

Gyerek fut arra, újságolja a húgának.

– Felrobbant egy pacák!

– Az durrant akkorát?

– Az hát, kézigránát volt, rálépett . . .

Egy öregasszony – köteg fával a hóna alatt – hallgatja őket.

– Ki volt az?

– Egy fiú. Diák. Ott van a táskája még.

– Jézusom – mondogatja az öregasszony.

Irén lebegve fut, fürdik a lépcsőház hűvös áramában. Az emeleti fordulóból a városra lát: az új espresso előtt pirosra mázolt székek, asztalkák.

Irén egyedül van otthon. Nyitott szemmel fekszik, a háta csupa víz. Vetkőzik, öltözik. Járkál, némán keresgél.

Irén sápadt. A jövendő asszony érni kezd benne: a vér, ami testéből fakad nem rémíti, mégis rázkódva, zokogva bezárkózik.

Alkonyat előtt megnyugszik végre, álmélkodva megáll a fürdőszoba maradék ablakövegével szemben, tükörképét nézi, soká fésülködik. Vállaival egymagasságban a völgy tulsó oldalán lassú felhők emelkednek a romokból: a ledöntött falak porzanak.

Iszom a sört, jó hideg.

A Madison Avenue

Egy olvasónk arra kér minket, hogy adjunk bővebb tájékoztatást afelől, hogy mire utal Szent-Györgyi Albert professzor, amikor a Madison Avenue reklám-üzletéről beszél. Arnold Toynbee egyik előadásából közlünk válaszul egy részletet a Madison Avenue szerepéről. Ezt mondotta a neves angol történész:

„A kisértő ördög szerepét a mi egész társadalmunkban a Madison Avenue reklám-ügynökei játsszák. Arra kényszeritenek minket, hogy képességünk és erőnk feláldozásával egyre több pénzt keressünk és azon olyan holmikat vegyünk, amelyek megvásárlásáról még csak nem is álmodtunk volna, ha azt nem szuggerálják belénk. A mesterségesen fölcsigázott igény a mi belső ellenségünk, amellyel szembe kell néznünk. Minthogy bensőnkben támad meg minket, végtelenül veszedelmesebb, mint bármely külső ellenség. Bizonyos vagyok abban, hogy a mi nyugati civilizációnk sorsa a Madison Avenue ellen folytatott harc kimenetelétől függ. A Madison Avenue eszménye nemcsak szellemileg elfogadhatatlan, de gazdaságilag is beteg. Egy olyan gazdasági rendszernek, melynek léte az anyagi szükségletek mesterséges fölajzásától függ, kevés esélye van arra, hogy hosszú ideig fönnmaradjon. Nincs kizárva, hogy a Madison Avenue gazdasági rendszere belülről fölbomlik, mielőtt szellemi okokból megdöntetnék. Az egyetlen szilárd alap, melyen egy gazdasági rendszer nyugodhat, csakis a reális szükségletek kielégítése lehet."

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 JUN 26

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Montanier Ü.

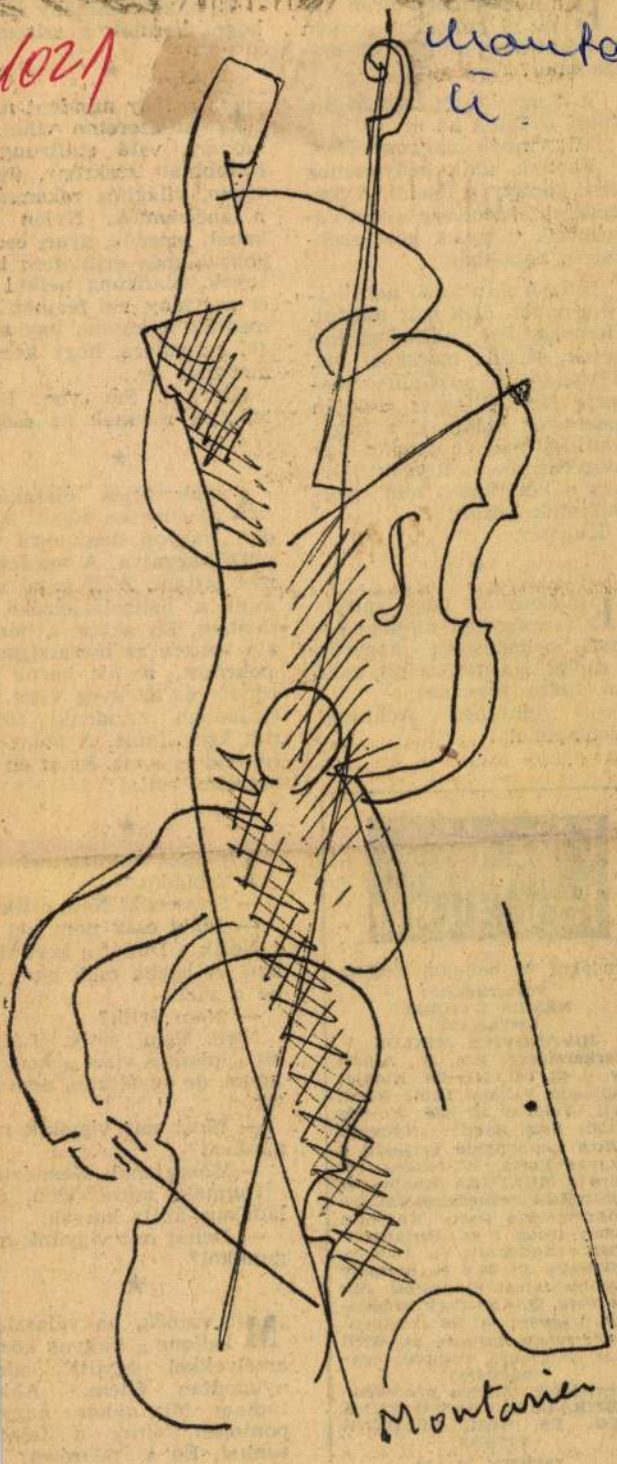

Ü. Montanier: Tanulmány

Ha huszo
lül el k
a lakásomat,
gammal?

A Szigetk
most a Duna
Mit vinnék
Vannak, a
erre komolya
getköztől Mo
logattak tárg
ben a napok

Esik. A falu felett nem látni a napot. Esik már megint. Homokzsákok, málladozó töltések, sárga, mocskos víz. Éjszaka és nappal autók motorja jár. A téesz földjén asszonyok szedik ki a hagymát. Így még ér valamit. Így még menthető. Rocsók járnak a kertekben, zöld gyümölcsfák között.

Kiürítés.

★

Emlékszem, hogy negyvennégyben minden éjszaka bekapcsolva hagytuk a rádiót. Ha megszólalt, csak ezt tudta mondani:

— Achtung! Achtung! Lichtspiele!

Élet és Irodalom

Irodalmi és politikai hetilap
Főszerkesztő:
NEMES GYÖRGY
Szerkesztő:
JOVÁNOVICS MIKLÓS
Szerkesztőség: Bp., V., Alpári Gy. u. 22. Tel.: 111—424. Kiadja: Lapkiadó Vállalat, Lenin körút 9—11. Telefon: 221—285 Felelős kiadó: Sala Sándor. Nyomta: Szikra Lapnyomda. Terjeszti a Magyar Posta. Külföldiek részére a KULTÚRA Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat Előfizethető a Posta Központi Hírlap Iroda 1. sz Hírlapboltjában (Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 76.) és bármely postahivatalnál. Előfizetési díj: 1/4 évre 18.— Ft. Csekkszámlaszám: egyéni: 61 210. közületi: 61 066 (vagy átutalás az MNB 8 sz fiókjánál vezetett egyszámlára)
Megjelenik minden pénteken.
KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG, ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA
INDEX 25.244

[illegible] meg érintetlen halóingek. Stafirung nélkül mit ér egy lány, aki férjhez akar menni? A katona úgy segíti fel az autóra, hogy keze a melléhez ér.

Kiürítés. Sár van. Lusta tehenek mennek az esőben.

★

Annak idején éjszakákon át süketen zúgott a rádió. Nagyon magunkra vol tunk hagyatva. A varázssze met láttam. Zöld színe volt mint a hangolásjelzőké á talában. Én akkor a hónon alá vettem az összeszíjjazot pokrócot, a kis barna bő röndöt és az üveg vizet. A családban mindenki tudta mit kell vinnie. A pokróc, bőrönd és a víz. Ez az én re szortom volt.

★

Itt most költöztetnek eg családot.

— Siessenek! Nem értik?

— Idáig csak nem jön e

Nézik a Dunát a kert alj ban. A házba csak nem jö be a víz!

— Nem értik?

Nem. Nem értik. Látj ott a piszkos vizet a kert a jában, de egyáltalán nem é tik.

— Most mit vigyünk m gunkkal?

— Mozogjanak. Nem érti

Dunnák, zsírosbödön, e ládában ázott kacsák.

— Dehát mit vigyünk m gunkkal?

★

Mit vinnék, ha választa kellene a tárgyak köz amelyekkel együtt edc nyugodtan éltem. Akk tudtam. Mi akkor nagy pontosan tudtuk a felac tunkat. Én a pokrócot, élelmiszeres bőröndöt és csatosüveg vizet vittem. P

MONTBACH 1. *Emma*, festő, * Pentele 1874 jún. 15. Bécsben és Münchenben tanult. Főleg pasztell arcképeket festett, melyekkel 1901 óta szerepelt a Műcsarnok és a Nemzeti Szalón tárlatain. 1902. nagyobb kollekcióval vett részt a kolozsvári kiállításon.

M. 2. *Sándor*, festő, * Budapest 1857. 1877-től a müncheni képzőműv. akadémián tanult. 1880. A műteremben c. olajfestményét állította ki a Műcsarnokban.

Sz. Gy. II 144 l

Pálffy János hagyom.
Pozsony 89.

~~a. Eltemették Amsterdamban 1669 ok-~~
~~nadtól.~~

II: 59.

L az előtérben az

~~nelynek~~)
~~a~~, a hol áthidalt és esést képező pa-
énkiti és két házcsoport ~~bontakozik ki~~ van, míg
ő mezőn, ~~a vetésen innen, korlát lát-~~
egy fekvő szarvasmarha tünik szemünkbe,
innen korlát látszik, balról a csolnak-
dig, a hol egy magas szikla emelkedik,
halad balra. Ez utóbbi vállán hosszú ru-
lgyürt ing és nadrág. Az égbolt felhő-

Becsértéke 50000 K.
~~ya 1907. november 14-én (1429-908).~~
onsleltárban — és annak ki-

88.

~~t aus der Galerie Gesell in schwarzen~~
~~Gekauft an der Gesell-Versteigerung.--~~
~~No. 21)~~

pag 43

50.—

országban szerte éneklik. És mások is szedték kottába költeményeit; így Fráter Loránt, Wesselényi Ferencz báró, Balázs Árpád, Székács Ferencz meg többen. Szóval valódi granszenyőr Wass grófa, a ki egyként gavallér és egyként művészlélek.

TÉLI MESE

Irta: *Fehér Árpád.*

Alkonyat volt; ott kinn a tompa, uszályos sötétségben, a kastélyudvar fáiról csörögve hullott a zuzmara, mint a menyasszonyi ruha gyöngyei. A mécsesből kifogyott a petróleum, már a kanócz égett kormosvörösen sziporkázva s a konyha fonott szalmaszékein, a hunyorgató parazsú tűzhely mellett gunnyasztott két öreg nőcseléd. Zsibongott körülöttük a némaság, az álom nyujtózkodó macskaként tapadt kifakult ruhájukra, de küzdtek az elalvás ellen s olykor tenyérrel megpaskolták egymás álmos arczát.

Majd unalmukban a vén teremtések zsörtölődni kezdtek. Fogatlan, kiszélesült szájuk alig mozgott, a mint zsémbelődve-duruzsolva az öreg ispán szidásába fogtak, a ki tanítót, meg jegyzőt látogatni járt a faluban. És a hol elhagyta az egyik, folytatta a másik.

— Hat felé járhat, öreg este, aztán mégse hallani a lépéseinek kopogását. Nagyon belevette már magát a kompániába... Pedig igen árt neki az ital. Tegnap is ki volt gyulladva az arcza és bolondságokat beszélt. Mikor azt hiszem, hogy lenyugodott már, hát csak bekiált ám, aztán megfogja a két kezemet, olyan cziczázgató formán és sóhajtozik:

— Hej, hej, te Zsófi, még egyszer lehetnénk csak fiatalok. Emlékszel-e? Nemsokára harminczöt esztendeje lesz, hogy az ifjabbik tekintetes asszony megszületett. Éppen ilyen czudar novemberi idő volt. De ezekben a megroskadt, bolthajtásos szobákban akkor tavaszodott igazán az élet. Az öreg úr, meg az öreg nagysága javakorban, aztán, hogy olyan későn mégis rájuk virult az áldás, hát lánylegénynyé váltak. Még mi is. Még sutyomban, emlékszel-e, megcsókolgattalak...

Félbeszakítottam itt az öreget, mondván neki, hogy feküdjék le kend, Gábor, a mi elmult, többé vissza nem jön. Hanem erre meg nekikeseredett.

— Ugyan biz' nem jön. Kiköltözött innen az öreg úr, meg a hervadt tekintetes asszony a füzesi temetődomb alá, az ifjabbik nagyságát meg, az egyetlen leányzót elházasították be a városba. Gonosz ember lehet az a kapitány. Hallom, hogy csunyán élnek, szeretőket tart és tékozol az elkárhozásnak indult ember, maholnap talán ezt a kis tanyát is elárverezik a fejünk fölül ő miatta. Az ifjabbik tekintetes asszony pedig egyre fázósabb, halványabb. Ha kinézek az ablakon az Ilonafenyőre, hát elfacsarodik a szivem. Emlékszel, Zsófi, mikor ezt a sudár fát, akkor még gyönge csemetét, elültettük együtt a kertben? Az ő nevére kereszteltük, az ő megjövetelének örömére. Hova jutott a kis Ilonka... Megvigyáztam, mikor évenkint egyszer, ilyentájban betoppanik egyedül, hát ugyancsak elsirdogál a fenyő mellett...

Három nap, három éjjel dörmögött volna talán az öreg asszony, ha a társa itt félbe nem szakítja.

— Igaz bizony, a fiatal nagyságának mostanában meg kell jönnie. Az a vén csavargó a falut bujja és hátha éppen ma jön a vendég...

És — ilyen csodák csak a mesében esnek — a gazdaasszony alig mondta ki ezeket a szavakat, olyanféle lárma hallatszott be, mint mikor kocsi áll meg az udvaron.

A két nő magánkívül szaladt a folyosóra s elrángatták a széles, sötétre barnult tölgyfaajtó reteszét.

Odakinn prüszkölő, sovány, fekete batárba fogott városi lovak álltak s a következő perczben a kocsis lesegítette a kocsiról a halovány fiatal tekintetes asszonyt. A kocsi lámpáinak vékony sugara rávilágított a nő magas, egyszerű kendőkbe bagyulált alakjára, a két öreg cseléd sipítozva futott oda hozzá s a kezét keresték, hogy összecsókolhassák. Aztán bámulva álltak meg, látva, hogy az uraságné nem jött egyedül. A kocsiból bundák meg lábzsákok közül bajusztalan, egészen fiatal hadnagy kászalódott kifelé s mikor már jól kinyujtóztatta a lábait, keményen adta ki a parancsot a kocsisnak, hogy hajtson föl a majorudvar istállói felé és ot

Bent ép' zongoráztak halkan, lágyan, szépen:
Egy fiú álmodott egy lány közelében.
Kint a szőlők alján piroslott az alma,
A háztetőn két galamb: egy fehér, s egy barna.
Emez csak turbékolt, az csak játszott véle,
Mígnem más galambok szálltak a fedélre.
És mire a szőlő, s az alma megérett,
Elcsalták, elvitték azt a hófehéret.
Siratta az árva, rá se nézett másra,
Azt hitte, hogy megtér régi játszótársa.
S hogy hiába várta, mindhiába kérte,
Elment a gyémántos galambházba érte.
Mesélt neki szépet a kakukmadárról,
Ezüstös felhőről, kék harangvirágról...
És a fehér galamb egyszer meghallgatta.
Megesett a lelke, hogy szenved miatta.
Egy szép lilafényű téli alkonyaton,
Midőn új tavaszról álmodott a vadon,
Összeért a csőrük titkon, lopva, félve,
Elégett a lelkük a nagy szenvedélybe'.
Azóta őszidőn, vagy, ha télen havaz,
Egyre csak azt várják, mikor jő a tavasz.
Elbúgják ezerszer: «mint szeretlek téged!»
És a jázminoknak esküsznek hűséget.
Édes dal visszhangzik két galamb szivében:
Bent ép' zongoráznak halkan, lágyan, szépen...

Gróf Wass György

Szalon Ujság
1907. 24. 8.

Gróf Wass György.

Montbach Emma.

majdnem olyan tökéletes volt!) szomorúan tapasztalná a régi igazságot, hogy nincs kárpótolhatatlan és pótolhatatlan — léghajó!

KÉT MŰVÉSZLÉLEK.*

Montbach Emma. — Wass György gróf.

A VARGA- és üstfoltozó észjárás a maga apró cselszövényei, nagy hazugságai és hangos köztéri szereplése révén oly dúsan tenyészti az arisztokrataellenes jelszavakat, hogy hovatovább mind divatosabbá válik a főnemességet túlhaladott, degenerált, az *igazi* kulturától érintetlen rendnek minősíteni. A különböző kávéházi übermencsek és műhelyi apostolok ebbeli igéiket oly sikeresen szórták szét s a századeleji szellem-arszlánok legújabb szabású tudománya: a szociológia oly dörgő tapsok között képviseli ezt a fölfogást, hogy az ellenvélemény életre-halálra szánt vakmerőségnek tünne föl. Pedig a valóság az, hogy a *telivér* polgárosultság, mint csoport-erény, csupán jólétben élő osztályoknál lehet köztulajdonná, egyebek közt azért is, mert a kultura utáni vágy valóraváltása — költséges. Az első koefficienshez, a gondtalan életkényelemhez járul a főnemességnél egy másik is: a folytonosan finomodó, századokon keresztül mindjobban desztillált raszbeliség, mely nemcsak formákban nyilvánul, hanem eleve magasrendű talaja egy belterjes lelki életnek. Az avatatlanok nem is sejtik, hogy az arisztokraták között mennyi csudás képességű ember, okos asszony s mennyi intellektus van. A *Szalon Ujság* mai száma rajz, vers,* arczképek és az alanti rövid ismertetés révén bemutat közülük kettőt.

*

Az erdélyi mágnás hölgyek között a legartisztikusabb lélek a *Montbach Emmáé.* Páratlan készségű művésztalentum ez a bájos modorú, bájos leány, a kinek Münchenben Lenbachnál lett biztos a keze s mindentlátóvá a szeme. A válaszuti atelié vásznairól valóságos szín-szimfoniák zengnek a nézők felé, puhán, bársonyosan — s a kolorit-kréta gyönyörű gondolatokat öltöztet gyönyörű formákba. A művész-hölgy Kolozsvárt tárlatot is rendezett s minden hozzáértő csodálattal szemlélte a Montbach Emma palettájának és krejonjának szép gyermekeit, a melyek lágy bensőséggel szóltak a szivekhez. És a válaszuti ecset, mint külföldre importált czikk is szerepel már. Bornemissza Gábor báróék sági kastélyában a román előkelőség néhány tagja is fordult meg, a kiknek meghivására Montbach Emma pár hetet náluk töltött. Megfordultak Sinajában is s itt bemutatták a román királynénak. A művészhajlandóságú Carmen Sylva, a románok e grande dame-ja meglepetéssel fedezte föl viruló tehetségét s nyájas szeretetreméltósággal kérte Montbach Emmát: festené le a trónörökösnét. Montbach Emma most eleget tesz a magas helyről jött kívánságnak s így legközelebb elkészül a szép szőke herczegnő portréja, melyet a királynőé is követni fog. A művésznő *bécsi* ateliéje finom művű portrék ékes otthona; ott látjuk többek között a gróf Béldi Kálmánné, gróf Haller Györgyné, báró Wesselényi Ferenczné, báró Jósika Lajosné krejonnal megrajzolt arczmásait; a Taxis-Hohenlohe herczegnő, báró Bornemissza Gáborné, Suttner Berta báróné, Thiessen-Bornemissza Henrik báróné olajportréit. A műteremnek fődisze egyébként két zseniálisan kigondolt, zseniálisan megfestett kép; az egyik Sironi, a hires ballerina életnagyságban, lebbenő tüll-kosztümben; a másik egy ős mitosz: szent György előtt utat nyitnak az erdő fái. A Sironi arczképe maga a lüktető, vérrel és mozgással tele életvalóság s a gyönyörű szent György-képen otthoni motivumok ejtenek meg: fölismerjük a válaszuti tájat, az ott susogó lombokat. A művésznő egyébként hosszú utra megy legközelebb: Japánba, hogy a fehér virágok országának bájos, fantasztikus miliőjében gazdagítsa hangulatkincsét.

A páholyban. Zádor István rajza.

A másik intellektus: *Wass György* gróf.* Úgynevezett legenda-ember: szép, okos, mindenhez értő. A legérdekesebb és legellentétesebb erényei vannak: körének első minta-gavallérja s e mellett munkás bürokrata; gróf létére aljegyző Szolnok-Dobokában; szalonok lovagja és azért van ideje bölcsészeket olvasni. A sportok minden ágában kiváló s e mellett ragyogóan szellemes kozőr és író. Szóval nagy vonalú, számtalan képességű férfi, a kinek varázslatosan finom egyénisége alig találja párját. És főleg behizelgő, poétalélek; a cegei lombok közül, a kék tó partjáról hozta magával a költészet aranysugarát, mely belopódzott szivébe, talán az édesanyja, Wass Jenőné grófnő útján, a ki maga is művész asszony. Wass György grófnak saját külön lírája van; költeményei, különösen természetes kecsességű dalai megkapóan szépek. Már össze is gyüjtötte és karácsonyra megjelenik egy kötete *Hópelyhek* czimen. De a Wass grófok évszázados ősi fészke nemcsak poétát nevelt belőle; a czegei park árnyas, hűs lombjai alatt a madarak dala nótássá tette a lelkét: *zeneszerző* is, a kinek dalait, nótáit az egész

* Lásd 8. lapon az illusztrácziót és költeményt

* Montbach Emmának unokatestvére.

Montbach Emma

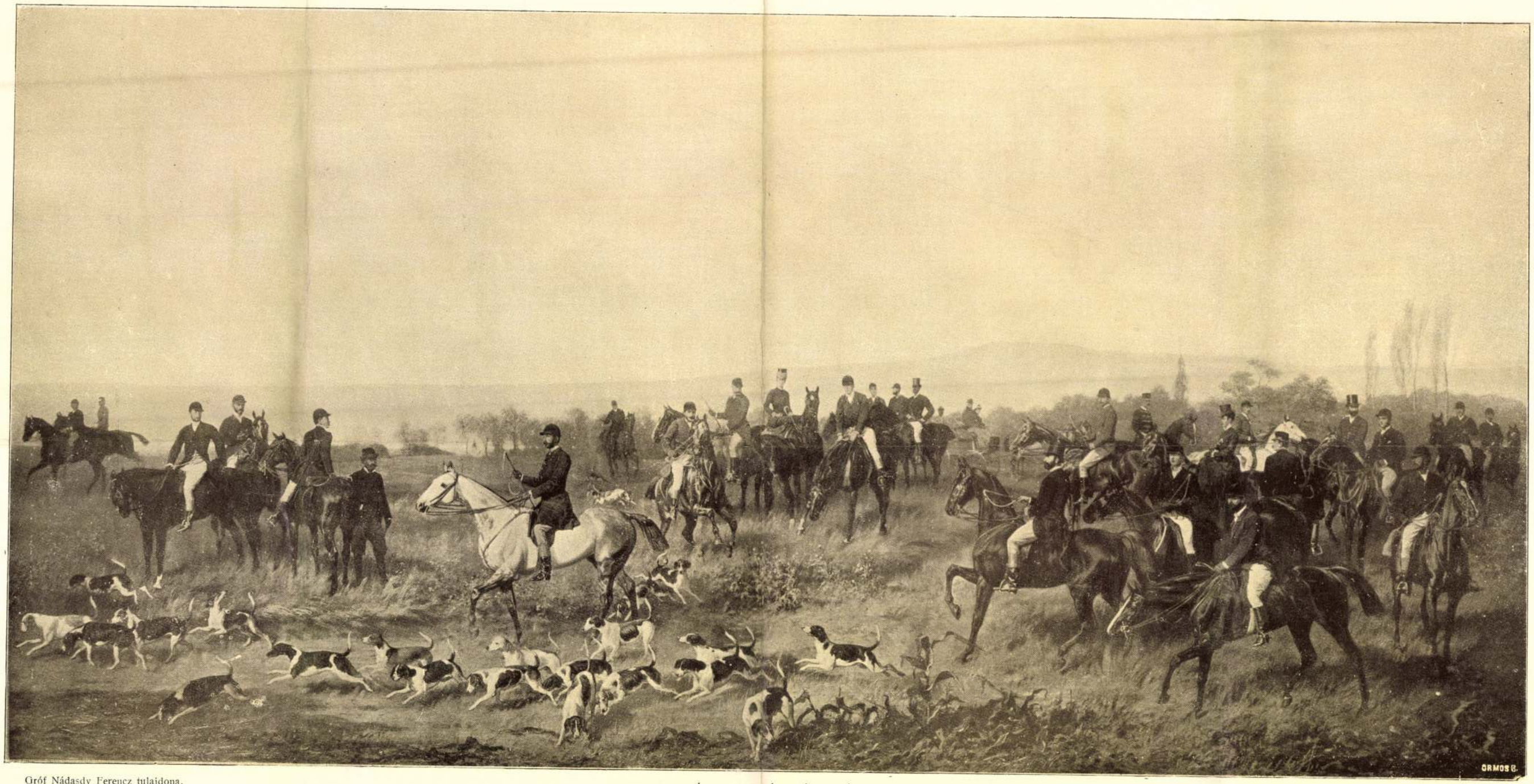

Gróf Nádasdy Ferencz tulajdona.

AZ AGÁRDI VADÁSZTÁRSASÁG.

Adam Emil tanár 28 év előtti festménye után

Ivánka főhadnagy
Bernrieder J.
Gróf Zichy Livia
Cziráky Alice grófné
Cziráky Maritta grófné
Gróf Cziráky János

Dőry Jenő
Whipperin
Gróf Zichy Antal
Id. gróf Esterházy László
Gróf Esterházy Béla
Jankovich Gyula

Inkey István
Gróf Nádasdy Ferencz
Nagy Elek
Zaitsek ezredes
Kund Jenő
Kégl István

Gróf Zichy Béla
Gróf Kinsky Nusi
Dőry Lajos
Báró Trautenberg Frigyes
Gróf Kinsky Zdenko
Jankovich Elemér

Gróf Esterházy Andor
Gróf Zichy János
Gróf Cziráky Béla
Ifj. gróf Esterházy L.
Inkey A. főhadnagy
Stankovanszky János

MDK.

Montarier Hubert

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 febr.

MDK.

H.Montarier

Kiállitásának hirdetése

Magyar Nemzet 1966 febr.2o.

MDK

H.Montarier

Kiállitási hirądás

Pesti Müsor 1966 febr.24.

Louis von Montayer építén M.D.K.

A budai vár átépítésében van részt a XVIII. század második felében Jean Nicolas Jadot-tal és Hillebrandt-tal.

Dr Kardoss György: Magyar barokk és zopf építészet rövid ömefoglalása. 1952. Mérnöki Továbbképző Intézet előadás-sorozatából. M. 19.

33.l.

MDK

Montbach Emma

Női fej, paszt.

Képzőműv. Társ. 1901-2. téli kiáll. 45 l.

Montbach Emma

"férfi-arczképe"

Az 1904-iki téli tárlat. 15 l.

Montbach Emma

Arckép, olaj

Műcsarnok 1904/5. téli kiállítás. 54 l.

Montbach Emmatól

Hanivs fasztelt és több olajf. kiállítva az 1902-ik kolozsvári kiállításon.

Tm Kol.

Gyümölcsén

Novotny János: (124 (980), 4
(846). — Novotny Ludmilla arakéje 3
(641), 4083 (592). — Novotny Magd
arakéje 383 (641), 4084 (592). — Saja
kéje 383 (641), 4082 (592).

Montbach Emma

1901. Egri kiáll. Nemzeti Salon

Szent Katalin, pasztell

Szék, egyenesházú V. 174.

Montbach Emma

Műcsarnok Válaszut

Kolozsmegye

1901–2. téli kiáll. 421.

1904–5. téli kiáll. 591

Füstölőtartó római bronzedényke

VI.131.

Montbach Leona

1901. Savazi Eiáll. Nemzeti Szalon

Arcképvázlat, pastell

Veder veresrézből, régi X. 145.

Montbach Sándor

Thieme Becker
XXV. 83 l.
(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Montbach Sándor

festő

Nagyiklód

l.

Lykaközöns

41. l.

an.

vány ; más hazai főiskoláról beiratkozó részéről

erkölcsi bizonyítvány folyamodó nemzethűségé-

k az illetékes hatóság által való igazolása ;
szolgálatot teljesített, a Károly-csapatkereszt

közhatósági bizonyítvány folyamodó szüleinek
n megjelölendő), vagyoni helyzetéről és arról,
nelyükön, hol laktak azelőtt ; amennyiben több
volt a foglalkozásuk ?
felvételüket a református hittudományi karra
kelni kell lelkészi, vagy vallástanári bizonyít-
őt), mely folyamodó lelkészi pályára való alkal-
vosi bizonyítványt, mely folyamodó egészségi

ányát egy évnél hosszabb időre megszakította,
sági bizonylatot mellékelni arról, hogy az eltelt
lalkozott.

kérvényt nem veszünk figyelembe.

ecen. 10. Egyetemi Központi Épület.

l **közvetlenül** óhajt beiratkozni, az erkölcsi bi-
gatója állítja ki, amelynek kötelékébe folya-
vetlenül az érettségi vizsga letétele után iratko-
lye közigazgatási hatóságától (községi előljáróság,
égújabb keletű erkölcsi bizonyítványt csatol. Egyik
ölcsi bizonyítványul az illető főiskolától kiadott

ait csupán **egy félévre szakította meg,** vagy
, felvételért újból folyamodni nem szükséges,
hatóságtól kiállított erkölcsi bizonyítványt kell
izonyítvány szolgál erkölcsi bizonyítványul.

Montbach Sándor lovag, festő; szül. 1857-ben Budapesten. Atyja földbirtokos volt.

1877 decz. 23-án iratkozik be a müncheni képző-művészeti akadémiára.

Montbach Sándor
Budapest

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő művekkel vett részt:

1880. tavaszi kiáll. II. sor.: A műteremben. olajf., 200 frt.

II. 3509. lovag Montbach Sándor, 20 éves, kath., szül. Budapesten, atyja földbirtokos, antik osztály, 1877 dec. 23.

Sam 183.1

Montbach Sándor

Somogyi Miklós: Magyarok a münchemi képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 183. l.

Hj. Montbach Sandor

80 as évek.

Magyar művész

Montbach Sándor

Művészet 1912. 183

Finkel, Ludwik V. 1.

MONTCOURT, Franciscus Guyot építész (17.sz)

Koppány Tibor

EGY ISMERETLEN KASTÉLYTERVRAJZ A 17. SZÁZAD ELEJÉRŐL

A magyarországi reneszánsz építészet korából eredeti tervrajzok alig maradtak. Az eddig ismertek általában a bécsi Haditanács által Magyarországra küldött, itt alkalmazott itáliai építészektől származnak és a török hódítás ellen épített végvárak létesítéséhez készültek. A kisebb, magánjellegű épületek tervei még ezeknél is ritkábbak. Ezért jelentős az a kisméretű tollrajz, amely a Lónyay család levéltárában maradt meg a hozzá tartozó legfontosabb iratokkal, és amely szabályos alaprajzú, négysarokbástyás kastély alaprajzát ábrázolja.

A rajz melletti oklevélben Bethlenfalvi Thurzó György nádor 1612 augusztus 6-án helytartói jogánál fogva adott engedélyt Daróczy Ferenc királyi tanácsosnak, a szepesi kamara vezetőjének, hogy Daróc vagy Deregnyő birtokain levő udvarházai valamelyikét fallal körülvéve erősítse meg. Az oklevél szövege szerint az engedély adásának oka az volt, hogy Daróczynak felsőmagyarországi birtokain sehol sem volt olyan megerősített lakóhelye, ahol a hajdúmozgalmak, parasztlázadások vagy rossz szándékú emberek elől magát, családját és vagyonát megvédje.

Az oklevélhez csatolva, kétrét összehajtott papírlapon tollrajz található, rajta a kastély alaprajzával. A rajz alatt lépték és az alábbi, valószínűleg későbbi felirat van: „Deregjno varanak delineatioja, amellyet nehai boldogh emlekzetü idösbik Daroczy Ferenc kezdette volt epittetni." (1. kép)[1]

A kérelmező, a Bereg megyei Daróc és környékén birtokos, kisnemesi származású királyi tanácsos – Daróczy Szerafin és Irinyi Krisztina 1580 előtt született fia[2] – 1600-ban a Kassán székelő szepesi kamara előljárója, 1603 és 1605 között Basta generális mellett erdélyi kancellár, 1605 után ismét kamarai prefektus Kassán, 1612-től báró és így az engedély adásának idején már a főnemesi réteg tagja. Névadó faluja és az ahhoz tartozó birtok mellé 1605-ben kapta meg az előző évben kihalt Deregnyey család birtokait.[3]

Az engedély alapján az abban megjelölt két település közül Deregnyőn építtette fel megerősített lakóhelyét. A település az egykori Zemplén megye keleti szélén, a Laborc folyó völgyében fekszik, ma Drahnov néven Szlovákiában van. A megye monográfiája szerint „a hajdani Daróczy-féle várkastély a községen kívül, a Laborcz partján állott". A múlt század végén sáncai még látszottak.[4] Fennálló kastélya a múlt század elejéről származó, klasszicista épület.

A rajz felirata szerint az építkezést Daróczy még az engedély évében meg is kezdte. Megépültét későbbi adatok egyértelműen bizonyítják, azt azonban ifjabb Daróczy Ferenc nevéhez és az 1614-es esztendőhöz kötik.[5] A látszólagos ellentmondás feloldását a rajzon olvasható felirat nyújtja. Az építkezés befejezője eszerint az engedélyt szerző és még 1612-ben meghalt idősebb Daróczy fia volt. 1637-ben és 1640-ben már az ő utódai éltek benne.[6] A század végén, 1678-ban Thököly Erdélyből induló hadjárata alkalmával valószínűleg leégett, erre vall egy 1681-ből származó összeírásnak az a megjegyzése, hogy akkor már három éve pusztán állt. 1678 és 1713 között néhai Galambos Ferenc egykori lakóhelyeként írták össze, ő oldalági leszármazott, vagy zálogbirtokos lehetett a kastélyban.[7] A településről deregnyői Daróczynak nevezett család a 18. század elején halt ki, vagyonát leányágon a Lónyayak örökölték. Az ő új, klasszicista kastélyuk 1812-ben épült fel a faluban.[8]

Az 1612-ben kelt építési engedély és a mellette található rajz a magyarországi késői reneszánsz építészet számára többféle tanulsággal szolgál. Közülük a legelsőt és egyben a

legfontosabbat maga a rajz szolgáltatja, ugyanis az a legkorábbi, eddig ismert kastélyterv. A második tanulság az engedély ténye, amely arra világít rá, hogy – miként a középkorban – az erődített nemesi lakóhely, a kastély emeléséhez még a 17. század elején is engedély volt szükséges. A további tanulságok a kastély alaprajzi elrendezésének megoldásából, helyiségeinek elosztásából vonhatók le. Ennek segítségével – természetesen a hasonló magyarországi kastélyok ismeretében – a deregnyői kastély épülete és a benne egykor folyt élet egyaránt rekonstruálható, sőt tervezőjének azonosítása is megkísérelhető.

A Daróczy Ferencnek adott építési engedély ebből a korból nem egyedülálló, csupán egyike az eddig ismert, legkésőbbi ilyen okleveleknek. Királyi és az uralkodó helyetteseként helytartói, nádori oklevelek bizonyítják, hogy nemcsak a hajdúmozgalmaktól és a töröktől veszélyeztetett 16–17. századi, hanem ezt megelőzően a középkori Magyarországon sem lehetett semmiféle erődített, katonai szempontból felhasználható épületet engedély nélkül építeni.[9] A lakóit és azok vagyonát őrző, őket külső támadásoktól megvédő, erődített épület ugyanis – legyen az akár kastély, akár vár – alkalmas lehetett onnét kiinduló, másokat veszélyeztető támadásra, az ország belső békéjének zavarására, írják kezdettől a királyi engedélyekben. Az engedélyezés éppen ezért királyi jog volt. Az eddig ismert legkorábbi engedélyek a 13. század közepe tájáról származnak, ezek azonban általában várak építésére vonatkoznak.[10] Az első ismert kastélyépítési engedélyt Zsigmond király adta ki 1398-ban a somogyi Inakodiaknak, névadó birtokukon építendő kastély emelésére.[11]

A középkor századaiban, amikor az ország területén ritkán fordult elő külső ellenség, a királyi hatalom a legnagyobb éberséggel őrizte e jogát, s egy-egy zavarosabb időszak után mindig megjelentek az engedély nélkül épített várak, kastélyok lerontására kötelező rendeletek.[12]

A Mohácsot követő belháborús idők és 1541 után a török veszély tette szükségessé a nemesi lakóhelyek erődítését. Aki csak tehette, engedéllyel vagy anélkül, fallal, palánkkal, árokkal igyekezett körülvenni a birtokai központjában álló otthonát.

A deregnyői kastélyt építtető Daróczy Ferenc 1608 tavaszán, az engedély megszerzése előtt négy esztendővel, a hajdúk elől menekülve és házából elűzve Nyevicke várában, Homonnay György vendégeként húzódott meg családjával együtt.[13] Kastély építésére felhatalmazó engedélyt valószínűleg ennek hatására kért, bár azt feltételezhetően nem lehetett könnyű megszereznie. Jó példa erre a nem távoli, ugyancsak zempléni Golop és a szatmári Nagykároly kastélyainak 16. század végi építése, amelyhez a Kassán székelő felsőmagyarországi főkapitány, Hardegg Ferdinánd gróf közvetítő szerepe is alig volt elegendő. 1592 tavaszán így írt Károlyi Mihály engedélyt kérő beadványára: „Az mi az kegyelmed házának kerétését illeti ... meg is engednénk ha hatalmunk volna rejá, de mi semmiképpen azt a dolgot ő felsége hire nélkül nem engedhetjük kegyelmednek...". Károlyinak végül olyan reverzális levelet kellett kiállítania, amelyben kötelezte magát, hogy a tervezett építésben nem lesz a kincstár terhére és az elkészült kastélyban nem tart katonaságot. Hardegg újabb levele szerint az engedélyt csak ezek után kapta meg: „Az mi az kegyelmed házát Károlban illeti, arra őfelségétől én nekem immár jó válaszom vagyon, és az dolog immár csak rajtam áll; azt noha nehezen meg szerezhettem, mint hogy Golopi Gáspárnak es nagy nehezen meg engedték..."[14] Az építési engedély kiadásának szigorúságát illusztrálja az a királyi rendelet, amely 1571-ben arra utasította a szepesi kamarát, vizsgálja meg Gersei Pethő János kérelmét, amely szerint a zempléni Turányban kastélyt kívánna építtetni és abban az esetben, ha az a kincstár megterhelése nélkül felépíthető, terjessze elő véleményét.[15] Hasonlóképpen történt 1593-ban a beregi Szentmiklós esetében, ahol Telegdy János számára megadták ugyan az engedélyt, de utasították a kamarát, közölje vele, a kastélyt saját költségén kell meg-

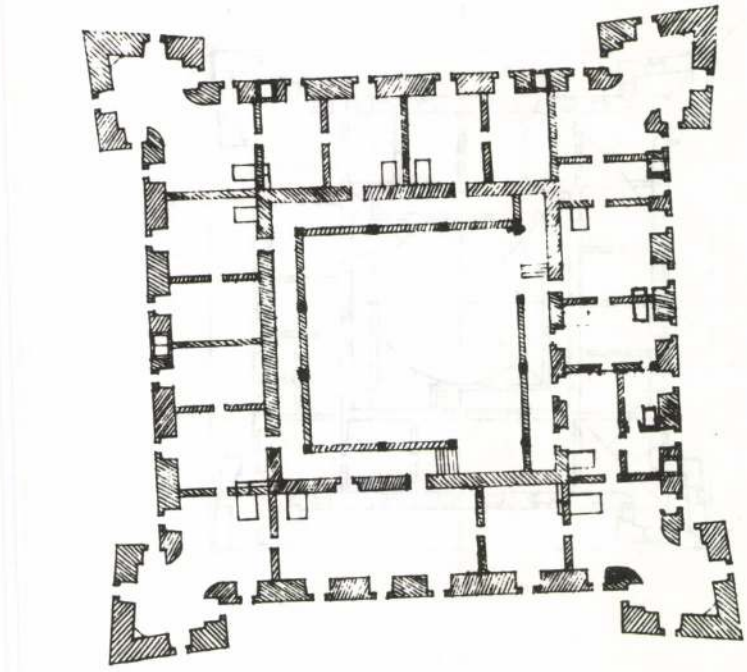

45. A deregnyői kastély tervrajza 1612-ből

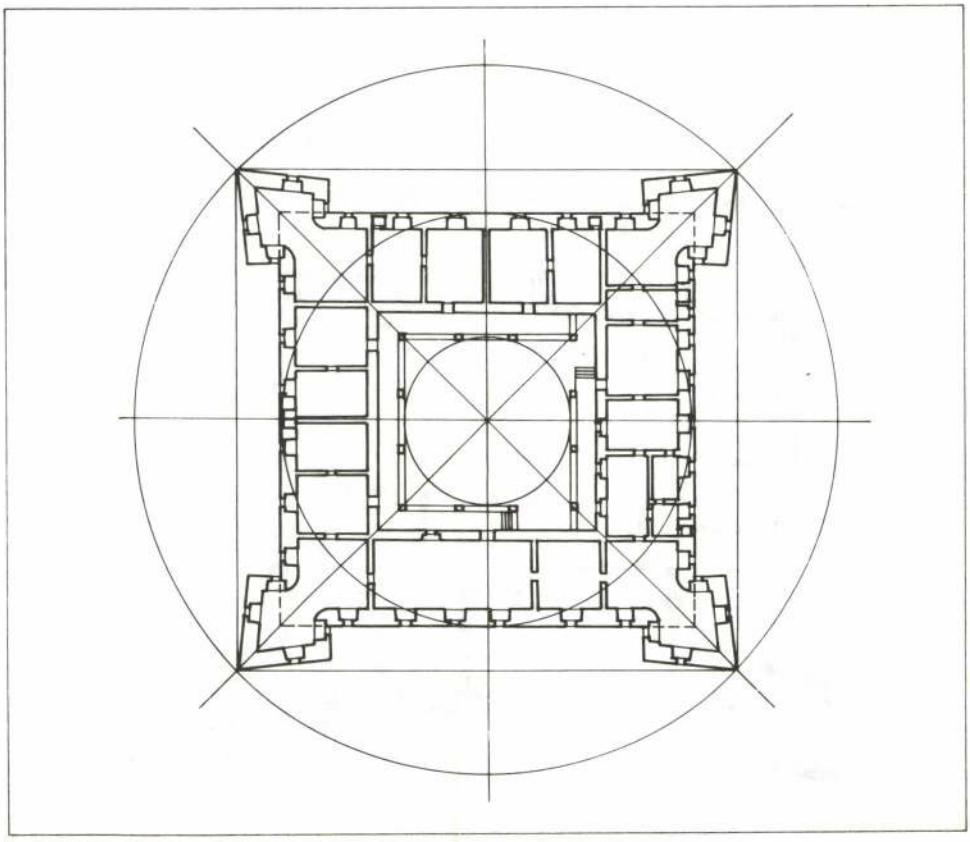

46. Az alaprajz szabályosságát bizonyító szerkesztőháló

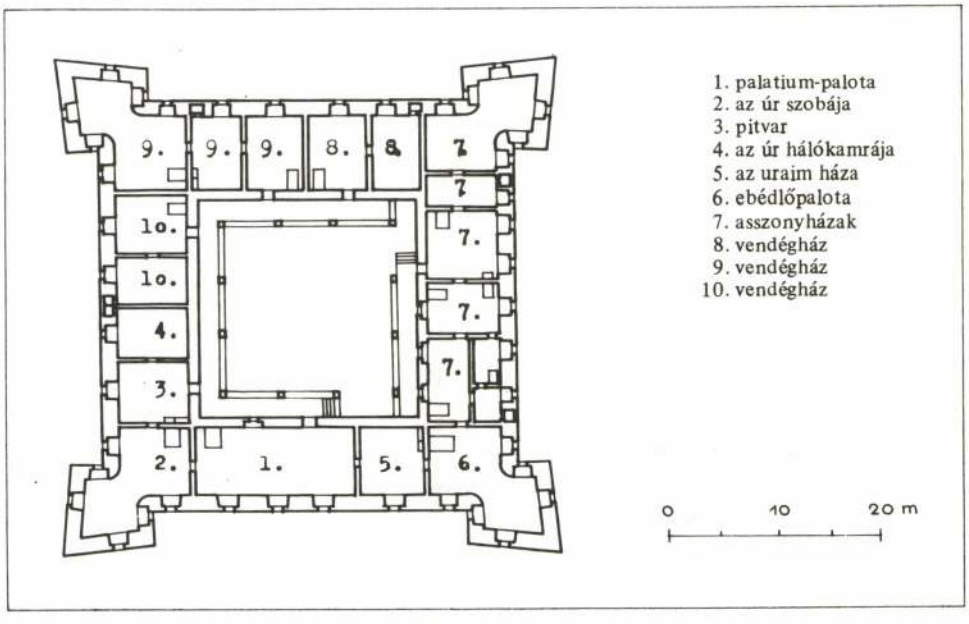

47. A deregnyői kastély emeleti helyiségbeosztása

építenie.[16] Ha pedig a kastély engedély nélkül épült, mint 1583 előtt Görgey Benedeké a Szepes megyei Görgőn, minden tiltakozása és magyarázkodása ellenére lebontatták vele.[17]

A Thurzó György nádor, királyi helytartó által kiállított engedély szövege szerint arra jogosította Daróczy Ferencet, hogy nemesi kúriái, egyúttal rezidenciális lakóhelyei egyikét fallal vegye körül és megerősítse, mivel semmiféle fortalitiuma nem volt.[18] A magyarul erősségnek fordítható fortalitium kifejezés építészeti tartalma megfoghatatlan, de úgy látszik, sok minden belefért, ha Daróczy szabályos alaprajzú, négysarokbástyás kastélyt terveztetett Deregnyőre.

A kastély alaprajzát ábrázoló rajzon, amint arról már szó esett, lépték is látható. Segítségével az átszerkeszthető ma használatos mértékre.[19] Ennek alapján megállapítható, hogy az épület megközelítően 40x40 méter méretű lehetett, sarkain négy méter előre ülésű, 10x10 méteres bástyákkal. A négy szárny által közrefogott udvaron oldalankint négy-négy pilléren álló, átlagosan két méter széles folyosó húzódott. Az alaprajz teljesen szabályos, egymásnak megfelelő pontjai körbe rajzolhatók (2. kép). A deregnyői kastély eszerint a magyarországi későreneszánsz kastélyoknak abba a sorába illik bele, amelyeknek építése a dunántúli Egervár kastélyával kezdődött a 16. század második felében és az erdélyi Radnóttal fejeződött be a 17. század derekán[20], és amely építésének fénykora éppen a deregnyői kastély építési ideje, az 1610–1620-as évek.[21]

A 17. század végéről származó összeírások közül a már idézett, 1681-ben készítettben olvasható a legtöbb felvilágosítás az épületről. Eszerint árok és azon belül palánk vette körül és egymást követő három felvonóhidas kapun át lehetett megközelíteni. A kastély előtt majorság terült el, benne fából épített majorosházzal, istállókkal, ólakkal. Maga a kastély az 1678-, 1679- és 1681-es összeírások szerint téglából épült, részben alápincézett, egyemeletes volt. Két boltozott pincéjében 300 hordó bor fért el. Földszintjén az első két összeírás szövegében három fűthető helyiség szerepel, ebből egyben a belső személyzet lakott, kettőben élelmiszert tároltak. Ugyanitt az udvarról megközelíthetően nagyméretű konyha helyezkedett el, valamint egy 24 lóra való istálló. Az emeleten hat fűthető helyiséget soroltak fel, köztük a palatium elnevezésű nagytermet, az úr szobáját, feleségéét, leányaiét, a bástyában levőt és egy élelemtárolásra használtat. Az összeírások alapján a 17. század végén a kastélynak nem állt mind a négy szárnya.[22]

A felsorolt helyiségek a rajzon ábrázoltakkal nem azonosíthatók. Ez talán annak tulajdonítható, hogy az összeírók feladata nem az épület leírása, hanem fontosabb részeinek felsorolásával annak jellemzése volt. A rajz, részleteit tekintve, sem bejáratot, sem kapualjat nem ábrázol, az udvari folyosókba pedig úgy jelölték be a lépcsőket, hogy azok egyértelműen azt bizonyítják, a rajz a felső szint alaprajza, a kastély emeletéé.

Az egyes helyiségek, illetve helyiségcsoportok elhelyezése és összekapcsolása, azok megközelítésének módja, az ábrázolt fűtőszerkezetek, valamint a sávozott külső falakba berajzolt, kettős vonallal keretezett árnyékszékek elosztása az előzőkben ismertetett összeírások szövegeivel összevetve, együttesen lehetőséget nyújtanak a megközelítő alaprajzi rekonstrukióra, az egyes helyiségcsoportok funkcionális meghatározására és azok segítségével a kastélyban folyt egykori élet elképzelésére. Mindehhez a hasonló korú és elrendezésű magyarországi kastélyok fennmaradt leltárai, összeírásai, nem utolsósorban pedig ilyen szempontból hasznosítható alaprajzai nyújtanak további segítséget. (3. kép)

A rekonstrukciót az udvari folyosó vizsgálatával érdemes kezdeni. A rajzon ugyan nem jelölték, de amint az a zártudvaros kastélyok esetében szinte mindenütt megfigyelhető, a folyosót keresztboltozatok sora fedhette. Ez a folyosó a rajz szerint nem volt folyamatos. Két helyen megszakadt és ott készítője lépcsőket jelölt. A rajz alsó felén ábrázolt lépcső egy üresen hagyott pillérszakasztól indul. Itt gyanítható a kastély bejárata, a kapualj belső

torkolata. A külső homlokzaton ennek megfelelően a jobb oldali alsó bástya mellett volt a kastély kapuja. A másik, a csak a jobb oldali szárny folyosójára vezető lépcső pillérközben indul.

A feltételezett kapualjtól induló lépcsőről közelíthető meg a rajz alsó részének közepén látható, legnagyobb méretű helyiség, amely az 1678-as és az 1679-es összeírásokban szereplő palatium, a kastély reprezentatív nagyterme lehetett. Terét kívülről három, a folyosó felől pedig egy ablak világította meg, bal felső sarkába kályhát jelölt a rajz készítője. Az ismert 17. századi összeírások, leltárak szövege és a megmaradt kastélyok alaprajzi elrendezése egyaránt azt bizonyítja, hogy a nagyterem általában a főbejárat, a kapualj felett foglalt helyet, így jelölve ki az épület főhomlokzatát is.

A nagyteremből balra nyíló helyiség az onnét megközelíthető sarokbástya belsejét is magába foglalta. A nagyteremmel közös fala mellett ábrázolt kályhát a bal oldali szárny következő, a folyosóról is megközelíthető helyiségben kialakított kandallóból fűtötték. A kandallós helyiségből olyan, kívülről megvilágított következett, amelyből a külső fal vastagságában elhelyezett árnyékszéket lehetett megközelíteni. Ez a három helyiség: a folyosóról nyíló kandallós előtér, az abból jobbra nyíló és fűtés nélküli, árnyékszékkel ellátott kisebb szoba közös lakóegységet alkot a bástya belső terét is magába foglaló és fűthető nagy szobával. A lakóegységnek a palatium melletti elhelyezése alapján ez volt a családfő lakosztálya. Az összeírásokban és a leltárakban pitvarnak, az abból történt fűtés miatt szenes vagy szenelő háznak nevezett előtér a szinte mindig fűtetlen hálókamra és a családfő lakóhelyét jelölő „úr háza" vagy „úr szobája" között foglalt helyet. Ez a rész lehetett tehát a 17. század végi deregnyői összeírásokban felsorolt helyiségek között néhai Galambos Ferenc lakrésze.

A nagy palota jobb oldalán kisebb, kandallós átjáró látható, amelyből a jobb oldali, kályhás sarokbástya nyílik. Az utóbbiban képzelhető el a nagyteremtől rendszerint elkülönített ebédlőház, az ahhoz vezető átjáró pedig a belső szolgálatot teljesítő főúri kíséret helye, az akkori elnevezés szerint az „uraim háza".

A jobb oldali szárnyban az egyes helyiségek újból egységes lakórészt alkotnak, sorra egymásból nyílnak. Az alsó sarokbástyába rekonstruált ebédlő feletti – az egész épületben egyetlen kéttraktusos elrendezésű – helyiségekben, amelyek közül kettő kályhás és egy árnyékszékes, az ebédlőt kiszolgáló tálalót és melegítőkonyhát lehet elképzelni. Ide vezet fel ugyanis az udvari folyosó melléklépcsője, amely alatt a földszinten helyezkedhetett el a konyha. Az emelet további szakaszában sorakozó, részben kályhás, sőt az egyiknél még külön kandallóval is ellátott helyiségek alkothatták a birtokos felesége és gyermekei által lakott részt. Közülük a két kályhás talán az „asszonyház" körül majdnem mindig megtalálható, fürdőnek használt szoba. A jobb oldali szárny tehát az összeírásokban az úrasszony és leányai által használt helyiségekkel azonosítható.

A rajz bal oldalának további és a felső részén lévő szárnyakban három olyan, az udvari folyosóról külön-külön megközelíthető egység van, amelynek mindegyike egy kályhás szobából és az abból nyíló fűtetlen helyiségből áll, az utóbbiban árnyékszékkel. A középsőhöz a bal oldali felső bástyában kialakított szoba csatlakozik. A három önálló egység elhelyezéséből vendéglakosztályok létére lehet következtetni.

Az alaprajz és az írott források ismeretében rekonstruálható belső helyiségbeosztás – az épület fő formájával és az az alapján elképzelhető tömegalakításával szemben – nem szimmetrikus, hanem a falai közt folyó életnek megfelelően elrendezett és csoportosított. Az itáliai reneszánsz teoretikus szakirodalmának szabályai szerint a minden irányban szimmetrikusra formált külső mögött a belső beosztás közel sem annyira kötetlen, mint ahogy

az a deregnyői kastély alaprajzán látható. Ehhez az ésszerű alaprajzi elrendezéshez másutt kell keresni a megoldást, méghozzá valószínűleg a tervet készítő személyében.

Daróczy Ferenc foglalkozása és a deregnyői kastély alaprajza lehetőséget ad a tervező építész személyének megközelítésére. Daróczyt tisztsége az általa vezetett szepesi kamara székhelyéhez, ahhoz a Kassához kötötte, amelynek céhes építőipara a 16. század óta messze környék építési igényeit szolgálta.[23] A rajzon ábrázolt alaprajz azonban nem hazai céhes mester művére enged következtetni. Sokkal valószínűbb, hogy a tervező a Kassán székelő katonai körzet parancsnokságának, a Felsőmagyarországi Főkapitányság valamelyik, az itáliai későreneszánsz építészeti elméletében is jártas építészében kereshető.

1610 körül három kassai építészről szólnak a források: a II. Mátyás király által az ottani végvárak, különösképpen Tokaj erősítésére küldött Johannes de la Motta építész-kapitányról és fivéréről, Petrusról,[24] valamint a Felső-magyarország királyi építésze címet viselő Franciscus Guyot de Montcourtról.[25] Neve után mindhárom francia származású volt, beosztásuk és feladatkörük értelmében pedig jártasaknak kellett lenniük abban az itáliai eredetű hadiépítészetben, amelynek alapján a magyarországi végvárak az előző század közepe óta épültek.[26]

A későreneszánsz építészet elveit, módszereit és formavilágát nyomtatásban is közreadó Sebastiano Serlio, az itáliai építészet 16. századi toeretikusa, élete utolsó szakaszát Franciaországban élte. Hatása nyomán ott és Itáliában fejlődött önálló tudománnyá és gyakorlattá az „architectura militaris". A hadiépítészet francia művelői az Alpoktól északra fekvő országokban, köztük Magyarországon is így lettek az itáliai eredetű művészet terjesztői. A francia késői reneszánsz azonban sok szempontból eltért az itáliaitól, többek között abban, hogy nem volt feltétlen híve a szabályosság teoretikus elveinek és az épületek alaprajzi alakításában az itáliainál sokkal inkább a gyakorlati élet és a lakályosság szempontjait tartotta szem előtt.

A deregnyői kastély megmaradt alaprajzáról leolvasható sajátosságok, az itáliai hatást tükröző szabályosságon belül tervezett asszimetrikus, a gyakorlati hasznosságot szem előtt tartó belső beosztás a terv szerzőjének franciás iskolázottságát látszik alátámasztani, s ezért személye nem alaptalanul kereshető az említett felsőmagyarországi építészek között.[27]

JEGYZETEK

1. OL. P. 450. A Lónyay család levéltára. 1. csomó. Series I. fasc. 3. No. 43. – A rajzot tartalmazó, 27,5x41,8 cm méretű papíron az „Anno 1612. Delineatio Arcis Deregnyőiensis per Franciscum Daroczy extrui cepta", a hátán pedig a „Delineatio Castelli Deregnyőiensis" felirat olvasható. A hozzá tartozó oklevél hátán levő felirat: „Concessionales Privilegiales C. Georgii Thurzo Regni Hungariae Palatini, pro parte Francisci Daroczy, super attributa facultati Fortalitia in Possessionibus Deregnyő et Darocz erigendi, ... cum adnexa Delineatione Castri Deregnyőiensis."

2. RADVÁNSZKY B.: Magyar családélet és háztartás a XVI. és XVII. században. III. Bp. 1879., 130–138.

3. NAGY I.: Magyarország nemesi családai. III. Pest, 1858., 241, amely szerint 1606-ban halt meg. – 1600: OL. P. 450. A Lónyay cs. lt. 1. cs. Series I. fasc. 3. No. 46.

4. Súpis pamiatok na Slovensku. 1. Bratislava, 1967., 334. – Zemplén vármegye. Szerk.: Borovszky Samu. Bp. é. n., 39.

5. Ugyanott

6. OL. P. 450. A Lónyay cs. lt. 1. cs. Ser. I. fasc. 3. No. 57, 63.

7. A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Forráskiadványai IV. Urbaria et Conscriptiones. 1. füzet. Bp. 1967., 111–112.

8. KEMPELEN B.: Magyar nemes családok. III. Bp. 1912., 247.

9. KOPPÁNY T.: A castellumtól a kastélyig. Művészettörténeti Értesítő, 1974. 4. sz., 285–299.

10. 1247: ÁUO. VII. 224.

11. Zs. O. I. 5171.

12. Már az 1290. évi országgyűlés elrendelte a mások ártalmára épített várak lerombolását, amelyet egy 1298-as törvény azzal egészített ki, hogy a királyi engedély nélkül építetteket kell lerombolni. Ugyanezt tartalmazzák még a 16. század közepén, 1547–48-ban kelt országgyűlési törvénycikkek is, ahogy azokat Békefi Remig. A Balaton környékének egyházai és várai a középkorban. Bp. 1907. című műve 254–256. oldalain összefoglalta.

13. Adalékok Zemplén vármegye történetéhez. VIII. 1902., 180–182, 211–214, 279–281.

14. GYÉRESI K.: A nagy-károlyi gróf Károlyi család oklevéltára. III. Bp. 1887., 549–550, 555, 561–562, 565.

15. KAPOSSY J.: Művészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből. Művészettörténeti Értesítő, 1956. 2–3. sz. 194, 255. regeszták.

16. Ugyanott, 653. regeszta.

17. VERES E.: A Görgeyek egykori görgői várkastélya. Hadtörténelmi Közelmények, 1912., 446–448.

18. Thurzó György nádor oklevele és az annak hátára felírt latin feljegyzés egyaránt „fortalitium" építésének engedélyezéséről beszél. A szó a hazai latinságnak a középkor óta használt kifejezése volt. Magyarul erősségnek fordítható, ez azonban építészeti alakításának, esetleges alaprajzi elrendezésének, erődítése formájának megközelítéséhez nem nyújt segítséget. Az oklevél hátán levő felirat a melléje helyezett „castrum" vagyis vár rajzáról tesz említést, éppúgy mint ifjabb Daróczy Ferenc örököseinek 1637-es osztozkodása, amelyben megint csak „castrum"-nak nevezték. Az 1678-as és az 1679-es összeírás a vár jelentésű „arx" elnevezéssel illeti, az 1713-as pedig „arx sive castrum de Deregnyő"-ként említi. Kastélynak csupán a rajz hátán levő felirat mondja, valamint egy 1640-ből származó irat: „Én Kubiny Lazlo de Madaczon, es felesegem Daroczy Kata Zemplien Varmegieben Dereghneő nevü Kastélban Lakozók ..." OL. A Lónyay-cs. lt. 1. cs. Ser. I. fasc. 3. No. 57.

19. A méretek megállapításához a rajz alján levő lépték beosztás egységeit az akkor már szokásos, bár egységesen még el nem terjedt, 1896 mm hosszúságú bécsi ölnek számítottam.

20. BALOGH J.: Olasz tervrajzok és hazai késő-renaissance épületeink. In: Magyarországi reneszánsz és barokk. Szerk.: Galavics Géza. Bp. 1975., 13–93.

21. KOVÁCS A.: Szabályos alaprajzú, olaszbástyás várkastélyok Erdélyben. Művelődéstörténeti Tanulmányok. Bukarest, 1980., 77–97.

22. A három összeírás forrására a 7. jegyzetben, közülük az 1678-as az OL. Urbaria et Conscriptiones, fasc. 5. no. 7. p. 1., az 1679-es ugyanott, fasc. 7. no. 14. p. 16. és az 1713-as ugyanott, a fasc. 7. no. 15. p. 26. jelzet alatt található.

23. KEMÉNY L.: Kassai építőmesterek. Magyar Mérnök- és Építészegylet Közlönye. 1904., 78–82.

24. KAPOSSY J.: i. m. 749, 752–753, 756–757 és 759. regeszták, amelyekben a De la Motta testvérek 1609–1610-ben, Guyot de Montcourt pedig 1618 és 1632 között szerepel.

25. KAPOSSY J.: i. m. 758, 763, 772, 778, 818, 880. regeszták

26. PATAKI V.: A XVI. századi várépítés Magyarországon. A Bécsi Magyar Történeti Intézet Évkönyve. Első folyam. Bp. 1931., 38–132.

27. SZENTKIRÁLYI Z.: Az építészet világtörténete. II. Bp. 1980., 241–243. Az alaprajz ilyen jellegű sajátosságára Szentkirályi Zoltán hívta fel figyelmemet, amelyért e helyen mondok köszönetet.

Tibor Koppány: **Ein unbekannter Schloßentwurf vom Beginn des 17. Jahrhunderts**

Aus der Zeit der ungarischen Renaissancearchitektur sind nur äußerst wenige originale Entwürfe erhalten. Die bekannten wurden meist für gegen die Türken errichteten Festungen angefertigt. Diese Festungen waren der Zentralmacht unterstellt und wurden – wie in anderen Ländern des Mitteleuropa im 16.–17. Jahrhundert – von den italienischen Architekten gebaut, die die Kunst der Spätrenaissance nördlich der Alpen verbreiteten. Zu Gebäuden im Privatbesitz sind Entwürfe erst ab Ende des 17. Jahrhunderts erhalten, diese Bauten sind jedoch schon Denkmäler des sich entfaltenden Barocks. Deshalb ist die kleine Federzeichnung, die im Familienarchiv Lónyai im Staatsarchiv aufbewahrt wird und auf der der Grundriß eines Renaissanceschlosses mit vier Ecktürmen zu sehen ist, von großer Bedeutung. Wie die Aufschrift auf der Rückseite zeigt, war die Zeichnung die Beilage zu der Genehmigung, die vom Palatin und königlichen Statthalter György Thurzó im Jahre 1612 dem Kammerpräsidenten Ferenc Daróczy zur Errichtung eines Shlosses auf dem Gut im nordungarischen Deregnyő erteilt wurde. Der Zeichnung beigeschlossene spätere Dokumente belegen, daß das Schloß auch gebaut wurde.

Die Zeichnung zeigt den in Mitteleuropa verbreiteten Schloßtyp von regelmäßigem Grundriß, dessen Grundform sich im 16. Jahrhundert in Italien entwickelt hatte. Die vier Flügelanbauten des Gebäudes umschlossen einen Arkadenhof, von diesem her waren die Wohnräume des Schlosses zugänglich. In Analogie zu den Verzeichnissen und bekannten Grundrissen ähnlicher Schlösser vom Ende des 17. Jahrhunderts befanden sich in der Mitte des im unteren Teil der Zeichnung dargestellten Flügel ein Empfangssaal, links davon die Wohnräume des Herrn, des Familienoberhauptes, und rechts, im dortigen Turm, der Eßraum. Im rechten, darüber dargstellten Flügel war der Wohnbereich der Herrin, der Gattin des Gutsbesitzers, sowie der Kinder. Im linken und oberen Flügel sind drei aus je zwei-drei Räumlichkeiten bestehende Wohngemächer zu sehen, die vielleicht die Fremdenzimmer waren. In der Außenmauer jedes Schlafzimmers, oder wie es damals hieß, jeder Kammer, ist ein in die Wand eingebauter Abort zu finden. Aufgrund der Rekonstruktion der Räumlichkeiten steht es fest, daß die Zeichnung das Obergeschoß des in Deregnyő errichteten Schlosses darstellt. Das zwischen 1612 und 1614 gebaute, mit einem Graben und einer Schanze, Planke umwehrte Schloß wurde zu Beginn des 18. Jahrhunderts zerstört, heute ist nur die Stelle zu sehen, wo es einst stand.

MONTGOMERY, Bryan műgyűjtő

M. Nemzet 1991. sept. 14.

PRO CULTURA HUNGARICA EMLÉKPLAKETTEL tüntette ki Andrásfalvy Bertalan művelődési és közoktatási miniszter pénteken, a kultuszminisztériumban Bryan Montgomery angol műgyűjtőt. Bryan Montgomery angol, amerikai és európai kortárs művészek százhatvanöt festményéből és grafikájából álló gyűjteményt ajándékozott a Szépművészeti Múzeumnak. Az ajándék eszmei értéke egymillió fontra becsülhető.

GÉPELÉSI MINTA

NL/műsz. /Kis Pál

kábelhíd: (műsz)--+függőhíd, amelynek főtartói acélhuzalokból készült kábelből állnak; ezek tartják a híd pályaszerkezetét. § pl. a bp.-i Erzsébet híd. A §ak csoportjába tartoznak a ferdekábeles hidak és a hárfahidak is. Ezek tkp. --+gerendahidak, de a tartógerendát helyenként ferde kábelek tartják.

Szerző Neve

NL/nyelv./Kis Pál

nomen: --+névszó

NL/köz.gazd./Kis Pál

Clark, John Maurice (Northampton, Massachusetts állam, 1884. nov. 30.--Westport, Connecticut állam, 1963. jún. 27.): amerikai (USA)

Monte del Fora és

Gherardo

Szent Jeromos. Corvin-

kódex címlapja

(Wien, Nationalbibli-

othek)

vége.

Hoffmann Edith

Mátyás király környezete

Lukácsmátyás II. 267. l

MAROSILLYE

Bethlen-ház

Kéne VV 1874, 796 l.

Monte

miniatűr festő, a
Corvina részére
dolgozott.

Luck Mátyás

II. 230. l.

Eger, érs lic múz

70

Monte del Fora.

minister

l.

Budinis 54, 58. l.

L. XIII: tabla

Càul Fora clavo

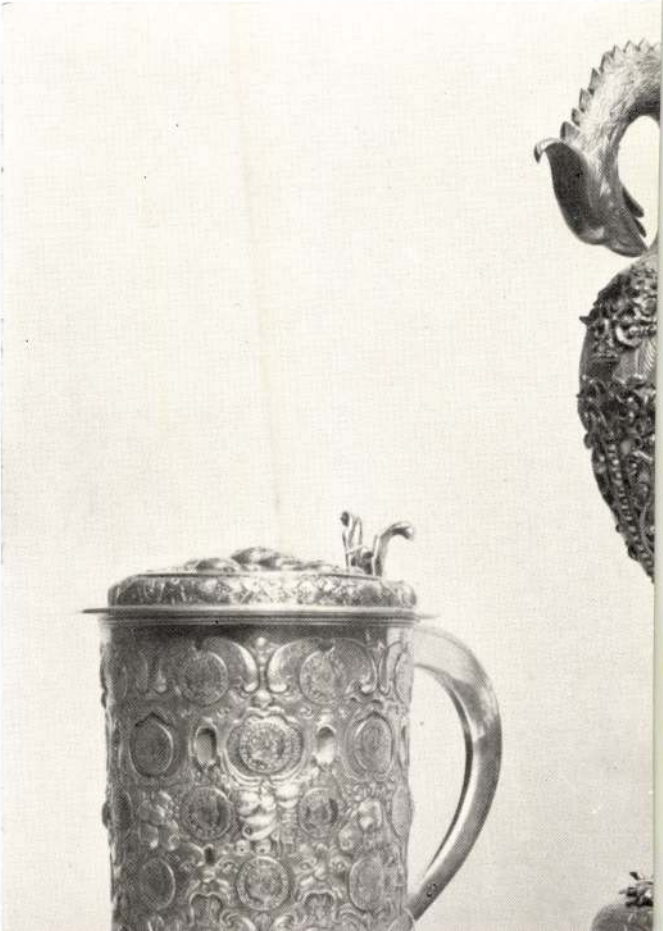

Monte del Fora

miniatür festő

= Fora, Monte del

tehát az F- be

helyezendő

MUNKÁCS

Vár

Kéve VI 1856, 340 l.

MD K

Monte

miniátor festő ?

Repr.: Hieronymus Corvina címlapja. Gherardo és Monte müve. 1488. Széchenyi Könyvtár.

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ VIII.képtábla.

A Városmajor és Krisztinaváros, a XIV—XVII. század folyamán meg
k használták. A Város-
gén létesítette. A köz-
tyás korában Villa So-
Mária Terézia negyed-
nevet.
n zsidó temető terült.
és alkalmával 4 méter
helyeket ma a Nemzeti
ának magyar fordítása
fiának fejénél emelke-
évében (vagyis a ke-
tember) havában tért

ök világ korából egy
Nemzeti Muzeumban
ztény időszámítás sze-
idi költő dicsőítő ver-
6—1667). Szövege ma-

a, se párja. Egy Desz-

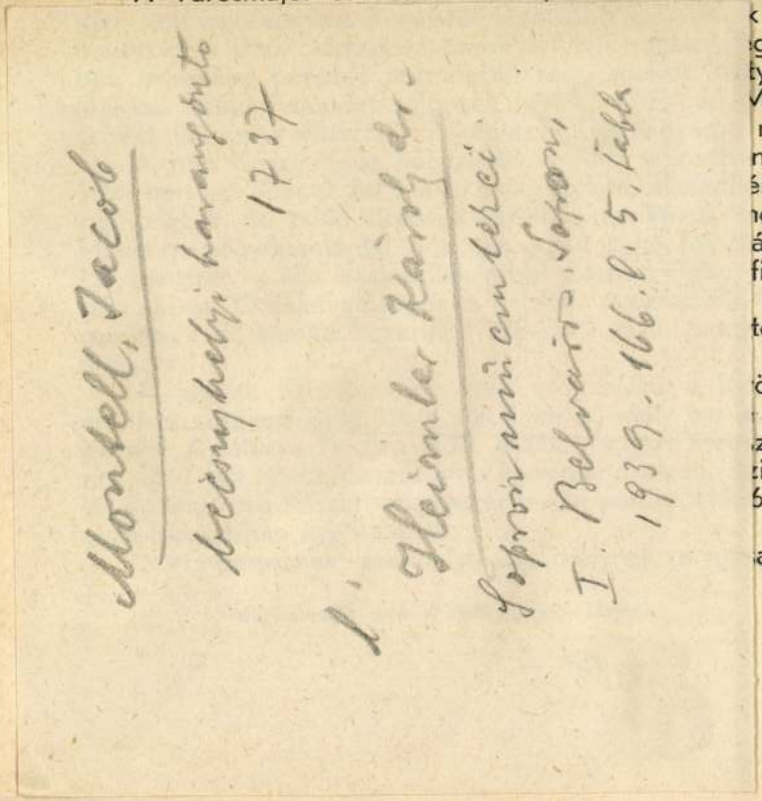

rosfürdő. A Rudas-fürdőt 1556-ban Szokoli Musztafa pasa építtette. Ennek kupolás, felülvilágított nagy medencéje ma is megvan. A Király, másként Rác-fürdőt, — mely hajdan a királyi palotával volt összefüggésben, a XIV. században említik először. E városrész felső felében épült a Gyümöcsoltó Boldogasszony, és Szt. Sebestyén kápolnája.

3. A Halász-negyed, a városnak a Duna part felőli részén, a mai Halász-bástya környékén húzódott. Itt állott hajdan a Choroskapusi (Kakas kapunak) nevezett bástyatornyos kapu, melynek környékén tartották a pünkösdi vásárokat. Ebben a negyedben állott a karmelita szerzetesek kolostora és temploma is, melyet XI. Gergely pápa jóváhagyásával Nagy Lajos anyja, Erzsébet királyné 1372-ben alapított.

4. A Vizi, vagy Zsidóváros, a Duna partján húzódott észak felé Itt állott a XV. század egyik leghitványabb lelkű főurának, Bánffy Pálnak a háza, ki mint a Hunyadi-család halálos ellensége, — Hunyadi László kivégeztetésének részese, — a várnai veszedelem s Ulászló király halálának egyik okozója s a Mátyás elleni összeesküvés szervezője ismeretes hazánk történetében. De itt állott Beatrix királynénak egyik palotája is, melyet a nagy király halála évében, 1490-ben, Drágffy Bertalannak és Rozgonyi Lászlónak adományozott. Erdődy Péter főlovászmesternek a Duna mellett, azon a helyen emelkedett a háza, hol előbb Bakócz Tamás istállója terült. Közelében állott a pálosoknak Nagy Lajos király által 1382-ben alapított

Montelli Jakab

harangöntö

Gentmüeml.

441. l.

Minisztertől.

ó 7-én 151 sz. a. tett felterjesz
tt értesitem Előadó Urat, hogy a
pbiztosságnak a volt művészeti
ó Urral közlött azon intézkedé-
lévő épitészek foglalkoztatására
k beható műszaki felvételét el-
unkának tudományos és művészeti
az eddig végzett munkával már

Montell, Jakob

harangöntö

l.

Csat-Frey Öst Kunstt

XXIV. K.

14, 120, 198, 284. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
408

Rupp Jakab. Buda-pest és környékének hely rajzi története.
Pest, 1868.

Vörös. 1 drb.

Montell Jakab

Karangöntö

l.

Csatkaisoprházak

30. l.

ET=

BUTORASZTALOS
ÜZEM
FKOVITS J. ÉS TÁRSA
BUDAPEST
DAMJANICH=UTCA 51.

TELEFON : J. 335=81

IRODA: IV. KERÜLET,
MOLNÁR=UTCA 53. SZ.

MŰHELY ÉS RAKTÁR:
VIII., NAGYTEMPLOM=U. 28.

Monten, D

József nádor:

Egész alak, lóháton, hétnyolczad jobbra. Tején kócsagos kalpag van, haja hosszú, bajusza lenyirott s arcza leberetrált. Jobb kezét kinyujtva tartja s baljával balra fordult ágaskodó lovának kantárját fogja. Tekete nyakravalója felett az aranygyapjas rendet viseli s jobb vállától balcsipője felé a szt István-rend szalagja halad, mely mellét is diszíti. Öltözete: dolmány, vállravetett prémes mente, magyar nadrág s csizma. Oldalán kard s tarsoly lóg. A nádort két segéd tiszt követi s a háttérben balra a gyalogságot a mely felett szemlét tart, a (tábornok tisztelgesre vezényli. A díszes keretet fölül a két fejű sas s oldalt Magyar- és Csehország czimere ékesíti. Feliratai a keretén alól:

Joseph
Erzherzog von Oesterreich
Palatin von Ungarn.

fölül félkörben: „Gallerie sämmtlicher Fürsten von Europa" és „XXII."
alól balra: „Gemalt v. D. Monten",
középütt: „Gedr. v. J. B. Kuhn"
s jobbra: „Auf Stein gez. v. H. Kohler"
s legalól középütt: „Herausgegeben u. verlegt v. d. Kunstanstalt v. Christian Weiss u. H. ~~Kohler~~ Kolher in Würzburg" és
ez alatt: „1844."

Könyvmat, alányomással, keretben, méretei 37.5 : 29.6 cm.

Ltha 7680.

55/93 № 1937.

MONTCOURT, Franciscus Guyot de épitén

Érsekújvár 1600 után

Studia Agriensia 17. 162, 163, 164

pízó testület megnevezésével.
tani, mert nem lesz elég hely.
tkozó egyéb információ.
1; nem:0.
rú. Igen:1; nem:0.
, jó. Igen:1; nem:0.
, rossz. Igen:1; nem:0.
egyzék eredeti, vagy másolat.

a: név.
s helye.
dás alapjául szolgáló irat

irat: hagyatéki leltár, könyv

zerepel.

MONTE SANTA MARIA, Francesco del, toscanai, katona-tagjairól hires családból. 1594-ben önkéntesként Magyarországra jött, hogy a török ellen harcoljon, résztvett Győr védelmében, ahol megerősitette a védőműveket. Ezután visszatért hazájába./Promis/.

Maggiorotti, 433.

Monte di S. Maria,

Francesco del

l.

Holl Magg Ferab

89, 90. l.

762 Klein, Adam.

A laxenburgi lovagvár. (Das Rittersschloss in Laxenburg.) Kirchner rajza után.

Rk.

K 2.

110 × 164 mm.

M.D.K.

Monte di Giovanni di Miniato di Gherardo, fireurei miniator és cartolaio (1448-1532/33)

bátyjával Gherardóval együtt dolgozott Mátyás számára. Egyesek szerint ő volt a tehetsége.

Balogh Jolán: A müvészet Mátyás király udvarában Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 543.old.

M.D.K.

Monte [és] Gherardo Favilla

híres olasz miniátorok, akik flamand mintákat is másoltak. Ilyen eredetre vezethető vissza a Szt. Jeromos Corvinus remek címlapja is. Képét közli:

13

Hevesy, André: Les miniaturistes de Mathis Corvin. Klny. Revue de l'Art Chrétien. Paris. 1911. 13.old.

MDK

Monte és Gherardo da Fora miniátorok

Hieronymus Corvina cimlapja.1488.Széchenyi könyvt.

/Szines repr./

A magyarországi müvészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás. 28o.l.után

Montecuccoli Rajmondo

1609 – 1681.

Lásd

Holik-Magg

87. – 89. l.

Monte del Fora

miniator

lásd

Fora (del) Monte

alatt.

ak cserepek beszerzésére, de mesz-
ó cserepet, más nagyságú és
r nem lehet kijavítani.
szt. István kápolna a Farkas-
ll és így folyton ki van téve a
az eternit tetőzetet javaslatba hoz-
nak nincs többe kitéve.
ggal fedett jelenleg, ezt sem tar-
ének.-
most szó, úgy igen kérem Mél-
teljesen elvállalni, a templomon
n és a tető elkészültével nem

rszágos érdeket szolgál, mert
n egyszer évenkint tartatik ott
ég érdekének.
megujításával maradtam
Méltóságod alázatos szolgája
Böschatt Ferencz
plébános

Monte di S. Maria, Francesco del

XVI. n

Lärd

Holik - Magg

89-90. l

Monte di S. Maria,

Francesco del

Matonai épitéz

XVI. sz

l.

Hol Magg Ferab

89, 90. l.

B

Méltóságos

Dr. Gerevich Tibo

Bizottsága

Mellékelve van szerencsém

nyának ujjáépitése alkalmával f

nagyitást, továbbá az 1908 évbe

másolatot, összesen 12 db. fény

Maradtam kivá

Ltsz. 6661.

KSZ. MÚ

Montcán Viktor

butorterező

1915

Éimisk

1930

86 l.

Francsévi népkvl.

X. 118.

;

el az okmány:

rak Országos Főfelügyelősége.

őherczeg Sándor utcza 13./

Jelen leletet fölvette:

Budapest, 191 évi.....hó....

Montecuccoli Raimondo

hadvezér és hadi
mérnök

l.

Banfi Erdély

306. l.

Montecuccoli Raimondo.

1609–1681.

l.

Hol. Magg. Feral

87, 88, 89. l.

7 63 Klein, Adam.

A ~~remetelak~~ Klause a Brühlben. (Die Klause in der Brühl.) Kirchner rajza után.

Rk.

K. 2.

112 X 162 mm.

MONTECUCCOLI, Raimondo /1609-81./ Modenából. Legfelsőbb hadvezér volt a császárság szolgálatában, s az erődítések kiváló irányitója. Részt vett a harmincéves háboruban, sok győzelmet aratva; a svédeket legyőzte Troppaunál /1642./ és Trichel-nél/1645/. A Jutland-i harcok után Erdélybe jött a törökök ellen harcolni és legy győzte őket; 1660-ban a meklenburgi Pasheimnél maga irányitotta az egyesz szerre müködő négy üteg megszerkesztését; 72-ben Flandriában harcolt. Művei: Aforismi dell'arte bellica, amely ben az erődítésekről is beszél; a Commentari dell'arte della guerra és a Memorie, amelyeket még ma is tanulmányoznak. Melfi hercegévé és a birodalom hercegévé nevezték ki./Campori, Paradisi/

Maggiorotti, 538.

Montell Jakab.harangöntő

Bécsi mester.A soproni Szent Mihály templom lélekharangját öntötte.,de ez a Tűztoronyba került.1774-ben Szép Bernát vámos végrendelete szerint erre hagyott pénzből. 67.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk művészethez.I.rész 64.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968
Sopron

Jakobus Montell

1747-ben Bécsújhelyen öntötte a Donnerskirchen-i plébániatemplom harangját.

Allgemeine Landeskunde des Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.
II/a kötet

577/

Jakob Montell

mester bécsújhelyi harangöntő 1748-
ban öntötten Schützen-i rk. templom
harangját.

Allgemeine Landestopographie des
Burgenlandes, Eisenstadt, 1963. II/6 kötet
9471

Montenot (Francia)

aranyérmet nyert az archit.-rajzmüsek
csop.-ban.

Manno Milliades második lett a pellemi olimpiász
M. 932. VIII. 5. szobr.-csop.-ban.

Montel Jakab

harangöntö

lásd

Rupp Jakab. Magyarország hegyajzi tört.

I. R. 2 ik fele 539 l

IGEN TISZTEL

Van szerencsénk becses
JÁNOS dr., a Magyar
történész és SZENTI
már megírták az első
kont, mely a XII-ik s
képzőművészeink életrajzát magában
a nagyméltóságú vallás- és közok

MAGYAR MŰVÉS

Montell, Jacobus

„Me fundavit Jacobus Montell Neostadij Anno 1747" a jelzése a fertőfehéregyházai (Sopron vm) rk. templom harangjának.

Bécsujhelyi mester?

Vallás- és Közokt. minisztérium
8416/1917 elv.

nisse.286 Seiten.20 Kupfertiefdrucktafeln.Gross-
format.Prachtausgabe.Leinenband /P18.-/ " 5.5o

Aufrichtig und kühn schreibt der Autor über die
Entstehung des Weltkrieges.246 Seiten mit zwei-
farbigem Bildumschlag.Kart. /P 5.70/" 2.20

Ferner V o l k s a u s g a b e n zu billigen Preisen:

Ungekürzte Sonderausgabe.Gebunden /P5.7o/ P 4.20
Wohlfeile Sonderausgabe.Gebunden " 5.70
Charakter. Wohlfeile Ausgabe.Gebunden " 4.30
Ausgabe in einem Bande.Gebunden " 5.70
er Zweite. Wohlfeile Ausgabe.Gebunden " 4.30

M.D.K.

MONTELBERGER FÜLÖP

a szegedi Dömötör-Templom újjáépítését vállalja; 1725-1749 közt új apszist, belső támfalakat és oldalhápolnákat épít.

Bálint Sándor: Szeged városa

Budapest, 1959. 62. o.

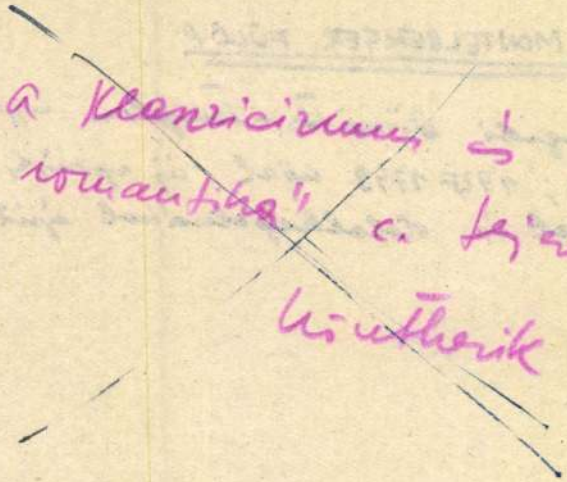

"A klasicizmus és romantika" c. tejzet

Köntherik

Montelberger Fülöp

1725-ben megbízták a szegedi Szent Demeter templom könnyes munkáinak elvégzésével. A templom tervei alighanem Bécsből Erdélyek Szegedre.

Cs. Sebestyén Károly dr.:

A szegedi Szent Demeter-templom építéstörténete. Szeged 1927. 15. l.

Lásd e szerzőnek a szegedi templomokról szóló önzefoglaló művét is.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Montelberger Fülöp

1725-1751-ig épitettek barok stilben a szegedi szt Demeter templomot a régi gótikus templom helyére. A könnivesnumkat 1725-töl tenti végezte. Hogy ő volt-e a tervező, vagy csak vállalkozó arról nincs adat.

Irod

Cs. Sebestyén Károly dr.: A szegedi Szent Demeter-templom épités-története. Dolgozatok a m. kir. Ferenc József tud. egyetem arch. intézetéből. Szeged, 1927. III. 202. l.

VASÁRNAP **27** Kath. Sz.-hároms. Prot. Szenthár.	
HÉTFŐ **28** Kath. Ágoston pk. Prot. Emil	♉
KEDD **29** Kath. Pazzi Magd. Prot. Maxim	
SZERDA **30**	

Montelberger Fülöp

A szegedi szent Demeter-ezthár helyreállítását végezte a XVIII században. A helyreállítás 1725–1749 ig tartott, mikor befejeztetett. Az építési munkákat Montelberger Fülöp vállalta el, ki ekkor uj apsist emelt; az oldalfalakat ugyan meghagyta, de a hajóba belső támfalak is épültek, meg módon oltárok állítására alkalmas fülkék keletkertek. A boltozat a szekeresi változásoknál fogva is egészen ujra készült. A teljesen uj homlokrat és a torony építési munkákat 1731-ben kezdettek meg, s még ugyanazon évben be is fejezték.

Reizner János Szeged története Szeged. 1900. III. K. 6. l.

Lásd meg: talán Reizner J. Szent ~~Benedek~~ Demeter temploma és a szegedi plébániák e. lirkeit; Szegedi Napló 1890. 161, 162. 1893, 79 sz.

MONTELBERGER *Fülöp*, építész Szegeden, a XVIII. sz.-ban. 1725—51. építette barokk-stílben a fogadalmi templom építése miatt napjainkban lebontott szegedi Szent Demeter-templomot a régi gótikus egyház helyére.

E. Gy. II 144 l

landi iskola.

századból.

t ábrázol, a hol az előtérben
atak rohanó vizét egy csolnak
ort van, míg szemközt a tulsó
n álló, egy legelő és egy fekvő
kbe, az erőfélben lévő vetésen
a csolnakban munkás dolgozik,
gas szikla emelkedik, a hármas
balra. Ez utóbbi vállán hosszú
oka, felgyűrt ing és nadrág.

m. — Lelt. sz. 4290. — Becsértéke
János hagyománya 1907 novem-
átvételre és az átvétel jóváhagyá-
a 4203 lelt. számnál. — Bejelen-
453–913).
ó adatok a Szépművészeti Múzeum-
la, XVII. század: Tájkép hiddal.
vonatkozó egyéb adatok és pedig:
-908. pag. 57. N? 99). *Ölgemälde:*
warzen, gekehlten, politierten Holz-
links beschädigt (II. Salon);

(2080–908. pag. 12. N? 21).
lgemälde, aus der Galerie Gesell;
oldleisten; gekauft an der Gesell-
eit (II. Salon);
ben (1893–912. N? I: 89). *Rem-*
Tájkép;
(2165–912. N? I: 89). *Rembrandt*
Fa, 32 : 42·7 cm.

III.
904 (4290)
977 (79).
89 (1004).

Montell Jakab harangöntö M.D.K.
Bécsujhelyi
Csepreg v. M. typlom 1748.

Genth. Mücml. 1959 I. 59

J. Montell harangönlő M.D.K.

Bécsujhelyi. A Bö-i r. z. tyrlom
harangja 1744.

Gentle-Müeml. 1959 I. 46

Montell Jakab

harangöntö

XVIII. 17

l.

Csatsopr harang

8. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Montell J.

l.

Csatkaisoprovinciael.

III. 114, 142. l.

Montell Jakab

harangoutö

1740

vod

Schoenvisner, Stephanus

Antiquitatem et Historiae Sabariensis ab origine usque ad praesens tempus.

Pestini 1791.

330-1.

Fertőfehéregyháza
(Sopron m.)

R. kath. templom

Harang (lélek harang), 95 fontos, 1747-ből, kölönda díszítménnyel, két domborművel: golgotai jelenet és hiz Mária, karjúna kis Jézussal. Felirata: Me fundavit Jacobus Montell Neostadij Anno 1747.

Bécsujhely

Montell, Jacob

Temes

Allios, római sánczo
Baraczháza, római
Beregszó, templom
Csákovár (Csákova)
Dragsina, várrom.
Geroda, római sánc
Gyarmata, várrom.
Hogony, római sánc
Kizdia, római sáncz
Knéz, várrom.
Lippa, várrom.
Manáz, római sáncz
Temesvár, Sz. Kata

Montell Jakab

bécsujhelyi harangöntő
1733. Sopronban felesegül
veszi Löw Miklós harang-
öntő vejét

Csatkörl

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Montel Jakab

bécsujhelyi harangöntő

1740

l. Vasi Szemle

1936. 15. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hubert Montarier

VAS NÉPE

1966 AUG 20.

1021

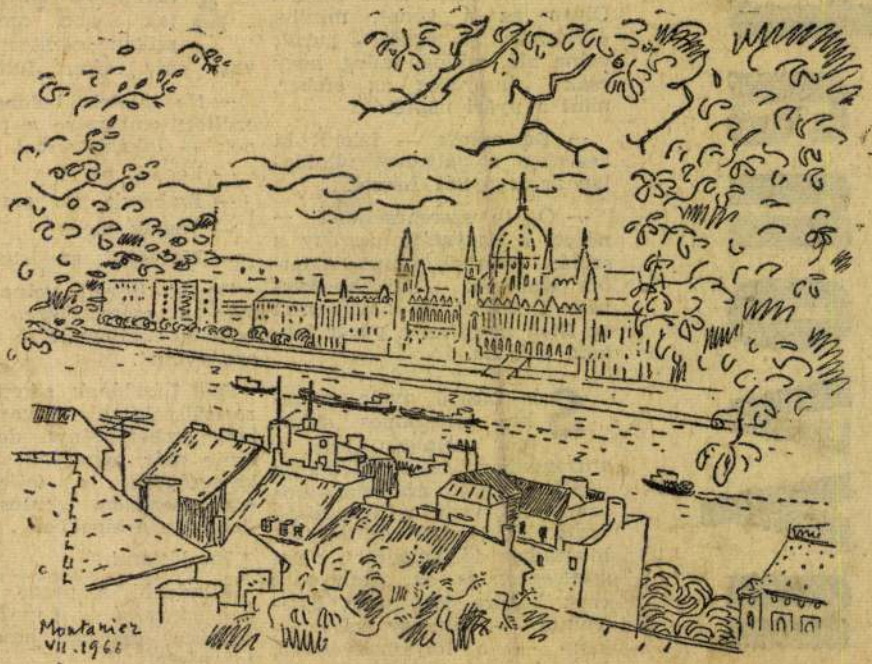

— A Parlament (Hubert Montarier rajza)

aranyvonat

tanúm. De majd [illegible] fogják. Olyan az a vonat, mintha egyenesen az égből gurult volna alá. csillog, villog, hogy csak hunyorog az ember, mint a nyári naptél.

— De minek — fakadt ki keserűen a pályatest túloldalán ácsorgó Sós László.

— Ó, te szerencsétlen — nézett a nagyszájú asszony a szikár termetű, csupa csontbőr emberre. — Inkább kérnéd a szűzanyát, hogy adna az isten kenyeret a pucér kölkeid szájába.

Sós László nyolc gyereke napszámos akkor már nemigen hitt a szűzanyában. Az egész ország népét bolygató aranyvonathoz sem a hit, vagy a kíváncsiság hozta. Ő inkább a főispáni hivatalhoz folyamodott némi segítségért és az aranyvonat csak kapóra jött, mert beleírhatta — mintegy zsarolásképp — a folyamodványba, hogy ha nem segítenek, családostól a szent jobb alá rakja magát.

Mindezt persze csak az ese-

A csendőrök akkor kaptak észbe, amikor a szikár csontos ember vagy száz métert futott.

— Ne jőjetek, bolondok! — ordított embereire a parancsnok — inkább elibe!

— Fogják meg!

— Emberek, ne eresszétek!

— Fogják meg!

— Megfogni az istentelent!

De ki figyelt volna akkor már a csendőrökre, amikor csak egy kilométerre volt az aranyvonat.

Sós Lászlónak sikerült keresztülszakítani a vastag feketeembersövényt, de annyi ereje már nem volt, hogy a kavicságyra is felfeküdjön, csak meztelen, csontos karját dobhatta a sinekre...

Én láttam!

Mindenki a pazar fényekben pompázó és a meddő gazdagságot csattogó aranyvonatot nézte.

Olyan volt csakugyan, mint egy mennyei látvány.

Már eltűnt az állomás mö[illegible] kanyarban, amikor egy [illegible] és elta-

e!

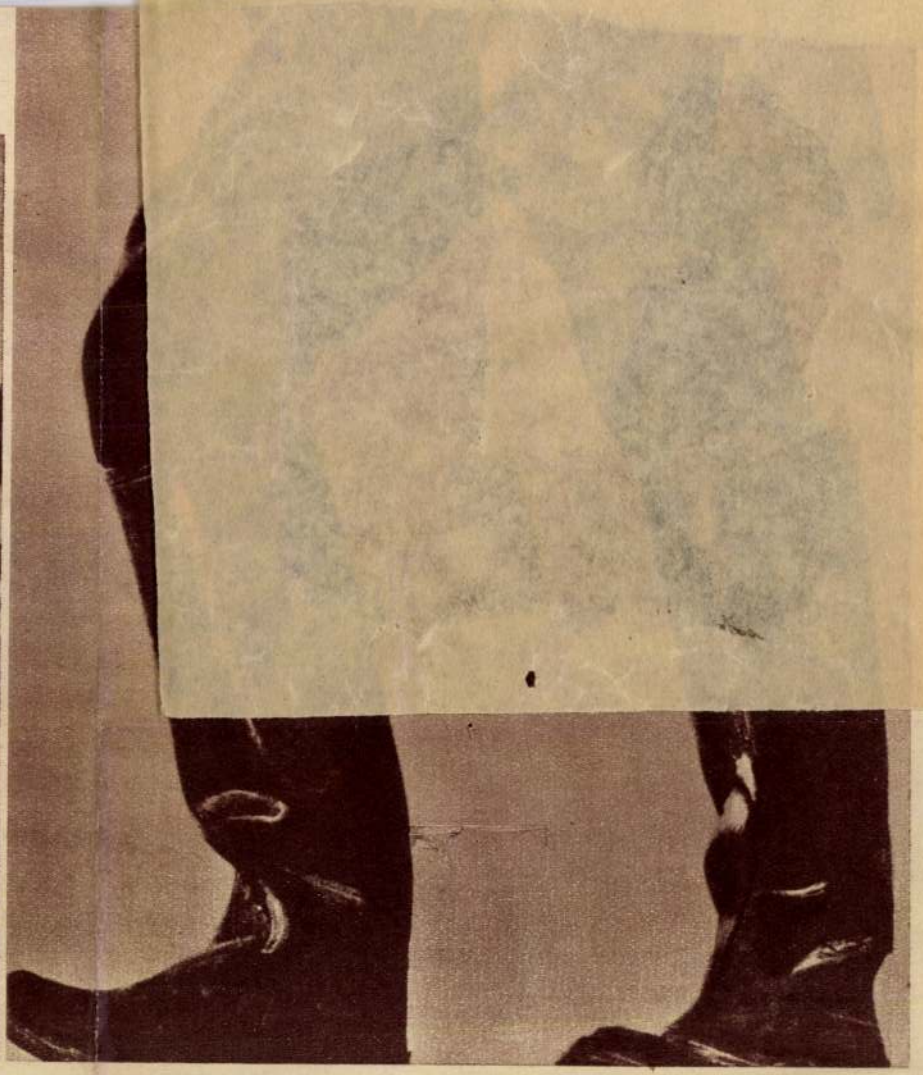

Montevecchi

Magyar Nemzet képes mell.
1939. jun. 11.

A római Collegium
Hungaricum hallgatói
kiállításán vett részt az
alábbi festmény -

(Lent:) Montevecchi: „Una Suonata di Murgács" cimü képe, amelyen az olasz művész a nagy magyar nótaszerzőt örökíti meg s hallgatói a magyar festők

tábornoki ruhát visel, vállára vetett mentével. Mellén a Sz. István- és a Mária Terézia-rend szalagja és csillagja. Nyakában az aranygyapjas rend. Háttér felhős ég.

Olajfestmény. Vászon. M. 60—49·8 cm. Ltsz. 703.

31. *Simonyi József b. huszárezredes.* († 1840. előtt.)

Derékon alul ábrázolt, félig balra forduló és szemközt néző alak, fekete hajjal és bajusszal. Sűrű ezüst zsinoros sötétzöld dolmányt, ugyanolyan mentét és vörös nadrágot visel. Mellén érdemjelek. Barna háttér.

Olajfestmény. Vászon. M. 73—58 cm.
Pretzner Karolina ajándéka. Ltsz. 829.

32. *V. Ferdinánd a koronázó dombon.* (1830. szept. 28.)

A középen, a vörös-fehér-zöld szövettel letakart koronázási halmon az ágaskodó fehér lován ülő király, teljes koronázási díszben, amint félig balfelé fordulva, kardjával kezében a szertartást végzi. Az előtérben két oldalt, gyalog és lóháton, az ország főméltóságai és zászlósai. A jobboldali csoportban, háttal a nézőnek, az apostoli keresztet vivő egyháznagy mellett, József nádor. A háttérben balra nézőkkel telt emelvény, jobbra épületek, az ablakokban és a tetőn emberekkel. Felhős ég.

Olajfestmény. Vászon. M. 120—167 cm.
Jelzése lent a jobb sarokban: «Weber H. 858.» A Nemzeti Múzeumból. A pesti műegylet ajándéka. Ltsz. 488.

33. *Kubinyi Péter tudós.* 1807.

Derékig ábrázolt, félig balra forduló és szemközt néző alak, borotvált arccal és barna hajjal. Zsinoros és arany gombos fekete dolmányt, barna prémmel szegett ugyanolyan felöltőt és fehér nyakkendőt visel. Szürke háttér.

Olajfestmény. Vászon. M. 60—46 cm.
Jelzése alul balra: «J. Stunder/1807.» A Nemzeti Múzeumból. Ltsz. 80.

Sz. István-rend keresztje. Balra asztal, rajta tintatartó és csengettyű. Háttér szürke fal, balra arany rojtos zöld függönnyel. Lent, a kép egész szélességében a következő felírás: «Josephus Bajzáth de Pészak nobilibus, tenuis tamen fortunæ parentibus in Provincia Barsiensi Anno 1720 Die 6ª Februarii natus, post absoluta in Clericatu= | Studia primum Vicarialis officii Strigoniensis Cancellarius dein Posoniensis, Strigoniensis Canonicus, paulo post Archi Diaconus Comaromiensis, Præposi= | tus S : Thomæ de Monte Strigoniensi, una Abbas S. Jacobi de Silisio Prælatus Tabulæ Regiæ Magnus in Comitiis Regni 1764 Celebratis ad Tabulam Procerum Orator, nondum= | finitis iisdem Comitiis Aulicus Consiliarius, et ad Exc : Cancellariam R. H. A. Referendarius, J. Ordinis S. Stephani Regis Apostolici Eques, et subinde Regni Pro Cancel= | larius, Actualis Intimus Status Consiliarius, ac tandem Episcopus Weszprimiensis prælaudati ordinis S. Stephani Comendator. Gessit Episcopatum in annum 28, et omni= | um summum quid de ipso adhuc Iuvene pretendentium Judico constanter respondit, ac suis in Episcopatu Successoribus vivens et mortuus insigne Zeli Pastoralis, atque= | piæ liberalitatis erga Clerum, pauperes Diæcesis suæ, ac suos sangvine junctos exemplum reliquit. Decessit Anno 1802, Die 24ta Februarii.»

Olajfestmény. Vászon. M. 123—85 cm. A Nemzeti Múzeumból Ltsz. 84.

29. ***V. Ferdinánd király.*** (1835—1848.)

Mellszobor, egyenes fejtartással, oldalszakállal, bajusz nélkül. Nyakát szabadon hagyó római vértet és bal vállán összegombolt palástot visel, melynek szélére az osztrák kétfejű sas és az A betű vannak hímezve. Mellén rendszalag és az aranygyapjas-rend. Hajában babérkoszorú.

Fehér márvány. Magassága talapzattal együtt 87 cm.
Készítette *Giuseppe Monti.* A Nemzeti Múzeumból. Ltsz. 492.

30. ***V. Ferdinánd.*** (1835—1848.)

Mellen alul ábrázolt, kissé jobbra forduló és szemközt néző alak, szőke göndör hajjal és oldalszakállal. Lovassági

MONTI Rafael szobrán

		kéri.
1847	29. márc. 14.	Az Igazgató Szerencsy István kir személynök Ő Excjának s a tt. Kir. Tábla bíráinak megköszöni azon 550 pgő frtot, melyeket Ő csász. kir. Felsége uralkodó királyunknak *Monti Rafael* által készíttetett szobráért általküldeni méltóztattak.

94. p.

M. Ért. 1991. 1/2.

Karácsony Sándor-u.24. Ház, klasszicizáló, földszintes, 9 nyilásos, ives kapu, triglifes párkány.

Karácsony Sándor-u.31-33. Ház, klasszicizáló, földszintes, 15 nyilásos,félpilléres kapu.

Kisfaludy-u.8. Ház, klasszicizáló, földszintes, 7 nyilásos, félpilléres.

Kisfaludy-u.18. Két földszintes klasszicizáló ház összeépitve. A jobboldali pillérekkel és ivekkel, 4 nyilásos, a baloldali magasabb, 5 nyilásos, empire fakapuval, fogas főpárkánnyal, alatta rozettákkal, fonatos szemöldökpárkányokkal.

Kistemplom-u.10. Ház, földszintes, 5 nyilásos, rajta a kaputól balra németnyelvü nagy vörösmárvány árviztábla 1838-ból.

Koszoru-u.26. Ház, klasszicizáló, földszintes, 8 nyilásos. Oldalhomlokzata 16 nyilással Magdolna-u.13. Kapunyilás félpillérekkel, korinthusi oszlopfővel, zárókő női fej, felette timpanon.

Kőfaragó-u.5. Ház, klasszicizáló, kétemeletes, tizenegy ablakos, elsőemeleti középerkéllyel. Uj a második emelet két középablaka s felette az ives diszes oromfal. Belül oszlopos kapubejárat, két angyalos kerek dombormüvel, klasszicizáló folyosórácsok.

Kőfaragó-u.8. Ház, klasszicizáló, egyemeletes, 12 ablakos, elég diszes párkánnyal, Profilozott kőkapukeret. Udvarban folyosórácsok. Romos.

Köztársaság-tér 29. Ház, földszintes, Luther-u. sarok, két sarokrizalittal, két kapuval, copfstilü füzéres ablakokkal. Jelentéktelen.

Krudy-u.7. Ház, klasszicizáló, földszintes, 7 nyilásos, középrizalittal, tojásdiszes fejezetü félpillérekkel tagolt.

Légszesz-u.2. Lásd Berzsenyi-u.8.

Magdolna-u.13/a. Lásd Koszoru-u.26.

Muzeum-krt.4. Egyetem ásványtani intézete, korai eklektikus, a középrizalit II. emelet, a két szélső IV. emelet, (3-7-3 ablak) azonos magasságban. Az I. emeleten kettős jón oszlopokkal osztott 7 nyilásu nyitott loggia, most beüvegezve. Oldalrizalitokon timpanon dombormüvekkel,konzolos főpárkány. A legfelső emelet ujabb ráépités. Épitette Weber Antal.

Muzeum-krt.6-8. Egyetem, volt Müegyetem, korai eklektikus, neoreneszánsz, kétemeletes, 9 ablakos, visszaugró oldalszárny 2-3-2-3-2 ablakos. Főhomlokzatán négy oszlopos I.emeleti erkély, oldalszárnyon loggia 4x2 oszlop, bábos korlát, a II. emelet félpillérekkel diszitve. Nyers téglaépület. Ives ablakok, szines tégla és kerámia disz. Gazdag kiképzésü udvar. Épitette: Steindl Imre 1880-83.

Muzeum-krt.14-16. Magyar Nemzeti Muzeum. Klasszicizáló. Kétemeletes, középrizalitja oszlopcsarnok, nyolc korinthusi oszloppal, timpanonjában Schaller müncheni szobrász terve után Rafael Monti készitette horganyoromcsoport. Az oldalszárnyak kettős ablakosak. A középrizalithoz széles lépcsőzet vezet. A főbejárat kapukerete az athéni Erechteionét utánozza, oldalhomlokzatai 4-5-4 ablakkal, a hátsó szerény középrizalittal és 7-7-7 ablakkal. Az előcsarnok kis ivmagasságu dongaboltozatán kazetták. A kétkaru lépcsőház falain és mennyezetén Thán Mór és Lotz Károly falképei. Az emeleten kupolás előcsarnok és diszterem. Északi lépcsőtámfaláról szavalta Petőfi Sándor a Nemzeti Dalt 1848.III.15-én.

Pollack Mihály

Monti Rafael

nobrán

tovább

Gen Zak Bpest

Monti Rafael

wobrań

Gentmüeml

77. l.

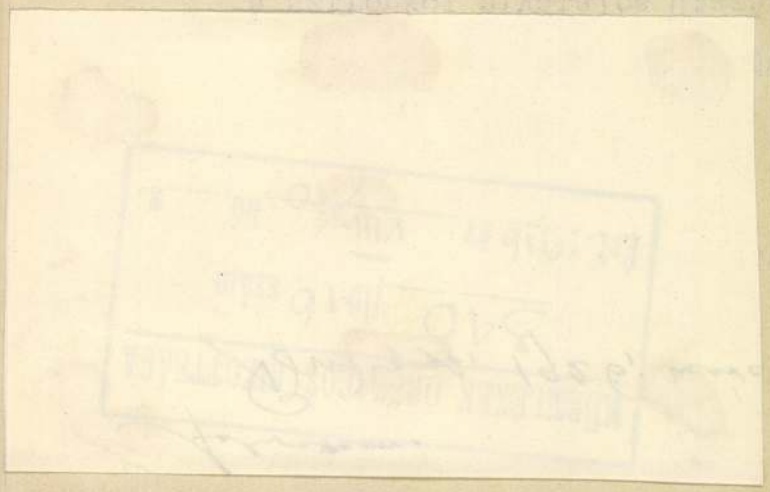

Nagytekintetü

Csatoltan van szerencsém ju
a sztropkói hivatalos utazás
Érvényesités végett a minist
láim összege ezzel együtt me
tiszteletteljes kéréssel fo
hogy megtett utaimra 500 ko
sék. Egyúttal kérést intézek
óvárról irt 5 ivet kitevö é
260 korona levonásával fenn
jamat kiutalni méltóztassék.

nel 1793 il conte Zichy gli aveva commesso il progetto per un castello da caccia, che avrebbe dovuto sorgere accanto ad un altro, di stile rococò, che la famiglia Zichy possiede tuttora nel quartiere di Ó-Buda. Dell'anno seguente è un progetto per un tempietto ionico dovuto a Michele Pollack, e costruito a Milano. Perché è assodato che Michele lavorò allora a Milano come aiuto del fratello Leopoldo. L'opera più perfetta che Michele Pollack costruisse a Pest, è il monumentale palazzo del Museo Nazionale Ungherese, alla decorazione statuaria del quale lavorò anche uno scultore lombardo, Raffaele Monti, nel 1842.

L'opera dei fratelli Pollack accumuna una altra volta le due metropoli nel segno dell'architettura classicheggiante dell'epoca.

Il ciclo che siera iniziato col legionario romano di Como, Castricius, si conclude nel segno di Roma, coll'architettura imperiale dell'Ottocento, irradiata dalla metropoli lombarda.

ENRICO HORVÁTH

Monti, Rafael

cröd

Horváth, Enrico:
Budapest e Milano
(Budapest, 1940) 21.l.

492. Rafaelle Monti.

Sz. Milanóban 1818-ban. † Londonban 1881 október 17-én.

V. Ferdinánd.

Mellig és szembe nézve van ábrázolva. Fejét babérkoszorú övezi, haja gyér, arcza pedig leberetvált. Elől szögletesen kivágott köntöse felett az aranygyapjas-rend jelvényét lánczon viseli. Vállravetett palástjának csatján e szavak olvashatók: »RECTE TVERI«. Jelzése a talapzat fölött, de hátul: »RAF. MONTI F. A. MDCCCXLI«.

Márványszobor, magassága a talapzattal 87, a nélkül 71 cm. — Lelt. sz. 492. — Értéke 1000 K.

A kiállítására vonatkozó adatok. 1894: VIII. 380. *Rafaelle Monti:* V. Ferdinánd szobra. — 1907: VII. 29. *Giuseppe Monti:* V. Ferdinánd király.

nes derselben zu kommen und nachdem wir eine, uns mit neidischem Blike nachsehende Menge, gleich der verlassenen Ariadne, zurükließen, waren wir in weniger als einer halben Stunde in Pesth. Nun fragt es sich, warum nicht alle Boote fuhren, und warum man diesen Menschen gestattet, eine ganze Population zu mißhandeln. — Doch weiter: Ist man ein Mal so glüklich durch kühne Sprünge in einen Kahn zu gelangen (die Ein- und Aussteigeanstalten sind, beiläufig gesagt, heuer schlechter denn je), so wird man gleich mit einem derben „Niedersezen!“ begrüßt. Jezt heißt es gehorchen, man muß sich sezen, sei es nun neben einen lumpigen Bettler, oder einen betrunkenen Ekensteher, oder Einen, der uns miserabeln Tabaksdampf in's Gesicht bläst, oder endlich unter die Traufe eines alten Regenschirmes, gleichviel, man muß sich sezen. Gut, wir fügen uns diesem in der That nothwendigen Gesezе. Nun geht gleich das famöse „Luleimachen“ an. Das System der Schiffleute so lang als möglich an dem Ufer aufwärts zu steuern, mögen sich noch so gewaltige Eisschollen entgegenstellen, die durch die Arbeit der Passagiere durchbrochen werden müssen, ist oft unerträglich. Aus bloßer Angst, sie kommen drüben etwas unterhalb des Landungsplazes an, und sie dann aufwärts fahren müßten, ziehen sie das Ungewisse vor und verlieren manchmal eine halbe Stunde Zeit durch eine antizipirte Naufahrt. Doch diese Leute gehen einmal von ihrem Schlendrian nicht ab. Im Verlaufe der Fahrt regnet es von Grobheiten, und mögen nun Damen auf dem Schiffe sein oder nicht, werden die unzüchtigsten Phrasen ausgekramt. Wir übergehen die Beschwerlichkeiten, die solch eine Fahrt noch bietet, sie sind zu bekannt, um hier noch weiter erörtert werden zu müssen. Gelangt man aber endlich an's jenseitige Ufer und ist dies zufällig unterhalb des Landungsplazes, so hat die Stunde der Erlösung noch nicht geschlagen. Man läßt das Publikum nicht das Land betreten, wo man anlangt, sondern man arbeitet sich mit erneuerter Anstrengung und oft unter großen Gefahren wieder aufwärts bis zum Landungsplaze. Nun ist man da; aber glaubt Ihr schon glüklich auf dem Lande? Noch gibt es Manches zu ertragen. Befindet sich auf dem Schiffe zufällig einige Bagage oder sonstige Frachtgegenstände, so stürzt sich sogleich ein Heer sogenannter Bergknappen wie raubgierige Geier auf ihre Beute ins Schiff, stoßt links und rechts um sich und mancher Aussteigende, wenn er nicht geschikt genug parirt, wird über den Haufen oder über Bord geworfen. Aber selbst dieses Aussteigen, wie erschwert wird es manchmal? Man ist oft genöthigt, einen Klafter langen Sprung zu vollführen, was auf die mit Eis kandirten Gestelle um so gefährlicher wird. Am lezten Donnerstage war ich Zeuge, wie eine alte Frau bei solch einem Saze, der mißglükte, ein Donaubad nehmen mußte, das in dieser Jahreszeit nicht zu den angenehmsten Vergnügungen gehört und, wie selbst alle Wasserdoktoren zugestehen müssen, auch nicht zu den gesündesten. Nun seid Ihr am Lande; aber so wie in Pesth, ist auch in Ofen die Gegend nicht am säuberlichsten. Man sucht vergebens einen Fußpfad, durch den man, wenn nicht trokenen, doch wenigstens unverlezten Fußes durchkommen könnte; und ist ja ein erkleklich gutes Flekchen Erde vorhanden, so kann man versichert sein, daß es eine endlose Reihe Fiakers oder Altofner Stellwagen in Beschlag genommen habe, die einem noch obendrein jeden Weg zum Fortkommen versperrt, und Derjenige muß eine schöne Jahresrevenue haben, der, um sich aus dieser Verlegenheit zu helfen, stets seine Zuflucht zu einem Fiaker nehmen könnte. Ref. steigt daher, troz Regen und Schneegestöber, den weiten und beschwerlichen Weg über den Festungsberg hinauf und, voll Unmuth über die ausgestandenen Widerwärtigkeiten, sezt er sich an sein Pult und schreibt gegenwärtigen Artikel. Ich weiß, man wird mir antworten: „Dies und Jenes kann nicht anders sein; das verstehen Sie nicht. Unsere Schiffleute sind schon längst als geschikte Leute erprobt und wer kann dafür, daß die Donau viel Eis treibt und doch kein Stoß sich stellt u. s. w. — Sehr gut. Aber das, was ich beschrieben, ist auch eine Wahrheit, das werden mir tausend Leidensgefährte zugestehen, und mein Unmuth ist auch eine Wahrheit — so gestatte man mir also die Wahrheit zu Papier zu sezen. v. Sz.

Der seit einiger Zeit hier weilende berühmte junge Bildhauer Rafaele Monti aus Mailand hat von der Akademie der Wissenschaften den ehrenvollen Auftrag erhalten, die Statue ihres Präsidenten, Sr. Exzellenz des Grafen Teleky (nunmehrigen Gouverneurs von Siebenbürgen) zu verfertigen.

Benefiz. (Pesth.) Heute findet die Einnahme des Hrn. Crombé statt, bei welcher Gelegenheit das von ihm in die Szene gesezte Ballet: „Sylphide“ gegeben wird.

Die französischen Bergsänger geben heute, Sonnabend, Abends, halb 5 Uhr ihre erste Vorstellung im Redoutensaale.

Herr F. V. F. in Kaschau möge uns gefälligst seine nähere Adresse angeben.

Modenbild. Nro. 3.

Paris. 1. Jan. Ballanzüge. Koeffüren à la Isabella in Sammet. Kleider von Krepp und persischem Seidenstoff.

Die Wiener Post kommt, wegen schlechter Wege, seit einigen Tagen sehr verspätet an.

Halbjähriger Preis 4 fl. mit Postversendung 5 fl. — Auf Velinpapier mit ersten Kupferabdrüken 5 fl. und postfrei 6 fl. C. M. — Man pränumerirt im Redaktionsbüreau zu Ofen (Festung, außerhalb des Wasserthors), in den Kunsthandl. der HH. Ehrenreich u. Neumann, C. Miller u. J. Wagner in Pesth u. bei allen k. k. Postämtern.

Ofen, gedrukt in der königl. ung. Universitätsbuchdrukerei.

eine Posse! Da möchte man blutige Thränen weinen.

⁂ Auf dem zweiten Theatre Français zu Paris wird ein neues Lustspiel mit vielem Beifall gegeben. Der Titel ist: „La vie d'un Comédien" und der Held des Lustspiels ist kein anderer als Moliere.

⁂ Die „Pannonia" schreibt sehr wizig aus Preßburg: „Endlich haben wir Winter, u. heftige Kälte. Ich hätte troz rother Nasenspizen und weißbeschneiter Gassen es noch nicht geglaubt, hätte ich nicht auf dem Theaterzettel gelesen: „Das Theater wird geheizt." Ich habe seit Jahren die Witterungsbeobachtung gemacht, daß immer Frost eintritt, wenn im Theater geheizt wird; ebenso läßt die Kälte nach, sobald man aufhört im Theater zu heizen. Ich bedaure die Landleute, die kein Theater haben, und diesen zuverlässigsten aller Frostpropheten entbehren. Da sind wir Städter doch glüklich?!"

⁂ Man schreibt aus Berlin: „Das „hiesige politische Wochenblatt" ist den Weg alles Fleisches gegangen, es erscheint nicht mehr und beweist durch sein Ende, daß die Zahl derjenigen, die seiner Tendenz huldigten, in dem lezten Jahre außerordentlich zusammengeschmolzen sein muß."

⁂ Sabine Heinefetter gastirt jezt in Hamburg; Montag, am 3. Januar trat sie zuerst in Bellini's „Capuletti u. Montecchi" als Romeo auf.

Lokal-Zeitung.

Theater.

Nationaltheater. Auf dieser Bühne ist man eben beschäftigt in die ökonomischen Leitung große Veränderungen eintreten zu lassen. Manche Mitglieder werden entlassen, andere engagirt und in den Gagen große Reduktionen vorgenommen werden. Man verspricht sich heilsame Wirkungen von diesen neuen Maßnahmen.

— Auf den Aufruf, den diese Bühne wegen Engagements von Künstlern und Künstlerinen erließ, trug sich unter Andern auch eine erste Sängerin an, die 300 Gulden Vorschuß verlangte, um in Pesth in anständiger Kleidung erscheinen zu können!

Deutsches Theater. Den „Götz von Berlichingen" gab H. Löffler, kais. russischer Hofschauspieler, zur zweiten Gastrolle; hatte aber einen noch mißlichern Erfolg, als das erste Mal. Er ist in keinerlei Weise dieser Aufgabe gewachsen. Auch sonst war die Aufführung sehr lau, wie denn überhaupt dieses, wenn auch in seiner Art klassische Werk, dem heutigen Geschmak durchaus nicht mehr ansprechen kann.

— Der Tenorist Hr. Pecz hat diese Bühne verlassen.

Buntes Pesth. Unser heutiges „buntes Pesth" soll dies Mal nur von einem Gegenstande sprechen, der aber freilich jezt das Bunteste ist, was das „bunte Pesth" nur bringen kann — wir meinen die Passage zwischen Pesth und Ofen. Wie beklagenswerth ist derjenige arme Sterbliche, dessen Beruf es erheischt, jezt täglich die Wanderung von der einen Nachbarstadt zur andern zu vollbringen! Ihr Glüklichen, die Ihr so traulich in Eurem gemüthlichen warmen Stübchen sizt, in der Mitte Eures Familienkreises, denen man die Zeitung in's Haus bringt, und die Ihr so recht komfortabel bei Spiel und Kaffe die kurzen Tage und langen Nächte hinbringt, Ihr ahnet nicht, welche namenlose Beschwerden Denjenigen foltern, der verurtheilt ist, die Reise von Pesth nach Ofen, oder vice versa zu überstehen. Vor Allem, wenn es ihm nicht gestattet ist, täglich die theuren Fiaker zu bezahlen, ist er gehalten, eine lange, lange, höchst langweilige und mühselige Fußreise bis zur Insel zu unternehmen. Es ist eine Lieblings-Idee der Pesther Schiffer, nur recht weit, weit weg von der zivilisirten Welt die Ueberfahrt zu verlegen; an Vorwänden hiezu fehlt es ihnen nie, und so nichtig diese an und für sich oft sind, so werden sie doch immer respektirt. Also zu der Insel muß die ganze nach Ofen wollende Welt wandern. Aber bei der Insel hört alle Gesellschaftlichkeit auf und die Ladenhändler fangen an. Welch ein Weg dahin! Keine Spur von einem Pfade, man muß auf's Gerathewohl durch Schnee und hügelige Eisgletscher trippeln; Ihr seht nichts als menschenleere Hütten, Bauholz und alte Schiff-Wraks und begegnet Ihr ja ein Mal einem Pferde, das einen Floßbaum schleppt, so seid Ihr gefährdet geschleift zu werden; auszuweichen ist fast unmöglich. Doch seid Ihr nun endlich an Ort und Stelle und es ist gerade Wochenmarkttag, so erblikt Ihr Legionen von Menschen, die sich in die wenigen Schiffe drängen wollen, und wer hier mehr gymnastische Fertigkeit, mehr Kühnheit und Muth hat, oder der, dem die Schiffleute ein „Weingeld" vom Gesichte herablesen, der kommt in's Schiff, wenn es auch ohne Quetschungen und kalte Bäder selten abläuft. Ich stand lezten Sonntag auf der Ofner Seite von 2 bis 4 Uhr Nachmittags, bei einer ungemein verdrießlichen naßkalten Witterung, und mit mir Tausende von Menschen, die vor Kälte klapperten und vor Unmuth die Zähne knirschten, und obwohl 10 bis12 Kähne am Ufer lagen, so wollte keiner der Schiffleute mit uns abfahren. Vergebens waren alle Vorstellungen, vergebens kamen beladene Kähne von Pesth herüber, die die Möglichkeit der Fahrt bewiesen; die Schiffleute behaupteten, die Fahrt wäre unmöglich, und das maltraitirte Publikum mußte dulden. Als endlich um 4 Uhr der Hr. Stadthauptmann auf dem Schauplaze erschien und die Sache untersuchte, schwazte man ihm die sonderbarsten Dinge vor; aber dennoch befahl er, daß wenigstens zwei Boote nach Pesth abstoßen sollten; nun hättet Ihr das Drängen, das Stürzen, die Saltomortales und das Schwimmen sehen sollen! Die Tausende von Menschen wollten alle in die kaum 60 Personen fassenden Boote dringen. Mir gelang es durch besondere Protektion, in ei-

Monti

festő

1822. Rosnában festette Ferenczy István szobrán arcképét.

Meller S. Ferenczy I. élete és művei. Bp. 1905. 130. l.

Monti

l.

LykaMagyműI800-50

141, 287, 470.
471. l.

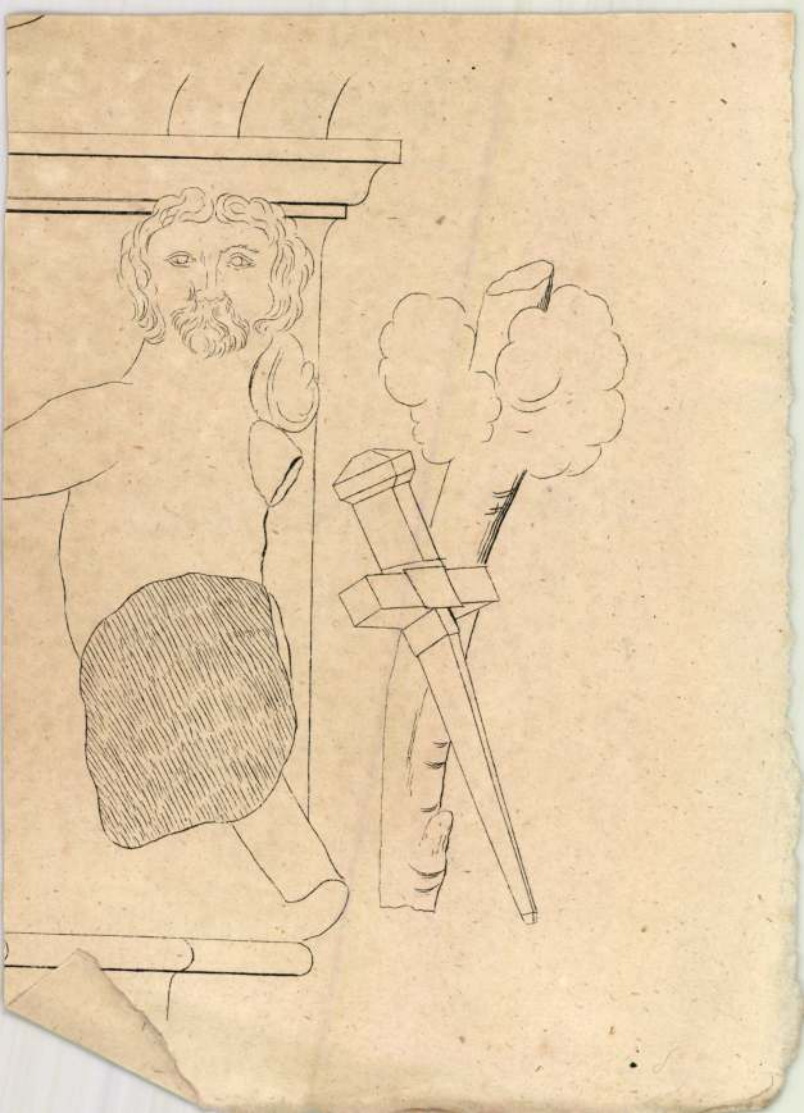

Monti, Antonio Maria

bolognai rezin.

magyar vonatk. mindi

302. n. jegyzet

Ambasata 76. l.

5.

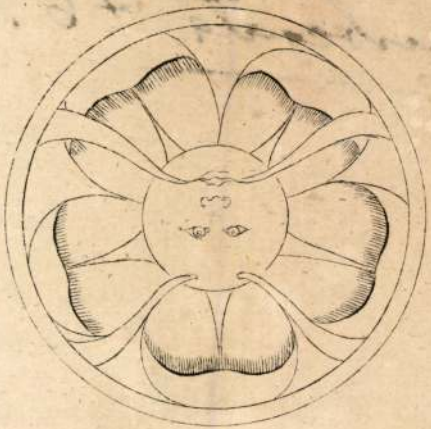

6.

MONTY CATSIN

Bartha Gabriel[illegible] [illegible]tón.
ANNART 6 Perfor[illegible] [illegible]ztivál,
Szent Anna tó

Uj Müvészet 1968, 1-2, 47-49

[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

JELMAGYARÁZAT

1. szám	parcella
2. szám	sor
3. szám	sír
BAL	bal oldali kriptasor
JOBB	jobb oldali kriptasor
MM panteon	urna a panteon épületében
MM sírcsárny	munkásmozgalmi panteon bejáratához vezető út mellett
Bmm	Bartyány mauzoleum mögött
▲	művészi síremlék az jel után az alkotó neve

A Kerepesi Temető
rövid története

1847. VI. 15-én Pest város határában új területet jelöltek ki temetkezés céljára az addigi, kisebb temetők helyett.
1849. IV. 1-én kezdték meg itt a temetkezést.
1885-ben díszsírkertté nyilvánították, és fehermentesítésére megnyitották a Rákoskeresztúri köztemetőt.
1928-ban a Kerepesi temetőben művészparcellát alakítottak ki.
A II. világháború nagy károkat okozott a művészi síremlékekben és mauzóleumokban.
1952-ben a temetőt lezárták és megkezdték felszámolását.
1956-ban a Fővárosi Tanács Nemzeti Panteonná nyilvánította.
A munkásmozgalmi panteonon kívül megépült az 1848–49-es szabadságharcosok sírkertje, a Magyar Tudományos Akadémia sírkertje, az új művészparcella és az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseinek sírkertje.
Restaurálták a mauzóleumokat, a művészi síremlékek restaurálása folyamatosan történik.
Az 54 hektáros területből 24 hektár parkerdő.

Monti G. M.

vobrán

l.

Budinis 131. l.

Monti G.

Per álltörtképes

259. 1.

Monti Giuseppe

Peralli Odoardo

259, 481, 490, l.

Monti Rafaelo

Hobrazy

Lázd

Rajelo. 1842. I. ~~65~~ 57. l. 132. l.

S. Kopt. H. c. 394. 7.

Monti, Raffaele

scultore lombardo

1818 - 1881.

a Nemzeti Muzeum

[illegible] [illegible]

[illegible]

131. l.

Budinis 158. l.

CLVI. tabla.

364

sok.

Az átiratás érvényesítése			
Kelet			cégjegyzés
év	hó	nap	

Geller József, Budapest.

A MAGYAR KO
TERMELŐ-ÉS É

KETTŐ

A MA
TERM

12

befizetett. Ezen üzlet
mindazon jogokat

Budapest, 19

TAGFELVÉTE

Monti Rafael

Perállsört képes

259, 481. l.

Monti R.

Perálltörtképes

259. l.

481. l.

Monti Rafael

münchenisobrass

1818–1881,

l.

Lechner Jenő dr

A Magyar Nemzeti

Múzeum épülete

1836–1926 Bp. 1927

31. l.

32. l

Pollack Mihály már-

vány mellszobra

fenstitel repr. 39. l. mellett

Monti Rafael

l.

Flehler Budapest

84, 91 l.

Pécsi nékesegyház VII. 151

Monti

szobrász

készítette a M N Muzeum homlokratán levő tympanonba belyezett allegorikus szobrok mintáit. Horganyba öntötte Förster Bécsben.

ivód

Roh Hunt

I. 123. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Monti Rafael

herczegek fraknói kincsei k
rokkal emeljék palotáik fény

A kérdéses karossz
a fémlemezeket, melyek az
virágaikkal az összes díszíté
látható az Esterházy Pálnal
mely 1712-ben kiterjesztetett
vörös bársony, aranyszál-hín
a szék formáját s a kalapált
részét képezi e darab, két k

Beköszöntött a XVI
sok úrilak és templom épü
közé tartozik; mindamellett
csak annyiban haladnak egy
közre, máskülönben a vidék
mely országszerte hódított,
nem igen jutott kifejezésre

Máskép áll a dolog
voltak. A tizennyolczadik s
kastély. A mi a holicsi gyá
idegen elem, mely átmenet

ellett lennie. Sok pénz értük
a pénz másra kellett: jó lóra,
kszerekre. Ugyanakkor a kül-
selyemmel s aranynyal átszőtt
, faragott ajtókon át járt a ház
s bútorokat használt, melyek
szobához méltón sorakozott
gi levéltári helysége, jelenleg
ntén ott láttuk az ezredéves
s már valamikor a XVII.
, annak kellett lennie. Az, a
nbozatokban remekelt, mikor
te. Tanítványába is beoltotta
még középkori, a dekorativ
képest, de lekopott róluk a
ompa, sok a kék; a vörös
hímzésekből. Fraknó várát
nek, a nagyszombati egye-
a kifestés idejét is.
kiemelni: két ágyat és egy
ét. A legegyszerűbb, talán
esztergályozott oszlopokon
zinte azt lehetne mondani,
ményét: a XVII. században
tt, finom, stilizált indadíszt
, melyek bohókás mozdula-
t. Csak az a kérdés, hogy

Monti Raffaello

l.

Pátudías Casagr

8 l.

Monti Raffaelo

ontrák nebrán

l.

Medvey

69. l.

Monti Raffaelo

1818 – 1881.

laid

Medvey 127. l.

Nyaklék aranyból, római VI. 130

Monti Rafael

l.

Zádor-Rados

68. l.

MDK

Monti Raffael szobrász

milanói szobrász, Pollack Mihálylról készitett mellszobrot

Zádor A:A magyar klasszicizmus épitészeinek társadalmi helyzete.Bp.1953 68.

Raffaello Monti nobrán M. D. K.

Bécsben készítette a Venzeti Museum
oromcsoportját.

Kampis, Magy. müv. Bp. 1960 478

Monti, Rafael

olasz szobrász MDK

A Nemzeti Muzeumon lévő oromcsoport, mely Pannoniát a Tudományés Müvészet allegoriáival körülvéve ábrázolja, Pollack gondolata, Schaller müncheni szobrász tervvázlata és Monti modellje szerint a bécsi Förster öntödéjében készült.

350.o.

ZADOR ANNA: Pollack Mihály. Bp. 1960.

Monti Raffaelo

műve a Nemzeti Múzeum timpanonjában levő Pannonia, a Tudomány és a Művészet öntvénycsoportja.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2031

M.D.K.

MONTOYER, Louis von épitész

A XIX. sz. Magyarországon is mu-
ködött

Rados Jenő: Magyar épitészettörténet Bp. 1961. 10, 238.

Monti, Raffaele
lombard nebrair
1818 – 1881.

wid
Budinis
158 l.

f.é.dec.5-én 91320.sz.a. kelt

tézett rendeletének másolata:

nek a jaáki rkath. templom hely-

lása végett tett utja alkalmával

apidijairól szóló ./. alatti

na 50 fillérre érvényesittetvén,

ez összeget a nevezettnek 20 kor.

ájára fizesse ki, s az egyházi mü-

költségek rovatán kiadáskép számol

Monti Raffaele

szobrász

Budinis

131, 158 l.

156. tabla

Tisztelettel

Reininger J. Lajos

birottsági tag.

Raffaella Monti

Pollack Mihály vele Részíttette el

Bécsben a Nemzeti Múzeum oromcsoportozatát

Nápszava 1972 május 6

8. old

- A magyar képírónúvészet története -

Rafael Monti, milanói szobrász,

a Nemzeti Múzeum 1846-ban kívülről elkészült épület elsősorban nyolc korinthoszi oszlopával és timpanonjával ragadja meg a figyelmet. A timpanont Rafael Monti milanói szobrász készítette. A szoborcsoport középen Pannónia trónolt, jobbkéz felől a tudomány és művészet, balkéz felől a történelem és a hírnév alakjait látjuk. A két sarokban fekvő alak a Dunát és a Drávát személyesíti meg. (említve)

Kincsek a nemzet múzeumában.

1977. V. 20. Petőfi 9.15 Ka.

Rafael Monti szobrász

Münchenni. A Magy. Nemzeti Mús tim-
panonjának szobrászsportját vészitette
277 old.

Fejős Imre: A Magyar Nemzeti Múzeum története 1802-
1847. 267.c.

Folia Archaeologica. XVI. 1964. Képzőmüv. Alap. Kiadóváll.
Bpest.

Monti Raffaele

szobrát

a nemzeti muzeum
timpanonjának
modellje
amely ugylatszik a
muzeum elhasznoká-
ban van befalazva

Budinus

156. tabla

[illegible] vallyozások

történtek:

Személyiek:

1) Fizetések és lakpénzek 3800 K
2) Tiszteletdíjak . . . . 12.200 „
3) Szolgák ruhailletménye . . 100 „

Dologiak:

1) Felvételekre, kiküldetésekre stb . . . . . 15.098 K 72 fil
2) Közlemények kiadására 8.021 „ 03 „

./.

Monti szobrász

M.D.K.

(olasz) készítette Pollack Mihály mellszobrát, melyet az özvegy a Nemzeti Múzeumnak ajándékozott, arról ott az előcsarnokban fel is állíttatták.

Fábián Gáspár: Nagy magyar építészek kitüntetései

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1936. 70. köt. 142. old.

Monti Rafael szobrász.

/N.Muzeum homlokmező szobrai./

Pesti Hirlap.1844.315.sz.11.l.

Monti, Rafael MDK

Magyar Nemzeti Muzeum.
Muzeum kőrut 14-16.

Tervezte és épitette Pollack Mihály 1837-47.
Lechner Jenő restaurálta és a tető alá rejtett ujabb szobasort huzott rá 1926-ben.
Repr. 260. kép.
A timpanon domborművét, részben Schaller münchener cheni szobrász terve után, Rafael Monti milánói szobrász készitette horganyból.

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961.

162.1.

M.D.K.

Raffaello Monti,szobrász

Pollack Mihály Pecsben készitteti vele a Nemzeti Múz.oromcsoportját. 478.o.

Kampis Antal: A képzőmüvészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Minerva.1960.Budapest

Raffaello Monti, bécsi szobrász M.D.K.

Készítette, Pollack Mihály ja-
vaslatára, a Magyar Nemzeti Múzeum
oromzatának domborművét.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina 230 old.

Monti , Raffaelo M.[illegible].K.

Vele ~~kéxzitettexx~~ kaszittette Pollack a Nemzeti Muzeum oromcsoportját., Bécsben

Kampis Antal: A képzőmüvészetek története 680.1.
A Kultura Világa Bp. 1963.

Monti főhadnagy

festő

Szatmárban vagy

lárd Samborban (Galicia)?

Irmédi-Molnár László

Tóth Ágoston honvéd-

erredes. Bp. 1938.

33. l.

IX 27
8 31 1911
KÖNYVTÁRAMBAN

Könyvtáramban

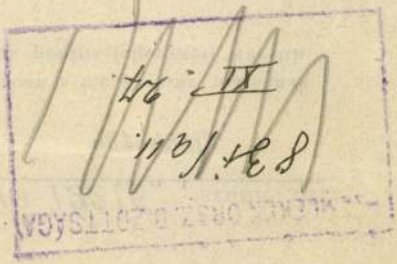

~~[illegible]~~

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. KI

1911 évi 12216 számv. sz.

VI. ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Méltóságos

Br. Forster Gyula

bizottsága

F. é. május

van szerencsém Méltósá

az orsovai koronakápol

Monte Rafael

L.

Schoo 1948

23. L.

Kossúth Lajos:

Bucsúja a hazáto

Az előtérb
honvéd megfogja, mi
lapjával int a job
ton, résziut pedig g
sebesültek. Balról a s
gondolatokba merüli
~~[illegible]~~ hol a Duna
honvédek iparkodna
szalmafedelű visk
korlátnál a gazda
balról: „KOSSUTH LAJOS
1849 A
jobbról: „LUDWIG KOSSUTH
am 19
alól balra: „Verlag v. A
jobbra: „Mit Vorbeh
Konyom

Lt

Monti, szobrász
modelljei után cinkbe-
öntött szobrai a Nem-
zeti Muzeum timpanon-
jában -

vod

Haeufler 1854

I. 310. l.

Középütt Pannonia,
kezében kossorunval, jobbra
a Művészet, Tudomány alak-
jai és a Tűza leány alak-
jában, balról a Történet,
a Hír és az öreg Duna
alakja.

KIFIZETTETETT
MAGY. KIR. ÁLLAMPÉNZTÁR IX. ker.
Budapest, 1907. év XI. hó 14-é

igaz

Monti Rafaele

olasz szobrász

MK

A Nemzeti Muzeum oromszoborzatának modelljeiről Pollack Mihálytoz irt két levelének teljes szövege. / 1842 aug. 16 és 1842 szept 29, ez utóbiban jelzi, hogy a modellek készen vannak. /
390-391. o. 23. jegyzet.

ZADOR ANNA: Pollack Mihály. Bp. 1960.

Monti, Rafaello

MDK

A Nemzeti Muzeum oromzatán a Pannonia szoborcsoport gondolata Pollacktól származhat. A tervet Schaller müncheni szobrász , a szobormodellt Rafaello Monti készitette.

357.o.

ZADOR ANNA: Pollack Mihály. Bp. 1960.

Monti, Raffaello

mintái alapján öntötték Beisten a Nemz. Múz. homlokzatának oszlopfőit és oromsopotját.

A Magyar Nemzeti Múzeum. - Budapest, 1971.4.sz.
23-25. l.

Raffaello Monti

Monti R/afaello/ MDK

Repr:

R. Monti: Pollack Mihály mellképe.

401.o. 292. kép.

ZÁDOR ANNA:Pollack Mihály. Bp. 1960.

MDK

Monti Raffaello ,szobrász

A Nemzeti Muzeum timpanon csoportja. 1837-40.
Horgany lemez.

A fém köszerü alkalmazása jellegzetesen XIX.sz szokás.

Bajó Gyula; Budapest ujabbkori épületszobrászata. Bp.1942. Pázm.P.Tud.Egy. dolgozatai. 61.l.

Monti Rafael
szobrász

M.D.K.

Pollack a Nemzeti Museum portikusz oromdiszítését Monti müncheni szobrászszal készítette el.

Dr. Ledner Jenő: Budapest Műemlékei, Bp. 1924.,
Dr. Ledner Jenő: Budapest műemlékei József nádor korától a Főváros egyesítéséig. 1861.

Monti Rafael MDK

müncheni szobrász

A Nemzeti Muzeum Timpanonjában lévő szoborcsoport.

84.o.

Székely László /szerk/ : Budapesti zsebkalauz.
Bp. 1959.

MDK

Monti Rafael

müncheni szobrász

a Nemzeti Muzeum oromzatdiszét készitette.

247.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest . Bp. 1959.

MONTI, *Raffaello*, olasz szobrász, * Milánó 1818., † London 1881 okt. 16. Atyjától és a milánói akadémián tanult. 1838 táján Bécsben, utóbb Münchenben telepedett le. 1842. M. készítette a pesti M. Nemzeti Múzeum oromzatán lévő klasszicista szoborcsoportozatot, melyet Bécsben Förster öntött horganyba. A múzeum nagy előcsarnokában ugyancsak tőle való József nádor és Pollack Mihály építész mellszobra. 1847. Angliába költözött; a londoni kristálypalotában tőle valók Éva, Italia, az Igazság szobrai stb.

E-G. II. 144 l

Pálffy János hagyom.
Pozsony 90.

-án

erdamban 1675 november 8-án.

: 33

s a hol tudak gágognak.

malom van, a melyet

és többszörös eséssel biró patak
tajtékzik és a kőfallal bekeritett
ron lévő malmot hajtja, a mely Mel-
k. és egy szembenéző [redacted] leány
szalad az ól tövében fekvő sertések-
magasban [redacted] négy madár röpül, a mellék-
[redacted] fa van, száraz galyán csapko-
özeledik, a ki bal kezében a vállára
kát, szük ujjú kabátot, térdig érő bő
l. Szemközt pedig, a hol egy balrafordult fér-
kedett molnárral, [redacted] a keritésen túl ká-
[redacted] a háttérbeli goticus torony u-
lt felhőzött. Jelzése balról, a hol a
verdingen. 4

— Becsérték 7000 K.

1907. november 14-én (1429-908)

leltárban 67 és annak kivona-

89

Wasserfall und hoche Bäume in Gold-
Wien 1856. -- 74 hoch 65 brt. (II. Sa-

pag 44

7. —

Monti Rafael

München szobrász

Nemzeti Muzeum

tympanon diszítése.

wód

2

Fábnagymagyép

5. l.

Monti nobrani

A pesti nemveti muzeum oromzatan levo szoborala-kok tole. Ezekel Bessben Förster öntötte horgajba.

Csod

Petrik 1911. III. 14. l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi min'a

Monti Rafael

zobrazo

Egyetlen a nemzeti muzeum valopcsarnoka fölötti görögös homlokszögben elhelyezett compositiot

vad

Past. 1883. 34. 365l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... év

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191.... .

.....

tanu.

.....

Monti Rafael

---

münchen. zobrazy

l. Pollack

Mihály élet

Lbp. 186. l

Esssterreicher, Gabriel l. Österreicher Gábor.

Monti Rafael

Magyar Művészet
1927. 56, 228, 234

828. Keretek.

1 darab oldalt és elől völgyelt arany-keret massza-ékitménnyel, belől pedig mintazott léczczel.

Méretei 51:66 cm.

Becsértéke.....40 K

Monti Rafael

a

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 56, 228, 234

LEVELEZŐLAP

Feladó:

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Monti

Ltab I 141

III. 22

IV. 83

, két Sphynxen nyugvó keretbe he-
irata a kép alatt:

tskay.

cm.

O.

Montini

A Nemzeti Szinház diszitményfestője ismét tanujelét adta müvészeti előhaladásának. Minden előadáson általános tetszést arat. Tiz esztendő óta dolgozik a Nemzeti Szinháznál.
Most egy magyar növendéket keres, hogy kiképezhesse,-közli a lap.

DÉLIBÁB. Bp. 1856. október 19.
42. sz. 507-508. lap.

Montini F.

Kőrajza 1845 körül: a Nemzeti Színház nézőterének térrajza. Reprodukció!

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2041

Montoyer, Luis von

MDK

Szt György tér. Volt Királyi Palota.

Itt volt a Nagyszombatról Budára költözött egyetem 1779-1784-ig. 1811-ben, az 1810-es tüzvész után a Georg Karl Zillack tervei szerint az egyetemnek 1778-79-ben épitett csillagvizsgáló tornyát 1824-ben lebontották, és Luis von Montoyer készitett tervet az átalakitásra, de halála miatt ez nemvalosult meg.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
42.1.

Montoyer, Louis van

MDK

1810 a budai vár helyreállitása során
kerül kapcsolatba a hazai épitkezéssel.

45.o.

ZÁDOR ANNA: POLLACK MIHÁLY. Bp. 1960.

Montoyer, Louis ~~hon~~ van MDK

1810 évi budai tüzvész után az egykori budai királyi palota helyreállitásához is készit terveket.

64.o.

ZÁDOR ANNA: POLLACK MIHÁLY. Bp. 1960.

Louis van Montoyer épitész M.O.K.

1810 ben részt vett a budai vár restaurálásában.

Zádor A.: Some problems of the development of classicism in architecture. Acta Historiae Artium 1959 VII. 159.

Ifj. Louis Montoyer, M.D.K.

intérieur-dekorációs programja alapján kerdődött meg a Budavári Palota díszterméneck átalakítása, 1847-1849 körött, melyet L. Rupp irányításával kerdtek meg, s amelyet H. Moosbruggel stukkátor 1853-1856 körött fejezett be.

Czagány István: Műemlékhelyreállítási kérdések a Budaivárpalota ujjáépitésénél

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.3.sz.

212 old.

M

Louis von Montoyer épitém M.D.U.

Az 1810. tűzvén után ő tap meghatást a királyi palota helyreállítására. 1811 ben meghal, terveit nem valósítják meg.

Gerő L.: A budai várpalota tört. 1541-től napjainkig. Kluj. Bpest hűemlékiből. Bp. 1955, 296

LUIS VON MONTOYER, építész

Az 1781-ben Jakob Fellner tervei alapján épült csákvári Eszterházy kastély későbbi átépitését és nagyobbitását Charles Moreau és Luis ~~xan~~ von Montoyer végezték. 170.old. 7.jegyz

PÉTER KOVACS: Beitrag zur Geschichte des Esterházy-Parcs von Csákvár im 18.Jahrhundert 170.old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

Louis van Montoyer

a csákvári kastélyi klasszicizáló átépítésében (1823) vett részt

Kelényi György: Kastélyok, kúriák, villák
1974 Corvina 116. old.

M.D.K.

MONTOYER, Ludwig v. építész

az 1810. évi budai tűzvész után a birályi vár emelettátépítési terpét készíti.

Művért. 1955. 1. sz.
Zádor Anna: A Pollack-kutatás néhány problémája 8. l.

8

MONTOYER, Ludwig epites

Csákvári, E-Tartif

Sisa = MÉrt 1997/1-2.R5[67]

Felettes dosszié: Lehet t
sorrendben valamennyit me
a részletig.
Részletek: Itt kell megne
részletet,
amelyről külön felvételi

Példa az alkalmazásra:

Objektum

A fertődi Esterházy kastély

Kapcsolódó objektumok (X)

felettes dosszié:----

reszletek: **A fertődi kasté**
kastélykápolna

Objektum

A fertődi kastélyegyüttes

Kapcsolódó objektumok (X)

felettes dosszié:**A fertődi**

részletek:**Fertődi kastélyk**

MONTOYER palotakapitány XIX. szd. MDK.

Ybl Ervin: A budai várpalota helyreállítása a XIX. szd. derekán. Tanulmányok Bp. multjából. 1956. XI. köt. 311,

. Montreale, Francesco di

Last

Banfi Ricordi

114-P.

Si conserva nella sagrestia, insieme a due altre tavolette, rappresentanti rispettivamente la Madonna con S. Giovanni Battista e due Santi, e che facevano parte di un trittico o polittico, commissionato probabilmente da un ungherese.

Il Valente le attribuì a un seguace di Simone Martini ed al periodo 1430-1435; il Berenson, invece, le ritiene del tempo e della scuola di Giotto.

A. Frangipane e Valente C., La Calabria (Bergamo 1929), p. 131 (con riproduzione); Berenson, p. 235; Inventario, v. II, p. 144 (con ripr.). Cfr. Jolanda Balogh, Márton és György kolozsvári szobrászok (Gli scultori Martino e Giorgio da Kolozsvár), in « Erdélyi Múzeum », v. XXXIX (Kolozsvár 1934), p. 108.

Ancona

Cattedrale.

Sepolcro di Niccolò degli Ungari, vescovo di Ancona. — Nella cripta del Crocifisso, la lastra tombale reca la figura del defunto, inclusa in una

MONTREULX, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készitett metszetén a Budai külváros északkeleti sarka közelében egy kutat l'thatunk. Ugyanide helyezi Ortelius is. Ez a kút vitathatatlanul a középkori eredetü Királykút. 154.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról. 149.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII-IX. 1967-68. Székesfehérvár

MONTREULX, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készitett metszetén a Palota kaputól délre Szt. Péter és Pál templomát ábrázolta egy toronnyal, pedig annak a leletek szerint két tornya volt. 154.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról. 149.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII-IX. 1967-68. Székesfehérvár

MONTREULX, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készitett metszeén közel a Palota kapuhoz sürü háztömböt láthatunk két toronnyal, ez a királyi palota épületét jelöli. De erre vonatkozólag meghizható adataink nincsenek. 154.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról. 149.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII-IX. 1967-68. Székesfehérvár

MONTREULX, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készitett metszetén a királyi bazilikát kiemelkedő épület jelzi. A metszet egy toronnyal ábrázolja, pedig kettő volt. A metszeten a bazilika ég, tetőzete hianyzik. 153.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról. 149.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII-IX. 1967-68. Székesfehérvár

MONTREULX, rézmetsző

1: Montreulx metszete - La gravure par Montreulx.
Fekete repr. XLVI. tábla.1.

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA. István Király Múz. Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

MONTREULX.rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készitett metszén a külvárost hosszú falnál kötötte össze a külső területtel Ezt mutatja az 1691-es felmérés is. 153.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA.István Király Múz.Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

MONTREULX, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készült metszete a Villa Novát hosszúkásnak mutatja, a hadmérnöki rajzon ez már nincs feltüntetve. 153.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA.István Király Múz.Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

MONTREULX, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készült metszetén nagy az egyezés a hadmérnöki rajzzal a belső város erődítéseinek vizsgálatánál. 15z.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvar 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA. István Kiraly Múz.Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvar

MONTREULX, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készitett metszetén az ostrom második szakaszát örökiti meg, Az ostromlók sátrait nem csak a Budai külvárostól északra, de az Ingovány külvárosban négy, a Villa Novában egy sátorcsoportot láthatunk. 150.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvar 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA. Istvan Kiraly Múzeum. Evkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvar

---

MONTREULX, rézmetsző

"Histoire universelle des guerres du Turc depuis l'an 1565 jusques á la trefue faicte en l'anné 1606" cimü müvében Székesfehérvár 1601.évi ostromát megörökitő sok metszet között különleges helyet foglal el az ő metszete.-Paris 1608.a metszet a 146.oldalon van 149.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfhérvar 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum.Evkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvar

MONTREULX, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készitett metszetén a déli külvárost Faux-bourg du coste du Bude-nak, mig a Budai-külvárost Faux-bourg apellé la ville neufuenek jelöli. Itt felcserélésről van szó, A déli külváros neve a középkori oklevelekben Nova Villa. 151.old. 16.jegyz.

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfhérvár 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum. Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

---

MONTREULX, rézmetszés

Székesfehérvár 1601-es ostromát megörökítő metszete sokban különbözik a mások által készítettektől. Ő a város hiteles alaprajzát rá az ostrom egyes mozzanataira. Teljesen megegyezik azzal a hadmérnöki térképpel, amely a foglalás után készült. Vajjon erről, vagy egy hasonlóról rajzolt?-A katonai térkép: Karlsruhe, Grossherzogliche Familienarchiv 146. 149.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvar 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA. Istvan Kiraly Múzeum. Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

---

MONTREULX.rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készitett metszetén a Sziget külvárosban levő,a város egyik legjelentékenyebb temploma a keresztes lovagoké.már nem szerepel. 15?.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA.Istvan Király Múzeum Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

MONTREUIX, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készült metszetén a Palota kapu fölött egy hatalmas torony van, a hadmérnöki rajzonkét torony között nyilt barbakán van. 157.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA. Istvan Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvar

---

MONTREULX, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készitett metszete sok adatot őrzött meg a város belső épületeiről, de ezek ellenőrzése a megfelelő adatok hiányában nem sok eredményre vezet. 153.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA. Istvan Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

MONTREULX, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készitett metszetén és a hadmérnöki felvételen a keleti és az északi oldalon 4-4 rondella van. A metszeten a várárok előtt keritése, külön kis ellenerődöket is mutat. 15z.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA. Istvan Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

---

MONTREULX, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készitett metszetén a nagyobb török temető az Ingovány külvárosban volt, a kisebbik a Budai külvárostól távolabb. A metszetek ezt rendesen igy mutatják, de Ortelius forditva mutatja. 154.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA. Istvan Kiraly Muzeum Evkönyve. VIII,-IX. 1967-68. Székesfehérvár

MONTREULX, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készitett metszete törökkori hekyrajzi szempontból rendkivül fontos. Egységes képbe foglalja az eddigi szórványos és homályos adatokat és számos kérdés felvetésével a további kutatást elősegiti. 154-old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII,-IX. 1967-68. Székesfehérvár

MONTREUIL, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készitett metszete a Budai külvárosban három templomot mutat. A ferencesek Szt. Bertalan temploma, Egy a külváros közepén, ezek kiégett állapotban, a harmadik fallal körülvett naga épület é zaknyugaton. 153.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII, -IX. 1967-68. Székesfehérvár

MONTREULX, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készített metszetén nagyjából megegyezik a hadmérnökivel. De részletesebb annál az erődítések szerkezetére nézve, oly adatokat ír ír iz, melyek alapján átfogó képet alkothatunk a vár védelmi berendezéseiről. 152.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII,-IX. 1967-68. Székesfehérvár

MONTREUIX, rézmetsző

Székesfehérvár 1601-es ostromáról készült metszetén megbízható képet ad az akkori városról és várról. Ennek adatait hadmérnöki rajz, középkori okleveles adatok, késő középkori és török leírásai a város régi térképeiből kielemezhető adatok támasztanak alá. 152.old

FITZ JENŐ: Francia metszet Székesfehérvár 1601.évi ostromáról 149.old

ALBA REGIA. Istvan Kiraly Múzeum Evkönyve. VIII,-IX. 1967-68. Székesfehérvár

FÉNYMÁSOLATOK

FÁBIÁN LÁSZLÓ

MONTVAI ATTILA (fotó)
Fotóművészet, 1985.1.sz.

A fotográfia tulajdonképpen fénymásolat, abban a szakaszában kiváltképpen, amikor a negatívról átfordul pozitívba. A fényképező szánt szándékkal és rafináltan állít valamit a fény útjába, amiről — a legkülönbözőbb okoknál fogva — másolatot szeretne kapni. Korunk embere egyszerűen meg sem tud lenni ilyen másolatok nélkül, ha másra nem, hát saját magáról egy másolatra mindenképpen szüksége van, hiszen a legigénytelenebbnek is kötelező — teszem azt — személyi igazolványt beszereznie.

Minden bizonnyal igazolványképből készül a világon a legtöbb. Számuk — közelesen — a mindenkor élő emberiség számával azonos. Ennyi képet — természetesen — nem művészek készítenek; szerencsénkre ennyi fotóművész nincs. Sőt, a legtöbb helyen automatákra bízzák az ilyen fölvételek elkészítését. Joggal, hiszen bármiféle érzelmi-értelmezési gesztus, bármiféle vélemény csak nehezítené az azonosítást, körülményesebbé tenné a fölismerést. Legmegfelelőbb a leghűvösebb, a legtárgyilagosabb képet adó fölvétel, amely a legjellemzőbb nézetből mutatja az arcot. En face.

De vajon valóban ez-e a legjellemzőbb kép? Statisztikai valószínűséggel válaszolhatunk: minden bizonnyal. Ha nem így lenne, akkor a hatóságok valami mást használnának, mint ahogy szélső esetekben, a deviánsoknál ki is egészítik az arc egyéb nézeteivel.

Az embert azonban a gesztusai fejezik ki. Ez pedig — utaltunk rá — következetesen számüzetik az igazolványképekből.

Másfelől közelítve a dolgot. Az ember minden esetben, még az automatában is viselkedik, ha tudja, hogy fényképezik. Olyan színben szeretné megmutatni magát, amely — szerinte — a legelőnyösebb. Ebből, persze, jobbára csak merevségek rögzülnek a fényképen.

Gyakran valami igencsak kényelmetlen igazság. Megtörtént dolog, hogy a főnök elküldi a kézbesítő hivatalsegédet, hozná el a felesége fényképét, ha elkészült. Ránéz az elhozott képekre és meghökkenten mondja: — Ez nem az én feleségem, nem volt ott más kép? — Volt, de az olyan csúnya volt — hangzik a magyarázat. A hivatalsegéd tehát tudja, hogy főnökének csak szép lehet a felesége, hiszen ő a főnökné. De bizonyára az asszony is így gondolta, amikor még a szokásosnál is csúnyábbra görcsölte arcát.

Harmadik megfontolás. Az idő, a legcsekélyebb idő is változást hoz, nyomot hagy az emberen. Ezért kell minduntalan megújítani az igazolványképeket. De két közvetlenül egymás után készült képen (még ha a föltételek azonosak voltak is) sem vagyunk egyformák. Huzamosabb idő pedig már igen lényeges különbségeket okoz, és nem föltétlenül csak az öregedésre gondolunk. Mennyivel szembeötlőbb lehet ennél egy hangulatváltozás, mennyivel nyilvánvalóbb egy önátértékelés. Ennyit (de még ezenkívül is mennyi mindent) végig kellett gondolnia Montvai Attilának, amikor fénymásolatait csinálta. Ugyanis ötlete az összehasonlításon alapul. Nem túlságosan régi igazolványképeket szerzett be emberekről (ők közvetlen környezetéből valók), majd rávette őket, hogy az irodai fénymásoló gépen készítsenek magukról fénymásolatot, és amelyiket a legjobbnak tartják, adják át neki. Ezek után Montvai sorra vette az igazolványképeket meg a fénymásolatokat és egymás mellé állította őket.

Természetesen ez egy tesztvizsgálat is.

A fénymásoló szinte korlátlan szabadságot adott az alanyoknak, hogy olyan képet készítsenek magukról, amilyennek önmagukat képzelik, és kissé elnagyoltan, ahogyan egy rotációra áttett fényképen, ez is jelenik meg. Életnagyságban.

A fénymásolás látszólag kiküszöböli a fotográfus beavatkozását, tehát elvileg azt is, hogy az alanynak viselkednie kelljen. És mégis viselkedik, miként az automatában is. Ugyanakkor sokkalta természetesebb, hiszen joggal gondolhatja, hogy a képet önmaga alkotja.

Szeretnénk hangsúlyozni, az alkotói mozzanat nem ebben, hanem az összevetési ötletben rejlik: Ez az összevetési ötlet arra kíván bizonyítékokat fölvonultatni, hogy a fotografálás minden esetben mérhetetlenül manipulatív tevékenység, hogy csaknem a fölismerhetetlenségig ível az a különbség, amely az ún. dokumentumértékű igazolványkép és az alany által készített fénymásolat között van.

Montvai kísérleti alanyai — úgy tetszik — annyival adnak közvetlenebb képet magukról, amennyivel maga a fénymásolás is közvetlenebb a fényképezésnél, jóllehet igazságtalan lenne a fotózás esetében is minden módosulást a vegyi eljárásra hárítani.

Az imént tesztvizsgálatról beszéltünk. Nos, ez nemcsak abban az értelemben igaz, hogy az alanyok kísérleteznek önmagukkal, de bizonyos mértékig maga a néző is részese ennek a tesztelésnek. Méghozzá majdnem egy Rorschach-vizsgálatnak. Említettük ugyanis, hogy a fénymásolás képminősége gyöngébb, mint a fényképé. Olyannyira így van, hogy a képek egy bizonyos torzulási fok után jelképekké, szimbólumokká alakulnak át, amelyeknek — szükségképpen — jóval szélesebb a jelentéstartományuk, mint a dokumentatív képeknek, némely esetben még időfaktor is tapadhat rájuk. Egyetlen példa erre. Montvai a kísérletet saját kislányával is eljátszatja. Az igazolványképről egy kedves csitrit ismerünk meg, aztán a fénymásolat mintha évekkel később készült volna. Mintha közben végbement volna az a folyamat, amelyben a kislány asszonnyá érik: titokzatos, rejtelmes és mindenképpen csábító lénnyé. Igaz, az arc is előnyösebb nézetben, profilból szerepel. A szemből kép inkább őrzi a gyermeki vonásokat, az arc kerekítettebb voltát, a mosoly gödröcskéit. És ebben az esetben a változás egyáltalán nem egy konkrét személyhez kötött módosulások érdekessége, hanem az általánosabb jelentés, az emberi élet folyamata, a szakaszok, életpillanatok titkai érdemelnek figyelmet. Azt is mondhatnánk, voltaképpen tanúi vagyunk az esztétikum kicsírázásának.

Az olvasót meglepheti, hogy eddig nemigen firtattuk a művészet kérdését Montvai kiállítása kapcsán. Nem firtattuk, mivel sokkal inkább szó van teoretikus, azaz művészetelméleti kérdésekről, mint esztétikum létrehozásáról. Nem azért van ez így, mintha Montvai nem lenne elég tehetséges ahhoz, hogy műalkotásokkal lépjen közönség elé (megtette már néhányszor), hanem igenis arról a szándékáról, hogy egyáltalán olyan kérdésekkel foglalkozzék, amelyek éppen alkotói, filozófiai gondjait tárják föl, közelítik meg a válaszfogalmazás céljából. Alkotóban, művészben éppoly jogosan fordulhat meg a szkepszis, akár a befogadóban az egész művészi tevékenysége illetően. És ezekben a gesztusokban alighanem éreznünk kell a szkepszis jelenlétét. Persze, korántsem olyan gorombán vagy tendenciózusan, mint a dadában vagy a popban, de őszinte, megszenvedett felelősségtudattal, művészi igénnyel mindenképpen. Olyannyira, hogy kijelenthetjük, elkészül végül egy olyan portré is, amely talán az alkotó egyik leghűségesebb képe: az elméletet is komolyan vevő Montvai Attiláé.

Ellentmondásnak látszik, ugyanakkor azon ez a szándék a gesztusművészet szándékaival is rokon. Hogyne lenne az, amikor ott is igencsak hangsúlyos szerepet kap az emberi test, arc és cselekvés. De itt a gesztus nem arra irányul, hogy fölhívja a figyelmet a test vagy az arc gáttalan manipulálhatóságára (body art), sokkal inkább a lélek gesztusaina vagyunk tanúi, amelyek abból fakadnak, h a személyiség igenis követeli a saját fogalmaihoz legközelebbi kép kialakítását önmagáról. És ezt nem érzi hamisításnak, ebbe nem érzi bele a manipulációt.

A fénymásoló az eszköztár kiszélesítését jelenti. Tudjuk, hogy régóta jelen van a fotográfiában, még azt is ismerjük, hogy ebben a közvetlen funkcióban. Montvait azonban a diszkrepancia érdekli, miáltal az eszköz inkább a cselekvés tárgyává válik. A bölcsesség dilemmája: mit hívjon elő a művész, az önnön gondolatait, vagy amit az emberek lelkének legmélyében föltalált.

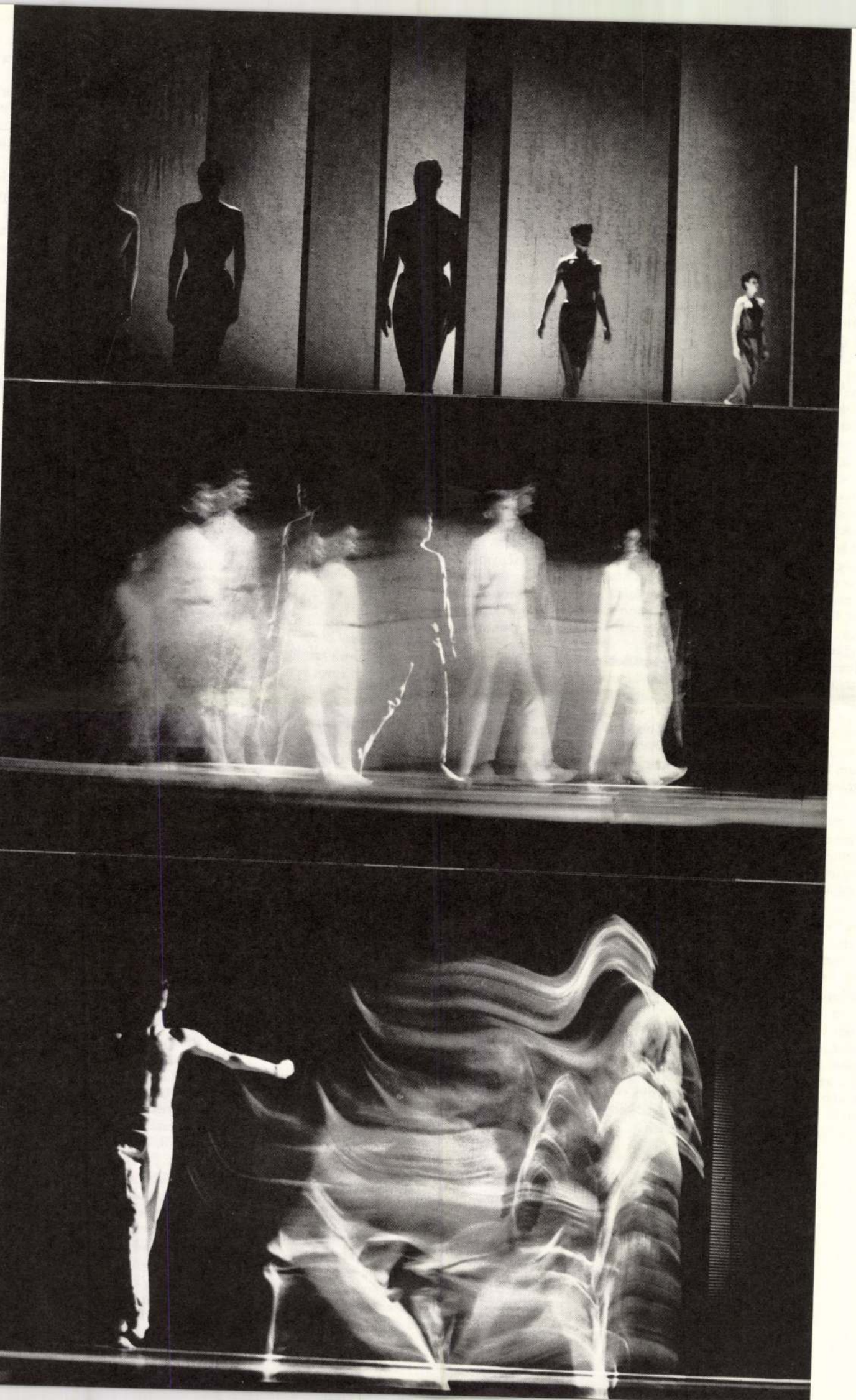

Christina de Chatel tánccsoportja (Hollandia 1984)

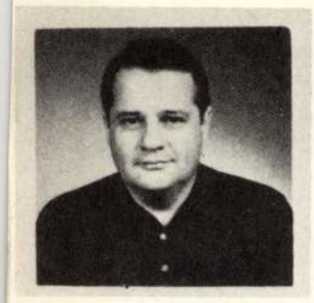

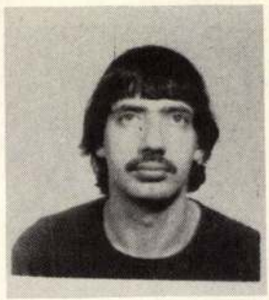

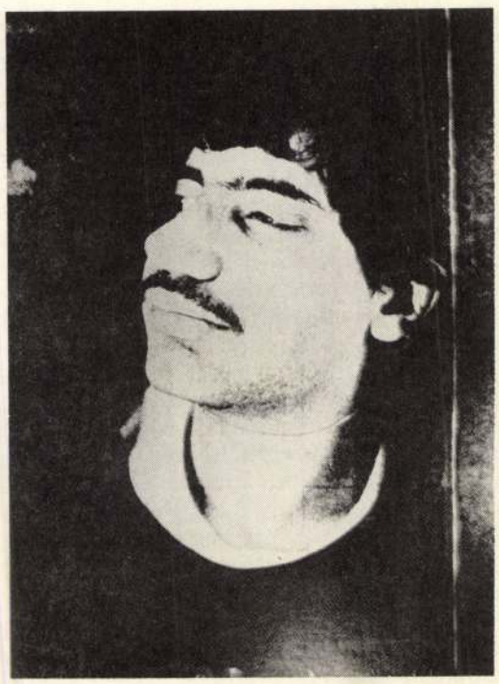

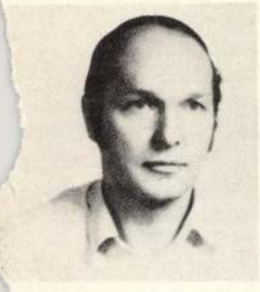

A KÉP KERESÉSE

avagy a mítosz fontosságáról

KUNT ERNŐ*

Másfél évtizede járom a magyar nyelvterület falvait. Elsősorban azokat, amelyekről úgy hallottam, vagy feltételeztem, hogy sajátos, hagyományos sírjeleket találhatok meg temetőikben, s ezekhez kapcsolódó szokásokat, hagyományokat s azokat még fenntartó embereket. Bizonyára joggal furcsálható, különös kiválasztási szempontnak tűnhet ez fel bárki előtt, s számomra is gondot okozott érdeklődésem megindoklása. Gondot okozott — bár feltehetően másként, mint azt a kérdezők hihették. Másként, mivel a készülődés, a falubeli gyűjtőmunka, a találkozások idegen s más-más módon megnyilatkozó emberekkel, új ismeretekkel, különböző rendszerű tárgyegyüttesekkel és sajátos formájú tárgyakkal, majd pedig az élmények és ismeretek feldolgozása — személyes és tudományos használatra — s közzététele teljes mértékben lefoglaltak. Hiszen a vizsgált téma — öregség, haldoklás, halál, túlvilág-hit, gyász, azaz a magyar parasztság halálképe, mulandóság-tudata — teljesen igénybe vette s újra meg újra kimerítette szakmai ismereteimet csakúgy, mint emberi adottságaimat.

Az élmények és események sodrában azonban csak a legszembetűnőbb hiányok pótlására találtam időt. Mindig sokkal több tennivalóm volt, mint időm, mindig jóval több élmény ért, mint amennyit fel tudtam dolgozni. Csak évek múltán ismertem fel s csak fokozatosan hittem el, hogy az események így eltakarják tartalmukat előttem. S akkor ez a feldolgozatlan mélyebb tartalom olyan súlyúnak tűnt fel számomra, hogy falujáró munkám abbahagyására kényszerített. Olvasni kezdtem. Úgy véltem, felkészületlenségemet a szociológia, a pszichológia, pszichiátria, a kulturális antropológia, a kultúratörténet, a szemiótika s a filozófia terén általam befogadható ismereteknek s a holisztika, valamint az általános rendszerelmélet módszereinek elsajátításával csökkenthetem. Sorsom úgy hozta, hogy ezen időszak — rendkívüli szerencse folytán — kiegészült egy tízhónapos finnországi tartózkodással. Az északi hónapok kevés nagy hatású külső eseménye megszenvedett, de mégis jótékony elszigetelődést tett lehetővé. Még több könyv, még frisebb ismeretek álltak rendelkezésemre: hatalmas és megszégyenítően magasrendű szakmai szempontok szerint rendszerezett munkák a társadalom belső szerkezetéről, a vizuális kultúrákról és a mulandóság kultúrtörténetéről s ugyanakkor próbára tévő és lelkesítő egyetemi előadás-lehetőségek, amelyek fegyelmet parancsoltak. S az én itthoni, falubeli élményeim összefüggéseinek és kapcsolatainak mind szélesebb köre világosodott meg, de tartalmuk mélyebb rétege — úgy éreztem — még mindig nem tárult fel előttem. Hiába a sok olvasás, írás: a szó eltakarja jelentését! Hátha egy másfajta gyakorlat segíthet a mulandóság gondjának megértésében!? Az aktuális kihívások és problémák megismerése! Együtt dolgoztam thanatológusokkal, megismerkedtem a gyógyíthatatlan betegek körüli kórházi munka elméletével és gyakorlatával s a — tudva vagy sejtve — életük végére érkező betegek gondolkodásmódjával és érzelemvilágával. Ez a munka sokat segített a magyar parasztság halálképének megértésében.

Úgy láttam, a személyes viszonylatok, a közvetlen emberi kapcsolatok révén tárják fel a dolgok, az események és az emberek jelentésüket. Ám ehhez nélkülözhetetlen a teljes személyes részvétel. Ennek révén nyilatkozhat meg az események nekem szóló jelentése. E feltáruló tartalom megértésének hitelessége attól függ, hogy mennél tudatosabban, ám egyszersmind odaadóbban is kivegyem részem ennek az egyedül nekem szóló jelentésnek a kibontakoztatásában. Tehát, mielőtt a falvakba vagy külföldre megyek ismereteket szerezni, tudnom kellene, ki az, aki megy s ismerkedik. Ebben sokat segített az északi elszigeteltség. Sokat az élettől búcsúzók, akik közeledő haláluk tükrében igyekeztek önmagukkal szembenézni, s ennek töredékeibe magam is belepillanthattam.

Újra a magyar falvakat jártam, ott élő öregeket látogattam. De most már tudtam, hogy nem szabad okoskodó mérésekkel s típusok keresésével és megállapításával beérnem látogatásaim során; s kérdőívek kényszerpályájához kötnöm beszélgetéseinket, hanem — mindezeken túl — bátorkodnom kell felszabadítanom magamban azt az örömet, amely bizonyos formák, helyzetek, történetek és személyek láttán és hallgatása közben ébred bennem. Teljes nyíltsággal kell vállalkoznom a beszélgetésekre, nemcsak őszinte, de tartalmas válaszokat adni a beszélgető társnak: méltóvá válni arra, hogy valóban beszélgessenek, szót váltsanak velem, ahol a szó nem takarja el jelentését. Nem üres lelkendezés ez s nem kis munka! Nem vagyunk ugyanis azonos kiinduló helyzetben. A tárgyak, az események, az emberek ugyanis, akikkel a falvakban találkozom, többé-kevésbé még egy nemzedékek során át kialakított, kipróbált és rugalmassá tett jellegzetes közösségi hagyomány — a magyar földműves kultúra — egy sajátosan szervezett, majd minden emberi kihívásra a maga keretei között választ kínáló, adó, elváró rendszerének részei. Én pedig aligha tekinthetem magam ugyanilyen helyzetűnek. A közösségi hagyománnyal (a folk-lore-ral) szemben legfeljebb a családi (a family-lore), de méginkább a csak néhány évtizedes személyes hagyományaim (az individual-lore) állhatnak szemben. A még mindig szervesnek tekinthető rendszer alkotóelemeivel szemben tehát egy atomizált halmaz izolátuma áll. Mit tehetek Gondoznom kell személyes hagyományaimat, világképemet s nem szabad visszariadnom saját(os) mítoszaim megteremtésétől sem. Be kellett látnom, hogy ha például a sírjeleket akarom megérteni — a tárgyat, amely jelentése helyett áll —, akkor nem az a fontos, ami látható, tapintható, lemérhető, hanem a viszonylatok, a kihívások és válaszok, a kölcsönhatások, amelyek ott, a tárgy közvetlen közelében láthatatlanok. A viszonylatok, amelyek bonyolult kapcsolatrendszeren át ható kulturális energiák egyik kisülési pontjában — adott tárgy, esemény, közlés formájában — metszik egymást. Ha

* Dr. KUNT Ernő tudományos főmunkatárs a miskolci Herman Ottó Múzeumban. 1978-ban jelent meg Temetők az Aggteleki-Karszt falvaiban (Debrecen), 1981-ben A halál tükrében (Magvető, Budapest) és 1983-ban Temetők népművészete (Corvina, Budapest) című könyve. Kandidátusi értekezését A magyar parasztság halálképe címmel készítette el 1984-ben. Fényképei 1970 óta jelennek meg. Önálló kiállítása 1977-ben Jyvaskyläben, 1982-ben Iisalmiban (Finnország), valamint 1985. február 15—március 30. között Budapesten.

MONTVAI ATTILA

1021

1982. IV. 21. 10.45. Petőfi S.J.né.

Láttuk, hallottuk

- /zene./

- A müsorvezető Rózsa T. Endre.

/zene./

- A Láttuk, hallottuk mai adásában Önök először Montvai Attila kiállitásáról hallanak, amely a Budapesti Helikon Galériában látható. A mikrofonnál Fábián László.

- Montvai Attila, foglalkozását tekintve fizikus és emellett fotomüvész. Hogy valaki a foglalkozása mellett fotózik is, ez igazán nem meglepő. Magyarországon sok százezer fotoamatőr van, de az az igazság, hogy MOntvai Attila, egyáltalán nem amatőr a fotózásban.

- Montvai Attila, nagyon régóta nem amatőr fotós, jó 10 esztendeje, legalább ott van a magyar fotós életben, aktivan jelen van, annak idején a budapesti fiatal fotostúdióban hát ugy szól ván az egyik legfontosabb személyiség volt és azóta ms mindenben jelen van, ami a fotóval összefügg.

- Furcsán fér össze az ember fejében az a kettősség, hogy tudománnyal is foglalkozik és müvészettel is, ugyanaz az ember.

- Hát a fotografálásnak néni iöze van a fizikához, de talán nem akarok ilyan olcsó poénra épiteni.

- Érződik Montvai Attila képein az, hogy a fotos egyuttal fizikus is ?

- Nem, hála istennek, egyáltalán nem érződik, Montvai Attila fényképein kizárólag az érződik, hogy ő fotográfus. Ezek a szines képek, számomra is meglepetést okoztak, holott én érzésem szerint meglehetősen jól ismerem Montvai Attila munkásságát, meglepetést okoztak, egyrészt azért, mert szines képek, noha jól tudom, hogy mindég érdekelték a legkülönbözőbb technikai eljárások, hogyha valahol talán a fizikusi tetten érhető, ő egyike azoknak akik a klasszikus nemes eljárásokat a fotográfiában ujra meg ujra föléleveniti, nos itt ezek nem is egyszerüen csak szines képek, hanem a szines technikára ugy épülnek ki, mint annak idején az impresszionizmusban a szinelméletben ráépült egy festészet, hogy a képek túlnyomó többsége, tulajdonképpen a szinbontás problematikáját érzékelteti, azokat a szinszemcsékat hozza elénk, amely szin szemcsékből, hogyha azok jóval apróbbak, összeáll előttünk a kép. Itt jóval nagyobbak annál, amiből egy kép összeállna, tehát a kép roncsolódik inkább, mint összeállna és ez a truvája a fotók egyrészének, a másik részük pedig bizonyos összefotografálások, egymásra fo-

tografálások, amelyk ilyen szürrealista alaphelyzeteket hoznak létre, Jelesül akár az emberben még magit ?/ is fölvetődik, mint példakép, különösen az egyik képét idézném. Van egy képe, amelyik egy parkot ábrázol, egy délutáni parkot,. Itt az égbolt helyén egy sor neonlámpa látható amely mint hogyha bevilágitaná ezt a parkot.

zene.

- - -

1982. IV. 21. 10.45. Petőfi S. J.né.

Láttuk, hallottuk

- Művészek hódolata, Jókai Mór előtt. Ezzel a cimmel nyilt meg a Petőfi Irodalmi Múzeum legujabb időszakos kiállitása. A mikrofonnál Bojár Iván.

-Jókai Mór a nagy mesélő igen népszerü a nagyközönség körében. De a mai müvészek között Jókai már korántsem ilyen népszerü. Régóta nem tartják már se modernnek, se korszerünek Jókai irásait. Mit is láthatunk tehát ezen a Jókainak hódoló kiállitáson ?

- Hát tulajdonképpen amit a falakon látunk, ez a kortárs magyar grafikusoknak és festőknek egységes méretre bepasszpartozott alkotásai,

- Tehát nem a mi kortársainkról van szó, hanem az ő kortársairól.

- Nem. Jókai, 1894, tehát a magyar századvégi piktura. Na mostan ha megnézzük akkor teljesen világossá válik az első pillanatban, hogy itt a mücsarnoki pikturáról van szó az akkori mücsarnokiról, amelynek mint már máskor is mondtam, az akkori jóhire nem volt semmivel sem jobb, mint a maiaké, ugyhogy amit látunk az végeredményben, egy a müncheni festőiskolán és a müncheni rajziskolán tanult magyar müvészeknek az alkotása.

- Érdemes volt megrendezni ezt a kiállitást ?

- A kiállitást mindenféleképpen érdemes volt megrendezni, annál is inkább, hiszen ez az anyag eddig még a közönség elé nem került, ez a 72 mü ami nincs mind kiállitva még, hiszen az anyagnak nagy része nagyon gyenge kvalitásu volt már a maga idejében is, a Jókai hagyatékból került be a múzeumba. Nem érdektelen végignézni ezeket a képeket és grafikákat, márcsak azért is, mert hangulatuk van, egy olyanfajta hangulatuk, ami az egész budapesti épitészetnek is volna, ha még fennmaradt

volna, a részleteiben olyan hangulatuk lenne, mint az épületrészleteknek, plasztikáknak, rácsoknak , egyebeknek, amelyet az utóbbi időben kezdünk kezdeni, ugyhogy tulajdonképpen nem ártana, hogyha ezt a kiállitást azért tekintenék meg, hogy ennek az egész kornak a hangulatát magunkba szivják. Van egy-két érdekes dolog, most függetlenül ettől az egész mücsarnoki pikturától ilyen Lorh Ferencnek egy hirdető lapja, amit az Aranyemberhez készitett, ez mint plakáttörténetileg mindpedig alkalmazott grafikai szempontból nagyon érdekes, mert ebből a korból nagyon kevés maradt fent. Ugyanilyen érdekes a Dörrel Tivadarnak a Két Tronk füzetekben megjelent történethéhez az egyik füzethez készült cimlapja, többek között már csak erotika történetileg is, mert egy páncélba öltözött vitéz találkozik egy meztelen hölggyel ami gondolom, hogy az akkori uraesoknak a fantáziáját, módfelett izgathatta. A történelmi anyagban am Ferrári Artur által festett egyik képre hivnám fel a figyelmet, amelyik az ugynevezett történelmi tarokkpartit ábrázolja, ahol Jókai Mór kártyacsatázik.

- Közel 100 éve annak, hogy ezek a képzőművészeti alkotások megszülettek és a mai nézőnek ezek az alkotások néha problémát, sőt rejtélyt jelentenek. Remélhetőleg megfelelő feliratok tájékoztatják a látogatókat, nézőket, hogy mit is látnak.

- Egyetlen egy összefoglaló feliratot van, ez elmondja, hogy ez az anyag hogyan állt össze, részletekbe menő az egyes alkotásokra is kitérő támogató szöveg azonban sehol nem olvasható.

- És könnyen meglehet találni a kiállitást ?

- A kiállitást a lehető legnehezebben lehet megtalálni, egyetlen plakát, egyetlen elirányitó tábla nincsen, én magam is bolyongtam az épületben, előbb a főépületbe kerültem el, majd onnét, az emeletről leküldtek a földszintre, hogy menjek el hátra, menjek fel a csigalépcsőn a csigalépcső nem volt, volt egy félkaru lépcső, azon fölballagtam, eljutottam az állandó kiállitásra . És amikor három teremőr nénit végigkérdeztem, akkor ennek a kiállitási teremsornak a végén találtam meg az időszaki kiállitást. Eléggé furcsa módon tudnillik nem szoktak állandó kiállitás mögé helyezni időszaki kiállitásokat.

zene.

- - -

1982. IV. 21. 10.45. Petőfi S J.né.

Láttuk, hallottuk

- Most pedig hallgassák meg, müvészeti rövidhireinket.

- A népi vallásosság tárgyai cimmel szervezett kiállitást a Debreceni Déri Múzeum. A napokban jelenik meg továbbá egy könyv, amely a tavalyi könyvhéten óriási sikert aratott. Irója Dömötör Tekla, és a cime? A magyar nép hitvilága.

- - -

- Ujra megnyitotta kapuit a New York-i Museum of Modern Art. A XX.századi müvészet egyik leghiresebb gyüjteménye. A féléves zárvatartás oka, az épület kibővitése volt. A Múzeum első kiállitását Giorgo de Chiricconak az igen népszerü olasz futurista festőnek szentelte.

- - -

- A világhirü fotográfusnak, a fényképezés feltalálója távoli leszármazottjának Giannini Niepsnek tekinthető meg kiállitása Budapesten a Francia Intézet Szegfü utcai kiállitótermében.

- - -

- Párizsban a Pompidou Központ a Bobburo rendezte meg, Monroy a neves fotós és képzőművész kiállitását. Kárpáti Andrea látta ezt a kiállitást Párizsban.

Monroy a századeleji szürrealista mozgalom egyik nevezetes képviselője. André Bretagne, Marcell Duesane és Salvador Dally egykori barátja. A szürrealisták egyik kedvenc vesszőparipája, a nevezetes Mona Lisa festmény kifigurázása volt. Duesane festette például a Mona Lisa bajusszal cimü képet. Melyik képet emlitenéd először a párizsi Monroy kiállitásról ?

- A Mona Lisa egyik átértelmezését. Giocondának nevezi a képet, rá applikálja a kép reprodukcióját egy olyan papirlapra, melyen alul egy hires olajfestékgyártó társaságnak az emblémája látható. Maga a hölgy szem ellenzővel eltakarva jelenik meg előttünk akárcsak egy bünöző az ujságfotókon. Hogy mit akart ezzel a képpel, maga is elmeséli önéletrajzában, szerinte a Mona Lisa szimbóluma a Louvre-nak , az olajfestészet emo panteonjának, amely szerint e az olajfestés müfaja mármint, kissé idejét multtá vált, kissé már túl klasszikus, túlzottan vásárló centrikus müvészetté vált. Azért akarta az olajfesték gyár, a hires múzeum, tehát a müvészetet árusitó intézmény és ennek szimbólikus alkotása, a Mona Lisa együttesével kifejezni azt, hogy ő már távolódóban van, hagyományos technikáktól a hagyományos müvészeti esztétikáktól.

- A kép amiről beszélsz, vélhetőleg egy festmény. Esetleg fotóról is tudnál beszélni, amik hasonlóan szürrealisztikus hangulatuak ?

- Például egy szürrealisztikus foto Marcell Duesano ötágu csillaggal a feje tetején. Egyébként a szürrealizmus mellett, a dadához áll közel az ő fotos müködése, nemvéletlen, hiszen az első közönsége az ő réogrammjainak fényérzékeny papirra helyezett, megvilágitott tárgyainak nem más volt mint Christan Sara aki nyomban kijelentette, hogy ez a tárgyábrázolás a legtisztább dadaista müvészet, amit csak látott valaha és maga is ... együtt egy egész napot töltött ilyen réogrammok előállitásával.

- A réogrammok technikájáról elmondhatjuk, hogy Monrey találta fel azt a furcsa technikát, ahol a fénykép készitéséhez nincs szükség fényképezőgépre. SH$_2$gan néz ki egy ilyen reogramm és hogyan készül egy fénykép fényképezőgép nélkül ?

- Monrey talán az egyik első volt, aki müvészetben alkalmazta de igazából párhuzamosan a bauhaussal. Hát azt alkalmazták a 20-as, 30-as években. Hogy néz ki ez a fényképezés, fotoapparátus nélkül. Fényérzékeny lemezre helyeznek egy tárgyat. Attól függően, hogy mennyire szoritják a lemezhez, illetve hogyan mozgatják megvilágitás közben, különböző plasztikus értékek jönnek létre, a tárgy domborubbnak, érdekesebb felületünek látszik. Nem kell mást tenni mint fényt bocsájtani a lemez és a tárgy fölé és a fényérzékeny lemezen meg fog jelenni a tárgy lenyomata, tehát az a felület, amelyet a tárgy eltakar. Ezt aztán rendes foto gyanánt hivja elő a müvész. Gyermekkori élményéből táplálkozik ennek a technikának a gondolata, páfrány leveleket szedett az erdőben, ahol irja önéletrajzában, ezeket átvilágitotta és megdöbbenve látta, hogy mennyivel érdekesebb az igy nyert struktura, az igy nyert hálós szerkezet annál, mint amit első pillanatra a páfrány valódi képe mutat. Érdekes egyébként, hogy ő maga hogy vélekedett a foto és a festészet kapcsolatáról. Egyszer, hogy el kerüljek egy vitát, irja egy helyütt, kijelentettem, hogy a foto nem müvészet és ki is adtam egy panfletet, amelynek ez volt a címe. A fotosok nagy megrökönyödésére és dühére. Nemrég valaki megkérdezte tőlem, hogy megváltozott-e azóta a véleményem ? Azt mondtam, hogy egy kicsit megváltozott a hozzáállásom a kérdéshez. Ma ugy vélem, hogy a müvészet, nem fotográfia.

- De Monrey ettől függetlenül foglalkozását tekintve fotós volt, igy kereste meg a kenyérét, sőt rendkivül szerette a különböző technikai eljárásokat, a solarizációnak, a manapság nagyon divatos solarizációnak és az egyik igazi fotoszásbéli úttörője.

- A divatfoto, mestersége volt Monreynek.

És a szilüetteket bemutató divatképekről vette talán ezt a technikát, amely a tárgy konturjait hangsúlyozza. Ez egy bonyolultabb technika annál, hogy most elmondható lenne, lényeg az, hogy grafikai hatást ér el, érdekes vonalszerkezeteket hoz létre a megvilágitás változtatásával, illetve különböző keménységü előhivók alkalmazásával. A kiállitáson bőven láthatók ilyen solarizációs technikák is, akár csak erográfiák, ezek a furcsa átmenetek a festészet és festés között talán, hiszen ezeket szórópisztollyan viszi fel felületre, olyan felületre, amelyre előzőleg különböző tárgyakat helyez mindegyek a terület egy részét eltakarják a festékzuhany, a festékpermet elől. Szerinte ez egy mágikus aktus, hiszen kép születik anélkül, hogy a művész kezével a vászont érintené.

- / zene. /

- A művelődéspolitikai rovat müsorát ma Rózsa T. Endre készitette.

-.-.-.-.-

MONTVAI Attila

MONTVAI Attila: Kép a fény és ről ez.
= Mozgó Világ, X. évf 10. sz 1984 60 – 73. p.

– mai fénykép új media

MÓNUS BÉLA

Fába vésett hit

Mónus Béla tengerész. Alkalmanként hosszú időt, akár egy-egy évet is hajón tölt. Az önként vállalt „tengeri rabság" útjain, az embert próbáló szolgálatok közti pihenők során viszonylag sok szabadidő áll rendelkezésére. Ezzel kapcsolatos az ő különlegessége: amikor csak alkalma nyílik rá — farag. E szenvedélyével elbeszélése szerint egyedül van kollégái között, akik egyébként tisztelik e foglalatossága miatt.

Alkotásai nagy része bibliai témájú, de vannak a magyar történelemmel kapcsolatos faragványai is. A képen is látható kis méretű szárnyas oltár az egyik legkedvesebb „műfaja". Ennek, de többi munkájának is minden darabját (a zsanérokat, zárakat, szegecseket) kizárólag fából készíti.

A jelenetek, alakok, motívumok megformálása sajátosan magyaros — pásztorok faragásainak hagyományából merít. Az alkotónak nem személyes öröksége e kincs: ő budapesti, nem családi gyökerei magyarázzák a népművészet iránti érdeklődését.

Munkáihoz hazai fafajtákat (körtét, diót, cseresznyét) használ: foglalkozásából adódóan lenne módja akár trópusi alapanyagból is dolgozni, de számára ez már elképzelhetetlen. Egy-egy tengeri út elején a hajóra hordja a következő hónapok alkotó időszakainak nyersanyagát.

Mónus Béla munkáira sokadszorra is rácsodálkozik a szemlélő. Az aprólékos kidolgozás, az arcok, kicsiny részletek sejteni engedik a munkára fordított idő mennyiségét, a fával dolgozás, az alkotás szeretetét. Az elkészült műveken érezhető: alkotójuk nem „piacra dolgozik". Ebben is pásztor-„elődeit" követi.

A művész elmondásából kiderül, bibliai témaválasztásait nem vallásos meggyőződés, személyes keresztény hit ösztönzi. Feszületeit, pietáit, betlehemeit látva azonban kételkedem ebben. Azok nemrégen még egyszerű fadarabok voltak — életet vésett beléjük, s az eredmény beszédes: hitről tanúskodik.

Szigeti

AKIKNEK HITÉT EGYEDÜL TE ISMERTED

Jávor Pál végrendelete

1959 szeptemberében hunyt el a népszerű színész, sokak kedvence, Jávor Pál. A requiemet bemutató pap az elköltözött kívánságának megfelelően a következő szöveget olvasta föl, mint szellemi végrendeletet:

„Nagyon kérem, halálom után a szószékről hirdesse művésztársaimnak, volt kedves közönségemnek és minden magyar testvéremnek, hogy egyedül Krisztust követve érdemes élni, hogy egyedül igaz érték itt a földön nem lehet más, mint ami odaát az örökkévalóságban, Isten színe előtt is az — mert van örökkévalóság, van örök élet, van lélek!"

Az Olvasó írja

Csak kiegészítésül

Érdeklődéssel olvastam Dobszay László eszmefuttatását arról a különbségről, mely valóban fennáll a protestáns istentisztelet és a katolikus liturgia között. Valamikor még teológus koromban olvastam Szabó Dezső írását is, mely — emlékezetem szerint — egybecseng Dobszay nézetével. Magam is majdnem mindenben igazat adok a cikkírónak, már ami a tartalmat illeti.

Mégsem vagyok biztos abban, hogy e tárgyban egy hetilap által nyújtott országos nyilvánosság volt-e a leggyümölcsözőbb módja e kényes kérdés felvetésének. Érzésem szerint másként is meg lehetett volna fogalmazni a valóban fennálló különbséget. Bár nem szabad kételkednünk abban, hogy a szerző valóban „nyugodt, acsarkodás nélküli megállapítások" közlésére érezte magát elkötelezettnek.

A magam részéről azonban szükségesnek tartok egy kiegészítő megjegyzést.

Igaz ugyan, hogy egy protestáns istentiszteleten „legalább negyven percig a pap hangja hallatszik", ebből azonban valami jó is következik: az, hogy a protestáns igehirdető szinte kényszerítve van arra, hogy a tőle telhető legtöbbet nyújtsa; azonkívül a hívek általában csak mértékben tudja nyújtani a szükséges tanúságtételt.

Ha pedig a hittanos gyermekek komolyan a prédikációt tartják a mise főrészének, ezt én nem tartanám a katolikus liturgiára nézve veszedelmes fejleménynek, mert tulajdonképpen a maguk módján Pál tanítását fogalmazták meg: „A hit hallásból fakad..." (Róm. 10, 12) Azonkívül a katolikus liturgiai rend két asztalt terít meg a hívek számára: az Ige asztalát és az Eucharisztia asztalát. Nem hinném, hogy érdemes e két asztal szolgálata között fontossági sorrendet felállítani.

Mivel szó esett arról a panaszról, hogy a katolikus liturgia „protes-

A hét liturgiája

Jézus keresztje alatt megértjük, hogy Isten útjai egészen mások, mint ahogy mi elképzeljük. Hiszen Isten is egészen más, mint amilyennek gondoljuk. Ő arra is képes, hogy a halálból életet fakasszon, és mindent újjá alkosson.

Március 23. VIRÁGVASÁRNAP. AZ ÚR SZENVEDÉSÉNEK VASÁRNAPJA. (Mongrovejói Szent Turibiusz. Emőke, Ottó.) — *Ige-liturgia:* I.: Nem rejtettem el arcomat azok elől, akik gyaláztak, de tudom, hogy nem vallok szégyent. (Iz 50, 4—7.) II.: Megalázta önmagát, ezért Isten felmagasztalta őt. (Fil 2, 6—11.) — Evangélium: A főpapok arról tanácskoztak, hogy hogyan foghatnák el Jézust. Mk 14, 1—15. 47., v. Mk 15, 1—39. — Piros, saját mise, Hitvallás, saját prefáció. — *Énekrend:* — Ho 77. — Ée 89., 801—805. — Ho 71. — Ée 82. — Ho 135. — Ée 543. — Ho 63. — Ée 91. — *Zsolozsma:* 2. zsoltárhét.

Március 24. Nagyhétfő. (Gábor, Karina.) — Olvasmányok: Iz 4, 1—7.; Jn 12, 1—11.

Március 25. Nagykedd. (Mária Annunciáta, Irén.) — Olvasmányok: Iz 49, 1—6.; Jn 13, 21—33. 36—38.-

Március 26. Nagyszerda. (Emmánuel, Manuéla, Tormás.) — Olvasmányok: Iz 50, 4—9a; Mt 26, 14—25.

Március 27. Nagycsütörtök. (Hajnalka, Auguszta.) Krizmaszentelési mise a székesegyházakban. Fehér, saját mise, Dicsőség, (Hitvallás nincs). — Olvasmányok: Iz 61, 1—3a. 6b. 8b—9.; Lk 4, 16—21. **Esti mise az Utolsó vacsora emlékére:** Fehér, saját mise, Dicsőség (intonálásra megkondulnak a harangok és az orgona megszólal). — Olvasmányok: Kiv 12, 1—8. 11—14. 1Kor 11, 23—26.; Jn 13, 1—15. — *Énekrend:* Ho 79. — Ée 541. — Ho 230/4. Ée 810. — Ho 142., 108., 318. — Ée 543., 155. — Ho 70. — Ée 813.

Március 28. Nagypéntek. (Gedeon, Johanna.) **Szigorú böjt.** Az Úr szenvedésének ünneplése. (Mise nincs.) — Igeliturgia: Olvasmányok: Iz 52, 13—53. 12.; Zsid 4, 14—16. 5, 7—9.; Jn 18, 1—19. 42. — Egyetemes könyörgések, — Hódolat a Szent Kereszt előtt. — Áldozási szertartás. — *Énekrend:* Ho 63., 81. — Ée 820., 822., 819. — Ho 76. Ée 823. — Ho 82. — Ée 83. — Ho 134., 118. Ée 162., 166.

Március 29. Nagyszombat. (Auguszta, Bertold.) A húsvéti vigília szertartása. (Fehér.) — Igeliturgia: Ter 1, 1—2. 2; Ter 22, 1—18.; Kiv 14, 15—15. 1 (Ezt nem szabad kihagyni.); Iz 54, 5—14.; Iz 55, 1—11.; Bár 3, 9—15. 32. 4, 4.; Ez 36, 16—28. Dicsőség (megszólal az orgona és a harangok). — Szentlecke: Róm 6, 3—11. — Evangélium: Mk 16, 1—7. — *Énekrend:* Ho 83. — Ée 838. — Ho 90. Ée 106. Ho 114. Ée 548. — Ho 87. — Ée 99., 100.

Március 30. HÚSVÉTVASÁRNAP. URUNK FELTÁMADÁSA. (Fehér.) — *Igeliturgia:* I. Ap-Csel 10, 34a. — II.: Kol 3,1—4. — Evangélium: Jn 20,1—9. — *Énekrend:* Ho 86. — Ée 545., 423. — Ho 86.— Ée 426. — Ho 85. — Ée 548. — 89.

IMASZÁNDÉK

A Mécses Szeretetszolgálat imaszándéka: Kérjük a gonosztevők és az értük munkálkodók egyik példaképét, a Szent Jobb Latort, hogy imádkozzon az örök üdvösségükért.

ZARÁNDOKLAT

Zarándoklat Lourdes-ba Kemenes Gábor atya vezetésével (IX. 19—26-ig, 33.000,— Ft-ért). Jelentkezés március végéig. Tel.: 292-5625, héttőtől péntekig 17—19 óráig.

ZARÁNDOKÚT lelki vezetéssel Fatima—Santiago de Compostela— Lourdes. Május 9—20-ig az „első jelenés" évfordulójára. irányár: 75.000,— Ft/fő. Jelentkezés március 26-ig. ABC Travel Tel./fax: (22) 320-528. Tel.: 333-641.

MEGEMLÉKEZÉS

Pfeiffer Miklós kassai kanonok halálának évfordulóján tanítványai és tisztelői szentmisével emlékeznek meg volt lelkipásztorukról március 20-án, de. 10 órakor a Pasaréti téri ferences templomban.

Dr. Brückner József, az esztergomi szeminárium volt rektora halálának 24. évfordulóján szentmise lesz március 23-án, vasárnap reggel 7 órakor Esztergomban a zárdatemplomban, 24-én, hétfőn Budán, a Margit körúti ferenceseknél, este 6 órakor.

MEGJELENT

Akit övéi be nem fogadtak címmel hamarosan megjelenik az 1948-ban 25 év szibériai kényszermunkára ítélt Msgr. Mészáros Tibornak, Mindszenty bíboros utolsó személyi titkárának 337 oldalas visszaemlékezése. A könyv várható (önköltségi) ára postaköltséggel együtt kb. 700 Ft lesz. Megrendelhető: Pro Domo, 7720 Pécsvárad, Asztrik apát u. 3.

ELŐADÁS

Hitmagyarázatot tart felnőtteknek Salamon László kapucinus atya minden kedden este 7—8 óráig a Budapest XIV., Kassai téri Szent Lélek templom felső hittantermében.

A hétfői vitaestek fórumai ismét elkezdődnek a Kereszténydemokrata Néppárt Székházában (Bp. XII., Nagy Jenő u. 5.) március 24-én, este 6 órától. Az előadás címe: „Az önkormányzatok működőképessége, lakossági értékelése." Előadó: Szabados Pál, az Óbudai-Önkormányzat KDNP-s képviselője. A vitaestre minden érdeklődőt szeretettel várnak.

A Püspökkari Titkárság Óvodai osztályának Óvodai vezetése továbbképzést szervez keresztény és keresztény szellemiséget megismerni, és abban elmélyülni szándékozó óvónők és technikai munkatársak részére. A továbbképzésnek a Zsámbéki Tanító és Óvónőképző Főiskola ad otthont **1997. június 30— július 4. között.** A tervezett program szerint az első két nap lelkigyakorlat (erre minden munkatársat szeretettel várunk), a további napokon előadások, konzultációs lehetőségek lesznek, melynek központi témája: **A keresztény értékrend értelmezése napjainkban.** Ezeken a napokon kézműves műhelyek is működnek és vitafórumokra is sor kerül. **Jelentkezni lehet**: a teljes programra : 1997. június 30— július 4-ig, a két napos lelkigyakorlatra: június 30—július 1-ig, a háromnapos szakmai programra: július 2—4-ig. Szállást és étkezést a Zsámbéki Katolikus Tanító és Óvónőképző Főiskola biztosítja. Várható napi költség 1730,— Ft/fő. Hálózsákot, lepedőt nem kell hozni. Uszoda van. **Jelentkezési határidő: 1997. május 15.** Jelentkezési cím: Püspökkari Titkárság Oktatási Osztály, Antal Éva óvodai főelőadó, 1053 Budapest, Ferenciek tere 7—8. Részletes programot a jelentkezés visszaigazolásával együtt küldjük. Mindenkit szeretettel várunk. Kérjük a katolikus óvónőinket, hogy a nem katolikus óvodában dolgozó, de a téma iránt érdeklődő kollégákat tájékoztassák.

A Konrad-Adenauer-Stiftung Budapest Képviselete és a Keresztény-Zsidó Társaság rendezésében március 24-én, este 6 órakor Dr. Ernst Ludwig Ehrlich professzor (Basel) „A zsidó vallás fejlődési folyamata" címmel előadást tart a Gellért Szálló „Gobeline" szalonjában. Az előadást szimultán tolmácsolással tartják.

KÖZLEMÉNY

A martfűi Szent Tamás templomban március 23-án, a du. 3 órakor kezdődő szentmise után Bubik István színművész verseket szaval dobkíséretével és hitéről beszél az egybegyűlteknek.

Kárpátaljai szívbeteg gyerekeknek gyűjtünk! Ungvártól 40 kilométerre, a Beszkidek alján található Nagyberezna. Az itteni internátusban él 285 szívbeteg gyerek, 6—16 évesek, s bizony szívszorító nincstelenségben telnek napjaik. Innen jött most a segélykiáltás. Szeretnék, ha játékokat, sportszereket, ruhaneműket gyűjtenénk számukra. Még egy-egy gumilabdának is örülnek, hisz semmi játékszerrel nem rendelkeznek. Arról már nem is szólok, hogy a legszükségesebb gyógyszereket sem kapják meg, hisz ebben testvéreink nem tudnak segíteni. Ezt a gyűjtési akciót összekapcsoljuk a már meghirdetett iskolai könyvgyűjtési akcióval. Közös gyűjtőhelyet találunk számukra nem sokára. S együtt szállítjuk el a ruhaneműekkel, játékokkal. De a könyvek a beregszászi járás legrászorultabb magyar tannyelvű iskoláiba kerülnek. A holmikat Nagybereznára, illetve a könyveket a beregszászi járásba elkíséri a Televízió Gyorssegély című műsorának stábja is. Addig is rendszeresen hírt adnak szerdánként a 18 órakor kezdődő műsorukban az 1-es tévécsatornán az akció állásáról. Egy jó hírünk már van: Kovács Istvánné most megjelent saját könyvéből — vallásos témájú — felajánlott ötszáz példányt. Barlay Ö. Szabolcs atya Balassi vallásos költészetéről szóló könyvéből is kapunk 200 példányt. Továbbra is várom kedves leveleiket. Átányi László tanár, 1119 Budapest, Etele út 23. Telefon: 203-3201.

Balatonfüreden a Prohászka Szociális Üdülő május 1-től szeptember végéig fogad apartmanjaiban egyházi és világi vendégeket egy és kéthetes turnusokban. Csendes környezetben, közel a Balaton és a vasútállomás. Napi üdülődíj étkezés nélkül 800,— Ft személyenként. Írásbeli jelentkezést és válaszborítékot kérünk. Telefon májustól: (87) 341-453. Gondnokság. 8230 Balatonfüred, Csók u. 24.

HALÁLOZÁS

Kelety Jenő Géza ciszterci rendi aranymisés áldozópap, középiskolai tanár életének 74., szerzetességének 54., áldozópapságának 50. évében március 6-án visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése március 13-án volt a zirci temető Ciszterciek Sírkertjében.

Kurtos András tb. kanonok, c. főesperes, tolcsvai plébános életének 76., áldozópapságának 52. évében március 10-én elhunyt. Temetése március 14-én volt a tolcsvai temetőben.

Ádám M. Honorata Szatmári irgalmas nővér életének 96. évében február 19-én Szatmárnémetiben elhunyt.

Galambos Anna Evariszta Irgalmas nővér életének 87., szent hivatásának 62. évében március 6-án elhunyt. Március 11-én Bakonybélben temették.

Szabó Anna Olga az Assisi Szent Ferenc Leányai Kongregáció tagja életének 85. évében február 27-én Jászberényben elhunyt. Szülőfalujában, Kiscsősziön temették március 5-én.

Dr. Czuczy Péterné szül. **Petheő Erzsébet** vasdiplomás gyógyszerész életének 91. évében február 25-én türelemmel viselt súlyos betegség után, szentségekkel megerősítve visszaadta lelkét Teremtőjének. **Lelki üdvéért az engesztelő szentmiseáldozatot a rákoskeresztúri Szent Kereszt templomban március 22-én, déli 1 órakor mutatjuk be. Az urna elhelyezése a szentmise után lesz a templomban.** (Megközelíthető: Örs vezér tértől fekete 61-es vagy 61E-s busszal, kb. 30 perc.)

El nem évülő urnafülkék válthatók az elkészült Szent György templom altemplomában (X. Sörgyár út 73/A.). Tel.: 261-0208.

Műemlék jellegű templomunkban az épülő új altemplomban adományozások révén **urnahelyek válthatók.** Az adományokból közösségi ház épül. Cím: 1192 Bp. XIX., Bercsényi u. 37., 9—13 óra között. Telefon: 282-7922.

El nem évülő urnahelyek válthatók a budapesti Szent Mihály templom alatt lévő kriptában (Bp. V. Váci u. 47/b., Angolkisasszonyok). Tel.: 137-8116. Jelentkezési idő: H—Sz—P du. fél 6—fél 7 óráig a sekrestyében.

A bősárkányi Római Katolikus Egyházközség, mint fenntartó a tulajdonában lévő 1964-ben lezárt régi temetőt **1997. május 1-i hatállyal kegyeleti parkká alakítja át** a 10/1970./IV. 17./ ÉVM-EüM. rendeletben foglaltak szerint. Az átalakítás során a parkban maradó síremlékeket rendezetten helyezik el. A síremlékek áthelyezéséről a hozzátartozók kötelesek gondoskodni. Amely síremlékekről nem gondoskodnak, azok a határidő lejárta után a fenntartó tulajdonába kerülnek. A temetőben lévő síremlékekről a **tulajdonosok,** hozzátartozóik a megjelölt időpontig intézkedhetnek az Egyházközségnél az alábbi címen: Rk. Egyházközség, 9167 Bősárkány, Kossuth L. u. 31.

KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA

Új Ember
KATOLIKUS HETILAP

Szerkesztőbizottság:
elnöke: Bíró László püspök
tagjai: Andrásfalvy Bertalan, Kindler József, Kopp Mária, Korzenszky Richárd, Kovács Péter, Tarjányi Zoltán, Zelnik József

Főszerkesztő: Rónay László
Főszerkesztő-helyettes: Kipke Tamás
Főmunkatárs: Parancs János, Szerdahelyi Csongor
Szerkesztőség: Bókay László, Elmer István, Feszler Magdolna, Giczy György, Szeghalmi Elemér, Szikora József, Tóth Sándor
Gépi tördelés: Kálmán György
Felelős kiadó: Horta Gábor

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
1053 Budapest, Kossuth L. u. 1., I. 1.
Postacím: 1364 Budapest, Pf. 111.
Telefon: szerkesztőségi ügyek, előfizetés, terjesztés: 117-3661
fax: 117-3471
Egyéb kiadóhivatali ügyek: 117-3933
Csekkszámla:
OTP VII. 11707024—20168207. sz.
Templomi árusítás és előfizetés az Új Ember Kiadóhivatal útján
Előfizetési díjak: negyedévre 550 forint, fél évre 1100 forint, egész évre 2200 forint.
Terjeszti a Magyar Posta Rt., HÍRKER Rt., NHE és alternatív terjesztők
ISSN 0133—1205
Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt.
Táskaszám: 97-2163
Felelős vezető:
Lendvai Lászlóné mb. vezérigazgató

SZOLGÁLTATÁS

KEREKES KEGYTÁRGY NAGYKERESKEDÉS
1131 Bp. Babér u. 17/b. Plébánia. Tel.: 270-6371.
SAJÁTKÉSZÍTÉSŰ rózsafüzérek, imakönyvek, kegytárgyak, képeslapok, szentképek és naptárak. **OLCSÓ** temp-

ZALAEGERSZEGEN BETLEHEM kegytárgyboltomban kegytárgyak széles választéka kapható! Szentmiséhez kellékek, templomi és díszgyertyák, gyertyatartók, porcelánok, alabástrom kegytárgyak. Fa- és fémkeresztek, akasztós és talpas kivitelben. Gipsz és műkőszobrok. Szentképek simán és keretezve. Valamennyi egyházi

VESZÉLYES fák kivágása, fiatalítása, koronaalakítás, elektromos gallyazás az ország egész területén, közületeknek is. Referenciával. Tel.: 258-2573 MOLNÁR.

VILLANYSZERELÉS! Épületek felújítása, bojlerek vízkőtelenítése, különböző ipari szerelések. Tel.: 285-4863, 06 (60) 439-

ELADÓ egy amerikai Honda Magno 750-es, sárga színű, 94-es extrákkal felszerelt motor, ugyanott 94-es gyártott VW-Passat diesel gk. kisebb hibával, vizsgával. Tel.: 439-0891.

ANTIK csillár vétele, eladása, javítása. Templomit is. Bp. VII., Hevesi S. tér 3. Tel.:

33 éves, még nőtlen fiatalember keres sürgősen állást Bp. vonzás körzetében vagy a Dunántúlon. Főképpen a kántorság érdekel, sekrestye, angol, számítógép. „Minden megoldás érdekel 342".

GONDOZÁS

HAT éve sikeresen működő ARANYKE-

BP. III., Flórián tér mögött, 50 nm-es, kétszobás, déli fekvésű, V. emeleti öröklakás csendes helyen eladó. Irányár: 3 mft. Érdeklődni este: 368-4767.

IDŐS, magányos személlyel életjáradéki szerződést kötnék. „Telefonszámos választ kérek 223".

EGYÉB

KERESZTÚTJÁRÁS az óbudai Braunhaxler Egyesület szervezésében a Kiscelli-hegyi stációknál. Találkozás: 1997. március 28-án 16 órakor a Margit-kórház bejáratánál. Mindenkit szeretettel várunk!

MÓNUS BÉLA

Farkasrét

2003.

108.o.

```
blk= kue
3000= 40136734
3100= Dedovics, J.
3140= m
3162= Zeichner
3170= Offizier?
2194= Ungarn &
Kroatien?
3200= Ungarn &
Osmanisches Reich
3300= 1789
3320= Novi(?)
309a= MagyK,pLex, 1915
kenn= hg
redk= Nov ky, A^B0gnes
9906= un
9908= H
katg= 6
9900= 16.08.99
revi= created 3 Jul 1998/BRANDT
9990= xxx0
knde= kndakl
```

A Szent Lajos Király Plébániatemplom (XX. Damjanich u.) kis **búcsúját október 12-én 1/2 10-kor** tartja. Az ünnepi mise celebránsa Szőke Já-

A Szent József Plébániatemplomban (VIII. Horváth Mihály tér) **október 12-én 12 órakor** gregorián szentmise.

gyászati Osztálya pályázatot hirdet szakorvos felvételére. Pályázati feltételek: neurológiai szakvizsga, illetve szakvizsga előtt álló személy. Illetmény és lakás megbeszélés tárgyát képezi. Jelentkezni a Kórház címén lehet: 3100 Salgótarján, Füleki út 64.

tember 29-én ugyanott

El nem évülő urnafülkék válthatók az elkészült Szent György templom altemplomában (X. Sörgyár út 73/A.). Tel.: 261-0208.

A Szent István Bazilika altemplomában el

Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt.
Internet: www.lang.hu/szikra.nyomda/
email: szikra@mail.datanet.hu
Táskaszám: 97–2192
Felelős vezető:
Lendvai Lászlóné vezérigazgató

SZOLGÁLTATÁS

TORONYÓRÁK korszerűen világszínvonalon, rádióvezérléssel. TOREL BT. cs.: KOVÁCS Jenő órásmester Telephely: 8000 Székesfehérvár, Fiskális út 85. Iroda: Kossuth u. 6. Tel.: (22) 348-880, 312-235 Cégünk a PERROT Toronyóragyár képviselete.

ELSŐ Magyar Toronyóragyár 8000 Székesfehérvár, Lőcsei u. 6. Tel/Fax.: (22) 302-677, 06 (30) 598-202 rádióvezérlésű toronyórák, elektronikus harangozógépek, harangpótlás, templomfűtés, harangjátékok, lengőszerkezet javítás.

KEREKES KEGYTÁRGY NAGYKERESKEDÉS 1131 Bp. Babér u. 17/b. Tel.: 270-6371 Sajátkészítésű rózsafüzérek, imakönyvek, kegytárgyak, képeslapok, szentképek, és naptárak. **Olcsó** templomi felszerelési cikkek és papi civil ingek. **Nyitva: Hétköznap 10-16-ig.** Árusítás csak plébániák, hitoktatók, és kiskereskedők részére. Megrendelést, postai utánvéttel teljesítünk! Kérje, reprezentatív ingyenes színes képes katalógusunkat!!!

QUASI-MODO svájci energiatakarékos fólia padfűtés, toronyóra felújítás, harangvillamosítás, villámhárító, villanyszerelés. ÁCS Ernő 250-3433, 1037 Bp. Jablonka lejtő 21.

KEGYTÁRGYAT a készítőtől! Rózsafüzérek, fa és fém keresztek széles választéka, fali és talpas kivitelben. Gyertyatartók, gyertyalámpák, képkeretek és egyéb kegyeleti ajándéktárgyak kaphatók a Bp. XV., Rákos u. 185. szám alatt. Kiszolgálás: kereskedők és plébániák részére. TÖRÖK László kegytárgykészítő. Tel.: 06 (30) 413-574, 307-9299.

PARKETTÁZÁST, csiszolást, lakkozást, PVC-szőnyegragasztást, garanciával azonnalra is vállalok. Tel.: 149-0822.

EZÜSTTÁRGYAK, fémtárgyak javítása, polírozása, vésés. RIEMER Bp. Margit krt. 62. Tel.: 201-5560, Nyitva: 10-13, 14-18-ig.

HALOTTAK napja előtti sírkő akció! Gránit urna síremlékek rendkívüli kedvezménnyel a készlet erejéig, igényes kivitelezéssel. KÓSAKÓ BT. Tel.: 319-3643, 06 (30) 620-690.

ÓLOMABLAK tervezése, készítése, restaurálása. Kiemelkedő egyházi referenciákkal. PERLAKI József 8430 Bakonyszentkirály Tel.: (88) 464-072.

TEMPLOMOK padfűtését továbbra is vállalom a már ismert kivitelben és minőségben. Garancia idő öt év. Özv. SZABÓ Sándorné 7634 Pécs, Magyarürögi út 152. Telefonüzenet: (72) 318-372.

MŰVÉSZI TEMPLOMABLAK készítése és javítása saját és hozott tervek alapján. MOHAY Attila üvegfestő-restaurátor, 1222 Bp. Lévai u. 7. Tel.: 227-0880.

RÉGISÉG

BUDAI Régiségbolt! Vásárol: Régi és antik bútort, romosat is, dísz és műtárgyakat. Szőnyeget, órákat, festményeket, teljes hagyatékot. (Vidéken is) Díjtalan kiszállással. Üzlet: 165-6832, Lakás: 186-8650.

TAURUS ANTIKVITÁS üzletünkben vásárolunk bútort, hangszert, festményt, órákat, dísztárgyakat, játékot, hagyatékot. Vidékre is megyünk, azonnal készpénzzel fizetünk. Tel.: 217-0018, 405-4936. 10-16 óráig.

KORDA György régiségboltja vásárol teljes hagyatékot, bútort, festményt, ezüstöt, és dísztárgyakat. Vidékre is ingyenes kiszállás. Tel.: 216-2351, 137-6676, 217-9010, 06 (30) 329-316.

BAROKK BT vásárol hagyatékot, bútort, porcelánt, ezüstöt. Tel.: 3163-125, 10-17-ig: 215-1907.

ADÁS-VÉTEL

KÖNYVEKET, könyvtárakat, képes levelezőlapokat, grafikát, képet, metszetet korrekt áron vásárolunk. Tel.: 214-7015, 06 (30) 508-324 Ifjabb NAGY László Nosztalgia Antikvárium 1027 Bp. Varsányi Irén u. 24.

AZ ÁRKÁD Antikvárium vásárol könyveket, könyvtárakat, hagyatékot. Szeretettel várja vásárlóit is. Bp. VIII. Üllői út 40. Nagykörút sarok. Tel.: 333-4379, 10-18-ig.

ALADDIN Régiség és Ékszerbolt antik ékszereket, aranyórákat 12 személyes evőeszköz készleteket vásárol azonnal, készpénzért. Bp. XIII., Váci út 8. Tel.: 302-4251, 10-17-ig. Rt.: 06 (20) 214-300 Egész nap.

MINIATŰR Régiségbolt készpénzért vásárol antik bútort, festményt, ékszert, szőnyeget, és dísztárgyakat. Bp. I. Attila u. 101. Hétköznap 10-12,30-ig 14-17-ig. Tel.: 201-9348.

REÁLIS áron készpénzért veszek antik bútort, festményt, dísztárgyakat, ezüstöt, órát, képeslapot, játékot, szőnyeget, hagyatékot, régiséget. Bp. VII. Wesselényi u. 34. Tel.: 141-0444, 10-17 óráig.

RÉGI részvényeket, pénzügyi compass-t, régi képes levelezőlapokat keresek gyűjteményembe. Tel.: 326-8179.

RÉGI töltőtollakat veszek. (Waterman, Montblanc, Parker, Astoria, Soennecken). Tel.: 326-7550.

RÉGI földgömböt, térképeket, fényképezőgépet, geológiai, meteorológiai, térképészeti műszereket (pl.: mikroszkóp, tájoló, Barométer, Geiger-Müller-számláló, csillagászati távcső) vennék saját gyűjteményembe. RAVASZ Mihály földrajztanár 1085 Bp. József krt. 52-56. IV. 2. Tel.: 114-2543.

HASZNÁLT pianinót bérelnék vagy vennék. Tel.: 189-8557.

NOVOTNY Katolikus Antikvárium vásárol 1945 előtti könyveket, könyvtárat, hagyatékot. Bp. XIII. Balzac u. 15. Tel.: 140-80-16.

KÁRPÁTI és SZŐNYI Antikvárium. Régi könyvek, metszetek és térképek adás, vétele. 1055 Bp. Szent István krt. 3. Tel.: 111-6431.

GYŰJTŐ venne bélyeget, régi képeslapot. Tel.: 322-8439 este.

SKODA 120-ast vennék 10 éves korig, megkímélten. Tel.: 138-9838.

CSERÉPKÁLYHA bontva eladó 20.000 Ft-ért. Tel.: 322-3090 PATAKI Mercédesz.

HASZNÁLT templomi orgona kedvező fizetési feltételekkel jutányosan eladó. Tel.: 06 (30) 477-168.

OKTATÁS

KÜLFÖLDI sokéves gyakorlattal francia, angol, németórák. Tel.: 117-8326.

CSÁBA-duo **AUTÓSISKOLA** AZ OPERÁNÁL! Gyors, profi színvonal, kedvezmények, részletfizetés. Már 16 és 1/2 éves kortól! Tel.: 312-3162, 302-3441.

FIATAL mérnök vállal matematikából gyakorlattal korrepetálást. Tel.: 155-0253.

A PÁZMÁNY Péter Katolikus Egyetem magyar szakon végzett lány korrepetálást és felvételire való felkészítést, valamint általános iskolások matematika korrepetálását vállalja. Tel.: 117-7013.

GONDOZÁS

ARANYKERESZT Ápoló Kórház vállalja idősek bentlakásos ápolását. Tel.: 270-0999, 140-9109.

SOLYMÁRI nyugdíjas otthonunkba azonnal beköltözhető lakrészek még leköthetők. Részletes információ: hétfőn és szerdán 9-12-ig Tel.: (26) 360-137, 06 (30) 604-421.

XVI. kerületi, fiatal rk. vallású, megbízható házaspár eltartási szerződést kötne idős nénivel vagy bácsival. Tel.: 407-0646.

KESZTHELY-Hévíz szomszédságában, Gyenesdiáson 1997 október 1-jén nyíló emeltszintű idősek otthonában lakrészek még leköthetők. Jelentkezni: „Gyenesdiási új élet alapítvány" 8315 Gyenesdiás, Faludi u. 43. Tel.: (83) 316-702.

A GÖDÖLLŐI Napfény Otthonban lakrészek leköthetők. Tel.: 265-1623.

KISGYERMEKÉRE gondosan, szeretettel vigyázna alkalmanként, fiatalos, vidám nagymama. 200 Ft /ó. Tel.: 203-3806.

AZ ARANYKERESZT Ápoló Kórház olyan ápolókat és gondozókat keres, akik az idősgondozás irányába elkötelezettek és esetleg vállalkozóként is dolgoznának három műszakos állásban. Érdeklődni: 270-0999, 140-9108.

NEMDOHÁNYZÓ, egészséges, férfi alig hetvenes, gondozót keres budai házába. „Szombatonként 1105".

63 ÉVES, fekvő beteg édesanyám mellé női gondozót keresek Budapesten, szükség esetén leinformálhatósággal. Ottlakás lehetséges. Tel.: 06 (30) 416-054.

ÁLLÁS

ÖTGYERMEKES, XXII. kerületben lakó házaspár keres közelben lakó fiatalt alkalmankénti gyermekfelügyeletre. Tel.: 227-2217, 371-0704 (nappal).

OTTHONI telefonügyeletet vállalunk. Tel.: 368-1803.

PRECÍZ takarítást, vasalást vállalok. Tel.: 222-9332, 17 óra után.

BT. pályakezdő, fiatal, épületvillanyszerelőt keres, budapesti (és környéki) munkára. Bérezés megegyezés szerint. Tel.: 06 (20) 664-798, 06 (30) 446-855.

GYAKORLATTAL rendelkező okleveles kántor állást keres. Cím: 8621 Zamárdi, Fő u. 115. Tel.: 06 (20) 459-801.

VALLÁSOS nyugdíjas ápolónő, idős személy vagy gyermek felügyeletét vállalja. „Megbízható 1010"

LAKÁS

TISZTELT VEVŐK és eladók FIGYELEM! Ingatlanközvetítés Budapesten. Valós kínálat személyes bemutatás, vidékieknek utazó szolgáltatás, elkötelezett munka több irodával, ügyvédi bonyolítás fix munkadíj. Hívja a 325-0906, 06 (20) 393-555. FŐKER INFORG- az ügyfelekért.

MEGBÍZHATÓ fiatalember tartási vagy életjáradéki szerződést szeretne kötni nyugdíjas személlyel. Beépíthető tetőtér is érdekel. Tel.: 166-2555.

ELADÓ a XI. kerületben egy 53 nm-es, 1+1 félszobás, telefonos, erkélyes lakás. Tel.: 291-1314, 260-1226.

KIS lakást keresek megvételre, földszint, panel kizárva. Tel.: 166-2555.

GARÁZS kiadó Tétényi út elején, benzinkútnál 10.000 Ft/hó. Tel.: 203-3806.

ELADÓ október 15-től Újpalotán I. emeleti 3 szobás telefonos lakás, vagy kiadó. Tel.: 339-0687.

TISZAFÖLDVÁRON, termálfürdőhöz közel, főútvonali, kétszintes, telefonos, gázfűtéses családi ház eladó. Üzlethelyiség is kialakítható. Tel.: (35) 340-537.

PESTSZENTLŐRINC Ganz-kertvárosban főútvonalon 2 szoba komfortos családi ház melléképületekkel, 240 n-öl gyümölcsös telken eladó. Tel.: 351-8252, 262-7441, 17 óra után.

ELADÓ Ipolyvecén (Ipoly mellett) községtelepüléshez tartozó, külső utcában lévő korszerű családi ház. Hozzátartozó 2581 nm-es megművelt kerttel, és rajta épült melléképületekkel. Közmű szolgálattal ellátott. (Víz, ipari áram, telefon, gázhálózat van. Tel.: (35) 383-312, (35) 374-230.

ELTARTÁSI vagy életjáradéki szerződést kötnék idős hölggyel vagy úrral belterületi lakásra, ottlakással. Tel.: 149-8300 este.

GÖDÖLLŐN kertvárosban Máriabesnyői részen öt szobás + nagyétkezős családiház eladó Két utcára nyíló csendes környezetben. Tel.: (28) 421-101.

ELADÓ Mélykút-Öregmajorban 1040 nm területű ingatlan 200 nm-es tégla épülettel (az egykori misézőhely). Irányár: 1.200.000 Ft-ért. Plébánia hivatal, Mélykút. Tel.: (77) 460-125.

TEOLÓGUS-pedagógus házaspár sürgősen lakásmegoldást keres I. emeletig, Budapesten, 2 millió Ft-ig. „Tarjáni" Tel.: 321-7069, (82) 424-389.

KÉT nemdohányzó egyetemistának különbejáratú szoba kiadó. Egyházi ajánlással. Tel.: 113-7750.

SÍRKŐ FELÚJÍTÁSA CSISZOLÁS NÉLKÜL!
Diamant Algex speciális tisztítószerrel. Környezetbarát, minden kőtípushoz használható. Kis fáradsággal széppé teheti szerettei síremlékét.
Ára: 1750,— Ft
Kapható, megrendelhető: Eventus Kft. 1116 Bp., Fehérvári út 194. I./5. Tel.: 204-5147; fax: 186-4440. Hétfő és csütörtök: 12—17 óra.

BUDAPEST, terézvárosi (Eötvös utca), 79 nm-es, két utcai szobás, étkező konyhás, nagy erkélyes, '84-ben igényesen felújított, hívóliftes, zárt teraszról megközelíthető, barátságos, kényelmes lakás 4,4 millió Ft-ért eladó. Tel.: 131-7008.

SZOBA kiadó egy nemdohányzó, megbízható egyetemista lánynak, vagy magányos hölgynek. Bp. XVIII. , Lakatos telep. Tel.: 290-9984 este.

BUDAPESTEN II. emeleti, 49 nm-es, kétszobás, erkélyes, komfortos tanácsi lakásomat elcserélem egyszobás, telefonos komfortos, tanácsi lakásra, értékegyeztetéssel. Panel kizárva. Tel.: 416-1182, 17-20-ig.

HÁZASSÁG

51 ÉVES férfi, hozzá illő hölgy ismeretségét keresi, aki később házastársa is lehetne. „Budapest és környékéről. „Boldogság 925".

SABLONMENTES, derűs, komolyan keresztény, 60-as férjet keresek, akire képletesen felnézhetek. „Erdőjáró, gondoskodó, művészetbarát 1008".

33/164 műszaki értelmiségi, humán érdeklődésű hölgy megismerkedne budapesti vagy Budapest környéki értelmiségi fiatalemberrel. „Boldog család 1108".

27/168 természet és művészetkedvelő, diplomás budapesti leány keresi párját hasonló érdeklődésű, művelt fiatalember személyében. „Keresztény család 921".

35/175 csinos, vallásos lány szentségi házasság céljából keresi jó kedélyű, mélyérzésű, intelligens férfi ismeretségét, aki belső értékek iránt fogékony. „Imádságos lelkület 855".

30 ÉVES, művészeteket és természetet kedvelő diplomás lány keresi társát művelt, hasonló gondolkodású hívő fiatalember személyében. „Együtt 1009".

KEDVES, harmincas, 172 cm magas, diplomás, hívő fiú keresi lelke párját. „Hit-remény-szeretet 1012".

160/54/53 kg, frissnyugdíjas, házias, vidám, kiegyensúlyozott életet élő, csinos özvegy hölgy, rendezett anyagiakkal, utazást, kultúrát, természetet kedvelő, idegen nyelvet beszélő, intelligens párját keresi. Szentségi házasság lehetséges. „Hasonló a hasonlóval 1011".

EGYÉB

IDŐSEK, BETEGEK, CSALÁDOK ahol értelmileg fogyatékos személy él, életvezetésben, lelki problémáink megoldásában segítséget nyújt gyakorlott keresztény szakember, lakáson és vidéken is. Tel.: 282-3286.

BÉLYEGGYŰJTEMÉNYEKET, régi képeslapokat, levélboritékokat vásárolunk. Bp. VIII. Szentkirályi u. 6. Tel.: 267-2494.

GOMBOS MIKLÓS
harangöntő mester
harangöntés, lengő-, állványszerkezet és villamosítás.
Új harangok készítése rövid határidővel!
2162 ÖRBOTTYÁN
Rákóczi u. 121. Pf. 10.
Rádió telefon: 06 (30) 489-575
Tel./fax: (28) 360-170

id. GOMBOS LAJOS
ARANYKOSZORÚS HARANGÖNTŐ MESTER
2162 Örbottyán Rákóczi út 119. Pf. 3.
Tel./fax: (28) 360-175
Budapesti iroda:
1135 Bp. Jász u. 60/B. Tel.: 330-6394; 06 (20) 332- 522

Szervác testvér folytatta

Egy magyar missziós Brazíliában II.

Egy évvel Szervác testér feljegyzéseinek megjelenése után itt a folytatás: Alapítás Nova Santa Rosában. Folytatódik a történet, a brazíliai magyar bencés közösség újvilági útkeresése, a már ismert Sao Paulo után Paraná német ajkú vidékén, Nova Santa Rosában. Folytatódik a szerző derűvel, életörömmel átitatott stílusában a „kalandok" sora. Szent Benedek napján, 1970. március 21-én vették át a magyar bencések Nova Santa Rosa plébániáját, *Dom Armando Cirio* püspöktől, ezután kezdte meg működését a Szent Imre Szeminárium tíz növendékkel. „Igen jó, igazi vidéki gyerekek ezek a szeminaristák. Igen szépen imádkoznak" — idézi Szervác testvér *Tóth Veremund*, Sao Paulo-i bencés perjelt. De nemcsak a lelkek fejlődéséről szól az igen akkurátus beszámoló.

Megtudja az olvasó azt is, hogyan indult a gazdaság egy szeminarista édesanyjának jóvoltából először néhány tyúkkal, majd tojóskacsával, amelyik éppen kotlott, de még a kiskacsák kikelése előtt megfojtotta egy kígyó.

Folytatódik a történet, építéssel és pusztulással, gyarapodással és romlással, folytatódik az élet, a tudás, a hit, átadása, mindez az emlékező bencés elkötelezettségének, ügyszeretetének, hivatástudatának és humorának tükrében.

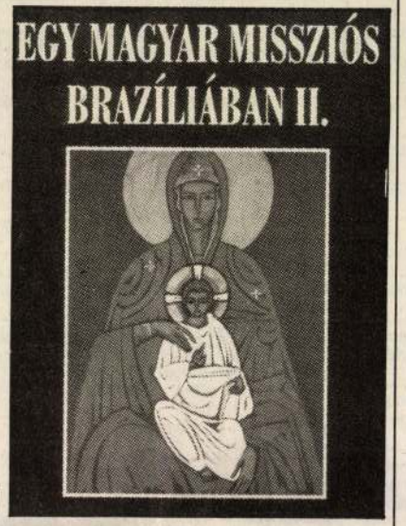

Sz. J.

Sok-sok zsák telt meg homokkal

tábori misét, s utána is velünk maradt. Ifjúságról, kábítószerről, a médiumokról folyt a beszélgetés. Elmondta, milyen várakozásokkal indul a Párizsi Ifjúsági Világtalálkozóra. A hét folyamán aztán több előadás is elhangzott, itt volt *Kiss Dénes* nyelvész, *Bencsik András* újságíró, megismerkedtünk az Alfa Szövetséggel — ők az abortuszról mint társadalmi problémáról beszéltek —, *Hosszú Gábor* bevezetett minket a rovásírás rejtelmeibe. Volt ezenkívül foci, asztalitenisz, tollaslabda. A szellemi tornázók sakkoztak meg kártyáztak. Esténként, ha megszólalt a zene, a közösségi sátor szinte már repedezett a táncolóktól. Egy gyalogtúra alkalmával 680 méter magasban találtuk magunkat a Vadálló kövek tetején. Így tengetve napjainkat, aggódva hallgattuk a rádiót: egyre magasabb a Duna. Végül úgy határoztunk, hogy segítünk Kisoroszi lakosainak. A KET-tábor tagjai révén soksok zsák telt meg homokkal. A lányok a zsák szélét tartották, a fiúk pedig lapátoltak becsülettel. Ennek ellenére a bekötő út egy részén áttört a víz. Félelmetes volt, de Istennek hála, nekünk nem kellett olyan megpróbáltatáson keresztül esnünk, mint lengyel és cseh testvéreinknek.

Később sok szívderítő élményben volt részünk, az egyik velünk táborozó kárpátaljai lány születésnapját ünnepelve tortát készítettünk, volt közös éneklés, bál, tábortűz, kötélhúzó verseny. Ez utóbbinak az vetett véget, hogy a kötél nem bírt minket, elszakadt. A tábor végén *Gyulay Endre*, szeged-csanádi megyéspüspök látogatott el hozzánk, a szentmisére Kisoroszi polgárai is eljöttek.

Milyen is volt ez a tábor? Olyan, hogy úton hazafelé, alighogy elhagytuk Kisoroszi határát azon kezdtünk tanakodni, mikor és hol tudnánk minél hamarabb egy hasonló KET-táborban ismét találkozni.

Haulits Diána

† *Sinka István 1897—1969*

Mint irodalmunk egyik legsajátosabb művelője és jelensége, a költő nemcsak nehéz életútját vívta meg hosszú időn át, utóélete is hemzseg a különböző értékelésektől, megpróbáltatásoktól. A népi hang természetes ereje és bűvölete, mely életművéből árad, számos olvasót, hívet szerzett számára.

Ugyanakkor sok ellenzője is akadt és akad, kiváltképp azok köréből, akiktől távol áll a magyar néplélek ismerete és szeretete. Reméljük, hogy mindez egyszer majd letisztul és Sinka sajátos, eredeti poézisét és színes egyéniségét valódi értékei alapján ítélik meg hazánkban.

A költő születésének századik évfordulója alkalmából fia és családja újra elkészíttették a Farkasréti temetőben található emlékművét, mivel az eredeti megsérült. A képünkön látható síremlék, melyet szeptember 30-án avattak fel, *Mónus Béla* népi fafaragóművész alkotása.

sz.e.

Tisztelt Szerkesztőség!

Valaki a szeptember közepétől külföldön tartózkodó férjem, Wortmann György nevében, a mi címünkkel ellátott borítékban géppel írott, aláírás nélküli leveleket küld különböző intézményeknek, kiadóknak, a NATO-hoz való csatlakozással kapcsolatban ismeretlen célból.

Ilyen levelet Önöknek is küldött, amit az 1997. október 5-i Új Ember lapban „Az Olvasó írja" című rovatban megjelentettek. Mivel a férjem semmilyen levelet nem küldött senkinek, jelenleg is külföldön tartózkodik, ezért a nevében sürgősen helyreigazítást kérek a következő számban. A visszaélés miatt feljelentést teszünk, kérem tehát, hogy az eredeti anyagot szíveskedjenek rendelkezésünkre bocsátani!

Wortmann Györgyné
Budapest

* * *

„Helyreigazítani" ez esetben úgy tudjuk a nem általunk elkövetett hibát, hogy közöljük a fenti levelet.

A szerkesztőség

Új Ember 1997 X. 12.

Monus Ilona: „Fali dísztál".

Művészet, Budapest, 1974. ápr.

1021

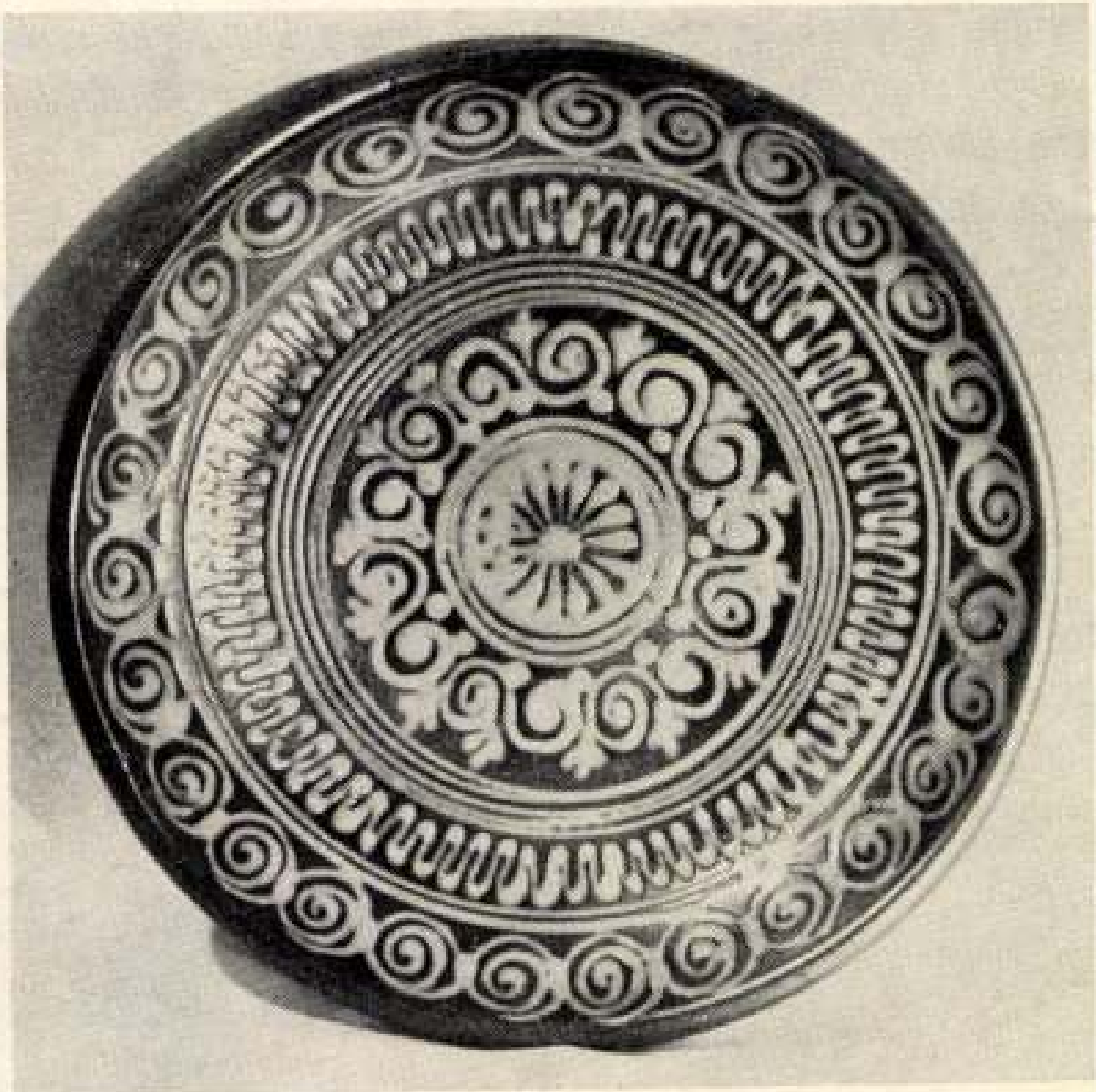

gesített. Azóta megszoktam. Minednnap erre megyek, és látom . . .

A közeli postán. Gucsi Vég Józsefné kézbesítő: Nagyon szép szobor. Praktikus. Hogy mit ábrázol? Azt nem tudnám megmondani. Annyira nem néztem meg. De miért ne legyen nekünk is egy szobrunk? Komáromban is van, a Timföldgyárnak is van. Nagyon helyes, hogy nekünk is adtak egyet végre-valahára. Ez a kis liget nyár végén nagyon hangulatos. Gyönyörű park. A kertész is gondozza. Igazán jól mutat.

Kapusok a gyár portáján:

– Kicsi a feje és túl nagy a teste. Nekem bizony szokatlan.

– Azt tudom, hogy a park szép. Csak le ne gázolják. Itt mindent legázolnak.

– Csak ne volna annyira torz a teste.

A gyárban. Váradi József csoportvezető: Sokáig totóztunk, hogy mit ábrázolhat... Úgy gondoltuk, összefüggésben van a gyárral. Közép-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
1974 MÁR 8
Csongrád m. Hírlap

Mónus Ferenc

1021

Vásárhelyi butéliák

Mónus Ferenc kerámiái

PÉNTEK,
1974. MÁRCIUS 8.

Erd.- mindennap, Vásár-
hely, Gábor u. 23. x

S. 100-as Skoda eladó. Vásárhely, Számuely u. 7. sz. x

Skoda 1000-es személykocsi eladó. Makó, Lenin tér 25. x

Skoda Octavia eladó. — Vásárhely, Kálmán u. 21. sz.

600-as Trabant eladó. Vásárhely, Tangazdaság, Szabónál. x

100-as Skoda gépkocsi eladó. Makó, Kálvin tér 3. sz. x

Műszaki vizsgázott Wartburg 1000-es eladó. Makó, Munkás u. 30. x

900-as Wartburg személygépkocsi jó állapotban eladó. Makó, Vörös csillag u. 47. x

IH-s Zaporozsec személygépkocsi eladó. Vásárhely, Sárkány u. 47.

dott, kocsi
kisiparos, 2
cm magas,
jából
csinos, jó
giakkal r
vel. Fényk
a szegedi-
vasz 218 7

Józanéletű, 35 éves, 160 cm magas, lakással rendelkező nőtlen férfi megismerkedne házasság céljából korban hozzáillő leánnyal, özvegy, vagy elvált asszonnyal. Leveleket „Napsugár" jeligére a szentesi Hirdetőbe.

35 éves, 175 magas, barna, jó megjelenésű érettségizett szakmunkás, új családi házzal megismerkedne házasság céljából, csinos, jó alakú, korban hozzáillő nővel. Fényképes levelket — „Akác 144 237" jeligére a vásárhelyi Hirdetőbe.

án feszültség alá helyezi. A vezeték érintése tilos.

Tömeges gyártásra alkalmas termék előállításához lakatos kisiparos társat keresek. „Üzletember legyen 318 790" jeligére a szegedi Hirdetőbe.

Vásárhelyen kisgyermek gondozását vállalom lakásomon. „Belső HÓDI KÖT-höz közel 144 275" jeligére levelet a vásárhelyi Hirdetőbe.

Zongora bérbe kiadó. Vásárhely, Berzsenyi u. 4. sz.

Monus Ferenc: „Sárga mázas kanta"

1021

36

Művészet, Budapest, 1974. ápr.

Esik az eső. Az emberek sietve lépdelnek. Hogy megállítom őket, előbb riadtan rám és aztán a szoborra vetődik tekintetük.

A SZOBORRÓL

Munkás kerékpárral: *Itt kerekezek el mindennap, de az az igazság, hogy még nem szálltam le a szobor miatt. Azt látom, hogy tart valamit a kezében... Szép kövér asszony, jó testes. Talán a gyárat szimbolizálja.*

Orvos, aki éppen beteghez rohan: *Magyarázom az embereknek, hogy mit is ábrázol, mert sokan még csak nem is sejtik.*

Asszisztensnője, Bognár Istvánné: *A kezében tartott mécses az olajgyár és a régi Pannonia római művészetének összekapcsolása. Az emberek nem-igen tudják ezt... Nekem tetszik. Talán azért, mert magában rejti az anyaságot. Az olaj: a múlt és a jelen. Szép a környezete is. Csak valahogy elvész a nagy fák között. Nem is tudom, hogy a lakótelepre szánták-e? Azok az emberek, akik a gyárból kijőve hazafelé tartanak, sohasem járnak át a telepen. Nem is láthatják. Én inkább az irodaházak elé helyeztem volna. Amikor ideállították, persze rögtön reagáltak az emberek. Hosszas beszédtéma volt. Azóta megbarátkoztak vele. Szép hely. A fiataloknak is jó, esténként tereferére, üldögélésre... Nagyon szép az a három fa is.*

Két iparitanuló fiú közül a kisebbik: *Egy anyát ábrázol ... Egy híres anyát ...*

Villás Ágota, (húsz év körüli nő): *A gyár*

Mónus Ferenc
népi iparművész.

Csongrád m. Hírlap,
1973. márc. 13, 1021

Dr. Dömötör János, a vásárhelyi Tornyai János Múzeum igazgatója nyitotta meg *Mónus* Ferenc népi iparművész kamarakiállítását tegnap éste a szegedi Sajtóház Művészklubjában. A rendkívül változatos és magas művészi szinten megformált népi kerámiák reprezentatív tárlata, méltóképpen bizonyította a jeles vásárhelyi mester nagyfokú szakmai tudását és felkészültségét. Ugyanakkor e népi mesterség megújulásának is tanújelét adta. Köztudott, hogy a kerámiahagyomány milyen mélyen gyökeredzik a vásárhelyi nép életében. A fazekas, tálas mesterség gazdag korszakát jelentette az a másfél század — a 18. század közepétől a 19. század végéig —, amelyben ez a nemes veretű népi kultúra kivirágzott. Napjainkban ismét szemtanúi lehetünk e míves mesterség újjászületésének, már csak azért is, mert olyan mester élteti tovább az egykori motívumokat, mint *Mónus* Ferenc, aki mesterségbeli tudását édesapja műhelyében sajátította el.

Tálak, vázák, kancsók, bokályok, gyertyamártók, butellák, bödönök, tésztaszűrők, díszkanták gazdag díszítése, és különlegesen szép mázszíne lepi meg a népi tárgyakat szemlélő nézőt. E kiállítás kapcsán szinte tanulmányt lehetne írni a vásárhelyi népi motívumvilágról, a csodálatosan szép díszítőelemekről, és azok népművészeti értékéről.

A barna, a zöld, a sárga, a kék és a fehér olyan harmóniáját adják a ma már díszítésre szolgáló tárgyaknak, amelyből kialakulásuk színvilágára következtethetünk és megállapíthatjuk, hogy Mónus Ferenc keze nyomán csak gazdagodtak, semmit sem vesztettek eredeti formájukból és szépségükből.

Az est második részében *Vadász* Ferenc író-újságíróval beszélgetett *Csontos* Magda, a Hírlap munkatársa. A beszélgetés során elsősorban a munkásmozgalom időszerű kérdései, a visszaemlékezések jelentősége és a további kutatómunka problémái kerültek szóba.

A színvonalas rendezvényt számos értékes hozzászólás egészítette ki.

Megtart

A gazdaságossá

Másfél éve, hogy a kormány határozatot hozott a gazdaságosabb termelésszerkezet kialakítása érdekében teendő intézkedésekről. A határozat megjelenése óta a Csongrád megyei vállalatok is most zárták az első teljes esztendőt. Úgy is mondhatnánk: olyan év mérlegét készítették el, amikor már értékelhették a gazdaságtalan termelés visszaszorítására, a termékszerkezet gazdaságosságának javítására készített vállalati terv teljesítését is.

Példák, kezdeményezések

Megyénk több vállalatánál a nyereségérdekeltség hatására már korábban is törekedtek az úgynevezett ráfizetéses termékek termelésének csökkentésére. A törekvésnek többféle megnyilvánulási formája volt. A szövetkezeti iparban elsősorban áremelések révén igyekeztek javítani a gazdaságossá-

hatékonyság javításával tegyék gazdaságossá a termelést. Tehát a cél: megtartva, megszüntetni.

A rendelkezésre álló termelési tényezők — a termelés állóalapjainak és a munkaerőnek — legcélszerűbb felhasználása, a termelés gazdaságosságának növelése, illetve a gazdaságos termékszerkezet kialakítása elsőrendű fontosságú népgazdasági feladat. Mégis a kormányhatározatot követően a főhatóságok, irányító szervek *viszonylag csak későn*, tavaly, az év közepén, illetve második felében intézkedtek. A tanácsi és szövetkezeti szektorban még később. Ezért késett Csongrád megyében is a kormányhatározat után a feladatok konkretizálása. Igaz, hogy az egységes irányelvek kidolgozását nehezítette a gazdaságtalan termelés mérési módszereinek bizony-

Mónus Ferenc, fazekas

Kakasos tál

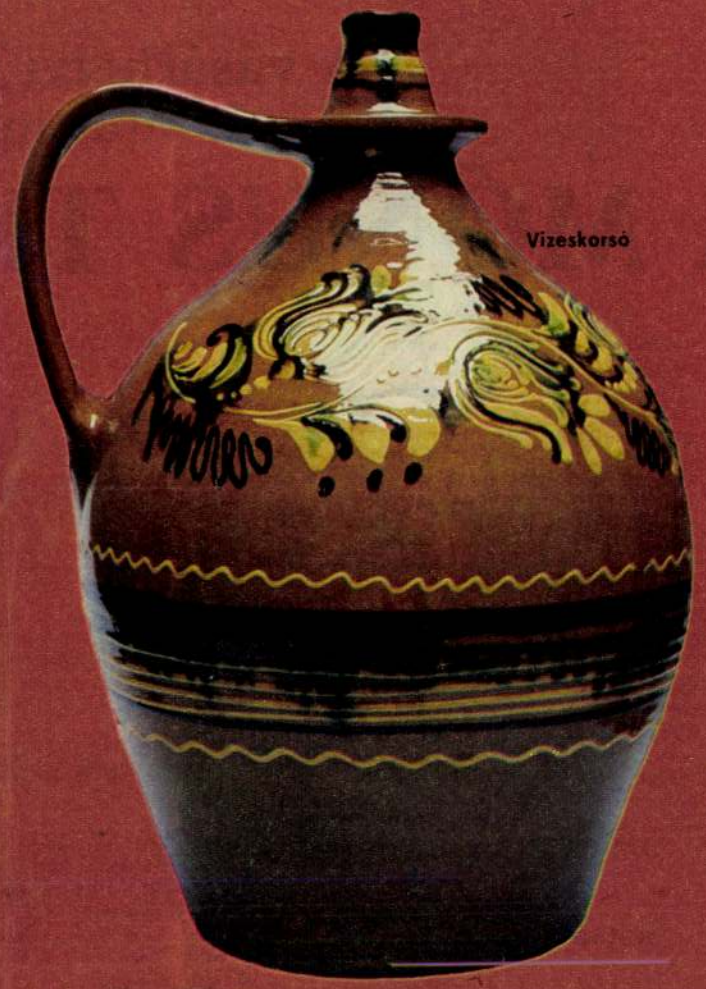

Vizeskorsó

Díszes butella

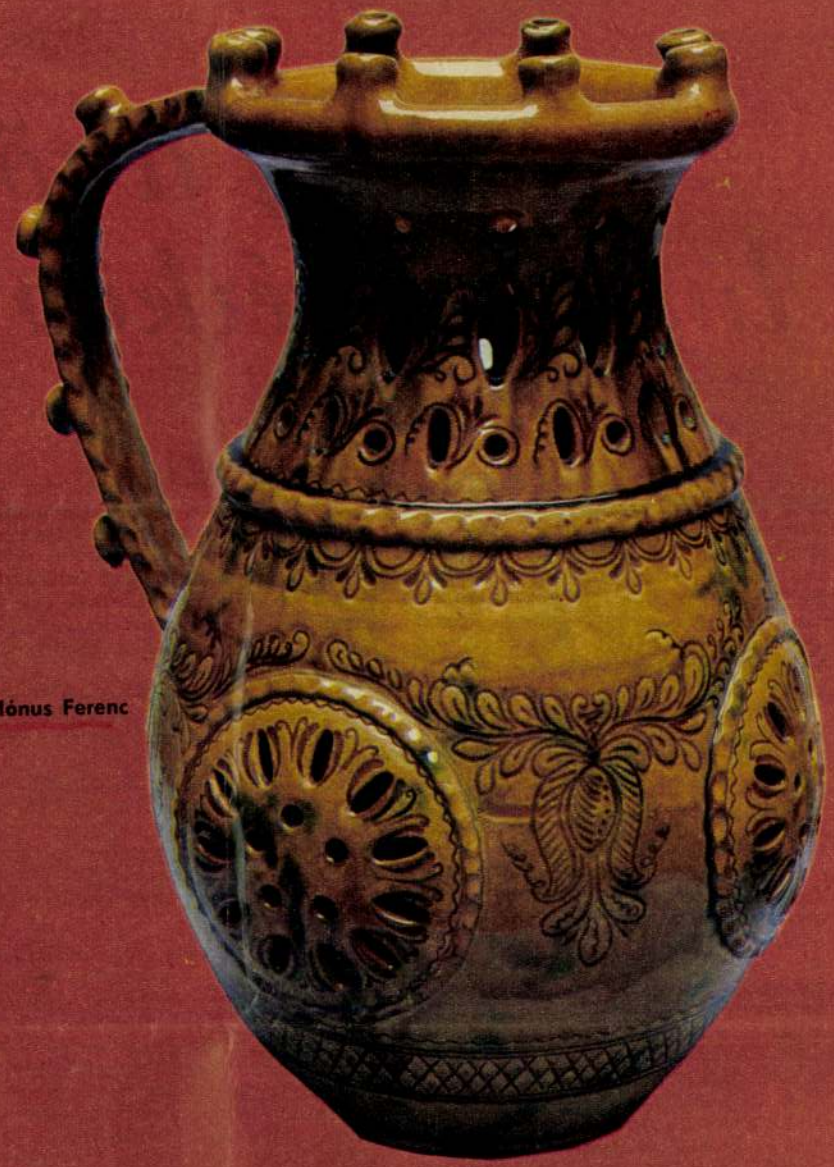

Díszes kancsó (Mónus Ferenc munkái)

Miska-kancsó
(Mónus Sándor munkái)

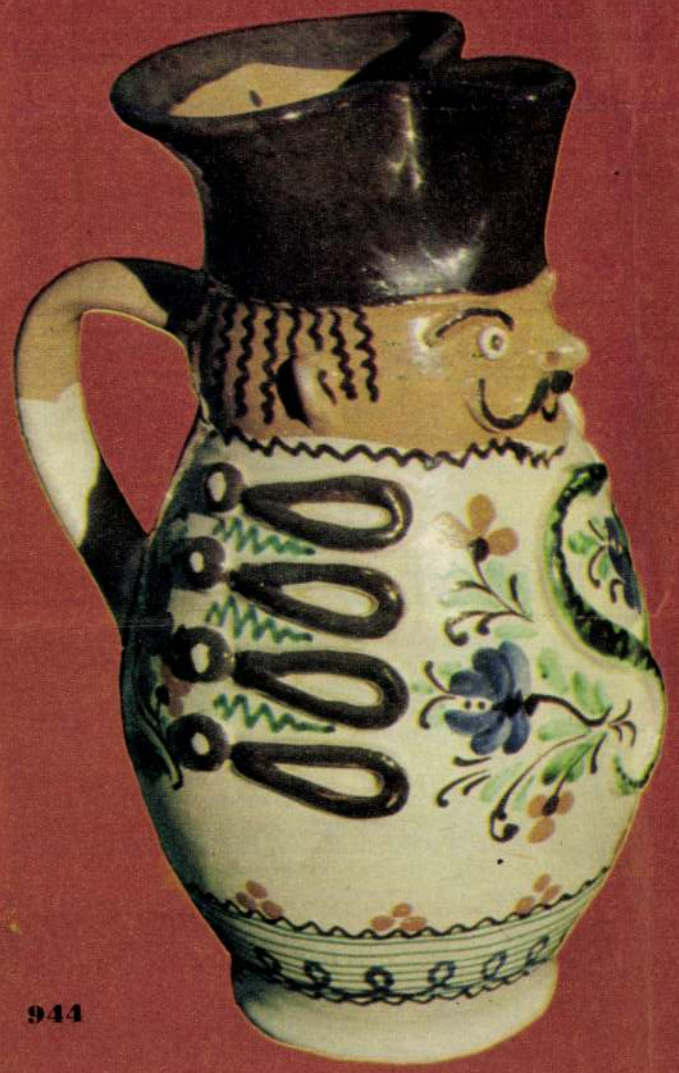

(A színes felvételeket Dömötör Mihály, a fekete-fehéreket Kunkovács László készítette)

Kancsós, poharas készlet

Levélmintás tál
(Mónus Ilona munkái)

Mónus Ilona irókával díszít egy frissen elkészült kancsót

Mónus Sándor egy Miska-kancsót formáz

Új edény kerül le – Mónus Ferenc kezéből – a korongról

E
Amerika

Isztambulban, a múzeummá nyilvánított egykori szultáni palotában, a *Topkapi Szerájban* őrzött kéziratos anyag rendezése során egy régi, szépen kidolgozott, de valaha valami miatt *kettévágott térképnek a 90×65 cm-es bal felére bukkantak.* Ez az Atlanti-óceánt — annak keleti és nyugati partját — szegélyező földrészsávokat és szigeteket ábrázolja.

A lelet önmagában is nagy feltűnést keltett, hiszen olyan Amerika-térképről van szó, amelyet egy török térképész több száz évvel ezelőtt készített! A térképre írt számos megjegyzés és magyarázat egyikéből kiderült, hogy a térképet a híres török hajóskapitány, *Piri Reis* készítette *1513-ban*, huszonegy évvel azután, hogy *Kolumbusz* hajói első ízben szelték át az Atlanti-óceánt. Az *Antillákra* vonatkozó magyarázat szerint *„e térképen a partok és a szigetek Colombo* (azaz Kolumbusz) *térképéről vannak kiírva"*.

A Kolumbusz használta vagy készítette térképek közül egy sem maradt meg. A fölfedezéseire és az Újvilágra vonatkozó legrégibb térképnek az őt első és második útjára elkísérő *La Cosa* által *1500*-ban készített térképet tekintik. Vajon melyik évből származhatott az a Kolumbusz-térkép, amelyet Piri Reis használt fel? Valóban volt-e ilyen térkép a birtokában? S ha igen, hogyan juthatott hozzá?

Ezekre a kérdésekre nem felelhetünk határozottan, de Piri Reis életének néhány fontosabb eseménye azért némi támpontot adhat.

A Márvány-tenger partján, *Gelibolu*ban született, valamikor 1465 és 1470 között. Elemi iskolai oktatásban részesült, vagyis ismerte a betűket, s bizonyos jártasságot szerzett a Korán-magyarázatokban. Életének sorsdöntő eseménye volt, hogy tizenkét évesen nagybátyja, *Kemál Reis* flottájához került. Kemál Reis, korának egyik leghíresebb török admirálisa különféle önálló tengeri vállalkozásokba kezdett, magyarán szólva *kalózkodott* (az akkori időkben ez nem volt szokatlan jelenség). Piri Reis a nagybátyja kalózflottájával bejárta a Földközi-tenger nyugati vizeit, több tengeri ütközetben vett részt, s közben igen magas fokú hajózási ismereteket sajátított el. A XV—XVI. század fordulóján már

jezte be művet, s azt az egyiptomi hadjárat idején adta át *Szelim* szultánnak.

Még két másik, ugyancsak nagyon fontos földrajzi mű kapcsolódik Piri Reis nevéhez. A hajózási ismeretekről szóló *„Bahriyé"*-nek első változatát az 1520-as években ajándékozta *Szulejmán* szultánnak. 1528-ban *újabb világtérképet* készített, s ennek Észak-Amerika keleti partvidékét ábrázoló megmaradt részlete bámulatba ejtően megközelíti a valóságot.

Piri Reis 1513-beli világtérképén a „nyugati oldal" képe azoknak a *tévedéseknek* a jegyében készült, amelyek a frissen fölfedezett Antillákról és a közép-amerikai földrészről alkotott elképzeléseket jellemezték. Kolumbusz nem tudta, hogy új világrészt fedezett föl: ragaszkodott hozzá, hogy az Atlanti-óceánt nyugatról *Ázsia* határolja, s a fölfedezett területet Ázsia ismert részeivel próbálta azonosítani. Ennek megfelelően egyfelől a valóságban kelet—nyugati fekvésű *Haitit* észak—déli fekvésűnek ábrázolta, s úgy húzta meg a körvonalait, hogy *Japánhoz* hasonlítson. Másfelől az újonnan fölfedezett világrész *túlságosan nagy* volt ahhoz képest, amekkorának Ázsiát tudták. Zavaró körülmény volt az is, hogy *Kuba* szigetét nem lehetett beilleszteni az Ázsia-képbe. Éppen ezért Kolumbusz makacsul ismételgette, hogy Kuba nem sziget, hanem az ázsiai szárazföldnek, az *Indiáknak része*. De az említett térképrajzolót, La Cosát nem győzte meg Kolumbusznak ez a — szinte önigazolásképpen hajtogatott — álláspontja, s Kubát a valóságnak megfelelően *szigetként* ábrázolta. Tehát Piri Reis térképe *nem* készülhetett a La Cosá-é alapján, hiszen egyetlen nagyobb szigetet sem találunk rajta, amelyet Kubával azonosíthatnánk!

Piri Reis hivatkozik egy *spanyolra*, nagybátyjának a *rabszolgájára*. Ez az ember a szemtanú hitelességével beszélt neki a fölfedezett szigetek lakóiról, és azokról az esemé-

Amazok látván a gyongyoket, mely több halat hoznak. Ezek mindig adnak nekik üveggyöngyöket. Egy napon aranyat látnak az egyik asszony karján. Az aranyat elveszik, és gyöngyöket adnak. Azt mondják: Menjetek, hozzatok több aranyat, mi pedig több gyöngyöt adunk nektek! Azok elmennek, s még sok aranyat hoznak. Valószínű, hogy aranybányák voltak a hegyekben. Egy napon pedig valakinek a kezében igazgyöngyöt látnak. Az igazgyöngyöt elveszik, és üveggyöngyöt adnak. Úgy látják, hogy amikor üveggyöngyöt adnak, még több igazgyöngyöt hoznak nekik... Ez után az út után Spanyolország ura papot és árpát küld, hogy megtanítsa őket szántani és aratni, s megtéritse őket a saját vallására."

A spanyol rabszolga (saját elbeszélése szerint) *három útjára kísérte el Kolumbuszt*. A Kolumbusz-térkép valószínűleg a spanyol rabszolga *fogságba esése alkalmával* került Piri Reis kezébe. Az is elképzelhető azonban, hogy a spanyol rabszolga a három útról csupán *szóbelileg* tájékoztatta Piri Reist, s ez a Kolumbusz-féle térképre valamilyen *más alkalommal* tett szert. A módja megvolt erre, hiszen a XV. század végén számos *tengeri ütközetben* vett részt a spanyol partok közelében. A „Bahriye" önéletrajzi vonatkozású részeiben azt írja, hogy *Valencia* partjainál egy alkalommal spanyol hajókat fogtak el. Máskor pedig egy hajóról az „Antilyá"-n (az Antillákon) viselt papagájtollas feidíszt és különleges, még a vasat is elvágó kőeszközt zsákmányoltak.

Sajnálatos, hogy Piri Reis világtérképének, a földrajzi fölfedezések e fontos és szép dokumentumának a teljes Eurázsiát és Afrikát ábrázoló része nem került elő. Mikor és miért hasították ketté? Talán a megajándékozott szultánnak volt nagyobb szüksége a térkép keleti felére, mert az ott feltüntetett területek kapcsolatosak voltak hódítási terveivel...

Horváth Anna

A vásárhelyi fazekasság és mai mesterei

MÓNUS TESTVÉREK

...imezővásárhely határában ma ...bbfelé bányásszák azt a könyű ...alakítható és égetés után for... szilárdan megtartó *agyagot*, ...y immár három-, három és fél ...év óta — az újabb kőkortól ...ve — fontos nyersanyaga az ott ...embereknek. Az alföldi város ...eumában, *a Tornyai János Mú...ban* őrzött, országunkban pá...n — több mint *negyvenezer* da...ól álló — neolitikus (újkőkori) ...leménynek java része agyag...edény és -edénytöredék.

Az agyagművesség a későbbi korokban is tovább virágzott Vásárhely területén: a népvándorlás korából könnyedebb formájú, korongolt, sötétszürke *vázák, ivócsészék* és *ételtartók* kerültek ott elő, a középkorból pedig ismét durvábban megformált vöröses — mázzal nem borított — *edényeket* tártak fel a régészek.

Sokan éltek agyagból

A város agyagművessége azonban csak jóval később, a *XIX.* században lendült fel igazán! Ekkor több mint *négyszázan* éltek ott a fazekasságból, s ha meggondoljuk, hogy a fazekasok *családi munkamegosztással* készítették áruikat — a feleség *írókázta* (festette), *karcolta, véste* tele mintával az edényeket, s a mester gyermekei és tanoncai is sokat segítettek —, akkor nem túlzás, ha azt mondjuk: a jelzett időben *többen* éltek ott az agyagból, mint bárhol másutt az országban.

Akárcsak más, nagyobb fazekasközpontokban (mint például a lapunk ez évi 13. számában bemutatott *csákvári* műhelyben. — *A szerk.*), Hódmezővásárhelyen is kialakult egy-egy városrész mestereinek jellegzetes forma- és színvilága. *Újvároson* és *Tabánban* főképp *zöld* és *sárga* mázat használtak, míg az úgynevezett Csúcs városrészben a „fehéredényösök", a „porcelányosok" csoportosultak. (A vásárhelyi tálasság történetét elsőként *Kiss Lajos** dolgozta föl.)

A műszaki fejlődés nyomán a hódmezővásárhelyi fazekasok is *nehéz helyzetbe* kerültek, hiszen a nagyüzemi edénygyártással — bármilyen szép darabokat vittek is piacra — nem tudták fölvenni a versenyt.

Ekkor a városban élő képzőművészek, *Endre Béla, Tornyai János* festők, *Kallós Ede* és *Rubletzky Géza* szobrászok siettek a kézművesek segítségére, s 1911-ben — saját pénzüket fektetve be — egyedülálló vállalkozásként megszervezték a *Művészek Agyagipari és Majolikatelepét*, a ma is működő *majolikagyár* ősét.

Noha az alapító művészcsoport hamarosan *kiszorult* az üzem vezetéséből — sem magához a fazekassághoz, sem a kereskedelemhez nem értettek eléggé —, az általuk alapított gyár tovább virágzott (ma mintegy *háromszáz* munkást foglalkoztat), s 1967-től egy újabb agyagipari üzem is készít Hódmezővásárhelyen kerámiát: a *háromezer* alkalmazottat foglalkoztató *Alföldi Porcelángyár*.

Tálasnak nevezték...

Jóllehet a vásárhelyi fazekasok száma (mára) már erősen megfogyatkozott, még most is élnek ott olyan mesterek, akik változatlanul az ősi eszközökkel készítik agyagedényeiket. Közülük a *Mónus testvérek — Ilona, Sándor* és *Ferenc* a népművészet mesterei — a legismertebbek.

Édesapjuk szintén *fazekas* volt, s tizenegy gyermeke közül *heten* folytatták a szülői ipart. Az imént említett három Mónus-utód már több mint egy évtizede *közös műhelyben* dolgozik, s ott nemcsak az egykor használt eszközökön osztoznak meg, hanem a régi mesterek *munkamódszereit*, agyagformáló és -díszítő *technikáját* is együttesen ápolják.

A vásárhelyi fazekasok többségét egykor *tálasnak* nevezték. Joggal, hiszen többnyire valóban lapos edényeket — *tányérokat* és *tálakat* — készítettek. A három Mónus testvér műhelyéből is javarészt ezek az edények kerülnek ki. Persze készül ott sok más, ugyancsak hagyományos fazekasáru: *vizeskorsó, pálinkásbutykos*, hetyke bajszos, vitézkötéses *Miska-korsó, gyertyatartó* stb. is.

Mind a lapos edényeik, mind pedig az egyéb használati tárgyaik szinte ugyanúgy festenek, mintha száz vagy százötven éve készültek volna! A tányérok *fehér* mázán *kék* — többnyire *kakasos* — minták sorakoznak. És hasonlóképp sima vonalúak a széles vállú, kicsi nyakú ivóedények, a zöld vagy barna színben pompázó *butellák* is...

A korsókat, butykosokat, Miska-korsókat — s persze e butellákat — ugyancsak *hagyományos* eljárással díszítik. Mintákat írókáznak rájuk — ha a festék elcsorog, még kedvesebbé, még egyénibbé, *esetlegesebbé* válik az edény! —, könnyű kézzel finom *karcokkal* ékesítik őket, olykor pedig madár-, kakas- vagy halmotívumokat *vésnek* rájuk.

Hárman háromféleképpen

Ahogyan a régi mesterek sem ragaszkodtak mereven a megtanult formákhoz, díszítési módokhoz, úgy a Mónus testvérek sem ragaszkodnak hozzájuk. Az édesapjuktól tanult fogásokat hárman háromféleképpen értelmezik, s fejlesztik tovább. A leghűségesebbnek *Ferenc* mutatkozik: ő mind az edények kialakításakor, mind díszítésükkor úgy jár el, mint a múlt századi mesterek. Legföljebb a hagyományos méreteket növeli *nagyobbra*, s készít olykor padlóvázának is beillő butellát.

Véle ellentétben *Sándor* a megszokottnál *kisebb* méreteket kedveli, és mai szóhasználattal mondva „mini", azaz kicsi korsókat és köcsögöket készít, vagy — erre is van példa — tojástartóvá formázza át a régi csirkeitatót. Mindamellett még agyag *domborművek* készítésével is kísérletezik.

A három Mónus testvér közül *Ilona* távolodott el legmesszebb az örökölt fazekashagyománytól. A régi formákat ugyan ő maga is őrzi, ám a változatos színeket már leginkább mártással — *mártva* — viszi rá az edényekre. Úgy, ahogy a *modern* kerámiák készítői: a többféle festéket egymásba, egymásra folyatva.

A hódmezővásárhelyi Mónus testvérekről szólva nem maradhat említetlenül az a folyamat, amelynek révén az egykor használt tárgyak a lakás *díszítő* elemeivé válnak. Amiképp falra került a zsírban sült tésztának, a *csörögének* a tálalására szolgáló tál, akképp *disszé* nemesedett a főtt tészták leszűrésére alkalmas „csíkmákszűrő" is. És ugyanígy nem öntöznek már a mázatlan korsóval, és a liszt tárolása helyett immár a szemünket gyönyörködteti a henger formájú füles *bödön*...

Kár lenne keseregni ezen! Inkább örüljünk, hogy ma is *tovább él* a népi fazekasság szín- és formavilága, még ha többnyire inkább csak lakásdíszek, nem pedig naponta használt edények kerülnek is ki a több évezreden át virágzó fazekasság mai művelőinek keze alól.

Dömötör János
a Tornyai János
Múzeum igazgatója

Mónus Ferenc, fazekas

Mesterduó a Mester utcában

Szeretettel várjuk a népművészet értőit és kedvelőit a Mónus testvérek: Ferenc és Sándor szebbnél szebb fazekasalkotásaiból rendezett

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSRA

A kiállítást március 16-án megnyitottuk

A NÉPMŰVÉSZETI ÉS HÁZIIPARI VÁLLALAT BEMUTATÓTERMÉBEN

Budapest IX., Mester u. 5.
A kiállított darabokból árusítás.

– Mesterduó
Esti Hírl

3

Mónus Ferenc, fazekas

12

Míves népi cserépmunkák — korsók, tálak — láthatók az idén először a Népművészeti és Háziipari Vállalat budapesti fazekas bemutatótermében. A Mónus testvérek — Ferenc és Sándor, a népművészet mestere, népi iparművész — tárlata, fazekasmunkáinak gyűjteményes kiállítása nyílt meg tegnap délután. Bemutatott munkáikból a látogatók a helyszínen vásárolhatnak is.

(Wormser János

lést, hétvégi házak tellesítését, tetőtér-beépítések szakszerű hőszigetelését vállalom. Vidékieknek is. 1174 Bpest XVII., Széchenyi u. 10. Hegedűs Ferenc.

Esztergályost állandó munkára felveszek. Eseteg leszázalékoltat. Bőlör, VIII., Kőris u. 30.

Német boxerkölykök többszörösen győztes szülőktől eladók. Bpest VIII., Népszínház u. 34. sz. Laschek.

Philips N 4506 (DNL) szalagos stúdiómagnó eladó. Faház berendezve eladó. Megtekinthető: Bp. XV., Bulcsu u. 37. 95—649.

ösztöndíjat biztosítunk.

CÍMÜNK:
KERAVILL
1051 Bpest,
Arany János u. 10.,
személyzeti osztály.

Jelentkezés esetén további tájékoztatást adunk.

Várjuk gyermekeik mielőbbi személyes vagy írásos jelentkezését.

ristaútra au[illegible] társat keres. „Kötetlen utazás EH 14 215" jeligére a kiadóba.

Két műegyetemista matematika-, fizikakorrepetálást vállal. Tel.: 857—380, 19—20 óra között.

8 hónapos skót juhász kan eladó. VII., Csengery u. 26. fszt. 2.

Divatáru-üzletet bérelne, ill. vezetését vállalná jó anyagiakkal, kocsival rendelkező, hozzáértő, divatszakmában járatos férfi. „Minden érdekel 28 496" jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Kisiparosok, figyelem! 27 éves fiatalember állandó otthoni bedolgozást vállalna. „Megbízható 29 232" jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Büfé-falatozó [illegible]

53 éves, tő keres, ha ból 45 éves csú, a szakm özvegy vagy szonyt, ház ból. „Bold 13 940" jelig ba.

Mónus Ferenc, Jurakerámikus

Élet és Tu

SAKKMESTEKT?
Haág Ervin

939 **NYELV ÉS ÉLET: LUDAS-E A LÚDAS MATYI?**
Heltainé Nagy Erzsébet

940 **A BALATONI HALÁSZAT ÉVSZÁZADAI**
Dr. Vajkai Aurél

943 **A MÓNUS TESTVÉREK**
Dömötör János

946 **EGY TÖRÖK AMERIKA-TÉRKÉP 1513-BÓL**
Horváth Anna

948 **A SZUBJEKTÍV KÖRVONAL**
Dr. Séra László

951 **ÉLŐSAROK: TENGERI ÁLLATOK AZ AKVÁRIUMBAN**
Dr. Pénzes Bethen

952 **EGY KIS KÖZGAZDASÁG: A KÁVÉ**
Rudnay János

954 **SZÓVAL JÁTSZUNK**
Vargha Balázs

955 **A TUDOMÁNY VILÁGA**

958 **MÚZEUM, ÚJ KÖNYVEK**

959 **A HÁTLAPON: A BALATONFÜREDI LÓCZY-BARLANG**
Nagy Géza

CÍMKÉPÜNK:
Egetett, festett kulacsok (Mónus Ferenc munkái). A Mónus testvérek című cikkünkhöz. Dömötör Mihály felvétele.

A KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

Kövirágos kert Budapest alatt ● Hogyan gondolkodik a sakkmester? ● Szimmetriák a fizikában ● Szerelmey Miklós ● A Frangepánok földjén ● A vándorlepkék és a lepkevándorlások ● Szexualitás és párkapcsolat a felnőttkorban 16. ● Mondhatta volna szebben? ● Szóval játszunk ● A tudomány világa

és szarvasma
rokra. Korbu
azzal járó a
sította.

Kornélia T
zenöt éves k
örökségét kil
vább magát.

1845-ben a
s onnan még
hoz szerződte

1846 elején
pelt, s amik
élő szüleinek
hangjára fel
aztán több
pesti Nemze
az énekesnő

Alig két
Kornélia min
meghódította
nek szerződte

Négy évig
tebb, legnéps
tak hozzá, ar

A szabadsá
jén — akárc
kesnője, *Sch*
Bécsben, ma

(Folytatás a 951. oldalon)

győzheti-e a számítógép a sakkmestert?)

KISS LAJOS (1881–1965): hódmezővásárhelyi születésű Kossuth-díjas néprajzkutató, régész. 1912-től a nyíregyházi Jósa András Múzeum munkatársa, majd 1925-től 1949-ig igazgatója volt. A Mónus testvérek).

PARAMÉTER: olyan mennyiség, amely egy anyagi rendszer állapotát, illetve sajátságait valamilyen módon befolyásolja. A rendszerre ható ~-ek összessége egyértelműen meghatározza annak állapotát. (Az aktivációs analízis).

SZÁK: kanálszerű kézi merítőháló, amellyel a halat a hálóból vagy a horogról a szárazra emelik. (Élősarok).

TÖMEGSZÁM: megadja az atommagban levő nukleonok (protonok és neutronok) együttes számát. (Az aktivációs analízis)

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1976 7

Társadalmi Szemle

Mónus Ferenc

anyagi értékével a kulturális forradalom előrehaladását szolgálja.

1021

Mónus Ferenc:
Lisztesbödön

kell felfogni
ységet, amely
a pártok, a
országok elleni
céljait teore-
ogalmazza, s
a célok eléré-
ges eszközök,
ndszerét. Az
mus ideoló-
özvetlenül a
ka rendszeré-
leteiből indul
mmunizmus a
ógiát szükség
azható eszmei
tekinti, de
burzsoá ide-
el.
a országok el-
mmunizmusra
gy tudatosan
egyes szocia-
sajátosságait,
különbsége-

ban lezajló társ
lyamatok sajátc
értékelése, s az
hogy e folyama
szempontjuk sz
lyásolják. Az a
nizmus elleni
fontos szerepet játszanak az
ideológiai harc centrális
kérdései, korunk és az em-
beriség „sorskérdései", az
egyének mindennapi életé-
nek problémái, az ember
és eszméinek viszonya, az
elkötelezettség kérdése.

A burzsoá ideológia kere-
tein belül jelenleg nem ta-
lálunk olyan átfogó társa-
dalomelméleti koncepciót,
amely a kérdésekre össze-
függő és rendszerezett vá-
laszt adna. A szocialista or-
szágok elleni antikommu-
nista ideológia legáltaláno-
sabb problémája a mai ka-

egyes társadalmi rétegek
forrongását jelzik —,
anarchisztikus, kritikai-ne-
gativista álláspontot képvi-
selnek.

Az antikommunizmus fel-
használ sajátos ideológiai
formákat és tömegpszicho-
lógiai érveket is, így a na-
cionalizmust, a nacionaliz-
mushoz kapcsolódó, de an-
nak sajátos irányt szabó
szovjetellenességet, a kom-
munista párt társadalom-
ban játszott szerepének el-
torzítását.

Az egyes szocialista or-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 MAJ 8

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Mónus Ferenc

dor utcai kiss Lajos

1021

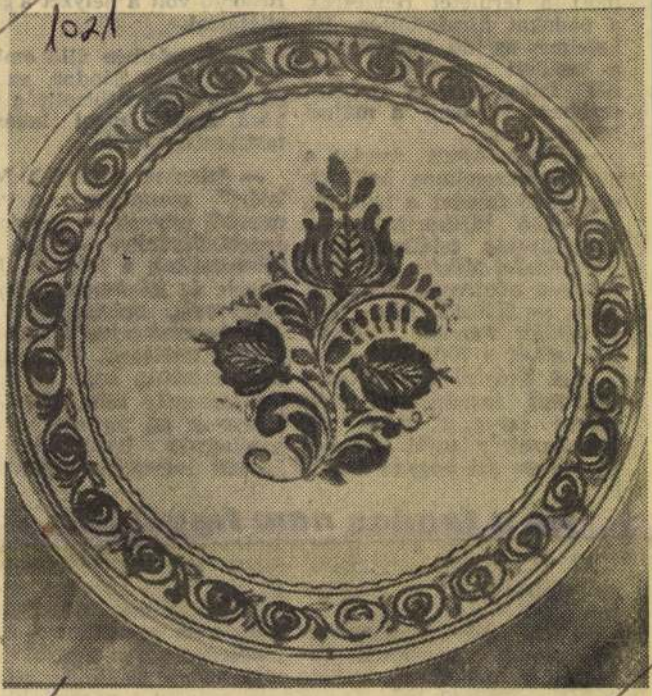

MÓNUS FERENC: TÁL

pártk… elje
100 t… det
most … gáz
a pa…
kelel…
a ke… mb…
nél … z
szebb… g ti
békel… tásá

— Véleményem szerint a népfrontmozgalmon belül kiemelkedő feladat a lakosság megfelelő tájékoztatása — hangsúlyozta találkozásunkkor *Mendei* Mihály, a Makóújvárosi népfrontbizottság elnöke. — Nálunk erre igen jó példák vannak. Különösen bevált a fórumok szervezése. Érdekli az embereket, mit tartalmaz a város ötéves terve, s abból mi vonatkozik a saját körzetére, illetve azt hogyan érinti.

— Jelenleg a „Szebb M… kóért" mozgalom szerve… munkái folynak — mondot… érdeklődésünkre .— De j… kihasználtuk a telet is. K… varró- és kézimunka tanf… lyam volt, egészségügyi … más ismeretterjesztő előad… sokat tartottunk. Új kezd… ményezésünk, hogy az üz… mi jogsegély mintájára l… rehozzuk az ügyvédi mu… kaközösség bevonásával … körzeti jogsegélyszolgálatot

Ha a tanács nem figyel oda...

A társadalmi munkáról szólva bosszúsan megjegyezte:

— Van egy kellemetlen esetünk. A környékbeli lakosság másfél évvel ezelőtt épített a Szegfű utca utolsó sarkára buszváró helyiséget. A városi tanács műszaki osztálya előzőleg jóváhagy… átadása előtt azonban na… bosszúságunkra kiderített… hogy nem használható, m… balesetveszélyes a sarki m… álló. Lenne áthidaló meg… dás, például a várótól 10—… méterre visszább állna m… a busz. De nem. 50—60 n…

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG
(SZEGED)

Mónus Ferenc, fazekas, a népművészet mestere

1021

Szerda, 1976. szeptember 15.

Tovább éltetni az örökséget

Beszélgetés Mónus Ferenccel, a népművészet mesterével

Augusztus végén újabb elismerés érte a legendás hírű vásárhelyi fazekasok mai, alkotó örököseit. A három Mónus testvér legfiatalabbikát, *Mónus Ferencet* az alkotmány ünnepén *A népművészet mestere* kitüntető címmel jutalmazták. Néhány éve éppen a szegedi Sajtóház művészklubja egymást követően önálló kiállításon mutatta be a három Mónus testvér, Ilonka, Sándor és Ferenc fazekas népi iparművészek alkotásait. Az érdeklődők még emlékezhetnek, hogy a tálak, tányérok, tésztaszűrők, bödönök, kanták, köcsögök, díszvázák kifogyhatatlan szín- és formagazdagsága cserepeket virágzó rétté változtatta a kiállító helyiséget. Azóta az ország legkülönbözőbb részein — jórészt közös kiállításokon — bemutatták munkáikat, óriási sikert aratva a hazai és földföldi látogatók körében. Most e fazekas nemzedék legfiatalabb tagja, Mónus Ferenc kapta meg a népművészeknek járó legmagasabb kitüntetést.

— Túl a személyemet érő megbecsülésen e kitüntetést a vásárhelyi élő fazekasság megbecsülésének is tartom. Megnyugvás számunkra, hogy az a munka, amit naponta csinálunk megbecsült érték, s az a szándék, hogy ápoljuk népi hagyományainkat, a vásárhelyi fazekasság nagyszerű hagyományait, mások érdeklődését, figyelmét és megbecsülését is kivívja.

Mónus Ferenc az ősi vá-

Somogyi Károlyné felvétele

Mónus Ferenc a korongnál

vára, butella, bokály, köcsög reményében.

— A népművészet, ezen belül a népi kerámia szerepe napjainkban megváltozott. Az emberfia, aki hosszabb időn át gyúrja az agyagot, formálja az edényt, elgondolkodik, valóban szükség van-e munkájára, vagy elsorvad, kihal a kézművességnek ez az ága?! Ma a kereslet egyértelműen azt bizonyítja, hogy soha ilyen szükség még nem volt a népművészeti tárgyak által keltett megnyugtató hangulatokra, mint éppen most, rohanó világunkban, a tudományos-technikai forradalom századában. Népi kerámiánk harmonikus formái, természeti motívumai a legmodernebb lakásoknak is hangulatteremtő díszei lehetnek. Bizonyos, hogy évek múltán e manuális munkával készülő tárgyakra nem lesz szükség. De az is biztos, ez az idő nem holnap következik be. Ma a vásárló is szívesen látja, hogy a készítményen ott a mester kezenyoma, a készítési mód hagyományos.

A Mónus testvérek munkáit évek óta megbecsülés övezi a szűkebb pátriában is. A vásárhelyi őszi tárlatokon rendszeresen ott láthatjuk legfrissebb munkáikat, az elmúlt években pedig megismerkedhetett alkotásaikkal Hatvan, Kecskemét, legutóbb pedig Szentendre művészetszerető közönsége.

T. I.

szigorom bizonyítására nem
rencsésebb módot választot-
vetésre másnak sem ajánl-
vércukorszint magasra szö-
attant az első, második, so-
vakleves. Zokogását hallva
m rá, indulataim — szigorú
szolgáltatása címén — az
ragadtak. A nyomok is bi-
ik, nevelés címén túlságo-
zire mentem!

en éjszaka következett,
óimnak se kívánom. Fél-
vergődtem át az éji órá-
iuntalan könnyes, kérő te-
llant elém: „Ennyire rossz
Tantaluszi kínoktól gyö-
yűrött, verejtéktől nedves
vártam, hogy megvirradjon.
gondolatok váltogatták egy-
t mond a haveroknak? Ki-
mert mulasztottam, apám
öltötte mérgét? Szégyelli, de
vállalja. Pedig helyette az
ıek van miért restellkednie.
csörgés ébren talált. A me-
özben egyszerre csak azt
szre, egy bozontos szőszke
orul, megölel, s azt mondja:
ragudj." Az éjszaka, s az
történtek tíz, húsz, száz meg-
ő pofonnál is hatásosabban
tak igazságot részemre.

Gy. E.

Becsali

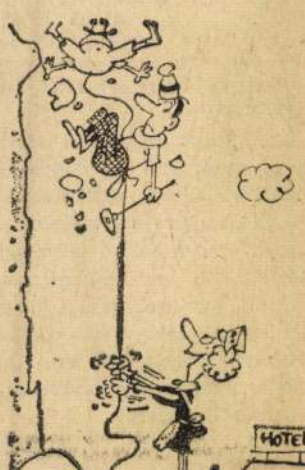

MI? HOL? MIKOR?

1976. SZEPTEMBER 15. – SZERDA = NÉVNAP: ENIKŐ

A Nap kel 5 óra 21 perckor, és nyugszik 17 óra 56 perckor.
A Hold kel 21 óra 26 perckor, és nyugszik 12 óra 03 perckor.

VÍZÁLLÁS

A Tisza vízállása Szegednél kedden plusz 104 cm (apadó).

NYOLCVANÖT ÉVE

született Agatha Christie (1891–1976) – eredeti nevén Agatha Mary Clarissa Miller – angol írónő, a világhírű krimiszerző. 1914-ben férjhez ment A. Christie őrnagyhoz, akitől 1928-ban elvált, majd 1930-ban M. Mallowan archeológushoz kötötte életét. Főhőse legtöbbször a kissé komikus belga magándetektív, Hercule Poirot, akinek nyomozási módszere az áldozat és a valószínű tettes pszichológiai alkatának tanulmányozására épül. Első Poirot-regényeiben még szerepeltette Hastings kapitányt, a C. Doyle-tól örökölt Watson-figurát is, de később szakított ezzel a hagyománnyal, és 1926-ban megjelentette Poirot mester bravúrja című regényében már új műfajbeli fogást alkalmazott, itt a tettes maga a nagy detektív mellett segédkező narrátor volt. Regényei és bűnügyi színdarabjai nem irodalmi értékűek, de merész ötletei, szellemes megoldásai miatt világszerte népszerűek.

SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ

Szeptember 23., csütörtök, délelőtt fél 11 órakor: A kertész kutyája – Nyugdíjas-bérlet.

Szeptember 24., péntek, délelőtt fél 11 órakor: Mágnás Miska – Nyugdíjas-bérlet.

Szeptember 24., péntek, este 7 órakor: A kertész kutyája – Bemutató-bérlet.

Szeptember 25., szombat, este 7 órakor: Mágnás Miska – Bemutató-bérlet.

Szeptember 26., vasárnap, délután 3 órakor: A kertész kutyája – Katona-bérlet.

Szeptember 26., vasárnap, este 7 órakor: Mágnás Miska – Bérletszünet.

Szeptember 27., hétfő: nincs előadás.

Szeptember 28., kedd, este 7 órakor: Mágnás Miska – Uray-bérlet.

Szeptember 29., szerda, este 7 órakor: A kertész kutyája – Somlay-bérlet.

Szeptember 30., csütörtök, este fél 6 órakor: A kertész kutyája – I–II. Diák-bérlet.

MOZIK

Szabadság: Kovpak előretör (színes szovjet, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Ejszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Fáklya: A kétéltű ember (színes amerikai, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Kossuth: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Tisza: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Móra: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Tisza Lajos körút: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Kárász: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Ifjúsági: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Vörös Csillag: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Ady Endre: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Kiskundorozsma: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Rókus: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Tápé: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Rókusi Szabadtéri: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Tápéi Szabadtéri: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Kiskundorozsmai Szabadtéri: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Rókusi Szabadtéri: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Tápéi Szabadtéri: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

Kiskundorozsmai Szabadtéri: Kalandorok (színes francia, fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor). **Éjszakai előadás 22 órakor:** Az ezredeseket akarjuk (14 éven felülieknek, színes m. b. olasz).

18.40: Ú. Dózsa—Atletico Bilbao. UEFA-kupa labdarúgómérkőzés. A szünetben: Tévétorna
20.30: Tévéhíradó
21.00: Zilahy Lajos: Házasságszédelgő
21.35: Egy óra Pátzay Pállal
22.35: Tévéhíradó 3.

BELGRÁD 1.

16.58: Labdarúgó-bajnokok kupája
17.10: Magyar nyelvű tévénapló
17.45: Távcső
18.15: Tudomány
18.45: Szórakoztató zene
20.00: Készületlenül (ism.)
20.50: Romantikus és klasszikus művészet
21.20: A forradalom alakjai
22.05: Tudományos stúdió

BELGRÁD 2.

18.45: Újvidéki dokumentumfilmesek
19.00: Útirajzok
20.00: Az utazó — amerikai film
21.30: 24 óra
22.25: A belgrádi színházművészeti fesztivál krónikája
22.35: A tenger titkai

RÁDIÓ

KOSSUTH

8.27: Népdalok
9.00: Ranki György: Két bors ökröcske
9.15: Mahler: A panaszos dal — kantáta
10.05: Nyitnikék
10.40: Kodály-művek
11.10: Válaszolunk hallgatóinknak
11.25: Fritz Wunderlich énekel
12.35: Tánczenei koktél
13.20: Könyvszemle
13.30: Boross Lajos népi zenekara játszik
14.02: Ahogy tetszik
14.30: Kadosa Pál műveiből
15.10: Iskolarádió
15.50: Glinka: Keringőfantázia
16.00: A világgazdaság hírei
16.10: Nóták
16.39: Új operalemezeinkből
17.05: Érdemes-e jobban dolgozni? Riport
17.30: Churchill: Hófehérke és a hét törpe — Egyveleg
17.38: Hangverseny
18.25: Új könyvek
19.15: Közvetítés a Fenerbahcse—Videoton UEFA-kupa

sárhelyi családi ház műhelyében ma is a kézművesség hajdani eszközeivel, lábbal hajtós korongon formálja a sarat, népesíti be tárgyait írókázással, véséssel, a legkülönbözőbb virág és növénymotívumokkal, büszke pávagalambbal, énekes madárral.

— Nagyon sokszor felmerül a kérdés, tovább lehet-e fejleszteni az örökül kapott népi fazekaskultúrát? Én a magam részéről szívesebben használom a *továbbéltetés* kifejezést. A továbbfejlesztésben burkoltan benne rejlik az a tendencia, hogy a régit, a hajdanit valami másfélévé alakítjuk, a továbbéltetés viszont egyértelműen arra utal, hogy ápoljuk, gondozzuk az örökölt forma- és díszítő motívumokat, *tovább éltetjük* a vásárhelyi kerámiakultúrát. Készítményeink zöme formájában anyáink, nagyanyáink használati edényeit idézi, díszítésük azonban — mivel elsősorban lakásdíszként használják ma már — gazdagabb, színesebb, hangsúlyozottabb. Annak ellenére, hogy a hajdani cserepes kultúra díszítő motívumai számunkra csekély hajszálgyökeret jelenetenek. Itt van nagy szerepe az egyéni fantáziának, hogy a népművész a meglevő csekély motívumból egyenes ágon teljesítse ki és fejezze ki e táj karakterét, jellemző motívumait.

Az egyre épülő modern házak korszerű lakásaiban mind több helyütt találkozhatunk népművészeti tárgyakkal. Szinte divatja van a cserepek gyűjtésének, sokan száz kilométereket utaznak egy-egy még feltáratlan lelőhelyért. Ennek a népművészet iránti vonzódásnak egyenes következménye, hogy a Mónus testvéreket is mind többen keresik fel műhelyükben egy-egy szép tál,

19.50: Közvetítés az Ü. Dózsa—Atletico Bilbao UEFA-kupa labdarúgó-mérkőzés II. félidejéről
20.35: Népdalok
21.25: Kis magyar néprajz
21.30: Händel-művek
22.20: Tíz perc külpolitika
22.30: 100 éve született Bruno Walter — 1.
0.10: Zsoldos László táncdalaiból

PETŐFI

8.05: Annie, a puskás amazon — Részl.
8.33: XVIII. századi operákból
9.00: Énekegyüttesek félórája
9.33: 30 perc alatt a Föld körül
10.00: Zenés műsor üdülőknek
11.33: A Szabó család (ism.)
12.00: Az élő népdal
12.10: A Budapesti Koncert-fúvószenekar játszik
12.33: Népszerű muzsika
13.33: Megy az ének vándorútra
14.00: Kettőtől fél ötig...
16.33: Közvetítés az FTC—Jeunesse Esch BEK labdarúgó-mérkőzés II. félidejéről
17.30: Az Ifjúsági Rádió órája. Tanműhely
18.33: Kárpáti Rudolf zenés útibeszámolója
19.16: Sanzonok
19.50: Harminc perc rock
20.20: Célbaérés után. Riport — 2.
20.33: Az Ifjúsági Rádiószínpad bemutatója. Felszállás a pokolból
21.21: Közvetítés az Internacionale—Bp. Honvéd UEFA-kupa mérkőzés II. félidejéről
22.20: Bárdos Lajos kórusműveiből
22.33: Slágerexpressz
23.10: Nótacsokor

3. MŰSOR

14.05: Werther — Részl.
14.51: Századunk mesterműveiből
16.03: A Beaux Arts zongoratrió hangversenye
17.43: Könnyűzene orgonára
18.03: Rádiószínház. Rákóczi-induló
19.15: Iskolarádió
19.33: Britten kórusműveiből
19.56: A MÁV szimfonikus zenekar hangversenye Közben:
20.40: Fejezetek a koreai líra történetéből — 2.
21.35: Irodalomtudósaink fóruma
22.05: Operaáriák
22.30: Dzsesszfelvételekből

ARORSZÁG

alista Munkáspárt
ttságának napilapja

NAGY ISTVÁN
: SZ. SIMON ISTVÁN
s kiadóhivatal:
útja 10. — Telefon: 13-535, 13-003
OVÁCS LÁSZLÓ
nyomja:
Bajcsy-Zsilinszky utca 28.
: DOBÓ JÓZSEF

Mónus Ferenc

MÓNUS FERENC fazekas népi iparművész munkáiból nyílt kiállítás vasárnap a szegedi Juhász Gyula Művelődési Központban. Mónus Ferenc több évszázados hírneves hódmezővásárhelyi fazekasdinasztiák egyikének tagja, már számos önálló kiállításon szerepelt. Ez alkalommal is több száz at mutatnak be a jellegzetes helyi népi motívumokkal díszített, zöldmázas butéliáiból, Miska-kancsóiból, kakasos tányérjaiból és más dísztárgyaiból. A bemutatót augusztus 8-ig tekinthetik meg a látogatók.

28/9

Mónus Ferenc népi iparművész

MÓNUS FERENC fazekas népi iparművész munkáiból nyílt meg kiállítás a szegedi Juhász Gyula Művelődési Központban. Több százat mutatnak be a jellegzetes hódmezővásárhelyi motívumokkal díszített, zöldmázas butéliáiból, miskakancsóiból, kakasos tányérjaiból és más dísztárgyaiból.

-Hír

8.

Népszabadság Bp. 1981. júl. 28

Mónus Ferenc, fazekas

□ MÓNUS FERENC fazekas népi iparművész kiállítása holnap, vasárnap délelőtt 11 órakor nyílik a Juhász Gyula Művelődési Központban Szegeden (Vörösmarty utca 5.). Dr. Dömötör János, a Tornyai János Múzeum igazgatója nyitja meg. Közreműködik a sándorfalvi citerazenekar. A tárlat augusztus 8-ig tart nyitva.

-:□ Hallottuk

2

Esti Hírlap, Bp. 1981 júl. 25.

Becsei Péter: Mai szobrok, múltbeli edények, Csongrád Megyei Hírlap, 19 & 1. aug. 5.

Mónus Ferenc, fazekas, a népművészet mestere.

A hagyományőrző . . .

Népi kerámiák láthatók a szegedi Juhász Gyula Művelődési Központ újjáformált földszinti termében: a neves vásárhelyi fazekas család egyik képviselője, *Mónus Ferenc fazekas, népi iparművész munkái.* A vásárhelyi fazekasság reprezentatív darabjai sorakoznak Mónus Ferenc hagyományőrző munkásságának eredményeként: egykor használatos kerámiatárgyak, edények, ivókészletek, konyhai eszközök, gazdag díszítettségben. Szín- és motívumviláguk szerteágazó, magukban hordozzák a csucsi, tabáni és újvárosi kerámiák szín- és díszítéskülönbözőségét. Zöld mázas humoros feliratú butellák, kancsók, barna alapon kék virág- és növénymotívumos tálak, kakasmintás tükör és tucatnyi „egy sem ugyanaz" tárgyak láthatók a kiállításon. Dísztárgyak, mert a tárgyak egykor volt funkciójukat mára elhagyják.

Mit kezd a háziasszony most az ékes szűrőedénnyel, mit az ételhordóval, a köcsöggel? Aligha szűr vele csíktésztát, hord benne bisztróból ebédet, tart benne tejet. Nem mer, hisz átértékelődtek ezek a nemrég még napi használatú edények. Díszként tartja a lakásban, örül, hogy látja a nép tiszta díszítőművészetének mára örökült nyomait. És nagyon-nagyon vigyáz, ha birtokába jut, hogy el ne dőljön a majd méteres Miska-kancsó . . .

BECSEI PÉTER

...rul!

...eghatás és a korai elöregedés is.

Ez évben a rendkívül szá-az és meleg nyár hatásá-a a tünetek nagyobb mér-ekben jelentkeztek. Az jabb fajtáknál (pl. Opel) fajta leírásánál is emlí-k az elszíneződés lehető-égét és okát.

Az újságcikkben szereplő imazin triazintartalmú szer, a a talajban visszamarad, gyaránt elpusztítja a kri-antémot és a karfiolt is. Iegállapítható, hogy a cikk rója a növényvédő szerek atását nem ismeri, és saj-os, a kertészek által közis-nert elszíneződés okáról is ájékozatlan" — szól a songrád megyei Növény-édelmi és Agrokémiai Ál-omás válaszlevele.

3

éppen a talajerő-visszapót-lásnál a szerves trágya, a drága műtrágya mellett.

Nagy vétek tehát a tar-lón elégetni a szalmát, amelynek során egyébként háromtonnányi mérgező szén-dioxid is a levegőbe kerül a korommal, a pernyével együtt. Egyes helyeken olyan

Mónus Ferenc, népi iparművész

□ MÓNUS FERENC ÉS MÓNUS SÁNDOR népi iparművészek, valamint a Hódmezővásárhely Háziipari Szövetkezet együttes kiállítása nyílik január 18-án, hétfőn délután 5 órakor a III. Tanács V. B. Várkonyi György Ifjúsági Házában (III., San Marco u. 81.)

- □ Mónus Ferenc 2.

Esti Hírlap Bp. 1982 jan. 16.

Mónus Ferenc

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szeged m.

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
1983 AUG 26

1021

Programajánlatunk a hét végére

SZEGEDEN, a Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai: Ember és környezete; Csongrád megyei parasztbútorok és -viseletek; Kőolaj és földgáz; Szegedi galéria; Lucs-képgyűjtemény; Hunok, avarok, magyarok; Buday György metszetei. A szegedi várban a Szeged múltja, jelene, jövője című várostörténeti kiállítás látható; a múzeum díszermében Rippl-Rónai József festményeinek és grafikáinak válogatása várja az érdeklődőket.

Az I. szegedi táblaképfestészéti biennále anyaga, 176 alkotó 200 műve, a múzeum Horváth Mihály utcai képtárában és az Ifjúsági Házban tekinthető meg. Az újszegedi November 7. Művelődési Házban a III. újszegedi kertészeti bemutató látható. A Bartók Béla Művelődési Központban Féner Tamás fotóművész, valamint Kürti Mihálynak, a Fotóklubok 18. szalonja nagydíjasának kiállítása várja közönségét. Utazás a Szovjetunióba címmel reprezentatív kiállítás látható az MTESZ Kígyó utcai székházában. Kiskundorozsmán a művelődési házban Mónus Ferenc népi iparművész alkotásai tekinthetők meg.

VÁSÁRHELYEN a Tornyai János Múzeum földszinti termében a Flamand és francia kárpitok a XVI—XVIII. századból, az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből című kiállítás látható.

Az emeleten a XVIII. mártélyi országos ifjúsági képzőművészeti tábor kiállítása tekinthető meg.

A Tornyai—Medgyessy állandó kiállítás a Petőfi Művelődési Központ második emeleti kiállítótermében szombaton és vasárnap délután 2 óráig látogatható.

A Helyőrségi Művelődési Otthon Cukor utca 2. szám alatti kiállítótermében az amatőr művészek állandó kiállítását rendezték meg, amely hétköznapokon — a keddi szünnap kivételével — délelőtt 10 órától délután 5 óráig, szombaton és vasárnap pedig délelőtt 10-től délután 2 óráig látható.

A Németh László emlékszoba a Tanácsköztársaság tér 2. alatt hétköznapokon egyaránt déli 12 órától délután 4 óráig látható.

A kopáncsi tanyamúzeum és a csucsi fazekasház délután 1 órától 5 óráig tart nyitva.

SZENTESEN, a Koszta József Múzeum állandó kiállításai: Koszta-tárlat, Irániak és germánok a Dél-Alföldön. Az Ifjúsági és Művelődési Házban a plakátművészet fejlődését mutatja be a „Plakátok Szentesen, 1920—1939" című kiállítás. A Móricz Zsigmond Művelődési Központ kisgalériájában a Baranya megye népművészete című kiállítást tekinthetik meg az érdeklődők.

Az Ifjúsági és Művelődési Házban ma este 8 órakor vetítik a Manhattan című színes, amerikai filmet a Filmtéka műsorában. Szombaton 19—23 óra között a Lányi-diszkóba várják a fiatalokat.

A Móricz Zsigmond Művelődési Ház (Ady E. u. 36.) kertbarátok körében ma 17 órakor Pelle Józsefné, a Főzőcske — okosan című televízióműsor népszerű szereplője találkozik a közönséggel. A rendezvényen kóstolóval egybekötött tejtermék- és zöldség-gyümölcs bemutatóra is sor kerül.

A Kontakta-gyárban ma 14.15 órakor Pelle Józsefné ad hasznos főzési tanácsokat a háziasszonyoknak.

A Delelő vendéglőben ma este 9 órától nézhetik meg az érdeklődők A biztosan ölő Sárkány Lady című japán kalandfilmet.

SZEGVÁRON, a Falumúzeumban két kiállítás látható: néprajzi és helytörténeti, illetve a Szegvár-Tűzköves régészeti gyűjtemények. Nyitva vasárnap 9—13.30 és szerdán 14—19 óra között.

MAKÓN, a József Attila Múzeum emeleti termében a város történetét és Erdei Ferenc életét bemutató állandó kiállítás látható. A földszinten Pinczehelyi Sándor grafikusművész tárlatát tekinthetik meg az érdeklődők. A művész közel félszáz alkotásával mutatkozik be a makói közönség előtt. Várja látogatóit az Espersit-ház is, amely József Attilára emlékezik. Az épület folyosóján pedig Juhász Gyula-emlékkiállítás látható. Mind a múzeum, mind az Espersit-ház szombaton és vasárnap délelőtt 10 órától este 6 óráig tart nyitva.

A városi kiállítóteremben a Visszatekintés című fotókiállítás fogadja az érdeklődőket, ahol a makói fotókörben készült felvételek láthatók. A kiállítóterem szombaton és vasárnap délelőtt 10-től 12 óráig, délután 15-től 18 óráig tart nyitva.

Pinczehelyi Sándor grafikája

Mónus Ferenc alkotása

Pénteken, 26-án este kerül sor az utolsó szabadtéri filmvetítésre a Petőfi parkban, Az Egymásra nézve című magyar film kezdési időpontja: est 9 óra. Rossz idő esetén a filmet a József Attila Művelődési Központ nagytermében vetítik le.

Szombaton, 27-én 16 órakor gyermekfoglalkozás kezdődik a Maros-parti strandon, amelynek keretében homokvárépítésre kerül sor. Minden érdeklődő gyermeket szívesen látnak a rendezők. Ugyancsak szombaton, 19 órai kezdettel Ambrus-diszkó lesz a művelődési központ nagytermében. Ugyanitt 28-án, 19 órakor bált rendeznek, Közreműködik a Cheops-együttes,

CSONGRÁDON, az Ifjúsági Házban az országos aktfotó-kiállítás anyaga tekinthető meg, naponta 10—12-ig, délután 14—19 óráig. Augusztus 28-án, vasárnap a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Intézet tanévnyitó ünnepsége 14 órakor kezdődik. Emiatt ezen a napon a kiállítás zárva tart.

A Kossuth Lajos Művelődési Központban a csongrádi művésztelep kiállítása szombatig tart nyitva. Megtekinthető naponta 10—12-ig, délután 15 óráról 19 óráig. Szombaton, 27-én reggel fél 8-kor indul az autóbusz Budapestre a nemzetközi Country-találkozóra a művelődési központ elől. Augusztus 28-án, vasárnap 19.30 órakor az első bérlet színházi előadás Lehár Ferenc: Luxemburg grófja, a Szegedi Nemzeti Színház előadásában.

Mártélyon ülésezett

Élénk politikai eszmecsere

Csütörtökön délelőtt Mártélyon az ifjúsági és úttörőtáborban tartott ülést a KISZ Csongrád megyei bizottsága, *Bodi György* első titkár elnökletével.

A testület elsőként az 1983. évi tavaszi szervezeti események tapasztalatairól szóló jelentést tárgyalta meg. Ezt követően szóbeli tájékoztató hangzott el a XVII. szegedi ifjúsági napok tapasztalatairól.

A továbbiakban a KISZ KB „tizenéves-határozata" végrehajtásának megyei tapasztalatairól készített jelentés került napirendre. Az anyag megvitatásánál jelen volt *dr. Szivi József*, a KISZ KB munkatársa, a Középiskolai és Szakmunkástanulók Tanácsának vezetője is.

A határozat egyéves múltja még csak a benyomások regisztrálását teszi lehetővé. Egyértelmű érdeklődést váltott ki pedagógusok és diákok részéről egyaránt. A megvalósítás során a határozatban szereplő konkrét munkaformák megjelenítése került előtérbe (diákcentrum, fórumok, marxista diákakadémiák), s ez a munka elsősorban az apparátusnak jelentett megnövekedett feladatot.

Az elmúlt időszak nemzetközi politikai eseményei, a világban tapasztalt jelenségek megértésére való törekvés következtében megélénkült a politikai érdeklődés. A marxista diákakadémia például ezen érdeklődés kielégítésének új, magasabb szintű keretét töltötte be. A megye 5 városában önálló tagozatai indultak, mintegy 200 résztvevővel.

Kevés iskola tantestületi vezetése ismerte még fel, hogy a KISZ-szervezet érdekképviseleti munkája az oktató-nevelő munka hatékony eszköze lehet. Néhány intézményben azonban komoly partneri viszony alakult ki a vezetés és az IKB között, például a szegedi Radnóti Miklós Gimnáziumban, vagy a rodor József szakközépiskolában.

Az elmúlt évben színesebb, változatosabb szabadidős programokon vehettek részt a diákok. Több jól sikerült megyei, városi és iskolai rendezvényre került sor, amelyen tömegek vettek részt, s amelyeken egymást kiegészítő szórakoztató, kulturális, szórakoztató és sportprogramok szolgáltak kikapcsolódásul. A diákrendezvények megszervezésének feltételei is fokozatos javulást mutatnak. Ez elsősorban a közművelődési intézményhálózattal való megyei és városi szintű koordinációnak tulajdonítható. A megye öt városában és Szegváron diákcentrumot hoztak létre. Ezek többsége folyamatosan, az egész tanév során biztosítja a tizenéveseknek a színvonalas programot.

Nem kielégítő viszont az iskolai diákklubok száma és tevékenységi színvonala. Ezek feladata lenne a kötetlen együttlét lehetőségét, a művelődő kisközösségek formálódását elősegíteni. Az ötnapos tanítási hét következtében csökkent a diákkörök és az ezekben részt vevő tanulók száma. A diákhagyományok feltámasztására sokféle kezdeményezés született. Ezek sorában kiemelkedő volt Vásárhelyen a városi diáknapok, s több helyen szervezték fordított napot, „tanévsiratót" is.

Összegezve: a testület megállapította, hogy a kor igényeinek és a tizenévesek érdekeinek megfelelő határozat kedvező fogadtatását nem követte a várt mértékű dinamikus előrelépés, noha megyei, városi és IKB-szinten jelentős erőfeszítéseket tettek annak érdekében. A holtpontról való elmozdulás mindenesetre megtörtént, a további munkát már erre lehet építeni. A KISZ megyei bizottsága elismerte az ezen a területen dolgozó apparátus munkáját, ugyanakkor megállapította: a „tizenéves-határozat" tehát, illetve a belőle készült intézkedési terv még éveken át szolgál majd a mozgalmi munka alapjául.

Negyedik napirendi pontként szóbeli tájékoztató hangzott el a mártélyi nyári képzőművésztábor munkájáról. A téma tárgyalásánál jelen volt *Lovászi József*, az MSZMP megyei bizottságának munkatársa is.

A Szovjetunió várja a turistákat

(Folytatás az 1. oldalról.)

idegenforgalmi központjaiba.

A szovjet idegenforgalmi szakemberek arról is szóltak, hogy tárgyalások folynak már a Malévvel, melyek eredményre vezet, mindkét légiforgalmi társaság az elő- és utószezonban jelentős utazási kedvezményeket adhat a turistáknak. Így mód nyílhat arra, hogy a magyar turisták az utazási és részvételi költségeket is figyelembe véve majdnem féláron — 30—40 százalékos engedménnyel! — üdülhessenek a téli hónapokban Jaltában vagy Szocsiban. Tárgyalnak arról is, hogy közvetlen járat lesz Budapestről Tbiliszibe.

Az Aeroflot mind több korszerű géppel rendelkezik, ezek közé tartozik az IL 86-os is, amelyet Budapesten nemrégiben bemutattak. Javasolták, hogy Szeged és Odessza közötti utazásra célszerűbb a repülőgépet igénybe venni, mert ezzel megtakarítható a négynapos vonatozás, s bővíthető a program — például egy jaltai kirándulással.

Nemzetközi középiskolai erdészverseny menyénkben

Keremag-

Mátrai Ferenc, fazekas

- Én ebben a házban születtem. Már, mint kisgyerek is megoszlott az életem, részben ebben a műhelyben zajlott egyik fele, a műhelyben zajlott, a másik fele a ház utcai részén, ahol a családi élet zajlott. Tulajdonképpen ott volt a lakórész. Így az agyaghoz való kötődés is, hát egészen kisgyerek koromhoz kapcsolható. Idősebb testvéreim elbeszéléséből tudom, hogy olyan tipegő gyerek lehettem, amikor az udvaron az agyagiszapoló gödörbe belefürödtem, és humorizálva, tulajdonképpen mondhatnám azt, hogy az agyaghoz való szorosabb kötődésem már akkor elkezdődött. Hát a szokásos szegény emberek életét éltük, nagycsalád voltunk, tizenegyen testvérek, szülők, mi, így ebből adódik a kép , hogy sokan ültünk az asztalnál, sok gyerek, aki még nem keresett pénzt, kereső kevés volt, fogyasztó sok volt. Ebből szükségszerűen alakult az a gyakorlat nálunk is, mint a hasonlósorsu egyéb nagycsaládos embereknél, hogy bizony a gyereket is, amikor már hasznosithatni lehetett a tevékenységét a mesterségben, hát ez nálunk kialakult. Délelőtt iskola, délután gyere fiam , segits a kemencébe rakódni, Mázolt édesapám, hozzad fiam azt, vigyed azt! Agyagot előkészíteni segédkeztünk. És be voltunk fogva. Ez egy kicsit olyan, rossz szóhasználattal mondhatnám, olyan kényszer foglalkoztatás volt. De ennek is megvan a maga előnye, megvan a maga hátránya, felnőtt szemmel, ahogy én ezt már ugy utólagosan eltudom birálni. Egyik gyereknél ez kialakithat egy ellenszenvet a mesterséggel szemben, mert hisz tul sokat kellett kényszerüen foglalkozni vele, a másiknál viszont éppen egy, a hozzávaló kötődést erősíti . Az én esetemben ugy tünik, hogy ez által szerettem meg jobban az agyagot.

- Nagyon érdekességet nem tudok mondani az életemről, de azért majd megpróbálom valahogy, valahogy. Tömören, 1927-ben szabadultam fel az édesapámnál, de mint gyerek, már iskolás koromban én is, csakugy, mint nagyon sok tálasmesternek a csemetéi, beültünk a korongba. Kijöttünk iskolából, és aztán próbálgattuk. Tehát én, amikor felszabadultam, mestervizsgára képes képesitést kaptam, ugyhogy minden további nélkül letdtam volna tenni a mestervizsgát tenni, 18 éves koromban, 1932.-ben.

- A szakmai képzést, normális szokásos ipari képzés keretén

1982. máj. 25. Televízió 18.05 /Vené/.

„... rózsák alá, ki tüzet rak..."

belül, hát az édesapámnál, 1945-ben, az iskola elvégzése után kezdtem el, majd szakvizsgatétel 1948-ban, utána is még maradtam ebben a mühelyben két évig. 1951-ben , amikor a vásárhelyi Agyagipari Szövetkezet megalakult, akkor a családból négyen, apám, két bátyám, ésénmagam, alapitó tagként mi is beléptünk, és ott alakult továbba munka. Hat évig tartott ez a szövetkezeti tevékenység, 1957-ben adódott a lehetőség, a mühely itt adva volt, végülis ezt nem számoltuk fel, és kiléptünk a szövetkezetből a bátyáimmal és mint önálló kisiparos dolgoztunk ebben a mühelyben tovább. Hát a z agyag , az egy csodálatos dolog, sokmindent lehet belőle csinálni. Abban az időben óriási érdeklődés volt a cserépkályhák iránt, igy mi is az edények mellett hát ugy részben cserépkályha készitéssel is foglalkoztunk, amit végtermékként ki is szállitottunk a megrendelőhőz, be is épitettünk. Ez tartott kilenc évig, de én megmondom őszintén, hogy szivem szerint mindig az edényformálás volt a kedvenc területe a munkámnak. Igy kötődtem mindog gondolatban jobban a koronghoz, mint például a sablonnal készitett kályhacsempéhez. Ezért mindig motoszkolt bennem, hogy ez nem tarthat sokáig, ennél többre vágyok, ahol az alakitás, a formálás örömét jobban kitudom méni, és ez mégiscsak az edény. Igy alakult aztán ki a gondolat bennem, hogy belépek egy szövetkezetbe, ez a szövetkezet a népmüvészek Szövetkezete, Budapesten székel, és megprbálom a kerámiának a népmüvészeti ágát. És hát tulajdonképen ezt csinálom napjainkban is.

Mónus Ferenc és
Mónus Ferencné

fazekas

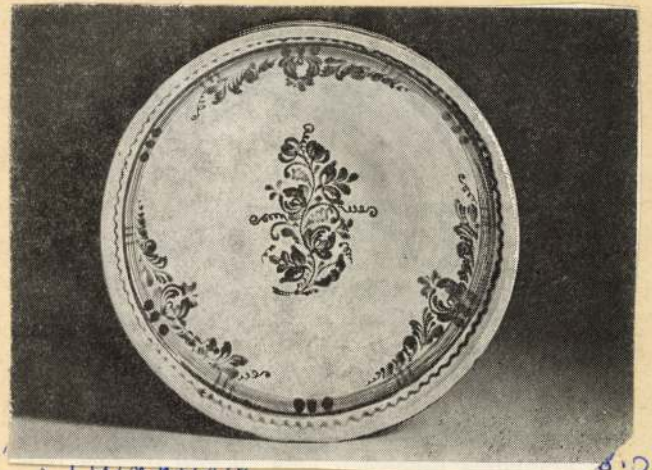

Mónus Ferenc és Ferencné [illegible] 8. old

Jászkunsági, kolnok, 1982. június

XXVIII/2

KIÁLLÍTOTT TÁRGYAK:

BUTELLA

Asztali fűszertartó	15 cm	2 db
Barna domború díszítésű tál	40 cm	2 db
Bokály	20 cm	10 db
Bokály	70 cm	1 db
Butella padlóváza	50 cm	3 db
Butella	20 cm	3 db
Butykos	45 cm	3 db
Csalikancsó	24 cm	1 db
Csipkés szélű tányér	30 cm	10 db
Csipkés szélű tányér	22 cm	10 db
Fali dísztál	40 cm	5 db
Fali fűszertartó	16 cm	2 db
Fekete mázas díszkanta	50 cm	1 db
Füles tál	45 cm	1 db
Gyertyamártó (sárga mázas)	30 cm	1 db
Gyertyamártó (zöld mázas)	30 cm	1 db
Gyertyatartó	13 cm	3 db
Köcsög padlóváza	40 cm	3 db
Kerti locsoló	35 cm	1 db
Korsó italkészlet		2 grt.
Könyv butella	16 cm	3 db
Köcsög váza	24 cm	3 db
Lisztes bödön	40 cm	2 db
Lapos lepényes tál	30 cm	8 db
Likőrös készlet		5 grt.
Miskakancsó (natúr)	90 cm	1 db
Miskakancsó (zöld mázas)	70 cm	1 db
Mázatlan parasztkorsó	70 cm	1 db
Miska boroskészlet		2 grt.
Paraszt-tál	45 cm	5 db
Paraszt-tányér	20 cm	10 db
Paraszti étkészlet		1 grt.
Rácsos dísztál	40 cm	3 db
Sárga mázas tál	55 cm	1 db
Szilke-váza	20 cm	3 db
Tésztaszűrő	30 cm	3 db
Tintatartó	20 cm	4 db
Vászonkanta	35 cm	2 db

Felelős kiadó: Dr. Dömötör János

Szegedi Nyomda 73-323

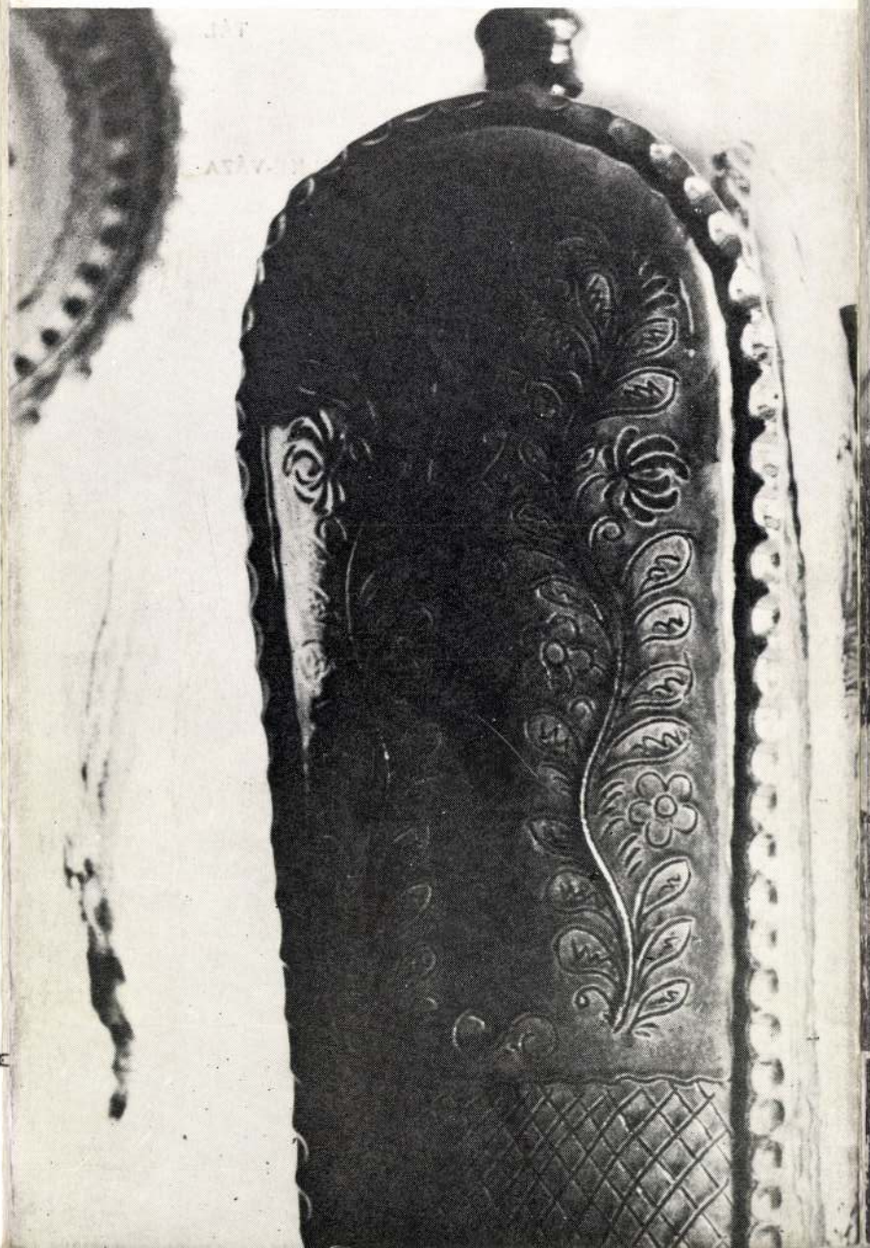

mônus ferenc

A legősibb és leginkább alakítható, formálható anyag Vásárhely életében az ember itteni megjelenése óta jelentős szerepet töltött be. Az agyag megmunkálása évezredes múltra tekint vissza e városban. A kerámiahagyomány az új kőkort és napjainkat töretlen ívvel kapcsolja össze. A neolitikum hatalmas gabonatárolóitól az Alföldi Porcelángyár festett étkészletéig a kerámia megjelenési formája a történelmi—társadalmi fejlődés során természetesen változott. E változás értékes, gazdag korszakát jelentette az a másfél század — a XVIII. sz. közepétől a XIX. sz. végéig — amelyben a népi fazekasság virágzott.

A kézműves termelést a nagyüzem törvényszerűen váltotta fel. Egy-egy fazekas keze nyomán él már csak a népi kerámia egyszerű, tiszta formakincse. Az egy ujjon megszámlálhatók egyike, a legfiatalabb, de remélten nem sorzáró Mónus Ferenc fazekas népművész. Nem a divat miatt sok helyen feltámadt utánérzéssel találkozunk nála, mert a tiszta forráshoz családi hagyományként kapcsolódik egész munkássága. Ezért egyáltalán nem meglepő az a hűség, az a népművészettel való a teljes azonosulás, mellyel edényeit formálja, készíti. Ez a hűség egyaránt érvényes edényfajtáira, a formára és a díszítő motívumokra. Vásárhelyen a fazekasokat nem véletlenül, hanem legáltalánosabban használt edényeik miatt tálasoknak is nevezték. Mónus Ferenc termékválasztékában a tálaknak, tányéroknak leggazdagabb a skálája. Butykosok, butellák, Miskakancsók jelentik munkássága egyéb területeit. Ezek eredeti funkciója a változott körülmények között módosult ugyan, de formájuk változatlan. Az egyszerű formákon az eredeti zöld, barna mázak és a csucsi „porcelányosok" fehér alapon kék mintái régi szépségükben tovább élnek, izzanak Mónus Ferenc fatüzes kemencéjében. A forma és szín mellett a népi fazekasság lényegét adó díszítő elemek is igazi bájukban, ízességükben térnek vissza. Írókája csövéből erőltetettség nélkül kerülnek edényeire a kedves madár, kakas és stilizált növény-, levélmotívumok.

Benne él a népművészet világában, továbbfolytatója annak, így nem kell külön terveznie edényeit, nem tud mást csinálni.

A folytatás mellett azonban tovább is lép akkor, amikor egyes edényei a méretek megváltoztatásával önálló belső térdíszítő elemekké válnak. Gondolok itt elsősorban a nagy padlóváza-butellákra, bokályokra, köcsögökre.

Napjaink lakáskultúrájában az egyszerű, sima vonalú, az anyag természetes szépségét érvényre juttató bútorok, a tiszta formarendet érvényesítő textíliák nagyszerűen együttélnek a népművészet, elsősorban a népi fazekasság tárgyaival. Mindez a Mónus Ferencben továbbélő népművészet jövőjének záloga. Az általa most bemutatott kiállítás pedig jelenünk öröme, művészi élménye.

Dömötör János

TÁL

SZILKE-VÁZA

Mónus Ferenc Hódmezővásárhelyen 1931. február 8-án született, népes, tizenegy gyermekes fazekas család gyermekeként. A családi hagyományt hét gyermek folytatta, köztük Ferenc is. A mesterségbeli tudást édesapjánál sajátította el. 1951—57 között a Hódmezővásárhelyi Agyagipari Szövetkezet tagjaként dolgozott.

1957-től 1966-ig önálló fazekas kisiparosként működött. 1966 óta a Népművészeti Szövetkezet tagja.

Évek óta részt vesz a Gerencsér Sebestyén népi fazekas kiállításon, ahol 1970-ben a nagydíjat nyerte el. Az 1972-es Vásárhelyi Őszi Tárlaton a Városi Tanács munkajutalmát kapta.

Mónus Ferenc

Tál, Ker. Ø 45 cm
Korsó, 41 cm

21. Vásárhelyi Tárlat

Mónus Ferenc
hódmezővásárhelyi parasztasszonymúvész
kiállítása a Szentesi Múzeumban nyílt
meg.

Gazdag vasárnapi kulturális program.

Magyar Hírlap 1972/266 6old.

Monus Ferenc
hódmezővásárhelyi nepi ipsarművész
alkotásaiból hétfőn kiállítás nyílt
a szegedi Szigló ház művészklubjá-
ban.

Magyar Hírlap 1973/71 Sold

Mónus Ferenc
grafikus népművész bárlata ma nyi-
lik meg a hódmezővásárhelyi Tor-
nyai János múzeumban.

Magyar Hírlap 1972/195 9old.

Monus Ferenc
fazekas népművész önálló kiállítását tegnap nyitották meg a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban.

Magyar Hirlap 1972/196 Pold.

Mónus Ferenc népművész

Vásárhelyen kiállítás nyílt a Petőfi Művelődési Központ képzőművészeti körének alkotásaiból. Mónus Ferenc a kerámiakör vezetője.

Fenyvesi F. Lajos: Egy szakkör kiállítása megnyitására

Csongrád m. Hírlap. 1973. máj. 4.

Mónus Ferenc

Tükrös (2db) Rev. 44×32

20. Vásárhely i Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Rónus Ferenc

Kanta (zöldmáras) ker. 39 cm
—"— (sárga —"—) ker. 42 cm

20. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Mónus Ferenc fazekas népművész,
Műveiből vasárnap nyílt kiállítás,
a szentesi Koszta József Múzeum kiál-
lítótermében.

Csongrád Megyei Hírlap, Szeged, 1972. szept. 26.

Mónus Ferenc, népi iparművész

. Hódmezővásárhelyi . hegedűn nyílt
meg tárlata 134 alkotással.

— : Htk

8.

Népszabadság, Bp. 1973. március 13.

Mónus Ferenc, fazekas,
népi iparművész

Hódmezővásárhelyi.

— : Tróka és Korong 4

ESTI HIRLAP, Bp 1973. jan. 20.

Monus Ferenc

faukas

A népművészet hagyományaihoz szorossan kapcsolódik Monus Ferenc. Érvényes ez az általa készített edény-fajtákra is.

Dömötör János: Élő fazekas népművészet.

Művészet, 1974. április - 26. oldal

Monus Ferenc
fanhas

„Sárga mánas hanta"
(nepro)

Dömötör János: Élő fazekas népmüvészet.
Müvészet, 1974. április - 26. oldal

Monus Ferenc
fazekas

A pécsváradi Gerencsér Sebestyén
népi fazekas kiállításon kapott
több alkalommal díjat Monus Fe-
renc.

Dömötör János: Élő fazekas népmüvészet.
Müvészet, 1974. április - 26. oldal.

Monus Ferenc
fazekas

Monus Ferenc padlóvára nagy-
sági butellákat és ugyanilyen
méretű miratlan kőcsőgőhet kiészt
az erecteli forma, szín és dekorálás
megtartásával.

Dömötör János: Élő fazekas népművészet.
Művészet, 1974. április - 26. oldal.

Mónus Ferenc, kerámikus

A vásárhelyi mester kerámiakiállításán változatos és magas művészi szinten megformált népi kerámiát látjuk. Tálak, kancsók, vázák, bakányok, gyertyamártók, butellák a gazdag díszítéssel, különlegesen szép mázszíneivel szerepelnek.

Palner Zoltán
Csongrád m. Hírlap

Palner Zoltán összeállítása: Kritikák-tárlatokról.

Csongrád m. Hírlap, 1973. jún. 3.

Mónus Ferenc iparművész.

Az ötéves szegedi Művészklub
közreműködői közé tartozik.

Palmer Zoltán összeállítása.
Csongrád m. Hírlap, 1973. jún. 3.

Mónus Ferenc

Lódmezővásárhelyi fazekas népművész.

(x): Folk art in man's environment. Daily News, Budapest, 1972. okt. 10

61

Mórus Ferenc fazekas népművész.

Veszprémben rendezték meg a Mórus-testvérek kiállítását. Mórus Sándor fazekasmester gyermekei közül Ilona Sándor és Ferenc fejlődtek önálló fazekas népművészekké. Az ő műveiket láthatjuk a kiállításon.

v. i.: Vásárhelyi fazekasok.

Napló /Veszprém/, 1974. aug. 3.

Mónus Ferenc, Jarekas

Elldömölkön nyílt meg kiállítása.

– : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974 nov. 17.

Mónus Ferenc.

népi ipartmúvész szállításhoz csomagolja a kerámiákat.

Észak-Magyarország 1973/17 7old.

Monus Ferenc

minka közben. A kerámia mü-
vész alkotásait márcuisban mutat-
ták be Szegeden a Sajtóház Klub-
jában.

Népmüvelés 1973/4 44 old.

Mónus Ferenc

Tál Kerámia ∅45 cm
Korsó —"— ∅41 cm

21. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely 1974.

Mónus Ferenc,

Mónus Ilona és Mónus Sándor népi fazekas iparművészek k állitása nyilt meg Celldömölkön nov. 16-ám.A mesterséget édesapjuktól Mónus Sándortól tanulták.

Magyar Hirlap 1974 317/12

Monus Ferenc fazekasmester

Szentendrén, a hódmezővásárhelyi Monus testvérek állították ki fazekasremekeiket: Monus Ilona, Sándor, Ferenc. A megnyitóra megérkezett a két fiú-testvér.

TV-híradó

1976. VII. 3. 19.30 N /11/.

Mónus [ferenc], parzehas

A MÓNUS TESTVÉREK népi fazekasalkotásaiból nyílt gyűjteményes kiállítás csütörtökön Budapesten, a IX. kerület, Mester utca 5. sz. alatt levő népművészeti teremben.

8.

-Hír

Népszabadság, Bp. 1978. márc. 17.

Mónus Tereny nejmű vén

L. Mónus Ilona

Gerő György: Megújul a vásárhelyi majolika 4.

Népszabadság, Bp. 1977. dec. 29.

Mónus Ferenc, négri herámilus

L.: Mónus Ilona

~: Kentendrei . . . 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976 jún. 28.

Monus Ferenc, fazekas, a népművészet mestere.

Csaknem 200 fazekasmunkáját állítottak ki a Mátra Múzeumban található Gyöngyösi Galériában, Monus Ferenc a piktúrára emlékeztető műveit. Fazekas öseitől az egykori tálasoktól sok mindent ellesett és megőrzött. A különböző alakú kancsok, butykosok, csobolyók, köcsögök, színes, mértéktartóan színezett formái hagyományosak, őrzik az alföldi nép által kimüvelt használati edények külsejét. A padlóvázák, a nagyméretű dísztálak, a különböző ivókészletek tanuskodnak arról, hogy a mester a népművészet formakincseit átmenti a mai életbe. A felvér alapon kék mintát hordó tárgyak, az ún. porcelánosok más kolorit, a zöld és barna az igazi ebben a műfajban. A stilizált levél- és növénymotívumok mellett hangulatkeltőek a kakasos, a halos minták is, amiket ráfest az edényekre. | emlitve!

Farkas András: Monus Ferenc fazekas munkái a gyöngyösi Galériában.

Hevesi Szemle, 1979. 3. 10. old.

Mónus Ferenc, fazekas

□ MÓNUS FERENC népi fazekas kiállítása július 23-ig tekinthető meg Eger Város Tanácsának aulájában. (Eger, Dobó tér.)

2

– Mónus Ferenc
Esti Hírlap, Bp. 1979. júl. 16

Mónus Ferenc, fazekas

L: Gonda Ishón

Gulyás Éva: II. Alföldi Fazekas Triennálé kolnokon 45-46

Jászkunság, kolnok, 1982. június

XXVIII/2

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TÁRSADALMI SZEMLE

1973 MAR

1021

Mónus Illés

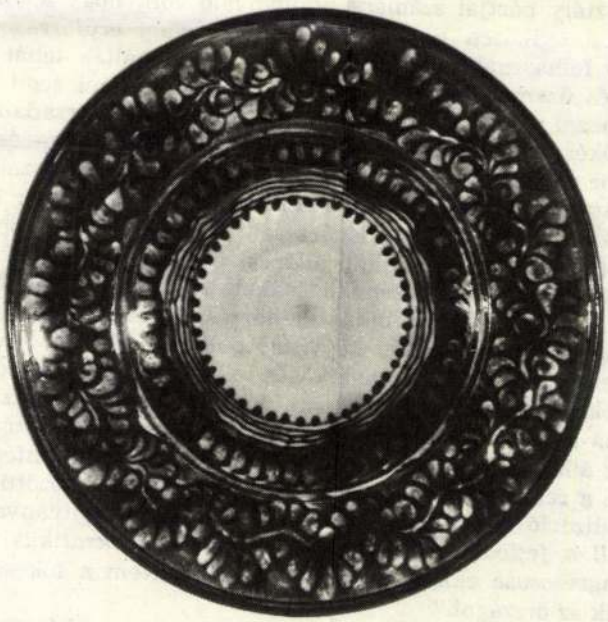

Mónus Illés: Tál

Az ipari üzemek 25 évvel ezelőtti államosítá
csakis azzal a bonyolult gazdasági, társadalm
hetjük meg, amely hazánkban a felszabadulás
ború súlyos pusztításai, az ország függetlenn
szocialista erőknek — a munkáspártok, és első
szorított Kommunista Párt vezetésével — óriá
A fasiszták által elpusztított ország gazdasá
megoldásra várt az elmaradt polgári demokratikus vívmányok megvalósítása is. A munkáspártok és a demokratikus erők állandóan erősödő hatalmi pozíciókkal rendelkeztek, bár az államhatalomban, az államapparátusban és a gazdasági életben még jelentős helyet foglaltak el a régi reakciós erők. A kezdődő társadalmi, gazdasági átalakulás hatalmas győzelme volt a *földreform*, amely a Magyarországon nagy befolyással rendelkező nagybirtokos osztály gazdasági alapját és hatalmát számolta fel.

A munkásosztály pártjai számára nyilvánvaló volt, hogy a tönkretett ország újjáépítéséhez a szűkösen rendelkezésre álló anyagi erőforrások koncentrálására, hatékony felhasználására van szükség. Megpróbálták tehát — állami rendelések, a tőkés üzemek helyreállításához nyújtott állami segítség formájában — mozgásba hozni a meglevő tőkeerőt is. De az ország társadalmi berendezkedését nem a tőkés rendszer regenerációjának szánták. Ezért — és ezt a munkásosztály hatalmi pozíciói lehetővé tették — az újjáépítést összekötötték a tőke erőteljes korlátozásával, széles körű állami beavatkozással, már 1945 őszén.

Megerősödött a tőke „kettős ellenőrzése": egyfelől a népi demokratikus államhatalom pénzügyi, hitelpolitikai, adózási és árintézkedésekkel korlátozta a tőkések mozgásterét, ellenőrizte működésüket, másfelől a széles hatáskörrel rendelkező üzemi bizottságok, a munkás-ellenőrzés nyirbálta meg a tőkések önállóságát. A tőkések és az érdekeiket képviselő politikai pártok az első időben nyíltan nem léptek fel az állami beavatkozás, ellenőrzés és korlátozás ellen, mert az intézkedéseket a helyreállítással összefüggő *ideiglenes* rendszabálynak tekintették, továbbá a termelés megindításában, a károk helyreállításában az állami rendelések, az állam anyagi segítsége a tőkések számára is fontos volt.

A haladó és a reakciós erők, a munkások és a tőkések közötti ellentétek 1946 végén, a stabilizáció sikere után éleződtek ki, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy *választani kell a fejlődés szocialista és polgári demokratikus útja között.* Az MKP III. kongresszusa ekkor adta ki a jelszót: „Nem a tőkéseknek, hanem a népnek építjük az országot."

Az MKP 1946 december végén hozta nyilvánosságra a hároméves terv javaslatát. A terv fő célja a helyreállítás volt, vagyis az, hogy a tervidőszak végére

Mónus Ferenc, fazekas

A népművészet mestere
kitüntető címet kapott:

Boldog István táncos; **Csikós Sándorné Szőllősi Ilona** szűrhímző; **Fodor Józsefné Molnár Erzsébet** szövő; **Jakkel Sándor** kékfestő; **Kathy László** szíjgyártó; **Kovács Tivadar** népzenész; **Mónus Ferenc** fazekas; **özv. Rideg Ferencné Csóti Borbála** táncos; **Tóth Imre** énekes.

– Megkezdődtek az alkotmány napi ünnepségek

Népszabadság, Bp. 1976. aug. 18. 5.

Mónus Ilona, népművész

Gém György:

Népsza

Megújul a vásárhelyi majolika

Az alig harmincöt-negyven négyzetméter alapterületű bemutatóterem polcain legalább nyolcszáz különféle formájú és mintájú falitál, váza, korsó, butykos, asztali készlet és más egyéb díszkerámia sorakozik egymás mellett. Az eleven színek, a népies és modern vonalú formák idevarázsolják Hódmezővásárhely fazekas- és kerámiaiparának múltját és jelenét. Az Alföldi Porcelángyár majolika-gyáregységében vagyunk.

A vásárhelyi majolika gazdag hagyományokra tekint vissza. A múlt század közepén több száz — volt olyan időszak, amikor négyszáz — fazekasmester dolgozott a városban. A századfordulót követő években alakult meg a majolikatelep, amely maga köré gyűjtötte nemcsak a legügyesebb mestereket, hanem a városban dolgozó festő- és szobrászművészeket is. Az összefogásnak, a hozzáértő vezetésnek köszönhető, hogy a vásárhelyi majolika a legnehezebb időkben sem hanyatlott, sőt 1929-ben a barcelonai, 1937-ben a párizsi világkiállításon díjat nyert legszebb mesterműveivel.

A hosszú, viszontagságos út után a majolika legnagyobb sikereit a legutóbbi nyolc-tíz esztendőben érte el. Az egykori kézműves-iparból hatalmas kerámiaipar fejlődött, új életre kelt egy iparág. Termelése évről évre növekszik, értéke ma már megközelíti a harmincmillió forintot. Termékei meghódították az egész világot. Legnagyobb vásárlója az NSZK, Franciaország, Svájc, Hollandia, Ausztria, de nagy az érdeklődés termékei iránt Kanadában, Japánban, Ausztráliában is.

A hódmezővásárhelyi fazekasok mindig azzal vívták ki a vásárlók bizalmát és rokonszenvét, hogy rendkívül változatos és csak jó minőségű árut adtak ki a kezükből. Így van ez most is. A majolikagyárban mintegy ezerötszáz-ezerhatszáz féle dísztárgyat készítenek. Csak díszkancsóból készül vagy ötvenféle, vázából, falitálból még ennél is több. Negyven-ötven féle színű, illetőleg színárnyalatú mázt alkalmaznak, és legalább ötszáz motívumot, amelyek túlnyomó többsége népi eredetű.

A gyáregység dolgozói folytonosan újabb kezdeményezéseken törik a fejüket. A samottkerámiát *Végvári Gyula* iparművész találta ki, az ő tervei alapján készülnek a görögtál néven árusított virágtálak. Jelenleg százhúszezer készül belőle, de több is elfogyna.

A gyár új terméke, a barna fénymázas váza.

Legújabb kezdeményezésük a barna fénymázas kerámia. Ez a termék az őszi BNV-n díjat kapott. Nemcsak a hazai, de a külföldi szakemberek is felfigyeltek rá. Egy angol cég ott nyomban nagy mennyiséget rendelt belőle. Az érdeklődés azóta se szűnt iránta. Az ötlet *Mónus Ilonától*, a gyár kitűnő népművészétől származik, akinek fivérei, *Mónus Sándor és Ferenc* országosan ismert mesterek. A gyártás technológiáját *Fazekas Gáborné*, a gyár laboratóriumának vezetője dolgozta ki.

— Ez a termék átmenetet képez a népi formából a modern formába — mondják a gyárban. — Egy kicsit antik eredetre emlékeztet.

A majolika-gyáregység kinőtte régi épületeit. A műhelyek zsúfoltak, korszerűtlenek. Megfelelő szárítók és raktárak híján a kapubejárat alatt, az égetőkemence tetején, minden elképzelhető helyen száradnak a kiformált darabok. Az üzem fejlesztésével és korszerűsítésével a vásárhelyi majolika még nagyobbat léphetne előre.

Gém György

A Chilei Kommunista Párt
latkozatot tett közzé, amely
élesen elítéli a fasiszta Pinoc
rezsim újabb mesterkedését
úgynevezett népszavazást.

Mint ismeretes, a junta a k
múltban bejelentette, hogy C
ben népszavazást rendeznek, a
lyen az ország minden 18.
betöltött lakosának kötelező
véleményt nyilvánítani: elfo
ja-e a kormányt? *A „törvé
kormány" ellenségének teki
nek majd minden olyan szen
— természetesen minden köve
ményével együtt —, aki „ne
mond a katonai rezsimnek.*

A kegyetlen terror és az ül
tetések közepette ilyen népsz
zás megrendezésével a chilei
tóságok gúnyt űznek a nép
ratából — állapítja meg a ny
kozat. — A KP hangsúly
hogy Pinochet így próbálja
félemlíteni a népet, és egy
szeretné kipuhatolni, hogy ki
ellenségei. *„Reméljük azon
hogy a chilei nép meghiúsítja*
— hangsúlyozza a dokumentum.
A kommunisták a valóban szabad
akaratnyilvánítást követelik. Ez
pedig csak akkor lehetséges, ha
helyreállítják a polgári jogokat,
megszüntetik a rendkívüli állapo-
tot, visszaállítják a szakszervezet-
ti jogokat — szögezi le a KP nyi-
latkozata. Követeli ezenkívül a
diákszervezetek és a politikai pár-
tok jogainak helyreállítását, az
összes politikai fogoly, továbbá
2500 „eltűnt" személy szabadon
bocsátását, a száműzöttek hazaté-

Az ENSZ-közgyűlés a chilei szabadság és demokrácia mellett szavazott. Groteszk dolog, hogy a népszavazást az ENSZ határozatában elítélt junta rendezi meg — állapítja meg a nyilatkozat, majd leszögezi: Chilének szabadságra van szüksége, és arra, hogy maga dönthessen a sorsáról. Erre a célra kell a népszavazás, de elengedhetetlen, hogy biztosítsák hozzá a szabadságjogokat, és helyreállítsák a biztonságot. (MTI)

kielégítéséhez.

Vállalati hitelek

Bankrendszerünknek és ezen belül a Magyar Nemzeti Banknak jelentős szerepe van a beruházások hitelezésében. Az V. ötéves terv összberuházási kerete 870 milliárd forint, ami két fő részre oszlik. Egyrészt *az infrastruktúra fejlesztésére és néhány kiemelt központi program megvalósítására* (energetika, petrolkémia), amelyeket általában az állami költségvetés lát el pénzeszközökkel, az Állami Fejlesztési Bankon és az OTP-n keresztül (lakásépítés); másrészt *a vállalati és szövetkezeti beruházásokra*, amelyeknek finanszírozása főként a vállalatok saját feilesztési alapjaiból és az azt kiegészítő hiteleszközökből, bizonyos esetekben állami támogatással bővítve történik. Az ötödik ötéves terv e beruházások finanszírozásához mintegy 100—110 milliárd forintos hitelkeretet irányoz elő a Nemzeti Bank számára. Ebből 45 milliárd a jól ismert exportbővítő — több piacon értékesíthető termékek előállítását szolgáló — hitelalap.

Monus Ilona fazekasmester

Szentendrén, a hódmezővásárhelyi Monus testvérek állították ki fazekasremekeiket: Monus Ilona, Sándor, Ferenc. A megnyitóra megérkezett a két fiútestvér.

TV-híradó

1976. VII. 3. 19.30 N /11/.

Mónus Ferenc Azarekas

a huszonkettedik Vásárhelyi Őszi Tárlaton szerepelnek cserépedényei.

Szabad Föld, 1975. okt. 19.

Mónus Ilona, fazekas

L.: Mónus Jerem

Dömötör János; A Mónus testvérek 943-945.

Életm és Tudomány, Bp. 1977. júl. 29. XXXII/30

Mónus Ilona

Pálinkás Korsó, kev. 28

20. Vasárhelyi Őrri Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Mónus Ilona

Kétfüles ~~A~~ padlóváza, Ret. 50 cm
Kompo butella, Ret., 16 cm

20. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Mánus Hona

Sörös tévlet, kev. 7 db-os
Tál, — " — 1 db 30 cm

20. Vásárhely i Öszi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Mónus Ilona

Tál, Mer., Ø32 cm
Tál, Mer. Ø29 cm

21. Vásárhelyi Tárlat

Mónus Ilona

a Hódmezővásárhelyi Majolikagyár kiállításán munkái szerepelnek.

Fedor Ágnes: Hatvan éves a Hódmezővásárhelyi Majolikagyár.
Magyar Nemzet, 1972. szept. 12.

Mónus Ilona, fazekas,
népi iparmű vék

Hódmezővásárhelyi.
Ma is dolgozik. (Fény kép: írókával
munka közben.)

— : Íróka és korong 4.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. jan. 20

Mónus Ilona

Iparművész

Kiállítás Szegeden

Magyar Hírlap 1973 XII 335

Mónus Ilona,

Monus Sándor és Mónus Ferenc népi fazekas iparművészek alkotásaiból nyilt kiállitás nov.16-áh Celldömölkön.Édesapjuktol Mónus Sándortól tanulták a szakmát.

Magyar Hirlap 1974 317/12

Mónus Ilona

Tál	Kerámia	Ø 32 cm
—"—	—"—	Ø 29 cm

21. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely 1974.

Mónus Ilona, Jarekas

Népi iparművész. Kiállítása
nyílt meg Cell dömölkön.

—: Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 17.

Mónus Ilona

Kerámiáit a Hódmezővásárhelyi

Majolika gyárban készíti

Magyar Nemzet 1972 szeptember 12
4. old.

Mónus Ilona

népi iparművész az írókkal.

Írások-Magyarország 1973/17 Föld.

Monus Ilona
farekas

Monus Ilona hosszabb időn át
dolgozott a vásárhelyi Majolika-
gyárban és ~~et~~ a modern formak
hatása a népművészet átirtabb
fogalmazása felé orientálta

Dömötör János: Elő fazekas népművészet.
Művészet, 1974. április - 26. oldal

Monus Ilona
fazekas

„Fali dísztál" (repro)

Dömötör János: Élő fazekas népmüvészet.
Müvészet, 1974. április - 26. oldal

Monus Ilona

fanhas

A pécsvaradi Gerencsér Sebestyén
nepi fanhas kiállításon kapott
tölt alkalommal díjat Monus
Ilona.

Dömötör János: A 16 fazekas népmüvészet.
Müvészet, 1974. április - 26. oldal.

Mónus Ilona fazekas népművész

Veszprémben rendezték meg a Mónus-testvérek kiállítását. Mónus Sándor fazekasmester gyermekei közül Ilona Sándor és Ferenc fejlődtek önálló fazekas népművészekké. Az ő műveiket láthatjuk a kiállításon.

r. i.: Vásárhelyi fazekasok.

Napló (Veszprém), 1974. aug. 3.

Mónus Ilonka, népi iparművész

Néhány éve a Szegedi Sajtóház művész-klubja egymást követően önálló kiállításon mutatta be a 3 Mónus-testvér: Ilonka, Sándor és Ferenc fazekas népi iparművészek alkotásait.

T.L.: Tovább éltetni az örökséget.
Dél-Magyarország /Szeged/, 1976. szept. 11.

Mónus Ilona, népi kerámikus

MEGNYÍLT:

Szentendrei nyár

Tegnap este Szentendrén, a Pest megyei Művelődési Központban ünnepélyesen megnyitották az idei *szentendrei nyár* rendezvénysorozatot. *Marosvölgyi Lajos*, Szentendre város tanácselnöke köszöntötte a vendégeket és méltatta a Dunakanyar hangulatos kisvárosának, Szentendrének azt a törekvését, amely változatlanul kulturált szórakozást teremt magának, a város polgárainak, s a nagyszámú, Szentendrére látogató, turistának. Tegnap két kiállítás is nyílt: a Ferenczy Múzeumban *Kmetty János* festőművész emlékkiállítása és a *Vajda Lajos* amatőr képzőművészeti stúdió tagjainak kiállítása a Péter-Pál utcai pinceklubban. Július 3-án, szombaton *Mónus Ilona*, *Mónus Sándor* és *Mónus Ferenc* népi keramikusok kiállítását nyitják meg, a Pest megyei Művelődési Központ és könyvtár előcsarnokában.

Az ünnepélyes megnyitó alkalmából tegnap este a Budapest Táncegyüttes, Tájak, emberek, a Halálra táncoltatott lány és a Tavaszvárás című műsorát mutatta be.

— ke

2.

ESTI HIRLAP, 28.

Mónus Ilona, [ ]

L: Végvári Gyula

Tandi L. Végvári Gyuláról 92-96

Tükörtáj, Szeged, 1979. nov. XXXIII/11

Mónus Ilona, festőasszony

Végvári Gyula 9 évig dolgozott tervezőként a Majolikagyárban, az idő alatt kiváló mesteremberekkel dolgozott, akikkel fél szavakból is értették egymást. Szabó Sándor a korongozó, vagy Mónus Ilona a csodálatos kezű festőasszony sokat segített elképzelései megvalósításában.

Tandi Lajos: Műteremlátogatás Végvári Gyulánál.
Tiszatáj, Szeged, 1979. 11. 93. old.

Mónus Ilona, fazekas-festőasszony

A vásárhelyi fazekasok közül Vékony Sándor vitte tovább ezt a nemes hagyományt. Mellette még a Mónus-testvérek azok, akik ma is visznik tovább a népművészet tiszta formáit: Mónus Ferenc, Sándor, Ilona és János.

Mónus Ilona a Majolikagyárban dolgozott, díszítőként.

„... tőrák alá, ki tüzet rak..."

1982. május 25. Televízió, 18.05 /V Gné/.

Mónus Imre, népművész

Kerámiáit most háziipari szövetkezetben kéziti.

—: Új népművészeti műhely Hódmezővásárhelyen 8.1

NÉPSZABADSÁG, Dn-1961. jan. 19. [Vidéki]

Mónus Julia
népművész

M.D.Y.

Méltatás,

Földes Anna: A hovorug művészen
Nők Lapja, 1960. dec. 1 – 48 szám

MDK

Mónus Júlia

(vásárhelyi majolikaggyár)

művei szerepeltek a negyedik Vásárhelyi Őszi Tárlaton. (más adat nincs.)

Artner Tivadar: A vásárhelyi fiatal művészek vallomása.

Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 45. sz. [4. l.]

Monumentum

(Bihar vm.)

Klobusitzky-kastély

225 l.

Zádor-Rado

Molnár Imre
/Özd

1953. a borsodiak kiállitásán a grafikai teremben szerepeltek munkái.

Hajdu Béla: A borsodi képzőművészek harmadik megyei kiállitása
Északmagyarország 1953. okt. 29

Mónus János

Mónus János és Szőke Zsuzsanna terve /statikus Kánya Zoltán/ az alábbi pályázaton 25.000 forintos megvételben részesült /ismertetés, képpel/:

Molnár Péter: A MTESZ székház tervpályázata 1970. Magyar Építőművészet, 1971. 1.sz. 2-7. l.

Mónus János

Az Általános Épülettervező Vállalat épitésze. Az "Ybl Miklós-dij III. fokozatával" tüntették ki, -közli a lap: "Dijak, kitüntetések - 1974" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 6.
XVIII. évf. 14. sz. 2. lap.

Mónus János

az előbbi pályázaton részt vett - díjat nem nyert - magyar tervezőcsoportok egyikének, Fröke Zsuzsa csoportjának egyik tagja. (tervező)

A belgrádi Operaház nemzetközi tervpályázata. 1971. Magy. É. 1972. 5. sz. 8-11. l.

Mónus János

Általános Épületkivitelező Vállalat

a budapesti OKISZ-székház kivitelezéséért

az Ybl-díj 1974 III. fokozatát kapta

Magyar Építőművészet 1974/4

13. old

Építész: Mónus János és Nagy Sándor
ajánlati terv.
1) bővítés.

MTI ÜDÜLŐ ÉS OKTATÓ SZÁLLÓ
SIÓFOK-ARANYPART

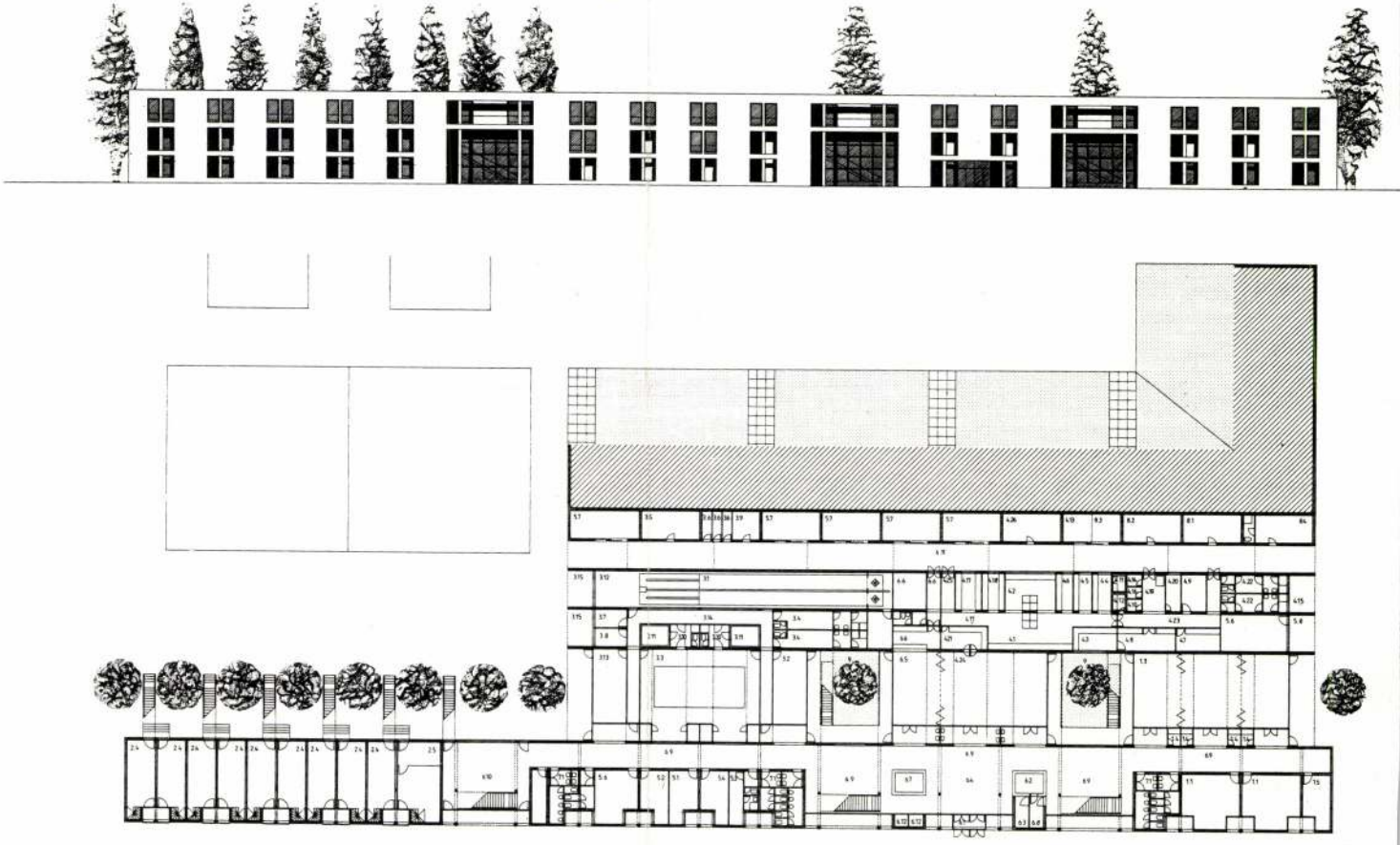

MTI Üdülő és oktató szálló, Siófok-Aranypart. Ajánlati terv. Építész: Mónus János és Nagy Sándor

Magyar Építőművészet, 1989, 1-2 szám, 12 old.

SI TEMETŐ, RAVATALOZÓ, VÁC

MÓNUS JÁNOS, NAGY SÁNDOR

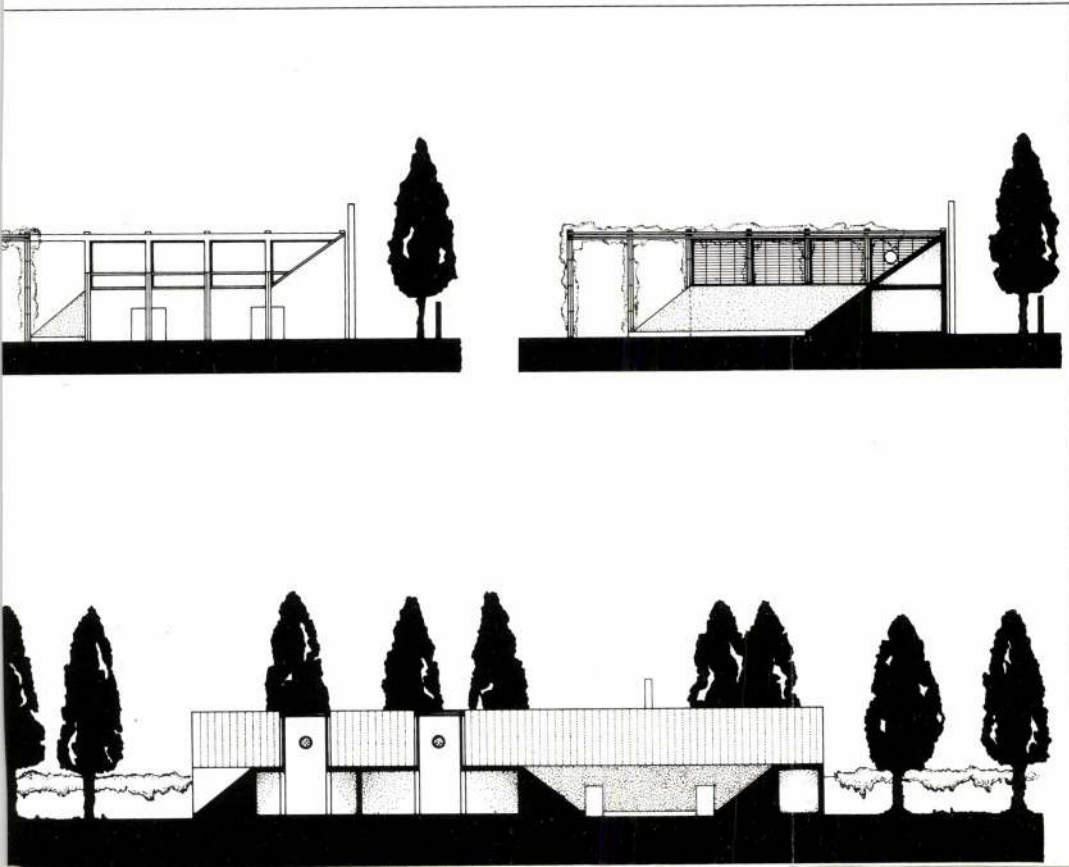

Kedves Tanácselnök elvtárs!

Részt vettem a közelmúltban lezajlott Vác, Alsóvárosi köztemető „versenytárgyalásos" tervpályázatán. Tapasztalatom szerint a rosszul értelmezett versenyszellem életrehívása bizonytalan tendenciájú építésügyünk egy szélsőséges példáját kreálta. A ravatalozó pályázata sajnos több szempontból nem szolgálta sem az építtető, sem az építészeti kultúra, sem az építésztervezők érdekeit.

A 19 db beruházási programszintű tervjavaslat beszerzése — térítésmentesen — az építésztervező-társadalom kihasználását jelenti, annak sorvadó, munkanélküli helyzetében. A korrekt eljárás országos tervpályázat kiírása lett volna, a tervpályázati szabályok betartásával.

A döntésben résztvevők között nem volt gyakorló építésztervező, vagy építőművész szövetségi tag, így azok illetékessége vitatható.

A tervezési díjra, határidőre vonatkozó ajánlatot kettős zárt borítékban kérte a kiíró szerv, míg a terveket nyíltan, külön dokumentálva. E kiírás a tervek bírálása utáni borítékbontást feltételezett. Helyette már a tervismertetést ezek tartalma befolyásolta.

A hozott döntés szerint a legrövidebb határidőt vállaló, egyik legolcsóbb tervezési díjat igénylő terv a leggazdaságosabb, legjobb funkciójú, legszínvonalasabb termék. Mindegyik állítás igazságvalószínűsége: 0. A nyertes a 15 millió

Mónus János, építész

CSALÁDI HÁZ AJTÓI

MÓNUS JÁNOS

Családi ház ajtói. Tervező Mónus János.
A) Belső felnyíló ajtó.
B) Belső tolóajtó.
C) Külső bukó-nyíló ajtó.
D) Belső hőszigetelt (szauna) ajtó.
E) Külső toló-emelő ajtó.
F) Külső feltolható ablak
Doors of a family house. Design by János Mónus

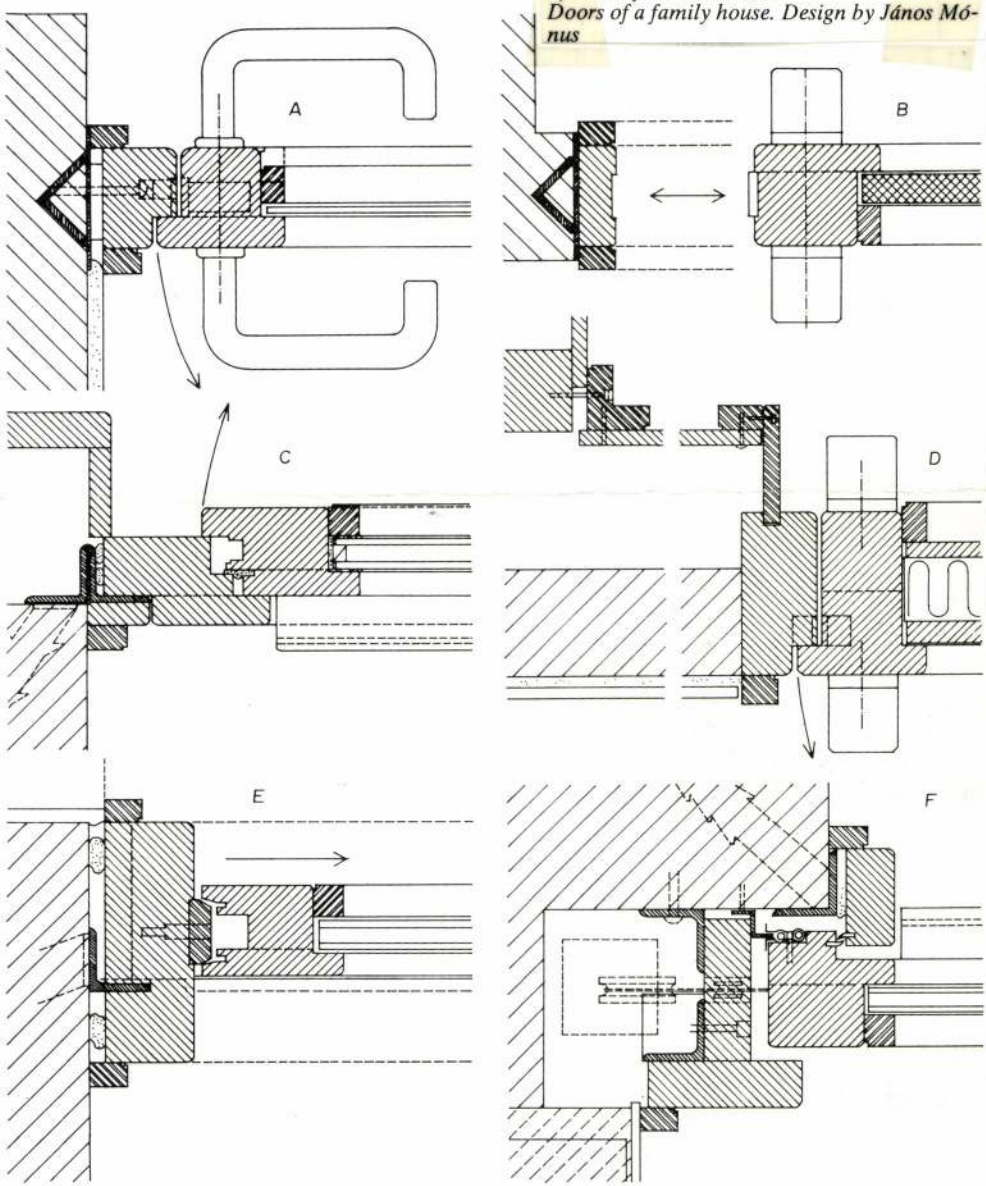

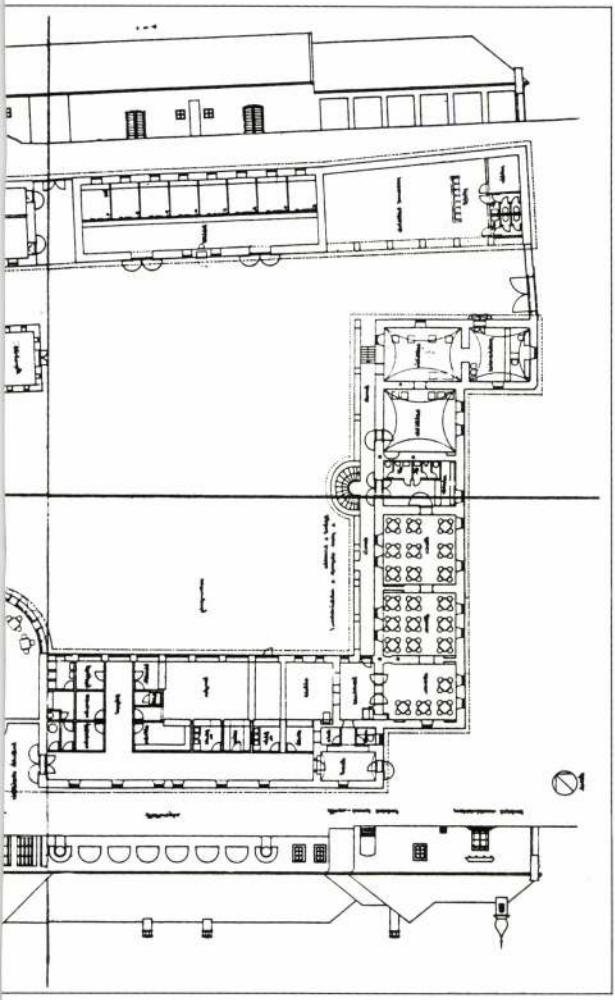

A település nagyon elhanyagolt, lehetőségeihez képest semmi sem történt az elmúlt 40 évben, talán a „fejlődésnélküliség" miatt maradtak meg lehetőségei a jövő számára. Múltja rendkívül gazdag, történelmi személyiségek kötődnek nevéhez.

Az épülettömb egységére utalnak a régi térképek, bár biztos, hogy posta mindig csak a kisebbik rész lehetett. A fejlesztés hiánya következtében nagy építkezések nem történnek a faluban, a tetőtér-beépítés heterogén építészeti megjelenésétől továbbra is meg kell kímélni! Ezért a szálloda kialakításánál a tetőtér igénybevétele helyett a tömb egységének visszaállítását javaslom. A rendezési terv a Postaház melletti területet három családi ház céljára szétparcellázná! Inkább lovakat kellene tartani, és itt futtatni, a posta múzeum úgyis csak lovakkal együtt érdekes.

Tállya, tervpályázat
Részlet Ágó Mátyás műleírásából

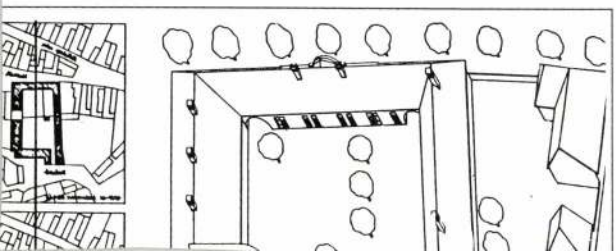

Mónus János, építész
Családi ház ajtaja.

2.) folytatás.

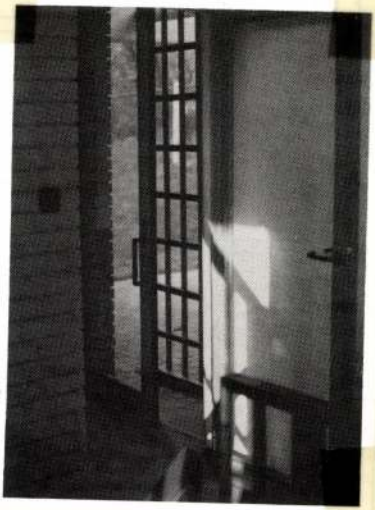

Családi ház belső részlete, Budapest II., Balogh A. 28/a. Tervező: Mónus János
Inner detail of the family house. Budapest. Architect: János Mónus

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2. szám, 10-old.

Mónus János, építész

Városi Temető, Ravatalozó, Vác. Mónus János, Nagy Sándor

djánlati terv. Építész: Mónus János és Nagy Sándor.

Oldalhomlokzat és keresztmetszet, hosszmetszet, földszinti alaprajz. (repr.)

Mónus János levele, melyet „Kedves Tanácselnök elvtárs!" – nak címzett. (repr.)

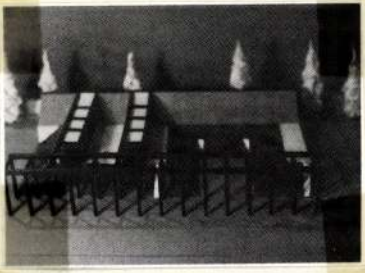

Magyar Építőművészet, 1989, 1–2 szám, 11-old.

MÓNUS János ajtón

HANGVERSENYEK

BAKÁTS TÉR – SZABADTÉRI SZÍNPAD 30-án 20 órakor a ferencvárosi Ádám Jenő Zeneiskola szimfonikus zenekari koncertje. Vezényel: Szentmáry Kálmán és Varasdy Ernő. 1-jén 20 órakor Strauss-koncert. Közreműködik: a Talentum Táncegyüttes (koreográfus: Szirmai Béla és Somogyi Tibor) és a Ferencvárosi Strauss Zenekar (hangversenymester: Hidi Péter). Vezényel: Bogár István.

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháromság tér 2.) 30-án 20 órakor Trajtler Gábor orgonaestje. Buxtehude: fisz-moll prelúdium és fúga. Bach: d-moll triószonáta, BWV. 527., h-moll prelúdium és fúga, BWV. 544. Walcha: Három korálelőjáték. Bartók: Az éjszaka zenéje (Trajtler Gábor átirata). Liszt: Bach fantázia és fúga.

TÁRLATOLGATÓ

ADY EMLÉKMÚZEUM (V., Veres Pálné u. 4–6.) Ady Endre otthona.

ARANY SAS PATIKAMÚZEUM (I., Tárnok u. 18.) A patika története. Gyógyszerészet a reneszánsz és a barokk korában.

AQUINCUMI MÚZEUM ÉS ROMKERT (III., Szentendrei út 139.) Istenek, katonák, polgárok Aquincumban.

BARTÓK BÉLA-EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29.) Bartók Béla emlékszobái. Bartók Béla életútja. A Magyar Posta bélyegei Bartók Béláról. Bartók a képzőművészetben.

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) Gábor Marianne kiállítása.

BÉLYEGMÚZEUM (VII., Hársfa u. 47.) A világ postabélyegei. Az 1945–1946-os magyar infláció türelmi időszakai.

BOD ÉVA KIÁLLÍTÓTERME (II., Bimbó út 72.) Kerámiaszobrok, mozaikasztalok, vázák.

BUDAPEST GALÉRIA (V., Szabadsajtó u. 5.) Tibeti napló – Paulius Normantas fotóművész kiállítása.

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA (III., Lajos u. 158.) Pátzay Pál állandó kiállítása.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM – VÁRMÚZEUM (I., Szent György tér 2.) Gótikus szobrok a budai királyi palotából. Buda középkori királyi várpalotája. Régészeti ásatások Budapesten. Budapest a középkorban. Gyarmathy Tihamér kiállítása. Utak Európába – Aquileia – római kori borostyánkövek kiállítása.

CONTRA AQUINCUM (V., Március 15. tér) A Pannonia limes védelmére épített Aquincum ellenerődje a Duna ősi átkelőhelye mellett.

CORVIN MŰVELŐDÉSI HÁZ (XVI., Thököly u. 13.) Sorki Dala Andor művésztanár és tanítványainak kiállítása.

CSEPEL GALÉRIA ÉS HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (XXI., Szent Imre tér 3.) Kling József szobrászművész kiállítása.

CSONTVÁRY GALÉRIA (V., Vörösmarty tér 1.) Válogatás mai kortárs képzőművészek alkotásaiból.

DOROTTYA GALÉRIA (V., Dorottya u. 8.) Szmetana Ágnes kiállítása.

ERDŐS RENÉE-HÁZ (XVII., Báthory u. 31.) Tarjáni Simkovits Jenő festő és grafikus 100. születésnapjára rendezett kiállítás.

ERNST MÚZEUM (VI., Nagymező u. 8.) Derkovits-ösztöndíjasok beszámolókiállítása.

ÉRI GALÉRIA (V., Ferenciek tere 5.) Magyar és külföldi kortárs művek.

EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM (V., Deák tér 4.) Evangélikusság a magyar kultúrában.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA (VI., Andrássy út 112.) Gráf Ildikó Esőerdők című fotókiállítása. Pál Csaba kiállítása. György Zsolt kiállítása.

FORGÁCS MŰVÉSZETI ANTIKVÁRIUM (V., Stollár Béla u. 12/C) Bánhegyi László Vesta című kiállítása.

FORTUNA 11 GALÉRIA (I., Fortuna u. 11.) Képzőművészeti alkotások, a herendi majolika bemutatása.

FŐVÁROSI GÁZMŰVEK RT. MŰVELŐDÉSI KÖZPONTJA (III., Sujtás u. 3.) Winkler Csabá fotóművész Csíksomlyói búcsú 1995 című kiállítása.

FRANCIA INTÉZET (I., Fő u. 17.) Jean-Pierre Messiale francia festő Allegóriák című kiállítása. Móser Zoltán kiállítása.

FÜRDŐMÚZEUM (III., Flórián téri aluljáró) Előzetes bejelentés alapján látogatható (telefon: 180-4650).

GAÁL IMRE GALÉRIA (XX., Kossuth L. u. 39.) Az érzelmek üzenete című kiállítás.

HADTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Tóth Árpád sétány 40.) A kézifegyverek története. Tizenhárom nap... 1956. október 23.–november 4. Magyar Aero Múzeum, Oshawa, Ontario, Kanada. A Magyar Királyi Honvédség, 1922–1945. Katonák, várak, fegyverek (vármakett, XV. század). A hadak története Magyarországon, 896–1686. Díszudvar: a XII–XIII. századi városfal maradványai. Híretek együtt él velünk – emlékkiállítás a Magyar Királyi Honvédség 125., a Hadilevéltár és a Hadimúzeum alapításának 75. évfordulójára. ...És Magyarország hadszíntér (1944–1945). Buda vára a miénk – emlékkiállítás Budavár 1849. május 21-i visszavételére. A hazáért mindhalálig – a Magyar Királyi Honvéd Ludovika története (1808–1944). Hagyományos indonéz fegyverek – R. M. Soelaeman Pringgodigdo nagykövet gyűjteménye. Amerikai katonák az európai hadszíntéren, 1944–1945 – Mesterházy Sándor magángyűjteménye. Vegyi harc, vegyi védelem. Szabadságharc és forradalom képekben – a Magyar Honvédség napja alkalmából gyermekpályázatok alkotásaiból rendezett kiállítás. Kiállítás a magyar űrhajózás 15. évfordulója alkalmából.

HARIS GALÉRIA (XII., Városmajor u. 48/B) Változatok a rendre című kiállítás.

HERCULES-VILLA (III., Meggyfa u. 19–21.) Előzetes bejelentés alapján látogatható (telefon: 180-4650).

HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM (VI., Andrássy út 103.) A kínai buddhizmus művészete (X–XIX. század).

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33–37.) Művészet és mesterség. Historizmus és eklektika. Paradoxon – Üveg – Művészet. Ékszerek üzenete című kiállítás.

JÓKAI EMLÉKMÚZEUM (XII., Költő u. 21.) Jókai Mór emlékszoba.

JÓZSEF ATTILA-EMLÉKSZOBA (IX., Gát u. 3.) József Attila-emlékkiállítás.

JÓZSEFVÁROSI KIÁLLÍTÓTEREM (VIII., József krt. 70.) C. Kürthy Zsuzsanna Városi leletek 1991–1994 című fotókiállítása.

KAROLINA GALÉRIA (XI., Karolina út 17.) Turó Zoltán festőművész kiállítása.

KASSÁK MÚZEUM (III., Fő tér 1.) Kassák Lajos irodalmi, képzőművészeti munkássága, 1919–1967.

KERENGŐ (Jáki kápolna, XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára) A galériához tartozó képzőművészek alkotásai.

KISCELLI MÚZEUM, FŐVÁROSI KÉPTÁR (III., Kiscelli u. 108.) Emlékek Pest-Budáról, XVIII–XIX. század. Válogatás a Fővárosi Képtár XX. századi gyűjteményéből. Az Arany Oroszlán patika. Fővárosi nyomdák a XVIII–XIX. században. Forgács Péter Inventárium című kiállítása.

KISPESTI VIGADÓ (XIX., Fő u. 22.) Szabó Árpád festőművész kiállítása.

KNOLL GALÉRIA (VI., Liszt F. tér 10.) Ingeborg Strobl (Ausztria) kiállítása.

KODÁLY ZOLTÁN EMLÉKMÚZEUM ÉS ARCHÍVUM (VI., Kodály körönd 1.) Pillantás az alkotóműhelybe. Emlékszobák.

KONDOR ÉTTEREM (V., Arany János u. 17.) Zvolszky Zita képzőművész kiállítása.

KORINTHOSZI TEREM (Műjégpálya, XIV., Olof Palme sétány 5.) Kagyló-, csiga- és korallkiállítás.

KOSZTOLÁNYI KULTURÁLIS KÖZPONT (IX., Török P. u. 3.) Koszta Zsófia iparművész Magyar tarot kiállítása.

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM (XIV., Városligeti krt. 11.) Eredeti járművek. A közúti közlekedés története. A városi közlekedés fejlődése. Vasúttörténeti kiállítás. Repüléstörténeti és űrhajózási kiállítás (Petőfi Csarnok). 100 éves a magyar állami hajózás. Vásárhelyi Pál és a reformkori mérnökgeneráció. 25 éves a budapesti metró.

Bartók műhelyében – a kiállítás az MTA Zenetörténeti Múzeumban (I., Táncsics u. 7.) látható

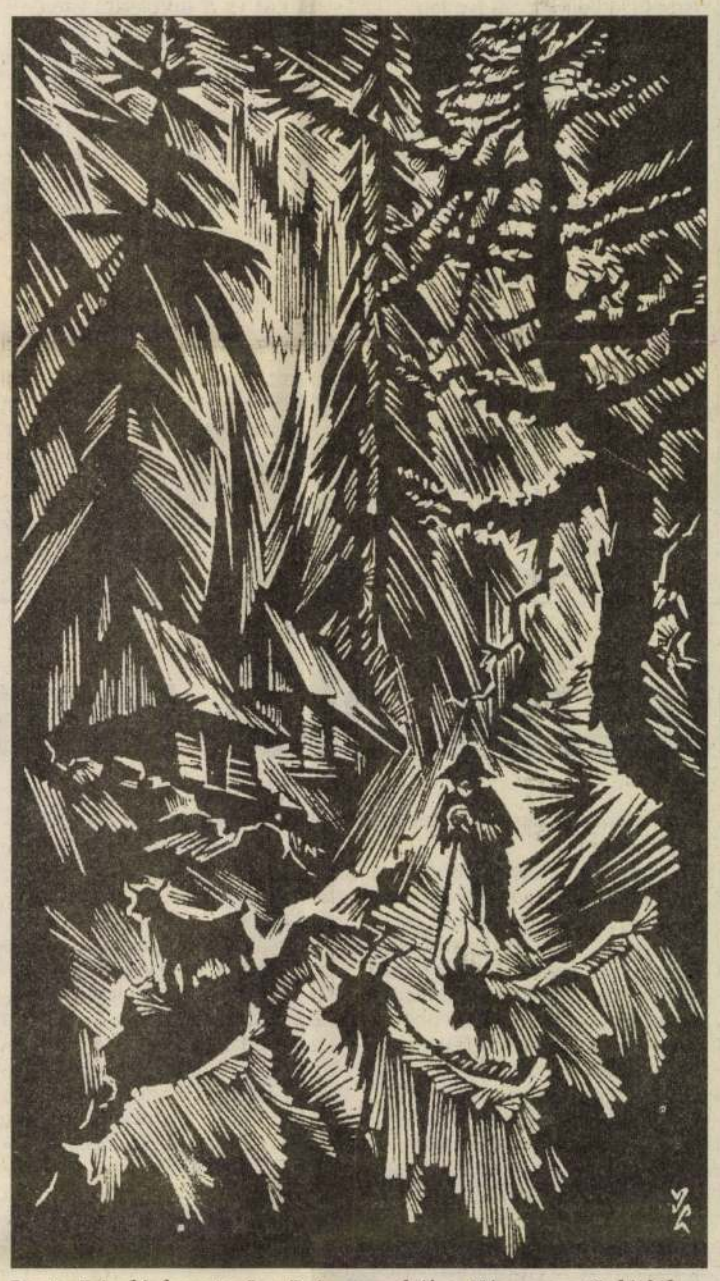

Imets László fametsző művész munkái a Vármegye Galériában (V., Vármegye u. 11.) várják az érdeklődőket

KRESZ GÉZA MENTŐMÚZEUM (V., Markó u. 22.) A magyar mentésügy 100 éve. A világ legnagyobb mentőszervezetei 1244-től napjainkig. Titanic-emléksarok.

LAKÁSMÚZEUM (III., Fő tér 4.) Kun Zsigmond néprajzi gyűjteményéből rendezett kiállítás.

LENGYEL INTÉZET (VI., Nagymező u. 15.) Ötvenhét hónap – a lengyel társadalom a második világháború alatt.

LISZT FERENC EMLÉKMÚZEUM ÉS KUTATÓKÖZPONT (VI., Vörösmarty u. 35.) Liszt Ferenc egykori berendezett lakása a Zeneakadémián. Liszt Ferenc és korának magyar irodalma.

LORD MAJOR GALÉRIA (Városmajori Szabadtéri Színpad) Kovács Éva grafikusművész kiállítása.

LUDWIG MÚZEUM (Budavári Palota, A épület). Nemzetközi kortárs művészet.

LUTTÁR GALÉRIA (XIII., Hegedüs Gyula u. 24.) Vasarely-grafikák.

MAGYAR ÁLLAMI FÖLDTANI INTÉZET TUDOMÁNYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNYE (XIV., Stefánia út 14.) Kőzetek, ásványok, geológiai ritkaságok.

MAGYAR ELEKTROTECHNIKAI MÚZEUM (VII., Kazinczy u. 21.) Az erősáramú elektrotechnika története.

MAGYAR NEMZETI BANK BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYŰJTEMÉNYE (V., Szabadság tér 8.) A pénzkibocsátás Magyarországon.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (I., Dísz tér 17.) Középkori és reneszánsz kőtár. Gótikus faszobrok és táblaképek. Késő gótikus szárnyas oltárok. Késő reneszánsz és barokk művészet. XIX. századi festészet, szobrászat. XX. századi festészet, szobrászat és éremművészet. Munkácsy Mihály és Paál László művészete. Mai argentin művészek. Aranyérmek, ezüstkoszorúk – Műpártolás és művészkultusz a XIX. században.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) A magyar koronázási jelvények.

MALOMIPARI MÚZEUM (IX., Soroksári út 24.) A malomipar története.

MARTON GALÉRIA (I., Tigris u. 55.) Marton László szobrászművész kiállítása. A tárlat előzetes telefonbejelentésre látogatható (telefon: 175-0985).

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháromság tér) Egyházművészeti gyűjtemény.

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM (XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára) A magyar mezőgazdaság és állattenyésztés története. Fénykép a változó paraszti társadalomban – Egy falusi fotográfus képei (1936–1970). Földosztás 1945. Természetvédelem és vadgazdálkodás – Nemzetközi gyermekrajz-kiállítás.

MHB IMMO ART GALÉRIA (V., Deák F. u. 15.) Haás István grafikusművész kiállítása.

MTA ZENETÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Táncsics M. u. 7.) A zeneélet és a hangszerkultúra emlékei Magyarországon. Bartók műhelyében.

NEMÉNYI LILI–HORVÁTH ÁRPÁD -EMLÉKSZOBA (Pesterzsébeti Múzeum, XX., Baross u. 53.) Emlékkiállítás.

NÉPRAJZI MÚZEUM (V., Kossuth tér 12.) A magyar nép hagyományos kultúrája.

NO. 5 GALÉRIA (V., Apáczai Csere János u. 5.) Állandó kiállítás a galéria művészeinek munkáiból. Szőnyi György Drops című kiállítása.

ÓBUDAI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (III., Fő tér 1.) Kispolgári szecessziós enteriőr a Kőszegi-hagyatékból. Játéktörténeti „raktárkiállítás" kicsiknek és nagyoknak.

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR (Budavári Palota, E épület) De profundis – Halász Gábor-emlékkiállítás. Nikolaus Lenau Nyughatatlan lélek vagyok... című kiállítása.

ÖNTŐDEI MÚZEUM (II., Bem J. u. 20.)

ÖRMEZEI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XI., Cirmos u. 8.) Rózsa Zsuzsa textilképei.

PATAKY GALÉRIA (X., Szent László tér 7–14.) A századforduló iskolája – iskolatörténeti kiállítás. Középkori Ribillió – N. Kiszely Melinda baba- és jelmeztervező művész kiállítása.

PESTERZSÉBETI MÚZEUM (XX., Baross u. 53.) Pesterzsébet és Soroksár történeti emlékei.

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM (V., Károlyi u. 16.) Petőfi és kora. A Hetedik (József Attila). Irodalmi évfordulók 1995: Nagy László-emlékkiállítás. Moser Zoltán irodalmi fotói.

POSTAMÚZEUM (VI., Andrássy út 3.) Postatörténeti állandó kiállítás.

RÁDIÓ- ÉS TELEVÍZIÓMÚZEUM (Diósd, Rádióállomás, Kőbányai u.) A magyar rádiózás története.

RÁTH GYÖRGY MÚZEUM (VI., Városligeti fasor 12.) Kína művészete. Japán művészete. Koreai írószoba a XIX. század végén.

REICH KÁROLY-EMLÉKSZOBA (XII., Tusnádi u. 31.) Az emlékszoba telefonbejelentésre látogatható (156-1726).

SEMMELWEIS ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Apród u. 1–3.) Képek a gyógyítás múltjából.

STÚDIÓ GALÉRIA (V., Képíró u. 6.) Sárkány Sándor kiállítása.

SZANTHOFFER IMRE MŰTERME (XII., Tamási Áron u. 42.) Olajfestmények, grafikák, szobrok. A műterem előzetes telefonbejelentésre látogatható [185-8297, (06-88) 381-648].

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Dózsa György út 41.) Egyiptomi kiállítás. Régi képtár. Barokk szoborgyűjtemény. XIX. századi gyűjtemény. XX. századi gyűjtemény. Román opalka. Bernard Schultze Nagy formátum című kiállítása.

SZOBORPARKMÚZEUM (XXII., Balatoni út–Szabadkai utca sarok) A többtonnás szocializmus.

TAM TAM GALÉRIA (XIII., Csanády u. 19.) Napnővér – Holdfivér – Szeivolt Kata és Tóth Árpád kiállítása.

TECHNIKATÖRTÉNETI MTV-GYŰJTEMÉNY (IX., Lenhossék u. 35.) A televízió négy évtizede képekben és gépekben.

TELEFÓNIAMÚZEUM (I., Úri u. 49.) Távközlés-történeti állandó kiállítás.

THERMÁL GALÉRIA (Margitsziget) Erdélyi Klára festőművész kiállítása.

TM GALÉRIA (V., Fehér hajó u. 10.) Kortárs művészeti alkotások kiállítása.

TÖLGYFA GALÉRIA (II., Henger u. 2.) A kaposvári Iparművészeti Szakközépiskola és Ipari Szakmunkásképző Intézet 25 éves fennállásának alkalmából rendezett jubileumi kiállítás.

TŰZOLTÓMÚZEUM (X., Martinovics tér 12.) A tűzvédelem fejlődése az őskortól napjainkig.

ÚJPEST GALÉRIA (IV., Árpád út 66.) E. Szabó Margit alkotóművész képeiből, rajzaiból, textiljeiből rendezett kiállítás.

XI. KERÜLETI HELYTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS (Petzval J. u. 42.) A kerület régészeti, építészeti és repüléstörténeti emlékei.

VÁRFOK 14 GALÉRIA (I., Várfok u. 14.) Rácmolnár Sándor Pets – Kedvencek című kiállítása.

VÁR GALÉRIA (I., Táncsics M. u. 17.) XX. századi magyar és külföldi, valamint kortárs festmények, grafikák, szobrok.

VÁRMEGYE GALÉRIA (V., Vármegye u. 11.) Imets László fametsző művész kiállítása.

VÉGÁLLOMÁS GALÉRIA (II., Hűvösvölgy, 56-os villamos végállomása) Forster Jakab festőművész kiállítása.

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) A IX. esztergomi fotóbiennálé Fotogramok című kiállítása. Szalatnyay József festőművész emlékkiállítása.

VIRÁNYOSI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XII., Szarvas G. út 8/C) A virányosi rajztanoda fiatal művészeinek grafikai kiállítása.

ZVOLSZKY GALÉRIA (V., Szervita tér 2., III. e. 1.) Kortárs képzőművészeti lakásgaléria. Látogatható előzetes telefonbejelentkezéssel [118-3880, (06-20) 347-160].

ZSIDÓ MÚZEUM (VII., Dohány u. 2.) A zsidó vallás kegytárgyai. A második világháború magyar zsidótörténete. Áldozatok és gyilkosok – Gedő Ilka gettórajzai és Román György portréi a háborús bűnösök népbírósági tárgyalásáról.

BULI VAN

BUDAVÁRI LABIRINTUS (I., Úri u. 9.) 30-án Vertigo, 1-jén Kreolsikoly.

E-KLUB (X., Népliget) 30-án kisterem: Median Stripe, nagyterem: Kimnovák. 1-jén disco és rockcirkusz.

KÖZGÁZ D. C. (IX., Fővám tér 8.) 30-án Dániel Annah és együttese.

MADE INN MUSIC CLUB (VI., Andrássy út 112.) 30-án Géniusz, 1-én SNF-party.

MÁJUSKERT ROKKKOCSMA (XXI., Táncsics M. u. 126.) 30-án Kispál és a Borz, Vidámpark.

ORCZY KERT 30-án Vörös István és a Prognózis.

RINCON LATINO – LATIN KOCSMA (VIII., Kiss József u. 12.) Mindennap latin-amerikai ízek, koktélok, zene. Szerdán, pénteken és szombaton 21 órától tánczene.

TILOS AZ Á (VIII., Mikszáth tér 2.) 30-án Vidámpark, Keleti fény, 1-jén Uzgin Üver, 4-én Kamondy Imi és barátai.

TOTAL CAR (IV., Váci út 40.) 30-án és 1-jén magyar hardcore-fesztivál.

VÖRÖSMARTY MŰVELŐDÉSI HÁZ (VIII., Golgota u. 3.) 30-án Dekameron, Vészkijárat, Lend Slide, Red Power.

OTP BANK GALÉRIA
Budapest V., Nádor u. 15.
Nyitva: naponta 10–18 óráig.
Június 22.–július 12.
Kaszás István Viktor festőművész kiállítása
6757 JP

A város, amelyben lehetett élni

„Fénsztr mók" – kiáltotta a Kígyó tér közepén ácsorgó ablakos. Nem messze tőle vízhordó kínálta portékáját, a Duna akkor még tisztítás nélkül is iható vizét: „Dónavósz káfn". Mellette almaárus próbálta rátukmálni a korzózó polgárokra szép masáncki almáját.

Akkoriban még lehetett élni Pest-Budán.

Amikor *Létay Miklós* könyvét a kezembe vettem, édesapám meséi jutottak eszembe az ötvenes évek Budapestjéről, amikor még olyan kevés volt az autó, hogy biztonságosan át lehetett kelni az Andrássy úton. Talán ez volt az utolsó olyan korszak, amikor a város még valóban a polgároké volt. „Az utca népe Pest-Budán" című könyv az 1848-as forradalom és az első világháború közötti időszak Budapestjéről (Pest-Budájáról) szól. Fényképek, rézkarcok, metszetek idézik a századforduló hangulatát.

A Kígyó tér (Ferenciek tere), hátul az épülő Erzsébet híd (1902)

A Ferenciek tere még Kígyó tér, Rákospalota egy város melletti falu volt. Épp elkészült a Lánchíd, az Erzsébet híd helyén pedig serény munkások dolgoztak. A Fővám téren cselédek siettek kosarakkal karjukon egyik kofától a másikig, hogy a nagyságoséknak időre készen legyen az ebéd. Menet közben meg-megálltak a ponyvaárusok falra aggatott füzeteit nézegetni, és ha kedvük tartotta – s pénzük engedte – megvásárolták Tatár Péter 1869-es kiadású művét „Toldy Miklós vitézi életéről és szomorú haláláról", esetleg Rómeó és Júlia vagy Tamás bátya történetét (szintén Tatár Péter tollából!), netán az „Angyal Bandi legújabb rémtetteiről és kalandjairól" szóló füzetecskét, hogy este a cselédszoba félhomályában álomba olvassák magukat.

A nagyságos úr addig böngészte a Budapesti Hírlapot, amit az utcai mozgóárustól szerzett be a kávéház bejáratánál. A környezetszennyezést a konfliksok, omnibuszok élő motorjai által elhullajtott lócitrom jelentette, aminek legkárosabb hatása az volt, ha valaki belelépett. Az urak ilyenkor a cipőpucoló fiú elé tartották lábukat és újságot olvasva várták, hogy lábbelijük ismét ragyogó tiszta legyen.

A város vezetését az óriási forgalom, a parkolási gondok, a vagyonmegosztás, a várost elkerülő utak miatti viták helyett a hídépítés, az utak kikövezése, a város polgáriasabbá, kényelmesebbé tétele, fejlesztése foglalkoztatta. És Pest-Buda látványosan fejlődött.

Az utcát – amely szellős volt és elég széles ahhoz, hogy kényelmesen lehessen közlekedni rajta – sétapálcával, cilinderben sietős polgárok, napernyős hölgyek, utcagyerekek, koldusok, kintornások, árusok és parasztok népesítették be. Alkonyatkor pedig megjelentek a lámpagyújtók és az öreg boltőrök is, akik éjjel a hangos „Brenheisze Kastanien"-t kiáltó gesztenyéstől vettek harapnivalót.

Hámori L. László

Cipőtisztító 1910 körül — ERDÉLYI MÓR FELVÉTELEI

VISSZHANG

Kinek muzsikál mostanában a Budapesti Tavaszi Fesztivál?

A magángyűjteményben megőrzött dokumentumokat, műsorfüzeteket, szakmai értékeléseket, plakátokat, külföldi és hazai sajtóvisszhangokat átnézve kiderült, hogy a Budapesti Tavaszi Fesztivál (BTF) első tíz évének színvonalához képest 1991-től mostanáig a fesztivál programkínálata egysíkú lett, a színvonala elszürkült, a túlsúlyba került komolyzenei kínálat egy jómódú réteget céloz meg, a látogatottság pedig csökkent. Például ha az 1982 óta rendkívül sikeres hagyományőrző kirakodóvásár átlagos fizetőnéző-számát – 20–25 ezer fő – levonjuk az áprilisi sajtónyilatkozatban közölt 60 ezer fizető vagy nem fizető látogató számából, akkor a BTF idei fizető nézőinek a száma – a 170 millió forintos összes ráfordítás és két minisztérium, valamint a Fővárosi Önkormányzat támogatása ellenére is – rendkívül gyérnek mondható.

Az idén a BTF az illetékesek szerint 30 millió forintos jegybevétel mellett 170 millió forintból gazdálkodott. Az érdeklődés és a jegyek eladásából származó bevétel csökkenése ellenére megmaradt a szokatlanul magas támogatás is, a turisztikai és a lakossági igényeket, illetve érdekeket ténylegesen szolgáló más budapesti és vidéki rendezvények rovására. Valakinek el kellene már végre ismernie, hogy a BTF az ötletteleség és a rendezvénysorozat szerkesztési elvei miatt már évekkel ezelőtt megbukott. A turizmus szempontjából fontos programok – folklór, táncművészet, dzsessz és ifjúsági programok, vizuális és operett-előadások, sportversenyek, valamint a korábbi években megszokott bemutatók – számának erőteljes csökkenése miatt, az óriási támogatás ellenére is már évek óta megszűnt a márciusi fesztiválhangulat Budapesten. Csak a név maradt meg.

Külön említést érdemel, hogy amikor napjainkban az átlagos keresetű családok, a nyugdíjasok és a diákok már nem tudják megfizetni a valódi kulturális értékeket hordozó programokra a belépőjegyeket, akkor hogyan lehet nagyvonalúan elkölteni majdnem 180 millió forintot érdektelenségbe fulladó programokra? Ilyen volt például a Vígszínházban háromnaposra tervezett attrakció, a Wuppertal

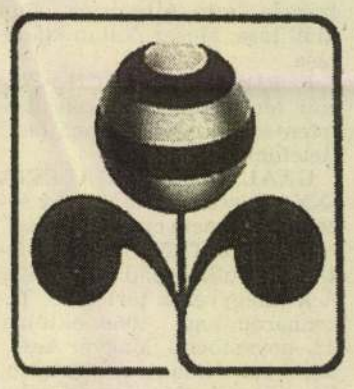

Színház tízéves produkciója, amelyet végül két nap alatt mintegy 1500-an tekintettek meg, s amelynek összköltsége 25 millió forint volt, vagyis minden belépőjegyet 17 ezer forinttal támogattak. Vagy ott van például a csupán egy, a szűk réteget vonzó kortárs és kamarazenei programok egyre erőteljesebb szerepeltetése és körülbelül 40 millió forintos finanszírozása.

A 170 millió forintos ráfordítás egysíkú felhasználása azért is bántó, mivel a BTF már csak a korábbi érdemeire való tekintettel (1981–1990) kapta meg az idén is a legnagyobb támogatást az Idegenforgalmi Alapból (IFA), a kiemelt üdülőkörzetek (a Balaton, a Velencei-tó vagy a Duna-kanyar) és a nagyvárosok turisztikai értékű rendezvényeinek a rovására. Például a Velencei-tó az idei évre 800 ezer forint támogatást kapott az IFA-ból. Az Idegenforgalmi Alapból támogatásban részesülő kulturális programoknak hangsúlyozottan a turisztikai érdekeket kellene szolgálniuk. Nem tudom elhinni, hogy az OIH – a BTF ötletgazdája és létrehozója –, valamint a művelődési minisztérium és a Fővárosi Önkormányzat egyetért a támogatás felhasználásának jelenlegi formájával, és a közpénzek pazarlásával. Mindig voltak és legyenek is komolyzenei programok a Budapesti Tavaszi Fesztiválon, de csak ismert és rangos előadókkal, hogy a jövőben el lehessen kerülni a tavalyi és az idei érdektelenséget.

A dokumentumokat tovább olvasva kiderül az is, milyen körülmények között és miért jött létre a Budapesti Tavaszi Fesztivál. Az Országos Idegenforgalmi Hivatal akkori elnökhelyettesének, dr. Lengyel Mártonnak az ötlete alapján született, programja szerint pedig a pangó márciusi beutazó turizmus fellendítésének, az új budapesti szállodák jobb kihasználtságát szem előtt tartva, a lakosság érdeklődésére számítva és a magyar kultúra értékeinek a segítségével történő *„európai nyitás"* érdekében, Némethné Kemenes Mária hozta létre a Budapesti Tavaszi Fesztivált 1981-ben, az OIH pedig minden évben hangsúlyozta a rendezvény három alapcélját: a kora tavaszi időpontot, a magyar jelleget, és a műfaji sokszínűséget. Az idegenforgalmi és a politikai értékek is megkérdőjelezhetetlenek voltak, a közönség pedig figyelt a programokra, mert volt mire figyelnie.

1990-től azután a programok kezdtek egysíkúvá válni, így a BTF-ből egy olyan komolyzenei fesztivál lett, amely elsősorban a felső tízezer részére biztosította – a belépőjegyek és a rendezvények finanszírozása formájában – a két minisztérium és a Fővárosi Önkormányzat jelentős állami támogatását.

Szívesen megismerkednék a pontos számokkal és a tényekkel, valamint az OIH-nak a Budapesti Tavaszi Fesztivál jövőjével kapcsolatos koncepciójával.

Turbók János
a Gárdonyi Idegenforgalmi Bizottság elnöke

Építészek, akik mernek

A régi korok építészetét ma úgy tanuljuk, s ebből következően úgy is látjuk, mint korstílusok egységeit, amelyek évszázadokat átívelő periódusonként követik egymást. Romantika, gótika, reneszánsz és barokk. Ezek a legismertebb, leginkább behatárolható formálásmódok. Hogyan csoportosítson azonban az, aki ma tekint körül? Ma kísérel meg valamiféle rendszert találni a jelenkori Budapest építészetében. Hogyan lesz képes szétosztani a divat és a jobb épületek alapvető tulajdonságai között fennálló kapcsolat; a korszakon uralkodó azonosító jegyekben megbúvó stílus jelenségcsoportjait? A régészi, topográfusi alapossággal megragadott új épületformák és anyagok egymásra hatásából még nemigen áll össze a tervezés olyan egyedi összefüggésrendszere, amely később akár az egész időszak tevékenységére vonatkozó stíluselnevezést is kimeríthetti. Manapság ugyanis nem a homlokzat cizellálásának kérdése, nem az alaprajz ésszerű és igazságos kialakításának kérdése veti föl a tervezés legjellemzőbb konfliktusát. A mai építészeknek mintha megint a társadalomban elfoglalt helyük, szerepük tisztázása lenne az alapproblémájuk.

Az évtizedeken át nagy, központosított tervezőirodákba kényszerített szakma apró, elszigetelt egységekre esett szét az állam háttérbe szorulásával. A korábbi szoros munkakapcsolatból adódó állandó szakmai párbeszéd megszűnt a tervezők között; ki-ki magára utaltatott, találja ki, hogyan és mit tud kezdeni magával az új feltételek között.

A számos túlélési technika, elegánsabban (most kialakuló) alkotási mód közül kiemelkedik a Mónus János vezette tervezőcsoport (Szőke Zsuzsanna, Nagy Sándor) tevékenysége. A Római-fürdőn 1992 és 1993 során fölépített tizenkét lakásos, úgynevezett átriumházuk tanulságai jól példázzák módszerük előnyeit. Bizonyítékait nyújtják annak, hogy megvalósítható olyan beruházás, amely nem állítja egymással szembe a jövedelmezőképesség és az esztétikai minőség szempontjait. Megdől tehát a hazai építtetők zömének önfelmentő védekezése, miszerint a közönség csak a szellemi és látványi szempontból silány, retrográd és kínosan nevetséges neobarokk kiskastélyokra vágyik. Csak az kecsegtet haszonnal. Mónusék „átriumháza" ugyanis a tér- és tömegalakítás olyan megoldásait vonultatja föl, amelyek – bár eredetiségük miatt a hazai építészetben nem rendelkeznek jelenkori referenciákkal –, mégis jól ágyazódnak a honi építészettörténet korábbi összefüggéseibe. A formálás szabadsága, a szellemi kockázat vállalása azonban csak akkor vált lehetővé a tervezőcsoport számára, ha a befektetői, kivitelezői, művezetői és ingatlanforgalmazói feladatokat is magukra vállalják. A sérülésektől, ostoba kicsinyeskedésektől így megóvott építészeti program maradéktalanul nyilvánulhatott meg. Új építészi szerep született tehát, olyan, a korábbi tervezőintézeti munkánál komplexebb, s a társadalmi körülményektől közvetlenebbül érintett alkotói létforma, amelyben az építészi hivatás szépsége valóságos bonyolultságában mutatkozik meg. Ezen a házon tisztán jelentkezik az építészet társadalmi, gazdasági, technológiai (alkalmasint politikai), és mindezeken felül azok szervezőelveként esztétikai szempontokat szintetizáló sajátossága.

Mónusék házán nemcsak az objektív körülmények elrendezettsége, de valamiféle magabiztos nyugalom is megmutatkozik. Mintha korunk látványvilágát nem a talmi harsogás durvaságai töredeznék föl, mintha ebben az értékzavarban semmiféle nehézséget nem okozna a legapróbb részletekbe menően jó ízlésű, szép arányú felületeket és belső tereket alkotni. Mert ezen az épületen nem érződik a végiggondoltság máskor enyhe izzadságszaga sem. A rossz ízlés folyamának árjával szemben olyan kézenfekvő és halk szavú változat ez, amely puszta megjelenésével megváltoztatja a viszonyítási pontokat a hazai építészetben.

Fegyelmezett, mégis levegős és könnyed hangvételű ház ez. Alaprajzán és homlokzati, valamint visszafogott díszítőelemein a geometria, a négyzetek és téglalapok idomainak ezerféle viszonyrendszere érvényesül. A párhuzamos (rajzos) vonalak, tisztán kifejezett függőleges elemek, a homlokzati téglaburkolás geometrikus fúgahálója a ház minden szögletében a matematikailag is igazolható rend és tisztaság képzetét sugallják. Az így ébredő fegyelem az egyes lakások közötti kisudvarok, átriumos belső kertek bensőséges és barátságos világában oldódik fel. A rendezett emberi alkotmányt befutó, benövő, belepő repkény, a szabályozhatatlan és önelvűen fejlődő természet közvetve fölerősíti a ház mesterséges, azaz a szabad térből művileg kimetszett tulajdonságát, szigetszerűségét. Hat-hat lakást magukba foglaló párhuzamos épületszárnyai keskeny utcát fognak közre. A kétszintes lakások és a fallal elválasztott utca közötti gyepes terecskék alkotják a lakások előkertjeit. A lakásalaprajzok rendszere, a terek egymáshoz viszonyított arányai töretlen logikával folytatódnak a fedetlen részeken is. Ami odabent a nappali szürke kerámiaburkolata, odakint füves ágyás. Ami áttetsző tolóajtó, kívül pergola. Az anyaghasználat módosul kissé csupán meg a színek, de a homogenizáló tényező: az arányok kifinomult viszonyai nem változnak. Kívül sárgák, barnák és zöldek uralják a házat, bent fehér és szürke. A szobák, közös helyiségek terei nem elemezhetőek. Evidenciák. Úgy simulnak lakóikra, mint jó cipő a lábra, amin sosem gondolkozik viselője. Sehol semmi flanc, egyetlen olyan elem, amelyben a mai fogyasztók méricskélni, értékelni tudják egymás életét, teljesítményeit, mégis nyilvánvaló, hogy itt a környezőnél emeltebb színvonalú élet keretei biztosítottak. Nem gránitból, nem sárgarézből, nem tükröző üvegből. Egyszerű fa, más helyzetekben talán csúnyának, közömbösnek tűnő fémpálcák, tetőelemek, valamint a sztrádaépítészetben devalvált mészhomok tégla határozzák meg ezt a szellemi luxust.

A pártállam idején időről időre felbukkantak olyan építészek, akik igyekeztek tágítani a szakmai mozgástér szűkösségén. Most ez a horizont szinte befoghatatlanul kiszélesedett, a régi gátakkal szembeni harcmodor hirtelen elavulttá vált. Más, újabb szakmai és emberi tulajdonságok kellenek, nemcsak a mindennapok túléléséhez, de ahhoz is, hogy valaki alkotó emberként, építészhez méltó munkákra, megoldásokra leljen. Ez a ház az „aki mer, az nyer" példája. Aki még most sem mer, sőt most gyávul el igazán, üljön a HÉV-re, zötyögjön ki Római-fürdőre. Lássa meg, hogy van remény.

Bojár Iván András

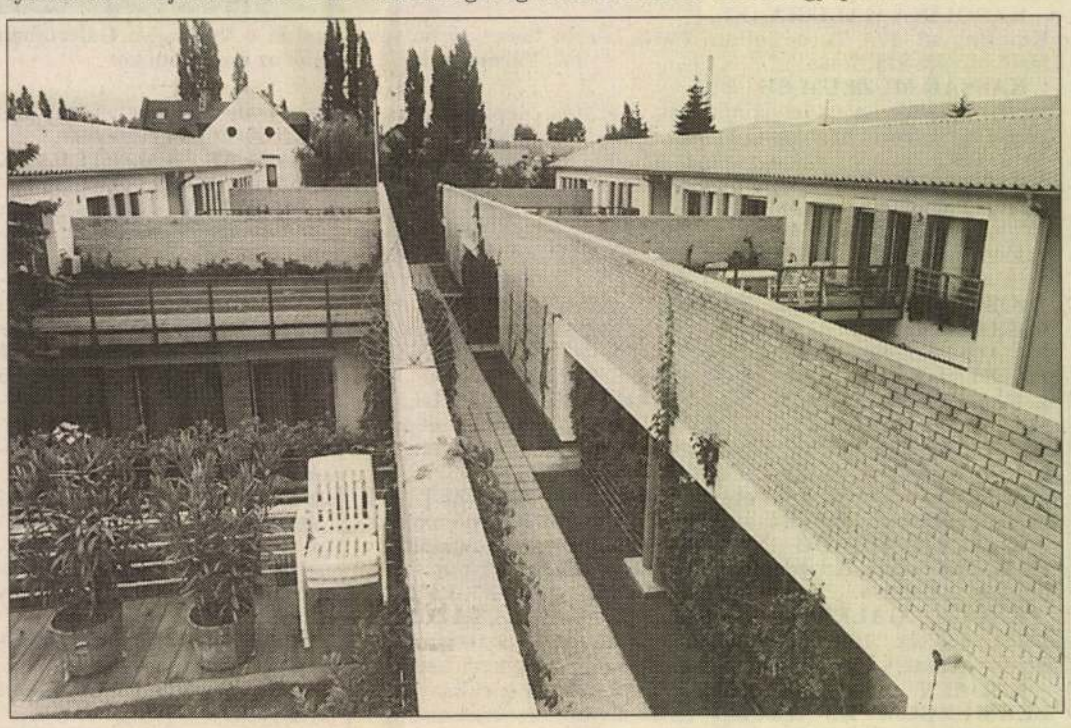

VELLEDITS ÉVA FELVÉTELE

MÓNUS János épitén

Ferkai András

Szigor és érzékenység II.

Megjegyzések a mai magyar építészet egy vonulatához

A tanulmány első felében említett építészek a modern építészet redukcionizmusát egyrészt tudatos sokrétűséggel, másrészt a spontán építészetre emlékeztető „megkomponálatlansággal" igyekeztek meghaladni.

Néhányan úgy vélik, és ebben a posztmodern szertelensége csak megerősíti őket, hogy a mai helyzetben realizmusra, racionális építészetre van szükségünk. Jürgen Habermasszal egybehangzóan állítják: „a Modern – beteljesületlen terv", vagyis a modern építészetben kiaknázatlan tartalékok rejlenek. Csak a dogmákat és a be nem vált megoldásokat kell elvetni. Következetes, etikus magatartás jellemzi *Mónus János* (1944) munkáit. Fontosnak tartja, hogy házaink ne akarjanak többet mutatni, mint amire lehetőségünk van. Szikáran szerkesztett, ökonomikus épületeit a tér kezelése, az arányok és a ritmus teszi kvalitásossá (de hiszen mi más lenne az *architektúra* lényege?), a gondosan formált részletek pedig humánussá. Jó példa az építtető pénzének okos felhasználására az újgazdag környezetbe tervezett Miller-ház, egy átriumházszerű puritán villa nyers téglából és betonból, tágas, otthonos belső terekkel, egyedi tervezésű mahagóni ajtókkal-ablakokkal.

Hasonló realizmus jellemzi *Ferencz Istvánt* (1944) is, aki csalódva a napra szóló korszerűségeszményben, diktált divatban és designban egyaránt, olyan tárgyakban-épületekben hisz, melyeknek utóélete van. Bármilyen kommersz szerkezetből, készen kapott termékből képes szokatlan módon házat, bútort összerakni. Eredeti építő logikája és játékos szelleme megóvja attól, hogy munkái olcsóságuk miatt szegényesnek tűnjenek. A hajdani Miskolci Építész Műhely tagjaként érzékenyen figyel épületei környezetére, de a kontinuitás számára nem nosztalgikus formákat, hanem a régi és új közötti feszültséget, értő továbbépítést jelent.

Tomay Tamás (1948) ugyancsak szikár, racionális alkat, de esztétizálóbb természetű. Miként a budafoki menedzserképző portaépülete mutatja, olykor hajlandó a funkcionális és szerkezeti logikát a vágyott kompozíciónak alárendelni. Épületeinek szigorú geometriáját poétikus elemek, szokatlan arányok és a gyakran alkalmazott burkolótégla oldja. Érdekes módon próbálja fölelevéníteni a harmincas és hatvanas évek modernizmusának köznyelvivé vált fordulatait, idiomáit (Torockó utcai ikerház, Tölgyfa utcai áruház és irodaház).

Turányi Gábor (1948) első munkája, a Munkásőrség badacsonytomaji üdülője, nóvumként robbant a szakmába: sokrétűsége és esetlegessége nemcsak a heroikus és analitikus szemléletet kérdőjelezte meg, hanem általában minden következetes mű normarendszerét. Turányi egyformán érzékeny a világból és a közvetlen környezetéből érkező hatásokra (helyekre, hangulatokra), és zavarba ejtő frissességgel, eredetiséggel ötvözi a különböző hatásokat. Más és más eszközökkel él megbízásainál, ami valamennyiben közös: a környezet tisztelete, az elmélyült műgond, legyen szó lakóházról, plébániáról vagy lovardáról. Hol visszafogottságot, szemérmes érzelmeket tükröznek, hol pedig valami darabos egyszerűség sugárzik belőlük, a szó jó értelmében, az életközeliség, természetesség szinonimájaként.

Hűvös elegancia jellemzi Nagy Tamás (1951) munkáit. Téglaburkolatú foghíjbeépítései a premodern korszak szigorúságát idézik: akkor is, ma is absztrakt funkcionalizmus és szélsőséges individualizmus között kellett egyensúlyozni. Ahogyan akkor többen döntöttek úgy, inkább lesznek tartózkodóak, szűkszavúak, semmint hogy olyat használjanak, ami nem bizonyul tartósnak, ma is vannak, akik hasonlóképp gondolkodnak. Törekvésük egybecseng az olasz racionalizmus klasszicizáló, típusalkotó szándékával. Nagy Tamás tiszta formákhoz, téglához fűződő eredendő vonzalmát, finom ízlését az Amerikában töltött két év, majd Makovecz Imre közelsége sem változtatta meg alapvetően, legfőljebb árnyalta, elmélyítette.

A pályáját Miskolcon, majd Janáky mellett kezdő *Dobai János* (1953) esetében érhető tetten legjobban a szigorúság motívuma. A hazai valóság indított el benne egy olyan önkorlátozó folyamatot, mely az öntörvényű formálástól a minden prekoncepció nélküli hétköznapiság felé vezetett. A tiszta szerkesztés legjobb IPARTERV-es hagyományát egyesíti a korábban elképzelhetetlen természetességgel: egy épületen többféle anyagot, burkolatot használ, a homlokzatok megkomponálatlannak tűnnek, mert a nyílások helye, mérete a helyiségekhez igazodik, mert spontánnak ható bővítmények, toldalékok tagolják. (fehérvári Glória CD-gyár; Chinoin üzemi épület terve) A végcél: anyagi és erkölcsi értelemben időtálló és hiteles épületeket alkotni.

A Mesteriskola VIII. ciklusa (1984–85) kiemelten foglalkozott az *archetipikus* fogalmával, vagyis az időtlen, az otthonos építészet mibenlétével. A hallgatók többsége természetesnek tartotta, hogy a kisvárosi-vidéki környezet léptékének, hagyományos beépítésmódjának megfelelő, egyszerű épületeket és együtteseket tervez, melyek meghitt hétköznapiságukkal, finom klasszicizálásukkal vagy laza spontaneitásukkal képesek újraszőni a felhasított városi szövetet, szétzilált helyi társadalmat, elillant hangulatot. E harmincas „fiatalok" (Balázs Mihály, Karácsony Tamás, Janesch Péter, U. Nagy Gábor, Sugár Péter) szemlélete többnyire még csak pályázati tervekből, fiókban maradt rajzokból olvasható ki. Azok helyzete előnyösebb, akik – mint Karácsony Tamás – serkentő szellemi közegbe és a több munkát ígérő vidékre került. Az esztergomi *É–II Tervező Szövetkezet* (Kund Ferenc, Maros Tamás, Hámory Judit) méretét, összetételét tekintve ideális a környéken adódó változatos feladatok ellátására. A hasonló szemléletű két generáció egymásra hatásából izgalmas helyi építészet bontakozott ki.

art MAGYARORSZÁG

4. SZ. TERV
MÓNUS JÁNOS ÉPÍTÉSZ ÉS SZŐKE ZSUZSA ÉPÍTÉSZ TERVE

Idézet a műleírásból:

„A kijelölt három tömb: (5, 6, 9. jelű) rehabilitációjához tett javaslataink a számításba vehető területek, telkek meglévő építményeinek bontása révén (vagy anélkül) olyan «szövetszerű» építményrendszerek megvalósítását jelentik, melyek az adott helyszínt annak telekhatárain «kibélelik» (rendszerint tűzfalas környezetben) és erősen tagolt (saját kertes, belső udvaros, francia-udvaros) tér- és épületképzéssel a telekbelsőkben is intenzív beépítettséget hoznak létre (általában «zöldtetős» épületlefedésekkel)."

A tervjavaslat nem tér ki az adott tömbök és a környező területek közlekedési, forgalmi kapcsolatainak megoldására.

Részletek a bírálatból:

9. tömb

A gyalogos átjáró Szt. László tér felőli megnyitásának mértéke kedvező. Az általános iskola felől és a Halom utca – Állomás utca sarkán lévő házhoz a csatlakozást az épületek léptékének megfelelő tömegekkel oldja meg.

A tömb belsejében a tengelyre merőlegesen fordított épületszárnyak ismétlődő teresedéseket és belső udvarokat eredményeznek. Ez meghatározza a kissé merev beépítés karakterét, ugyanakkor a megoldást ütemezhetővé teszi. Az épületekben az alsó szinteken irodát, a felső szinten viszont lakást javasol. Egyszerű eszközökkel, fasorral, zöldfelülettel határolja a passzázst, bekapcsolva a meglévő szép lakókert látványát, feltételezve az ott lévő melléképületek lebontását.

6. tömb

A gyalogos átvezetés megoldása a 9. tömb passzázsát folytatja, a telken elhelyezett építmények és azok funkcionális tartalma azonban nem indokolja ilyen méretű közterület kialakítását. Annál is inkább, mert a telek épületeinek földszintjén elhelyezett kereskedelmen és szolgáltatáson túl az épületekben olyan irodákat javasol, melyek a déli oldal határozott lezárásának épületéből kinyúló épületszárnyakkal kialakított kis magánkerteken át közelíthetők meg. Ez a megoldás olyan javaslat, amelynek alkalmazására másutt is van mód.

5.tömb

A terv az előszabályozás szerint meghatározott lakótelkekre tesz beépítési javaslatot, a 6. tömbben alkalmazott "átrium-sorházas" beépítési mód variálásával. A Hölgy utcai telek beépítési megoldása az adott szisztémán belül kedvező. Füzér utca – Endre utca sarkán lévő telken az épület ötvözi a keretes és az „átrium-sorházas" beépítési módot, ezzel megoldja az utcaképbe illeszkedés problémáját. A terv a tömb közintézmény-elhelyezési problémájával nem foglalkozik.

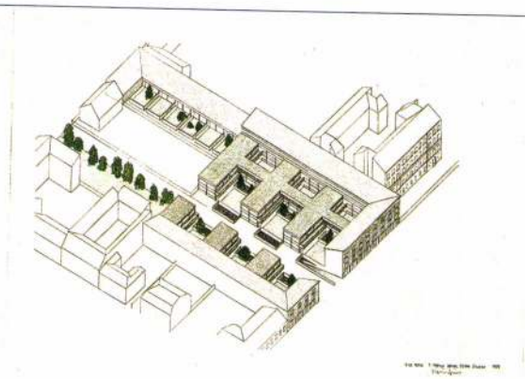

9. tömb axonometria / *Axonometry of block 9.*

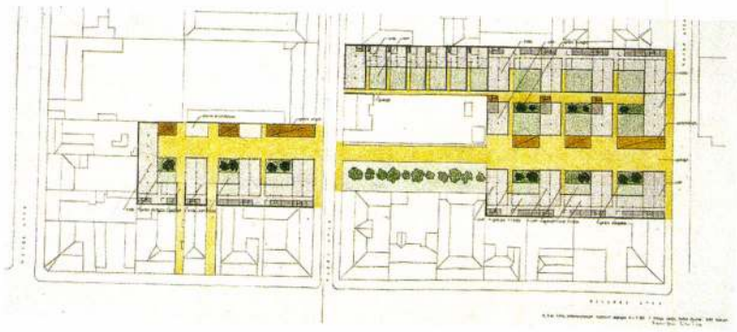

6., 9. tömb intézményterület / *Floor plan block 6, 9*

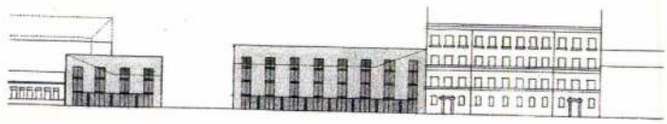

Halom utcai homlokzat / *Elevation to Halom street*

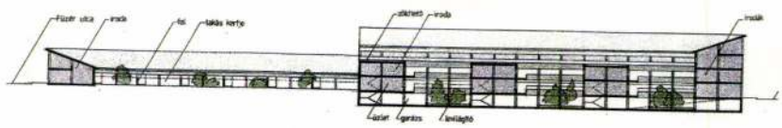

Metszet, 9. tömb / *Section, block 9*

6. tömb

A tömbön hosszanti irányba vezetett, az Állomás utcára merőleges új sétány és a hátsó kertek mentén végigvezetett épület a meglévő városszerkezettől idegen. Jó funkcióváltási javaslat a bölcsőde és az idősek otthonának felcserélése. A Liget utcára végfallal kivezetett lakóépületek nem adnak meggyőző, a terület jellegéhez jól illeszkedő utcaképet.

5. tömb

A Zeneiskola elhelyezése a volt hordógyár épületének felhasználásával kedvező megoldás. A tömbbelső felé eső telekhatáron a részben jó állagú épületállományt megtartja, azoknak kitöltésére különböző közösségi jellegű funkciókat jelöl meg. A tömb további, lakófunkcióra kijelölt részein keretes beépítéssel, az utca felé zártsorú kialakítással javasolja a lakóépületeket.

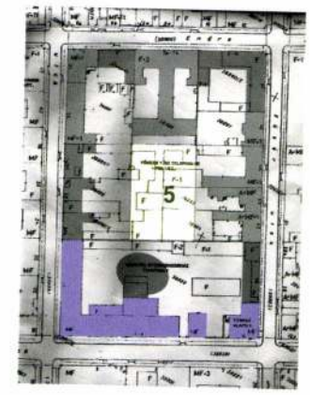

5. tömb / *Block 5*

6. tömb / *Block 6*

9. tömb / *Block 9*

5. SZ. TERV
SZEGNER LÁSZLÓ ÉPÍTÉSZ (IPARTERV)
ROMPOS RICHARD ÉPÍTÉSZ (IPARTERV)
MUNKATÁRS: SOMOSI JÁNOS

Idézet a műleírásból:

„A tömbök jelenlegi beépítése és építészeti kvalitása nem egyenletes a korok és a funkciók különbségéből eredően. A szabályozási javaslattal megegyezően a rehabilitáció mértéke és aránya a meglévőségekhez való alkalmazkodásra, illetve kapcsolatkeresésre int."

A terv a terület kapcsolódó környezetének vizsgálatából következtetve az Állomás utca dél-nyugati meghosszabbításának irányában a vasút alatt gyalogos aluljárót javasol. Helyesen hívja fel a figyelmet a Körösi Csoma út sétáló részéből a Ligettelkek tömbjei felé vezető Állomás utcai panelházak alatti átközlekedők jelentőségére.

Részletek a bírálatból:

9. tömb

A javasolt gyalogos átjárásra kialakított tér határozott lezárására nem törekszik, az utca túlsó oldalának térlezáró elemét (Polgármesteri Hivatal épülete) sem veszi figyelembe. Az Állomás utcáról a gyalogos térre vezető átkötés jó gondolat. Az utca felőli „kapu" alkalmazkodik az itt kialakult „házagosan-zártsorú" beépítéshez. Az általános iskola sportterület bővítésére javasolt hely, annak lakossági használatra is alkalmas kialakítása szépen illeszkedik környezetéhez.

6.tömb

A 9. többől átvezetett gyalogos tengely a tömböt hosszirányban átszelő, az Állomás utca és Liget utca közé feszített széles gyalogos közlekedő területbe torkollik. Ennek a passzázsnak a szélessége meghaladja a területen található utcákét, indokolatlanul nyit egy újabb „utcát" azokkal párhuzamosan.

5. tömb

Szépen oldja meg a hordógyári épület felhasználásával a Zeneiskola elhelyezését. Kedvezőek a javaslatai ezen a területen az oktatási- kulturális központ létesítésére. A Hölgy utcai lakófunkcióra kijelölt területen intenzív beépítésű „lakóparkot" létesít.

Beépítési terv / *Development plan*

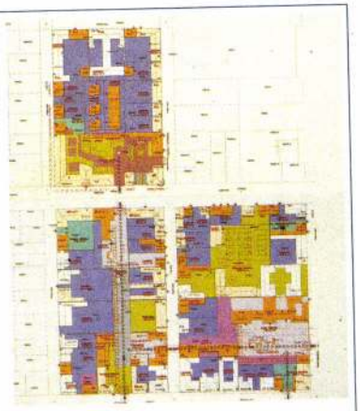

5. tömb / *Block 5*

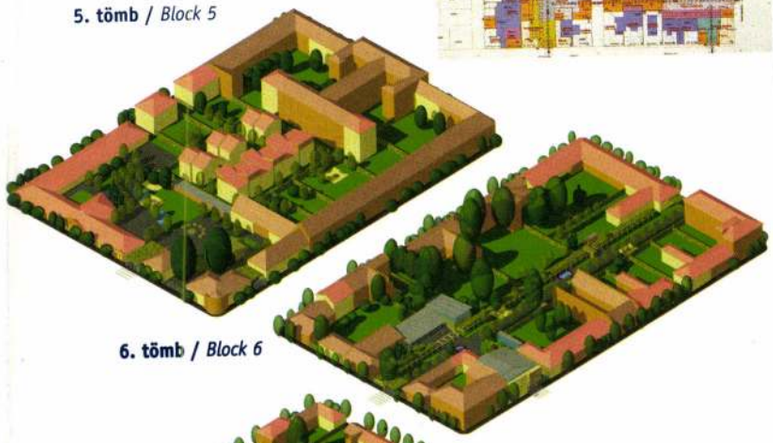

6. tömb / *Block 6*

9. tömb / *Block 9*

Rehabilitációs stratégia és megvalósíthatóság

A munka során alkalmazott „tervszerű támogatott területfejlesztés" modellje korábbi gyakorlati tapasztalatok és elméleti megközelítések olyan ötvözete, amely a tényleges megvalósítás lehetőségét az építészeti-városfejlesztési követelményeknek megfelelő, de konzekvensen piaci alapon megfogalmazott stratégiai céloknak rendeli alá. A célok elérését olyan forgatókönyvek kialakításával biztosítja, amelyek a területen jelenlévő szereplők közötti érdek- és hatalmi viszonyokat is figyelembe vevő, a konfliktusokat megegyezéssel megoldani kívánó paktumok létrehozásával élnek.

A munkamódszer a MaHill Mérnökiroda korábbi tapasztalataira támaszkodik. Ezek a Belső-Józsefváros és a Dél-Belváros rehabilitációs stratégiájában kidolgozott munkamódszer és a stratégiai akciók megtervezésének kialakított gyakorlata, a Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaság megalapításának és működtetésének, valamint a helyreállítás első ütemének szervezési és módszertani tapasztalatai, a lebonyolított egyéb ingatlanfejlesztéssel kapcsolatos munkák (például a VIII. kerületben kiürített és előkészített, nemzetközi tendereztetési eljárás során értékesített ingatlanokkal kapcsolatos tapasztalatok), a Debrecen, Révész téri rehabilitáció ingatlanérték alapú számítási rendszere. A modell továbbá – és nem utolsó sorban – a szakértők elméleti és gyakorlati tudására, nemzetközi és hazai tapasztalatára épül.

A REHABILITÁCIÓT MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK

A Kőbányán meghonosodott önkormányzati vagyongazdálkodási gyakorlat kedvező alapot teremtett az eredményes munkához. A felelősen gondolkodó és döntéseihez megfelelő információ birtokában lévő Vagyonkezelő Rt. segítségével már a vizsgálati munkaszakaszban kialakultak azok az alapvető ingatlanfejlesztési és ingatlangazdálkodási szempontok, amelyek a stratégiai tervezés alapját jelentették. Ugyancsak támaszkodni lehetett az egész kerületre vonatkozó, a demográfiai szempontokat is figyelembe vevő kerületi lakáspolitikai elképzelések jövőképet meghatározó elemeire.

A területen található ingatlanvagyon értékének vizsgálata, az épületek üzemeltetésének költségei és gazdaságossága jól egészítették ki az építészeti értékvizsgálatok más típusú megközelítését. A vizsgálatokat követően volt kidolgozható a rehabilitációs stratégia, mely a jövőkép, valamint a hozzá kapcsolódó stratégiai feladatok és elhatározások megfogalmazásából, és a jövőkép eléréséhez szükséges stratégiai eszközök számbavételéből állt. Ezt egészítették ki a jövőkép megvalósítását célzó fejlesztési és felújítási programok, és a hozzájuk rendelt pénzügyi eszközrendszer. A jövőkép alapelemeit a következő pontokban foglalhatjuk össze:

- A társadalmi és építészeti folyamatosság megőrzése.
- A városközponti feladatok kiterjesztése a rehabilitációs területre.
- A rehabilitációs terület, mint a magasabban képzett népesség lehetséges lakóterülete, része a kerület demográfiai megújításának.
- A terület ipari jellegének szerves átalakítása.

Piliscsabai parcellázás

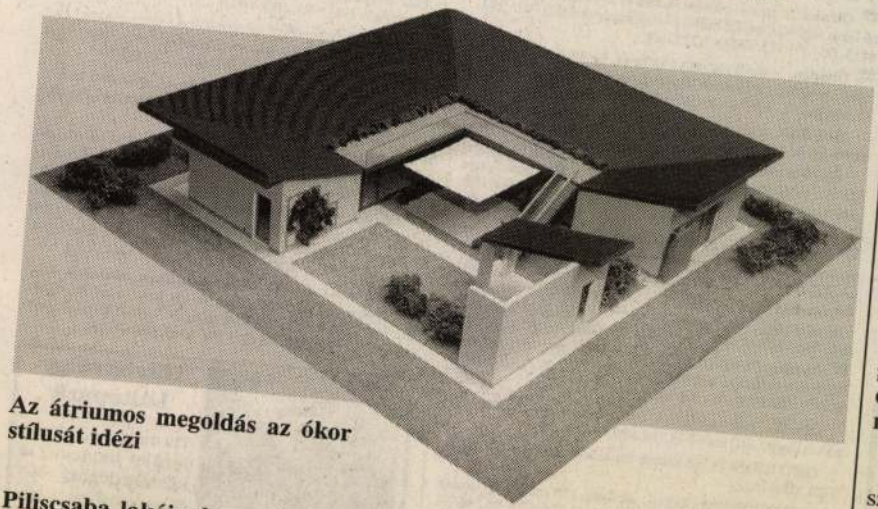

Az átriumos megoldás az ókor stílusát idézi

Piliscsaba lakóinak a száma három-négy éven belül akár a tízezret is elérheti. A helyi ingatlanfejlesztések közül a napokban induló beruházás nem a méreteivel, hanem egyedi megoldásaival emelkedik ki a mezőnyből.

Az elmúlt tíz évben vált Piliscsaba a fővárosból kiköltözők számára az egyik legkedveltebb településsé. A mára 5400 lelket számláló nagyközségben például a közelmúltban jelölték ki azt a területet, ahol két éven belül ezer építési telket parcelláznak. *Hársvölgyi Albert* polgármester szerint ilyen ütemű fejlődés mellett Piliscsabán három-négy éven belül akár tízezer ember is otthonra lelhet, a nagyközség vezetését mégsem kábítják el a prognózisok: „Nem erőltetjük a várossá válást, mivel ahhoz még bőven van mit tennünk. A régi településrészen például az infrastruktúra szorul fejlesztésre."

Az egyik legújabb beruházás nem a nagyságával (huszonnégy ház épül), hanem egyedi építészeti megoldásaival tűnik ki. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem közelében fekvő elhanyagolt, gazos terület már akkor gondot okozott a település vezetésének, amikor a községházán még a régi címer volt látható. A kisparcellák tulajdonosainak és örököseinek felkutatására az önkormányzatnak sem szabad kapacitása, sem pénze nem volt, így kapóra jött a Park-Ing Kft. ajánlata, miszerint saját költségén felvásárolja a földeket, és lakónegyedet épít rá. Az agglomerációs települések képzeletbeli versenyében Piliscsaba előkelő helyet foglal el – ad magyarázatot a helyválasztásra *Trendl András* ügyvezető igazgató.

A cég a napokban kezdi meg annak a huszonnégy átriumos háznak az építését, amelyeknek négyzetméterára az előzetes számítások szerint nem éri el a kétszázezer forintot, míg a lakások százhatvantól kétszázhatvan négyzetméterig változatos méretben készülnek el. Igény szerint bővíthetők is egészen addig, amíg az átrium teljesen körbe nem épül. A felnőtt gyermeknek vagy az odaköltöző nagyszülőnek így külön garzonlakás alakítható ki.

A terveket *Mónus János* Ybl-díjas építész készítette, aki 1993 óta az általa megálmodott III. kerületi átriumos társasházban él. Azóta egy lakó sem költözött el. – Az ókorból ismert átriumos építkezési rendszer a közösségi tudatot erősíti, miközben rendelkezik az önálló családi házak minden előnyével" – utal tervei gyökereire Mónus János.

Az első lakók várhatóan idén decembertől tesztelhetik a piliscsabai átriumos házakat.

Tóth-Szenesi Attila

Az Ingatlanpiac oldalt szerkeszti:
Borsi László
Termékmenedzser: Kemény Imre

S

Kormán

Jelenleg tárcaközi egy a készülő kormányren bályozza majd a fogy kat szervező cégek tev a vállalkozások az e Magyarországon gép sokra specializálódtak mosan az érintett cég Fogyasztói Csoportsze gét, amely arra törek etikus és ügyfélcentrik működjenek ezen a pi

Több mint tíz éve mű szágon is a piaci körülr jogosultságot szerzett rendszer, amely a la célok megvalósításán révé vált. Ez a vásárb jelent megoldást, akik be venni a támogatot konstrukciókat. Ebber ződő felek úgy vásárc kérnek tőlük jövede kell kezest állítaniuk, dónyilatkozatot felmu tos vásárlói rendszerb részletek kezelési k maximális garanciát n

Búncs

Az ingatlanokkal magatartásokat nen hanem súlyosabb es és a szabálysértési j Melyek ezek az eset szakértőnk, a Dr. H— védi iroda munkat

Az ingatlanokkal álló büntethető ma laksértés és az önk magánlaksértés szab sabb esetekben bűn Akkor minősül szab laki másnak a lakását be, vagy ezekhez tart

lepen, 2 szobás, étkezős, VIII. ás, garázzsal, vagy anélkül, reális 9 (napközben), 06 (30) 850-1966, 7253)

Makovecz-ház 79 millió forintért 067557)

VIII., Bíró Lajos utcában 80 nm-es, es terasszal és önálló kerttel eladó. 340-4881, 06 (30) 970-7680.

énk Budán nagyméretű lakást, csa- 0. (B067127)

romszobás öröklakás, az Árpád híd- 67504)

ház Tahiban eladó. Irányár: 30 millió 7710)

jó közlekedésnél, 53 nm-es, 1+2 fél- öröklakás eladó. Irányár: 6,8 millió 9093. (A222331)

, két család részére is alkalmas, üre- családi ház 15,3 millióért eladó. 06

us 4-én 10 órakor, g-ltp. 8. fszt. 1. szám alatt a Kerekteleki külterületén, t vezető főútvonal mellett kedő benzinkút.

68 000 000 Ft. Az árverésre a vonatkozó szabályai irányadók. ássy Szabolcs, Önálló Bírósági 7312.

, Álom utcában, 67 nm-es, panorá- garázzsal, 25 millió forintos irány- 30) 960-6558. (B067830)

nm-es családi ház eladó. Ár: 06 (30) 286-4469, 06 (28) 471-747.

rendelkező, többgenerációs, dupla arész, kerttel, 28,5 millió Ft-ért el-

I. emeleti, világos, gázfűtéses lakás 23-8238. (A222485)

kótelepi, 68 nm-es lakás, 8,3 millió millió Ft-ért, együtt eladó. Tel.: 06

, III. emeleti lakás 5 650 000 forin- 7. (B068028)

en, 4 emeletes házban, 59 nm-es, napos öröklakás eladó. Irányár: 9,5 . (A222033)

an, kiváló állapotú, 74 nm-es lakás (30) 919-4748. (B067632)

1 nm-es, felújított, napos garzon el- nt. Telefon: 06 (30) 325-8253, 221-

N kétlakásos, kiskertes (kocsibeál- 59 000 000 forintért eladó. 06 (20)

meleti, 2,5 szobás lakás, 14 nm-es pincerésszel, garázsbérleti lehető- 243. (B067537)

alatontól 40 m-re, (45–84 nm) ELADÓK. 30. ● 06 (30) 217-2480.

emek mellett, csendes, világos, lif- 4 nm-es lakás eladó. Telefon: 316- 22683)

t (Budapesten és részben Budapest piaci áron, 4–8 héten belül cladjuk neten: www.ingatland.hu Telefon: 0. (B067743)

Óbuda-Remetehegyen felújítandó, 240 nm-es, örökpanorámás ikerházrész, 515 nm-es telekrésszel eladó. Ár: 38 millió Ft. 06 (30) 218-8124.

☎ **Óbudai** 32 nm-es, csendes, kertre és a budai hegyekre néző lakás téglaházban 7,2 millió Ft-os irányáron eladó. Tel.: 294-4413, 06 (20) 382-7703. (A222310)

☎ **Óbudán,** Kiscelli utcában 69 nm-es, háromszobás + gardróbos, parkettás, igényesen felújított panellakás eladó. Irányár: 11,6 millió Ft. Telefon: 06 (20) 910-5471. (A222526)

ÓBUDÁN, téglaépületben, 41 nm-es, szoba-hallos, komfortos lakás, 5,9 millió Ft-ért eladó. 06 (30) 252-6191.

Óbudán zöldövezeti, nem lakótelepi, négyemeletes panelház III. emeletén, háromszobás öröklakás eladó. Panorámás, garázslehetőséggel, tárolók, belső parkoló. Irányár: 13 000 000 Ft. 388-5252, 06 (20) 336-0176.

☎ **Óbudán,** Táborhegyen, 140 nm-es ikerházfél, 170 n.-öles, parkosított kerttel, 32 millió Ft-ért eladó. 06 (20) 956-0063. (A222221)

☎ **Óbudán,** reális ár alatt, tulajdonosától eladó 76 nm-es, kiváló adottságú, 4 éves lakás, jó közlekedésnél, garázzsal. Telefon: 388-1325, 06 (30) 964-6872. (A222226)

☎ **Óbudán,** 51 nm-es, kétszobás, étkezős, felújított, beépített erkélyes panellakás kedvező áron eladó. 367-7741, 261-9044, 06 (20) 448-9902, 06 (30) 964-6150. (A220663)

Óbudán, Lajos utcában I. emeleti, 86 nm-es öröklakás eladó. Irányár: 19,5 millió Ft. Tel.: 367-8489, este.

OKTOGONON 2,5 szobás öröklakás eladó! 06 (30) 942-3324. (B067682)

OKTOGONNÁL, Eötvös utcában, 150 nm-es, igényesen felújított lakás, 199 000 Ft/nm-ért eladó. 06 (20) 962-8973. (B067877)

☎ **Örökpanorámás,** összközműves családi ház eladó Óbuda határában (Széchenyi-telepen), 50 000 000 Ft-ért. 06 (20) 971-0520. (A221229)

Panorámás, nagy teraszos (43 nm), kétszobás (51 nm) + szaunafülkés lakás, közvetlen kertkapcsolattal, garázsbeállóval, a Remetehegyen eladó. Ára: 28,5 millió Ft. 06 (30) 991-6954.

☎ **Panorámás** építési telek Csillaghegyen, közművesített, 536 nm-es, eladó. Irányár: 23 000 000 Ft. 06 (30) 227-9459. (A221347)

☎ **Pasaréten,** 69 nm-es, panorámás, zöldövezeti lakás, kocsibeállóval, 19,5 millió Ft-ért eladó. 06 (30) 984-9489. (A222254)

☎ **Pasaréti,** 89 nm-es, garázsos lakásomat eladom. Telefon: 339-0600. (A220482)

PÉCSETT, egyetemhez közel, a Madách I. utcában, II. emeleti, 64 nm-es, 3 szobás panellakás eladó. Telefon: 06 (72) 327-589. (B067963)

☎ **Pesterzsébeten** 56 nm-es, kétszobás, gázkonvektoros családi ház kerttel eladó. Tetőtér lehetséges. Irányár: 11,9 millió Ft. 17 órától: 283-1747, 06 (30) 991-1338. (A222220)

☎ **Pesterzsébeten** egyszobás, parkra nézó, gázkonvektoros, egyedi kialakítású öröklakás eladó. Irányár: 6 700 000 Ft. 283-2541, 06 (20) 387-0000. (A222614)

PESTERZSÉBETEN, 450 nm-es telken, 90 nm-es, 3 szobás, cirkófűtéses, jó állapotú házrész, teljesen önálló kerttel, 13,9 millió forintért eladó. Telefon: 06 (30) 942-7790. (B067972)

☎ **Pesthidegkúton,** jó állapotú, hagyományos, 80 nm-es családi ház, 250 n.-öles telken eladó. Összközműves, emelet- és hozzáépítés lehetséges. Az épület fele alápincézett. Irányár: 45 millió Ft. Érdeklődni: 397-0780, 19 órától vagy hétvégén. (A221952)

☎ **Pestlőrincen,** 150 n.-öles telken, háromszobás családi ház eladó. Irányár: 19 500 000 Ft. 06 (30) 256-5595. (A222089)

☎ **Pestlőrinc** kertvárosában épülő, nagy, kertes társasházban eladó 87 nm-es, erkélyes lakás, nyár végi átadással, garázslehetőséggel. Szocpol, kölcsön felvehető. Irányár: 198 000 Ft/nm. 468-2186, 06 (30) 986-3161. (A221539)

PESTLŐRINCEN központi fekvésű, 1708 nm-es kertben 120 nm-es családi ház eladó. 06 (30) 269-9420. (B067603)

☎ **Pestszentlőrincen,** 80 nm-es, összkomfortos, garázsos, pincés, gyümölcsfás családi ház, 150 n.-öles telken, 18,5 millió Ft-ért eladó. 291-9761. (A222336)

☎ **PESTSZENTIMRÉN,** 256 n.-öles építési telek, 30 nm-es, szoba-konyhás, fürdőszobás, csinos házzal, 12 900 000 Ft-os irányáron eladó. 06 (20) 960-8363. (A222050)

...telken, felújított, 2 szintes, ...zsal eladó. Irányár:

☎ **Római** négyemeletes, cseréptetős házban, áron alul eladó 67 nm-es, igényesen felújított öröklakás. Ára: 14,3 millió Ft. Telefon: 06 (20) 975-3170. (A221174)

RÓMER Flóris utcában (Rózsadomb lábánál) 106 nm-es, 3 szobás, felújítandó öröklakás 26,5 millió Ft-ért eladó. 315-1536, 06 (30) 296-3793. (B067597)

☎ **Rovinj** (Horvátország) központjában, tengerparton, első emeleti, kétszobás, 42 nm-es, összkomfortos lakás eladó, vagy elcserélhető. Cím: Carrera 43., Mészáros. (A222507)

RÓZSADOMBON, Mecset utcában, új, gyönyörű tetőtéri lakás (130 nm, két szinten), 269 000 Ft-ért/nm eladó. 06 (20) 962-8973. (B067878)

☎ **Rózsadombi,** 1,5 szobás, étkezőkonyhás, galériás, felújított lakás eladó, 11,3 millióért. 06 (20) 924-6299, 06 (30) 251-3736. (A221833)

☎ **Rózsadomb** oldalában, Lublói utcában, 1,5 szobás, 46 nm-es, napos, erkélyes, II. emeleti, teljes körűen felújított, beépített amerikai konyhás öröklakás 15,5 millió Ft-os irányáron eladó. 06 (20) 342-5463. (A221580)

RÓZSADOMBON, Vérhalom utcában, félemeleti, erkélyes, egyedi fűtésű, 2 szobás, 54 nm-es, kertre nézó öröklakás, tárolóval, kocsibeállási lehetőséggel, 18,5 millió forintos irányáron eladó. 316-3358, 06 (30) 296-3793. (B067598)

Hűvösvölgy Lakópark

Természetvédelmi terület határán, jó közlekedésnél 60-80-160m²-es igényesen kivitelezett, kulcsrakész, társasházi lakások 380e-480eFt/m²-es áron júliusi átadással leköthetőek. (teremgarázs, 24 órás porta szolgálat, légkondicionáló, beépített, konyha-fürdőszoba bútor, tűzjelző-, riasztó rendszer)

Hűvőslak Kft. 212-59-20
www.huvoslak.hu
Albert Csilla 06-20-427-6061

☎ **Rózsadombon** eladó bruttó 320 nm-es, sorházi, panorámás lakás. Ára: 60 000 000 Ft. Telefon: 394-4460. (A220960)

☎ **Rózsadombi** társasházban két lakás (összesen 230 nm) tetőtér-beépítési lehetőséggel (250–300 nm) eladó. Ár: 520 000 USD. További információ: http://web.axelero.hu/vhingl, telefon: 06 (20) 333-9953. (A221551)

Sárváron, termálfürdő közelében, igényes kivitelű, épülő lakások (berendezett amerikai konyha, szőnyegpadló, csempe, járólap, telefon, lift), zárt parkolóval eladók. Hitel, szoc.pol. van. Érdeklődni: (95) 520-115.

☎ **Sas-hegyi,** Rahó utcai, földszinti, 27 nm-es, amerikai konyhás garzon, extrán felújítva, modern épületben, 8,9 millió Ft-os irányáron eladó. Gyors készpénzfizetés esetén 10 százalék engedmény. 06 (20) 342-5463. (A221581)

Sas-hegyen 57 nm-es, kétszobás, összkomfortos földszinti lakás eladó. 18 200 000 Ft-ért. 06 (30) 203-3711.

☎ **Siófoki** családi ház sürgősen eladó. 06 (30) 901-8240. (A222119)

☎ **Solymáron,** 216 n.-öles telken, 220 nm-es családi ház eladó. 06 (26) 363-096. (A219474)

SOPRONBAN, Felső-Lövérekben, ősfás parkban, kétszintes, felújított, századfordulós, 120 nm-es, összkomfortos ház, vendégházzal, garázzsal, kerti tóval, tulajdonosától eladó. Irányár: 49 millió forint. 06 (30) 396-1019. (B066909)

☎ **Sürgősen** eladó Hungária körúton, Népstadionhoz közel, 72 nm-es, 2,5 szobás, étkezős panellakás. Irányár: 9,6 millió Ft. 06 (30) 210-1445, este: 260-9027. (A220810)

SZABADSÁG HÍDHOZ közel, különleges adottságú, 100 nm feletti lakás, Citadellára nézó panorámával, 21 900 000 forintért eladó. 06 (30) 241-1595. (B067553)

☎ **Székesfehérvár** belvárosában, Romkertre nézó, 81 nm-es, többszintes lakás eladó. Kisebb pesti csere is érdekel. 06 (30) 901-5721. (A222190)

☎ **Székesfehérvártól** 8 km-re, Sárkeresztesen, nagy családi ház telekkel eladó. Kisebb panelt beszámítok. 06 (22) 442-421. (A222342)

Mónus János, építész 2.) Folytatás.

MTI Üdülő és Oktató Szálló, Siófok-Aranyport. Építész: Mónus János és Nagy Sándor

Duray téri homlokzat. Földszinti alaprajz.
Balaton felőli homlokzat. I. emeleti alaprajz } (repr.)

Keresztmetszet és oldalhomlokzat. II. emeleti alaprajz (repr.)

Mónus János: „Helyzetjelentés, 1984." c. írása (repr.)
Modell-fotó (repr.)

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 12. old.
13. -"-

Mónus János, építész

Gyula, Szabadság tér és környéke rendezése, 1984-85. Tervpályázat.

Hallgatók - mester munkacsoportok.

Lengyel István és Nagy Sándor, - Mónus János.

Magyar Építőművészet, 1989. 1-2 szám, 14-old.

Mónus János, építész
(a MÉSZ Mesteriskolája VIII. ciklusának hallgatói)

Mesterek: Makovecz Imre,
Mónus János (és még többen).

Magyar Építőművészet, 1989, 1-2 szám, 2. old.

Mónus János, építész

a Mesteriskola VIII. ciklusának programja, 1984-85.

okt. 19. „Építészeti praxis: Bp. II. Balogh Ádám u. 28/a sz. alatti családi ház ürügyén" – Mónus János vezető építész műhelybemutatója.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, borítóbelső oldala.

Mónus János
(MÉTV)

a budapesti OKISZ-csarnok (XIV. Thököly u.)
építője

Magyar Építőművészet 1974/4

36. old.

Mónus János, fazekas

A vásárhelyi fazekasok közül Vékony Sándor vitte tovább ezt a nemes hagyományt. Mellette még a Mónus-testvérek azok, akik ma is viszik tovább a népművészet tiszta forrását: Mónus Ferenc, Sándor, Ilona és János.

Mónus János a Majolikagyárban dolgozott.

„...rózsák alá, ki tüzet rak..."

1982. máj. 25. Televízió, 18.05 /VGné/.

MONUS János építész

Terézvárosi Épülettervező Kft. = Magyar Építőművészet, LXXXII.évf. 5/6.sz. 1991 54 - 61.p. III. E.

A Kft. tagja, munkáik ismertetése

m

einek él —
attól fél,
ik. Magá-
narad vén-
keze egy-

áriát. Édès
zetét, szív-

... A székely bal-
... atlan művészettel
énekli. Gratulálunk. Tüdős Klára rendezése nemcsak hozzáértő, de átgondolt és művészi is. Első film je jól sikerült. Csak a vágással volt egy kis baj a sajtóbemutatón. Három-négy helyen benne hagyták a jelenetvéget, amikoris megszólal a felvételvezető, hogy „Kész, jó ...“ Reméljük, hogy ezen segitettek azóta.

MÁNDOKY KATALIN

KKOR . . .

nder film az Urániában

ben már
r külseje
st. A ta-
akár még
csú fiatal-
megjelené-
ázalékosan
yilkossági
asszony, a
szállóban
nevű üz-
az orvos-
szony ta-
gálat foly-
inden ki-
például
érjnél volt
a házas-
született.
nak elle-

A film aztán mégis mindent megmagyaráz. Jobban mondva nem is a film, hanem a mult. Az asszonyé és a meggyilkolté. Megtudjuk azt is, hogy ki a gyilkos és miért ölt. A film egy megnyugtató akkorddal végződik.

Zarah Leander remekelt. A súlyos, sokszínű, drámai szerep rengeteg alkalmat adott ennek a mozgékonyarcú, nagyon szép teremtésnek a játékra. Ki űnő a mozgása, mértékletes, szép alakítást nyujtott. Énekhangja sokszor felcsendül a visszatekintő történet folyamán, s minden alkalommal a közönség nagy örömére. Dalai természetesen kitűnően vannak kiválasztva. Partnere és férje *Hans Stüve*. Igazi hűvös, kemény és merev német A férj alakját kor-

Ennek az estn
panó sikere v
égigélvező va
varészt irók
, azt az óh
ki, y a Pécsi Ör
ren ül sikeres e
me Pécsi öregd
dém zereplésén
volt ismert fi
aki a a gondol
zik, h z első
kot a m
Öregdi rem
Pár e ndőv
műkedve lőad
jótékony ú es
az úgyne zett
Együttese et és
adtak elő. Pár e
tán bebizonyosodo
hét vidám fiatalen
nő a műkedvelők
teljesítményük egy
lön-külön is felves
bármely szín észi t
alakítással. A Pé
történetét már szán
dezték művész kör
zönség köréből is e
log úgy történ ho
gászokból és orvos
kok vidám bar ti
tározta el, hog a
államok egyete mi
mintájára, egy k
kít és tréfás, m
szórakoztatja az
ságot és másokat
azóta mind diplom
vő férfivá lett: dr
zsef, a Rádió néps
dr. Tolnay Gusztá
Szentgyörgyi Tamá

MÓNUS JÁNOS
ÉPÍTÉS

UJ ÉPÍLETEIRŐL

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET 1997, 13-19

PÉTER András: 5
Egy magyar rajzgyüjtemény, Tükör,1935.5.sz.2o-22,k

TÁJÉKOZÓDÁS

Mónus Mária

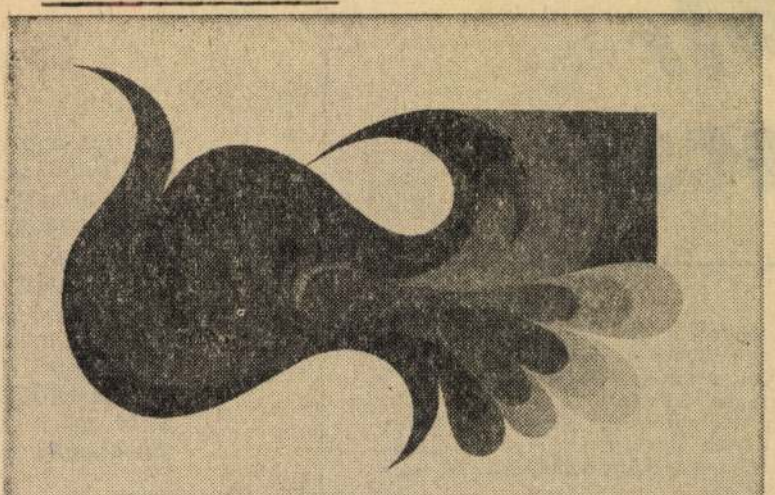

Mónus Mária: Motívum

Élet és Irodalom, Bp. 1976. febr. 28.
XX. évf. 9. sz. 6. lap.

LEGNAGYOBB"

űfaj, nincs

visszaesés- és babonás pitalizmus- lásos, meg n-sémákkal, ra ellaposí- abalisztiká- el és teozó- kta-ideoló- mesék for-

ntasztikum a ennek a nleges szín- fél- és ál- erogén, ám

tosították. Ősi hitek isteneit szívesen formálja át szkafanderes, fejlett technikájú halandókká, hogy ő maga hetedhét fényévek határán túli civilizációk jövőbeli szkafanderes istenekent tetszeleghessen. Még nem nagy, de képzeli, hát szertelen.

A felszabadulást a körülmények uralma alól, illetve az uralkodást a körülmények felett — a science fiction leggyakrabban használt képlete szerint — a szuperfejlett technika teszi lehetővé. A tudományos fantasztikus művek többségére így jobban illik a műszaki fantaszti-

ÖRKÉNY ISTVÁN:

Csupa k

Két test, egy lélek
Nem tudok nélküle
Ha távol vagy, velec
Pedig ki hitte volna
Mi rejtőzik az idő m
Nem lehetett azt kis
Mert csak a vak szer
Rég volt, talán igaz
Hogy egymást kézer
Egymásnak vállat v
Nekivágtunk a mere
Szembenézve az éle

Pedig csak most jön
Mert nincs pardon
A természet törvény
Télen mindent belep
Tavasszal kirügyezn
Ősszel elhullatják lo
És akkor nincs tová

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 FEB 28
ÉLET ÉS IRODALOM

Mónus Mária

TÁJÉKOZÓ

1021

Mónus Mária: Motívum

ri,
ncs

tosították. Ősi hitek isteneit szíve-sen formálja át szkafanderes, fej-lett technikájú halandókká, hogy ő maga hetedhét fényévek határán úli civilizációk jövőbeli szkafan-deres isteneként tetszeleghessen. Még nem nagy, de képzeli, hát szer-telen.

A felszabadulást a körülmények uralma alól, illetve az uralkodást a körülmények felett — a science fiction leggyakrabban használt kép-

Csu

Két test, egy l
Nem tudok né
Ha távol vagy
Pedig ki hitte
Mi rejtőzik az
Nem lehetett a
Mert csak a va
Rég volt, talán
Hogy egymást
Egymásnak vá
Nekivágtunk a
Szembenézve

Pedig csak mo
Mert nincs pa
A természet tö

Mónus Sándor, fazekas

— A JUHÁSZ GYULA MŰVELŐDÉSI KÖZPONTBAN Szegeden tegnap megnyílt Mónus Sándor fazekas népi iparművész kiállítása. Bemutatott tálai, vázái, figurális lakásdíszei jellegzetes vásárhelyi motívumokkal készültek. A kiállítás augusztus 20-ig tekinthető meg.

—: Kú

14

Népszabadság, Bp. 1977. júl. 31

1021

Mónus Sándor, fazekasmester

1976.VII.3. 19,30 N. /11/

Tv-Hiradó

- Ezek a szentendrei tetők emlékeztetnek azokra a korokra, amelyekben még mindennapos tárgyakként használták az olyan rezekeket, amilyeneket a hódmezővásárhelyi Mónus testvérek, Mónus Ilona, Mónus Sándor és Mónus Ferenc állítottak ki a Szentendrei Művelődési Központban. Közülük a két fiutestvér érkezett a megnyitóra. Ezek szerint családi örökség ez a mesterség.

- Valóban családi örökség, heten tanultuk ki ezt a tálasmesterséget, hogy így fejezzem ki magam vagy mai szóhasználattal a fazekasmesterség.

- Mónus Sándor mikor korongozott először?

- Megmondom, 1922-ben.

- Hány éves volt?

- Akkor 13 éves voltam. Szeretem, nagyon szeretem, nem tudom elképzelni magamat, hogy ezt ne kezitsem, ez kész tragédia volna nekem.

- Mónus Ferencet kéredezem, hogy a hagyománytiszteletnek mi szerepe van ebben a mesterségben?

- Ha hagyománytiszteletet nem tartunk szemünk előtt, akkor a népművészet elveszti a varázsát, az már nem néépművészet, álnépművészet lesz megitélésem szerint, az már csak népies valami lehet, nem igazi. Minden népnek megvan a sajátos népi kulturája, minden nemzetnek érdeke az ,hogy a népi kulturát felszínen tartsa és a továbbéló nemzedékek számára ismertté tegye. Én ugy gondolom, hogy ez is a hivatásomnak egyik sarkalatos része lehet, hogyigy mondjuk, hogy olyan művészeti ágat művelünk, amely az utókor és a jelen számára megmenti a régi népművészetet és ez a célkitüzés elég nemes ahhoz, hogy nagy lelkiismerettel és lendülettel végezzük munkánkat.

1057

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 JAN 22

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Mónus Sándor

1021

MÓNUS SÁNDOR: TÁLAK

VASÁRNAP,
1978. JANUÁR 22.

— Az elmúlt években több kongresszuson vett részt. Milyen tapasztalatokkal tért haza?

— Részt vettem a Brazíliában rendezett I. nemzetközi kibernetikai kongresszuson, majd jártam Jerevánban, Karl-Marx-Stadtban és Marseille-ben is, a számítástechnikai világkongresszuson. Ezeknek az utazásoknak elsősorban akkor van értelme, ha ott tapasztal és profitál is az ember. Máskülönben csak időtöltés. A véleményem azonban az, hogy hasznos és jó dolog szétnézni a világban, sok mindent fel tud használni az ember a maga munkájában.

Amikor beszélgetésünk végén becsukom a jegyzetfüzetemet, ismét a közlekedésre terelődik a szó. Egyetemi doktori értekezését, amelyet 1966-ban védett meg, a következő témát dolgozta fel: Matematikai, matematikai logika és kibernetikai módszerek alkalmazása a gépjármű-közlekedés néhány problémájára. Majd szóba kerül más dolgozata is: Kibernetikai módszerek alkalmazása a fonóiparban.

A kibernetikai laboratórium műszaki osztályvezetője nem egyszerűen a kutatás embere, hanem irányítója, de ha úgy adódik, akkor egy-egy meghibásodott gép javítója, alkatrészbeszerzője is.

Bonyolult és a szervezési feladatokkal jócskán megtűzdelt munkaterület az övé. Igaz, ebben segítségére vannak a legkorszerűbb gépek. Tudományos munkáját most úgy kívánja továbbfejleszteni, hogy a laboratórium is megtalálja számítását, de ő is elvégezhesse a maga saját kutatói munkáját. Ha a közlekedési anomáliákra, a halálos balesetek számára gondolunk, egyetértünk fokozott erőfeszítésével, tenniakarásával. Talán éppen az ő felfedezése segít majd a bajok leküzdésében, és ad olyan elemzést a szakembereknek, hogy kevesebb baleset történik közútjainkon.

POLNER ZOLTÁN

Az
során
kai,
dalmi
át a
rek i
ra ér
len—jö
ros élet
kenység
és a jö
részt tu
zösségb
múltról

a vágy, szándék és igény mind több fórumon elhangzott. A helytörténeti kutatásoknak a föltételei viszont csak lassan érlelődnek meg. A Csongrádi Napok rendezvénysorozatának központi gondolata — az önmegismerés és vonzerő — segítette előrelendülni azokat a törekvéseket, amelyek a város történelmi múltjának feltárását szorgalmazták. Ennek motorja volt (és ma is) az a lokálpatriotizmus, mely a város építésében, szépítésében látványos eredményeket képes fölmutatni.

A helytörténeti dolgozatokat *„Mozaikok Csongrád város történetéből"* címmel 1976-tól folyamatosan publikálják. Az első füzet Csongrád város felszabadulása és a demokratikus kibontakozás (1944—1948) témáját ölelte fel. *Gát* László és *Sebestyén* István

készült, címe:
XVIII. században. V
doltság utáni század
írást, elemzést. A
amikor: „Csongrá
1723-tól több mint
összeforr a Károlyia
„A bécsi kaszárn
dik..." Konkoly Ist
tonakönyve a múlt
Dr. Katona Imre
fölvázolja a népi
könyveink kialakulá
sát, értékét. A csong
ván katonakönyve s
folytán maradt fen
unoka. Faul Dezső
rádi Széchenyi úti Á
Diákotthon múzeum
mány szerzője tőlük
gozásra. A katonakö

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 APR

MŰVÉSZET
Budapest

Monus Sándor: „Pávás fehér tál".

Élő fazekas népművészet

1021

jellegét jelenti az olajat öntő nő. Jól beillik az
itteni környezetbe, a hangulatos kis parkba.
lgaz, először a színe, ez a vörös szín nagyon ide-

iskolás
Néme
– Eg
– Ar
– A
közt ép
– Ne
figyelne

– Csak a víztorony volt itt eddig.
– Több ilyen szobor kéne ide.
– Azt hiszem, a gyárhoz kapcsolódik. Az anyaság jele. A múlt és a jelen szimbolikája.
– Az a baj, hogy kissé kövér. Soványabb kellett volna. A teste nem tetszik.

Gazdasági szakember: Az idomok jobban látszanak, mint a mécses. Jól kidolgozottak. A szobrok mostanában ilyen jellegűek. A művész sem vonhatta ki magát a követelmények alól. Perifférián lakunk. Mi van itt? Csak ipari létesítmények. Örülnünk kell egy ilyen szobornak! Én elfogadom, mert szép. Vitatkoznak rajta, mert kis fejhez tartozik egy ilyen erős test. Mégis, bár túlsúlyban van a törzs, kellemes jelenség.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ESTI HÍRLAP
1972 JUL 22

Mónus Sándor iparművész
1021

A nagy múltú hódmezővásárhelyi kerámiakészítés hagyományainak őrzője Mónus Sándor iparművész. Kancsógjei, díszes tányérjai külföldre is eljutnak. Az idős mester több dél-alföldi iskola kerámiaszakkörét patronálja. Képünkön: műhelyében, híres tárgyai között.

finnországi látogatása

V. G. Kulikov hadseregtábornok, a *Szovjetunió* honvédelmi miniszterének első helyettese, a szovjet fegyveres erők vezérkari főnöke, aki hivatalos baráti látogatáson *Finnországban* tartózkodik, befejezte országjáró körútját.

Esti

POLIT

Véres péntek Észak-Írországban

Ma reggel húsz ha

Whitelaw és Lord C

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 AUG 3
Napló (Veszprém)
Mónus Sándor
1021 fazekasmester,

Vásárhelyi fazekasok

Kiállítás Veszprémben

Egy divatos korsó

Hódmezővásárhely és *Veszprém* művészeti kapcsolatának fejlődésében újabb jelentős állomás a *Mónus-testvérek* kiállítása a *Dimitrov* művelődési központban.

Mint *Dömötör János*, a vásárhelyi *Tornyai múzeum* tudós igazgatója írja a kiállítási katalógusban, „a kerámia hagyománya szinte töretlenül ívelt a neolitikumtól a máig". Ugyanis a város határában bőven található a jól formálható és szilárdan formatartóvá égethető agyag.

A múlt században még négyszáz fazekas dolgozott Vásárhelyen. Szekereiken a Bácskától a Nyírségig hordták zöld és barna mázas edényeiket. „Tál, tányér, butella, butykos, korsó, kanta, fazék volt a szállítmányok leggyakoribb darabja, de készítettek Miska-kancsót, hordó- és pereckulacsot, varrókosarat, tintatartót, lisztesbödönt és gyertyamártót is".

A porcelán és a gyári majolika-termékek elterjedése után rohamosan csökkent az önálló fazekasok száma. Leginkább a Mónus-testvérek tartják fenn az értékes népművészeti kincseket. Ez *családi hagyományként él* tovább: *Mónus Sándor* fazekasmester tizenegy gyerekéből hét választotta az apa mesterségét. Közülük *Ilona*, *Sándor* és *Ferenc* fejlődtek önálló fazekas népművészekké. Az ő munkáikat ismerhetik meg most az érdeklődők megyénk székhelyén.

Különösen Ferenc kelt élénk figyelmet szép, barna és zöld mázas — stilizált madár-, növény- és hal-díszítésű — tányéraival, tálaival. Ilonát a majolikagyár és a modern formák hatása orientálja; mázai sötétebb árnyalatúak, dekorációja tömondatos egyszerűségű, de népművészeti ihletésű. Sándor is otthonos a fazekasság különféle irányzataiban, de olykor klasszikus díszítő elemeket is alkalmaz.

„A népművészettől edényeik egy részének méretében távolodnak el", ami tulajdonképpen a divat hatása: a padlóvázáké, butelláké, máztalan köcsögöké, korsóké, stb. Ám a mini-edények is jelzik ezt a távolodást. Avagy meglehet, új hagyományt teremtenek. A látogató mindenesetre érdekes élményben részesülhet a vásárhelyi fazekasok veszprémi bemutatóján.

r. i.

Miska-kancsó

Miskák és poharak

Ősi és modern tányér

Részlet a kiállításból
(Foto: Borbás)

Tartalmas eszten

A vidéki színházak munkája az 1973—74-es évadban

Lassan már ismét színházba megyünk, nyár közepe van — s ha mi, nézők el-elgondolkodunk azon, hogy milyen élmények várnak bennünket a következő esztendőben, a színházakban már jóval messzibbre tartanak: készülődnek rá. Most azonban nem követjük őket készülődésükben — még néhány hét, és bőviben leszünk a tervekről szóló nyilatkozatoknak —, hanem visszapillantunk. Milyen évad volt az elmúlt?

Némi távlatunk már van a visszapillantáshoz: az élmények elpihentek, leülepedtek; ilyenkor már rendszerezhetők a benyomások. Mert, mondani sem kell: csak futó benyomásokat rögzíthetünk, nagylélegzetű elemzésre itt se hely, se szükség nincs. Azt elvégzik a tanulmányírók, az esztéták, a művészeti ág avatott szakértői, akiknek az elmúlt színházi évad — szűkebbről: a vidéki színházak munkája — sok gondolatot és tanulságot kínálhat.

Mindenekelőtt a gyakorló — és „gyakorlati" — néző szemszögéből próbáljuk megközelíteni a dolgot. Érződött-e válság az elmúlt évadban? Érződött-e — borúlátó esztétikai dolgozatok egyikmásikának visszatérő témája volt —, hogy a magyar színházművészet „válságban" van, amelyből nem tudni, mikor lesz képes kilábalni; hogy elbizonytalanodtak gondolatban, tartalomban, művészi tartásban? Nem ez az alkalmas fórum a megalapozatlan aggályok elsöprésére sem, ahhoz, nagyobb tér szükségeltetne. De hadd mondjuk el, hogy a nézőtereken nyoma sem volt „válsághangulat"-nak. S a színpadokon sem. Voltak jó és gyengébb darabok, rosszabb és kiváló előadások, mint minden évadban. Egy valami azonban megfigyelhető volt valamennyi — vagy legyünk szerényebbek, s mondjuk így: a legtöbb — vidéki színház munkájában: önmaguk megújításának az ambíciója.

Nincs itt mód minden előadásról beszámolni, még arra sem, hogy a kiemelkedők mindegyikét megemlítsük. De hadd írjunk ide, jelzésként csupán, néhány nevet, címet, amelyek azt mutatják, hogy a vidéki színházak nem csak hogy nem küzdenek „válsággal", hanem magatartásukkal és művészi példájukkal ösztönzően hatnak az egész magyar színházművészetre.

A vidéki színházakban fiatal — és nem fiatal — rendezők, írók olyan produkciókat hoztak létre, amelyekre az egész színházi szakma és

ten az Egy igazi úr című O'Neill-darabot, Szolnokon a Két úr szolgája című Goldini-művet — hogy ne folytassuk tovább a talán fárasztó felsorolást, hiszen nem név- és cikklistát akarunk itt adni, csak kiemelni — a teljesség igénye nélkül — néhányat a fontosak közül.

Jól követhető a vidéki színházakban is az a folyamat, amely színházi életünk egészére jellemző, hogy az igényes, új utakat és formai megoldásokat kereső rendezőgárda tehetséges fiatalokkal egészült ki. Az egész magyar színházművészetre ösztönzően hat a tevékenységük. A fiatal rendezők keresik a társadalmi ellentmondások, hibák forrását; harcolnak a forradalmi eredmények szélesebb körű elterjesztéséért, a közgondolkodás, a közélet tisztaságáért, a visszaélések felszámolásáért; felelősen, szocialista szellemű gondolkodástól áthatva.

Túlságosan rózsás állapotokat rajzolgatnánk?

A tények nem mondanak ellent értékelésünknek. (Noha tudjuk, hogy igen sok még az ellentmondás, a hiba, s egy-egy társulat művészi kibontakozásának is vannak akadályai.) Nézzünk tehát néhány tényt.

A magyar színházak nézőszáma 1973-ban — a rendelkezésre álló legutolsó összesített adat — 48 ezerrel haladta meg az előző évit. A nézők számának emelkedésében elsősorban — s ezt természetesnek tekinthetjük, hiszen színházba senkit se kényszerítenek — a színházak magasabb színvonalú, a szélesebb közönségrétegeket jobban vonzó produkciói játsszák a főszerepet. Nagyon jelentős tényező a rádió és a televízió mind magasabb színvonalú és nagyobb hatékonyságú művészetpropaganda tevékenysége. A televízió a tavalyi évadban 31, a rádió 43 színházi előadást közvetített, jórészt vidékről.

Az általános növekedésen belül jelentős az ifjúsági és gyermeknézőszám emelkedése. 1972-ben az összes színházlátogatók 26,2 százaléka volt ifjúsági és gyermeknéző. Ez a szám 1973-ban 28,3 százalékra emelkedett. A vidéki arány ennek megfelelő.

Gyarapodott a munkásnézők száma. Hogy egyebet ne mondjunk: tízezer szocialista brigádtagnak volt bérlete az elmúlt évadban. Mintegy egyharmaduk a vidéki színházak — elsősorban *Miskolc, Veszprém, Győr, Szeged színházának* — előadásait látogatta. A vidéki színházi élet

Igé

És áldott lég
gyümölcshez

szelíd roncs
pancsolt hit

csúfolta vil
tiszta sebei

áldott légy
életemmel, i

szép szerele
áldott a te

Kurucz D. István: Busók (A Bal

Bihari Klára:

MÓNUS SÁNDOR

Alkotóműhelyben

MÓNUS SÁNDOR MŰVÉSZETÉRŐL

Nincs ember Hódmezővásárhelyt, de talán egész Csongrád megyében, akinek erre a névre, hogy *Mónus*, ne csillanjon fel a szeme: igen, a híres fazekasfamília! „Aztán melyik Mónust keresi? — kérdezi útbaigazítóm a tágasfalusias újvárosi városrészben, akitől a Somogyi utca felől érdeklődöm — mert három Mónus is van ám, aki kerámiával foglalkozik!" — Én *Mónus Sándorhoz*, a család legidősebbjéhez tartok, aki némi megszakításokkal csaknem fél százada dolgozik az 1917-ben alapított ősi műhelyben, a művészetéről egyébként is nevezetes alföldi metropolisz tradicionális fazekasnegyedében.

Sándor bácsi alacsony, ősz hajú, halk beszédű ember; alkatra is, jellemre is igazi művészegyéniség. 70 éves, ami szokatlanul magas kor ebben a komoly fizikai erőkifejtést igénylő szakmában. Még kisiskolásként, hat-hét évesen ismerte meg a mesterséget.

— Ez, hogy úgy mondjam, szinte törvényszerű volt, hisz magam is fazekascsaládban nőttem fel, ahol a legkisebbek munkájára is szükség volt a műhelyben. 11 testvérem közül hét folytatta az apai hagyományt; közülük hárman, Ilona húgom, Ferenc öcsém és én, ma is aktívak vagyunk. A családi tradíciók mellett természetesen hatással volt rám szülővárosom több száz, sőt több ezer éves kerámiakultúrája, meg azok az örökségmentő mozgalmak, melyeket

Boroskészlet, Miskakancsóval

ifjúságom éveiben a város szellemi életét megszabó alföldi mesterek, Tornyai János, Endre Béla és mások kezdeményeztek. Mint fiatal inas, majd később segéd, tudtam Kiss Lajos erőfeszítéseiről, aki szinte az utolsó pillanatban összeszedte a vásárhelyi fazekasság még fellelhető mesterdarabjait az akkoriban alapított városi múzeum számára. Számomra, aki a korong mellett nőttem fel, olyan természetesnek tetszett ez a gesztus, hogy azokban az években jószerivel fel sem mértem a jelentőségét...

Sándor bácsinak igaza van: a kerámiakultúra Vásárhelyen szinte az ember megjelenésével egyidős. Már 6000 évvel ezelőtt, az újkőkorszakban virágzott itt az agyagművesség. A Tisza mellékágai és az egykori Hód-tó környékén feltárt földhalmokból tízezrével kerültek elő égetett agyagtárgyak és edények, főként a termékenységi kultusszal összefüggő szobrocskák és agyagoltárok, köztük olyan remekek, mint a *Kökény-dombi Vénusz*. A bronz- és vaskorból korongolt terrakották, a honfoglalás korából sötétszürke, a középkorból vörös színű használati edények, illetve edénytöredékek egészítik ki a sort, melyet a török hódoltság jó időre megszakít. A XVIII. század derekától aztán ismét felfelé ívelő a fejlődés: 1788-ban még csak 8 cserepest regisztrálnak a városi iratok, 1847-ben már 204-et — ezekből alakul meg a vásárhelyi gölöncsércéh. A virágzás az 1860-as évek tájára tehető: a mesterek — vagy ahogy itt nevezték őket, a *tálasok* — száma ekkor több mint 400. Ebben az évtizedben alakulnak ki a jellegzetes vásárhelyi cserepesvárosrészek: a színes kerámiával foglalkozó *Tabán; Kisutca*, a fehéredényesek vagy „porcelánosok" negyede, és a legnagyobb egység, az agyagbányák mellé települt *Újváros*, ahol a tálak mellett „fenntálló", azaz magasedényeket is készítettek. A fazekaskodás *családi vállalkozás* volt, a mesterség apáról fiúra szállt; a legények nem vándoroltak, így a formák és díszítőelemek alig változtak, megőrizték a *helyi jellegzetességeket*. Olyan termelés folyt ekkoriban Hódmezővásárhelyen, hogy készítményei nemcsak az Alföldet, hanem az ország többi részét is elárasztották, sőt a külországokba is eljutottak.

A fellendülés a századforduló után megtörik: a megindúló gyáripari termeléssel szemben alulmarad a kézműveskedés. Hiába az állami segítség az 1898-ban alapított *Agyagipari Tanműhely* formájában: a mesterek és a mesterség züllése megállíthatatlan. Ekkor hozza tető alá néhány lelkes vásárhelyi művész egy kimustrált kocsmaépületben a régi szakmai és művészi értékek megvédésére vállalkozó *Művészek Majolika és Agyagipari Telepét*, amely 1912-től különböző formákban egészen 1949-ig áll fenn, hogy aztán 1950-ben *Majolikagyár* néven újjászervezve ismét megalapozója legyen a vásárhelyi kerámiaiparnak. A Majolikagyár ma az Alföldi Porcelángyár egysége, kettőjük termelése az ország kerámiatermelésének mintegy 30 százalékát teszi ki!

Amikor Mónus Sándor pályája elindul, a vásárhelyi fazekasság sorsa már lényegében megpecsételődött: egyre többen adják fel önállóságukat, és mennek dolgozni a Majolikatelepre. De adjuk át ismét neki a szót!

— 1927-ben szabadultam fel a hagyományos aktus, egy kemence edény kiégetése után, amit az ipartestület vezetői egyenként átvizsgáltak. Az egykor népszerű és jól jövedelmező szakma ekkortájt már keveset hozott a konyhára, a korábban megbecsült fazekasréteg a társadalom peremére, az agrárproletárok mellé szorult. Úgy döntöttem, hogy Pesten próbálok szerencsét. Itt az Elisabetta Kerámiaművekben dolgoztam, a díszműtárgyműhelyben, szobrokat csináltunk, főként egyházi megrendelésekre. A dologból mégis kapacitáltam valamit, hisz a műhely tervezői a kor ismert művészei közül kerültek ki, jó kapcsolatba kerültem például *Kisfaludi Strobl Zsigmonddal*. A szívem azonban haza húzott, 1936-ban már ismét Vásárhelyen éltem, jóllehet a koronghoz a nagy dekonjunktúra miatt csak hébe-hóba ülhettem le. Főként festegettem, csendéleteket, alföldi jeleneteket, melyeket szép áron vásároltak a szegedi műkereskedők, műbarátok, és természetesen rendezgettem eredeti szakmám formakincsét, díszítő motívumait, reménykedve a népművészet feltámadásában. És látja, nem volt hiábavaló az állhatatosságom: az ötvenes évek folklórhulláma, majd a népművészeti szövetkezetek megszervezése lehetővé tette, hogy újfent felvegyem, immár végérvényes hivatásként a mintázófát. Egy ideig egyénileg próbálkoztam, majd beléptem a helyi népi iparművészeti szövetkezetbe. Eredményeimért 1962-ben elnyertem a népművészet mestere címet...

Hogy a puritán szavak mögött mennyi munka, fáradság és küzdelem rejlik, azt csak az tudja, aki ismeri Mónus Sándor alkotásait, azoknak a nemes veretű dísztárgyaknak és edényeknek a hosszú sorát, amelyekben páratlan szorgalommal és energiával megkísérelte a vásárhelyi fazekasság évszázados értékeinek *rekonstruálását és továbbfejlesztését*.

— Kezdetben csak a régi formák és motívumok feléledését volt a célom, megmaradtam a kialakult sima vonalaknál, a növényi és állati motívumokból épített artisztikus díszítéseknél, a hagyományos fehér, zöld, barna és okkersárga mázaknál, illetve edénytípusoknál. Később már nem elégedtem meg az utánzással, egyéni utakat kerestem, a mai ízlésnek megfelelően leegyszerűsítettem, sűrítettem a díszítményeket, új színeket és formákat dolgoztam ki, nagyobb súlyt helyeztem a rajzi kompozícióra, szobrászi, plasztikus megoldások felé tájékozódtam. Magamat elsősorban dísztárgykészítőnek, és ezen belül figuralistának tartom, de kedvvel foglalkozom régi használati tárgyak mai szellemű felújításával is, így a régi vásárhelyi csirkeitatóból tojástartót komponáltam. Szeretek ecsettel is dolgozni, másik jeles területem a dombormű, ami már a népművészeti felkészültségen túlmenő iskolázottságot és kultúrát kíván.

A felsorolást természetesen még sokáig lehetne folytatni, de így sem merítenénk ki Mónus Sándor művészetének teljes eszköztárát, mert méltatásra vár többek között az a törekvése is, amelyet népművészeti formák *miniatürizálásaként* tudnánk megfogalmazni. Kis formátumban, a mai lakáskultúrába beilleszthetően teremti újjá az egykor használati eszközként alkalmazott bödönt, kantát, csörögéstálat. Sok tárgyának már nincs is konkrét népművészeti előképe, s mégis *besorolnak* a népi kerámia egészébe, mert vonalvezetésükben és szellemiségükben — ha áttételesen is — *fellelhetjük a népi kultúra elemeit*.

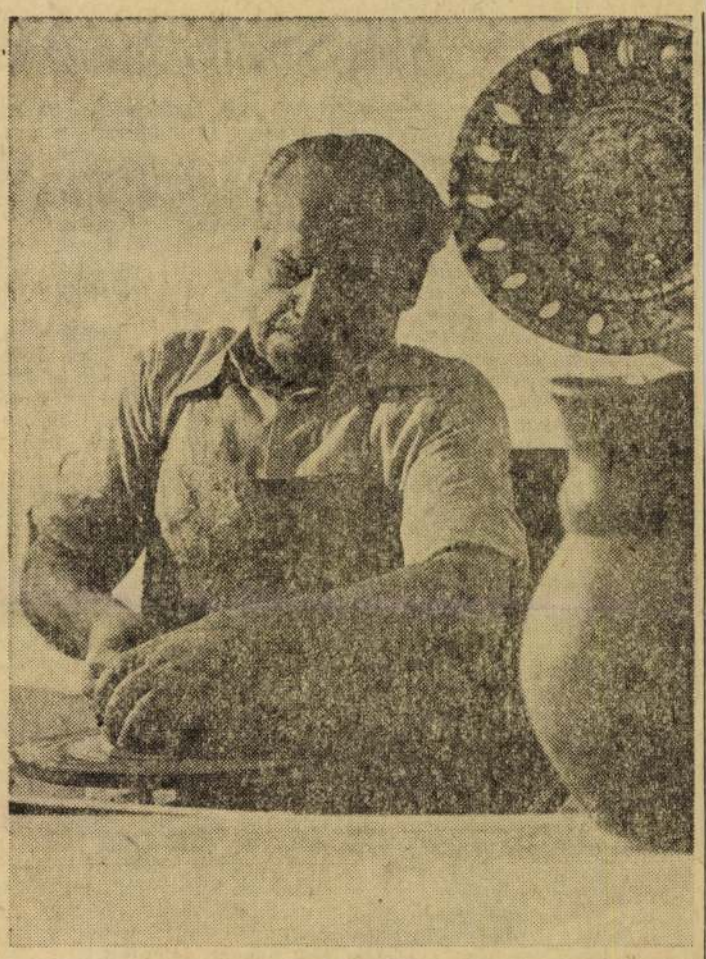

Munka közben

Munkájának céljáról így nyilatkozik:

— A népművészet szerintem kifejezi a nép karakterét, lelkiségét — és ezért érték. Én felelősséget érzek az iránt, hogy ezek az értékek ne kallódjanak el, hanem a ma embere is megismerje és megszeresse őket. A népművészet a népi önismeret eszköze is, aki megbecsüli a hagyományt, az nemzetét, hazáját is szereti, egyáltalán: tartja magát valamire. Nos, az én szerény munkámmal ezt a honszerelmet szeretném előmozdítani, bővíteni.

Kívánjuk, még sokáig, s egyre nagyobb sikerekkel!

Tasnádi Attila

Kárpáti Kamil

LEVÉL Z-BE

Déli hegyekben k
északi folyamkany
nyár-estjébe burk
pedig a fát piros

Mint sátor csatto
arcon vert hátadi
Bokrok, didergő z
szám melegített v

Viharlámpában v
lángnyelv világító
Irgalmat esdő sz
a lángok selymér

Függönyből, fatör
kipenderít — dől
de a semmi csont
tüskéin fönnakad

Pisztráng-villanás
Borítottam szeme
Mégis talpad vir
jegesedik a fűbe

Simon Lajos

ZSOLTÁR

Túl sokat kértün
add meg nekünk
Nem hagytunk e
öledbe ültünk, n
végül mérgesen
s elhagytál mink
mint övéit a túll
De jó atyánk! az
pénzed elosztod
bérjegyzéken kü
azt mondják sok

Takács Tibor

MESSZE SZÁLLT A SZÁNKÓ

Hatesztendős alig múltam, amikor kegyetlen tél szakadt szülővárosomra. Abban az időben olyan telek jártak, hogy méteres havak állták el az utat, apám bosszankodva takarította, merthogy nekünk is épp ebben az évben vitte fel dolgunkat a jó szerencse, vagy inkább a takarékosság, hogy szüleim vehettek egy féltetejű házat kint a város szélén. A söprű nem volt elegendő, ki bírta volna el a söprűt, hiszen egy-egy téli napon harminc-negyven centis hó is hullott az utcánkra, s így aztán apám szerkesztett egy lapátot, s azzal igyekezett járhatóvá tenni az utcai frontot.

De hát én nem a szomorúságot akarom mondani, hanem az örömöt. Én, a városi gyerek, egyszeriben belecsöppentem a külvárosi örömök közepébe, ami telente egyet jelentett a szánkózással. S milyen szánkózással! Amikor megépítették Szeged városa körül a körtöltést, magasra emelték, hogy védje a várost a Tisza ellen. Soha nem volt rá szükség, mert a víz száz esztendeje nem ölelte körül a várost, pedig szerettem volna látni, hogy miképpen védi meg lakóit, s tesz eleget kötelességének. Nos, ezt a körtöltést az én gyerekszememben nagyon magasra építették, addig ilyen magasságot nem is láttam. Ha felfutottam rá, átláttam a kis házak sokaságán, láttam a templomtornyokat, a rókusit, meg a fogadalmit, s örvendeztem, hogy milyen jó helyre költözködtünk, hiszen enyém a töltésoldal nyáron smaragdfüves, télen meg hóval borított végtelenség.

Hanem az első tél még nem sok örömet hozott.

Anyuskám jó alaposan felöltöztetett, s az én gyerekszívem csak ácsingózott a töltésről szánkózók közé, ahová persze hogy nem engedett az anyai féltés. Hanem egyszer egy nagyobbacska fiú, lehetett vagy tizenkét éves, szép, nagy hosszú szánkója volt, talán háromüléses is, s azt mondta édesanyámnak:

— Néni kérem, megszánkóztathatom a kislányt?

Én csak tekeregtem, hogy kit akar ez megszánkóztatni, a nővérem ugyanis nem volt velünk, ő nem szerette a tél havas-zúzos világát, de nem láttam senkit a közelben.

— Na, ne legyél olyan mulya — mondta egyenest nekem szegezve a felszólítást —, majd vigyázok rád.

Azt hittem, elsüllyedek, hogy megnyílik a föld szája, s menten bekap, hiszen engem lánynak néznek! Rettenetesen szégyelltem magam, anyuskám ölébe fúrtam az arcom, s azt kiáltottam:

— Nem akarok szánkózni!

Így maradtam le az első téli örömről. Csak néztem ki az ablakon, s fájdította a szívem a fiúk-lányok öröme. Mert olyan szánkózás harsogta teli az utcánkat, a Zöldfa utca torkolatát, hogy nekem minden sikítástól, hujjogatástól, kiabálástól megfájdult a szívem. A szomszéd kisfiú, aki nagyobbacska volt nálam, s tudta, hogy nem vagyok leány, egyszer kölcsönadta a szánkót, anyuskám húzta-húzta az utcán, de ez semmi sem volt, ez kicsúfolása volt a szánkózásnak, hiszen az igazi öröm az lett volna, ha én is leszáguldhattam volna a hegyről! Mert nekem a töltés hegyet jelentett.

— Ez nem igazi szánkózás — tiltakoztam az anyai jószándék ellen — nekem szánkó kell, saját szánkó, én onnan föntről akarok nekiindulni, a töltés tetejéről.

Hanem ehhez évek kellettek.

Szerencsére évről évre menetrendszerűen jöttek a telek, már november közepétől tisztította apám házunk elől a havat, s én csak nem kaptam meg a megígért szánkót. Jobb híján én is beálltam a nézelődők közé, mert az is szórakozás volt ám, ha nem is igazi, jó volt nézni mások örömét, s ez egy-egy vasárnapon százaknak jelentett örömet. Azt ma el sem lehet képzelni, hogy a városból milyen sokan jöttek ki szánkózni a töltés oldalába, hogy a környékbeli fiúk milyen műgonddal készítették el a szánkópályát, esténként vízzel locsolva, hogy jó jeges legyen, igen, ahogy elmúltak az igazi telek, úgy ment feledésbe a Szilléri sori szánkópálya csodája. Ki emlékszik már ugratóira, sikoltozó, lelkendező népére, a köznapi és főleg vasárnapi ingyencirkusz lelkes seregére?

Mert attrakció minden pillanatra jutott. A felborult, s nadrágfékkel beérkező szánkózó jutalma a kinevetés volt, harsány derű kísérte a gyanútlanul nekiindulókat, akiket a fent lézengő nagyobb fiúk, élet és halál urai, az utolsó pillanatban félrelöktek, hogy bukfencezve, megbillent egyensúllyal érkeznek az ugratókhoz.

Apám soha nem tudott becsalni a meleg konyhába, már kékre fagyott a kezem, összefagyott a lelkem a nagy vágyakozástól, én csak ámuldoztam mások örömén. Egyszer anyuskám félre nem érthetően megsúgta nekem, csak karácsonyig bírjam már ki, mert apád... És nem mondta végig a mondatot, de én tudtam anélkül is, nekem is lesz szánkóm. Persze ezzel el is dicsekedtem, legelőbb a Lippai-fiúknak, hogy nekem is lesz ám szánkóm, jobb mint a tiétek, mert az enyém versenyszánkó lesz, olyan, amilyet itt még senki sem látott.

Ez a karácsony végre elhozta titkos ajándékát. Ott állt a karácsonyfa alatt, letakarva, hogy hadd lássák az izgalmat a szülők, hadd élvezzék a pillanatot, amikor kibontom a csomagolópapírosából.

Kibontottam izgatott örömmel, s menten le is hervadt a vágyam, mert a csodálatos versenyszánkó helyett egy apám készítette, a gyárban fusizott, gázcsövekből összerótt szánkó hevert a karácsonyfa alatt. Hogy én ezzel kimenjek a szánkózók közé? Soha, kiáltottam azon a karácsony estén, apám dühöngött, hogy ilyen rossz kölök nincs még egy a világon, anyám csitította sírásomat, de vigasztalhatatlan voltam. Így omlott össze az álom a versenyszánkóról, s jól ismertem pajtásaimat, mert legközelebb, amikor mégis csak legyőzve ellenszenvemet ajándékom iránt, nekiindultam a lépcső magasának, zörgött, csattogott, s ráadásul nehéz is volt a gázcsövekből összerótt alkotmány. De ha csak csattogott volna, de egyszeriben körülálltak a fiúk, gúnyolódva, nevetgélve, gúnyolva szegénységünket, nevetve tehetetlenségemet, s főképpen a még soha nem látott öszvérszánkó próbálkozását.

A nehéz alkotmány nekilódult, s én rajta tehetetlenül. Mert kormányozhatatlan is volt, legalább is az első pillanatban, az ugratókon zörgött, csattogott, feldobott, hogy majd a nyelvem haraptam el! Csak egyszer próbálkoztam, azután bevonszoltam a házunkba.

Haragudtam a világra, haragudtam apámra, haragudtam a pénztelenségre, s legfőképp a télre, miért is van tél, ha nekem nincs jó szánkóm. Ó, milyen boldog lettem volna, ha kölcsönadták volna mások a szánkóikat, de a pályán kemény harc folyt az örömökért, kölcsönről szó sem lehetett. Megpróbáltam még egyszer ott, ahol senki nem lát, messze a vidám szánkózók rajától. De a térdig érő hóban a keskeny vascsőtalp egyáltalán nem csúszott! Éppen csak a körtöltés aljáig vitt le, s ott lecövekelt velem.

Apám vagy jó két hétig nem szólt hozzám, nem érdeklődött a szánkó felől, s egy este, köznap persze, amikor későn jött haza a munkából, azt kérdezte:

— Aztán csúszik-e már az a szánkó?

— Nem — dühösködtem. — És nem is fog, mert nekem olyat csináltál, amivel nem is lehet szánkózni!

— Hogy-hogy nem lehet? — vitatkozott. — Na, gyere, megvacsorázom, s megyünk szánkózni!

— Mi, ketten? — álmélkodtam.

— Naná, majd a szomszédokat hívom. Megyünk?

A hangjából éreztem, ha most nem megyek, összeköti velem a bajszát. Már pedig nem óhajtottam kikapni.

Kimentünk a töltésoldalba. Hideg, csillagos este volt. Fent, a lépcső tetején világított egy árva lámpa, ingatta tányérját, utat mutatva a Somogyi-telep felé haladóknak. Sehol egy lélek. Csikorgott a hó a talpunk alatt. A szánkó madzagját kezembe véve megindultam felfelé a lépcsőn, hadd lássa apám, hogy milyen nehéz ez az istenverte szánkó, s mennyire csattog a vascső a lépcsők élein.

Felértünk.

— Na — mondta apám —, mutasd meg a tudományod!

— Nem én! Ezzel nem lehet szánkózni! — szögeztem le a tényt.

— Hadd lássam — vette át a szánkót. És felemelte a nehéz alkotmányt, s aztán ledobta a jeges, csúszós pályára. De ekkor már ő is rajta volt, hason fekve, ugyanúgy, ahogyan a nagyfiúktól is láttam. És a szánkó nekilódulva csattogott lefelé a lejtőn. Aztán ugrott az ugratón, de ettől még nagyobb lendületet véve száguldott be a Zöldfa utca tölcséres mélyébe.

Amikor visszajött, azt kérdezte:

— Jó-e a szánkó?

— Ha te vagy rajta — feleltem.

— Próbáljad te is, úgy mint én!

Nekilendültem. Azt hittem, kiugrik a gyomrom az ugratón áthaladva. Sivított a levegő arcom mellett. És a nehéz alkotmány a jeges pályán csak nem akart megállni. Szállt, repült, már az utca közepén jártam, amikor elveszett a lendülete.

— Világrekord — kiáltottam a töltésen álló apámnak.

— Világrekord, ilyen messzire egyetlen szánkó sem repült még a Zöldfa utcában. Újra próbálhatom?

Azon az estén csak a fagy kergetett be a meleg lakásba, bár lehetett már vagy este tíz óra is.

— Anyuskám — kiáltottam —, apu olyan szánkót csinált nekem, amivel világrekordot javítottam...

— És a kezed, milyen kék a kezed, de hiszen te nem tudod mozgatni az ujjaidat... Pista — dorgálta apámat —, ejnye, Pista, legalább neked lett volna eszed... — mondta, és máris dörzsölte az egyszeriben fájó ujjaimat, amelybe beleütött a hideg.

Másnap bemerészkedtem a szánkózók közé!

A gúnyolódóknak nem is válaszoltam.

Ledobtam szánkómat a töltés jeges oldalára, rávetettem magam, s aztán repültem, szálltam, messze-messze minden eddigi pályarekordon túl!

És egyszeriben az én szánkómat fogdosták, tapogatták, nézegették a srácok. Mindenki az én nehéz alkotmányomat akarta kipróbálni.

— Könnyű neked — mondták a hirtelen szakértőkké válók —, ez vascső, ez aztán csúszik a jégen!

S ettől kezdve éjszakánként téli kanákkal hordtam a vizet, s öntöztem, locsoltam az amúgy is jeges pályát. Hadd csússzon az én szánkóm mindenkiénél messzebb! Szálljon, röpüljön, soha meg se álljon!

De még nincs vége a történetnek.

Mert amikor a fiaimat a Csörsz utca végében szánkóztattam vagy másfél évtizede, gyári szánkón persze, amely olyan volt mint a többi, azt mondtam nekik:

— Tudjátok, legközelebb ha hazamegyünk Szegedre, majd megmondjuk a nagyapának, csináljon nektek is olyan szánkót, amilyen nekem volt gyerekkoromban! Mert az volt ám az igazi, az volt ám a versenyszánkó.

És amíg meséltem, hogy milyen is volt az a szánkó, én már a hátán voltam, mint mesebeli sárkányén, vagy talán ősén, amely vitt, ragadt a messzeségbe. Szálltam, röpültem, s szállok vele azóta is, minden télen, ha behunyom a szemem, s versenyre hívom a Lippai-fiúkat! Ilyenkor messze száll a szánkó, beröpül velem a Zöldfa utcába, s azon is túl, elszáll gyerekkorom elmúlt világába, amelyben akkora telek fehérlenek, hogy méteres a hó, s látom apámat, amint túrja a havat házunk előtt, s megáll közben, nézi a messzeszálló fiát, s azt mondja:

— Ez igen, ez világrekord!

---

beállt a jég, megbénult az élet, mindaddig, míg el nem bírta az embert és az állatot, a megrakott szekeret.

Ma könnyen jön a központi utasítás a kishajózási vállalattól az átkelő járatok szüneteltetésére. Ott a híd, és sorompóban az autóbuszok. Meg is jön, mielőtt a jégtáblák komolyabban odakoccanhatnának a motoros hajók bádog oldalához. De régen, amikor az átmeneti idő a zajlás megindulása és a jég biztonságos beállása között súlyos megbénulását jelentette az életnek, a révészek többet kockáztattak. Persze, központi utasítás se létezett még akkor. A révész a maga ladikjával, vagy községi dereglyével, komppal járta a vizet, de még csak nem is mint az illető község alkalmazottja, hanem mint a rév bérlője. (A falutól bérelte; évi bért fizetett, s ő maga házról házra járva mindenkitől beszedte a „rébért", ötven krajcárt személyenként, fogat után egy forintot.) Bizony, inkább hogy a falu kedve szerint kellett a révésznek tenni. Emlékeznek pócsmegyeri matuzsálemek, volt eset, hogy még akkor se tért pihenőre a komp, amikor a jég már összeállt. „A révészek utat vágtak a jégbe a kompnak, annyi széles vizet hagytak, hogy a komp elmehetett, aztán volt egyszer, hogy állatokat át akartak szállítani, aztán baj történt, az állatok mind belevesztek a vízbe. Az emberek, azok kimenekedtek..."

„Máskor falka disznót hajtottak át a jégen, osztán beszakadt. A disznókat akkor mind kimentették, de hiába volt, mert átfáztak, s egy se maradt meg..." A nagy közégi szerencsétlenségek között artják számon ezt az emlét. Úgy mondják, az erdőől hajtották haza a csürhét. ában a régi időben, amikor ég makkoltattak az erdőn.

Sokszor hónapokig tartott a g uralma. A mozdulatlan hér Duna olyan volt, mint egy holdbéli táj, ahogyan táblák és mezők kerek fehér jéglaposait koszorúkban körülvették az ugyancsak jégből való röghegyek. Nagy ünnep és nagy riadalom volt, mikor megmozdult egy-egy ilyen kemény tél után a jég.

Magam is átéltem a fentebb említett jeges esztendőben, tíznéhány éve, a jég eltakarodásának fenséges látványát, s a riadalmat se feledem, amit okozott. A füzek már zsengezöld hajat eresztettek, a tavasz híreként, a jég még mindig makacsul tartotta magát. Pócsmegyernél megmérték a vastagságát. Nyolcvan centi volt, és háromréteges. Úgy emlegették, mint amire nem volt emlékezet.

Egy napsütéses márciusi délelőtt rohamosan emelkedni kezdett az egész jégtáj. Akkor még nem indult meg, csak emelkedett, magasan a fejünk fölé, ahogy a partról néztük. Félelmetes volt. Aztán irtózatos robajjal, hagy sebességgel megiramodott az egész. Házmagasságra feltorlódott jégsziklák úgy kaszálták, roppantották derékba a parti fákat, mintha csak pálcák lettek volna. Hírlett, hogy Kisoroszinál feltűrte a jég a szigetcsúcsot az ősliget jó néhány faóriásával együtt, Visegrádnál pedig karikába tekerte a hajóállomás korlátját. A Pap-szigetnél néhány órára dugó keletkezett. A Határcsárda kocsmárosnéja konyhájában gyanútlanul vasalt, mikor észrevette, hogy a víz a talpa alá surran. Össze se tudta kapni a vasalnivalót, már bokáig ért. Az ablakon át menekült, mert az ajtóval hiába próbálkozott, egy jégtömb ült a küszöbre.

Pap-szigetnél a torlasz akkor szerencsére odébb mozdult egy hagy zöttyenéssel, s nem lett különösebb baj: a Duna éppoly gyorsan visszatakarodott a medrébe, amilyen hirtelen kifutott a partra. Bizony, nem mindig volt ily kegyes, de ez már az árvizek lapjára tartozik.

Mónus Sándor, fazekas

A népművészet fejlesztése terén elért kimagasló eredményeik elismeréséül a *Népművészet Mestere* kitüntető címet kapta:

Csobán György furulyás, **Fábián Agostonné** mesemondó, **Mónus Sándor** fazekas, **Nyisztor Mártonné** énekes, **Papp Ferencné** babakészítő, **Vass József** szűcs és **Váradi Margit** csipkeverő.

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága, a Művelődési Minisztérium, a Népművelési Intézet és a Népi Iparművészeti Tanács pályázatán a *Népművészet Ifjú Mestere* címet nyerte el:

Bartha István kerámikus, **Bergics Lajos** zenész, a **Böröczky Endréné—Kovács Tibor** áncospár, **Bóta Katalin** bőrös, **Dankó Mária** zenész, **Erdész Judit** textiles, a **Fuszulyka Együttes** (vezetője: **Fajcsák Attila**), **Hajdú Gy. Zsigmond** faragó, a **Karikás együttes** (vezetője: **Hegedüs Csaba**), **Kovács Alajos** faragó, **Sáringer Kálmán** zenész, **Schmidt Teréz** textiles, **Széles András** zenész, **Török Mária** textiles, és **Végh Ákos** kerámikus. (MTI)

—: A kitüntettek névsora

8.

Esti Hírlap, Bp. 1981 aug. 17.

Mónus Sándor, fazekas

Kiváló népművelők és népművészek kitüntetése

Az alkotmány ünnepe alkalmából a közművelődés kiváló munkásait, a népművészet jeles művelőit tüntették ki hétfőn a Parlament Vadásztermében. Az ünnepségen, amelyen jelen volt *Aczél György*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese, *Hanga Mária* művelődési miniszterhelyettes mondott beszédet, majd ő és *Nyitrai István*, a KISZ KB titkára átadta a *Kiváló népművelő*, *A népművészet mestere*, a *Móra Ferenc*- és a *Szabó Ervin-emlékérem*, valamint a *Népművészet ifjú mestere* kitüntetéseket.

A Magyar Népköztársaság művelődési minisztere az iskolán kívüli művelődés terén végzett kiemelkedő munka elismeréséül

KIVÁLÓ NÉPMŰVELŐ

kitüntető címeket adományozott. Az elismerésben részesült:

Ács Ferencné, a Népművelés című lap felelős szerkesztője; **Bölcs István**, a Magyar Rádió politikai adások főszerkesztőségének művelődéspolitikai rovatvezetője; **Dudás Ferenc**, a dorogi Erkel Ferenc Állami Zeneiskola igazgatója; **dr. Eisler János**, a Szépművészeti Múzeum muzeológusa; **Gigler László**, a dióskáli közös községi tanács elnöke; **dr. Grétsy László**, a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetének osztályvezetője; **Halmai Béláné**, a Heves megyei könyvtár osztályvezetője; **dr. Horváth István**, a Nógrád megyei múzeumi szervezet főigazgatója; **Horváth János**, a tázlári általános iskola igazgatóhelyettese; **Husek Rezső**, a szekszárdi Liszt Ferenc Állami Zeneiskola igazgatója; **Jakab Béláné**, a ceglédi városi-járási könyvtár igazgatóhelyettese; **Kisfaludi Sándor**, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum osztályvezetője; **Mészáros Józsefné**, a Szakszervezetek Győr-Sopron megyei Tanácsa központi könyvtárának igazgatója; **Pesovár Ferenc**, a Fejér megyei Múzeumok Igazgatóságának osztályvezetője; **Starcsevics Tiborné**, a tapolcai városi-járási könyvtár könyvtárosa; **Szekeres Antal**, a Hajdú-Bihar megyei tanács vb művelődésügyi osztályának vezetője; **Szirma Ferencné**, a budakalászi Óbuda Mezőgazdasági Termelőszövetkezet Aquincum együttese művészeti vezetője; **Tóka Jenő**, a Mecseki Ércbányászati Vállalat vezérigazgatója; **Tóth László**, a Közalkalmazottak Szakszervezete Hajdú-Bihar megyei bizottságának zenekarvezetője; **Végvári József**, a nagybaracskai művelődési ház igazgatója.

A népművészet fejlesztése terén elért kimagasló eredményei elismeréséül a

NÉPMŰVÉSZET MESTERE

kitüntető címet kapta:

Csobán György furulyás; **Fábián Ágostonné** mesemondó; **Mónus Sándor** fazekas; **Nyisztor Mártonné** énekes; **Papp Ferencné** babakészítő; **Vass József** szűcs; **Váradi Margit** csipkeverő.

A Közalkalmazottak Szakszervezetének főtitkárával egyetértésben, kiemelkedő muzeológusi, illetve a múzeumügy fejlesztése érdekében végzett tevékenysége elismeréséül a művelődési miniszter

MÓRA FERENC-EMLÉKÉRMET

adományozott. Az elismerésben részesült:

Dr. Balassa Iván, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum főigazgató-helyettese; **dr. Bodnár Éva**, a Magyar Nemzeti Galéria osztályvezetője; **dr. Kerecsényi Edit**, a nagykanizsai Thury György Múzeum igazgatója; **dr. Szabadfalvi József**, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Múzeumi Szervezet igazgatója.

A Közalkalmazottak Szakszervezetének főtitkárával egyetértésben, kiemelkedő könyvtárosi és levéltárosi, valamint a könyvtárügy és levéltárügy fejlesztése terén végzett tevékenysége elismeréséül

SZABÓ ERVIN-EMLÉKÉRMET

adományozott a művelődési miniszter. A kitüntetésben részesült:

Bacsa Jánosné, a kötegyáni községi könyvtár könyvtárosa; **dr. Farkas Gábor**, a Fejér megyei Levéltár igazgatója; **Kovács Dezső**, az Építésügyi Tájékoztatási Központ osztályvezetője; **dr. Rózsa György**, a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárának főigazgatója; **Szalai Ágnes**, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főosztályvezetője; **Papp István**, az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központjának igazgatója; **dr. Szentmihályi János**, az Eötvös Loránd Tudományegyetem nyugalmazott docense; **Varga Béla**, a veszprémi Eötvös Károly megyei könyvtár igazgatója.

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága, a Művelődési Minisztérium, a Népművelési Intézet és a Népi Iparművészeti Tanács pályázatán a

NÉPMŰVÉSZET IFJÚ MESTERE

címet nyerte el:

Bartha István keramikus; **Bergics Lajos** zenész; a **Böröczky Endréné—Kovács Tibor** táncospár; **Bóta Katalin** bőrös; **Dankó Mária** zenész; **Erdész Judit** textiles; a **Fuszulyka együttes** (vezetője: **Fajcsák Attila**); **Hajdu Gy. Zsigmond** fafaragó; a **Karikás együttes** (vezetője: **Hegedüs Csaba**); **Kovács Alajos** fafaragó; **Sáringer Kálmán** zenész; **Schmidt Teréz** textiles; **Széles András** zenész; **Török Mária** textiles; **Végh Ákos** keramikus. (MTI)

magyar szerkesztőségen kívül az egyes nyelvekkel foglalkozó, úgynevezett mutációszerkesztőségek dolgoznak itt. Ez utóbbiakban egy-egy vezető irányítja a fordító, a nyelvi lektor és a gépíró munkáját. A fordítók, a nyelvet jól tudók utánpótlása akadozik, s a szerkesztőség mindinkább fiatalokat von be a munkába, neveli őket.

A csehszlovák mutáció megbízott vezetője *Svoboda Róbert:*

— Prágában születtem, a Károly Egyetemen kezdtem tanulni magyar—német szakon. Aztán a második év után Pestre, az ELTE-re jöttem tanulni, és itt szereztem diplomát. Magyar lányt vettem feleségül, itt kerestem állást, és nekem tanulásra, Magyarországgal ismerkedésre nagyon is jó a szerkesztőség. Igyekszünk minél több információt közölni a lapban abból, ami a csehszlovák turistákat érdekli, segíteni őket a tájékozódásban. A kishatárforgalomban érkezőkre és a csoportos utazókra is figyelünk, és gyakrabban írunk azokról az országrészekről, útvonalakról, amerre több turista eljut.

A lapszámok négy oldalára néha már alig fér el a mondandó: ugyan nem foglalkoznak külpolitikával, a szomszéd országok életével, viszont annál részletesebben tájékoztatnak a magyarországi eseményekről, rendezvényekről, tájakról, a nálunk élő nemzetiségiek életéről. A hozzánk érkező turisták országuk lapjait a vá- megkaphatják, de hogy pél- gyűjteni a sokféle információt. Nincs más lehetőségünk, mint hogy igyekszünk bevonni a lap készítésébe az összes idegenforgalomban érdekelt hazai szervezeteket.

Kézirat a repülőgépen

A lap készítése szervezett, egyebek között a csehszlovák lapot Pozsonyban nyomják (anyagát gépkocsival viszik a határig), a lengyel kéziratot repülőgép viszi Varsóba, ott kiszedik, visszahozzák, és Pesten nyomják. A román nyelvűt az Egyetemi Nyomda, az egyetlen ofszetnyomásút, a szerb-horvát nyelvűt a pécsi Szikra Nyomda készíti, s az orosz nyelvű is Budapesten készül. A lap, amely csak utcai árusításban kapható, előfizetésre (kivéve Lengyelországot) nem, májustól szeptemberig hetente, az év többi részében kéthetenként jelenik meg.

Itthon, a határállomásokon néma rikkancsok — becsületkasszás pultok — kínálják a lapot, amely vonaton, repülőn ma még nem kapható. A megyei idegenforgalmi irodákban a tematikus számok gyakran hónapokkal később is megkaphatók, keresik is a külföldiek. S még több fogyna belőle, ha több helyen — például szállodákban, kempingekben — elérhető lenne.

Idegenforgalmi fogódzó

Szeptemberben az utazási irodák elkészítik jövő évi terveiket, s az útvonalak idegenforgalmi propagandá-

Mónus Sándor Sarokas.

- Eléggé nehéz körülmények között éltek a szüleim, és én felkerültem pestre. Felmentem az Elizabeth Kerámia Müvekhez, és ott dolgoztam 1932-ig. Szobrokat készitettünk, Horthy-szobrokat abban az időben, ez kelendő cikk volt. Egy, aztán onnan hazakerülvén 1933-ban, valamennyi ideig itt a Majolika Telepen dolgoztam, és utána pedig az édesapám mühelyében. Meg másutt, kisebb meseterknél itt-ott. Ez 1935-ig, akkor már annyira , hát rosszul alakult a tálasoknak az anyagi helyzete, hogy édesapám nem tudottfoglalkoztatni, más mestereknek a mühelyében, az is ugy állt, hogy az értékesités sel elég problémájuk volt, tehát én rajzolgattam előzőleg is, már iskolás koromban, és áttértem a festészetre. Képkereskedőknek dolgoztam, hát kéremszépen, ez egy olyan időszak volt, ez a kb. 19[illegible]0-ig, 19[illegible]1-ig a festészet volt, mint főfoglalkozásom , de közben én a kerámiával isazért foglalkoztam, tehát én ezt nem hagytam abba.

- Az ember soha nem határozhatja meg ugyhiszem a saját tevékenységét, hogy ez most müvészet vagy nem müvészet. Ezzel én is ugy vagyok, hogy ráhagyatkozom mások véleményére. Érdekes

1982. máj. 25. Televízió 18.05 (VGné).
„... rózsák alá, ki tüzet rak...“

a kérdés, mert hisz a fazekasok, a századforduló körül nagyon sokan voltak a városban, nagyon sok szép edényt készitettek, és akkor nem beszélhettek akkor népmüvészetről, fazekasmüvészetről. Ezt, mondjam azt, hogy zsargonnal, hogy volt téma. De emlékszem, ebben a mühelyben, az édesapámmal, a bátyáimmal, rendszeresen jártak a Budapesti Nemzetközi Vásárra, diszárukkal, Divat volt a polgári körökben, hát nem az egyszerü néprétegekben, hogy magyaros szobát rendeztek be, volt rá pénzük. Hát a magyaros szobába nyilvánvaló, a butor mellett, beletartozott a cserépedény is. Emlékszem, a formákra, nagyon cikornyás, semmi köze nem volt annak a magyarsághoz. Cikornyás, formás, az volt a lényege, hogy minél látványosabb legyen az a termék. Ugy szemre nagyon szép volt az, és hát munkaigényes is volt. Tehát a technikai felkészültséget igényelte az a termék. És fel sem merült akkor akészitőkben, de a vásárlókban sem, hogy ez most népmüvészet, nem népmüvészet, belefér-e ez a fogalomba, vagy nem fér bele. Ez a fogalom, hogy a népmüvészet átfogóbb értelmezése, az ötvenes években, kormányszintü támogatással tudatósitódott ez végülis, amikor a szövetkezetek megalakultak, intézményesen, a szép dolgokat előállitó meseterekket felkeresték a Néprajzi Intézettől, Muzeumtól, Népmüvélési Intézettől, és attól kezdve van tulajdonképpen egy eszmei tudatos irányitás, hogy mi fér bele a népmüvészet fogalmába, mi nem fér bele a fogalmába. Ötödik éve dolgozik velem a feleségem, ő végzi a diszités oroszlánrészét.

- Hát tulajdonképpen az agyagot előbb ismertem meg, mint a férjemet. 1952-ben én is az Agyagipari Szövetkezetnél dolgoztam, és ott később kiemeltek adminisztrativ munkakörbe, és ottragadtam majd husz évig. Utána ugy gondoltam, hogy elég volt, beleváradtam, meguntam, és miután ezt a szakmát mindig nagyon szerettem, és tetszett, és rajzolgattam, szerettem rajzolni, ugy gondoltam, hogy inkább itt dolgozom a férjemmel együtt.

- Gyerekeim felnőttek, önálló, hát stabil helyzetet tudtak maguknak biztositani, én rögtön abbahagytam a festészetet és visszatértem a kerámiához, a tálas iparhoz. Beléptem a Népmüvészet Szövetkezetébe, 1963-ban. És azóta is tagja vagyok a Népmüvészek Szövetkezetének, már mint most nyugdijas, persze. De ugyhogy, ezt nem fogom tudni abbahagyni, ezt nem is akarom abbahagyni ezt a szakmát. Nehéz volna párhuzamot vonni annyira, hogy melyiket szeretem jobban. Mind a kettőt szeretem. De mondhatnám azt is, hogy egyik a másik nélkül szóval nem menne nálam ez, nem menne. Ugyhogy a festészetet hagyjam, nem tudnám abbahagyni, nem. Ezt a kerámiát ugyan csak nem tudnám abbahagyni. Nem, mert ez az agyag nagyon t

relmes anyag, mint olyan, nyersanyag, és inspirálja az illetőt, amikor megfogja az agyagot, hogy valamit készitsen belőle, mert alakitani lehet. A festészetet viszont azért szeretem, mert hát én megmondom őszintén, kissé romantikus hajlamos magyok, idealista, bizonyosmértékig, mert akkor nem is vdnék ennek a népmüvészeti vonalnak a szerelmese, hogy ilyen szavakat használjak, hogyha nem volnék idealista.

- Egyedi darabok készültek.Gyerekkoromban visszaemlékszem, mondjam azt, hogy tömegáru mellett,a vásári áru mellett, ajándékba, névnapra, ismerős családnak, ami diszitette,meg jelenési formát kapott, tehát több időt szántak a készité sére, érdekesebb volt az átlagosnál. Ez nyilván nyomot hagyott bennem, hiszen láttam azt, hogy az egyszerü virágcserépnél, köcsögnél, csibeitatónál, többre képes a készitő, több lehetőséget biztositt az agyag. Amit kilehet hozni az agyagból, ami nekem is a munkavégzés során örömet okoz, és különösen örömet okoz akkor, amikor látom azt, hogy avásárló szeretettel simogatja, és nagy ragaszkodással teszi a tás kájába, ha hozzájut, ez ilyen-olyan erkölcsi elégtétel szá momra, ami egyértelmüen egy sarkallat a további törekvésre.

- Most egyparaszttál lesz, porciós tálnak hivják. Hogy miért nevezik porciós tálnak? Hát én az édesapámtól tudom, tulajdonképpen, hogy ez aztán megfelel-e a valóságnak hiteles történet, nem tudom. Tehát két aratóember, a két marokverővel, négy személynek tudtak benne ételt tálalni. Ez lehetett pörköltnek, paprikás krumplinak, szóval mindegy, de ez akkora tál, hogy négy személyre való, ezért nevezték porcióstálnak, négy porció fér bele, parasztttál egyébként. Hát ma már nem használjuk, nem is készitünk, csak bemutatón készitem. Ez fehér lesz. És, mikor olyan bőrkeménységüre megfog szikkadni,akkor bevonjuk, bevonom fehér főtt festékkel, ami ugyancsak agyagból készül,csak fehér, finomra őrölt fehér agyag. És mikor megszáradt, azzal, kiégetjük, utána pedig felfestjük, különböző szinü, kék, fehér, sárga, szinnel. Zöldet rézoxidból, kéket kobaldoxidból, barnát mangánoxidból, a sárgát pedig vasoxidból. Na most ez egy olyan érdekes folyamat valami, hogy ezeket most készen kapjuk, ezeket az oxidokat. Mode, az én gyerekkoromban saját maga állitotta elő a mester. Hogy állitotta elő? Ugy, hogy elmentünk mi is gyerekek, elküldött az édesapám kovácsmühelybe, és vasreszeléket kértünk, a kovácsmestertől, hazavittük, az édesapám megégette a kemencében, mikor égetett, és utána összeőrölte ebből készült a sárga. Akkor a zöldet, rossz üstöket, rézüstöket összeszedtünk, ismerősöknél, ahol lehetett hozzájutni, azt ugyancsak megégettük, oxidálódott, és megőrültük.

Ezt belekevertük a názba.

- Mi a szerepe napjainkban a termékünknek? Hát elsősorban lakásdiszitő szerepe van. És, ha igy előtérbe kerül, tulajdonképpen a diszités szerepe a terméken. És, ha ezt a nagy szerepváltást, a cserépddényáél, a nagyon lenézett, régen lenézett cserépedénynél figyelembevesszük, akkor megállapithatjuk, egyértelmüen egy óriási lépés történt. óriási lépés történt nemcsak a készitőnél, óriási lépés történt, gondolati váltás, előrelépés a vásárlónál is.

- A kor lakáskulturájában ezeka tiszta formák és dekorak tökéletesen beleillenek. Az anyagot tisztelő, az anyag szépségét érvényrejuttató butorok vagy textilek, amelyek szintén nagyon egyszerüek, ezek jól rimelnek a régi népi kerámia, szintén tiszta formakincsével. Ugyhogy én bizom benne, hogy ezen az uton is fennmarad a vásárhdyi kerámia, amely nem mesterségesen előidézett és nem a ma, hát nosztalgia divatja folytán továbbélő valami, hanem, amint láttuk, a fazekas apa, fazekas gyermekei viszik tovább. Tehát ez tulajdonképpen teljesen élő, eleven hagyomány.

- Napjainkban divatos is egy kicsit ugy dinasztiában gondolkodni, különösen ilyen képmüves mesterség tekintetében. De hát csak a nosztalgiahullámra hagyatkozva nem szabad erőltetni a családot, hogy folytassa a z apja mesterségét, és az én esetemben ugy tünik, hogy a fiaim, kettő van, egy főiskolára jár Kecskemétre, Müszaki főiskolára, a kisebb gimnáziumba. Őszintén mondom, hogy sajnálom ugyan, de ugy tünik, hogy ők nem fogják folytatni a mesterséget.

- - -

Mónus Sándor

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1981 MÁJ 17

M

1021

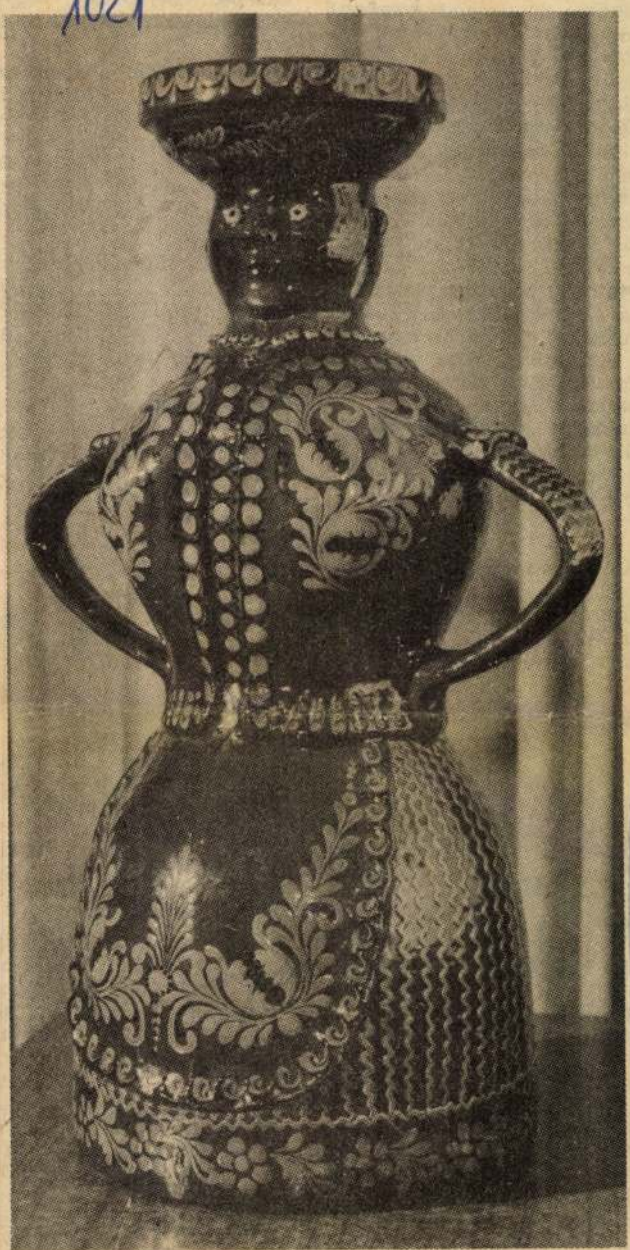

Mónus Sándor GYERTYATARTÓ

akarsz el
világod k
minden a
— Ezek
lentenek v
te hitetler
tatója vagyok. Amikor finat-
nékom van, segítek nevetni
a többieknek. Ennyi az adott-
ságom!

Egyszer hírét vettem, hogy
belépett. Munkába állt, a ko-
csisok brigádjába került. Fél
év alatt kitanulmányozta, mi-
lyen sok a mellékes. Szere-
tett mindenben első lenni.
Virtussal öntögette magába
a cefréket. Oka volt rá,
nagyra nőtt a bánata, meg a
bugyellárisa.

Magdus sápadozott, de szi-
dó szava nem szállt. Kérlelőn
esdekélt: — Minek iszol,
Tyityira? Ne igyál, Tyityira!
— Bánatom van.

hogy a száz kiló sok-e vag
kevés. Mi nyolcadmagunk
nagy ünnepekkor vettün
egy negyedkilót. Azzal cul
rozgattunk. Most cukorozh
annyi van.

Huszár Magdus olyan sz
líden hallgatta reggelek
menő tusakodásainkat, aho
az életét vitte Tyityira me
lett. Pedig neki se lehet
könnyű. Vitézül visel
Hallgatagsága a természet
ben lakott. Tyityirát szelíd
féltette az iszákosságtól,
vitákban nem verekedtek.
szomszédasszony ellen se
tett semmit.

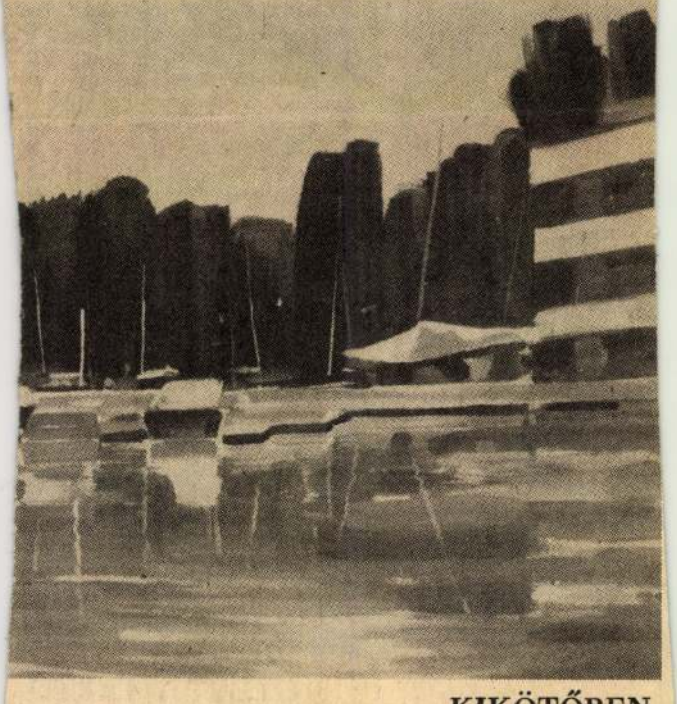

KIKÖTŐBEN

megalakulásával azonos koncepciókat is jelentenek.

Arra a kérdésre, hogy kik fogják finanszírozni ennek az irodának a működését, a polgármester úr elmondta, hogy négy lábon áll a pénzügyi háttér megteremtése. A helyiséget és annak infrastruktúráját Mórahalom város önkormányzata adja, a két menedzsert a Progress, a kamara és az egyesület fizeti, s az informatikai rendszer kiépítésében is részt vállal mindhárom szervezet. S hogy a Kézműves és az Agrárkamara miért nincs jelen az irodában, arra azt a választ kaptuk, hogy az utóbbi irodája házon belül van, a Kézműves Kamarával pedig még tárgyalnak, hiszen az egyajtós ügyintézés lehetőségének bővítése adott.

MEGYERI VALÉRIA

legmagasabb szám. A költségvetésből a béralap 27 millió 951 forint, a tb összege pedig 12 millió 334 ezer forint.

Pitvaros gyarapodására éppen az utolsó pillanatban sikerült megragadni azt a központi támogatási lehetőséget, melynek révén tornaterem épülhet, mintegy 7,8 millió forint beruházással. Az önkormányzat és a hivatal jó gazdálkodásának köszönhetően a forráshiányt sikerült – rendkívüli ta-

javítását. Sajnos a gyógyszerárak emelkedése sokakat érint a község lakói közül, s a hetvenszázalékos fogorvosi ellátás finanszírozása is súlyos helyzet elé állítja az egészségügyi intézményt. A község elavult telefonközpontjának digitális berendezéssel való átalakításának várható időpontja 1997. A polgármester elmondta azt is, hogy a képviselő-testület kényszerhelyzetbe került akkor, amikor szerény mértékű adó kivetésé-

marad a fogadóépület kialakítása.

Dégi György hangsúlyozta: várhatóan a jövő esztendő sem lesz könnyebb, mint az 1995-ös év. Tovább érkeznek a szigorító intézkedések, melyek az önkormányzatokat úgymond egypályás rendszerre kényszerítik. Reményt keltő azonban, hogy az itt élő emberek tisztelik környezetüket, településüket és azért hajlandók is áldozatokat vállalni. Jövőre ünneplik a község fennállásának

vékenységét és mint egyikőjük megfogalmazta: a polgármestert a falu választotta, fizetését pedig a testületi tagok szavazták meg. Az is tény, hogy a magiszterek mindegyike lemondott tiszteletdíjáról. Önzetlenségből végzik munkájukat. A tudósítónak az a véleménye, hogy mindez dicsérendő, ám azt nem tudta megállapítani, hogy hány hajóban evezenek?

MOLNÁR LÁSZLÓ

Kövegy csodára vár

„Ha csoda nem történik, alá van írva a község halálos ítélete..." – mondta *Takács Zoltán,* Kövegy polgármestere tegnap délelőtt, amikor a Makó térségi polgármesterek soros találkozóját a községházán megnyitotta. A gond az – fogalmazott –, hogy a falvaknak nincs perspektívájuk, a jelenlegi költségvetési politika következtében lassan a túlélésre sincs pénz, nincs miből lefaragni, fejlesztésre pedig gondolni sem lehet. E gondolatokkal Takács úr kollégái sajnos csak egyetérteni tudtak...

A megbeszélés vendége *Rantal Zoltán,* a Csongrád Megyei TÁKISZ igazgatója volt, aki a bevezetőhöz illeszkedő témáról, a jövő évi költségvetés tervezési lehetőségeiről számolt be az önkormányzatok vezetőinek. Rantal úr szerint a költségvetéssel kapcsolatban ma csupán egy dolog biztos, nevezetesen az, hogy semmi sem biztos. Még a két koalíciós párt is vitatkozik alapvető kérdéseken, egymás után születnek a központi költségvetés módosítását célzó javaslatok, így csupán a várható költségvetés irányelveit, sarokszámait tekinthetjük meglévőnek. A támogatások összegszerűen és országosan nem nőnek, de ez megyénként eltérően alakul – nálunk például 6 százalékos növekedés lesz nominálisan. A finanszírozási rendszer egyik prioritása a területi kiegyenlítés elve lesz, azaz: lehetőség szerint mérséklődjenek az egyes országrészek közötti különbségek. A normatív támogatások köre szűkülni fog, mert azokat a feladatokat, amelyeket ily módon kell megoldani, az állam hosszú távon saját hatáskörébe szeretné vonni. Az önkormányzatok mozgástere tehát jövőre sem fog bővülni az egyetlen lehetőség az, hogy a helyi források mozgósításával új tartalékok kerüljenek felszínre. A központi költségvetés minden téren, különösen a közoktatás esetében ösztönözni fogja a kistelepülések társulását. Ezt néhány községi polgármester ellenérzésekkel fogadta, mondván: ha a községből máshová járnak majd a gyerekek tanulni, elveszítik kötődésüket a szülőfaluhoz, ráadásul a tanítók is máshová költöznek, csökkentve a település értelmiségi bázisát. *Gazdag János* országgyűlési képviselő a problémát megértéssel fogadta, ám megjegyezte, arról sem szabad megfeledkezniük, hogy a gyerekeknek kötelességünk a legjobb feltételeket biztosítani a tanuláshoz, és ez a támogatások összpontosításával könnyebben valósítható meg.

A fórumon egyelőre vendégként megjelent *Boldog Krisztina* kübekházi polgármester bejelentette: a továbbiakban faluja képviseletében ő is szeretne csatlakozni a fórum munkájához, hiszen a település képviselő-testülete kifejezte részvételi szándékát. Kollégái szívesen fogadták, így a jövőben eggyel több polgármester fog találkozni a soros tanácskozások alkalmával.

SZABÓ IMRE

Nyílt levél

Pancza István országgyűlési képviselő úrnak, az FKGP megyei elnökének és dr. Kovács Kálmán országgyűlési képviselő úrnak, a KDNP megyei elnökének.

Kedves Képviselőtársaim, Megyei Elnök Társaim! A Reggeli Délvilág 1995. november 27-i és 28-i számaiban megjelent egy makói tudósítás és egy hódmezővásárhelyi interjú pártjaikkal kapcsolatban. Rokon gondolatok fogalmazódnak meg a kisgazdapárt közgazdász szakértőjétől és Hódmezővásárhely keresztény-demokrata polgármesterétől az írásokban, amelyekkel kapcsolatban a nyilvánosság előtt szeretnénk megismerni a két párt megyei vezetésének és tagságának álláspontját. A cikkek alapvető – közös – mondanivalója, hogy hazánkban 1989 óta nincs rendszerváltás, új „igazi" rendszerváltást sürgetnek, amit csak diktatórikus eszközökkel (szükségállapot, fegyveres forradalom, fellépés a „diszkriminatív" félfasiszta gazdaságpolitika ellen stb.) akarnak elérni. Ezért vállalják a teljes leszakadást a világ fejlett gazdasági központjaitól.

A magyarság sorsa iránti felelősségünk az, hogy szűkebb pátriánkban olvasva ezeket a nézeteket, a kérdések sokasága fogalmazódik meg;

1. Demokratikus parlamenti pártok képviselői, megyei tagsága komolyan gondolja-e és kívánja-e az alkotmányosságot a jogállamiságot semmibe vevő diktatórikus rendszerváltást, beleértve a szükségállapotot vagy akár a fegyveres forradalmat?

2. Az öt évtized bűnei, hibái következtében kialakult mai válságos gazdasági helyzetünk, feszültségektől terhes társadalmi viszonyaink közepette – aminek javításáért az Önök kormányai sem sokat tettek az elmúlt ciklusban – a mi kormánykoalíciónk együtt a demokratikus parlamenti pártokkal kezdeti eredményeket elérve keresi a válságból kivezető utat, kísérletezik, küszködik a nemzet sorsának jobbra fordításáért. Ebben a nehéz helyzetben használ-e a nemzetnek, e kis népnek és nemzetközi megítélésünknek, ha egyesek csak felelőtlenül félfasiszta rendszerről, hazaárulásról, a szociális intézkedések kapcsán eutanáziaprogramról beszélnek.

Uraim!

Nem hasonlít ez kísértetiesen a sztálini idők stílusára?

3. Inkább a tettrekészség, mint az aggodalom sarkall bennünket, amikor azt kérdezzük, hogy kik tartoznak a haza megmentését sürgető pártok, mozgalmak, azaz a nemzeti erők sorába, akikre rábízhatnák jövőjüket lányaink, fiaink?

Ezekre a nehéz kérdésekre azért vár őszinte választ a közvélemény, mert több millió választópolgár – köztük akik négy év alatt ellenkezően szavaztak – még ma is sokan azt hiszik, hogy valamennyi parlamenti párt a magyar nemzet minden tagjának boldogulásáért küzd.

FRITZ PÉTER
országgyűlési képviselő
MSZP Csongrád megyei elnöke

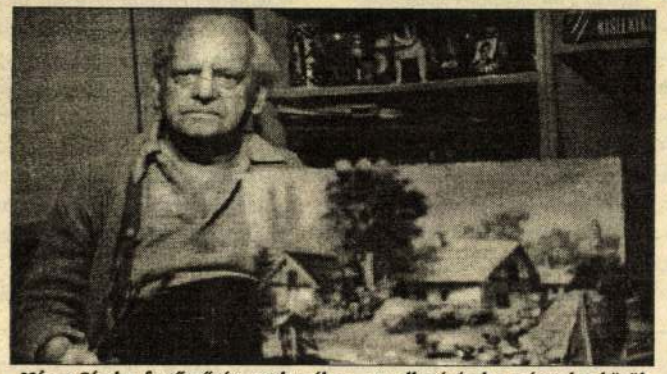

Mónus Sándor festőművész, otthonában, egy alkotásával a számtalan közül

Nyolcvanhat évesen is fest, mestersége fazekas

Az ingaóra hetet mutat

„Nem tartom magam festőművésznek, mivel mestersémet fazekas" – nyilatkozta egyszer *Mónus Sándor,* amely nyilatkozat ahhoz képest, hogy a fazekasságon túlmenően országos hírű festőművész is – enyhén szólva, némileg meglepő. Festményeit, amint ezt hivatásos műkritikusok is megállapították nemegyszer, bámulatosan pontos tárgyi emlékezet, képi leíró készség jellemzi. Elsősorban néprajzi hitelességű környezeti dokumentációk – vagy tán *életképek?* – ezek a fazekasmesterség fogásairól, a paraszti környezet tárgyairól, a mindennapi tevékenységek rítusos cselekedeteiről – a kenyérdagasztástól az edényvásárig. Jóllehet autodidaktaként, saját tapasztalataira, kiérlelt mesterségbeli fogásaira hagyatkozva fest máig is a nyolcvanhat esztendős művész – autodidaktizmusa csupáncsak azt bizonyítja: még csak szüksége sem volt arra, hogy „kijárjon" bármiféle festőiskolát, őstehetségként született, s alkot. Talán éppen, amikor ezt olvasni tetszenek, ezen percben is.

Tehetségét persze nem tartotta meg magának, hiszen lánya, Mónus Irén festőművész, egykor általános iskolai rajtanár, nemrég nyitott önálló kiállítást Zsombón – amiről a *Reggeli Délvilágban* és a *Szegedi Naplóban* egyaránt beszámoltunk. De most maradjunk az idős mesternél, aki feleségével együtt fogadott vásárhelyi otthonában, mely otthon legfőbb sajátsága, hogy nincs benne oly szoba, mely ne lenne úgyszólván „kitapétázva" a rengeteg csodás alkotással. Amely mennyiség persze csupán töredéke annak, amit megfestett eddigi életében, a fazekasság művelése mellett, Mónus Sándor. Amint körülnéztem a képek között, fokozatosan elvarázsolódtam, s mintegy áthelyeződtem *térben és időben* egyaránt egy letűnt paraszti világba, vásárhelyi udvarokba, fehérre meszelt házak szobabelsőibe. Az egyik képen falusi otthon, az ábrázolt helyiségben asztal, rajt' a kenyér és só (mily ősi szimbólumok ezek, melyek nélkül el sem képzelhető az ember!), paprikás szalonna – szinte érződik a fokhagymaillat, holott olajkép az, semmi más –, sült tök, s amikor arra esik a pillantás, az emberben máris fölidéződik a hagyományos téli étek íze. Innen lehet tudni: bár a külső tájat nem mutatja, a képen csak tél lehet. S micsoda tél! Akkoriban *nem* ilyen telek voltak, mint manapság... De mikoriban is? Az asztal mellett idős, fejkendős néni, illetőleg fehér bajszú bácsi fordul egymás felé, megbeszélnek nyilván valamit. – *Az édesapám és az édesanyám* – mondja Mónus Sándor, s én utólag csodálkozom: vajon mi lehetett az a motiváló erő, mely arra késztetett rögvest, ezen képet nézzem, s vessem papírra a rajta láthatókat, s csak mindezek után következzék a többi?... A falon: ingaóra, hetet mutat, mellette falvédő, vásárhelyi mintás, és – ami a lényeg – mázas cserép falitányérok, s az asztalon korsó, benne nyilván a kúthideg víz... És hihetőleg nem akármilyen korsó, sem bármilyen tányérok függnek a fehér falon: *a mester saját keze munkáiról lehet szó csakis.* Bizony: Mónus Sándor olyan művész, aki – jó értelemben véve, persze – *két* bőrt húz le *egy* rókáról: elébb elkészít egy fazekasterméket, majd pedig lefesti. Irigylendő egy eljárás, annyi bizonyos! És tiszteletreméltó.

A másik képen: *felesége édesanyja* lelhető föl. Szelíd szemű, kerek szemüveges, fehér hajú néni, kezében korabeli könyv vagy újság – lehet akár a Kincses Kalendárium. Ez persze már az én képzelődésem, annyi biztos: dolgos kezek közt tartódik az olvasmány. – Menjünk tovább azonban ismét, azaz maradjunk, ahol vagyunk, csak tekintetünk araszoljon odébb a falon. Váza (saját termék az eredeti is, meg az égi, azaz festményi mása), benne: lila orgona. Május lehetett, mikor ezt festette a mester... – S egy megintcsak másik képen pedig: a *festő felesége* –, aki nélkül nyilván nem lehetett volna az, aki. Amint olvastam valahol, egy férfiember bármiféle eredménye mögött mindig egy nő áll...

– *Hány kiállításon is szerepeltek a munkái?* – kérdeztük Mónus Sándort.

– Félszáz országos kiállításon, legalább.

– *Melyekre emlékszik vissza a legszívesebben, melyekre a legbüszkébb?*

– Egy szentendreire, s egy szegedire. De hát mindenütt szívesen állítottam ki, ezek a képek dokumentumértékűek. Nem szabad, hogy elsüllyedjenek, mégpedig nyomtalan módon, a vásárhelyi múlt emlékei.

– *Maradjunk azonban most még a jelenben. Ha jól tudom, most is, nyolcvanhat évesen, aktívan fest. Éppen min dolgozik?*

– Újabb életkép készül, tél van, szikrázó hideg, s a fehér falú ház mellett tyúkokat etet egy asszony. – Közben én már képzelem is a kukoricát hintő széles, asszonyi kézmozdulatokat, az aranyló magvak záporozását, a szaladvást gyülekező baromfinépet... Vörös tollú lesz mindegyik, vagy azért akad köztük kopasz nyakú kendermagos is? Majd elválik.

– *Mi a titka, hogy ilyen idős korban, amikor más ember annak is örül, hogy él, a mester javában alkot?*

– Szeretek festeni – válaszolta Mónus Sándor, és nem egészítette ki a tömondatot semmivel. Ilyen egyszerűek a dolgok.

FARKAS CSABA

Feleségét is megfestette a mester

(Fotó: Pintér József)

F. k.: Kovács Béla

BMi 77 – 2532 – 800 db

HATVANI GALÉRIA

Mónus Sándor

HATVANI GALÉRIA

Művelődési Központ, Horváth Mihály utca 10.

Mónus Sándor

fazekas népi iparművész

kiállítása

A tárlatot 1977. április 24-én, vasárnap délelőtt fél 12 órakor

Patkó Imre

városi tanácselnök

nyitja meg

*

A kiállítás nyitva május 7-ig, hétfő kivételével mindennap

délelőtt 10 órától délután 6 óráig

Galériánk új vállalkozása

Lassan közhelynek számít utalnunk a különböző műfajok kapcsolatára, kölcsönhatására, keresve egy-egy életmű gyökerét, indíttatását. Nagy példák állnak előttünk a népművészetből táplálkozó, pompás ívű műzenére is Bartók, Kodály, Weiner esetében. Egy nemrég elhunyt jeles erdélyi szobrász, Márkos András pedig veretes népballadákat ültetett a maga nyelvére, formakultúrájára. A modern magyar piktúrában Berki Viola táplál erőteljes rokonságot a népmesével. De lépnek nyomába mások, többek.

A népművészet tehát ihlető erő, gazdagító, továbbfejlesztésre méltó formavilág. S akik — mint forráshoz — ide nyúlnak vissza, kapcsolatukat nemigen vesztik el a jelenvilággal, a valósággal, az emberséggel. De a műpártoló is haszonnal merülhet a népzene dallamaiba, olvashatja Kriza hamvasságukat nem veszítő mesegyűjtését, bámulhat el a népi szőttesek, cserepek, fazekak, faragások láttán. Gyönyörködve és haszonnal. Haszonnal úgy is, hogy fölleli a továbbmutató összefüggést a nép legjobb fiai által alkotott művecskék és a mesterségüknek élő, azt elhivatottsággal gyakorló „kitanultak" munkái között.

Tulajdonképpen e haszon szolgálata vezetett bennünket arra, hogy a Hatvani Galéria negyvennegyedik tárlatát a népművészetnek, a belőle fakadt népi iparművészetnek szenteljük. Mégpedig olyan kísérletként, amelyet évente kívánunk felújítani, hazánk más-más tájegységeinek népi formakultúráját, gazdagságát hozva közel a város és környéke műpártolóihoz.

Úgy véljük, jó ügyet szolgálunk! Miként eddigi tárlataink hivalkodás, sokkolás nélkül próbáltak híveket toborozni az ember által alkotott szépnek. Koncepciónkba simulnak Mónus Sándor fazekas munkái. Szinte kiegészítői talán azon nagy paletta színvilágának, ahol megtaláljuk az eddig nálunk szerepeltek legjobbjainak — Barcsay, Bernáth, Csohány, Czinke, Chiovini, Holló, Kurucz, Lóránt, Mikus, Miháltz, Kóka, Foth, Németh, Fejér, Fodor, Szalay, Kligl, Tóth Vali, Szabó Iván, Somogyi József, Patay Dezső, Szurcsik, Vecsési — szellemi örökségét, művi hagyatékát, átplántált jelrendszerét. Tálai, kancsói, butellái hídként feszülnek múlt és jövendő partjai között, felmutatják a lélektelen anyagból lelkeset csiholó, s játszó ember arculatát, induló lépteit.

Miféle táj küldte hozzánk Mónus Sándort? A hatalmas vásárhelyi határ. Onnan jött, ahol Nótás Szabó Pál dalai vidították a pusztázót, ahol Tornyai, Endre Béla, Pásztor János, Kohán György törte a szellemi ugart, s ahol ezek kezére játszván, századok neveltek sok száz gölöncsért, cserepest, fazekast.

Ő maga is ilyen származék. A Mónus-dinasztiának egyik reprezentánsa. S hogy az agyagból formált népi ízű használati eszközök, dísztárgyak még inkább jellegzetes, hiteles atmoszférát teremtsenek, a hódmezővásárhelyi hímzés néhány darabját is bemutatja új tárlatunk, éspedig Sárosi Mihályné, valamint Szűcs Miklósné tervei alapján.

Mónus Sándor

A szegedi Juhász Gyula művelődési otthonban kiállítás nyílt Mónus Sándor fazekas, népi iparművész munkáitól.

—: Vásárhelyi kerámia.
Tükör, 1977. aug. 7 – 43. oldal.

Mónus Sándor, népi iparművész

● KIÁLLÍTÁS. Ma délután a szegedi Juhász Gyula Művelődési Házban Mónus Sándor népi iparművész kiállítása nyílik.

O - kiállítás

Esti Hírlap, Bp. 1977. júl. 30

12.

68

Mónus Sándor, szobrász

L:Kátay Mihály

-:Több mint 2o kiállitás várja...a Szegedre érkező 7.

Népszabadság, Bp. 1977. jún. 24.

MÓNUS SÁNDOR, keramikus

Az A Hatvani Múzeumban 1974-ben hat kiállitást rendeztek.Ezek egyike volt:Mónus Sándor kerámiái c.kiállitás 10.old

BAKÓ FERENC: A Heves Megyei Múzeumok tevékenysége 1974-ben 5.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, XIII. Eger,1975

Mónus Sándor

A Hatvani Galériában Mónus Sándor népi iparművész kiállitása május 15.-ig, a szolnoki Aba-Novák Teremben Kárpáti Éva festőművész kiállitása május 12.-ig, a Studió Galériában Valkó László grafikus kiállitása május 14.-ig, Swierkiewicz Róbert Muszáj Herkules c. kiállitása a Hatvani Muzeumban április 24.-ől tart nyitva, -közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. ~~21x~~ 23. XXI. évf. 17. sz. 8. lap.

Mónus Sándor fazekas
a hurzonkettedik Vásárhelyi Őszi
Tárlaton szerepelnek cserépedényei.

Szabad Föld, 1975. okt. 19.

Mónus Sándor, népi kerámikus

L.: Mónus Ilona

— : Szentendrei . . . . L.

ESTI HIRLAP Bp. 1976. jún. 28-

Mónus Sándor, népi iparművész

Néhány éve a Szegedi Sajtóház művészklubja egymást követően önálló kiállításon mutatta be a 3 Mónus-testvér: Ilonka, Sándor és Ferenc fazekas népi iparművészek alkotásait.

T.L.: Tovább éltetni az örökséget.
Dél-Magyarország (Szeged), 1976. szept. 5.

Mónus Sándor

Szilke, ker. 27 cm
Tál, ker. Ø 48 cm

21. Vásárhelyi Tárlat

Mónus Sándor

Zöld fazék, Ker. 50 cm
Fehér tál (pávás), Ker. 54 cm

20. Vasárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Mónus Sándor, farekas,
népi iparművész

Hódmezővásárhelyi.

— : Tróka és korong

4.

ESTI HIRLAP, Bjv. 1973. jan. 20.

Mónus [Sándor], pazeh as

L.: Mónus Ferenc

8

–: Hír

Nipszabadság, Bp. 1978 márc. 17.

Mónus Sándor, népmúvész

L. Mónus Ilona

Gerő György: Megújul a vásárhelyi mojolika 4

Nérszabadság, Bp. 1977. dec. 29.

Mónus Sándor, fazekas

l.: Mónus Jeremiás

Dömötör János: A Mónus testvérek 943-945

Életm és Tudomány, Bp. 1977. jú. 29 XXXII/30

Mónus Sándor, Jazekas

L: Mónus Tereve

–: (Könyvkép – szöveg) 12.

Esti Hírlap, Bp. 1978. márc. 18.

Mónus Sándor, [Jurelius]

L: Mónus Ferenc

–: Mesterdió

3.

Esti Hirlap, Bp. 1978 márc. 17.

Mórus Sándor népi iparművész

A nagymúltú hódmezővásárhelyi kerámia készítés hagyományainak egyik őrzője Mórus Sándor népi iparművész a Népművészeti Szövetkezet tagja. Tájellegű népművészeti tárgyai elsőrangú országszerte és külföldre. Több dél-alföldi iskola kerámia szakkörét patronálja, famintája a fiatalokat az ősi mesterségre. A képek Mórus Sándort hódmezővásárhelyi műhelyében ábrázolják.

Vásárhelyi kerámiák

Ibusz - Magyarország 1972/175 8old

Mónus Sándor

fazekasmestertől tanulták a mesterségeit gyermekei Mónus Ilona, Mónus Ferenc és Mónus Sándor.

Magyar Hirlap 1974 317/12

Monus Sándor

Mónus Ilona és Mónus Ferenc alkotásaiból nyilt kiállitás Celldömölkön nov.16-án.A fazekas mesterséget édesapjuktol Mónus Sándortol tanulták.

Magyar Hirlap 1974 317/12

Mórus Sándor

Szilke	kerámia	27 cm
Tál	— " —	ϕ 48 cm

21. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely 1974.

Mónus Sándor
fazekas

Mónus Sándor a his mintekkel
rokonszenvérik, becses „mini" kor-
sokkal, kaudákkal, bőhályokat
készít.

Dömötör János: Élő fazekas népmüvészet.
Müvészet, 1974. április - 26. oldal.

Monus Sándor
farekas

Monus Sándor otthon van a vásárhelyi farekasság kétfonkörő végi irányzatában, de olykor klasszikus desítő elemeket is alkalmaz.

Dömötör János: 14 fazekas népművészet.
Művészet, 1974. április - 26. oldal

Mónus Sándor

fazekas

„Pávásfelier tál"

" (repro)

Dömötör János: Élő fazekas népmüvészet.

Müvészet, 1974. április - 26. oldal

Mórius Sándor

fafaragás

A népművészet családi hagyományként történő továbbélésére élő példa a Mórius család. Mórius Sándor fafaragómester 11 gyermekéből 7 választotta az apa mesterségét.

Dömötör János: Élő fafaragás népművészet.
Művészet, 1974. április - 26. oldal.

Momus Sándor
fazekas

A pécsváradi Gerencsér Sebestyén
népi fazekas kiállításon kapott
több alkalommal díjat Momus Sán-
dor.

Dömötör János: Élő fazekas népművészet.
Művészet, 1974. április - 26. oldal.

Mónus Sándor fazekas népművész

Veszprémben rendezték meg a Mónus-testvérek kiállítását. Mónus Sándor fazekasmester gyermekei közül Ilona Sándor és Ferenc fejlődtek önálló fazekás népművészekké, az ő műveiket láthatjuk a kiállításon.

r. i.: Vásárhelyi fazekasok.

Napló (Veszprém), 1974. aug. 3.

Mónus Sándor, Gorehas

Celldömölkön nyílt meg
kiállítása.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 17.

Mónus Sándor
népi iparművész a korongon
dolgozik.

Észak-Magyarország 1973/17 7old.

Mónus Sándor, iparművész

A hódmezővásárhelyi kerámiakészítés hagyományainak őrzője, fenntartója. Művei külföldre is eljutnak.

— : (— szöveg — fényképp —) 2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. júl. 22.

Mónus Sándor

fazekas a Népmvüvészet Mestere cimet kapta.

Magyar Hirlap 1981/8/18/6

Mónus Sándor, népi ujraszűnen

L: Mónus Ferenc

-: □ Mónus Ferenc 2

Esti Hírlap Bp. 1982 jan. 16

Mónus Testvérek, Jurchasok
(Ferenc, Sándor, Ilona)

L: Mónus Ferenc

- Kislexikon 930.

Élet és Tudomány, Bp. 1977. júl. 29- XXXII/30

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 FEB 4-

Kisalföld

Mónus Zs.

1021

Leányanya

(Mónus Zs. rajza)

nden községi
ó képviselésé
különösen fon
n évei alatt n
láttak: neki
nácsok a kön
szerűsítésének.
ez a lendi
olyan alapot
falusi könyvt
lésához, amel
is lehet épít
on megye köny
ellátottsága
anszázalékos an-
thez képest, ame-
Könyvtártudományi
rtani Központ, va-
a Művelődésügyi
um előírt. Nem
az „olvasó falu"
nélkül itt sem

neprontás ez: reá-
let. Egy lelkes kez-
és buktatóinak és
felmérése és ta-
Nevezetesen az,
kség lenne az ak-
alomra, tenni aka-
ost is, amikor az
népért" mozgalom
újabb feladatokat
Mégpedig nem első-
mennyiségi, hanem
égi fejlesztést: a
mány sokszínűbbé
berendezések kor-
ét és a kölcsönzés,
nevelés személyi
nek javítását.
családon azóta az
yvbeszerzési keret
ntról 2700-ra emel-
könyvtár új helyi-
ott a kastélyban.
ók száma 123. Nincs
házból olvasó —

Sopron Tanulmányi Erdőgazdaság hegyvidéki erdészete munkatársainak remek munkáját.

A hegyi sétányokon hangulatos eligazító táblákat és útjelzéseket állítottak fel. Az egyes fafajtákra szemléltető leírást helyeztek, röviden összefoglalva a fa jellemzőit, meghonosodásának történetét. Nem egy helyen közlik a fa levelének művészi ábráját is. Például a Károly-magaslat mellett érdekes a vértölgy, a Várlak környékén pedig a ciklámen ismertetése. A Deák kútnál a különböző fenyőkről találhat tanulságos leírást a sétáló. Az erdő hasznos madarairól is olvashatunk érdekes ismertetőt.

Rendezettek a Sopron környéki erdőkben a menedék-

R.Monvoison

Anyai szeretet

Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat Szegeden rendezett kiállitás 1876, katalogusa

Mónya

l.

Lykanemzromantika

254. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

orcellán, szines virágdiszitéssel. Klösterle, 1859. — Vier
an, mit Blumendekor. Klösterle, 1859.

ört kék-piros aranyvirágokkal. Bécs, 1830—37. — Schale
blumen. Wien, 1830—37.

s virágokkal. Bécs, 1857. — Sechs Dessertteller, Porzellan,

szében virágos diszitéssel. Cseh, 1850 k. — Dessertschüssel,
or. Böhmisch, um 1850.

kék peremén reliefarany disz, közepén Medici Katalin,
ées mellképe. Sèvres, XIX. sz. — Drei Prunkteller, Por-
wischen Goldrelief Bildnisse von Katharine Medici, Maria
èvres, XIX. Jh.

piros pikkelyes peremmel és páros jelenettel. Meissen,
rzellan, mit rotem Schuppenrand und Szene. Meissen,

fekete alapu áttört peremmel, közepén szines virágcsokor.
0. — Korb mit Fuss, Porzellan, mit durchbrochenem
lagenwald, 1840.

zü, porcellánvázaidomu szárral. Prága, 1850 k. — Steh-
em Blumendekor. Prag, um 1850.

785. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, tehyt
3 oroszlánlábon áll (egyik kissé cso
auf mattrotem Fond Golddekor chi
um 1830.

786. VÁZA, porcellán, ovális alak, testér
fedővel. Kina. — Vase, Porzellan,
sockel, mit Deckel. China.

787. VÁZA, porcellán, piros u. n. sang
beuf Glasur. China.

788. ÖT CSÉSZE ALJJAL, porcellán. Ko
Fünf Schalen mit Untertassen, Po
malerei. China, XVIII. Jh.

789. TEÁSKÉSZLET, porcellán: 12 tán
fedővel, 1 öblitő tálka, 2 bonbonni
Teeservice, Porzellan: 12 Teller, 12
dose, 1 Spülkumme, 2 Bonbonnière

790. NYOLC TÁNYÉR, porcellán, szine
zellan, mit Blütenzweigen, farbig. J

791. FEDELES EDÉNY, porcellán, róz
1770 körül. — Deckelgefäss, Porze
Citrone. Wien, um 1770.

Monyorókerék vasm.–

vártemplom Könyöki 1884.

várkápolna

1) alapraj-részlet 1:100.

pentéj homlokzat. részletek

2) vár. 1 cm = 10 m
alapraj
részletek a vártemplomból, ezimerek, kerentrova
vállkorok bordák.–

7.

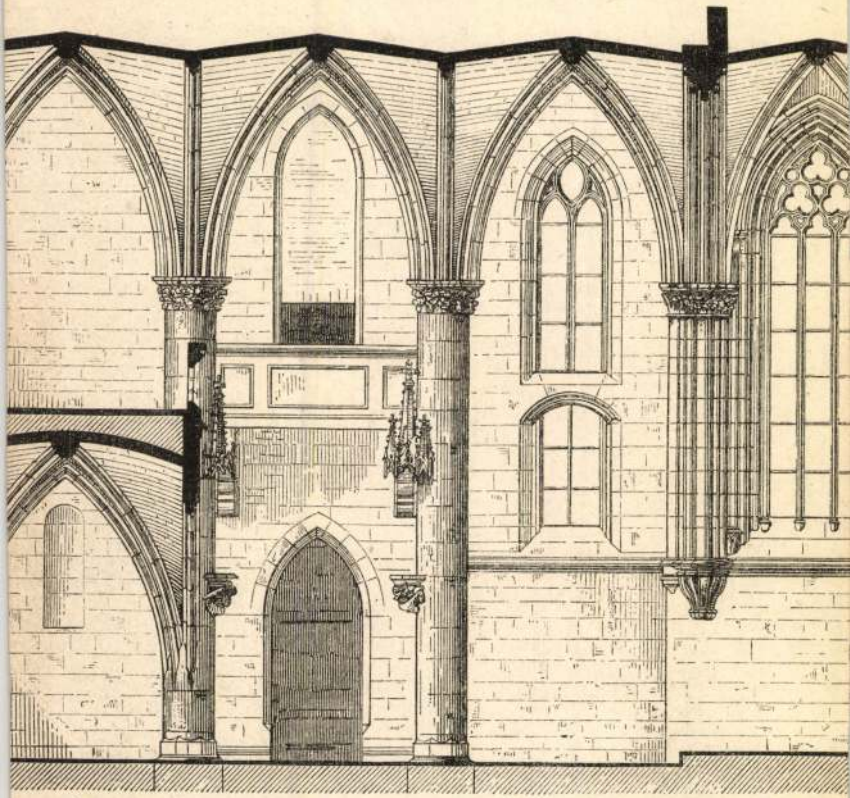

10.

Monyoróker.

Kastély

Épült 1772.

Rados Jenő dr.-
Magyar Erdészek
12. l.

Monyorókeréki

Erdődy-vár

l.

Thirfelrödmaistul

285. l.

286, l.

287. l

288. l

Monyoró keréki vár-
kastély
(Vas m.)
kepe repr.

Fraknóc Vilmos

Erdődi Bakócz Tamás
élete. Bp. 1889.
60 l. után

777. *Miklós czár.*

Mellig látható kissé b
nek szalagjai kereszteződn
haja, szemöldöke, bajusz
szürke. Vértbe öltözött, d

Vászon, méretei 68 : 54
40 K. — Vétetett a gr. K
A megszerzésére vonatkozó
lelt. sznál. — Átvétetett 1895
jegyzék 156. — Az átvételt
8-iki 14895 sz. leirat (159–9

A *vízmű költségei* 150,000 forinttal voltak előirányozva, ami folyóméterenkint 9·85 frtnak és a 13,000-nyi lakosság után fejenkint 11·50 frtnak felel meg.

A vízmű építését a budapesti *Walser*-féle részvénytársaság az 1895. év őszén kezdette meg és az 1896. évben fejezte be.

Az üzemköltségek napi 600 m^3 fogyasztásra, évi 3562·24 frttal; 1000 m^3 napi fogyasztásnál évi 6097·44 frttal, míg a teljes mennyiség szállításánál mintegy évi 11,000 frttal vannak előirányozva, úgy, hogy 1 m^3 víz a befektetett tőke törlesztési hányadát és kamatait is számítva, az első esetben 5·4, a másodikban 3·6, a harmadikban pedig 2·6 krajcárba kerülne.

(Folytatjuk.)

SZEMLE.

1. Mű- és középítés. Építő anyagok.

A monumentálizmus fogalma. Feltünő, hogy némely szó, mely jelentésének fogalmát világosan elárulja, a használatban oly mellékfogalmak jelzésére is szolgál, melyek eredeti jelentésétől teljesen idegenek. Így van ez a momumentális (emlékszerű) szó fogalmával is. E szó jelentőségének meghatározásakor első sorban az állapítandó meg, hogy tulajdonképpen mit értünk szerkezeti építészet alatt s mennyiben ellentétes fogalom ez a monumentális művészettel szemben.

A régiek hite, hogy az emberek lelke a halál után tovább él s az utódoknak károkat és kellemetlenségeket okozhat, az élőket arra késztette, hogy a halottak lelkét bizonyos helyhez kössék, vagy azáltal, hogy a sír fölé hatalmas kőtömegeket raktak, vagy azáltal, hogy valamely a holtak lelkeinek birodalmává avatott területet, körül kerítéssel az élők országától elválasztották. Ezekkel, az élőket sanyargató démonokkal igen közel rokonságban állottak a pogány népek istenei; ez okból az isteneknek szentelt épületek is a halotti kultusz épületeivel benső kapcsolatban voltak. Mind a két neme az épületeknek első sorban arra szolgált, hogy a hely jelentőségét kiemelje s a szellemek jelenlétére emlékeztessen — *monere* — és mind a két épületnem örök időkre volt szánva.

Egyenes ellentétben állottak ezekkel az élők számára készített épületek, sátrak és házak, melyeknek első sorban az volt a rendeltetésük, hogy az idő viszontagságai ellen menedéket nyujtsanak s rendesen romlandó anyagból készültek. Az építészet jelentőségének ez a kettős gyökere s a különböző eltérések és változások, melyek az istenek- és emberek számára épített lakások kivitelénél az alapfeltételekről történtek, az épitészet fejlődésének átalánosságára jelentékeny befolyással voltak.

A régi egyiptomiak voltak az elsők, a kik az istenek és halottak kultuszát a legszélesebb keretben űzték s úgyszólván művészeti ténykedésüknek teljes erejét arra fordították, hogy a halottak házát minél szilárdabban, az istenekét pedig minél szebben alakítsák. Egy történelmi nép sem áldozott annyit arra a törekvésre, hogy épületeik monumentálisak legyenek, mint éppen ők. Náluk kétségen felül áll, hogy monumentális épületeiknek főképpen az volt a céljuk, hogy fennálljanak és emlékeztessenek, nem pedig, hogy másoknak, az élőknek bárminő fontos cselekményeik elvégzésére vagy átalában gyülekezésre szolgáljanak, habár ez utóbbit templom építkezéseik teljesen ki nem zárják.

Majdnem annyira kizárólagosan monumentális a görögök építészete számos templomával és síremlékével. Ezek mellett persze szerepet kezdenek játszani a szinházak is, a melyek azonban eredetileg szintén a kultusz szolgálatában állottak. Sőt bizonyos tekintetben nem járnánk messze az igazságtól, ha azt mondanók, hogy a görögöknek ugyanaz volt a szinház, a mi a templom a mi őseinknek: áldozatok bemutatására szánt hely, összekötve lélekemelő előadásokkal, melyek tárgyukat a hősök és a nép isteneinek életéből merítették. A görögök szentélye azonban már a szó szoros értelmében vett monument, az istenek által megszentelt hely megjelölése, a démonok kőből való háza.

Ha a most mondottakat jól megfontoljuk s magunk elé képzeljük a görög szentélyt a maga egész mivoltában, úgy könnyen felfoghatjuk, hogy e szentélyek építőjének feladata tulajdonképpen nem konstruktiv jellegű feladat volt; nem az volt a célja, hogy bizonyos térséget követelő cselekmények vagy fölszerelések részére helyet teremtsen, sem pedig hogy nagyobb számú imádkozót ott elhelyezhessen. Az ő feladata az volt, hogy minél méltóbb és minél tartósabb keretet teremtsen az isteneket ábrázoló szobrok részére. A ki ma Görögországba megy, mintegy önkénytelenül is arra gondol, hogy más világtájt jár, a keleten, mely a nyugattól évezredeken át fejlődött sajátos művelődés viszonyaival van elválasztva.

A régi Görögország is már a kelethez tartozott s a mint még ma is Athénben a Konstantinápolyból, Smyrnából és Cairóból jövő befolyásolást, mint valami homogén elemet, Párizsból és nyugati Európából jövőket, mint idegent tekintik, éppen így a régi Hellas a keleti művelődéshez sokkal közelebb állott, mint a fiatal Róma, melynek mívelődését alapjában mi örököltük át. Építő művészetük fejlődésére vetett első tekintetünk is világosan elénk állítja a kelet és nyugat közötti jelentékeny különbséget.

A mindennapi szükségletekre szánt nagy szabású építkezés kifejlődését a rómaiaknál veszszük először észre. Az építészeti feladatok egész új világát teremtik meg számtalan csatorna, híd, vízvezeték, thermák, paloták és kastélyok, színházak és diadalivek céljaira szánt építkezéseikkel, a minőkről a görögök még csak álmodni sem merészeltek. Ezekkel szemben azonban az isteneknek és holtaknak szentelt építkezések mindinkább háttérbe szorultak. Ez az a nagy lépés, melyet a rómaiak a művelődés fejlődésében tettek, hogy ők az életfentartás céljait szolgáló gondoskodásra fordították tehetségük nagy erejét. Mert végre a népek is, mint az egyesek arra a tapasztalatra jutnak, hogy az istenek csak azt segítik, a ki magán is tud segíteni.

A kelet művelődésének hosszú fejlődésében szigorúan ragaszkodik a monumentálizmus régi felfogásához. A mint ősidőkben az Egyiptomiak, úgy építenek később a byzanczíak, az arabok, ozmánok, perzsák és indusok isteneik számára templomot, halottaiknak mauzoleumot. És ebben művészetüknek úgyszólván összes ténykedése kimerül. Az egyetlen kivétel a királyi palota ismét jelentékeny közös vonása kelet népeinek. Keleten a királyokat a népek atyjának tekintették s mint ilyenek, az istenek helytartói voltak, a halandók közül legközelebb állván az istenekhez. Ez okból megillette őket a szentélyszerű lakóház, hogy istenhez való hasonlatosságuk ebben is kifejezést nyerjen. Már a régi babyloniak, assyrok és perzsák is így építették királyi palotáikat s az ő befolyásuk alatt a régi görögök a mykenei, tyrusi és trójai királyi várakat.

MMÉE Kör. 1897.

f) **Temesvár sz. kir. város vízzel való ellátásának előmunkálata.**

Temesvár városa az ezredéves országos kiállítás alkalmából két füzetben közzétette a vízzel való ellátása iránt eddig megejtett előmunkálatok eredményét. Az I. füzet a város vízkérdésének történetét, az eszközölt kutatások és vizsgálatok leírását és az ezek alapján kifejtett különböző műszaki véleményeket ismerteti; míg a II. füzet az elsőnek kiegészítéseül szolgáló fúrási eredményeket és egyéb táblázatokat tartalmazza.

Az előmunkálatok eddigi eredménye az, hogy a város ellátására szükséges víz beszerzésére legalkalmasabb volna a Temesvártól 13 *km*-re fekvő magyarosvölgyi kavicsréteg, mely körülbelül 30—40 *km* hosszúságú és 1 *km* szélességű területével 3 *m* átlagos rétegvastagság mellett a szükségelt napi 6000 m^3 vizet valószínűleg megadja, még pedig kifogástalan minőségben.

Az említettük ismertetés tartalmát a Közlöny m. évi VI. füzetében (250. oldal) *Buday* Zádor tagtársunk már részletesen méltatta, s így nem látjuk szükségesnek azzal ehelyütt újra bővebben foglalkozni.

Ellenben érdekesnek tartjuk *Salbach* F.-nek a város meghívott szakértőjének a *mesterséges szűrőkről* adott véleményét megemlíteni. Ugyanis Temesvár mértékadó köreiben sokaknak aggodalmai támadtak a Magyarosvölgyből való vízbeszerzésnek nagy költségei iránt, és újra felmerült a vízvezeték megszűrt Bégavízzel való táplálásnak, már egyszer félretett eszméje.

Salbach idevágó nyilatkozata a következő:

A megszűrt Bégavízre alapítandó vízvezeték, hogy a követelményeknek csak némileg is megfeleljen és a két külön vezeték mellőztessék, mint egységes élvezeti és haszonvízvezeték lenne létesítendő. E célra tehát szükséges volna egy szivattyútelep a szűrők ellátására; a tisztítás és az üzem folytonossága nézőponjából, két kiterjedtebb szűrőmedence; egy tisztavíz medence; egy második szivattyútelep, mely a tisztavizet a magas víztartóba emeli; a nyomó csővezeték; egy magas víztartó; végül az elosztóvezeték és felszerelései.

Ennek a berendezésnek építő, fentartó és üzemköltségei megközelítőleg *a kétszeresére rugnának* azoknak a költségeknek, melyeket a magyarosvölgyi vízre alapított és javasolt vezeték megépítése okozna. *Azonkívül a legjobb szűrők sem nyújtanak feltétlen védelmet aziránt, hogy a vízből minden fertőző anyag kiválasztassék.* Az építőköltségek ezenfelül még azáltal is növekednének, hogy a vízszűrőmedencék a Béga vizének áradásai ellen is megóvandók lesznek.

Reméljük, hogy *Salbachnak* ezt a helyes véleményét Temesvár közönsége is magáévá teszi és vízművét a magyarosvölgyi kavicsréteg vizével való táplálásra rendezi be, annál is inkább, mivel a vízbeszerzésnek ezt a módját *a m. kir. közegészségügyi mérnöki hivatal* is, mint a leghelyesebbet, jelölte ki szakvéleményében.

g) **Veszprém város vízműve.**

Amint már a bevezetésben említettük, a veszprémi vízvezeték tervét *a közegészségügyi mérnöki hivatál* készítette el és építésének egyes részletei is ennek a hivatalnak külön kiállításában voltak láthatók.

Átalános elrendezését a műszaki leírás adatai alapján a következőkben ismertetjük.

A *vízbeszerzés*, a város közelében levő és kedvező magassági fekvésű fejesvölgyi és kiskúti forrásokból történik, melyek az 1893. évben megejtett pontos mérések szerint másodpercenkint 22·32 *l* tiszta és egészséges vizet szolgáltatnak.

A kiskúti források vizét körülbelül 100 *m* hosszú, 30 *cm* belvilágú lyukasztott kőagyagcsővezeték fogja fel és vezeti a betonból készített 1·20/1·60 *m* méretű és 1·40 *m* mély gyűjtőaknába, honnan szintén 30 *cm* belv. égetett agyagcsövön át folyik a víz a Séd folyó mentén a szivattyú telepen levő gyűjtőkútba.

A fejesvölgyi források befoglalására hat, egyenkint 0·6 *m* átmérőjű betonkutat terveztek, melyekből a víz 10 *cm* belvilágú agyagcsöveken át jut az előbb említett 30 *cm*-es vezetékbe. Egyelőre csupán az első forráscsoportot vezették a városba.

A *vízszükségletet* Veszprém városa 13,000 főnyi jelenlegi lakosságára egyelőre fejenkint és naponkint 46 *l*-rel állapították meg; míg ha az egész rendelkezésre álló vizet a városba vezetnék, ez 13,000-nyi lakosságnál fejenkint 136 *l*; 20,000-nyi lakosságra pedig fejenkint 88·4 *l* naponkinti vízmennyiségnek felelne meg.

A Séd folyó partján, a fürdő-utca végén levő *szivattyútelepet* költségkímélés szempontjából egyelőre csak úgy építették meg, hogy két szivattyú egyike napi 12 órai működés mellett a fentemlített napi 600 m^3 vizet szállíthassa.

A szivattyútelepen áll a gyüjtőkút, a gépház, a kürtő és a lakóház.

A víz emelésére két darab, a gőzgéppel közvetetlenül kapcsolt plunger-szivattyú szolgál, melyek mindegyike óránkint 50 m^3 vizet emel 69 *m* összes nyomómagasságra; a gépház és kazánház olyan nagy, hogy abban a harmadik szivattyút, illetőleg gőzkazánt is akadálytalanúl felállíthatják.

A gőzgépek 6·5 *atm* feszültségnél 20 lóerőt fejtenek ki és óránkint és lóerőnkint 14 *kg* gőzt fogyasztanak, melynek termelésére két egyenkint 20 m^2 fűtőfelszínű Cornwall gőzkazán szolgál.

A harmadik, tartalékszivattyú felállítása esetén, a jelenlegi két szivattyú, naponkinti 20 órán át való működés mellett az egész 1928·5 m^3 vizet a városba szállíthatja.

A szivattyúk a vizet a városon keresztül vonúló 20 *cm* belv. csövön át a városon túl, attól 840 *m* távolságra és kellő magasságban épített *szolgálati medencébe* nyomják; eszerint a városi vezetéket a szivattyúk közvetetlenül táplálják és a medence csak a szivattyúk működésének szüneteléskor szolgálja ki, a belényomott fölös vizzel a vezetéket. A szolgálati medence szelentyűinek elrendezése tehát teljesen azonos azzal, melyet Besztercebánya városának vízművénél ismertettünk. A víztartó teljesen betonból készült; férője 800 m^3; két egyenlő részre van osztva, melyekben a víz kellő keringéséről, szellőztetéséről stb.-ről is gondoskodtak. Legmagasabb vízállása 284 *m*-re fekszik a tengerszíne és 65 *m*-rel a gyűjtőkút legalacsonyabb vízállása felett. A medence mindenkori vízállását villamos készülék jelzi a városházán és a gépházban.

A *városi csőhálózat* 20 *cm* belv. hüvelyes öntöttvascsövekből álló fővonala a Hosszú-utcán, majd a takarékpénztár és Fő-utcán át vezet a Szabadi-úton levő szolgálati medencéhez. Mivel a városnak a vámosi útnál levő legmagasabb pontja 268·47 *m*-el fekszik a tenger színtája fölött, és ez a pont a csővonalban mérve, a víztartótól 2200—2300 *m*-re van, az ide szolgáló vezetéket szintén 20 *cm* belv. csövekkel létesítették, hogy esetleges tűzeseteknél a kellő víznyomás rendelkezésre álljon. A többi, lehetőleg keringés rendszere szerint elhelyezett csővezetékek kisebb átmérőjűek, míg a legkisebb méret 80 *mm*. Az összesen 15,240 *m* hosszú városi csővezetéket 44 drb. tolózárral; 80 drb. tűzcsappal és 27 drb. közkúttal szerelték fel.

Az izlam világában megint csak a királyi paloták az egyedüli profán művei az építészetnek, mind Spanyolországban, mind a távoli Indiában, a hol a keleti királyi palota fényességének tetőpontját érte el, anélkül azonban, hogy a síremlékekkel és mosékkal való összehasonlításkor előnyben maradtak volna. Amint Rómában a keresztény építészet formáinak csirái már megvoltak, éppen így tekinthető Byzanc, melynek építészete nemcsak a Duna mentén és Oroszországban, hanem úgyszólván a mohamedánizmus óriási birodalmában, kupola-építményeivel döntő szerepet játszott.

Eszthétikai tekintetben a régi görögök a kelet nivóján jóval felül emelkedtek; a rómaiak azonban gyakorlati tekintetben, egész életmódjukban s különösen az istenekben való kételkedésükben mindig elől jártak. Őket lehet a modern világ tulajdonképpeni megteremtőinek tekinteni. Hogy azonban ez a nagyszerű kultura, melyet ők teremtettek, a germán népek ostromlása alatt mégis romba dőlt, ez nem azt mutatja, hogy ők kulturájukat a természeti erők tulajdonképpeni tudományos ismerete nélkül alkották volna meg.

Az ó-keresztény kultura, mely a római technikának egyenes örököse volt, abból keveset mentett meg az új keresztény germán korszak részére. A művészeti ténykedés egyedüli hordozója megint csak a templom lett, csakhogy míg a régi keleten a templom tisztán monumentális jellegű volt, a keresztény istenháza az építőművészek szerkezeti iskolájává vált. A templomtorony azonban, mely alapjában véve szintén monument, mintegy az ég felé törekvés mutatója, az építtetők és építészek jóvoltából valóságos szerkezeti mesterműlett és éppen annyit nyert magasságban, mint a mennyit veszített monumentálizmusából és tartósságából. A középkori dómok mellől sohasem tágító épületállványok sajátságos ellentétben állanak a pantheon és Zsófia templom rendületlen szilárdságával. A góth építőmesterek kétségen kivül csodaszámba menő szerkezeteket alkottak, csakhogy a tulajdonképpeni célszerűséget kevéssé tudták magas csarnokaikkal és áttört tornyaikkal kifejezésre juttatni. Minthogy azonban abban az időben az ethikai és esztétikai szükség messze túlhaladta az anyagiakat, úgy ezek az épületek teljesen híven tükröztetik vissza építőik gondolkozásmódját. A nagy kathedrálisok egyrészt az istenben való hitnek tanúi és a jobb jövőben való mythikus reménynek jelzői, másrészt egyenesen pogány emlékművei az aránylag kis városok gazdagságának a hol épültek. A büszkeség és önérzet emlékművei.

A kereszténység logikus alapokon nyugvó világnézetével győzedelmeskedett a pogányság fölött; csakhogy a hitnek, ha a logika kényszerítő hatalmának meg akar hódolni, már magában kell hordania a kételkedés csiráját is. Nem a teljes hitetlenség, hanem a kételkedés a hitben fosztotta meg a kereszténységet attól az energiától, melyre szüksége lett volna, ha korlátlan működő erejét az államban megakarta tartani. A klasszikus irodalom ujjászületése, a pogánysságnak modern romantikus formában való föllépése s az általános erkölcsi lazulás voltak a tényezők, melyek a templomot dominálo helyzetéről leszorították s helyettök a modern olasz hercegségeket emelték a polcra. A materialis kultura ekkor csúcspontját érte el, mely körülmény olyan közel hozta azt a régi római kulturához, hogy az ahhoz való csatlakozás, noha a kultura két irányban fejlődött, elkerülhetetlenné vált. A régi rómaiak a tiszta haszonépítkezésekből emelkedtek a tulajdonképpeni művészet magaslatára, mely utóbbi náluk mindvégig jelentékenyen profán jellegű maradt. A renaissance építészete azonban a templom építészetből indúlt ki s a profanizált templom építészet bélyegét viseli magán. Ekkor azonban egy egészen új elem lép fel, Olaszországban csak futólag, Franciaországban a mai napig tartó befolyással, tudniillik a megerősített vár formája.

Itt az építmény szilárdsága, nem az örökkévalóságnak művészeti kifejezése, hanem erősségével egyszerűen a bentlakóknak az ellenséges támadások ellen biztos védelmet kiván nyujtani, azonban ez a dolog az építészet fejlődésének folytonosságát még jobban elterelte a vallásos érzület befolyásától.

A régi rómaiaknál a profán épületek úgyszólván kizárólag a köz szolgálatára voltak rendelve. Most azonban az önösség eleme lép fel az építészetben, mely az egyest kizárja az összességből. Talán sehol sem jutott ez jobban kifejezésre, mint a flórenci Pitti palotában. A királyok és hercegek palotái végnélküli anyagot nyujtanak a művészetnek s amennyit méreteik nagyságában vesztenek, ugyanannyit nyernek finomságban s a részletek aprólékos átdolgozásában. Kétségen felül áll, hogy sem azelőtt, sem azután nem fordítottak annyi tudást s tökéletesen kifejlesztett esztétikai finom érzést a belső térhatások kiképzésére, mint éppen a 18-adik század épületeiben. E mellett azonban híjával vannak ezek az alkotások a régi római épületek nagyságának, a mit pedig a monumentális karaktertől olyan szivesen követelünk meg.

A keresztény dogmatika megcsontosodása volt szülő oka az olaszországi hitetlenségnek és a német reformációnak. A francia és angol királyok mindenhatósága pedig két hatalmas forradalomnak lett forrása. Ezeknek a vallási, politikai és ujabb időben szociális küzdelmeknek az eredménye az állam és az állampolgárok közti viszonynak új fölfogására vezettek. Az államnak hova-tovább vissza kell térnie oda, a honnan kiindult. Az állam, mint a polgárok összessége, képezi a jövő ideálját, mely az épitészetre is kitörölhetetlen bélyeget nyom. A parlamentépületek, iskolák, városházak, szinházak stb. lépnek a templomok helyébe. Azok az idők, a mikor még rheimsi vagy kölni kathedrálisokat lehetett épiteni, vagy Szt.-Péter-templom kupolát boltozni, már elmulottak. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a művészet hanyatlik. Csak a feladatok változtak, melyeket megoldania kell s melyek mindinkább arra kényszerítik, hogy az élethez közelebb lépjen. A monumentálizmus régi motivumai már megdőltek. Mert a tartósságnak mint esztétikai motivumnak legfölebb csak síremlékeknél van ma már értelme és a várépítkezés ma már semmiféle összefüggésben sincs a művészettel. Hogy azonban még ma is a nyilvános épületeket átalában jobb anyagból épitik, mint a szintén művészeti tárgyak rangjába előrelépő lakóházakat, ez a körülmény mintegy a monumentális építési vágy utolsó menedékének tekinthető, a mit azonban még ekkor is olyanforma megszorítással fogadnak el csupán, hogy első sorban az épület célszerűsége, másodsorban szépsége és csak harmadsorban érvényesüljön a tartóssága; sőt ennek a tartóssgának is mindig bizonyos alárendelt viszonyban kell az épület rendeltetésével állnia.

A történelem egyes korszakain megtett rövid vándorlás eredményeképpen összefoglalólag kimondhatjuk, hogy a tisztán monumentális építkezés főhazáját a kelet képezi, míg a nyugat a régi római időktől egészen a mai napig a konstruktív építkezéshez ragaszkodott. Ezért olyan idegenszerűek a paestumi templomromok olasz földön és ezért képez a görög építészet olyan merev anyagot az ujabb építészetben való fölhasználáskor. (Zeitschr. d. oest. Ing. u. Arch. Vereines. 1896. 51. szám.) *G—l.*

A cémenthabarcs készítéséhez szükséges vízmennyiség megállapitása. Az *Engineering News* egyik legutóbbi számában közlik *Booth*, *Garrett* és *Brair* a cémenthabarcshoz adandó vízmennyiség megállapítására vonatkozó gondos vizsgálataik eredményét.

Nevezettek szerint először az illető cément lekötéséhez szükséges vízmennyiség határozandó meg a szokásos módon; ezután a használandó homok egy térfogatának vagy sulyrészének megnedvesítéséhez szükséges vízmennyiség 7%-al veendő fel.

Ha például azt találtuk, hogy valamely portland cément lekötéséhez 25% víz szükséges, ekkor az 1:3 keverő arányú habarcshoz veendő vízmennyiség a következő lesz:

1 rész portl. cémentre	veendő	25% víz	25%
3 » homokra	»	7% »	21%
tehát 4 rész habarcsra	»		46%
vagy 1 »	»		11·5 víz.

Az ugyanazon cémentből 1:2 keverő aránynyal készítendő habarcshoz szükségelt vízmennyiség pedig lenne:

1 rész portl. cémenthez	veendő	25% víz	25%
2 » homokra	»	7% »	14%
tehát 3 » habarcsra	»		39%
vagy 1 »	»		13% víz.

Ezek a számadatok a rendesen alkalmazott különböző szemnagyságú homokkal készítendő *döngölt* habarcsra vonatkoznak; szabványhomoknál valamivel kevesebb vizet kell venni, míg ha a habarcsot vakolókanállal, falazáshoz használjuk fel, valamivel többet. Magától értendő, hogy a falazáshoz, vagy a betonhoz használt kövek előzetesen kellőleg megnedvesítendők. *Sch. J.*

2. Híd-, út- és vasútépítés.

Tetmajer kihajlási képletei és kihajlási együtthatói. A kihajlás igénybevételeit — eltekintve az anyag minőségétől — sokféle megállapodások és felvételek szerint számítják. A használt képletek és együtthatók országonként annyira változók, hogy az egységes megállapodás e téren is felette kívánatos. Ez a körülmény serkentette *Tetmajer*-a zürichi műegyetem tanárát is arra, hogy a vezetése alatt álló svájci szilárdságtani intézetben határozott és végleges

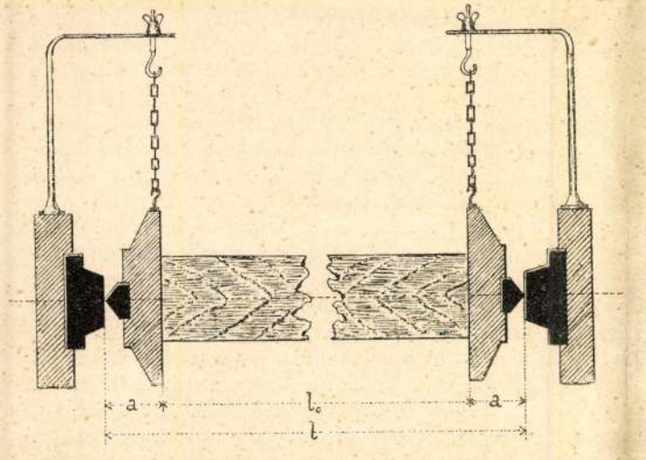

1. ábra. A fahasáb befogása a vizsgáló készülékbe.

megállapodást teremtsen. E kísérletek révén az egykoron mellőzött, de utóbb Bauschinger által helyesnek bizonyított Euler-féle képlet megbízhatóságának határa ismeretes lett; sőt sikerült azt a szerkesztőre nézve különösen szükségesnek mutatkozó mértékig kiegésziteni. Ugyancsak Tetmajernek sikerült a nyomott rudakkal használt fontosabb építőanyagok viszonyát a kihajlás tekintetbe veendő hosszúságához meghatározni. Szóval a Tetmajer-féle kísérleti eredmények a kihajlás törvényeinek megállapítását a rég óhajtott helyes irányba terelték.

Vajjon az 1883-ban megkezdett, tehát 13 évi búvárkodásoknak kísérleti eredményei a kívánatos egységes eljáráshoz mennyiben járulnak hozzá, azt a jövő szilárdságtani kongresszusok bizonyíthatják be. Tetmajer azonban kísérleti eredményeinek eddig elért hatására büszke lehet. Igy az egész Svájcban és Belgium nagy részében a Tetmajer-féle kihajlási képletek és együtthatók szerint dolgoznak; még pedig nemcsak az esküdt szövetségi ellenőrző közegek használják azokat, hanem elterjedtek már a vasutak és

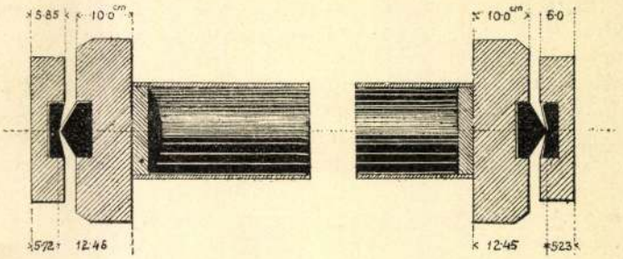

2. ábra. Az öntött vas befogása a vizsgáló készülékbe.

magán szerkesztési irodákban is. Franciaország egyes vasútainál és néhány nevezetesebb szerkesztési irodában szintén meghonosították a számításnak ezt az uj rendszerét; így a *Compagnie d'Est* fontos vasúti hídjait 3 év óta kizárólagosan Tetmajer-féle képletek szerint számították.

A kihajlási együtthatók meghatározása céljából Tetmajer fát, öntött, hegesztett és kovácsolt vasat vizsgált meg.

Fa. Az összes megvizsgált 2·0 *m*-nél hosszabb prizmák végei szabadon mozoghattak, s azokat $^1/_3$-ad részükben az

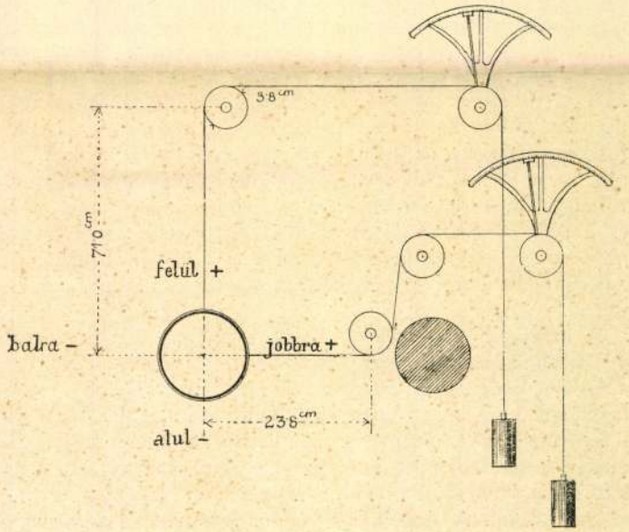

3. ábra. Az öntött vas elhajlásának mérésére való szerkezet.

önsúlynak körülbelül $^4/_5$ részével egyenlő nehezékkel egyensúlyozták, hogy az önsúly okozta nyomatékot kiküszöbölhessék. Ilyen értelmű csúcsos felszerelés $l = l_0 + 2a$ kihajlási hosszúság felvétele mellett, az Euler-féle képlet számításaival azonos eredményeket adott (l. az 1. ábrát).

Az öntött vas felszerelése hasonló volt. A csődarabokat a terhelés előtt megmérték. A cső középvonal elhajlását átviteli úton állapították meg, mert közvetetlen mérés veszedelmes lett volna (l. a 2. és 3. ábrát). Az 1·5 *m* hosszú csődarabok kihajlás nélkül hirtelen összezúzódtak, mig az ennél hosszabbak kihajlás után kikagylózódtak.

A tárgyak lélekvándorlása

Irta: *H. L.*

»Pro captu lectoris habent sua fata libelli« — mondja kissé kesernyés bölcsességgel a latin. De épp így megvan a tárgyaknak is a maguk sorsa. És miként a könyvek sorsát az olvasó változó felfogása irányítja, a tárgyak a gyüjtőtől kapják végzetük parancsszavát.

De addig is amíg a végzet beteljesül, hány lélekvándorlásra kényszerül egy-egy elmúlt kor szülötte, ha igaz az — mintahogy igaz, — hogy a tárgyaknak is van lelke!

És minthogy a hierarchia ranglétráján e tárgyak hol alacsonyabb-, hol magasabbrendű alkalmazásban részesülnek, szinte azt kell hinni, hogy előző életeik érdemeihez mérten osztályoztatnak minden újabb feltámadásuk alkalmával, mintahogy azt a titkos India bölcselete tanítja.

Gyakran vitatkoznak az esztétikusok azon, hogy szabad-e így a tárgyakat eredeti rendeltetésüktől eltéríteni. A puristák, a történelmi szellem ápolói persze elítélik. Mások azonban az elmúlt generációk idegenné vált lelkű szülötteiben csak a formát látják, amelyet új tartalommal megtölteni legszentebb joguknak tartják.

Mindkét iskola hívei meríthetnek az itt következő példákból a saját felfogásuk támogatására.

Kezdjük mindenekelőtt azon a számtalan ódon használati tárgyon, amely az idők során falidísszé lépett elő: lándzsák, alabárdok, szablyák, mordályok, sisakok, páncélok és általában a védő- és támadófegyverek ércesfényű sokasága, amely a régi ón- és réztálakkal egyetemben rembrandti villanást varázsol a szoba homályába. A színek játszi vibrálását pedig mi segíthetné elő hathatósabban, mint a kerámia csodái, a nemes porcellántáltól a delfti kályhacsempén át a paraszti kancsóig, amelyek az asztali, konyhai használat múló mindennapiságából, megrögzítve, saját maguk emlékműveivé váltak. A fal arabeszkes, mértani tagozásának pedig van-e jobb eszköze, mint a hosszúnyelű, csipkére kivágott ágymelegítő rézserpenyők, amelyeket ükanyáink használtak, vagy egy-egy szép hangszer, sétapálca vagy pipagyüjtemény? A meleg tónusú színtől átitatott felületek szerelmesei pedig nem fordultak-e mindenkor kedvteléssel a himzésekhez, a selyem-, bársony-, brokát-szövetekhez, még ha megtartván régi formájukat — a papi talártól a parasztkötényig — nyilvánvalóan nem falidísznek rendeltettek is.

És itt érkezünk el az asszonyi leleményesség valódi birodalmához. De ki sorolhatná fel a metamorphosisok végeláthatatlanságában a himzett, csipkés ágylepedők, asztalterítők, miseruhák, ingvállak stb. sokaságát, amelyekből függönyök, díványpárnák, zongoratakarók, tálcaterítők váltak. Legfeljebb a legújabb divatot említhetjük még meg, az elpusztíthatatlan, mintás-színes, komplikált arabeszkekben »steppelt« provence-i szoknyák felhasználását: díványok, kárpitozott karosszékek bevonására.

Sok minden alakul át a dohányos ember kezén is, hogy többé-kevésbbé esztétikus formában szolgálja szenvedélyét. Így lesz hamutálca az ezüstből, aranyból ötvözött régi borkóstoló findzsákból (amelyeket az ősi burgundi, délfrancia, rajnai formákban immár szerteszéjjel utánoznak külön erre a célra), tintatartókból, kis réz- és bronzmozsarakból, svájci »Schmutzlampe«-kből és más régi mécseslámpákból, füstölőkből, tömjéntartókból, orvosságos tégelyekből stb. stb. Az angol, hollandi stb. gyömbér- és más fajansz fűszertartók pedig már régen beváltak a pipadohány frissentartására. Újabb a régi pecsétnyomók felhasználása a cigaretták eloltására, de még ezen is túltett játszi leleményességben az az ismerősöm, aki egy

filigrános kelyheinknek. Méretei nyugodtak, finom arányúak. A szimmetria, de a stílusbeli egység is tökéletesen uralkodik rajta.

Készítésének időpontja a XVI. sz. elejére, vagyis arra az időre esik, amely Erdélyben a gót egyházi kelyheknek a virágkora. Ebben az időben az egyes helyi ötvösiskolák keretein belül még a művészi hagyományok szoros átöröklése dívott. Az egyes, kisebb műhelyek anyagi munkaképessége is arányban van alkotásaik művészi értékével. Éppen ezért a monzai magyar kehely mestere is *művészi biztonsággal* dolgozik a technikában és a mintázásban. Díszeinek mustráit lendületesen adja. Díszítményei mentesek a szegényességtől és a monoton sematizmustól. Szembetünően nyilvánul meg rajta az ötvösmester teremtő ereje és a viszonyokhoz mért fantáziának gazdagsága. Elmondhatjuk, hogy a magyar ötvös művészete lelket öntött a holt technikába.

III.

A monzai székesegyház kincstárába került magyar kehelynél, aránylagos késői keletkezéséhez viszonyítva, szembeötlő, hogy ez az emlék még teljes passzivitást mutat a renaissance-ízléssel szemben. Különösen az egyházi készletek tartják meg nálunk soká a gótikus ízlés formáit. Úgy, hogy azok zöme átlag a XVI. sz. közepéig, elvétve pedig a XVII. derekáig, — főkép beosztás tekintetében — csúcsíves marad, még akkor is, ha részleteiben már meg is hódol az új ízlés szellemének.

A monzai katedralis magyar kelyhe is ezért nem kapta meg tehát azt a friss vért, amely elevenséget vitt a késő gotikába és amely azután betölti és áthidalja később az űrt a gótika és a barokk között. Sajnálatos, hogy készítőjének neve az ismeretlenség homályába vész. Pedig ügyes technikai megmunkálásával és nobilis megjelenésével ez a művészi emlék a messzi idegenben is figyelmet keltő képviselője a régi magyar ötvösművészet egykori nagyságának.

Magyar filigránkehely Monzában
Gotikus magyar eredetét dr. Mihalik Sándor fedezte fe

Régi magyar filigránkelyhek

Irta: *Dr. Mihalik Sándor*

I.

A sodronyozó díszítés, amely Európában a román stílus hanyatlásakor csakhamar feledésbe megy, a magyar ötvösségben, mint műgyakorlat, főleg a velencei s ragusai ötvösök hatása alatt, már igen korán újra jelentkezik és újjáéled. Ötvösségünk fénykorától, vagyis nagyjában a XV. sz. közepétől fejlődik ki a maga teljes egészében úgy a technikában, mint az esztétikai kivitel szépségében, amidőn is a *gyöngyös filigrán*, valamint *a sodronyzománc* formájában éli legszebb virágzását.

Közkedveltségéről a nagyszámban fennmaradt és ilyen irányú emlékek tanuskodnak. A magyar egyházi szerek egész gazdag csoportján észleljük e technikát. A sodronyozás ezeken *mint filigrán*, kizárólag, egymagában lép fel és köröket, kacsokat, négyszögű mezőket s kicsiny gömböcskéket képezve, hálószerűen borítja be úgyszólván az egész művet.

E technikával készült gótikus kelyheink számottevő és előkelő, művészi szépséggel bővelkedő csoportot alkotnak az európai ötvösség történetében is. Művészi tökélyüket és pompájukat csupán a németek bírták megközelíteni. Az olaszok már nem. Ők korán átvették a filigránt és alkalmazták is díszítési technikának, de csakhamar el is hanyagolták, mert ötvösségük fejlődésében rohamosan haladt a figuralis kompoziciók felé. Ennek pedig a filigrán alkalmatlan és meg nem felelő.

Filigrán díszítésű kelyheink egyik szép és jellemző példája a *budaujlaki* (amely jelenleg a budavári koronázó főtemplom tulajdona). A XV. századi e nemű magyar művek további példái: a *Mátyás deák-féle kehely* (az esztergomi bazilika kincstárában), valamint *a szepeshelyi székesegyháznak emléke*, amelyet azonban a mi korunkban már hideg zománccal díszítettek.

Részben ebből, részben a későbbi időkből a magyar ötvöstörténet egy, számos tagból álló, hasonló technikával, ízléssel és ügyességgel alkotott nagy műcsoportot tud még ezeken kívül felmutatni.

II.

E sorozatba szervesen és harmónikusan illeszkedik bele a monzai katedrális egy szép filigránműves kelyhe. Ezt Pietro Crucnola esperes 1808-ban vásárolta egy Milano felé vonuló orosz katonától.

Szerkezetét és egyéb jellegzetes sajátosságait vizsgálva, arról győződhetünk meg, hogy e kehelyben *a magyar ötvösségnek egy, a XVI. sz. elejéről származó művét* őrizték meg az utókor számára. Talpának belső mezejére vésett *magyar felirata* pedig kétségtelen bizonyítéka ezen ötvöstárgy magyarföldi származásának. Ezek szerint tehát egy, az 1510. évben készült s egy erdélyi egyház részére készült emlékkel állunk szemben.

A monzai kincstár ezen kelyhe talpának felső részét erős sodronyok osztják ovális, felül csúcsban végződő idomra és ötszögű részekre. Ezek mezeiben vékonyabb sodronyszálak, mértani ábrák (vagyis kis körök, négyszögek és cikk-cakkok formájában) szolgálnak díszítés gyanánt. Ezeken apró, speciális magyar szóval »*börtü*«-nek nevezett aranygömböcskék ülnek. A filigrános dísz hálószerűen borítja ugyancsak a nodus egyes cikkelyeit, valamint teljes egészében a császertartót is. E rácsszerű formáción kis tartócsészékben gyöngyök ülnek. A monzai székesegyház ezen aranyozott ezüst kelyhe tehát *tipikus példája és emléke a gótikus magyar*

A Műgyűjtő 1919. 4/2

gánjaiból kiásott selymek, gyapjúszövetek, lakkok, ezüstök, bronzok, vastárgyak és jadek megbecsülhetetlen tanulmányi anyagot szolgáltattak a kutatónak. A leletek nem származnak a szorosabb értelemben vett Kínából, hanem a kínai műveltség északi határterületéről, hol a kínai befolyáson kívül erős iráni hellenisztikus és szibériai ú. n. szkitha hatások is érvényesültek. Éppen az ú. n. szkitha művészet az, mely manapság rendkivül foglalkoztatja a gyüjtőket. Néhány év óta valóságos szkitha-láz hevíti a kedélyeket. (A »szkitha« állatkompoziciós bronzlemezek közt ma már tekintélyes mennyiségben találhatók hamisítványok.) A berlini kiállításon magángyüjteményekből származó ú. n. szkitha és szkitha stílusban készült kínai bronztárgyak is szerepeltek. A Kozloff-féle leletek közt minket különösen érdekelnek azok, amelyeken a belsőázsiai barbár stílus együtt fordul elő a tiszta kínaival. Egy gyapjúterítőn a szokásos viaskodó »szkitha« vadállatok láthatók hímezve. A terítő széle viszont tiszta kínai selyem, a legegyszerűbb szövésmintákból származó szövevényes dísszel. Ilyen selyemből készült egy nadrág, melynek szabása teljesen egyezik a sassanidakori perzsa ezüsttálak lovasalakjainak bokáig egyformán bő nadrágjaival. A csodálatosan finom selyemszövetek közt előkelő helyet foglal el egy függöny vagy takaró maradványa, arannyal szőtt sziklás tájképábrázolással. Nagyszerű bizonyíték arra, hogy a későbbi korok kínai tájképstílusa kifejlett volt már a Han-korszakban.

A Kozloff-féle leletek ugyanis ebből az időből valók. Egy vörösfestésű fekete lakkcsészén olvasható az évszám, mely a mi időszámításunk előtti 2. esztendőnek felel meg. Miután a lelőhely oly területen fekszik, melyen a Han-korszak régibb felében hunnok uralkodtak, a felfedező orosz tudósok egyszerűen hunn emlékeknek tartják a kurgánokból előkerült leleteket. A mi tudományunk és a mi gyüjtőtevékenységünk arra is hivatott, hogy ezekben a szövevényességük miatt nehéz és egyelőre még tisztázatlan, kérdésekben a nagyszerű döntést elősegítse.

A legnagyobb csodálatra méltó ritkaságok részben a *londoni Eumorfopoulos-gyüjteményből*, részben Amerikából (Mr és Mrs E. Meyer—New-york, Mr és Mrs R. W. Bliss—Washington), részben Hollandiából (G. J. Verburgt és A. Schoenlicht — Hága), Belgiumból (A. Stoclet — Brüsszel) és más egymástól távolfekvő országok nyilvános, de leginkább magángyüjteményeiből kerültek Berlinbe, a kiállítás tartamára. A két nagy párisi műkereskedő, C. T. Loo és L. Wannieck, valamint berlini kollégáik, Edgar Worch és Dr. Otto Burchard részt vettek szintén a nem mindennapi versenyben és alkalmat adtak ezzel a kínai művészet alaposabb tanulmányozására.

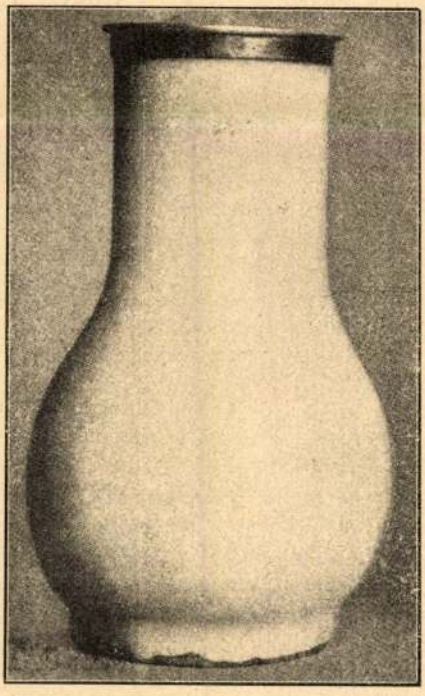

Kemény cserépváza halvány kékeszöld mázzal (Lung Chüan yao) H. Meyl tulajdona

PUBBLICAZIONI DELLA R. ACCADEMIA UNGHERESE DI ROMA

ALESSANDRO MIHALIK

MEMBRO DELL'ISTITUTO STORICO UNGHERESE DI ROMA

IL CALICE UNGHERESE DELLA CATTEDRALE DI MONZA

Monzai Székesegyház
Magyar kehely

ROMA—BUDAPEST
1929

Estratto dalla Corvina, Anno IX (1929), Vol. XVII.

Tipografia Franklin

IL CALICE UNGHERESE DELLA CATTEDRALE DI MONZA

Nel tesoro della basilica di San Giovanni Battista in Monza, tra le celebri opere d'oreficeria, c'è un calice di argento dorato che per la forma elegante, la costruzione proporzionata e gli ornamenti di ottimo gusto attira subito l'attenzione del visitatore. Questo calice spicca fra tutti gli altri calici coevi, lo si distingue subito per la forma e per tutto l'insieme speciale. L'incisione che si trova sulla base del calice, come anche documenti dell'epoca sulla cattedrale, attestano come esso sia stato acquistato nel 1808 da Don Pietro Crucnola arciprete di Monza. Detto arciprete lo aveva comperato da un soldato russo appartenente a un reggimento diretto a Milano, che lo teneva nascosto nello zaino.

Francesco Malaguzzi Valeri nella sua relazione sul tesoro di Monza è dell' opinione che questo calice, — di cui appare evidente a prima vista l'origine straniera, — sia un lavoro d'oreficeria tedesca.[1] Esaminandone però attentamente la struttura e le altre caratteristiche particolari risalta evidente l'erroneità di questo giudizio perchè in questo calice si ritrova chiaramente un'opera dell'oreficeria ungherese del secolo XVI.

I.

Questo calice della Cattedrale di Monza (figg. 1—3), alto 23 cm, largo 13·5, è esagonale. Questa divisione si riscontra sia sul piede, che sullo stelo, sul nodo e sulla coppa. L'orlo del piedestallo è largo e sbalzato. Il piedestallo si compone di una tozza decorazione geometrica. La parte fra il piedestallo ed il bandello è parimenti ornata di figure geometriche. Fra il bandello e l'orlo un filo attorcigliato serve da ornamento. Nei punti d'in-

contro dei mezzicerchi del piedestallo stanno delle torricelle con «tetti ad elmo» ; dietro le torricelle, delle foglie si appoggiano sul campo superiore del piede.

Forti fili attorcigliati dividono la parte superiore del piedestallo in sei parti ovali, che nella parte superiore finiscono in punta ; la dividono inoltre in sei parti pentagonali e nell'interno di queste si trovano ornamenti e figure geometriche : cerchietti, quadrelli, zig-zag. Su queste ci sono delle bollicine d'oro, chiamate, con termine speciale ungherese «börtű».[2]

Gli ornamenti filogranati di questi spazi coprono come con una rete tutto il piede del calice. Su questa cosiddetta rete stanno dodici pe luzze fissate con tazzine in maniera tale che in ogni parte dell' ornamento ce ne stia una. Una porzione sporgente, ornata nella medesima maniera di filigrana, separa lo stelo dal piedestallo. Tanto la parte superiore che quella inferiore dello stelo più volte articolato, sono ornate di tozze figure geometriche. Decorazioni filogranate ornano le sei parti superiori e le corrispondenti inferiori, incorniciate da fili grossi attorcigliati in un nodo a forma di palla, mentre nei rotoli quadrati brillano smeraldi verdi. I campi di questi sono congiunti da un cordoncino che corre sul margine del nodo, mentre il resto è nudo.

Così con semplice abilità, con una decorazione di smeraldo, di pe le e di filigrana, applicata con ricca varietà, e col lasciar vedere una parte della superficie, l'orafo è riuscito a dare particolare splendore al calice.

La coppa sta in una tazza interamente ornata di filigrane. Si divide in sei parti, a forma di cerchio. La tazza è inghirlandata da un cordone orlato di corolla. Tanto sulle parti cerchiate, quanto nello spazio triangolato intergiacente, stanno, in tazzine, delle perle — dodici in tutto — corrispondenti a quelle del piedestallo.

Una patena senza alcun ornamento con un diametro di 18·5 cm completa il calice. La parte media concava di essa, si adatta perfettamente alla bocca della coppa.

Nella parte interna del piedestallo del calice (fig. 4), troviamo inciso l'anno 1510, — MARCSZEKEL, e l'iscrizione seguente : Petrus Crucnola Archipresbiter Modoetiensis.

L'anno segna la data della lavorazione del calice ; la parola Marcszekel indica il nome della chiesa che ne fu proprietaria ; il resto indica quando e come il calice sia pervenuto nel tesoro di Monza.[3]

Specialmente i primi due dati di questa triplice iscrizione hanno grande importanza, perchè sono la prova indiscutibile della provenienza ungherese di questo lavoro d'oreficeria.

Nella parola Marcszekel infatti troviamo il nome di un comune di Transilvania : Székelymárk. Il calice del tesoro della Cattedrale di San Giovanni Battista di Monza è quindi un'opera dell'oreficeria magiara e fu fatto originariamente nell'anno 1510 per la chiesa di Székelymárk.

Questo comune oggi non esiste più. Il descrittore ed illustratore del distretto di Marosszék nel 1869 non ne ha più notizia.[4] Poichè l'arciprete Pietro Crucnola comprò il calice nel 1808, da un soldato russo che si recava verso Milano, è probabile che gli stessi soldati russi, che al tempo delle guerre napoleoniche avevano spogliato il santuario di Székelymárk, abbiano anche devastato il villaggio di tal nome, in modo tale, da non poter essere più riedificato.

II.

Questo calice della basilica di Monza è ricchissimo di perle e di decorazioni filogranate in argento dorato. I calici ungheresi si dividono in due gruppi : il primo comprende le opere in ismalto filogranato, il secondo invece quelle che non hanno smalto filogranato ; il calice in parola dunque appartiene a quest' ultima categoria.

Questo calice non è unico tra i ricordi del genere. L'oreficeria ungherese possiede parecchi calici simili, lavorati allo stesso modo e con la stessa tecnica ; inoltre tra i numerosi oggetti sacri ungheresi è la filigrana che appare sola. In questi casi — come nella decorazione del calice di Monza — tutta l'opera è coperta per così dire da una rete ornata di decorazioni geometriche, formanti cerchietti, zig-zag, quadrelli.

L'arte della filigrana cioè, che assieme allo stile romano in Europa era caduta presto in obblio, risuscita e si presenta presto in Ungheria quale pratica d'arte. Si sviluppa però completamente sia nella tecnica come nell'esecuzione della sua beltà estetica solo all' epoca d'oro dell'oreficeria ungherese, e cioè alla metà del secolo XV, quando fiorisce la epoca sua più splendida nelle forme dello smalto filogranato e della filigrana con perle.

Questa maniera di decorare era molto usata e molto diffusa. Lo dimostrano le opere innumerevoli del genere. Un'opera spe-

ciale, eseguita in questo genere di lavorazione e appartenente a quest'epoca è precisamente il calice di Budaujlak, attualmente proprietà del tesoro della chiesa d'incoronazione a Buda. Altre magnifiche opere caratteristiche fra queste opere ungheresi filogranate con perle del secolo XV, sono il calice cosiddetto Mathie Literati nel tesoro della basilica di Esztergom (fig. 5), il calice di argento dorato di Nyitra (fig. 6), un altro calice di Esztergom (fig. 7) e quello della cattedrale di Szepesváralja, che oggi è ornato di smalto freddo.[5] Ulteriori degni rappresentanti dei ricordi filogranati del secolo XV ed anche dell'epoca anteriore a questa data sono : i sette calici — uno più bello, più pomposo e meglio conservato dell'altro — custoditi nella chiesa parrocchiale di Gyöngyös, il calice di Szelindek, e quello tardo gotico di proprietà dei padri francescani di Pozsony.

Il calice di Székelymárk, ora nel tesoro di Monza, non è dunque l'unica opera d'arte appartenente all'oreficeria ungherese ; ha parecchi compagni costruiti con una tecnica simile, con pari abil tà e buon gusto, e ad essi si adatta con perfetta armonia. Occupa degnamente il suo posto, perchè fra le opere ungheresi analoghe esso attira in modo particolare l'attenzione. Le sue dimensioni sono ben proporzionate ; la simmetria e l'unità dello stile sono perfette.

A quell'epoca gli orefici ungheresi conoscevano a perfezione la tecnica dei singoli lavori e della decorazione, ed esercitavano con sicurezza e perfezione l'arte loro. Erano quindi capaci di eseguire in questo genere quanto di più bello l'oreficeria ungherese possa in generale vantare. Entro l'ambito delle scuole locali di Transilvania[3] era ancora in uso la trasmissione delle tradizioni artistiche, e la capacità materiale anche delle botteghe singole era in rapporto col valore estetico delle loro produzioni.

Appunto perciò il maestro del calice di Monza lavorò anche con fermezza artistica e nella tecnica e nella modellatura. Nell'opera sua manca qualsiasi parte figurativa ; la spiegazione sta nel fatto, che per principio, l'arte della filigrana ungherese applica forme geometriche ; è appunto una specialità tecnica dell'oreficeria ungherese quella di usare raramente decorazioni figurali tra gli ornamenti filogranati. È appunto per questo gli ornamenti in filigrana del calice ungherese di Monza sono puramente stilizzati ed esclusivamente ornamentali.

L'orafo presenta questa sua arte ornamentale con un tale slancio, che l'arte decorativa del suo calice si sviluppa in una

magnifica e varia decorazione. Questo adornamento, che si estende ugualmente sul piedestallo, sul nodo e sulla coppa, è stato eseguito con abilità singolare ed è ricchissimo ; manca cioè in esso qualsiasi meschinità o schematismo monotono. La forza creatrice dell'autore prende dunque il sopravvento sulla maniera decorativa meschina della filigrana e l'originalità e freschezza della fantasia rendono questo calice degno d'attenzione. Quest' ingegnosità ha una freschezza, che sorride nella decorazione e che la rende degna d'un particolare esame. Si può dire che l'arte dell'orafo ungherese abbia dato anima alla tecnica morta.

III.

Esaminando minutamente questo calice ungherese pervenuto alla basilica di Monza, ci sorprende come, benchè opera tarda, esso non contenga nulla dell'arte del rinascimento, anzi mostri verso di essa una vera passività. È inoltre interessante notare come l'autore rispetti in modo assoluto la forma tradizionale. La passività in parola risulta dalla fermezza della costruzione, della struttura e degli ornamenti. Questa passività è tanto più strana (anzi quasi quasi è incomprensibile) in quanto l'atmosfera del rinascimento negli ultimi anni del secolo XV penetra dappertutto in Ungheria, specialmente nel campo dell'oreficeria sacra. Negli altri campi dell'arte, già da prima, s'eran fatti tentativi per diffonderla. Tra gli Stati dell'Europa-Centrale l'Ungheria fu la prima ad abbracciare, sviluppare e diffondere il gusto della rinascenza. Questi tentativi rappresentarono durante il regno di Mattia una tendenza che cessò col cessare degli elementi che la sostennero. Cessò quindi prima di esser penetrata nelle masse. Ed ecco perchè — prescindendo dallo slancio dell'inizio — l'oreficeria ungherese continuò l'antico cammino tradizionale. L'oreficeria sacra specialmente conservò le forme gotiche tanto, che continuarono ad aver parte preponderante fino alla metà del secolo XVI, anzi quà e là fino alla metà del secolo XVII, specialmente nei riguardi della suddivisione ; nei dettagli regnava già lo stile nuovo.[7]

Lo stile ogivale dunque, che si matura in Ungheria nel secolo XIV, e si sviluppa nel secolo XV, si mantiene con freschezza d'invenzione senza tregua e si dilegua solamente nel secolo XVII sotto l'influsso della rinascenza tedesca e del barocco.

Questa lotta di stili che si svolge nel secolo XVI e nella prima metà del secolo XVII, dà in Ungheria il risultato interessante, per cui, di fronte allo stile gotico, lo stile del rinascimento non può diffondersi in modo tale da ottenere un posto predominante ; mentre il primo resta un fondamento costruttivo fedele a sè stesso, quest'altro acquista diritti coi suoi elementi ornamentali.

Ecco perchè la rinascenza italiana lasciò quasi intatta l'essenza dell'espressione della forma nell'oreficeria ungherese, specialmente nei calici sacri ungheresi. È per questo che i calici ungheresi mantengono lo stile gotico, la forma tradizionale più favorita, finchè non cedono all'influenza dell'arte tedesca.

Questo attaccamento alle tradizioni fu così tenace in Transilvania, che specialmente nell' arte dell'oreficeria, non è possibile — per così dire — trovare nulla del puro rinascimento. Appunto per questo motivo il calice ungherese della cattedrale di Monza non ha nulla di quella freschezza che ringiovanisce lo stile gotico, freschezza che serve poi di passaggio dal gotico al barocco.

IV.

Il calice di Székelymárk nasceva in un' epoca in cui gli orafi ungheresi avevano già trovato la forma dei calici corrispondente al concetto gotico, quando avevano già costruito il tipo di calice che a maggior diritto si può chiamare ungherese. Esso nacque dunque in un'epoca in cui era già stato risolto il problema della ricerca di un tipo a sè di calice, tipo adeguato al carattere dell'arte nazionale ungherese. Appunto perciò l'arte essenziale consiste nell'adornamento. L'orafo del calice di Monza è quindi maestro nella decorazione e non nella forma ; ed a ragione è artista nell'abbellimento, perch'è capace di far sentire la sua forza costruttiva, l'abilità delle sue mani, anche quando usa la filigrana con perle. Questa tecnica meschina offre un campo ben ristretto all'invenzione dell'orafo, alla sua forza artistica, perchè modello d'ogni tempo sono le forme geometriche stereotipate.

I gran meriti dell'autore del calice di Székelymárk consistono dunque nel fatto ch'egli è stato capace di esprimere in modo interessante fermezza instancabile e ricchezza d'invenzione nell'opera sua, benchè questa sia nata colla forma antica e cogli antichi sistemi della tecnica decorativa dell'oreficeria magiara. È stato capace di diffondere piacevolmente e con ricchezza pomposa

i suoi «motivi» decorativi tenendo severamente conto della struttura dell'opera. Le caratteristiche di quest'opera sono dunque: la fermezza dell'unità, il carattere artistico, la bellezza e l'armonia della linea. È dunque il simbolo del genio artistico, è una testimonianza della grandezza dell'oreficeria di Transilvania, cioè dell'oreficeria ungherese. Per queste sue qualità, per la ricchezza della fantasia creatrice, per il suo valore artistico che si manifesta nella maniera elegante della tecnica, per l'abilità manuale, il calice di Monza si unisce degnamente ai suoi compagni coevi ed entra meritamente nelle file ricche e variate delle opere dell'oreficeria ungherese del genere. Purtroppo l'autore di quest'opera, condotta minutamente e con ottimo gusto, è rimasto sconosciuto.

L'autore del calice ha eternato l'anno del lavoro, il luogo dell'ordinazione, ma non fa cenno alcuno nei suoi riguardi. Questa è una di quelle modestie esagerate, per cui sia gli orafi ungheresi, che la chiesa o la persona che ordinavano l'opera, ritenevano un inutile segno di vanità umana il firmare o far firmare l'opera. È per questo che tra gl'innumerevoli calici gotici — opere di parecchi secoli — si stenta a trovarne quà e là uno con l'indicazione del nome dell'autore, della data e del luogo di costruzione. Segnare l'anno ed il luogo non era di uso generale; le relative annotazioni sono ben scarse.

Questo calice ungherese rubato in Székelymárk da soldati russi saccheggiatori e pervenuto al tesoro di Monza, non è dunque l'unico nè per la forma, nè per la tecnica decorativa, nè per le altre sue caratteristiche. Non è un ricordo eminente o isolate dell'arte d'oreficeria ungherese. Per la tecnica del lavoro, per il suo aspetto nobile però rappresenta degnamente all'estero l'alto grado raggiunto dall'oreficeria e dall'arte ungherese di un tempo; perciò merita una particolare attenzione speciale sotto tutti i riguardi. È necessario dunque inserire, con gioia, quest'opera, attribuita fino oggi all'oreficeria tedesca, tra i calici ungheresi del principio del 500.

NOTE

[1] *Francesco Malaguzzi Valeri :* Il «Tesoro» del duomo di Monza. *Rassegna d'Arte*, X, 1910. pp. 86—87.

[2] Gli antichi orafi ungheresi designavano con la parola «börtű» le bollicine d'oro e di argento delle opere in filigrana. A questa parola speciale ungherese corrisponde in tedesco la parola «Körner».

[3] In questo studio sul calice ungherese di Székelymárk pervenuto al tesoro della cattedrale di Monza, sono stato aiutato e consigliato da Monsignore *Luigi Brambilla*, canonico del Duomo di Monza, dal Prof. *Tiberio Gerevich*, direttore della R. Accademia Ungherese di Roma e dal *Giovanni Melich* professore dell'Università di Budapest, ai quali esprimo anche qui i miei più sentiti ringraziamenti.

[4] *Károly Benkő:* Marosszék ismertetése. Kolozsvár, 1868—69.

[5] Originariamente opera di pura filigrana ; solamente più tardi fu coperta di smalto freddo. *József Mihalik:* Tanulmányok a régi hazai ötvösség köréből. *Archaeologiai Értesítő*, XXI, 1901, pp. 103—106.

[6] Inquanto conforme allo stile delle indagini sulla storia dell'oreficeria — supposto che se ne possa già parlare.

[7] *Károly Csányi :* A kehelykiállítás tanulságai. *Múzeumi és Könyvtári Értesítő*, VII. 1913. pp. 123—132 e *Zoltán Pipics :* A magyar kehely. (Sotto stampa.)

ILLUSTRAZIONI

Fig. 1. Il calice ungherese della Cattedrale di Monza.

Fig. 2. Parte superiore del calice ungherese della Cattedrale di Monza.

Fig. 3. Piede del calice ungherese della Cattedrale di Monza.

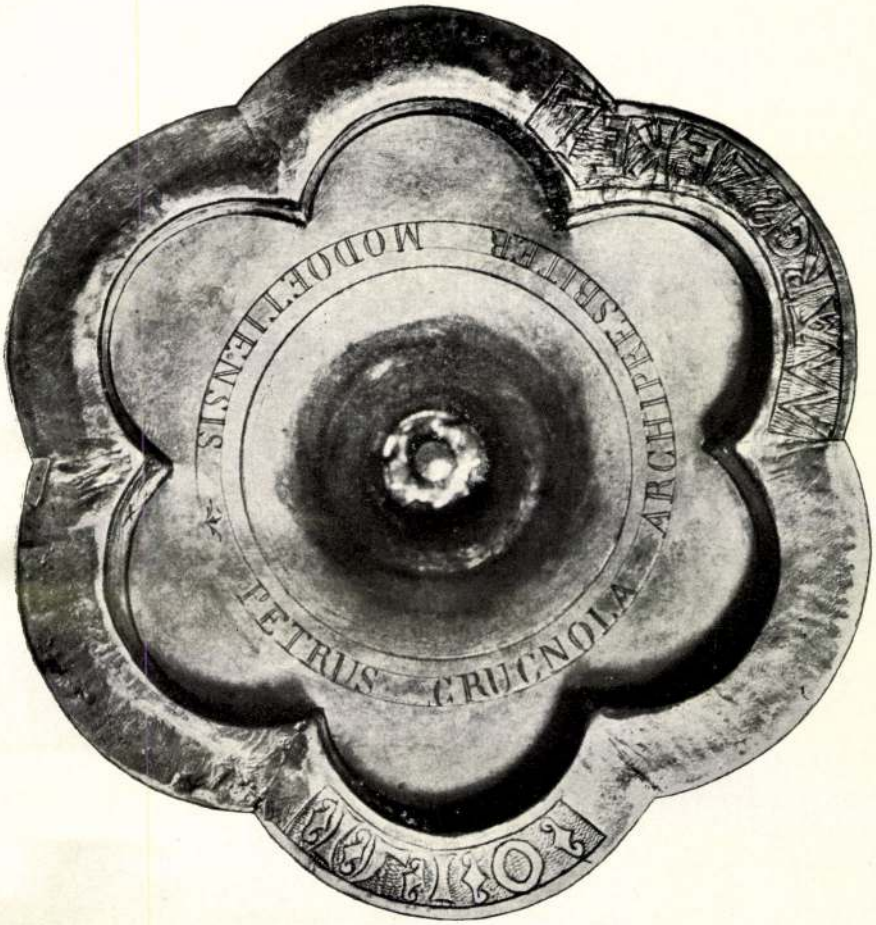

Fig. 4. Rovescio del piedestallo del calice ungherese di Monza.

Fig. 5. Il calice cosiddetto Mathie Literati nel tesoro di Esztergom.

Fig. 6. Calice di argento dorato del principio del sec. XVI nella Cattedrale di Nyitra.

Fig. 7. Calice d'argento del sec. XV nel tesoro della Cattedrale di Esztergom.

Moór István

IV. éves kőlépisk. tanársegél-

Ferk'pzomfoisk'vk

1936/37. 75 l.

Moór István

V. éves

1937/38. 90 P. állami
ösztöndíj

Ferképzőmfőiskévk

1937/39 115 l.

10f
MAGYAR KIR. POSTA
10f
MAGYAR KIR. POSTA

Moór I. István, vitéz

1937/38. tanév végén
középiskolai rajztanári
oklevelet kapott.
Elfogadott művészet-
történeti értekezése:
Pannonia román stílű
templomai. 4 r.

Ferképzőmfoiskévk 1937/39.
182, ~~184~~: l
185.

Moór István, vitéz

ösztöndíjas tanársegéd

1937/38.

VITÉZ MOÓR ISTVÁN V. é.
a „Rajztanítás módszere" c.
tárgynál.

Ferképzomfoiskèvk

1937/39. 136. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Moór Magdolna

KÖZNEVELÉS

1976 NOV 12

Moór Magdolna rajza

1021

Moór Magdolna

A Fővárosi Pedagógus Képzőművészek kiállitásán a Fáklya klubban részt vett Illés Árpád, Juhász Erika, akik már országos tárlaton is szerepeltek, posztimpresszionista tájképekkel Tahi Tóth Sándor, Moór Magdolna: Csendélet hajnali fényben, Sztankovits Emília: Csendélet, konstruktiv alkotásokkal: Roisz Vilmos, F. Bachó Zsuzsa, Szeggugos utca c. alkotásával Rudolf Éva.

Rejtenitő s 1975/4/31
Dr Maksay: Fővárosi Ped. Képzőm. kiállitása

1021

DER Ausschnitt
1 BERLIN 45, Telex: 1-83538
Ausschnitt-Tel.: (0 30) Stanno
Richtung: 1970
Pfälzischer Verlag
6660 Zweibrücken (Saar)
14. 5. 77 B

Magdolna Moór

Gesprächsthema: Röders Ungarnreise. Von rechts: Ministerpräsident Röder, Botschafter Hamburger Harald Lang und Magdolna Moór.
Foto: Hartung

Ungarns Botschafter zu Gast

Laszlo Hamburger eröffnete Ausstellung einer Landsmännin

ds. Saarbrücken, 13. Mai (Eig. Ber.)

Der rotweißgrüne Stander am Diplomatenwagen, der am Donnerstagnachmittag vor der Staatskanzlei vorfuhr, deutete schon an, wer Ministerpräsident Dr. Franz-Josef Röder aufsuchte. Laszlo Hamburger, Botschafter der Volksrepublik Ungarn mit dem Sitz in Köln, stattete einen Höflichkeitsbesuch ab. Er war nach Saarbrücken gekommen, weil er die Schirmherrschaft über die Ausstellung von Gemälden einer ungarischen Künstlerin übernommen hat.

Der ungarische Diplomat kam nicht allein: dem Anlaß seines Aufenthalts in der saarländischen Landeshauptstadt entsprechend, hatte er die Budapester Malerin Magdolna Moór und den Saarbrücker Galerieinhaber Harald Lang gleich mitgebracht. „Die Ungarinnen sind hübsche Mädchen", fand der Regierungschef mit anerkennendem Blick auf die aparte Künstlerin.

In Botschafter Hamburger begrüßte Ministerpräsident Röder einen alten Bekannten: 1963 hatte der Diplomat seinen Dienst in der Bundesrepublik Deutschland als Leiter der Handelsvertretung seines Landes aufgenommen; zehn Jahre später wurde er Geschäftsträger der ungarischen Botschaft. Mit seiner Unterstützung unternahm Röder vor Jahren einen Besuch in Ungarn, von dem er, wie er jetzt versicherte, gute Erinnerungen bewahrt hat. „Ein sehr interessantes Land", fand der saarländische Regierungschef im Blick auf Ungarn.

Bereits einige Stunden vorher hatte der Ministerpräsident an seinem Amtssitz einen anderen ausländischen Gast empfangen. Der ägyptische Generalkonsul in Frankfurt, Hussein El-Kaamel, machte seine Aufwartung. Zu seinem Zuständigkeitsbereich gehört auch das Saarland. Der Generalkonsul, der auf Einladung des CDU-Gemeindeverbandes Nohfelden ins Saarland kam, wurde vom Vorsitzenden der Deutsch-Ägyptischen Handelskammer und Veranstaltern einer Studienreise nach Ägypten begleitet.

SAARBRÜCKEN ZEITUNG 1977 ÜB. 28 Magdolna Moór

1021

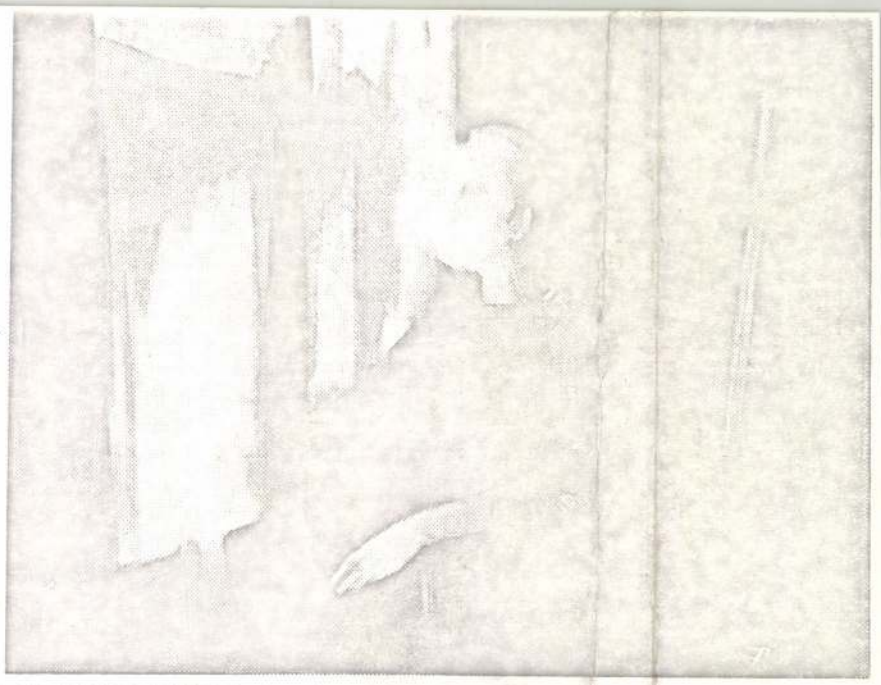

DIE EINSAMKEIT. Gemälde von Magdólna Moór. Die ungarische Künstlerin stellt zur Zeit in der Saarbrücker EuRo-Galerie aus. Foto: Lang

Ausstellung in Saarbrücken

Phantastische Durchblicke

Die Ungarin Magdólna Moór in der EuRo-Galerie

Fenster, Türen, Rundbögen – immer wieder tun sich in den Bildern von Magdólna Moór Durchblicke auf, die auf imaginäre Räume verweisen und phantastische Horizonte eröffnen. Dieses leitmotivische Muster gibt den sattfabrigen Gemälden eine plastische Dimension, eine Tiefe, die die Vordergründigkeit der figürlichen Darstellungen – zumeist junge Frauen mit wallendem langem Haar – wieder auffängt.

Die abstrakten Landschaften der 37jährigen Budapesterin, die zum erstenmal im Ausland ausstellt, sind geprägt von einer kühlen Sinnlichkeit. Expressiv in den Farben, lassen die Bilder den Einfluß von Edvard Munch erkennen. Dieses etwas schwerblütige „nordische Prinzip" kontrastiert reizvoll mit den formenaufbrechenden porösen Farbschichten, die Frau Moór einsetzt, wenn sie ein Objekt noch sinnlicher machen möchte („Felsen").

Die Fläche wird oft nach einem einfachen Prinzip klar gegliedert: Dynamische senkrecht verlaufende Pinselstriche stoßen da beispielsweise auf eine ruhig gehaltene waagrechte Farbzone, was eine formale Spannung erzeugt, die sich dem Betrachter sehr unmittelbar mitteilt. In dem Bild „Der Vogel" wird der Bewegungsablauf des Fliegens in einer Phasendarstellung wiedergegeben; der dadurch erzielte Wischeffekt macht die schwebende Leichtigkeit des Vogelfluges anschaulich.

Weniger gelungen erscheinen mir die Porträts und Halbakte: „Frau und Landschaft" oder „Der Traum" zeigen nicht mehr als handwerkliche Fertigkeiten, gefährlich nahe am Kunstgewerbe. Aber die eigentliche Stärke der ungarischen Künstlerin liegt ohnehin in der freien Behandlung der Fläche, wie dies in einigen Landschaftsbildern besonders gelungen zum Ausdruck kommt. (Die Ausstellung, die unter der Schirmherrschaft des ungarischen Botschafters László Hamburger steht, dauert noch bis zum 22. Juni.) m b

DER Ausschnitt
1 BERLIN 45, Telex: 1-83538
Aufl. i. Tsd. / lt. Stamm
Richtung: / 1973 : 44, 6; u, ü
Saarbrücker Zeitung 16. 5. 77 G
6600 Saarbrücken (Saar)

1021 Magdolna Moór

Eröffnung der Ausstellung in der EuRo-Kunstgalerie: Links die Malerin Magdolna Moór, rechts neben ihr Ungarns Botschafter László Hamburger. Foto: Barbian

Rot-Weiß-Grün dominierte

Ungarischer Botschafter bei Ausstellungseröffnung

uhe. **Saarbrücken.** „Schon der dritte deutsche Besucher", konstatierte schmunzelnd der Mitinhaber der EuRo-Kunstgalerie, Norbert Bieler, als kurz vor der offiziellen Eröffnung einer Ausstellung mit Werken der ungarischen Malerin Magdolna Moór der Pressefotograf der SZ erschien. An Besuchern mangelte es indes nicht, jedoch bewegten sich in den sonst vornehmlich von Deutschen und Franzosen besuchten Ausstellungsräumen in der Saargemünder Straße diesmal hauptsächlich Kunstinteressierte ungarischer Abstammung, was sich unschwer aus dem Stimmengewirr heraushören ließ.

Großer Augenblick, als der Botschafter der ungarischen Volksrepublik, László Hamburger, der die Schirmherrschaft über diese Exposition übernommen hat, zusammen mit der Künstlerin und Galerieinhaber Harald Lang eintrafen. Ein Freundschaftsbesuch bei Ministerpräsident Dr. Röder in der Staatskanzlei hatte diese kleine Verzögerung mit sich gebracht. Bei seiner Begrüßung der zahlreichen Gäste wies Harald Lang darauf hin, daß dies die erste Ausstellung der Künstlerin Magdolna Moór außerhalb Ungarns ist und man stolz darauf sei, trotz einiger Schwierigkeiten diese Malerin im europäischen Westen bekanntmachen zu können.

Dasselbe Ziel, so betonte anschließend der ungarische Botschafter, László Hamburger, verfolge seine Regierung, indem sie jungen und talentierten Künstlerin die Möglichkeit gebe, sich außerhalb der Ostblockländer einen Namen zu machen. Er bedauerte, daß es zwischen seinem Heimatland und der Bundesrepublik noch kein Kulturabkommen gebe, verwies jedoch auf einige Austauschprogramme, die bisher auf dem Sektor Kultur zwischen beiden Ländern stattgefunden haben.

Stolz und glücklich zeigte sich auch die junge Künstlerin aus Budapest, daß die Ausstellung mit 41 ihrer Ölgemälde gerade bei ihren im Saarland lebenden Landsleuten so starken Anklang gefunden hat. Im westlichen Ausland war sie jedoch schon öfter, wo sie ihr erster Gang immer gleich in eine Kirche oder Kathedrale führt. Magdolna Moór unterrichtet nämlich an der Budapester Hochschule gotische Kunst. Auf die Frage, ob sie Kinder habe, leuchten ihre Augen auf. „Ich habe einen zwölfjährigen Sohn. Er ist sehr hübsch und sehr intelligent." – Kein Wunder, wenn man die Mama kennt.

BERLIN 46, Telex: 1-83 538

DER Ausschnitt Aufl. i. Tsd. / Richtung: / lt. Stamm 1974 : 44,6; u, ü

Saarbrücker Zeitung 14. 5. 77 c
6600 Saarbrücken (Saar)

1021 Magdolna Moor

Gesprächsthema: Röders Ungarnreise. Von rechts: Ministerpräsident Röder, Botschafter Hamburger Harald Lang und Magdolna Moór. Foto: Hartung

Ungarns Botschafter zu Gast

Laszlo Hamburger eröffnete Ausstellung einer Landsmännin

ds. **Saarbrücken**, 13. Mai (Eig. Ber.)

Der rotweißgrüne Stander am Diplomatenwagen, der am Donnerstagnachmittag vor der Staatskanzlei vorfuhr, deutete schon an, wer Ministerpräsident Dr. Franz-Josef Röder aufsuchte. Laszlo Hamburger, Botschafter der Volksrepublik Ungarn mit dem Sitz in Köln, stattete einen Höflichkeitsbesuch ab. Er war nach Saarbrücken gekommen, weil er die Schirmherrschaft über die Ausstellung von Gemälden einer ungarischen Künstlerin übernommen hat.

Der ungarische Diplomat kam nicht allein; dem Anlaß seines Aufenthalts in der saarländischen Landeshauptstadt entsprechend, hatte er die Budapester Malerin Magdolna Moór und den Saarbrücker Galerieinhaber Harald Lang gleich mitgebracht. „Die Ungarinnen sind hübsche Mädchen", fand der Regierungschef mit anerkennendem Blick auf die aparte Künstlerin.

In Botschafter Hamburger begrüßte Ministerpräsident Röder einen alten Bekannten. 1963 hatte der Diplomat seinen Dienst in der Bundesrepublik Deutschland als Leiter der Handelsvertretung seines Landes aufgenommen; zehn Jahre später wurde er Geschäftsträger der ungarischen Botschaft. Mit seiner Unterstützung unternahm Röder vor Jahren einen Besuch in Ungarn, von dem er, wie er jetzt versicherte, gute Erinnerungen bewahrt hat. „Ein sehr interessantes Land", fand der saarländische Regierungschef im Blick auf Ungarn.

Bereits einige Stunden vorher hatte der Ministerpräsident an seinem Amtssitz einen anderen ausländischen Gast empfangen. Der ägyptische Generalkonsul in Frankfurt, Hussein El-Kaamel, machte seine Aufwartung. Zu seinem Zuständigkeitsbereich gehört auch das Saarland. Der Generalkonsul, der auf Einladung des CDU-Gemeindeverbandes Nohfelden ins Saarland kam, wurde vom Vorsitzenden der Deutsch-Ägyptischen Handelskammer und Veranstaltern einer Studienreise nach Ägypten begleitet.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Moór Tamás festőművész
F. Stőrmű
1973 MÁR 2 -

A Koldusopera Óbudán

1021

A művelődési ház hírei

Nagy feladatra vállalkoztak a Gázművek óbudai művelődési házának színjátszói. Bertolt Brecht Koldusoperáját adják elő. A nagy érdeklődésre való tekintettel öt előadást rendeznek március 2-, 3-, 4-, 10- és 11-én este hét órakor. A második és a harmadik előadásra már minden jegy elkelt.

☆

A nőnapi rendezvényt március 9-én délután három órakor tartják. A műsorban neves fővárosi művészek lépnek fel. A műsor utáni klubdélutánon „szerepcsere" lesz. A férfiak szolgálják fel a nőknek az ételeket és italokat.

★

A képzőművészeti szakkör ifjúsági anyagából az UNESCO idei nemzetközi gyermekrajz-kiállítására két képet küldenek el. A kiválasztott két festmény ifjú Lendvay Sándor és ifj. Sőre Ferenc munkája. A szakkör vezetője Moór Tamás festőművész tanár.

nyi, Lukács
dő.

A látogat
fürdőben jö
emberek és
Főigazgatósá
beszámolóját
a fővárosi f
ciója ma má
ges. A fürdő
forduló idej
kori állap
megfelelt a

**Az eltelt i
világháború
tások ne
nyomtalanul.**

A háború után a fürdőárak mindenki számára lehetővé tették a gyógyfürdők használatát. Sajnos, a felszabadulás után elmaradt a teljes felújítás és korszerűsítés, s ennek a helyzetnek köszönhető a mai állapot. Ugrásszerűen megnövekedett a forgalom is.

lért fürdőt az ÉTI 1972-ben életveszélyesnek nyilvánította, ezért november 8-án bezárták.

Mint ismeretes, a medence bauxitbetonból készült, s ennek felújítása nem várathat magára. A hullámfürdő is teljes felújításra kerül. Burkolatcserét végeznek, töltővezeték

Henry Moore, angol szobrász- és grafikusművész

Mészáros Dezső, Munkácsy-díjas szobrászművész, példaképei a kortárs szobrászok és festői közül: Vilt Tiboř, Barcsay Jenő, Makrisz Agamemnon, Henry Moore, Brancusi és Giacometti.

Lénárt György: Része legyen a természetnek.
Magyar Hírek, 1984. márc. 31, 20-21-old.

MOORE

Cs. Szabó László: Éjszakfény: Auden versei Henry Moore rajzaival. = Örök, 631-635

MOOR, Henry

Sík Csaba

Henry Moore paradigmái

Új Tükör 1984 jún. XXIV. évf. 7. sz. 107-118.

-3.lev SZED.> EDIT TORD.> GYULA

POPPER ZSIGMOND
ácsüzlete és épitési vállalata
BUDAPESTEN.
Iroda: V., Lipót-körut 15. Telep: Dráva-u. 12.

Elvállal minden e szakmába vágó ácsmunkákat, épületek tervezését és kivitelét, — ugyszintén becsléseket és expertiseket.
Telefon 44—73. **Telefon 44—73.**

Pályázatok állásokra.

Betöltött varosi mérnöki állás. Pancsova város mérnöki hivatalánál üresedésben volt mérnöki állást Emmerth Richárd Géza győri okl. mérnökkel töltötték be.

Mérnöki munkálatok.

Utca szabályozási vonalak megállapitása. Ráctöttös, Borjád, Pócsa községek (Baranya m.) utca-szabályozási vonalainak megállapitása körül előforduló mérnöki munkálatokra a a ráctöttösi körjegyzői hivatalban augusztus 23-án tartott árlejtésen Vadász Pál bajai és Pap János pécsi mérnökök pályáztak. Elfogadásra Vadász Pál ajánlata került 1060 kor. árban.

Vasutépitészet.

Elömunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir. minister az Alfalu faipari részvénytársaságnak a m. kir. államvasutak most épülőfélben levő Gyergyószentmiklós állomásától Gyergyóalfalu község határán át az ugynevezett Tarvész Havasig, valamint a Bakta pataknál müködő fürésztelep érintésével a m. kir. államvasutak Gyergyó-Szárhegy, esetleg Gyergyó-Ditró épülő állomásáig vezetendő korlátolt közforgalmú keskeny nyomtávú gőzüzemü iparvasutra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta; báró Vécsey Alfonz kozmai nagybirtokosnak a bihari h. é. vasutak Margitta állomásától Királyi, Szent-Lázár, Poklostelek, Sárszeg, Csanálos, Csohaj, Farmos, Szilard és Jákótamási községek érintésével a bihari h. é. vasutak Paptamási állomásáig s folytatólag Nyüved, Pelbárthid, Kismarja, Nagymarja, Hencida, Gáborján és Szent-Péterszeg községek érintésével a máv. Berettyóujfalu állomásáig, valamint Sárszeg községnél leendő kiágazással Csujáfalva, Hagymádfalva és Tataros községeken át Cigányfalva községig vezetendő rendes nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

A debrecen—hajdusámsoni vasut folytatása. A debrecen—hajdusámsoni h. é. vasut részvénytársaság vonalát Nyirbátorig szándékozik folytatni. Az erre vonatkozó közigazgatási bejárást julius 24—26. napjain tartották meg. A vasut Hajdusámson állomásból indul ki és északi főirányban haladva érinti Nyiradony, Mihálydi, Gelse és Bogát községeket és a nyiregyháza—mátészalkai h. é. vasut vonalába Nyirbátorhoz közel tervezett Nyirbátor alsó állomáson végződik. Hossza 40 km. Megállapittatott 101 darab viz-áteresztő 0·6—3·0 m. nyilással, továbbá 65 utátjáró.

A bátaszék—mohácsi vasut. Pallós Ignác budapesti vállalkozó vasuti összeköttetést tervez Bátaszék és Mohács között. A vasut Bátaszék állomásból indulna ki és az északdéli főirányt követve, Báta, Dunaszekcső és Bár községek határában haladva, a mohács-pécsi vasut Mohács állomásához csatlakoznék. A vonal 27·4 km. hosszu. A vizek levezetésére 46 hid és áteresztő szükséges. A vonal közigazgatási bejárását julius 5-én tartották meg.

A privigye—németprónai vasut. Dr. Rudnyánszky Jenő ügyvéd budapesti lakos a nagybélic—privigyei h. é. vasutnak Németpróna községig való folytatását tervezi. A vonal, melynek közigazgatási bejárását julius 3-án tartották meg, Privigye állomásból indulna ki és a Nyitra folyó völgyében felfelé haladva Necpál, Polusz, Berzseny, Nádasér és Kispróna községek határában Németpróna községig vezetne. Hossza 11 km. A folyó- és belvizek levezetésére 26 drb. 0·6—5·0 méter nyilásu áteresztő és hid, továbbá egy 12 m. nyilásu hid a Nyitra folyón szükséges.

A torbágy—annavölgyi vasut közigazgatási bejárását julius 11—13. napjain tartották meg. A Fried és Adorján épitési vállalkozók által tervezett vasut a máv. budapest-bruck-királyhidai fővonala Torbágy állomásából ágaznék ki és az északi főirányt követve Pest, Fejér, Komárom és Esztergom vármegyék területén Torbágy, Bia, Páty, Telki, Budajenő, Tök, Perbál, Zsámbék, Mány, Szomor, Gyermely, Bajna, Epöl, Nagysáp és Sárisáp községek határában haladva, a tokod-annavölgyi h. é. vasut Annavölgy állomásához csatlakoznék. A 46·5 km. hosszu vonal Tokod állomástól Zsámbék községig dombos, ezen községtől kezdve Szomor községig, a Zsámbék határában levő Nyalkas hegyen való átvezetés folytán, hegyes jellegü; Szomor és Bajna között ismét dombos terepen halad, majd a sápi völgybe jut és a 426—429. sz. szelvény között aluguton áthaladva Annavölgy végállomáshoz csatlakozik. Megállapittatott összesen: 110 hid és áteresztő 0·6—10 méterig terjedő nyilásokkal, továbbá 85 utátjáró és 33 párhuzamos ut és egy 235 m. h. alagut. Az államvasutak kivánatosnak tartják, hogy a vasut elsőrangu felépitménynyel létesittessék.

Iparvágány Cameral-Moravica mellett. A kereskedelemügyi minister Neuberger Bódog és fiai fiumei cégnek engedélyt adott a máv. károlyváros—fiumei vonalának 867. sz. szelvényénél való elágazással a Cameral-Moravica állomás közelében létesitendő fürészgyár és fatelepig vezetendő szabványos nyomtávu iparvágány épitésére.

A barcika—pelsüci vasut. A tervezett barcika-pelsüci h. é. vasut alsó szakaszának érdekeltsége — melyhez Mucsony, Disznóshorvát, Szuhakálló, Kurityán, Felsőnyárad, Felsőkelecsény, Jákfalva és Dövény községek tartoznak — augusztus 20-án tartotta Felsőnyáradon első értekezletét, amely Radványi-Balassa Ferenc báró elnöklete alatt az engedményes dr Groszmann Nándor s mintegy 150 érdekelt birtokos részvétele mellett nagy lelkesedéssel kimondotta, hogy a tervezett vasutépités eszméjét s ügyét jóindulattal fogadja. A vonal felső szakasza, melyhez Zubogy, Ragály Trizs, Imola, Aggtelek, Hosszuszó, Pelsüc s Ardó községek tartoznak, e hó 25-én tartotta Ragály községben első értekezletét. E tervezett vasut arról lesz nevezetes, hogy a világhirü, eddig vasut hiánya miatt nem eléggé látogatott aggteleki csepkőbarlang közvetlen közelében fog elhaladni s Aggtelek állomást kap.

A szolyva—aklos—polenai erdei vasut kiépitésével a Fakereskedelmi részvenytársaság Gábor Ignác budapesti mérnököt bizta meg, aki a munkálatokat már meg is kezdte.

Villamos vasut Nagyváradon. A Nagyváradról Püspök- és Felix-fürdőbe tervezett villamos vasut közigazgatási bejárását a kereskedelemügyi minister szeptember hó 3-ára tüzte ki. A minister a közigazgatási bejárás vezetésére dr. Halászi László ministeri osztálytanácsost küldte ki.

Iparvasut Krassó-Szörény megyében. A verendini szénbánya- vállalat a szállitás megkönnyitése céljából iparvasutat szándékozik épiteni a környai állomásra.

A dunapataj—bajai vasut. Kalocsa község képviselőtestülete 60.000 korona hozzájárulási összeget szavazott meg a dunapataj—bajai vasut kiépitésére.

Iparvasut a Cód völgyében. A kereskedelemügyi minister a Magyar—olasz erdőipar rtg. kérelmére a Cód völgyében vezetendő keskenyvágányu gőzüzemü erdei iparvasut s ennek vonalváltozatai, valamint az erdély-délvidéki h. é. vasut nagyszeben-vörösteronyi vonalának 146—149. szelvényei között tervezett kitérő és végül az ezen kitérőt az iparvasuttal összekötő szabványos nyomtávu iparvágány közigazgatási bejárását elrendelte. A Nagytalmács község községházán augusztus 30-án d. e. 9 órakor kezdődő bejárás vezetője Dezseőffy Aurél dr. ministeri titkár lesz.

Cukorgyár és iparvágány Vágszereden. A mezőgazdasági cukorgyár rtg. által Vágszereden létesitendő cukorgyárhoz vezetendő iparvágány közigazgatási bejárását a minister augusztus hó 27-ére rendelte el.

Iparvágány Lugos mellett. Bohn M. és társai téglagyárosok, lugosi cég, a magyar-délkeleti h. é. vasut lugos-szapárifalvai vonalrészének 1086. sz. szelvényétől való elágazással a téglagyártelepre iparvágányt szándékozik vezetni. A vonatkozó közigazgatási bejárást a főfelügyelőség kiküldöttének vezetése alatt szeptember 6-án d. e. 8 órakor kezdik meg a lugosi vasuti állomás felvételi épületében.

Iparvágány Szatmárnémetiben. A szatmár-erdődi h. é. vasut 26/27. sz. szelvényeitől kiágazólag a Szatmárnémeti szab. kir. város villamos telepére vezetendő iparvágány közigazgatási bejárását a főfelügyelőség kiküldöttének vezetése alatt szeptember 4-én d. e. 1/2 9 órakor kezdik meg a szatmárnémeti állomás felvételi épületében.

Az aranyosmarót-kovácsii vasut. A Pető Albert által tervezett aranyosmarót-kovácsii helyi érdekű vasuton Képessy Árpád ministeri osztálytanácsos vezetése alatt szeptember 3-án közigazgatási pótbejárást tartanak.

Erdei vasut Krassó-Szörény vármegyében. A petroszai erdővállalat Schwartz testvérek és társai cég a fuvaresztói fürészteleptől a Riul-patak völgyéhez iparvasutat épit. A vasut közigazgatási bejárását szeptember 13-án tartják meg Szüts Andor ministeri titkár vezetése mellett.

Vasut Csantavér községbe. A budapest-zimonyi vasuti vonal csantavéri állomása 8 kilométernyire fekszik a községtől és az állomástól a községhez vezető ut oly rossz karban van, hogy átépitése alig kerül kevesebbe, mint egy vasuti vonal. Ez arra birta a községi előljáróságot, hogy előmunkálati engedélyt kérjen a vasuti állomástól a községbe vezető szabványos nyomtávu vasuti vonalra. Az előmunkálati engedély alapján kidolgozott tervek szerint a közigazgatási bejárást augusztus 31-én tartják meg.

A belisce—eszéki vasut engedélyokiratát a kereskedelemügyi minister a napokban adta ki a szlavoniai—drávavidéki helyi érdekü vasut részvénytársaság nagykanizsai cégnek. Ezen engedélyokirat alapján a vasuttársaság engedélyt kapott arra, hogy Belisce állomástól Petrijevcin át a m. kir. államvasutak Eszék állomásáig, valamint Moslavina állomástól a moslavina—vörösmajori iparvasut felhasználásával Vörösmajor állomásig vezető helyi érdekü vasutvonalakat, mint vasuthálózatának kiegészitő részeit megépitse. Az uj vonal hálózat épitési és üzletberendezési tőkéje 3,233 500 koronában állapittatott meg.

A drávavölgyi vasut. A kereskedelemügyi minister Keppich Gyula dr. budapesti ügyvéd engedményes kérelmére a tervezett drávavölgyi h. é. vasut közigazgatási bejárását szeptember hó 25. és 26. napjaira tüzte ki. A tervezett vasut kiindulási pontja Baranyavár-Pélmonostor állomás, végpontja Harkány. A közigazgatási bejárás vezetésére a ministerium Dubszky Alfréd dr. műszaki tanácsost küldte ki.

Épitő munkálatok.

A fővárosban.

A Városliget rendezése. A mérnöki hivatal előterjesztést tett a tanácsnak a Városliget rendezetlen területeinek rendezése dolgában. A tanács legutóbbi ülésében kimondta, hogy e rendezetlen területek, egyebek közt az

KRATOCHVILL AGOSTON
MŰ- ÉS CIMTÁBLA ÖNTÖDÉJE.
BUDAPEST, VI., KIS-JANOS-UTCA 10. SZAM.

Készit elismert tiszta és izléses kivitelben: mindennemü bronz és horganyból **öntött felirati táblákat** u. m. **vármegyei határjelzőtáblák, anyakönyvvezetői táblák, utcajelző és házszámok** városok részére, **cégtáblák gépgyárak** részére és minden más célra megfelelő öntött táblákat jutányos árak mellett.

„SATORIN"-KŐHABARCS-ANYAG
Olcsó és kitünő épitkezési anyag. fagymentes, szintartó, kökemény, plasztikus.
Több szinben szállitja: SÁTORI-GYÁR BUDAPEST, IX., Dandár-utca 25.

Aréna- és István-ut menti részek rendezését, illetve parkozását a maga részéről is kivánatosnak tartja, és ennél fogva, hogy a munkálat a jövő év folyamán végrehajtható legyen, felhivta a pénzügyi ügyosztályt, gondoskodjék róla, hogy a szükséges költségösszeg az 1908. évi budget keretében biztositassék. A mérnöki hivatalnak pedig meghagyta a tanács, hogy a kertészeti igazgatóval együtt idejekorán készitse el a kérdéses területek rendezési tervét és mutasson be egyidejüleg olyan tervet is, amely az egész Városliget rendezését felöleli.

A VII. ker. külső áll. fögymnasium épitésénél végzendő központi fütés és szellőztető berendezési munkákat a vallás- és közoktatásügyi minister a megtartott árlejtés alapján Törs és Ormai cégnek adta vállalatba 54188 kor. 78 fillérért.

Mühely épités. A m. kir. államvasutak budapest—jobbparti üzletvezetősége augusztus 28-án déli 12 órakor árlejtést tart a budapesti főmühelyben létesitendő famegmunkáló mühely előállitására. Bánatpénz 4000 korona.

Tüdőbajosok barakkja. A főváros belátta, hogy sürgősen kórházat kell létesitenie a folyton nagyobb számban levő tüdőbajosok elhelyezése céljából. A mérnöki hivatal soron kivül elkészitette, a terveket, amig azonban az uj kórház fölépül és átadható lesz a használatnak, ideiglenesen barakkokat épitenek a tüdőbajosok elhelyezésére.

Szobafestő munka. A m. kir. államvasutak igazgatósága árlejtést hirdetett a Teréz-körut 54—56. sz. házban végzendő szobafestő és falvakolat javitási munkák elvállalására. Pályázati határidő szeptember hó 7. napja.

A Ludovika előtti tér keritése. A Ludovika akadémia parancsnoksága szeptember 2-án d. u. 4 órakor árlejtést tart a Ludovika akadémia előtti térnek vasoszlopok közé feszitett sodronykeritéssel való ellátására. Költségelőirányzat 2028 korona.

A budapesti II. ker. állami tanitónőképző intézet telkén emelendő melléképület felépitésére tartott árlejtést a vallás- és közoktatásügyi ministerium, ajánlat azonban nem érkezett be s igy a versenytárgyalás eredménytelen maradt. Az ujabbi árlejtés határidejéül szeptember 3-ának d. e. 11 órája tüzetett ki; ajánlatok szeptember 2-án déli 1 óráig elfogadtatnak.

Magasépitmények Budafok állomáson. A m. kir. államvasutak Budafok állomásán a boraktár és áruraktár kibővitendő és a rakodó emelvény lejtője áthelyezendő. A munka elvállalására vonatkozó ajánlatok szeptember 4-én déli 12 óráig a zágrábi üzletvezetőségnél nyujtandók be.

A vidéken.

Korcsma épités Soós-Szentmártonban. Torda-Aranyos vármegyében fekvő Soós-Szentmárton község 2500 kor. 82 fillérrel előirányzott korcsmaház épitését vette tervbe. Az épités biztositására irányuló versenytárgyalást szeptember 16-án d. e. 10 órakor tartják meg a községházánál.

Templom restaurálás Kisujszálláson. A kisujszállási ref. egyház templomának tetőzetét ujraépitteti, a templom ablakokat kicseréltteti és a torony falait kijavittatja és meszeltteti. A felsorolt munkákra 28.000 korona összeg vétetettt előirányzatba és az ajánlatok beadási határideje szeptember hó 11-ik napja. Az épitkezés Mooré Kálmán városi mérnök művezetése mellett történik.

Kavics szállitás Liptóvármegyében. Liptóvármegye alispánja lapunk mai számában árlejtést hirdet a th. közutakra 1908—1913. években szállitandó kavics fedanyagra, melynek előirányzott mennyisége 2821 kbm. Ajánlatok szeptember 5-én d. e. 10 óráig adandók be az alispánhoz.

Hidépités Kis-Jenőn. A biharmegyei Kis-Jenő község lapunk mai számában árlejtést hirdet a Sebes-Kőrös folyón épitendő hid munkálataira. Ajánlatok augusztus 31-ig adandók be. Bánatpénz 2000 korona.

Tanyai iskolák épitése Debrecenben. Debrecen sz. kir. város által az Ebesen, Nagycserén, Szepesen, Hegyesen és Pacon épitendő 5 tanyai iskolának egyenkint 17067 kor. 32 fillérrel előirányzott épitési munkái közül az augusztus 21-iki árlejtés alapján, a cserei iskola épitését Biczó Gyula nyerte el az előirányzattal, mig a többi 4 iskola munkáit Tóth István kapta meg 18% felülfizetéssel.

Gazdasági épitkezések Mélykuton. A magy. vallásalap tulajdonát képező, Mélykut község határában fekvő tinójárási birtokon levő gazdasági épületek helyreállitása alkalmával teljesitendő és 84602 kor. 52 fillérrel előirányzott munkák elkészitésével a junius 22-én megtartott árlejtés alapján Schmidt Antal ujverbászi vállalkozót bizták meg 11 százalék árengedmény mellett 75.296 k. 24 fill. összegben.

Utépités Csanád vármegyében. Csanád vármegye alispánja a kiépitendő mezőkovácsháza—pusztaszőlősi törvényhatósági közut közigazgatási bejárását elrendelte s megtartásának idejéül szeptember 11-ikének d. e. 10 óráját Reformátuskovácsháza községházához tüzte ki.

Magasépitményi munkák a szegedi üzletvezetőség állomásain. A m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége az alábbi állomásokon létesitendő magasépitmények munkálataival a megtartott árlejtés alapján a következő épitőmestereket bizta meg és pedig: a Pacsér forgalmi kitérőn létesitendő magasépitményekkel 46219 kor. 80 fill. vállalati árban Kladek István szabadkai épitőmestert, az Óbéba forgalmi kitérőn létesitendő magasépitményekkel 32684 kor. 20 fill. vállalati összeg mellett Tichy József és fia temesvári épitőmestereket, a Tavankut forgalmi kitérőn létesitendő magasépitményekkel 35.093 k. vállalati árban ugyancsak Kladek István szabadkai épitőmestert, az Eszék állomáson létesitendő magasépitményekkel 58512 kor. 50 fill. vállalati árban Wranka Pál eszéki épitőmestert, végül a Vinkovce állomáson furandó 200 méter mélységü artézi kut munkálataira Soós Károly hódmezővásárhelyi kutfurómesternek adott megbizást.

Vashid épités Krassó-Szörény vármegyében. A lugos—orsovai állami közuton levő teregovai Temeshid vasfelszerkezeti munkálataival a kereskedelemügyi m. kir. minister a f. é. junius 11-én megtartott árlejtés alapján a Danubius hajó- és gépgyár részvénytársaságot bizta meg 54 kor. 70 fill. egységáron 22.501 kor. 70 fill. vállalati árban.

Laktanya helyreállitás Varasdon. A m kir. 25. honvéd gyalogezred varasdi laktanyájának javitásával — melyre julius 3-án tartottak árlejtést — Posmodi József ottani kőmivesmestert bizták meg 10½% árengedéssel az előirányzatból vagyis 1207 kor. 40 fill. vállalati összeg mellett.

Szamoshid épités. Matolcs, Fehérgyarmat, Mátészalka községek a kereskedelemügyi ministerhez kérvényt intéztek, hogy a Cegénymatolcsi Szamos átmetszésén fenálló kompközlekedés helyett épitendő hid költségeit felerészben vállalja el. A miniszter hajlandó e kérelmet teljesiteni, de felhivta a vármegyét, hogy a hid létesitése esetén mily összeggel járulna a költségekhez. Egyben utasitotta az államépitészeti hivatalt, hogy a hid épitési költségeiről hozzávetőleges számadást készitsen.

Iroda és lakóépület Brassó állomáson. A brassói felvételi épülettel kapcsolatban létesitendő iroda- és lakóépület munkálataira a kolozsvári üzletvezetőség árlejtést hirdetett. Pályázati határidő szeptember hó 10.-ik napja.

Csendőrlaktanya épités Tótváradon. Tótvárad aradmegyei község 8900 kor. előirányzott költséggel épitendő csendőrlaktanya munkálataira árlejtést hirdetett, mely azonban ajánlattevő hiányában megtartható nem volt.

A komáromi főgimnázium épitésére a város polgármesteri hivatalában e hó 21-én tartott árlejtésen a következő épitőmesterek pályáztak: Mikos Nándor (Komárom) 353.759 kor. 39 fill., Hajagos Andor és Nagy Mihály (Komárom) 344.198 kor., Grünwald testvérek (Budapest) 338.522 kor. 96 fill., Koch Károly (Budapest) 335.683 kor. 13 fill., Weil Rezső és Szilárd Lajos (Budapest) 329.917 kor. 07 fillérrel.

Az ajánlatok átszámitás és döntés alatt állanak.

Utépités Tolna vármegyében. A budapest-eszéki áll. közut 110720-111028 km. szakaszán létesitendő kiskőburkolati munkálatokat a szekszárdi államépitészeti hivatalban e hó 22-én megtartott árlejtésen a Kissebesi gránitkőbányák részvénytársaság budapesti cég vállalta el az előirányzott 13319 kor. 83 fillérért.

A Piski és Petrozsény állomásokon létesitendő magasépitmények munkálatait a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségénél augusztus 17-én tartott árlejtésen Steiner József aradi műépitész vállalta el 69907 kor. 58 fillérrel. Vállalatnyertesen kivül Kocsis Lajos aradi épitész 73056 kor. 22 fillérrel és Fodor és Reisinger aradi cég 74924 kor. 39 fillérrel ajánlkozott, de mindkettő csakis a piskii épitkezésekre.

Utépités Beszterce-Naszód megyében. A szálva—rumulii th. közut 10.520 — 35.910 km. szakaszának kiépitésére 499.680 kor. 21 fill. előirányzattal a besztercei államépitészeti hivatalhoz augusztus 23. napjára kitüzött árlejtés megtartható nem volt, mert ajánlat nem adatott be.

Tornaterem épités Sümegen. A sümegi alreáliskolánál 25757 kor. 48 fill. költséggel uj tornaterem fog épülni. Az épitést a zalaegerszegi államépitészeti hivatal a f. é. szeptember hó 7-én tartandó árlejtésen adja vállalatba. A kiirást ugyan már lapunk mult számában közöltük, de a határidő helyesbitése céljából jelen számunkba ujból felvettük.

Áruraktár bővités Temesvár-Józsefváros állomáson. A m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége árlejtést hirdetett a Temesvár-Józsefváros állomáson levő I. sz. áruraktárnak meghosszabbitására. Pályázati határidő augusztus 30. napjának déli 12 órája.

A Marosvásárhely állomáson létesitendő mozdonyszin munkálataira a kolozsvári üzletvezetőségnél augusztus hó 6-án megtartott árlejtésen a következők pályáztak: Váradi

Ifj. Eckmayer Péter
Telefon 25—71. Budapest, VI., Jász-utca 37. — Városi iroda: VI., Podmaniczky-utca 12. Telefon 25—71.
acéllemez, fa- és vászonredőnyök, napellenző ernyők, tégla- és vakolat felhuzógépek gyára.

Moóri honvédemlék

Fővárosi Lapok
1875. 17. l.

** **Moór városában** m. hó 30-án ünnepélyesen leplezték le a szürke gránit, három öl magas honvédemléket, melynek alapja egy letört törzs. Huszonhat évvel ezelőtt e napon volt a szerencsétlen csata, mely annyi honfi vérébe került. Most a reformátusok templomában, hol az ősz Kutassy lelkész tartott beszédet, az izraelitáknál, hol a rabbi magyarúl szónokolt s a kapucinusoknál tartottak istentiszteletet. Aztán a közönség a hó dacára kivonult az emlékkőhöz, miközben mozsarak durrogtak és harangok zúgtak. A leleplezésnél Grossinger szolgabiró, kinek ez emlék létrehozásában főérdeme van, Juraszek Ferenc fehérmegyei főjegyző és Kálmán kapucinus szerzetes mondtak beszédeket, a középső németül. Végül a »Szózat«-ot énekelték. A lakomán Juraszek főjegyző éltette Perczel Mór tábornokot, ki bár ötezernyi seregével vereséget szenvedt e helyen a 16,000-nyi ellenségtől, de hősileg harcolt. Táviratot is küldtek neki Kömlődre, valamint József főhercegnek is Alcsuthra. Éltették Petőfi emlékezetét és Jókait is. A moori oszlop nem csupán egy vesztett csata emléke, hanem annak bizonysága is, hogy Moór városa, melyet egykor »kis Ausztriának« neveztek, egy századnegyed alatt mennyire megmagyarosodott.

hogy következetesen keresztül vihető legye
sajnos, nem egy tántorgó hézagot tüntet f
viszonyok között is el lesz választható a mo
Sőt reménylem, hogy ezen belül telleni fog
zására is.

A múzeum úgyszólván be sem fejezte
az újabb munkálatoknak merül fel. Egy
koztatni s egyáltalán be sem fejezhető, másil
határozható közökben szólítja sorompóba,
A legközelebbi jövő feladatának tekinthető u
tetése, magyarázó előadások és szakkiadvány
utóbbi kivált az aktuális mozzanatok közz
illusztrált élőszó bizonyos, aránylag szűk ha
szélesebb körökkel hozza kapcsolatba a múz
melyből nemcsak a fővárosi lakos, de az e
megismerkedhetik az intézet kincseivel. Ezel
a Magyarországon fenmaradt többi műkincs
más fajtájú másolatban; folytatni kell a
rendszerrel. Itt kínálkozik kedvező alkalom a
is. Galvanoplasztikai másolataink sorozata s p
kodnak, hogy a gyűjtés e módjáról eddig

Moos János

Képzőm. försk. kiáll.
1937

1 alalakrajz.

Tanár: Rudnay Gy.

Moosbrucker Péter

műmárványozó

l.

Lechner Jenő dr

A Magyar Nemzeti
Museum épülete
1836 – 1926.
Bp. 1927
35. l.

MOOSBRUGGER, WENDELIN (Rehmen bei Au, 1780 – Aarau, 1849)

Arcképeket festett olajjal és miniatűrben. Svájcban, Németországban és Bécsben működött.

109 Gróf Szapáry Vince és családja, 1814

62. TÁBLA

olajfestmény, vászon, 78,5 x 63 cm.
Jelezve hátul a vásznon: W. Moosbrugger K. W. hofmahler 1814.
MNM TKcs, ltsz. 1573

Szapáry Vince (1768–1851) császári és királyi kamarás, titkos tanácsos. A képen első felesége, gróf Gaisruck Klementina és leányuk, Antónia, később Welsersheim Leopoldné látszik. A sokfelé megfordult arcképfestő klasszicista interieurbe helyezi a háromtagú családot. Tudják, hogy nézik őket, mozdulatlan merevségük olyan, mintha a fényképész lencséjébe néznének. A családtagok kapcsolatát külső eszközök fejezik ki: az apa a feleség székét fogja, az anya rákönyököl az asztalra, amelyre a leány virágvázát helyez. Publikálatlan.

legtöbbet reprodukált képmását alkotta meg. Egyszerű eszközökkel megoldott jellemtanulmány. A törzs mellig látható, a finoman megoldott ruházat mintegy aláfesti az arcot, amelynek jelentőségét a művésznek a fényhatások ügyes alkalmazásával sikerült alátámasztania.

Irod: Kazinczy Levelek 6, 127; 7, 333; 9, 138; 10, 285; 15, 34; 20, 515; Divald—Akadémia 1917, 68; Thieme—Becker XXI, 520; Garas 1955, 229 (tévesen két képről beszél); Rózsa 1957, 179—180, 191; MNM TKcs kat 1959, 16; PIM kiáll 1960, 12; Müv Lex 2, 722.

KRAFFT, PETER (életrajzát lásd Kat. 70)

107 Gróf Barkóczy Ferenc képmása, 1812 61. TÁBLA

olajfestmény, vászon, 190 x 127 cm
Jelezve jobboldalt középen: FRANCISCUS E COMITIBUS BARKÓCZY DE SZALA, PERPETUUS IN PÁLÓCZ, SACRAE CAES: REG: ET APPLICAE MAJESTATIS CAMERARIUS ET ACTUALIS INTIMUS STATUS CONSILIARIUS, MENSE MARTIO ANNI MDCCCII. IN ADMINISTRATOREM SUPREMI COMITIS OFFICII, COMITATU PEST, PILIS ET SOLTH ARTICULARITER UNITORUM DENOMINAT.

MOOSBRUGGER stukkátor XIX. szd. közepe MDK.

Ybl Ervin: A budai várpalota helyreállítása a XIX. szd. dezekán.
Tanulmányok Bp. multjából, 1956. XI. köt. ~~307-331. (314. l.)~~
314, 317, 318, 320,

Csongrád m. Hirlap
Mónus Ilonka
1957 FEB 6

Kikerült a zsákutcából
a vásárhelyi fazekasipar

470

Ördöngős mestersége van a fazekasnak. Odacsap egy ökölnyi agyagdarabkát a szélsebesen forgó korongra és egy kézmozdulattal már húzza is felfelé a kancsó, vagy a virágcserép falát. Egy perc alatt mutatós agyagedényt formál az összegyúrt sárgaföldből. A gyakorlott fazekasok még a korongra sem néznek, mert az „újukban érzik" az edény formáját, a fal vastagságát, és csak úgy vakon olyan egyformára sikerítik az edényeket, mint egy tyúk a tojásokat.

Művészet amit a vásárhelyi fazekasok csinálnak. Messzeföldön híres népművészeti motívumokkal díszített tárgyak, edények kerülnek ki kezeik közül. Régen magukra hagyottan dolgoztak, de most egy korszerű üzemben, az állam támogatásával korszerűvé varázsolt Vásárhelyi Majolikagyárban folytatják nemes mesterségüket. Az egyéni stílus, íz nem veszett el a tömegtermelésben, és éppen ez a sajátos stílus, forma a magyarázata a nagy keresletnek. Most Angliától kezdve Ausztrián át a baráti országokig mindenütt várják a kereskedők és a vásárlók a magyar majolikaszállítmányokat.

Néhány héttel ezelőtt majd úgy volt, hogy hába kilincselnek a vevők a külföldi üzletekben a vásárhelyi kerámiákért, mert az üzem rohamosan haladt a csőd felé és egyre csökkent a termelés. Már arról tárgyaltak a gyár vezetői Török Istvánnal, a városi tanács vezetőjével, hogy bezárják a gyárat, mert a fa- és szénhiányon kívül a termelés is csak 30—35 százalékos volt az előző időszakhoz viszonyítva. Ahogy áttértek az órabérre a 15—20 százalékos munkabérnövelés mellett a termelés 65—70 százalékkal esett. Meg tudták bontani a gyár egységét a zűrzavar kihasználói, a sztrájk szervezői, de a fazekasok néhány hét után belátták, hogy az órabér a csődhöz vezet, s ismét a darabbér bevezetése mellett foglaltak állást.

Varsányi Péter korongos munkaközben

A munkástanács örömmel támogatta ezt a javaslatot. Jelenleg már a darabbér-rendszer szerint fizetnek és érvényesül a végzett munka után járó díjazás elve is. Ez mutatkozik meg a termelésben, mert az üzem a napi tervelőírásokat teljesíti és előreláthatóan a negyedéves termelési célkitűzéseket is megvalósítja.

Alighogy kiláboltak az egyik bajból a vásárhelyi fazekasok, környékezi ők a másik. Ujra szénhiány van, és csak a fafűtéses égetőkemencéket tudják üzemeltetni. A három kemence naponta 50 mázsa fát fogyaszt, amíg a széntüzelésű csőkemencében való edényégetés csak negyedrésznyi költségbe kerülne.. A fát ugyanis drága áron külföldről hozza be az állam. Az Országos Tervhivatalban működő szénelosztó bizottság mérlegelje ezt is, amikor a vásárhelyi fazekasok szénigényének kielégítéséről tárgyal. És ha a nagyon várt szén mellé a Budapesti Vegyianyagkészletező Vállalattól megkapják a kifogyóban levő sárga- és egyéb-színű festékek utánpótlását, akkor akadálytalanul virágozhat tovább a hírneves vásárhelyi fazekasipar.

(t. j.)

(Szécsy I. felvétele)

Az irókázók közül Tóth Imréné és Mónus Ilonka

3

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Szabad Nép

Jókai-nyomda 1531

...et nagykövet ...n angol elnöknél

...közötti később megvalósítandó érintkezés számára.

(MTI) Mint a Tanjug jelenti, Joszip Broz-Tito köztársasági elnök hétfőn délelőtt fogadta Maszanobu Cuezsit, a japán kormány megbízottját, aki néhány napja Belgrádban tartózkodik. A fogadáson jelen volt Szadao Hirose belgrádi japán követ is.

...összeállít... majd a v... háromajt... szekrényt... kat új, t... ban mint típusbútoroknál sokkal jobb minőségben.

A bútorgyárak többségében elérték már a szeptemberi termelési szintet.

megkezdődött a vádlott kihallgatása.

Krausz Bessie Gizella szavaiból hamarosan kiderült, hogy

A SIKER TITKA

— a Mindszenti Gépállomáson

A halkan durúzsoló kályhához közel, egy Zetor fölé hajolva nyurga fiatalember dolgozik. Olajfoltos keze gyors mozdulatokkal illeszti helyére a deknit:

— Mégis kellemesebb itt — int fejével a kályha felé Ágoston László, a Mindszenti Gépállomás munkástanácsának elnökhelyettese — mégha nincs is valami vakmeleg...

Míg nagy figyelemmel és aprólékossággal vizsgálja át a motort, erről is, arról is szó esik. Az el-elkalandozó beszéd azonban leggyakrabban a munkástanács, a pártszervezet, a szakszervezet munkájához, tevékenységéhez kanyarodik vissza.

— Én úgy látom — szól nagy komolyan —, hogy ha továbbra is ilyen marad a pártszervezet, a munkástanács és a szakszervezet kapcsolata, nem lesz hiba gépállomásunkon.

Persze: ez nem jelenti, de nem is jelentheti, hogy minden a legnagyobb rendben van. Ez a meglevő hibák, bajok elkendőzése lenne. Jelenti viszont azt, hogy a munkástanács és a pártszervezet közös megbeszélés, vita alapján oldja meg az egyes feladatokat s hozzá kell tenni:

nem eredménytelenül.

Manapság egyik legégetőbb, legfájóbb kérdés a létszámcsökkentés emberséges, körültekintő megoldása. A munkástanács és a pártszervezet együttes ülések, viták során hozta meg döntéseit ebben a kérdésben és hozza meg még két ember személyét illetően. Okosan, higgadtan, számtalan körülmény mérlegelésével, a „több szem többet lát" elv alapján születtek meg tehát az igazságos elbírálások. Hogy sok volt a vita? Igaz, de ezek a viták hozták meg azután azokat az egészséges döntéseket, javaslatokat, melyek ellen a gépállomás egyetlen becsületes, osztályhű dolgozójának sem volt kifogása.

Ezek után nem csoda, ha azt a véleményt hallja az ember a pártszervezetről, hogy jó velük dolgozni, nem a levegőbe beszélnek, sok politikai kérdésben utat mutatnak...

Ezt nemcsak Ágoston László mondja, hanem nagyon sokan, akik dolgozni, termelni akarnak, akik szebb, jobb életet kívánnak teremteni családjuknak, embertársaiknak.

Ebédidő! — szakítja meg a beszélgetést egy hangos kiáltás s ki-ki ebédelni kezd az otthonról hozottból, vagy kerékpárján hazakarikázva a családdal együtt ebédel.

A műhelyből kilépő kis csoportból hárman — Puskás Ferenc, Joó Sándor, meg Magyar József elvtársak megbeszélésre jönnek össze. A pártvezetőség tart ülést. Tény, hogy a megoldandó feladatok nem túl nagy jelentőségűek, de jó az, ha

már előre is

foglalkoznak azokkal.

Valaki azonban hiányzik közülük s ez a munkástanácsnak az elnöke. Igaz, így is eredményes a munkájuk, de vajon, nem jobb lenne-e a munka, ha a pártvezetőség a munkástanácsot is érintő kérdés megbeszélésére meghívná a munkástanács képviselőjét? Az eddigi tapasztalatok szerint ez még jobb munkát, egészségesebb légkört eredményezne. Noha a kérdés — az illetményföld ügye — talán nem tartozna a pártszervezetre, de ők is állástfoglalnak ezzel kapcsolatban, mert segíteni akarnak a helyes döntésben a gépállomás vezetőségének, a munkástanácsnak, de nem utolsósorban dolgozótársaiknak.

A pártvezetőségi ülés végeztével — erre is jut még egy kis idő —, a munkástanács tényked...e, munkája körül folyik a szó.

— Szerintem — mondja Puskás elvtárs — a pártszervezet és a munkástanács kapcsolata jó. Közösen oldjuk meg a feladatokat, közösen harcolunk a sikerért.

— A munkástanács összetétele olyan — szól közbe Magyar József —, amelyre nyugodtan lehet építeni, lehet vele dolgozni. Mi segítünk nekik...

A szavak csengéséből kiérződik: arra törekszenek, hogy a dolgozók bízzanak bennük, szeressék meg őket, mint olyan embereket, akik valóban a munkások érdekeiért, jobb életéért harcolnak.

...ELŐ SZOLGÁLAT
...udapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285
Mónus Imre
VIHARSAROK
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY
1956 APR 1

470

Vásárhelyi Majolikagyár kiállítása

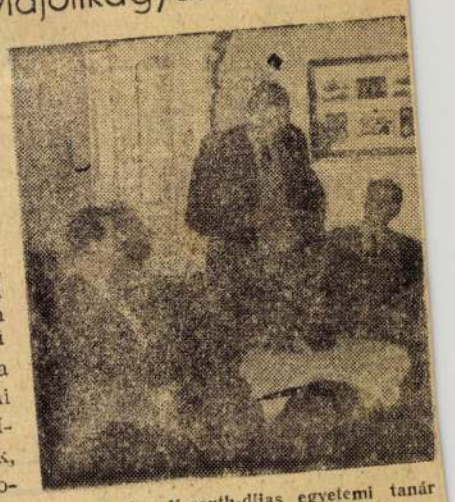

Koch Sándor Kossuth-díjas egyetemi tanár megnyitó beszédét mondja a kiállításon

Az Ismeretterjesztő Társulat vásárhelyi klubjában gyönyörködhetnek a szemlélők a vállalat népművészeti részlege által alkotott szebbnélszebb kerámiai tárgyakban. E kiállításával azt mutatja, hogy a gazdag múltú kerámiai központban még ma is él a népi díszítőművészet és a sokváltozatú formai megoldások és díszítések azt igazolják, hogy a haladó hagyományok jó útján indult el.

A kiállítás rendezőinek az volt a célkitűzésük, hogy bemutassák a gyár művészi fejlődését, népi kultúránkhoz, népi díszítőművészetünkhöz való viszonyulását. Az első teremben a látogatók megismerkedhetnek a gyár elődjének: a *Művészek Majolika és Agyagipari Telepének* a két világháború közötti díszítésmódjával. Az első asztalon e korszak díszítő stílusát szemlélhetjük. E tárgyak élesen elkülönülnek a legújabban készültektől. Formaadásban a primitívség, a szecesszióra való hajlamosság, díszítésében az anyagszerűtlenség, a zsúfoltság és az exotikusság jellemzi e korszak művészi irányát.

Bár a gyár elődjének alapítói: *Tornyai* János, *Endre* Béla festőművészek, *Pásztor* János, *Kallós* Ede, *Rubleczky* Géza, *Medgyesi* Ferenc szobrászművészek és a nép művészetét pártoló társaik 1911-ben azt tűzték ki céljukul, hogy a város urbánosodása és más gazdasági törvények hatása alatt egyre jobban összezsugorodó és haldokló népi kerámiai díszítőművészetét átmentsék, de a korszak népellenes kultúrpolitikája, haladásellenessége miatt nem tudták céljukat elérni. A hazai és külföldi kiállításokon elért komoly sikerek ellenére az üzem kis létszámmal, évszakonként vándorló munkaerővel dolgoztató manufaktura. A telep vezetésében kizárólagos kereskedelmi érdekeket szem előtt tartó szellem nem a haladó helyi hagyományok továbbfejlesztését látta feladatának, hanem a minden áron és minden eszközzel való piaci értékesítést. E korszak külkereskedelme „népművészet" címen exotikumot, anyagszerűtlen, telezsúfolt díszítést kívánt. A városban élő több mint ötven tálas kénytelen ezt utánozni, hogy áruját eladhassa. Így lesz a telep fertőzője a hagyományos vásárhelyi díszítésmódnak.

A felszabadulás után az addig tőkés kézben lévő vállalkozás csődbe jut. *A város tanácsa 1950. július 1-én házikezelésbe veszi és Majolikagyár címen meg is kezdi a régi telephelyen üzemét. Azóta a gyár rohamosan épül. Hatalmas épülettömbök emelkednek a régi Hajda-kocsma telkén. Az egykori kis manufaktúra ma már megyénk jelentő gyárvállalata.* A most befejezés alatt lévő épület-szárnyakon hatalmas, világos munkatermekben gépek sora segíti az embert az anyagmegmunkálás nehéz folyamatában. Már működésének második évében felfigyelnek termelésére és azóta jelentős exportot bonyolít le.

A technológiai fejlődéssel együtt mindinkább jelentkezett a művészeti fejlődés igénye. A gyár művészi fejlődését segítette elő a népművészeti műhely felállítása is. A művészeti vezető azt tűzte ki a műhely feladatául, hogy a legfejlettebb díszítőművészeti hagyományok továbbfejlesztésével a ma társadalmi igényeinek megfelelően olyan tárgyakat alkosson, amelyek méltó díszei akár használati, akár díszedény voltukban dolgozóink lakásának.

A kiállított tárgyak arról tanúskodnak, hogy a műhely dolgozói, korongosok és írókázók gondosan tanulmányozzák a helyi múzeum gazdag emlékanyagát, apáik díszítőművészetét — legtöbbjük tálas-dinasztiák leszármazottja — és keresik a mának megfelelő technikai, valamint az új formai és díszítési megoldásokat. A kiállításon szereplő csaknem negyven új forma azt mutatja, hogy *a vállalat dolgozói nem álltak meg a múlt szolgai másolásánál, nem meredtek meg, mint ahogy azt a két világháború közötti termelésben láthattuk.* Különösen ki kell emelnünk a korogosok közül *Szabó* Sándort, akinek vázái és használati edényei gondos, elmélyült és kifinomult ízléséről tanúskodik. Áttört falú vázája bravúros technikai felkészültségét mutatja, mellyel országos viszonylatban is kimagaslót alkotott. *Mónus* Imre gyümölcsös-tála, pálinkáskészlete, tésztás-készlete jelentős művészi alkotás. Kitűnnek a kiállítás gazdag anyagából *Varsányi* Péter, *Nagy* Mátyás és *Oláh* Péter fejlett mesterségbeli tudással készített munkái.

A díszítőknél a kiegyensúlyozott, levegős írókás térkitöltés jelentkezik sokkal finomabban, mint az előző években. Finom ízléskultúra és gazdag változatképző erő jellemzi *Mónus* Ilona, *Mónus* Júlia, *Albert* Imréné és *Kovács* Mariska művészetét. Bár díszítőmotívumaik alapanyaga megtalálható a hagyományos vásárhelyi díszítőanyag-kincsben, mégis újszerűen és friss változatokban jelentkeznek, egyéni ízzel. A bemutatott anyag széles színskálája növeli a kiállítás értékét.

A vállalat e kiállítása komoly ígérete annak, hogy a ma embere igényeit ki tudja elégíteni. Felelet és biztatás lehet azok számára, akik népi díszítőművészetünk elszegényesedéséről, a múltba való menekvéséről, önismétélgetéséről beszéltek. Fejlődhet, a mával is lépést tarthat népi díszítőművészetünk, csak a lehetőséget kell megadnunk hozzá. A vállalat vezetősége azon fáradozik, hogy ez egészséges továbbfejlődés útját biztosítsa.

Dr. Mónus Ferenc

VÁSÁRHELY

Méhészek figyelem! A Földmi vesszövetkezet 1955. évi termés mézet az 1956. évi termelési sze zödésbe a mai naptól kezdve á vesz Hmvásárhelyen, Deák F renc u. 19. szám alatt. x2(

Modern komplett hálószobabu tor eladó. Hmvhely, Kisfaludy u. 41. szám. x233

BMW motorkerékpár 200-as, eladó. Hmvhely, Arvíz u. 2. x241

Azok a termelők, akik a Batidai Gépállomástól öntözőfelszerelést béreltek és a közeljövőben szükségük van a felszerelésre, április 2-án reggel 7 órakor Hódmezővásárhelyen, Kölcsey u. 74. sz. alatt átvehetik a felszerelést egyhavi részlet kifizetését igazoló csekk ellenében. x263

Korlátlan mennyiségben megvételre keresünk használt hatnegyedes és colos vízvezeték csövet. Építőipari KTSZ Hmvásárhely, Szántó K. J. és Deák Ferenc u. sarok. x184

Bartók Béla u. 1. számú ház felerésze Vásárhelyen eladó. 220

130 kilós hízó eladó. Hmvhely, Rákóczi u. 121. 221

Zongora van eladó. Hmvhely, Szabadság tér 52. 250

Kishomokon eladó 550 négyszögöl gyümölcsös. Ért. Hmvhely, Zrinyi u. 8. x252

Mély cseh gyerekkocsi, gyereksék eladó, varrógépet vennék. Fáncsy u. 4. 253

Néprádió eladó. Hmvhely, II. Borz u. 17. 254

Mély fehér babakocsi eladó. Hmvásárhely, Révai u. 28. 255

Ajtók, ablakok, stb. eladók Ótemplomnál. Ért. gondnoki irodában délelőtt. 256

Eladó Belvárosban kis családi ház. Ótemplomi - gondnoki iroda, délelőtt. 257

150 kilós zsírsertés fele eladó. Hmvhely, Szél u. 27. 258

Elcserélném Szabadság téri bérházban levő kétszobás lakásomat. Cím a kiadóban.

Batthyány u. 8. számú ház egészben vagy kétrészben eladó Hmvhelyen. 265

700 négyszögöl kert a kisállomás mellett felesbe kiadó. Cím a kiadóban. 266

Laposkocsi, 5x5-ös ponyva eladó. Hmvhely, Éva u. 3. 267

Jókai u. 101. számú ház Vásárhelyen havi részletfizetésre is eladó. Ért. Iboiya virágüzletben, Templombazár. 270

Fiatal farkaskutya eladó. Hmvhely, Rárósi u. 24. 286

dával készítem. Kamocsai szappanfőzőmester Szentes, Ady E. u. 3. szám. x711

Csikó- és lóárverést tart a Sertéstenyésztő Vállalat Szentesen április 9-én délelőtt 10 órakor a mázsaház mellett. x7902

Házhely park közelében szép gyümölcsössel eladó. Cím a szentesi Ingatlanforgalmi irodában.

Karaláb, kelkáposzta palánta eladó. Szentes, Sáfrán Mihály u. 49.

Eladó Ady Endre u. 41. számú ház. Egyszobás, konyhás, kertes házat megvételre keresek. Ért. fenti címen. 7905

MAKÓ

Beköltözhető magánház eladó, Makó, Rákóczi u. 23. szám alatt.

Szecskavágó és mázsa eladó, Makó, Hosszú u. 69. 6606

Eladók fiatal cigálya juhok, elefántő rács, trágya. Makó, Arany J. u. 12. 6608

Makón, Bercsényi u. 40. sz. ház sürgősen eladó, elfoglalható. 6610

Makón, Róka u. 23. számú ház eladó, azonnal elfoglalható. 6611

Makón, Nagycsillag u. 21. sz. ártézi kútas ház eladó, elfoglalható. 6612

Makón, Gyöngy u. 26. számú ház eladó, elfoglalható. 6613

Heremag kapható, Makó, Baross u. 5. 6614

Makón, Beloiannisz (volt Kálvária) u. 41. számú ház eladó, elfoglalható. x6615

Kőműves, ács, bádogos, vízvezetékszerelő és asztalos szakmunkásokat állandó munkára felvesz a Vegyesipari Vállalat Makó, Lenin tér 14. sz. Deák Ferenc u. sarok, a játékbolt mellett. 6616

Csemegeszőlős gyümölcsös eladó, felibe kiadó, Makó, Lesiszőlő 8. Hajdúéknál. 6618

Makón, Beloiannisz u. 90. számú ház szabadkézből eladó. 619

Operált mellre tökéletes gummümell kapható. Höfle kesztyű- és gyógyhaskötő készítő Szeged, Sztálin krt. 27.

Szőrszálait rövidhullámú gépen örökre, nyomtalanul eltávolítja, továbbá pattanásos, zsíros, szeplős, foltos bőre megszépülhet Sándorffi József kozmetikus, Budapest, Jókai tér 3.

Kössünk gyümölcsértékesítési szerződést

almára, őszibarackra, csemege- és étkezési szőlőre, málnára és köszmétére a **földműves-szövetkezettel.**

Művelési előleg! **Biztos átvétel!**

A nagy érdeklődésre való tekintettel az

ÚJ IDŐ

ára 1956. április 1-től jelentősen csökkent.

A lap új ára 1 hóra	6.— forint
negyedévre	18.— forint
félévre	36.— forint
1 évre	72.— forint

A példányonkinti ár 3 forintról 1.50-re csökken. Az Új Idő előfizethető és példányonkint is kapható minden postahivatalban és postás kézbesítőknél.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Viharsarok Népe,
Békéscsaba

Mónus Péter
fazekas?

Népünk humora a fazekaskészítményeken

Hogy a cserépkészítés tudományát Ázsiából hoztuk-e magunkkal, bizonyosan nem tudjuk. Noha a honfoglaló magyarság állattartó nép volt, feltehető, hogy ismerte már az agyagból készített edényeket is. A gölöncsér és cserép szavaink szláv eredetűek, s valószínűleg a szláv népek lehettek tanítómestereink. Miután hazánk nagy része bővelkedik fazekasagyagban, már ősidők óta ezt az anyagot használják edénykészítésre. Elterjedését előmozdította az is, hogy olcsóbb s mutatósabb, mint a faedény. Am a régebbi időben a fazekasság, tálasság meglehetősen lenézett mesterség volt. Ugy hogy művelői csoportokba verődve a falu szélén húzódtak meg. Érdekes, hogy a cifra cserépedények felaggatása nem ősi divat, alig egy-kétszáz esztendős szokás. Népünk ezt a szokást az uri rendtől vette át. Hazánkba menekült habánok, újkeresztények művészi alkotásai ösztönözték gölöncséreinket arra, hogy a habánokat, jóval kisebb mesterségbeli tudással, silányabb anyagból, de magyaros ízléssel utánozzák. Gölöncsérségünk iparművészeti jellegű virágzása a XVIII. századra esik. Környékünkön Hódmezővásárhelyen, Szentesen, Mezőtúron jelentős fazekasközpontok alakultak. Megyénk területén majd minden faluban készültek használati tárgyak. Néhány helyen, pl. Tótkomlóson, kisebb fazekasgócok alakultak. A gyáripar fejlődésével azután fokozatosan csökkent e mesterség jelentősége.

Kiss Lajos, Kossuth-díjas muzeológus kutatásai alapján foglaljuk össze a fazekasok munkáját. A kiásott s kellően érlelt nyers agyagot kapával összevagdossák, megtapossák és beáztatják. Azután fafurkóval megsulykolják, kupacokba rakják és szelőkéssel vékonyra szelik. Az agyagforgácsot újra beáztatják, háromszor megtapossák, majd a padon meggyúrják. Az így kimunkált agyagot korongon feldolgozzák. A kiformált edényt megszárítás után fehér, vagy színes földdel (mázalatti festékkel) leöntik, majd szárítják. Ezután az asszonyok, lányok »megírják«. Szerszámukat régen tülökből készítették. Ujabban a »gurgulya«, vagy »íróka« — cserépből készült, vékonycsövű edényke. Sokszor ecsettel történik a festés. A festés után az edény első »zsengélésre« a kemencébe kerül. Hogy az edény fakó színei megélénküljenek, vízzel felerősített ólomoxidos mázzal vonják be s égetésre újra kemencébe rakják. Legtöbbször a fazekas maga árulja portékáját.

Régen a nép cserépedényei nagyon egyszerűek lehettek. Csak némi dísszel voltak ellátva. A kevés dísz általában mértani jellegű volt. Később a díszítés mind tagoltabbá és színesebbé válik. A parasztfazekasok s a céhbeli mesterek többé-kevésbé a divat számára dolgoztak. A magyar kézben annyira átalakult minden idegen hatás, hogy kialakult egy sajátosan magyar díszítő mód, melynek mását hiába keressük máshol. A cserépedények díszítése az utóbbi időben szinte tobzódott a színekben. Színhatását a mezei virágokból szedett csokorral lehet összevetni. Díszítésül leggyakrabban a stilizált virágot használják. Kedvelt motívum a madár is.

Népünk gondolkodásmódjára, tréfára hajló természetére jellemzőek a cserépedényekre írt rigmusok. A tárgyakra a felírást a fazekas készítette. Sokszor azonban a megrendelő kívánságát is figyelembe kellett vennie. A fazekas a félig megszáradt s fehér földdel leöntött edénybe hegyes szerszámmal belekarcolta az írást olyan mélyre, hogy az alapanyag kilátszott. Az írásra legalkalmasabb edényféleség a butella volt. Ez a téglalapalapú, lapos, keskenyszájú edény, melyben pálinkát tartottak. Az Orosházi Múzeum gazdag butellagyűjteményéből bemutatunk néhányra írt verset. Leggyakrabban ezzel a felírással találkozunk:

„Szép butella az én nevem
mikor pálinka van bennem
ha pálinka nintsen bennem
Akkor tserép az én nevem"

Egy zöldmázas vásárhelyi butella mindkét oldalát az alábbi felírás borítja be:

„Ez butellát kérdezd kié
ez a Mónus Péter uramé
Készítette nem magának
hanem sok jó barátjának
igyál jó barátom
tőled nem sajnálom
én is ha eszt látom
előre számattátom vivát"

»Készült ez a butéla az 1893. év November hó 12 dik napján vivát igyunk hát ha nincsen benne tölcsünk bele az volt körösön a lecke éljen«

1882-ben, ugyancsak Vásárhelyen készült butellán a következőket olvashatjuk:

„Hü hó bákó mit nézel
hiszen butela vagyok ám én
Csak kicsit igyál belőlem
el nebukjál melőlem"

Egy másik darabon a következő sorok állanak:

„Kis Bálindé ezen butella
soha kine fogyjon belölle
mindég legyen tele
aki iszik belőle
váljon egésségére
hogy táncolhasson tőle
éljen"

Tisztelt Érdemes Fejér Uram számára 1867-ben készült butellája feliratából tudjuk meg, hogy ez időben a butella tolvajának mit kívánt a gazdája:

„Ki ez butellának szorul lopására
kivánom hogy jusson oly nagy uraságra
pesti vagy budai talyiga tolásra
a koldusok között főkapitányságra"

»Az 1874 dik február 10 dik nap« a névtelen mester az alábbi strófát karcolta egy butellára:

„Ez a butéla úgy kedves
ha belőrül nagyon nedves
mert ha kiszárad a torka
az Embert haragba hozza
Vivátt igyunk hát Pálinkátt"

Egy másikon meg ez olvasható:

„Csak azért szeretem mostani gazdámat
hogy gyakran csókolja körül az én számat
vivát"

A könyvalaku butellákra is önként kívánkozott a tréfás szöveg. Ezek közül néhányat bemutatunk:

„Vas Lászlóé ezen imádságos könyvecske
aki ebből sokat imádkozik gyomra üdvét elnyeri
Éljen a haza."

„Vida István az én nevem
ki e könyvecskének birtokosa lettem,
szeretem az imádságot
kie könyvecskébe zárul
azér is hát imádkozzam belölle
hogy váljon hasam üdvére Éljen"

„Zsótér Pálé ezen imádságos könyvecske
aki ebből imádkozik tudom hogy el álmosodik
de azér csak imádkozzál hogy a szarvas angyalok közé jussá.
Aki imádkozik belőlle váljon hasa üdvére Éljen"

Népünk tréfás kedvére vallanak az úgynevezett csali korsók is. Ezeknek a nyaka lyuggalt, áttört s rendes módon nem lehet belőle inni. A száján s a fülén több csecs-nyílása van. Azok egyikén lehet csak kiszívni, kiszopni belőle a hegy levét. Sok jóízű megjegyzésre adott alkalmat annakidején a menyasszonykorsó is. Ez teljesen zárt edény. A fenekén néhány apró lyuk van. Borral teli edénybe állították s úgy telt meg. Lakodalomkor, vacsora közben a menyasszonynak inni kellett belőle. A korsó fülén levő csecs-nyílások közül kettőt be kellett fogni s egyet meg kellet szopni, hogy a bor jöjjön belőle. Ha elvétette, akkor a korsó lespriccelte a menyasszony hófehér ruháját a násznép derültségére.

A díszes, feliratos cserépedények arról tanuskodnak, hogy népünk az elnyomatás nehéz korszakában is szerette a szépet s alkalomadtán szívesen élt a tréfával.

Mint fentebb már említettük, az egyre fejlődő gyáripar a maga tartósabb produktumaival súlyos csapást mért a fazekasságra. Számuk napról-napra fogyott. Népi demokráciánk mentette meg e tisztes ipart a teljes pusztulástól. Egyre-másra élednek fel a régi híres fazekasközpontok. A messzeföldön híres mestereket a »Népművészet mestere« kitüntetéssel illeti kormányunk. A nagyobb központokban szövetkezetbe tömörült fazekasok állami segítséget kapnak, hogy alkotóerejüket, művészetüket dolgozó népünk szolgálatába állíthassák.

Nagy Gyula, múzeumvezető
Orosháza

Viharsarok Népe SPORTJA

Megyei II. osztályú bajnokság eredményei. (Kulich-csoport):

Békési Szpartakusz—Felsőnyomási Traktor 4:1 (2:1)

Békésszentandrás—Töviskes 3:1

Mezőberényi Agyagipar—Bcs. Vasas 8:2

Gyulai Traktor II.—Mezőberényi V. Meteor 6:0 (2:0)

Endrőd—Bcs. Bástya 1:2

Nagykunság—Kondoros 2:0 (1:0)

Ságvári-csoport:

Csorvás—Medgyesegyháza 0:0

Battonya—Ujkígyós 2:0 (1:0)

Elek—Végegyháza 1:1 (1:0)

Bcs. V. Meteor—Gerendás 2:9

Kunágota—Bcs. Építők II. 0:1

Dombegyháza—Orosházi Dózsa 0:2 (0:1)

Megyei II. osztály táblázata:

Kulich-csoport:

1. Bcs. Vasas	8	5	3 -	14: 4	12
2. Békésszentandrás	8	5	3 -	16: 6	12
3. Bcs. Bástya	8	5	1 2	23: 7	11
4. Békés	8	5	- 3	16: 9	10
5. Kondoros	8	4	1 3	18:13	9
6. Nagykunság	8	4	1 3	12:11	9
7. Endrőd	8	4	- 4	15:14	8
8. Mezőberényi Al.	8	3	2 3	11:12	8
9. Gyulai Traktor II.	8	3	- 5	12:13	6
10. Mezőberényi VM	8	2	2 4	12:17	6
11. Töviskes	8	1	1 6	6:19	3
12. Felsőnyomás	8	-	- 8	5:35	-

Ságvári-csoport:

1. Medgyesegyháza	8	6	1 1	20: 6	13
2. Csorvás	8	5	1 2	9: 4	11
3. Bcs. V. Meteor	8	4	1 3	14: 8	9
4. Bcs. Építők	8	4	1 3	21:17	9
5. Battonya	8	4	1 3	8: 8	9
6. Végegyháza	8	4	1 3	11:12	9
7. Elek	8	3	3 2	13:15	9
8. O. Dózsa	8	3	2 3	17:11	8
9. Dombegyháza	8	3	2 3	11:10	8
10. Gerendás	8	2	1 5	7:12	5
11. Kunágota	8	1	1 6	8:15	3
12. Ujkígyós	8	1	1 6	6:26	3

HIRDETMÉNY

Felhívjuk mindazon szülőket, akiknek 1951. október 1—1955. március 31 között született 12—17 hónapos, vagy ennél idősebb de még himlő ellen nem oltott gyermekük van, hogy megfürdetett és tiszta ruhába öltöztetett gyermekükkel a kapott idézésen megjelölt időben körzetükbe tartozó orvosuknál himlőoltás végett jelentkezzenek. Megjelenni tartoznak azon szülők is, akik ideköltöztek, vagy esetleg idézést nem kaptak. Az idézést és oltási lapot mindenki vigye magával.

Oltás ideje: május 3—15-ig.

Betegség esetén e körülmény az ol-

Megyei ifjúsági bajnokság táblázata:

1. Gyulai Traktor	9	7	1 1	36: 4	15
2. O. Kinizsi	9	5	3 1	17: 4	13
3. Mezőhegyesi T.	9	5	3 1	22:12	13
4. Bcs. Dózsa	9	6	- 3	30: 8	12
5. Bcs. Agyagipar	9	5	2 2	20:14	12
6. Sarkadi Kinizsi	9	5	2 2	17:13	12
7. Mezőhegyesi Kl.	9	5	2 2	26:20	12
8. Szarvasi Traktor	9	4	3 2	19:10	11
9. Bcs. Törekvés	9	4	2 3	20:16	10
10. Gyomai Traktor	9	3	2 4	16:19	8
11. Mezőkovácsháza	9	3	1 5	22:24	7
12. Tótkomlósi FSK	9	2	2 5	13:18	6
13. Gyulavári T.	9	3	- 6	14:23	6
14. O. Bástya	9	1	2 6	7:30	4
15. Szeghalmi Traktor	9	1	1 7	11:35	3
16. Gyulai V. Meteor	9	-	- 9	2:37	-

Kosárlabda. (OB I. női):

Székesfehérvári Építők—Békési Vörös Meteor 56:55 (32:32, 52:52). Vezette: Futó. A befejezés előtt még a hazai csapat vezetett három ponttal, de az utolsó másodpercekben egy büntetővel és egy kettős kosárral kiegyenlített az Építők. A hosszabbításban is a békési csapat vezetett, de az utolsó másodpercben dobott kosárral mégis a vendégcsapat szerezte meg a győzelmet. Kosárdobók: Noficzer 26, Horváthné 10, Pintér 7, illetve B. Kovács 17, Cs. Varga és Andor 16—16, Högye 6. Jók: Bogárné, Noficzer, Horváthné, illetve B. Kovács, Cs. Varga, Okányi.

HIRDETMÉNY

A Békéscsabai Városi Tanács VB mezőgazdasági osztálya értesíti azokat a tehéntulajdonosokat, akik teheneiket legelőre iratták be, hogy a kihajtás az alábbi napokon történik:

Polner-gáti legelőre: 1956. május 9-én, szerdán reggel 8 óra;

Szarvasi út melletti legelőre: május 9-én, szerdán reggel 8 óra;

Alsóvégi tehénlegelőre: május 10-én, csütörtök reggel 8 óra.

Felhívjuk minden tehéntartó figyelmét, hogy teheneit csak kötélen vezetve vezesse elő átadásra, tekintve, hogy az átadással egyidőben történik a lépfene elleni oltás, valamint a tehenek szarvsütése. Szabadon hajtott tehenet a legeltetési bizottság nem vesz át.

MOZI

SZABADSÁG FILMSZINHÁZ, Békéscsaba. Május 3—7: **Husz János.**

BRIGÁD FILMSZINHÁZ, Békéscsaba, 3—9: **Buksi megkerül.**

Szabadárúját ne vigye piacra. Magas napi áron és értékesítési visszatérítés el felvásárolja a Medgyesegyházi Földművesszövetkezet!

Baromfi, tojás, füstöltárok felvásárlása! Lépj be tagnak! Előnyös!

Állami Gazdaságok! TSZ-ek!

Gépállomások!

Gépszíjak, lószerszámok javítását idejében eszközöljék az Orosházi Mezőgazdasági és Faipari KTSZ Szíjgyártó részlegében

Baromfit, tojást, füstölt húsárukat, cukrot, étolajat, stb. magas napiáron felvásárol a Mezőhegyesi Földművesszövetkezet!

Tagoknak értékesítési visszatérítés!

Igyekezz belépni tagnak! Előnyös!

Tsz-ek! Dolgozó parasztok!

Ekék, boronák, morzsolók és más mezőgazdasági kisgépek, szerszámok, zsák, ponyva, zsineg, főző üstök, zománcos edények, villamossági cikkek, kerékpárok, rádiók kaphatók a Gyomai Földművesszövetkezet Vas- és Műszaki üzletében. Vásárlási visszatérítés!

APRÓHIRDETÉSEK

125-ös lemezvillás Csepel jókarban eladó. Medgyesegyháza, Jókai u. 11/a.

A Békéscsabai Kiskereskedelmi Vállalat felvesz a vásározó részlegéhez ruházati eladókat.

A Békéscsabai Patyolat Vállalat azonnali belépésre árukihordót felvesz.

Eladó jóállapotban lévő Pannónia motorkerékpár, Zorkij fényképezőgép, hálózati örök vacu, férfi kerékpár. Érdeklődni: vasárnap egész nap, hétköznap 16 órától, telefon: Gyula, 25. sz.

Szabadföldi paprikapalánta és egy könnyű vízhúzó-motor (melegágylocsolásra is alkalmas) eladó. Gyula, Kossuth tér 27.

Békéscsaba, Árpád-sor 78. sz. ház eladó. Érdeklődni: Fikker, Sztálin u. 45.

A Békési Járműgyártó Ktsz használt biliárdasztalokat és biliárdgolyókat keres megvételre. Ugyanott felújított biliárdasztal kapható.

Békéscsaba, Deák u. 10. szám alatt különálló ház eladó. Érdeklődni ugyanott, földszint 1. ajtó.

Siórétén (bicerei megállóhoz közel) két hold föld beköltözhető jó tanyával eladó. Gyula, Jász Lukács u. 17.

Abrichter gyalugép 2000 forintért eladó. Békéscsaba, Árpád sor 16.

Kisipari mély gyermekkocsi eladó. Békéscsaba, Korossi u. 2.

Közelellős tehén eladó. Kétsoprony, 88. szám.

3000 kilométert futott, prima Pannónia motorkerékpár eladó, Békéscsaba, Sallai u. 11.

Triciklire árukihordót felvesz a Kisker Vállalat, Békéscsaba, Kinizsi u. 1.

Eladó 6000 literes telivér tehén és közelellős üsző. Héjas József, Orosháza, Alsótanya 60. Bogárzónái.

Békéscsabán beköltözhető ház eladó. Érdeklődni: Kinizsi u. 3.

A Békéscsabai BELSPED orosházi kirendeltségére kovácsot keres.

Gyopárosfürdőn nagyobb lakóház 800 négyszögöl gyümölcsössel, műút, vasútállomás mellett, 65 000 forintért eladó. Érdeklődni: Dr. Bottka Sándor, Orosháza, Kígyó u. 1. sz.

Gyulán, Halácsi u. 17. számú ház, 330 négyszögöl telekkel eladó. Érdeklődni ugyanott.

Figyelem! Sürgős kútmunkát vállalok, mosatás, medencetakarítás, beton, vagy vascsővel kútfúrás. Anyagom van. Szerszámom Kondoroson van. Kiss Károly kútfúrómester, Sarkad, Szív u. 13/b.

Egy jókarban tartott 250 köbcentis Standard motorkerékpár eladó. Gyula, Szentpállalva, Benkő Lajos műszerész.

Eladó: Békéscsaba, IV., Vörösmarty u. 32. sz. ház. Gazdálkodónak megfelelő, beköltözhető.

Két csecsemő lelkiismeretes gondozását vállalom. Cím az Állami Hirdetőben.

Nagykanizsai kétszoba, konyha, előszobás lakásomat elcserélném békéscsabai, vagy gyulai hasonlóval. Bővebbet: Gyula, Mikes Kelemen u. 7.

Egy használt, 220 köbcentis Puch motorkerékpár eladó. Ujkígyós, Tormási tanya 11/1.

Biliárdasztalok behúzását, gumirozását, biliárdfelszerelések szakszerű elkészítését vidéken is vállalja: Békési Járműgyártó Ktsz, Békés, V., Szarvasi u. 14.

Csorvási kövesút melletti házaladába éjjeliőrt azonnali belépéssel felveszünk: Békéscsabai Sertéstenyésztő- és Hizlaló.

A Békéscsabai **BELSPED**-Vállalat szakképzett **raktárost** alkalmaz.

Raffia (hárs), dikonirt (gyomirtószer), rézgálic (kékkő) nagyobb és kisebb mennyiségben kapható. Vetőmagbolt, Békéscsaba, Sztálin út 6.

Gyulán, Kőműves u. 8. alatt egy jókarban lévő 125-ös motorkerékpár eladó.

Földművesszövetkezeti **boltkezelőt** keresünk. **Boltberendezést** veszünk. Békéscsaba és Vidéke Körzeti Földművesszövetkezet, Szabadság tér 23.

150 kéve **nád eladó.** Békéscsaba, IV., Gellért u. 21.

Békéscsaba, Vörösmarty u. 3. számú (bontás alatt lévő) ház olcsón, sürgősen eladó. Érdeklődni: Berényi u. 51.

Békéscsaba, Szt. Imre u. 6. sz. ház felerésze eladó. Érdeklődni ugyanott.

125-ös feketetankos, export Csepel prima állapotban eladó. Békéscsaba, Bartók Béla u. 27.

Elcserélném Mezőtúron lévő két szoba összkomfortos lakásomat Békéscsabán, vagy Orosházán hasonlóért. Cím: a Békéscsabai Állami Hirdetőnél.

Békéscsaba, Tolnai u. 6. számú ház eladó. Érdeklődni, Irányi u. 13.

250-es NSU **motorkerékpár** eladó. Békéscsaba, Pozsonyi u. 32.

125-ös **motorkerékpár** és könnyű stráfkocsi eladó. Békéscsaba, Áchim u. 12.

Egyes szamárfogat eladó. (Esetleg külön is.) Békéscsaba, Trefort u. 3. Krnács János.

Mooser Lajos

salzburgi születésű 74 éves orgonakészítő meghalt Egerben. Az esztergomi bazilikes és egri székesegyház nagy és hires orgonáit is épité sezen kivül meg vagy 140-et. Sokat keresett, de vagyonilag tönk menve élt Egerben. Agghoran meg is sikltult –

Vas. Ujs. 1881 369. P.

EST
ERMEK
T 24.
I ÚT 74.
32

Mooser Lajos

orgonaépítő

1875-ben készítette

a gyulai vk. plébániatemplom orgonáját

Scherer

II. 204. l.

énytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
etéti		Gót stil. Kitöltötte Fr. Müller.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

M.D.K.

Hieronymus Moosbrugger, bregenzi

stukkátor és műtárvanyoró épitette át 1853-1856 körök a Budavári Palota disztermét nagy trónteremmé. Az átalakítás L. Rupp 1847-1849 évi épitkerésével kerdődött meg, s az 1849 évi ostrom és tűrvész miatt, már „second barokk" stilusban fejerődött be.

Czagány Istvén: Müemlékhelyreállitási kérdések a Budsivárpalota ujjáépitésénél

Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.3.sz.

212. old.

Hieronymus Moosbrugger, építés M.D.K.

renoválta a N. Pacassi - Fr. A. Hille-brandt 1758-1769 között épült Zsigmond kápolnát, melyet J. Hauszinger mennyezetfreskói díszítenek, s melyet az utóépítés során megsemmisítenek.

Czagány István: Műemlékhelyreállítási kérdések a Budai várpalota ujjáépitésénél

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.3.sz.

204. old.

Hieronymus Moosbrugger

és Diettmann nohán elképzelései nezint
hénült a budai palota negyedik
interieur- kiképzése 1854-56 között

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

122. l.

Hieronymus Moosbrugger

a bécsi Schönbrunn-i kastely díszterme-
nek architektúráját ültette át kissé
szabadon a budai palota trónterme-
nek díszítésébe. (ausit N. Pacassi ter-
vezett).

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri
épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

124. l.

Moosbrugger

az entergomi főrékesegyház műmárványozója. A budavári palota ~~[illegible]~~ nagy szónterméneк belső architektúráját kérvitette.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép
134. l.

Moosbrugger

művei hannoveri, braunschweigi hercegi palotái, münchen királyi palota, a bécsi Liechtenstein, Dietrichstein, Schwartzenberg, Rotschild és Reiner palotái, a Wallner-utcai Esterházy és Pálffy palotái dísztermei, a bécsi Burg restaurálás és bővítése, valamint a Votivkirche.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép
134. l.

Moosbrugger

Pacassi - Hillebrandt építette 18. századi „appartamento nobile" maradványait (budai palota „D" épület) 1951-53 között lebontották.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

139. l.

Hieronymus Moosbrugger

1853-56 között vérült teremdekorációi az eredeti schönbrunni interieurok nabadabb utánzatai voltak (Voit Pál). A palota negyedik belső terverője volt. Pacassi helyszínen talált belső architektúrákhoz irányította stílusát. (Schönbrunnban Pacassi terverte a belőle nagy részét).

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

Hieronymus Moosbrugger

Levéhenységének eredményei a mai „E" épület legutóbbi interieurjei. Társmüvészek: Diettmann nohán, August la Vigne nohan, Zentner valószínűleg a falak, Heder, Kölb a bútorok aranyozója, Georg Steindörfer antalos és a párizsi Brunarius cég a díszbútorok szállításánál.

Czagány István: A budavári pelota és a Szent György téri péületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

134. l.

Hieronymus Hoosbrugger

bregenzi stukkátor és Diettmann
nohán közreműködésével hémült el
1854-ben a budai palota mai
„E" épületének belső dinitése.

Czagány István: A bidavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., x 214 kép.

40. l.

Moosbrugger

Joseph Weiss tervei alapján indultak meg az új Stöckelgebäude munkálatai Pollack Ágoston, Sieburger, Hofmayer, Moosbrugger, Dietmann és la Vigne közreműködésével a budai palotában /1854/. 1855-ben készült el tetőzete.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 képp

40. l.

Hieronymus Moosbrugger

1963-ban lebontottak a budai palota volt nagy történetét, melynek belső díszítését ő készítette.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

141. l.

1.

Hieronymus Moosbrugger

A budai palota buffet nobájának falfeme 1853 körül. (Orsi. Lot. E-393.)
(repr.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

78. l.

Hieronymus Moosbrugger

- Nicolaus Pacassi: A volt császári udvartartás volt fogadó terme, a „Tükör terem". (rep.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

79. l.

Hieronymus Moosbrugger

- Jean Nicolas Jadot - Nicolaus Pacassi:

A budai palota „D" épülete egybenyitható dunai teremsorának képe a „Tükör teremből" nézve. (repr.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

80. l.

4.

Hieronymus Moosbrugger

- Jadot-Hauszmann: A budai palota „D" épülete egybenyitható, dunai terenszorának képe a volt csárnáci lakosztály dolgozószobájából nézve. (repr.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent.György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

81.1.

5.

Hieronymus Moosbrugger

– Hauszmann Alajos: A volt vásznaci kakosztály kihallgatási terme, a heröbbi királynői trónterem (Erzsébet trónterme) a budai palotában (repr.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

82. l.

Hieronymus Moosbrugger

A budai palota diszterméner, ugyéb helyiségeknek és a kápolnának a dekorálásat Rosenthal inspektor utasítására H. Moosbrugger stukkónokban végezte second barokk stilusban

Czagány István: A budavári palota és a Szent György ~~kk~~ téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 214 kép.

40 l.

8.

Hieronymus Moosbrugger

Az étkezőterem oldalfala a bruchsali palotában. 1853. (Orsz. Lvt. E-393.) (repr.)
A fogadó-palota oldalfala. É.n. (Orsz. Lvt. E-393.) (repr.)

Csagó[illegible] István: A budavári palota és a Szent György tér épületek. Bp. 1966. M[illegible]szaki k., 194 l., 212 kép

95-97.l.

7.

Hieronymus Moosbrugger

A Tükör- vagy bihallgatási terem oldalfala a budai palotában. Én. /Orsz. Lvt. E-393./ (repr.)

A vagy fogadónolon mennyezete. Én. /Orsz. Lvt. E-383./ (repr.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

94-95. l.

6.

Hieronymus Moosbrugger

A budavári palota első előnohájának menyezete. 1852. (Orsz. Lvt. E-393.) (repr.)

A Tükör- vagy bihallgatási terem főfala. 1853. (Orsz. Lvt. E-393.) (repr.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

93-94. l.

Hieronymus Moosbrugger

Vincenz Fischer freskódekorációjára
került Moosbrugger second rokokó archi-
tektonája, melyet a szabadságharc
miatt másodnos fejezett be a budai
palota Dintermében. Az aranyozott „en
plastric" dinitést 1892-ben megújították
és átalakították.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György
téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

92-93. l.

H. Moosbrugger

- N. Pacassi - F.A. Hillebrandt - [illegible]
J. Mausinger: A bt. Zsigmond kápolna hajója. (Épült: 1777-78, lebontották 1961.) (repr.)

Csagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Dp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

91.l.

MOOSBRUGGER Hieronymus

bregenzi szobrász

a budai várpalota dekorátora /diszterem/

Budapest régiségei XVI- évf. 1955. 236 l

Montoyer

1856-ban fokozott ütemben folytak a budai palota belső újjáépítési munkalatai, valóvi nüleg a korábbi. Montoyer-féle interieur-dekorációs jelenlevenítésével.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 214 kép.

40. l.

1.

ifj Louis Montoyer

1846-ban hirsitett terveit a budai palota belső tereinek átalakításához elvetették. A 18. századi trameau antalok commode-ok, falikarok, ülőbútorhéziletek és 24 tabouret aranyozásának megújítását vette tervbe.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

134. l.

ifi Louis Montoyer

az eredeti bútorokat új milieube
akarta helyezni, a hiányzó darab-
okat Louis Philippe-stílusú bútor-
másolatokkal pótolva, a budai
palotába.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György
téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép
134. l.

Montoyer

interieur-dekorációs tervének 1856-os felújítását Voit Pál valószínűnek tartja.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

134. l.

Louis Montoyer

építén ~~[illegible]~~ és belső dekorátor. Valószínűleg az empire stílusban átalakított szobákra alkalmazta a „renaissance-styl" elnevezést (mint a budai palota „vánárnő irószobájánál).

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

85.1.

Louis Joseph Montoyer

1810-ben tervekkel készített a budai palota újjáépítésére. Ezeket 1811-ben bekövetkezett halálára nem kivitelezték. Elképzelhető, hogy 1824-ben az ő addig felhasználatlan tervei alapján rendelték el a „D" épület harmadik emeletének felépítését, mely csak az 1830-as években készült el.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

120. l.

ifj. Louis Montoyer

1846. évi dekorációs programját ~~at~~ valósították meg a volt trónterem interieur-díszítésénél (Rupp Lánló 1847-49. évi építhezései folytán).

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

123. l.

Louis Joseph Montoyer

Neki tulajdonítható a budai palota „D" épülete III. emeleti ráépítése. 1830-40 között történhetett az építhezés.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

128. l.

ifj. Louis Montoyer

1846-ban a budai vár több terméről és a díszteremről fektetett fel állag-jelentési jegyzőkönyvet. Ugyanekkor az átalakítást is újraberendezést is megtervezte. 1848-ig egy réne el is nézült

* Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

37. l.

2.

ifj. Louis Montoyer

belső munkás vel egyidőben a külső homlokzatok restaurálásához tanácsokat adott.

* Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

37. l.

Louis Joseph Montoyer

kapott megbízást az 1810-es tűzvész után a budai palota újjáépítési terveinek elkészítésére. Nem tudjuk, hogy 1810-es terveit kivitelre bevették-e. Korábban Albrecht német herceg, magyarországi helytartó főépítésze volt, 1811-ben meghalt.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 214 kép.

35 l.

M. D. K.

MONTOYER, Louis v.

A 1810-es tűzvész után megbízást kap a budai vár helyreállítására

Terve azonban 1811-ben bekövetkezett halála miatt nem részét kivitelre

Gerő László. A budai vár helyreállítása Bp. 1957. 111. l.

Monti festő

Ferenczy István képmása 1820–24. Eötvös Rézlapra festett olaj f

Repr.

Meller Simon: Ferenczy István élete és művei. Bp 1905. 57. l.

130. l.

Montoyer, Louis von

a budai kir-palota átépítése

1810.

mód

Zádor építésetünk

363. l.

1810. Kovil vezető építész Bécsben, francia klasszicizmus Kívitelre kevés alkotása Krult.

Montoyer Louis

építész

l. Gerő Ivor

111. l

Montskó,kékfestő

Székesfehérváron volt kékfestő-műhelye a múlt század k
közepén.Egy méterárú mintazására,vagy kendő-közepelé-
sére használt ducot talaltunk.Szépen stilizalt kis ága
ágas-leveles cimer motivumok diszitik a mintafat.
/11.ábra/. 25.jegyz.

Domonkos Ottó: Haladó mozgalmak xxkák tükröződése a
kékfestés mintakincsében 177.old

Arrabona,11.-Xantus János Múz.Győr.1969.-Győr-
Sopron Megyei Nyomda,Győr

Montskó,kékfestő

Székesfehérváron volt kékfestő-műhelye a múlt század közepén.11.ábra.Címeres motívum.Székesfehérvar,Montskó műhely. Fekete repr.25.jegyz.187.old

Domonkos Ottó: Haladó mozgalmak tükröződése a Kékfestés mintakincsében 177.old

Arrabona,11.-Xantus János Múz.Győr.1969.-Győr-Sopron Megyei Nyomda,Győr

Monus Imre 228,229.l.kép

Monus Julia 228,229.l.kép

Szabó Sándor 228,229.l.képek

Kajári Gy.: Az ujjáéledő vá-

sárhelyi népmüvészet.
SZABAD MÜVÉSZET
1956.5.sz.

Monus Julia-Szabó Sándor

SZABAD MÜVESZET

1956. 5.sz. Kép /korsó/ a
cimlap belső oldalán

Mo Pu kinai festő

Szabad Művészet. 1951 V. 3. 101-104

Horváth Tibor: A régi és új Kina művészete

Moral Lajos, festő

Divatcsarnok, 1853. 72. sz. boritéék.

Vidéki levelek.

Mónus Ferenc fafaragó

Díjat kapott a N. Orsz. fafaragó-pályázaton

Hétfői Hírek 1970 X. 19

Mónus Ferenc

Említve

Mándoki László: Kerámiakiállítás
Pécsett
Dunántúli Napló, 1970. nov. 12.

Mónus Ilonka
népművész

H.D.4

A kódmező vásárhelyi Magolika-
gyárban írókárik.

Nemeth Ferenc: Sárból, fűből, hagyományból.
Élet és Irodalom, 1966. aug 6. – 8 kep.

Mónus Ilonka MDK

vásárhelyi irókázó

Repr.: /Fénykép munka közben Tóth Imrénével/

(t. j.) : Kikerült a zsákutcából a vásárhelyi fazekas munka.
Csongrád m. Hirlap. 1957. febr. 6.

Mónus Ilona

Emlékre

Happonány és hiszérletezés
Magyar Ifjúság Bp- 1970. jun. 3.

MDK

Mónus Ilona, népi iparművész

A hódmezővásárhelyi kerámiák egyik tervezője.

– : Itt készül a Miska-Kancsó 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. dec. 19.

MDK

Montbach Emma

Arcképpel vett részt a Műcsarnok tárlatán.

Lyka Károly: A Műcsarnokból.

Uj Idők 1904-5. XI. 9.sz. 223, 224.l.

MDK

Montbach Emma

Arckép, of.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 54.l.

MDK

Montbach Emma, festőm.

421. Női fej. Arckép. Pastell.

KMTárs. 1901/2. téli kiáll. Kat. 46.l.

Montbach Emma MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll.

Monticelli Adolphe

Az Ernst muzeom 1913-ban kiállitást rendez
müveiből.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek tröténete,kézirat

Louis Joseph Kontoyer

Milyen pályázatokon vett részt:

Kéri felvételét a budavári

palota ügyészi telephez,

Milyen megbízásai voltak (vannak):

Csoportvezető: A budavári palota

barokk homlokzatainak helyreállítása

Jelentősebb művei:

Műemlék beépítés 1963 u.: 218. C.

· d ő i v

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

ok művészetéről: . . . . . .

mdk.

Montoyer építése

állítja helyre a palotát az 1810-
ediki pusztítás után.

Perő László. A Budai vár
Bp. 1962. 31. l

Montreux

francia rézmetsző 1601-ben
Zénilett rajzott szérespekér-
vásról, mely mezőt a törökök-
nek 2 temetőjük volt a vá-
rosra Zívnik, 1 a mai kedes
u-ban 1 a Zámoji út mentén.
Régénati lehetet igazolják.

Dr. Fitz-Csánó-Papp, szérespekérvár
Bp. 1966.

31

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ESTI HÍRLAP

19XX DEC 19

1021

Itt készül a Miska-kancsó

IPARMŰVÉSZEK TERVEZIK A VÁSÁRHELYI KERÁMIÁT

Virágmintás tálak

Hódmezővásárhelyen az egykori kis majolikaüzem ma *valóságos gyár*. A gyártmányskála: 1400 féle, *évente egymillió 200 ezer termék*, 6—8 ezer forma, 380 motívum és 15 szín. *Mónus Ilona* népi iparművész, valamint *Szabó Sándor* és *Fábri Dezsőné* formatervező iparművészek elképzelései nyomán alakulnak a messze földön híres vásárhelyi kerámiák. Különösen kedveltek a Miska-kancsó készletek, a virágos, irókázott tányérok, a tálak, a virágtartó edények, a vázák, a korsók, a cserépkályha-, a kandalló- és az épületkerámiák.

A gyár termékeit *nemzetközi zsürik aranyéremmel tüntették ki*, egyebek közt Antwerpenben, Barcelonában, Monzában, Milánóban, Brüsszelben és Párizsban. Évente csaknem *150 ezer dollár értékben* exportálnak, a többi közt Hollandiába, Dániába, Svédországba, Norvégiába, az NSZK-ba és Japánba. Újabban az ausztrálok is érdeklődnek a vásárhelyi cserépremekek iránt, de a gyár — *kapacitás hiányában* — nem tud eleget tenni a mind több megrendelésnek.

A kerámia munka- és helyigényes. Egy-egy tárgy a gyártási folyamat közben *16—18 kézen megy át*, míg végső alakját, szilárdságát elnyeri. A gyár kicsi, s a világhíres termékek gyártási körülményei már nem felelnek meg a növekvő követelményeknek.

Ruha, cipő, mű

A könnyűipar beruházásai az új ö

A negyedik ötéves tervben a könnyűipar termelését 30—40 százalékkal emelik. Ehhez azonban sok új beruházásra, a meglevő üzemek korszerűsítésére, új technológiák egész sorának bevezetésére van szükség.

A könnyűipar fejlesztésének egyik legfontosabb feladata a *textil- és textilruházati ipar rekonstrukciója*, amelynek programját nemrég hagyta jóvá a kormány.

A kormányhatározat végrehajtásának előmozdítására és a gazdaságirányító szervek munkájának összehangolására — a könnyűipari miniszter vezetésével — hamarosan tárcaközi bizottság is alakul.

Az iparág rekonstrukciójára — állami költségvetésből, hitelekből és vállalatfejlesztési alapokból — a következő öt évben mintegy *14—15 milliárd forintot* költenek.

— A negyedik ötéves terv könnyűipari beruházásaihoz eddig 89 hitelkérelem érkezett a vállalatoktól, üzemektől — tájékoztat *Bögre Gyula*, a Könnyűipari Minisztérium beruházási osztályának vezetője. — Az eddig elbírált és jóváhagyott kérelmek között van több kötszövőipari, ruha- és cipőipari beruházást segítő hitel.

A *Budapesti Finomkötöttárugyár* beruházása például lehetővé teszi, hogy

a jövőben a jelenleginél 550 tonnával több kötöttárut adhassanak belföldre és külföldre egyaránt.

A *Habselyem Kötöttárugyár* a kapott hitellel éven te a jelenleginél 800 eze *férfiinggel* és 3 millió da rab *női fehérneművel* gyár majd többet. Elsősorban belföldi kínálatot növelik Vidéki beruházásokra i költenek: *Kurittyán* é *Kazincbarcikán* új telepe létesítenek.

A *Hódmezővásárhely Divatkötöttárugyár* a fej lesztési alapját kiegészít bankhitel segítségével 43 tonnával növeli síkhurkolt sík- és körkötött kapacitá sát a következő években 275 millió forintos beruhá zásával 34 százalékkal több árut adnak majd a negye dik ötéves tervben, mint a harmadikban. Új üzeme építenek *Tiszalökön* és to vábbfejlesztik a két *vásár*

a *békéssámsoni* és a *csorvási* településeket.

A *Váci Kötöttárugyár* a hitel segítségével Vámosmikolára és Pásztóra telepít üzemet. A *Május 1. Ruhagyár* gépcserés rekonstrukciót tervez és bővíti üzemét. Nemcsak budapesti, hanem karádi részlegeit is fejleszti:

a jelenleginél 641 ezer kosztümmel, illetve kabáttal többet készít majd évente.

A *Női Fehérneműgyár* bővíti a pápai üzemét és Homokterenyén új telepet épít. A termelés tervezett emelkedése meghaladja a 100 millió forintot.

A *Lakástextil Vállalat* a közeli években több mint 170 millió forintot fordít beruházásra és ennek az összegnek a felét hitelből fedezi. A nagyberuházás eredményeként *1,2 millió négyzetméter szőnyeget és 1,3 millió négyzetméter bútorszövettel, valamint egymillió négyzetméter műszőrmével készítenek majd többet, elsősorban hazai piacra.*

FIATALOK VÉDNÖKS

Barát határ

Ma délelőtt ünnepély szerződéskötés színhely volt a Hotel Ifjúság. Aláí ták azt a megállapodás amely szerint

MDK

Mónus Irén

Kiállitási hir

Csongrádmegyei Hirlap 1968 juli.14.

MÓNUS JÁNOS

1786-ban Kecskeméten városi faragó.

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki Könyvkiadó /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 43. l.

Monus János építész

Tervezőcsoportjának tervét megvették az alábbi pályázatok (rajz, szepró)

Ulrich Ferenc: Bölcsődék Orsz. módszertani Intézetének terv-pályázata, 1969

Magyar Építőművészet, 1970/2 18 old.

Monzai, Albert

Szent Ferenc rendű szerzetes, ki Mátyás király rénére rénített miniaturával érésített rériratorat.

A réperen nereplő főpap - feltehetően Vitéz János, Mátyás Király címere a réperen öt helyen is előfordul.

A 15 képen feltehetően Mátyás Király arcrépe van. (A répet magas minőségnek)

Fraknói Vilmos, Ifj. Vitéz János pontificaleja a vatikáni könyvtárban, Róma 1903.

11 lap. 15 réppel.

Moór Magdolna grafikus

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 [illegible] 17.

KÖZNEVELÉS
Budapest

folytatják az [illegible]

1021

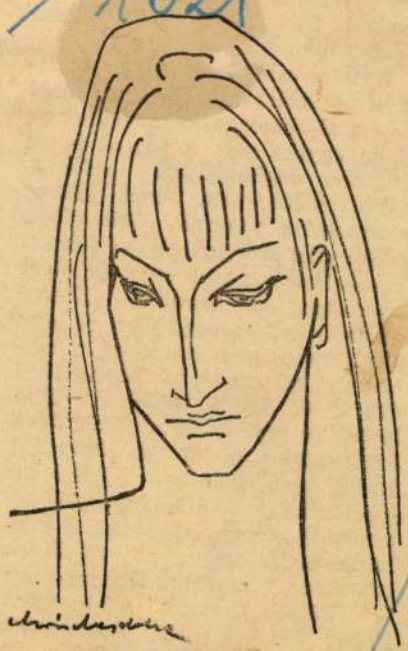

Moór Magdolna rajza

államot foglalkoztató legfontosabb kérdéseknek. Ismét néhány számadatra utalunk. Állandóan növekedik azoknak az évi átlagos kiadásoknak az összege, amelyet az állam egy tanulóra, illetve főiskolásra fordít. Így az egy általános iskolai tanulóra fordított évi átlagos kiadások az 1965 évi 1040 lejről 1968-ban 1190 lejre, az egy főiskolai hallgatóra fordítottaké pedig az 1965. évi 10 405 lejről 1968-ban 11 800 lejre emelkedtek. Az 1960—1961-es tanévtől ingyenesek lettek a tankönyvek először az általános iskolában, majd a líceumokban is. Példányszámuk több mint 27 000 000. Jelentős beruházási alapokat irányoztak elő iskolák és felsőoktatási intézetek épité-

Moor Ádám

l.

Yanko Ötvös-apródok

15. l.

Európa-
kiadó-hivatalánó
Budapest
ker. Visegrádi utca 36 s

Moor János Ádám

Győr 1741–1747

l.

Yankó Ötvös-apródok

9. l.

a jegyzet szerint,
szül. 1726-ban Óbudán
Apja Jakab.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

290

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

MOÓR KŐMŰVES János építőmester

a szombathelyi piaci kápolna építője

SZILÁGYI István: Építészettörténeti kutatás és a levéltár. In: Előadások Vas megye történetéből. Szerk. Tilcsik György. Szombathely : Vas m. Lvt., 1990
28.p.

Maár. Magdalena

„A tündöklő"

Fényi András: Tizéves a telep
Pedagógusok Lapja, Bp. 1969. szep. 8.

George Moore, nagy angol író
még személyesen ismerte az ötven év óta ha-
lott Manet-t. A centennarium alkalmából
megkérték, beszéljen régi barátjáról. Többek
közt ezt mondta: „A legbátrabb ember volt,
akivel életemben találkoztam. Nem félt senkitől,
mindent kimondott, mint egy gyerek."

T.E.: ... MANET kiállítás ...

B.H. 932. VII. 10.

Henry Moore

szobrai

Méltatás

Bajkay Éva: Schaár Erzsébet

MŰVÉSZET, 1970. szeptember - 26. lap

Moore, Henry

Papp Oszkár „gömbfejűek" sorai az ő rajzolt figuráival rokon.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969, 471. l.

Henry Moore, angol szobrász – grafikusművész
Hudrák Klara: Animáció. John Halas kiállítása.

John Halas – Henry Moore: „Az óriáskígyó", 1951. /repr./

Művészet, 1988. szept., 57-old.

Moore Henry angol szobrász

Béke és Szabadság.1954.10.sz.márc.10.19.1

MOORY i. MORY

Moós 2 Janos

üvegfestő

l –

Magy. Iparm

1941. 57. l.

december 22. vesedékes _____ számú

tesz ki és kérjük, hogy ezen összeget sajá

átutalni sziveskedjék.

Pénzküldeményét várva, kérjük egy

Postabefizetési lap.

1915. VIII. 23000. — Löw Ede, Budapest

Moosz Jaius

IV. e.

fest. nak

Ferkèpzomfoiskòvk

1933-34. 46. l.

ürgősen szétó
ivandó külö
A folyó ügye
t, hogy az e
tt helyszini t
erenczi rövide
tára a Tanács
ogakadémiai é
állami felüg
resi az Orsz.
székelyudvarh
r. kath., valai
odott zilahi
tárainak közi
fejlesztésehe

a Budapesti Könyvtár-Egyesület részéről: dr. *Andriska* Antal miniszteri osztálytanácsos; a csongrádmegyei történelmi és régészeti egylet részéről: *Csallány* Gábor múzeumőr; a debreczeni városi múzeum részéről: *Zoltai* Lajos múzeumőr és *Jánosy* Zoltán th. biz. tag; a debreczeni ref. kollegium részéről: dr. *Ferenczy* Gyula könyvtárigazgató; az alsófehérmegyei tört. és régészeti egylet részéről: dr. *Cserni* Béla múzeumőr; a győri városi közkönyvtár részéről: *Sefcsik* Ferencz főlevéltárnok; a hódmezővásárhelyi közkönyvtár részéről: *Székely* János könyvtáros; a hódmezővásárhelyi múzeum részéről: *Szappanos* Mihály tb. főorvos és *Kiss* Lajos irnok; a hódmezővásárhelyi főgimnázium részéről: *Tölcséry* István tanáa; a kolozsvári ref. kollégium részéről: *Seprődi* János; a komáromvár-

és hatalmát biztositó munka s e munka egy fontosabb tényezője a modern közkönyvtá szervezésének kérdését fejtegető beszéddel meg, melyet a közgyűlés kitörő lelkesedéss tudomásul s egész terjedelmében a jegyzők foglaltatni rendel.

2. *Rimler* Károly polgármester Nagyvárad ség és törvényhatósága nevében meleg sz üdvözli az elnököt és a Szövetség tagjait a alkalomból, hogy Nagyváradot kereste fel id gyűlésével. — Tudomásul szolgál.

3. *Rádl* Ödön kir. tanácsos a Szigligeti ság elnöke e társaság nevében üdvözli a séget s köszönetet mond a Múzeumok és tárak Országos Tanácsának azért a hathatós és szellemi támogatásért, amelylyel e társa

Módr D. stvojet grafikus

Szabad Művészet. 1951 V. 1. 13-17

Szilágyi Iolán: A stvojet plakát-
művészet első Rosszaka

Moór János

1938.

Ki tud róla?

a tárcza { főkönyv 27
számlakönyv

57.162-1922. szám.
III/a.

A Műemlékek Országos Bizottságá-
nak, folyó hó 4-iki végrehajtó
bizottsági üléséből 194. sz. a. kel
előterjesztésére s a bemutatott 2 d
költségelőirányzatnak ide visszazár
sa mellett tudomása s további eljár
végett másolatban azzal adom ki, ho
a helyreállitási költségek II. fele
része gyanánt a jövő 1922/23. évi

Moosz Janós

III. évs

30 P petalomdij

1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk 27. l.

Moosz János

1930/31 – 1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk

115. l.

Mozes Gyula orgonaépítő M.D.k.

1 lőcsei templom uj orgonáját készítette

Demkó Kálmán: Lőcse város mütörténeti rövid leirása. Lőcse 1896 87

M.D.K

MOOZER Gusztáv orgonakészítő

Lőcse ht. Jakab t. új orgonája.

Demkó: Lőcse város .... Lőcse, 1896. 87. l.

Mór

(Fejér vm.)

Lamberg-kastély
préshara
1791.

Zádor-Rados

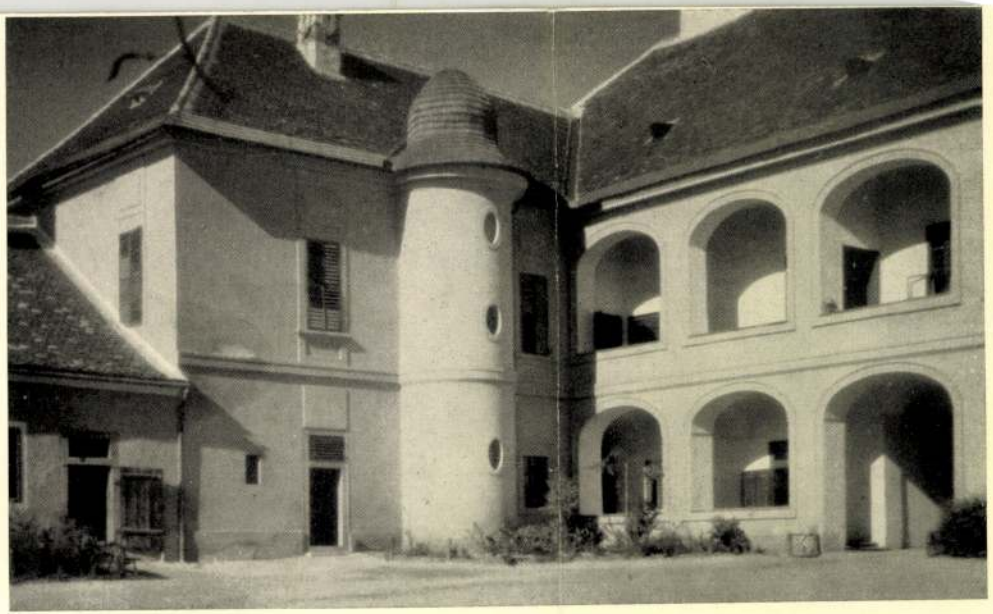

121. — MÓR: Az egykori Luzsénszky-kastély udvara
Hof des vorm. Schlosses Luzsénszky — Cour de l'ancien château Luzsénszky
Courtyard of the ancient Luzsénszky castle

Mór. —

Luzsenszky-Eastéj

121. — MÓR: Az egykori Luzsénszky-kastély udvara
Hof des vorm. Schlosses Luzsénszky — Cour de l'ancien château Luzsénszky
Courtyard of the ancient Luzsénszky castle

Későbbi keletkezésű, építésének körülményeiben még teljesen tisztázatlan az erősen klasszicizáló részletképzésű egykori báró Luzsénszky kastély, később megyeháza, majd iskola, az ú. n. „láncos kastély". Széles egyemeletes homlokzatának fődísze a két gazdag fafaragású kapu közt elhelyezett három páros-oszloptól hordott erkély (131. ábra). A főhomlokzat komorságával szinte ellentétben áll a loggiás udvar könnyed és derűs hangulata (121. ábra).

Mór. —

Lurscunky Kastél

120. — MÓR: Gróf Lamberg-kastély
Schloss der Grafen Lamberg — Château des Comtes Lamberg — Castle of the Counts Lamberg
(1762.)

Radvo Jenő dr.
Magyar kastélyok

Mór. —

Lamberg-Eastéh

./a Gyógypedagógiai Tanárképző Főisko-
állami kézlösztöndijat kapott az 1936-
tanárait képző tanfolyamot s ezzel kap-
és nevelésügyét Itáliában. A gyógy-
intézményeket is látogatta. Igy: Siket-
lyam, kisegitő iskolák, értelmi fogyaté-
intézete, ápolda, javitó intézetek, clinika
bírósági tárgyalások. Bolognában és Firen-
szakintézeteket látogatta meg.

Mór

Kastély

Épült 1762-1766.

Rados Jenő dr.

Magyar Kastélyok

12. l.

131. — MÓR

Kiképzési részletek — Architektonische Details — Dé

MÓR (Fejér)

Mór

Vértes?

KAPUCINUS-TEMPLOM épült 1701-ben.

LÁNCOS KASTÉLY, két kapuja között három páros oszloptól tartott erkély. Az udvar árkádos. A Zuzsinszky-családé.

GR. LÄMBERG-KASTÉLY építette Fellner Jakab 1762-ben.

Mor István

ötvös

Nagyszeben, 1595.

F 66 l

Mor Steffen

Ohr -

1595.

Rod

Arsleben 407

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

lyezem:

vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Mor István

ötvös

Kőmagyötvj. 1340-7

A B C D E F G H I J K L

A B C D E F G H I J K

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 1

I II III IV V VI

Schmidt Otto

1935.

VII.	25.	2566. K. nla	S.
VIII.	26.	à conto	S.
	31.	2731. K nla	S.

Mor István
ötvös Nagyszeben
Könnagyötvj. 240 l.

1340	Stephanus (Steff Elmosódott jegy. I *Undeutliche Marke. In diese*	
1341	Talán ugyanaz. — Pohár, fenekében *Becher am Grund verg. I* Mus. Nat. Hung.	

Ezen kiállítás fővédnöke:

nagybányai

vitéz HORTHY MIKLÓS

Ő Főméltósága,

Magyarország kormányzója.

Móri Művésztelep

A székesfehérvári Szent István Király Múzeum és
a **móri Képző-és Iparművészeti Szabadiskola Alapítvány**
szeretettel meghívja Önt és barátait

a tíz éves Móri Művésztelep kiállítása megnyitására

2004. október 16-án , fél tizenkettőre
a múzeum Országzászló tér 3. számú épületébe.

A vendégeket köszönti dr. Fülöp Gyula régész,
a Szent István Király Múzeum igazgatója
és Nagy Benedek szobrász, a Szabadiskola Alapítvány
kuratóriumának elnöke,

megnyitja Szele István

A kiállítás megtekinthető:
2004. december 10 ig,
hétfő kivételével naponta 14-18 óráig.

Kiállító művészek

Acsa Szűcs Imre
Baksa Soós Krisztina
Barabás Márton
Bauer István
Boka Gábor
Böszörményi István
Bukta Imre
Büki Zsuzsanna
Gallusz Gyöngyi
Nancy Callahan
Dus László
Ecsedi Mária
Gálhidy Péter
Haász Ágnes
Charles Haesley
Hegedűs 2 László
Hegyeshalmi László
Hernádi Paula
Horváth János
Kárpáti-Rácz Judit
Kelecsényi Csilla
Kiss Ervin Gábor
Kiss Ilona
Korompai Péter
Kotormán Norbert
Kovách Gergő
Kovács Árpád
Kovács László
Kő Virág
Brig Laugier
László Bandy
Lengyel Károly
Lévai Nóra
Lévay Jenő
Majoros Gyula
Mayer Berta
Medve András
Mészáros Imre
Miklós János
Nagy Benedek
Nagy Edit
Olajos György
Orbán Sándor
Pinke Miklós
Pintér Balázs
Pinviczki Judit
Revák István
Rigó István
Rohonczi István
Hanna-Leena Ruottinen
Robbin Ami Silverberg
Solti Gizella
Sóváradi Valéria
Szalai Kata
Székelyi Kati
Szentes Ottokár
Tenk László
Tornay Endre András
Tóth Adrien
Ujházi Péter
Varga Gábor Farkas
Várnagy Ildikó
Várnai Gyula
Végh András
Végvári Beatrix
Zocskár Andrea
Zsemlye Ildikó

JOHANN MOR, textilfestőmester

Az 5.függelékben a löcsei ~~céhhez tartozó~~ festők céhlevelét találjuk 1715-ből.-A 6.függelék a löcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.--E mesterek egyike volt:
264.- Johann Mor,Leibitz, 1804. 153.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA.A Xantus János Múz. Évkönyve,16. Győr, 1974.

Mor Leopold

órás Loretto

b (Mur)

stül. Stauffenben és

1748-ban vettek felmes-

ternek a kismartoni

ciehbe (Loreto ugyanis

oda tartozott) Az alábbi

muzeumban egy állóórája van.

Csatkai Endre dr:

Lorettói óra a soproni

orsolyita zárda szolai

muzeumában

Soproni Hemle

1938. 168. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

MDK

Mór József, festö

144. Tájkép. Pasztell

Uj Szalon. Megnyitó Kiállitás. Bp.1934 ápr. Kat.

Mór József
Szukits Ernő

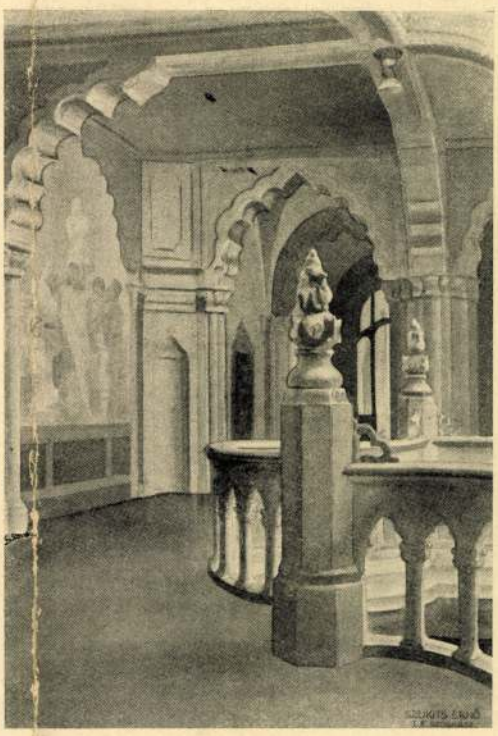

Bal :

HORNISVÉGER
PÁL. I. ÉVES
DÍSZÍTŐ FESTŐ

Jobb :

SZUKITS ERNŐ
I. ÉVES DÍSZÍTŐ
SZOBRÁSZ

VÉGH BÉLA
II. ÉVES
BÚTORTERVEZŐ

TERMÉSZET UTÁNI RAJZ ÉS FESTÉS, LÁTSZATTAN, ÉKÍTMÉNYES
RAJZOLÁS TÖRTÉNELMI STÍLUSOKBAN. TANÁR : KACZIÁNY ALADÁR

Iparművészeti Iskola Évk
1934–36 : Bp 1936.

Bal :

MÓR JÓZSEF
II. ÉVES
DÍSZÍTŐ
FESTŐ

Jobb :

CSEH ISTVÁN
I. ÉVES
DÍSZÍTŐ
SZOBRÁSZ

SZUKITS
ERNŐ
III. ÉVES
DÍSZÍTŐ
SZOBRÁSZ

ALAKRAJZOLÁS, ÉKÍTMÉNYES TERVEZÉS. TANÁR : LESZKOVSZKY GYÖRGY

Mór - Jókai

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963 OKT 24.

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

Hatvan év után kifestették a döbröközi templomot

1902-ben épült fel a három-hajós, eklektikus nagytemplom Döbrököz községben. A tizenhét méter magas főhajóval rendelkező templom egyedüli a megyében. Amikor a templom felépült, nem festették be. 60 év után most került erre sor. Mór József budapesti festőművész saját tervei alapján három nagyméretű freskót is készített a templom falára. Kéthónapos munka után e héten fejezi be a döbröközi templom festését. A munkálatokért több mint százezer forintot fizettek.

Az árukiadás ez idő alatt szü
hogy a fenti cikkekből a fel
időpontjáig szíveskedjenek be

Mór József

diszítő festő

1934. végbiz. jó

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 48. l.

M.D.K.

Mór József diszitő festő

Festményéről kép az Iparm.Isk.Évk.-ben
a 22-ik oldalon.

Iparművészeti Iskola Évk.1934-36.Bp.1936.

Mór József

festő

1926 – 28.

Éimisk 1930

86 l.

937.

I
396

937. Jacopo da Ponte tanítványa.

A mester sz. Bassanoban 1510-ben. † ugyanott 1592-ben.

A pásztorok imádják a gyermek Jézust. (Luk. 2. r. 16.)

A fészer előtt ülő Madonna az alvó gyermek Jézusról a leplet emeli fel. Jobbról négy pásztort látunk barmokkal. Egyikök elől térdel, bárányt tart és nézi az Üdvözítőt. Mária jobbján József foglal helyet, mögötte pedig vértbe öltözött férfi, ki jobb kezével piros lobogót tart, egy előkelő ur és egy hölgy képez csoportot. A felhőkből fénysugarak törnek elő. Fönt a magasban négy angyal röpköd. A háttérben Bethlehem környéke terül el, hol égi fény tűnik szemünkbe.

Vászon, méretei 49 : 36 cm. — Mündler: XIII. 66.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: VI. 40. *J. Ponte Bassano:* Die Anbetung der Hirten. — 1815: V. 24. *J. Ponte Bassano:* Die Anbetung der Hirten. — 1835: IX. 16. *J.*

Mór József
festő
1926-29, 1932-34
Iparm. Isk. Évk.
1930-34. 46 l.

eleket arany zsinór szegélyezi. Bélésében fel-
t: Renov. 1871 Joan Simor.
ag. 102·5 cm.
agyar munka, 1730 körül.
terházy gróf prímás (1725—1745) tulajdonából.
nor prímás új alapszövetre helyeztette, 1871.
Gerevich PA, 200. l. — Csernyánszky 90. l.
— Lepold Katalógus 160. sz.

RNÁTUS,

seruha, pluviale és négy dalmatika. (Simor
seruhával és két pluviáleval egészítette ki),

MARTIN ERDMUND MOR, kesztyüsmester

1729-ben Sopronban árusitóbódét kap, tehat negyediknek a soproni mesterek közé került. 214.old. 4.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A kesztyüsök munkajáról 213.old

ARRABONA. 12. x Xantus János Múzeum, Győr. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1970

MARTIN ERDMUND MOR, kesztyűslegény

1721-ben a soproni városi tanács egy "Beütler"letelepedésével foglalkozik, meghallgatva a me tereket..~~ch~~.P. Christoph Plankenburg bürger und Beütler in nahmen des alhiesig Ehr.Handw.und Zugegenen Beütler Meister Liderer und Schabing, wieder dem Martin Erdmund Mor, Beütlergesellen ,so sich hier sezen zu können".A tanács hozzájárult a letelepedéshez. 213.old. 3.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A kesztyűsök munkájáról 213.old

ARRABONA.12. Xantus János Múzeum, Győr. A Győri Múzeum Évkönyve.Győr.1970

MATHEUS MOR, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
209.- Matheus Mor, Leibitz. 152.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101. old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

Mór Tamás festőművész.
A művésszel országos és regionális tár-
latokon már találkozott a közönség.
Ezúttal 8-10 alkotását jellemezte Sorger
Sándor író a művek színes diavetített
szemléltetése kapcsán a Metro Klub ku-
polatermében. A bemutatást és ismertetést
ankét követte. A művész válaszolt a kö-
zönség kérdéseire.
Pálffy Zoltán: „Diavetített" tárlat.

Rajztanítás 1970/1-2 49 old.

A Fővárosi Gázművek Rt.
MŰVELŐDÉSI KÖZPONTJA
1031 Budapest AQUINCUM, Sújtás u. 3.

szeretettel meghívja

Önt,

kedves családját és
baráti körét

ÚJ KIÁLLÍTÁSÁRA

A kiállítás helye:
a Művelődési Központ
emeleti klubja

MÓR Tamás

Mór Tamás

festőművész

retrospektív grafikai
tárlata

Megnyitó:

1997 március 12.
15^{30} órakor

Közreműködik:
az ***Orfeum*** együttes

A kiállítás március 12-től 31-ig
a teljes nyitvatartási időben
megtekinthető !

MEGHÍVÓ

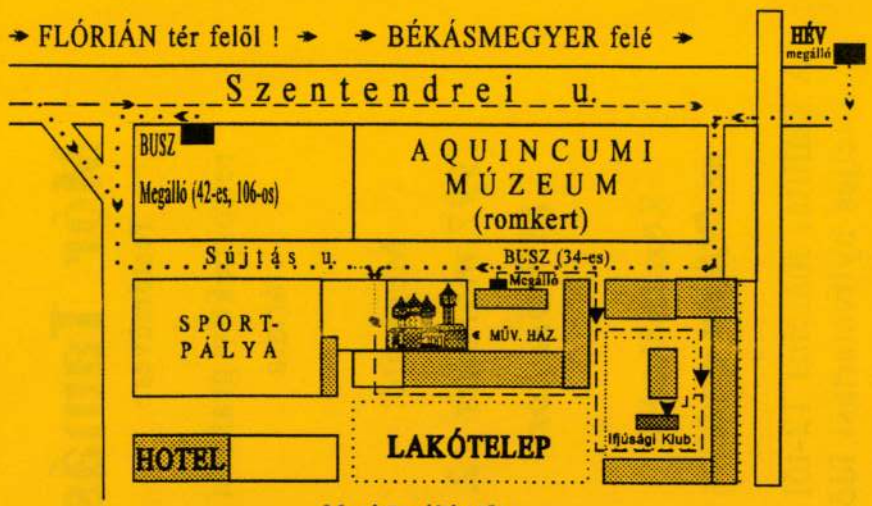

Megközelíthető:

106-os Busszal az Árpád-híd pesti hídfőjétől

34-es Árpád-híd budai hídfőjétől

42-es Árpád-híd budai hídfőjétől

Valamint HÉV-vel a Szentendrei vonalon

az AQUINCUMI megállóig

MDK

Mór Tamás

Kiállitási kritika

Hajdubiharmegyei Napló 1967 dec.5.5.

Móra Bernát

Rajza

Regs.

Kornak 1970. IX. 1443.

MÓRA Bernát
Kolozsvár, ?
IA Képz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

KOLOZSVÁRI PORTRÉ — szénrajz — 67×47
SZÉKI PORTRÉ szénrajz — 67×47
NAGYBÁNYAI PORTRÉ szénrajz — 67×47
BÁLINT BÁCSI szénrajz — 67×47
SÁNDOR BÁCSI szénrajz — 67×47
BÁLINT TIBOR szénrajz — 67×47
FELESÉGEM szénrajz — 45×35
LEVENTE szénrajz — 56×40
HAJNAL szénrajz — 64×50
SÓGOROM szénrajz — 67×47
Dr. TROMBITÁS BERNÁT szénrajz — 67×47
Dr. FINTA LÁSZLÓ szénrajz — 67×47
NÉGER PORTRÉ szénrajz — 57×43
MEDGYESSY JÁNOS szénrajz — 58×40
ANGYALOSSY ZOLTÁN szénrajz — 67×47
TIZENEGY GYERMEK APJA szénrajz — 54×43
GYERMEK SAPKÁS APJA szénrajz — 42×55
FÉRFIPORTRÉ szénrajz — 45×55
SOFŐRPORTRÉ szénrajz — 67×47
ZOLTÁN ELEMÉR szénrajz — 67×47
BOKRÉTÁS GY. szénrajz — 67×47
LÁNYPORTRÉ szénrajz — 67×47
GYUSZIKA szénrajz — 67×47
SZEMÜVEGES PORTRÉ szénrajz — 67×47
GYERMEKPORTRÉ szénrajz — 42×55
DARÓCZI TAMÁS szénrajz — 67×47
ÖNARCKÉP szénrajz — 67×47
ÖNARCKÉP tusrajz — 42×55
NŐI PORTRÉ I—II. tusrajz — 67×47
PIROSKA tusrajz — 67×47
EGYETEMI HALLGATÓ tusrajz — 67×47
PISTA BÁCSI szénrajz — 67×47

125.*

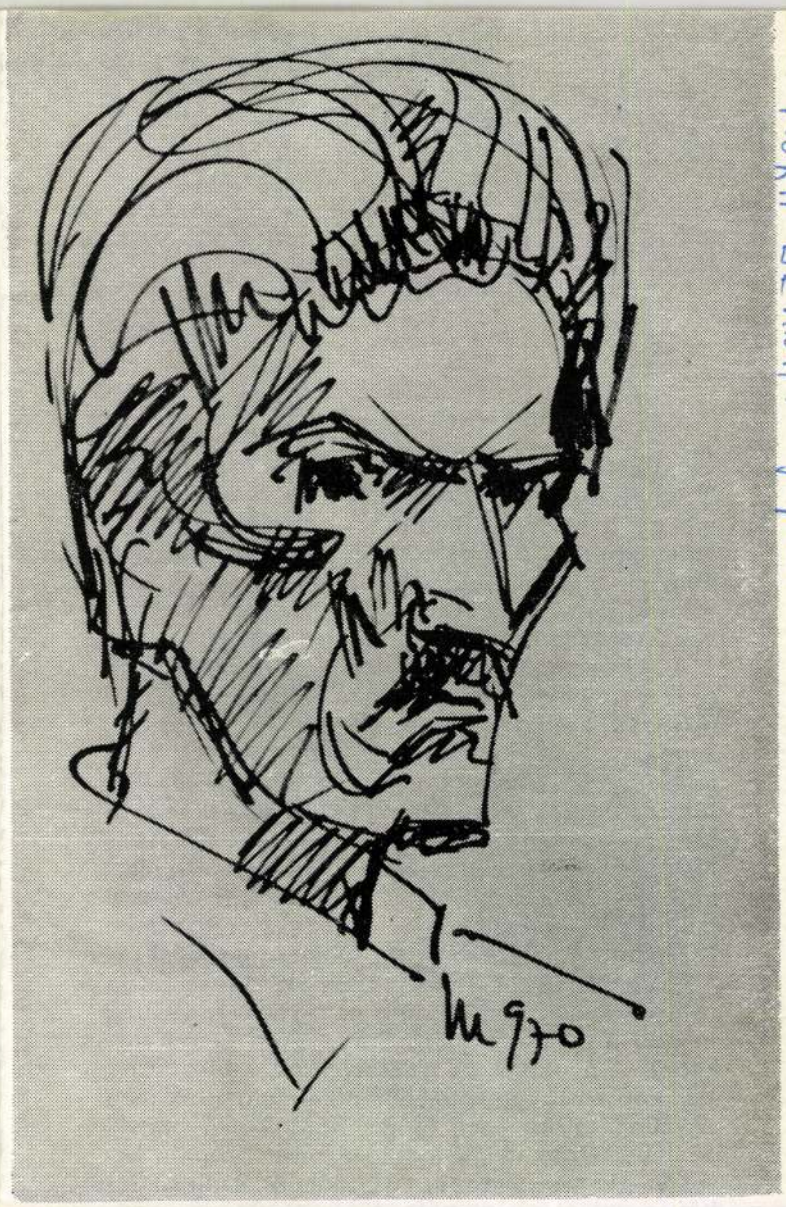

KORUNK GALÉRIA

1979. JÚLIUS

MŰFAJA: PORTRÉ

Ha egy művész portrét rajzol, kíváncsian figyelik, mondhatni lesik, hogyan tudja megragadni a sajátos vonásokat, „elkapja-e" a személyiség, a minden emberre jellemző egyediség, megismételhetetlenség arcba sűrült jegyeit? A portrét mint műalkotást is e kérdések szellemében vizsgálják, s a modellel való összevetés alapján döntik el

sikerültét. Holott a megközelítésnek más módja is lehetséges; érdeklődésünk arra is irányulhat, mit ad a művész önmagából portréiba, a vásznon, papíron újraalkotott arcok sokszínűségén hogyan tükröződik alkotójuk egyénisége? Úgy vélem, Móra Bernát szén- és tusrajzait mindkét vonatkozásban érdemes szemügyre venni.

A portrékészítés nehéz dolog. A legtöbb festő csak alkalmilag vállalkozik rá. Mórának viszont fő foglalatossága; negyedszázada rajzol fejeket, impozáns arcképcsarnokot gyűjtött egybe. Ez a teljesítmény önmagában is figyelmet érdemlő, hiszen érdekes összevetésre, fölmérésre, törekvések fölvázolására nyújt lehetőséget: mi a hasonlóság (különbség) a korábbi és a friss alkotások között, milyen technikai vagy szemléleti változás mutatkozik, hogyan alakul a tárgyválasztás, mire összpontosított egykor vagy most a grafikus?

Móra jól rajzol — mondhatnók, de ez olyan nyilvánvalóság, amivel még nem sokra megyünk; inkább arra mutatnék rá, hogy Móra szeret sarkítani. De hogyan? Hiszen a karikatúrára jellemző kihegyezés, torzítás nem mutatkozik meg egyetlen rajzán sem. Mégis hangsúlyoz, nagyít, de jellemeinek megválogatása révén; képein kevés a kiegyensúlyozott, nyugodt, önérzetes, felhőtlen tekintetű személy, több a tűnődő, bánkódó, töprengő, zord vagy éppen beteg. Sok van ez arcok mögött: érzelmi gazdagság, indulat, gondok. Úgylehet, ez a töltet a művész legfontosabb hozzájárulása figurái kialakításához. Más vonatkozásban ugyanis nehéz volna valamilyen egyöntetűséget fölfedezni, hiszen épp a sokágúság a fő jellemzője e kiállításnak. Láthatók itt alig néhány vonással megrajzolt arcok, rövid idő alatt, kevés munka árán keletkezett művek, s olyanok, amelyeken nyilvánvalóan sokat dolgozott a grafikus. Kinek ez, kinek az tetszhet, én egyikben az ihletett pillanat ritka gyümölcsét ízlelgetem, a másikban viszont a kitartás, konokság, következetesség fog meg, az, hogy a művész nem mindig törekszik könnyű sikerre, s nem csügged el, ha az első vonalak nem hozzák meg a sikert, hanem kikényszeríti az eredményt, megdolgozik érte, de úgy, hogy a verejtékszag azért ne érződjék, ne lopakodjék elő a végül is szép alkotás mögül.

„Szeretem az embereimet" — vallja Móra. Ez meg is látszik művein, s ha valamit ajánlhatok, az az, hogy ha ő szeretettel közeledik alanyaihoz, mi is úgy tekintsünk műveire. Megérdemlik.

HERÉDI GUSZTÁV

Móra Edit, gyermekképzőművén 4.

L.: Csuta Anna

— : (— mű —)... Műmelléklet: 2

Tiszalaj, Szeged, 1977. március XXXI/3.

Móra Edit

Munkája, kerámia, (repr.)

Tisztatáj, 1977. Márc.

Móra Ferenc, író, régész

- Móra teljesebb, hitelesebb arcképét viheti magával onnan a látogató a muzeumból is, ahol Juhász Judit beszélgetett róla Dr.Trogmayer Ottó igazgatóval.

- Vajon a Móra kiállitásra látogatók mennyit tudnak Móra Ferencről? A muzeumigazgatóról?

- Kevesen tudják azt,amit a házban ma élők tudnak,hogy Móra mennyi mindent köszönhet ennek az épületnek a vidéki pántlika mérésnek,régészetnek,a könyvtárosságnak,egyik méltatója irja, hogy a régész Móra nélkül nem született volna meg az iró Móra is, hiszen, vissza-visszatérései abba a közegbe,ahonnan elszármazott, szükségszerüek voltak számára, és a régészet jtalán az egyetlen ut volt,amelyen keresztül újra kapcsolatba juthatott a tanyák népével, a kutyahitü döncökkel,habikkal, és a Mátrai kéményseprőkkel,ahonnan ujra és ujra élményeket meritett,történeteket, na most,hogy hogy élt itt, kortársai mesélték el, olvashatjuk tárcáiban, novelláiban, de talán azt mondhatnám, hogy a levegő, amit Móra terentett, körülöttünk van,és ugy gondolom,hogy itt mindenki, a könyvtárban is, és a muzeumban is azon igyekszik,hogy ezt az atmoszférát, ezt a miliót fejlessze tovább, engedje meg,hogy idézzek néhányat a muzeumról Móra Muzeumáról, amit ő maga irt, és amit már a kortársak irtak róla. Először annyit kell mondanom,hogy 19o4.november 28-ától

1979. VIII. 5. Kossuth 9.00 /T./
Kultúrális Magazin

dolgozott a Kulturpalotában,1934.február 8-án bekövetkezett halaláláig.
- Tulajdonképpen Tömörkény István volt az igazgató akkor,amikor még ő mint könyvtárnok idekerült.
- Hát mint könyvtárnok, mint mindenes,kulturmindenes, és kulturmindenes lett később is,amikor ő igazgatói széket cserélt 17-ben. Érdekes megfigyelni,hogy a személyes följegyzései, amelyek itt a leltárkönyvekben katalógus cédulákon vannak rajzai, anyagok meghatározásai, 9o4-től 917-ig tartanak, 17 után egy nagy szünet, törés következik be, nyilván magára vette az egész ház minden gondját,baját, és ez megakadályozta őt abban, hogy a kevelt művészetekben jobban elmélyedjen. De ásásai, gyüjtő utja tovább folytatódtak. Nos,az igért idézet. A muzeum termekben kalauz nélkül is bárki eligazodik. És ez az,amivel a szegedi muzeum megelőzte az ország minden muzeumát,amivel ugy meg tudta fogni a közönség érdeklődését. Világos,és tanult, vagy tanulatlan ember részére egyformán érthető magyarázatokat talál a látogató a régiségtárban, a képtárban, a néprajzi tárban is. Minden lépten-nyomon hozzádörgölődzik a tudáshoz, és ha akarja, ha nem, elviszi magával, mint ahogy a mezőn sétáló ember akaratlanul is elviszi a ruháján a vadvirág belekapaszkodó magját, és szórja, terjeszti, amerre jár, anélkül,hogy tudna róla, irja Móra 1927-ben.
- És azt hiszem,nagyon szivesen idézte Trogmayer Ottó a muzeum mai igazgatója ezt a kis részletet.
- Idéztem, azért, mert büszkék vagyunk arra, hogy a muzeum kiállitásai ebben a szellemben alakulnak napjainkban is, arra törekszünk,hogy mindazt,amit a tudományos erőkkel összehoztunk, azt a közember számára érthetően adjuk közre, tehát ahogy Móra közkincsé tette mindazt,amit kiásott,mindazt,amit összegyüjtött, mi ugyanúgy próbáljuk mindezt közkincsé tenni. Azt hiszem,hogy ennél méltóbban nem áldozhatunk Móra Ferenc emlékének.
- Itt a Móra kiállitáson megkerestem, majdnem,hogy elsőként nem tudom,hogy illik-e ezt elmondani, a személyek körül miniszterének fotóját. Kotormány Jánosét,aki olyan nagy tisztelettel kisérte végig itt a munkájában, és csakugyan jobbkeze volt.
- Még ismerhettem Kotormány János, nagyon öreg, fehérhajú hosszú vállig értő haja, nagy szárnyasbajuszú kun ember volt, szúrós fekete szeme,hát mindenki megismerheti, hiszen a ház előtti Móra szobor tövében ő ül.Egy kibontott kövekalászon. Valamilyen módon szerencsésen találtak egymásra, Móra megértette Kotormány tudásszomját, érdeklődését, ügyszeretetét, hiszen a közrendőrből, a városi közrendőrből lett azután könyvtári muzeumi szolga, majd később lakást is kapott,és hát haláláig a Kotormány tényleg személyek körüli miniszter és mindenes jobbkeze volt, a citerakészitéstől az ásatásokig, a tárgyak vásárlásától,azoknak a megtisztitásáig,mindenhol

érezhettük Kotormány nyomát, sőt, Kotormány összegyűjtötte Mórának a kidobott kutyanyelveit, a szemétkosárból, gondosan megőrizgette, és nagy kéziratgyüjteményei egy része például éppen ezekből a rendkivül értékes kéziratgyüjteményekből származik.

- Önnek melyik a kedves képe itt a falon sorakozók közül?

- A legkedvesebb képem nincs itt a falon, ahol Móra ül,ásatáson jegyzetel, keresztbe a lába, alatt keresztben egy csontváz, és a muzeumnak az adattárában van nagyon sok olyan felvételünk,ahol ásatáson kapta el a pillanat, itt a képek egy része már beállitott kép.Iróasztalánál, jubileumánál,most készitünk egy nagy állandó kiállitást, egy Móra emlékszobát készitünk, ahol az ő butorai, hivatali butorai lesznek, személyi használati tárgyai, és fejezetenként az ő rettentően széleskörü népköltési területe, hiszen természetrajz szakos tanár volt, gyüjtötte az ásványt,a csigát, itt is van megint egy idézet,amit ha ön fölolvas,1919-ből származik, rögtön érzi a természetrajz tanár fogalmazását,és ugy szeretetét.

- azaz, a Szegedi Muzeum legnépszerübb látnivalója a pillegyüjtemény. Különösen az egzótikus-féle. Csupa szivárványszinü repülő, drágakő, gombostüre füzve. A drágakő pedig itten nem is éppen metafóra. Vannak olyan ritka pillék, amik többetérnek egy marék szegényesebb drágakőnél.

- Most valamit a természettudósról.De etnográfus is volt,éppen legnagyobb régészeti megállapitás,vagy számomra a legfontosabb régészeti megállapitás,mely etnográfiai inditékú, 19o7-ben kezdtek gyüjteni néprajzi tárgyakat,és rövid idő alatt Tömörkényivel egy négyezer darab tárgyú gyüjteményt hoztak létre, a multszázadi nagyon értékes textilek, bútorok, használati tárgyak,műhelyek, komplett műhelyek, Nos,Móra azt irta,hogy a részégszet megkövesedett néprajz, és a néprajz élő régészet.Azért beszélek ennyit a régészetről,mert én is az vagyok. De mennyire igaz egy-egy csontváz, egy apró kovakő,vagy egy rozsdásvaskés mögött mégis az embert,a mindennapok emberét kereste, azt, akivel ő találkozhatott,amikor kiment a tanyák közé.

- 45oo éves temetőt talált, illetve tárt fel Deszken Móra Ferenc. Mennyire jelentős ez ma már? Mert akkoriban igen nagy vihart kavart.

-Jáj,ásatásra hallatlan szerencsés keze volt Mórának, az első nagy ásatása,ami 9o5-től tartott a 14-ig,a háboru kitöréséig, a Torontál megyei Csókán, Kőkori falut tárt fel,ami mai kutatásaink szerint is alapvető fontosságu,és külön érdekes,hogy Móra felismerte már akkor,tehát évtizedekkel megelőzve a, hogy ugy mondjam, professzionista régészeket,hogy milyen jelentősége van a leleteinek,azután később egyre gyakrabban Szeged környékén,tehát a 2o-as évektől Szeged környékén ás, amit ön emlitett az egy réz-kori,és bronz-kori temető,mind a kettő elnevezést nyert. Na most tudnunk kell,hogyha valaki egy új népet,vagy egy új kulturát talál, akkor a névadóhelyről nevezik el,ugy hogy ha van a rézkorban Desziki csoport,és a bronz-korban is egy Desz-

Horizont,ez szintén,amit Móra leleteiről neveztek el,sőt a harmadikat hozzáteszem, itt a városon talált temető, amit tárt fel, arról Pitvaros csoportot neveztek el,hát ez egy régésznek nem adatik meg az életében,csak minden tizediknek, hogy egy olyat találjon, ő pedig számos együttessel gazdagította a muzeumot, és külön ki kell emelnem az Avar-kor utáni érdeklődését, mintegy 2ooo avarsirt tárt fel, amik hát hol sirok, hol nem azok címmel többszörösen emlit novelláiban, tehát
- Igen,
- tárcáiban, gyakran, és nagyon jó szimattal fedezte fel a jó lelőhelyeket, Deszken, Szőregen, Szeged környékén. Hallatlan érdekes,izgalmas a szakember, és a mindennapi látogató számára is különleges gyüjteményt hozott össze, amiből egy nagy állandó kiállitást épitettünk a Hunok,avarok,magyarok cimü kiállitást, ami csaknem kizárólag Móra leleteiből van, külön meg kell emlitenem Szegeden a nagy Széksósi arannykincset, ezt Móra 1926-ban fedezte fel, ez egy hun királyi temetkezés,aholaz elégetett fejedelemnek mindenegyes tárgya aranyból volt, mind máig,idézőjelben, ez a világon a leggazdagabb hun sir.
- Mennyire játszott szerepet Szeged közéletében az újságiró Móra,és egyátalán mennyire hatott azokban az években?
- Szóval várták az emberek Móra véleményét,és ez különösen kihangsúlyozódott,a forradalom, ellenforradalom után,amikor is aztán háttérbe is szoritották őt egy ideig.
- De hát magánéletére nem volt jellemző az a láthatatlanságra való törekvés?
- Azt mondják, hogy rendkivül kitünő előadó, gyönyörüen beszélt szegediesen,az őző-nyelvjárást talán a legszebben beszélte, mondja Bálint Sándor,aki hát ennek szakértője és hát ő hallotta többszörösen előadásait,és ezt talán nem nevezem magánéletnek. Mert ő egy ügyet képviselt. Képviselte a muzeum, a kultura, és a magyar parasztok és a magyar irodalom ügyét. A magánélete , az az otthoni magánélete. Arról keveset tudunk.
- Akkor a Móra emlékszoba megszületésének valóban itt az ideje. Ugy-e?
- Szeretnénk,hogyha születésének loo.évfordulóján,amikorra Szegeden egy tudományos ülésszak lesz, ünnepi tanácsülés a városházán, a tőrony alatt, akkor mutathatnánk be a közönségnek,és remélem,hogy a szabadtéri játékok során sokezren meglátogatják,és jobban megismerik Mórát, az általa gyüjtött tárgyakon, a kéziratain, följegyzésein, a birtokunkban lévő fényképeken át is kedvet kapnak méginkább a Móra regények, novellák olvasásához.

- A Rádió Kulturális Magazinját hallották.A szerkesztő munkatársa Bálint Marcel,a zenei munkatárs Szirányi János volt. Szerkesztőtte és a müsort vezette Sediánszky János.

1021

Mora Gábor művészettörténész.

1972. X. 19. Kossuth 16.05 /11/ T.

Budapest titkai

- Ha megkérdeznék tőlem, ki ismeri legjobban Budapestet, Mora Gábor művészettörténészre szavaznék. Nagy élmény ha ő vezeti a TIT budapesti sétáit, s ha ő tart előadást a fővárosról, ahogyan a művelődésiházakban mondják, mindig tömegjelenet van. Kedves Mora Gábor beszéljünk ma a főváros rejtett szépségeiről, régiségeiről, házak, utcák történetéről. Olyan részletekről, amelyek kevéssé ismertek. Kezdjük talán Budán a vizivárosban.

- Az első kerület az meglehetősen szivemhez nőtt mert hisz ha arra gondolok, hogy viziváros, Magyarországon akad mondjuk Győrött, akad Esztergomban, azután hirtelenjében arra gondolok, hogy akad Baján, akad Pozsonyban vizivárós amikor Magyarország területén kimondják ezt a szót, hogy viziváros mindenki elsősorban és talán egyedül és egyértelműen a budai vizivárosra gondol, hát ami azt illet ennek a budai vizivárosnak a múltja, ugy testvérek között kétezer esztendős, azt hiszem a mai fő utca az a római korban már éppen ugy főutvonal volt mint a középkorban vagy a török világban, hiszen a mai fő utca vonalán mentek annak idején 1456-ban, Hunyadinak és Kapisztránnak a seregei Nándorfehérvár felé. De ezen az utvonalon megfordultak, Mátyás király fekete seregeinek a tagjai, ezen az utvonalon a törökök éppen ugy vonultak mint 1686-ban a felszabaditó seregek, 1848-ban 1849-ben mind a magyar mind pedig az osztrák hadak, tehát ennek az utvonalnak kétezer esztendős multjához kétség nem fér. Sőt mi több, a kétezer esz-

1972. X. 19. Kossuth 16.05 /11/ T.

Budapest titkai

- Ha megkérdeznék tőlem, ki ismeri legjobban Budapestet, Sora Gábor művészettörténésszre szavaznék. Nagy élmény ha 6 veszeti a TIT budapesti sétáit, a ha 6 tart előadást a fővárosról, ahogyan a művelődéshazakban mondják, mindig tömegjelenet van. Kedves Mora Gábor beszéljünk ma a fővárosa rejtett szépségeiről, régiségeiről, hának, utcák történetéről. Olyan részletekről, amelyek kevésé ismertek. Kezdjük talán Budán a vizivárosban.

- Az első kerület az megismetésen szivemben nőtt mert hisz ha arra gondolok, hogy viziváros, Magyarországon akad mondjuk Győrött, akad Esztergomban, azután hirtelenjében arra gondolok, hogy akad Bajza, akad Pozsonyban viziváros amiker Magyarország területén kimondják ezt a azót, hogy viziváros mindenki elsőszorban és talán egyedül és egyértelmüen a budai vizivárosra gondol, hát ami azt illet ennek a budai vizivárosnak a múltja, ugy testvérek között kétezer esztendős, azt hiszem a mai fő utca az a római korban már éppen ugy főutvonal volt mint a középkorban vagy a török világban, hiszen a mai fő utca vonalán mentek annak idején 1456-ban, Hunyadinak és Espinstrónnak a seregei Nándorfehérvár fele. De ezen az utvonalon megfordultak, Mátyás király fekete seregeinek a tagjai, ezen az utvonalon a törökök éppen ugy vonultak mint 1686-ban a fölszabadító seregek, 1848-ban 1849-ben mint a magyar mind pedig az osztrák hadak, tehát ennek az utvonalnak kétezer esztendős múltjához kétszág nem fér. Sőt mi több, a kétezer esz-

tendős multnak az egyik utolsó tanuját azt kereken 100 esztendővelezelőtt fölkellett robbantani, ez a budai népszinháznak vált az alapja a még budai népszinháznak az épületét már a rómaiak épitették, egy partvédő erődként és ennek a partvédő erődnek az alapfalaira kerültek Mátyás királynak az istállói, ezt az épületet fölhasználták a Láncshidnak az épitése idején raktárul és egyébként is az épitési területen, majd pedig 1861-ben Molnár Györgynek itt nyilt meg a Budai Népszinháza. A Budai Népszinház nem volt hosszú életü, mindössze 10 esztendeig élt, de ez a tiz esztendős élete során ház kezdjük talán ott, hogy a szinháznak az első függönyét egy akkor Münchenbe készülő éppen a Rókus kórházban nem sokkal az előtt a vakságtól megmentett fiatal festő készitette, akit a kkor Lib Mihálynak hivtak még, később pedig Munkácsi Mihály tett világhirre szert. Ebben a szinházban kezdte a pályafutását a 12 éves Kölesi Lujza, akiből később Blahánné lett, ebben a szinházban lépett először budapesti, illetve Pest budai deszkára Jászai Mari, ugyancsak a későbbi férje Kassai Vidor, azután ennek a szinháznak az igazgatója Molnár György, akiPárizst is megjárta ott tanulta ki tulajdonképpen a rendezés művészetét, mert a magyar szinháztörténelemben tulajdonképen mai modern értelemben véve ő volt az első rendező, ő probálkozott, illetve foglalkozott először jóval Paulai Ede előtt az "Ember tragédiája"nak a szinre alaklamazásával. Természtesen nem sikerült, nem a szinrealkalmazás, hanem a megvalósitás, mert érdeklődés nem volt, de

hogy a szinházak valamelyest fönn tartsa ő vol t az aki az Offenbach operetteket és először Pest-Budán szinpadon bemutatta tehát ott ahova ő az Ember tragédiájának a a fönnséges mondatait, szavait, jeleneteit szánta, ott táncoltak először Pest-Budán példának okáért Kán-Kánt.

- Miért Tárnok utca, a Tárnok utca ?

- Azért Tárnok utca a Tárnok utca,mert ott ahol most a Tárnok utca és a Szentháromság tér sarkán az a meglehetősen csúnya üzletsor van, körülbelül azon a helyen állott a Brusszlikoknak a budai palótája. És Brusszlik József gróf pedig az tárnok mester volt. És innen kapta a Tárnok utca a nevét. Egyébként 1800 májusában, amikor Beethoven Budán járt, amikor a Városinházban, József Nádornak a felkérésére hangversenyezett, amikor Punttóval nagyon szép magyar neve volt egyébként ennek a kürtművésznek Hans Stichel a kürtversenyt játszották, nyilván való, hogy Beethoven itt a Brusszlikoknak a budai palotájában szált meg.

- A pesti Belváros a centrum a hivatalnak negyed éppen Pest legrégebbi része. De azt hiszem, hogy talán a Magyar utca őrzi itt a legrégebbi titkokat, a házak udvarában.

- Hát a Magyar utca is, mert ha elindulunk a régá városfal nyomában a Deák Ferenc utcában, azután a Tolbuhim körúton a Múzeum körúton keresztül, hát ennek a hátsó pontjába esik a Magyar utca, többek között a Múzeum körut és a Magyar utca között van a nagyon szép Unger ház, amely Unger háznak az épitője volt, Ybl Miklós. Ybl Miklósnak a korairomantik

kus korából való, abból az időből , amiután következett például a Sándor utcában a Bródi Sándor utcában a rági képviselőház épitése, az 1850-es évek elején épült ez és ebben a házban a városfalnak a szomszédságában élt Erkel Ferenc a fiaival egyetemben, az 1870-es években. Az 1870-ben az első asszfaltos járda a Kossuth Lajos utcában volt. De ha már itt tartunk 1871-nél, 1872-ben a Váci és a Dorottya utca és a korzó kapott asszfaltot. Tehát éppen 100 esztendővel ezelőtt, sőt 1872. augusztus 1-én, tehát éppen megint csak 100 esztendeje kezdtek a Margit híd épitéséhez. Aztán ,hogy valami huncutságot is mondjunk, ez ugyan a legöregebb ezek közül a három adat közül, 1870-ben a Deák téren megépült 3757 Ft és 50 karajcár költséggel az első igy van az akkori fővárosi jelentésben, diszes illemhely. Itten az ötödik kerületben van egy huncutnevü tér, azelőtt Szerviták tere volt, most Martinelli tér. Egyszer ugy kuriozun képpel megkérdeztem az embereket a tér sarkán, hogy ki ez a Martinelli. Egyik azt mondta, hogy, hát valami mai olasz költő, aztán kérdeztem mást, Martinelli, hát ez biztos valami olasz forradalmár, hát tuéajdonképp és még mondtak egy pár huncutságot. Ki volt ez a Martinelli. Az Invalidusok házának a pattantyus laktanyának a mai központi városházának az épitője a XVIII. században. Egyébként az ő keze nyoma van rajta Szervita tér a tér egykori névadó templomának is a tervein, ő volt a pozsonyi országgyülési palotának az épitője és ugyancsak ő volt az prágai invalidus rokkantháznak az épitője.

Az Engels teret a XVIII. században Ujvásártérnek nevezték, hát ehhezj hozzátartozik az, hogy ez a régi városfalon kivül esett és itt volt először egy török temető, majd pedig a városnak a temetője, amit azután közegészségügyi okokból természetesen megszüntettek és az volt a szokás, hogy 30 legalább 30 esztendeig a felhagyott temetők fölé nem épitkeztek, tehát azért abból sétaterek, vagy küzönségesen terek, de igen gyakran mint ebben az esetben is Vásár tér lett. Ha kérem ha már itt tartunk a Vásár téren, az új Vásár tér 12-es számu házban a mai Engels tér 2-es számu házban élt akkor amikor az új épületből szabadon bocsájtották Madách Imrét 4 hónapon keresztül. Minden valószinüsége meg van annak, hogy ebben a házban ami azóta nagyon kevenet változott az 1850-es évek óta ebben a házban született meg tulajdonképen az Ember tragédiájának az első koncepciója. Erről emléktábla ugy a házon nem beszél. A szomszédságában az Engels tér 1-es számu házban volt az egykori Blumenstrauchhoz ~~Suman Stefihoz~~ cimzett magyarhl a Virágbokorhoz cimzett vendéglő, a házat Hibl József épitette és ő maga is nagyon gyakran nagyon szivesen időzött ennek a kocsmának az asztalai mellett, sőt, hogy nemondjak mást Liszt Ferenc ugyancsak ennek a Brumen Stefi nevü magyarul mondom Virágbokor vendéglőnek ugyancsak gyakran volt a vendége, de hogy hozzánk közelebb esőt is említsek példának okáért még Mikszáth Kálmán is.

- De valamit szükebb hazámról is a Bródi Sándor utcáról, azt hiszem ez szintén elég régi része Pestnek.

- Hát eléggé régi része Pestnek ennek a régi az 1800 előtti neve, Stadtmeier-Gässl volt. Városmajor utca és mikor lett ebből Bródi Bándor illetve Sándor, sőt mi több Főherceg Sándor utca. 1801-ben amikor József Nádornak az elsőfelesége amikor megszülte volna a gyerekét, hát a Pest városi tanács elhatározta, hogy róla fogja elnevezni Stadtmeier-Gässl-ét és még az ifju princ meg sem született, amikor már az utcát elnevezték Főherceg Sándor utcának, mert végtére is a Sándor orosz cárnak az unokája lehetett volna mint Sándor. Az közismert dolog, hogy a főherceg meg nem született, illetve halva születettés az édesanyja a nagyon szép és ifju 19 esztendős Maria Pavlovna ugyancsak meghalt. A Calvin térnek ez a neve, hogy Széna piac, ez egészen az 187o-es évekig megmaradt, amikor a több Budapest, illetve Pest-Budai Széna piacból és Széna térből különböző neveket csináltak, nehogy összekeverjék összetévesszék és igy valót véletlenségből megmaradt a budai Széna piacSzéna térnek még ma is napig is a pesti Széna tértől pedig Széna piacból a közeli Calvin tér lett a téren álló Calvin téri templomnak a jóvoltából Calvin tér lett.

- Emlékszem egy régi közös riportánkra a Pilvax tábláról volt szó. Vajon emléktábla körül azóta is voltak hasonló viták.

- Emléktábla körül a legkönnyebb vitázni, mert hiszen egyik embernek valaki nagyon kedves és ennek föltétlenül szeretne emléktáblát állitani azután természetesen utána kell nézni hogy ugy mondjam csuf mai szóval ki kell értékelni azt, hogy

az emléktábláknak az állitása jogos-e vagy sem. Hát természetesen a Pilvax esetében az emléktábla állitása teljesen jogos volt. Ott inkább csak a helynek a meghatározása az okozott nehézségeket, mert sem a Petőfi Sándor utca, sem a Pilvax köz i oldalán az épületnek vagy az épületeknek nem lehetett egy tenyérnyi olyan helyet sem találni ahova az emléktáblát méltóan el lehetett volna helyezni. A háznak a kapualjában visont pontosan a Pilvax kávéháznak legalább is az egykori légterében került az emléktábla.

- És arra volt már eset, hogy át kellett helyezni egy-egy emléktáblát ?

- Hát emléktáblák áthelyezés ű az eléggé gyakorib előfordul a legérdekesebb az volt az utóbbi esztendőkben, amikor a XI. kerületben a Villányi utról kiinduló Esze Tamás utcát az utána következő Balog Tihamér utcával egyesitették és igy Balog Tihamér utca lett az egész utca igy az utcának az utca jelző emléktáblája Esze Tamásról egyébként ennek a nagyon szép emléktáblának Solymári Valkori László az alkotója aki a közelben egyébként a Kelenhegyi uti művésztelepen működik. alkot és ezt az emléktáblát azután ha most jól emlékszem a XVII. kerületi Esze Tamás utcának az egyik házfalára helyezték el, igy a polifériai kerület egy nagyon szép és értékes utca jelző emléktáblához jutott.

- Hova vezet legszivesebben budapesti sétákat ?

- Hát erre nagyon nehéz válaszolni, mert budapesti séták, bizony már ugy idestova 40 esztendeje vezetgetek és az első

időkbem Budapest X tiz kerületében vezettem a gétáat, azután Budapest 14 kerületében most pedig a 22 kerület vármelyikében, mert bár budai szülött vagyok Vizivárost tartom a szülővárosomnak, de örólam ugy tudják, hogy mind a 22 kerületében Budapestnek lokálpatriota vagyok.

- Bámulatos az, hogy ön mennyire beleásta magát Budapet történetébe, azt sem mondhatom ugy ismeri Budapestet, mind a tenyerét, mert jobban ismeri, hiszen a multját is ismeri, ezer évekre visszamenően.

- Hát ez roppantul egyszerű dolog. Volt nekem két nagyapám, az egyik épitész volt, a másik tanitó, tanár. Az épitésznek nagyrésze volt Budapest mai formájában hiszen a körösztapját ~~Kari~~ Miklósnak hivták, amásik nagyapámnak pedig igen nagyrésze volt abban, hogy részben a Józsefváros részben pedig Óbuda megmagyarosodott. Hiszen az egyik nagyapámnak köszönhetem a budapesti érdeklődésemnek az egyik alapját az ő éremgyüjteményét, a másik alapja pedig az volt amikor édesapámmal az ő édesapjával járt először jártam a Vizivárosi temetőben, ahol Versegh Ferencnek a sirjával az árvaház alapitó Mayer Ferencnek a sirjával először találkoztam, velejártam a tabáni temetőbe, ahol Virág Benedeknek találkoztam először a sirjával, dehát, hogy is mondjam azt van egy nagyon szép kinai közmondás amelyik ugy tartja, Aki a multat nem ösmeri, az a jövőt nem épiti. Énnekem pedig nagyon nagyon szándékom ameddig még az életem tart épiteni ami jövőnket ami lehetőleg szebb lesz jobb lesz, mint az a

mult amit én a magamébállete multjának nevezhetek.

Kedvés hallgatóink! Nagy Piroska beszégetett Mora Gábor müvészettörténésszel.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1915 JUN 16
Esti Hirlap
dr. Móra Gábor művészet-

BUDAPESTI SÉTÁK

Új Nereidák kútja

Visszaállítják az eredeti helyére

1021

Vannak európai városok, amelyek falai között régi korok remekművű szobrai köszöntik az arrajárót, évszázadok óta ugyanazon a helyen. Budapest nem tartozik az ilyen városok közé. A tereken, az épületeken látható legrégibb szobrok nem idősebbek 100—200 évesnél, kevés köztük a jelentős alkotás, sokat többször felújítottak.

— Pedig a tavaly feltárt Anjou-korabeli leletek *virágzó magyar szobrászművészetről tanúskodnak* — mondja *dr. Móra Gábor* művészettörténész. — A hazai mesterek budai kőből faragott szobrai felveszik a versenyt a kor legszebb európai alkotásaival. Nálunk készült például a középkori Európa legkorábbi bronz lovas szobra, a Sárkányölő Szent György, a Kolozsvári testvérek műve. Budapesten csak a másolata látható, az eredetit I. Lajos a cseh királynak ajándékozta.

BRONZ LOVAS

Középkori és reneszánsz szobraink nagy része a török időkben elpusztult. A barokk művészet egy-egy gazdag arisztokrata lakóhelye körül virágzott fel. A hatalmat, fényűzést kifejező stílus igazán reprezentatív alkotásaihoz az ő pénzük, az ő vagyonuk kellett. A budai polgárság, más mecénás híján, maga gyűjtött, adakozott, szegényes ízlésével maga alkotta meg a kor kevés barokk köztéri szobrát. Vallási tárgyú, de erősen gyakorlati indítékú alkotások voltak ezek. Hallgassuk meg néhány budapesti szobor történetét.

A PESTIS-OSZLOP

— A XVIII. században a közegészségügy és a közbiztonság éléggé az égiek kezében volt... Ha árvíz fenyegetett: Nepomuki Szent Jánosnak állítottak szobrot. A soroksári templomnál szép, értékes Szent János-figurát találunk. Ezt vagy a mesterét azonban valószínűleg Bécsből hozatták a Grassalkovich grófok. A pestis elleni védőszentek, Szent Rókus és Szent Rozália szobrai a Rókus-kápolnán láthatók. Ugyancsak a pestistől óvott a Szentháromság-jelkép is. Ilyet állíttatott fel 1705-ben a budai elöljáróság a Nagyboldogasszony-templomnál. (Ma: Mátyás-templom.) Három esztendő múlva mégis kitört a pestisjárvány... Ekkor a budaiak újabb fogadalmat tettek, másik Szentháromság-emlékművet ígértek az égieknek. Az első a Zsigmond téren található. A második, az 1711-ben készült, úgynevezett Pestis-oszlop ma is a Szentháromság téren áll. Tizenkét szobor díszíti. Megalkotásakor az alsó részén még tizenkét szobor volt oszlopokon, de ezeket később a forgalom miatt el kellett távolítani. Pusztult, rongálódott, kiegészítették, figuráit újrafaragták. A felszabadulás után az eredeti alapján restaurálták a Pestis-oszlopot.

HÍRESSÉGEK ARCMÁSAI

A szomszédságában találjuk *Stróbl Alajos* István király-emlékművét, amelyet 1907-ben avattak fel. Különös érdekessége, hogy figurájának modelljei *korabeli hírességek*. A koronázást ábrázoló dombormű Henrik császárát például *Wekerle* miniszterelnökről mintázta a művész. *Gizella* királyné trónszéke mellett imádkozó asszony: *Stróbl Alajos anyjának*, egy másik nőalak a mester *testvérének* vonásait viseli. A koronát tartó nőfigura *a művész feleségének hasonmása*. Az egyes jeleneteken a figyelmes szemlélő felfedezheti *Schulek Frigyes*, a híres építész és *Benczúr Gyula* portréját, *Stróbl Alajos* önarcképét. Az egyik dombormű témája: Bécs hódolata István király előtt. *A földig görnyedő férfi modellje nem más, mint a század eleji Bécs magyargyűlölő polgármestere*...

1905-ben a város elhatározta, hogy szobrot állít *Vörösmarty Mihálynak*. Lelkes adakozás kezdődött, úgyszólván mindenki küldött pénzt. Ezt követően a császár még tíz szobor felállításához járult hozzá, köztük Zrínyiéhez, Bocskaiéhoz és Bethlen Gáboréhoz. A két utóbbi sokáig a Köröndön állt, később a Millenniumi-emlékműre került, Rudolf császár és III. Károly szobrának helyére.

LENDVAY ÉS BERZSENYI

Egyik legrégibb köztéri szobrunk, *Dunajszky László műve, Lendvay Mártonnak, a múlt század első fele nagy színészének állított emléket*. A szabadságharc bukása utáni első emlékszobrot *Vay Ádám* készítette el: *Berzsenyi* alakját faragta kőbe. A ferencesek pesti temploma előtt állt a Nereidák kútja. A forgalom miatt lebontották, s Kőbányán, az akkori Liget — ma Zalka Máté téren — állították fel. A háború alatt súlyosan megrongálódott. Most *Győri Dezső* szobrászművész műtermében kel új életre. Ha a Felszabadulás téri metróállomás elkészül, a kút visszakerül eredeti helyére.

M. Szántó Judit

nyezésére *megvizsgálják, hogy milyen módon lehetne a jövőben Budapestre is bányavizet juttatni.*

A bányákból évente kiszivattyúzott 400 millió köbméter vízből — ennek körülbelül a fele ivóvízminőségű — ma *58 millió köbmétert használnak fel.* A többi még elvész a Duna és a Tisza vízgyűjtő területén. A tervek szerint 1985-ben már 100 millió köbméter karsztvizet szállít a települések vízvezeték-hálózata.

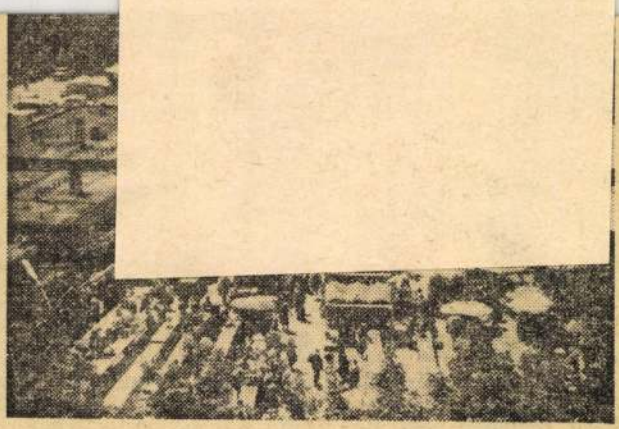

Z UTAKON

övedékként...

ő után • A bukósisak haszna

az állandó gyakorlat, a vezetéstechnikai készségek olyan beidegződése, ami például más járművek vezetőiben már begyakorlott készséggé fejlődött. Márpedig a motor olyan jármű, amely a gyakorlatot, a vezetési készséget leginkább megköveteli. A motor egy nyomvonalon haladó jármű: a vonó-, oldalvezető, gyorsító és fékező erőket a gumiabroncs igen kis, alig 5—6 centiméter széles, 10—12 centiméter hosszú elipszisen viszi át az úttestre. Száraz úton nincs különösebb gond, ha viszont az úttest nedves, az útfelület és a gumiabroncs között nincs közvetlen érintkezés, csupán két-három tized milliméternyi vízréteg — a gumiabroncs, mint vizen a csónak — *ezen a vízrétegen fut. Ilyen esetben a motort sem kormányozni, sem fékezni nem lehet, illetve lehet — csak tudni kell, hogyan.*

FEJSÉRÜLÉSEK

A statisztika szerint a motorost éppen ilyen, vezetéstechnikai fogyatékosságok miatt éri gyakran baleset. Sajnos, az esetek többségében halálos vagy súlyos baleset. *K. H. Bauer*, a Heidelbergi Baleseti Sebészeti Klinika főorvosa kimutatta, hogy amíg az üzemi balesetek között a koponyasérülések aránya mindössze 13,2 százalék, a közlekedési balesetek után már *40,5 százalék.* A halálos végű közlekedési balesetekben ez az arány *mintegy hetven százalék*, ha motorosokról van szó, viszont ennél is több — *80—82 százalék.* A személyautó-vezetők — illetve utasaik — a karambol esetén rendszerint a járműben sérülnek meg, többnyire a kormánykeréktől, a szélvédőüvegtől, a szerelvényfaltól. A motorosok sérülését viszont a bukás vagy az ütközés idézi elő, abban a pillanatban, amikor a motoros elválik a járműtől, *teste eleven lövedékként vágódik — fejjel előre.* Ez a magyarázata a 80—82 százalékos fejsérülési aránynak.

HA HASZNÁLJÁK

Szerencsére az effajta sérülések aránya 1966 — a bukósisak kötelező használata — óta *jelentősen csökkent és csökken.* Természetesen teljes védelmet a bukósisak nem ad, csak biztosítékot, hogy a baleset súlyosságát csökkentse, s a halálos kimenetelű baleseteket megakadályozza. De ezt is csak abban az esetben, *ha — használják...*

A statisztikai előrejelzésekről az is kiderül, hogy hazánkban még hosszú évekig a motorosok alkotják majd a gépjárművezetők és a motorok a gépjárműállomány zömét. Éppen ezért egyáltalán nem mindegy — sem most, sem a jövőben — hogyan közlekednek a városban, az országutakon a motorosok. Hogyan sajátítják el a motorkerékpár különleges adottságaihoz szükséges ismereteket — önmaguk és mások élete, testi épsége védelmében.

Balogh László

1021 /Zene/ Szombat délelőtt III.1.

- Szinte nincs nap, hogy pestiek ne járnánk a Nagykörúton.

1931

Móra Gábor művészettörténész

Közeli ismerősünk - nit ismerős - élettársunk és mégis ha ezegyszer lemondunk a rohanásról, tülekedésről, Nagy Izabellával együtt szép lassan, nyugodtan végigsétálunk rajta, azt hosszan nem fogunk unatkozni.

- Móra Gábor művészettörténész a kalauzunk, azon a hosszú, hosszú sétán, amelyet több mint négyezernégyszáz nagykörúton vezet végig. Igaz ez a séta most képzeletbeli, így aztán nem olyan fárasztó. Mg érdemes visszapillantani a tervekre, hiszen itt nagyon különleges tervekről is szó esett annak idején.

- A nagykörutnak az egyik első tervezője R ejter Ferenc volt. Ugy látta az volna a leghelyesebb, hogy az egykori nagy árok nak, az tulajdonképpen egy holt árok volt, amelyik a mai Margit hidnak a vidékéről indult és a Soroksári útnál találkozott ismét a Dunával, az a holt Dunaág az kissé mélyebb terület volt, tehát ő azt mondta, ezt inkább ki kell kotorni és ebből egy hatalmas Dunacsatornát épiteni és ekörő épiteni azután a pesti nagy, a külső körutat.

- Szegényebbek lettünk azzal, hogy os a hajózható csatorna nem valósult meg egy nagyon szép szinfoltjával a városnak, viszont gazdagabbak lettünk a város fűtőerével, hiszen a Nagykörút lényegében közlekedési szempontból ennek is nevezhető, sőt nemcsak a Nagykörút, hanem a Nagy körúton kialakult csomópontok azt ezt keresztező útvonalak.

- A sugárutakat, amiket összeköt a Nagykorút, azek tulajdonképpen a mai Népköztársaság útjának az egykori sugárútnak a kivé-

telével mind megvoltak. De ezek között összekötettés nagyon csekély volt. Több volt a sikátor, a zsákutca, mint az összekötő utca, ezeken nehéz lett volna gyalog eljutni, fuvarról pedig azt mondhatnám egyenesen, hogy így körösztül vágni a sugárutakról egyikre a másikra az egyenes istenkisértés számba mehetett volna 100 esztendővel ezelőtt. Ezeleőtt 100 esztendővel kezdték el épiteni az első házait. És ami kiépült kereken ötven esztendő telt el. Tulajdonképpen a Nagykörút utánozta a kőből épült főuri palotákat, egypárz üde ~~kivételek~~ szigetet jelentett ilyen alkotóknak a müve, mint Ibl Miklós, min t Hausmann, Lechner Ödön, Hausmanna van a New York Palotája. Hausmannak van a mai házasságkötő terme a Népköztársaság utnak a sarkához közel, amely a Batthiáiaknak a megrendelésére készült és tulajdonképpen a firenzei Strodzi Palotának volt a másolata, és ezenk kivül még a technológiai könyvtárz és a müzeumnak az épülete, a Népszinház utca és a Rákóczi út között.

- Azt hiszem, hogy amelyek házak.....épitészetileg nevezetesek, körülbelül azok azok amelyek különféle okokból történelmileg is nevezetesek, például a New York palota.

- A földszintjén, illetve az alagsorában nyilt meg. Ezelőtt nyolcvan esztendővel a New York kávéház, amelyik hamarosan a magyar irodalmi életnek lett a központja. A legkiszgalmasabb,

a legérdekesebb a karzata volt, a karzaton is az úgynevezett "nyugat asztal". Mert hiszen Osváth Ernő itt szerkesztett hosszú éveken keresztül a Nyugatot, itt a Nyugat asztalánál tette le Kosztolányi Dezső Osváth Ernő elé a "Szegény kisgyermek panaszait", ami egyébként itt kávéháznak a márványasztalainál született. Itt jelentkezett az első novelláival Móricz Zsigmond, többek között a Hét krajcárral. Itt a karzaton fonódott örökösre a barátsága Babits Mihálynak, Kosztolányi Dezsőnek és Karinthy Frigyesnek. Sokminden született itt, többek között a sznódék boszantására, itt álmodtak meg egy soha nem volt ausztráliai írót, ők hárman, azzal, hogy Babits összéit ir róla, azzal, hogy Kosztolányi a müveiből rodit, és Karinthy pedig a müveit a szokásos tréfák módján cikkezi és ezzel teszi népszerüvé. Olyannyira sikerült ez, hogy Heltai Jenő valamelyik könyvnének a mottóját is ezekből az irásokból választotta, sőt valaki még egy vezércikkében is megemlitette ennek a sosem volt ausztráliai irónak valóban egy bülös gondolatát.

1021

Móra Gábor, művészettörténész

1979. V. 18. 10.15. Petőfi /11/ - Vné -

Néhány szó zene közben

- Sokszor beszéltünk az idén százéves évfordulóján a szegedi árvizről. Szeged újjáépitéséről, de kevés szó esett a már-már elfeledett tervezőről, akinek Szeged szép sugárutajait köszönheti. Megkérem Móra Gábor művészettörténész, aki kiásta a terveket a feledés homályából, idézze fel a tervező alig ismert alakját is.

- Leszner Lajos volt az a Leszner familiának a tagja, aki azután a városnak, az új tervezési rendjét megteremtette a hét hatalmas sugáruttal, a mai Április 4-e, Hunyadi János és igy sorolhatnám dél, észak, nyugat fele a sugárutakat, és ezt a hét sugárutat összekötő körutakkel. Ő kinnt járt Párizsban tanulmányozta, Oszmannak /fonet../ a nagy párizsi városrendezőnek a terveit, hazatérve Budapestre ezekből a tervekből mindössze egyetlen egyet tudott megvalósitani, a sugárutat, a mai Népköztársaság útját, ami hát ugye a szép szélességével egyetlen komoly, valamire való útvonalunk, a mai napig is a használhatóság szempontjából. És elkövetkezett 1879 Gergely napja, amikor Gergely meglehetősen megrázta a szakállát és váratlanul, mert ugye a Tisza felől várták a szegediek az árvizet, és huncutul Dorozsma fele nyugatra megkerülte a várost, és úgy öntötte el a Tisza.

- Vajon a tervezőnek volt-e más terve is, ami rán maradt, de nem sikerült megvalósitania?

- Hogyne! Ezek jórészt a Közlekedési Muzeumnak a tulajdonában, jórészt az Épitőművész Szövetségnek a tulajdonában vannak.

1021

- Mennyire voltak ezek reális tervek?

- Nagyon reálisak voltak.

- Csak költségesek?

- Költségesek voltak, mert hiszen tudjuk nagyon jól, hogy amikor a sugárutat megépitették ugye házak százait kellett lebontani, és ezeknek a házaknak, sok száz háznak a helyébe mindösszesze száz egynehány épület kerül be a mai dugárutnak az utvonalá Tehát részben a lakás probléma, ami ugye a rákfenéje minden nagyvárosnak, és a XX. században, ahogy megyünk ki a XX. század bél egyre feszítőbb lesz a világ minden nagyvárosában, és a legjellemzőbb erre, hogy a Leszne Lajos féle tervek azok különbek voltak példánakokáért, mint az akkor bécsi városrendezési ter vek, és akkor sem Bécs sem az akkori monarchiának a másik nagy fővárosa, hanem szörnyü árviz pusztitta Szeged lett az, ahol mindezeket sikerült megvalósitani.

- Ön ismeri Lechner Lajos életrajzát is?

- Sajnos nem. Csak a sirját tudom, hogy a Kerepesi temetőben van. Eredetileg a vizivárosi temetőben volt eltemetve, onnét átvitték a hamvait a tabáni temetőbe, és amikor a tabáni temető füloszlották ezelőtt körülbelül husz esztendővel, akkor nekem szinte fizikai verekedés árán sikerült az ő hamvait átvitetni a Kerepesi temetőbe.

- Késő elégtétel, hogy ma legalább Szegeden emlegetik.

- Meg kell vallanom őszintén, nem nagyon emlegetik. Szegeden emlegetik természetesen Vedves Istvánt, a nagy városépitő és

a nagyx vizmentesitő mérnöknek a nevét. De Lechner Lajosról talán még utcát sem neveztek el. De ez szerény ember volt világ életében - azt hiszem, hogy soha sem bántotta, hogy az ő nevét nem emlegetik,. Általában a Lechner familia hát nehány tagját, a fiatalabb generációból például az épitő művészt Lechner Jenő bácsit még ismertem. Hát ezek egytől egyig a végtenségig szerény emberek, akiknek nem az volt lényege életükben és Lechner Lajosnak sem az volt az élete lényege,hogy ő teremtsen hanem az, amit véghez vitt, az a hazája, az az ország hasznára cselekedte.

- Móra Gábor művészettörténésszel beszélgetett Nagy Piroska.

Móra Gábor művészettörténész

István király várbeli lovasszobráról beszélget az alábbiakban Nagy Izabella, Móra Gábor művészettörténésszel.

Néhány szó vele közben.

1980. II. 21. Petőfi 11.10 /- V. J.-/

Móra Gábor, művészettörténész

Az adásban a Vörösmarty-szobor alkotásáról, annak a mozgalomnak megindításáról és annak nagyon apró részletéről, történetesen a szegény ember ~~20~~ ezüst húszkrajcárosáról beszélget Móra Gábor művészettörténész Nagy Izabellá-~~ról~~val.

Néhány szó zene közben.

1980. márc. 25. Petőfi 11.30 |BA|.

Móra Gyula, MDK
építész

Pécs, Tolbuchin uti lakóházak egyik tervezője.

repr.

MagyÉp 1945-55.

MTI SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
László Móra,
DAILY NEWS
1980 OKT 11

1021

Mit einem Teufelskopf fing es an

In einem Hinterhof im Budapester Außenbezirk Pestlőrinc hat der 1947 geborene Autodidakt László Móra seine erste selbständige Ausstellung. Schon zur Eröffnung der Schau im Rahmen der Weltwoche der bildenden Kunst kamen viele in den hellen, geräumigen Ausstellungssaal der Patriotischen Volksfront (Budapest, XVIII. Bezirk, Vörös Hadsereg u. 177), vor allem junge Leute. László Móra bezeichnet seine Arbeiten selbst als surrealistische SciFi-Bilder. Er will die menschlichen Schwächen bloßstellen und findet, daß er das mit den Mitteln des Surrealismus am besten tun kann. Fratzen mit überdimensionalen Nasen sind für ihn die Verkörperung des Bösen. Als „Frauenkopf" zeigt er ein giftgrünes Ungeheuer mit Hörnern. „Rotkäppchen" schleicht mit Wolfsaugen durch eine feuerrote Marslandschaft. Der „Richter" hat die Waage der Gerechtigkeit an den Zipfeln seiner Narrenkappe hängen, und der „Zeuge" schielt gräßlich. László Móra nimmt mitunter Metaphern beim Wort und hält uns wie Eulenspiegel den Zerrspiegel vor. „Kontaktaufnahme" spielt sich für ihn nicht ganz auf irdischer Ebene ab: in idyllischer Landschaft wird der offene Busen einer schönen Frau, die an Renaissancemalerei erinnert, von den Strahlen eines Ufo's angepeilt. Auf einem anderen Bild erhebt sich ein Atompilz über der zerstörten Stadt. Die Bilder von László Móra wollen in irgendeiner Form den Kampf zwischen Gut und Böse zeigen.

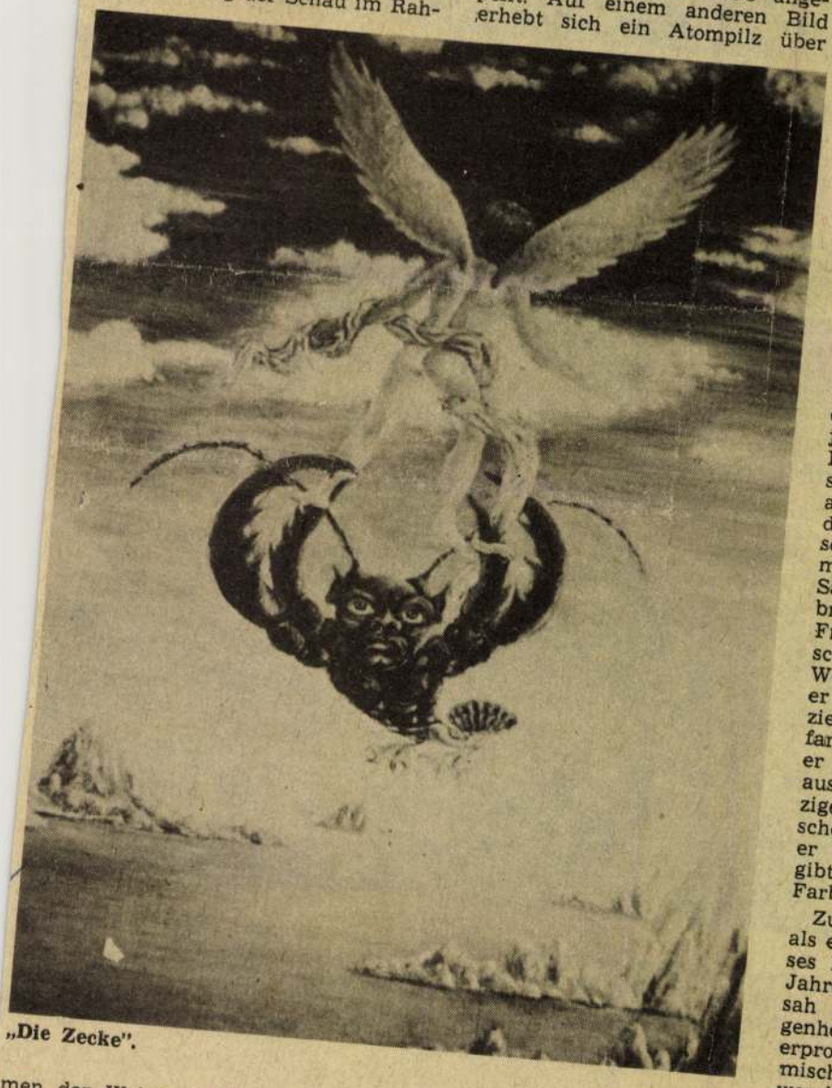

„Die Zecke".

„Ich habe keine Probleme mit der Technik", meint der junge Maler, vielleicht etwas zu selbstsicher. Seine Farben erscheinen rein und leuchtend und etwas transparent. „Das ist kein Zufall. Ich habe die alten Meister studiert, es gibt ja gute Bücher über die Malerei. Die Leuchtkraft der Farben wird durch die helle Grundierung erreicht." Besonders springen Malachitgrün und Purpurrot ins Auge. Auf die Frage, ob er nicht manchmal das Empfinden habe, daß er Hilfe benötige, antwortet er sofort: „Ja! Eine verständnisvolle Ehefrau, die mich ermutigt, könnte mir sehr viel helfen!" Ich hatte allerdings an einen Maler gedacht, der ihn mit Rat und Kritik fördern könnte. Seine Reaktion erscheint mir bezeichnend. Er sagt unumwunden, was er auf dem Herzen hat. Er ist zum zweiten Mal geschieden, hat einen 13jährigen Sohn, arbeitet jetzt als „Reinemachmann" der Hausverwaltung in einem zehnstöckigen Neubau, in dem er aber selbst nicht wohnt. Er verdient damit etwa ein Drittel dessen, was er bis 1976 als Fachmann für Schall-, Wärme- und Säureisoierung mit nach Hause brachte. Nun hat er aber mehr Freizeit, und das ist das Entscheidende. Das Malen ist seine Welt, dafür braucht er Zeit. Als er noch voll arbeitete, hat er sich zielstrebig einen Vorrat an Ölfarben angelegt. Alles Geld gab er für Farben und Fachbücher aus. Verkauft hat er erst ein einziges Bild, aber verschenkt hat er schon achtzig. Die Rahmen macht er aus Holzabfällen selbst und gibt ihnen die zum Bild passende Farbe.

Zu malen begann László Móra, als er bei einem Freund, der dieses Metier schon seit etwa vier Jahren betrieb, dessen Bilder ansah und selbst Lust und Gelegenheit erhielt, sein Können zu erproben. Er quetschte die ungemischten Farben auf die Leinwand und malte einen Teufelskopf. Später erfuhr er, daß der Malerfreund dieses Bild als sein eigenes an ein Mädchen verschenkt hatte. Das reizte László Móra, er dachte, „da muß doch mein Bild ganz gut gewesen sein!" Und da beschloß er, seine Möglichkeiten im Malen auszuloten.

K. Rösicke

Neues
der Ungarischen Presseagentur MTI
BUDAPEST
DAILY

INTERFOTO MTI/TASS

Das sowjetische—kubanische Kosmonauten-Duo Jurij Romanenko und Arnaldo Tamayo Mendez kehrten am Dienstag ins Sternenstädtchen zurück. Unser Bild zeigt die beiden Weltraumfahrer, die wissenschaftliche Experimente an Bord von Salut 6 ausgeführt hatten, mit Angehörigen und Freunden beim Empfang in der Kosmonautenstadt.

Berlinguer:

Keine echte Lösung ohne Kommunisten

Rom, 30. Sept. (DPA) — Die Kommunisten haben gegenüber dabei auch Abgeordnete der DC gegen die eigene Regierung.

während der Dauer der Freise zung innerhalb des staatliche Systems der „Cassa Intergrazi ne" Unterstützungsleistungen b ziehen. Derzeit müssen 78 000 M tallarbeiter im Pkw- und Stah bereich bereits kurzarbeiten.

„Met" g
Wint

New York, 30. Sept. (DPA — Ein enttäuschtes Oper publikum, ein Krach im eig nen Haus und die Aussic auf einen Einnahmeverlu

Móra Márton

nücsmester

Kiskunfélegyháza

l.

Kiss Huvnücs

32. l.

1. Rajzmelléklet

TOMKA EMIL: Hazai Folyóink

MDK

Mórágyi Rózsika,

1910-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 87.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

GANZ-MÁVAG

1968 APR 26
1021

BÉKÉT VIETNAMNAK

Dr. Zomboryné Móra Anikó munkái

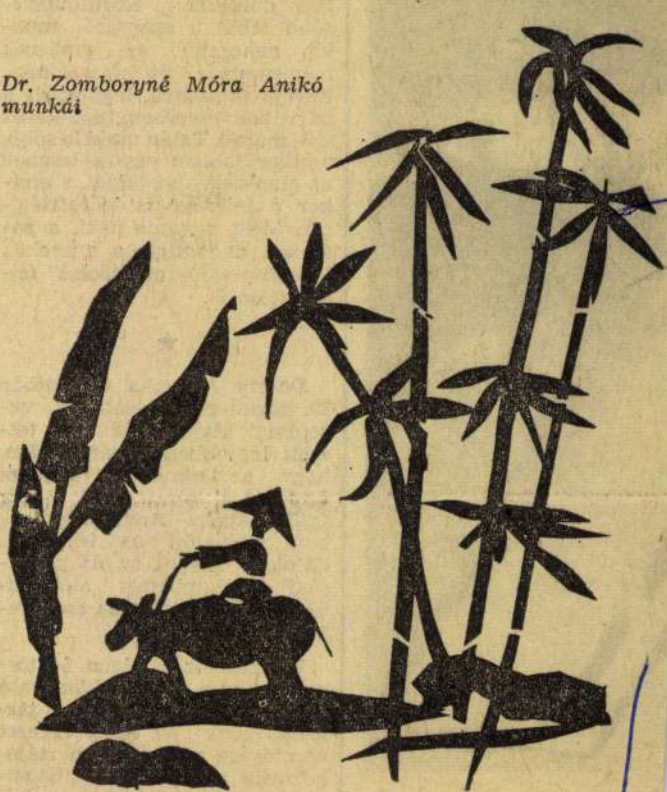

zintről, messzebbre látni

Negyvenen tartoznak az alapszervezethez. A tagok többsége érti a dolgát, helyt is áll a posztján. Igyekeznek magukkal ragadni a többieket is a munkában. Ez azonban nem mindig könnyű, mert a selejt még mindig elég nagy a hajtóműben.

Az öthónapos iskola arra is jó volt, hogy elevenen tartsa benne a tanulási kedvet. Folyóiratokat olvas, részt vesz a gazdaságpolitikai tanfolyamon. Utóbbit azért is tartja fontosnak, mert választ ad olyan kérdésekre, amelyek napjainkban foglalkoztatják az embereket az új gazdaságirányítási rendszerrel összefüggésben.

★

Herczeg László, az acélmű KISZ-csúcsszervezetének a termelési titkára. A tanulásban jártas, mert, ha nem is könnyen, de az öntőszakma mellett elvégezte a technikumot, s részt vett egy KISZ-vezetőképző iskolán. Az öthónapos pártiskolán tanultak birtokában úgy érzi, még könnyebben eligazodik a munkában és a fiatalokkal való foglalkozásban.

Ami Herczeg László egyéni terveit illeti: kérte felvételét a marxizmus—leninizmus esti egyetemére.

★

Magasföldi György, az EKGY építményüzem pártalapszervezetének a titkára 1966 óta. Kezdő létére elég sok nehézséggel küzdött. Gondot okozott számára a taggyűlés, vitavezetés, felszólalás. Ezért, mint mondja, számára óriási segítséget jelentett a pártiskola, mert a tanultak nyomán jobban felismeri az összefüggéseket, megnőtt a vitakészsége, s ami legalább ilyen fontos, jobban választ tud adni a párttagoknak a felvetődő kérdésekre.

Ami közelebbről érinti az alapszervezetet, az a gyakori átszervezés, s a munkából eredő szétszórtság. Megtörténik, hogy a vezetőségnek mind az öt tagja más-más helyen dolgozik. Körülményesebb tehát a szervező munka, nehezebb az emberek megismerése és mozgósítása. Egyéni tanulásra, legalábbis a párttitkár esetében, igen kevés idő marad. Talán majd később, amikor jobban együtt lesznek az alapszervezet tagjai, s amikor a felesége is leérettségizik. Most ugyanis neki, a papának, a gondja a gyerekek iskolába való „naprakész" felkészítése is.

★

Dercze János, a fémöntöde 29. pártalapszervezetének vezetőségi tagja. Neki az tetszett legjobban a pártiskolán, hogy az elméleti tételeket igyekeztek közelebb hozni a gyakorlathoz. Amikor júniusban visszajött az iskoláról, náluk is főként az új gazdasági mechanizmus előkészítése foglalkoztatta az embereket.

Hangsúlyozza, igen fontosnak tartja a párttagokkal való törődést. Ennek körébe tartozik, hogy az alapszervezet vezetősége rendszeresen tájékoztatja a tagságot az üzemrészben történő lényeges dolgokról, s a két taggyűlés közötti intézkedésekről.

Jó kapcsolatot tartanak a [illegible] dolgozókkal is. A

· dolgozója, sürgős munkára kocsival ...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 JAN 9

MAGYAR SZÓ

1021

Móra Bernát rajza

amelyeket az [illegible]
kül hogy csökkentené Burany [illegible]
lalkozásának valódi értékeit, amelyek
nem is kicsik.

Egy pillanat villanásába belefoglalni az egész életet, egy egészen kis időszelet diberi múltat, felfedni összefüggéseit más életekkel és társadalmi eseményekkel, menziótlanságában belátni a teljes emugyanakkor szüntelenül az egy pont és egy nagyobb sugarú kör dialektikáját engedni érvényesülni, igen jelentős regényírói feladat, annál is inkább, mert közben értelmezni is kell a felkínálkozó életlátványt ott a „csőd" sodrásában és a fizikai létnek immár a határán. Hőse, Répás István gépészmérnök, a vidéki kisvároska fémfeldolgozó üzemének nemrégen még fiatal igazgatója kórházi ágyon fekszik, összeégve, élet és halál között lebegve, s míg öntudatáért küszködik, tulajdonképpen élete értelmét akarja megfejteni, a biológiai lét krízisében, abban

Móra Bernát

Rajza Repr.

Krumek, Królowvár 1968. X. 1576.

Móra Bernát

Rojza Repr.

Kirunk, Kolozsvár 1967 XII. 1650.

MÓRA FERENC

IGAZLÁTÓK
Móra Ferenc tárcái régészetről

Igazi telitalálat a Lengyel Dénesé: összeállítást adni a bárha botcsinálta, ám kiváló régész Móra az ásatásairól azon frissiben, s a nagyközönség számára beszámoló írásaiból. A „földalatti Magyarország" sajátos, varázsos térképe mellett legalább annyi értéket ad Móra a Földfeletti Magyarország, a célszerű szegény emberek és az értetlen, kulturálat-

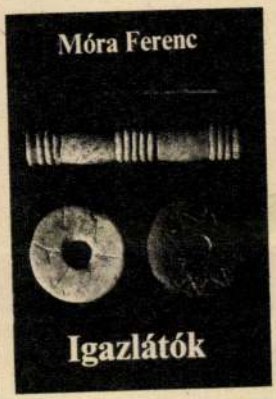

lan gőgös-gazdagok világáról is: Tehát: régészeti *és szociológiai* adalékok gazdag tárháza ez a kötet. Tanulunk belőle kortörténetet a népvándorlás és a honfoglalás kor leletei alapján; s tanulunk a század első harmada napszámosainak, kisembereinek — és hatalmasságainak portréi alapján. — Ám amennyire

10. sz. 2.o

dicsérem az ötletet, nem tudom ugyanúgy dicsérni a megvalósítás minden részletét. Mert az helyeslendő volna, hogy Lengyel Dénes utószóban széljegyzetelje mai szemszögből Móra írásait. Ám ő épp ott jelez fenntartást, ahol pedig Móra korát meghaladóan ismert föl egy alapvető tényt. Ezt írja: „Móra azokat a népeket is a magyarok őseinek tekinti, akik népünknek még rokonai sem voltak, csak éppen itt éltek, azon a földön, amely több mint ezer év óta a mi hazánk." Csakhogy Móra éppen azt vette észre, hogy „az istenadta nép", a mindenkori „célszerű szegény emberek" egy része mindig maradt és beolvadt. Így tehát: valóban ősünk! Ma már ennél többet is tudunk a Kárpát-medence emberkohójáról s benne az ötvöződésről, melynek során a mai magyarság alakult. Ám Móra régészeti, antropológiai megfigyeléseken nyugvó, egyrészt igaz, másrészt akkor eretnek nézeteit a magyarság antropogeneziséről csak tisztelni s dicsérni lehet. Végül: nagy kár, hogy a színes leletfotók aláírás nélküliek. Így csak sejthetjük, de nem tudjuk, hogy a szövegben is emlegetett saját ásatási leletek fotóit kapjuk-e. *(Móra)*

Lázár István

VII. ÉVFOLYAM

). SZÁM

OLDAL

RA: 7,– FT

Kora Gábor

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1971. 3. számát

30.1.

MÓRA JÁNOS,épitész

Szegeden a Bozsó-ház,Szentháromság utca ~~46xsz~~ 39.sz. Molnár J.háza,Szentháromság utca 46.sz./Mint Szak Értő Móra János Épitész Általl",~~Szá~~ SZÁL.486.1874.sz. terv./ 262.old. Indirekt/romantizáló/eklektika.

TÖRÖK LÁSZLÓ: A szegedi eklektika 227.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE? 1964-65,. 1. Szeged, 1966

MÓRA JÁNOS,épitőmester

Szegeden dolgozott.A Rákosi-ház barokkos ablakait sokszor utánozták.Különösen Móra,ügyes épitőmester.Sok ház tervét készitette a hetvenes években.Pl.Eördögh F. ügyvéd háza ,Szthárомsáh-u.964. 258.old. 74.jegyz

TÖRÖK LÁSZLÓ: A szegedi eklektika 227.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE? 1964-65,. 1. Szeged, 1966

MÓRA JÁNOS.épitész

Szegeden dolgozott a mult század második felében.Klaszszista és eklektizáló stilusban. 263.old

TÖRÖK LÁSZLÓ: A szegedi eklektika 227.old

A Móra Ferenc Mureum Evkönyve. 1964-65.1.Szeged,1966

Szegeden

M.D.K.

MORÁGYI Rozsika festő

1910-ben Nagybányán a szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybánya. bp. 1954. 329.l.

1021

1984.XII.8. Kossuth 16, 20/Rézbányaynó

168 óra

Vannak olyan helyszínek, ahová az igazán kíváncsi riporter akkor is kimegy, ha nem kell kimennie. Ripikusan ilyen riporthelyszín, ahová Rózsa B. György kalauzol bennünket.

- Szó szerint olvasom, mi van kiírva a Batthyány téri aluljáróban:

"A Batthyány téri új Toilettszalon kezdeményezése képzőművészeti bemutató. A festő Móra László"

- Maga már látta?

- Láttam, végignéztem, nagyon tetszett.

- Különben nem ment volna be.

- Érdekelt. Láttam kiírva és érdekelt.

- Szóval magának tetszik.

- Nagyon tetszik.

- Mit szól hozzá, hogy éppen itt?

- A WC-ben hogy ilyet lát az ember, az egy különlegesség.

- Balra tőlem férfiak, jobbra tőlem a nők és középen Móra László képei: A csapda, Horgászok, Majnok bolygója és a többiek. Ez az első önálló tárlata?

- Nem, már volt több is.

- Hol állított ki eddig?

- A legutolsó Nyugat-Németországban volt.

- Szintén ilyen körülmények között? Toilettszalonban?

- Nem Toilettszalonban, nyilvános magánkézben lévő galériában.

- Azt a kiállítását hogyan fogadták?

- Nem volt meg a kellő reklám és hát nem volt anyagi siker sem.

- Hogy jutott eszébe, hogy éppen itt, egy fodrászszalonban rendezze ezt a bemutatót?

- Szerintem ez egy olyan látogatott, exponált hely, hogy sok ember megjelenik és egymásnak adják a kilincset.

- Kezét csókolom, látom tetszett fizetni. A képeket is megnézte már?

- Nem.

- Nem is érdekli?

- Nem.

- Ha nem fest, akkor mivel foglalkozik?

- Szállítómunkás vagyok.

- Bocsánat uram, ne haragudjék egy másodpercre, nem tudom, észrevette-e, van itt egy kiállítás.

- Nem ezért tértem be és nem figyeltem fel rá.

- Megnézi a képeket, vagy...

- ... megnézem, megnézem.

- Zsűrízett képek?

- Persze. A Képzőművészeti Alap...

- Ön azt mondja, hogy ez nem kiállítás. Akkor micsoda?

- Bemutató jellegű dekoráció.

- Tehát akkor nem tapétát, hanem képeket tesznek a falra.

- Igen. Ennek a célnak megfelel szerintem.

- Nézze, hogyha a saját képeit csakdekorációnak tekinti, akkor egyúttal minősítette is.

- A dekoráció is lehet minőségileg olyan értékű, hogy az felbecsülhetetlen, nem?

- Az ön képei ezek szerint ilyenek?

- Felbecsülhetetlenek, vagyis nincs áruk. Ez a másik vég-

letet is jelentheti.

- Hát annyira felbecsülhetetlenek, hogyha valaki ellopná, akkor én csak sajnálnám az illetőt, mert nem elvinni még a Bizományiba se. Ott se fogadták. Ugyanis én elvittem.

- Ennek a Toilettszalonnak a vezetője Keszte Lajos. Vajon mi vezérelte akkor, amikor befogadta ezt a toilett tárlatot?

- Tetszettek a képek. Engedélyt kértünk a Galternázási Művektől mint tulajdonostól. Maga az ötlet tetszett nekünk. Pardon, itt álljunk le, mert...

- ... ez a csengő mit jelzett?

- A vendég a fülkébe szándékozott benenni.

- Ez az a hely, amelyik legalkalmasabb arra, hogy ezeket a képeket bemutassák?

- Szerintem a festő nem válogathat. Egy sík falfelület van, szép tiszta. Akár az Ermitázs, akár a Louvre, szerintem mindegy egy festőnek. Az a cél, hogy látogatott legyen. Ennél exponáltabb helyet nem is kívánhatok.

- Lehet, hogy eszükbe jut máris a telefonhoz nyúlni, hogy a magas művészetek nevében kifejezzük rosszallásukat, de mi nem kívánunk állást foglalni, hogy művészeti alkotások bemutatására méltó helyszín-e egy egészen más ügyben közforgalmú szalon. Mi csak úgy gondoljuk, hogy ízlések és pofonok különbözők. Aztán ugye az ilyen kis dolgok teszik színessé az életet. Meg aztán az a véleményünk, hogy minden érdekes helyszínre el kell menni. Még az illemhelyszínre is.

Van azonban bizarrabb kiállitótér is Budapesten, melynek létjogosultságától már nem vagyok igazán meggyőződve. Móra László kiállitásán Dézsi Zoltán járt.

1984.XII.6. P 10,45 /Kerekes/

Láttuk, hallottuk

- Móra László képei meglepő helyen vannak kiállitva, Hol vagyunk most?

- A Batthyány téri toalett szalonban.

- Ez most toalett galéria is egyben?

- Nem, ez korántsem az, ez olyan tárlat, ami éppen csak dekoráció gyanánt vannak a képek a falakon.

- Kinek az ötlete volt?

- Három évig dédelgetem.

- Keszte Lajos vagyok, ennek az intézménynek a részlegvezetője. Az ötlettel mikor a Laci megkeresett bennünket, első pillanatban tényleg nagyon ujdonságnak tünt, meglepő volt. Engedélyt kértünk a bérbeadótól, a Csatornázási Művektől, ők hozzájárultak.

- Miért pont ezek a képek kerültek a falra?

- Olyan témákat dolgozok fel, ami bárkinek az életében előfordulhat, olyan események, például a szeszély, szenvedély, akkor a közöny, hát a bürokrácia, hát ezek gondolom mindennapi fogalmak, amik gyakran jelen vannak az életünkben. És én ezeket ki szoktam szatirizálni, szürrealista eszközökkel szoktam, és némi humorral spékelve.

- Ugy tudom, hogy ezek a képek nemrégiben megjárták Nyugatnémetországot.

- Tavaly októberben kerültek ki az Artex és az Alap közre-

müködésével, ugyanis az Alap zsürizte a képeimet.

- Mit szólnak a nézők?

- Itt nem nézők vannak, itt vendégek vannak, akik szükségleteiket jönnek be elvégezni. Nagyon sokan meglepődnek.

- Ha a vendég meglepődik, igaza van. Nem hiszem ugyanis, hogy a szinhely müélvezet és a szemlélődés igazán megfelelő helye volna. Ám ha müvész és üzembentartó igy akarják, lelkük rajta. Zavarni éppen nem zavar.

Dr Móráné Michely
Mária
Wobran
Molnár u. 33

MKSz 1947

Őskori cserépedény töredéke

IX. 80.

Hogy feladatunkat p
az intézeteket a melyek jelen
ban vannak, hogy abbeli az áll
kötelességünknek eleget téve, m
lentést hozzánk két hét leforg

Budapest 1906, márcz

Öskori cserépedény töredéke

IX. 80.

Moradini Tamás

építészmérnök

tervezte a Zalaegerszegi
közkórház rk. kápd-
nájat 1918-ban.

ivó

Biertempl

VIII. l.

Morak Dragutin

Kofarago zobrázz

Zágráb. Az 1896. mill. kiál
horvát építési ipar csoport-
jában 6 oltárkép, mutta köz-
használatú kuthoz, különfele
díszalakok (7231 sz)

134 C

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

GANZ-MÁVAG

1968 APR 18

Dr. Zomboriné Móra Anikó

1021

VIETNAM

Dr. Zomboriné Móra Anikó papírkivágásai

Öntevékenyen

Sok gondot okozott a motorkísérleti állomás dolgozói számára a hűtővízakna. A beton átengedte a vizet, amely így zavartalanul szivárgott a kipufogó cső felé Azaz, hogy több alkalommal és többféle módon is igyekeztek ennek elejét venni a műhelybeliek. Egyik alkalommal betonnal erősítették az aknát. Másik alkalommal szivattyút szereltek az aknához. Már-már úgy látszott, hogy a megoldás véglegesnek tekinthető. Ám a víz újra kezdte „játékát", újra beszivárgott a kipufogóba. Ekkor, ahogy mondani szokás, végképp megelégelték az áldatlan állapotot a műhely dolgozói. *Zsiros Mihály* üzemmérnök megbízást kapott *Dunajszki János* üzemvezetőtől a probléma gyors megoldására. Zárt vezetékrendszert tervezett a hűtővíz biztonságos elvezetésére. Ezt követte a szintén gyors kivitelezés. Tíz nap alatt elvégezték a munkát a műhely dolgozói. Többen is segítettek. *Dömötör Ferenc és Varga István* különösen sokat tett azért, hogy április 1-re elkészült a zárt vezetékrendszer. Azóta már ezzel tartják kordában a vizet.

DARUKÖTÖZ

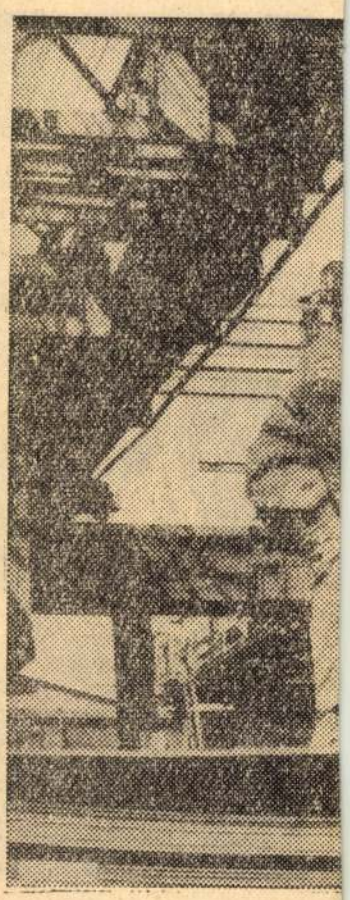

Diesel-motorol
javításából szár
hatékonyság szá

Összeállította: T. E. Égert ci

A tudományos árképzés legfontosabb eleme az árszintek egybevetése, ami a javított minőségű gyártmányok esetében — amelyek száma hazánkban az utóbbi esztendőkben örvendetesen szaporodik — a pótlólagos költségekkel arányos árnövekedésben jelentkezik. A minőségjavítás

sági számítás azonos eredményekhez vezet, ha — és ez nagyon fontos — a bázisadatok valóságosak, de legalábbis a valódi értékeket legjobban közelítők. Erre ezért hívtuk fel olvasóink figyelmét, mert a pénzügyi és a gazdasági szakemberek — közöttük a cikk

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik szeretett feleségem, édesanyánk, nagymamánk

PÁDÁR FERENCNÉ

(született: Kiss Terézia)

temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, részvétnyilvánításukkal fájdalmunkban osztoztak. Gyászoló család, Nagykörű, Szolnok. *104461/1K*

☎ Fájdalommal tudatjuk, hogy

FÁBIÁNNÉ MÁTYUS EMÍLIA

(Sutyi) ny. színművész

életének 65. évében elhunyt. Búcsúztatása 1996. április 29-én, 14.30 órakor lesz a szolnoki Kőrösi úti ravatalozóban. Ondokné és családja Szolnok, Móra F. út 13. II/7. *104504/1T*

Az Egyesített Szociális Intézmény Eötvös téri Otthona értesíti a rokonokat, ismerősöket, hogy

BODOR ANDRÁSNÉ

(született: Metzinger Gizella)

(1908. június 11.)

volt Szolnok, Sólyom út 1. szám alatti lakos, 1996. április 4-én elhalálozott. Végső búcsúztatása 1996. május 3-án, 11 órakor lesz a szolnoki Kőrösi úti temetőben. Egyesített Szociális Intézmény. *104514/1K*

AZ Egyesített Szociális Intézmény Eötvös téri Otthona értesíti a rokonokat, ismerősöket, hogy

RÁCZ ANTALNÉ

Móra László festő 1996. ápr. 24 Nájlap

mára szervez. Minden valószínűség szerint lesz lengyel, illetve román üzleti nap.

éves kor alatt pedig ingyen léphetnek be a vásárra. **B. Gy.**

Móra László festőművész munkáiból nyílik kiállítás ma délután Szolnokon, a Hozam Klub Galériában. Kukri Béla, a Szolnoki Galéria Baráti Köre Kulturális Egyesület elnöke nyitja meg a május 10-ig nyitva tartó tárlatot.

FOTÓ: MÉSZÁROS

– A tőzsdei alkalmazottakon és az Állami Értékpapír- és Tőzsdefelügyelet (ÁÉTF) munkatársain kívül a tőzsdetag brókercégek, illetve azok hivatalosan bejelentett látogatói. Kereskedést csak a tőzsdetag brókercégek folytathatnak. A brókerek viszont csak ügyfelük konkrét megbízása alapján kötrögzítik az ajánlatokat. Ha például elhangzik egy eladási ajánlat dollárra, szóban, és valaki azt mondja, hogy megvette, akkor abból kötés születik, amelyről utólag ki kell tölteni a kötjegyet, és le kell adni a tőzsdei alkalmazottnak. Ezzel létrejött a tőzsdei adásvétel.

Motyovszki István

Ó ERŐ

is rendelkezésére álljanak az ügyfeleiknek.

KAPCSOLAT A VILÁGGAL

Az akkumulátort gyártók nemzetközi nagy családjában is ismerik a szászberekieket.

rán VTORRMET cégnek, több ukrán és román céggel pedig napjainkban is jól működő kereskedelmi kapcsolataik vannak.

Mindezek mellett termékeiket ma még döntő mértékben a hazai piacon értékesítik. Ebben növekvő súlya van annak a közel 100 márkaszerződéses árusító helynek, amely az egész országot átszövi.

FOKOZOTT KÖRNYEZETVÉDELEM

Jellegéből adódóan az ak-

104047/3K

FÉLKÉSZ családi ház, 50 négyzetméteres, összkomfortos melléképülettel eladó. Jászkarajenő, Ady 81. *104062/2K*

ELADÓ kétszobás, konyhás, 51 négyzetméteres lakás. Érdeklődni lehet: Szolnok, Hild Viktor út 5. X/85. Telefon: 56/427-745. *104094/2K*

VÖRÖSMEZŐ úton, 1000 négyzetméteres telken 130 négyzetméteres, tetőteres új családi ház eladó vagy 3 szobás lakásra cserélhető. Érdeklődni: 56/412-031 telefonon. *104140/3K*

gázos lakás. Részletfizetés lehetséges. Telefon: 56/446-760. *102983/3T*

☎ HILD Viktor úti 51 négyzetméteres, IV. emeleti, 2 szoba étkezős, vízórás lakás eladó. Irányár: 1,1 millió. Érdeklődni: 56/372-948. *104311/1T*

TÓSZEGEN, központhoz közeli 3 szobás családi ház nagy kerttel eladó. Érdeklődni: 56/341-218. *104329/1K*

SZOLNOKON, a Mátyás király úton 1 + 2 x 1/2 szobás lakás eladó. Érdeklődni: 56/341-218. *104330/1K*

a többi területen. *104367/1T*

MÁRIA úton kétszobás, társasházi, I. emeleti lakás garázzsal eladó. Telefon: 56/377-692, 17 óra után. *102880/6K*

SZOLNOK, Ságvári krt.-i garzonlakás eladó. „Amit kíván minden van-104386" jeligére a kiadóba. *104386/1K*

SZOLNOK belvárosában 58 négyzetméteres, 2 szobás, földszintes, összkomfortos, telefonos lakás eladó. Érdeklődni: 56/429-964 telefonszámon. *100905/9K*

UGYE TUDJA, HOGY NÉHÁNY ideál - ÜZLET

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Móra Ferenc
NÉPSZAVA
1961 MÁJ 4.

MÓRA FERENC — A GRAFIKUS

A szegedi Somogyi Könyvtárban az irodalmi kutatók Móra Ferenc egyik eddig ismeretlen levelére bukkantak, amelyet 1928-ban dr. Szalay Józsefnek írt. A levélből kiderül, hogy Móra Ferencnek, a szegedi múzeum egykori igazgatójának, a neves írónak és régésznek egyik művében megjelent egy grafikája is. Móra ifjúsági regényéhez, »A kincskereső kisködmön« 1908-ban megjelent második kiadásához akkor Mühlbeck Károly készített illusztrációkat. Ezzel kapcsolatban írja Móra most megtalált levelében, hogy könyve 28. oldalán a malomházat maga rajzolta — »hátha a pesti festő nem tudja, milyen az a malomház?« Móra rajza annyira megtetszett az illusztrációk készítőjének, hogy magáénak vallotta és belevette a könyvbe. »Illusztrátori pályám

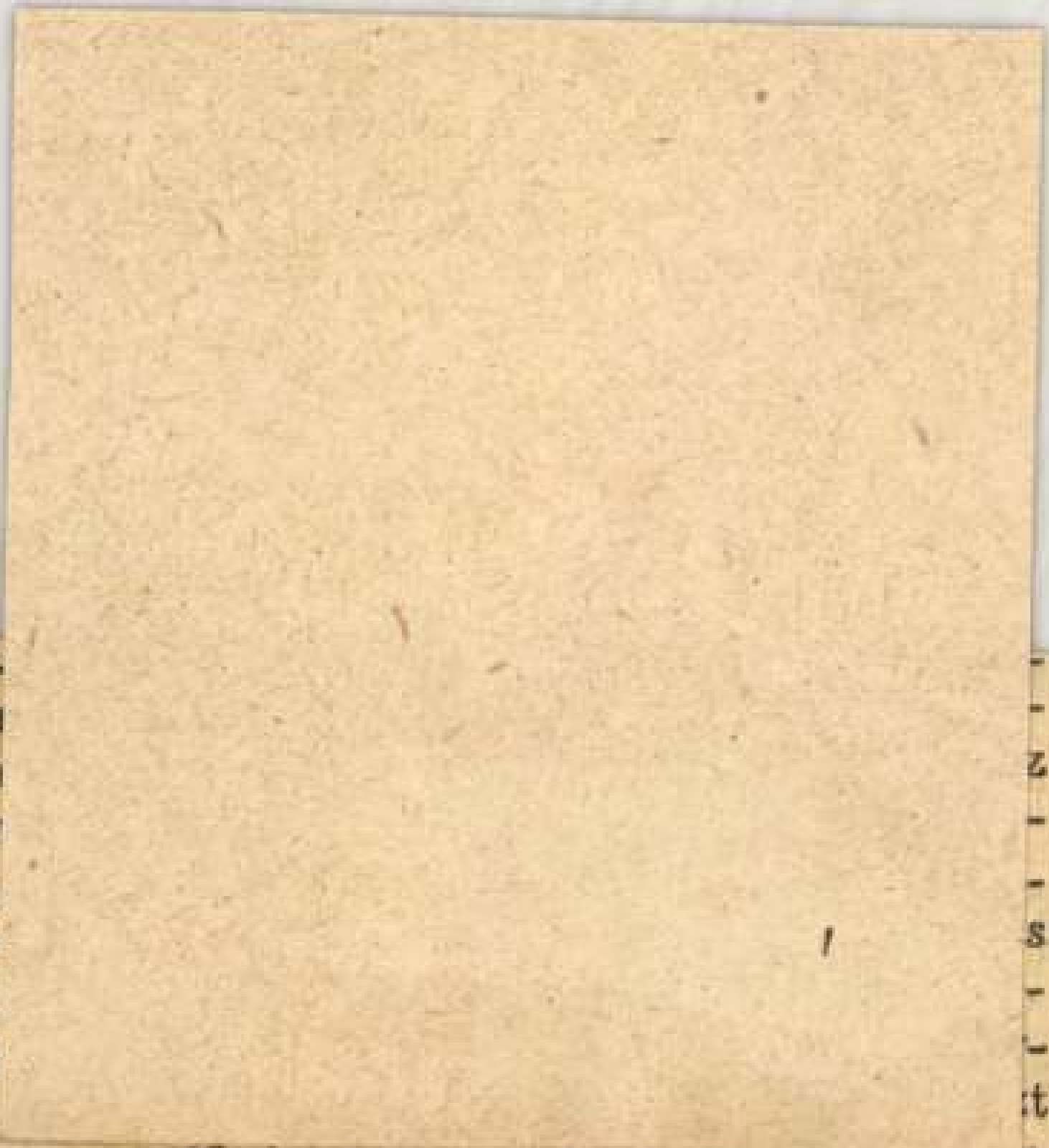

A koszorúz
jelen volta
kíséretében
lyiségek, r
Fock Jenő,
nács elnök
külügymini
Endre, a
vezető
tos István, a fővárosi vesz a tanácskozáson dr.

Móra Márton
szűcs

M.D.K

Móra Ferenc édesapja 1861. febr. 1-én
Kiskunfélegyháza varosi polgárai
közé kéri bevételét.

Dr. Merősi Károly: Bevénytől Félegyháza
Jászkunság, 1963. IV. évf. 2 szám-67 lap

M.D.K.

Dr. Móra Sándorné, kisappai Méhely Mária

A szobrászmüvésznő szobrát megvásárolta a fő
város.
Fényképfelv. a müvészről és a szoborról.

Tarka Barka c. rovat
Film Szinház Irodalom, Bp. 1941 nov. 21-~~26~~ 27.
IV. évf. 47. sz.

Márai István

Sz.J.: Véradó Alközpont, Anyatejgyüjtő Állomás, Laboratóriumés Csecsemő-, Gyermekkórház, ger. - Épitész Szabó János, statikus Márai István. - Ismertetés.

Sz.J.: Rendelőintézet, Békés. -Épitész Szabó János, st statikus Márai István. - Ismertetés.

Sz.J. Rendelőintézet és tüdőgondozó. Heves. - Szerzők ugyanazok.

Magyar Épitőművészet, 1972. 1.sz. 42-43.l.
44-45.l.

MORALL Jakob Maurer

1583-89

An 1996/1-J. 225.

lás keretekben

kes. XV. sz.

élkoszorú,

n hat rotulus,

rán liliomos

nsis 1620. 27

ı vert művű

baluszter alakú

gi bélyeg M.

gombbal,

Moralt Festő M.D.K.

müncheni. Az esztergomi bazilika boltozatának kentháromság képét festette.

Esztergomi emlék. Esztergom 1900, 16

Moralt Lajos festő

262. Négy drb. freskó

1850-es évek elején

Esztergomi Főszékesegyházi Kincstár Katalogusa
Budapest, 1942.

81 lap

MDK

Moralt Ludwig
müncheni festőművész

A Szentháromság apotheozisa /?/ az esztergomi bazilika szentély-boltozatának freskója.

52.o.

ZOLNAY LÁSZLO: Az esztergomi vár. 1960. Bp.

MORAL, Ludwig festő, stukkáta

1846. nov. 1. megbízása

Esztergom, Főszékesegyházi

ld. Műemlekvédelem 1994/2. 123.

Nagykanizsán élő iparművész, Kus-
áthatók, hanem számos régészeti és

int maga írja egyhelyütt - kettős
nmaga - és népünk művészetének gyö-
g ősi világrendjének kifejezési le-
ahhoz a gondolati- és tárgyi-művé-
t honfoglaló magyarjaink hitében, öl-
nálati tárgyaiban, de megjelent a le-
ott életében, kultúrájában is úgy,
bbiekkel az összekötő láncszemet.
művészi világát az ősi gyökerekből el
a meg modern formában. Művészetének az
ntsem másolja a sokszázéves formákat,
az önmagát kereső 20. század embere

a ezt az újszerű kiállítási formát, a-
lóságos tárgyat mint ihletőt s a be-

portosítottuk. Minden téma egy-egy ter-

ti kartonja tükör formájában komponál-

Mopal Ludwig

20 000. forintot vett fel az esztergomi főszékesegyház mellékoltárainak képeiért.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX században, Budapest, 1970.

22 D

Moralt L.

MDK

az esztergomi bazilika szt József mellék
oltárát diszitő freskói: Krisztus születése, a Három Ki
rályok imádása.

43.o.

ZOLNAY LÁSZLO: Az esztergomi vár. 1960. Bp.

Ludwig Moralt festő M.D.K.

müncheni. Az esztergomi bazilika szentélyfreskóit készítette: kenthárom-ság 1846.

Genth. Müenzl. 1959 I. 91

Moralt, Ludwig – münchenii festi 1.

A kupola csegelyeit a négy egy-
házatyát ábrázoló mozaikjai díszítik.
1850-ben kitöltek vele nevrödést.

Zádor Anna: Az esztergomi főnékesegyhés
Bp. Corvina 1970

Moralt, Ludwig münchen festi 2.

Kinitette 1846-ban a szent-
házomságot ábrázoló freskót.

Zádor Anna: Az esztergomi főnékesegyhés
Bp. Corvina 1970 20. old

Moralt Lajos

münchenii festō

l.

Lepold-Homor Entergom

53. l. 54. l.

---

l.

Lepold-Homor-Entergom

26. l. 29. l.

Moralt

freskói az esztergomi
székesegyházban

vód
z

Blümelhuber Ferenc

Az egyházi művészet
régészeti és gyakorlati
kézikönyve. Esztergom
1873. 55 l.

Moralt Lajos

münchení festů

entergonu bazilika
falfestm.

vůd

z
Nagy Magyarép

I r. 148. h

our favorite of english poetry?

rrible."

of our times.

d - is the favorite of my daughter

for the youth of to day. for ~~my~~ me is

dissolving - views, with lyric senti-

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

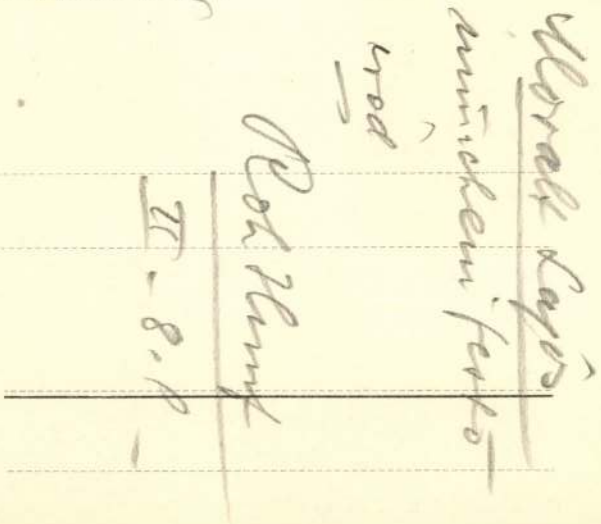

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

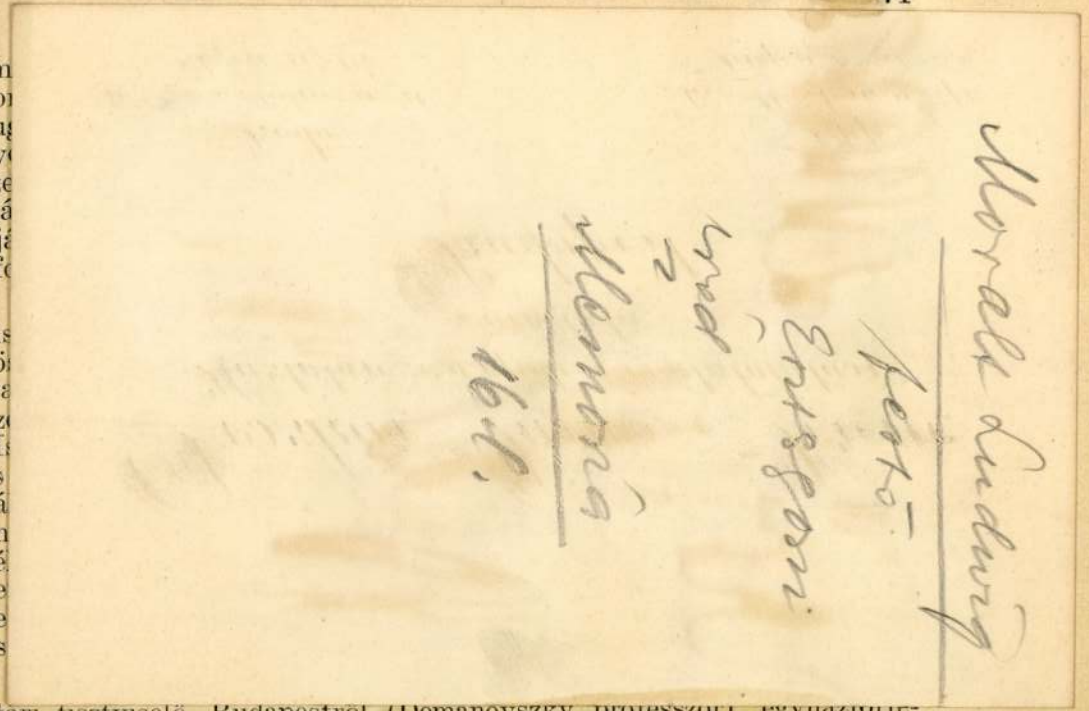

tári tisztviselő, Budapestről (Domanovszky professzor), egyháztörténeti kutatásokat folytatott 400 pengő belföldi ösztöndíjjal. A XVIII. század első felének püspöki kinevezési rendjével foglalkozott. Még ró-

Előző évi tanulmányai folytatásaképen a magyarországi latinságnak az egyetemes latinsághoz való viszonyával foglalkozott, közelebbről arra nézve keresett választ, hogy honnan kapta a magyarországi latinság az első ösztönzéseket, mikor és milyen mértékben vett fejlődése önálló irányt, végül, hogy beszélhetünk-e külön, sajátos magyar latinságról. Munkájának bevezető és tájékoztató része „A magyarországi latinság helye az egyetemes latinságban" címen a Szentpétery-Emlékkönyvben jelent meg. Foglalkozott ezenkívül annak a megállapításával is, hogy Szent István korában vagy később keletkeztek-e az institutiók? Ezirányú kutatásait még folytatja.

Dr. Hadrovics László (1910, Alsólendva, Zala m., róm. kat.), okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Melich professzor), szláv filológiai tanulmányai folytatására ismét 800 pengő ösztöndíjban részesült. Tanulmányait főleg két területen folytatta. Tovább dolgozott előző évben megkezdett nagyobb munkáján, a Vita Cyrilli és a Vita Methodii egyházi-szláv emlékek fordításán, melyek magyar szempontból is igen fontos források s teljes magyar fordításban most fognak először kiadásra kerülni. E munkáján kívül kutatta a magyar-délszláv irodalmi és történelmi kapcsolatok részleteit s e tárgykörből rövidebb cikkei jelentek meg: „Eine ungarische und kroatische Variante der Visio Philberti" (Archivum Europe Centro Orientalis); „A magyar sorsa a régi horvát költészetben" (Apollo).

Dr. Hantos Gyuláné dr. Hajdú Anna Helga (1907, Kamenica, Szerém m., róm. kat.) középiskolai rendes tanár, díjtalan egyetemi tanársegéd, Budapestről (Thienemann professzor), középiskolai iro-

Moralt, Ludwig

1815 – 2.

festő

l.

Edvi Ecsk

15. l.

16. l.

17. l.

28. l.

Dr. Deresányi Dezső (1910 Vác, róm. kat.) múzeumi gyakornok

és Paul Souchonnak ugyancsak Victor Hugóról szóló La plus aimante című munkájáról.

Durkó Dalma (1915, Orosháza, Békés m., ref.) a budapesti kir. magy. Pázmány Péter Tudományegyetem Keleteurópai Történeti Intézetéhez Lukinich professzor úr mellé beosztott gimnáziumi tanár, egyetemi tanársegéd román történeti tanulmányai folytatására 400 pengős belföldi kutató ösztöndíjat kapott. Évek óta tervszerűen foglalkozik a két román fejedelemség, illetőleg Románia és Magyarország politikai kapcsolatainak kutatásával. Nemcsak tanulmányozta a kérdésre vonatkozó román- és másnyelvű irodalmat, hanem kutatásokat is végzett és végeztetett a bukaresti akadémia, az Erdélyi Múzeum, az Országos Levéltár, a Hadi Levéltár és a bécsi Staatsarchiv anyagában. E kutatásai nyomán jutott el a berlini kongresszushoz, amelynek végzései Románia történetében új korszakot jelentenek. Ettől az időtől fogva állapítható meg Románia és a Monarchia közt sűrű politikai kapcsolat is, mely idáig nem volt kellőképen megvilágítva. Különösen az 1883-i titkos követség létrejöttének körülményei vártak tüzetesebb vizsgálatra. Ezt a vizsgálatot megjelenés előtt álló doktori értekezésében elvégezte.

Dr. Fehér Miklós (1914, Kerekegyháza, róm. kat.) egyetemi tanársegéd (Entz Géza professzor) 400 pengős ösztöndíjjal Bereg vármegye magyar népének antropológiai vizsgálatával foglalkozott. Három hó-

Morals

l.

Lykanemzromantika

254. l.

MAGYAR BANK
BUDAPEST

Moralt Lajos

1815 - 1888

müncheni festő Kopácsy

primás megrendelésére

három falkéjet fest az

esztergomi bazilika

veszére Szt István-ról.

1) meghoresztelés

2) a korona felajánlása

3) kereszténység terjesztője

Lepold Antal

Szent István király ikonográfiája

Szent István emlékk. III

144. l.

145 l. (Képpel)

A harmadik falkéjet Szitovszky kisinás
nyabb vászonképpel eltakartatta.

Moralt Lajós

Szent István mint hit-
hirdető c. képe vlpr.

Szerszt Istvánemlékk I.

553. l

NYOMTATVÁNY

MEGHÍVÓ

DR. VITÉZ JÓZSEF FERENC KIRÁLYI HERCEG, AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT ÖRÖKÖS ELNÖKE MEGHÍVJA 1940. ÉVI DECEMBER HÓ 4-ÉN, SZERDÁN DÉLUTÁN 6 ÓRÁRA AZ ORSZ. MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT KIÁLLÍTÁSI TERMÉBEN RENDEZENDŐ

KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁS

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA.

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 1940. DEC. 5-TŐL 1941. JANUÁR 6-IG BEZÁRÓLAG, HÉTKÖZNAPOKON 10—7-IG, VASÁRNAP- ÉS ÜNNEPNAPOKON 10—2-IG. (KARÁCSONY ELSŐ ÜNNEPÉNEK KIVÉTELÉVEL). BELÉPŐDÍJ 20 FILLÉR. AZ OMIT TAGJAI CSALÁDTAGJAIKKAL EGYÜTT DÍJTALANUL TEKINTHETIK MEG A KIÁLLÍTÁST, TAGSÁGI JEGYÜK FELMUTATÁSA ELLENÉBEN ÉS A KIÁLLÍTÁSON VÁSÁROLT TÁRGYAK ÁRÁBÓL 5% ENGEDMÉNYT KAPNAK.

JÓ VÁSÁRT CSINÁL, AKI AJÁNDÉKTÁRGYAIT A TÁRSULAT KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁSÁN SZERZI BE. MŰVÉSZI, OLCSÓ AJÁNDÉKOK. KÉRJÜK HÍVJA FEL ISMERŐSEI FIGYELMÉT IS KIÁLLÍTÁSUNKRA.

Moralt Lajos

A sanctuarium boltozatját Moralt Lajos münchen lépi-vó által alfresco 20,000 frt díjat kifestette az a sz. Háromságot mennyei dicsőségben ábrázolván.

Kopácsy rendelte, ki meghalt 1847. szept. 17.

Major István. Esztergom. Az esztergomi basilikának leírása. Vas. Ujs. 1856. 302. l 304. l

Moralt

Jesso

ind (W. 7)

~~A~~ Esztergami barili-
ka Magyar Sajtó

1856. 205 szám

Moralt

mucheri festi

Esitegn

ind

Om IV 517 l

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztai

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Moralt

festö

Lásd

BEzt 42. l.

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

m.

évi ..... hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Moralt Lajis

Wood

Gy Eszt. 27 l

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

yezem:

.....

igy helyettesének
ása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Mordlt

münchenі festő
végzi az esztergomi székes-
egyház szentélyének kifes-
tését.

Kabren 202. l

szül. München 1815
+ Reichenhall 1888
dec. 29
Thieme Becker

~~Aradmegyei vonatkozáni történeti és föld-~~
~~rajzi kézirat-gyűjtemény, Márki~~
~~Sándor-féle VI.153.~~

Movalt Lajos

memyeretképe az
esztergomfőtékes egyház
tentely ében.

vód

Lepesztergkmés

37. l.

Moralt Ludwig

l.

E. G. II. 145. l

Moralt, Ludwig

festö

Gentmüeml

297 l.

országos Bizottságának

Budapest.

rrom közelében létesitett kőbánya
ben 477/1916. számu átiratára hivat-
olnai agyagáru-és mészgyár részvény-
felvétetnének, a kiegészitett "kötelező
közalapitványi kir. ügyigazgatóság oly
letes Bizottsághoz hogy arra esetleges

L. Moralt

münchenifestő hénitette az entergomi bazilika neubély-boltozatának freskóit.

Zolnay Lámló – Lettrich Edit: Entergom. h.n., é.n. – 295 l., 162 t. (Panoráma.) – 159. l.

Moralt Ludwig festö"

Religio, 1853. jul. 10. 31.o

Vegyesek.

Festészet, XIX. nd.
falkép - Moralt Ludvig

Religió, 1855 máj. 15.
139. o.

Vegyesek.

Festészet, falkép,
az esztergomi bazilika freskói, Moral Lajos

Divatcsarnok, 1853. 72. sz. boritéк.
Vidéki levelek

Ludwig Moral münchni Fr.Mg.XIX.2.

1864 szentély mennyezete, 1850 kupola csegelyei. kisebb mellékoltárra is képek. 20.000 Ft.

Ányakvi sz.: .....

.....

cim: .....

ktárgyak: .....

olyam: ..... Vallás: ..... Szül. év.: .....

ktárgyain kivül tud .....

.....

nitást vállal: helyben — vidéken.

pott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

gjegyzések: .....

Morán Irma

keramikus

1922-25

Éimisk 1930. 86 l

933.

I

396.

933. Carlo Maldura.

Élt a XVIII. század végén és a XIX. első felében.

A Colosseum.

A Vespasianus által kezdett és Titus által befejezett hosszúkás köralakú római amphitheatrum emeletein idegenek járkálnak és falain bozótok zöldelnek. Az egyik kapu felett az emléktáblán kereszt köti le figyelmünket. Az óriási épületen innen a tért ásató-társaságok élénkítik, melyeknek munkásai dolgoznak és talicskákat tologatnak. A kőkerítésnél ketten beszélgetnek. Az egyik a falnak támaszkodik, a másik a kerítésen hever. Balról két nő megy a háttérbeli házak felé, míg a kétkerekű kocsi mögött, melybe két ökröt fogtak be, egy nő látható szamáron. Középütt, hol az együtt haladó házaspárt egy asszony követi, a gyepen játszó fiún túl, ketten ülnek a földön. Kissé idább pedig a két széken pihenő és ernyő alatt parancsolgató urak mellett dolgozó munkások egyikének talicskáján ez [illegible] olvasható: »1813.« Az égbolt felhős.

Morán Marcell, építész

L: Ellér Istvánn

–: közelségi kérek

Magyar

Építőművészet, Bp. 1983

10-12

83/4

Morandi, G. B.

l.

Cincik 18. l.

MORANDI, Giorgio

VÁLI Dezső: Morandi. = Mozgó Világ, 18.évf.5.sz. 1992. 117 - 119.p.

Bp., Szépmüv. Muz., 1991

jellemző
részei m
kinthető
dó kötőa
vonatot.
az „égi
szerkere

A ZÁR
KÖZÉ

A komp
szem kö
mentén
ből a kü
kandikál
sugárnya
Az Isten
erősen v
zás olya
nem látt

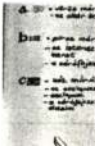

Morandini Bálint

építész.

Szül. Csáktornya 1879.
Oklevelet nyert 1902.

Névjegyzműegyetem 14. l.

Léva.

A középtérben van a vár
hid köt össze, a háttért hegye
vas halad balra, kit kisérete
ben:

VESTVNG LEVENZ

a lap hátán német nyomtatás ol

Rm., mér. a vk. 10
Wagner: Ottomanisc
140-95.

Morandini Bálint

csáktornyai építész és
építőmester

1910-ben tervezte s
1912ig felépítette a csák-
tornyai városi kincs-
tári postaépületet.
1910-11-ben emeletsáépí-
tésel bővítette a nagy-
kanizsai pályaudvari
kincstári postaépületet.

Bierbposta
59. 60. l.

MORANDINI Román építész

Stirling János: A villatelep fejlődése ésa szemesi Fürdőegyesület. In: Szemes. Szerk. StirlingJ. és Reőthey F. Balatonszemes I: Községi Tcs, 1990 232.p. ill.

Morandini Román nagykanizsai épitész tervezte a romantikus Vajdits Alajos féle villát az un. Bagolyvárt 1898

pedagógiai munkásságában. A két utóbbi vonal tulajdonképpe csak Magyarországra való költözésekor indul meg, amikor kineve zik a Mintarajziskola tanárává és bevonják az ország kulturáli ügyeinek intézésébe. E kulturális, adminisztratív tevékenység súly pontja életének végére esik, szervesen nőve ki pedagógiai munkás ságából. Pedagógiai munkássága viszont — nagyobb arányok ban — 1900-ban indul meg, egy évtizeddel azután, hogy tanár lesz.

Tanári munkásságának első évtizede majdnem kizárólag a felsőbbfokú művészeti oktatásban merül ki: festőket és rajztaná rokat nevel a Mintarajziskolában, abban az intézetben, melyből később a Képzőművészeti Főiskola fejlődik ki. E munkakör ter mészetesen magában véve is teljes. Nádler azonban a párisi világ kiállításon rájön, hogy a rajzoktatás kérdése *egyedül* főiskolai fokon nem oldható meg: szélesebb alapokra helyezett s általánosabb reformokra van szükség.

E reformok eredményeit készen mutatja be a párizsi Világ kiállítás keretein belül rendezett amerikai rajzkiállítás. Az ame rikaiak merészen elfordultak az eddigi rajzoktatási gyakorlattól, mely abban merült ki, hogy az iskolásgyermeknek minták után kellett rajzolnia, magyarán szólva

MDK

Morandini Román, építész

épitette fel Koch János kapuvári épitész terve szerint a nagykanizsai ág.hitv.ev. templomot.

Képpel.

Barbarits. 250, 251.l.

M.D.K.

Morandini Román és Tamás

(magyarországi) építőmesterek

vannak meghívva a Zala-

egerszegi kaszinó tervezésére és

költségvetésének elkészítésével.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.

márc. 15 sz. 6. old.

Morando János

kadimárnok

lásd

Visconti Morando

János alatt is

178. HUNGARICA VITEBERGENSIA. Libri
Hungaricae universitatis Halen
Phototypice describendos curavi
Saxonum, 1909.
179. HUNYADI ALBUM. Szerk. Szabó Endre
Fvk.
180. HUSZTI JÓZSEF: Platonista törek
Pécs, 1925.
181. HÜPPE SIEGFRIED: A lengyel alko
György. Bp., 1894. Vk.
182. IPOLYI ARNOLD: Magyar mythologi
183. -: Beszterczebánya városa müvel
Bp. 1874.
184. -: A magyar szent korona és a k
müleirása. Bp. 1886. 4r.
185. IRISCHE VOLKSMÄRCHEN. Berlin, 19
186. IVÁNKA ENDRE9 Szent Gellért gör
1942.
187. JÁNSZKY BÉLA: A magyar formatör
Bp. 1929. 12r.
188. JERUSALEM W.: Einl itung in die
1919. Pk.
189. -: Gedanken und Denker. Gesamm. A
1925. Erősen vizfoltos vk.
190. JULIEN ROSE: Die deut chen Volk
hunderts. 250, részben szines kép
191. KÁLLAY BÉNI: A szerb felkelés t
lóczy Lajos. 2k. Bp. 1909. 2 vk.
192. KARÁCSONYI JÁNOS: Szent István
bulla. Bp. 1891.
193. -: A hamis, nibáskeltü és keltez

MDK

Gio.Morando Visconti mérnök

Nagyszeben térképe 1699-ből
Készitette Gio.Morando Visconti mérnök,
rézmetszete a brassói Welter Stephan

Arch.Sieb. 1884. 19.köt. 14o l. Taf. 1.

P. 150/1965. - /EDÜ

5., "Zenei élet" jelige:
"Adalékok ~~xxxxxxxx~~
zenei életéből" c. /
P. 138/1965. - /EDÜ

6., "Szerbek" jelige:
"A pomázi szerbek nép
/9 lap/.
P. 122/1965. - /EDÜ

64.85780 Közl. Ny. – 1000 db – 30

MDK

Giov. Morando Visconti

Brassó erődítményeinek 1699-ben
készített tervrajza.

Das Burzenland. III. köt. Brassó. 1. rés. E. Jekelius
kiad. Brassó 1928.

repr.: 7. képtábla

Morando

l.

Visconti G. Mo-
rando.

Görögkeleti festő a XV. századból

Szent Spiridion:

Egész alak, áll[illegible], szem be
gyertyát [illegible] s baljába
tart [illegible]. Dics fénynyel körül
hosszú szakálla ősz; Casul
bája felett vörös [illegible] csíkú egyh
jobbra: „СПІРІДСОN". o

Tempera, fára, mé

~~Görögkeleti festő.~~

74

Ltha 11

Morando

Hadmérnök

l. Hadtört. Kösl

1933-191. l.

Vizáknai polg. olvasókör népkvt

VII. 289

Morando Bernardo

hadimérnök

l.

Hadtört. Közl.

1941. 30. l.

460

633

Morando Visconti

Giovanni

I. Lipót király er-
detyi főmiernöke

XVII. sz

lásd

Visconti, Giovanni
Morando

alatt is.

Visconti alatt

kell megirni!

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Morandi - Visconti

Giovanni

Déva vára és vá-
rosa, fenti rajza
után metszette
Welzer István

Megjelent:
Mappa della Tran-
silvania 1699.

Repr.
Márki Sándor

Dósa György
Magy. Tört. Élet.
Bp. 1913. 419. l.
534. l.

tre jellegzetes motivum ésx stilus további
szerint, a XI. század hetvenes éveiben
oglaláskori ízlés végső elhanyatlásával, a
dál sával, ami egy részről a térítés végső
apcsolatok kiépitését tette lehetővé.
ifejlődésével, expanzivitásának növekedé-
yakorlat helyét, mindinkább elfoglalja
k elemei, már párhuzamosan megjelennek ha-
befolyása az architekturában az egész
es diszitményei szintén népvándorláskori
legalább is részben, melyek eredeti
nomád magyarság, még kevésbbé az itt talá
hóditása a lombard müvészetnek, valamint
áltozot t formábanmis, de a XIII. század
ılturájának reminiszcenciájára enged köv

Morando Visconti

l.

Hadtört. Kösl

1933 320. l
321. l.

egy szt. az egyik,
mákos a másik
van elöl.

TH pl.d (321. l)

Viscontinak
hívja, maszt
Morandonak.

Versecz városi múzeum és Könyvtár

épitk. VII. 181.

Morandó Vioconti

Giovanni

Gyulafehérvári térképe
1711-ből.

Repr.

Értesítője, a
marosvásárhelyi
ev. ref. Kollegium
— az 1894-95
iskolai évről.
Marosvásárhely
1896. 49 l.

EUROPA

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

MORANDO VISCONTI, Giovanni. 1699-ben dolgozott Gyulafehérvár és más városok erődítésein./K.A.W./

Maggiorotti, 438.

MORANI, Francesco mérnök

Csáktornya megerősitésén dolgozott 1664-ben a vár ostromakor esett el

GÓZON Imre: Kiegészitő adatok Gózon Imre 1877. évi MOB-jelentéséhez. = Pavilon, No 7, 1992 11.

Morár Toda

Kőművesm.

1774-ben háztulajdonos Arados

Lakatos Arad

II. k. 227 l.

MORAR Gavril

M.D.K.

Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja
1928.

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954 339.l.

Moráscher Sámuel

épitész

ivod

Arad és Vidéke

1913. pl. 6.

(Ki épitse az uj katholikus templomot?)

769. sz.

szembenézve
J és ~~olyfején~~ van ábrázolva, ~~hoz~~ 1907.

zoldalú ~~érem~~ medaillon előlapján
afordultan. J ~~és szembenézve van ábrá-~~
özete: prémkucsma ékköves boglárral,
jtott gallérú felöltő. Felirata a

MVND. D. B. REX. VNG.

~~apja és előlapjának háttere sima.~~

bormű, méretei 8.9:8.9 cm.-- Becs-
il ajándéka 1907. április 30-án (787-

1613

Morascher Sámuel

épitész

rézt vett az alábbi pályázaton.

rőd

Aradi Közlöny

1913. jul. 6.

(A[z aradi második kath.] templom-pályázat eredménye.)

767.

Morascher Sámuel

céd

Az uj-szegedi Erzsébet-templom pályázatán az első díjat *Vihart* Ferenc, a másodikat *Morascher* Sámuel, a harmadikat *Zoltán* Vince és *Nagy* István építészek nyerték el.

Magyar Épitőművészet

1907. II. f. 18. l.

Moráscher Sámuel

4

Az aradi rk. templom
tervpályázatán 1913-ban
III. díjat nyert.

Magyar Építőművészet
1913. 5. sz. 32. l.

Id. Wein

első mag
grafiai é

RSASÁG EZELŐTT SIEMENS FRIGYES.
NEUSATTL, ELBOGEN MELLETT.
KÉPVISELI: BOLGÁR PÁL, BUDAPEST/V.,
AULICH-UTCZA 8. (SZABADSÁG TÉR) TELEFON 8-88.

üveg, sík és bordázott kivitelben, csaknem teljesen **fehér** színben. A 4—5 mm. vastag, műhely-jaira, 6—7, 8 és 10 mm. vastag, mindenféle felülvilágító-0 mm. vastag, padozatok céljaira. Mindenütt a legjobbnak gban felülmulhatatlannak bizonyult.

ott és préselt kivitelű,
es, kiváltható üvegtégla

védve, veranda, télikert, kioszk, előtető, fürdő, kórház, verem, erjesztőkamra, palackozópince, vágóhídpályaudvar, n, ipartelep stb. ablakaihoz, fényátbocsájtó falfelületeihez íhoz. **Üvegtetőcserép** sík és hornyolt, minden alakban. **üveglap,** drótbéléssel és enélkül, külőnféle kiképzésben, és 15—40 mm. vastagságokban. **Nyersüveg,** sík és bor-**yKépcsésze** üvegből. **Jelzőüveg** vasutak részére. **Védő**-lásmutató készülékhez. **Üvegbetű** cégtáblához és egyéb lához stb. stb.

'SS
TÁR
CA 8.
N 154—79.
TECCO

Teljesen ujonnan berendezett kárpitraktár: Belés külföldi kárpitok a legnagyobb választékban. A legújabb izlésnek megfelelő mintagyüjteményünk díjtalanul rendelkezésre áll.

Morascher Sámuel

Műszaros épitész Bpest

1911. tav. kiáll. 448.

Zabla, avar VI. 132.

Morascher Samuel

U. 767/a
769

Moratscher Samuel

mühepitész.

Az újszegedi templom pálása tára vonatkozólag lásd:

Vihard Ferencet.

Az újszegedi templom. Szegedi Napló. 1907. máj. 12. sz.

Morascher Samuel

Münchner 1907. 268
– 1911. 273.
– 1913. 237

1928. nov

		Áthozat
9.		Forg. adóbélyeg
2.		Pénztárnak
	14.	Bélyegvétel
10.		Kereseti és rokkantellátás Személyeti levonások
2.		Pénztárnak
	15.	Kifizetem alkalmarattan kereseti és rok. ellátási ad

Morascher Sámuel

A celldömölki polgári fiúiskola tervpályázatán az első díjat Morascher Sámuel budapesti építész „Diák élet", a második díjat Bodnár László szentesi építész „Február" jeligés tervével nyerte. Megvételre ajánlja a zsüri Dobovszky István szentesi építész tervét.

Művészet 1913. 237. l.

nincs ied.

† Krüzselyi Erzsike IX. 187.

M.D.K.

Morascher és Róth, bpesti építészek

600 K-ás második díjat nyertek a kaposvári kőrvagóhid terepályazatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

aug. 28. sz. 13. old.

MDK

Morascher és Róth

A Kaposvárt épitendő vágóhid tervpályázatán
II. /600 k./ dijat nyertek

Tervpályázatok eredménye. Épitő Ipar 1912. szept. 1. 342.1.

M o r a s c h e r Sámuel épitész

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
237.
"Aradi második kat.temploma pályázata"

M o r a s c h e r Sámuel építész

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
237.
"Celldömölki polg.fiuiskola pályázata"

Morascher Sámuel épitész.

Művészet. 1907. 268. l.

Moravec festőművész.

Magyar Nemzet 1950
január 21. 5. old.

Emlékek Leninről
V. Brizsojev

Morascher Sámuel M.D.K.

Lipesti építész
második díjat nyert az
újszegedi Szt. Erzsébet-temp-
lom pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

máj. 15. sz. 12. old.

MDK

Morascher Sámuel

a magyar Szt. Erzsébet uj-szegedi templom terv-pályázatán II. dijat nyert

Müvészet 1907. 268.l.

MDK

Morascher Sámuel müépitész

az alábbi templom épitésére kiirt tervpályázaton 3oo koronás II. dijat nyert

Az ujszegedi templom. Szegedi Napló 1907. máj. 12.

Morascher Sámuel. M.D.K.

Lepesti epitéz
terve első díjat nyert
a celldömölki polgári fiú-
iskola palyázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

máj. 28. sz. 13. old.

Morascher Sámuel M.D.K.

építén

terve a három egenlő díj egikét nyerte el a „Mindszenti Takarékpénztár" pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

máj. 10. sz. 13. old.

MDK

Morascher Sámuel

Kávéház-bejárat.Tanulmany.Rajz.

Képzőm.Társ.1911.tav.kiáll.kat. 45.l.

MDK

Morascher Sámuel

A Mindszenti Takarékptár intézeti házának tervpályázatán pályamunkáját 150 koronáért megvásárolták

Művészet 1911. 273.l.

Moratz Viktor 157 bőrárugyár
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991

Moraván

Ujitva

Pöstyénmellett fotelto 1910.

1) alapraje és keresztmetszet 1:100

16.

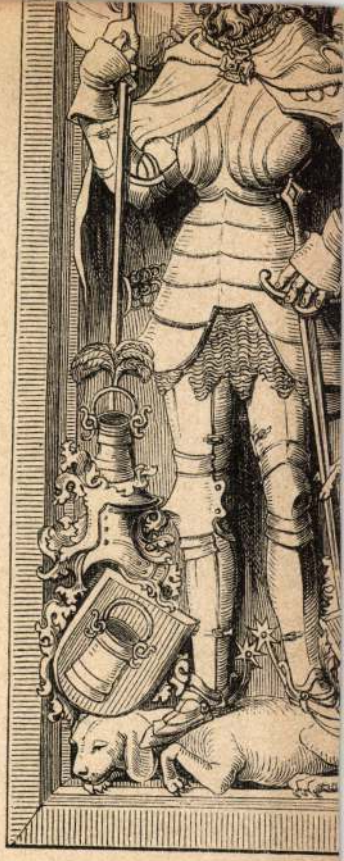

17.

MORAVANSZKY Ák.

Az Iparművészeti Múzeum
tisztelettel meghívja Önt
A HAJLÍTOTT BÚTOR
című kiállítására, amelyet
1988. szeptember 9-én, 16 órakor
Moravánszky Ákos
nyit meg.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM
Budapest IX., Üllői út 33–37.

Fk.: Az Iparművészeti Múzeum főigazgatója

Moravánszky Ákos, építész

L: Nagy Elemér

Moravánszky Ákos: Egy műves építész halálára 8.

Élet és Irodalom Bp. 1985. szept. 20 XXIX/38

dr Moravánszky Ákos, építén

a MÉ. 83/1–6 szám Felelős szerkesztő, e

Cikkek

NÉ., M.Á.: Lapunk új évfolyama elé 9 old.

MÁ: Az építészeti kritika irányzatai napjainkban

MÁ: A „Daidalos" 6. száma 63 old 29 old

MÁ: Eva és Helmut Börsch-Supan, Günther Kühne
Hella Reelfs: Berlin művészeti elmélkei
– Tartalomjegyzék és múzeumai 63 old

Magyar
Építőművészet Bp. 1983 83/1

Moravánszky Ákos, építész

cikkek

MÁ: A harmincas évek 9 old.

MÁ: Nemzeti és népies törekvések a két világháború közötti magyar építészetben.

20 old

– Tartalomjegyzék

Magyar

Épitom uvészet Bp. 1983 83/2

Moravánszky Ákos, építés

Cikkek

1.) MÁ: Budapest változásai 9. old
2.) MÁ: Magyar portál Bécsben 48 old
3.) MÁ: Egy tér kincsváltozása
Maurer Dóra kvázi-folyamatnyelve
Buchberg ben 56 old
4.) MÁ: Udvarkásatás villák
Ausó-Ausztriáben - kötvesmelebés 65 old

-: Tartalomegyzék
Magyar
Epitomuvészet Bp. 1983 83/3

Moravánszky Ákos, építő

cikk

MÁ:

1.) Tervezők és vállalatok 13 old

2.) Álláspontok a MÉSZ vezetőségének a műszaki tervezés intézményrendszéről 1983. május 18-án rendezett vitájából. 17 old

– Tartalomjegyzék

Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/4

Moravánszky Ákos, építész

Cikkek

1.) M. Á.: Lakható műtárgyak mezőtő csató-dokkal. Néhány megjegyzés a Mesteriskola VII. ciklusa felvételi tervpályázatának ürügyén 2. old 2. old

2.) M. Á.: Mesteriskoláik 13 old.

3.) M. Á.: Néhány fejezet a bécsi mesteriskoláik történetéből 44. old.

4.) M. Á.: Clemens Holzmeister 1886–1983 48 old.

5.) M. Á.: Ernst Anton Plischke – recenzió 64 old.

Magyar – Tartalomjegyzék 83/5

Ép. [illegible] Szeszet, Bp. 1983

Moravánszky Ákos, építés

Cikk

1.) MÁ Az új egy temető 2 old

2.) MÁ Organikus, építésel 9 old

3.) MÁ Fritz Schumacher Strömungen in deutscher Baukunstseit. 1800 64 old

Kőjös mérkelés

4.) MÁ Camillo Sitte. Der Städtebau nach seinen künstlerischen Grundsätzen 65 old

Kőjös mérkelés

–: Tartalomjegyzék

Magyar

Epitom uvészet Bp. 1983 83/6

Moravánszky Ákos, építén

L. Csaba Rersö

Z. Csaba László: A „Hajlék" című folyóiatról 62

Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/5

Moravánszky Ákos, építész

v. Kozma Lajos

–: A harmincas évek építészetének kronológiai Táblázata 6-8

Magyar Építőművészet, Bp. 1933 83/2

Moravanszky Ákos, építész. 1.) Foglalkozás.

a MÉSZ Mesteriskola Előadásai.

V. ciklus 1978-80.

Moravanszky Ákos: alternatív építészeti törekvések.
("Merre tart a mai építészet" I.)

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 4-old.

Morávánszky Ákos. építész 2.) folytatás.
a Mesteriskola VIII. ciklusának programja, 1974. I. 5.

Május 23. „Építészet és ikonológia" – Morávánszky Ákos építész előadása.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, borító, belső oldalán.

MORAVÁNSZKY Ábel

91 8.75

Új Művészet

Moravánszky, Ákos: Der Architektur der Donaumonarchie.
Bp. : Corvina, 1988

rec. BOŘUTOVÁ, Dana = Ars, 1991, 1. 92 - 93.

Csanády Pál
Építészmérnök. Korábban PhD-ösztöndíjas az építészkar Rajzi és Formaismereti Tanszékén. Az Alaprajz felelős szerkesztője, magántervező.

Cságoly Ferenc
Ybl-, pro architectura és ex aequo díjas építészmérnök, DLA. A Lakótervnél, a Heves Megyei Tervezővállalatnál, az ÁÉTV-nél tervez, majd 1990-ben alapítja meg az Építész Stúdiót.

Csontos Györgyi
Az Ybl Miklós Műszaki Főiskolán végzett, építész, tervező szakmérnök. Jelenleg a Mesteriskola hallgatója. A Finta Stúdióban dolgozik, és építőipari szaklapokban publikál.

Kapy Jenő
Ybl-díjas építész. A BME Építészmérnöki Karán végzett, a Mesteriskola III. ciklusának hallgatója. Az Ipartervben dolgozott, majd 1989-től a tervezést a Dóm Építészműteremben folytatta, és az Ybl főiskolán tervezést oktatott. 1991 óta itt posztgraduális tervezési képzést vezet. 1998-ban DLA-fokozatot szerzett, azóta a BME mesterképzésén témavezető.

Kovács Péter
Pro architectura díjas építész, 1982-ben diplomázott a BME építészkarán. 1988–90 között végezte a MÉSZ Mesteriskolát. 1990-ig a Kelettervben, majd a Hinterwirth építészirodában (Gnunden, Ausztria) és a Tér és Forma Debrecen Kft.-nél tervez. 1992-től saját irodájában, az Archiko Bt.-ben dolgozik.

Mészáros Attila
Leendő fizikus, programtervező matematikus, gyakorló lelkes szalmabálász, „nonprofit magánszemély", a www.szalmahaz.hu főszerkesztője.

Sajtos Gábor
1999-ben végzett a BME Építészmérnöki Karán, azóta az Építész Stúdió Kft. munkatársa, tavaly óta a BME DLA-kurzusának hallgatója.

Wesselényi-Garay Andor
Építészmérnök, városgazdálkodási szakmérnök. 1994-ben diplomázott a BME építészkarán, 1995–2001 között az Osváth Gáborral közös Gyár építészirodában tervez. Szakíró, művészettörténetet hallgat.

Következő számunkban:
Osztrák iskola
Téma: az üveg
Üvegművészet az építészetben
Erdei kutatóállomás, Belgium

A várható megjelenés: 2002. február 20.

Erratum
Előző számunk 3. oldalán, a tartalomjegyzék mellett a Millennáris parknak nem a B, hanem a D épülete látszik, ennek építésze Benczúr László és Schmidt Péter

alaprajz
Építészet – tervezés – konstrukciók
részletek – termékek

A BertelsmannSpringer Magyarország Kft.
Bertelsmann Szakkiadó Divízió folyóirata
2001. november–december

szerkesztőség:
1124 Budapest, Németvölgyi út 114.
Tel.: (36 1) 319-3006, Fax: (36 1) 319-3003

felelős szerkesztő: Csanády Pál
szerkesztő: Dobossy Edit
szakmai tanácsadók: Csajbók Csaba, Cságoly Ferenc, Garay Andor, Gáspár László, Roth János; Czigány Tamás (Győr), Lengyel István (Debrecen), Nagy Sándor (Eger), Patartics Zorán (Pécs), Ripszám János (Siófok)
olvasószerkesztő: Sólyom Beáta
szerkesztőségi munkatárs: Legoza Andrea
tervezőgrafikus: Horváth Janisz
rajzoló: Boór András
szerkesztőségvezető: Bethlenfalvy Gábor

felelős kiadó:
Ádám János
Megjelenik évente nyolc alkalommal
HU-ISSN 1417-6939

hirdetésfelvétel:
Berta Ágnes
Tel.: (36 1) 319-3006/114
Fax: (36 1) 319-3003

előfizetés, terjesztés:
Söregi Gabriella
Tel.: (36 1) 319-3006/103
Fax: (36 1) 319-3003

kiadja és terjeszti:
A BertelsmannSpringer Magyarország Kft.
Bertelsmann Szakkiadó Divízió
1124 Budapest, Németvölgyi út 114.
Tel.: (36 1) 319-3006
Fax: (36 1) 319-3003
e-mail: alaprajz@bertelsmann.hu

Egy példány ára: 616 forint
Előfizetési díj egy évre: 3948 Ft

A kiadó az érvényes kiadói és terjesztői törvényekben meghatározott módon kezeli a megkapott írásokat és ábrákat. A kiadónak jogában áll a cikkek átdolgozása és rövidítése. A kiadó és a szerkesztőség nem vállal felelősséget a felkéretlenül beérkezett anyagokért. A cikkek megnevezett szerzője felelős az írás tartalmáért. Honoráriumot csak szerzőknek fizetünk. A folyóirat és minden benne szereplő írás és kép szerzői jogi védelem alatt áll. A lap értékesítése a kiadó engedélye nélkül törvénybe ütközik, kivéve a törvény által engedélyezett eseteket.

nyomdai előkészítés:
Austral Bt.

nyomtatás, kötészet:
Manager Press Kft.

Alapvető 8, 2001/8

Versengő látomások

Moravánszky Ákos könyve a kiegyezés és az első világháború vége közötti időszak közép-európai építészetét tárgyalja. Vállalkozása figyelemre méltó, hiszen e korszak feldolgozásainál egészen a rendszerváltásig a művészettörténeti világvéget Ausztria keleti határa jelentette. Periodizálásával, földrajzi kereteivel a könyv kapcsolódik Passuth Krisztina Avantgarde kapcsolatok Prágától Budapestig című kötetéhez, ami jelzi: magyar szerzők számára is egyre fontosabb az értékeiben eddig csak sejtett, ám tudományos alapossággal kellően ki nem munkált időszak művészet- és építészettörténete.

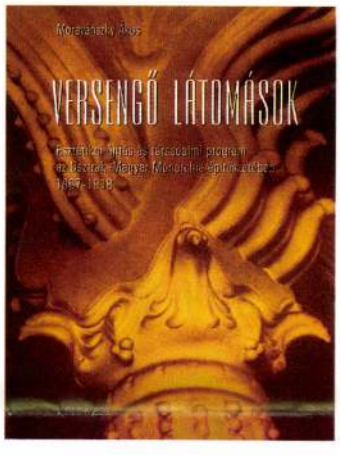

Moravánszky könyve korabeli alkotások által felvetett közös, helytől független kérdések taglalása, illetve a hagyományos, lineáris építészettörténeti írás ötvözeteként került megkomponálásra. Bizonyos filozófiai, társadalmi és esztétikai alapkérdések megvitatása mellett egyenrangú szerepet tölt be az egyes művek stíluskritikai alapon történő rendszerezése, így a kiadványt a korszak iránt érdeklődő nagyközönség és a szakemberek egyaránt sikerrel forgathatják. A kötet külön érdeme, hogy a megszokott építészettörténeti munkáktól eltérően a szerző gazdag forrásanyaggal, imponáló bibliográfiával, név- és tárgymutatóval egészítette ki művét. Apró hiányosságként róható fel, hogy az egyébként gazdag és alapos képanyag beazonosítása nehézkes, az egyes képjelek szövegbe történő illesztése elmaradt, néhány fontosabbnak tűnő alkotás illusztrációja pedig hiányzik. Kissé problematikusnak tűnnek a választott fejezetcímek is. A rendkívül szuggesztív, egymondatos felütések, mint: „A város mint politikai emlékmű", vagy a „Szecesszió mint stílusakarat" konceptuálisnak ígért tárgyalása elmarad, a társadalmi-filozófiai-esztétikai indokrendszer néhol túlságosan tömör, így egyrészt a kielégítő magyarázattal marad adós, néha pedig szimpla közhelyekbe süllyed.

Moravánszky könyvének hiányosságai rejtik azonban vállalkozásának igazi értékét. Ez az érték abban a nem sikertelen kísérletben rejlik, amely megpróbálja Werner Hofmann német művészettörténész tárgyalási módszerét építészeti alkotásokra alkalmazni. Hofmann stílusoktól és irányzatoktól függetlenül, a csábító, ám csapdákkal teli korszellem – „Zeitgeist" – kérdéseit háttérbe szorítva az egyes műalkotás jelentését vizsgálja, az azonos jelentéstartalmú művek között tértől és időtől független kapcsolatot teremtve a csoportportré műfaja helyett például a barátságkép fogalmát vezeti be. Moravánszky helyenként meglepő kapcsolatokat talál mondandója illusztrálásához, a neostílusok, a historizmus kontra kreativitás kapcsán tett megállapításai pedig briliáns gondolkodót feltételeznek.

A Vince kiadó gondozásában megjelent kötettel az olvasó rendkívül szép kiállítású, könnyen kezelhető, „hézagpótló" darabot kap a kezébe.

Wesselényi-Garay Andor

Moravánszky Ákos, építész

– Mesteriskola 4

21.

Magyar

Építőművészet 3 sz. 1983

83/5

Moravánszky Ákos
(KÖZTI)
Vezető építész:
Nagy Elemér

1954-ben született Székesfehérváron. Diplomatervét 1974-ben védte meg (MÉSZ diplomadíj); majd a KÖZTI-ben, Nagy Elemér műtermében kezdett dolgozni. 1977–78-ban Herder-ösztöndíjas volt Bécsben. Doktori disszertációját 1980-ban védte meg a Bécsi Műszaki Egyetemen. Jelenleg az ÁÉTV dolgozója és a Magyar Építőművészet felelős szerkesztője.

Főbb munkái:
Tervek: Ifjúsági Sportközpont, Salgótarján (1975), Vas megyei levéltár, Szombathely (1979), Stomatológiai Intézet, Budapest (1982), Művelődési Ház felújítása, Csurgó (FÉK pályázat, I. díj, 1979).
Publikációk: Antoni Gaudí (Budapest 1980), Die Architektur der Jahrhundertwende in Ungarn und ihre Beziehungen zu der Wiener Architektur der Zeit (Wien 1983), számos cikk és tanulmány hazai és külföldi lapokban.

Az itt közölt rajzhoz (Hommage à Heinrich Tessenow):
„1979-ben kaptam megbízást levéltár kialakítására a szombathelyi volt ferences kolostor épületében. Olyan funkciók elhelyezését javasoltam, melyek az együttest bekapcsolnák a városközpont életébe, illetve megterveztem a gótikus templomapszis kiszabadítását. Az ötleteket a megbízó örömmel fogadta, bár a kiviteli terv elkészítésével nem bízott meg. A volt ferences sörfőzde „újraélesztésének" gondolata ugyanis a helyi építési hatóság új gondolatokra fogékony vezetőinek annyira megtetszett, hogy a további tervezés gondjait egyikük magára vállalta. Jó tudni, hogy nyugati határainkon a jó ötletek termékeny talajra hullanak..."

Szeretettel meghívjuk Önt és családját a
Budafoki

Jazz Galériába

(XXII. Kossuth Lajos u. 88.)

MORVAY LÁSZLÓ

TŰZZOMÁNCMŰVÉSZ
"Profán oltárok" című kiállítására

Megnyitja: DÖBRENTEI KORNÉL költő

2000. DECEMBER 15-ÉN PÉNTEKEN DU. 5 ÓRAKOR

Közreműködik a **HOT JAZZ BAND** dixieland zenekar

Az erre az alkalomra megjelenő katalógust és kiállítás létrejöttét a
Nemzeti Kulturális Alapprogram Iparművészeti Kollégiuma támogatta.

Szeretettel meghívjuk Önt és családját a
Budafoki

Jazz Galériába

(XXII. Kossuth Lajos u. 88.)

MORVAY LÁSZLÓ

TÚZZOMÁNCMŰVÉSZ

"Profán oltárok" című kiállítására

Megnyitja: DÖBRENTEI KORNÉL költő

2000. DECEMBER 15-ÉN PÉNTEKEN DU. 5 ÓRAKOR

Közreműködik a **HOT JAZZ BAND** dixieland zenekar

Az erre az alkalomra megjelenő katalógust és kiállítás létrejöttét a
Nemzeti Kulturális Alapprogram Iparművészeti Kollégiuma támogatta.

Morauszky András

okl. építészmérnök

szül. Nyíregyháza 1911.

Oklevelet nyert 1937

József nádor 1937/38.

208. l.

DR. SZABÓ GUSZTÁV PRORECTOR ÁLTAL MONDOTT

MEGNYITÓ BESZÉD.

Morauszky András MDK

építészmérnök, született Nyiregyháza, 1911

az oklevél keltének éve 1937 száma 105

József nádor 1937/38

Moravecz László

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

5

KISALFÖLD

Győr

1969 SEP

Plakettüzem Kónyban

1024

Két hónapja dolgoznak a *kónyi Haladás* Tsz alufólia segédüzeme *Moravecz László* grafikus vezetésével és hét munkatársával.

— *Mit készítenek?*

— Emlékplakettet, emblémát, címkét. A grafikus, a fotolaboratórium, a festék és a gépek segítségével.

Az első termékeik a Bábolnai Állami Gazdaságnak, néhány budapesti és megyei vállalatnak, tsz-nek készültek. A győrsövényházi tsz tartós állatnyilvántartó-táblákat rendelt. Kapuvár a „Rábaközi Múzeum, Kapuvár" feliratú, népviseleti ruhával díszített alumínium emblémát, és a várossá alakulása ünnepére plakettet, jelvényt rendelt.

De elkészült már négy-öt változatban Győr 700. éves ünnepére az emlékplakett, fekete alapra (műgyantára) dolgozva a fém.

Sok lehetőséget látnak a százezer forintos költséggel alapított segédüzemben. Nagy lelkesedéssel láttak a munkához, a tervezéshez, ötletszerzéshez, és üzletfelek felkutatásához. Az első két hónap termelésének bevétele 6 000 forint. Nagyon bíznak, mert máris sok a megrendelés. A Répcelaki Szénsavüzem részére például címke készítése a terv. Ezenkívül a termelőszövetkezetek segédüzemei a kül- és belföldi piacra készített áruikhoz szintén címkéket rendelnek.

ilyen lehet
La Manche
gának kös
gyönyörű h
LECSUK
vartalanul
Nem volt t
násai nem
egyszerűen
számomra
világon. A
kellett leni
orge. Még
landó lette
feleségül,
való kapcsolatának semmi köze sem volt a házasságához.

Irénnel először egy tavaszi estén találkoztam. Sírt. Az emberek egy része kíváncsi közönnyel, kevesebben kíváncsi részvéttel nézték a síró lányt. Megálltam mellette. hallgattam zokogását, és nem tudtam, mit tegyek. Aztán

madt, hogy kötelességem megoldani Irén problémáját. Számára ez a viszony George-zsal csak teher lehet. Kilátástalan kapcsolat, mert George nős volt, és azt mondta, hogy nem válhat el beteg feleségétől.

Hogyan szabadítsam meg Irént ettől az embertől? Különösen úgy, hogy maga Irén

Moravánszky Ákos, építész

—: A harmincas évek magyar Társadalma és kultúrája
H-5

Magyar

Építőművészet, Bp. 1983 83/2

hogy az a folyamat, ahogy ezek a házak nagyon rövid idő alatt „rommá" lettek, sokkal inkább, mint egy múlt századi épület, szomorúan érdekes volt. Sokkal jobban izgatott, mint egy századfordulós vagy korábbi épület, ami nem sínylette meg annyira az időt. Egy harmincas évekbeli épület borzasztóan kiszolgáltatott, és ez felkeltette az érdeklődésemet. Jobban kikezdte ezeket a házakat a lakók dühe, építkező hajlama, mint egy régebbi villát. Lelkesített az a tudat is, hogy egy aránylag közeli múltban mennyire élen járt a magyar építészet — helyesebben a magyar építészet csekély számú képviselője, akik pl. a Bauhaushoz, a De Stijlhez tartoztak. Az is vonzó volt, hogy akkor mennyire keresztül tudtak vinni olyan gondolatokat az építészek, amire mi jobb, ha nem is gondolunk. A CIRPAC éles társadalomkritikája is szimpatikus volt számomra. Az egész beépült valahogy [illegible]yembe, de bonyolultabban és ellentmondásosabban, mint ahogy képzeltem.

F. A.: Engem inkább az vonzott a harmincas évekhez egyetemista koromban, hogy a hetvenes évek napi építészetét látva, ami többé-kevésbé szerves folytatása a harmincas éveknek, azt tűnt fel, hogy a két világháború közötti épületekben van valami többlet. Azt hiszem, a lényegi különbség az lehetett, hogy a húszas évek végén, harmincas évek elején pályára került fiatal építészek az egyetemen még klasszikus építészeti kultúrát kaptak, tehát stílusban tervezést tanultak, gyakorlatilag a régi kultúrán nevelkedtek, viszont ezt ők határozottan megtagadták és elvetettek mindenfajta díszítést, dekorációt. Mi maradt nekik ezután? Tulajdonképpen egy lecsupaszított építészetesszencia, ami valóban az alapelemekre szorítkozott. A nyílások, a tömegek, homlokzati síkok, olyan alapformák, melyek régen is építészeti alapelemek voltak, csak nem tűntek olyan jelentősnek, mert került a dekoráció. Ez a folyamat párhuzamosan haladt az egykorú képzőművészettel: talán a legjobban a tipográfiával hasonlítható össze. És ha már a tipográfiánál tartunk, hadd mondjam el, hogyan függ össze mindezzel a folyóiratunk új címlapja, amit Dévényi Tamás tervezett. *(Az új címlap végül is csak terv maradt — A szerk.)* Ugyanis éppen a címfelirat volt a vita tárgya. Azzal, hogy az MÉ monogram helyett a 40-es éveket idéző betűtípussal kiírtuk a Magyar Építőművészetet, tulajdonképpen visszakanyarodtunk egészen 1907-ig, amikor megindult ez a folyóirat. (A dolognak az a pikantériája, hogy a két világháború között ez a lap konzervatívabb volt, mint a Tér és Forma.)

D. T.: Az új tipográfia ugyanúgy elvetette a díszeket, mint az építészet. Helyette a szerkesztett betűkre, a betűk és szavak közti összefüggésekre figyeltek. Ekkor jött divatba a betűszéthúzás is egyes szövegrészek kiemelésére vagy háttérben tartására. Az 50—60-as évek oldódása után ennek ismét nagy jelentőséget tulajdonítunk.

B. L.: Mindebben talán az is kifejeződik, hogy a korábbi nagyon sommás ítélkezésünket (Bauhaus= haladás, minden más e korszakban= reakció) felváltja egy sokkal finomabb — olykor bizonytalanabb —, differenciáltabb állásfoglalás.

H. L.: Nagyon fontosnak érzem, hogy a Bauhaus-ban is fölfedezhető a stílusalkotásra való törekvés, még akkor is, ha ez nem tudatosodik. A Bauhaus alapvető szemléleti sajátossága mégiscsak az a gondolat, hogy a valóságot valamilyen módon, ha csak potenciálisan is, de át tudja alakítani.

A Bauhausban eredetileg — legalábbis szemléletileg — nem volt tolerancia a rajta kívülállóval szemben és ez adja építészetének utópisztikus erejét, újítási lendületét, pátoszát, de mindez elpárolgott. A Bauhaus-építész úgy képzelte, hogy a világ gyorsan és ésszerűen átrendezhető, átformálható. Ezért is viselik el ezek az épületek nehezebben az utólagos toldásokat, mert ezekbe az épületekbe bele volt kalkulálva az életforma, amiről a Bauhaus-építész teljes magabiztonsággal állította, hogy szükségképpen a legmegfelelőbb, mert hiszen racionálisabb elvek alapján ez a jó, az egészséges. És természetesen az idő múlása módosította ezeket az elképzeléseket. Mai szemmel nézve egy romosodó, átépített, a használat során átalakított Bauhaus-épületben már egy újfajta esztétika jelenik meg, amit „eklektikusnak" neveznék. Távol áll ez attól a purizmustól, amit az épület eredetileg képviselt. De ez már annak a következménye, hogy stílusalapon ítélünk, és az épületet komplex művészeti alkotásként fogjuk fel, nem pedig egyetlen alapelvnek, a funkcionalizmusnak illusztrációjaként.

P. B.: Amit az előbb mondtál, hogy egy Bauhaus-épület átalakításai esetleg egy új esztétika szemszögéből ítélve pozitív érzéseket is kelthetnek, nagyon furcsa, mert számomra a legszomorúbb dolog azt látni, hogy mondjuk egy Molnár Farkas-házon beépítenek egy teraszt vagy megszüntetnek egy ablakot, vagy hármasablakot helyeznek oda, ahol eredetileg tolóablak volt. Nagyon keveset tudunk arról, hogy mi volt az eklektika programja, miután ezt egyetlen pejoratív mondattal elintézték számunkra, amikor tanultunk róla, mi pedig nem néztünk utána alaposabban. A Bauhaust is egyértelműen, mindenkorra igazként, megváltóként tálalták elénk. Szerencse, hogy nem szorítkoztunk csupán arra, amit annakidején hallottunk, hanem sokkal jobban érdekelt bennünket, és megnéztük ezeket az épületeket. Függetlenül a hallottaktól, tetszettek meg ezek a dolgok. Számunkra a magyar Bauhaus-építészet jelentette az újrakezdést, mely építészetünkben ismét európai szintű eredményeket hozott. Olyan nem közvetlenül ide kapcsolódó mesterekkel együtt, mint Rimanóczy, Lauber vagy Janáky, akik szelleme tovább volt követhető jó alkotásokban, 1949—50-ig, sőt a hatvanas években is. Számunkra ezért volt érdekes például a Palatinus vagy a Nemzeti Bank, vagy ezért volt érdekes a Műegyetem R épülete.

B. L.: Pontosan itt van a probléma, amiben Lóránd a bűnös, hogy itt nem „eklektikáról" lett volna szó, hanem „nosztalgiáról". A nosztalgia pedig úgy működik szerintem, hogy a Palatinuson, amikor vasárnap ötezer ember nyüzsög, akkor te málló vakolatokat veszel észre, meg izzadságszagot. De képzeld el azt a szituációt, amikor üres az uszoda: egy nagyon sűrű atmoszférát érzel. És sem az egyik, sem a másik élménynek nincs köze az eredeti létesítménynek, amit Janáky édesapja tervezett. Ő azt hitte, hogy egy tökéletesen funkcionáló épületet fog tervezni, és ez nyilván így is működött jónéhány évig. Később kiderült, hogy az épület már nem tudja teljesíteni a funkcióját. Végül pedig azt érzed, hogy remek filmdíszlet az egész. Ezt nem eklektikának nevezném, hanem nosztalgiának. Ez az átértékelődés folyamata.

De maradjunk az átépítéseknél. Amikor nálunk az első Bauhausos épületeket építették, ezek egyedi és kirívó példái voltak a modernségnek. Ráadásul nem akárkinek csinálták őket, hanem azoknak, akik meg tudták fizetni. Az a társadalmi program pedig, amit maga az irányzat képviselt, csak nagyon szerény formában tudott megvalósulni. További probléma, amikor kiderült, hogy a családi ház alaprajza esetleg nem a legideálisabb, s a tízméteres nappaliból maguk a lakók falaztak le kisebb szobákat. A következő nehézséget a nyomor szülte: a háború utáni lakásínségben egy-egy házat föl kellett osztani mondjuk három család között. Így jutunk el végül a nyolcvanas évekbeli építészhallgatóhoz, aki a Bauhausot tananyagként nézi vagy lelkesedik érte, vagy filmdíszlet-világként kezeli. Vagy jön a művészettörténész, aki arra lesz figyelmes, hogy a 30-as évekbeli funkcionalista épületeinkhez valahogy sosem illett egészen a hozzájuk rendelt képzőművészeti alkotás. Úgy tűnik, a korszak legradikálisabb építészete mellé egy újklasszicista dísz illet a legjobban. Az olaszoknál nagyon jól megfigyelhető ez a disszonancia, és (egészen más tartalommal) a magyar Római iskolánál is.

D. T.: Az biztos, hogy Molnár Farkas egyik legérdekesebb házát, a pasaréti kettős épületet sohasem értettem ebből a szempontból. Molnár kompozícióját a lépcsőházba rakta be, és ez talán a huszadik században az egyetlen olyan próbálkozás nálunk, ahol a mű és az épület valahol találkozott. Ugyanehhez a házhoz kívülről, a Trombitás utcai fronton, egy olyan szobor került, ami ugyanazt a nem egészen tisztázott kapcsolatot mutatja, ami a római iskolás képzőművészek és a római iskolás építészek között volt.

F. A.: A római iskolás templomépítészetet a kormányzat magáénak vallotta.

H. L.: Ez nem olyan egyszerű kérdés. A Bauhaus-épületeket sem kell feltétlenül mindenkor hozzákapcsolnunk egy baloldali ideológiához, mert ott van a fasiszta kultúrpolitika Olaszországban, amely eltűri a funkcionalizmust pl. a comói pártházban, s még néhány — főleg ipari épületben vagy sportlétesítményben. Ezt a comói házat láttam, s ez egy nagyon szép „Bauhaus-épület"; pusztán az különbség, hogy léptékre nagyobb, így a méret minimális felduzzasztásával a nálunk általános méretekhez képest monumentálisabbá vált, de mégis kristálytiszta „Bauhaus-épület" és ugyanakkor fasiszta pártház. Tehát nem feltétlenül kell oszlopos, lépcsős, timpanonos kapuzat ahhoz, hogy az a fasiszta rendszer reprezentációs épülete lehessen. Monumentalizmus árad belőle és ez teszi bizonyos értelemben reprezentatív épületté. Ez a fajta monumentalizmus valóban nincs jelen a német Bauhaus-építészetben.

J. I.: Viszont a szovjet avantgarde építészetben nagyon is megvan.

H. L.: Mert az építészet ott is összekapcsolódott egy központosított, bürokratikus társadalom és politika reprezentációs igényeivel, és a korábbi funkcionalizmus szép lassan átment monumentalizmusba. Az ipari civilizáció, mint gépi hőskorszak eszményeiben is rejlik egy olyan fajta pátosz, ami egy bizonyos fajta monumentalizmust kitermelhet, még a Bauhauson belül is. A húszas és korai harmincas évek szellemében nagyon benne van a világ újrarendezésének a kézzelfogható közelségébe vetett hit és ez teljesen különböző politikai megoldásokhoz kapcsolódhat. Amikor mi az építészet politikai vagy tartalmi vetületéről beszélünk, nem annyira a „politikai tartalomról" kellene beszélni, hanem a világról való gondolkozásról, amiben a politikai jobb- és baloldal között olykor hasonlóságok mutatkoznak. A radikalizmusnak, az átrendezhetőségnek, az új életkezdésnek szinte frázisszinten is, jelszavak szintjén is fantasztikus összecsengései vannak a harmincas években. Ilyen például a kollektivizmus mindenhatóságának és a technika mindenhatóságának eszménye.

J. I.: Érdekes, hogy Molnár Farkas és Fischer József között az oszlop felhasználásában volt különbség. Molnár soha nem használt oszlopot, mert az volt az elképzelése, hogy a sík felületekkel jobban ki tudja szorítani az antropomorf valóságot az épületből. Fischer viszont rávette Molnár az oszlophasználatra.

D. T.: Igen, ez jellemző példa. S azt is megmutatja, hogy mind Fischer, mind Molnár fontosnak tartotta az épület megtervezésekor az egyes építészeti elemek jelentését. Minket pedig ez arra késztet, hogy árnyaltabban ítéljük meg az ő építészetüket.

H. L.: Beszélgetésünk végén milyen tanulságokat tudnánk mindebből leszűrni? Úgy gondolom, hogy a harmincas és negyvenes évek építészetének alkotásait valóban árnyaltabban, az építészeti formálás apróbb részleteit is figyelembe véve kell vizsgálnunk. Ezek az épületek is elsősorban épületek, amint ezt közösen megállapítottuk, s nem csupán egy-egy építészeti vagy művészeti idea illusztrációi. A leegyszerűsített funkcionalizmus-felfogás éppoly hibás, mint a leegyszerűsítő polarizálás, mert mindkét esetben figyelmen kívül hagyjuk a szellemi, kulturális és társadalmi körülményeket. Mai szemmel pedig különösen sok finom észrevételt tehetünk a harmincas és negyvenes évek épületein és a stílusalkotás szempontjából, sőt az egyes alkotók egyéni formálásmódja szempontjából is elemezhetjük azeket, elkerülve a sommás és félrevezető általánosításokat.

A harmincas évek magyar társadalma és kultúrája

Beke László művészettörténész és Moravánszky Ákos építész beszélgetése Lackó Miklós kultúrtörténésszel

Beke László: Mindketten olyan kutatónak tartunk Téged, aki az aktuális vizsgálati területén túlmenően próbálja egy-egy korszak — jelesül a két világháború közti időszak — egész szellemi panorámáját figyelembe venni. Minket most ennek az időszaknak, a magyar társadalomnak és a magyar társadalom irányítóinak a szellemi orientációja érdekel, a hivatalos kultúrpolitika és az egyes szellemi irányzatok kapcsolata; s különösen ezek összefüggése a korszak kézzelfogható termékeivel. Te ugyan elsősorban az irodalom területén érzed otthon magad, de ezeket a gondolatokat extrapolálni lehet a képzőművészet és az építészet területére is.

Lackó Miklós: Nyilván extrapolálni lehet, mert amikor az ember a *szellemi élettel* foglalkozik, a szellemi élet fogalmát fölveti, akkor feltételezi, hogy a kulturális tevékenység különböző területein létrejövő művek és gondolatok valamilyen módon összefüggnek. Persze veszélyes elhanyagolni a különböző szellemi területek vagy akár művészeti ágak specifikumait. De a történész, a kultúrtörténész nem mondhat le arról, hogy a képzőművészeti kultúra tárgyi emlékeit is bevonja vizsgálódásai körébe, noha tudja, hogy a műalkotás csak bizonyos oldalaival vesz részt a vizsgált szellemi közegben. A „szellemi élet" szemszögéből az ember analógiákat fedez fel a művészetek különböző ágaiban, amelyek kétségtelenül azonos „korszellemre", azonos társadalmi szituációra utalnak. Ugyanakkor hangsúlyozni kell: amikor az ember egy kicsit merészebb analógiákat próbál vonni, rögtön — és teljes joggal — a fenntartások és problémák tömege merül fel előtte.

A harmincas évek eleje korszakhatár, vagy legalábbis szakaszhatár a kulturális életben is. Ebben az időszakban bizonyos lehiggadás megy végbe a huszas évek, főleg a huszas évek első felének avantgardista fellendülése után. Ez a lehiggadás, amelyet egyesek idézőjelbe tesznek, mások klasszicizálódásnak neveznek (itt aztán az egész újklasszicizmus bonyolult problematikája felmerül), megfigyelhető az avantgardista neoklasszicizmustól kezdve a poszt-nagybányai irányzatig, s a „római iskola" álklasszicizmusáig. Kimutatható ez a lehiggadás egészen különböző területeken: végbement az irodalomban, sőt végbement bizonyos értelemben a zenében is. A harmincas években Bartók nagy „klasszikus" korszakáról beszélnek, s ha ekkori nagy műveire gondolunk (Zene húros-, ütőhangszerekre, a késői vonósnégyesek stb.), nem is alap nélkül. A látszólag vagy tényleg hasonló jelenségek mögött azonban nagyon eltérő tartalmak figyelhetők meg. A harmincas években, a huszas évekre visszanyúló előzmények után, végbemegy a hivatalos kultúrpolitika bizonyos modernizálódása. Ez a modernizálódás abban áll, hogy befogadja a korábbi korszak nem „szélsőségesen modernista" művészeit. Az irodalomban ez a Nyugat elfogadását jelenti. A képzőművészetben a poszt-nagybányai iskola befogadását és újra-erősödését. De ha ezt a két jelenséget egy kicsit megbolygatjuk, kiderül, hogy bizonyos hasonlóságokon túl csupa eltérő vonással van dolgunk. A Nyugat-nemzedék nagyjainak a nagy korszaka — persze Ady kivételével — a két háború közötti időszak. Babits, Kosztolányi, Füst Milán s a többiek művészete, mely a korabeli irodalmi avantgardizmustól távol állt, még a legjobb poszt-nagybányaiak művészetéhez képest is mutatja, hogy itt egészen nagy fajsúlybeli különbségek és tartalmi eltérések vannak. Babits késői művészete és mondjuk Szőnyi festészete között a korszerűség szempontjából is nagy a különbség, pedig nem tagadható, hogy a nyugatos irányzatnak „szellemileg" Szőnyiék felelnek meg.

Egy másik példa: itt van a Gerevich Tibor által esztétikailag is alátámasztott Római iskola, mint a hivatalos körök által támogatott „modernizmus" irányzata. Ismeretes, hogy egyházi, vallási témák feldolgozása, templomépítészet, templomi festészet és szobrászat voltak a legfontosabb területei. De ugyanakkor itt van, mondjuk, Kodály a „vallásos" műveivel, a Budavári Te Deummal vagy a Magyar misével, melyek zeneileg kitűnő művek. Egy ideológiai elemzés kimutathatná, mi van e vallásos témák mögött. Bizonyos látszat-hasonlóságot is föl lehetne vetni: a régi egyházi stílusokhoz való vonzódást, mint ahogy ez Kodálynál, s más formában a Római iskolánál ki is mutatható (utóbbinál hangsúlyozzák a kora keresztény s a kora középkori, román stílushatásokat.) De vajon ki merné állítani, hogy a zenében és a képzőművészetben tényleges analógiákról van szó? Inkább csak felszíni hasonlóságokról. Valahány ilyen jelenséget megnézünk, mindegyikről kiderül, hogy egyedi, és hallatlanul veszélyes éppen ideológiai vagy szellemtörténeti szempontból, ahol pedig erre nagy a hajlam, rögtön irányzatokba sorolni a műveket. Továbbmegyek: az idő múltával az ízlésünk is változik. A szecesszió felemelkedése szemünk előtt játszódott le. De néhány évvel ezelőtt Szegeden sétálva is felötlött bennem (s bizonyára nemcsak bennem, hanem másokban is), hogy vajon a Dóm tér építészetéről ma ugyanúgy ki mernénk-e mondani, hogy értéktelen, mint mondjuk 20—30 éve? Még ezeknek a jelenségeknek a megítélésében is módosulhat a felfogásunk.

BL: Jobban a sűrűjébe vágtál, mint ahogy a beszélgetést szerettem volna elkezdeni. Élnek ugyanis nagyon sarkított elképzelések is e korszak megítélésében. Például az, hogy a huszas években volt egyfelől a hivatalos kultúrpolitikai irányzat és építészeti megfelelője, a neobarokk, vele szemben pedig a baloldali, az avantgarde művészet, illetve építészet. A huszas években viszonylag könnyű volt a helyzet, mert az avantgardistáink emigrációban voltak (ez is indokolja a huszas évek vége—harmincas harmincas évek eleje korszakhatárt, hiszen ekkor jönnek vissza Kassákék, illetve a Bauhausosok). Kérdés, hogy fönntartható-e ez a kisarkított kép, az egyedi jelenségek bonyolultsága ellenére?

Moravánszky Ákos: Egy kiegészítő kérdést ugyanehhez. Hans Sedlmayr a stíluspluralizmust vizsgálva, ennek okát a politikai pluralizmusban vélte megtalálni, mint ahogy az egyetlen stílus a totális rendszerekre jellemző. Azt látjuk, hogy a huszas évek uralkodó neobarokkja után a harmincas években igen sokszínű a kulturális élet. Mik azok a társadalmi-politikai változások, melyek ezt a pluralizmust lehetővé tették?

LM: A huszas évek kétségtelenül eltérnek a harmincasoktól, de ugyanakkor a különbségeket ne élezzük ki túl végletesen. Mi jellemző a huszas évek Klebelsberg által fémjelzett kultúrpolitikájára, nem tartalmilag, hanem módszerét tekintve? Az, hogy — mondhatjuk — „stratégiai", nem pedig taktikai koncepció volt. Ez a tudománypolitikában mutatkozik meg a legvilágosabban: nem olyan módon törekedett az ellenforradalmat stabilizáló ideológiai eredményekre, hogy ezzel szembekerüljön a tudományos vagy általában a szellemi élet belső törvényszerűségeivel. Ez sikerült neki a tudomány számos területén, de alig vagy lényegesen kevésbé az irodalom, a művészet területén. 1919 után a társadalmi, ún. szellemi tudományok — nem mindegyik, de mindenekelőtt a történetírás, a kultúrfilozófia, az irodalomtörténet, a nyelvészet — hallatlanul komoly fejlődésen men[illegible] keresztül. A szaktudomány támogatása nagy stratégiai célkitűzése volt a hivat[illegible] kultúrpolitikának, mely persze eleve maga mögött tudhatta a szaktudósok n[illegible] többségének egyetértését bizonyos alapkérdésekben: 1918—19 elutasításában Trianon elutasításában, egyfajta sajátos konzervatív és újkonzervatív szemlélet elfogadásában. Ezért engedhette meg magának ez a kultúrpolitika, hogy ne tűzoltó-szerepre vállalkozzék, hanem nagytávú koncepciót dolgozzon ki. Kevésbé avatkozott be *közvetlenül* a művészetek belső életébe. Összevetve ezt akár a lazább olasz fasiszta, akár a szélsőséges német nemzetiszocialista művészetpolitikával, rögtön kiviláglik, hogy a magyarországi rendszer nem olyan volt, mint ezek a rendszerek. Ellenforradalmi, konzervatív, antiliberális rendszer volt, de nem zárt diktatúra, különösen nem az a tudománypolitikában, de a művészetpolitikában sem. Ebben az értelemben nálunk a közvetett befolyásolás módszere volt a döntő: az, hogy kinek a kezében vannak a tudományos társaságok, a katedrák; ami a képzőművészetet illeti, kinek a kezében vannak a megrendelések. Az építészetben — tekintettel arra, hogy az építészeti nagy feladatok a magánkézből már voltaképpen kiestek — az állami vagy az államhoz közelálló mecenatúrák segítségével történt a befolyásolás. A Római iskola mögött ott volt az egész Klebelsberg-féle külföldi magyar intézethálózat, az okos ösztöndíjrendszer stb. Tartalmában bármennyire retrográdnak tekintjük, ez nagyvonalú kultúrpolitika volt.

Mennyire módosult ez a helyzet a harmincas években? Megítélésem szerint részben módosult, részben nem. A Hóman Bálinthoz kapcsolható kultúrpolitika igyekezett megőrizni ezt a távlatosságot és ezt a színvonal-igényt. Történelmileg hamis volna gyökeres szakítást vagy törést kimutatni a klebelsbergi kultúrpolitika és a későbbi között. Ez továbbra is nagyvonalú kultúrpolitika volt, noha erősen romló, jobb- és szélsőjobboldal felé hajló tartalommal (amely mindenekelőtt az iskoláztatással, a szélesebb társadalmi rétegek nevelésével összefüggő területeken került előtérbe). Sőt, a bethleni-klebelsbergi kulturális autokratizmus föllazulása jelentősen kihatott a kulturális politikára is. Minden területen bizonyos modernizálódás ment végbe, s ez most már jobban kiterjedt az irodalomra és a művészetekre is. Persze, ismétlem, a huszas évekre nyúlik vissza az egész dolog, s nem lehet minden esetben éles cezurát vonni a huszas és a harmincas évek között. A zenei élet irányításában például Hubay Jenő már a huszas években háttérbe szorult és Dohnányi került előtérbe. Különböző okokból, melyek között a zsidókérdés is szerepet játszott, a Nemzeti Színház végül is Németh Antal irányítása alá került, aki avantgardistaként kezdte és sok modern vonást őrzött meg a későbbiekben is. Ugyanakkor érdekes, hogy amikor kinevezik a Nemzeti Színház igazgatójává, a baloldal egyelőre hallgat; a jobboldal és a szélsőjobboldal támadja őt mint kultúrbolsevikot. Az irodalomban gondolhatunk az egész ún. „második nemzedék" beépítési kísérleteire, melyek nemcsak Gömbössel függtek össze, hanem Hóman Bálinttal is. Ebben az időben bontakozik ki a képzőművészetben igazán a Római iskola. Végeredményben a modern avantgardista irányzatok is megerősödnek, —ha korlátok között is, de tudnak működni főleg az építészetben. A modern, a Bauhausban gyökerező funkcionalista épületek voltaképpen mind a harmincas években jönnek létre, amit az is magyaráz, hogy a huszas évek végén—harmincas évek elején kezdenek hazaszállingózni az emigránsok, legalább is azok, akik nem épülnek be Nyugaton vagy a Szovjetunióban az ottani művészeti életbe. Tehát ebben az értelemben is modernizálódás megy végbe. Az egész folyamatot a művészettörténész nagyon pontosan kimutathatná, ha összevetné például a nemzeti tárlatok katalógusait. A harmincas évek tehát mások, mint a huszas évek. Romló talajon, az általános kultúrpolitika tartalmának további romlása, ugyanakkor a kormány- vagy hivatalos ideológia fellazulása közepette, s ennek következtében a rossz áramlatok megerősödése közepette is, a művészeti irányzatok sokfélesége jobban ki tudott bontakozni, mint a huszas években, pontosabban: mint a „konszolidáció" éveiben.

BL: Tehát amit eddig hivatalosnak neveztünk, az romlik a harmincas években és engedményeket tesz, vagyis engedélyezi a sokféleséget, másfelől viszont — és ez hangzott el beszélgetésünk elején — a művészet és irodalmi oldalról bekövetkezik egy általános klasszicizálódás, illetve lehiggadás. E két tendencia felerősíti egymást?

LM: Azt hiszem, a klasszicizálódás egy nagy nemzetközi, európai áramlat. Azt, hogy az újklasszicizmus jön, megállapította 1925-ben Babits, de megállapította a huszas években és a harmincas évek elején Thomas Mann is. Jól ismert a huszas évek egész neoklasszicista áramlata az irodalomban (pl. Gide) éppen úgy, mint a képzőművészetben (Picasso). Nyilván sok minden késve, lefaragva érkezik hozzánk, de a föllazulás és a klasszicizálódás között bonyolult ideológiai összefüggést lehet felfedezni. Kezdjük ott, hogy a romló társadalmi talaj és a „föllazulás" növeli a rend iránti vágyat, és ez a vágy a fasizmusok megerősödésével egyre erősödik. De magát az újklasszicizmust sem lehet egységesen szemlélni. Nagyon sok rétegű ez, és nagyon sok áramlatra oszlik. A rend iránti vágyat, ami az újklasszicizmus mögött általános törekvésként meghúzódik, irodalmi példákon lehet a legjobban illusztrálni. Vegyünk egy olyan típust, mint Szerb Antal. Ő a maga szellemtör-

nész módján avantgardista volt, és a szellemi avantgarde iránti vonzódását mindig megőrizte. Ennek ellenére a harmincas években és különösen azok utolsó, hajló ágán fájdalmasan ugyan és hiányérzetekkel, de tudomásul veszi, hogy a érletezések kora lejárt. Halász Gábor a realizmushoz talál vissza, noha — tegyük zzá — a maga neokonzervatív szemléletét akkor sem adja fel teljesen, realizmusa lyén is ott van a francia neokonzervatívizmus.

MÁ: Antiliberális kultúrpolitikáról beszéltél és ugyanakkor fellazulásról, a kulális élet sokszínűbbé válásáról. Nincs-e itt valamiféle ellentmondás? Az a tény, v a hatalom preferál bizonyos építészeket, a liberalizmus virágkorában is megelhető; ez még nem lenne önmagában egy antiliberális kultúrpolitika bizonyítéka.

LM: A hivatalos kultúrpolitika maga is többrétegű. Van egy konzervatívabb gy modernebb, vagy a modernebb jelenségeket is befogadni kész ága, akkor is, ez sokszor torzultan történik. Az a benyomásom, hogy a harmincas évekre a dernség igénye sokkal szélesebben merül föl az értelmiségi, a szellemi elitben, onzervatív elitet is beleértve. Ennek a konzervatív értelmiségi elitnek le kell lni végül még olyan jelenségeket is, mint József Attila. Horváth Jánosnak valalyen módon szembesülnie kell József Attilával. Ez meg is történik. Amikor a ő halála után Horváth kiadja nagy vers-válogatását, meglepően sok — persze, elíd" — József Attila verset vesz fel a kötetbe. Igaz, az is szerepet játszott ebben, hogy csak meghaltaktól hozott verseket. Mindenesetre gondoljuk át, hogy egy ilyen típusú költővel is, aki világnézetében, esztétikai felfogásában, minden abszolúte szemben állt a hivatalos Magyarországgal, valamit csak kellett ználni, és ezt akkor — Ady 1918 előtti példáján is okulva — sokkal rugalmasabban tették már kényszerűségből is, mint 1918 előtt. És rugalmasabban, mint a zas években, amikor a szabad művész-értelmiség és a hatalom között az elisrést, a befogadást tekintve sokkal mélyebb szakadék húzódott. Más kérdés, y adtak-e megrendelést egy szentendrei festőnek, vagy az építészetben Fischer sefnek vagy Molnár Farkasnak.

A fellazulás tehát növelte a modern irányzatok lehetőségeit, de növelte a rend ti vágyat, a régi értékek iránti vonzódást, az értékőrzést is. Azt hiszem, hogy klasszicizmussal is szorosan összefügg. Az értékőrzés mint törekvés rendkívül tos volt ebben a hallatlanul romló és fellazult európai és magyar közegben, l a jobboldali—szélsőjobboldali áramlatok erősödtek. A fellazulás lehetőséget tt a réseken való benyomulásra. A hivatalos kultúrpolitika is több húron játt, mozgékonyabbá vált, ugyanakkor a túlnyomóan rossz irányba haladó fellás erősítette az értékőrzést, értékvédelmet, s nem kedvezett az igazán újító, likális művészetnek és építészetnek sem. De hangsúlyozni kell, hogy ez európai nlat volt; az irodalomban a huszas évek tele vannak nagy, modern kísérletek- a harmincas években ezek megszűntek. Számomra a legmegrázóbban ennek lyamatnak a megértését Szerb Antal nagyszerű kis esszéje közvetítette, az 8-as „Könyvek és ifjúság elégiája". Szerb itt lefrja saját szellemi élményeit a ad tizes éveinek közepétől, az individualizmustól, eszteticizmustól, szatanizstól a kollektívabb és objektívebb irányzatokig, majd a szellemtörténetig, a istörténetig. Mindegyikhez úgy közeledett mint az avantgardizmus különböző náihoz. Valami újhoz, valami még nem létezőhöz akart így kapcsolódni. De vannak ezek ma már? — kérdezi, és követeli az avantgardizmust, az újat, a lepőt, a kísérletet, de mindezt akkor már teljesen nosztalgikus követelésként goztatja. Azt hiszem, a klasszicizmus kérdésénél nem lehet mindettől eltekin- Egyébként a klasszicizmus és mondjuk a funkcionalizmus sem állt olyan éles szembe egymással. A konstruktívizmust is úgy tekinthetjük, mint a maga korá- avantgardista klasszicizmusát, vagy klasszicizáló törekvését. Mögötte is ott a sürgetés, hogy most már építsünk, most már elég volt a rendetlenségből, volt a forradalmiságból, illetve ebből most már bontsunk ki valami új harniát.

L: Valami mély dologra mutattál rá, aminek a felszíne mégiscsak nyílt polariban jelentkezik. Említetted a rendre vágyást. Ez megjelenik, mint nyugalomra ás, — Szőnyi festészete —, de megjelenik, mint a nemzeti szocializmus katonás je is, (és furcsa módon, szerencsére, Magyarországon ez utóbbi nem jelenik meg színen). Megjelenik, mint a Bauhaus utopikus—technologikus rendcsinálása (és nal megkapja a kultúrbolsevista jelzőt). Az egészet támogatja az újkonzervaak nevezhető kultúrpolitika ugyancsak rendre vágyó törekvése.

M: Mindehhez járul, ami különösen a baloldalt érinti: a szovjet művészet átulása. Ezt a harmincas években már nem lehet kihagyni. A nagy orosz avantlizmus lehanyatlik, ott is végbemegy egy rossz „lehiggadás", végbemegy a creál" kialakulása, mely a harmincas években már erősen érezteti a hatását. baloldalt szaturálja és eltávolítja attól, amit korábban avantgardizmusnak tt.

L: Megosztja a baloldalt.

M: A megoszlással kapcsolatban fájdalmas dolog, de ki kell mondani, hogy uk a művészek, pontosabban: egy részük hozzájárult a politikai és ideológiai pontból válságos korszakokban, hogy a rossz irányzatok előtérbe kerülhessenek. Hasonló volt a helyzet a negyvenes évek végén a magyar képzőművészetben, szetben is.

L: Kimaradt egy nagyon fontos tényező. Ez a „nemzeti" és „magyar" kérdés, nagyon sokféleképpen tür, támogat, utasít vissza a szellemi élet egésze. Ha a korlegreprezentatívabb épületét keresem, az talán a budai Vár és benne Horthy lakrya. Horthy egyfajta magyar „image"-et teremt: ő alatta honosodik meg újra például a „díszmagyar". Ez is egyfajta viszonyulás a magyarság kérdéséhez. A tudományos életben megjelenik a magyarságtudomány többféle módon is felvett igénye. A szellemi élet megoszlik ebben a kérdésben, Szekfű Gyulától Németh Lászlón át Móricz Zsigmondig. És ehhez jön a szempontunkból nagyon érdekes építészeti magyarosság—nemzetiesség kérdése. Ami még azzal is tetéződik, hogy itt a század eleje óta az erdélyi és kalotaszegi építészet formáit tekintik magyarnak; Kismarty-Lechner Jenő próbálkozik meg azzal, hogy a Felvidéken keres előképeket. Hogy látod a magyarság—népiesség kérdést?

LM: A nemzeti és népi akkor előtérben álló kérdése nagyon sok értelmezésben merült fel. Ami a népiességet illeti, feltűnő jelenség, hogy a századelőn megfigyelhető kapcsolat modernizmus és népművészet között megtörik (a zene kivételével). Az irodalomban, a képzőművészetben népiesség és modernség szinte szétválnak egymástól, s újra-épülésük kezdetei csak a huszas—harmincas évek fordulóján figyelhető meg (pl. József Attila — később a szentendreiek). A hivatalos és félhivatalos irányzatokat döntően meghatározza a „nemzeti jelleg" keresése, anélkül, hogy mibenlétét — a legáltalánosabb konzervatív ízlésjegyeken kívül — meghatároznák. Nemrég átnéztem az 1939-es, Szekfű szerkesztette „Mi a magyar?"-ban Gerevich tanulmányát a magyar képzőművészetről. Gerevich a magyar karakterből származónak és ideálisnak tartja a képzőművészet és építészet számára mindazt, ami józan, reális, egyszerű, „erkölcsös", „tiszta" forma...

BL: Rosszindulatúan hozzátenném: ami olasz...

LM: Igen, ami olasz. De még az „entartete Kunst" fogalmával is operál, a legélesebben elítélve a „formarombolást", a modernista irányzatokat, és velük szemben az olasz iskola programját adja. Itt újra példa nyílik a hasonló jelenségek különbözőségére, mert érdekes, hogy ha Gerevich tipológiáját összevetjük Kodálynak a „Mi a magyar a zenében?" című, ugyanebben az időben írt tanulmányával, kiderül, hogy Kodály kísértetiesen hasonló karakterjegyekkel jellemzi a magyar zenei ösztönt. Józan, távol áll tőle minden komplikált hangzás — itt is az egész „Mi a magyar?" köteten uralkodó, kétségtelenül határozottan németellenes, de ugyanakkor konzervatív magyar ideáltípust fönntartani akaró jegyek domborodnak ki. Ennek ellenére a program és a valóság, a művészi valóság mégsem ugyanaz. Igaz, amit Kodály mint programot fölvet, belejátszik a művészetébe is, de lényegesen kevésbé. És még kevésbé Bartók művészetébe, noha Bartóknak is megvolt a nagyon normatív, programatikus esztétikai felfogása, amit mint alkotó mindig át-meg áttört, mert mint alkotó annál sokkal jobb érzékű volt, hogysem programatikus esztétikáknál megállt volna, akár a népművészethez való viszony tekintetében is. Gerevichnél figyelemre érdemes, hogy élesen népművészet-ellenes, tehát egy olyan európaiságot kapcsol össze a józan, világos, architektonikus érzékű magyar karakterrel, mely a népművészetet elutasítja. Elgondolkodtató az is, hogy Gerevich mélyen Lechner-ellenes. Ebben is a népiességtől való konzervatív félelem játszik szerepet. Ő az európait akarja kapcsolni a magyarhoz, ami végül is Szekfűhöz megy vissza. Egyetlen jó szava sincs a népművészethez abban a korban, amikor más konzervatívok esküdtek arra, hogy a képzőművészetben ugyanúgy megtalálják a magyar ősi formanyelvet, mint ahogy Bartók és Kodály megtalálták azt a népzenében. Persze az is igaz, hogy a nagy formák kialakításában Bartók és Kodály számára sem volt a népművészet igazi támpont, e formák elveit csak összeurópai hatásokból és művészeti tapasztalatokból lehetett levonni.

BL: Térjünk rá az 1945 utáni helyzetre. Mit változtatott a háború és mi maradt meg a negyvenes évek második felében ebből a bonyolult összképből?

LM: Induljunk ki a folytonosság és a megszakítottság viszonyából a szellemi életben, s a művészeti irányzatokban. Régebben a megszakítottságon volt a hangsúly, azon, hogy gyökeresen új kezdődött 1945 után. Ma már jelentkezik az ellenkező véglet is, mely azt mondja, hogy legalábbis a mélyben a folytonosság dominált — amiben persze szintén sok igazság van. Reálisan nézve 1945 tavaszán az egész konzervatív kultúrpolitika visszavonult, de szinte az egész szellemi terep állva maradt. A helyzet lényegesen különbözött az 1917 utáni Oroszországétól. Oroszországban nem is lehetett a szocreált a régi konzervatívokra alapozva megcsinálni, hanem az újakból vagy a felnövekvőkből kellett toborozni. Az 1933 utáni német képzőművészetben a széles konzervatív átlag volt a leginkább átállítható a fasiszta irányzatra. Magyarországon 1945-ben a legtöbb irányzat azt várta, hogy valami új kezdődik, vagy legalább is azt, hogy szabadon dolgozhat. A művészértelmiség túlnyomó része feltétlenül szakítani akart és szakított is a Horthy-rendszerrel. Nagyon kevés volt azoknak a száma, akik harmóniában voltak az ellenforradalmi rendszerrel; a „lehiggadtak", sőt még a náluk konzervatívabbak is antifasiszták voltak.

A pezsgő művészeti élet azonban nem sokáig tartott. A szocreál kialakulását vizsgálva, nagyon érdekes, hogy a baloldali művész-értelmiség egy része átállt a szocreálhoz, s „egyesült" a konzervatívabb irányzat képviselőivel. Ez a magyar szellemi élet minden olyan területén végbement, ahol korábban avantgarde jelenségek voltak. Persze hozzájárultak más tényezők is. Az átélt borzalmak után erős maradt valamiféle realizmusnak a vágya. A fasizmussal való szembenállás 1945 után még évekig eleven volt. Ugyanígy az értékvédelem is őrizte a maga jelentőségét, sőt bizonyos új értelmet is kaphatott: például az ún. polgári kultúra és polgári hagyományok védelme területén. Sok művész-értelmiséginek — s elsősorban a baloldali elkötelezettségűeknek — elegük volt az „örök" ellenzékiségből, ez is mozgatója lehetett a realista törekvéseknek, amelyeket azután a hivatalos kultúrpolitika a saját céljaira felhasznált.

BL, MÁ: Köszönjük a beszélgetést.

Moravánszky Ákos, építés

L: Farkasdy Zoltán

a 83/3 számban a 67 oldalon

a „kövelségi kirchnél a fenti névre kiírne"

M.Á: Az új egyi kemelő, 1982

2-5

Magyar

Epitomüvészet Bp. 1983

83/1

Magyar Építőművészet

MÉ 83|6

TARTALOM

Tervpályázat

Az új egri temető (összeállította: M. Á.) 2

Fórum

Z. Csaba László: Az Építőmunka 6
Az Építőmunka ankétja a korszerű formákról 7

MÉSZ

Szövetségi hírek 8

Organikus építészet

Moravánszky Ákos: Organikus építészet 9
Nagy Elemér: A százéves Kós Károly 10
Nagy Elemér: A Kós Károly Kör 15
Vladimír Šlapeta: Organikus építészet Közép-Európában 16

Épületek

A Művelődés Háza, Sárospatak. Tervező: *Makovecz Imre (VÁTI)* 26
Beke László: Egy rendkívül természetes épület 26
Birkás Ákos: Egy Makovecz Imre kép 32
Ekler Dezső: Makovecz Imre építészetéről 34
Németh Lajos: Makovecz Imre épületeiről 42
Családi ház, Pomáz. Építész: *Nagy Balázs* 44
Mentőállomás, Szigetszentmiklós. Építész: *Tihanyi Judit (ÁÉTV)* 45

Tanulmány

Vadas Ferenc: A Központi Vásárcsarnok Budapesten 46
Gerle János: Határjárás. Maróti Géza építészet és szobrászat határán 50
Gerle János: Debreczeni László 80 éves 52
Kónya Ádám: Kós Károly épületek Sepsiszentgyörgyön (Sfîntul Gheorghe) 54

Képzőművészet

Balogh Péter: Kós Károly arcai 56
Röser Norbert: Akiket Kós Károly megihletett 58

Évforduló

Timon Kálmán: A Budapesti Műszaki Egyetem 200 éve négy generáció tükrében 59
Szilágyi István: Szentgotthárd 800 éves 61

Szemle

Timon Kálmán: INTERARCH' 83. II. Építészeti Világbiennálé, Szófia, 1983. június 6—10. 62
Timon Kálmán: Várospark-parkváros, kiállítás a Német Szövetségi Köztársaságból a Budapesti Műszaki Egyetem aulájában, 1983. június 6—24. 63

Könyvek

Császár László: Dr. Zádor Mihály: Műemlékek konzerválásának új módszerei 64
Moravánszky Ákos: Fritz Schumacher: Strömungen in deutscher Baukunst seit 1800 64
Moravánszky Ákos: Camillo Sitte: Der Städtebau nach seinen künstlerichen Grundsätzen 65

Címlapon: Kós Károly Varjúvárának részlete, Sztána (fotó: Nagy Elemér)

Hátsó borítón: Kirándulóközpont fogadóépülete, Visegrád (Makovecz Imre, fotó: Kovács Attila)

Belső borítón: Mogyoróhegyi vendéglő, Visegrád (Makovecz Imre, fotó: Sáros László)

Szerkesztő bizottság elnöke — Nagy Elemér

Felelős szerkesztő — Moravánszky Ákos dr.

Szerkesztő — Timon Kálmán

Képszerkesztő — Deák Zoltán

Szerkesztőségi titkár — Hidasi Tivadarné

Munkatársak — Beke László dr.
Ferkai András
Horler Miklós dr.
Mikolás Tibor
Noll Tamás
Pazár Béla
Ráth György
Tillai Ernő
Varga Levente

Levelezők — Jorge Glusberg, Argentina
Jurij Sztyepanovics Jaralov, CCCP
Pierre Joly, France
Lothar Juckel, BRD
Björn Linn, Sverige
Matti K. Mäkinen, Suomi
Emmerich Simoncsics, Österreich
Martin Wimmer, DDR

Az új egri temető, 1982

Részletek a Bíráló Bizottság összefoglaló értékeléséből

I. díj (12. sorszámú pályamű)
szerzők:
Hőnich Henrik
Jánossy Péter
munkatársak:
Földvári Ágnes
Gerlai Jenőné
Görgényi Andrásné
Hollósi Istvánné
Sándi László
Werb János

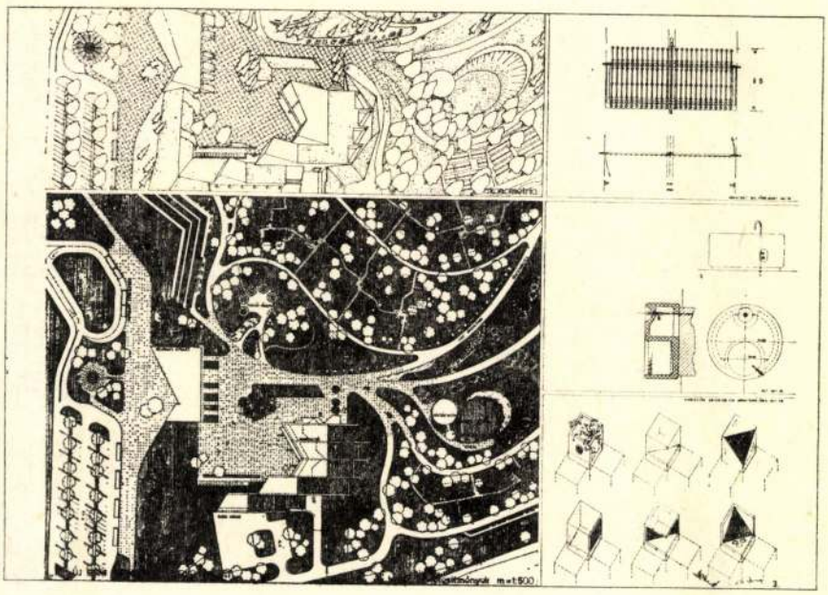

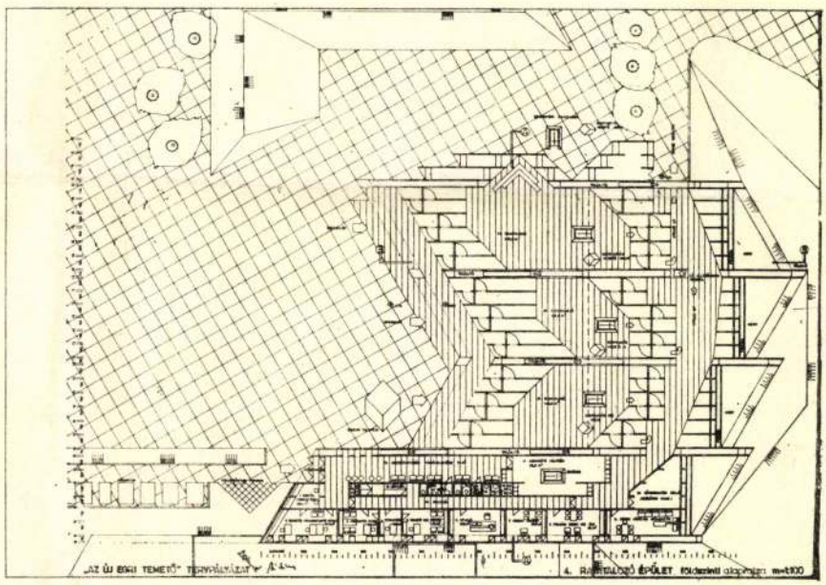

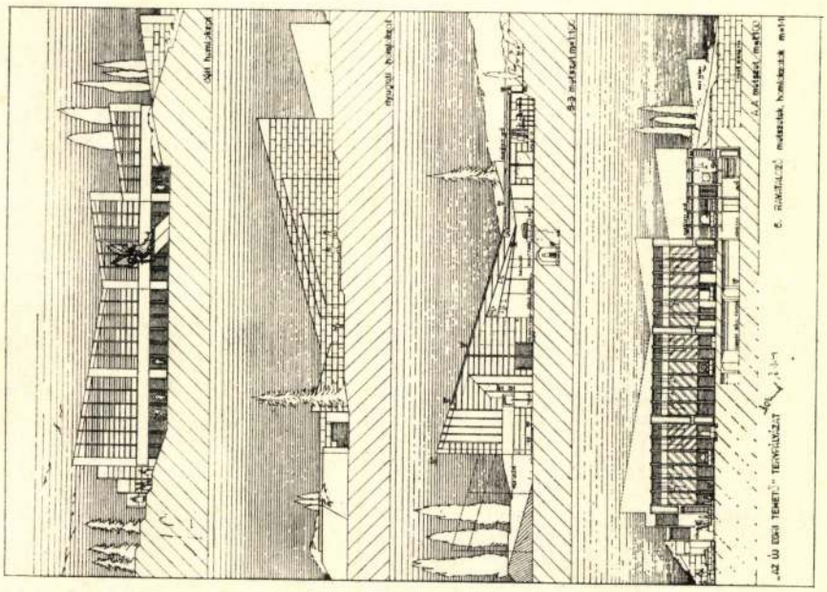

A tervpályázat célja volt — a megadott tervezési területen — az új egri temető, temetőkert kialakításához megfelelő tervjavaslatok beszerzése. A pályázóknak javaslatot kellett adni a környezeti és terepadottságok figyelembevételével a terület céljának megfelelő felhasználására, a terep rendezésére, a felszíni vízelvezetésre, illetőleg a közművesítésre, valamint a zöldfelületek kialakításának rendszerére, továbbá a temetőn belüli közlekedési hálózatra, a gazdasági, üzemi és a gyalogosforgalom szempontjából a külső közlekedéssel való kapcsolat megoldására.

A létesítmények elhelyezése során kiemelt figyelmet kellett fordítani — a külső megközelítéshez jól kapcsolódva — a temető főbejáratának és a ravatalozó épületének építészeti és funkcionális igényeket kielégítő kialakítására, valamint a munkásmozgalmi pantheon és a díszsírhelyek megfelelő kapcsolatára, elhelyezésére, továbbá a temető létesítményeinek megközelítésére és ezzel összefüggésben a főútvonal, a ravatalozó előtti főtér kapcsolatára, továbbá ezek kertészeti, térburkolati, szobrászati és egyéb elemekkel történő, a temetői hangulatnak megfelelő esztétikus kialakítására.

A temető területének felhasználásánál fontos szempont volt az ütemezhetőség. Ezzel összefüggésben biztosítani kellett, hogy az első ütemben a szőlőterületet lehetőleg ne vegyék igénybe, továbbá, hogy minden ütemben a közmű- és a közlekedési rendszer üzemeltethető és minden temetkezési forma alkalmazható legyen, vagyis egyidejűleg legyen mód a hagyományos és a korszerű, új temetkezési formák alkalmazására, s ehhez a megfelelő sírhelyek, sírhelytáblák (parcellák), valamint a hamvak szétszórására alkalmas terület kialakítására.

Követelmény volt a temető területén belül a jó áttekinthetőség, a megfelelő tájékozódás és a gazdaságos üzemeltetés (gépi sírásás, gépjármű-közlekedés, hulladékgyűjtés, elszállítás stb.) feltételeinek biztosítása, továbbá a temetőn belüli, illetőleg kívüli létesítmények bővíthető formában történő megépítése. A pályázóknak javaslatot kellett tenni a temetői kiselemek (urnafülkék, sírboltok, sírkövek stb.) kialakítására is.

TERVPÁLYÁZAT

A ravatalozó épületénél — az építészeti megoldáson túlmenően — fontos feladat volt az épületen belüli üzemi és egyéb funkcionális igények kielégítése (halottszállítás, a ravatalozóhelyiségek belső megközelítése, hozzátartozók közlekedése stb.), továbbá az egyes ravatalozóhelyiségek használata esetén azok megfelelő szeparáltságának, a gyászolók elkülönülésének biztosítása.

Általános építészeti értékelés

A temető megközelítését tekintve az első ütemben a Szalapart felőli a jó megoldás, különösen ha a temető belső forgalmi rendszere és térszervezése tudatosan is erre a lehetőségre épül fel. (Pl. a 12., 24. sorszámú pályamű.) A Csebokszári-lakótelep felől az igen nagy szintkülönbségek miatt közúti és gyalogos megközelítés csak jelentős anyagi áldozatok és kényelmetlen lépcsőrendszerek alkalmazásának árán oldható meg. A pályázóknak gondot okozott a bejárati előtér megoldása. Azok a törekvések, hogy a tér viszonylagos zártságát gazdasági épület és az elárusító pavilonok biztosítsák, általában nem jártak sikerrel. Ugyancsak kevés olyan terv akadt, amely a temető bejáratára komoly és mesterkéltség nélküli építészeti megoldást hozott volna. Előnyös javaslatok találhatók a 7., 12. sorszámú pályaműben.

A pályázók egy része egyáltalán nem, vagy következetlenül alkalmazkodott a mozgalmas terepviszonyokhoz. Jóllehet, volt olyan terv, amely a sakktábla rendszerű feltárás és a terep ellentmondását kompozíciós elvként igyekezett hasznosítani (pl. 9., 22. sorszámú pályamű), a jelentkező műszaki és funkcionális konfliktusok ezt a felfogást tarthatatlanná teszik. Egyébként is a derékszögű vagy ehhez közelálló parcellák mechanikus ismételgetése még sík terep esetében is ellene mond a parktemető karakterének és a tájékozódást sem szükségszerűen segíti elő (pl. 16., 27. sorszámú pályamű).

A Bíráló Bizottság több olyan tervet is talált, amely a temetőkert belső tagolására nagyvonalú és áttekinthető rendszert javasol, és emellett érzékenyen illeszkedik a terület topográfiájához (pl. 12., 20. sorszámú pályamű). Azokat a javaslatokat, amelyek nagy meny-

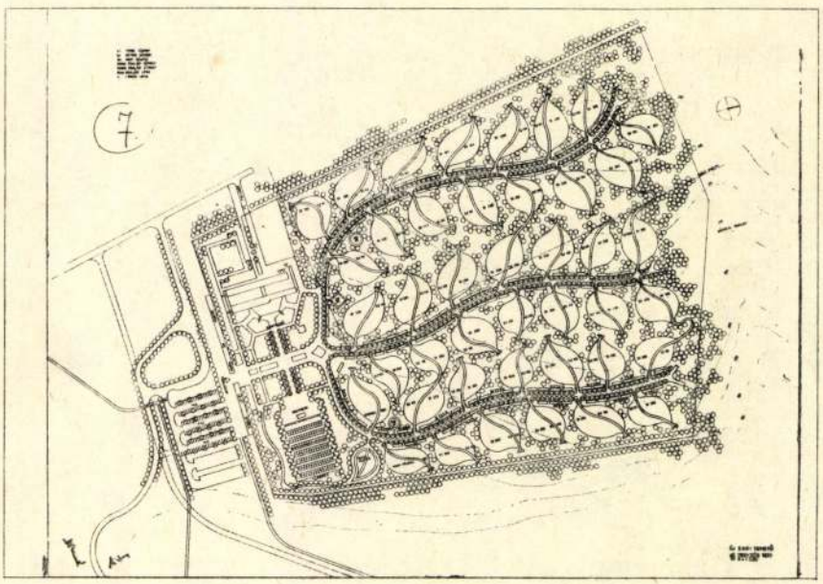

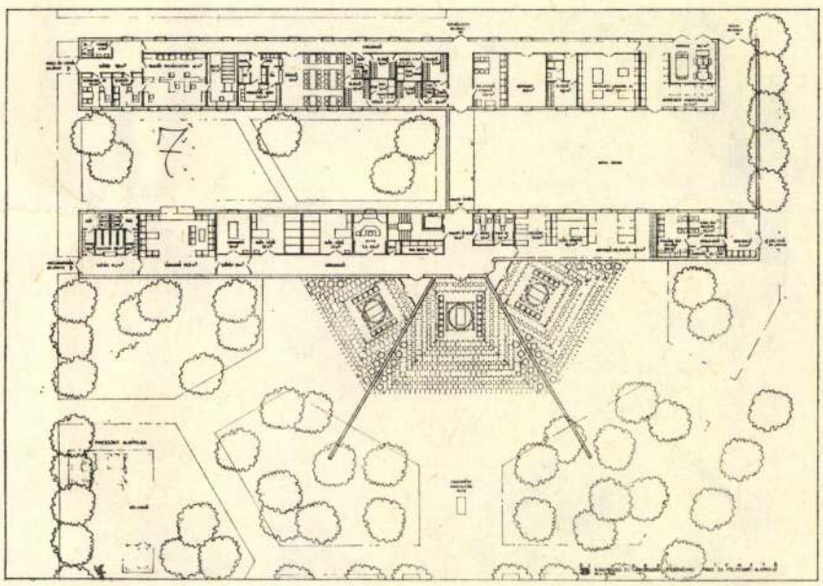

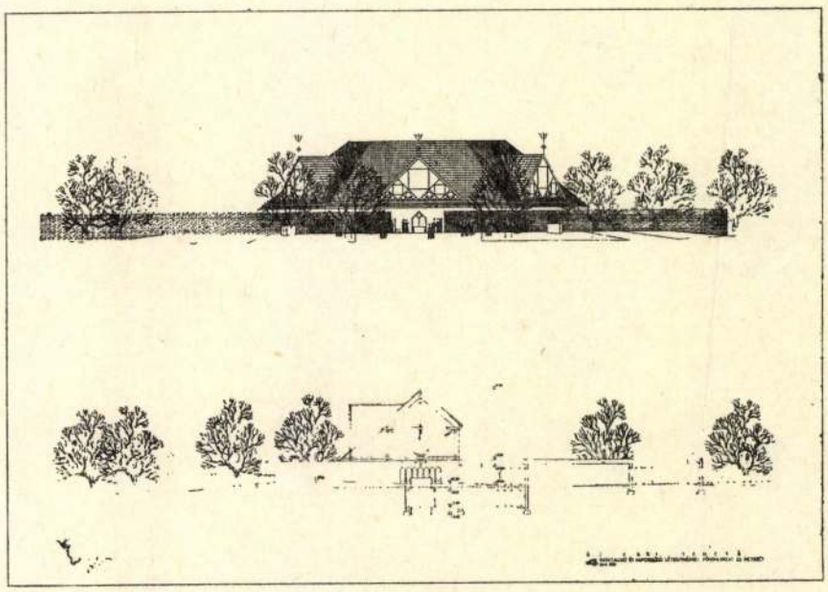

II. díj (7. sorszámú pályamű)
tervező:
Zalaváry Lajos
várostervező:
K. Ráduly Piroska
temető techn.:
Jécsai Ferencné
közművek:
Bolla Lajos
munkatársak:
Bodoky Péter
Iván László

III. díj (1. sorszámú pályamű)
szerzők:
Bogár Ágnes
Hrecska József
Killer István
P. Pál Katalin
Hamza Vera
Kovács Pál
Szopják Mária
Szabó Balázs
Tájnel Zsuzsa
Tunkel Margit
Villányi László

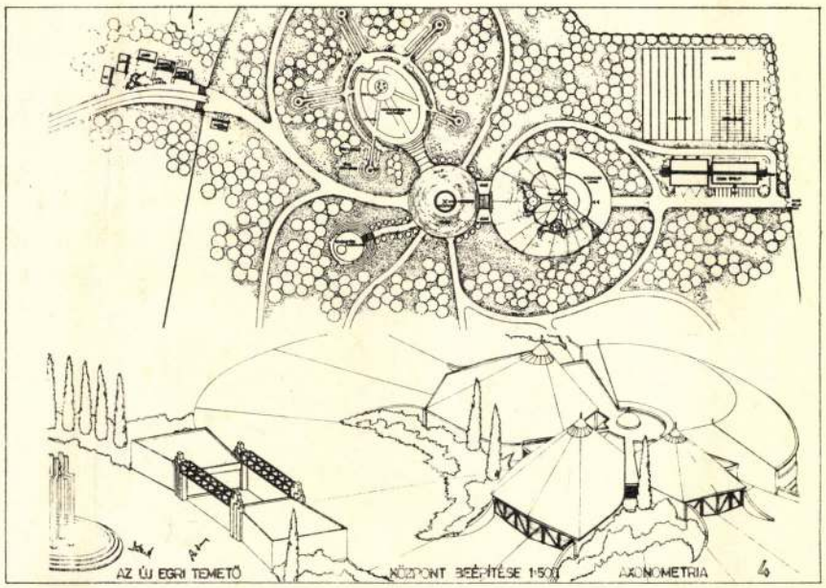

III. díj (23. sorszámú pályamű)
szerzők:
Hámori Béla
Hegedüs (G) Péter
Huszti István
Monostori Ervinné
Szilágyi Antal
mélyépítési tervező:
Nemes Attila

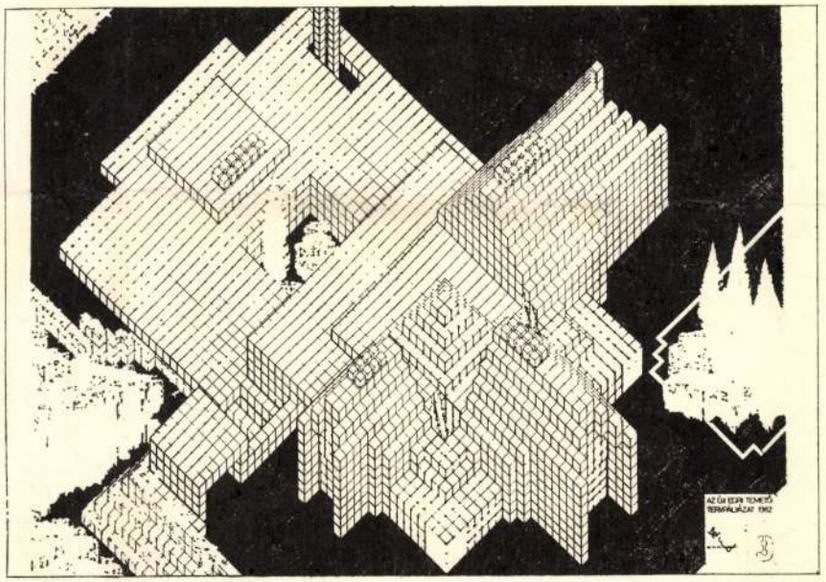

III. díj (24. sorszámú pályamű)
szerzők:
Szálka Miklós
Mráz Mihályné
Gerzanics Annamária
Selmeci János

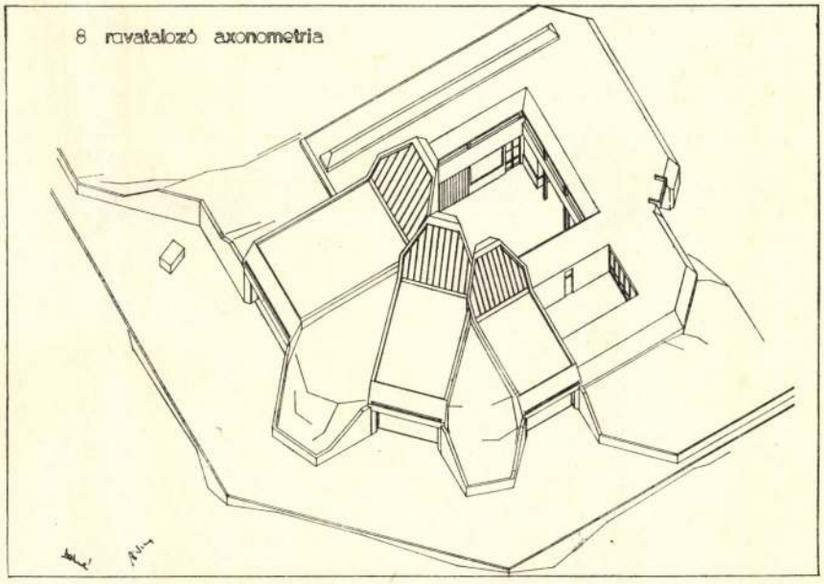

nyiségű támfal létesítését [illegible]nyozták elő, a Bizottság kedvezőtlenül ítélte meg, viszont elfogadhatónak tartotta, ha a viszonylag kevés támfal egyben urnafalként is hasznosítható (pl. 20., 23., 30. sorszámú pályamű).

Ütemezési okok miatt, de a terület belső tagolásának aránytalansága miatt is célszerűtlen az egyes temetkezési formák területét koncentrálni (pl. 6., 31. sz. pályamű). Ez esetenként torlódáshoz vezethet, különösen az intenzív temetkezési formák esetében.

A tervek többségéből kitűnik, hogy a tervezők általában felismerték a látogatók által is érzékelhető térstruktúra kialakításának szükségességét. Ugyanakkor azonban valódi kert- és tájrendezési gondolatok híján számos javaslat megreked helyszínrajzi és grafikai hatások alkalmazásánál. Néhány szép pályamű azonban szép és arányos térszervezésre tesz javaslatot (pl. 12., 20. számú pályamű).

Sokfajta elgondolás született a munkásmozgalmi pantheon elhelyezésére. A tapasztalatok szerint sem funkcionálisan, sem formailag nem szerencsés a ravatalozót és a pantheont egy tér köré szervezni, különösen ha ezt a teret zavaróan keresztezi a temető forgalma is (pl. 3., 14. sorszámú pályamű). Ugyanennyire hibáztatható, ha a pantheon félreeső, esetleges helyre kerül, vagy kialakítása nem ad elegendő teret az ünnepségek zavartalan megszervezésére (21. sz. pályamű). A legelőnyösebbnek az bizonyult, ha a pantheon a ravatalozótól nem túl távol, de elválasztva és a főbejárat közelében helyezkedik el (pl. 7., 12., 23. sorszámú pályamű).

Az egész temetőt tekintve a ravatalozó kétségtelenül fontos elem, de eseti funkciója nem indokolja, hogy kompozíciós szerepe túlsúlyba kerüljön a temetőkerttel szemben. A pályázók egy része nem találta meg a helyes egyensúlyt, ami vagy a ravatalozó esetleges elhelyezéséhez, jelentéktelen megformálásához vezetett, vagy terjengős és területpazarló diszpozíciót eredményezett, ill. a temetői és a temetési funkciók ütközését idézte elő.

A pályaművekből az az általános tanulság leszűrhető, hogy a ravatalozó legjobb helye a tervezési terület déli, viszonylag kis lejtésű

zén van. Ez esetben kö-
lhet a főbejárathoz, és a
sági forgalom szeparált rö-
ton való bevezetése is köny-
megvalósítható. (Pl. 7., 12.
ámú pályamű.) Előnyösnek
ülnek azok a javaslatok, ame-
terepadottságok kihasználá-
tudták az épületen belüli
szállítást, illetve a temető-
funkciókat elválasztani a
lók forgalmától (pl. 12., 23.
ímú pályamű).
üzemi funkciókat a tervezők
an megoldották. Általános-
ondható azonban a félre-
z azonosító helyiség rendel-
illetően: a pályázók ugyan-
néhány kivételtől eltekintve
., 23. sorszámú pályamű)
z üzemi helyiségcsoportot
önség, illetve a hozzátarto-
tal nem megközelíthető zó-
elepítették.
avatalozó illő építészeti for-
gát érzelmi és gondolati
át a pályázók sok irányban
k és vélték megtalálni. E te-
en a pályázat összességé-
m hozott teljesen megnyug-
redményt. A Bíráló Bizott-
gy ítélte meg, hogy azok
ázók, akik a történeti épí-
tanulságait igyekeztek átül-
zt a konkrét hely és a helyi
nányokra való utalás nélkül,
általában tették (pl. 9., 21.,
rszámú pályamű). A geo-
sterilitásra való törekvés
setben még akkor is épí-
tévedés, ha ismert idéze-
ivatkozik. A Bíráló Bizott-
űszakilag elfogadhatatlan-
ítészetileg pedig indokolat-
ítélte a ravatalozó terek
süllyesztését. A ravatalozó
tekintetében a Bizottság
gében a 7., 12., 29. sor-
pályaműveket értékelte a
sabbra.
nylag kevés friss gondolat
fel a sírkerti kisarchitek-
intetében. Eltekintve attól,
zámos pályamű a feladat
csupán formálisan teljesí-
ég az értékelhető javasla-
általában vagy sematikus
vártmányokat ajánlanak,
tségtelenül mozgalmas, de
llenes és nehezen fenn-
összeépítési konfigurációt.
ítható javaslatok találha-
2., 25., 30. számú pálya-

Összeállította: M. Á.

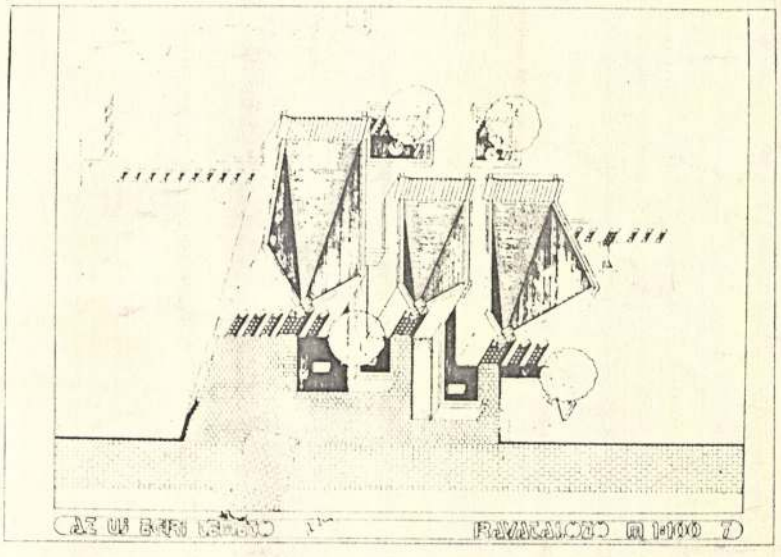

III. díj (30. sorszámú pályamű)
tervezők:
Cserhalmy Győző
Németh Iván
Csemez Magdolna
munkatársak:
Göltl Andrea
Kádár Sarolta
Miklósi Attila
Ráskai Péter

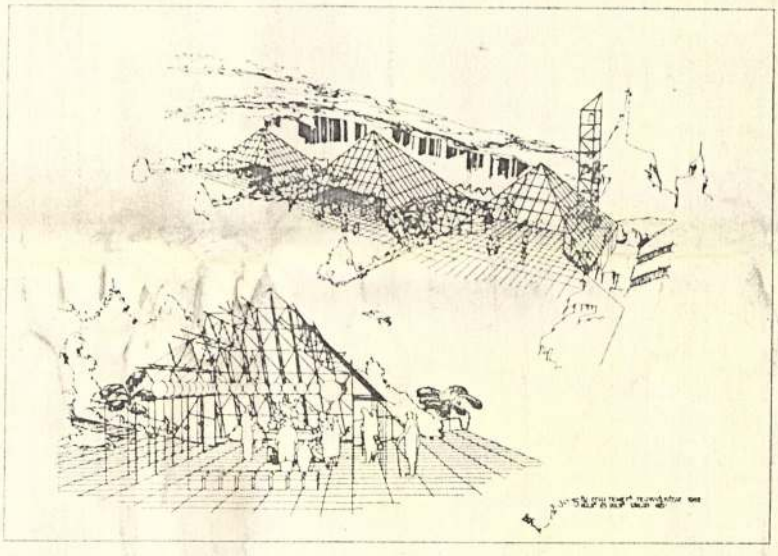

III. díj (25. sorszámú pályamű)
szerzők:
Szegner László
Papp Péter
Péterhidy Olga
Podoletz Gusztáv
munkatársak:
Ortutay Tamás
Császár Lajosné
Molnár Péter

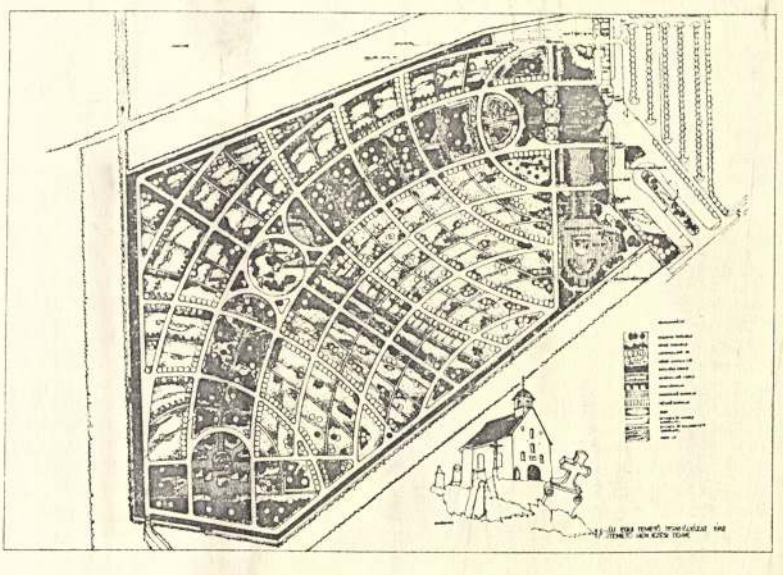

Megvételben részesültek az alábbi tervek:
2. sorszámú pályamű
szerzők:
Szoboszlay István
Poós Erika
Papp Katalin
Szabó Gábor
Varju Éva
Szanyi Péter

3. sorszámú pályamű
építészek:
Hornyák Attila
Papp Tamás
kerttervező:
Péntek György

20. sorszámú pályamű
építész-tervező:
Déry Attila
kerttervező:
M. Baló Borbála
munkatársak:
D. Csáki-Maronyák Katalin
Gilyén Mária
Gárdonyi Ferencné

29. sorszámú pályamű
építész:
Ladányi Judit
statikus:
Gát Géza

MÉRLEG

A KECSKEMÉTI POLGÁRMESTER LEVELE

Liszka Béla kecskeméti polgármestertől vettük a következő levelet:

Igen Tisztelt Főszerkesztő Úr!

Az „Egyedül Vagyunk" című folyóirat 1942 december 4-iki és 1943 január 1-i számaiban Kecskeméttel foglalkozó cikkek jelentek meg, amelyek részben helytálló, részben túlhaladott, részben helyt nem álló adatokra hivatkozva, egyedül a hiányokat keresve, de az eredményeket elhallgatva, a város életéről helytelen és igaztalan képet adnak.

A cikkekre nem válaszoltam, *miután keresztény magyar lapban* jelentek meg s a mai időket nem tartom alkalmasnak arra, *hogy magyar és magyar összeakaszkodva* — a nem magyarok örömére — *egymással tusakodjék.*

A Katona József Társaság most készít és a közeljövőben kiad egy könyvet, mely az utolsó 22 év küzdelmeiről és eredményeiről fog beszámolni.

Amennyiben Főszerkesztő Úr személyesen kívánja a valóságos helyzet megismerését, én és munkatársaim minden kedvező és kedvezőtlen, de hiteles adatot szívesen rendelkezésre bocsátunk.

Kecskemét, 1943 január 7.

Hazafias üdvözlettel:

Dr. LISZKA BÉLA
polgármester.

*

Egyébként a Kecskeméten megjelenő „Hajnalodik" című kultúrszemlében részletes válasz jelent meg *Szathmári* Sándornak, az Egyedül Vagyunkban Kecskemétről írott cikkére. A válasz sokban beismeri Szathmári adatainak helyességét, de ugyanakkor képet fest arról a nagy előhaladásáról, ami *a gyümölcs- és szőlőtermelés terén történt a város határában.* A vitát Szathmári cikkeivel még nem zártuk le és készségesen helyt adunk más véleménynek is.

DAL A SZÉKELY HUSZÁROKRÓL EGY NÉMET NÓTÁSKÖNYVBEN 150 ÉVVEL EZELŐTT

Darvas János találta az alábbi régi német katonadalt a székely huszárról egy filléres kis nótásfüzetben Észak-Németországban. *„Es reiten itzt die ungarischen Husaren"* — így kezdődik a magyar fiúkkal melegen rokonszenvező vers. Vázlatos, gyors fordításban így hangzik:

Itt jönnek ím a jó magyar huszárok
magyar hazából Rajna-tájon át,
piros, vörösrőt nadrág a ruhájok,
ez a ruhájok,
[*és fűzöld mente rajtuk a kabát*].

Elől, ott mennek trombitás legények,
és mindnek szürke paripája van,
és hollópej lován nyomukba léptet,
nyomukba léptet
[*a strázsamester és néz zordonan*].

Ha szesz, szalonna, csípős fűszerszám
magyar huszárszív kedveli nagyon, [*van,*
hát még egy jó erős tubákban,
erős tubákban,
[*mily óriási élvezet vagyon*].

Huszár, ha elől, lovon égbe megy fel,
de van, ki veszti lábát és kezét,
azért a páter és a hadi felcser,
a hadi felcser:
[*a lélek és test gondja az övék*].

Magyar hazától föl a Rajna-révig
a szép huszár, de sok szívet kuszál,
a hosszúcopfos lányok sorra kérdik,
majd sokat kérdik:
[*hej, merre jár a szép magyar huszár!*]

A dal a XVIII. század második felében születhetett. A székely huszárezrednek akkoriban volt „fűzöld" mentés egyenruhája.

Kiadóhivatalunk új címe:
Budapest, VIII., József körút 19

TÖRTÉNELMI KÉPTÁR — TÖRTÉNELMI ÖNTUDAT!

Kedves Mérleg!

A közelmultban kétszer is megfordultam olyan társaságban — vidéken —, ahol külföldiek is voltak. A beszélgetés természetesen a háborútól időnként átcsapott a magyarság multjára és történetére is. Az ittartózkodó külföldi urak meglepő tájékozottságot árultak el a magyar multtal kapcsolatban, ha véleményük nem is volt mindig egészen tárgyilagos. Számomra azonban az volt a szomorú, hogy a magyar urak — egyes állításokat cáfolni akarván — meghökkentő tájékozatlanságot árultak el nemzetünk történetében s amilyen nagy hangon kezdték a vitát, olyan zavartan csöndesültek el a külföldiek nevet, helyet és évszámot idéző tájékozottságának súlyától. Nem mondom én, öntudatosak voltak, de mennyire! Csakhogy ebből az öntudatból hiányzott a tartalom, a tudás.

Ezzel a szomorú esettel kapcsolatban láttam, hogy mennyire fontos volna társadalmunk figyelmét és érdeklődését nemzeti történetünkre irányítani. Ennek egyik legalkalmasabb eszköze szerintem a Történelmi Képtár lehetne. Létrehozásának terve már többször fölmerült. Azt hiszem, a Feszty-körkép áthelyezésével és a Citadellával kapcsolatban is. Megteremtését már az a képekben való túlzsúfoltság is indokolttá teszi, amelylyel a Szépművészeti Múzeum és Fővárosi Képtárunk is dicsekedhetik. Lényege, hogy *nagy művészeink történelmi tárgyu képei egy helyre kerüljenek és pedig időrendi sorrendben,* ahogy a magyar történelem nevezetesebb eseményei következnek a honfoglalástól napjainkig.

Tökéletes megoldás azonban csak akkor lesz, ha minden kép alá egy tábla is kerül, amelyen *magyarul és még legalább öt nyelven* olvasható az ábrázolt esemény rövid története. És pedig európai vonatkozásával. Így nemcsak a magyar ifjúság és nép, hanem az ittjáró külföldi is mély, hatásos és áttekintő képet nyerne az egész nagyszerű magyar multról és annak számára is tanulságos értelmeről. És ugyanekkor festőink nagyrészével is megismerkednék.

Pa. Szabolcs 1943. I. 4.

Teljes tisztelettel:
BOÓR VILMOS

KI AZ A PISTA TEKINTETES ÚR!

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Úr!

Az Egyedül Vagyunk 22. számában *Kabay Zoltán* cikket írt „Az átképzett Mágnás Miskáról" s abban jóelőre tiltakozott, hogy ezt a *pregnáns zsidó operettet* filmre vigyék. S íme: a Mágnás Miska orvul elkészült s itt, Pécsett az ősbemutatót is megtartották, persze Pista tekintetes úrra átfazonirozva s a Mágnás Miska *hírhedt zsidó szerzőire* való tekintettel, *szent karácsony ünnepén* került a műsorra. Pont karácsonyra. Nem — mondjuk — a Velencében kitüntetett s néhol csakugyan betlehemi áhitatú s szépségű Emberek a havason, hanem a Mágnás Miska!

Csak azon csodálkozunk, hogy akadnak filmgyártók, akik nem találnak különb témákat kivitelezésre alkalmasnak, mert azt mégsem hihetjük, hogy csökönyösen ragaszkodnak az ilyen ócska zsidó holmikhoz. Hiszen ez nem is üzlet. *Pesten nem is merték bemutatni.* S azonkívül ez *így* hamisítás, megtévesztésre alkalmas. A jóhiszemű keresztény mozilátogatók beülnek a moziba megnézni Pista tekintetes urat s ott Mágnás Miskát látnak. Hát szabad ezt csinálni? Mi az, hogy *„idegen ötlet nyomán írták: Babay József és Daróczy József?* Mágnásból tekintetes úr és kész?

A jóóreg közmondás szerint kutyából nem lesz szalonna. És most egyszerre megdőlt volna ez a nagyon időálló igazság? Sőt az ellenkezőjét is lehet bizonyítani — nyugodt lelkiismerettel?

Hazafias tisztelettel:
M. Z.,
Pécs, Zerge-u. 26.

MÁLYUSZ ELEMÉR
Magyar történettudomány
— Szellemi életünk kritikája —
Ára fűzve: 5 P, kötve 6.50 P.
Megrendelhető a
BOLYAI KÖNYVESBOLT-ban
Budapest, II., Hunyadi János-út 23/a.
Telefon: 156—620.

DIVATREVŰ

Kedves Mérleg!

Két dunaparti kávéházban is végig néztem a minap a szombatesti felvonulást, mely egyben nem hivatalos divatrevünek, sőt tekintettel a túloldal farsangi hangulatára, bálpótléknak minősíthető. Ime papírra vetett bájos észleleteim:

Tisztelettel, egyszerű olvasójuk:

MORAVECZ ANNA,
Bp., Romanelli-utca 36.

GAZDASÁGPOLITIKA

Fényes búcsúztatás

Fényes Artur a Magyar Bank és Kereskedelmi Rt. ügyvezető igazgatója nyugalomba vonult. Van bennünk annyi tárgyilagosság, hogy a tehetséges emberek képességeit akkor is elismerjük, ha az ellentáborhoz tartoznak. Fényes Artur a tehetséges zsidó üzletemberek közé tartozott. Egy keresztény hetilap azonban a búcsúztatás alkalmával olyan túláradó lelkesedésbe esett, hogy a következőket írta a nyugalombavonult igazgatóról: *„Azok közé tartozott, akik tudásukkal felépítették a jól fundált magyar hitelszervezetet"*. Nem sok egy kicsit? Fényes azonban, mint a titkárság vezetője személyi ügyeket intézett és reprezentált, hitelpolitikai problémákkal nem foglalkozott. Ez nem is tartozik a titkárság hivatásához. Igy tehát nem tartozhatott a Nagy Országépítők közé. Érdekes, hogy a meleg búcsúztatás után Fényes Artur utódjáról, Saáry Sándorról, aki két évtized óta áll az intézet szolgálatában, *csak három rövid sorban emlékezett meg.* Pedig itt nem valami öreg nyugdíjas kiásásáról van szó. Egy kebelbeli őskeresztény tisztviselőt emeltek a titkárság élére, aki ott alulról kezdte. A meleg búcsúztatóhoz tehát igazán nem méltó a rideg üdvözlés, amit az utód a kereszténynek mondott lapban kapott.

Jó dolga van a Lardoline részvényeseinek

Ha a Lardoline esetét olvassuk, önkéntelenül eszünkbe jut a nem fiatal lipótvárosi asszony esete, aki panaszkodott, hogy egy huszártiszt molesztálja őt. Mire a férje azt válaszolta kedvesen: Te nem panaszkodol, hanem dicsekszel. A Lardoline részvényesei ugyanis látszólag keservesen panaszkodnak, hogy a cégbíróság nem engedte meg 17%-nál nagyobb osztalék fizetését. Mi úgy látjuk, hogy a 17%-os osztalékkal is nagyon meg lehetnek elégedve, különösen most, amikor a betétesek nagyon örülnek, ha 3%-os kamatot kaphatnak. Ennek a vállalatnak az élére, miként a közelmúltban jelentettük, ügyvezető igazgatói minőségben ifj. Bethlen István gróf került.

Buzaár és burgonyaár

A Miskolci Mezőgazdasági Kamara legutóbbi közgyűlésén érdekes és komoly beszéd hangzott el a mezőgazdasági árpolitika kérdésében. A mi álláspontunk ebben a kérdésben eltér az agrárkörök álláspontjától, mert szerintünk az árstop és bérstop elvének mindenkivel, tehát a gazdákkal szemben is érvényesülnie kell. Köteles tárgyilagosságunk azonban azt követeli, hogy ismertessük elfogulatlanul az ellenérveket is. Ezeket az ellenérveket komoly indokolással ismertette Kulin István, a miskolci gazdakamara igazgatója.

Abból indult ki, hogy a 30 pengős búzaárral szemben aránytalanul magas — a 21 pengős burgonyaár. Szerinte helyesebb lett volna a búza árát 40 pengőben, a rozs árát 33 pengőben, a burgonyáét pedig 12 pengőben megállapítani. Ebben az esetben jól jártak volna a termelők, viszont a fogyasztók sem vesztettek volna, mert a kenyér drágulását kiegyenlítette volna a burgonya árának csökkenése.

Kulin István szerint a testi munkások egyévi burgonyafogyasztása 200 kilóra, a szellemi munkásoké pedig 160 kilóra becsülhető a családok figyelembevételével. E számítás szerint a szellemi munkás családja 14 pengőt, a testi munkás családja pedig 18 pengőt takaríthatna meg, ha a burgonya árát nem 21 pengőben, hanem 12 pengőben állapították volna meg. Ezzel szemben a drágulás a búzaár 40 pengőben és a rozsár 33 pengőben való megállapítása esetén következőképpen alakulna: a kenyérszükséglet összesen 13.32 filléres kiadási többletet jelentene. Ezzel szemben 18 pengő volna a megtakarítás a burgonyánál, úgyhogy végeredményben 4.78 fillér megmaradna a testi munkásoknál mint tiszta megtakarítás. Némileg változik a helyzet az úgynevezett nehéz testi munkásoknál. Itt 40 pengős búzaár esetén az évi kenyérlisztszükséglet beszerzésénél mutatkozó összesen 20 pengő 16 filléres kiadási többlettel szemben az évi 200—250 kilós burgonyafogyasztás mellett előálló 18—23 pengős megtakarítást figyelembe véve, a helyzet változatlan maradt volna. Azonban az egyszerű testi munkás és nehéz testi munkás családtagjainál a kimutatott összegeknél lényegesen több lett volna megtakarítható 40 pengős búzaár, 33 pengős rozsár és 12 pengős fogyasztói burgonyaár mellett. Kétségtelen, hogy a nem őstermelő társadalomnak 40 pengős búza, 33 pengős rozs és 12 pengős termelői illetve 15.30 filléres fogyasztói burgonyaár mellett sem lett volna több a mainál a kenyér-, liszt- és burgonyaárra fordítandó kiadása. Mindezekből megállapítható az is, hogy a burgonyatermelő gazdák bevétele lényegesen kisebb lett volna a mostaninál. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni azt, hogy nagyon kevés olyan gazda van, aki kizárólag burgonyatermeléssel foglalkozik. Amivel tehát csökkent volna a bevételük a burgonyánál, azt kiegyenlítette volna a búzánál és rozsnál mutatkozó többlet. A szabolcsi gazdák érezték volna talán leginkább meg a burgonyaár leszállítását, mert náluk a burgonya a főtermék. Azon a területen azonban kisebb a termelési költség, mint a Tisza másik oldalán és így ők is megtalálták volna számításukat a 12 pengős burgonyaárak mellett. Kulin fejtegetései szerint tehát olyan nagy érdeke az ország nagytömegeinek, hogy a burgonyához olcsó áron jusson, mint ahogy kétségen kívül érdeke az is, hogy a kenyér ára reális arányban álljon a kereseti lehetőségekkel.

Ismételjük, hogy mi nem értünk egyet a földbirtokosok áremelési törekvéseivel. Szerintünk a lejtőn nem lehet megállni. Ha egyik ponton engedünk az áremelési törekvéseknek, úgy az egész rendszer meglazul. Mi tehát a búzaár és rozsár emelésére irányuló törekvéseket akkor sem találjuk elfogadhatóknak, ha ennek ellenében viszont a burgonyaárat leszállítanák. Kétségtelen azonban, hogyha a kormány politikai okokból esetleg szükségesnek találná azt, hogy engedjen az agrárkörök törekvéseinek és a búza árát jövőre esetleg a jelenleginél magasabban állapítaná meg, úgy ez csak úgy volna elfogadható, ha ennek ellenében a fogyasztók más téren kárpótlást kapnának. Elismerés illeti tehát Kulin Istvánt azért, hogy ezt belátja és ő maga ajánlja a burgonyának olyan irányú leszállítását, amely kárpótolná a fogyasztókat a búzaárak felemeléséért. Mindenesetre idők jele, hogy most már az agrárkörök is beláthatják, hogy egyoldalú áremelési törekvésekről a jelenlegi háborús viszonyok között le kell mondani.

A KÉSZLETGAZDÁLKODÁS ELŐFELTÉTELEI

Egy német szaktudós érdekes előadást tartott Budapesten a készletgazdálkodásról. Három fontos előfeltétele van a készletgazdálkodásnak. Az első: *a termelés fejlesztése,* mert ha nincs fölösleg, semmiből nem gyüjthetünk készleteket. A második *a hathatós ellenőrzés,* mert hiába vannak készletek, ha kicsúsznak kezeink közül. A harmadik pedig *a férőhelyek (raktárak) biztosítása. Nálunk e téren volt a legnagyobb baj.* Hatalmi eszközökben törvényes rendelkezésekben eddig sem volt hiány. De nem volt elég tárolóhelyiségünk s így milliókat érő romlandó élelmiszerünk semmisült meg (főleg gyümölcs és főzelék) tavasszal és nyáron raktárak hiányában. Céltudatos készletgazdálkodást tehát csak a raktári hálózat megfelelő kibővítésével képzelhetünk el. Erre semmiféle összeget nem szabad sajnálni. Talán az árdrágítók és feketepiaci üzérek büntetéspénzeit is részben erre a célra lehetne fordítani.

ÁLLAMOSÍTJÁK A MUNKAKÖZVETÍTÉST

Sokszor megírták már: lehetetlen tervszerüen irányított és a szociális igényeket igazságosan kielégítő termelést folytatni, míg *a megfelelő munkaerőt nem lehet a szükségnek megfelelően az egyik munkaterületről a másikra átirányítani.* Ezért a tervszerű munkaerőgazdálkodásnak egyik alapfeltétele a munkaközvetítés tökéletes és helyes megszervezése. Az illetékes minisztériumokban már évek óta előkészítő munkálatok folytak egyik legnagyobb horderejü gazdaságpolitikai reformunk: *a munkaközvetítés államosításának megvalósítására. Kunder Antal kezdeményezte az előkészítő munkát* és a nagy mű most befejezés előtt áll. Végrehajtása nem egyszerü, mindenekelőtt megfelelő számú és alaposan képzett szakembert kellett kiképezni, jóformán felnevelni, hogy az ország nagyobb centrumaiban az állami munkaközvetítő kirendeltségeket megfelelő személyzettel lehessen ellátni.

A munkaközvetítéshez ugyanis éppen a munkaerőgazdálkodás szempontjából nemcsak a munkakereső és a munkakináló egyszerü nyilvántartására van szükség, *hanem arra is, hogy a munkapiac tényezőit, elsősorban a munkára kínálkozó munkástömegeket szaktanácscsal, de az esetleges átképzés lehetőségeinek pontos megjelölésével is irányítsák.*

A Budapesti Állami Munkaközvetítő Intézet már régen ebben a szellemben dolgozik. Most legutóbb került sorra a nagy vidéki helyi munkaközvetítő intézetek átvétele. A debreceni, győri és a szombathelyi munkaközvetítők *állami kezelésbe való átvétele már teljesen befejeződött és rövidesen befejezik a soproni, pécsi, kassai és a miskolci hivatalok államosítását is.* Ezzel az ország egész munkaközvetítő tevékenysége az állam ellenőrzése alá kerül. Valószínű, hogy a meglevő hivatalok száma kevés lesz. Ezért ehatározták a munkaközvetítő hivatalok hálózatának további fejlesztését és *előreláthatóan több nagyobb vidéki városunkban fognak munkaközvetítő hivatalokat létesíteni.*

Az új hivatalok személyzetének kiképzése már folyamatban van. Az általuk végzendő munkának jelentősége csak akkor fog igazán megmutatkozni, ha a háború befejezése után olyan feladatok megoldása vár ránk, amelyek elkerülhetetlenül szükségessé teszik nagyobb munkástömegeknek az egyik foglalkozási ágból a másikba való átirányítását, természetesen minden marxista és „törzsökös" felfogás kiküszöbölése mellett— okszerű nemzeti tervgazdasági alapon.

Változás a Lodennél

Ugylátszik állandó téma lesz lapunk részére a Loden Posztógyár ügye, amely egyrészt folytonos pereskedéseivel, másrészt sorozatosan megsemmisített közgyüléseivel vonja magára a közfigyelmet. Siebert Gyula sajtóperének és az itt feltárt adatoknak mégis megvolt a hatása. *A felügyeleti hatóság erélyesen követelte Weintraubék és Roschkesék kitelepítését az igazgatósági tagok közül és ez most meg is történt.* De hogyan? Négy új igazgatósági tagot választott a rendkívüli közgyülés, akik közül három nyugdíjas. A változatosság kedvéért azonban van az igazgatóságnak egy nem nyugalmazott tagja is. Ezek az urak Weintraubék és Roschkesék helyére léptek. Feltételezhető tehát, hogy ők vették át a részvényeket. Minthogy azonban a vállalat részvénytőkéje 720 ezer pengő, tehát legalábbis 400 ezer pengő értékű részvényt kellett átvenni, hogy övék legyen a részvénytöbbség. *Eszerint ez a négy új igazgatósági tag 100—100 ezer pengő értékű részvényt vett volna át?* Ez szép! Hiszen mi csak örülünk annak, ha a keresztény középosztáiy részvényeket vásárol, de vajjon hogyan lehetséges az, hogy ha a négy új igazgatósági tagnak ilyen összeg és ilyen vállalkozási szellem állott rendelkezésére, hogy nem a tőzsdén lajstromozott vállalatok részvényei közül vásároltak? Hiszen 100 ezer pengőért 70—75 drb Magyar Általános Kőszénbánya részvényt is vásárolhattak volna. Miért éppen a Loden Posztógyárat tüntették ki érdeklődésükkel? Vagy talán mögöttük is áll valaki, aki nem óhajt a nyilvánosság előtt szerepelni?

Kormánybiztos az Elemi Biztosítónál

Az Értelmiségi Kormánybiztosság rendszerint azt a gyakorlatot követi, hogy az egyensúlyi törvény ellen vétkező vállalatokat feljelenti az illetékes kerületi rendőrkapitányságoknál és ott ezeket többnyire pénzbírsággal sujtják.

Az Általános *Elemi Biztosító* budapesti fiókja szintén vétkezett az egyensúlytörvény rendelkezései ellen és nemcsak több zsidónak tekinthető alkalmazottat foglalkoztatott, hanem nagyobb fizetést és munkakört is adott ezeknek. Az Értelmiségi Kormánybiztosság erre kiküldöttet állított a vállalat élére *Seidel Rudolf személyében, aki eddig a Budapest székesfővárosi Községi Takarékpénztár biztosítási osztályának az élén állott.* Seidel azonnal intézkedett szigorú revizió foganatosítása érdekében és megállapították, hogy a mérleg szerinti veszteség egyik főoka éppen az, hogy a vállalat túlságosan messzemenő kötelezettségeket vállalt az egyensúly-törvény által érintett tisztviselők érdekében. Seidel megszüntette ezeket a furcsa kapcsolatokat, őskeresztény tisztviselőket állított az egyes üzletágak élére és így kilátás van rá, hogy ennél az intézetnél nem fognak többé ilyen panaszok felmerülni.

EGYEDÜL VAGYUNK

Nemzetpolitikai, irodalmi, kritikai folyóirat.

Megjelenik kéthetenként.

Szerkesztésért és kiadásért felelős: OLÁH GYÖRGY.

Szerkesztő: vitéz Kárász József.

Szerkesztőség: Budapest, II., Hunyadi János-út 4. — Telefon 355-583.

Kiadóhivatal:

VIII., József-krt 19. Tel.: 139-926, 135-432.

Szerkesztőségi órák: Hétköznap 10—2-ig.

Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza. Csak válaszbélyeggel küldött levélre válaszolunk.

Postatakarékpénztári csekkszámla száma: 39.970.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest. — Felelős: Győry Aladár igazgató.

Moravek Miklós

ónmüves

l.

Mihalik pesti ónmüves

32. l.

Moravek Samu

festő

l

A szlovákiai magyarság élete. 1938–1942.
Bp. 1942.

166. l

Szalay Imre báró VIII. 142.

M

Franz Moravecz, óramester

Brünnből, készíti el a nagy-
lomnici ev. templom 1807-ben fel-
épült kőtornyának toronyóráját,
1809-ben.

Greb, Julius: Kurzgefasste Gesch. d.
ev. Kirche zu Grosslomnitz, 1835
21. old.

Moravecz Bohuslav

épitész

szül. 1860 jul. 20.

lásd

Fleischer Becs 70 l.

LÓBL DAVID ÉS FIA
1875

Moravec Bohuslav

nul. 1860 pil. 29 Galántán
† 1921 ápr. 13.
építész
Prágában a Bécsben
végezte tanulmányait.

→ Toman 459. l.

Autor hřbitovního
portálu v Hořicích, na
němž žáci tohoť. školy
pracovali 16 let.

Moravecz Bohuslav

Moravecz Bohusláv, építész, szül. 1860 júl. 20-án, 1884—85 K. Hasenauer tanítványa volt.

Fleischer Béc 70. l.

MORAVETZ, Aloys, pozsonyi kőművesegéd

A.M., Maurergesell, + 43 éves korában, Pozsony, 1844 január 25. (1844, 127 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MORAVETZ Ferenc emlék

Lóverel, 1920 az Erdei fürdő
szivattyúházán

SSz 2001. 265

1970-es években, de ellenséges szemlé

nevezlek én Tégedet „Vasemberek”,

A szakma olyan embertípusának, aki a sok

megalkottátok hiánypótló könyveteket, a le

számára felbecsülhetetlen étéket jelentett é

új tájékozódást. De térjünk vissza Bors

műemléki kérdéseihez, ezen belül vasmű

életrajzot, szerepét Egerben, Voigt is köz

neved még említésre sem volt érdemes.

Hogy miért nem azt én nem, de te érted, te

Vágyam az, hogy életednek ez az időszak

nem lehet elfelejteni.

KARL MORAVETZ, cukrasz

Sever Mihaly, soproni pékacukrasz az első világháború előtt alkalmazott egy vandorló cukrászlegényt, a pragai Moravetzet. Augusztustól ujévig dolgozott a mühelyben. Távozása után receptkönyve visszamaradt. Abban német és cseh nyelvü receptek voltak. Közel 250 recept tésztakkal tortakkal, csokoládés készitményekkel, kalácsokkal, krémekkel, pudingokkal. 158. old.

DOMONKOS OTTÓ: A soproni pékház és a pékek XVI-XIX. századi céhemlékei 143. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. sz. Győr, 1975.

Moravetz Zsigmond

Münchner 1904-350

Harrison Alexandre: Felho'

205 (616), 2640 (404).

Moravetz Zsigmond

ép.

ind

M. Pályázatok

1904/5 7 n 16-17 l

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

lélyezem:

..... vagy helyettesének
aláírása.

a — Endrényi Imre, Szeged.

Moravetz Zsigmond

ep. Bpest

ired

M. Pásárati

1904/5. 3 r. 22 l

..... *mühely.*

őnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

ı.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

M.D.K.

Moravetz Zsigmond, Budapesti építész

nyert megbízást Szabadka városától a nagyfényi templom építésének tervezésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

febr. 28. sz. 9. old.

M.D.K.

Moravetz Zsigmond

Apesti építész

Szabadka város meg-
bizásából tanyai temp-
lomot terverett 65.000 K.
höltségkerettel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

jan. 29. sz. 9. old.

„	**Napoli**					ind.	3 05		
érk.	**Palermo**					ind.	6 40		

Comornson át. ² Portogruaron át.

iume (hajóval)—Venezia—Firenze—Roma—Napoli—Palermo.

					hajóval
ind.	**Budapest** k. p. u.	érk.	7 50		9 35
érk.	Zágráb	ind.	12 24		2 18
„	**Fiume**	„	6 00		7 55
ind.	**Fiume**	érk.	³5 00	²6 00	
érk.	**Venezia**	ind.	³7 00	¹8 00	
ind.	**Venezia**	érk.	5 10	1 45	
„	Padova	ind.	4 23	1 07	
„	Bologna	ind.	2 05	10 30	
érk.					
„					
„					
érk.					

, szerd
, csütö

iume (

4 10
11 34
,05
³7 30
³5 30
30 | 11
20 |
10
2

, pén
tökön

t—Z

ind.
érk.
„
„
ind.
érk.
érk.
érk
érk
ind
érk

z állomások neve mellett jobbról balra olvasandók.
e é olvasandók.

8 05 | 9 20 | 11 20 . **Bukar.**)

¹ November 15-ig.

Budapest—Miskolcz—Lawoczne—Lemberg—Kiew—(Moszkva).

7 35	2 15	9 40	ind.	**Budapest** k. p. u.		
10 50	5 38	3 11	érk.	**Miskolcz**	---	---
2 10	10 24	10 08	„	Bátyu	---	---
5 38	2 28	4 41	„	**Lawoczne**	---	---
6 15	2 58	6 15	ind.	**Lawoczne**	---	---
8 15	4 55	8 15	érk.	Stryj	---	---
11 00	7 29	11 00	„	**Lemberg**	---	---
.	9 25	.	érk.	**Odessa**	Szent-péterv. idő.	
.	8 15	.	„	**Kiew**		
.	11 00	.	„	**Moszkva**		

alulról felfelé olvasandók.

prád-
Haml

u. é

lk.

str.

esla

u. é

hstr

resla

). u. é

ichstr

lett j

1934. ápr. 2.

MMKHÉTVK

Téglagyárak teljes berendezése
Körkemence tervezése és épitése
Agyagvizsgálatok
Gyártási nehézségek elhárítá
Ifj. **HINTERSCHWEIGER LAJOS** lichteneggi té
gyárának vezérképviselete
Erdélyi és társa BUDAPE
VI., Liszt Fere

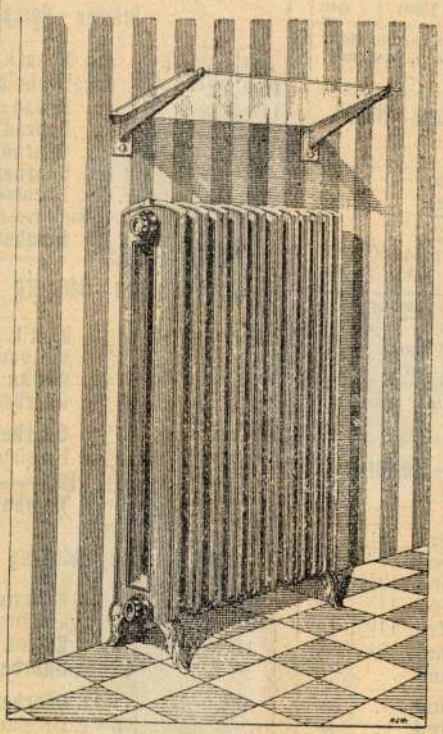

Fort Oszkár és
BUDAPE
IX. Angyal
Műszaki iroda és müh
ségügyi berendezések
relések számára külö
vitelü és rendszerü
gőz- és vizfütések, s
és száritó berendezé
szesz- és vizvezetéke
tyúk, fürdők, mosdók
stb., paloták, lakóház
zetek, gyárak és fürd
részére.
TELEFON 55
Alapitva 1

SOLTY műhely és iroda

Moravetz Zsigmond
építész.

Szül. Budapest 1876.
Oklevelet nyert 1899.

Műegyetem 14. l.

Léva.

A háttérben van az ostro
keresztény csapatok küzdelme a
a Walachen und Moldawer flucht
a Tartern és Turcken flucht kö
lon mellképét nyerjük. Felirata

Eigentlige Abbildung dess
Turcken den 9/19 L July

magyarázó szövegének kezdete:
N. G. Wach. Kniche.

Rm., mér. a vk.
Newe Ungar[Siebe
140-95

MORAVITZ, Earl, pozsonyi kőműves-segéd

C.M., Maurergesell, 6 éves fia meghalt. (1849, 34b l)

C. Moravicz, Maurergesell, 6 éves lánya meghalt. (1840, 137 l)

C. Moravitz, Maurergesell, 1 hónapos lánya meghalt. (1840, 3 l)

Preßburger Zeitung
(Zeitung)

MORAVKA, Johann, pozsonyi asztalossegéd

J.Morawka,Tischlergesell,
1 napos lánya megh. [1830, 975 l.]
J.Morawky,
3 éves lánya " 1835, 208 "

J.Moravka,Tischlergesell,
† 53 évesen,Pozsony, 1841 dec.28.
[1842, 14 l.]

Pr.Z.

MORAWKY 1. MORAVKA

Pr.Z.

MORAVKA, Johann, pozsonyi asztalosszegéd

J. Morawka, Tischlergesell, 1 napos lánya meghalt. (1830, 975 l)

J. Morawky, 3 éves lánya meghalt. (1835, 208 l)

J. Moravka, Tischlergesell, + 53 éves korában, Pozsony, 1841 december 28 (1842, 14 l)

—

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MORAŽKY r. MORAVKA

Moravus, Mathias

betűmetző

olmützi származású.

valószínűleg 1473-74-

ben állt Hess András

budai nyomdász szolgálatában.

Luk Mátyás II. k. 238. l.

Morbitzer Andor

építész.

Szül. Budapest 1900.
Oklevelet nyert 1927.

Műegyetem 14. l.

Léva.

A koronás czimerrel és v
ju a várat, melyhez balról cz
innen házak képeznek csoportot

LEWET
Dedica
Al Molto R
Maestro An
Min: C
Predicator

a keret alján: All´Illistrissi
S. PIETRO G
Savio Grande, S

Rm., mér. a rl. 25.3

140-95.

MDK

Morawetz István építész

magánépitési engedélyek Bp.

Vállakozók Közl. 1905. nov. 8. 5 l.

M. D. K.

KORBITZER Aladár és
Dénesi Ödön

Ózd - Bolyok (Rep.)

Gyárfás Iván: A városrendezés jelenlegi gyakorlata
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 3. sz.
42. l.

MDK

Morbitzer Andor, mérnök

Szendy K: Bpest székesf. közig. évk. 1942.
Bp.1943. 342 l.

Morbitzer Béla, építész

Miskunfélegyházi Tanácsház épületét említi szerző ama épületek körök, melyekben „egzotikus" emlékek nyilatkoztak meg.

Művészettörténeti Értesítő, 1968. XVII.évf. 3-4.sz.
Vámos Ferenc: Egzotikus emlékek az ujabb magyar épitészetben.

250. old.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

< Morbitzer Jenő >

cikke

< > Budapest nyílvános kertjei és parkjai.

Tér és Forma 1933.

253 — 258. l. képekkel.

Morbitzer Perio

vezetésével újra rendez-
ték a Bpesti Erzsébet-tér
A Károlyi kertet a terü-
let szabályos alakjának
megfelelően a francia kert-
stílus szabályai szerint egye-
nes vonalú útvezetéssel
alakította át. Fenti igaz-
gatása alatt valósult meg
a Gellértheg déli oldalának
kertészeti rendezése. (1930-
tól). Az északi oldalé
meg 1902-ben kezdőtött s
ugyanesak fenti vezetése-
vel fejezték be. A Tabán
jétányt fenti az angol
kertstílus szabályai szerint
terveztő, de lent, az Árok

fordítás

utca és az Attila-körút
közötti keskeny sík terü-
let a francia kertstilus
szerint történt.

1885-ben a tanács a
Városmajor kertészeti ren-
dezéset határozta el. Ennek
alapján a mai Olasz fasor
mentén, a Szamos- és Temes
utcák közötti lejtőn sétányt
létesített, amit újabb idők-
ben bővítettek. Először a Te-
mes utcától a Fogaskerekű va-
sut felé, illetve a kertészeti
telep előtt a Városmajor utcáig
nyugtottak a sétányt. A végi
városmajori templom épí-
tése után annak környé-
kén, 1934-ben pedig az új
templom és a harangtorony
környékén létesített sétányt.

Morbitzer Dezső: Városépí-
tés és kertészet. Bpest. 1937.

Morbitzer Dezső

irod.

Király Kálmán
és Morbitzer Dezső

A római 1935. évi
kertészeti kongresszus
és az újabb olasz autó-
utak.
Bpest 1935.
(Különlenyomat a Városi
Szemle XXI. évfolyt.

< Morbitzer Dezső >

< > Városépítészet és kertészet. Külön-lenyomat a Városi Hemle XXIII. évfolyamból Bpest, 1937

Bpesti Városliget. népliget, Erzsébetter, Kossuth Lajos-tér, Szabadságtér, Károlyi Eszt, Ferenc József tér, Gellérthegy Tabán, Horváth-kert, Városmajor történetét ismerteti kertészeti szempontból.

< Morbitzer D. >

< > Városépítészet és kertészet. Városi Szemle 1937. 87–91. l.

(1157-től 1333-ig)

Morbitzer Denö

l.

För. Kompt. Erk

IX. 1939. 313-l.

<Morbitzer Dezső>

Kovve-

<> Városépítészet és kertészet: Bp. 1937. 20 l. 8 t. Különlenyomat a Városi Szemle XXIII. évfolyamat

9111.

dus numerati a Primo Meridiano
versus occidentem jelzéssel, a
tezéssel ellátott térkép felira-
ktol körülvett helyen:

SVEVIAE
bsidijs Micha-
ata & a Dno I.M.
quoad accuratā
atuum determinā
ta & ad L L. magis
ject reducta. Opus
i posthumum, &
la explanatoria
Homanianorum
1743.

alkeretnek 51.8:55.4 cm.

-909
9-7

<Morbitzer Dersö>

mühestén

könyve

<> Városépítésza és kertészet. Bp. 1937.
20 l 8 t.

Főv. könyvt.
R 712 (439) Bp.

Gyulafehérvár.

A MAROS FIUME, illetől
vo emelkedett helyen térrajzl
körül látható épületek közül
ban pedig a Gran Chiesa, e Pal
ve. Balról magas hegyek emelk
kezdetű és »D. Chiesa de Greci
fölött két sorban:

PI
D' ALBA

Szines rajz, mé

Szn.
980

Morbitzer Desvó

a templom teret rendezi

írod

Nemzeti Újság 1938

máj. 9. (Az eucharisztikus kongresszusra szentlélek templom épül a hűvösvölgyi Remetekertvárosban.)

Morbitzer Dezső

l.

A Pesti Városháza

1935. 3 n. 14. l.

Nagys.

Dr Szentivany

Van szerencsé

Horthy Miklos ut 9

IV. em 4 szamu lak

bérbe vette 2 évi idő

A bérleti szerzodes 3 napo

Foglaloul 50 arar Ötve

A foglaló f. évi okt 10 ig további

1929 szept. 9 én

Futés Kerben tartás évi 5%

Morbitzer Dezső

Lásd

A Pesti Városháza

1935. 3. sz. 5, 6. l.

térképpel

...ula urnak.

...lismerni hogy a
...nami bérhartunk
... 2800 P. évi bérért
...ra f évi nov. 1. köl-
...l megkötendő.
...ngök felvettünk
...vel kiegenítendő
tintelettel

Stilus épitőr. t.

Hoffman

Morbitzer Dezső

lásd

A Pesti Városháza

1934. 6. v. 14,15 l.

SIGIL · AVRIF · CIVI . . .
MEDIEN.

LEMÉNYEK.

n védőszentje, de okmányszerű bizonyítékot nem tudok fölhozni, mert a czéhiratok jóformán mind a protestánskorból valók.

A pecsét közepén egy püspök áll teljes ornátusban, gyöngyös infulával, kampós pásztorbottal, diszes palástban, mely köröskörül rittával van beszegve, mellén monile. Jobbában a pásztorbot, baljában nincs kalapács, mi szintén arra mutat, hogy itt nem Eligius agy más ötvös-püspök van ábrázolva. Igen zépen kidolgozott hatszögletű oszlopfő szolál a püspöknek talapzatul.

E pecsét a XVI. század végéről, vagy a XVII. század elejéről való lehet. A régebbi ecsét teljesen hasonló ehhez, csak a talpazat gyszerűbb. Mindkettőt igen gyakran láthatni szebeni és brassai czéh-

kleveleken. E régebbi pe-

Morbitzer Dezső

d.

A Pesti Városháza

1936. 2-3 sz.

25.-

ektromos 4 „ „ kb. 46,000 „ „

an: összesen 224,000 Le teljesítmény

XIX. ÉVFOLYAM 1938.

TECH

A MAGYAR M

A MAGYAR MÉRNÖKÖK ÉS ÉPÍTÉ
A HUNGÁRIA MAGYAR TECHNIKUSC

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, XI., Műegyetem. Főépület, földszint 69.

Postatakarékpénztári csekk

Előfizet

Hivataloknak, testületeknek, vállalatoknak egész évre 20.—P
Magánosoknak . . . . . 12.—P
Egyes szám ára . . . . . 2.—P

Évente tízszer

Morbitzer Dezsö

l.

A Pesti Vásárhára

1935. 5. n. 23. l

Budapest, 1923 november 14

ent Iványi Gyula urnak

Budapest

I.Horthy Miklós ut 63

ismertük becses számláját
hó 15 -i értékkel a pénz-

Teljes tisztelettel

AZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Morbitzer Dezső

ród

A Pesti Városháza

1934. 9. 27. 18. l.

(Morbitzer Dezső jubileuma.)

A fővárosi kertészet igazgatója. Most ünnepelte városi szolgálatának 30-ik evfordulóját

HAZAI BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

VATERLÄNDISCHE BANK
ACTIENGESELLSCHAFT

BANQUE DE LA PATRIE
SOCIÉTÉ ANONYME

Sürgönycim: — Telegrammadresse:
HAZAIBANK.

Telefon { számok / Nummern
61-01, 61-02, 61-03, 61-04, 61-21, 61-22.

K 21

art.28.

Nagyságos

Van szerencsénk értesiten

számláját

148.000.- ko

kifizetésünk fejében.

H. B. „Levelezés" 9. 1925. I. 10.000. — 34903. Községi nyomda, Budapest.

Kezdődik...

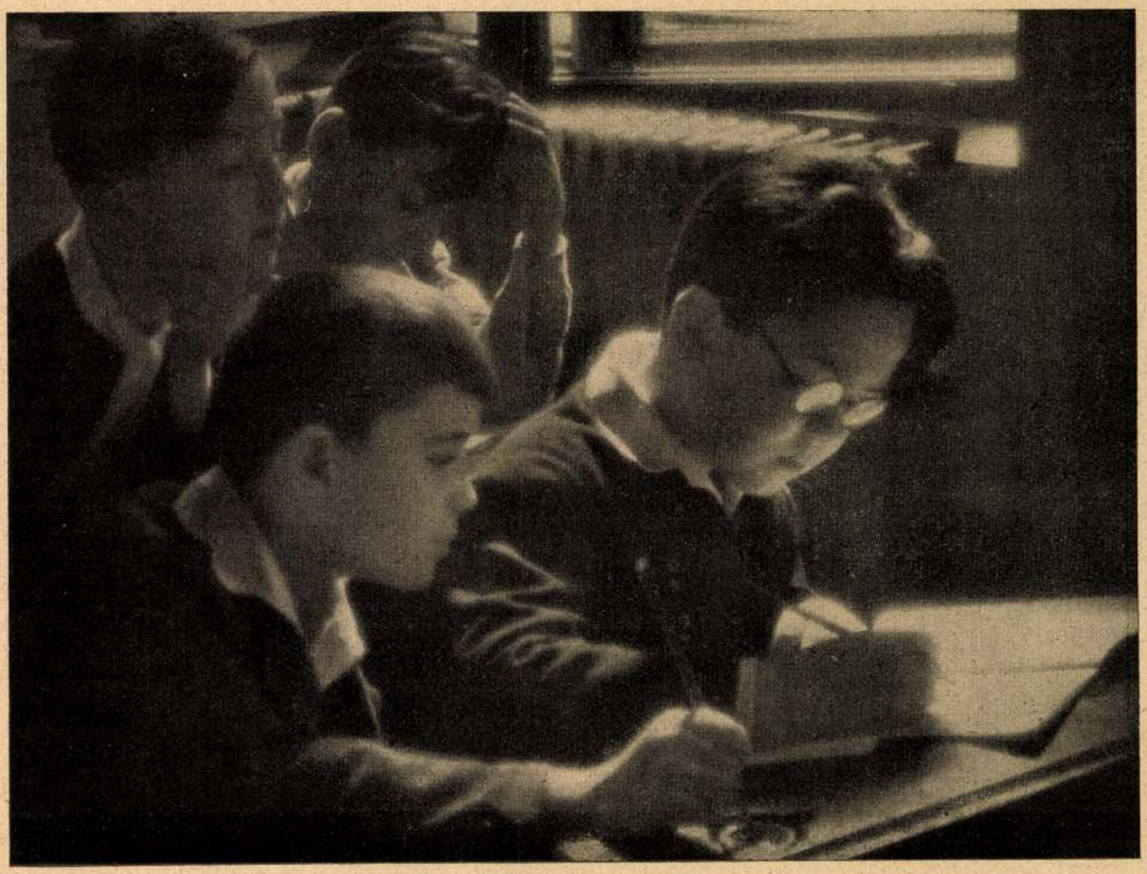

Klell Kálmán felv.

Budapest kertjei és földalatti világa

Megkapó kép tárult elénk a *Magyar Nép Hete* kiállításának azokban a termeiben, amelyekben a főváros ut- és csatornaépitési ügyosztálya — a fővárosi kertészet is ide tartozik — mutatta be kiállitási anyagát.

Három teremben, modern elrendezésben vonult fel a nézők előtt az a nagy munka, amelyet a *Király* Kálmán tanácsnok vezetése alatt álló ut- és csatornaépitési ügyosztály Budapest közegészségügyének és higiéniájának érdekében végzett. A kiállitás kertészeti része a főváros kertészetének igazgatóját, *Morbitzer* Dezsőt dicséri.

A fővárosi kertészet utóbbi években végzett munkássága mellett *Budapestnek rejtelmes földalatti világával is megismerkedett a néző*, azzal a higiénikusan és pompásan megépitett csatornahálózattal, amely az utcák és körutak alatt keresztül-kasul szeli a fővárost.

Az első teremben a gyalogosok átkelését biztositó *ujrendszerü mentőszigeteket* láttuk. Ezek mellett sorakoztak fel *a nemzetközi utjelzések* és az utcaburkolat bontásánál alkalmazott bakok, lécek és lámpák miniatürjei.

Láttuk a „Pionier" nevü 2.5 tonnás *benzinmotoros uthengert*, amellyel legutóbb még az utcán találkoztunk. Szemléltető képek mutatták be az ujrendszerü *acélrostélyburkolat* fektetését, szerelését és bordázatát.

A másik teremben az utburkoló anyagoknak minden fajtája sorakozott végig. A falon érdekes táblák, ilyen felirással: *„A nagyvárosok alapvető egészségi követelménye: zajtalan, hézagmentes, por- és sármentes modern ut."*

Egy másik sarokban üveg alatt berámázva *a II. ügyosztály tagjainak szakirodalmi tevékenysége* vonul fel a könyvfedeleken. *Király* Kálmán tanácsnok, *Viola* Rezső dr. müszaki főtanácsos, *Zaitz* László, *Csepeli* Alajos, *Gáspár* Géza és mások munkái. Odébb érdekes *grafikon*, a főváros utügyi kiadásai viszonyitva az összes kiadásokhoz. Aztán megint egy tábla: *„A poros ut betegségek és fertőzések terjesztője."* Egy másik táblán: *„A modern utak a higiéniát előmozditják és könnyen tisztithatók."*

A fal közepén érdekes nagy festmény: *Az Andrássy-ut keresztmetszete*. Fenn a napfényes Andrássy-ut, lenn a földalatti villamos. Mellette *szines térkép* boritja be a falat. Ez már inkább kertészeti vonatkozásu. *A régi Pest térképe 1872-ből*. A szinmagyarázatokból kitünik, hogy Pest akkoriban még erdőkkel, veteményeskertekkel, szőlőkkel, legelőkkel volt tele. A házak nagyrésze még *faház* volt, csak a Belvárosban volt már sok kőház akkor is. De gyümölcsöskerteket még az akkori Belvárosban is többet lehetett látni, mint ma bárt és mondén szórakozóhelyet. *A Terézváros tele volt kaszálókkal*. Faház a Lipótvárosban is bőven akadt, viz és mocsár szintén.

A következő teremben Budapest izgalmasan érdekes *földalatti világát* láthatta a szemlélő. Megkapta a szemet egy érdekes középkori kőcsatorna, amely a *II. kerületi Donáti-utcából* került elő. Ebből a kezdetleges csatornából a szennyviz a fedél illesztésénél kiszivároghatott a talajba és fertőzéseket okozhatott. Mellette ott a kontraszt: egy betonból épitett csatorna, amelynek fenekét kőagyagpadok védik a szennyviz koptató hatása ellen. Majd egy *saválló téglacsatorna*, amely olyan talajban épül, ahol nagymennyiségü keserüviz fordul elő. Ennek tégláit bitumen habarcs tartja össze. A csatornában *buvároltözetben egy csatornamunkás* villanylámpás viaszfigurája hasal.

Láttunk egydarabból épitett 260 kg. sulyu kőagyagcsatornákat is. Odébb szemléltető készülékben látható, hogy a *budapesti szennyviz literenkint 7 köbcentiméter finom iszapot* tartalmaz, az ujpesti szennyvizben *15 köbcentiméter* a finom iszap literenként.

A falon szines festmény: *a Nagykörut keresztmetszete*. Látni a Nemzeti Szinház előtti oszloppal fedett *csatorna-lépcsőlejáratot*, amelyen munkások indulnak le a főváros gyomrába. A kép alatt eredetiben egy hatalmas iszapkotrócsónak.

A felirásból megtudtuk, hogy *a csónakot a mögötte felduzzadó viz sodra viszi előre*. Az elől leeresztett pajzs a fenékre rakódott iszapot felturja és az a szennyvizzel együtt a város alatt levő központi csatorna-szivattyutelep iszapgyüjtő kamrájába kerül, ahonnan aztán eltávolitják. Ebben a teremben is tábla: *«A csatornázás megvéd a tifusztól és kolerától»*.

Szinte üditő az a sok virág, amellyel a termet a főváros kertészete körülrakta. Láttuk a Tabán, a Városligeti-körönd, a Városmajor és a Ferdinánd-tér kertészeti rendezési terveit.

A kiállitás épületének deszkapadlójára mindenütt hatalmas pázsitokat, virágágyakat varázsolt a főváros «legvirágzóbb» üzeme, kitünő kertészete.

A Pesti Városház
1936. 9-10-11.

LIBER ENDRE

Ott álltam koporsója mellett és leborultam lélekben a sirjánál is. Megrendült érzéssel azon gondolkoztam az alatt, hogy mit hagyott maga után ez a nagyszerü ember, ki az élők közül az Örökkévalóságba költözött? Fényes nevet, maradandó alkotásokat, páratlan munkásságot, magasan kiemelkedő közpályát, szebbnél-szebb emberi dokumentumokat. Mindezek nemes és gazdag örökséget jelentenek a földi mesgyén, de *Liber* Endre a ranggal és méltósággal kifejezhető értéknél, a befolyásos és irányitó közéleti embernél *több* volt.

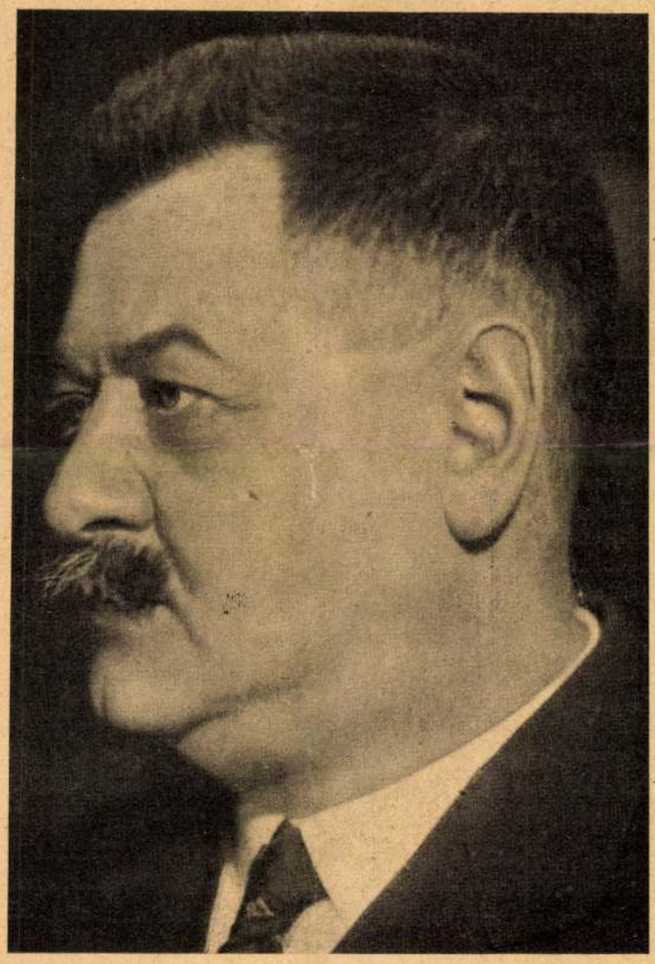

Foto Veres

A főváros első polgára bucsuztatta, magas rendjeleket vittek előtte a temetési menetben, mégis ugy éreztem, hogy sokkal nagyobb méltóságban, láthatatlan glóriában távozott az Örökkévalóságba. Liber Endre lelkében olyan értékeket hordozott, közéleti pályáján olyan tulajdonságokat sugároztatott, melyek az Örökkévalóság szine előtt is ragyogó kincsek maradnak. Maga a megtestesült *emberi jóság és lelki nemesség* volt. Sub specie aeternitatis is megérdemli a pálmát és a koszorut.

Az árva fiu, a maga erejére utalt ember, fényes eredményt ért el pályáján. a fővárosi árvaház egykori növendéke a magyar főváros élére emelkedett. Ez azonban csak külső kifejezése annak a belső nagyságnak, mely benne a közéleti emelkedéssel kibontakozott és munkásságának célt és tartalmat adott. Az árva fiu az árvák, szegények és elhagyottak atyja lett. A gondok és nélkülözések között felnőtt ember gondokat és nélkülözéseket enyhitett, könnyeket törölt le a szeretet és jóság angyalujjaival. Ez az a fenséges emelkedés a földi pályán, amit az égi hatalmak is dicsőséggel jutalmaznak.

Ez volt Liber Endre nemes büszkesége, boldog öntudata, mely az emberi megpróbáltatások között erősitette és vigasztalta. „Ha jót tettél és eszményi célt képviseltél, — mondja a költő, — akkor angyalok számára irtál egy könyvet". Liber Endre ilyen könyvben örökitette meg nemes életét, lelkének, szellemének ragyogó gondolatait. Mikor a szeretet és jóság utján járt, a magyar fővárosnak is nagy szolgálatot tett, nagyszabásu szociálpolitikai programmot épitett ki a hatósági gondoskodás számára. Az árva fiu küldetést teljesitett azzal, hogy a főváros társadalmi feladatait összhangba hozta, kibékitette az uj idők és viszonyok szociális szellemével.

„Minden ember annyit ér, — mondja egy nagy gondolkozó, — amennyi szeretet és emberi jóság lakik benne". Liber Endre ezen a magas eszmei alapon rendkivüli érték volt. Azt a lelki valutát képviselte, mely többet ér minden anyagi kincsnél, aranynál, ezüstnél. Életével és munkásságával szeretetet ébresztett, megnyugvást fakasztott: a legnemesebb feladatot teljesitette, ami halandó embernek osztályrészül juthat. A földi élet napszámában égi mesgyén dolgozott, angyali aratáson fáradozott. Egész virágerdő boritotta el koporsóját, koszorukkal rakták körül a belvárosi templomot, ahonnan elindult utolsó földi utjára. A szemekben könny csillogott, a lelkekben gyász s fájdalom viharzott.

Liber Endrét a főváros temette el, mint a saját nagy halottját, de legmélyebben azok a kopottruháju szegény emberek siratták, akik az utszélen álltak, vagy a temetési menet végén haladtak, lehajtott fejjel. Ezek lelkén keresztül éreztem, hogy Liber Endre eltávozott közülünk, de fénylő szelleme nem halt meg.

XXV. kertészeti kiállítás a Városligetben.

XXV. Gärtnerei-Ausstellung in Budapest.

A kertészet szerepe Budapest városépítésében

A mai városrendezés alapelve a város lakóinak közgazdasági, higiénikus és nem utolsó sorban szépészeti igényeinek kielégítése. Egyaránt fontos a célszerű közlekedés, a forgalom helyes lebonyolítása, másrészt a közegészségügy követelményeinek megoldása, mely utóbbi párhuzamos a szépen kialakított és művészileg elrendezett városképek létrehozásával. A különböző tényezők egymásba kapcsolódva, egymást támogatva hozzák létre az ideális nagyvárost, ahol a lakosság különböző rétege minden követelménynek megfelelő módon élhet.

Kertészeti szempontok nyomatékos érvényesítése nélkül el sem képzelhető modern városrendezés: a szabad területek, az oxigént biztosító parkok és fásított utcák a mai nagyváros létfeltételeit képezik. A városrendező helyzete aránylag könnyű, amikor új telepítéseket kell létesítenie, bonyolódik azonban a régi, szűk és agyonzsúfolt város-negyedek helyzetének javításakor. Előbbi esetben a háztömbök közé már széles, zöld területek ékelődnek; az előrelátó városépítő a későbbi fejlődéssel számol és így gondoskodik a jövő városának levegőjéről, napfényéről, mozgási lehetőségéről. Budapest fejlődési térképét vizsgálva, a beépítetlen részeken már számos tervezett parkterülettel, tágas térrel találkozunk. A budai oldalon az új Hungária-körúti hídfő parkját, a Schmiedt-kastély parkját (Attila-park), a Florián-tér melletti zöld területet, majd délen a lágymányosi Lenke-teret, a Szent Imre herceg-úti tó környékén tervezett parkot és különösen Kelenföld jövendő tágas tereit említem. A pesti oldalon az új Zugló és Angyalföld számos tere mellett a Pascál-malom környékén 30 hektáros park van tervbe véve, a mostani lovassági gya-

Tér és Forma
1935–6. 4.

Részletek a kertészeti kiállításból. Balra lenn: a Brasso-Laelio-Cattleya-hybr. „Horthy Miklós".

korlótér területén pedig 80 hektáros park és sportpálya.

A jövő távolabbi terveitől eltekintve, a kertészetre hatalmas városrendezési feladat vár a túlnépes területek levegőssé tételénél és különösen Pesten sok a teendő.

A tabáni parkírozás az amúgy is ritkán beépített budai oldalt ideális helyzetbe hozza, csak még a III-ik kerületben kellene épülettömbök helyére az említett Flórián-téri parkon kívül a Kolosi-tér táján, akár áldozatok árán is parkot létesíteni. Rövidesen megvalósulás állapotába jut a régi tabáni és krisztinavárosi temetők parkirozása, úgyhogy Buda méltán viseli a parkváros nevet.

A pesti belső övezetben már szomorúbb a helyzet. A fővárosi kertészet ugyan az Eskü-tér melletti háztömbök lebontásával új zöld területet tárt fel, hasonlóképpen a Károlyi-kert nyilvánossá tételével. A túlzsúfoltságon azonban csak energikus beavatkozással lehet segíteni, miként a Bazilika környékének felszabadításával és dunai vue-jének megoldásával, a Madách Imre-sugárút megnyitásával és a Dohány-utcától a Berlini-térig terjedő szakaszon néhány háztömb lebontásával. Az így nyert területek parkosítása nyuj-

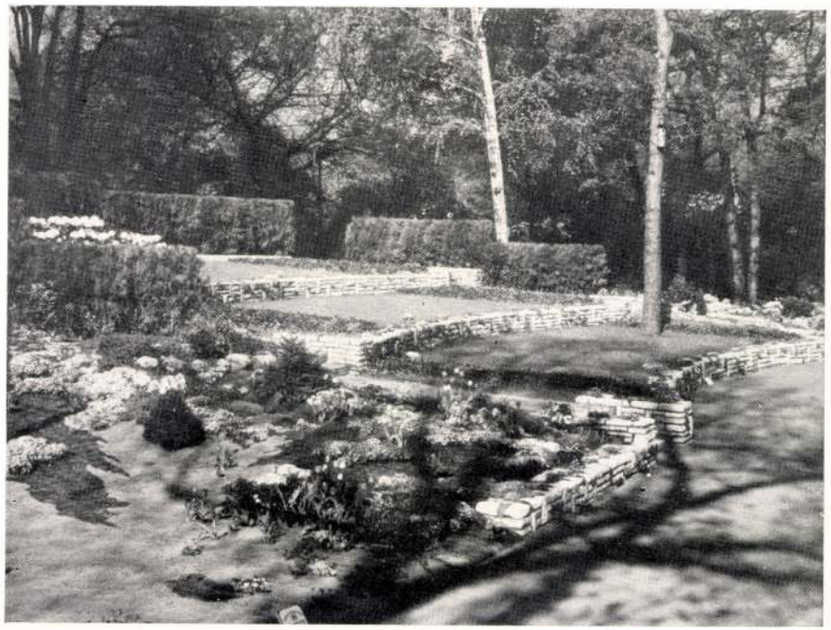

Terrasz és sziklakert. Tervezte: Morbitzer Dezső. Kivitelezte: a Fővárosi kertészet.

tana a közönség széles rétegeinek megfelelő levegőt. A külső részeken legújabban is jónéhány terület lett a zöld felületek növelésének szolgálatába állítva: ú. m. Rezső-tér, a Gyöngyösi-téri park, az Aréna-úti régi zsidótemető kertje, a Béke-téri park, a rákosfalvi templomtér, stb. Mellettük azonban hatalmas régi parkok állanak a nagyközönség rendelkezésére, miként a Városliget, az oly kevéssé ismert Népliget és annyi más kisebb sétány.

Budapest nyilvános tereinek, sétányainak száma jelenleg 200, nagyságuk 480 hektár. Egy lakosra 5 m^2 zöld terület jut, míg Berlinben csak 3, Hamburgban 4.5, Kölnben 10, Wienben 6.5 és Párisban a távoleső Bois de Boulogne hozzászámításával is csak 1.6 m^2.

A kertészet városrendezési feladata azonban nemcsak a létesítendő és meglévő zöld foltok elhelyezésére és fenntartására irányul, ugyanúgy fontos az utcák helyes és szakszerű fásítása. Jelentőségét nem kell külön hangsúlyoznom: a város számos részén csak a sorfa képviseli a természetet, az üde zöldet; miként az erek az ember szervezetében, úgy futják át a főváros testét a különböző fasorok. Létesítésüknek különböző feltételei vannak: föld, víz, napfény, elegendő

Kertrészlet, Ohmann Béla Szent Ferenc szobrával.

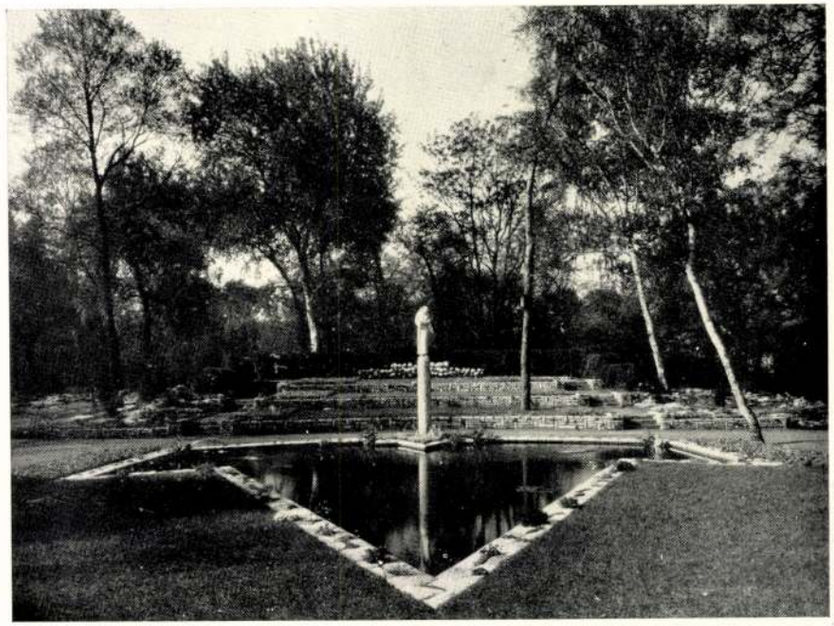

Összes fotók: Kozelka Tivadar.

Tervezte: Morbitzer Dezső. Kivitelezte: a Fővárosi kertészet.

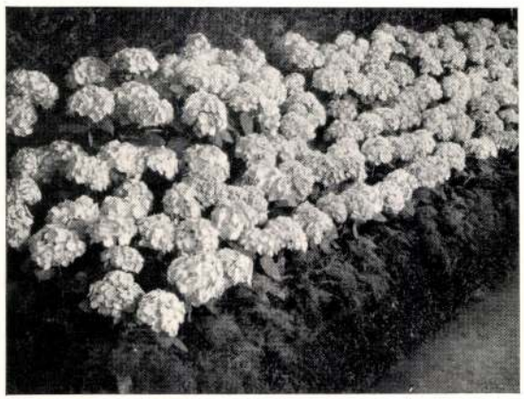

hely. Csak ott fásíthatunk, ahol ezek megvannak és csak ott is a szakember előzetes megkérdezése után, aki amellett, hogy a helyes fanemet kiválasztja, az ültetés technikai előkészítéséről gondoskodik. A helytelen fásításra például említem fel az Andrássy-úti földalatti villanyos mentén sínylődő fasorokat. Az építkezésnél a fák gyökérzetének táplálkozási igényeit nem vették figyelembe és most a fák fenntartása a lehetetlenséggel határos.

Városrendezési probléma a kertterületek helyes, a látogató közönség számára mért elrendezése. Nemcsak a topographiai és geológiai viszonyok döntők egy nyilvános park tervezésénél, fontos szerepet játszik még az azt látogató közönség igénye és kívánsága. Díszhelyeken a reprezentativ jellegen a hangsúly, népes negyedek környékén, széles útvezetés mellett egyszerűbb a megoldás. Mindenképpen fontos a gyermekjátszóterek helyes és a gyermekek igényeinek megfelelő elhelyezése és felszerelése.

Ime, csak néhány kiragadott példa a kertészet városrendezési jelentőségéről.

Morbitzer Dezső.

Nagymagyarország növény-kertje a Gellérthegyen

A Gellérthegy déli lejtőjén keletkezett sétakertről már több izben volt szó *A Pesti Városházában*. A minap a tervezője, — mondhatnók ugy is: az alkotója — *Morbitzer* Dezső, a székesfőváros nagyérdemü kertészeti igazgatója tartott róla érdekes előadást a Magyar Mérnök- és Épitész-Egyletben.

Előadása időszerüvé tette, hogy adatainak nyomán ujra bejárjuk a Gellért déli lejtőjét, a gyönyörü hegyi parkot, amelynek minden fordulójáról más-más képet mutat a szemhatár: a széles Dunát, az épülő Horthy-hidat, rajta tul a vasuti hidat, még odébb Csepel szigetét, azon innen a Lágymányost, a belső tavát és a hegyek felé huzódó házszörnyetegeit. Nem olyan látnivalók ezek, amiket egyebünnen is elérhet a szem. A Gellérthegy déli hátára kell felkapaszkodnia annak, aki látni kivánja.

Az egyenes irányu és kanyargó sétautak közelében, a hegyoldalon, a tisztásokon és égő testü sziklák hasadékaiban, sovány és kövér földben éli világát, nyilik és virágzik Nagymagyarország flórája. Mikor 1925-ben először esett szó arról, hogy milyen jellegü legyen Budapest uj sétahelye, hogy mükertszerü legyen-e, vagy „természeti park", az utóbbi megoldás nyerte meg a szavazatok többségét. És akkor azt is elhatározták, hogy *a hegyoldalon összegyüjtik egész Magyarország flóráját, tehát Erdély és Felsőmagyarország cserjéit és virágait is. Ezt az elgondolást azután lobogó lelkesedéssel váltotta valóra Morbitzer Dezső.* Segitségére voltak az ország hires botanikus tudósai. Ők szolgáltatták a nagy virágcsaládok sokfelé ágazó izeinek magvait. A laikus közönség, amely a hegyoldal sétautjain a virágok szinében és illatában gyönyörködik, nem is sejti, milyen fontos és milyen féltett birodalma ez a hegyoldal az ország növénytudósainak.

Az ő érdeklődésük persze más természetü, mint a laikusoké. Őket a fajták ritka elágazódásai izgatják, az egyebütt elő nem forduló leszármazottjai a fajtának. Azokat féltő tekintettel őrzik és ellenőrzik. Például a Citadella alatti sziklák egyikén szinte rejtőzködve növő *Silene flavescens*-t, vagy az ugyanott termő *Ephedra distachyá*-t. Mind a kettő botanikai ritkaság s közülök a Silene Magyarországon egyebütt elő nem fordul. Érthető, hogy botanikusaink féltve féltik őket a virágtolvajoktól.

Mert külön és nagy sor: a virágok és egyéb növények lopása. Arról a barbárságról, amelyet tavaszkor a gyümölcsfák virágos gallyainak letördelésével mivelnek a kirándulók, mindenki tud. Valamikor a fővárosi terek virágainak, főként a rózsáknak lopkodása is nagyon kedvelt szórakozása volt a pestieknek. A sétáló őrök azóta megnehezitették a virágdézsmálásnak ezt a módját. A gellérthegyi virágok tolvajai azonban más specieshez tartoznak. A ritkaságokra pályáznak. Ilyen ritkaság a Gellérthegy havasi gyopára, a *Leontopodium Alpinum*. Nem hazai növény, hanem mesterségesen nevelt. A Gellérthegy sziklái között azonban jól fejlődik és fejlett állapotában alig különbözik havasi ősétől. Talán csak abban, hogy nem annyira gyapjas és nem annyira fehér, mint az Alpesek havasi levegőjében termő gyopár. De a ritkaságokra vadászó virágtolvajoknak igy is megfelel. Sikerült is több helyről még a nyomukat is elopni. Most már csak egy helyen van belőle mutatónak való, a hegyoldalnak meglehetősen hozzáférhetetlen és láthatatlan pontján. Ugyanennyire kedvelt prédája a tilosban járóknak a *Hedera anglomerata* nevü repkényfajta. Ritka szép levélalakzatu, földön kuszó, sötétzöld növény. Futónak falon, sirdombon fölöttébb kivánatos.

Az emberi ragadozó ösztön nemcsak a virágokat nem kiméli, hanem a virágok és egyéb cserjék nevét jelző táblácskákat sem. Ezeknek az ifjuság a nagy amatőrje. Azt teszik, hogy elcserélik a táblácskákat olyanformán, mint ahogy „az osztályban" egymás kalapját cserélik el a nebulók. A legfurcsább elkeresztelések és megtévesztések származtak ebből mindaddig, amig a táblácskákat a kertészeti igazgató végleg el nem távolittatta. Elvégre nem tehette ki magát annak a lehetőségnek, hogy a jóhiszemü külföldit megtévesszék

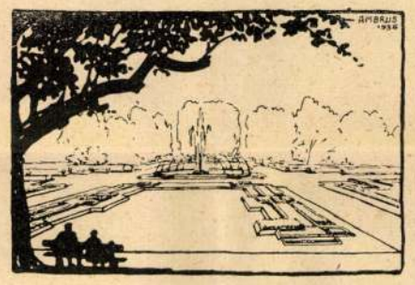

a táblácskák, vagy, ami annál is sulyosabb eset: hogy a tájékozottabb külföldi rájőjjön a misztifikációra. Ez a magyarázata annak, hogy a gellérthegyi parkban, amely Nagymagyarország növénykertje volna, nem kaphat az érdeklődő felvilágositást arról, hogy milyen növénynyel van dolga. Talán az iskolában, talán már otthon meg lehetne nevelni az ifjuságot arra, hogy a gellérthegyi parkot tabunak tekintse és hozzá ne nyuljon semmi izéhez. Az emberi nem elvégre tanulékony. Milyen szépen megtanulta azt is, hogy a közkertek pázsitjára rá ne lépjen, a virágágyakra rá ne taposson. Ez tette lehetővé *Morbitzer* Dezső számára, hogy a városbeli kisebb terek, squareok keritését lehordassa. Már nem kell attól tartani, hogy a keritéstelen és rácsjafosztott virágos terekben kárt tesz a rakoncátlanság és a féktelenség. S mennyivel jobban érvényesülnek a nagyváros szürkeségében a keritéstelenül táguló zöld és szinesvirágos foltok!

Van a hegyoldalnak egy pontja, amelyen a cyprusra emlékeztető öreg thuyafák állnak sort és vetnek hüs árnyékot. A fák tövében vadcyklámen-mező terül el. Nagyon illatos virága juniusban és julius elején nyilik, de arra, hogy kinyiljék, ritkán kerül sor. A kevésfáju hegyoldalnak ez a pontja kedves találkozóhelye a szerelmespároknak. S a szerelem vak és kifelé kiméletlen. A cyklámennek bizony nehéz itt a sorsa és ritka virág az, amelyik megéri a kinyilását.

Ahhoz, hogy a gellérti hegyoldal cserjéi és virágai közül csak a legfontosabbakat is megnevezzük, alighanem kevés lenne ez az egész folyóirat. Sétánk folyamán csupán a legfelötlőbb jelenségek között szemelgetünk. Sok jól ismert virágon akad meg a szem. Ilyen a kakukfü, amelynek csodálatosan sokféle változata virágzik a Gellérten. Ennek a jószagu növénynek *(thymus* a tudományos, Waldmeister a német neve) magyar botanikus a világszerte ismert szakértője: *Lyka* Károly, a kiváló müvészeti iró, a Képzőmüvészeti Főiskola tanára. Számtalan változata között csak ő tud különbséget tenni. Szép mezei virág a *Veronica spicata*. Magas szárán kéken virit kupalaku virága. Változatainak száma szintén rengeteg, de ember legyen, aki a különböző speciesek között különbséget tud tenni. Szomszédságában illatozik a *Lavendula vera* és kékellik a buzavirágra emlékeztető *Centaurea Sadleriana*, amelynek szintén sok a változata. A *Linum alpinum* és *dolomiticum*, a kékszemü lenvirág. Az utóbbi nagyon ritka növény. Magyarországon csak Vörösvár környékén fordul elő.

Magyar specialitás Szent István szekfüje. *(Dianthus serotinus Regis Stefani)*. Fehér szimpla szekfü, csodálatosan illatos virág. — A hegylejtőnek egy tisztásszerü részén kéken ömlik el a harangvirág *(Campanula Wilson)*. Kár, hogy a virágok sokfélesége nem engedi, hogy egy-egy különösen szép virágból sokat ültessenek el egymás mellé. Milyen szépen hatna táblányi teljességben a karmazsinveres duplavirágu alpesi futó szekfü.

Cserjék dolgában nem kevésbé változatos Nagymagyarországnak ez a kicsiny növénykertje. Az apró, fényeslevelü *Cotoneaster*-nak, amely vizszintes irányban fejlődik és mintegy ráborul a földre (azért nevezik egyik változatát *Cotoneaster prostratá*-nak), nem kevesebb, mint kilenc faja terem meg a gellérti parkban. Nincsen száma azután a *Sedum* fajtáinak. Ez a növény a kövön hajt ki és a száraz földből szivja táplálékát. A szikla élő szervezete, amely zöldbelü, kemény leveleivel meglágyitja és megszinesiti a követ. Sziklai növény az *Alissum Arduini* is. Fakózöld levele alakjával is, szinével is a nyári viola levelére emlékeztet. Sárga virága kora tavasszal virul. A *Maclura aurantiaca* már nem is cserje, hanem valóságos fa. „Osagók narancsa" a magyar neve, de hogy ebben az elnevezésben az „Osago" mit jelent, nem tudjuk. Októberben érik zöldes, rücskös héju, nagy gyümölcse, amely, ha ugy tetszik, a narancsra emlékeztet. Osagók narancsa helyett lehetne „magyar narancs" is.

A gyermek-játszótér lejtőjét egy csodálatos alaku növény boritja, a *Bocconia cordata*. Idegen tájék növénye, de ritkaszép cserje. Magasra nyuló szárából a fügefa levelához hasonló erősen karélyos levelek hajtanak ki. Virága is van: barnás-rózsaszinü apró virága. Érdekes cserje a *parókafa*, más nevén *szömörce*. Rózsaszin-veres virága olyan, mint a haj.

A nürnbergi szoborhoz vivő ösvényen kerülünk szembe a Gellérthegy legrégibb növényével, azzal a fügecserjével, amelyet állitólag még a törökök ültettek el. A hagyomány igaza mellett szól, hogy a cserje körül vadon nőtt a „török pirositó" *(segamen Harniala)*, amely ázsiai eredetü növény. A törökök pirositó szert készitettek belőle és semmi kétség, ők honositották meg nálunk. Épp azért nagy a valószinüsége annak a hagyománynak, amely a nürnbergi szoborhoz vivő ösvény

fügebokrainak is török eredetet tulajdonit. Különben sem mese a törökök ültette fügefákról tudó hagyomány. Mikor a Gellérthegynek a Dunára néző oldalát rendezgették, egy körülbelül 28 centiméternyi átmérőjü fügefatörzset ástak ki a földből. Bár nagyon öreg volt a fa, még sarjadzott, de uj életre kelteni már nem tudták. Elszáradt. A déli lejtőn buján zöldelő fügebokor szép gyümölcsöt hajt. Természetesen a hegyi „amateur"-ök számára, akik az érett fügének is buzgó kedvelői.

Külön fejezet a gellérthegyi növénykert könyvében az a terrasz, amelynek végében a Nürnberg városától ajándékba kapott ruhátlan női alak szobra áll. Ott terül el müvészi módon megtervezve, a „nürnbergi kőkert". Kőkert azért, mert sziklás oldalait a sedumok kövön élő növényfajtáink csodálatos változatosságu példái boritják. A szobor előtt elterülő mezőn pazar bujaságban nyilnak a szines virágok. Ott pompázik a citromsárga szegfü, a tüzespiros sziromzatu *Gaillardia grandiflora*, a nemesitett kék szarkaláb *(Delphinum)*, az „égő szerelem" néven ismert *Lychnis chalcedonica* piros virága, az *Oenothera* tölcséralaku sárga virága és számtalan egyéb virág.

A női szobor mögött a borókafajták egész gyüjteménye sötétlik, köztük a *Thuya dolobrata* és *globosa*. A hegyoldalt megtámasztó kőfalon a «zsidó szakáll» *(Linaria cimballaria)* hullámzik és lobogtatja lilás szinü virágait. Csupa olyan növény, amely jól állja a nap tüzét és nem könnyen szomjazik meg.

Futólagos széttekintésre is ennyi mindent lát meg a szem Nagymagyarország kicsiny növénykertjében. Elenyészően csekély részét a bőségnek. S a növénykert mai állapotában még nem is teljes. A Gellért déli lejtőjének felső részéhez még hozzá nem nyulhatott a kertész keze. Eredeti elvadultságában nő ott még a vadcserje és a vadfü. Minden pénz és emberi kéz egyelőre a Tabáné. De remélhetőleg a Gellértnek azon az elhanyagolt darabján is sor kerül mihamarabb *Morbitzer* terveinek megvalósitására.

(e. a.)

— **Megkezdte a gyermeknyaraltatást a főváros.** Tizezer szegénysorsu iskolásgyerek üdültetéséről gondoskodik a város. A különböző telepekre beutalt gyerekek naponta ötszöri bőséges és izletes étkezésben részesülnek. A balatonzamárdii üdülőtelepet kétszáz gyermek részére bővitették ki. Elkészült Bicskén is az uj üdülőtelep, amely 120 gyermek nyaraltatására elegendő. A belföldi üdültetési akción kivül Bulgáriával csereakciót bonyolit le a főváros. Hat héten keresztül Várnában ötven 14—17 éves középiskolás diák üdül, akik helyett bulgár diákok jönnek Budapestre. Ezidén bevezették az óvodás gyerekek üdültetését is. A kavicsutcai üdülőben 175, a bicskei kisdedárvaházban 60 óvodás gyerek jut majd nyaraláshoz. Ezenkivül a Hüvösvölgyben, a Svábhegyen és a Városligetben juttatják jó levegőhöz és megfelelő ellátáshoz a pesti szegény gyerekeket. A három kirándulóhelyen mintegy 80.000 uzsonnát és ebédet oszt ki a nyár során a főváros a napközi otthonokból kiránduló gyermekek között.

A városok nemzetközi kongresszusa

Junius 6—13-ika között ült össze a «Városok és Helyi Hatóságok Nemzetközi Szövetségé"-nek kongresszusa Berlinben és Münchenben. Budapestet a kongresszuson *Szendy* Károly polgármester, dr. *Némethy* Károly tanácsnok és dr. *Harrer* Ferenc képviselte.

A kongresszus tárgysorán *két fontos kérdés szerepelt*, amelynél nemzetközibb természetü alig képzelhető el. Az egyik *a munkátlanság leküzdése* volt és azok körül a módok körül forgott, hogyan birkózhatnak meg a városok és községek korunknak ezzel a veszedelmes problémájával. Eddig általában kétféle lehetőségét próbálták ki a védekezésnek a városok: *a közmunkát és a munkátalanok pénzzel vagy természetben való támogatását.* A két lehetőség kiaknázásának töméntelen

csinja-binja van s az ilyen nemzetközi tanácskozások éppen arra jók, hogy az egymástól legtávolabb eső országok városainak vezetői is közölhessék egymással tapasztalataikat s egymás eredményén vagy kárán okuljanak.

A kongresszus tárgysorának másik pontja a *városok kulturpolitikai működése volt.* Itt is a tapasztalatok kölcsönös megismerése és a nézetek kicserélése volt a cél és egyben az eredmény is. A kongresszus résztvevői mindenesetre megismerkedhettek a német városok és községek szervezettségével, amely nemcsak a célszerüségi intézményekre vonatkozik, hanem Németország egész kulturális életére is. Ebben a városok önkormányzatának nagy és tevékeny a része.

Például Németországban ezidőszerint 299 szinházi vállalkozás müködik. Közülük 27 vándor-szintársulat, 91 kisebb vándor magánszinházi vállalkozás. A 299 szinház közül 193 a magasabbrendü mükedvelést szolgáló „kulturszinház." Az utóbbiak közül *91-et a városok tartanak fönn,* ami annyit jelent, hogy a német kulturszinházaknak csaknem a fele a városok kezén van. De a városok azonfelül a többi szinház nagy részét is szubvencióval támogatják. A kisebb német városok, amelyeknek állandó szinházuk nincsen, egy-egy vándorló szintársulat körzetébe tartoznak. Talán a szinháznál is lelkesebb támogatói a német városok a *zenének.* Körülbelül 100 nagy zenekar müveli Németországban a komoly zenét s közülük 64-et, vagyis *több mint felüket a városok tartják fenn.* Hogy a jó zenekar a zenére nevelés tekintetében minő értéket jelent, azt szükségtelen részletezni.

Nem sokkal a kongresszus előtt lépett életbe a német városok önkormányzatát egységesen szabályozó törvény. Az uj rend propagandájának célját szolgálta *„A német község" (Die deutsche Gemeinde)* nevü kiállitás is, amelyet Berlin két nagy kiállitási csarnokában rendeztek.

A kiállitás annak a tételnek bebizonyitását szolgálta, hogy *a német önkormányzat születésétől haláláig gondját viseli a német polgárnak.* Ehhez képest a kiállitás tudományos osztályában táblázatok, statisztikák, stb. alakjában bemutatta a községi munka alapvető részét: a városok alkotmányát, közigazgatását, pénzügyi és egészségügyi gazdálkodását. Majd a csecsemő- és gyermekgondozás, az anyák gondozásának bemutatása került sorra, folytatólag pedig az iskola müködése, stb. Következtek azután a háztartási élet és az azt szolgáló közszolgáltatások: a városi viz-, gáz- és villanytelepek müködése, a házi szemét eltakaritása és elszállitása. A kiállitás az emberi élet egyetlen vonatkozásáról sem feledkezett meg: a pihenés időtöltéseiről és szórakozásairól, a szinházról és hangversenyteremről, azután a betegek és lábbadozók céljait szolgáló jóléti intézményekről s végül az emberi élet omegájáról sem: a városi temetőről.

A kiállitást a nagyon fejlett német kiállitásrendező technika felettébb szemléletessé és élvezetessé tette. A messze külföldről egybesereglett idegen szakértők körében nagy volt a sikere.

Képekkel bővelkedő pazar kivitelü propaganda-füzetekkel és könyvekkel árasztották el a kongresszus rendezői a vendégeket. Németország legszebb tájait, épitészeti és egyéb emlékeiről ősi hirü városait vonultatták föl bennük, ideális felvételekben. A németek jól tudják, hogy az ilyenfajta propagandára elköltött pénz sohasem vész kárba. Mennél pazarabb kiállitásu a propagandafüzet, annál inkább megőrzi a hazatérő idegen és otthonában annál szivesebben éleszti föl benne emlékeit.

A FELSŐHÁZ MAI ÜLÉSE

Purgly Emil feltűnő beszéde a budapesti luxusparkokról és a falukutatásról

— *Az Est tudósítójától* —

A felsőház ma folytatta *a mezőgazdasági munkavállalók kötelező öregségi biztosításról* szóló törvényjavaslat tárgyalását. Az ülésen, amelyet **gróf Széchenyi** Bertalan elnök 10 órakor nyitott meg, a kormányt *Marschall* Ferenc földmivelésügyi miniszter képviselte. A mai ülésen is *résztvett József és József Ferenc királyi herceg.*

Purgly Emil volt a mai vita első szónoka. Örömmel elfogadja a javaslatot, mert abban *a munkán keresztül*

a munkás megbecsülését

is látja. Hangsúlyozza, hogy a birtokos és munkás között már eddig is megvolt *a patriarkális viszony, mert sorsközösségben éltek.* A munkások szociális biztosítását már többször meg akarták oldani, *de a gazdasági helyzet pénzügyi vonatkozásai igen súlyos feladatok elé állitották a kormányokat.*

Ezután azt fejtegette, miért kellett a kormánynak ezt a javaslatot a törvényhozás elé terjesztenie. Ennek egyik főoka az, hogy

a mezőgazdasági és ipari munkásság bérviszonyai között igen nagy az eltérés

az előbbi réteg kárára.

— Bármennyire is tetszik nekem — mondotta ezután — a főváros fejlesztése, rendezése, *még sem lehet helyeselni, hogy sok milliót költenek épületek lebontására, parkozásra.*

Luxushoz szoktatják a főváros lakosságát

olyan országban, ahol az emberek mindenütt *a megélhetéssel küszködnek,* ahol a kormánynak nagy gondot okoz az értékesítés és termelés harmóniában tartása. Ma, amikor piackutató intézményt akarnak felállítani és minden vonalon igyekeznek az árakat mérsékelni,

nem lehet helyeselni Budapest ilyen irányú fejlesztését.

— Végül is ez arra vezet, hogy *a falu és város között egyesek választó vonalakat húznak.* Ha ezekben *túlzás* is van, mégis el kell ismerni *bizonyos igazságot.* Nem akarom kiszínezni a mezőgazdasági munkások sorsát, de ki kell jelentenem, hogy az egész gazdatársadalom *a legnagyobb áldozatkészséggel fogadja ezt a javaslatot,* mert nemcsak érzelmi, hanem értelmi szempontból is szükségesnek tartja.

— Magyarországon ma nincs gazda, — folytatta **Purgly** Emil — aki ne tudná azt, hogy

a mezőgazdaság csak megelégedett munkásréteggel tudja munkáját elvégezni

és olyan prosperitást előidézni, mely a gazda és a munkásai jólétét egyformán szolgálja. A mai időkben alig hallunk beszédet, amelyben a birtokososztályt burkoltan, kevésbé burkoltan vagy *egészen nyiltan* ne támadnák.

— Olyan hangokat is hallunk, hogy a mai földbirtokmegoszlási rendszerben *a birtokososztály nem teljesíti kötelességeit.* Ez igen aggályosan hat minden gondolkodó emberre. A falukutatók, az úgynevezett »aszfaltagráriusok« a vidéken összeszednek minden adatot, amely az ő szempontjukból *világosan mutatja azt, amit ők meg akarnak mutatni.*

— De egyet titkolnak: ők nemcsak a magyar birtokos osztályt akarják támadni, hanem *támadni akarnak ebben az országban minden értéket és le akarnak rombolni mindent, ami a hagyományokhoz fűződik,* anélkül, hogy helyette *mást és igazságos elgondolást tudnának felmutatni. Elszomorítók ezek a jelenségek,* nemcsak azért, mert egy osztály ellen irányulnak, hanem azért is, mert ezáltal *olyan egyének kezébe kerülhet az ország irányítása, ami nem áldást, hanem sok veszedelmet rejt magában.* Az exevolueiós földbirtokpolitika minden gondolkodó ember kívánsága. De nem szabad elfelejteni, hogy

nemzeti létünket kockáztathatjuk, ha ehhez a nagy kérdéshez avatatlan kézzel nyúlnánk hozzá.

A kormányzatnak *erős kézzel kell eljárnia azokkal szemben, akik ezt teszik,* akik jelszavakkal és demagógiával, összekevert gondolatmenetekkel *a hordó és nem hordó tetejéről a nagy néptömegeknek ezt hirdetik.* Ezek nemcsak egy osztály ellen izgatnak, hanem az egész nemzetet is fenyegetik.

Ezután *a javaslat egyes intézkedéseit bírálta.* Szükségesnek tartja, hogy a biztosítás lebonyolításában *minél kisebb adminisztrációt vegyenek igénybe.*

Gáspár Ferenc a mezőgazdasági munkások képviselőjeként köszönetet mondott a kormánynak a gondoskodásért. A juttatások mérvével nincs megelégedve, de a javaslatot, mint *a nagy cél felé vivő első lépést, örömmel üdvözli.* Kéri a törvény kiterjesztését a női mezőgazdasági munkásokra is.

— A *felelőtlen izgatások* kérdésében tenni kell valamit. Ennek legjobban úgy lehet gátat vetni, *ha gyorsan megvalósítjuk a szükséges szociális reformokat.* Sajnos, *a mezőgazdasági munkások hangulata* olyan *elkeseredett, hogy különleges elhatározásoknak kell történniök a viszonyok megjavítására.*

— Felelősségem teljes tudatában itt a felsőházban fenhangon ki kell jelentenem -- fejezte be felszólalását Gáspár Ferenc — hogy mezőgazdasági munkáskérdés igenis van és *azt meg kell oldani.* Nem hunyhatunk előtte szemet, mert

különben nem tudunk gátat vetni az elégedetlenségnek.

A felszólaló felsőházi tag beszédét

nagy tapssal

fogadták.

A felsőházi tagok *nagy számban mennek hozzá és gratulálnak.* **József** főherceg is odament a mezőgazdasági munkások képviselőjéhez és melegen megrázta a kezét.

Pap József: Ha a kormány zászlajára írta a szociálpolitikát, akkor kötelessége gondoskodni minden társadalmi osztályról, nemcsak az ipari és mezőgazdasági, hanem *a szellemi munkásokról is.*

Az ország főispánjai ma értekezletet tartottak a belügyben

— *Az Est tudósítójától* —

Ma délelőtt tizenegy órakor a belügyminisztériumban *főispáni értekezlet volt, amelyen az ország összes főispánja jelen volt.* Az értekezleten *Széll* József belügyminiszter elnökölt. A tanácskozáson fontos kérdéseket tárgyaltak.

A tegnap benyujtott javaslatok tárgyalási sorrendje

— *Az Est tudósítójától* —

A felsőház ma folytatta a mezőgazdasági munkásság öregségi és rokkantsági biztosításáról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Husvét után kerül sor a felsőházban a választójogi javaslat vitájára, úgyhogy *ez a törvény előreláthatóan májusra már tető alá is kerülhet.* A parlament munkarendje most már körülbelül teljesen kialakult, *Az Est* munkatársával ma délelőtt

beavatott helyen közölték, hogy a tegnap benyujtott nagyjelentőségű törvényjavaslatok tárgyalásának sorrendje a következő lesz:

1. Az 1938/39. évi *állami költségvetés* tárgyalása. A pénzügyi bizottság 20-a körül kezdi meg a költségvetés tárgyalását, amely előreláthatóan tíz napot vesz majd igénybe. Április utolsó napjaiban ül össze a képviselőház, amely tanácskozásait a költségvetéssel kezdi.

A bizottságok ez alatt az idő alatt letárgyalják a költségvetéssel egyidejűleg benyujtott többi javaslatokat.

2. *Az appropriáció.* A felhatalmazási javaslat vitája tudvalevően csak négy napot vehet igénybe.

3. Következik a költségvetéssel kapcsolatban benyujtott *beruházási törvényjavaslatnak,* illetőleg *az egyszeri vagyonadóra és a milliárdos terv végrehajtására* vonatkozó törvényjavaslatnak parlamenti tárgyalása.

Ezalatt az idő alatt tárgyalják *az egyesített bizottságok a sajtórendészeti és az úgynevezett zsidótörvényjavaslatot.*

4. A *sajtórendészeti* javaslat. A milliárdos program végrehajtására vonatkozó törvények után, mindenesetre *a nyári szünet előtt* óhajtja a kormány tető alá hozni a sajtórendészeti javaslatot.

A sajtórendészeti javaslatot mindenesetre *még a nyári szünet előtt tető alá kell hozni,* — hangoztatták előttünk beavatott körökben — annál is inkább, mert 1938 augusztus 31-ike az a határidő a javaslat szerint, ameddig a napilapok kivételével az összes időszaki lapok engedélyeit újra kell kérelmezni és azokat felül kell vizsgáltatni.

5. *A zsidó törvényjavaslat.* Ezt a javaslatot a kormány ugyancsak a *nyári szünet előtt* óhajtja tárgyaltatni a képviselőházzal éppen úgy, mint a felsőházzal.

Még a parlament nyári szünete előtt *törvényerőre kívánja emelni* a kormány ezt a törvényjavaslatot és a benne foglalt intézkedéseknek megfelelően a javaslat felhatalmazása alapján kibocsátandó kormányrendeleteket, a sajtókamara rendeleti előkészítését a törvény életbeléptetésétől számított *három hónapon belül* kívánja a kormány megalkotni.

A kormány arra számít, hogy nem csak a költségvetéssel, illetőleg a beruházási programmal kapcsolatban, hanem a sajtórendészeti törvénnyel és a zsidótörvényjavaslattal összefüggésben is *a parlamenti pártok már a költségvetési vita során ki fogják fejteni a maguk álláspontját.*

Ilyen körülmények között remélik kormánypárti körökben, hogy a sajtórendészeti javaslat és a zsidótörvény javaslat vitája már hosszabb időt a Házban esetleg nem venne igénybe.

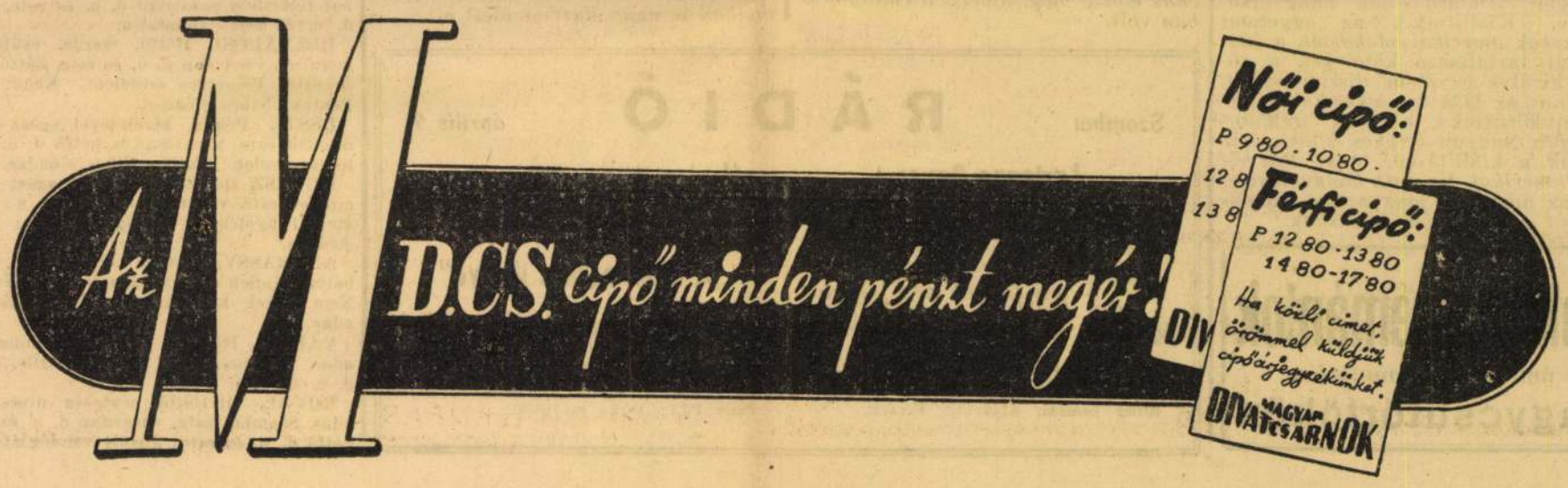

SZÍNHÁZ

„Francia saláta"

„A makrancos herceg"

Az Opera mai estje

Elbájolóan szemtelen kis bábjáték tánccal, énekkel, tobzódó színekkel és tömérdek mókával a »*Francia saláta*«. A színpadon tánc, a zenekarban szöveg és ének ötletes szinkronizálása. Darius *Milhaud*-nak eszébe se jut a nagy francia udvari balett, legfeljebb Debussy-t és Ravelt tiszteli és az olasz commedia del'arte-t figurázza ki. A szökőkút színes sugaraiból annyira pattog a sok szikrázó vízgyöngy, hogy csak ez a mesteri könnyedség menti meg a túlzsúfoltságtól. Eszünkbe jutnak a régi orvosok, akik táncot javallottak minden testi és lelki nyavalya ellen. Mindegy, hogy miről van szó ebben a szellemes értelmetlenségben, az öreg udvarlóról vagy a menyasszonyruhába bujtatott amorosóról, fő, hogy *Szalay* Karola táncol, kacag és játszik a némajáték szédítő magaslatain. *Vera* Ilona tánca külön mutatvány *Kőszegi*, *Sallay*, *Zsedényi* és *Brada* remek táncai közt *Harangozó* Gyula tanította be őket, pillanatonkint megújuló, elképesztően eredeti ötletekkel.

A zenekarból kihallatszik *Szabó* Ilonka és *Tamás* Ilona üdítően csengő hangja. *Laurisin*, *Maleczky*, *Somló*, *Toronyi*, *Lendvai* és *Komáromi* énekbe szorult mulatságos játéka. *Rubányi* gazdagon árnyalt zenekara kitünő. *Oláh* Gusztáv színpada tündéri. *Lányi* Viktor elmés fordításában csak úgy pattog a vicc és ritmus. Francia saláta, francia pezsgővel.

»*A makrancos herceg*«-et is ma újítja fel az Opera. Próbát nem láttunk, de tudjuk, hogy húsz év előtt *Mohácsi* Jenő szövege és *Gaál*y István zenéje egyik legnagyobb sikere volt az akkori műsornak. Voltaképpen a kis vígopera is bemutatónak számít, mert az egész színpad és minden szereplője új. A színlapot nézegetve azt hisszük, ma sem fog elmaradni a régi siker. **(H—ó)**

Két pápai kitüntetés, Mussolini dedikált fényképe és más érdekességek az Egyetemi Énekkarok első kiállításán

Ma délután nyílik meg *a Budapesti Egyetemi Énekkarok első kiállítása* a kórus üllőiúti próbatermében. Érdekes, gazdag anyagot látunk ezen a kiállításon.

Kiállították *Mussolini 1927-ben dedikált fényképét*, amelyet a kórusnak adott. Az Egyetemi Énekkar kétszer volt Olaszországban és *két pápai kitüntetést* is kapott. A kutyabőrre írt szövegek ott vannak a kiállításon az érdemkeresztekkel együtt. Szemléltetően mutatja be a *kórus 14 külföldi útját*. A legrégibb tárgy *egy 1867-ből való »műsorozat«*, a kórus elődjének, a »Műegyetemi Dalárda«-nak hangversenyéről. Kiállították az egyetemi énekkarok *amerikai plakátját*, a kritikákat tartalmazó köteteket, a római királyi egyetem díszplakettjét, valamint az 1939. évi amerikai hangversenykörútjuk előzetes reklámanyagát. Nagyon értékes könyvet is láttunk a kiállításon, *egy 1852-ből való amerikai Kossuth-könyvet*, amelyet az amerikai magyarság adományozott az egyetemi kórusnak.

A
Fekete gyémántok
ünnepi díszbemutató a
nagycsütörtökön

OSCAR HOMOLKA, A TRAGIKUS KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT HIRTELEN ELHUNYT HATVANY VALÉRIA FÉRJE, felesége halála utáni napon már próbál a »Hatalom és dicsőség« c. darabban, amelyet tegnap este mutattak be Londonban

Fedák Sári a „Nagymamá-"ban

Már nem a Művész Színházban, hanem a Városiban próbál

Fedák Sári

Tegnap megkezdték a próbákat a Művész Színházban *Pailleron* »Ahol unatkoznak« című vígjátékából a színháznak odaítélt *Fedák* Sári közreműködésével. Próba után délben úgy határoztak, hogy *a darabot nem adják elő és a Fedák Sárival kötött megállapodást békésen felbontják.*

Fedák este már megjelent a *Városi Színházban* és aláírta azt a szerződést, amely szerint április 29-én felkép *Csiky* Gergely »*Nagymama*« című vígjátékának címszerepében, *a klasszikus vígjáték zenés változatában. Eisemann* Mihály komponálja a darab muzsikáját.

Fedák Sári a következőt mondotta »*Virágország*« című darabjáról, amelyet ebben a szezónban már nem tudnak előadni a Városi Színházban.

— Most már bele kell nyugodnom, hogy *a »Virágország« bemutatója a jövő szezonra halasztódott.* »Aminek lennie kell, az lesz!« mondja a jó öreg *Kon-Fu-Ce* és én kissé keserű szájjal alkalmazkodom ehhez a böles mondáshoz. Pedig a »*Virágország*« teljesen készen várja a próbákat. A *Városi Színház* nagy felkészültséggel akarta színpadra hozni *a közel 100 szereplőt mozgató zenés játékot.* A magyar revü, amelynek *kilenc képe a magyar vidék, népi szokások, öltözködések forgatagát adja*, egy mulatságos életkép cselekményébe illesztett. Most, hogy akaratom ellenére kénytelen vagyok megvárni az őszi szezon kezdetét, a nyarat arra használom fel, hogy *darabom néprajzi vonatkozásait még tökéletesebbé dolgozzam ki.*

Óriási Kálmán-siker a „Marica grófnő" birminghami próbabemutatóján

Kálmán Imre

London, *április 9*
(Az Est tudósítójától)

Kálmán Imre »Marica grófnő« című operettjét április 26-án mutatják be a londoni *Palace* színházban. Az angol szokásokhoz híven *a londoni próbabemutatót egy vidéki próbaelőadás* előzte meg, amely *Birminghamban* volt.

A világhírű zeneszerző zseniális zenéje *a birminghami próbabemutatón óriási sikert aratott* és a londoni premierig *Kálmán* Imre darabját *Anglia több északi városában* fogják bemutatni. A birminghami próbabemutató sikeréből következtetve a kiváló magyar muzsikus operettje *Londonban* is nagy karrier előtt áll.

RÁDIÓ

Szombat — április 9

Lucienne Boyer

BUDAPEST I.: 5.00 Kondor Leó és Polgár Tibor kéz- ungorás hang ünsénye. — 5.30 Felvidéki est. — 6.35 Cigányzene. — 7.30 »Az éter hullámai«. Hangjátékelőadás. — 8.40 Az Operaház zenekara. — 9.30 **Lucienne Boyer dalestje.** — 10.30 Szalónzene. — 11.15 Táncelemezek. — 00.05 **Hitler** beszédének ismertetése.

BUDAPEST II.: 6.00 **Szécsi** Magda hegedül. — 7.30 Hanglemezek. — 8.00 **Hitler beszéde.** Közvetítés Bécsből.

Hallgassa meg ma!

„Parsifal"

„A montmartrei ibolya"

Bécs: Birodalmi műsor (5.00). Prága: »Cigánybáró«, Strauss operettje (8.00). Varsó: »**A montmartrei ibolya**«, **Kálmán operettje** (8.00). Milánó: »**Parsifal**« **a nápolyi San Carlo színházból** (9.00). Droitwich: Közvetítés Amerikából (10.20). Paris PTT: Tarka est (9.30).

KIS HIREK

Budapestre érkezett néhány napra *Poldini* Ede, a világhírű *Svájcban* élő magyar zeneszerző, a »Farsangi lakodalom« komponistája, akinek »*Himfy*« című új dalművéből *ma délelőtt volt házifőpróba az Operaházban.*

Poldini, aki már rég nem volt itthon, még a próba előtt *hosszabb sétát tett a városban*, azután megjelent a színházban, ahol a zenészek *tussal* fogadták. A kedden megtartandó bemutató mai házifőpróbáján már résztvett *Pataky* Kálmán is, akinek betegsége miatt a premiert a multkor el kellett halasztani.

⊙

Algirból jelentik, hogy Greta *Garbo* és *Stokowski* Lipót a tartomány déli részére utazott, meglátogatta Antineát és a híres Laglouat oázist. Hogy onnan merrefelé vették útjukat, azt nem lehet tudni, mert autón utaznak.

⊙

Londonból jelentik: Elisabeth *Bergner* és Conrad *Veidt* felvették az angol állampolgárságot.

⊙

Miskolc város színügyi és jogügyi bizottságának legutóbbi ülésén *jegyzőkönyvi köszönetet* szavaztak *Sebestyén* Mihály színigazgatónak a magyar színészet érdekében kifejtett munkásságáért.

„A szeretőm egy szerecsen..."

Vannak, akik jól emlékeznek még *a békevilág két néger énekesére, Johnsonra és Deanra*, akik *Budapesten* felléptek és ez volt a híres számuk: »A szeretőm egy szerecsen, egy szerecsen törzsfő, Ki elefánton lovagol...«

Ez a pár most feltámad a jövő héten a *Komédia Kabarében*, ahol szombaton mutatják be a »*Mandl mulató*« című békebeli revűt. *Johnsont Radó Sándor játssza feketén.* A mulató tulajdonosát *Sarkadi* Aladár, *Hős* Terkát, a régi Mandl-mulató sztárját pedig *Szilágyi* Marcsa. *Rott Sándor önmagát játssza.*

Hétfőn, kedden, szerdán nincs előadás a Komédiában, csütörtökön lesz főpróba a revűből.

A színházak jövő heti műsora

OPERA. Hétfő: Nincs előadás. Kedd: Himfy (A. bérlet, először, Patakyval). Szerda: Hovanscsina (bérletszünet, Dourowennel). Csütörtök: Parsifal (bérletszünet). Péntek és szombat: Nincs előadás. Vasárnap: Himfy (Patakyval, bérletszünet). Hétfő: Igor herceg (Dobrowennel, bérletszünet). Kedd: Nincs előadás. Szerda: Simone Boccanegra (Népműv. előadás).

NEMZETI. Hétfő (E. bérlet), kedd (B. bérlet), szerda (C. bérlet) és jövő hétfő este: Aranysziget. Csütörtök: Godiva. Péntek, szombat: Nincs előadás. Vasárnap d. u.: Süt a nap, este: A falu rossza. Hétfő d. u.: Nők barátja. Kedd: Süt a nap (N. bérlet).

KAMARA. Hétfő, kedd, szerda, csütörtök, vasárnap este, jövő hétfő d. u. és jövő kedd: Villámfénynél. Vasárnap d. u.: Kék róka. Hétfő este: Kék róka. Péntek, szombat: Nincs előadás.

VIG. Hétfő (F. bérlet), kedd, szerda (C. bérlet), csütörtök (K. bérlet), szombat, vasárnap d. u. és este, hétfő d. u. és este: Fűszer és csemege. Péntek: Nincs előadás.

MAGYAR. Hétfő, kedd, szerda és péntek: Nincs előadás. Csütörtök: Főpróba. Szombat (először), vasárnap d. u. és este, hétfő d. u. és este: Dinasztia.

BELVÁROSI. Hétfő, szerda, csütörtök, szombat, vasárnap d. u. és este, hétfő d. u. és este: Félperces szerelem. Kedd: Duo. Péntek: Nincs előadás.

PESTI. Péntek kivételével egész héten minden este, vasárnap és hétfő d. u.: Hatodik emelet. Péntek: Nincs előadás.

MŰVÉSZ. Péntek kivételével egész héten minden este, vasárnap és hétfő d. u.: Kékszakáll nyolcadik felesége. Péntek: Nincs előadás.

ANDRÁSSY. Péntek kivételével egész héten minden este, vasárnap és hétfő d. u.: Nem leszek hálátlan. Péntek: Nincs előadás.

VÁROSI. Hétfőtől szombatig nincs előadás. Vasárnap d. u. és este: Júlia. Hétfő d. u. és este: Júlia.

ROYAL. Hétfőtől péntekig nincs előadás. Szombat este, vasárnap d. u. és este, hétfő d. u. és este: Jusnij vendégjátéka.

Morbitzer Dezső

Könyv a főváros kertészetének növényeiről

Aki csak egyszerüen tudomásul veszi, hogy a főváros parkjai elragadóan szépek, nem is sejti, hogy a székesfővárosi kertészet növényállományának milyen óriási gazdagsága szükséges ahhoz, hogy parkjaink ilyen szépek és változatosak legyenek. Erről nyujt igen érdekes felvilágositást az a testes és szépen illusztrált kötet, amely most jelent meg és betürendes növényjegyzékét adja a főváros kertészetének.

Csodálattal látjuk, hogy — a menynyiségről nem is szólva — mintegy 5000 növényfajtát kezel a kertészet. Ez a betürendes jegyzék tudományos szempontból is nagy nyereség, különösen, mert a Városliget és a Népliget növénykülönlegességeinek térképeit is közli.

A jeles és hasznos munka kitünő megszerkesztése *Morbitzer* Dezső kertészeti igazgató és *Szilágyi* József kertészeti aligazgató, a mü szeretetteljes megjelentetése pedig *Király* Kálmán tanácsnok érdeme.

nem Hakenberg

Pesti Kurír, 1939 febr. 24.

jele Páris művészeti gyűjteményeinek nagy
tásai mellett a műipari tárgyaknak is min
kednek tisztán iparművészeti jellegű muze
des Arts décoratifs, – du Garde-Meuble st
műipar remekeivel is nem tennének válto
műtörténelem összes korszakait felölelő szc
gazdag tárházában, egész termeket töltenek
A Luxembourg muzeum csarnokaiban, a
képzőművészetnek az utolsó évtizedekből
szebbnél szebb remekeivel találkozunk. A n
épittetőjétől nyerte, és melyet újabban Pári
művészeti és műipari tárgyakkal. Az idősz
jóleső változatosságot idéznek elő az apró
műtárlaton, melynek tavaszszal való megny
ménye manapság; a Champs-Elysées-i s
Marsi Szalonban a képzőművészet s a
sorompók közé!

S az ezidei Szalonban mintha a művés
francia festők nem igen erőltették meg ma
vannes is, s a külföld nagy mesterei ma
munkát. A közepes tehetségek dominántak,
tartalom, legfeljebb egy-egy ötlet, a mi –
festve – nagy igényű műnél kevés. Az ö

A FEJNÉLKÜLI KOLOSSZUS

Politikai cselszövések teszik lehetetlenné az orosz hadsereget

Husz év óta hirdeti a szovjet vezetőség lebirhatatlan katonai erejét és ugyanannyi idő óta szervezi és épiti hadseregét. Először a világforradalom megvalósitását irta e hadsereg zászlajára, majd a szovjet-haza védelmét. Husz év után elérte e nagy szervezet azt a kiteljesülést, amelyet eredeti utnak inditója, Trockij, csak legmerészebb óráiban álmodott. Ma kétségtelen, hogy az orosz hadsereg *számbelileg* a legnagyobb a föld valamennyi fegyveres alakulatai között. Erejének teljében, fegyvereinek megszámlálhatatlan sokaságában elérte azt a pontot, amikor a zászlajára már nem irhat semilyen jelszót, — *csak egy kérdőjelet.*

Ez a kérdőjel azt akarja kifejezni, vajjon tényleg az az erő rejlik-e a világ „legfélelmetesebb" hadserege mögött, amelyet annak vezetői szeretnének elérni, vagy az a gyengeség, amit ellenfeleik nem egészen oktalanul feltételeznek róla.

A szovjet számszerü katonai ereje

Az elfogultság nagyon rossz tanácsadó. Az ellenfél megbirálását nem szabad indulataink mértékével mérni. Minden tulzás nélkül állithatjuk, hogy a szovjethadsereg *a maga másfélmilliós sorkatonaságával és tizmilliós kiképzett tartalékával olyan katonai anyag fölött rendelkezik, ami még néhány évtizeddel ezelőtt elképzelhetetlen volt.* Pedig ez csak a ténylegesen kiképzett, fegyverforgatásban jártas emberanyagot jelzi. Ehhez jön még szükség esetén Oroszország igen nagy embertartaléka. *Nem szabad megfeledkezni arról, hogy a cári hadsereg, amelynek békebeli keretei és tartalékai e számnak a felét sem közelitették meg, a világháboru folyamán tizenhatmillió embert tudott mozgósitani.*

A szovjet vezetőknek a régi uralom lerombolása és szétzüllesztése után volt egy nagyon jellemző lázálmuk, célkitüzésük: *Oroszország* gépesitése. Ez a gépesités sem az iparban, sem a mezőgazdaságban nem vált be, vagy nagyon zürzavaros formában valósult meg. De ennek, a parasztság ellenállása, a szakmunkások hiányán kivül van más magyarázata is. *Az ipar és a mezőgazdaság motorizálása távolról sem volt olyan elsőrangu és fontos a szovjet diktátorainak, mint a hadsereg modern felépitése.* Erre költötték a legtöbb pénzt. Erre épitették egész uralmukat. Logikus, hogy létüknek ezt az alapját a legkeményebbre igyekeztek sulykolni. Mindennél előbb jött a hadsereg, mert ez adott a szovjet urainak biztonságot ugy a leigázott orosz tömegekkel, mint az egész világ ellenszenvével szemben.

Joggal feltehető az a kérdés, milyen erős is az orosz hadsereg? Errenézve egész pontos számadatokkal tudunk szolgálni. Katonailag felosztva *száz gyalogsági dandárból áll az orosz főhadierő. (Egy dandárban van: három gyalogsági ezred, egy tüzérezred , egy tankzászlóalj és egy utászszászlóalj.)* Ezenkivül van *tiz önálló motorizált dandár,* amelyek főleg a hadsereg utánpótlását és a gyors előretörést volna hivatva szolgálni. Azután van *három önálló tank-dandár,* amelyeknek székhelye *Moszkva, Szentpétervár* és a *Bajkál-tó környéke.* A tiz motorizált dandárt főleg a határok mentén helyezték el. Autóparkon és páncéloskocsikon kivül ezek a motorizált dandárok bőven rendelkeznek kisebb és nagyobb kaliberü tankokkal. *Állomáshelyeik is elárulják már feladatuk lényegét: a gyors előretörést.* Valamennyi csapattest bőségesen rendelkezik repülőgépelhárito és tank-megsemmisitő ágyukkal. *Óriási a gáztámadási és gáztámadás elleni felszerelésük is.*

A repülőparkjuk szintén hatalmas és csak azért nem lehet összehasonlitó jelzőket alkalmazni rá, mert a légi haderőben legerősebb nagyhatalmak titkolják erejüket. Nem szabad elfelejteni, hogy a repülőgépek száma a szovjetben, éppugy, mint Angliában, Franciaországban vagy Olaszországban hétről-hétre szaporodik. *Szakértők becslése szerint hat héttel ezelőtt a szovjet repülőgépparkja körülbelül hatezer darabra volt becsülhető.* A *tankok száma* már pontosabb és megállapodottabb: *nyolcezer.*

A sorkatonaság élelmezése. ruházkodása, szóval a mindennapi kényelmének ellátása, — az orosz proletár tömegekhez hasonlitva — elsőrangu. *De távolról sem mérhető össze az olasz, a francia, a német* — vagy különösen — *az angol katona ruházkodásával és kényelmével.* Ezt azonban az orosz katona nem tudja és csak azt látja, hogy az orosz proletárokhoz képest császárként él.

Győzött a pártpolitika — összeomlott a hadsereg

A fentebb felsoroltak mutatják, elfogulatlanul és számszerüen az orosz hadsereg papirformáját. Mammut számok. *Önkéntelenül felvetődik az a gondolat, hogy a legválságosabb külpolitikai problémáknál, ily hatalmas erővel a hátamögött, miért visszakozott minden egyes esetben az orosz diplomácia?* Erre a legjobban a legutóbbi események adják meg a feleletet. *Az orosz hadseregből hiányzik a magasabb rendü szellemi erő.* Az a belső fegyelem, amit az évek során át nagy nehezen összekovácsoltak a szovjet hadsereg *„volt"*, tehetséges tábornokai: *az 1937-től kezdve szétfoszlott, mint egy istállóajtó fölötti pókháló!*

A laikus ember is elképzelheti, milyen állapotok lehetnek ebben a monstruózus szervezetben, amelynek *egész vezérkarát árulás cimén kivégezték!*

Milyen fegyelem és milyen értékü szakszerü vezetés lehet ott, ahol *az alacsonyabb tisztikarból is ezer és ezer embert vetettek fogságba vagy bocsátottak el a hadsereg kötelékéből?* Ha nem lettek volna tekintettel a teljes anarchiára, akkor tizezrével végezték volna ki a tiszteket. *De igy megelégedtek a politikai kártyakeverők azzal, hogy a tábornoki kart eltüntették az élők világából és az összes katonai kerületek tisztikarát kicserélték.* Igy például a moszkvai, kievi és a kaukázusi garnizon valamennyi tisztjét leváltották. És kik jöttek a helyükbe? Azok az uj tisztek, *akiket politikai magatartásuk elismeréseképen három-négyéves „gyorsforraló kurzus" után parancsnokokká léptettek elő.*

Elfogulatlan szakértők megfigyelése szerint ma *az egész orosz hadseregben alig van egy-két olyan ismert nevü ember, aki eddig mutatott képességei révén zászlóalj vezetésnél nagyobb feladatra alkalmas volna.*

A hadsereg vezetőségének e rendszeres szétdobálását, kigyomlálását csak tetézte a politikai népbiztosok ujbóli bevezetése a hadsereg kebelébe. Ez még a megmaradt tisztikar érzelmeit is felkavarta. Meglazitotta a fegyelmet. *Ha a politikai megbizott nem irja alá a tiszt intézkedéseit: akkor az érvénytelen. Mi sem természetesebb, hogy minden alantas, a felebbvalójának intézkedését a politikai biztoson keresztül akarja megkontrmináni.* Ez legtöbbször sikerül is, mert ezek a moszkvai megbizottak minden egyes esetből hatalmi kérdést csinálnak.

Itt van például *Vorosilov* esete. Ennek az orosz generálisnak a hadsereg szervezése körüli érdemét nem lehet lekicsinyelni. A szovjet rangmértéke szerint *állása megfelel a honvédelmi miniszternek és hadseregfőparancsnoknak. Néhány hónap óta az orosz hadsereg főparancsnoka: alárendeltje és játékszere két politikai megbizottnak.* Az egyik *Mekhlis,* a *„Pravda"* volt főszerkesztője, aki mint a „vörös hadsereg politikai főnöke" jegyzi ellen a hadseregfőparancsnok intézkedéseit. A másik egy *Schedenko* nevü elvtárs, aki mint a *„szovjet hadsereg speciális politikai felügyelője"* gyakorol ellenőrzést az egész hadsereg élet és halál kérdéseiben. Egyébként *Vorosilov* hatalmát meggyengitették még azzal is, hogy elvették tőle a tengeri haderők fölötti parancsnokságot. Ennél az uj miniszteriumnál *Smirnov* a politikai főnök. A katonai intézkedő nevét nem tudom, de az nem is fontos.

Ezek az állapotok magyarázzák meg azt, hogy a jobbról-balról ellenőrzött tisztikar bizalma megrendült még abban az egy-két generálisban is, aki tehetséget árult el. *Ez különösen áll Blücher esetére, akit megvetnek, mert egyike volt azoknak, akik Tuchacsevszkit halálra itélték.*

Belülről, régi módszerrel

Az orosz tisztikar egyforma kétségbeeséssel fogadta a politikai biztosok rendszerének felélesztését, valamint a generálisok, továbbá a miniszteri rangban lévő, harmincnál több népbiztos kivégzését. *Megrendülten számolgatják, hogy több mint ötszáz nehézüzemnél alkalmazott igazgatót kergettek a halálba vagy sujtottak sulyos börtönbüntetéssel.*

A vasutnál, amelynek szerepét a hadsereggel kapcsolatosan felesleges bizonygatni, szintén kiméletlen és barbár tisztogatást végeztek. *Az üzletvezetőknek, igazgatóknak több mint egyharmadát szabotálás és kémkedés vádja alatt kivégezték.*

Az orosz hadsereg tisztikarának értelmetlen szétzüllesztését és lelki összeroppanását csak betetézte az 1937-ik évi hadgyakorlat. *Ennél silányabbat fennállása óta a szovjet hadsereg nem mutatott be az ámuló külföldi katonai attasék előtt.* Ez a szürkeség és stilustalanság nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Japán szinte semmibe sem vette az orosz haderőt, amikor ázsiai előretörését elhatározta.

Most rövid husz év alatt megismétlődött a történelem. A földkerekség egyik leghatalmasabb hadseregét — amelynek az volt a rendeltetése, hogy a félvilággal felvegye a harcot — néhány elszánt politikai kalandor hónapok alatt szétmállasztotta. Belülről és a régi módszerrel.

Nem egész egy év alatt háromszáz magasrangu katonát állitottak puskacső elé és hatszáz „vezető" politikai biztost neveztek ki a hadsereg „ellenőrzésére".

Mécs Alajos

A Képes Krónika
a hölgyek lapja
Egy hónapra csak 80 fillér

Sárga és fehér virágokkal várják a pesti kertek

május végén a külföldi vendégeket

Májusra tündérkertté varázsolják Budapestet!...

A „virágos Budapest" mozgalom ebben az évben olyan arányokban bontakozik ki, hogy messze tulnő minden eddigi eredményen. Utcák, amelyek eddig sivárak, aszfaltbaágyazva, a füsttől és a levegő porától fulladoztak, akác, platán és vadgesztenye lombba borulnak, terek, ahol eddig a füszál is kiégett a perzselő naptól, pázsitszőnyegekkel és virágtakarókkal burkolóznak be, de levetik régi köntösüket a „kiöregedett" parkok is, hogy felfrissülve, feldiszitve köszöntsék a májusban Budapestre sereglő idegeneket. A fővárosi kertészet, amely féltő gonddal és nagy áldozatokkal őrködött eddig is Budapest „virágos kirakatának" szebbé és gazdagabbátételén, az idén még nagyobb gonddal és óriási anyagi áldozattal inditotta meg részben még az ősszel, részben pedig a hó elolvadása után a kertészeti munkálatokat.

Érdemes sétát tenni Budapesten most, mikor mindenhol megindult a kertimunka. A Horthy Miklós-hid budai hidfőjénél, amelyet most neveztek el Vitézek-terének, továbbá a tabáni temetőnél, a Horváth-kertben, a Pálffy-téren és a Margithid budai hidfőjénél már nagyjában befejezték a földmunkálatokat, megkezdték a gyepesitést, a bokrok és növények kiültetését. A többi soron következő parkban még javában folyik a földmunka, amellyel egy héten belül azonban szintén elkészülnek. Budapest uj parkjainak és sétányainak kiképzésénél általában arra törekednek, hogy *a modern formákat megtartva, ne csak a fővárosi közönségnek, hanem a külföldieknek is ujat, egzótikumot nyujtsanak.*

A Horváth-kertben, a lebontott Budai Szinkör helyén gyermekjátszóteret épitenek. Ennek két oka van. Egyrészt, mert *még nem dőlt el véglegesen a Horváth-kert sorsa.* A Közmunkatanács előtt olyan tervek fekszenek, amelyek szerint az Attila-körről kiindulva, a Horváth-kerten keresztül vezetne a *budapesti Via del Impero, egy 80 méter széles ut parádék és egyéb felvonulások céljaira.* Másik szempont az volt, hogy a Horváth-kert közelében lévő iskolák udvara nem elég nagy a gyermekek játékaira. Igen szép és látványos ujitása lesz a fővárosi kertészetnek az a park-kiképzés, amelyet a Hunyadi János-ut és a Csónak-utca sarkán valósitanak meg. Itt sziklakertet épitenek, kőlépcsőkkel, amelyeket a legkülönlegesebb sziklanövényekkel telepitenek be.

A Margithid pesti és budai hidfője, amely eddig a hid átépitési munkái miatt elvesztette park jellegét, szabályos idomokból kiképzett külsőt kapott. A budai oldalon, a Margit-parkhoz csatlakozó rész valamint a przemysl-i emlékmű előtt elterülő park már elkészült, hasonlóképpen a Pálffy-tér, a Bem-szobor előtti park, amelyet a helyiérdekü vasuti végállomás kitelepitésével teljesen átépitettek. Májusra *ujabb rózsaparkkal gazdagodik Budapest.* A külső ferencvárosi plebániatemplom körül egy hold terjedelmü részt parkiroztak e teleültették álló- és bokor rózsák százaival. A Horthy Miklós-hid budai hidfőjénél lévő parkba fiatal fenyők, valamint különleges bokrok és cserjék kerültek. Általában budára fektették az idén a fősulyt.

A tabáni temető nyole holdnyi területének felét még a mult évben parkirozták, a másik fele az idén került kertészeti munka alá. A parkositás mellett gondoskodtak az utcák fásitásáról is. Tavasszal több mint kétezer fát ültettek széjjel. Elsősorban az autóforgalom szempontjából legjobban exponált főutvonalat, az uj óbudai kivezető főutat fásitották be. Egyedül ebben az utcában 400 fát ültettek ki. Fásitják még a Barát-, Noszlopy-, Daróczy-, Fehérvári-, Törökbálinti, Agárdi-, Hóvirág-, Árva-, Czobor-, Káldy-utak és utcák, valamint a Toborzó-köz, a Bibic-telep és a Novibazar-tér területét.

A fővárosi kertészetnek az Eucharisztikus Kongresszussal kapcsolatos munkáiról

Morbitzer Dezső

igazgató a következőket mondotta a *Nemzeti Ujság* munkatársának:

— A kongresszusig minden kertet, parkot felfrissitünk, hogy Budapest ujabb és szebb részletekkel gazdagodjék. A virágok kiválasztásánál arra törekedtünk, hogy olyanokat ültessünk ki a parkokba és kertekbe, amilyeneket csak ritkán láthatnak az idegenek ... A parkok kiképzésénél is egészen uj modern formákat vezettünk be. *A régi kerteket ugynevezett plakett kiültetésekkel frissitettük fel.* Igy például a krisztinavárosi templom előtt virágokból és törpe növényekből *kiképeztük az Eucharisztikus emlékplakettet.* A kiültetett virágok szinénél *a pápai szinek, a sárga és fehér dominál.* A legkorábban beültetett gruppokat sárga és fehér árvácskákkal, valamint sárga és fehér tulipánokkal diszitettük. A Hősök-terénél csak a legszükségesebb kertészeti munkát végeztük el. Amint a kongresszus véget ér, azonnal elvégezzük azokat a munkálatokat, amelyeket a kertészeti kiképzés pótlólag még megkiván. A Hősök-terére kerülő növények félre vannak téve és azonnal elültetjük, amint vége van a kongresszusnak. Remélem, hogy munkánkkal hozzájárultunk a budapesti látnivalók gazdagitásához.

A Margitszigeten ugyancsak szorgos munka folyik az épitkezések által elpusztitott parkrészek visszaállitására, ezenkivül ujabb kerteket nyitnak meg. De nemcsak a fővárosi kertészet, hanem a magánkertészetek is erősen felkészültek az Eucharisztikus Kongresszusra. A „virágos Budapest" mozgalom irányitói arra törekednek, hogy *minden házat diszitsenek fel virággal, különösen az erkélyeket, de virág legyen a kongresszus idejére a legkisebb ablakban is.* Ugy mint a multban, az idén is vigyáztak arra, különösen modern házaknál, hogy az erkélyek feldiszitése szinben és virágban egységes legyen. Nagyon sok háziur a saját költségén szerzi be a virágokat, bőven akadnak olyanok is, akik csak csekély hozzájárulást kértek a lakóktól, vagy kifizették egy összegben a lakók részletet törleszthetik. Az öröklakásos házaknál az üzemi költségből fedezik az erkélyek feldiszitését.

Igy várjuk a külföldieket nyiló és pompázó virágerdőben májusra, amikorra a jelek szerint valóban tündérkertté varázsolják Budapestet.

(K—sz.)

Francia és belga lapok Mécs Lászlóról

Csak most bontakozik ki *Mécs* László franciaországi és belgiumi szavalókörutjának nagy sikere, amikor hozzánk is elérkeztek a párisi, lillei, namuri stb. napilapok. Érdekes megfigyelni, hogy minden lap kiemeli a magyar papköltő egyetemes költészetét s ugyanakkor mély magyarságát. Emellett minden lap más és más szempontból ismerteti *Mécs* László gazdagskáláju liráját. Azt megállapithatjuk, hogy mindnyájunk számára teljesen uj világot jelent ez a lira a maga jellegzetes témáival, attitüdjeivel, egyéni látásmódjával és realisztikus, misztikus kifejezésmódjával. Talán Paul *Valery* jellemezte legjobban *Mécs* László liráját, amikor a nagy francia katolikus költő, Paul *Claudel* lirájával hasonlitotta össze és kiemelte a magyar lirikus anyaföldből sarjadt őserejét és azt a hatalmas lendületet, mely éppen ellenpólusa *Claudel* metafizikai csapongásának.

A francia katolikusok hetilapjában, a *Tempo Présent*-ban Philippe Livet lelkes sorokat szentel *Mécs* Lászlónak. Cikkének *„Un Rapsode"* a cime.

„Mécs László visszaemlékezett arra a fogadtatásra, amelyben 1935-ben a Sorbonne-on részesitették — irja a francia kritikus — és ebben a zavaros 1938-as évben megint visszatért Párisba, hogy megmutatkozzék apostoli, emberbaráti mivoltában és hirdesse az egyetlen védelmet a veszéllyel szemben: a *Reményt*. Micsoda nagyszerü élmény hallgatni ezt a papköltőt! A hang! A gesztus! Ez este őszinte lendületen alapuló gazdag lirai forrást fedett fel előttünk ez a fehérruhás, kéköves idegen dalnok. A hangja olyan, mint a kibuggyanó forrás, amely megsimogatja a kavicsokat, majd zuhataggá válik, amely magaelőtt görgeti a sziklákat, folyam lesz és egy egész országot tükröz. S miután legyőzött minden akadályt, az óceán fenséges tükrén mutatja az égboltot. Amit a forditók és francia előadók nem tudtak a maga egészében velünk megéreztetni, azt *Mécs* László, ez a falusi plebános, akiben egy *Liszt* Ferenc ihlete forrong, az első versszaktól, az első tekintettől kezdve megéreztette a közönséggel. Nem ismerünk verset, amely jobban tükrözné az emberi lélek hullámzásait, mint a *„Vigyázz-állásban"* cimü költemény. Először franciául olvassák fel a verset, amely arról szól, hogy a falusi plebános fel-alá sétál kertjében — egy-kettő, egy-kettő és vállalja a rászabott sorsot. A francia felolvasó egy-kettője a kaszárnya lépteire emlékeztet, de amikor *Mécs* magyarul megszólal, valami hatalmas, epikus áradás rohan át a termen. Ebben a pillanatban megértettük, miért hagyta el *Mécs* László megszokott hallgatóit egy más közönségért, amely átérzi a körülötte viharzó fenyegetést és szüksége van megértésre és kimagyarázkodásra".

E sorok jelentőségét az adja meg, hogy a francia katolikusok ama lapjában jelent meg, amely az összes kiváló francia katolikus iró: Paul *Claudel*, François *Mauriac*, Georges *Bernanos*, Gabriel *Marcel*, Stanislas *Fumet* etc. etc. irodalmi közvetitője, méltatója és szigoru kritikusa.

A belga *„Vers l'Avenir"* cimü lap két teljes hasábot szentel *Mécs* László jellemzésének abból az alkalomból, hogy Namurben Heylen püspök jelenlétében szavalt.

„Csütörtök este — igy kezdődik a cikk — láttuk és hallottuk a Költőt. Ugy látszik, ujjászületőben van a papköltők nagy hagyománya, mely az emberiség legősibb koráig viszszavezethető. Legalább is ezt szeretnők hinni a Muzsák és a Civilizáció érdekében. A franciáknál ott volt Louis *Le Cardonnel*, nálunk belgáknál Guido *Gezelle*. És most Magyarország elküldi nemzeti költőjét, a premontrei *Mécs* Lászlót, aki Szent István birodalmában a Kárpátok egy kis falujában plebános. Isten és a Haza mindig megtalálta a maga költőjét a papokban is. Reméljük, hogy egy nagy lélek szava megostromolja az Eget és meg fogja őrizni a magyar népet minden idegen uralomtól, azt a magyar népet, amely megérdemelte függetlenségét ezerötszázéves küzdelem és Istenhit után. Szent István óvja népét, ezt a nagyon régi és nagyon bátor nemzetet! — Itt egészen a V. századtól kezdve részletesen ismerteti a magyarság történetét és nagyszerü harcait a cikkiró a tatár, török és egyéb hóditó és elnyomó törekvésekkel szemben, hogy azután a következőkben térjen vissza költészetének méltatására:

„Ennek a költészetnek alapkövei: a természetes és természetfeletti erő, a hazafias érzés és a szociális eszme. A természetet *Mécs* nagyszerüen ismeri, hiszen gyermekkora óta szinte egybeforrott vele. Ez a természet benne új s nem külső diszversein. Ebből a természetből meritette versei nagyrészének témáját; mintha a köldökzsinór kötné a költőt az anyaföldhöz. Amikor később pap és premontrei szerzetes lesz, sokszor álmodozik egy olyan földről, ahol minden ember testvér lehetne! De a valóság megérteti vele, hogy először embernek kell lenni az emberekkel, egybe kell forrni a többi emberrel. S most nemzetével összeforrva énekel, mint valamikor Dávid király, egyik városból a másikba, egyik teremből a másikba megy, hirdeti az életet és reményt és lassanként „nemzeti költővé" válik. Ezt a hivatást nem lehet tökéletesebben kifejezni, mint ahogyan a költő kifejezte a Hajnali harangszóban".

„A szociális költő" néha felemeli Krisztus ostorát az önző gazdagokra vagy a közömbösökre. Hatalmas tömegek hallgatják és szeretik, mert az élet örök igazságainak hitét és liráját hozza el nekik. Keresztény humanista, aki „vadócba rózsát olt", hogy szebb legyen a föld. Nem értjük, amit mond, de teljesen lenyügöz szavának ereje és lendülete. Ezért szinte szétrobban a terem a tapstól, bármilyen nyelvü közönség töltse is azt meg."

Lille-ben, Északfranciaország fővárosában a *„Grand Echo"* szentel elragadtatott sorokat *Mécs* László költészetének. Még jelentősebb azonban a nagy párisi napilap két cikke, ahol M. *Soulairol* az egész magyar költészetet méltatja, hogy benne megmutathassa Mécs László helyét. Ő is a magyar nemzet küzdelmes történetét idézi és azt a hatalmas magyar faji erőt, amely a nemzet történelmi sorfordulatai idejében mindig valamely nagy költőben manifesztálódott. Ismerteti *Petőfi* Sándor hatalmas szerepét a szabadságharc idején, ismerteti *Vörösmarty* nagyszerü lendületü ódáit és a Vén cigány kétségbeesett és mégis hivő rapszódikus hangjait, hogy azután végigmehessen Mécs költészetének jellemző vonásain.

GENE TUNNEY

volt boxvilágbajnok nagykövet lesz egy európai fővárosban?...

Newyork, április hó.

Él az Egyesült Államok területén egy „self-made-man", aki irtózik a reklámtól... Ez persze nem gátolja abban, hogy minden sikerüljön neki, sem abban, hogy *jelenleg mintegy negyven-ötven milliónyi bankszámlája legyen.* Ez a „magacsinálta Krőzus", akit akarata ellenére a világ összes ujságjai megfürösztöttek a vastagbetüs cimek és hosszu cikkek dicsőitő tengerében, most diplomáciai babérokra vágyik. Erre pályázott egész életében; már akkor is, mikor lelkiismeretesen mosta a fedélzetet a csillagos lobogó páncélosain; *akkor is, mikor valamelyik nehézsulyu boxolónak bevitt egy horog- vagy gyomorütést.*

A matrózból lett boxoló azonban nem a ringben, a kötelek között akarta befejezni pályafutását. És amikor az öklei megszerezték a továbbjutáshoz szükséges anyagi fedezetet, akkor kezdődött Gene *Tunney* életének második fejezete, ami, ha az ókorról volna szó, uj eszmékre inspirálta volna a történetirókat.

Zsebében a nélkülözhetetlen dollárokkal, amik minden utat szabaddá és mindent lehetővé tesznek, Gene Tunney lemondott a dicsőségről, félredobta négy unciás keztyüit, könyveket, füzeteket vásárolt és hegyezte füleit az egyetemi előadásokon.

A nehézsulyu boxolás világbajnoka elfoglaltsága miatt nem jutott el ugyan a doktorátusig, de *jogból és irodalomból megszerezte a képesitést.* Reméli is, hogy kinevezik az irodalom tiszteletbeli tanárának Shakespeare-ről irt értekezése jutalmául; hat év óta dolgozik ezen a témán és sok előadást tartott róla az Egyesült Államokban.

James Joseph *Tunney* egy szellemi és pénzügyi álláshalmozó. Pár évvel ezelőtt még csak az Amerikai Szeszkereskedelmi Rt. igazgatója volt. Három év óta ügyvezető igazgatója ugyanennek a cégnek, továbbá a *Shipbuilding Corp.* nevü newyorki hajóépitő vállalatnak és végül a Newyorki Iparbanknak. Ez utóbbi egy pénzemberek csoportjából alakult érdekeltség, melynek célja a *Morris-terv* gyakorlati végrehajtása.

Egyrészt mint a legnagyobb newyorki vállalatok ügyvezető igazgatója, másrészt irodalmi előadásaival, Gene Tunney magára irányitotta néhány politikus figyelmét, akik a szónoki emelvény legyőzhetetlen bajnokát vélték benne felfedezni...

Jack Dempsey legyőzője azonban semmi kedvet sem érzett a politikai pályához, meg ahhoz sem, hogy más eszméinek ő csináljon reklámot.

Néhány szenátor barátja azonban és főképpen Marion *Jones* és C. E. *Hoffmann*, akiknek szavára nagy sulyt helyez a kormány, azon a véleményen vannak, hogy az amerikai szellem ilyen jellegzetes alakját, mint Gene Tunneyt, nem szabad penészesedni hagyni a bankjegyei árnyékában.

Ez a magyarázata tehát, hogy a Fehér Ház legközelebbi külpolitikai vitáján nyolc szenátor, a volt világbajnok barátai, ajánlani fogják, hogy Gene Tunneyt nevezzék ki nagykövetnek egyik európai fővárosba. Ha már rászenteli magát a politikára, a föltételei között van kizárólag Európában müködni, mert szenvedélyesen érdekli az öreg kontinens története és irodalma.

N. G. Marville.

Világvárosok a motorzugásban

A városépités, városrendezés tudománya az utóbbi évtizedben egészen uj módszereket alkalmaz. Felismerték ugyanis, hogy a közlekedés vagy a közgazdaság különböző kérdései, a népjólét és kultura szoros összefüggésben van a nagyvárosok fejlődésével. A szorosabban vett városrendezési és épitészeti feladatokon tul a fenti kérdéseket szintétikusan felölelő tervmüvelet *„okszerü tervgazdálkodás"*-nak elnevezhető módszere nem állott meg a városok közigazgatási határainál, hanem belevonta *a szomszédos* közgazdasági vagy közlekedési szempontból odatartozó *településeket.* Igy jött létre a *„környékrendezés"* fogalma. Majd e munkamódszer előnyeit a kormányzatok is felismerték és költségvetési módszerekkel kiegészitve az országos feladatokat nagyobb távlatra, 4—5, sőt 10 éves munkatervekre állitották be.

A városfejlesztés tervszerüségének szükségességét hazánkban — a *Magyar Mérnök- és Épitész-Egyletben* 1933-ban tartott országrendezési ankét előterjesztéséből kiindulva — a városrendezésről szóló 1937. évi VI. t.-c. mondotta ki, amely február 1-ével lépett életbe. A törvény megalkotása *Bornemisza* Géza miniszter nevéhez füződik.

A közlekedés hatalmas arányokban kibontakozó motorositása a városrendezési feladatok terén a legnagyobb és legnehezebb problémákat vetette fel. A nagyvárosok mai formájukban, — amelyeknek szélső megnyilvánulása a felhőkarcolók épitése, nem képesek megbirkózni a gépkocsiforgalom növekedésével, amely valósággal „falja" a teret és a városépités régi módszereinek halálát, gyakran egész városrészek kényszerü lebontását jelenti.

Newyork gépkocsiforgalma oly torlódásokat okozott, hogy környékének rendezésére készült terv alapján gyorsforgalmu magasut *(Express Highway)* hálózatot kellett épiteni, hogy üzleti központja, a *Manhattan* és lakó-, valamint ipari negyedei között a forgalom lehetősége egyáltalában helyreállhasson. Hatalmas hidak, pillérekre épitett magasutak épültek, százmillió dolláros költségekkel.

Hazánk viszonylagos elmaradottsága a motorositás terén még időt enged arra, hogy a városrendezési tervek elkészitése alkalmával megfelelően gazdálkodjunk a rendelkezésre álló területekkel és a jövőben várható szükségletekre már most gondoljunk. A nagyvárosok területe, *földfelszini*, sőt a *földalatti* épitmények (gyorsvasut, vizvezeték, csatornahálózat, gáz- és fütési vezetékek, kábelek stb.) halmozódása folytán minden négyzetcentiméternek előre átgondolt és szakszerüen előkészitett felhasználását kivánja meg. Csak igy kerülhető el a lakosság anyagi szolgáltatásainak minduntalan ujabb igénybevétele, sőt az uttestek állandó megbolygatásával kapcsolatos por, zaj és egyéb egészségre káros behatás.

Ezek a meggondolások késztették Páris vezető és müszaki köreit az 1932. évi *Páriskörnyékrendezési törvény* megalkotására, amely a jövő megszervezésének tekinthető, a gazdaságosság tervszerü előrelátásával.

A környékrendezési tervet oly csontváznak tekintik, amelyre a páriskörnyéki *6 millió lakosság* és *657 község* szabályozási terveit mint izmokat az idők folyamán fel kell épiteni. Lényeges alkotóelemét képezi e tervnek: a *közlekedés megjavitása*, különösen pedig a gépkocsiforgalom torlódásának lecsapolása. A várost a régi erődítmények helyén épült széles boulevard veszi körül, amelyet *gépkocsialagutak* közbeiktatásával mentesitettek a pályaszinbeni keresztezésektől és ezáltal a gyorsautóforgalomra alkalmassá tették. E *Boulevards Militaires-t* egy tőle 15 km-re fekvő nagyobb autókörúttal, amely egyelőre csak tervezve van, de amelyhez szükséges 100 m. szélességü területeket már törvényben biztositották, — öt automobilsugárut köti össze, amelyek a belterületi sugárutak gépkocsiforgalmát gyors kijutással szivják, csapolják, tehermentesitik.

Milanoban 70 km. hosszu eltérelő autókörut épült, amely különösen az Alpok felől érkező gyorsforgalomtól mentesiti a belváros tulterhelt részeit és átmenő jelentőséggel bir *Torino, Genova* irányába.

Berlin nagyvonalu ujjáépitését *Speer* Albert mérnök vezérfelügyelőre bizták, aki Hitler elgondolásai alapján minden előkészületet megtett a közlekedés részére uj forgalmi utak és egyéb épitmények létesitésére. Az északdéli irányban létesitendő uj utvonal mellett fognak elhelyezkedni a főbb monumentális középületek. Az utbaeső *anhalti* és *potsdami* pályaudvarokat lebontják és kihelyezik, éppen igy északon a *Lehrter* pályaudvart is. Az északdéli, valamint a brandenburgi kaputól az Adolf Hitler térig kiszabaditandó keletnyugati uttengelyeket a Berlint övező 200 km hosszu Reichsautobahn-gyürüig hosszabbitják meg, amelynek jórésze már megépült. Igy lehetséges uj és terjedelmes lakótelepek épitése (évente 15—20.000 lakás), amelyek lakóit a főutak alatt elhelyezendő *négyvágányu földalatti gyorsvasut szállitja a központba.*

A fentemlitett külföldi példák nyomán, a Magyar Mérnök és Épitész Egylet geodéziai szakosztálya és az Országos Földmérők Egyesületének rendezésében megtartott városrendezési előadássorozat alkalmával megkiséreltem Budapest majdani környékrendezési tervének elgondolásomnak megfelelő gyorsközlekedési uthálózatát felvázolni a mellékelt ábrán.

A belső autókörut Pesten a Hungária-körut vonalában fekszik, amelyet meg kellene hosszabbitani a Soroksári-utig, Budán pedig az óbudai Árpád-hidon át halad, alagutban a Hármashatárhegy alatt a gyorsforgalmu autó-nagykörut egyik ágában folytatódik Budakeszi, Törökbálint és Nagytétény településeinek érintésével. A pesti külső gépkocsikörut *Soroksártól* délre *Pestszentlőrinc, Mátyásföld* és *Fót* megkerülésével a Dunát *Szentendre* alatt keresztezi, majd a második — északi — ölelkező budai gyorsforgalmi körutban folytatódik, majd *Pilisvörösvárt* érintve alagutban vezet át a *Nagykovácsi völgy* vonalába s a *Jánoshegy* alatt találkozik a déli gyorsforgalmi körúttal. A városszéli belső körutakat az automobil-körutakkal gépkocsisugárutak kötik össze, ezek egyike az Andrássy-ut tehermentesitését célozza s annak meghosszabbitásában Fótnál, másika Mátyásföldnél, a harmadik Pomáznál torkollik be. A budaörsi repülőteret a Csillebércen át kiláto szerpentinut vezetné a Krisztinavárosba — tervezetem szerint.

A városfejlesztési tervmüvelet kapcsán ilyen vagy más megoldások alapos helyszini tanulmányok után szép mérnöki munkafeladatokat képeznek. Nagyfontosságu, hogy az igy megtervezendő jövőbeni utak számára a szükséges területek már jóelőre mentesittessenek a beépités alól, mert az okszerü gazdálkodási tervezet főcélját, különösen a közuti közlekedés terén a jövőbeni lehetőségek szabadontartása képezi.

A belső városrészekben már ma is igen nagy gondot okoz a parkfelületek és garagekérdés megoldása. Az urvezető az üzleti és szórakozási (szinház, mozi stb.) gépkocsizás alkalmával már ma is igen nagy gondban van, hogy hol helyezze el kocsiját? Mindezen kérdések alapos és szakszerü tanulmányozással és megfelelő szervezéssel oldhatók meg.

A közlekedést helyesen hasonlitják a véredényrendszerhez, amely főüterein át a hajszálerek segélyével mindenhová eljuttatja az éltető, tápláló anyagokat és elszállitja a káros termékeket. Célunk az, hogy Nagy-Budapest közlekedési hálózatának korszerü kialakitásával az országnak egy lüktető forgalmat, egészségesen dobogó szivet mentsünk át a jobb jövőre!

Dr. Malduri Malóter Jenő.

Kiváló tisztelettel:

Szerdahelyi László kjző.

Nagyságos

Szentiv

Bocsánatot kérek,hogy a festm

talos váratlan okok jöttek közbe,h

értesiteni,hogy póstai csomagolásb

ben és megfelelő ládát küldenék,a

megküldene[m] és a restauálás árát is.

csináltassak hozzá. Igen kivánesi v

rem erre vonatkozólag szives értes

mennyit ér a kép,mert lehet hogy e

Morbitzer Dezső

Morbitzer Dezső

l.

a Pesti Napló

1938. 4. 24. 12-l.

KIRÁLY-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

a képek most is eladok, senkinek nem mutatták,
fiéje a Baronénak komoly Torokbajba szenved, akkor
hogy eleutaztak, még beszélni sem tudott, – ha gondolja
Nagyságod hogy az idő mostohasága miatt szemo-
ru a művési képek eladása, – akkor nem írnék a Báro-
nének, – taval is rön volt a Termés, 2 io előtt minden
elfagyott, a munkára a sok költség, 2 – ezért kell ott marad-
nioK, – külömben Budapesten laknak, – lakásuk mü-
[illegible] mig több is lesz elado. –

(Morbitzer Dezső)

cikke

(2) Városépítészet és kertészet. Városi Szemle 1937.

Nemzeti Legitimista Néppárt
V., Bálvány-u. 5.
Telefon: 883-37, 883-68.

Kedves Barátom!

Többször és nyiltan szállítam szem
mely a mai veszedelmes külpolitikai h
vezetett. Nem sikerült. Ezért még a kép
pártjából.

Az ország sorsáért való mélységes
kapcsolatom arra kötelez, hogy tovább k
érdekeit, a polgárság nyugalmát és a gaz

Én tehát felveszem a harcot, a
ki az országot a mai szörnyű helyzetébő

kibontom a legitimizn

„Istenért, K

Morbitzer Dezső:
Városépítészet és kertészet. Budapest, 1937.
20 l. 21 kép.
Term. Tud. és Forma
1937. 105. l.

Marbitzer Jonas

Morbitzer Dezső

gazdasági tanácsos, fővárosi kertészeti igazgató

A földmivelésügyi minister az 1938. évi orsz. kertészeti és virágkiállításon elért kiváló eredmények elismeréseül állami aranyéremmel tüntette ki –

Magyar Nemzet

1939 febr. 23.

zottsága: Czigler Gyozo elnok, Ar-
nác, Fittler Kamill, Jakabffy Ferenc,
stván, Nádler Róbert, Radisics Jenő,
ler Lajos, Thék Endre; Györgyi
ín társulati titkár.

6	Kamathátralékok	131	—	2
7	Iparművészeti tárgyak ...	2110	—	
8	Leltári ingók	90	—	2
9	Folyószámla-követelés a Magy. Földhitelintézetnél	2902	20	
10	Adósok	4445	—	
11	Előlegek iparműv. tárgyakra	80	—	7
				43

Megvizsgál

Györgyi Kálmán s. k.
titkár.

Benke Gyula s.
számvizsgáló.

III. E

	KIADÁSOK	F
1	A titkár tiszteletdíja	
2	A pénztáros tiszteletdíja	
3	Irodai átalány	
4	A társulat kiadványai:	
	a) Évkönyv 1896-ról	4
	b) Uj folyóirat az 1897. év második felére	2
	c) »Az Iparművészet Könyve«	3
5	Tervezésekre	
6	A tervező művész tiszteletdíja	
7	Az őszi kiállítás költségeire	
8	Az őszi kiállítás díjaira	
9	Vételek a sorsolásra	
10	Vegyes költségek	
11	Díjak beszedéséért járó százalék	
		13

Morbitzer Dezső

Erstépítő

Élet.

Szefeltlex. 862. l.

SÁNDOR

TELEFON
58-8-35

TOZOTT BUTOR-KÉSZITŐ
IKLÓS-UT 53. (VOLT I. KER.)

új találmány!

-BUTOR

élkülözhetetlen!

MAGYAR SZABADALOM
111.025. sz. a.

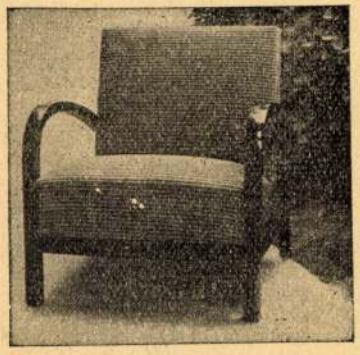

„Fidor" fotel-ágy összecsukva.
Uj rendszerü. Készités minden formában.
Árjegyzék bérmentve.

Morbitzer Dersö

mühestéj

l.

Ki-Kicsoda?

571. l.

Szombathely m. város polgárm

11117/1/1935 sz.

Müemlékek Országos Biz

3

(Morbitzer Dezső)

könyve

<> Városépítészet és kertészet.

Különlenyomat a

Városi Szemle

XXIII. évfolyt

Bp. 1937

fd.

kedjek annál is [illegible]
mert a munkabér és anyag
ára már rohamosan kezd
emelkedni.

Zolyom 1908 április 9-én

Salamon Jenő
várfelbőjelő.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
254-1908. n.
Érkezett: április 15.

Morbitzer Dezső

A Gellérthegy déli lejtőjen fenti terve szemt valósult a rómaikert, melynek felső terraszán Nürnberg város bronzszobra állott, s amely a Gellérthegy déli lejtőjének legnagyobb részével 1945-ben Buda ostroma alkalmával elpusztult. Az 1930-as években legnagyobb szabásu kiu-ve a lebontott Tabán helyén létesült (angol kertszerű) sétány tervezése és megvalósítása volt: 1934-ben a uj városmajori környezén létesitett sétányt. A Városmajor belső részének kertészeti rendezésére tervét is elkészítette de ez 1937-ig nem valósult meg.

Morbitzer
15. l. kéjelhel. 19. l.

a csekélyszámú és rend-
ek miatt nem volt
n, hogy hozzájárulhatott
Kendeffy Gábor úr a
zó köanyagot, homokot,
kkhez szükséges összes
pitkezéshez szükséges
ségesen igérte rendelke-
azonkivül az összes
is, mely azonban hasz-
ét tulajdonába megyát.
lás igénybe vétele iránt
kezdésénél fogok intézkedni.
Mély tisztelettel
pril 14-én

Möllerhavány

bizottsági tag

Morbitzer Dezső

vezetése alatt a pesti Erzsébet-teret a kor követelményei szerint ujra rendezték és ez ma is a Belváros egyik legszebb sétánya.

A kisebb sétányoknak a körlekedés érdekében szükségesse vált átalakitása fenti tervei szerint történt. Az ő akciójára létesültek a város belterületén lévő sétányokon a gyermek játszóterek, nehány sétányon homokozó ládákkal, hintával és tornaszerekkel. A Károlyi kertet 1928 francia kertstilusban egyenes vonalu útvezetéssel alakitottaát. 1930 tól (évekig) M. tervei szerint hajtottak végre a Gellérthegy déli oldalának rendezését és

az ország határán kívüli területekről beszerzett a terep különleges viszonyaihoz alkalmazkodó növények ültetését.

Morbitzer

9 – 11, 14. 1.15.6

ıprilis hó 7-én.

kir. járásbiró

ıcz várfelügyelő urnak

H e l y b e n

Művészi díj: Hágard. tak. pénztár székháza pályaterve
Morbiczer Sándor

Művészet VII. évf. 1908. 64. l.

Müvészi díj: Körgard-talárkpénztár
székházának tervpályázata
Kiskunfélegyháza
Morbiczer Nándor

Müvészet VI. évf. 1907. 413. l.

Matteine FÉREGMENTESITŐ IPARVÁLLALAT Telefon 161—38. Hat óra alatt végleg kiirtja a poloskát egy évi jótállással. Matteine vállalat Király-utca 16.

SZARKA JÁNOS MŰBUTOR-ASZTALOS BUDAPEST, II., MARGIT-KÖRUT 7. TELEFON 113—28. ■ TELEFON 113—28. Készit és állandóan nagy raktárt tart ebédlő-, hálószoba- és iroda-berendezésben. :: EBÉDLŐ-ASZTALOKBAN SPECIALISTA. :: Ajánlja 4—6 táblás önmüködő asztalait. Szolid pontos kiszolgálás!

tését Piltze Ádám szeghalmi vállalkozó nyerte el 5608 k 54 fillér árban.

A kiskapusi vizállomási vizvezeték berendezését a máv. kolozsvári üzletvezetősége Törs és Ormai kolozsvári cégnek adta ki, mely a munkát 8197 korona 30 fillérért vállalta el.

Iskola épités Kardó községben. Biharvármegyei Kardó község elöljárósága 14904 k 15 f költséggel községi iskolát és tanitói lakást épittet.

Villamos világitás berendezése Piski állomáson. A máv. gépészeti főosztályában Budapesten julius 30-án déli 12 órakor árlejtést tartanak Piski állomás villamos világitásának berendezésére.

A soproni közkórház épitése. Sopron város közgyülése elvben hozzájárult a tanácsnak azon határozatához, hogy a közkórházat házilag épitteti meg. A Bergäckereken a kiszemelt területen felül még 7 hold területet vesz meg a város a kórház céljára.

A soproni szinház ujjáépitésénél az ácsmunkát Boór Gusztáv soproni ácsmester 3351 k, a szobrász munkát br. Pittel Adolf 1755 k, a zománcos cserép munkát Vögerl Alajos budapesti szobrász 1750 k, a bádogos munkát Rosmayer Gyula soproni iparos 2693 k, az asztalos munkát Malomsoky József budapesti cég 6707 k, a lakatos munkát Peischl Ágoston és Neubauer János soproni lakatosmesterek 3761 k, a mázoló munkát Sterbencz Károly soproni cég 1613 k, az üveges munkát Hirschler Rezső soproni cég 2513 k, a felirati táblák szállitását Neumann Károly nagyváradi cég 405 k, a vizvezetéki munkát Sopron városvizmüve 8326 k, a központi fütés és szellőztetés berendezését Törs és Ormai budapesti cég 13543 k, a hézagmentes padozati munkát Fónagy és tsa budapesti cég 6050 k, a sgrafitto munkát Beszédes és Zsille budapesti cég 675 koronáért nyerte el. A szinpadi felszerelések és gépek szállitását Pásztor János budapesti cég kapta meg, de a tanács csak később fogja eldönteni, hogy a vasszerkezet és faszerkezet közül melyik módozatot válaszsza. Az ajánlati összeg előbbi esetben 16381 k, utóbbi esetben 11855 korona. A kárpitos munkára és villamos világitás berendezésére bérkezett ajánlatok felett még nem döntöttek.

A lévai városi nagyszálló épitésére Vas és Morbitzer budapesti müépitészek által készitett és módositott terveket a belügyminister jóváhagyta. A módositott tervek szerint az épitési költségek 372,141 k 58 f, az összes költségek pedig 383,141 k 58 fillért tesznek.

Vizmű épités Remecen. Gróf Zichy Ödön remeci nagybirtokos a Jádpatak vizének felhasználásával vizművet épittet a remeci vizesésnél. A vizmü terveit a kulturmérnöki hivatal készitette és amint Biharvármegye törvényhatósága az engedélyt megadja, a munkálatokat azonnal megkezdik.

Az andódi községház és jegyzői lakás épitését Holota Deszö érsekujvári épitész vállalta el 20800 koronáért.

Utcák épitése Makón. Makó város belterületén a „Temetőkhöz vezető utaknak" 176.400 k költségelőirányzattal leendő kiépitésére julius 10-én tartott árlejtésen egyedül a Kissebesi gránitkőbányák r. t. budapesti cég pályázott többféle ajánlattal a felhasználandó kőanyag szerint. Az ajánlatot javaslattétel végett kiadták a városi mérnöki hivatalnak.

Muzeum épités Sepsiszentgyörgyön. A vallás- és közoktatásügyi minister jóváhagyta a Sepsiszentgyörgyön épitendő Székely Nemzeti Muzeum épitési terveit és költségvetését. Az épület a Szemeria felé vezető uton fog épülni.

A szombathelyi tornacsarnok felszereléséről költségvetést készitett a városi mérnöki hivatal. A tornacsarnok felszerelése 1400 koronát igényel.

Utépitési és vizmentesitési munkák Gyöngyösön. Gyöngyös város képviselőtestülete utasitotta a város tanácsát, hogy a kövezetvám programm szerint ez évben készitendő utépitési és vizmentesitési munkálatokra az árlejtést hirdesse meg. A munkálatok mintegy 180 000 k költséget igényelnek A város egyben árlejtést fog kitüzni aszfalt járdák ujjáépitésére, valamint a fák körül szükséges vaskeretek és rácsok szállitására.

Utépités Pestvármegyében. Az ujpest—fótgödöllői th. közut 12·25—19 617 km. szakaszának kiépitésére Gál és Tyrnauer budapesti cég 83610 koronáért kapott megbizást a vármegye törvényhatóságától.

A resicabányai áll. elemi fiu- és leányiskola épitését Kovács és Polgár lugosi cég nyerte el 58404 koronáért.

A kistetényi áll. elemi iskola bővitésére Kallós és Koch budapesti cég kapott megbizást 7809 k 66 f vállalati összeg mellett.

A szigetcsépi állami elemi iskola épitésére Holtzmann Henrik ráckevei vállalkozónak 25.360 k 26 fillérrel benyujtott ajánlatát fogadta el a vallás- és közoktatásügyi minister.

Épitkezések a telepes községekben. A Déva város melletti telepitvényen tervezett telepesházak és istállók épitésénél a föld, kőmüves és elhelyező munkát Ráday Ferenc dévai vállalkozó, a cserépfedő munkát Muschong J., az ács, asztalos, lakatos, üveges és mázoló munkát, valamint az ács munkához szükséges faanyag szállitását Szász József (Kolozsvár), a Bálinc község melletti telepitvényen létesitendő 9 telepes ház és istálló épitésénél a föld, kőmüves és elhelyező munkát Ferencsik Aladár lugosi épitész, az ácsmunkát és az ahhoz szükséges faanyag szállitását Remmel Jakab, a cserépfedő munkát Bohn M. és tsai zsombolyai téglagyárosok, az asztalos, lakatos, üveges és mázoló munkát Püspöki Ferenc bodófalvai vállalkozó, a Valealunga község melletti telepitvényeken tervezett telepes házak és istállók épitésénél a föld, kőmüves és elhelyező, asztalos, lakatos, mázoló és üveges munkát Fischer Adolf lugosi épitész, az ács munkát és az ahhoz szükséges faanyag szállitását Remmel Jakab, a cserépfedő munkát Muschong J. és tsai lugosi cég, a nevrincsai telepitvényeken tervezett telepesházak föld, kőmüves, ács, asztalos, lakatos, mázoló és üveges munkáit Fischer Adolf (Lugos), az ács munkához szükséges faanyag szállitását Holczner Gyula, a cserépfedő munkát Bohn M. és társai nyerték el. A telepitvények középületeire uj árlejtést irnak ki.

Utépités Pestvármegyében. A dunaföldvár—debrecen—máramarosszigeti áll. közut 101·870—102·320 km. közti, Cegléd város átkelésében levő szakaszának kőburkolattal leendő kiépitését a Kissebesi gránitkőbányák r.-t. budapesti cég nyerte el 31815 k 46 fillérért.

Iskola épités és bővités Szombathelyt. A szombathelyi városi elemi iskola épitésénél az asztalos munkát Budai József, Fichtacker József és Muszi József 9891 k 53 fillérért, az ács munkát Müller Ede 9400 k 87 f, a bádogos munkát Svéd Ármin 1399 k 69 f, a csatornázást Krammer Bernát 665 k 15 f, a cserepes munkát Müller Ede 2697 k 79 f, a festési munkát Deutsch József és társai 1805 k 56 f, a kályha munkákat Orbán József és Simon László 2223 k, a kőfaragó munkát Müller Ede 2274 k 92 f, a kőmives munkát Holczheim Gábor 56044 k 79 f, a lakatos munkát Koltai Ferenc 5013 k 75 f, az üveges munkát Grünhut Zsigmond 1114 k 70 f, a vizvezetéki munkát Svéd Mór 2215 k 58 f, a vastraverz szállitást Müller Ede 9745 k 13 fillérért nyerte el. A polgári iiuiskola kibővitésénél az asztalos munkát Budai, Fichtacker és Muszi 817 k 37 f, a bádogos munkát Svéd Ármin 150 k 68 f, a cserepes munkát Bohoczky Pál 318 k 78 f, a festő munkát Deutsch, Horváth és Lödör 115 k 44 f, a kályha munkát Orbán József és Simon László 234 k, a kőmives munkát Holczheim Gábor 4158 k 34 f, a lakatos munkát Koltai Ferenc 353 k 60 f, az üveges munkát Grünhut Zsigmond 80 k 15 f, az ács munkát Holczheim Gábor 801 k 25 fillérért kapta meg.

A kecskeméti dalcsarnok épitését Farkas József épitész nyerte el 12170 koronáért

A ceglédi Gubody-kert vasrácsozatának elkészitésére Rigó Lajos és Grünhut Jakab ceglédi iparosok kaptak megbizást a város tanácsától.

Utburkolás Rákospalotán. Rákospalota község elöljárósága a Rákos és Vezér utakon mintegy 5840 fm. hosszban keramit burkolatot létesittet. A munkát a Magyar keramiai gyár r.-t. budapesti cég végzi.

A vágvecsei állami elemi iskola épitését ifj. Tomaschek János nyitrai vállalkozó 32782 koronáért nyerte el a nyitrai m. kir. államépitészeti hivatalban junius 26-án megtartott árlejtés alapján.

A dolhai körjegyzői lakás épitési terveinek elkészitésére kitüzött pályázaton a község elöljárósága Reisenbüchler Róbert bustyaházai kőmüvesmester tervét fogadta el a kivitelre.

Az eperjesi villamos telep bővitése. Az Eperjesi villamos világitási és erőátviteli r.-t. a telepének kibővitésével a megtartott szükebb körü pályázat alapján a Ganz-féle villamossági részvénytársaságot bizta meg. A munka mintegy 100,000 koronába kerül.

A hódmezővásárhelyi közvágóhid épitési munkálatait a vállalatnyertes Kruzslitz Péter h.-m.-vásárhelyi épitész a mult héten megkezdette.

A soproni gőzfürdő épitése ügyében legutóbb tartott városi közgyülés elhatározta, hogy a fürdőt Székely Kálmán müépitész tervei szerint épitteti meg és megbizta a tanácsot a szükséges intézkedések megtételével.

Hidak épitése Árvamegyében. A lokca—novottyi th. közuton levő 35. és 57. sz. hidak fafelszerkezeti munkáit Nácsin János brezai vállalkozó végzi 5818 k 85 f vállalati összeg mellett.

Hidak helyreállitása Nagyküküllő vármegyében. A kiskapus—balázsfalvai th. közuton levő hidak helyreállitását Sebestyén Károly erzsébetvárosi ácsmester 4300 k 90 fillérért kapta vállalatba a vármegye törvényhatóságától.

A munkácsi Latorcahid épitésénél a vasfelszerkezeti munkát a Győri vaggon- és gépgyár r.-t. nyerte el 250,000 k vállalati összeg mellett.

A resicabányai vizmü épitésénél a csövek szállitására az Osztrák-magyar államvasuttársaságnak, a csőfektetési és egyéb épitési munkákra Lukács és Huppert

HENGL ANDOR OKLEVELES KŐMŰVES MESTER BUDAPEST, VI., BAJZA-UTCA 46. sz. Ajánlkozik mindennemü kisebb és nagyobb épitkezésre, homlokzat tatarozásra és átalakitásokra. Költségvetéssel készséggel szolgál.

GANGELMAYER FERENC Mechanikai és elektrotechnikai gépmühely Budapest, VIII., Üllői-ut 58. (Futó-u. sarok) :: :: PRENNER JÓZSEF mű- és épület-lakatos helyiségében. :: :: Támaszkodva 12 éves gyakorlatomra, melyet mint művezető, „Helios" villamossági r.-t., Blau és Lukács cégnél, továbbá Ganz és társa r.-t. Budapest, Siemens és Halske Wien, Deckert és Homolka Budapest, valamint az Általános villamossági r.-t.-nál legnagyobb megelégedésre töltöttem, ajánlom magam a következő munkák legpontosabb és legolcsóbb keresztülvitelére és pedig különösen mindenféle kapcsoló táblák készitése, elosztó táblák, villamos berendezések erő és világitásra, lift, dynamok javitása, elektromotorok, horogtekercsek, uj kolektorok, ivlámpák, kapcsolók, áramszámolók stb., stb. Azonkivül ajánlkozom minden képzelhető mechanikai munka elkészitésére. :: :: :: :: :: :: :: :: Telefon-, távirda- és villámháritó-berendezések.

HEHLEIN ISTVÁN
Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 39. sz. Telefon 50—97.

MÜSZAKI VÁLLALAT: Vizmüvek, szivat[y]telepek, központi fütés[e]l lőztetés, légszesz, csatornázás, gőzfőző- és mosókonyhák u. m. [ü]zemtelepek berendezésére

GRÄTZER FÜLÖP Budapest, VI., Eötvös-utca 44.
:: Hat. eng. villanyberendezési vállalata :: Telefon sz. 94—10. Telefon sz. 94—10.
:: Csillárok és mindennemü rézáruk gyártása. ::
Nagy raktár csillárokból és világító felszerelésekből.

budapesti cégnek ajánlatát fogadta el a község képviselőtestülete.

Szinkör épités Kolozsvárott. A kolozsvári nyári szinkör felépitésénél teljesitendő alábbi munkálatokkal a vallás- és közoktatásügyi minister az április 15-én tartott árlejtés alapján a következő cégeket bizta meg: Kápolnay Lajost és Rehling Alajost (Kolozsvár) a föld, kömüves és elhelyező munkával 86655 k 11 f, a vas munkával 5079 k 80 f, a burkoló munkával 1095 k, dr. Helvey Tivadart az aszfalt munkával 4073 k 95 f, a Magyar beton és vasbeton épitési vállalatot a vasbeton munkával 78382 k 60 f, Makkay Józsefet (Kolozsvár) a bádogos munkával 3808 k 40 f, Trauttmann R. és fia céget az ács munkával 9730 k, Szenes Károlyt (Kolozsvár) az amerikai padló munkával 3184 k, B. Bak Lajos és fiai céget (Kolozsvár) a lakatos és mázoló munkával 22974 k, Törs és Ormai céget a központi fütés, szellőztetés, vizvezeték és csatornázási munkával 27.238 k 37 f, a Magyar asbestit müvek r. t.-ot a hézagmentes padlóval 3015 k, Malomsoky Józsefet a belső berendezéssel 12 298 korona vállalati árban. A működ, üveges, vasfüggöny, villamos világitás, szobrász, szobafestő és kárpitos munkára szükebb körü árlejtés megtartása van javaslatba hozva, ugy hogy a pályázók közül a legelőnyösebb 3—4 ajánlattevőt felszólitják ujabbi ajánlattételre.

A nagykanizsai főgimnázium épitése. A vallás- és közoktatásügyi minister jóváhagyta Nagykanizsa város képviselőtestületének azon határozatát, melylyel kimondotta, hogy az épitendő főgimnázium terveit Jámbor és Bálint budapesti müépitészek által készitteti el. Az épitkezést a jövő év tavaszán kezdik meg és az árlejtést az őszszel irja ki a város tanácsa.

Termény- és áruraktár Csengerben. A Csenger és vidéke takarékpénztár r.-t. elhatározta, hogy termény- és áruraktárt fog épittetni.

Utépités Pestvármegyében. A budapest—szolnoki th. közut 49·814—50·460, 55·285—56·640 és 60—63·05 km. szakaszának kiépitésére a Kissebesi gránitkőbányák r.-t. budapesti cég kapott megbizást 79363 k 89 f vállalati árban. A dabas—jászberényi th. közut 50·000—52·735 km. szakaszának kiépitésére beérkezett ajánlatok felett még nem döntöttek.

Térrendezés és árucsarnok épités Egerben. Eger város tanácsa a piactér, patakpart és Gőzmalom utca aszfaltozásával az Angol aszfalt részvénytársaságot, az árucsarnok épitésével Nagy Pétert bizta meg.

Vasuti aluljáró Szolnok állomáson. A máv. Szolnok állomásán tervezett aluljáró közigazgatási bejárását a kereskedelmi minister Szüts András ministeri titkár vezetése alatt elrendelte. A bejárás megkezdése julius 20-ik napjának délelőtt 9 órája. Összejövetel az állomás felvételi épületében.

Takarékpénztári épület épitése Aradon. Az Aradcsanádi gazdasági takarékpénztár igazgatósága intézeti házat épittet Aradon. Az épitkezést az őszszel fogják megkezdeni.

Raktár épités Fiumeban. A fiumei III/a jelü végleges raktár épitésére a máv. igazgatósága Prister Ottó zágrábi épitőmesternek adott megbizást 299,088 korona vállalati összeg mellett.

Fővárosi hirek.

Uj müegyetemi magántanár. A vallás- és közoktatásügyi minister dr. Bresztovszky Béla okl. gépészmérnök, müegyetemi adjunktusnak a József-müegyetemen a müszaki mechanikának szilárdsági kisérletek cimü részéből müegyetemi magántanárrá történt képesitését jóváhagyólag tudomásul vette és ebben a minőségben megerősitette.

Mozgókonyhák szállitása. A honvédelmi minister 657 drb. mozgókonyha szállitását 3900 korona egységár mellett a következő cégek között osztotta meg: Weisz Manfréd 327 drb-ot összesen 1,275.300 k, az Osztrák-magyar államvasuttársaság 180 drb-ot összesen 702,000 k, Ganz és társa 75 drb-ot 292,500 k, Schlick gyár 75 drb-ot 292,500 koronáért szállit.

Pirszén szállitás. Az igazságügyi palota központi gőzfütéséhez szükséges pirszén szállitását a Budapesti légszeszgyárak igazgatósága kapta meg 3 k 76 f mm.-kénti egységár mellett.

Egyenruha szállitás. A koronaőrség számára szükséges egyenruházat szállitását a következő cégek nyerték el: Spitz Bernát diszföveget 82·50 k, diszatillát 225 k, disznadrágot 42·50 k, körköpenyt 90 k, diszcsizmát 39·75 k, diszderékövet 7·20 k, kardkötőt 6·50 k, tiszti körköpenyt 123 k, diszcsizmát 65·50 k, legénységi makkgombot 40 f, tiszti makkgombot 40 f egységáron 24162 k 60 fillérért, Weiner és Grünbaum legénységi vibárdbojtot 45 k, tiszti diszföveget 108 k, diszatillát 308 k, disznadrágot 60 k, szolgálati övet 120 k egységáron 8352 koronáért, Tiller Mór és tsa legénységi bárányből-kucsmát 15 k egységáron 720 koronáért.

:: IPACH EDE ::
MÜASZTALOS
Budapest, VI., Dessewffy-uta 45.
Készit minden e szakmába vágó munkákat. Specialista antik utánzatokban.

UJLAKI TÉGLA- és MÉSZÉGETŐ R. T. BUDAPEST.
Központi iroda: V., Akadémia-utca 9.
Telefon szám 74—30 és 74—31.
Tetőcserépgyára szállit: géppel gyártott, tehát egyenletes, vizhatlan, fagyellenálló hódfarku-, hornyolt és francia-tetőcserepet valamint az ezekhez szükséges szegélycserepet nagy választékban. — Bármely vasuti vagy hajóállomásra versenyképes!!
A m. kir. József-müegyetem 40/1901. számu hivatalos bizonyitványa szerint ezen gyártmány fagyellenállónak bizonyult.
Dunakotrási vállalata szállit: bárhová hajón vagy vasuton, ugyszintén helyben dunakavicsot utépitéshez és betonmunkákhoz. Apró kavicsot aszfaltgyárak részére és rostált dunahomokot.
Téglagyára szállit: Szárazon sajtolt falburkoló disztéglát (Verblender), falburkoló lapokat, szabadalmazott „Reform" válaszfaltéglát, vastartó-, burkoló és üreges téglát, valamint leghordképesebb falitéglát, továbbá kéménytéglát kerek kéményekhez.
Terméskőbányáiból szállit: Követ cyklopfal épitéséhez és alapozásához; zuzott követ betonmunkákhoz és utépitéshez.
Mészégető-telepe termel: budai zsiros meszet.
Mühabaresgyára termel érdes dunahomokból készült mühabaresot.

KŐSZÉNBÁNYA ÉS TÉGLAGYÁR-TÁRSULAT PESTEN.
Budapest, VI., Teréz-körut 22. sz.
Évi termelőképesség 90 millió drb.
Gyártmányok:
Fali-, konyha- és padlásburkoló- közfal-, vas-:: tartány (travers) tüzálló chamotte-téglák ::
— FALBURKOLÓ- ÉS DISZTÉGLÁK — bármilyen komplikált alakban.
— KERAMIT-KÖVEK ÉS LEMEZEK. — utak, udvarok, járdák, folyosók stb. kövezéséhez.
Árjegyzékkel és keramitkövezésekről szóló költségvetésekkel készséggel szolgálunk.

Balog Adolf
réz- és vasbutor gyártása
Budapest, VIII., Népszinház-u. 24. (Aggteleki-u. sarok.)
Vállalja: Szállodák, kórházak és intézetek mindennemü réz- és vasbutorok berendezését
:: :: a legolcsóbb árak mellett :: ::
Nagy választék: réz-, vas és összecsukó-ágyakban. :: ::
= Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesittetnek. =

„Kaláni gyártmány".
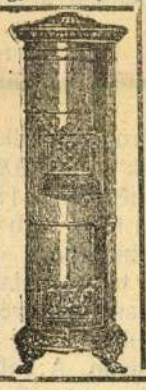
Schwarz Sándor és Társa
„Meidinger" kályhagyári raktára
Budapest, V., Vadász-utca 35/a.
Öntöttvas kályhák. Caloriferesek.
Eredeti Meidinger kályhák.
Kályhabetétek. Légfütések.
Költségvetés vagy árjegyzék bérmentve.

Ajánlható cégek:
GUTTMANN BENEDEK
papir áruháza
Budapest, IV., Muzeum-körut 3.
— a „Királyi József Müegyetem" átellenében. —
Speciális üzlet épitészeti-, mérnöki-, müszaki- és vasutépitészeti nyomtatványokban.
Állandó nagy raktár rajz-, kender- és vászonra huzott rajzpapirokban, ugyszintén másoló-, fénymásoló-papir és másoló-vásznakban. Rajzeszközök gyári főraktára, valódi svájci, valamint eredeti Richter és Riefler leghiresebb gyártmányokban.
Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve.

LICHTMANN LAJOS
tetőfedő-mester
Telefon 94—16. Budapest, VI., Bajnok-utca 26. III. em. Telefon 94—16.

Fénymásoló papir
másoló papir és vászon ugyszintén mindenfajta müszaki papirosok, fénymásoló készülékek a legjobb minőségben és jutányosan beszerezhetők a
Magyar Vegykészitményü Papirgyárban
Budapest, V. Kálmán-utca 12.
Telefon 38—90. Telefon 38—90.
Fénymásolatokat minden időben villanyfény mellett készit.

Rosiváll Ferenc
mérnöki müszaki és vállalati irodája
Budapest, VII., Nagydiófa-utca 10. sz.
Beton és vasbeton épitkezések
u. m.: hidak, csatornák, viztornyok, gépalapzatok, vizi erőmüvek, zsilipépitések, turbina telepek kivitele a modern technika vivmányainak megfelelőleg.
Tervezések és véleményadások.

ZITKO JAKAB
bádogos, légszesz- és vizvezetéki szerelő
Budapest, VII., Vörösmarty-utca 20. sz.
Házak évi jókarban tartása és e szakba vágó javitások a legpontosabban eszközöltetnek.

BURZA és RÁCZ
fényező és mázoló mesterek
BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 5. (a Bőrze palotánál).
Elvállalnak minden e szakmába vágó munkát u. m. épületek, kávéházak, szállodák, portál és mindennemü butorok festését és erezését, valamint mindennemü gazdasági gépek fényezését a legmodernebb kivitelben és a legjutányosabb árban.

HANTOS Testvérek festő, mázoló munkák modern kivitelére vállalkoznak.
Nagyobbitott külön osztály ércfényezésben és kávéházi terasz festésre. Specialista kádzománcozók.
Budapest, VII., Rózsa-utca 34.
TELEFON 16—34.

Morbitzer Andor

építészmérnök

lásd

MMÉE Közl

1944. 78. k. 50. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Morbitzer Nándor

A Kiskunfélegyházán építendő központi iskola tervpályázatára beérkezett 15 terv. Az iskolatervek közül a bizottság az első díjjal való jutalmazásra és kivitelre ajánlotta Morbitzer Nándor pályatervét, a második díjat Komor Marcell, Jakab Dezső és Gesztesi Mihály nyerte el. A városi székházra beadott 13 pályaterv közül a bizottság abszolut becsűt s a kivitelre alkalmasat nem talált, azért a kitűzött három díjat összevonva, az aránylag legjobb öt tervpályázat készitőinek ítélte oda egyenlő részben. Ezen pályázatok készítői: Fehér Lajos és Ritter Ignác, Sebestyén Arthur, Morbitzer Nándor, Ybl Lajos, Vass és Takács.

Magyarország 1904. 187. l.

774 Seiten.

HILL,FR. LINCOLN.Der Schöpfer
mit 8 Bildtafeln.

JANETSCHEK,O.SOBIESKI.Kreuzzug na

JOUVENEL,HENRY.GRAF MIRABEAU,der
Leben.Mit 8 Bildtafe

KANTOROWICZ,H.DER GEIST DER ENGLI
Encyklopädie des Bri

KASTEIN,JOSEF.EINE GESCHICHTE DER
Geschichtswerk ist ü
in seiner Richtung,i

" " URIEL DA COSTA,oder
Mit Tiefdrucktafeln.

" " SABBATEI ZEWI.Der Me
tiefdrucktafeln.Einc
chen Leiden des Jude
Leinen.Vornehme Auss

Morbitzer Nándor

Morbitzer Nándor építész, építő-mester, VIII Nap-u. 10. 130-915

Bptávb 1940 szept.

VASÁRN. **1** K. Húsvétvas. P. Húsvétvas.	Izr. 16. Passzah 2. n.
HÉTFŐ **2** K. Húsvéthétf. P. Húsvéthétfő	
KEDD **3** K. Rikárd pk. P. Keresztély	
SZERDA **4** Kath. Izidor Prot. Izidor	
CSÜTÖRT. **5** Kath. Vince Prot. Vince	
PÉNTEK **6** Kath. Cöleszt. Prot. Cöleszt.	Ógörög márc. 24. Nagypéntek Izr. 21. Passzah 7. n.
SZOMBAT **7** Kath. Herman Prot. Herman	☾ Utolsó negyed 1 óra 49 p. Ógörög márc. 25. Gy.-o. B.-A. Izr. 22. Passzah 8. n.

MDK

Morbitzer Nándor müépitész

Guthi I.: Föv. almanach 1913-15.
148.l.

MORBITZER Nándor épitén

Erdei 1991 53,64

Clementissime pater per ihm xpm
filium tuum dnm nrm sup
plices rogamus et petimus
uti accepta habeas et bndicas
Hic crucis se sic signa continentur
Hec dona. Hec munera.
Hec sancta sacrificia illibata
In primis que tibi offerimus pro ecclia tua scā katholica
quam pacificare. custodire. adunare. et regere dignis
toto orbe terrarum una cum famulo tuo papa nro.
N. et antistite nro. N. et rege nro. N. et omnibus ordo dei
is atque katolice et aplice fidei cultoribus N. Memento
domine famulorum famularumque tuarum. N. et omnium
circum astantium. quorum tibi fides cognita est. et nota devo
pro quibus tibi offerimus vel qui tibi offerunt [illegible]
laudis. pro se suisque omnibus pro redempcione [illegible]
suarum pro spe salutis et incolumitatis sue tibi [illegible]
uota sua eterno deo uiuo et uero. Communicantes
et memoriam [illegible]. In primis gloriose [illegible]

M.D.K.

Morbitzer Nándor, építés

terve, a kiskimfélegházai
székház pályázatán, az öt egen-
lően díjazott legjobb között volt.
melyeknek szerzőit újabb, szűkebb
körű pályázatra szólítottak fel.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1904. XXV. évf.

ápr. 6. sz. 7. old.

Morbitzer Naudor

épitész Bpest

Az alábbi tervpályá
zaton I. díj.

Magyar Pályázatok

1906. 4. sz. (A
kiskunfélegyházi
városház pályater-
vei,
műszaki rajzokkal.)

ranyozott részletekkel. Egyajtós fölépitmény. XIX. sz.

estett fa, aranyozott részletekkel, piros plüs párnával.

t és fehérre festett fa, aranyozott részletekkel, himzett

er — Leipzig.

, KÉT KAROSSZÉK ÉS KÉT SZÉK, fehérre festett

K, nádfonatu.

LYSZÉK, himzett kék plüs kárpitozással. XIX. sz.

liszander fa, faragott részletekkel, fehér márvány lappal.

RSTER. XIX. sz.

sont és paliszanderfa, mértani rajzu berakással. Magyar,

dalmi téren nagy tevékenységet fejt ki és főképen egyesületi és közjótékonysági ügyek körül fejt ki dicséretes tevékenységet. L.: VII., Damjanich-u. 19.

Kepes László dr., régi, előkelő budai orvos és szőlőteleptulajdonos. L.: II., Zsigmond-u. 13.

Kertész József, jónevü kőbányai disznókereskedő. L.: X., Jászberényi-ut 3.

Kertész Pál, erzsébetvárosi uri- és női divatáruház tulajdonosa, az Ehrlich-párt tagja. L.: VII., Rákóczi-ut 40.

Klassohn Gyula, egyik elsőrendü papirgyár képviselője. Igen élénk részt vesz a felső Krisztinavárosi Kaszinó életében. L.: I., Pauler-u. 1.

Kovács Gyula dr., a m. kir. kereskedelmi muzeum nagyérdemü igazgatója, udvari tanácsos, a közgazd. élet egyik kitünősége, a Glücksthal-párt tekintélyes tagja, V. ker. sz. vál. p.-tag. L.: V., Akadémia-u. 3.

Kovács József. L.: IV., Váci-u. 37.

Kovács Sebestyén Aladár. L.: IV., Városház-u. 8.

Körmendi Gyula dr., jónevü terézvárosi ügyvéd, a VI. ker. közp. demokrata-párt, régi, rokonszenves tagja. Kitünő szónok. A sz. vál. póttagok között a 2-ik helyen van. Számos jogi, kultur. és közjót. intézményben vesz részt. L.: VI., Hajós-u. 23.

Krayer Emil, a Krayer E. és Társa ismert nevü, előkelő kence és festékáru nagykereskedő cég egyik főnöke. L.: VII., Ilka-u. 33.

Kummer Rezső dr., Máv. titkár, fiatal, agilis erő, a Szabad Polgári Párt tagja; ezuttal már negyedszer választották meg póttagnak. L.: I., Tárnok-utca 12.

Laumann József, biztositási főhivatalnok, II. ker. városbiró, már volt rendes biz. tag is. L.: II., Krisztina-körut 33.

Lenz Ferenc, a Lenz-testvérek déligyümölcs nagykereskedő-cég egyik főnöke. L.: IV., Kigyó-tér 1.

Lusztig Ede, régi férfi- és női divatárucég tulajdonosa, az Ehrlich-párt tagja. L.: VII., Rákóczi-ut 2.

Magyar Miklós, a Józsefvárosi Kör és a Hüvös-párt tagja. L.: VIII., Rökk Szilárd-u. 28.

Mezei Gyula, az Árvai és tsa cég tulajdonosa, a Glücksthal-párt tagja. L.: V., Bécsi-u. 9.

Mészáros Ferenc. L.: I., Somlyói-ut 7.

Morbitzer Nándor, szül. Budapesten, 1874-ben, nős, müépitész, okl. épitőmester, 16 évig néhai Cziegler Győző müegyet. tanár irodájának egyik vezetője volt és mint ilyen ki volt küldve a tüdőbetegek szanatóriumainak tanulmányozására Ausztriába, Németországba és Svájcba; VIII. ker. sz. v. póttag; a Hüvös-párt jónevü, rokonszenves tagja; a VIII. ker. jóték. egyes. végreh. biz. tagja, a VIII. ker. munkásgymn. választmányi tagja, iskolaszéki tag, a VIII. ker. iparhatósági megbizottak elnöke, a józsefvárosi kör választm. és számvizsg. tagja, a m. mérnök és ép. egyl. tagja stb. L.: VIII., Nagytemplom-u. 4.

Morvai Izsó, a kenderfonó-gyárak helyettes igazgatója, aki, mint a Kereskedelmi alkalmazottak országos egyesületének alelnöke, szerzett kiváló érdemeket; a központi demokrata-párt buzgó tagja. L.: VI., Ó-utca 17.

Müller Rezső, ismert nevü kőfaragómester és kőbányatulajdonos, a Ferencváros társadalmi életében szép szerepe van. L.: IX., Lónyay-u. 23.

Nagy Imre, népszerü, előkelő virágkereskedő, a főváros egyik legnagyobb virágüzletének főnöke és tulajdonosa a Czigány Jánosné-féle virágkereskedő cégnek is. Régi jónevü tagja a belvárosi Saskörnek. L.: IV., Váci-utca 85.

Nebenführer József, szül. Budapesten, 1867-ben, nős, felsőkeresk. érettségit és államszámviteli vizsgát tett. Miniszteri számtanácsos, az Óbuda-ujlaki Takarékpénztár R. T. igazgatósági tagja; az

Gothi'3. Főv. almanach 1913-15.

Óbuda-ujlaki Hitelszövetkezet igazgatósági tagja; az I. m. ált. tisztviselő egylet igazgatósági tagja; a Köztisztviselők nyugdijpótló egyesületének felügyelő bizottsági tagja; az óbudai „Cselka" egylet és a budaujlaki „Három Szt. Király Egylet" titkára. Tanulmányozta a bécsi, berlini, müncheni és drezdai állami szinházak adminisztrációját s azok nyugdijintézeteit. Óbudai szab. v. póttag. A kerület községi és társad. életében előkelő szerepe van. A III. oszt. perzsa Nap és Oroszlán-rend és a polgári szolgálati érem tulajdonosa, választmányi és számvizsgáló tagja a III. ker. közjótékonysági egyesületnek. L.: III., Lajos-utca 11.

Neruda Nándor ifj., a Neruda Nándor ismert gyógyszerkereskedő cég egyik tulajdonosa. L.: IV., Kossuth Lajos-u. 7.

Németh Károly Géza budai vas- és füszerkereskedő. L.: II., Széna-tér 1.

Orova Zsigmond dr., jónevü óbudai ügyvéd. L.: III., Flórián-tér 3.

Palkovics Ede, az európai hirü Angol-királyné-szálloda tulajdonosa, a belvárosi polgári kör iparában előkelő szerepe van; elnöke a szakácsok körének, egyik alapitója a pincér-iskolának, a vendéglő-ipari kiállitások szervezője stb. L.: IV., Deák Ferenc-u. 1.

Pallai Miksa, szül. Palágy (Ungm.), 1867., nős, éretts. tett; VIII. ker. vir. p. tag. Jótéteményeiért a pápától a Ciril et metodus-rendjel nagykeresztjét kapta a csillaggal. Számos jóték. egyl. igazg. tagja stb., az Esplanade-szálloda tulajdonosa. L.: III., Zsigmond-u. 38—40.

Paulheim Ferenc, épitész és épitési vállalkozó; egyike a legjobb nevü és legkeresettebb épitészeknek. L.: VI., Garay-utca 4.

Perlesz Dezső husnagykereskedő. L.: IX., Boráros-tér 6.

Politzer Gusztáv dr., előkelő terézvárosi ügyvéd; a községi életben eddig is tevékeny részt vett. L.: VI., Dalszinház-utca 1.

Politzer Zoltán dr., szül. Budapesten, 1881., nőtlen, előkelő óbudai orvos, iskolaszéki tag, a III. ker. demokr. társaskör alelnöke stb. L.: III., Vörösvári-u. 18.

Recher Rezső, nőtlen, szül. 1864-ben, Budapesten, régi patricius család tagja; gimnáziumot és felső kereskedelmi akadémiát végzett. Huszonhárom év óta köztisztviselője a villamos városi vasuttársságnak, ahol cégvezető, a levelezési osztály főnöke és a társaság egyik legképzettebb főtisztviselője. L.: VIII., József-körut 68.

Róth Lajos, sütőmester, egyik megalapitója a Szabad polgári pártnak és a 90-es években egyik érdemes elnöke, a politikai és községi ellenzéki mozgalmaknak. Szorgalmas választmányi és iskolaszéki tag. L.: I., Aszódi-utca 10.

Róth Mór, a Róth testvérek kézmüáru keresk. cég tulajdonosa. L.: VII., Károly-körut 17.

Rozgonyi Jakab dr., szül. Pozsonyban, 1852-ben, nős, magánzó, végezte a bécsi keresk. akad. 2 osztályát, a kassai jogakadémia 3 évét, az egyetemen egy pótévet; 1875-ben nyitotta meg ügyvédi irodáját és 1909-ben töröltette magát; VII. ker. sz. vál. póttag már több izben. Az Ehrlich-párt régi, közkedvelt, tekintélyes tagja stb. L.: VII., Damjanich-u. 33.

Schlanger Mór, szül. Ujvidéken, 1873-ban, nős, könyvelő, felső keresk. iskolát végzett; V. ker. sz. v. p.-tag; a Kereskedelmi Alkalmazottak Orsz. Egyesülete elnökhelyettese, az „Emberszeretet" közjótékonysági egyesület, az V. ker. Általános Közjótékonysági Egyesület, a VI. ker. Izabella Napközi Otthon, az Erzsébetvárosi Casino, az Erzsébetvárosi Munkásgymnasium választmányi tagja; a központi Demokratakör, a Magyarországi Keresk. Utazók Egyesülete felügyelő bizottsági tagja, Bpest székesfőv. VI. ker. 1. sz. iskolaszékének tagja. L.: VI., Gróf Zichy Jenő-utca 34.

Budavári Gronthár

1

285

Morbitzer Nándor

tervezte a kiskunfélegházai új városházát

Két emeletes, tornyos, Lechner-es épület repr.

Vas. Ujs. 1913. 71. 3. l.

Morbitzer Nándor

nüegyetész

szül 1874. Budapesten

16 évig ~~Cziegl~~ Cziegler Gyógy

nüegyet. tanár irodájá-

nak egyik vezetője volt

és mint olyan ki volt küldve

a tüdőbetegek szanatoriumai-

nak tanulmozására Ausztriá-

ba, Nemetországba

Svajcba 1912

szfv. biz. tag.

Guthi 66.1

Giebel II. 34

Érkezett 1904 június 28.

451/1904 (Szegzárd 1904 június 27)

Wosinszky Mór orsz. felügyelő jelentést tesz a miskolczi muzeum állapotáról. (Leirat az elnökséghez 1904 X/18)

MORBITZER Nándor (Bp.1874.II.5.-Bp.,1950.VI.1.) építész

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 **148-149.p. és ill.**

Morbitzer Mándor

épitész

megvett terv

wód

MÉ 1917. 7-9. sz.

23 l. P (A József-

finárvakár tervpá-

lyázata, távlati

kép.)

P 31 l.

VILÁGHIRÜ
ÉRRESZTŐ

I SZALON

YÓIRAT

dupl

~~feld~~

ber

gyeztetik, hogy az a vajdaszegi, vagy más alkalmas s Marosludas em messzebb fekvő kavicsbányák- nelésre, a vasuti kocsikra való fel- kitüzött helyre való szállitás után aló lerakásra vonatkozik. Felhivat- ni kivánók, hogy ajánlataikat Torda- egye alispánjához adják be. Min- vonalra külön ajánlatok nyujtandók ánatpénznek a tordai m. kir. adó- étbe helyezését igazoló nyugta az

gedélyezett összeg 5% ána pénznek az állampénztárnál zoló nyugta csatolandó. A részletes feltételek nevezett talnál megtekinthetők, az másolaia ivenként 2 koro pedig dijtalanul megszerezh

Temesvár. (Iskola ki dászerdői áll. elemi iskola 19.601 kor. 03 fill. erejéig munkálatoknak biztositása

MMKE

...ándékozik furatni. Felhivát-
...ogy ajánlataikat d e c e m-
...ég előljáróságához nyujtsák
...élykuthoz szükséges összes
... vállalkozó tartozik szolgál-
...eltételek a jegyzői irodában

...a l é p i t é s.) Ungvár r. t.
...ést hirdet a Dayka Gábor-
...partfal kiépitésére, melynek
...33510 kor. 46 fillérben van
...ályázni óhajtók kötelesek
...natpénzzel ellátni. Az árlej-
...29-én d. e. 10 órakor lesz
...főjegyzői irodában, ahol a
...és tervrajzok is megtekint-

...o z a t i m u n k a.) A besz-
...uj épületében 2300 m² hé-
... fektetendő. Az ajánlatokat
... hézagmentes padló mintá-
...á r 20-ig Besztercén K r a-
...késznél kell beadni. Köze-
...l e i n Adolftól, a gimná-
...l kapható.

...é p i t é s e.) A kisrebra—
... levő 53. és 56. sz. hidak
...tására d e c e m b e r 31-én
...őszolgabirói hivatalban Na-
...artatni. Az 5% bánatpénz-
... a kitüzött napon d. e.
... főszolgabirói hivatalhoz
...vonatkozó iratok is megte-
...t 4838 kor. 88 fillér.

...(K ő a n y a g s z á l l i-
...gyág hid melletti mederel-
...2550 kbm. kőhányási kő és
...terméskő beszerzésére Má-
...spánja árlejtést hirdet. Az
...r 7-én d. e. 10 óráig kell

...átmetszés felső torkolatánál létesit
...rakpart épitésére, a rakpartnak m
...elkészitésére árlejtést hirdet. A
...tárgya:

a) az uttöltés hullámtéri szakas
2 db. vasbeton áteresz, a Kőrös-
...ármentesitő társulat szabványai sz

b) a rakodó rézsü burkolása, v
...kákkal s a tervezet szerinti lépcsők

c) 320 m² szádfal 0·10 m. vas
s rakodó lábazati padkájával;

d) 2 db. vasbeton rakodó pere

e) a rakodó fölött 160 m. ho
...kodó alatt 130 m. hosszban, a
...partbiztositásnak feltüntetett rakod
...rézsü burkolata m² 3180;

f) ugyanott szádfal, mint a c
580;

g) rakodó hidállás vasbetonbó
a rakodó készülék vas szerelve
beépitésével, vázlat szerinti méret
...készen 2 db. Csak a városi mér
beszerzendő ajánlati lapok felha
...hetők ajánlatok. A tervek és a l
...tételek ugyanott betekinthetők. A
4000 kor. bánatpénznek a város
...történt letételét igazoló elismervé
...amely óvadék a vállalatba adás
...ződés 10%-ára kiegészitendő. Az
adásának határideje f e b r u á r
déli 12 órája. Az ajánlatok a v
hivatalánál adandók be.

Debrecen. (C s a t o r n á z a
szab. kir. város tanácsa a vár
munkálatoknak biztositására v
hirdet. A munkálatok együttesen
...kező csoportokban biztosittatnak

A) Szállitási munkálatok: a) ...
b) vasfelszerelési tárgyak.

...ert tiszta és izléses kivitelben: mindennemü bronz és horganyból **ön**
... m.: **vármegyei határjelzőtáblák, anyakönyvvezetői t**
...**ázszámok** városok részére, **cégtáblák gépgyárak** részére
...35. — célra megfelelő ...

Nyitás β	Percenkinti vízmennyiség Q literben	Percenkinti fordulatszám n	Forgató nyomaték m/kg	Hasznos teljesítmény Le	Hatásfok η
4/8	210	50	16	1·2	0·42
4/8	240	100	14	2·2	0·67
4/8	260	160	12	2·8	0·80
6/8	330	100	21	3·0	0·67
6/8	350	140	19	3·8	0·82
6/8	400	220	16	4·8	0·91
8/8	350	70	24	2·3	0·50
8/8	390	120	21	3·6	0·70
8/8	500	200	17	4·9	0·81

vízmennyiség további növelésével a hatásfok csak csekély mértékben csökken, úgyhogy 15 *m*-es nyomásnál még mindig 80%. A propellerturbina teljesítőképessége egyenlő nyitás és egyenlő fordulatszám mellett a vízmennyiség függvényében egyenes vonal szerint, tehát egyenletesen változik, ami szintén előnyére válik. Mindezek a tulajdonságok azt bizonyítják, hogy a Kaplan-féle propellerturbina kisnyomású vizierőtelepek gazdaságos kihasználására kiválóan alkalmas.

(Zeitschrift des V. D. I. 1924. 48. sz.) *Marusák Dezső*

Új Forth-híd építéséről értekeztek a minap Edinburghban a helyi hatóságok a Manchester Guardian Weekly híradása szerint. A meglévő pompás vasúti híd a Firth of Forth (magyarul: a Forth-folyam öble) fölött, 1883—1890-ig épült s a világ eddig létesített hídjai között 2520 *m*-es teljes hossz mellett a legnagyobb nyílású volt (két 520 *m*-es íve van). E híd keletkezése az angol északi vasút hálózatának fejlődésével függ szorosan össze. Bár a 3—4 *km* átlagos szélességű Firth of Forth Észak- és Dél-Skótország forgalmának már a mult század elején súlyos akadálya volt s ennek legyőzésére alagutak, majd hidak tervei egymást követték, a Forth-torkolat áthidalása a folyton fejlődő vasúti forgalomnak köszönheti létrejöttét.

A híd megnyitása óta a vasút erős versenytársat kapott az automobilizmusban s a közúti hálózat fejlesztése, melyet a vasutak hosszú időn át háttérbe szorítottak, ismét alsórangú kérdés lett a nemzet életében, úgy hogy most már közúti híddal is össze akarják kötni a kettévágott Skótország részeit.

Az edinburghi és dunfermlinei városi tanácsok hívták egybe az érdekelt területek képviselőit s az értekezlet örömmel fogadta és országos fontosságúnak minősítette a javasolt új közúti híd létesítésének tervét. Minthogy az új híd a nemzeti országúthálózat egy hiányzó láncszeme, küldöttség útján kérték fel a közlekedésügyi minisztert a hídtervek és az előzetes költségvetés költségének viselésére. E költséget (10.000 angol fontot) 75%-ban a közlekedésügyi minisztérium el is vállalta, a többi 25%-ot pedig a helyi érdekeltségek fedezik.

A híd eszméjét egy évvel ezelőtt Mr. Inglis Ker vetette fel, akit London és Edinburgh motorbiztosító negyedeiben jól ismernek és eszméjét az angol közlekedésügyi minisztérium út- és hídosztályának vezérigazgatója, Sir Henry Maybury karolja fel, aki szerint a híd létesítése sem mérnöki, sem financiális szempontból nem fog nehézséget okozni.

A hidat Queensferrynél, a jelenlegi Forth-híddal párhuzamosan, attól néhány száz yard távolságban szándékoznak építeni s költségeit a területkisajátítással együtt négymillió fontra becsülik. (A vasúti híd csak hárommillió font sterlingbe került.) Egy lánchídszerkezet terve már el is készült s eszerint a híd egész hossza 2610 *m* és két főnyílása egyenként 730 *m* lenne; az úttest szélessége gyalogjárókkal 20 *m*, magassága pedig a vízszín felett 45 *m*, úgy hogy a híd alatt az árbócos tengeri hajók is áthaladhatnak.

Ha e híd megvalósul, nemcsak a legnagyobb nyílású lánchídja lesz a világnak, hanem egyúttal hatalmas mértföldjelző köve az automobilizmusnak a közutak fejlődésére gyakorolt befolyásának. *Tolnai Elemér.*

Szakirodalom.

Könyvismertetések, bírálatok.

Rovatvezető: LÓSY SCHMIDT EDE egyleti könyvtárnok.

(Az ismertetésre szánt könyveket lehetőleg két példányban, úgyszintén az ismertető kéziratokat is szíveskedjenek a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Könyvtára, illetőleg a rovatvezető címére: IV, Reáltanoda-u. 13—15. sz. II. em. küldeni.)

Mathematikai és Physikai Lapok. Az Eötvös Loránd Mathematikai és Physikai Társulat megbízásából szerkesztik *Fejér Lipót* és *Pogány Béla*. Harmincadik és harmincegyedik évfolyam. 1923—1924. Budapest, 1924. 8°, 70 l. A Magyar Tudományos Akadémia támogatásával kiadja az Eötvös Loránd Mathematikai és Physikai Társulat (Bp. IV, Váci u. ca 31—33). Franklin-Társulat nyomdájának nyomása.

A mai súlyos viszonyok a Mathematikai és Physikai Társulat lapját is hosszú hallgatásra kényszerítették. A két évig tartó szünetelés után 1924. év végével újból megjelent és két évfolyamot magában foglaló füzet elején Kürschák József műegyetemi tanár az 1922. évi König Gyula-jutalom odaítéléséről számol be. E terjedelmes jelentésből megtudjuk, hogy a Társulat ezzel a két évenként odaítélendő König-jutalommal most első ízben *Bauer Mihály* műegyetemi címzetes rendkívüli tanárnak a mathematikai irodalom terén kifejtett, három évtizedes munkásságát tüntette ki.

A németnyelvű rövid kivonattal ellátott három nagyobb tanulmányon kívül, amelyeket *Fröhlich Pál* a fénytörésről, *Császár Elemér* a fényhullámokról vagy fényquantumokról és *Kedves Miklós* a töréses fényvisszaverődésről írtak, kimerítő jelentést találunk még e füzetben a budapesti tudományegyetem bölcsészeti karán rendezett és 1923. évi május hó 27-én megtartott *Eötvös Loránd emlékünnepélyről* is. *Lósy Schmidt Ede.*

Magyar szerzők irodalmi munkássága 1924/25-ben a technikai és ipari irodalom, valamint az ezekkel rokon tudományágak területén.

Közli: LÓSY SCHMIDT EDE, egyleti könyvtárnok.

I. közlemény. (XLIX.) (Folytatás.)

A) KÖNYVÉSZET. (Bibliográfia.)

N. Czike Lujza okl. polg. iskolai kézimunkatanárnő: *A bőr iparművészeti alkalmazása.* Összeállította: —. Budapest, é. n, (1924.) Kis 8°. 47 l. 20 ábrával. (Technikai Zsebkönyvtár.) Szerkeszti: Grész Leó. 51—52. szám. Kiadja Németh József technikai könyvkereskedése, Budapest I., Horthy Miklós-út 15. Alapára: 1 korona.

Milakovszky László tanító-képzőintézeti tanár: *Galvanoplasztika és galvanosztégia.* Összeállította: —. Budapest, é. n. (1924.) Kis 8°, 85 l. 8 ábrával. (Technikai Zsebkönyvtár. Szerkeszti Grész Leó. 47—50. sz.) Kiadja Németh József technikai könyvkereskedése, Budapest I., Horthy Miklós-út 15.

Mueller Félix, dr. Ing., építésztanár, kir. törvényszéki hites szakértő, az építőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság tagja; *Oszlopok méretezése.* Számos gyakorlati példával és táblázattal. Irta: —. Budapest, 1924, Nagy 8°, 39 l. 18 ábrával és 7 táblázattal. Kunstädter Marcell kiadása.

A Budapesti Mérnöki Kamara közleményei

Budapesti Mérnöki Kamara.
534/1925.

Hirdetmény.

A Budapesti Mérnöki Kamarának, hivatalos lapja ez évi 5—6. számában a 30. oldalon 400/1925. számú meghívóval hirdetett

rendkívüli (IV.) közgyűlése

tárgyában.

A székesfővárosi törvényhatósági bizottság újjáalakításáról szóló 1924: XXVI. t.-c. 13. §-a alapján, a kamarai hivatalos lapban február 28-ára és március 1-ére kitűzött közgyűlésen eszközlendő jelöltválasztást megelőző jelöltajánlás során csak egyetlenegy érvényes ajánlást nyujtottak be. Ennélfogva a közgyűlés az ajánlottakat a vonatkozó szabályzat 5. §-a utolsó bekezdésének értelmében szavazás mellőzésével jelöli.

Másfelől a hivatkozott meghívóban, a közgyűlés második napjára hirdetett tárgysorozat *B)* csoportjában felsorolt kamarai ügyek tárgyalását későbbi időpontra kellett halasztani.

Mindezekre való tekintettel a kamara **rendkívüli (IV.) közgyűlését** a hivatkozott meghívóban foglalt egyes intézkedések módosításával **folyó évi február hó 28-án d. u. 5 órakor, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet székházának** (IV, Reáltanoda-u. 13—15.) **nagy ülésterm**ében, az alábbi napirenddel fogja megtartani, a március hó 1-ére hirdetett ülés pedig elmarad.

Tárgysorozat február 28-án:

1. Elnök megnyitója.
2. Jegyzőkönyvhitelesítők felkérése.
3. A 3 székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tagságra kitűzött jelöltválasztás eredményének kihirdetése.

Határozatképesség.

I. **A székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tagjelölés tekintetében** a tagjelölési szabályzat 2. §-a értelmében a közgyűlés a megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes.

Kelt Budapesten, 1925. évi február hó 17-én.

Thoma Frigyes, s. k. *titkár.* — *Herrmann Miksa*, s. k. *elnök.*

A Budapesti Mérnöki Kamara választmányának 16. üléséből. A választmány február hó 13-án ülést tartott. Elnök bejelentette, hogy Rohringer Sándor választmányi taggal együttesen átnyujtották a földmívelésügyi miniszternek a vízügyi szolgálat tárgyában szerkesztett memorandumot. A miniszterelnök úrnak pedig külföldről való visszaérkezése után fogják azt átadni, aminek megtörténte után részletes jelentést tesznek a választmánynak. A választmány Herrmann Miksa elnöknek és az ügy iránt érdeklődést tanusító nemzetgyülési képviselőknek, elsősorban *Szabóky* Jenő képviselő, kamarai tagnak köszönetet mondott.

Báthory István választmányi tag a Közlönyben *Az építőipari jogszabályok rendezése* cím alatt megjelent közleményre nézve bejelenti, hogy abból egyesek azt olvasták ki, hogy a választmány január hó 28-i ülésében hozott határozata tárgyalásában és meghozatalában az építőmesterek hivatalos képviselete résztvett volna. A tényállást megvilágító közleményről gondoskodás történik.

A választmány adott esetből folyóan elvi határozatot hozott, mely szerint a választmány által már elhatározott ügyek újra a választmány elé hozhatók, ha a választmány határozatának végrehajtása során a határozathozatalnál figyelembe nem vett olyan lényeges új ténykörülmény merül fel, amely a határozatot vele ellentétes értelemben befolyásolhatta volna, vagy ha valamely lényeges körülmény figyelmen kívül maradása, avagy tévedés fedeztetik fel. A választmány felhatalmazta az elnökséget, hogy a már meghozott határozat érdemét nem érintő közbevetett intézkedést is tehessen.

Egy elutasított kérelmezőnek a fellebbezési határidő meghosszabbítására irányuló kérelme felett határozva, a választmány megállapította, hogy a törvényben meghatározott határidő meghosszabbításának helye nincs, azonban a késedelmes fellebbezés benyujtása alkalmával a vétlen késedelem igazolása terjeszthető elő.

A titkárnak a kamarai ügyrend előkészítésére vonatkozó jelentése alapján a választmány felhatalmazta az elnökséget, hogy bizottságot hívjon össze s azzal titkár a ügyrendtervezetét tárgyaltassa le és a titkári tervezetet a bizottsági tárgyalások során felmerülő módosító javaslatokkal együtt döntés végett terjessze a választmány elé.

Egy képesített kőmíves- és ácsmester által teljesített tervezési munka díjazása tekintetében adott szakértői véleménnyel kapcsolatban a választmány azt az elvi határozatot hozta, hogy a technikai munka díjazása nem tehető a munka teljesítésével megbízott fél képzettségétől, képesítésétől, vagy jogosítványának minőségétől függővé, hanem a díjazás mértéke csupán a teljesítmény tárgyától függ.

Ezeken kívül a választmány tagfelvételi és folyó ügyeket tárgyalt.

A Kamara új tagjai. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya által felvett alábbi tagokra nézve a törvényes fellebbezési határidő alatt fellebbezés nem adatván be, ezek felvétele jogerőre emelkedett. Új tagok tehát 1925 január 6-ától:

Aprily Ernő erdőmérnök, Süttő, — *Babós* Károly erdőmérnök, Pétervására, — *Bedő* Zoltán bányamérnök, Sajókaza, bányatelep, — *Bertram* Norbert gépészmérnök, Budapest, V, Visegrádi-u. 40, — *Biber* Károly gépészmérnök, Budapest, VIII, Kisfaludi-u. 7, — *Böszörményi* Jenő gépészmérnök, Budapest, IV, Veres Pálné-u. 7, — *Demény* Géza gépészmérnök, Budapest, VIII, Ludoviceum-u. 4, — *Delly* László gépészmérnök, Szombathely, Szelestei-u. 38, — *Elek* István erdőmérnök, Eger, Tárkányi Béla-u. 4, — *Farkas* Sándor gépészmérnök, Budapest, VIII, Erdélyi-u. 15, — *Faller* Gusztáv bányamérnök, Debrecen, Simonyi-u. 18, — *Feith* Mihály építész, Rákospalota, Pázmány-u. 1, — *Fleischmann* Gyula gépészmérnök, Budapest, VII, István-út 7, — *Forster* Imre erdőmérnök, Gyöngyös, — *Freund* Vilmos gépészmérnök, Budapest, VI, Lehel-u. 25, — *Fóti* Imre mérnök, Budapest, IV, Mária Valéria-u. 1, — *Frenyó* Ákos gépészmérnök, Újpest, Báthory-u. 9, — *Gábor* Béla gépészmérnök, Budapest, V, Kálmán-u. 17, — *Hartmann* Gyula gépészmérnök, Budapest, II, Margit-körút 11, — *Haider* Henrik erdőmérnök, Győr, Megyeház-u. 13, — *Hepke* Arthur erdőmérnök, Budapest, II, Fillér-u. 11/b, — *Hajdu* Gyula erdőmérnök, Budapest, VII, Garai-u. 50, — *Hendrich* Antal építész, Budapest, II, Tudor-u. 5/b, — Dr. *Hoffmann* Sándor vegyészmérnök, Budapest, I, Attila-u. 67, — *Jalsoviczky* Géza gépészmérnök, Budapest, IV, Királyi Pál-u. 7, — *Jurcsek* Viktor gépészmérnök, Székesfehérvár, m. kir. Rádió-állomás, — *Körmendy* Károly erdőmérnök, Esztergom, Deák Ferenc-u. 33, — *Kolecsányi* László erdőmérnök, Miskolc, Győri-kapu 20, — *Langer* Lajos gépészmérnök, Budapest, VI, Bulcsu-utca 21, — *Lange* Márton gépészmérnök, Budapest, VII, Barosstér 15, — *Mihályfi* István gépészmérnök, Budapest, VI, Frangepán-u. 4, — *Morbitzer* Nándor Mátyás építész, Budapest, VIII, Német-u. 25, — *Müller* Pál építész, Budapest, I, Verpeléti-út 15, — *Nagel* József vegyészmérnök, Győr, Gyár-u. 7, — *Nádor* György g.-mérnök, Budapest, V, Sziget-u 17, — *Pápai* Géza építész, Gyöngyös, — *Poros* István építész, Rákosszentmihály, Széchenyi-u. 6, — *Prihradny* Ödön g.-mérnök, Budapest, I. Horthy M.-út 37, — *Rozmán* Imre vaskohómérnök, Ózd, Gyártelep, — *Strommer* Richárd gépészmérnök, Budapest, VI, Nagy János-u. 6, — *Török* Pál gépészmérnök, Rákospalota, Fő-út 70, — *Valent* Lajos gépészmérnök, Budapest, IX, Liliom-u. 50, — *Vadas* Rezső vegyészmérnök, Nyírbátor, — *Weil* Gusztáv gépészmérnök, Budapest, V, Személynök-u. 21, — *Winkler* Miklós erdőmérnök, Budapest, I, Beresényi-u. 3.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1925. évi február hó 13-án tartott ülésén az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette:

Batyala Pál, szül. 1894. cukorgyári vegyész (70. §.), sarkadi, — *Hoffmann* László, szül. 1897. okl. építészmérnök, rákospalotai, — dr. *Hörcher* Márton, szül. 1883. vegyész (70. §.), budapesti, — *Lindner* Elek, szül. 1889. okl. vegyészmérnök, rákospalotai, — *Oszwaldik* Gyula, szül. 1884. építőmester (70. §.), budapesti, — *Polgár* Marcel, szül. 1892. okl. g.-mérnök, budapesti, — *Riva* József, szül. 1864. építész (70. §.), budapesti, — *Schöndorfer* Lajos, szül. 1875. építőmester (70. §.), budapesti, — *Szántó* Albert, szül. 1876. gyáros (70. §.), budapesti, — *Valatin* Árpád, szül. 1884. műszaki tisztviselő, (70. §.), budapesti, — *Zombori* József, szül. 1890. építőmester (70. §.), budapesti lakosok.

A felvételről szóló hirdetés 1925. évi február hó 16-án kifüggesztetett.

Nevezettek felvétele ellen a Mérnöki Rendtartás 9. §-a értelmében a kifüggesztéstől számított 30 nap alatt, tehát március hó 18-án szerdán déli 12 óráig *a Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés a Kamaránál nyujtandó be és ennek címére küldendő.

Az építőipari gyakorlat jogának rendezése tárgyában a Közlöny mult számának 32. oldalán álló közleménnyel kapcsolatban — félreértések eloszlatása érdekében — megállapítjuk, hogy a Kamarában az ügyben folytatott tárgyalásokban csak kamarai tagok vettek részt, akik nem képviseltek semmiféle, a kamarán kívül álló testületet vagy csoportot.

Sajtóhibahelyesbítés. A Közlöny ezévi január hó 25-i számában a 20. oldalon a „Tagfelvétel" cimü hirdetményben „Treufeld Ferenc sz. 1888, okl. mérnök szegedi" lakos áll. ez „Freufeld Ferenc sz. 1888, okl. mérnök szegedi" lakosra helyesbítendő.

A Kamara postatakarékpénztári cheque-számlájának száma: 28844.

A Kamara Telefon-száma: József 82—85.

Egyleti közlemények

Genf, január 8. (Magyar távirati iroda). Az V. Közgyülés 1924 szeptember 25-i határozata alapján a Nemzetek Szövetsége legközelebb pályázatot hirdet Genfben megépítendő palotájára. A pályázaton részt vehet minden építész, aki a Nemzetek Szövetségéhez tartozó államoknak állampolgára. A beküldött pályaműveket nemzetközi bizottság fogja megbírálni. E bizottságnak tagjai: Joseph Hoffmann (Ausztria), Victor Horta (Belgium), Lemaresquier (Franciaország), Sir John Burnet (Nagybritannia), Muggia tanár (Olaszország) és Corl Moser (Svájc). A pályaművek díjazása céljából 100.000 svájci frankot bocsájtottak a bizottság rendelkezésére. A pályázat tervét februárban teszik közzé. A tervből ingyenpéldányt küldenek valamennyi kormány számára, de húsz svájci frank előzetes beküldése ellenében bárkinek megküldik.

Jelölő bizottság. A f. évi február hó 4-én tartott jelölő értekezlet Egyesületünk elnöki tisztségére *Buday Béla* kereskedelemügyi államtitkár tiszteleti tagot, alelnöki tisztségre pedig *Schmidt Sándor* dorogi bányaigazgatót jelölte.

KIR. MAGYAR EGYETEMI NYOMDA BUDAPEST. — SZABÓ T. ISTVÁN.

gyár gyártotta és szerelte a helyszinén, *Reiniger Hermann* állami gépgyári felügyelő vezetése mellett. A falazat átépítési munkáit előadó vezetése mellett a MÁV *celldömölki osztálymérnöksége* végezte saját regie-ben.

Az előadáshoz hozzászól: *Ruzitska Lajos*, aki az előadásnak nyomtatásban történő megjelenése esetére kiegészítését kéri, nevezetesen a régi híd történetével. Megemliti, hogy hazánkban ez volt az első pneumatikus alapozással készült híd. A Kis-Rábahíd nevét pedig *holt Rábahidnak* hívni tartaná alkalmasabbnak.

Elnök elismeréssel emlékezik meg a MÁV és az állami gépgyár körültekintő, alapos munkájáról és üdvözli mindazokat, akik ebben a munkában résztvettek, különösen pedig köszönetét fejezi ki előadónak a tartalmas és értékes előadásért s az ülést bezárja. *Dr. Janicsek József* sz. o. jegyző.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Kecskeméti Osztályának 1930 október hó 5-én tartott választmányi ülése. *Kallivoda Andor* elnök üdvözli a megjelenteket és az ülést megnyitja. *Lukács András* titkár ismerteti a központ leiratát az osztály ügyrendjének módosítására vonatkozólag, mely szerint az elnök három évre választandó, míg a két alelnök közül sorsolás útján az egyik az első alkalommal 2 évre választandó. Ugyancsak 2 évig viseli tisztségét az első évben megválasztott titkár és jegyző, valamint háznagy és pénztáros közül az, akit a választmány sorshúzás útján arra kijelöl.

Az alakuló közgyűlésen megválasztott Kádár Antal, Pászkán Mihály és Friedrich Lajos választmányi tagságukról lemondottak, helyükbe a választmány a legközelebb tartandó közgyűlésnek Dömötör Sándor (Cegléd), Steiger Ödön (Lajosmizse) és Löke Dénes (Cegléd) tagtársakat fogja ajánlani.

Titkár bejelenti, hogy *Kováts Jenő*, az osztály jegyzője áthelyezése miatt tisztségéről lemondott. A választmány eddigi buzgó fáradozásáért köszönetet mond és a jegyzői teendő ideiglenes ellátására *Varinszky Gyulát* kéri fel.

Szalay Sándor pénztáros bejelenti, hogy a kiadások 100 pengőn felül vannak, míg a bevételek összesen 25 pengőt tesznek ki. A választmány az elszámolást elfogadja és felkéri a pénztárost, hogy a késedelmesen fizetőket hívja fel fizetési kötelezettségeik teljesítésére, majd ennek sikertelensége esetén postai megbízás útján hajtassa be a tagdíjakat.

Szappanos Jenő háznagy bejelenti, hogy az első közgyülés rendezési költségeit egynéhány tagtárs volt szíves előlegezni. Minthogy a pénztárban ezidőszerint fedezet nincs, a választmány felkéri a tagtársakat, hogy az előlegezett összegeket továbbra is hitelezzék az Osztálynak.

Ezután elhatározza a választmány, hogy minden hó második vasárnapján délelőtt 10 órakor a városi mérnöki hivatal helyiségében választmányi ülést tart, a tél folyamán pedig nyilvános jellegű közérdekű előadásokat fog tartani. Az első előadás megtartására *Oltay Károly* műegyetemi ny. r. tanárt kérik fel a városfelmérési munkák ismertetésére. — Bejelentik még a következő előadásokat:

Kallivoda Andor: Az Alföld fásítása,
Ottó Sándor: Városépítés és utcák kövezése,
Dénes Samu: A Nagyállomás kibővítése.
Szappanos Jenő: A XII. nemzetközi építészeti kongresszus.
Varinszky Gyula: A vadvizek kártevései elleni védekezés.
Ráth Árpád: Talajvizsgálat, talajismertetés és műtrágyázás.
Rusz Ervin: Kecskemét város építési fejlődésének lehetőségei.

Végül elhatározza a választmány, hogy a tagsági díjak tíz százalékát az inségakció javára fel fogja ajánlani.

Varinszky Gyula s. k.

Halálozás. *Wirth József* okl. mérnök, az alsócsallóközi ármentesítő társulat tiszteletbeli igazgató-főmérnöke, a budapesti kir. folyammérnöki hivatal volt főnöke, egyesületünknek 46 éven át rendes tagja és alapító tagja, folyó évi november hó 5-én 76 éves korában Budapesten elhúnyt.

Az Energia Világkonferencia amerikai bizottsága, amelynek élén O. C. Merril áll, New-Yorkba tette át székhelyét. Pontos címe: Lexington Avenue 405, Chrysler Building, 1419—21. szám. A bizottság elnöke örömmel látja az Amerikába utazó mérnök kartársakat és szívesen áll rendelkezésükre útbaigazítással és ajánlással oly tanulmányaik terén, amelyek az Energia Világkonferencia tárgykörébe esnek. Esetleges felvilágosításokkal szívesen szolgál Verebély László műegyetemi tanár, Magyarország megbízottja az Energia Világkonferencia Nemzetközi Intézőbizottságában. *V.*—

Mosógépek bemutatása. A katholikus háziasszonyok országos szövetsége (VIII, Mária-u. 7) folyó évi *november hó 17—30-ig* mosókiállítást rendez. A kiállításon bemutatásra kerülő mosógépek legnagyobb részt külföldi gyártmányúak. — Minthogy kívánatos volna e külföldi gépeknek minél tökéletesebb magyar gyártmányú gépekkel való kiszorítása, *felhívjuk szerkesztő gépészmérnök tagtársaink figyelmét e kiállításra.* *M. D.*

Budapesti Mérnöki Kamara közleményei.

A Kamara választmányának 154. üléséről. A választmány 1930 november 7-én tartott rendkívüli ülésében több olyan fontos kérdéssel foglalkozott, amelyek a mérnökség érdekeivel szoros kapcsolatban állanak, így elsősorban a kereskedelemügyi miniszter által kezdeményezett országos villamosítási tervezettel. Elhatározta a választmány, hogy a Kamara a minisztert küldöttség útján üdvözölni fogja e nagyjelentőségű lépésért és felhívja a miniszter figyelmét néhány olyan szempontra, amelyek a tervezet elkészítésénél döntőek lehetnek. Így kéri a Kamara, hogy a bonyolult és szerteágazó munkálatok széles területét érintő tervezet kidolgozásában a szabad pályán működő, speciális ismeretekkel bíró gépészmérnökök nagyobb számban vehessenek részt, akik a tervezet egy-egy olyan részletének kidolgozásával foglalkoznának, melyben gyakorlatuk alapján különösen járatosak. Így pl. a rendelkezésre álló vízienergiák feldolgozásának, a szénenergiáknak, a földgáznak, a szükséglet megállapításának, a szükséglet mikénti fedezésének, az együttműködést szolgáló hálózat tervezésének problémáival egy-egy szakelőadó foglalkozzon, akiknek munkáját a szakelőadókból álló bizottság segítségével összefoglalnák a tervezet elkészítése céljára már kijelölt gépészmérnökök. Kéri a Kamara a tervezet lehető sürgős elkészítését és azt is, hogy az időközben felmerülő konkrét villamosítási tervek végrehajtását ne gátolja, illetve ne halassza el a miniszter a tervezet létrejöttéig.

A Kamara már több ízben lépéseket tett a tagosítások folytatása érdekében. A választmány ezúttal elhatározta, hogy ismét nyomatékosan kéri a tagosítási alap legsürgősebb dotálását, ha másként nem lehet, úgy bankkölcsön igénybevételével, a kamatoknak az érdekeltekre való áthárítása mellett, hogy e gazdaságilag óriási jelentőségű munkálatok tovább folyhassanak. A Kamara a miniszterelnök figyelmét erre az ügyre külön is felhívja és kéri tagosítási kormánybiztos kiküldését.

Az elnökség jelentést tett a választmánynak azokról a lépésekről, amelyeket a Kamara a telekkönyvvezetőknek telekkönyvi vázrajzok, megosztási, parcellázási tervek készítésétől és egyéb mérnöki teendők illetéktelen végzésétől való eltiltása érdekében az igazságügyminiszternél és a pénzügyminiszternél tett.

A választmány foglalkozott azzal a fölterjesztéssel, amelyet a Felsődunántúli erdészeti és vadászati egyesület a hazai fatermelés és a kitermelt faanyagok értékesítésének előmozdítása céljából a földmívelésügyi miniszterhez intézett. A választmány elhatározta, hogy az egyesület akcióját a maga részéről is támogatja.

A választmány elhatározta, hogy felhívja a belügyminiszter figyelmét arra, hogy egyes községi szabályrendeletek revíziójánál nem veszik figyelembe az új közigazgatási törvényt, a Mérnöki Rendtartást s a községi mérnöki állásra pályázóktól megkívánandó gyakorlat időtartamát szabályozó belügyminiszteri rendeletet. Így azután a községi mérnöki gyakorlatra vonatkozó részeikben törvényellenes és a községi mérnökök anyagi károsodására vezető szabályrendeletek látnak napvilágot.

Építészeti tervpályázatokra vonatkozóan feltett kérdéseket tárgyalva, a választmány állást foglalt abban a kérdésben, hogy kamarai tag építészmérnökök számára kiírt tervpályázaton jogosan résztvehet-e egy kamarai taggal közösen benyujtott tervvel az az építészmérnök, aki nem tagja a Kamarának. A választmány megállapítása szerint kamarai tagok számára kiírt tervpályázaton való részvételre kamarai tagnak nem kamarai taggal társulni nem szabad. Egyébként az ilyen pályázat érvényességének eldöntésére a kiíró hatóság illetékes, fegyelmi vétség gyanúja esetén pedig a fegyelmi hatósága alá tartozó személyek ellen a Mérnöki Kamara jár el.

A választmány a Kecskemét városi vágóhíd tervpályázatának bírálóbizottságába a város azon kérelmének figyelembevételével, hogy hűtőtechnikában jártas üzemi mérnök delegáltassék, tagul, illetőleg póttagul *Krencsey* Géza és *Lantos* Géza gépészmérnök, kamarai tagokat jelölte ki.

Egyebekben a választmány önkormányzati ügyeket intézett.

Tagdíjfizetési felhívás. A Kamara ügyrendjének 250. §-ában foglalt rendelkezésekre való hivatkozással, mely szerint a kamarai tagdíjakat negyedévi előzetes részletekben kell fizetni, felkérjük a Kamara t. tagjait, hogy tagdíjtartozásukat a „Budapesti Mérnöki Kamara — Budapest" 28.844. számú csekkszámlájára mielőbb befizetni szíveskedjenek.

A Magyar Reviziós Liga elnöksége Kamaránk útján is felhívja a magyar mérnököknek, mint a Kamara tagjainak figyelmét a *Reviziós Pengő*-akcióra, amely egyénenkint igen szerény áldozat árán jelentős módon segíti a Ligát minden

magyar ember legfontosabb céljának elérésében és egyben a revizióért küzdő tábort is hatalmas tömegekkel fogja növelni, mivel aki a Reviziós Pengőt megváltottta, ezzel a Liga tagjai sorába lépett. Anyagi tehetségéhez mérten mindenki egy vagy több Reviziós Pengőt váltson. (A Magyar Reviziós Liga címe: Budapest, V, Kossuth Lajos-tér 4.)

Hirdetmény a bélyegkötelezettségről. Értesítjük a Kamara t. tagjait, hogy minden a Kamarához, mint önkormányzati hatósághoz saját személyes érdekben benyujtott beadvány bélyegköteles; ilyenek pl.: tagfelvétel, a tagok sorából való törlés, fizetéshalasztás, részletfizetési kedvezmény, igazolványok kiállítása iránt előterjesztett kérvények, stb. Személyes érdekben benyujtott fellebbezésen a rendes bélyegilleték kétszeresét kell leróni.

Viszont bélyegmentes ez a Kamara tagjainak a törvény, vagy más jogszabály rendelkezéseiből folyó kötelező bejelentései: ilyenek pl.: mérnökhelyettes, címváltozás, mérnöki irodatartás, vagy esetenkint vállalt megbízás bejelentése stb., az előirányzott tagdíjak előirányzása, illetőleg kivetése ellen beadott felszólamlás és fellebbezés szintén bélyegmentes.

A hiányosan felbélyegzett kérvényekről a Kamarának jelentést kell, bírságolás céljából felvennie.

A Kamara új tagjai. A Budapesti Mérnöki Kamara közhírré teszi, hogy

a) a Mérnöki Tanács által hozott jogerős határozat folytán új kamarai tagok: 1930. évi október hó 3-tól *Englerth* Károly sz. 1880, építészmérnök, Budapest; 1930. évi október hó 17-től *Kemény* Gyula sz. 1860, mérnök, Budapest, VI, Szondy-u. 28.

b) a Kamara választmánya által hozott, jogerőre emelkedett határozat folytán új kamarai tagok 1930. évi november hó 17-től:

Berger Pál gépészmérnök, Bpest, V, Személynök-u. 9—11. — *Brestyánszky* Tibor építészmérnök, Bpest, VIII, Baross-u. 80. — *Gaul* Géza építészmérnök, Bpest, VIII, Német-u. 10. — *Illés* Aladár mérnök, Győr, Zrínyi-u. 14/a. — *Klein* László gépészmérnök, Újpest, Váci-út 40. — *Mészáros* Andor építészmérnök, Bpest, V, Kálmán-u. 20. — *Molnár* Pál építészmérnök Kőröshegy. — *Munk* Dezső építészmérnök, Balassagyarmat, Nagy Mihály-u. 13. — *Puskás* László gépészmérnök, Nagyecsed. — *Zartl* Zoltán mérnök, Karcag, Madarasi-út 38/b.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1930. évi november hó 7-én tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette:

Bauer Géza, sz. 1901, okl. gépészmérnök, Budapest, VI, Izabella-u. 69. — *Berzsenyi-Janosits* Miklós, sz. 1899, okl. mérnök, Celldömölk, Gyarmati-tér 14. — *Faltys* Ferenc, sz. 1901, okl. mérnök, Sárospatak, Régi postaköz. — Dr. *Földes* Károly, sz. 1894, okl. erdőmérnök, Makó, Kossuth-u. 4. — *Gerő* András, sz. 1896, okl. mérnök, Budapest, II, Keleti Károly-u. 29. — *Kós* Kálmán, sz. 1892, kat. mérnök, Pécs, Aidinger János-u. 20. — *Menczer* Oszkár (kápolnai), sz. 1882, okl. gépészmérnök, Budapest, II, Szilágyi Dezső-tér 4. — *Sztanó* Rezső, sz. 1903, okl. gépészmérnök, Siófok, Darányi Ignác-tér 5. — *Tóth* Sándor, sz. 1894, okl. mérnök, Hódmezővásárhely, V, Jókai-u. 72.

A felvételről szóló értesítés 1930 évi november hó 8-án kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 9. §-a értelmében a kifüggesztés napját követő 30 nap alatt, tehát 1930. évi december hó 9-én déli 12 óráig *a Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés a Kamaránál nyujtandó be, annak címére küldendő.

Hirdetmény

a Mérnöki Kamara tagjainak fenntartott munkák végzésére *külön jogosítottak*

jegyzékébe felvételről.

A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1930. évi november hó 7-én tartott ülésében alább megnevezetteket a 127.000/1929. K. M. számú rendeletben a Mérnöki Kamara tagjainak fenntartott munkák végzésére külön jogosítottak jegyzékébe felvette és részükre a hivatkozott rendelet 1. §-ának alább megjelölt pontjaiban fenntartott munkák végzésére a jogosítványt kiadta:

Némethy Zoltán, sz. 1888, Örkény; mindenféle felszíni, helyszínrajzi és magassági felmérés és kitűzés, azoknak térképezése (1. §. 9. pontból), kisajátítási és ú. n. kataszteri felmérés, továbbá tíz kataszteri holdat meghaladó ingatlan eldarabolása (1. §. 10. pontból).

Szabó Mihály, sz. 1891, Budapest; 1. §. 1., 4., 5., 7/a, 7/c, 9., 10. és 11. pontokban felsorolt fenntartott munkák.

Budapest, 1930. évi november hó 8-án.

A Kamarából kilépő tagok. A Kamara választmánya önkéntes lemondásuk folytán elrendelte az alábbi kamarai tagok törlését:

Barrois Andor erdőmérnök, Győr, — *Dimák* Ödön erdőmérnök, Balassagyarmat, — *Dóbiás* Ede mérnök, Budapest, — *Ferkó* Károly vaskohómérnök, Diósgyőr-Vasgyár, — *Franz* Alfréd György mérnök, Budapest, — *Füstöss* Ottó mérnök, Győr, — *Gábor* Rezső gépészmérnök, Budapest, — *Grosz* József építészmérnök, Bolyok, — *Hermann* Lajos vaskohómérnök, Diósgyőr-Vasgyár, — *Hoffer* Ferenc építészmérnök, Budapest, — *Józsa* László mérnök, Budapest, — *Karácson* Endre (telekfalvi) mérnök, Budapest, — *Kaufmann* Ignác mérnök, Budapest, — *Kohlbach* Emil mérnök, Budapest, — *Leicht* Ottó erdőmérnök, Rákosszentmihály, — *Myskowszky* Emil bányamérnök, Pécs, — *Ölveczky* Ferenc mérnök, Kiskunhalas, — *Prugberger* Viktor (karvai) gépészmérnök, Budapest, — *Remenyik* Ernő bányamérnök, Sárisáp, — *Tilesch* Alfréd bányamérnök, Tatabánya, — *Vágó* Dániel mérnök, Budapest, valamennyien 1930. évi október hó 17-i hatállyal. *Drechsler* Nándor mérnök, Budapest, 1930 november 7-i; *Gerenday* Dezső mérnök, Budapest, 1930 november 7-i; *Hoffmann* Sándor mérnök, Budapest, 1930 október 31-i; *Kuka* József erdőmérnök, Debrecen, 1930 november 7-i; *László* Pál gépészmérnök, Székesfehérvár, 1930 október 31-i; *Mayer* Béla vegyészmérnök, Budapest, 1930 október 31-i; *Terray* Gyula erdőmérnök, Miskolc, 1930 október 31-i; Dr. *Vitális* István bányamérnök, Sopron, 1930 október 31-i hatállyal.

Elhalálozott tagok. A Mérnöki Rendtartás 12. §-a harmadik bekezdésének megfelelő hivatalos jelentés alapján a Kamara tagjai sorából töröltettek: *Balázs* Ernő építészmérnök, budapesti lakos 1930 október 17-i; *Erdély* Ignác mérnök, veszprémi lakos 1930 október 16-i; *Klima* József mérnök, váci lakos, 1929 november 18-i; dr. *Pálfy* Móric bányamérnök, budapesti lakos 1930 augusztus 16-i; *Petrik* Dezső mérnök, nagykanizsai lakos 1930. évi július 12-i hatállyal.

Hirdetmény. A Budapesti Mérnöki Kamara Gerlach Jenő gépészmérnök 1646/4344. számú, Goldner Dezső mérnök 0040/861. számú, makkoshetyei Hetyey Géza építészmérnök 0692/1082. számú és Reich Kálmán vegyészmérnök 1191/4206. számú elveszett arcképes kamarai tagsági igazolványait, továbbá Kohlbach Emil mérnök 1885/3752. számú, Ölveczky Ferenc mérnök 1710/4945. számú és Turcsányi Zoltán mérnök 1405/3551. számú hasonló igazolványait, nevezetteknek a Kamara tagjai sorából való kilépése folytán érvénytelennek jelenti ki.

A Kamara helyisége: VIII. Scitovszky-tér 2.
A Kamara telefonszáma: József 388—18.
A Kamara postatakarékpénztári csekkszámlájának száma: 28.844.

Szakirodalom

Magyar szerzők irodalmi munkássága 1929/30-ban a technikai és ipari irodalom, valamint az ezekkel rokon tudományágak területén.

Közli: Dr. LÓSY-SCHMIDT EDE, egyleti könyvtárnok.

IX. közlemény. (CXX.)

A) KÖNYVÉSZET. (Bibliográfia.)

Sipos Sándor, az országos gazdaságstatisztikai és konjunktúrakutató bizottság gazdaságkutató irodájának vezetője: *A konjunktúra-kutatás eredményeinek hasznositása a mezőgazdaságban.* (Különlenyomat a Magyar Gazdák Szemléje 1929 decemberi füzetéből.) Budapest, 1930. 8°, 15 l. Stephaneum-nyomda és könyvkiadó r.-t. nyomása.

Enyedi Béla Docteur-Ingenieur, de l'École polytechnique de Budapest: *Analyse statistique des poutres Vierendel.* Paris, 1930. 8°, 60 + 1 l. 29 ábrával. Le Constructeur de Ciment Armé kiadása.

Vasutasok és hajósok címtára 1930. II. kiadás. Sajtó alá rendezte: *Heeger Árpád* Máv. főmérnök. Főmunkatárs: *Dr. Halász Jenő.* Budapest, 1929. 8°, 454 l. Felelős kiadó: Heeger Árpád. Fővárosi Nyomda r.-t. nyomása.

Dalmady Ödön: Budapest közlekedési viszonyairól. (Különlenyomat a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye 1930. évfolyamából.) 8°, 27 l. Kir. Magy. Egyet. Nyomda nyomása.

Berchtoldt Kázmér gróf: Alagesövezés vakondekével. Budapest, 1930. 8°, 120 l. 38 szövegábrával. Pátria irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása.

Dembitz Gyula: A villamosenergia törvényjavaslathoz. (Különlenyomat az Elektrotechnika 1930. évfolyamából.) 8°, 15 l. A Magyar Elektrotechnikai Egyesület kiadása. Weiss L. és F. nyomása.

Dr. Hollós József, m. kir. postaigazgató, közgazdaságtud. egyetemi előadó: Postapolitika. Budapest, 1929. 8°, 168 l. Szerző kiadása. Dunántúl R. T. egyetemi nyomdája Pécsett nyomása.

Vicinális dugóhúzó 1930. A budapesti mérnök- és gépészmérnökhallgatók kiadása. Lex. 8°, 80 l., számos karikatúrával. A Pátria irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása.

A Magyar Királyi Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola Évkönyve az 1928/29. tanévről. (Az intézet fennállásának CLXVI. éve.) Sopron, 1930. 8°, 102 l.

Eyssen-Szeniczey Jenő és *Bereczky Roland* okleveles gépészmérnökök: A lokomotív- és lokomobilkazánokon előforduló sérülések. A sérülések okai és javítási módjai. Budapest, 1930. 8°. 97 l. 155 szövegábrával. Szerzők kiadása. Franklin-Társulat nyomdájának nyomása.

Morbitzer Nándor

terverte az V. Ker.
Berzencei utca 48 sz.
fővárosi kislakásos
házat 1910.
Építési költs. 500,000 k.

Guthi J. Főv. alma-
nach. 1913-15. 148 l.

Morbitzer Nándor

épitész Bpest

wied

z

Magyar Építőművészet

1909. 7 ix 6. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

MDK

Morbitzer Nándor műépitész

Több műépitésszel készitette a székesfőváros kislakás-épitkezéseinél a terveket.

Liber Középitk. 24.lap

Morbitzer Nándor

épitész

l.

Erődi – Bodnár

218-l

16. kép. *Csegöldi mester 1455 körül: Ostorozás.*

Morbitzer Nándor
épitész

Kabdebo Bp.
4. l. 8. l. 11. l.

k, szives megjelenését, vagy képvi-

érem. Találkozás a főhomlokzat ár-

zeptember 25.

N é m e t h y s.k.

tanárnők.

Morbitzer Mandor

épitész

laid

Szefelslex 330. l.

Elektr. arch

n. o. 863. l.

Morbitzer Nándor

Kiskunfélegyházán Lechner Ödön szellemében igyekezett tervezni.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

54p

M

MDK

Morbitzer Sándor műépítész

tervezte az V. ker. Berzenczei utca 48 sz. alatti háromemeletes bérházat. Az épületet 1910. augusztus 1-én vették használatba.

Dr Sidó Zoltán: Budapest főváros lakásügyi intézményei
Városi Szemle, Bp. 1912. V. évf. 721. l.

Morbitzer Nándor

A budakeszi Erzsébet-szanatórium kibővítéséhez. — Tervezte Morbitzer Nándor. — Vállalkozók Közlönye, 1911. febr. 22., márc. 1. és márc. 15.

(Művészet 1911. 196-l.)

gyanus, utána nézni!

370. Ismer

A XVIII.

Férfi szobra.

Egész alakban és állva
feje egészen hiányzik, míg b
le. Haja, bajusza és körszaká
mely térden alólig ér, begom
rítja, felsőkabátjának lehaj
gombok aranyból valók és c

Alabastrom, magassága 33
téke 60 K. — Átvétetett a N
1885 április 14-én (97–885. 1
október 15-én (303–888 rgst. s

Morbiczer építész.

Művészet.1907.413.l.

Morbitzer Nándor

Muvinet 1904 - 187

- 1907. 413

- 1911. 196

Háry Gyula: Amsterdam lát
képe 206 (616), 3719 (505). — Kikötő
Velencében 206 (616), 3975 (562). —
Rotterdam 206 (616), 2297 (327). —
Zaandam 206 (616), 2296 (327)

M. D. K.

MORBITZER építész
Dénesi Társaságában

Óza-Balyok 1954-es beépítési
terve

Perczel Károly: A részletes rendezési
terv építészeti alkotás
Magyar Építőművészet 1957 (VI.) 5/6. sz.
172-174. l.

Morbitzer Nándor

épitész

A kiskunfélegyházi
városház, felépült
az I. díjat
nyert terv alap-
jan. (Schner-
Repr Ödön szellemében)

MAGYAR-EPITOMUVESZET

1929. 6. sz.

képekkel és
alapvajzzal.

PAUL LAMBOTTE
ÉS
PIERRE BAUTIER
URAK

Palais des Beaux-Arts de Budapest. Les œuvres les plus anciennes appartiennent à ce qu'il est généralement admis de dénommer l'école flamande, comportant un très grand nombre d'artistes dominés par quelques-unes de ces personnalités de premier plan dont les noms appartiennent à l'élite de l'art européen.

La Flandre et l'Italie sont les deux pôles dont rayonnent une initiation, une culture de beauté se propageant aux régions voisines et se pénétrant réciproquement par un incessant échange d'influences. Le cosmopolitisme des artistes anciens est indéniable.

Dans nos régions ceux-ci sont doués d'un sens instinctif de l'harmonie. Ils sont des virtuoses de la couleur et donc essentiellement «peintres». Ce don fait discerner leurs travaux, même lorsqu'ils les ont exécutés à l'étranger. Sous la domination des Ducs de Bourgogne des cen-

~~Fodor és Reisinger~~

Morbiczer Nándor
építész.

4

A kiskunfélegyházi takarékpénztár intézeti házának tervpályázatán az első díjat *Fodor és Reisinger*, a másodikat *Morbiczer* Nándor nyerte.

Magyar Építőművészet

1907. 11. 7. 18. l.

építőművész nyilvános pályázaton vitte el a palotai
kartársai elől.

Morbiczer Nándor MNG

épitész, II. dij

A kiskunfélegyházi takarékpánztár terv-pályázata.
Magyar Épitőművészet 1907. 11.sz. 18.o.

Morbiczer Nándor

Cédi

A kiskunfélegyházi takarékpénztár intézeti házának tervpályázatán az első díjat *Fodor és Reinger*, a másodikat *Morbiczer* Nándor nyerte.

Magyar Építőművészet

1907. 11. sz. 18. l.

[illegible] Madaras

M.D.K.

Morbitzer Nándor Mátyás épitész

Felvétele a Budapesti Mérnöki Kamarába jogerore emelkedett 1925 jan.6.

Cikk: A Kamara új tagjai

A Magyar Mérnök- és Epitész-Egylet Közlönye LIX.kötet. 7-8.sz. 44.o.

Morbitzer Vándor

épitész

tervezte a kiskunfélegyházai városháza.

Tervezte fenti à la Lechner Ödön.

Épitő Ipar

1913. 402, 403. l.

411. l (képekkel és alaprajzzal.)

) I, HOLLAND
D KÉPEK

)LLAND FESTŐ, XVIII. század
jkép tengeri kikötővel
szon, olaj, 104×139 cm. (39. szoba.)
Maszlaghy II., 431. szám.

)LLAND FESTŐ, XVIII. század
lvarlás

lvarlás
ıszon, olaj, egyenkint 46×36 cm. (44. szoba.)
brünni Volavy gyüjteményből.
Maszlaghy II., 370. és 371. szám.

)LLAND FESTŐ, XVIII. század
nélő gyermekek

ddáló fiú
, olaj, egyenkint 36×30 cm. (44. szoba.)
Maszlaghy II., 309. és 310. szám.

OLLAND FESTŐ, XVIII. század
anypénzeket mérő férfi
iszon, olaj, 85×104 cm. (43. szoba.)

Morbitzer Nándor.

építész

rod
Z.

Építő Ipar

1913. 418. l.

(A kiskunfélegyházai új városháza, képek-kel és alaprajzokkal)

Terverte Jenti.

SEYBOLD, CHRISTIAN (német festő, 1703—1768) KÖVETŐJE

Öreg férfi
Öreg nő

Papír, pasztell, egyenként 56·5×43 cm.
A San Marco-gyüjteményből.
Gerevich PA, 263. l.

STEINLE, EDUARD (német festő, 1810—1886)

Madonna Jézussal és Ker. Sz Jánoskával

Fa, olaj, 79×100 cm.
Jelezve lent balra: STE 1883.
Simor prímás rendelte a művésznél.

Maszlaghy II., 449. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20., 4. l. — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 827. l.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 249 il. — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l. — Lepold—Lippay 56. l.

STRASSGSCHWANDNER, JOSEF ANTON (osztrák festő, 1826—1881)

Dzsidás

Vászon, olaj, 25×31 cm.
Jelezve lent jobbra: Ant. Strassgschwander, 1867.
Maszlaghy II., 282. szám.

Morbitzer Nándor

épitén.

Irod

Epitő Ipar 1901.
41. 7.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

MDK

Morbitzer müépitész Bp.

Lévai Városi nagyszálló...

Vállalk. Közl. 1909. Jul. 14.

MDK

Morbitzer és Vas müépitészek

Vigadó épités Léván. Vállalkozók Közlönye,1909.
jan. 13. 5 l.

M.D.K.

Morbitzer Nándor, epitész

terveci szerint Kiszum-
félegháján épült városi
bérhárat körli a lap
egy fényréppel

Vállalkozók Lapja, Bp. 1928. XLIX. évf.
ápr. 25. sz. V. old.

Morbitzer Nándor, építész M.D.K.

tervezi a kiskunfélegyházi Constantinum leánynevelő intézetet, melyre a város kiírta a versenytárgyalást.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1914. XXXV. évf.
május 4. sz. 14. old.

Morbitzer Nándor, Epesti M.D.K.

tervei szerint közvágó-
hid épül Kiskimfélegyháza

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

dec. 10. sz. 12. old.

M.D.K.

Morvitzer Nándor, építész

500 K-ás második díjat nyert a kiskunmajsai hőrséghárs terepélyáratán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

aug. 14. sz. 13. old.

M.D.K.

Morbitzer Nándor, építész

tervei alapján Kiskun-félegháza kulturpalotát épittet, melyez emeletén szinház és muzeum is lesz.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

ort. 4. sz. 10. old.

M.D.K.

Morbitzer Nándor

Epesti építész

készítette a liskinféleghári
városház butorzatának terveit

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

jul. 5. sz. 10. old.

M.D.K.

Morbitzer Nándor

Lipesti épitész

tervei szerint épülő

hiskunfélegházi vários-

házat vállalatba adták.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI.évf.

Jul. 27. sz. 9. old.

M.D.R.

M.D.K.

Morbitzer és Vas

bpesti építészek

tervei szerint építik fel Léván a szálloda-szinház- és bérház épületeit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

Jan. 6. sz. 7. old.

Morbiczer Nándor M.D.K.

Epesti építész
második díjat nyert
a Kishunfelegyházán emel-
lendő Közgazdasági Taka-
rékpenztár székházának
pályázatán

Vállalkó ók Lapja, Bp. 1907. XXVIII.évf.

nov. 6. sz. 12 old.

M.D.K.

Morbitzer Nándor, bpesti építész

első díjat nyert a tiskun-
félegyházi központi iszola
tervpályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

ápr. 6. sz. 7. old.

M.D.K.

Morbitzer Nándor, Epesti építész

tervei szerint épül fel
Kiskunfélegyháza hörponti
elemi iskolája.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

febr. 22. sz. 9. old.

M.D.K.

Morbitzer Andor, építés

a két második díj egyi-
két nyerte el a főváros „csa-
ládi háras lakótelepre" hi-
vít ~~pa~~ házi pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1944, LXV. évf.

jan. 13. sz. 6. old.

.

Morbitzer S.

MDK

építész

A Zsolnay-gyár főbb épületkerámiai munkái 1908 után:

a bp-i Ipar-iskola homlokzati diszei /P á r t o s Gy. 1909-1910/; A kiskunfélegyházai városháza külső diszei /M o r b i t z e r S. 1910/; A szabadkai városháza oromdiszei, cimerei, párkány, vesztibulum-lapburkolata /J a k a b D. 1908-10/; a bp-i volt Párizsi Áruház homlokzat-burkolata szobrokkal/Sziklai Zs. 1910/ az Erzsébetvárosi törvényszék / Tőry E./

40.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnayógyár művészete. Pécs. 1959.

MDK

Morbitzer Sándor, épitész

a Berzencei- és Tisza -utcák sarkán létesitendő bérház épitésénél müvezető.

Épitő munkálatok a fővárosban.
Vállalk.Közlönye. .19o9.okt.6. 7.1.

Morbiczer Sándor

épitett

lásd

Művenet

1908. 64 l

Morbiczer Sándor

Müvenet 1908-64

MORDÁN PÉTER

Beszélgetés a parkban

Három idős férfi áll a Köztársaság téren, ott, ahol a sétautak összefutnak, néhány lépésnyire a mártír emlékmű mögött. Az idő enyhe, körös-körül már előbukkant a gyep, a gyermekjátszótéren nagy halmokban áll a friss homok. A fák csupasz ágain verebek ülnek; immár a hangjukat is lehet hallani, csivitelésükben ott a tavasz.

Modernvonalú babakocsik gördülnek a keskeny betonutakon; elegáns kétévesek lépdelnek apjuk mellett, jól-öltözött mamák hajolnak jól-öltözött csecsemők fölé. Már olykor érezni a nap melegét is, áttetsző kék az ég s a názak kéményéből körös-körül száll a füst.

Az egyik öreg magas és görnyedt. Fekete cipője tükörfényes, felöltőjén nincs egyetlen pihe. A másik alacsony és korpulens, halszálkás kabátjának egyik gombja hiányzik, a résen kilógnak száljának rojtjai. A harmadikon nincs sok látnivaló, legföljebb előreugró, gumóban végződő orra, amely alatt sörtés bajusz húzódik.

A görnyedt magas viszi a szót, beszédét taglejtésekkel kíséri, keze fellendül, széttárul, aláhanyatlik, hogy aztán a mozdulat újrakezdődjön.

„Fiatal koromban néhány évig Franciaországban éltem, ott másképp van ám, mint nálunk, az étteremben úgy szolgálják fel a bort, akár itthon a vizet, kérés nélkül; fillérekbe kerül, gyönge ugyan, nem csíp be tőle az ember, de azért megiható..."

„Ugyanaz mint a németeknél a sör — veszi át a szót az alacsony kövér. — Beül az ember vacsorázni, máris hozzák a nagy korsóval, semmit sem számítanak fel érte, nyilván az étel árába belekalkulálják. Aki akarja, megissza, aki akarja, nem... Ha valaki nem szereti, akár odaadhatja a szomszédjának..."

Az utolsó mondatot úgy mondja ki, mint aki arra számít, hogy állítását hitetlenkedés fogadja majd. De a másik kettő nem hitetlenkedik, fejük egyetértően bólint, mintegy ráhagyva: bizony így van ez, bizony így...

Úgy látszik, lényegében csak ezt akarták megbeszélni, mert kezet fognak és elköszönnek, az egyik indul nyugatnak, a másik délnek, csak a fényescipőjű marad a téren; tűnődve föl-alá jár, barnára pácolt sétabotja meg-megkoppan a kövön. Néha az órájára néz, de ezen a mozdulaton látszik, van ideje, nehezen múlik a délelőtt. Megáll a szobornál, figyelmesen szemügyre veszi, körbejárja, úgy vizsgálja, mintha most látná először. Megállok mellette; én is nézem a szobrot. Az öreg felémfordul, az arcán meglepődés, a szemében ismerkedési hajlam.

— Azon tűnődöm — mondja —, hogy nem kellene-e délután fölmenni a Várba.

— *Szép idő van* — szólok, és úgy érzem ez a legsemlegesebb válasz, ami az adott helyzetben elképzelhető. Az a jó benne, hogy tanácsként is felfogható, ám beavatkozásnak nyoma sem sejlik benne.

— Lehet, hogy felmegyek — feleli és ezzel el is kezdődik döcögő beszélgetésünk.

— *Gyakran sétál a Várban?*

— Nem is annyira a séta miatt megyek, ha megyek... Szeretem a szép épületeket, nekem mindegy ha régi, ha új. Most arra is gondoltam, körülpillantok a Galériában, évek óta nem jártam ott; legutóbb az Udvardy-kiállítást néztem meg... De rég volt!... Még a betegségem előtt. Magát érdekli a képzőművészet?

— *Igen.*

— Én valamikor Párizsban éltem.

— *Hallottam az előbb...*

Az arcán mosoly fut át.

— Amikor a borról meg a sörről beszéltünk?

— *Akkor. Néhány szó megütötte a fülemet.*

— Az ember sokmindenről beszél itt a téren... Különösen hűvös időben, amikor csak állni lehet, mert hidegek a padok. Hát most épp ez jött szóba. Az embernek tudni kell, kivel miről beszéljen.

— *Azt mondja rég járt a Várban...*

— Beteg voltam másfél évig. Három hete, hogy kimozdultam a lakásból. Azelőtt én egész nap mentem, fürgén mint a nyúl, megnéztem minden új szobrot, épületet, ...kiállítást... Tudja, nekem olyan szakmám volt, aminek köze van ezekhez a dolgokhoz. Megmondaná hol lakik?

— *A Barát utcában. Szép kis fás utca.*

— El ne mesélje milyen!... Harminchétben — vagy harmincnyolcban épültek azok a házak, én is dolgoztam rajtuk. Nekem a mesterségem kőfaragó volt.

— *Hány éves most?*

— Hetvenkilenc. De a szemem jó, azt elhiheti.

— *Udvardy kiállításával egy időben, ha jól emlékszem, volt a Galériában, a szomszédos termekben, egy másik tárlat is, ahol fiatal képzőművészek modern munkáit mutatták be.*

— Láttam.

— *Tetszett?*

— Rávághatnám, hogy nem tetszett, hiszen ez evidens egy öregembernél. De higgye el, jó a szemem. Na most, mint minden ilyen tárlaton, ott is voltak szép dolgok és ostobaságok is. Néha valaki nagyot akar, meghökkentőt és bugyutaság sül ki belőle. Persze csak akkor, ha a nagyotakaró tehetségtelen. Egy érett művész az persze más. Az rég eldöntötte, merre megy. Látja az Udvardy-képekre máig emlékszem. Engem ő mindig föllvidít. Szeretem a fényt, a tisztaságot. Talán a korommá függ össze, de zavar minden, ami sötét, kusza, homályos. Az értelmetlenség is zavar.

— *Mire gondol, amikor értelmetlenségről beszél?*

— Nem kívánom, hogy a festő vagy a szobrász másolja a világot. De ne is rejtse el. A modernség nem bűn, de nem is mentség semmire. Higgye el, jó és jó között nincs nagy különbség, az, amiben rokon egymással, a remekmű vagy a fércmű, az okvetlenül egy-kétezer év múltával is szembeötlik. Sokszor gondoltam arra, vajon fejlődik-e a művészet úgy, mint a technika és a tudomány. Azt hiszem, nem úgy fejlődik. Ez a szó itt semmit sem fejez ki. Mert mitől volna jobb, Leonardónál Picasso, vagy megfordítva? Semmitől. A maga módján az egyik is, a másik is tökéletes. A környezet, a világ fejlődik és kérem, a művész keresi, megtalálja a beleillőt. A közönségnek ehhez nincs olyan sok köze.

— *Hogyan?...*

— Az emberek általában a képzőművészettől az általuk ismert formák újraformálását várják és meglepődnek, ha valami mással kerülnek szembe. Mivel a festészet és a szobrászat a legtöbbünk fejében figurához, tájhoz, tárgyhoz kötődik, minden ettől elütő erős ingert okoz... Kérem, ezért, csakis ezért merí becsmérelni Picassót egy olyan ember, aki életében csak három szentképet látott. Az értetlenségét leplezi becsmérléssel. Figyelje csak meg! Egy-egy modern kép vagy szobor milyen indulatokat válthat ki bárkiből; gyűlöletet, már-már személyes sértődést. Egy hagyományos mellszobrot senki sem gyűlöl. A lovas-szobor is békében maradhat. De egy köztéren álló emlékmű, amely nem formai emlékeztető jellegével, hanem tartalmi kifejezőerejével és netán a forma megbolygatásával kíván hatni, nemegyszer dühbe hozza a nézőt, bár ez a néző nem is érdeklődik a képzőművészet iránt.

— *Tapasztalatból beszél?*

— Igen. És azt is megfigyeltem, hogy egy modern épület legyen bármily merészen újszerű, sosem kelt ekkora nehéztelést. Hamarabb megszokják, hamarabb befogadják. És kérem, tudja miért? Az épületben az emberek nem keresik az emlékeztetőt, a számukra kézenfekvő tartalmat, mert elfogadják, hogy ez a tartalom a funkció, az, hogy a házban lakni lehet...

— *Bocsásson meg, de úgy beszél, mintha a sok tapasztalat és átgondolt gondolat birtokában tenné. Honnan ez a magabiztos ítélet?*

— Hetvenkét esztendős koromig múzeumőr voltam. Már a nyugdíj után. Hallgattam, mit beszélnek az emberek. Megfigyeltem, mire reagálnak. A látvány az olyan dolog, ami mindenkiben érzelmet ébreszt, állásfoglalásra kötelez. És az ízlés nem a képtárakban alakul ki, hanem a látványtól, a környezettől, a tárgyak és épületek jelenlététől. Egy fiatal ezért fogadja el könnyebben és egyszerűbben a modern művészetet, mint egy öreg. Persze, nem minden fiatal... és nem minden öreg... És ez a különbség nem nemzedéki különbség, csupán a világ változását fejezi ki...

Mordán Péter kőfaragó, múzeumőr hetvenkilenc éves.

Kristóf Attila

Fiatalok az iparban és egy nyitott társadalomban

Beszélgetés Gazsó Ferenccel

A Társadalomtudományi Intézet szovjet, csehszlovák, lengyel, bolgár és NDK-beli kutatóhelyekkel együtt 1978-ban a hat országra kiterjedő összehasonlító vizsgálatot folytatott az iparban dolgozó ifjúság körében. Hol tartanak az anyag feldolgozásában?

— Választ tudunk adni a társadalmi szerkezet újratermelődésének lényeges összefüggésére, hogy milyen új irányzatok észlelhetők a mobilitásban — az osztályok és rétegek közlekedésében — két nemzedék között és egy generáción belül.

Hosszú ideig feltételezték, hogy az extenzív gazdasági fejlődés végeztével — amely valóságos belső népvándorlással járt, és embermilliók nemcsak lakóhelyet, hanem foglalkozást, osztályt is cseréltek — a mozgás lelassult. Vége az úgynevezett „kiemeléseknek" is, a fiatalok az iskola elvégzése után és aszerint, hogy milyen fokon végeztek, helyezkednek el.

— Ezt a feltételezést több kutatás megcáfolta, így a miénk is. A társadalmi mobilitás egészében nincs alapvető változás. Az a következtetésünk, hogy a rétegváltás mértékét és esélyeit nem csupán a társadalmilag-gazdasági folyamatok, hanem egyebek között *az emberi igények, az egyenlőséghez fűződő értékképzetek* is meghatározzák. A különböző társadalmi rétegek közötti mozgást elsősorban az oktatási rendszer közvetíti. Nem csupán tagozódásával — jelesül, hogy aki elvégzi az egyetemet, az a származásától függetlenül magasabb beosztást remélhet —, hanem úgy is, hogy az eltérő származásból adódó eltérő mobilitási esélyeket tudatosan alakítja.

A mindennapok nyelvére fordítva például a fizikai munka becsületére nevel, és eléri, hogy a betanított munkás lánya ne szakképzetlen irodai, hanem szakképzett üzemi dolgozó legyen.

— Magyarországon a vizsgálat idején az iparban dolgozó fiatalok *'70 százaléka* más társadalmi-foglalkozási réteghez tartozott, mint a szülei. Ez elsősorban a termelési szerkezet átalakulásának a következménye. A gazdaság intenzív fejlődése kihat a foglalkozások összetételére és megoszlására is. Az átalakulást jellemzi: a szakképzettség megkövetelése mind a fizikai, mind a szellemi munkakörökben, s a fizikai munka bizonyos visszaszorulása és a szellemi előrenyomulása.

Menettérti jegy

Vajon kihasználják-e esélyeiket a magyar fiatalok? Hiszen ma is sokan állnak munkába szakképzettség nélkül? Kivált a lányok.

— Adataink szerint nagyobb a szakmunkások és a szakképzett irodai dolgozók aránya, mint a szakképzetleneké. Egyebek között azért, mert menetközben fordítottak a sorsukon. A foglalkozási szerkezet társadalmi csoportban maradt, amelyből származott, csak később foglalkozást változtatva lépett át egy másik rétegbe. Például egy fiú — úgy, mint az apja, anyja is — szakképzetlen irodai dolgozóként kerül a gyárba. Keveset keres és sokat unatkozik. A gyár azonban termékváltásra készül és érettségizett fiatalokat vesz fel, hogy megtanulják az új szakmát. A fiú jelentkezik, és megbecsült szakember lesz.

Tehát hozzáadott valamit a szülői ház „útravalójához".

— A második fogalom, amellyel dolgozunk: *a visszatérő mobilitás.* A gyerek értelmiségi családból származik, és érettségi után szakmunkástanulóként helyezkedik el. Munka mellett, esti tagozaton diplomához jut. Ily módon visszakerül abba a társadalmi csoportba, ahonnan elindult.

Olyan, mintha menettérti jegyet váltott volna.

— Ne ragadjunk meg a példánál. A szakma- vagy munkakör-változtatások egyrészt a népgazdaság igényeihez igazodnak, másrészt korrigálják a pályatévesztést. Ma is léptennyomon halljuk, hogy a dolgozók egy része más vállalathoz, esetleg más népgazdasági ágazathoz került, lakóhelyét is megváltoztatta. Közérdekből és saját érvényesülését szolgálva. Mindez elsősorban a fiatalokat érinti.

Melyik a nagyobb méretű: a hozzáadott vagy a visszatérő mobilitás?

— A kutatási eredmények azt bizonyítják, hogy a két mozgás kiegyenlíti egymást. A visszatérő mobilitástól egy réteg zártabbá, a hozzáadottól pedig több társadalmi csoport nyitottabbá válik. Tehát a teljes mobilitást nem fékezi, és a különböző társadalmi rétegek közötti közlekedéshez is szabad az út.

Kitörés

A fiú vagy lány egy társadalmi csoport tagjaként szülei nyomdokain haladva belép a gyárba. Melyik az a társadalmi-foglalkozási réteg, amelyből főként kitörni igyekszik?

— Az ifjú segédmunkásoknál érvényesül leginkább a hozzáadott mobilitás. Nem csupán azért, mert a műszaki fejlődés egyrészt feleslegessé teszi a munkájukat, másrészt szakképzettséget követel. Nem. A vizsgált fiatalok táborában *a segédmunkások a legelégedetlenebbek.* Az apák még elfogadták a munkásrétegek közötti egyenlőtlenséget, a fiak már tudatában vannak a különbségeknek. S nem a jobb keresetért lesznek betanított munkássá vagy tanulnak szakmát — mert lehet, hogy kevesebb lesz a pénzük —, hanem a megbecsültebb társadalmi státus kecsegteti őket. Aki elhagyta a segédmunkás réteget, az nem tér vissza oda többé. Másként viselkednek a betanított munkások gyerekei. Ők visszaáramlanak oda, ahonnan elindultak, ha például tanult szakmájuk nem elég kelendő, vagy nem találják meg sebb a kilépés a szakmunkások rétegéből, mint a segédmunkások esetében. A szellemi foglalkozású csoportok aránya viszont *tíz százalékkal nőtt.* Két irányzat érvényesül tehát: az egyik a fizikai dolgozók átáramlása a szellemi munkaterületekre, a másik a szakmunkások elenyésző részének visszalépése a betanított munkások és a segédmunkások rétegébe.

Mi jellemzi a szellemi foglalkozású rétegeket?

— Az egy nemzedéken belüli mozgás nagymértékben visszatérés a szülők társadalmi csoportjába. Ezt lehetővé teszi az esti és a levelező oktatás kiterjedt volta, amellyel az értelmiségi családból származók jobban tudnak élni, mint a munkásgyerekek. Itt jegyezném meg: akár az egy generáción belüli, akár a két nemzedék közötti mobilitást vizsgáljuk, a fizikai dolgozók gyerekeinek jóval kisebb az esélye az értelmiségivé váláshoz, mint a szellemi foglalkozásúaknak. Társadalompolitikai gond, hogy az esélyszorzók az elmúlt években alig változtak.

Aki szakértelmiségként kerül az iparba, az föltehetően nem változtat munkahelyet.

— Ezt nem mondhatnám. Magyarországon 14 százalékuk található más pályán, mint munkábalépésekor volt. Ennek sokféle oka lehet. Olyan szakmára specializálódott, amelyre a gyárban nincs szükség.

A zenei közműve
mérte fel a KÓT

A KÓTA — teljes nevén a Kórusok Országos Tanácsa — szombaton a Fészek művészklubban tartotta közgyűlését. *Maróti* Gyula főtitkár beszámolójából kitűnt, hogy a közművelődési törvény kedvező hatásának eredményeként *megélénkült a kórusmozgalom.* A mozgalom részint az önművelődés lendítője, részint pedig a zenei kultúra térhódítását szolgáló eszköz. Az amatőr együttesek az országban sok helyütt szinte egyetlen közvetítői az élő zenének, műsoraikkal számottevő szerepet játszhatnak a zenei kultúra terjesztésében. *Fölbecsülhetetlen a népdalkörök szerepe zenei anyanyel-*

Tévéműs
a pártkongresszus és ápr

Az MSZMP XII. kongresszusának és felszabadulásunk 35. évfordulójának előkészületeiről a következő hetekben műsorokat sugároz a Televízió. Politikai adásaiban portrékat ad a kongresszusi küldöttekről. *Számvetés* címmel ötrészes sorozatot készítettek a tévé munkatársai az ipar, a mezőgazdaság, a közlekedés és szállítás, a szociálpolitika, valamint a tudomány és a kultú-

M.D.K.

Morcz (Moravecz) Gergely, ács

nevét az egri adokönyvek
1756-ban és 1761-ben említik

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 371. old.

MORCZ /Moravecz/ Gergely egri ács. A egri adókönyvekben 1756-ban, valamint 1761-ben találkozunk nevével.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Móré Mihály

Rajzok i rézkarok

Alföld 1984/7

Mordinij Ignác

önöntő Bentereebánya

l.-

Mihalik pesti önmüves

32. l.-

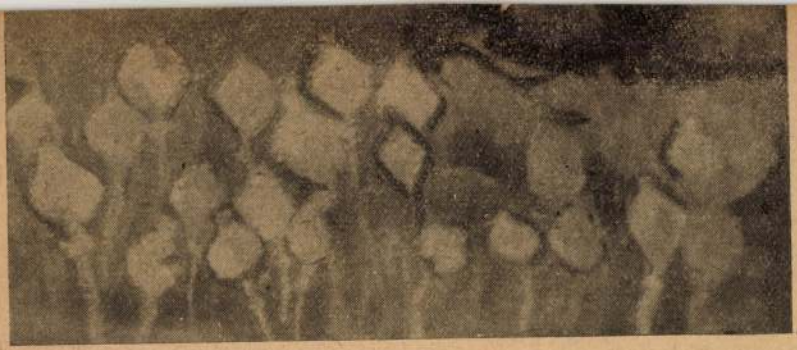

Z. Gács György: Tanya.

Mordini József

cionöntő 1652-
körül Besztercebányán.
Egy műve az alábbi
muzeumban

Kat Bratislavy
298. l

MDK

Mordvek Samu festő

A pozsonyi honvédkerület bevonult művészeinek a háboru által sujtottak támogatására rendezett kiáll. Pozsony, 1916.

Mordvinov, építész MDK

munc:

A városi főépítének összövetségi érte-
kezlete. 1953. Elvcél: felhasználja a nerző.

G yárfás Iván: A tömeges lakásépités városépitési
vonatkozásai.
Bp.1954.

41. l

MDK

Moré Csaba rajzoló diák

a II. kerület Labanc-úti iskola tanulója

Szovjet Küldöttség látogatása a tsz-ben című rajza szerepel a fővárosi általános iskolák [redacted] rajzkiállításán.

Oelmacher Anna: A fővárosi általános iskolák Rajzkiállítása.

Nők Lapja, Bp. 1953. április 16. [13. l.]

M.D.K.

Moré Gábor

pásztor Jaragó

ill. 107.

Fél-Hofer-Csilléry: Hungarian peasant art.
Bp. 1958, 31

Móré László

Szerepelt a tárlaton.

"Korcsolyázók"

"Március"

Tóth Béla: A II. tavaszi tárlatról. A Hajdu-Bihar Megyei Képzőművészeti Csoport kiállításáról.
Alföld. 1963. jun. 76-78.l.

M.D.K.

Móré Mihály
festő

Kiállításán szerepel: Csokonai c. olajfestménye, a „Libikoka" és a „Korcsolyázok" c. művei, valamint a „Hordárok", a „Sárhányeresztés" és a „Ketten" c. festményei

Ferriges Kálmán: Móré Mihály festőművész kiállítása Debrecenben.

Művészet, 1964. junius - 41 kep.

mak

More József

Shintén faragó pásztor (Felső-Tiszavidék-)
és alföldi zarudizítés mestere

Skolnoky Lajos: A Népr. Muzeum 1961 évi tárgyjütés
Népr. Muzeum Évkönyve 1962. 208

MDK

MorÉ

Szerepelt a három megye – Szolnok, Bács-Kiskun, Hajdu-bihar - táràtán.

Koczogh Ákos: Tavaszi Táràat./1964/.

Szolnok Megyei Néplap.

MÓRÉ KRISZTINA

Hajdú-Bihari Napló

1998. VII.1.

Móré Krisztina grafikáinak kiállítása július 23-ig tekinthető meg **Debrecenben**, a Fókusz Könyváruházban (Hunyadi u. 8–10.).

ettel:

Dr. Marosi Ernő
az OTKA Társadalomtudományi
Kollégium elnöke

Móré Mihály
festő

M.D.K.

A „Debreceni népi együttes", a „Hajdú szoboszlói" vízkarcai, „Horgászfiúk és „Kéverahók" műsrajsa „Ezüklő-gyermekek", „Március", „Julius" c. linoleum metszetei szerepelnek a tárlaton

Fenyes Kálmán: Móré Mihály festőművész kiállítása Debrecenben

Művészet, 1964. junius – 41 kap.

Móré Mihály
festő

M.D.K.

Méltatás

B. Supka Magdolna: A békéscsabai „VI. Alföldi Képzőművészeti Kiállítás"

Művészet, 1963. szeptember – 46 kép

Móré Mihály

Dolgozott a Debrecenről készült grafikai albumban.

Hajdú-Bihar megyei Nn. 1967. aug. 12.

Móré Mihály

Csoportkiállításon szerepelt Hajdúszoboszlón

Hajdú-Bihar megyei Népújság 1967. máj. 21.

MDK.

Móré Mihály

Kiállitási kritika /Sz.Kürti Katalin /

Alföld 1967 jun.p71.

Móré Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG
1957 MÁJ 21.

1021

Egy földrésznyi a lehetetlenből

Az elmúlt héten zárult Móré Mihály gyűjteményes kiállítása a Medgyessy teremben. A tárlat, ha nem is ölelte fel a debreceni festő eddigi munkásságát, anyagában és jelentőségében mégis alkalmas néhány kérdés megfogalmazására.

1

Az egyik: Móré Mihály festői, alkotói felfogása nagyon emberközpontú. Ez véleményem szerint nemcsak abban mutatkozik meg, hogy modelljei a mi arcvonásainkat viselik, hanem abban is, aminek művészi, tehát esztétikai titka van. A költészet tájairól próbálok közelíteni e gondolat, illetve tény igazságához. József Attila, művészi és emberi magatartását összegző versében saját költészetére vonatkozóan leglényegesebbként ezt fogalmazta meg: „Költő vagyok, mit érdekelne engem a költészet maga." Nos, én valahol Móré Mihály festészetének a lényegét is ebben látom. Pontosabban fogalmazva ebben érzem varázsának, művészi adottságának a titkát itt keresem és itt próbálom megérteni. Hogy mire gondolok? A vers példájánál maradva arra, ami a továbbiakban a teljesség felé tárulkozva ebben összegződik: „A mindenséggel mérd magad."

Azt hiszem Móré Mihály festészetét és emberi pályaképét ismerve nagyon is helyénvalónak kell elfogadni ezt a párhuzamot. A mindenséghez való közelítésnek ugyanis legjárhatóbb útja az ember titkainak keresése és megértése. Nemcsak elvont, hanem konkrét, azaz a hétköznapi valóságban is. A tárlat bizonyította is és igazolta is, hogy lehetséges és meg is valósítható ez az arspoetica.

2

A másik: ha a képek tematikáját vizsgálom, szigorú következtetésekre jutok. Móré Mihály, aki meggyőződésem szerint nagyon is érti és ismeri az élet örömét, szívesen és gyakran fordul az öregkor ábrázolása, megjelenítése felé. A kiállított képek között is hány és hány variáció található. Hálókötöző, Öregasszony kecskével, Hordárok, Öregség, hogy csak a legjellegzetesebbeket soroljam fel, s ha az ember élményei alapján próbál következtetni, mindennél jobban arra kell gondolnia: az élet végső összegzésében mindannyiunkat a csend áhitatával, a bölcsesség adományával jutalmaz meg. Mert mindaz ami fájt, bántott, keserű volt, valahol egyszer mégiscsak kikristályosodik bennünk és ha másképp nem, hát emlékeink tartalmát megőrizve tanulságot is jelent az emberiség számára.

De tematikailag ott van és igaz ennek az ellentéte is. A Kenyérszegő, a Kapáló hiteles és művészi dokumentuma a szinte már-már himnikus életszeretetnek. Pedig a képek nem is mozgalmasak, pontosabban csak egy mozdulata van mindegyiknek. De az a mozdulat az emberiség legősibb és legjelképesebb mozdulata. Áhitat van benne, várakozás és én még azt is hozzáteszem, hogy élet és termékenység. S mi mindannyian ebből a mozdulatból vétettünk, s hogy ez a mozdulat a kiteljesedéstől a befejezettségig milyen vonulatot jelent, arra is itt van a képek tanulsága.

Móré Mihály: AVIATIKA (lino)

A harmadik élményem, amiről szólni akarok még, az talán ennyiben foglalható össze: a valósághoz való viszony nemcsak tematikában, hanem színeiben is értékmérője e festészetnek. Most persze sokan azt gondolhatnánk, hogy ez túlságosan is ragaszkodás a naturalizmushoz. Szerintem azonban erről szó sincs. De arról igen, hogy érzésem szerint minden szuverén alkotónak meg kell szenvednie, ki kell kevernie a valóság palettáján is a maga színeit. Móré Mihálynál ez a színvilág még nagyon észrevehetően dúsítva van a köznapi dolgok gondjával és árnyalatával, de egy-egy felvillanás már azt is érzékelteti, hogy oldódik az ember is, a lélek is, és keresi, mert fogékony rá, a derűsebb harmóniákat.

3

A derűsebb harmóniák nemcsak álmainkhoz, mindennapjainkhoz is hozzátartoznak. A teljesség birtokbavétele mindannyiónk számára ott kezdődik, amikor vágyainkkal és igényeinkkel — művészetről van szó — a naponkénti küzdelemre szánjuk el magunkat. Sikerül, nem sikerül? Az igény s a célkitűzés a fontos. S az a vígasz, ami Móré tárlatának is végső összegzése lehet: „Ha lehetetlent nem tudtuk lebírni, volt egy szent szándékunk, gyönyörűen írni." Az ember sohase bírja le a lehetetlent. De szándékával mindig elhódít abból egy földdarabot. Móré Mihály kiállításával ebből hódított el egy földrésznyit s azt úgy adta át nekünk, mint a művelhető csillagokat.

Boda István

nwald Béla

1940)

„finom naturalizmus" francia változatával. E piktúra végső szakasza nála is a határoló vonalakat hangsúlyozó dekoratív művészethez vezetett. Itáliai útja azonban más irányba sodorta. A klasszicizmus hatása meglepetésszerüen a plain air mesterét újra a galeria színek, a zárt formák világához vezette. Mintha Iványi Grünwald ecsetjével az Örök Város elfeledtette volna jó időre a napfénybe merített Nagybányához kötődő hazai emlékeit. Ez az alig érthető eltávolodás egy évtizedre zsákutcába juttatta a saját stílusáért viaskodó mestert, aki soha többé nem tudott az 1902-ben festett *Itatás*, s az 1903-as *„Tavaszi kirándulás"* magaslataihoz eljutni. Messze elfordult a kiforrt stílusára oly jellemző *„Három királyok"*-tól, s a dekoratív felületet erősen kiemelő Gauguin modorú piktúra foglalkoztatja *(Fürdés előtt, Zsuzsanna)*, majd egyre részletezőbbé válik, szinte az akademizmusig visszakanyarodva.

Valamelyest a hazai tájakkal, levegővel való kapcsolata ihletik túlfűtött, romantikus szemléletű képekre, amelyekkel azonban már nem tudott lépést tartani a magyar festészet korszerű fejlődésével. Iványi Grünwald piktúrájának eme utolsó kisebb értékű szakasza ellenére is kiemelkedő jelentőségű mester. Azok élvonalából való, akik a magyar képírás sorsát jóideig meghatározó nagybányai stílust megteremtették.

Dr. Tóth Ervin

VIZSGÁK
JSBAN

nyos, illetve formailag nem kielégítő minősítéseket kiegészítésre visszaküldik a közép-

Megjegyzés

AZ EGYETEMI SZÍNHÁZI ESTÉKRŐL

Kár lenne hallgatni róla, éppen az ügy érdekében, hogy az idei egyetemi színházi esték nem váltották be a reményeket, holott a program alapján nagy várakozással néztünk elébe.

Nézzük a tényeket! Az előzetes program nyolc műsort ígért, köztük irodalmi színpadi produkciókat, zenei rendezvényeket, színházi előadásokat, két külföldi együttes fellépését. Sajnos már a nyitórendezvényen, az Orvostudományi Egyetem Irodalmi Színpadának bemutatóján szembetűnő volt az érdektelenség. A „Bartók a zenében és a költészetben" című műsor sem járt jobban: több volt a szereplő, mint a néző. A következő előadás, a lublini Gong II. színház fellépése elmaradt, a lengyel egyetemisták nem érkeztek meg. A jyväskyläi egyetemi színház bemutatója gyér érdeklődés mellett félórás késéssel kezdődött. A néző hiába várta a plakáton ígért címlapot, amely a darab szinopszisát és a szereposztást lett volna hivatva tudomására hozni, nem kapta meg. A szóbeli ismertetés nem pótolta a műsorkalauzt.

Lehetne azonban folytatni tovább a rendezés hiányosságait, például azzal, hogy a „Zsugori telhetetlen fösfény" ember május 6-ra hirdetett bemutatója elmaradt, s bár a vasárnapi jó színvonalú előadás iránt az egyes műsorok közül a legnagyobb érdeklődés nyilvánult meg, ez a közönség még mindig kevésnek bizonyult a szabadtéri színpad nézőteréhez képest. Minden egyes rendezvényre szinte kivétel nélkül rányomta a bélyegét az érdektelenség.

De hát hol volt az egyetemi ifjúság a saját rendezvényeiről, kérdezheti ezek után bárki, s ez az én kérdésem is. Hol volt? A kérdés annál inkább jogos, mert nem ez az első eset, amikor voltak, abban az időszakban még nem jelenthetett kiesést egy-két színházban töltött este. Vagy ha igen, miért változtatta meg a rendezőség a színházi esték korábbi időpontját, azaz miért kerültek át a rendezvények őszről tavaszra? Ha valakinek, úgy a rendezőségnek tudnia kell, hogy melyik a legalkalmasabb időpont, hiszen a közönségbázist elsősorban az egyetemi ifjúság kell hogy képezze.

Vagy a műsorban volt a hiba? Nos, a műsorok többsége kellő színvonalon mozgott. Ennek ellenére úgy gondolom, nem volt eléggé szerencsés a válogatás sem. Úgy látszik, hogy ennyiféle műfaj és bemutató nehezen hozható közös nevezőre, s a túlsúlyban levő irodalmi színpadi produkciók egy kissé háttérbe szorították az egyetemi színházi esték színházi jellegét. Mindez azonban nem lehet magyarázat az érdektelenségre, hiszen ha minden egyetemista csupán egyetlen produkciót tekint meg, a helyzet másképpen alakul.

De hol volt a város színház iránt érdeklődő közönsége, és hol voltak a középiskolások? — folytathatnám tovább a kérdések sorát. Távollétük azt bizonyítja, hogy körültekintőbb szervező munkára lett volna szükség a rendezők részéről. Bizonyos azonban, hogy az elmaradt műsorok sem tettek jót a rendezvénysorozat hírnevének.

A tényeken már nem lehet változtatni, de a tényekből okulni — igen. Sőt, szükséges. Nem szabad, hogy elsorvadjon az a komoly és szép kezdeményezés, amely más körülmények között külön színfoltot jelenthet Debrecen kulturális térképén. A rendezőknek nem szabad megfeledkezni arról, hogy az egyetemek az egész város előtt vizsgáznak, s nem mindegy, hogy ez a vizsga milyen eredményt hoz. Másfelől viszont az egyetemi színházi esték Debrecen nyári kulturális programja keretében zajlottak le, tehát a városnak sem lehet közömbös a színházi esték rangja, sorsa.

Bakó Endre

---

gyobb növénycsoportokat és bát-ívág a sűrűbb labodaligeteknek on tetszett neki a nő leplezetlen s, ami akkor nyilvánult meg, megpillantotta a virággal csak-esen beborított réteket. Ezért a felelt.

ndtam én magának, hogy a vonat ól a pusztának csak kietlenségét, ét veheti észre és figyelheti meg r. Közel kell kerülnünk hozzá, épségét és melegségét is megláshondotta kissé oktatólag. Önkén-

1967 MÁR 16

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

velődési házában.

— **Móré Mihály** festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás március 15-én Derecskén.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály

HAJDU-BIHARMEGYEI
NÉPUJSÁG

1967 JAN 29

1021

Móré Mihály: TÖVISHÚZÓ

i rakodómunkástól
— szóval mindent.
t. És egy keleti me-
sillatát hordta: fa,
aj és méz.
lelőtt három szagot,
agot árasztotta a kis-
igen lelkiismeretes
z áhitat előtti pipa-
lat, kiskertillat a va-
lástól az áhitat alatt
ag egy kőkemény
sától az áhitat után.
a vasárnap délelőtt
rtása, emiatt feküdt
ska.
gacsos műmézkocka
na fogcsonkok mö-
erőteljes zörgéssel
a zsírtól tarka, tin-
masztotta négyszög-
k segítségével állt
lakkozott bőrszíjért
a két szót festettek
olvasható betűkkel:

ól a jobba tolta a
Soboda őrmester
elte a bal lábát, és
t: második ellenőr-
iszas celláig.
Nyolc óra negyven

csendben békésen
gén felhangzott a
elemdús lépés (mely

Az egye
fogytiglan
alatt. Ez
szennyved
vasárnap
rendszere
régi újság
fiak beszé
ra tépte
Ezeket a
be a kémlelőnyíláson. Minden cella 34-et kapott. A következő vasárnapig. Vécépapírnak. Átfutották a nagy államférfiak beszédeit, aztán elhasználták a beszédeket. (Kultúrált állam tagjai voltak.)

A tizenhetes sem fektette fülét a cella ajtajára, hogy meghallgassa a vasárnapi beszélgetést. Ő ugyanis sírt. Tizenhat éves volt és sírt. Vasárnap volt, börtönben ült — biciklit lopott. Könnyek nélkül, vigasztalanul, hangtalanul sírt. Az emberiség összes, nagyon nyomorult bánata körözött metszően csengető bicikliken a cella összefirkált falain: biciklik — biciklik — biciklik — órák hosszat csilingeltek körülötte. Sírt, mert otthon is vasárnap volt, lepényt ettek és rá gondoltak. Rá gondoltak, isten a tanúja, csakhogy lepénnyel a kezükben. Ezért sírt a tizenhetes vasárnap reggel nyolc negyvenkor és nem tapasztotta fülét a cella ajtajára.

Hát a kilences? A kilences nem tartotta az ajtón a fülét, mert a szája volt ott. Mint minden vasárnap reggel. Ekkor egy sürgős ügyben kellett beszélnie a szakasz főnökével, Soboda őrmesterrel.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Moore Henry

1962 OKT 11

NÉPSZABADSÁG

A középkori magyar művészet kiállítása Londonban

1962 10 11

Már megjelentek az angol sajtóban az előzetes híradások, méltató cikkek a *Középkori magyar művészet* címmel október 10-én nyíló reprezentatív magyar kiállításról. A bemutató színhelye a *Victoria and Albert Múzeum*, a szigetországi tárlatok egyik legrangosabb fóruma.

A kiállítást a magyar—angol kulturális csereegyezmény alapján rendezik, mintegy viszonzásul a Budapesten nagy sikerrel bemutatott *Henry Moore-tárlatért.* (Ismeretes egyébként, hogy ez év májusában is láthatott már a londoni közönség egy magyar művészeti tárlatot — akkor XX. századi anyagból.) Most mintegy 250 becses műtárgy a IX. századtól a XVII. század második feléig terjedő kor művészetét reprezentálja: a honfoglaló magyarság, a román kor, a gótika és a reneszánsz kultúrtörténetét. Ezek a műkincseink (a mostaninál kisebb számban) eddig csupán két alkalommal voltak külföldi kiállításon, két évvel ezelőtt a svájci Neuchatel városában, tavaly pedig Párizsban.

... hogy gondolod, hogy csak úgy lök-

A Magyar Horgász sz
ségébe sűrűn érkeznek a
halak fogásáról szóló l
lók.

Ezek közül kettő:
György (Békéscsabai HE)
sa segítségével 3 órai k
után 56 kg-os harcsát szá
lius 9-én reggel. A harcsa
hosszú volt, s mintegy
éretlen ikrát találtak benne. Szabó *Lajos* gyomai horgász a Hár-

gyűjtés

teljes magyar gyűjteményét végrendeletileg a budapesti Bélyeg-

soroksári Duna-ágba kihelyezésre kerülő pontyivadékok zöme 30—35 dkg körüli lesz, de kisebb mennyiségben 7—8 dkg-os, valamint méreten felüli pontyokat is kihelyeznek. Az IB október 21-én Tasson ülésezik, s 22-én megtekinti a kihelyezést (ezért 21-én éjszakára az egyesületek ne adjanak senkinek tassi beutalót, mert a tanyán nem lesz szabad

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

1967 DEC 31

1021

Móré Mihály

Békében boldog újévet!
(Móré Mihály metszete)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1021

Móré Mihály: Favágó

Nem vagyunk babonásak?

Az atom „fekete má

Nyugaton többnyire kigúnyolják az ázsiai és afrikai népek hiedelmeit, babonáit. Sokan mulatságosnak tartják, hogy a burmaiak szombaton nem mernek fejet mosni, *Zambiában* pedig a bőséges gyermekáldás érdekében egyesek tojást fogyasztanak.

A valóságban azonban Nyugaton virágzik legjobban a babona.

Ez az embereket annyira elbátortalanította a társadalmi és gazdasági problémák komplexuma, hogy mind gyakrabban fordulnak irracionális megoldások felé, és széles körben terjed a *„fekete mágia"*.

Nyugaton még mindig virágzanak a középkori előítéletek, amelyek talán soha nem fognak megszűnni. Érdekes, milyen sok új hiedelem terjedt el a *„repülő csészealjakkal"* és azzal az *„elmélettel"* kapcsolatban, amely szerint az atomkísérletek idézik elő az esőt és a hóesést, s a kísérleti robbantások megszüntetése aszályokhoz vezetne.

Korunkban aligha akadnak babonásabb emberek, mint a hatalmas, modern repülőgépek pilótái.

Felszállás előtt gyakran keresztet rajzolnak a rögzítőszíjakra, vagy az indulás előtti futómű kerekeire: egy régi hiedelem szerint a nyál — áldozat az isteneknek.

Az elektronikus számítóberendezésekkel dolgozó emberek között is virágzik a babona.

A fiatal programozók lajdonságokkal ruházzák fel a gépet.

A *Coca-Cola* részvénytársaságnál *Atlantában* dolgozó 25 éves *Tom Alison* meggyőződéssel állítja, hogy gépének *„nőies jelleme" van. „Mindig félbeszakít engem, méghozzá a legalkalmatlanabb időben"* — panaszkodott a fiatal szakember. Egy *Los Angeles-i* programozó nem szívesen helyez kék színű lyukkártyákat a gépbe. Úgy véli, hogy a rózsaszín *„jobban illik hozzá"*.

Az *„Apolló"* elnevezésű kozmikus program egyik vezetője elítélően nyilatkozik a babonáról — egy-egy rakéta fellövésekor mégis mindig fehér mellényt, űrhajósok kozmikus repülése alatt bordó mellényt visel, a repülés sikeres befejezése után pedig aranynyal átszőtt brokát mellényt vesz fel.

Az űrhajózási szakemberek többsége hisz a „Murphy"-törvényben:

„Ha valami egyáltalán előadódhat, az mindenképpen előadódik, méghozzá a legalkalmatlanabb időpontban.."

Amikor egy kaliforniai tudóstól megkérdezték, létezik-e egyáltalán ez a *„Murphy professzor"*, a tudós így válaszolt: *„Természetesen, ugyanúgy, mint a Mikulás"*.

Sok régi babona új formában születik újjá.

Chicagóban „bűvös kristálygömböket" árusítanak 23 dollárért, amelyek *„megmutatják a jövőt"*. Egy New York-i elektronikusszámítógép-gyár *„mellékesen" „egyéni horosz-*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP
1960 JAN 12

1021 Móré Mihály

Móré Mihály: VÁSÁR

Nézőpont

MELLÉKÜZEM

Másfél-két esztendeje egyike a legtöbbet emlegetett szavaknak, s egyike a legtöbbet *vitatott* fogalmaknak is. Ellenérzések és helyeslések gyűjtőpontja, a végletesség — semmit, mindent — kicsiholója. Semmit, mindent, azaz: *semmiféle* melléküzemmel ne foglalkozzanak a termelőszövetkezetek, tegyék csak dolgukat a földeken a tagok, az állattenyésztésben, a kertészetben, azaz „a mezőgazdaságban", illetve foglalkozzanak kedvük szerint *mindennel*, ha az hasznot hoz, növeli a közös és egyéni jövedelmeket. Nehéz, fene nehéz úgy látszik a józan középutat megtalálni. Mert igaz, sok melléküzem működik sikerrel, haszonnal, tisztességesen, a törvény betűjét és szellemét egyaránt megtartva, ám az is igaz — hiszen alig múlik el nap egy-

emlegetve, melyek nem érvényesek a zetre... Olyasfajta zások is hallhatók, üzem a munkaerőhiány miatt *kiszolgáltatottja* a szövetkezeti melléküzemeknek, örülniük kell, ha elvállalnak tőlük valamilyen kooperációt, bérmunkát. Ahelyett, hogy arról beszélnének: a munkaerőhiány *ellensúlyozására* miként kívánnak gépesíteni, szalagokat szervezni, a belső anyagmozgatást korszerűsíteni stb., stb. Mert az éremnek — hisz' oly sokat emlegetjük — két oldala van.

Ki védené, mentené a melléküzem leple alatt haracsolókat, ügyeskedőket, azokat a részleg-, meg ki tudja miféle, magukcsinálta vezetőket, akik azt sem tudják, a térképen hol kellene keresniük „szövetkezetüket", ám az ügyeskedők, meg néhány

színben játszó kompozíció derűs színeivel kellemes hatást kelt a szemlélőben. A négy méter átmérőjű kompozíció még az alkotó műtermében vár szállításra.

Felvétel az Úttörővasútra

A MÁV Széchenyi-hegyi Úttörővasút felvételt hirdet a *január 27-én* induló úttörővasutas-tanfolyamra, *budapesti és környékbeli* 4., 5. és 6. osztályos általános iskolai tanulók részére, akiknek tanulmányi eredménye legalább *négyes*.

Jelentkezni lehet *január 19-én* és *26-án* vasárnap 9-től

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ALFÖLD
1968 -- 12

A rendező, *Fényes Márta*, világosan érzékeltette a művészvilág és a polgári élet ellentéteit, ugyanakkor azt is megfogalmazta, hogy ez a két világ leginkább csak életvitelben különbözik egymástól, néhol összemosódik. A múlt századi Bécsben járunk. Fényes Márta igen szerencsés szereposztásban vitte színpadra a darabot. Mind a három kislány *(Pallos Gyöngyi, Kőváry Anikó, Marczali Kiss Zsuzsa)* a várakozásnak megfelelően kedvesen, bájosan játszotta szerepét, Pallos Gyöngyinek a szerep szerint arra is módja volt, hogy bizonyítsa énekes képességeit. *Karnausz Tibor* Schubert szerepét nemcsak jól énekelte, hanem a figura könnyes mosolyra fakasztó naivitását is érzékeltetni tudta. *Simor Ottó* a költő szerepében az előadás egyik legjobb alakítását nyújtotta, nagy biztonsággal, helyenként a darab fölé emelkedve keltette életre a figurát. A népes szereplőgárdából még *Tréfás Györgyöt* emelném ki, aki az üvegfestő alakját nagyon mértéktartóan játszotta, külön említést érdemel, hogy a kiforrott, nagy tehetségű basszista az énekszámokban messzemenően alkalmazkodni tudott az előadás stílusához.

Ez a mértéktartás és jó ízlés dicséri elsősorban Fényes Mártát is, aki az évek során operett- és daljátékrendező specialistává vált, s minden darabban annyi jó rendezői ötletet és megoldást talál ki, mintha a soron következő bemutató lenne a vizsgaelőadása.

Végezetül külön szólni kell arról, hogy a Debreceni MÁV Filharmonikus Zenekar minden esetben az előadások erőssége. Örvendetes dolog, hogy a nagyszerű Rubányi Vilmoson kívül ma már két olyan karmesterrel rendelkezik a színház, mint *Mossóczy Vilmos* és *Tarnay György*. *Zakar István* maszkjai sohasem keltenek az emberben hiányérzetet. Akárcsak Greguss Ildikó jelmezei. Zakarnak a János vitéz, Greguss Ildikónak pedig a Bánk bán volt a kiemelkedő teljesítménye. Gyarmati Ágnes, Fehér Miklós, Csanády István és Gera György munkája minden tekintetben lépést tart azzal a művészi fejlődéssel, mely a Csokonai Színház munkáját az utóbbi időben jellemezte.

BAKÓ ENDRE

1021

Móré Mihály kiállítása

Alig egy évvel ezelőtt Móré Mihály egy másik kiállításának szembesítő nyílt tárgyalásán már vallott emberi és művészi törekvéseiről. Most ismét az összegzés tanúi lehetünk, képeivel, festményeivel ismét elhódít valamit abból, amit az egyetemesség nyelvén így szoktunk megfogalmazni: élet. Igen, a művész, ha jól érti és jól teszi hivatását, mindig és mindenütt hódító ebben a világban. Hódító a szó szelíd és alázatos értelmében. Nem birodalmakat, nem városokat, nem népeket igáz le, hanem birodalmakat, népeket, városokat emel fel a maga egyetlen és örök mindenségébe. Igen, így jár ő hódítóként köztünk, a mindennapok csataterein. Hol egy gyalogutat, hol egy napkeltét, hol a szenvedély kirobbanását, hol meg a gyöngédség ősi természetességét kell tetten érnie. Szóval küzdelem, párharc, megdöbbentő csatározás mindaz, amit az alkotó folytat, és sokszor miért? – alig többért mint egy festmény titkot magyarázó varázsa, hol meg egy gondolat még csak ő általa sejtett körvonala.

Ezen a kiállításon azonban valamit feltétlen észre kell vennünk. Azt, hogy mennyire megváltozott a kép, mennyire egyetemesebb a művészi vélemény. A világban történt valami, vagy az alkotóban? Mindkettőben. A világ nyugtalanabb lett. A világ erőteljesen felfokozta bennünk távoli meg közeli szívhangjait. A világ ma nem ugyanaz, mint egy évvel ezelőtt volt, s ha az anyagmegmaradás elvénél fogva se súlya, se tömege nem változott, változott viszont úgy, hogy a lelkekben s különösen a legérzékenyebbek lelkében mindig és mindenütt végbemegy a nyugtalanság atomrobbanása.

Móré Mihály művészetében is – a kiállítás a tanú rá – végbement ez az alkotói átrendeződés. Nem, nem arról van szó, hogy ő most hátat fordítva az eddigieknek – alkotásban is és meggyőződésben is –, valami homlokegyenest mást és múltat-tagadót csinálna. De arról igenis szó van, hogy az eddigi törekvések – véleményem és érzésem szerint – most kezdenek igazán ki-

Móré Mihály

teljesedni. Ami eddig volt és ami eddig történt, az az volt. Most a teljesség birtokba vétele, a lehetőségek pályaképben is.

Mit mondjak a képekről, a festményekről? Csak rájuk kell tekinteni, s már bármiféle véleményt szinte feleslegessé tesznek. Azaz magyarán szólva, versenyképesek bármiféle véleménnyel, sőt többek is bármiféle véleménynél. Nos, én azt hiszem, a művészet varázsa és titka itt kezdődik valahol. Ott, amit a költő ezzel a nyíltsággal és őszinteséggel fogalmazott meg: a költő az adott világ varázsainak mérnöke. De nemcsak a költő, hanem a művész, az alkotó, mindazok, akik képesek az adott világ varázsainak megértésére, kifejezésére.

Az adott világ ma mozgásában, változásában nyugtalanabb mint valaha. De nyugtalanabb varázsaiban is. Móré Mihály, egy év termésében a nyugtalanság varázsa felé indult el, illetve azzal jegyezte el magát leginkább. Ha szabad egy-két példát említenem, hadd említsem elsőként a *Hortobágy*ot. Nemcsak azért, mert annak a széle itt és idáig hullámzik, s ilyenformán kézenfekvő a hivatkozás, hanem azért, mert ebben a képben együtt van a nyugtalanság varázsának előbb említett szintézise. A fényben, a színek zuhogásában, a táj szinte örvénylő kavargásában, de a mozgásban, a cselekvésben is, szóval mindabban, ami az adott világ tartalmi és formai esztétikáját jelenti. A Hortobágyról jónéhány festményt őriz a művészet. Most ismét szaporodott eggyel.

Vagy itt van a *Káin és Ábel*. A kép, a téma, az emberiség egyetemes jelképe. Sokszor megihlette már és hányszor megihleti még a művészeket, az írókat. A jelkép Móré Mihály műhelyében is önálló életet kezdett. De úgy, hogy a szimbólum teljesebb lett, nyugtalanabb lett. Etikai és művészi értelemben is. De ez az átlényegülés természetes is, hiszen a kor és az alkotó művész a hajdan volt jelképnek csak a formai hagyományát őrzi érzelmi tárházaiban. A gondolatot, a lényeget már saját szívműködéséhez igazítja. Saját szívműködéséhez, tehát a korhoz, a valósághoz, a társadalomhoz s ami mindezt összegzi: a küzdéshez. A küzdéshez, mert ne tagadjuk ezzel vagyunk tele, s értelmet is csak ez ad az életünknek. S mindjárt itt van e gondolatnak egy másik megfogalmazása is. Nyersebb, őszintébb, s már-már azt kell írnom, hogy szarkasztikusabb is. Azaz élesebb, kesernyésebb, kiábrándultabb. *A vonyítóra* gondolok. A téma is, az esztétikai alapelv is poentírozódik, sőt végső tömörítésében már-már egy belső szatírává erősödik, hogy a világról, a kapcsolatok morális meglazulásáról figyelmeztető konklúziót tegyen. Persze ott van ebben a képben a magány dialektikája is. A kortünet példabeszédeként, de annak a biztatásával, hogy a hűség mégiscsak ott van a mi vicsorgó torkunkban.

Lehetne még sorolni a képeket szín- és témagazdagsággal. Nem teszem, de egyről még feltétlen szót kell ejtenem. Az Ady-portréról. Mikor először láttam, ezek az Ady-sorok rezdültek meg bennem: *Oszlik lelkemnek barna gyásza, Nagy fehér fényben jön az isten, Hogy ellenségim leigázza.* A kép, a megfogalmazás, a gondolat szinte természetesen rímel az előbbi versszakokra, s ha a művészi magatartást konzekvensen végiggondoljuk, másra is. Erre: Móré Mihály egy régebbi Csokonai-portré után most Adyban találta meg azt a szellemi modellt, akivel véleménye is, álláspontja is erősen rokonítható. Ez a szellemi rokonság épp a tárlat bizonyságaként válik mind meggyőzőbbé, s tartalmi és formai, tehát színminőségében mind sajátosabbá.

Befejezésként pedig még egyet: Móré Mihály régebbi művészi felfogásában, alkotói periódusában szívesen alkalmazta az epikusabb, az elbeszélőbb módozatokat. Piktúrája abban a korszakban szelídebb volt, nem egyszer a nyugalom levegőjét árasztotta. Ma egy belső fejlődés folytán ez az alkotói módszer módosult, mozgalmasabb lett, nyugtalanabb lett, szinte szemmel látható lendületek feszítik. Ha egy szóval kellene jellemeznem ezt a festészetet, azt mondanám: drámai. Drámai mint a világ, amit nap mint nap újjá akar teremteni, drámai mint az ember, aki nap mint nap megéli életének roppant konfliktusait, s drámai mint az örökkévalóság, amely a születés meg az elmúlás fel nem oldható küzdelmét vívja önmaga mindenségében. Móré Mihály ma már az életnek ebből a drámaiságából építi művészetét s ahogy a világot kifejezi, mi ennek a küzdelemnek nemcsak a modelljei, hanem a részesei is vagyunk.

BODA ISTVÁN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ALFÖLD

1968 12

1021 Móré Mihály

Móré Mihály: Parázsfúvó (linometszet)

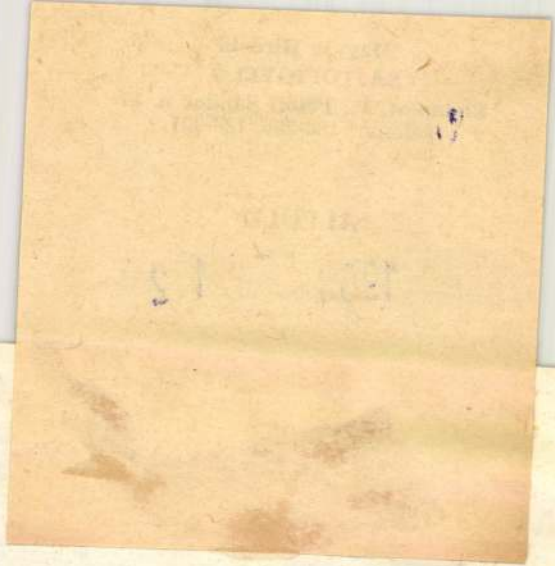

Hinta

Megfakultak a csókjaid,
ami hozzám köt, csak a hűség.
Fáradt mozdulatok között
lopakodik a kényszerűség.

Öledbe hajtod a fejed,
fillérek lesik moccanásod.
Játék is volt a szerelem?
Peregnek a fázós akácok.

Tartod a szád, de keserűn,
ha én se látnám, hova lennénk?
Megyek, megyek a semmiben,
figyelem magány meddő csendjét.

Hideg a szád és összezártad,
kezed nem hajlik ujjaimra.
Férfikorom lebeg, lebeg,
mint szélhajtott, magányos hinta.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1969 MÁR 24

1021 MÓRE MIHÁLY

Díszünnepségek ● Fáklyás felvonulás ● Veterántalálkozók

a Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulóján

Végh Sándor, a Hajdúszoboszlói Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke ünnepi beszédét tartja

Bensőséges ünnepségek, gazdag és változatos programok keretében ünnepelte a megye lakossága a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulóját. A nagyszabású rendezvények méltó emléket állítottak azoknak a forradalmár harcosoknak, akik 1919-ben részt vettek a proletárdiktatúra kivívásában, védelmében.

Hajdúszoboszlón március 20-án este ünnepi nagygyűlést tartottak a városi művelődési házban. Beszédet mondott Végh Sándor, a városi tanács végrehajtó bizottságának elnöke. Az ünnepség kulturális műsorral fejeződött be.

Hajdúböszörményben március 21-én délelőtt 9 órakor Lévai Sándor, a városi pártbizottság titkára megkoszorúzta a direktórium egykori épületének falán levő emléktáblát. 20-án este a művelődési házban rendezett ünnepségen Szombati András, a városi tanács vb-elnöke mondott beszédet.

Berettyóújfaluban március 20-án reggel kilenc órakor megtartották a berettyóújfalui járási és községi tanács együttes ülését, amelyen részt vettek a járási pártbizottságok tagjai, a veteránok, a járás párttitkárai, termelőszövetkezeti elnökei, a községek tanácselnökei. Beszédet mondott Takács Károly, a járási tanács végrehajtó bizottságának elnöke.

A biharkeresztesi járásban, Komádiban tartottak ünnepséget március 21-én délelőtt tíz órakor a művelődési házban. Beszédet mondott Prostyák István, a járási tanács végrehajtó bizottságának elnöke. Ezt követően baráti beszélgetésre került sor a veteránokkal a községi KISZ-bizottságon.

Püspökladányban március 20-án délelőtt tíz órakor tartottak ünnepségeket, amelyen részt vettek a járás községeiből érkező veteránok, párttitkárok, tanácselnökök. Ünnepi beszédet mondott Hajnal Lajos, a járási pártbizottság első titkára.

Polgáron március 20-án este hat órakor a fiatalok fáklyás felvonulásával kezdődött az ünnepség. 21-én délelőtt tíz órakor tartották a járási pártbizottság és a járási tanács együttes ülését. Beszédet mondott dr. Bujdosó János, a járási tanács végrehajtó bizottságának elnöke.

Március 20-án délután három órakor ünnepi pártbizottsági és tanácsülést tartottak Derecskén a járási művelődési házban. Az ünnepségen részt vettek a munkásmozgalom veteránjai, az 1919-es vörös katonák. Beszédet mondott Fegyveres Antal, a járási tanács végrehajtó bizottságának elnöke. Esztárban március 21-én megkoszorúzták Krámer Sándor 1919-es forradalmár emléktábláját.

Balmazújvároson ünnepi nagygyűlést tartottak március 20-án este hat órakor a művelődési központ színháztermében. Az ünnepségen részt vett Veres Péter Kossuth-díjas író, országgyűlési képviselő, aki 1919-ben tagja volt a balmazújvárosi direktóriumnak. Beszédet tartott Soós József, a községi tanács végrehajtó bizottságának elnöke.

Lévai Sándor, a Hajdúböszörményi Városi Pártbizottság titkára koszorút helyez el a direktórium egykori épületének falán levő emléktáblára

Március 21-én délelőtt 10 órakor adták át a községi tanács nagytermében Móré Mihály festőművésznek az 1932-es balmazújvárosi agrárszocialista tüntetésről és csendőrsortűzről szóló alkotását.

Nagyhegyesen március 21-én este bensőséges ünnepség keretében avatták fel az ifjú gárda rajt a művelődési házban.

Hajdúsámsonban március 21-én nyitották meg a „Jöjj el, szabadság!" című járási emlékkiállítást.

A Püspökladányi Járási KISZ-bizottság vasárnap délutánra baráti találkozóra hívta meg a ladányi vöröskatonák és a fiatalok képviselőit. Három vöröskatona, Ferenczik Béla, Papp Illés és Vágó László, valamint harminc fiatal vett részt a kedves ünnepségen, amelyen Nagy Zoltán, a KISZ-bizottság titkára a veteránoknak átnyújtotta az ifjúsági szövetség jubileumi emlékjelvényét és oklevelét.

a Politikai Tanácskozó Testület ülésszakán egyhangúlag elfogadott határozatok lényeges hozzájárulást

és biztonság, az egész világ békéjének és biztonságának biztosítása érdekében. (MTI)

Kedvező visszhang az ENSZ-ben

A PAP hírügynökség New York-i tudósítója az ENSZ főhadiszállásáról keltezett jelentésében azt írja, hogy a Varsói Szerződéshez tartozó országok felhívását mindenütt kedvezően fogadták. Diplomáciai és megfigyelő körökben azt tartják, hogy a nemzetközi helyzet olyan feszült és annyi, a békére, sőt az emberiség létezésére nézve is fenyegető elemet tartalmaz, hogy minden komoly tárgyalási és konzultációs kezdeményezést csak elismeréssel lehet üdvözölni. Széles körökben terjed az a meggyőződés, hogy az ENSZ, mint a világ népeinek parlamentje, nem maradhat közömbös egyetlen pozitív tárgyalási javaslattal szemben sem, és hogy a világszervezet ezeken a tárgyalásokon komoly szerepet fog játszani.

A New York-i ENSZ-főhadiszálláson feltételezik: ha a Nyugat és különösen az Egyesült Államok pozitívan reagál a szocialista országok kezdeményezésére, akkor a közgyűlés már ebben az évben foglalkozhatna a kelet—nyugati találkozó összehívásának kérdésével és napirendjére tűzhetne olyan problémákat, mint például a küszöbönálló leszerelési megállapodások: egyezmények a közel-keleti kérdésben: a gazdasági együttműködés kiszélesítése a Föld különböző területei között. (MTI)

kellene „nyugtatnia", hogy még nincs ben kiderül, hogy a DNFF katonai ere ben — nincs „kifulladóban." PRÁGÁB csehszlovák szakemberek a napokban torok gyártásával összefüggő problémá tatták a Csehszlovákiában építendő at TRUDEAU kanadai miniszterelnök ma jelentettük, Trudeau élesen tiltakozott a nak megépítése károsan befolyásoln veszélyt jelentene Kanada számára. Eg s5 hivatalos találkozója Nixon hivatalba lépése óta. HUSSZEIN jordániai király kibővítette utazási programját. Mielőtt Nixonhoz utazna, találkozik Párizsban de Gaulle-lal, Washingtonból pedig Londonba repül, majd onnan Rómába, hogy találkozzék VI. Pál pápával. MA KÜLPOLITIKAI VITA lesz az alsóházban. Megfigyelők szerint a fő téma az angol kormány várható válasza a budapesti felhívásra. Több forrás szerint a kormány feltehetően nem ad negatív választ, csak „az alapos előkészítés" ürügyével fog élni. VISSZATÉRT Dél-Vietnamba az a magas szintű DNFF-delegáció, amely a VDK kormányának meghívására látogatott el Hanoiba. A küldöttséget a DNFF elnökhelyettese vezette.

Ebannak nem sikerült...

Dajan megkezdte akcióját...

Mohamed Farra, Jordánia ENSZ-nagykövete pénteken U Thant ENSZ-főtitkárhoz intézett levelében kormánya megbízásából tiltakozott amiatt, hogy az izraeli hatóságok Jeruzsálem megszállt arab városnegyedeiben több egyházi és világi személyt vettek őrizetbe. A levél rámutat, hogy az izraeli megszálló hatóságok több száz ártatlan jordániai állampolgárt tartóztattak le, rendkívül brutálisan bánnak a diákokkal. Jordánia felszólítja az ENSZ főtitkárát, hasson oda, hogy az izraeli hatóságok humánusan járjanak el az arabokkal.

U Thant ENSZ-főtitkár pénteken egy szóvivője útján újra kifejtette azt a nézetét, miszerint a közeljövőben megtartják a négy nagyhatalom első közös tanácskozását a közel-keleti helyzetről. A szóvivő szerint esetleg már a jövő héten összeülnek. A washingtoni AFP-jelentés szerint Rogers amerikai külügyminiszter a jövő héten, még a négyhatalmi tanácskozás előtt újra találkozni akar Dobrinyin washingtoni szovjet nagykövettel és Franciaország washingtoni, illetve ENSZ-beli diplomáciai képviselőivel.

Abba Eban izraeli külügyminiszter washingtoni tárgyalássorozata — írja a francia hírügynökség — nem hozta meg az általa várt eredményeket. Eban úgy fogja elhagyni az Egyesült Államokat, hogy nem sikerült lebeszélnie a Nixon-kormányt a négyhatalmi tanácskozáson való részvételről.

Az AP értesülése szerint Rogers pénteken újra közölte Ebannal, hogy az Egyesült Államok közel-keleti helyzete általános rendezésének keretén belül képzeli el a szerződéses megállapodást Izrael és az arab országok között.

Mose Dajan izraeli külügyminiszter a novemberi általános választásokon valószínűleg indulni fog a miniszterelnöki tisztségért — jelenti az UPI a hadügyminiszter környezetéből szerzett értesülésekre hivatkozva. A hírügynökség emlékeztet arra, hogy Dajan csütörtökön Haifában egy diákgyűlésen kijelentette: pártjában idegen testnek érzi magát, politikai jövője elképzelhető a párton belül, de azon kívül is, és ha elhatározza, hogy külön listán indul a parlamenti választásokon, akkor döntését jóval a novemberi választások előtt fogja meghozni. Egyidejűleg azt is bejelentette, hogy ha hívei kampányt indítanak érdekében, nem fogja azt leállítani. (MTI)

Eldőlt a hatalmi harc Szíriában

A DPA tudósítói jelentésben számolnak be a szíriai Baath-párt rendkívüli kongresszusáról. A hírügynökség értesülése szerint eldőlt a hatalmi harc Atasszi és hívei, valamint a legnagyobb ellenfele, Asszad hadügyminiszter között, mégpedig az utóbbi javára. Heves viták után vasárnap a párt kongresszusa elé terjesztették az új központi bizottság tagjainak listáját. A központi bizottságban, amelynek soraiból kerülnek ki az állam és a párt vezetői, többségben vannak a hadügyminiszter hívei.

A politikai megfigyelők ugyancsak a hadsereg győzelmét látják abban, hogy a kongresszuson előterjesztett új irányelvek Asszad ismert követeléseit tartalmazzák, vagyis a keleti front erősítését Izraellel szemben, szorosabb együttműködést az arab államokkal, a politikai okokból leváltott tisztek rehabilitálását és általános választások útján úgynevezett „népi parlament" létrehozását. Figyelemre méltó az is, hogy több politikai foglyot, köztük volt minisztereket, máris szabadon bocsátottak. Ezek nagy része el-Hafez volt elnök hívei közé tartozott. (MTI)

KÉPEKBEN

ÉS A SZOVJETUNIÓBAN. Ünnepi ülés k oszlopcsarnokában, a Magyar Tanács- (Telefotó — TASZSZ—MTI—KS)

Súlyos harcok Dél-Vietnamban

Vasárnap immáron a második hónapjába lépett a DNFF harcoló alakulatainak koratavaszi általános offenzívája. A hazafiak állandó delmi vonalai közé — Saigon központjából alig 8 km távolságra — mintegy 2000 szabadságharcosnak sikerült beszivárognia. Hatalmas támadást hajtott végre az ország különböző körzeteiben. A célpontok továbbra is az amerikai és dél-vi-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1969 MÁR 30
PEST MEGYEI HÍRLAP

SANCHO PANZA (Móré Mihály linója)

Móré Mihály

kb. 2 négyzetmé
fémfelület vonható
A hajszárító formájú és
ságú galvanizáló k

Olajváros

A Szovjetunióban az utolsó tíz év alatt az olajtermelés évenként átlagosan csaknem 20 millió tonnával növekedett. Az USA-t is beleértve, a világ egyetlen más országában sem emelkedett ilyen gyorsan és folyamatosan az olajtermelés ezekben az években.

A Szovjetunió különböző területein termelnek ki olajat. A még kiaknázatlan gáz- és olajmezők nagyságát kb. 12 millió négyzetkilométerre becsülik, az ország területének ez csaknem fele. Különösen fontos az utóbbi években a Nyugat-Szibériában felfedezett hatalmas kiterjedésű gáz- és olajmedence, melynek területe mintegy kétmillió négyzetkilométer. Nehéz természeti viszonyok között folynak itt azok a munkák, melyek célja, hogy fejlett olajkitermelő bázist hozzanak létre ezen a vidéken.

Egyre jelentősebbek a geológiai kutatások. Évente mintegy 2—3 ezer próbafúrást végeznek, ezeknek csaknem a fele ad gázt, vagy olajat. A kibányászott olaj feldolgozására hatalmas finomítók épülnek országszerte. Képünkön az Azerbajdzsánban épült novo-bakinszki olajfinomító.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
pest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÓZDI VASAS

1969 MÁJ 9

Móré Mihály: Május-várás

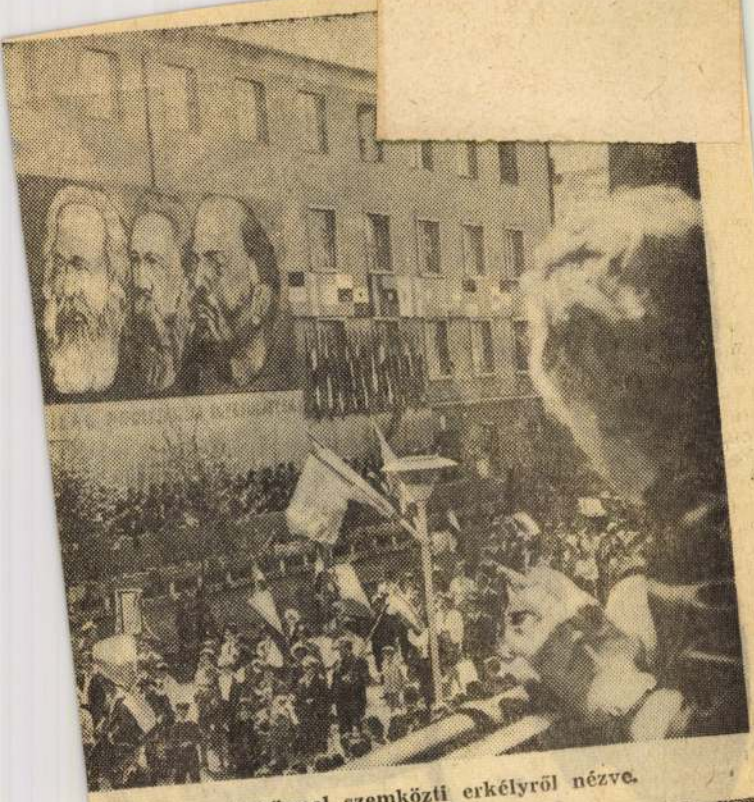

menete a dísztribünnel szemközti erkélyről nézve.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1969 JAN 5

1021

MÓRÉ MIHÁLY

Móré Mihály metszete: KOFA

Heti kommentár

Megbecsült múlt

Rendhagyó módon olyan eseményhez fűzzük kommentárunkat mely még nem következett be, de nagy hiba lenne szó nélkül elmenni mellette. Ma nyitják meg Cegléden, a Kossuth Múzeumban azt az állandó kiállítást, melyet — Ceglédi századok címmel — a város gazdag múltjának szenteltek. Azt, hogy Ceglédnek, Dózsa György és Mészáros Lőrinc, Kossuth Lajos és Táncsics Mihály városának van mit megbecsülnie, megőriznie múltjából, nem kell különösen bizonygatni, elég ehhez felütni a történelemkönyvet, átlapozni a régi iratokat. Azt viszont, hogy érdemes a múlt megbecsülő megőrzésével foglalkozni, arra anyagiakat és szellemieket egyaránt áldozni, ha bizonygatni nem is, de hangsúlyozni kell, szükséges.

Örömmel és elégedettséggel halljuk magunk is, mint a megye múltjának és jelenének krónikásai azokat a híreket, melyek végül is folyamattá állnak össze. A ráckeveiek helytörténeti füzetei, a szentendreiek helytörténeti klubja, Nagykőrös újból föltámadt nemes Arany-kultusza — hogy csak példákat említsünk — egyre szilárdabb utat épít ahhoz, hogy okosan, felnőtt nemzet módjára értsük és értékeljük múltunkat, letisztítva minden sallangtól, a maga teljességében fölmutatva a ma élőknek s a jövendőnek. A ceglédi kiállítás is ennek az útnak egy szakasza, s jó alkalom arra, hogy a napjainkban egyre határozottabban megfogalmazódó kérdésre, miszerint a hazafiság érzése, a hazafias nevelés hányféle forrásból táplálkozik, s milyen tövekből sarjadhat, válaszoljunk. Arra, hogy vajon nemzetünk múltjának csakis és kizárólag kiemelkedő alakjai és eseményei „férnek bele" az említett forráskörbe, vagy szorosan ide tartoznak a múlt csendesebb időszakai is? Azaz: csak Kossuth — hogy példát mondjunk — piactéri beszédére kell és érdemes emlékezni, vagy arra is, hogy a ceglédi parasztmozgalmak miként formálódtak a verejtékszagú hétköznapokban?

Válaszoltunk is a kérdésre: mindkettőnek helye van kell, hogy legyen múltunk

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP
1968 SEP 8

mégis homloka mennyből

Libatömő (Móré Mihály metszete)

közreműködik: a Philharmonia Zenekar. 22.20: Offenbach: Orfeusz az alvilágban — Közzene és együttes az I. felv.-ból. 22.30: Szökevények az éjszakában. Az ifjúsági rádió dokumentum-műsora (ism.). 23.20: A bolgár kultúra hete. Kamarazene. 23.50: Tánczene. 0.10: Monteverdi-kórusok.

PETŐFI RÁDIÓ

5.45:—8.05: Azonos a Kossuth rádió műsorával. 10.00: Kórusok népdalokat énekelnek. 10.20: A rádió hangmúzeumából. Sennyei Vera emlékezete. 10.50: Zenekari muzsika. 11.48: Elsőből — másodikba. Tarnay Márta riportja. 12.03: Fültörő. Zenei rejtvényműsor (ism.). 13.05: Gazdaszemmel hazánk mezőgazdaságáról. Eredmények, feladatok az almatermesztésben. Radnóczy Ferenc írása. 13.20: Tánczene. 14.08: Szedő Miklós operettdalokat énekel. 14.20: Budapesti Őszi Vásár. Helyszíni közvetítés. 14.30: Mozart-szopránáriák. 14.45: Horváth István romániai magyar költő versei. 14.51: Délutáni frissítő! 15.20: Patachich Iván: Miniatűrök. 15.30: Ifjúsági műhelysarok. 15.40: Pete Seeger énekel. 15.48: Hangszerszólók. 16.05: Verbunkos muzsika. 16.22: Fehér Klára karcolatai. Felolvassa: Komlós Juci. 16.30: Francia muzsika. 16.55: Széljegyzet. Szilágyi György írása. 17.00: Ötórai tea. 18.10: Hangverseny a stúdióban (élő). 18.40: A Sforza-család története. Előry Éva írása. 19.00: Kozák Gábor József: Muzsika gordonkára és népi zenekarra. 19.12: A Cseh Filharmonikus Zenekar játszik, vezényel: Karel Ancerl. 20.35: Rádiószínház. A részvét lovagja. Hegedüs Géza hangjátéka (ism.). 22.04: Nóták. 22.25: A hét előadóművésze: Edwin Fischer.

URH

18.10: Tánczenei koktél. 18.55: Edwin Fischer zongorázik. 19.48: Külföldi tudósoké a szó! A hallucionogéngombák. Roger Heim francia professzor írása. 20.03: A XX. század zenéjéből. 21.28: Tamara Milaskina és Todor Mazarov énekel. 22.08: A dzsessz kedvelőinek. 22.23: Két dalciklus.

Tolsztoj 1877-ben publikált re
nye. 21. A. A. R. 22. Gyümö
kocsonya (—'). 24. A szerelem

GYERMI

PAJTÁSOK! Szeptember 9-
ünnepli a baráti bolgár nép f
szabadulásának 24. évfordulój
Az évforduló alkalmából Bulgáriáról emlékezünk alábbi rejtvényünkben.

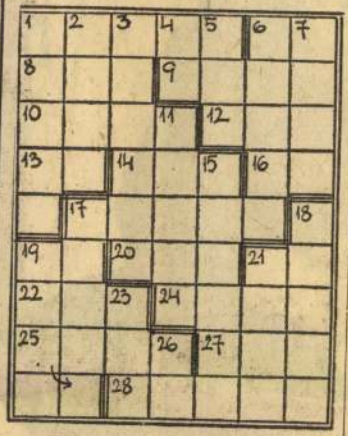

VÍZSZINTES

1. Bulgária kikötővárosa a Duna mellett. 6. A koca mássalhangzói. 8. Értelem. 9. Sok cukor van benne. 10. Pest megyei határállomás. 12. Vég nélkül terít ??? 13. A vízsz. 10. sor közepe. 14. Például a vas. 16. E. K. 17. Valamely külső helyre tesz. 19. A vonat eleje ??? 20. A levegő közismert idegen szóval. 21. E. Y. 22. Ellenértéke. 24. Teljesen egyenletes felületű. 25. Ősi elbeszélés. 27. Az ón másik neve. 28. Forgácsoló kézi szerszám.

FÜGGŐLEGES:

1. Az egésznek osztásból keletkező hányada. 2. Sportember. 3.

halmaja. 11. Mezőgazdasági cseléd volt. 15. Bulgária egyik legnagyobb folyója. 17. Ázsiai állam. 18. Feltevés, hogy valami gonosz tettet követett el. 19. Bulgária fekete-tengeri üdülő- és fürdőhelye. 21. Egy másik fiúnév. 23. Eltes. 26. Mint a vízsz. 21. sor.

PAJTÁSOK! A Bulgáriára vonatkozó megfejtést írjátok le egy levelezőlapra és 1968. szeptember 15-ig küldjétek be a szerkesztőséghez. A helyes megfejtők részt vesznek a szeptemberi jutalomsorsolásban. Az 1968. augusztus 25-i rejtvényünk megfejtése: Trefort Ágoston.

Az Ipari Szerelvény és Gépgyár

sajtoló gépmunkára és forgácsoláshoz

FÉRFIAKAT KERES.

Vidékiek részére munkásszállás.

A budai járás területén rendszeres MÁVAUT-járat a gyár és a községek között.

Móré Mihály: Kecskefejő asszony

...en „foghíjas" volt e mér-
...ozéssorozat, tekintettel arra,
...ogy a férfiak csoportjából
...zúttal hiányzott a Miskolci
...VSC és a Nyíregyházi Petőfi

...kikaptak

...éd birkózói

...ont, 5. MTK 4 pont, 6. Ózdi
...Kohász 1 pont.

A következő, ötödik fordu-
...ót Debrecenben bonyolítják
...e, a D. Honvéd birkózószak-
...sztályának rendezésében ke-
...ül sor a küzdelmekre. Erre a
...ersenyre december 12—13-án
...erül majd sor, ugyancsak
...ötöttfogásban küzdenek a
...észvevők. A debreceni verse-
...yen a Győri Vasas ETO, az
...gyesített Tisztiiskola és az
...zdi Kohász mellett a D.
...Honvéd csapata vesz részt.

...ak.

Eredmények.

Nők.

MOM Szemüvegkeret SE—Nyíregyházi Tanárképző 3:0, Jászberényi Egészségügyi SE—Nyíregyházi Tanárképző 3:0, MOM Szemüvegkeret SE—Jászberényi Egészségügyi SE 3:0, MOM Szemüvegkeret SE—Vattai Szemere TSK 3:0 (a vattai csapat nem állt ki), Jászberényi Egészségügyi SE—Vattai Szemere TSK 3:0 (a Szemere TSK nem jelent meg), Nyíregyházi Tanárképző—Vattai Szemere TSK 3:0 (a termelőszövetkezeti együttes nem állt ki).

A női osztályozó végeredménye: 1. MOM Szemüvegkeret SE 12 pont, 2. Jászberényi Egészségügyi SE 9 pont, 3. Nyíregyházi Tanárképző 9 pont, 4. Vattai Szemere TSK 3 pont (a vattai csapattól háromszori ki nem állás miatt három büntetőpontot levontak).

Hasznos társadalmi munkát

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDUSÁGI MUNKÁS

1971 APR 22.

0021

(Móré Mihály vázlata)

Mu... é

Testvérek! A szolgaság nem e

Májusok tö

Éljen az osztályharcos máj

Ki az u

RÉGI MÁJUS 1-ÉN:

Szolga

ÚJ MÁJUS 1-ÉN:

Szaba

1886. május elsején 400 000 chicagói munkás vonult fel, hogy kiharcolja magának a nyolcórás munkaidőt. A tüntetőket azonban megtámadta a rendőrség és a tömegből hat sztrájkolót megöltek. A történtek miatt tiltakozásul május 4-re a Haymarkettre újabb gyűlést hívtak össze a munkások, de itt egy rendőrprovokátor bombát dobott a tömegbe. A robbanást követően tizenegy személy halt meg. Ez az esemény szolgáltatott ürügyet a hatóságnak, hogy az amerikai munkásmozgalom nyolc ismert vezetőjét letartóztassa, s közülük négyet kivégeztessen.

Az 1889-ben megalakult II. internacionálé elhatározta — a chicagói, a haymarketti vérengzések és a kivégzett négy mártírra emlékezve —, hogy 1890-től kezdődően minden május elsejét a munkásság nemzetközi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1900 NOV 21

1021

Móré Mihály kiállításáról

Az a tárlatlátogató, aki legalább felületesen ismeri kiállításokról, bemutatókról Móré Mihály művészetét, a jelenleg megrendezett kiállításán — a TIT debreceni klubtermében — talán némi meglepetéssel veszi tudomásul azt a változást, ami a festő színvilágában, formaalkotásában, a kép felületének megmunkálásában és kompozícióiban fedezhető fel.

A kiállítás megnyitása előtt néhány héttel Móré Mihály arról nyilatkozott, hogy művészetében változás következett be, s az eddigi posztimpresszionistának nevezhető művészi elveit és gyakorlatát az expresszionizmus sajátos, egyéni változatával cserélte fel. A kiállításon tapasztalható változás tehát nem véletlen, hanem tudatos művészi meggondolás és tevékenység eredménye.

A kritikus feladata ezek után az lehetne, hogy próbálja kinyomozni a változás eredőit és megfogalmazni, értékelni az új művészi magatartás jelenleg nyilvánosság elé tárt eredményeit. Ilyen nagy igényű vállalkozásra azonban a lehetőségek korlátozott volta nem ad lehetőséget — ezt a munkát művészettörténészek bizonyára előbb-utóbb el fogják végezni —, ezért csak az új művészi eredmények vázlatos áttekintésére vállalkozhatunk.

A kiállításon Móré Mihály tizennégy olajképet és öt grafikai természetű munkát mutat be. A képek témáinak egy része nem új, többször felbukkantak már Móré Mihály munkáin. Olyan motívumok ezek, melyek formába öntésével, megfogalmazásával többször birkózott már a festő az ecset és a grafika eszközeivel egyaránt. A változás, a továbblépés a témák kivitelezésében következett be.

A formai megújulásnak két, első pillanatban szembeötlő jelenségével találkozik a tárlatlátogató. Az egyik a lazább, talán úgy is mondhatnánk, szeszélyesebb ecsetkezelés és formaalakítás. Ennek következtében Móré Mihály új alkotásai nem oly mértékben látványszerűek, ahogy előző alkotásain megszoktuk, annak ellenére, hogy bizonyos látványból indulnak ki. Művészi megvalósításuk által azonban még az expresszionizmuson is túlmutatva szinte szürrealisztikus képzeteket idéznek. Ide sorolható az Ebek, a Vonyító, a Tövishúzó és a Parázsfúvó, valamint a két utóbbi olajkép grafikában megoldott pandantja, melyekhez csatlakozik még a Hálókötöző című grafikai lap.

A másik jellemzője a festő új alkotásainak az asszociatív jelleg. A látványt nem realisztikus valóságában örökíti meg, hanem helyet keres a képfelületen belül azoknak a motívumoknak is, melyek az egyszeri látványt kiegészítik, ahhoz kapcsolódnak, a festőnek a témával kapcsolatos emlékeit, érzelmeit, gondolatait is kifejezésre juttatják. Ezeknél az alkotásoknál van szükség leginkább a komponálás, a képi egység megteremtésének új rendjére is. Legpregnánsabb képviselője ennek az alkotómódnak a Hortobágy című olajkép.

Ezeket is, és a harmadik csoportba sorolható, szimbolikus jellegű alkotásokat is jellemzi bizonyos, előbb már említett szürrealisztikus hangulatot keltő sejtelmesség, amivel a festő talán arra törekszik, hogy a vizuális élményt nyújtó kép ne a vásznon válion lezárttá, hanem a szemlélőben teljesedjék ki és fejeződjék be. Szimbolikus alkotásain — amilyen az Emberállat, a Szerelem, a Magvető, a Kain-Ábel, A vörös hegedűs, az Istenek, bálványok, szentek és az Ady Endre emlékének című olajkép — örök emberi magatartásformák újrafogalmazására vállalkozik a festő, függetlenül attól, hogy a szimbólumként alkalmazott motívumok minőségileg más-más eredetűek. De ide sorolható a Furulyázó című vászon is, melyen a népi karakterű fel ősi, szinte mitikus ízeket, ugyanakkor az expresszionista költészet és zene emlékeit, hangulatait idézi.

A Kis parázsfúvó szimbolizmusba hajló „emelkedett primitívizmusa" miatt szintén ennél a csoportnál kívánja a megemlítést.

Móré Mihály festészetének új eredményei nemcsak meglepőek, hanem megnyugtatók is. És egycsapásra magyarázatot adnak arra a kérdésre, miért szerepelt ritkán alkotásaival tárlatokon, kiállításokon az utóbbi egy-két évben. Bizonyára akad olyan tárlatlátogató is, aki másképpen magyarázza jelenlegi eredményeit. A lényeg az, hogy a festő a továbbiakban is bizonyítsa saját igazát, amit mindenkinél neki kell jobban tudnia.

Magyari Vilmos

RDETÉSEK

Fiatal házaspárnak szoba, konyha, spájz albérletbe kiadó azonnal. Endre u. 23.

Egyetemista házaspár üres albérleti szobát keres fürdőszoba használattal és lehetőleg központi fűtéssel. Leveleket „Minél előbb" jeligére a kiadóba kérem.

Fiatal házaspár bútorozott vagy üres albérleti szobát keres a belvárosban. Leveleket „November" jeligére a kiadóba kérem.

Bútorozott szoba kiadó. Dembinszky utca 42.

Külön bejáratú bútorozott szoba kiadó GÖCS-höz öt percre. Káka u. 3.

KULTÚRCIKK

Rövid, jó állapotban levő kereszthúros zongora eladó. Petőfi tér 2., jobbra 2. lépcső.

Dobfelszerelés olcsón eladó. Blahánné u. 13. Kollégium.

OTP hitelre már 1000 forinttól is vásárolhat üzletünkben rádiót, magnót, lemezjátszót, motorkerékpárt és hangszereket. Más műszaki cikkeket is beszerezhet a Csapó u. 25. sz. alatti boltunkban. Ugyanott igen magas áron naponta vásárolunk mindenfajta műszaki cikkeket, rádiót (telepes rádió kivételével), magnót, lemezjátszót, háztartási gépeket, televíziót. Tájékoztatás a 56-45-ös telefonon.

Eladó jó állapotban levő rádió, lemezjátszó, sötét kombinált és kétajtós szekrények, 1 személyes új világos rekamié, szőrmebélés. Simonffy u. 1/A. I. em. 5.

Eladó új po
parkettkefélőg
utca 68.

ÁLLÁS

Leányt könnyű munkára felveszek. Szepességi út 53., hátul az udvarban.

Kis családi házhoz bentlakó háztartási alkalmazottat felveszek. Apafi u. 36.

ÁLLAT

1 db fehér 210—220 kg-os sertés eladó. Bellegeló 970. Daruék, Cájzing telep.

BÚTOR

Eladó fényezett háló, diner, háromajtós szekrény, két ágy, egy sodrony, hat matrac, kerekasztal, töltött székek, kis ebédlőszekrény, kétszemélyes rekamié, afrik, kis rádió, kis konyhaszekrény. Pacsirta u. 28.

2 személyes rekamié, bőrvarrógép, 5 kg talpbőr eladó. Gyepű sor 70. (Bartók B. útból.)

Tekintse meg Debrecen, Hatvan u. 61. sz. alatti bútorboltunkat, ahol korszerűen felújított bútorokat, szobaberendezési tárgyakat OTP hitelre is vásárolhat. Eladó bútorait magas áron felvásároljuk és díjtalanul elszállítjuk. Tájékoztatás, címbejelentés 41-61-es telefonon.

NDK kétrészes kredenc igényesnek eladó. Sas u. 4., II. em. 12.

Igényesnek kaukázusi dióháló, négyszemélyes bukósrekamiégarnitúra, hármasszekrény, magános négyszemélyes bukósrekamié, bukós kétszemélyes rekamié eladó. Csapó u. 98.

lom u. 9. Kígyó utcából nyílik.

Menyasszonyi ruha, új, külföldi nyoloncsipkéből, bunda kölcsönzés. Ibolya u. 10.

Tollat, bőrt, dunyhát, párnát veszek. Gottlieb, Bajcsy-Zsilinszky u. 55.

Névnapra gyönyörű filodendronok, fikuszok, szanzavériák, klíviák és egyéb szobanövények kaphatók. Komlóssy út 12.

Keszta József: Fehér blúzos nő, Holló László: Aratás című olajfestmények eladók. Dózsa György u. 10/B.

Irhabunda, női, középtermetre és néprádió eladó. MÁV-kolónia I/2. Bánkútiné.

Fekete perzsabunda kifogástalan állapotban eladó. Monostorpályi út 12.

Szürke gyermekkocsi sürgősen eladó. Luther u. 54.

Bután gázpalack eladó. Méhes u. 27.

Orkánkabát, orkándzsekik, műbőrkabátok, műanyagkabátok javítása, gallérozás. Hatvan u. 2.

Rózsa gyönyörű fajtái színgarancia mellett kapható Palkó kertésznél. Budapest, XV., Csillagfürt u. 8. Kérje díjtalan árjegyzékem.

A Megyei Kórház keres megvételre vagy könyvjóváírással 500 tag 1000 mm-es közcsavar távolságú és 270 tag 600-as vagy 624-es II—III. oszlopos öntöttvas radiátort. Cím: Debrecen, Bartók

NAL FELVESZÜNK

KÖZPONTI TELEPHELYÜNKRE:

esztergályos, marós, lakatos, ív- és lánghegesztő, torszerelő, villanyszerelő, elektroműszerész és kőműves szakmunkásokat, mérő- és szabályozókörök üzembe helyezéséhez technikusokat, továbbá férfi segédmunkáRBE:

Zongora, hegedű, tangóharmonika javítás, hangolás. Tanczerné hangszerjavító, Batthyány u. 1.

Az Erdei Termék
Debrecen, Keresztesi
alatt 1 fő asztalost és
tőt alkalmaz.

Tehergépkocsi-vezető
géd-gépkocsivezetőket,
dasági technikumi vé
gel rendelkező bérel
gyors-gépírókat
azonnali belépésre. Ál
mi Vállalat, Debrecen
Hadsereg útja 54.

A BVM debreceni gy
zaiklapgyártáshoz női
erőket felvesz. Kereset
ség 1700—2200 Ft-ig.
zés Hámán Kató u. 3.

Esztergályos szakmu
és betanított esztergá
azonnali belépéssel all
Mezőgazdaságigép-gyár
recen, Híd u. 4—6.

A Berettyóújfalui Te
kazánfűtőt felvesz azo
lépéssel.

Fűtővizsgával rendell
szaki fűtőt azonnali b
alkalmaz a Felsőfokú
pészeti Technikum. I
Landler Jenő u. 2.

A 109. sz. Ipari Szak
képző Intézet tanműh
cember 1-től raktári se
kást felvesz. Jelentkez
8—12 óráig a Járműjav
letén levő tanműhely
nél.

Építőipari techniku
éves gyakorlattal f
Debreceni Járási Tan
építési és közlekedési
ja, 1968. december 1
lentkezés a fenti cím
ban vagy személyesen

A Debreceni Kor
azonnali felvételre ker
és gépírónőket, lak
csőszerelőket és férf
munkásokat. Jelentk
munkaügyi osztályon.
torpályi út 92.

A TGSZV Debreceni
Üzemegysége felvétel
hegeszteni tudó laka
lentkezés: Mikepércsi

Felvételre keresün
munkaerőket textilfes

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

Móré Mihály

1021

1968. OKTÓBER 13., VASARNAP

DRÓTOS
(Móré Mihály linometszete

HETI KOMMENTÁR

Egyenes út

A hét elején, az Agrokoop nevet viselő vállalkozás létrehozásával nem kisebb dolgot vett a nyakába huszonkét főváros környéki termelőszövetkezet, mint a termelőtől a fogyasztóhoz vezető, kitérők és zsákutcák nélküli egyenes út megteremtését. Az áru útja, tagadhatatlan, hosszú évek óta sok s csitulni nem akaró vitára adott okot. A termelő és a fogyasztó egyaránt kifogások és panaszok özönével kényszerült szembenézni, s ezen nem segített az évről évre visszatérő ráolvasás sem, miszerint friss és elegendő zöldség, gyümölcs kellene a főváros és a városok, de a falvak piacaira, standjaira is. A ráolvasás helyett most sokkal hatásosabb módszert választottak az Agrokoop alapítói. Nem „imádkoznak" többé, hanem saját értékesítő szervezetük segítségével — cselekednek!

Igaz, a cselekvés elvi alapját a gazdaságirányítás rendszere teremtette meg, de az is igaz, hogy az elvi lehetőség még nem kihasznált alkalom. A közös gazdaságok s területi szövetségük friss szemléletét, az újjal járó gondok bátor vállalását tehát csakis dicsérni lehet, s azt is, hogy a verseny megteremtésével — a közvetítő kereskedelem és az Agrokoop között — valóban választhat a fogyasztó, kinek az árját akarja megvenni s mennyiért. A tervek szerint a huszonkét szövetkezetet átfogó — bizományosi alapon működő — vállalkozás évente mintegy százmillió forint értékű árut juttat el a fogyasztókhoz. Mégpedig egyenes úton, tehát úgy, hogy a megrakott gépkocsik elindulnak a táblák széléről — a csirkefarmról stb. —, s megállnak a fővárosi piacokon, a szövetkezeti standok mellett, hogy néhány perc múlva már a vevő szeme előtt legyen az áru. Rövidebb út ez? Természetesen rövidebb, kevesebb benne a buktató is, egyszerűbb az adminisztráció, s így tovább. A fogyasztó tehát — végre — elérkezhet oda, hogy valóban friss árut kap, hogy úgy érezheti: kiszolgálják.

A közös vállalkozásnak kezdetben biztos hogy sokféle gonddal kell majd megküzdenie, de hiba lenne, ha a nehézségek kedvét szegnék bárkinek is. Sőt éppen a nehézségek kell hogy összekovácsolják még inkább a szövetkezeteket, megértessék az összefogás — közös haszon elvét. A főváros ellátásában természetesen szerény mennyiség lesz az Agrokoop által piacra vitt zöldség

1968 AUG? 5
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
17. Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG
Móré Mihály
1021

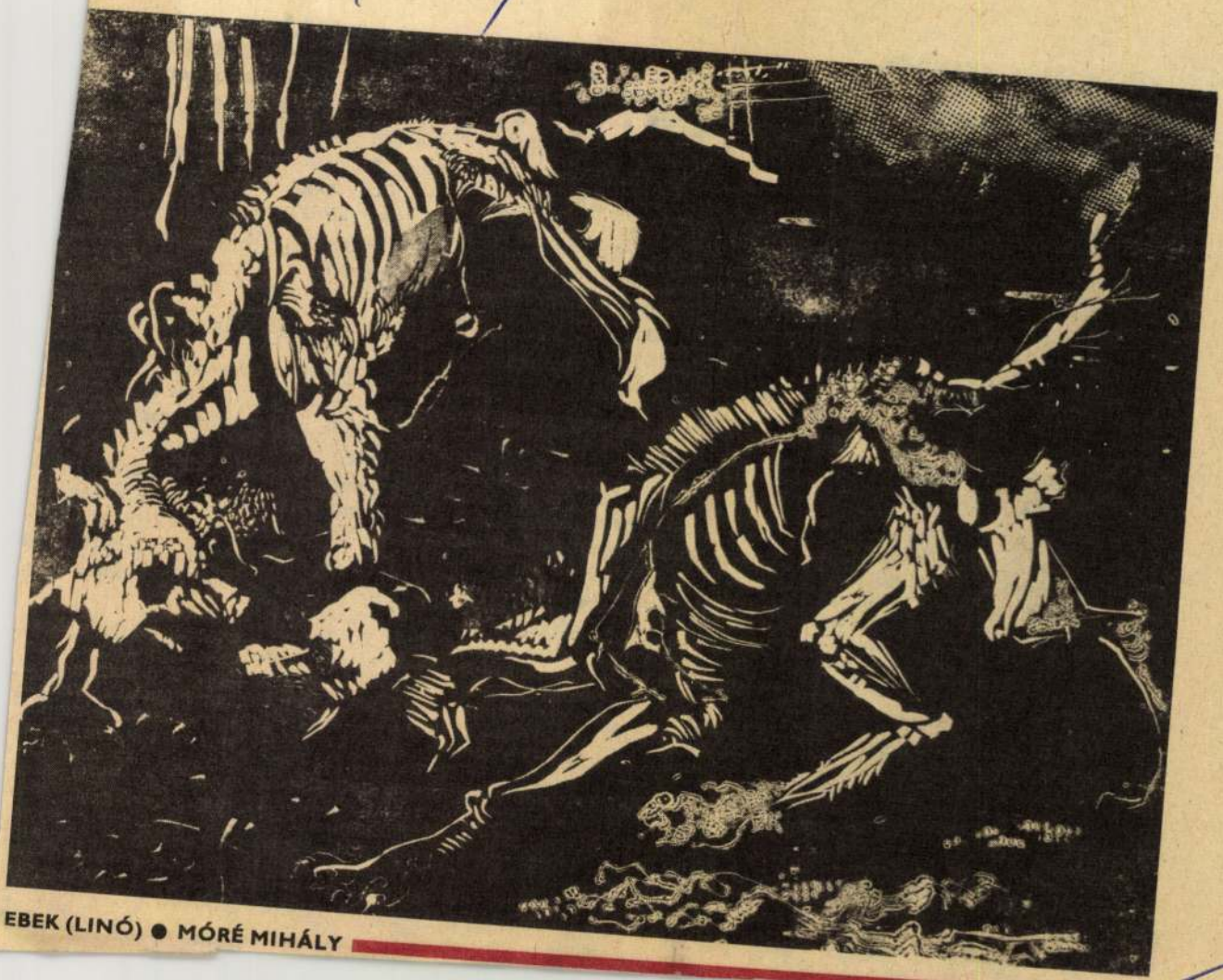

EBEK (LINÓ) ● MÓRÉ MIHÁLY

KÜLÖNÖS ZSEBKENDŐK

Az emberi érzésre, a kegyeletre és bánatra gondoltak azok a francia vegyészek, akiknek kutatása eredményeképpen a párizsi üzletekben megjelentek a könnyfakasztó folyadékkal átitatott zsebkendők.

A sírásra késztető zsebkendőknek óriási sikerük van. A vásárlók kisebb része valamelyik távoli, gazdag rokonának temetésén használja, legnagyobb része azonban akkor, ha jön az adóvégrehajtó.

AJÁNDÉK OROSZLÁNNAK NE NÉZD A FOGÁT

Azok után, hogy egy talpraesett ügynöknek sikerült eladnia egy szállítmány hűtőszekrényt az északi sarkvidéken élő lappoknak, azt hinné az ember, már semmi meglepő sem történhet a nagyvilágban. De mégis történt. Példa erre, hogy a németek nemrégiben megajándékozták az afrikai Nigéria Ibdan egyetemét. Nem mindennapi figyelmes ajándékot küldtek: a ketrecben érkezett jövevény — a lipcsei állatkertben született oroszlán volt.

MINIA

AMI SOK, AZ SOK

Archibald McAree 59 éves angol délelőtt nyomdász, délután levélhordó, este egy moziban vállalt munkát, éjszaka újságot árusít. Felesége a mániákus munkaszerető ember ellen benyújtotta a válópert.

ELNÖKJELÖLTHUMOR

A republikánus elnökjelöltségre pályázó Richard Nixon ilyen kijelentésekkel szórakoztatja választóit: „Kérem, siessenek gyorsan a sütéménnyel, a Johnsos-féle árak mellett lehet, hogy ez volt az utolsó vacsorájuk".

A POMPÁS KAVIÁR

Olaf Thorssen norvég lakos egy jó hírű oslói étteremben előételnek

ben nem ettem!

Az oslói klinikán rövidesen kic rült, hogy tévedésből rovarir szert szolgáltak föl Thorssen úrna Szerencsére már túl van az életv szélyen.

HATÁSOS REKLÁM

Atlantic City egyik kiadóvállala ta 300 dollár jutalmat helyezett ki látásba annak az olvasónak, aki kiadó gondozásában megjelen egyik új regényben szándékosan el helyezett nyomdahibára rábukkan 14 nap alatt 20 000 példányban el fogyott a könyv, de „a hibát" mind a mai napig senki sem találta meg.

MEGGYŐZŐ ELŐADÁS

Bobby Brown filozófus Bostonban majdnem négyórás előadást tartott. Beszédének tárgya „A hallgatás" volt.

KRESZ-RÉCÉ

1968 AUG 22
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1021 Móré Mihály

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS BALMAZÚJVÁROSON

Augusztus 20-án nyílt meg Móré Mihály debreceni festőművész kiállítása a balmazújvárosi művelődési házban. Megnyitó beszédet mondott Boda István, a Napló főszerkesztő-helyettese.

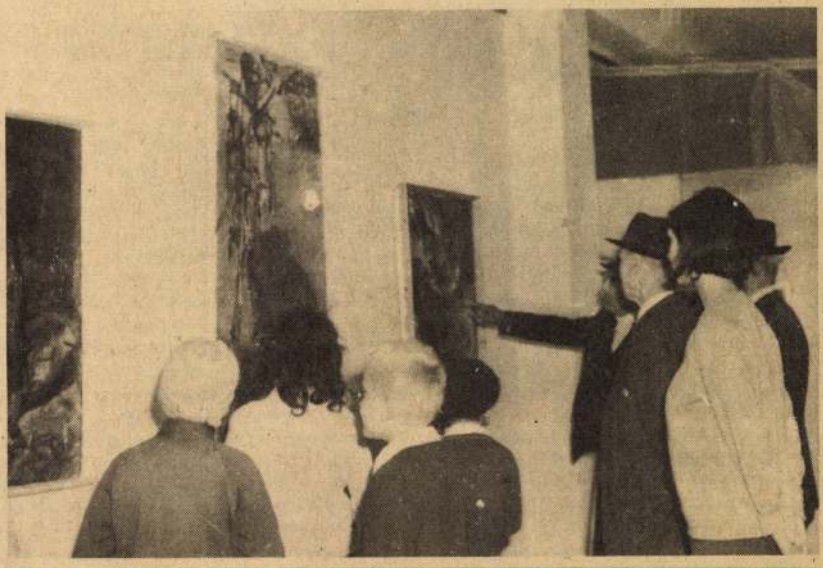

A kiállítás részvevőinek egy csoportja.
(Fényképezte: Sárkány László)

A hu

MOLNÁR FERENC

Budapesten született 1878-ban. Már fiatal korában a polgári olvasóközönség kedvence. A pesti polgárság életéből merített témái, könnyed, csiszolt stílusa, éles megfigyelőképessége, világos szerkesztésmódja, ötletgazdag szellemessége és csillogó humora hamar megszerezték számára a népszerűséget. Eleinte realista igényű novelláival és vidám karcolataival, majd regényeivel – pl. A Pál utcai fiúk – aratott sikert. Igazán híressé színdarabjai tették a nevét – a XX. század magyar drámairodalmának egyik legjelentősebb, külföldön legismertebb egyénisége lett. Már első vígjátékai – A doktor úr, Az ördög stb. – sejtették, hogy a színpad törvényeinek kitűnő ismerője. Valamennyi színművét – a ma is játszott Liliom, A testőr, Olympia, Üvegcipő, Játék a kastélyban stb. – a dialógusok mesteri felépítése, a poénok hatásos elhelyezése, a jellemzés egyszerűsége, a szórakozásra való törekvés jellemzi. Néha kritikai hangot is megüt, néha elmélyültebb a jellemábrázolás, de egyre inkább a játékosság, a bravúr került előtérbe. Külföldön már nem is alkotott jelentősebbet – az 1930-as évek végén költözött az USA-ba –, de korábbi népszerűsége még 1957-ben bekövetkezett halálakor is töretlen volt. Ma szerzői reneszánszát éli a fővárosi színházakban. 1961-ben drámáiból Színház címen ki is adtak néhányat. Világhírű ifjúsági regényének, „A Pál utcai fiúk"-nak a szépsége a hatása sem kopott meg. Mint novellistát és humoristát is szívesen olvasgatjuk; az utóbbi években több válogatás jelent meg rövidebb írásaiból: Az aruvimi erdő titka (1957), A gőzoszlop (1958), Báró Március (1967) – elbeszélések, Szülőföldem, Pest (1962) – cikkek, karcolatok. 1958-ban napvilágot látott Utazás a száműzetésbe című önéletrajza is.

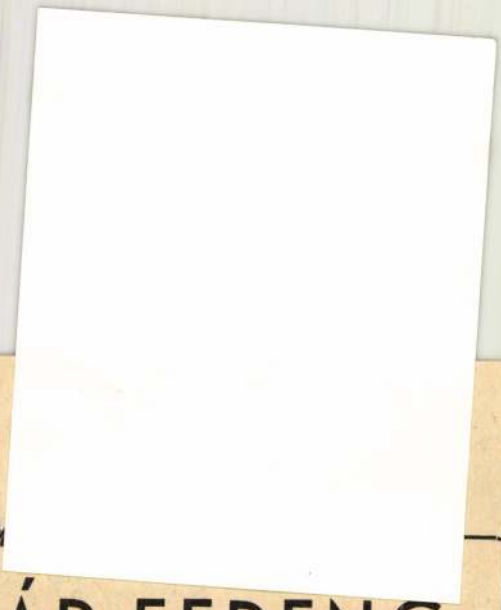

Gellérthegyi eszmék

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

SZOCIALISTA
MŰVÉSZETÉRT
Budapest

1970 DEC 9

Móré Mihály
1021

Selmeczi Tóth János debreceni képzőművészeket mutat be: Móré Mihály festménye előtt

g három

Tizenkét úgynevezett *ötös bizottsága* (osztálybizottsága) van a FŐMO-nak, mivel a vállalat tizenkét területre van felosztva. Az obtitkárokhoz futnak be az elintézésre váró ügyek és kérések, melyeket aztán a mindig kéthetenként sorrakerülő tt-üléseken vitatnak meg.

A FŐMO szüntelenül azon fáradozik, hogy a *közel száz telephelyét* mind modernebbé és korszerűbbé tegye. Ennek az igyekezetnek és nem csekély anyagi áldozatnak meg is van az eredménye, hiszen a mozik személyzete ma már jobb és kulturáltabb munkakörülmények között dolgozik, mint négy esztendővel ezelőtt.

MOKÉP

Talán azért is hagytam utolsónak a beszá-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1968 NOV 5

MÓRÉ MIHÁLY TÁRLATA

Vasárnap délelőtt 11 órakor a TIT megyei szervezete Csokonai Klubjában megnyílt Móré Mihály tárlata. Az érdeklődőket dr. Szodoray Lajos egyetemi tanár, a TIT megyei elnöke köszöntötte, majd Boda István újságíró mondott megnyitó beszédet, amelyben a festőművész útkereső szándékának eddig megvalósult eredményeit méltatta.

A tárlaton 16 festmény és 6 grafika szerepel. Képünkön Móré Mihály az érdeklődők egy csoportjának alkotásairól beszél.

mére vetette az ügyésznek, őt, a vádlottat, a junta megbí ból bántalmazták. A katonai ság Panaguliszt „a bíróság me tése" címén kétévi börtönre „fegyelmi büntetésként".

A vádirat felolvasása két és fél óra hosszat tartott. (MTI)

szenvedést okozott nekik, s amely oly mérhetetlen pusztítást vitt végbe ősi városuk műkincseiben.

A háromnapos esőzések következtében megáradtak Észak-Olaszország folyói és sok várost és falut öntött el az ár. Igen súlyos a helyzet Velencében is, ahol az Adriai-tenger vize elöntéssel fenyegeti a város egyes részeit. A képen látható két turistanőt láthatóan nem zavarja a Szent Márk teret elöntő víz, filmezik a nem mindennapi látványt (Telefotó — AP—MTI —KS)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

EGYETEMI ÉLET
1970 DEC 8

Móré Mihály

1021

Móré Mihály: ŐSZ

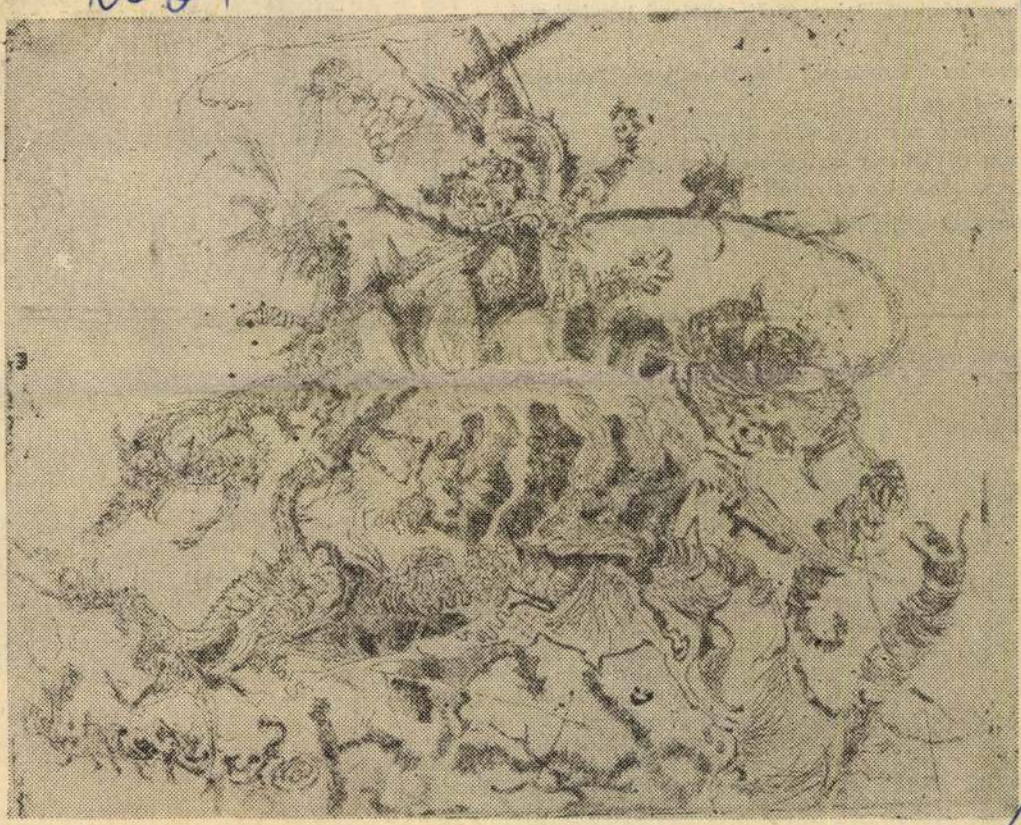

t, mit hallott Debrecenről egyetemi tanulmánya

ak-e az információk? Megszerette-e Debrecen
att?
ménye a város kulturális életéről?
átja a város és az egyetemek kapcsolatát? Mit
latok jobbítása céljából?

Kar

Gyorsabban, merészebben...

Gimnazistakoromban jártam először Debrecenben egy kirándulás alkalmával. Már akkor közel került hozzám a város: különösen az egyetem és a Nagyerdő ragadott meg; a tavaszi napsütésben tanuló diákok, a szökőkút, az egyetem tiszta épülete és „fensége". Egyszóval minden, amit megláthat és megérezhet egy gimnazista ebből a sajátos környezetből, légkörből, ami körülfogja az egyetemet. Az egyetemnek talán a ma és a jövő Debrecenét is kellene jelképezni úgy, ahogy számomra a régit az ősi kollégium képviseli. Első itt-tartózkodásom után döntöttem el, hogy Debrecenbe jelentkezem egyetemre. Már

EGY BÖL

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Móré cikk

1968 OKT 27.

1021

MŰTEREMLÁTOGATÁS

Móré Mihály

Kellemes őszi napfény ragyogja be Móré Mihály festőművész műtermét, miközben kíváncsian szemlélem azt a tizenhat festményt, amely már bekeretezve készen áll arra, hogy a kiállítóterem falán elfoglalja helyét.

Csendesen indul a beszélgetés. Kiindulópontja az a kérdés, hogy vajon Móré Mihály melyik műfajt érzi magához közelebb: a grafikát vagy a festészetet. Két éve ugyanis csak grafikával szerepelt a nyilvánosság előtt, s egy idő óta grafikai munkássága erőteljesebb. A debreceni műbarátok közül sokan azt tartják, hogy ez az ő igazi formája.

— Nem tagadom — mondja —, hogy a grafika mindig szívügyem volt. De sohasem nagyobb cél számomra, mint a festészet. Nem tudok és nem is akarok fontossági sorrendet tenni a kettő között. Mikor mi foglalkoztatott, ahhoz kerestem a kifejezésmódot. Hol grafikával, hol festménnyel fogalmaztam. Tulajdonképpen már főiskolás koromban sem tudtam eldönteni, hogy melyik áll hozzám közelebb. Az igazság az, hogy mindkettő egyformán.

A tizenhat kép, mely hat grafika társaságában a TIT kiállítótermébe készül, meglepetést fog okozni azok számára, akik Móré Mihály művészi fejlődését figyelemmel kísérték. Az epikus témák lírával átszőtt előadásmódjának csak egy-egy nyoma látszik az alkotásokon. Emlékszem, hogy két évvel ezelőtt, amikor utoljára a Medgyessy Teremben festményeket állított ki, a művész azt mondta, hogy a kiállítással lezártnak tekint egy korszakot. Beváltotta szavát.

A korszakváltás minden művész életében jelentős esemény. Rendszerint valami tartós élmény, megrázkódtatás vagy új felismerés váltja ki. Vajon mi az oka Móré Mihály stílusváltásának?

— Már régen érlelődött bennem az a felismerés, hogy a rakéták világában nem érdemes hátultöltős puskával járni. Az erős hasonlattal nem akarom megtagadni a körülbelül 8—10 évig tartó posztimpresszionista korszakomat, de ebből tovább kellett lépnem.

— Stílusra, formára gondol?

— Csak másodsorban. Ami engem izgatott — ennek a tájnak embere —, azt elmondtam a táj történelmével együtt. De hovatovább az információrendszer gyors fejlődésével a világ bizonyos szempontból egy nagy faluvá szűkült. Úgy értem, mindenki számára minden ismertté lehet. Még a világpletykákat is tudom itt Debrecenben, a Blaháné utcában, nemcsak a fontos dolgokat. Úgy érzem, jogom tehát, sőt kötelességem, hogy elmondjam gondolataimat a világról. Mivel az ember a legapróbb tárgyat sem az állat szemével nézi, mindenhez reflexek, gondolattársítások kapcsolódnak. Mese, álom, szürrealitás, s mindaz, ami az emberben lelki tevékenység. S bár nem nonfiguratív irányban indultam, újabb darabjaimon bizonyos elvontságot, az epizódok helyett bizonyos összefoglaló fogalmazásmódot igyekeztem megvalósítani. Két évig valóban nem léptem közönség elé. Ez alatt az idő alatt készülődtem, amihez az is hozzátartozott, hogy egy darabig nem festettem, mert ki akartam zökkenni bizonyos készségekből, rutinból.

— Elégedett-e új alkotásaival?

— Céljaimhoz meg kellett találnom a megfelelő új formát. Úgy érzem (ezt több társam véleménye alapján mondom), hogy vannak jól és kevésbé jól sikerült darabok. A feszültség nem oldódott bennem, változatlanul izgat a „hogyan tovább?" gondolata. Mert ezeket a darabjaimat, bármennyire szeretem is egyiket-másikat, kísérletnek tekintem. Egy új út kezdetének.

Móré Mihály új festményeiről ítélkezni nem a riporter dolga. Azonban első látásra szembetűnik, hogy ezek a képek nyugtalanabbak, mint a régebbi Móré-festmények. Más a hangnemük, más a színvilágúk. Szatíra, gúny és bizonyos elvont pátosz (különösen a Parázsfúvóban) is felcsillan bennük. Említem a festőnek.

— Hiszek az emberben, a világban. Ebben nem változtam. De az ember élete rendkívül gazdag, sok árnyalatú ebben a forgatagban, amit történelemnek nevezünk. Ezt akartam új képeimmel elmondani.

Bakó Endre

MÓRÉ MIHÁLY

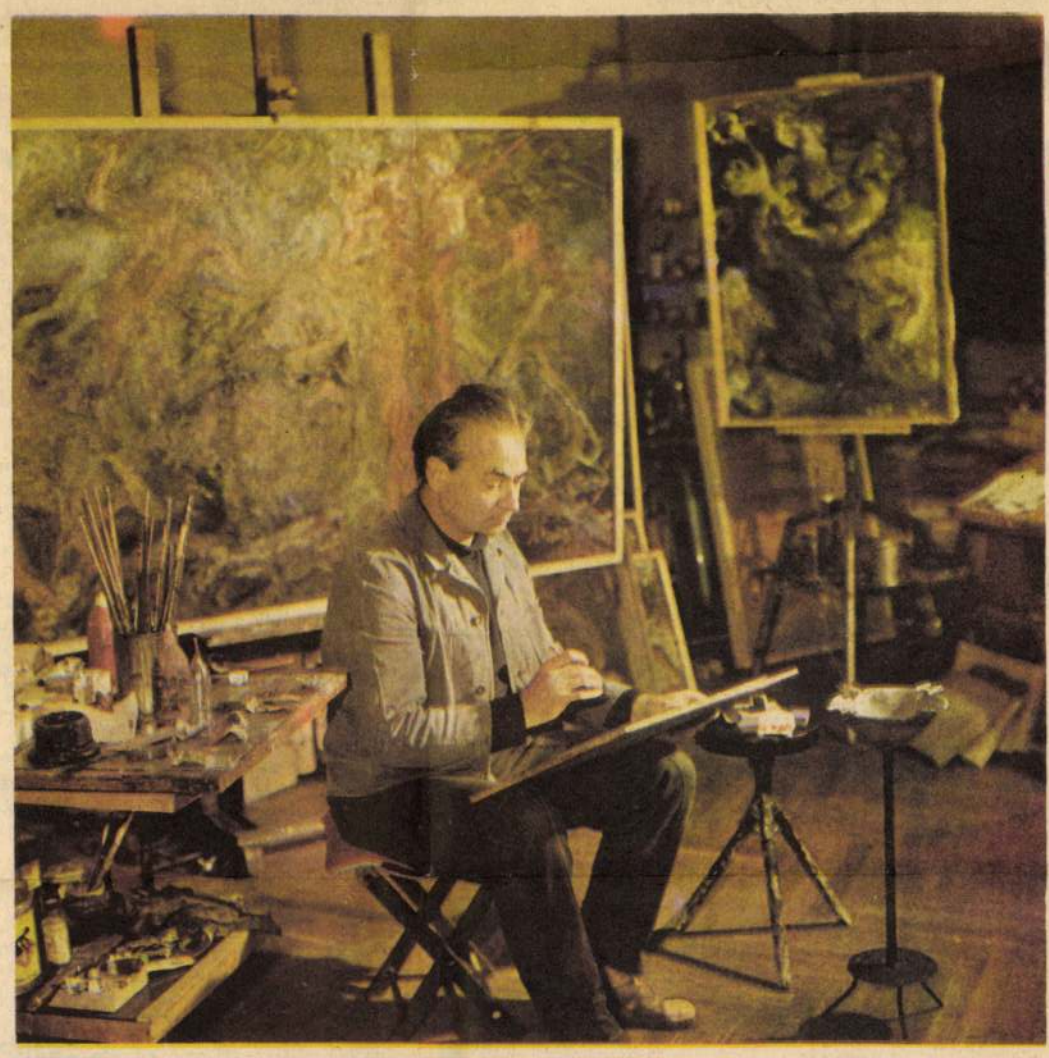

KÖLTÉSZET

SZIGETI GYÖRGY

Megkereslek

Megkereslek és eltemetlek
szőke szekeren zúgnak a szentek
bizonyosságból megszeretlek
csikorog küllőnkön a hó

eső potyog fehér szemünkre
váratlanul megrészegülve
előre jelzett hűségünkre
jó lenne egy-két foglaló

Hanyatt fekszek a melegemmel
mindenkinek jut még december
fehérrel takart zöld szemekkel
pislogva pihét álmodom

kiegyenesedtek az árkok
hidakkal hinted merre járok
zabolázatlan szabadságok
suhognak át a városon

Tiszta hóval szórom szemem be
hideg hitet a kétségünkre
összekarcolt emberségünkre
kezeddel tükröt melegíts

fejem alá parancsolj párnát
arcodnak meleg mosolygását
belém martad mindenki mását
magamat szeretni segíts

mert megátkozlak szerelmembe
őszintén ölök keservedbe
önzetlenül önző szemembe
fészkeld remegve magad

hogy bátor lehessek megállva
mint egy követelőző árva
aki a semmit körüljárja
mielőtt merengve tagad

DANYI GYULA

Tudattal áldott

Két halál közti szünetben
védtelen, megtűrt, hivatlan
tudom már, hogy az iratlan
törvény dönt csak az ügyemben,
mert megsárgul minden akta.
Ágyam a jég és a benne
alvó bogár nincs feledve,
nem búsulok már miatta.

NIKLA

Egy

E tégla
a járdaszegély meg az úttest
dombos bazaltja között hever,
ferdén és céltalanul. Sarka letört,
amelyikkel az útra lekoccant; másik
csücske a járdán. Tucatnyi éle
a Párhuzamos, meg a dacos Derékszög
ős törvénye szerint zárja magába a testet,
értelmetlen irányok felé mutatva,
nem lelvén semerre a meghosszabbodás-
[nak
rendbe szökő harmóniáját; így hát
pirosan porlik a ködnek otromba talpa
[alatt.
Ennek csak önmaga rendje a mérték.
Megsebesült sarkát már semmi erő nem
vonja be lágy vakolattal.
Millió likacsában szárnyaszegett, hideg
levegő fészkel: e téglán keresztül
nem lélegzik a kész Mű.
Pedig nem lehet messze a fal, hova
nem jut el immár, hova lapjaival
bekötődne, s a többiekkel belenőne
az égretörő Függőleges meg a Föld-ölelő
Vízszintes végtelenébe.

Durkó Mátyás • Felnőttnevelés és népművelés

Szocialista építőmunkánk mindennapjai során — különösen az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése óta — egyre több szó esik a népművelésről. Nemrég olvashattuk például e lap hasábjain, hogy a SZOT elnöksége sürgette az 1961-es oktatásügyi reformhoz hasonló, átfogó népművelési reformtörvény megalkotását. (A népművelési törvény szükségessége egyébként már az 1964—65-ben lezajlott első „Alföld"-vitában is felmerült, s minden bizonnyal foglalkozni fog azzal a jövő évre tervezett harmadik országos népművelési konferencia is. (Közművelődés-politikánk általános tartalmi, szervezeti és irányítási feladatainak kidolgozása, különösen az ilyen, egyes művelődési tartományokat átfogó törvények előkészítése, megalkotása és megvalósítása időszakaiban, nem nélkülözheti az elméleti-tudományos alapkutatásokat. Sajnos nálunk a felszabadulás után alig vagy nagyon kevesen műveltek a szocialista kulturális forradalom végigvitele szempontjából oly fontos tudományágakat, mint a művelődés-, felnőttnevelés és népműveléstudomány. Durkó Mátyás könyvére mindenekelőtt azért kell felhívnunk a figyelmet, mert az régóta esedékes tartozásokat egyenlít ki a magyar, marxista igényű felnőttnevelési és népművelési szakirodalomban.

A szerző sokéves, szívósan szorgalmas — empirikus — kísérletező

gel, pedig életkorukat tekintve még kb. 15 évig ők fogják üzemeinkben a munkásság törzsgárdáját alkotni — kellő adatot kapunk e feladat sürgősségének indoklásához." Nyilvánvalóan nem lehet — vonja le Durkó helyesen a következtetést — a szocialista iparfejlesztés, a műszaki-tudományos forradalom, az új gazdasági mechanizmus nagyszerű programját megvalósítani anélkül, hogy ezen a művelődési helyzeten sürgősen ne változtassunk!

Nem kevésbé meggyőző a szerző érvelése könyvének második fejezetében, ahol azt az alapproblémát tárgyalja, hogy „lehetséges-e, illetve mennyiben lehetséges a felnőtt ember nevelése, alakítása, fejlődése". Ez a kérdés — véli a szerző — még sem a közvéleményben, sem a tudományos irodalomban nem lezárt ügy, hanem eleven probléma. Saját kutatási eredményeivel, valamint a kérdésre vonatkozó szakirodalom következtetéseivel a szerző sikeresen megcáfolja azt az eléggé közkeletű nézetet, mely szerint az ember 24—25 éves koráig érik, testileg, lelkileg fejlődik, s 25 éves korára „kész, bevégzett tény" a fejlődése. Ugyanakkor alapos pedagógiai és főként pszichológiai érvek sokaságával bizonyítja, hogy a felnőtt képes a tanulásra, személyi tulajdonságai megváltoztatására, magatartásbeli fejlődésére, ha elég okot érez rá. A tanulási képesség csúcspontja vala-

lógiai és szociológiai jellegű elemzései a felnőttek élettapasztalatáról, amelynek sajátosságai nagy mértékben szabályozzák, befolyásolják a felnőttek magatartását, művelését és nevelését. Gazdag életvizsgálati anyagából hadd idézzük mi is egy 60 éves nádudvari kubikos napszámos életútját, akit élettapasztalatai indítottak el a művelődés felé: „A felszabadulásig mint részesaratós és cséplőmunkás, vagy mint vándorkubikos dolgoztam. Sok helyt megfordultam, közvetlenül éltem a földnélküli parasztság életét, láttam szomorú helyzetét. A gazdasági cselédség látástól vakulásig való robotmunkáját, lakásviszonyait... Mindenütt kerestem a kivezető utat ebből a helyzetből. Kapcsolatba kerültem a 19-es elvtársakkal, ők vittek el a Nádudvari Általános Népkörbe. Ennek hamarosan vezetőségi tagja és könyvtárosa lettem. Éreztem, hogy keveset tudok, megkezdtem hát a tanulást. »A Föld keletkezésétől« a »Történelmi materializmusig« mindent olvastunk 5—6 fiatal barátommal, fennhangon, hajnali 1—2 óráig."

Igen lényeges — elsősorban a népművelési szakemberek számára — gondolatébresztő része a könyv utolsó fejezete, amelyben a szerző széles körű tudományos apparátussal tárgyalja a felnőttnevelés és népművelés tudományelméleti és rendszertani problémáit. A

Tízéves gyümölcsöző együttműködés • Magyar, ukrán, orosz speciális szerkesztőcsoport • 48 magyar mű ukrán nyelven

Az idei a tizedik év a kárpátaljai „Karpati" és a négy budapesti kiadó, az Európa, a Magvető, a Kossuth és a Móra termékeny együttműködésében. Ezek a könyvkiadók, figyelembe véve az olvasók érdeklődését a magyar és az ukrán klasszikusok és a szovjet írók művei iránt, a közös kiadások eredeti formáját dolgozták ki. Együtt készítik a kiadványok terveit, közösen dolgoznak a fordításokon és a kéziratok szerkesztésén. E célból a „Karpati"-ban speciális szerkesztőcsoportot hoztak létre a magyar, ukrán és orosz nyelv kiváló ismerőiből. A matricák összeállítását és készítését a budapesti kiadók végzik, a nyomdai munkákat pedig az ukrajnai nyomdák.

Az együttműködés mindkét félnek előnyös. A magyar kiadók képviselői szerint javult a fordítások és a nyomdai kivitelezés minősége, az ukrán szakértők pedig kiemelik: ily módon különösebb kiadások nélkül láthatják el a magyarul beszélő kárpátaljaiakat magyar nyelvű irodalommal.

A „Karpati" eddig 129 művet adott ki magyar nyelven, összesen mintegy négymilliós példányszámban. Közöttük Tolsztoj, Dosztojevszkij, Gorkij, Solohov, Goncsar és mások művei. Nagy érdeklődéssel fogadták Magyarországon és Ukrajnában is az ukrán—magyar és a magyar—orosz szótárt. A magyar írók műveit Ukrajnában a Dnipro, a Veszelka, a Mology és más kiadók is publi-

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

EGYETEMI ÉLET

1971 FEB 2
1021

Móré Mihály: AVIATIKA

Tessedik-emlékülés a szarvasi főiskolai karon

Az 1970. december 28-án megrendezett Tessedik-emlékülléssel befejeződtek a szarvasi Tessedik-rendezvények. A város tömegszervezeti és kulturális intézményei az ősz folyamán sokrétű és tartalmas programmal emlékeztek Tessedik munkásságára halálának 150. évfordulója alkalmával. A program kiemelkedő eseményei: 10 előadásból álló sorozat; *Ruzicskay György szarvasi festőművész Tessedik életét feldolgozó grafikai kiállítása (70 kép);* ünnepélyes városi tanácsülés; bélyegkiállítás; mezőgazdaság a fotóművészetben stb.

A december 28-án megtartott *Emlékülés* ennek a gazdag programnak a záróakkordja volt. A megnyitót dr. Kovács Gábor, a főiskolai kar igazgatója tartotta.

A mintegy 200 főnyi hallgatóság megkoszorúzta Tessedik sírját, majd megtekintette a Tessedik életéről szóló grafikai kiállítást.

UNATKO VAGY ÉPÍTŰNK?

(Kísérleti helyzetelemzés a mozgalomról)

Érezzük, hogy egyszer-egyszer sűrűsödnek, oldódnak, majd újra sűrűsödnek az ellentmondások a mozgalom körül. Közülünk azok, akik az egyetemi „verklit" nem egyké, hanem nyolc-tíz éve figyelik, csinálják, szenvedik, sokszor döbbenten, sokszor tompa közönnyel veszik észre, hogy az ellentmondások makacs elpusztíthatatlansággal *ugyanolyan* szinten kerülnek újból és újból az értekezletek nehézkes boncasztalára, mint évekkel ezelőtt.

Mindenki tudja, hogy csinálni kellene valamit.

A párthatározat kimondja, hogy meg kell vizsgálni, „hogyan alakítható jobban az egyetemi ifjúság igényeihez és az egyetem sajátosságaihoz a KISZ programja, szervezeti felépítése, választási rendszere és irányítása".

Merőben új törvények biztosítják, hogy az egyetemisták legalább formailag részt vegyenek saját munkahelyük, életük tervezésében, irányításában. Talán csak rajtuk múlik, meddig hallatszik el szavuk.

Persze az új törvény nem minden. Évtizedes (évszázados?) sztereotípiákat kell kiirtani, az egész mozgalom tevékenységét átrendezni ahhoz, hogy a *politikum*, a társadalmi cselekvés valódi alternatíváit tudja nyújtani a KISZ önmagának — a langyos karfelnyújtás a bélyegszedési erőlködés[illegible] helyett irányítási gyakorlatában a rendszeres, elvi, kritikus véleménynyilvánítás vagy az aktív, lényeges munka szintjén.

Mindezeket a területeket összefogja az az erkölcsi norma, amely szerint a „kommunista ember" minden területen aláveti egyéni szükségleteit, vágyait, törekvéseit a társadalmi követelményeknek, mégpedig hozzá úgy, hogy ez a társadalmi követelmény nála úgy jelenik meg, mint az egyednek önmagával szemben támasztott követelménye.

Nyilvánvaló, hogy e normarendszer megvalósítása ma még csak pedagógiai álom. Még azért is sokat kell tenni, hogy az egyetemisták többsége bizonyos önállóságot szerezzen a szakmai elmélet elsajátításában, hogy egyáltalán megértse az uralkodó ideológiákat, hogy esetlegesen részt vegyen a politikai gyakorlatban.

Ideál kontra valóság

Idézzük azt az állapotrajzot, amit az ifjúságpolitikai határozatok egyik fejezete adott az egyetemistákról. Ehhez legfeljebb annyit tehetünk hozzá, hogy szerintünk a második csoport (és alcsoportjai) alkotják a nagy többséget.

„Az egyetemi ifjúság körében ideológiai szempontból legmarkánsabban három irány rajzolódik ki:

Egyik rétege társadalomtudományi képzettsége s önálló gondolkodása alapján olyan szilárd marxista világnézetre tett szert, hogy bonyolult világunk sokféle ideológiai jelensége között, a szocializmus jelenlegi nemzetközi vitáiban is képes eligazodni, véleményt formálni. De gyakran nem elég offenzívek, s nem tudják helyes irányba befolyásolni[illegible]

A KISZ-munka uralkodó mozzanata az egyetemi ismeretszerzéseket rendszertelenül, tervszerűtlenül kiegészítő, „előadásos" ideológiai-politikai ismeretszerzés és mozgalom szegényes eszközeivel (politikai előadás, egy-egy vita, kiállítások, filmsorozatok szervezése stb.). Ez a forma nem alkot szerves egységet a többi, szintén esetlegesen előforduló formával, s általában nem céltudatos, rendszeres, tömeges — tehát nem politikus. Az egyetempolitika területein (egyetemi tanács, tanszéki értekezlet) aktívan ténylegesen csak a legfelsőbb vezetők és a képviselők vesznek részt, munkájukból sokszor hiányoznak még a politikus olyan mozzanatai, mint a tömeges véleménygyűjtés, a döntések ismertetése és magyarázása. A csoportok, alapszervezetek részvétele az egyetem közéletében esetleges. Sok csoport, alapszervezet a mozgalmi élet szervezeti szabályokba foglalt formai kritériumait (rendszeres taggyűlés stb.) is formálisan, ötletszerűen teljesíti. Túlteng a KISZ-munkában az olyan szükséges, de a politika szempontjából lényegében másodlagos feladatok szervezési-adminisztrálási lebonyolítása, mint a nemzetközi diákigazolványok kiadása, az operabérlet terjesztése, kiegészítő munkaalkalmak, albérleti iroda, menzaellenőrzés szervezése, bélyegpénzbeszedés, sportesemények egyszeri reprezentatív szervezése stb.

Okok, hatások

Az egyetemek, főiskolák tantervi programja igen nagy terjedelmű, lexikális, minden részlettárgyban a teljességre törekvő, de nem minden esetben kellő mélységű, kellően elemzett és szelektált anyagra épül. A tanulásra — a hallgatója károsan, ami kihat a politikai véleménynyilvánításra és a politikai cselekvésre is.

Az egyetemi irányítá hierarchiájának bonyolultsága a nagy átlagban tömeges mé retűvé duzzadt intézményei létszáma, az irányítási szférá (állami, párt, szakszervezet KISZ) hatáskörének keresztező dései, a soklépcsős irányítási rendszer az egyszerű egyetemi polgár számára áttekinthetetlenné teszi az irányítá (ezen belül a politikai irányítás) szisztémáját.

Pedig a politikai cselekvé biztosító demokratizmus alap feltétele a bizonyos ismere minimum, amelynek alapjá az egyén egyáltalán fogalm alkothat a cselekvés alternat vájáról.

Magán a KISZ-en belül érvényes az irányítás áttekin hetetlen bonyolultsága a KIS KB-tól a megyei, városi bizo ságokon át az egyetemi, k bizottságokig, szakcsoportok alapszervezetekig és KISZ-cs portokig (hogy az egyetem elkerülő egységet alkotó, n gyon sokszor „keresztbe sze vező" kollégiumról ne is b széljünk).

A struktúrának ez a ren szere egyrészt rendkívül n hézkessé teszi az informáci az egyetemi KISZ-vezetést (sőt az „egyetemvezetést" ált lában) az egyes hallgatóig vissza, másrészt — az informá ción belül — elbürokratizál az ellenőrzés útjait.

Nem hat jó irányban továb bá. a fiatalok között az a je lenség, hogy a társadalomba — köznapi szinten — az anya gi, dologi értékek nagyon sok szor elsődlegesek s a státus jelképek (autó, pénz, villa) ha tározzák meg az egyén érté két.

Meglehetősen gyenge a ideológiai propagan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
Hajdúbiharmegyei Népujság
1963 AUG 4

1021

Egy kiállítás margójára

TUDOM régen, hogy Móré Mihály tudatos művészegyéniség: művész, aki hisz, bízik a saját alkotóerejében. Ismerem a képeit, rajzait, és éppen ezért meg is értem, hogy Móré Miska tartja, vallja a művészi rangját — megvan ehhez a tehetsége, s megszerezte már hozzá az érdemeket is.

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat debreceni Csokonai értelmiségi klubjában megrendezett kiállítása nemrég megtartott megnyitóján mégis úgy tűnt nekem, mintha Móré Mihály nem találta volna a helyét a siker hőfokában. Csendes várakozással nézett a tárlat elé, s amikor már nyilvánvalóvá vált, hogy művészete újból, minden eddiginél nagyobb elismerést arat, hogy az alkotások igazolják a művész tartását — öt képet megvettek a megnyitón és azóta még tizenkettő — Móré szorongó, jól észrevehető izgalma még ezután is csak lassan, nagyon lassan engedett fel.

Elgondolkoztam, s azóta úgy érzem, megértettem, hogy mit jelent ez a kiállítás a művésznek, hogy mit jelent ez a tárlat, amely ugyan méreteit illetően nem nagy — mindössze 24 olajkép és grafikai munka szerepel — de összefoglalója egy évtizedes alkotó tevékenység eredményeinek.

MÓRÉ MIHÁLY szükségét érezte már — mint ahogy magam is és a hajdúsági képzőművészet kedvelői vártunk az alkalomra, hogy együtt, több művével egyszerre jelentkezzen. Milyen a hatása a festői munkássága összességének?

Éveken át minden tárlaton egy-két darab... Mondják, hogy Móré keveset dolgozik. Pedig nem így kell megfogalmazni. Kevés képet fest az igaz, de ahány alkotását a nyilvánosság elé állítja — legyen festmény vagy grafika — az csaknem valamennyi más, és más. Ugy értem: örökké változik a stílus, a kép hangvétele, az ábrázolási mód. Ahogy Móré Mihály vallja; nem szeret kétszer egyformán festeni. Folytonos keresés, kutatás művészetének legfőbb jellemzője, s az alkotó energiája ebben használódik fel; minduntalan új formai elképzelések megteremtésén munkálkodik, mondanivalója kifejezéséhez.

Beszélhetünk okokról. Egy időben Szőnyi epigonizmust írtak a rovására, mert Szőnyi tanítvány volt a főiskolán, s mestere kétségtelenül hatott a művészetére. Lehet, hogy a látszat, — avagy néhány utalás a volt mester és tanítványa kapcsolatára — ez is közre játszott, hogy Móré elindult a kereső, kutató úton. A barátság emberi közelsége révén jól tudom azonban, mindez sohasem lett volna önmagában elég ahhoz, hogy Móré festői elképzelésein változtasson. Következetesebb, s magabiztosabb annál, hogy látszathatásoktól óvakodjék. Inkább az élményei, s a tanulmányai késztetik, serkentik mindig új utakra. Ott kezdődik nála a művészi alkotás, hogy az élmények hatására sok-sok gondolatot fogalmaz meg, s olyan formák, megoldások izgatják ezután, amelyek legalkalmasabbnak tűnnek, hogy a gondolataiból a lehető legtöbbet kifejezzék. Az irodalmi élmény is festő művészetére hat vissza. Egyszer hosszan, órákon át beszélt nekem arról, hogy Steinbecket olvasott, s az író arra figyelmeztette könyve stílusával, alkotása lényegével — nem szabad semmilyen konvenciókhoz alkalmazkodni, ha az életről a művészet eszközével akarunk valamit elmondani. Különös volt ez a társítás: ahogy az író a valóságban együtt látja a fénylő, s az árnyoldalakat, az emberek egyéniségében a jót és a rosszat — magyarázta Móré — a festő sem alkalmazkodhat szabályokhoz, hogy milyen színeket rak egymásmellé, ha valóban az életet akarja ábrázolni. És azóta is ezt tartom én Móré Mihály igazi tartalmának: nem akar tudni szabályokról, a valóságot igyekszik megfogalmazni.

Persze a képek külön-külön — önmagukban egy-egy kiállításon — egészen másként hatnak, egy-egy kép önmagáért beszél. A gyűjteményes tárlaton azonban összbenyomást kap a néző, nem egy-két alkotásról, darabokról alakul ki vélemény, hanem egyetemesen a képekről, a művész egész alkotói értékéről.

EGYSÉGET, összhangot keresnek, jellemző egyéni sajátságokat kutatnak a nézők a kiállító művész önálló tárlatán — s hadd tegyem hozzá; joggal. A kérdés tehát ez: hogyan alakítható ki a tárlaton szereplő képek alapján Móré Mihály egységes művészi arculata?

Nagyon szeretem a Libikókázók című Móré-képet, amely az impresszionista irányzat minden formajegyét összesíti, mondhatnám az irányzat tipikus darabja. A kép talán azért tetszik, mert a derűt érzem a témából, a színekből, játékos, könnyed hangulat él ezen a festményen. A fel-le mozgó libikókák váltakozó lendülete, s az élénk színek különös váltakozása — mindez együtt kifejezi a téma elevenségét, s a derűs hangvétel a festő gyermekszeretetét. Ebbe a stílusba sorolom — már csak a tartalma miatt is — a Korcsolyázók című képet, de amikor az Ágmetsző paraszt portréjára, vagy a lovával megjelenített öreg cigány képére gondolok már különbségeket találok, vagy inkább nagy távolságokat a képek között. Az utóbb említett művek a természetelvűség jegyeit viselik — újabb irányzat végleteit jelentik.

Külön, s hosszabb fejezetet érdemelne Móré Mihály Csokonai képe, amely ismét más festői világ, hiszen ezúttal a szürrealisták ábrázolásmódjához nyúlt a festő. A költő elnyújtott alakja, amely eluralkodik a sivár alföldi táj fölött szimbolikus jellegű. Ez a szimbólum azonban közérthető, gondolatisága egyértelmű. Móré azt a Csokonait festette meg, aki arról kesergett, hogy kora Magyarországában nem érdemes prófétának lenni. A sötét színvilág, a hátteret képező sivár táj — amelyről elfordítja tekintetét a költő — s az alak beteges tartása, természetellenes hangsúlyozott karcsúsága beszél a kor sötét szellemiségéről és a költő egyéni tragédiájáról egyaránt. A fájdalmas gondokkal küzdő, pusztuló egészségű Csokonai ez, a költőóriás.

A KÉPEKET lehetne még elemezgetni, de talán ennyiből is érzik, hogy Móré Mihálynál valamilyen stílusegységet, vagy még csak olyan irányzatot sem nagyon találunk, amelyre azt mondanánk, hogy leginkább érvényesül művészetében. Az egyéniségét, ami felismerhetővé teszi a Móré-képeket — máshol leljük meg.

Móré alig fest tájképeket, csaknem minden alkotása embereket ábrázol. Közelről vizsgálja alakjait, arra törekszik, hogy a képen az ember és a környezete, az ember és a tevékenysége közötti viszonyt. Nem csupán hangulatot akar, hanem érzékeltetni igyekszik, hogy az Ágmetsző paraszt szereti a fát, a kaszakalapáló a szerszámját, az öreg cigány a lovát...

A Móré-képekben ez az érzés közös: azt fogalmazza meg, hogyan találja meg az ember az örömét a munkában, az életben.

A tavaszi tárlat mérsékelt sikere után, most a Móré Mihály kiállítása jelzi, hogy milyen igénnyel közelít a közönség a képzőművészet felé. Olyan alkotásokat várnak az emberek, amelyek derűsen, szeretettel szólnak a mindennapi valóságról, s az élet mozzanatait, cselekményes világát idézik.

Ennek a kívánságnak tett eleget Móré Mihály — s innen a sikere titka.

Kiss János

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
5. oldal — 1963. augusztus 4.

Költözés

retnék. Nem nagy az a lakás, de kedves, barátságos tagadhatatlan. Azt hiszem, mindenki más a helyemben arról írna, mekkora boldogság töltötte el, amikor átlépte az új lakás küszöbét, amikor először gyújtotta fel a villanyt az új lakásban, amikor először feküdt le itt s amikor először ébredt nyugalommal, reménnyel és boldogsággal telve.

Mégis, nekem másról kell írnom. Azt a boldogságot ugyanis természetesnek tartom. Nem is lennék boldog további életemben már soha, ha ennek a lakásnak nem tudnék szívből, igazán örülni.

Bennem mégis ott tujkál valami magyarázhatatlan idegesség és idegenség, valami félelem, valami leszámolási kényszer. Egészen pontosan: mintha valami kihullott volna belőlem abban a pillanatban, amikor elköltöztem a régi lakásomból. Mintha valami megszakadt volna és annak a szakadásnak a helye kegyetlenül, nagyon keservesen fáj.

Apróságok?

Talán. Nekem mindenesetre az a lakás volt első főbérleti lakásom, én oda olyan emberfeletti boldogságban költöztem be, amihez foghatót csak lányom születésekor éreztem. Ott voltam fiatal házas, ott szótem a napra is, mikor és miért hullott le.

Emlékeztem arra, hogy mikor repedt meg a mennyezet, mikor sérült meg az ajtó. Ismertem minden, jó barátságban voltunk egymással én és a lakás. Emberszabásúvá tettem, magamhoz alakítottam, fogalmazzuk, ahogy jobban tetszik, a tartalom nem változik. Minden rám hasonlított abban a lakásban, ha makacskodott is valami, addig törtem, csavartam, amíg visszatükrözte akaratomat.

Most?

Most ez a lakás merev és új. Idegenként költöztem bele. Itt még nincsenek emlékek, minden friss és minden ünnepélyes. Mintha ki akarna vetni magából, mintha nem akarná elfogadni, hogy most én beköltözöm oda és feldúlom az ő ünnepélyességét. Azt hiszem, az az új lakás nem fogad engem olyan szívesen, mint ahogy én beleköltözöm. Neki is lehet egyénisége és félti tőlem.

Megvallom én is féltem saját egyénimet. A régi lakásban már nem volt amiből most rosszul esett kiköltözni. Mennyi keserű és boldog pillanat maradt ott azok között a falak között s azokat nekem most mind újra kell teremtenem. Igen, azt hiszem azért vagyok keserű kicsit, mert az emlékeimet sajnálom. Azt mondják, ilyesmire csak öreg korában kényszerül az ember. Akkor kezdi felmérni minden napját, számontartani elmúlt élete minden eseményét ragaszkodó és számbavevő szeretettel.

Nem, nem így van. Az emlékeket az ember hamarabb kezdi gyűjteni, halmozni, hamarabb kezd ragaszkodni hozzájuk. A gyermek legszívesebben apróságokkal, jelentéktelen dolgokkal játszik, pedig azok a tárgyak a felnőtt embernek nevetséges apróságok, egy szalag-darab, egy cérnaszál. A gyerekeknek az az élet, az a játék. Majd az ifjú türelmetlen hevességgel ragaszkodik a szetam magamhoz a sarkokat, falakat, a fürdőszobát, mindent.

Mennyi, mennyi emlék halmozódott fel abban a lakásban, akkor sem tesz mást, gyűjti és raktározza az emlékeit.

Minden időben és minden korban szamontart az ember. És később aztán roszszul esik megválni azoktól az emlékektől, amelyeket elraktározott magában. Gondoljunk csak arra, milyen nehéz párok vagy régi ruhák között válogatni! Milyen nehéz úgy dönteni, hogy kidobunk egy inget, mert abban a pillanatban, amikor végigmérjük, érdemes-e még arra, hogy megtartsuk, életünk egy szakasza is elénk vetődik. És a ruhadarabbal mintha azt is el kellene dobni.

A rendszertelenül, bizonytalanul élő emberek szokták elhatározni egy-egy erősebb pillanatukban, hogy hétfőtől vagy újesztendőtől, vagy mas határozott időtől kezdődően új életnek élnek. Az új lakásba való költözés bevallva-bevallatlanul ilyen új élet kezdetét jelenti. Más mozdulatoknak kell mechanikussá válniuk, mert máshol van a villanykapcsoló, a csap, máshol tartjuk a poharakat, másként van

hat ennek
hez elég eg
szemlélődés
honban. Ah
hogy a
élet törvén
mét belém
nek, idő k
hosszú idő
ész enge
mint a s
meg lehet magyarazni bizonyos dolgokat, míg a szív a magyarázat után is visszaidézi váratlan és meglepő pillanatokban, hogy „odaát ez másként volt". Ezért nehéz legyőzni az emlékezést, ezért nehéz kiirtani azt a kis melankóliát, nosztalgiát, ami a költözés után bennem maradt.

Ugy járok-kelek az új lakásban, büszkén és öntudattal, mintha meghódítottam volna a világot. S belül, akarva-akaratlan sorakoznak az emlékek, amelyek olyasmihez kapcsolódnak, ami odaát történt.

De kár, hogy nem lehet az embernek egyszerre több helyen lakni. Itt is, ott is. Legalább addig, amíg befejeződik a lakásnak a magamhoz formálása. Mert már megkezdődött, költözéskor egy helyen lement a fal. S úgy éreztem, ezzel vettem egészen birtokba ezt az új lakást. S az új emlékek mindig erősebbek, mint a régiek.

(if)

ismeretekről is
tett, ami már túl van a középiskola kötelező tananyagán. Érdeklődésünkre a magyarázatot a szülők helyzete szolgáltatta. Az édesapa docens, az édesanya adjunktus. Ők segítettek a gyermeknek a felkészülésben. Utána hallgattunk Kisvárdáról egy vizsgázót. Árva fiú, elég nehéz sorban nőtt fel. Tanulása mellett dolgozni is kellett. Több kilométerről kerékpárral járt be tanulni. Felelete színtelenebb volt. Nem rendelkezett a középiskolai anyagon felüli ismerettel, de világos gondolkodásról, logikus észjárásról tett tanúságot. Értelmes és jó képzettségű ember. Ő jobb körülmények közé kerülve, bizonyára pótolja a hiányt. E példa pár tanulsága sok-sok munkát

Chagall f
a Párizsi Oper

André Malraux francia népművelési miniszter Maro Chagall festőművésznek megbízás adott, hogy freskót fessen Párizsi Opera mennyezetére. A megbízás párizsi művészeti körökben visszatetszést keltett.

A kritikusok, bár valameny nyien a legnagyobb mértékbe elismerik és méltányolják Ma ro Chagall kiváló művészetét

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1967 ÁPR 30

1021

Móré Mihály kiállítása

Móré Mihály festőművész egyéni kiállításának megnyitására került sor április 28-án, pénteken a Képcsarnok Vállalat debreceni Medgyessy-termében.

Ez alkalommal 13 festmény és 11 grafika került bemutatásra, valamennyi az 1966-os és 1967-es év termése, melyek Debrecenben nem szerepeltek még kiállításon.

A kiállítást Boda István, a Hajdú-Bihar megyei Napló főszerkesztő helyettese nyitotta meg.

már, és javítani kellene. Azonkívül tessék a könyveim közül egy-két szakkönyvet is elhozni, pl. Jesch: „Villamossági gépkezelők szakkönyvé"-t stb."

Más leveleiből: „A következő könyvet tessék elküldeni a szandállal együtt: Colerus: „A ponttól a negyedik dimenzióig". A könyveim közt van valahol. Esetleg szakkönyveket is küldhet Mama. Szakkönyveket vagy mást."

A levelekből kitűnik, hogy ebben az időben — tehát a negyvenes években — erősen érdeklődött a természettudomány, különösképpen a villamosság iránt. Valóban, kitűnő

lyen formában végig kellett járni Ágass mérnök útját, azonosulni kellett ezzel a társadalommal, nemcsak végzett munkában, hanem a lélek legmélyén is. De sokat mond mindenkinek, akiben él az aktív társadalmi felelősségérzet, aki helyét a közösségben ténylegesen meg akarja találni. S milyen sok társadalmi igazságot mond el Dobozy, milyen pontosan érzi s fejezi ki a mi társadalmunk alapvető légkörét, atmoszféráját. Azt, hogy ez a mi rendünk az őszinteség és bizalom alapján épült fel, hogy itt mindenkinek, aki szívével közeledik hozzánk s részt vállal céljaink megvalósításából, helye van közöttünk. Százszorosan helye, ha nem egyszerűen együtt élni akar a társadalommal, hanem magáénak is akarja vallani azt. S ennek a lényegében társadalmi érdekű és méretű mondandónak kifejtésére Dobozy nagyszerű eszközöket talált, a politikai vitadráma szenvedélyes, nagy szubjektív erejű alkotássá vált.

Idáig nem is volt semmi probléma, a darab igen jó és igen izgalmas alapkonfliktusra épül. Más kérdés viszont, hogyan sikerült ezt a konfliktust kibontani, emberileg árnyalni és közelhozni a mai nézőhöz, meggyőzően, hitelesen. Itt már sorjáznak a problémák, keresni se nagyon kell őket.

MINDENEKELŐTT az író tisztázatlanul hagy egy általános etikai kérdést, bűnt követett-e el Ágass, amikor nem akadályozta meg a partizán kivégzését, vagy nem? Jogilag nem, hiszen bebizonyosodik, hogy parancsa ellenére történt a gyilkosság, viszont erről a dologról tizenhét évig hallgatott. Hallgatásának szubjektív indoka elfogadható, most ért el addig, hogy higgyen ebben a társadalomban, őszinte legyen vele szemben. Most ért meg benne az emberi bizalom. Még az is érthető, hogy a társadalom vallomását nem fogadja olyan egyhangú természetességgel, ahogy várta, sőt majdnem életébe kerül az őszinteség. Csakhogy a szubjektív beismerés túlságosan objektív okfejtést és magyarázatot nyer, az emberi vívódást itt nem emberi megtisztulás zárja le, hanem olyan külső események, amelyek Ágasstól függetlenek, rajta kívüliek. Hihetünk-e tehát teljesen az ő végső feloldásának? Nem, még Barlával való nagy megtisztító párbeszéde után sem.

Főként azért nem, mert Barla figurája íróilag nem egyenrangú Ágassal. Emberileg nem nagyon tud közelférkőzni a nézőhöz, sok benne is — szavaiban is — a sablon, a frázis, a szólamszerűség és a közönség rokonszenve teljesen Ágass oldalára tolódik el. Miért jelent ez problémát? Az alaphelyzet megítélése miatt. Barla alezredes, parti-

NAPLÓ

EHHEZ HOZZÁJÁRUL. hogy Laci figurája is elnagyolt, Bertóké is, Mária pedig szemmel láthatóan csak azért került színpadra, hogy Ágassnak magánélete is legyen, egyéb funkciója ugyanis nincs. Marad két igen jól megrajzolt figura, Laczkó és Cserepes. Ők valóban nagyszerű ellenpárt jelentenek, néha-néha az érdeklődés is áttolódik rájuk, s ez elsősorban az írónak érdeme-hibája.

Nem szőrszálhasogatás-é, hangsúlyeltolás-é egy egészében véve hiteles, nagy szenvedélyű, a mai magyar drámairodalomból kiemelkedő, nemcsak szándékában, megvalósításában is szocialista dráma hibáiról ilyen részletességgel írni? Két szempontból sem. Egyrészt mert olyan darabról van szó, amelynek óriási szerepe van a gondolkodás alakításában, politikai és művészeti értékei megnyugtatóak és túlsúlyban vannak, másrészt viszont azért, mert a darab felsorolt hibái tulajdonképpen kizárták a nagy színpadi előadás lehetőségét.

Pedig egészében véve nagyon áldozatos, becsületes, rangos színvonalú előadást láthattunk. *Szász Károly*, a darab rendezője tudatosan arra törekedett, hogy a politikai tartalom és az emberi mondandó egyensúlyát végig megteremtse, s ahol erre az alapanyagban lehetősége volt, általában sikerült is neki. A darab alaphangnemévé a belső, szinte külső jelek nélkül megnyilatkozó szenvedélyt tette, ezzel kívánta erősíteni a mű emberi vonatkozásait s csökkenteni itt-ott felbukkanó szólamokat. Bátor kézzel kihúzott a műből néhány felesleges apró részt, amelyek zavarták volna az összhatást. A hármas tagozódású színpad — amelynek alapötlete a budapesti előadásból származik — igen jól segítette a darab megértését, a hangsúlyok pontos kialakulását. Egyszerűségre törekedett, bízott az író legtöbbször lendületes szárnyalású mondataiban.

MI HIÁNYZOTT a rendezésből? A szenvedélyesség. Nincs itt ellentmondás, a politikai vitadrámának megírt munka csak akkor válthat ki nagy emóciókat, ha megfelelő szuggesztivitással közvetítik. A hangfogós előadói stílus viszont néhol a hatást csökkentette. Bizonyítja ezt, hogy a nagy drámai erejű alapanyag és a visszafogottabb stílus ellentmondását néhány esetben külső eszközökkel igyekeztek a színészek pótolni, különösen Barla szerepében *Sárosdy Rezső*. Feltűnt ezenkívül az is, hogy a szereplők némelyike nem beszél elég szépen magyarul, vagy a szóhangsúly éneklő, érzelgős vagy a mondathangsúlyok helytelen elhelyezése következtében válik darabossá a beszédstílus. (Az előbbire példát találunk Bángyörgyinél, Báránnyal való jelenetében, a másodikra Cs. Németh néhány mondatában.)

Azt mondottam, hogy az előadás rangos szintet képvi-

A hét könyvújdonságai

Az Európa Könyvkiadónál jelent meg Atjmatov *Életveszélyben* című regénye. *A római nép története a város alapításától* címmel jelent meg Titus Livius könyve.

A Szépirodalmi Kiadó második kiadásban adta közre Thury Zsuzsa *A jó fiú* című kétkötetes művét. Megjelenésre került Karinthy Frigyes *Így írtok ti* című műve. Gyertyán Ervin tanulmánya, mely *Költőnk és kora* címmel jelent meg, József Attila életművét, életletalkotó munkásságát elemzi.

A Magvető Kiadó jelentette meg Borbély László *A Senkiszigeti nagy kaland* című ifjúsági regényét.

NYELV ÉS MŰVELTSÉG

Mársszal társalkodó Murányi Venus

Gyöngyösi István, a XVII. század barokk költője, a sokáig népszerű epikus poéta, a főúri házasságok krónikása adta ezt a címet 1664-ben megjelent élbeszélő költeményének. A költeményben mitológus és szinte eposzi körítéssel írja le, hogyan játszotfa Szécsi Mária az ostromló Wesselényi Ferenc kezére Murány várát.

Annak idején, mikor az iskolában tanultam erről a költeményről, azt hittem, hogy ez a *társalkodás* beszélgetést jelent, mint ma a *társalog* vagy *társalkodik*. Pedig, ha jobban utánanézünk, mit jelentett ez a szó a nyelvújítás előtt, rájövünk, hogy az volt az értelme, mint a mai *társul* igéé. A költemény címe tehát mai magyarra „lefordítva": A Marssal társuló (vagy szövetkező) Murányi Vénusz. Az már persze a barokk költő hízelgő mitológiai metaforája, hogy gazdáját, a hadvezér Wesselényi Ferencet a római hadistenhez, Marshoz, úrnőjét pedig Vénuszhoz, a szépség és szerelem istennőjéhez hasonlítja.

Társ szavunk valószínűleg régi szláv jövevényszó és azonos az „elvtárs, bajtárs" jelentésű orosz és más szláv nyelvek *továrisz* szavával. A magyarban a szó kezdetben *táris, táras* alakban is mutatkozott, majd a kéttagú szó tovább rövidült egy szótagossá, mint ahogy a négy szótagos szláv *povijalo*-ból lett a magyar *pólya*.

A *társalkodik* szó a XVI—XVIII. században még annyit jelent, hogy „szövetkezik". A *társalkodás* hasonló jelentésű volt, mint a *társaság*. Ez utóbbi szó is jelentésváltozáson ment át: 1. élet- vagy sorsközösség, együttélés, ebből 2. gyülekezet, sereg, kíséret, egyesület, végül 3. társasági élet céljából összegyűlt csoport. A *társalkodás* szó régi jelentésére idézek egy XVI. századi példát: „Ha azon világosságban járunk, kiben ő lakozik, hát egy *társalkodásban* leszünk."

Mivel a társas élet, a társasági összejövetelek súlya a XIX. század elején a beszélgetésre, csevegésre tolódott át, így válhatott ki az eredetileg „társul, szövetkezik" jelentésű igéből ez az alkalmi jelentés, és egyben el is nyomta, visszaszorította a szó eredeti értelmét. A nyelvújításkor már „beszélget, cseveg" jelentéssel megalkotott *társalog* szó azután kezdte kiszorítani, és hasonló hangzása révén még inkább hozzájárult ahhoz, hogy a *társalkodik* ige elveszítse eredeti jelentését és a *társalog* szó ritkább rokonértelmű szavává váljon.

K. B.

„MAGYAROS" vendéglátás

Háromtagú társaság vonult be az Aranybikába. Nemcsak úgy egyszerűen bejött, hanem, ahogy mondom: bevonult, amiből az olvasó rögtön sejtheti, hogy az adott esetben nem akármilyen társaságról van szó. Külföldi vendég és magyar vendéglátói, alkalmasint férj és feleség vonultak be a nevezett helyiségbe. Erre vallott különben a bábeli zűrzavar is, amely az elhelyezkedést, a pincérhívást és rendelést kísérte. A vendéglátó férj azonban hamarosan hivatása és nyelvtudása magaslatára emelkedett, s imígyen szólott vendégéhez:

„— Wir werden... hm... etwas feines essen... izé... eine... Hogy mondják azt fiam, hogy „különlegesség"? (Ezt az asszonytól kérdezte.)

„— Különlegesség?... Az... izé... Spezialität" — így a feleség.

„— Persze, persze... Eine ungarische Spezialität..." Rábökött az étlapra:

„— Halászlé..."

Megpróbálta kibetűzni a francia elnevezést is, de nem ment a dolog. Különben is a vendég — akiről az olvasó már megállapíthatta, hogy német — nem tudott franciául, így a vendéglátó házaspár újabb nyelvi rohamra indult:

„— Fischersuppe..." — halászta elő a szót valahonnan az emlékezete mélyéről az asszony.

„— Ja, ja... Fischersuppe" — visszhangozta a német, de hangjában a bizonytalanság, az ismeretlen jövőtől való rettegés remegett...

A pincér a külföldi vendégnek kijáró gyorsasággal varázsolta az asztalra a három halászlevet. Külön kistányéron hozott néhány cseresznyepaprikát is: hadd legyen igazán magyaros a magyar specialitás.

A német vendég borzongással vegyes csodálkozással nézegette a magyar konyha remekét. De hát ideális vendég volt, tudta, hogy ez mindenütt így szokás: a vendéget nemzeti specialitással illik kínálni; s azt is tudta, hogy nem illik visszautasítani...

A férj széles mozdulattal nyúlt a cseresznyepaprika után. Bőven paprikázta az ételt, hadd lássa az a német, mit és hogyan eszik egy igazi magyar! Félreérthetetlen pillantásokkal sürgette az asszonyt is, hogy kövesse a példát.

„— So ist es sehr fein... mit Paprika" — magyarázta a németnek.

Mindhárman enni kezdtek, aztán mindhárman fuldokoltak egy kicsit, köhögtek, krákogtak, majd kidülledt szemekkel nekiláttak újra a gőzölgő vörös lének. Igy ment ez vagy öt percig: egy kanál halászlé, egy köhögési roham, egy kanál halászlé, egy köhögési roham. A hatodik menet után a német vendég feladta a kilátástalan küzdelmet:

„— Sehr gut... sehr gut" — lihegte elfuló hangon, és eltolta maga elől a tányért.

A vendéglátókban feltámadt az ősi magyar virtus:

„— Na, majd mi megmutatjuk!" — hörögte a férj egy köhögési roham szünetében, és még egy cseresznyepaprikát apritott a halászlébe...

Nem untatom az olvasót a magyaros ebéd további részleteinek leírásával. Két apró tényt közlök csupán, amit hónapok múltán tudtam meg:

1. *A vendégszerető házaspárt jó két hétig ápolták a Belklinikán ez után az ebéd után.*
2. *Amikor egy félév múlva egy francia vendégüket kalauzolták el az Aranybikába, akkor krumplipürét és tejbegrizt ajánlottak neki — mint magyar specialitást!*

(Py)

A modern formai eszközökkel dolgozó film tartalmából szükszavúan kb. ennyi összegezhető. Ennyi a történet megértéséhez természetesen elegendő, a mondanivaló világos értelmezéséhez azonban kevés. És itt látom Fábri Zoltán — egyébként igényes és újszerű kifejezési eszközöket kereső filmjeinek egyik sarkalatos problémáját. A főhős Nádai alakjából nem valami politikai következetességet hiányolok én. Ő ezt meg is fogalmazza — utálok mindenféle politikát — mondja egy helyen —, és ilyen formán lehetne tipikus személyesítője is az intelektuális álláspontnak. Hiányzik belőle viszont az az egyszerű logikusság is, amely hasonló esetekben a legegyszerűbb embert is kell jellemezze. Tudniillik felmerül a kérdés: ilyen magatartással és ilyen emlékek továbbélésével, hogyan lehet valaki nagy író vagy még inkább olyan képzeletbeli hős, akit a megmentett munkás gyermekei Robin Hooddal azonosítanak.

A nem egy esetben tapasztalható rezignált visszaemlékezésekben egyébként is van valami indokolatlan és nyomasztó passzivitás. A történet hősei részéről csak úgy, mint az alkotók részéről. Az idézett kort természetesen jellemezte, valami hasonló passzivitás, de ez sajnos a visszaemlékezők mai reflexeibe is túlzottan belejátszik. Nehezíti ezt még aztán a film sok esetben öncélú formanyelve, a képek már-már alig érzékelhető sötét tónusa.

A szereplők közül kitűnő játékot láttunk *Básthi Lajostól* s a főiskolás *Szegedi Erikától*.

(b. i.)

Bátortalanság és szubjektivizmus

Megjegyzések az Őszi Tárlat ürügyén a debreceni képzőművészetről

A tárlatnak nyilván sikere lesz. Egészében véve jobban sikerült a tavalyinál és sokkal jobban, mint az ez évi tavaszi tárlat. Gáncsoskodásnak, ünneprontásnak tűnhet tehát, ha ennek a viszonylag sikerült tárlatnak ürügyén beszélünk a nyilvánosság előtt a debreceni képzőművészet néhány problémájáról. Kritika helyett is. Egyszerűbb megoldás lenne a tárlat anyagának bemutatása, sőt hálásabb is, hiszen a félév termése gazdag volt, a kiállítás nagyon meggyőzően bizonyítja, hogy a debreceni munkacsoportban benne van a nagyobb igényű, rangosabb művészet megteremtésének lehetősége. Ennek jeleivel lépten-nyomon találkozunk. De hisszük, hogy az őszinte beszéd, az általánosabb összefüggések keresése és feltárása csak segítheti a folyamatban levő kibontakozást. Ezért beszélünk elsősorban a problémákról, a gondokról.

Induljunk ki abból, hogy a felszabadulási pályázat festészeti első és második díját a zsüri nem osztotta ki, nem talált arra méltó művet a beérkezettek közül. A zsüri munkájában nem vettem részt, nincs tehát jogom azt kifogásolni, s ha lehet is valami igazság abban, amit széltében-hosszában beszélnek, hogy enyhén szólva elfogult zsürizés volt ez alkalommal Debrecenben, a beérkezett művek színvonala ezzel még egyáltalán nem emelkedett magasabbra. Nem kell művészettörténésznek lenni ahhoz, hogy az őszi tárlaton kiállított képeket szemlélve az emberben határozottan megfogalmazódjon a diagnózis: a debreceni képzőművészetnek nagyobbak a társadalmi és személyi feltételei annál, amit a tárlat, s főként a pályázat eredménye mutat. Ahhoz sem kell különösen műértőnek lenni, hogy a pályázaton díjazott művekről bizonyos vélemény kialakuljon. Ez a vélemény pedig olyasmi, hogy a díjnyertes művészeknek általában leggyengébb alkotásuk a díjat nyert munka, mert témaválasztásban, szemléletben nem tudtak szabadulni bizonyos konzervatív, sematikus jellegtől. Móré Mihály képe kétségkívül megkapó, de egészében véve alig több illusztrációnál, Menyhárt József lakótelepi képe hideg és merev, Józsa János is önmagát ismétli csupán, nem is túlságosan érdekesen. Ugyanakkor eszembejut Móré Hintalova, Csokonaija, Menyhárt Két lámpája, Józsa nagyszerű grafikái és a helyzetkép egyszeriben világossá válik. Olyasmit érez az ember, hogy a tematikus kötöttség a művészet kibontakozásának gátjává vált.

Ez pedig csak valami speciális debreceni betegség lehet hiszen máshol éppen ellenkező a helyzet. Az persze külön probléma, hogy az ilyen tematikailag kötött pályázatoktól egyáltalán várhatunk-e nagy eredményt. Szerintem nem túlságosan. Helyeslem az évenkénti pályázatokat, de tematikailag kisebb kötöttséggel. A felszabadulás témája bizonyos sematizmusba, frázisokba vezette a művészeket. De a felsoroltakon kívül más festőknél is jelentkezik az a probléma, hogy a tematikus alkotások nem állnak azon a szinten, mint a művész más művei. Hasonlítsuk például össze Holló két csendéletét a Krumpliszedőkkel, vagy a Petőfi térről készült képpel! Tilles is csupán egyik részletét állította ki a felszabadulási pályázatra készült képének.

Azt hiszem világos. A debreceni képzőművészet egyik problémája, hogy nem találta meg az összhangot az egyéniség, és a társadalmi méretű téma között, gondolati bátortalanság, témaválasztási szempontjából bizonyos ismétlődés, merevség jellemzi a jelenlegi tárlatot. Bíró Lajos faluvégi házai kétségkívül érdekesek, de témavilága alig nő túl ezen s úgyanez a veszély Horváth Imrénél is. A pályázati művek általában két gondolat körül mozognak, a közvetlen felszabadulást, vagy az építkezést idézik. A mai élet más jelenségei nem, vagy alig jelentenek témát a festőművészeknek, arra nem is gondolnak, hogy nem ismerték fel az összefüggéseket a mai valóság tényei és a felszabadulás tartalma között.

Közvetlenül az őszi tárlatnál maradva azt is el kell mondani, hogy ismét tapasztaltunk olyan törekvést, hogy egyesek helytelenül értelmezik a formai kísérletezés lehetőségét. Úgy hiszem, a kísérletezés jószándékát nem lehet kétségbevonni senkinél, eredményeit viszont keveseknél, — Józsa, Tilles, Velényi, — láthatjuk. Az az öt kék szarvasmarha viszont, amelyet Horváth Imre vásznán láttunk, enyhén szólva érthetetlen. Olyan fokú absztrahálásról van már itt szó, amely szakadékot teremtett a valóság és a művészi képzetvilág között. De ennek a túlzott kísérletezésnek megtalálhatók az elemei másnál is, főként Bíró Lajos faluvégi házakat ábrázoló képére és egy-két Félegyházi vászonra gondolok elsősorban.

Nem ellentmondás ez? — kérdezheti valaki. Egyik szavammal a szürkeség ellen lázadok, másikkal a megújító törekvésekkel szállok szembe? Nem egészen így van, szerintem ez a kísérletezés nem mindenben megnyugtató. A szürkeséggel hadakozom, de a tényleg megújító törekvéseket örömmel fogadom. S például Bíró Lajos Önarcképét a tárlat egyik legérdekesebb munkájának tartom, vagy Tilles Női portréját is. S igaz, hogy Tilles Aktja Ozenfant figuráira, Velényi Vasútja Masereel egyik metszetére emlékeztet, ennek ellenére azonban megnyugtatnak a kísérletezés tartalmát illetően. Vagy megnyugtatnak Bíró Ferenc szép munkái is, Bíró Lajos és Félegyházi kétségkívül hallatlan drámai kifejező erővel rendelkező művészek. Talán ebből is adódik, hogy a szubjektív összeütközésből, a nagy feszültségű képekből a néző nem érzi minden esetben a gondolati tartalmat, az értelmet, amely nélkül pedig művészet elképzelhetetlen.

Tovább megyek. Éppen ezt a diszharmóniát, az egyik oldalról jelentkező szürkeséget, a másik oldalról jelentkező túlzott elszakadást a valóságtól tartom én a debreceni képzőművészet egyik alapproblémájának. Elsősorban azért, mert tudom, hogy emögött valódi indulatok feszülnek, valódi szembenállás húzódik meg. Egyszóval és röviden: ahelyett, hogy a munkacsoport egységes fellépéssel, közös akarattal munkálkodna saját társadalmi elismertetéséért, szűk szubjektív belharcok, viszályos, örökös ellentétek mérgezik a légkört. Ez az őszi tárlat például majdnem elmaradt. Ami megelőzte, nem túlságosan hízelgő a munkacsoport belső etikáját tekintve. Pedig, hogy a munkalehetőség biztosítása eredményezhet gazdagodást, többek között Berky Nándor új szobrai bizonyítják. Csakhogy ezért a gazdagodásért közösen, egymással vállvetve és nem egymás ellen kellene harcolni a munkacsoportnak. Például úgy, hogy sokkal aktívabban veszi ki részét mindenki a művészeti ismeretterjesztésből. Nemcsak Bíró Lajos, aki áldozatos, sokszor hősies munkával vívja harcát a tömegízlés emeléséért.

Igen, a jó alkotói légkör megteremtése nem sikerült eléggé Debrecenben. Holló László a tócóskerti magányban alkotja csodálatos vásznait, aki viszont közvetlenül személyesen is részt vesz a képzőművészeti életben, előbb-utóbb megég önnön lángján, vagy megégetik. Jogosnak tartom én a képzőművészeknek azt a panaszát, hogy gazdasági szervek érthetetlenül elzárkóznak a debreceni képzőművészettől, a pártbizottság és tanácsok sokszoros kezdeményezései ellenére is. De hát az elismerést, — erkölcsit és anyagit egyaránt — meg kell teremteni és nem mástól várni a megváltást, hanem kiharcolni. Ezt viszont ilyen légkörű élettel, mint amilyen mostanában folyt a munkacsoportban, nehezen lehet megvalósítani.

Lehetséges, hogy hamarabb kellett volna elmondani ezeket. De vártunk az őszi tárlat alkalmára, hogy egy termés fölött szemlét tartva tények támaszthassák alá ismereteinket. S az is elképzelhető, hogy az őszi tárlat megérdemelt sikere, a kialakulóban levő aktívabb társulati élet eredményeket szül. Reméljük, hogy így lesz s tulajdonképpen nem is volt más célunk, mint ennek sürgetése. És még valami. Az, hogy a nyilvánosság előtt, a képzőművészek, a közönség részvételével tisztázzuk ezeket a kérdéseket a Napló hasábjain. Szeretnénk, ha a vita során kerülnének az elhanyagolt kérdések szóba, de szeretnénk azt is, ha a vita segítené a szocialista jellegű művészet kialakulását Debrecenben is. Korszerű szocialista művészet megteremtésére törekszenek művészeink, s erre képesek is. Azonban a társadalomnak segíteni kell őket, de önmaguknak is segíteniük kell egymást. Ez közös érdek, művészeté és közönségé egyaránt. Várjuk tehát a hozzászólásokat, a véleményeket, minden őszinte és jószándékú szó előtt nyitva áll lapunk.

Bényei József

ÚT

Apró fiucska áll a Tanácsköztársaság út sarkán. Vállán barna óvodástáska, ebből is látszik, hogy óvodába siet. Áll a járda szélén és körülbelül minden tíz másodpercben kísérletet tesz arra, hogy átmenjen az út másik oldalára. De kocsik, autóbuszok, lovasszekerek, kerékpárok jönnek sűrűn, egymást követve és a fiucska csak áll, áll, sehogy se tudja rászánni magát az áthaladásra.

Körülbelül tíz-tizenöt lépésre mögötte áll az édesapja. Áll és várja, hogy a gyerek rászánja magát. Mozdulatlanul figyel, hogy idejében közbeléphessen, ha a fiú mégis alkalmatlan időben lendülne át a másik oldalra. De nem megy oda a fiához, nem fogja meg a kezét, pedig ha így tenne, már régesrégen elindulhatott volna munkába, régen az óvoda közelében járna a fia is. Mégsem megy oda, csak áll és néz.

Először bosszankodom is. Felelőtlenségről, meggondolatlanságról morfondírozok magamban. Micsoda apa az ilyen — ébred fel bennem a szülői öntudat —, aki így engedi a gyerekét kószálni egyedül a forgalmas utcán? S csak erősíti aggályaimat a hátra-hátrafordúló fiucska, aki reménykedő tekintetet vet édesapjára. Ő azonban csak mosolyog és nem mozdul.

Bosszankodásom egészen odáig nő, hogy már-már rászánom magam, odamegyek és megfogom én az apróság kezét és átvezetem a másik oldalra. Mert lám, hasztalan jószívű egyik-másik motoros vagy gépkocsivezető, hasztalan integetnek a gyereknek, hogy menjen, ő nem mozdul, most már nem is igen meri rászánni magát a nagy feladatra. Segítenem kell.

De aztán lecsillapodom. Mi közöm nekem más gyerekéhez? Ha az apja így tartja jónak, csinálja így.

S mintha csak erre várt volna, a gyerek egyszerre nagy lépéssel előrelendül s meg sem áll az utca másik sarkáig. Bátran, szemrebbenés nélkül halad át, hősiesen és felnőttesen. Erre az édesapja is megindul és aktatáskáját lóbálva halad a villamosmegálló felé.

Én még mindig nem indulok. Már nem a gyerek útja érdekel, hanem hirtelen eszembe jut, hogy tulajdonképpen egy nagyon jelentős esetnek voltam tanúja. Az apa önállóságra nevelte a gyerekét. Az is lehet, hogy ez a négy-öt év közötti kisfiú ma reggel először ment át egyedül az úttesten és most néhány napig nagyon büszke lesz arra, hogy ő milyen bátor és milyen ügyes és hogy milyen nagyfiú már ő. Így szokták a gyerekek. Alaposabban és körültekintőbben vizsgálják saját fejlődésük jeleit, mint a legaggódóbb szülő.

A gyerek nagyon szeretne felnőtté válni, nagyon szeretne úgy élni, öltözni, beszélni, szórakozni, mint a felnőttek. Szemében a mi világunk a tökéletesség világa és ő ezt a tökéletességet szeretné saját magának megteremteni. Az az út tehát, aminek tanúja voltam ma reggel, nemcsak az úttest másik oldalára vezetett, hanem a felnőttek felé is. Egy lépéssel az az apró ember megint közelebb jutott élete legnagyobb álmához, ahhoz, hogy felnőtt lehessen. És ha délután hazamegy az óvodából, az első szava az lesz az édesanyjához, hogy „Édesanya, egyedül mentem át az úton."

Van ennél nagyobb büszkeség? Lehet ennél csodálatosabb és szebb élménye valakinek? Egyedül, önállóan megtenni egy utat, amelyen veszélyek ezrei leselkednek az apróságra, átevickélni valahol, ahol nagy és ismeretlen gépek rohangásznak? Nagyszerű győzelem volt ez, kicsi barátom, életed egyik legnagyszerűbb győzelme. A félelmet legyőzni még mi se nagyon tudjuk mindig, mi felnőttek, akik pedig félelemből, győzelemből elraktároztunk sok-sok emléket. Hányszor győzedelmeskedik rajtunk a kényelmesség, a megfutamodásnak hányszor válunk áldozatává. Te nekimentél az útnak és sikerült. Büszke lehetsz rá.

S egyszerre tisztelni kezdtem azt az édesapát is, aki most nagy nyugalommal halad mindennapos útjára. Tisztelni és irigyelni. Akárhogy is, így érdemes nevelni a gyerekeket, önállóságra, életrevalóságra. Megtanítani őket arra, hogy saját maguk döntsenek, határozzanak, saját maguk hajtsanak végre valami nagy-nagy feladatot, ilyet, mint ez a kisfiú is.

Nagyszerű, de nagyon nehéz érzés lehet felismerni azt a pillanatot, amikor először engedjük el a gyerekeink kezét, amikor először bocsátjuk őket útjukra úgy, hogy magukra vannak bízva. Felszabadító, mámoros érzés ez a gyerek számára, hiszen minden bátortalanság ellenére, minden félelmen győzedelmeskedve övé lett a siker büszke diadala. És felszabadító, boldog érzés ez a szülőnek, mert aggódó pillantása mögött ott bújkál a győzelem öröme is; „Felneveltem, útra bocsátottam."

Mindegy az, hogy ez az út húsz lépés, vagy egész élet, mindegyik utat ugyanazzal az elszántsággal, ugyanazzal a győzniakaró hittel kell megtenni. És ha a húszméteres utak győzelmének melegét őrzi lelkében az apróság, mennyivel könnyebben vág neki a hosszabb utaknak és mennyivel felemelőbb lesz ott a győzelem érzése!

Az apróság most az óvodában játszik, az édesapa dolgozik valahol. Mindketten gazdagabbak valamivel. Nem tudják, hogy megfigyeltem ezt a hátborzongatóan szép küzdelmet és beteljesülést az utca szegletén. Ők biztosan nem láttak engem, az apa a fiát nézte, a fiú a lépéseit próbálgatta. S őket idéző gondolataimból kifeslik a szép bizonyosság: az ő egymást kereső, egymásra vigyázó hitükből fakadóan sok-sok győzelmes útra indul még az a kisfiú, kísérve apja féltően büszke tekintetétől.

(if)

Móré Mihály

Móré Mihály: Szobafestő

Hajdú-Bihar megyei Napló 1962. dec 2

A konyha-szobában nem volt sok bútor, kizsírosodott görcsös asztal, időtől feketült festett ágy, abban feküdt az asszony piros csíkos dunyha alatt, meg volt az ablak alatt egy pongypokrócos dikó, gyékényfonású. Az ablakban gyertyamaradék, két hosszú rozsdás szeg, cérnaszurok, meg egy vén biblia. És a sárból tapasztott tűzhely. Nem úgy, ahogy egy jobb háznál lenni kéne. Az apja lehuppant a dikóra, feljebb tolta a sapkát a homlokán és sáros csizmái sarkát nekiverte a keményre tapasztott padlónak. A felesége morgott valamit, de aztán befelé fordult a falnak és csak sóhajtozott. Talán nem is fájdalomból, hanem megszokásból.

Nem szóltak egymásnak, nem köszöntek, úgy tettek, mint az idegenek. Pedig nem haragudtak egymásra. A lány megrázkódott, amikor a tenyere a nyirkos, tapasztott földnöz ért, ahogy guggolva fújta a tüzet lánglobbanásra.

— Fázol?!

Kata megrázta a fejét.

— Akkor ne kisasszonykodj. Csinájj rántottát.

A lány felállt, kicsit megbillent, aztán elindult, hogy a kamarából tojást hozzon. Görnyedt volt a háta, a válla lesüppedt. Mentében haliotta meg, hogy zörög a kapu, valaki befelé igyekszik. A lépteitől megismerte Bandit. Nyakig

hában, toppantott, mint aki a hideget akarja lerázni magáról és a tenyerét a tűzhöz tartotta. A láng kiszínesítette, pirosra festette a kezét. A paraszt ránézett és már mordult is.

— Megint azért jöttél?

A fiú jókedvűen válaszolt, figyelembe se vette az öreg nyüszítős, morgós hangulatát, felcsattanó kérdését.

— Azért hát.

— Akkor mán mehecc is.

Kata beleütötte a tojást a zsírba, sercenve csapott ki egy cseppje, és éppen a puszta csuklójára. Kiszökött a száján egy jajdítás, a fiú máris simogatta a helyét, sőt percegtetett rá, és olajjal akarta bekenni, de nem volt a háznál. Kata egy kicsit nekitámaszkodott Bandinak és olyan nagyon jól esett így maradni. A fiú is jobban megszorította. A parasztember a sapkája alól leste őket, aztán szétriasztotta a fiatalokat.

— Hozzál bort.

A lány kancsó bort hozott és két findzsát tett az asztalra. A fiú, mintha ő lenne otthon, és a gazda meg csak vendég, telitöltötte a csuprokat és máris ivásra ösztökélte az öreget.

— Használja egészséggel.

Kortyogással eresztették le a bort, mert az első csuporral illik meginni, még a haragosoknak is. Jó is volt az ivás, mert a parasztember, a vadember formi kezdett belül és még csak nőtt a haragja, amikor a fiú vidám arcába né-

Móré Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

SZOC. MŰVÉSZETÉRT
1963 JUN.

1021

— „A FŐVÁROS ÉS A VIDÉK FURA VISZONYA." A Hajdú-Bihari Napló április 21-i számában Móré Mihály debreceni festőművész foglalkozik a debreceni tavaszi tárlat megnyitása alkalmával a megyei képzőművészeti csoport helyzetével. Cikkéből idézünk néhány gondolatot: „Gyakori dolog, hogy fiatal vagy tehetséges öreg művész úgy érzi, hogy nem kap tudásának megfelelő munkát... Nincs tervszerű gondoskodás foglalkoztatásunkról, vagy éppen gátolják az előbbre jutás körülményeit. Gondolok konkréten Debrecenben és a megyében történő hatalmas méretű építkezésekre, illetve az úgynevezett két ezrelékre. Felszabadulásunk óta eltelt idő alatt ebből mi, Hajdú-Bihar megyei művészek szinte semmit sem kaptunk, csak morzsákat. Figyelembe kellene venni, hogy csoportunkban nem egy idősebb művész rendelkezik kellő művészi tudással párosult tapasztalattal, s rendszerint nem kap többet egy kezdő pesti fiatalnál. (A tsz-üdülő megbízatást három fiatal pesti kapta, hogy csak egy példát említsek.) Nem értek egyet az effajta jelenségekkel. Hiszen ellentmondanak ennek az elismerő kitüntetések (egy Kossuth-díj, négy Munkácsy-díjas a tizenkilences létszámú csoportból.) Az effajta pesti protekcionizmus erősen bénítja csoportunk művészi alkotó életét. A múlt társadalom termelte ki e kóros jelenséget, a főváros és a vidék fura viszonyát, mely, sajnos, tozatlanul tovább él és ez vitathatatlan."

illámzó minőségű ellenál
thetnek egy erős csapato
kságtól. Majdnem ez tör
mi esetünkben is. A ross
t ugyan a felsőbb osztály
megkaphatjuk, de a csapa
– utolsó döntő fordulóba

LÉKEZTETŐ

**6. Aram Iljics HACSATUR-
, szovjet-örmény zeneszer-
50 éves,**

**12—24. 15 éve volt az MKP
az SZDP egyesülési kong-
zusa,**

**15-én, 1893-ban, halt meg
KEL. Ferenc, a magyar
zeti opera megteremtője,**

**17. 15 éve államosítottuk az
lákat,**

**23. 100 éve született BRODY
dor színműíró és publicista,**

**23. 90 éve született BECK Ö.
ép szobrászművész, a ma-
r érem-művészet kialaki-**

**25-én, 20 éve halt hősi ha-
a lengyelországi partizán
ekben KILIAN György, a
munista ifjúsági mozgalom
ik vezetője.**

Szocialista
MŰVÉSZETÉRT

Kiadja a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének Elnöksége. Felelős kiadó: Vass Imre. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. Szerkesztő: Varga Imre. Szerkesztőség: Budapest, VI., Gorkij fasor 38. I. e. Tel.: 425—756. Lapzárta minden hó 10-én. Terjeszti a Népszava Lapkiadó Vállalat. Budapest, VII., Rákóczi út 54. Előfizetési díj: egy évre 12 Ft, félévre 6 Ft. Befizethető a 75.915.001. sz. számlára, Népszava L. V., Budapest címre. A terjesztéssel kapcsolatos észrevételeket és az előfizetési díjakat kérjük a Népszava Lapkiadóhoz eljuttatni.

63.2946 Egyetemi Nyomda,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály
Hajdubiharmegyei Népujság

1964 MÁJ 15.

1021

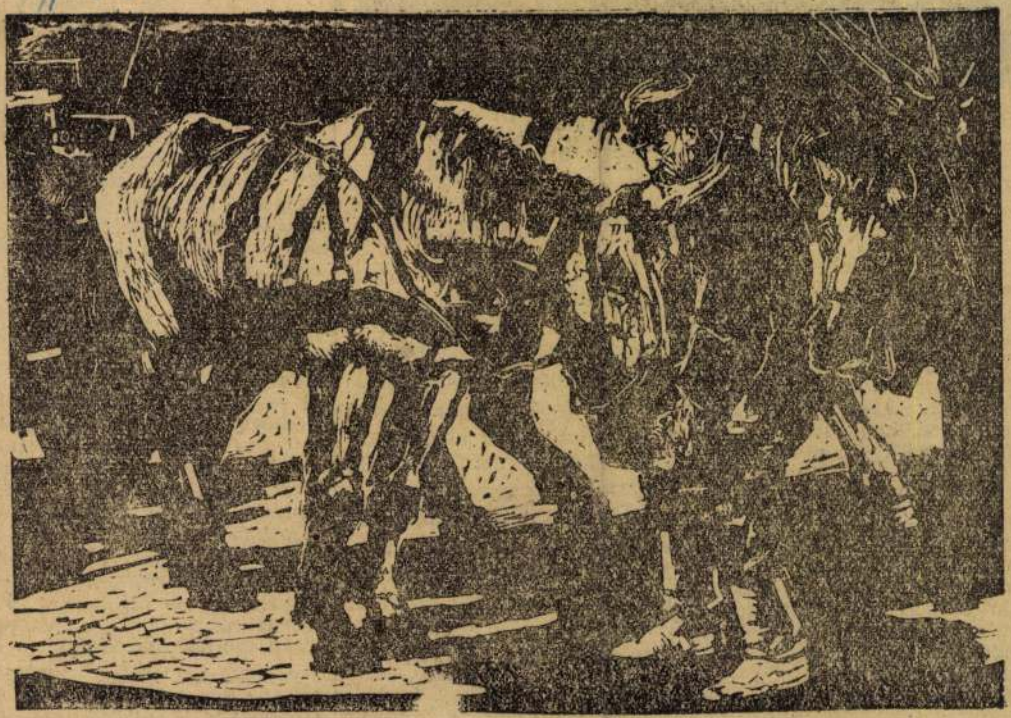

Móré Mihály: ITATAS (linó) 1964.

Élő magyar irodal

GERGELY SÁNDOR (1896–)

Szenvedélyes hangú, szuggesztív erejű író Gergely Sándor, a magyar szocialista irodalom egyik legkiválóbb képviselője. Szenvedélyessége, szuggesztív ereje elsősorban abból ered, hogy szinte fanatikus hit tölti be: a szocializmusba vetett hite. Az első világháborúból csaknem teljesen megvakulva tér haza s újságírással, írással foglalkozik. Hatással vannak rá a modern irányzatok — mint a háború után fellépő új írógeneráció szinte valamennyi tagjára —, különösen az expresszionizmus (Ahrem Fickó.)

Érdekes dolog, hogy az expresszionizmus mellett leginkább a naturalisták hatottak művészetére s a különösen kettős hatás sajátos egyéniszinte világszerte ismertté tette nevét, a *Dózsa-trilógia*, a magyar történelem egyik legszebb szakaszának átfogó igényű feldolgozása és a *Pereg a dob* című falusi tárgyú regénye. Művei azt igazolják, hogy mind az expresszionista, mind a naturalista határokat levetkezte és tudatosan törekedett a realizmus esztétikai normáinak megvalósítására. A Vitézek és hősök nemcsak hiteles társadalmi képlet, hanem mély, nagyon szép jellemábrázolása is a két világháború közötti magyar irodalom legjobb alkotásainak sorába emeli.

1945-ben tér haza s életét,

Napjaink legnépszerűbb francia költője, Párizs „népköltője" *Jacques Prévert*. Hol gúnyos és szellemes, hol dallamos és meleg költészete a modern francia líra hagyományos elemeit és a párizsi folklórt egyesíti. Szürrealista, de formabontása, meghökkentő újításai egy harcos mondanivaló kifejezésének szolgálatában állnak. Meghökkenteni, felrázni — ez az egyik alapelve. Nemcsak egy nagy világsláger, *Les feuilles mortes (Hulló falevelek)* szerzője, hanem aktív politikai harcos, antifasiszta, antimilitarista, de elsősorban antiklerikális költő. (Ez utóbbi jelzőt „Miatyánk, ki vagy a mennyekben — Maradj ott — Mi pedig itt maradunk a földön..." sorai talán méltán igazolják.)

A nép, a tömeg költője. Mindig közel állt és ma is szimpatizál a francia kommunista mozgalommal, de viselkedésének extravaganciája, anarchizmusra való hajlama megakadályozzák, hogy igazi

Móré Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1963 SZEP 8

SZEI NÉPLAP

Megjelent az ALFÖLD szeptemberi száma

Gazdag és színes tartalommal jelent meg Debrecen és a Tiszántúl irodalmi és művészeti folyóiratának, az Alföldnek szeptemberi száma. A szépirodalmi részben három jeles elbeszélés kapott helyet, Gergely Mihály: Barackszüret, Kende Sándor: Az írástudatlan és H. Lányi Piroska: Kié? című írása. A gazdag versanyagból kiemeljük Balogh László, Bényei József, Bihari Sándor, Buda Ferenc, Erdélyi József, Kónya Lajos, Niklai Ádám és Pákozdy Ferenc verseit.

A Valóságunk rovatban Bartha Gábor egy szövetkezeti bérház szociográfiáját írta meg: „C. lépcsőház" címen. A Hagyomány rovatban Móricz Zsigmondról két érdekes visszaemlékezést is közöl a lap Juhász Géza és Simnády Pál tollából. A nemrég hazánkban járt kiváló finn író, Vainö Linna legújabb regényének egy részlete is szerepel a lap hasábjain. A művészeti rovatban Móré Mihály kiállításáról Szodoray Lajos számol be, Dévényi Iván pedig Aba-Novák Vilmos értékeléséhez szól hozzá. A kritikai rovatban Bata Imre Németh László újabb drámáit, Simon Zoltán Szabó Magda Pilátus című új regényét, Juhász Béla Várkonyi Nagy Béla verseskötetét, Angyal Endre a jugoszláv költők antológiáját, Tóth Endre pedig a Déry Múzeum évkönyvét ismerteti. A Jegyzetek között Székelyhidi Ágoston folyóiratszemléje, Kiss Tamás Kölcseyről szóló megemlékezése, Boldog Balázs Franz Kafkáról szóló írása és Perepatits Antalnak Krudy Gyuláról szóló közleménye szerepel.

A képzőművészek közül ebben a számban Móré Mihály és Tilless Béla rajzai és linóleummetszetei találhatók.

lek, ok...

Aztán jött az év vége. Hatvanegyben átlag hétezer forint volt az egy tagra eső jövedelem. Akkor úgy voltam, hogy még olyan hitelt is visszafizetünk, ami nem is esedékes. Hadd fogyjon, mert most még jobban elviselik az emberek a nélkülözést, s ha már úgy is szidnak... Tavaly 14 ezer forint lett az egy tagra eső átlagjövedelem. Az idén átlag 16 ezret terveztünk. És ebben az évben már összezördülés se volt köztünk.

Hamarosan letelik a három évem. Amit eddig dolgoztam, az ezután gyümölcsözne legjobban. Maradnék. A szívem, az eszem idehúz. De menni is szeretnék. 1941 óta mindig este eszem meg a főtt ételt. Jászladányban, a szomszéd községben lakom. Ott van családi házam, s eddig még mindig másfelé dolgoztam. Egyszobás volt, most bővítettük ki, hogy modern, korszerű legyen, mert a két lány is felcseperedett.

Mennék is maradnék is. A döntés szerencsére nem az én dolgom. Várom a zárszámadást. Ha akkor azt mondják, menjek, nem lesz semmi, ami itt tarthasson. De ha mondják, hogy maradjak, nem lesz ember, aki elcipeljen innen.

— borsi —

NÉHÁNY SZÓ

a „Csalogán

Kedvelt szórakozóhely Jászberényben a „Csalogány" presszó, ahol csupán kíváncsiságból belelapozgattam a panaszkönyvbe. Ilyesmiket olvastam: „Sok helyen jártam, de ilyen figyelmes, előzékeny kiszol-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ALFÖLD

1963 SZEP
1021

Móré Mihály

Móré Mihály: Július (linómetszet)

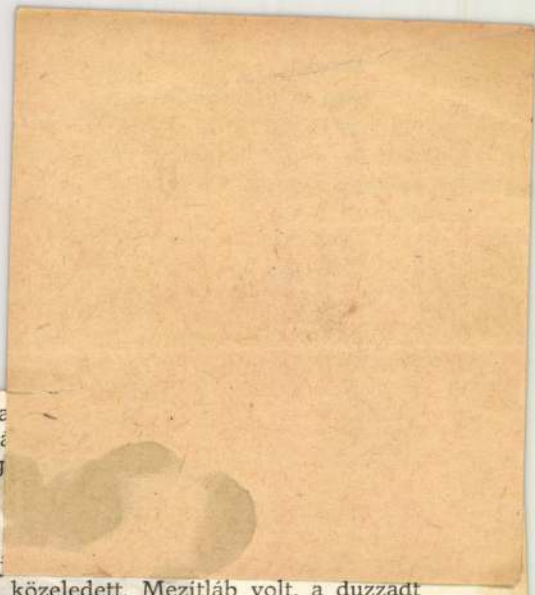

amely lombozatával elviselhető enyhet adott a
nak, sihedereknek, asszonyoknak. Sokan volta
szüntelenül jöttek-mentek a tanyát körbefogó há
zött, hordták be az öklömnyi piros-narancssárg
gyümölcsöt.

Két asszony nem dolgozott, egy öreg és
lépésnyi távolságban álltak, halkan beszélgettek.

A barackosból egy óriás termetű, ődöngő
bukkant elő, nyújtott, lomhán gázoló léptekkel közeledett. Mezítláb volt, a duzzadt ízületekből göbös hosszú lábujjai minden lépésnél besüppedtek és barázdákat vontak a laza homokban, szürke cérna pantallója a földet seperte, gombolatlan kockás kék freskó ingéből kilátszott széles boltozatú, fekete szőrrel fedett mellkasa, nagy, födetlen koponyáját izzadtságtól csapzott kunkori tincsek borították.

Az öregasszony eleven madárfejével a férfi felé biccentett.

– No, ott jön János!

A lány ritka jelenség volt, fiatal, alig lépte át a tizenkilencedik évét, de magas, hatalmas zsenge teste volt, tagjai arányosak, keble, csípője éretten kifejlett, tartása öntudattól délceg, s leplezetlen kacérság parázslott benne, hamar kiérezhető hajlammal a szerelmi játékra. Árulkodó volt szeme villanása is, ahogyan kendőzetlen kíváncsisággal rábámult az óriásra.

– De szép szál fia van, Erzsi néném! – mondta őszinte elragadtatottsággal.

Az öregasszony májfoltos, ráncos arca keserű fintorba rándult, energikus arckifejezése ingerült fájdalomba torzult, de mindez egy pillanat volt csupán, máris asszonyos diadallal húzódott mosolyra apró redőkkel beszőtt, sápadtlila ajka.

– Fiam? . . . Férjem!! – mondta az öregasszony emeltebb hangon, hogy az eperfa alatt dolgozó nők is meghallották. Valaki kuncogott, az öregasszony dühösen arrafelé kapta a fejét, de már nem tudta tetten érni a gúnyolódót.

A medve-ember odaért, s érdeklődéssel mérte végig az idegen lányt.

– János! – mondta az öregasszony. – Megjött Ágota, a Józsi lánya! Látogatóba, de megígérte, hogy marad, míg a barackos nagyját leszüreteljük! . . . Ma is hiányoznak hárman!

A férfi mélyen behúzódó, kihunytnak látszó nagy szeme fellángolt, az elhanyagoltságtól mitesszeres, vastag orrcimpái megremegtek. Mohón itta magába a lány fiatal szépségét. Kissé sokára megmozdult, kinyújtotta öles karját.

– Örvendek! – mondta, megszorította a lány sima, párnás nagy kezét, hogy másvalaki már feljajdult volna, de Ágota ujjai ráfeszültek a férfi izmos ujjaira, s kézfeje csontjai sem roppantak be, hiába akarta betörni a férfi. Ujjaik összetapadtak, kezük hangtalanul birkózott, az öregasszony pedig elsötétülő arccal figyelte a különös találkozást.

– Csuda erős vagy, te lány! Erősebb sok embernél! – mondta János elismerően. Elengedte a lány kezét, nagy ábrázatán gyermeki nyíltsággal örvendező mosoly terült szét. – Csuda erő van benned, te! . . .

– Hát még magában! – Ágota halkan elnevette magát. – Ha még kicsit kitart, összeroppantotta volna a kezem! – Maga elé emelte széttárt ujjait, majd összecsukta és mosolyogva megfújdosta. – Ég, mintha tűzbe tettem volna.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
1963 SZEP
SZOC. MŰVÉSZETÉRT

1021

Móré Mihály

Mindkét félnek fontos

Debreceni színészek és szocialista brigádok kapcsolata

Művészeknek kétszeresen is fontos az emberekkel való közvetlen érintkezés. Egyrészt végső soron minden ember, akivel alkotó művész valaha is találkozott: *élményforrás*, tudatos, vagy tudatlan részévé válik egy könyvnek, egy festménynek, vagy színházi alakításnak. Másrészt ugyanakkor a művész a közönséggel is találkozik, s közvetlen *visszhangot*, tapasztalást szerezhet műve értékeiről.

A kettős haszon elve vezette a *debreceni Csokonai Színházat*, amikor ez év januárjában elhatározta: kapcsolatot keres s teremt a város üzemeiben működő szocialista brigádokkal. A kapcsolat megteremtésére a fentieken kívül két ok sarkallta. Annak felismerése, hogy a színház nem kizárólag a színpadon előadott művel tölthet be nevelő funkciót; a szocialista színházhoz, annak művelődési módszereihez hozzátartozik a közönséggel való közvetlen érintkezés is.

Hol kezdődjön az új közönség megnyerésének, szemléletformálásának folyamata? Észszerű gondolat: a termelésben kiváló dolgozóknál kell kezdeni a szervezett kapcsolat megteremtését, hiszen a fejlettebb tudatnak itt már a munkához való új viszony is bizonyítéka. A *szocialista brigádok* vállalásaiban úgy is szerepel a művelődés, közös szórakozás.

1963. január 16-án gyűlt össze először a színész-klubban *huszonhat brigádvezető s brigádtag*, majd február 5-én újabb csoport látogatott el a színházba. *Taar Ferenc* színházigazgató bevezetője után került sor a színház megtekintésére, s a látogatás során a vendégek arra kaptak választ, hogyan válik egy dráma azzá, amilyennek színpadon látjuk. Ha mindössze ennyi történt volna, akkor is hasznosnak ítélhetnénk a kezdeményezést. Az ismerkedést azonban *csoportos* színházlátogatások sora követte.

A *„Közönségszervezők értesítője"*, amely az 1962/63-as évad 6. számától a „Szocialista brigádok színházi híradója" címet is viseli. A 7. számban már arról ad hírt, hogy január 15. és február 28. között 873 szocialista brigádtag nézte meg a színház előadásait. Az *„Egy szerelem története"* című darabot majdnem 600 brigádtag nézte meg. Február végéig 20 üzem 430 brigádja és a színház között létesült szorosabb kapcsolat, s ez a szám április végéig 451-re gyarapodott. Hozzátartozik a kapcsolathoz, hogy a színház több művészét megválasztották egyes üzemek *szocialista brigádjai tiszteletbeli tagnak*, s a művészek meg is jelentek az üzemben.

A következő évad fogja igazán eldönteni, sikerült-e a mozgalom során valóban olyan együttműködést kialakítani, amelynek tartalma színház és közönség szorosabb kapcsolata. Minden esetre, ha már a *termelőszövetkezetekkel* is ilyen kapcsolata lenne a színháznak, nagyon megnyugtatónak tartanánk. De még mindössze *egyetlen* tsz van a megyében, a *Nádudvari Vörös Csillag*, amely megvásárol tagjai részére színházi előadásokat, s ugyancsak egy: a *földesi Rákóczi*, amely külön autóbusszal hozza be a földesi tsz-tagokat Debrecenbe, a színházba. A debreceni tsz-ek közül mindössze háromnak van 10—20 közötti bérlete. Lényegesen nem változtatott a helyzeten az sem, hogy az elmúlt évben 10 községben bérletet hirdetett a színház a megyében, mert a legtöbb helyen csak 30—40%-a tsz-tag a bérleteseknek. Ritka az olyan tsz mint az *ártándi*, amelynek 40 bérlete van.

Mi hiányzik itt? Elsősorban *a termelőszövetkezetek vezetőinek jóindulata*. Annak felismerése, hogy a falusi dolgozók is igénylik már a színházba járást. De hiányzik a színház közvetlenebb, tartalmasabb *propagandája* is. Sokszor csak a közvetlen jegyárusításra szorítkozik a szervezés, sem előzetes *darabismertetést*, sem utólagos *ankétot* a színház tsz-ben még nem szervezett. Ide tartozik, hogy *a színház a népművelésben sem foglalta el a helyet, amely megilletné*. Művelődési otthonaink igazgatóinak tevékenysége a színházzal kapcsolatban általában kimerült a jegyárusításban, a színházlátogató közönséggel való tudatos foglalkozás úgyszólván teljesen hiányzik.

Képzőművészek és a termelő üzemek

Debrecenben sok kitűnő művész dolgozik, akiknek munkáit azonban legfeljebb egy-egy *tárlaton* láthatja az érdeklődő közönség. A felszabadulás óta — tudomásunk szerint — debreceni művész *nem kapott* megbízást állami összegből épülő beruházások képzőművészeti alkotásainak kivitelezésére, *helyi művészek* munkáival nem lehet találkozni az újjáépülő városban, megyében.

Milyen megoldást lehetne és kellene találni? Olyan kapcsolatot kell teremteni az üzemekkel, termelőszövetkezetekkel, amely biztosíthatná a művésznek a rendszeres munkát, a stabilabb életkörülményeket, a közönség *közvetlen kapcsolatát* a művésszel és a műalkotással. Azok a kísérletek, amik eddig történtek, nagyon egyoldalúak.

Debrecenben háromféle formájáról beszélhetünk ennek a kapcsolatnak. *Holló László* és *Menyhárt József* termelőszövetkezetekben töltött hosszabb-rövidebb időt, s az ott szerzett élmények alapján született alkotások nagyon meggyőzően bizonyították: a művészeknek szükségük van a termeléssel, a termelésben dolgozó emberekkel való közvetlenebb kapcsolatra.

Néhány művész, *Félegyházi László, Móré Mihály* és mások a MÁV Járműjavító Üzemébe látogattak el, mintegy nyolc alkalommal. Az ott szerzett élmények alkotásaikat szerencsésen ihlették.

Móré Mihály: Portré

Bemutató jellegű kiállításokat szervezett a csoport üzemekben *(Hajdúsági Iparművek, Építők Művelődési Otthona)*, falvakban *(Polgár, Biharkeresztes)*. Célja nyilvánvalóan az volt e tárlatoknak, hogy közelebb hozzák a dolgozó tömegeket a művészethez általában, de a debreceni művészekhez is. Ezt szolgálták a tárlat befejezésekor megrendezett *viták, ankétok* is.

Mi az eredmény? A termelőszövetkezeti és üzemlátogatások abbamaradtak, a bemutató kiállítások szervezése sem vált mozgalommá. Közöny? Értetlenség? Olyan mély lenne még ma is az *alföldi por*, s olyan elkeserítően *provincia* az ország egyik szellemi góca, hogy itt a félbemaradt tehetség, magános vívódó marad a művész? Nem, csak a felelősségteljes *szó*, a szavak mögül előbukkanó *tett* kevés még ma is, szomorúan kevés.

Beszéljünk nyíltan, a képzőművészek ha külön megbízás nélkül alkotnak, elsődlegesen a *magánvásárlók ízlését*, igényét veszik figyelembe. És kevesen, nagyon kevesen vásárolnak szobájuk falára közvetlen munkafolyamatot ábrázoló alkotást. Ugyanakkor mi minden tárlat után számonkérjük az ilyen műveket a festőktől.

Mi lenne a tartalmas kapcsolat? *Ha művész és termelő üzem folyamatos együttműködést próbálnának kialakítani.* A művésznek *megrendelésre* van szüksége — ez tény, felesleges rajta vitatkozni. Jelentős eredményeket, szocialista irányban történő fejlődést csak akkor várhatunk, ha a művészt szemléletén túl a megrendelés is ösztönzi. Már csak a téma választásában is.

De az üzemek, tsz-ek nem, vagy alig vásárolnak képzőművészeti alkotást, s ha igen, akkor sem helyi művésztől, aki éppen azért, mert középületek képzőművészeti díszítésénél háttérbe szorul, még a hozzáértőbb közönség szemében is másodrendű értékjelzőt kap.

Pedig elengedhetetlen feltétele a tudatformáláson belül az esztétikai nevelés sikerének, hogy *értékes, komoly műalkotások vegyék körül az embert utcán, munkahelyen, lakásban, hivatalban, vendéglőben, eszpresszóban.* A vidéki *kisvendéglők* kitűnő lelőhelyei a giccsnek, pedig itt értékes műalkotásokat kellene látni a vendégnek, esetleg helyi művészek munkáit.

Mind a művészek szemléletének szocialista irányban való fejlődése, mind a közönség ízlésének fejlődése nagymértékben függvénye, művészek és termelő üzemek tartalmas kapcsolatának. Az az igényünk, hogy váljon m pártolóvá, mecénássá az egész társadalom, s elsőnek a *gazdasági élet* sejtjei: az üzemek, termelőszövetkezetek. A művészek és a közönség együttes hasznára.

Bényei József

Szabó Ildikó, Lontay Margit és Bángyörgyi Károly a Csokonai Színház „Váratlan vendég" előadásában

Tervek és munkák

A kongresszust előkészítő, majd az azt követő erős munkában nagyon vártuk a nyári „uborkaszezont". Ez azonban sehogy sem akar elérkezni. Június végén ugyan megtartottuk a nyári szünet előtti utolsó elnökségi ülést, de ez a következő félévre olyan szigoru programot határozott el, amelynek előkészítéséhez már most hozzá kellett fogni. Erről a programról, amelyet lényegében a negyedév záró taggyűlései is magukévá tettek, szeretnénk ezúttal tájékoztatást adni művészeknek és művészeti dolgozóknak, és segítségüket kérni megvalósításához.

A további munkához mindenekelőtt tisztáznunk kell néhány elvi kérdést. A kongresszus határozata a szakszervezet egyetértési és véleményezési jogkörének gyakorlásáról az önálló alkotóművészek vonatkozásában is, az eddiginél szigorúbb, elhatároltabb s ugyanakkor egybehangoltabbb munkát követvel a partnerek tekintetében. Elképzelhetetlen szakszervezetünk hatáskörének szélesítése, elsősorban a Képzőművészek Szövetségével való, kölcsönös meggyőződésből fakadó és a puszta szervezeti megoldásokon túlmutató együttműködés nélkül. Ezért, a nyár folyamán, megkezdődtek a tárgyalások, hogy közösen fogalmazzuk meg együttműködésünk elvi alapjait, s ebből néhány gyakorlati következtetést levonva, már a szeptemberi munkát ennek alapján szervezzük.

A szövetség és a szakszervezet együttműködésének pontos körvonalazása mellett készülhet csak el az a minisztériumi utasítás, amely részletesen tartalmazza szakszervezeti mozgalmunk egyetértési és véleményezési jogkörének alkalmazását, az önálló alkotóművészek vonatkozásában. Ennek megfelelő megfogalmazására is több megbeszélést kell folytatnunk még a Művelődésügyi Minisztérium Képzőművészeti Önálló Osztályával. Ez a főkérdés, amelynek megfogalmazásával és minden területen való gyakorlati alkalmazásával lényegében a kongresszus határozatát hajtjuk végre.

A mindennapi gyakorlat is újabb és újabb leckét ad. Folytatnunk kell mindazt, amit korábban elkezdtünk, csak még szélesebb alapokon, magasabb színvonalon. Például előttünk az évenként megrendezésre kerülő „Dolgozó emberek között" című kiállítás előkészítése. Az idén az eddiginél szélesebb, gazdagabb tematikával, őszi vagy téli tárlat keretében, a lehetőséghez képest minél több előre kiadott megbízás alapján. Ezt az alkalmat szeretnénk felhasználni arra is, hogy néhány közvetlen üzemi megbízást is előkészítsünk. Reméljük, hogy ez új lendületet ad az üzemek és művészek szervezett kapcsolatainak, a művész közvetlen közönségnevelő munkájának. A nyárra több mint harminc balatoni, hegyesvidéki, dunántúli és alföldi állami gazdaság várja azokat az érdeklődő művészeket, akik szívesen folytatnak alkotó és népművelő munkát nyári pihenő idejükben is, e szép környezetben, a vendéglátó dolgozók megbecsülésétől, szeretetétől kísérve. Több művész, különösen a fiatalok közül, már el is utazott.

Mivel szakszervezetünk elnöksége egészen bizonyos abban, hogy a szakszervezeti mozgalom hatáskörének növekedése vonzóerőt gyakorol azoknak a művészeknek a körében is, akik az eddigiekben kül… tar… vet… alk… kle… ben, azok között, akik a Képzőművészeti Alapnak már tagjai. Ez a kérdés nyomban egy másik problémát is maga után von: olyan művészeti intézményeknek a szakszervezetünkhöz való tartozását (főképp vidéken), amelyek szakmai jellegüknél fogva a mi kereteink közé valók. Elsősorban a vidéki képtárakra gondolunk. A kongresszus erőteljesen hangsúlyozta az üzemi iparművészek szakszervezeti hovatartozásának kérdését, valamint alkotómunkájuk jelenlegi körülményeinek vizsgálatát. Elnökségünk e feladat megoldását is programjába vette, s valószínű, hogy a Művelődésügyi Minisztériummal és a Képzőművészek Szövetségével együttműködés alapján ennek főbb vonatkozásai már a következő félévben napirendre kerülnek.

Nem kevésbé jelentős feladatot ró ránk szakszervezetünk közvetlenül jelentkező kulturális programjának megvalósítása. Szakszervezetünk a Képzőművész Szövetséggel együtt ideológiai és szakmai előadássorozatot és vitákat tervez, amelyeknek programját már most kidolgozta, s meghirdetése is rövidesen sorra kerül.

A féléves program jelentős nemcsak a művészek, de a művészeti dolgozók szempontjából is. Mindjárt szeptemberben elnökségünk elé kerül a politikai és szakmai oktatás, nevelés helyzete a művészeti intézményekben.. Ezzel kapcsolatosan még a nyáron készül az a felmérés, amely az elmúlt év eredményeit és problémáit foglalja magában. Ismeretes, hogy több művészeti intézményünknél jelentős politikai és szakmai nevelő munka folyik, hogy mindazok a művészeti dolgozók, akik az alkotás kivitelezésével, értékesítésével és terjesztésével foglalkoznak, mind sokoldalúbban ismerjék a múlt és a jelen művészetét, az élő művészet jelenlegi problémáit. Az sem közömbös, hogy a dolgozók szélesen tájékozódjanak a nemzetközi és belpolitikai kérdésekben, ismerkedjenek a szakszervezeti mozgalommal, hiszen közülük kerülnek ki mozgalmunk aktív segítői, és az intézmény állami vezetésének támaszai. Nem elhanyagolható kérdés a képzőművészeti vállalatoknál és intézményeknél a műszaki, fizikai és adminisztratív dolgozók életszínvonalának alakulása, bér- és munkaügyi problémáinak megoldása sem. A következő félév feladata, hogy eddigi tapasztalatainkat lelkiismeretesen megvizsgáljuk abból a szempontból is, milyen eredményeket, s újabb kérdéseket jelent mindkét fél számára a Képzőművészeti Alappal való együttműködés gyakorlata.

Csak a főbb kérdéseket soroltuk fel: vázlatot, amely élővé a napi munkában alakul. Úgy gondoljuk, hogy az egész szakszervezeti mozgalom és különösen a művészeti szakszervezetek támogatása mellett lépésről-lépésre sikerülni fog a kongresszusi határozatok tartalmas végrehajtása. E határozatokkal széleskörűen egyetértettek a szakszervezeti tagok, művészek és művészeti dolgozók egyaránt. Reméljük, hogy a végrehajtás során sem fognak csalódni, s a továbbiak meggyőzik az esetleg még mindig kétkedőket is: a szakszervezeti mozgalomnak beláthatatlan feladatai vannak a képzőművészeti területen, amelyeknek megoldásához még több bizalmat és még több segítséget kell adni.

SZS

Tanulságos találkozó

Június 14-én a **Békés** megyei **Tanács és Gyula** Város Tanacsa rendezésében Békés megye kilenc legjobb népi zenekara találkozott **Gyulán.** A zenekarok egésznapos közös programja az együttesek szakma előtti, zárt körben történő bemutatkozásával kezdődött az Erkel Művelődési Otthonban, ahol **Halmágyi László,** a Békés megyei Tanács művelődési osztályának előadója mondott megnyitó beszédet. Üdvözölte a zsüri tagjait: **Harmat Lászlót, Farkas Gyulát, Járóka Sándort, Halkovics Jánost** és **Árgyelán Tibort.** Az együttesek összejövetele — mondotta Halmágyi László — a megyei szórakoztató népi zene színvonalának felmérését szolgálja, s mint ilyen, első lépés a színvonal emeléséhez.

Ezután a zenekarok műsora következett. Palotások, verbunkosok, népdalösszeállítások előadásával fellépett a csorvási földmüvesszövetkezet és a Békéscsabai Halászati Tsz Halászcsárdájának zenekara, a körösladányi földmüvesszövetkezet, s a Gyulai Vendéglátóipari Vállalat népi zenekara, a battonyai és mezőberényi földmüvesszövetkezet, valamint a békéscsabai Balassi Táncegyüttes, a füzesgyarmati földmüvesszövetkezet és a dévaványai földmüvesszövetkezet zenekara.

A zenekarok délután találkoztak ismét, hogy megtudják a bíráló bizottság döntését, s megbeszéljék a tennivalókat. **Harmat László** a vendéglátóipari népi zenészek munkájáról beszélt: a népi zene a szórakoztatás mellett zenei ismereteket terjeszt, zenei ízlést alakit, s ezen túlmenően is ízlést formál. Ez hivatássá emeli a népi zenekarok munkáját, de ugyanakkor kötelez is. A helyi adottságokból fakadó nehézségekkel — mint amilyen többek között az együttesek korlátozott létszáma — úgy kell megbirkózni, hogy a minőség ne veszítsen. Említést tett a zenészek magatartásának szabályairól — nem a zenész, hanem a közönség, s nem egy vendég, hanem a vendégek szórakozzanak! — valamint kifejtette, hogy e szakmán belül is — mint bármely más területen hazánkban —, tanulni és fejlődni kell mind zenei, mind egyéb téren, mivel a követelmények a szórakoztatózenei műfajokban is állandóan emelkednek. Ezután **Farkas Gyula** és **Járóka Sándor** beszéltek népi zenekaraink itthoni és külföldi rangjáról, valamint a továbbképzésről, amit biztositanak a vidéki zeneiskolák országszerte. **Halkovics János** kiemelte, hogy a megyei népzenészek értékes munkát végezhetnek a tájon fellelhető népi zenei hagyományok összegyüjtésével is.

Kihirdették a bíráló bizottság döntését, mely hat zenekart emelt ki: elsőnek a **Gyulai Vendéglátóipari Vállalat,** majd a békéscsabai Balassi Táncegyüttes s a békéscsabai Halászcsárda zenekarát; a földmüvesszövetkezeti együttesek közül pedig a **dévaványai,** a battonyai, s a kőrösladányi zenekarokat. A megbeszélést felkészülés követte az esti előadásra. A kiemelt hat együttes közös zenekari próbát tartott Járóka Sándor vezetésével.

A népzenei találkozó csúcspontja a gyulai szabadtéri színpadon tartott esti hangverseny volt. (A népzenészek összejövetele szerencsésen egybeesett a jubileumi **„Gyulai nyár"** zenei eseményeivel, amelynek záróakkordjául számított e péntek esti koncert.) Az ünnepi műsor keretén belül az együttesek először külön-külön mutatkoztak be, majd az est második felében közös műsort adtak, élükön **Járóka Sándorral,** aki vezető prímásként muzsikált. **Kovács Apollónia** és **Solti Károly** magyarnótaénekesek is felléptek a hangversenyen. Befejezésül sor került a hat kiemelkedő megyei népi zenekar közönség előtti ünnepélyes díjazására.

PADÁNYI ANNA

Színházi próba, előadás után szeretettel várják kerthelyiségükben művész vendégeiket

a BERLIN ÉTTEREM dolgozói

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
Hajdubiharmegyei Népujság
1964 MAR 29
1021

MARHAVÁSÁRON

(Móré Mihály metszete)

Megapasztották a
fizetést is

elvtárs? Hogy ne törjem a fejem? Ne izgassam magam? Hiszen meggyőződhettett most róla: mióta vitatkozunk a dolgon és nem jutottunk semmi megoldásra.

— Ember, kihoz a béketűrésből? Bökje ki végre, mit akar tőlem?

— Semmit. Ön megkérdezte tőlem milyen problémám van és én megmondtam. Most már el kell dönteni mi a teendő. Mert miről van szó? A szegről.

— Hát idehallgasson Dusko! Most azonnal bemegy a műhelybe. Megértette? Kihúzza a szeget azonnal a falból! Remélem, ez most már világos.

— Persze, hogy világos.

— Akkor rajta! Egy kettő. A viszontlátásra. És Mirko

...megint Dusko, alázatos mosollyal.

— Megint én vagyok. Mirko megdermed.

— Mi baj van újra?

— Valami eszembe jutott. Mirko elvtárs, valami még sincs rendben a dologban.

— Mi nincs rendben? Hiszen írásos utasítást adtam.

— Ez igaz, de mégis. Háthavalaki más utasítást ad. Akkor mindkettőnkön elverik a port, hogy önhatalmúan jártunk el. Nem tartunk kapcsolatot a tömeggel. Nekem az a véleményem, hogy ezt a problémát terjesszük holnap a termelési értekezlet elé, ahol mindenki hozzászólhat.

Mirko asztalra akar ütni, de gyorsan belátta, hogy hiába minden ellenállás. Fáradtan, tikkadtan, ernyedten, összetörve tolta félre a készülő pénzügyi előterjesztést és kimerülten megadta magát.

— Hol is van az a szeg?

ÉNY

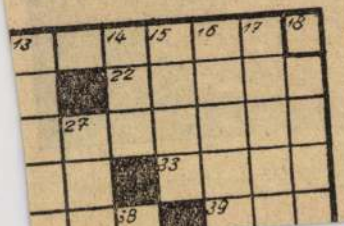

Öreg; tekint. 117. Itt találták a híres ókori Vénuszt. 118. Egyik miniszterünk névjele. 120. **Ennek a szegedi újságnak volt jóideig munkatársa.** 121. KD. 122. Fonetikusan, olasz helyeslés. 123. Arab ország. 125. Bécsi szükség. 126. Sávokra vagdal. 128. Dúdoló szócska. 129. Alumínium vegyjele. 131. Száguld. 132. Fiatal háziállatok. 133. Jugoszláv vásárváros. 134. **A ... is a Panka versek mellett a gyermekek kedvenc olvasmánya.**

FÜGGŐLEGES:

Kétbetűsök: DE, KM, MS.

1. 1917-ben Móra a ... az igazgatója lett. 2. Romániai város. 3. Battória. 4. Garai Álmos Miklós. 5. Elmulatja. 6. Gondolataidat papírra róttad. 7. Délutáni összejövetelen. 8. Félig rikkan. 9. -ban, -ben több in-

Móré Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

KELETMAGYARORSZÁG

1964 MÁR 15

1021

Móré Mihály debreceni festőművész rajza

Szerkesztőségi kerekasztal

Vita az éle

Szereplők: Perlik Anna, Aczél Gábor, Szeszta

Pereg a film, a Rendezetlen valóság. Fiatalok, lányok és fiúk, diákok és szakmunkások, művészetkedvelők és sportrajongók, menyasszony és vőlegény vallanak az élet céljáról és értelméről a tv. kamerája előtt. Ki ki a maga módján. Elmélázva, vagy ajkbiggyesztve, komolyan, vagy felszínesen, közömbösen, vagy szenvedélyesen. Pattognak a kérdések. Miben látja élete értelmét? Milyen az ideálja? Mi lenne három kívánsága? Stb., Stb. A válaszok? A legkülönbözőbb: szórakozás, tanulás, jó állás, szőke, barna, csinos, okos, autó és így tovább.

A HIVATÁS

Sikerült felkelteni az érdeklődést. Ezért hívtunk meg szerkesztőségünkbe néhány fiatalt. Folytatni a vitát, beszélgetni az élet céljáról, értelméről. Mondják el ők, hogyan látták a filmet, mi a véleményük nekik az élet e nagy kérdéseiről. Szereplői: Perlik Anna a Kölcsey gimnázium IV. c-ből, Ujvári Judit a Szabolcs megyei Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalat közgazdásza, Veres László, a Dohánybeváltó és Fermentáló Vállalat műszerésze, Aczél Gábor a Kossuth gimnázium IV. d. és Szesztai Pál IV. á. osztályos tanulói, valamint

Ujvári Judit: Én sem tartom reálisnak. Nem ez jellemez bennünket. Magamról tudom. Én azt szeretném érni, hogy elégedett legyek önmagammal. De csak úgy érzem élek. 23 éves vagyok s még nem tettem semmi. Otthon azt mondják: „fogd be a szád, diplomád van." De ez még nem minden. Nem vagyok elégedett.

Benkei László: Egyáltalán lehet-e elégedett az ember?

Szesztai Pál: Attól függ, hol dolgozol, hol fejted ki tevékenységedet.

Ujvári Judit: Elsősorban a munkahelyemen. Egyetemista koromban mindig arra gondoltam, milyen klassz lesz, mennyit fogok dolgozni, olvasni, művelődni... Hat hónapig gyakornok voltam, minden munkakörrel meg kellett ismerkednem. Most elemi munkát végzek, csak pár hónap múlva lesz eredménye. Szabad időmben korepetálok egy kislányt, aki technikumba jár, s nagyon fáradtnak érzem magam.

Aczél Gábor: Nem látsz abban ellentmondást, amit mondtál? — néz rá kérdőlegesen — Vágyad volt, hogy szeretnél valamit csinálni.

Ujvári Judit: Igen, igazad van. De nem akarom magára hagyni a kislányt, most áll

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály

Hajdu-Bihar megyei Napló

1903 JUL 19

— A Csokonai értelmiségi klubban ma fél hat órakor Móré Mihály festőművész kiállítását nyitja meg dr. Szodoray Lajos egyetemi tanár, a TIT megyei elnöke.

Mehmet Akif Ersoy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály

Hajdu-Bihar megyei Napló

1963 JUL 18

1021

Móré Mihály kiállítása a Csokonai klubban

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat debreceni Csokonai értelmiségi klubjának tervei közé tartozik, hogy alkalmat adjon helyiségeiben a hajdúsági képzőművészek alkotásainak bemutatására.

Holnap, pénteken délután fél 6 órai kezdettel *Móré Mihály* debreceni festőművész kiállításának megnyitására kerül sor az értelmiségi klubban. Móré Mihály legújabb festményeit mutatja be a tárlaton, és kiállít több új grafikai munkát is.

A megnyitón *dr. Szodoray Lajos* egyetemi tanár, a TIT megyei elnöke mond bevezetőt.

PLO

GYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

ZÁGUTAKAT

t új akciója

l | szági folytatásának ígérkezik. Az illetékesek tervpályázatot hirdettek az utat övező bisztrókra, éttermekre, a benzinkutak elhelyezésére stb., és állami költségvetésből jelentős összeget juttatnak arra, hogy takaros külsejű, gondozott házak fogadják a hozzá

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály

Hajdu-Bihar megyei Napló

1963 JUL 21.

MELLÉKLETE

1021

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

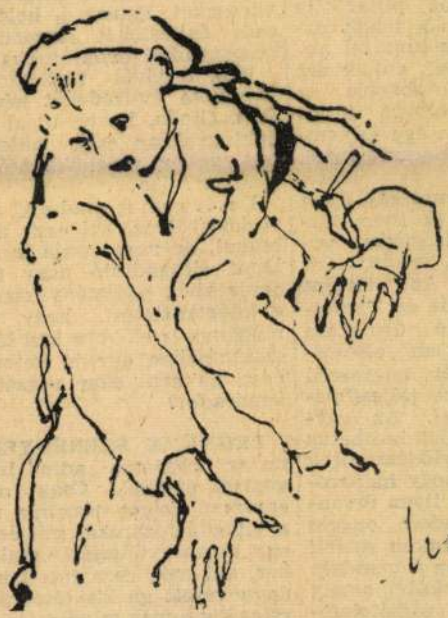

Pénteken nyitották meg a Csokonai klubban Móré Mihály festőművész kiállítását. Ebből az alkalomból közöljük egyik rajzát

ÖSSZEKÖTŐ TE

A TÖRTÉNELEM NAGY pillanatai olykor nem azzal hagyják legmélyebb nyomaikat az egyénben, amivel bekerültek a história lapjaira. Kolumbusz szerint Amerika földjét elsőül egy Rodrigo da Triana nevű matróz pillantotta meg. Más helyen a tengerészről olvasván, az tűnt fel nekem, hogy a derék ember azt tartotta legfontosabbnak az esetből, hogy ébersége jutalmául annakidején egy selyemkabátot kapott az admirálistól.

Bocsássa meg az olvasó, hogy csekélységemet egy ilyen világeseménnyel és ilyen történelmi személyiségekkel vonom párhuzamba, de kénytelen vagyok vele. Az történt ugyanis Bikovszkij és Tyereskova világraszóló űrutazása közben, hogy engem elsősorban nem is a két nagyszerű ember fantasztikus teljesítménye kápráztatott el. Az egymást követő szovjet kozmikus kísérletek már előkészítettek bennünket arra, hogy hamarosan sor kerül egy ilyen űrrandevúra. Nem tagadom, engem — magam sem tudom miért! — a jelentésnek az a mondata ragadott meg leginkább, amely szerint Hruscsov rádiótelefonon beszélgetett Tyereskovával. Fölvette a kagylót és mondani kezdte: „... Nagyon örülök és apa módjára vagyok büszke ..." Közben a Vosztok 6. a hang sebességének sokszo-

szerzője azt írta: „... Szá esztendő múlva élő unokáink nehezen fogják megérteni, h gyan lelkesedhettünk annyi egy-egy sikeres óceánrepül sen, hiszen annak a Lin berghjei már nem tengerentú városokat, hanem a holdat é más égitesteket szemelik l célpontjukul űrhajójukkal ...

Nos, a jövőt fürkésző ír képzelete évtizedeket késleke dett. Csoda, ha az utcai járó kelő gyakran csak hüledezn tud egy-egy meghökkentő vív mányon? De ...

De ... nem szakad-e ki a ko vérköréből az, aki csak ámul bámul, de nem vonja le a vi lágot elragadtató nagy fölfe dezésekből, találmányokból az a következtetést, hogy nek magának is előbbre kell lépnie szakmájában egy jó katonalé pést, ha nem akar végzetesen lemaradni?

LEGYÜNK SZERÉNYEK, s ne az űrhajózás adta leckét vegyék például. Csak olyan egyszerű dolgot nézzünk, mint a világítástechnika: mit ér ma egy olyan világítási szakember, aki még nem jutott el az úgynevezett gázkisüléses fénycsövekig s még mindig csak izzólámpákkal dolgozik?

Vagy mit ér az olyan textilgyári műszaki dolgozó, aki csupán a természetben előforduló nyersanyagokban gondolkodik, s nem vesz tudomást

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296. 188-307

Móré Mihály

Hajdu-Bihar megyei Napló

1963 JUL 20

1021

MEGNYÍLT MÓRÉ MIHÁLY KIÁLLÍTÁSA

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat debreceni Csokonai értelmiségi klubjában pénteken délután nagy érdeklődés mellett nyitották meg Móré Mihály debreceni festőművész kiállítását.

Megnyitó beszédet dr. Szodoray Lajos egyetemi tanár, a TIT elnöke mondott.

Móré Mihály legfőképp új olajképeit és több új grafikai munkáját mutatta be. A kiállítás már most megmutatkozó nagy sikerét jelzi, hogy Móré Mihály olajfestményeinek jelentős részét a megnyitón megvásárolták.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR IFJÚSÁG

Móré Mihály
Móré

1963 JUN 28
1021

MŰTEREMBEN

Mappák, vázlatok a heverőn. A falnak támasztva, a földön: egy játszótér vidám hangulatának első megfogalmazása, mellette tanulmány egy kakasról. Az állványon: szürkésfehér tónusú, igazi téli táj, hajladozó emberekkel. Nádvágók lesz a címe, már csak az utolsó ecsetvonások hiányoznak. Egy kis asztalkán: kapáló nőket ábrázoló linómetszet — szintén befejezés előtt. A műteremben zavartalan, ideális csönd, az égre nézö hatalmas ablakon zuhog a fény.

Itt él és dolgozik Móré Mihály festőművész. Nevét a Tiszántúlon már jól ismerik — Pesten csak néhány barát és a szakma tud róla. Az „Alföld" és a „Hajdú-Bihari Napló" rendszeresen közli rajzait, illusztrációit, az alföldi tárlatok állandó résztvevője. 1954-ben végezte el a főiskolát, 1959-ben Debrecen felszabadulási pályázatán első díjat nyert, 1960 óta ő a helyi Képzőművészeti Munkacsoport titkára. Debreceni születésű, ötgyermekes géplakatos legidősebb fia. Eddigi munkássága alapján megérdemli, hogy egy rövid interjú keretében megismertessük olvasóinkkal.

Hogyan telnek napjai, milyen közvetlen feladatok foglalkoztatják?

— Júliusban önálló kiállításom nyílik Debrecenben. A város októberben záruló húszéves felszabadulási pályázatán is indulok. Ez a két „határidős" feladat irányítja napjaimat. Be kell fejeznem néhány kedvenc vásznamat, s el kell készítenem egy metszet-sorozatot a mai Debrecenről.

Művészi hitvallása, alkotói módszere?

— Tudni kell beszélgetni a tárgyakkal, érteni kell a formák, színek nyelvén, szeretni kell a tájat, az embert... valahol itt kezdődik a mi mesterségünk... Az alkotás folyamatát én két fázisra osztanám. Az első, mikor az ember „ráérez" a témára, amikor megálmodja a művet. A második a küszködési folyamat, a megvalósítás gyötrelme és öröme. Nagy birkózás ez az anyaggal.... S csak akkor győztem igazán, ha a nézőben ugyanazt a hangulatot, érzelmi hatást érem el, mely bennem volt a felvillanás, az érlelés időszakában... Híve vagyok a modernségnek, de én ezt valahogyan úgy szeretném megcsinálni, hogy a közérthetőségről sem akarok lemondani.

Példaképe?

— Szőnyi Istvánt nagyon szeretem, de az igazi példa — ne vegye szerénytelenségnek — Rembrandt. Nem a stílus szempontjából! Ő az abszolut mérce... a tökéletesség eszményét jelenti számomra.

Tervei, álmai?

— A legfiatalabbak között én már lassan „Öreg legény"-nek számítok. Életkoromhoz képest azonban (harminckilenc éves vagyok) keveset láttam a világból. Róma, Leningrád utcáin barangolni, nagy elődök, halhatatlan mesterek munkáiban szeretnék gyönyörködni. Remélem ez a nyár meghozza a beteljesülést.

MÓRÉ MIHÁLY: MÁRCIUS

modernsége nem ingatag és homályos lelkendezésből fakad, hanem nagyon is reális, pontosabban: klasszikus alapokon nyugszik.

★

Búcsú a Mátrától, búcsú Gyöngyöstől: kicsit fáradt, kicsit szomorkás elválás. Az egynapos kirándulás zenés mozaikjai közül immár az utolsó:

Fúj, süvölt a Mátra szele...

Ballagás az állomásra, a Pestre induló vonathoz. Vajon mire gondol most ötszáz daloló ifjú zenebarát? A festői Mátrára? Az erdei hangversenyre? A délutáni zenés vetélkedőre? Talán a régebbi kirándulásokra, Visegrádra, Martonvásárra? S mire gondolnak a kísérők, szülők és zenetanárok, akik egy esztendő zenés termését learatandó, szervezték az Országos Filharmónia égisze alatt ezt a sikeres mátrai kirándulást? Sokan már biztos a holnapra, az új zenés örömökre gondolnak, miközben zümmögik a hazatérőkkel:

Kalapom is elkapta már,
Tiszába vitte a tatár...

Veszprémi Miklós

VISSZHANG

Az ember megáll, nekifohászkodik, s aztán elkiáltja magát. Harsányan zeng a „halihó!". Vajon lesz-e visszhangja? Követik-e újabb kiáltások, vagy elvész a semmiben?... Miközben *Gál Ferusz Józseffel, a Vas megyei KISZ-bizottság kultúrfelelősével* beszélgettem, állandóan ez a képi asszociáció járt a fejemben. Voltaképpen ő is így tett, amikor idén januárban, még mint a szombathelyi ifjúsági ház vezetője, belevágott a filmklubok szervezésébe. Vajon lesz-e visszhang? Így gondolkozott:

— *Induljunk el a filmszeminárium példáján. Műsorunkon szerepelt a „Valahol Európában", „Egy nyáron át táncolt", De Sica egyik filmje és még sok fajta, régi, mai egyaránt. Volt azonkívül egy ateista sorozatunk a „Salemi boszorkányok"-kal, a „Szent Johanná"-val, a „Szent Péter esernyője"-vel, a „Világ teremtése"-vel...*

Most valami újat kellene kitalálni! *Gál Ferusz József* a TIT helyi vezetőihez fordult. Azt javasolta: kezdjenek archiv-filmekből sorozatot. Ő mindent elintéz,

— *Csináltatunk kétezer röplapot, ami egyben belépési cédula is, aztán majd meglátjuk. Igaz, valami hasonlóba egyszer már beletört a helyi TIT foga... Talán nekünk sikerül.*

Egyik nap szétküldözték a kétezer lapocskát, másnap, azaz 24 óra múlva, kitöltve, visszaérkezett valahány! Pedig csupán a gyárakba és az iparitanuló-intézetekbe jutott el, s a sok iskola közül csupán a Savaria Gimnáziumba. Ez a gimnázium teljes létszámban, tanárostul-diákostul együtt beíratkozott! Lefizette a húsz forintot, s ezért kapott hat filmet és hat előadást.

Rossz ez talán így, hogy „előadás"! Nem ide illő szó. *Elek Judit, a Hunnia Filmgyár fiatal dramaturgja* ugyanis nem „előadó", hanem „mesélő" volt. Vetítés előtt előadást tartott a filmművészet rövid, de eseménydús históriájáról, beszélt a visszavonultan élő Greta Garbóról, akiről ma az hírlik, hogy újra a filmezés felé kacsingat. Szó esett itt a ma már szinte klasszikussá vált bűnügyi filmek kapcsán Otto Premingerről, az életrajz-filmek hosszú soráról, a filmvászon döbbenetes erejű társadalomábrázolásáról...

De ez a filmklub más haszonnal is járt. Történt ugyanis, hogy a szülők megtudták, hogy fiuk, vagy lányuk végignézi az archiv-filmek színe-javát. Érthető, hogy emlékezetük mélyéről azonnal felbukkantak a régi nagy sztárok, felejthetetlen sikerek. S a szülők emlékezni kezdtek...

— *Irigyellek, édes fiam! Látni fogod az én fiatalkorom egyik nagy élményét. Csodálatos film volt. Nagy film. Óriási!*

Aztán a fiú vagy a lány, akinek a régi filmet, emígyen előre már jól beharangozták, izgatottan ült be a nézőtérre. S csalódottan távozott. Ez olyan nagy film? Csupa szenvelgés, értelmetlen piff-puff, buta öldöklés, furcsa ruhájú, még furcsább szokású emberek, emberi aggyal elképzelhetetlen fantasztikumok...

Így ért el ez a filmklub több eredményt is egyszerre. Tagjai megismerkedhettek a filmművészet igazán nagy alkotásaival, láthattak kasszasikeres darabokat, amelyek már kevésbé mérhetők mai mércével, s egycsapásra kiábrándultak a régi korok fantasztikus szörnyeiből, látványos, de üres légbuborékjaiból, mohó öldökléseiből. S az elkiáltott „halihó!" tovább visszhangzott, s visszhangzik ma is. *Sárvár, Kőszeg, Körmend fiataljai fél nap alatt elkapkodták az összes bérleteket, s a hír terjed, a filmklub tért hódít szerte a megyében.*

És mi még a tihanyi, l'art pour l'art visszhangra voltunk a legbüszkébbek.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály

Hajdubiharmegyei Népujság

1964 MÁJ 17.

1021

Móré Mihály illusztrációja: **Solohov: Emberi sors** című kisregényéhez (linó)

MILYENEK A

— Mit mutat
li vizsgák; mily
lesz az újonnan
portja, s milye
séggel rendelke
elsőévesek?

— A jelentkezésekből már kitűnt, hogy az idén örvendetesen emelkedett a műszaki értelmiségiek, valamint a továbbtanulni vágyó agrárszakemberek száma. Egyetemünkre azonban jönnek s nem is kis arányban munkások is. Külön figyelemre méltó, hogy javult a nők aránya.

— A hallgatóság gyarapodása, a számszerű emelkedés miatt nem kerül-e sor arra, hogy az egyetem jelenlegi magas oktatási színvonalából szükségszerűen engedni kell?

— Erről szó sem lehet — válaszolt az esti egyetem igazgatója. — Az egyetemi felvételi vizsgák eredeti rendeltetése, hogy megfelelő előképzettségű hallgatók vegyenek részt a felsőfokú világnézeti oktatáson. A vizsgák hangulata egyébként semmivel sem különbözik a más egyetemek hasonló vizsgáitól. Igen sokan a hallgatók közül már rendelkeznek valamilyen egyetemi végzettséggel, mások, akik mondjuk érettségit tettek, a gyakorlati s az ideológiai munkában szereztek olyan tapasztalatokat, amelyek az egyetem elvégzéséhez szükséges feltételeket biztosítják számukra. A felvételi bizottság tájékozódik a jelentkezettek politikai ismereteiről, arról, hogy mennyire járatosak az idő-

ti egyetem propagandisták felkészítését, a falusi téli tanfolyamok és pártnapok előadóinak képzését és az oktatás számos más formáját. Propagandista továbbképzőkön adnak elő, konzultációkat tartanak. A megye gazdasági feladatainak, terveinek sajátos problémáit egy-egy konkrét kérdés tudományos feldolgozásával oldják meg, amelyekben a tények, érvek felsorakoztatásával a helyes gyakorlat kialakítását igyekeznek elérni. Ilyen témákként említhetjük a gabonatermelés, az ipari termelés gazdaságosságának kérdéseit. Ugyancsak fontosak azok a tudományos munkák, amelyek a kispolgári és burzsoá nézetek jelentkezésének formáit tárják fel, és a leküzdésük módozatairól szólnak. Összeségében azt mondhatnánk, hogy az a cél a jövőben az emberek munkájuk mellett szerezzék meg a felsőfokú marxista—leninista műveltséget. Egyre inkább az esti egyetem irányítja és végzi a párttitkárok és más vezetők oktatását, s a különböző bentlakásos iskolák, hasonló tanfolyamok mellett mind nagyobb szerepet kap. Az egyetemünk munkája szorosan ösz-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
Hajdubiharmegyei Népujság
1964 MÁJ 17.
1021

Móré Mihály: Illusztráció Solohov: Emberi sors című kisregényéhez (linó)

NYOLCVANÖT ÉV

(Vikár Bélának, mindnyájunk kedves jó bátyjának, a Kalevalában.)

Nyolcvanöt év nyolcvanöt perc,
két óra maradéka,
a halhatatlanságnak egy terc,
a földgömb buboréka.
Élj még nyolcszázötven évig,
élj nyolcezerötszázat,
nyúljon fel híred az égig,
a Napban építs házat!
Építs házat a Mars felett,
a Vénuszban töltsd a telet,
s rándulj át majd tavaszra
a Holdra, a havasra!
Vidd magaddal Vejnemöjnent,
Ilmarinent is vidd el, —
boldog, aki innen fölment
s játszik az égi vízzel...
Menj szüntelenül fölfelé,
a halk Szentháromság elé,
hozd vissza az ő csendjét,
a természet halk rendjét.
Itt lent nem boldog már senki,
elveszett az ősi dal —
nyolcszázötven évre zengd ki,
amit elrejt az avar!

(1943. május 2.)

*Vikár Béla, akinek nevét Kalevala-fordítása tette halhatatlanná, atyai jóbarátja volt Gulyás Pálnak. Barátságukat dokumentálja az alábbi két kiadatlan Gulyás-vers is, amelyeket a költő lánya, Gulyás Klára bocsátott a közreadó rendelkezésére. Közli Lisztóczki László.

Költősors 1944-ben

Tisztelgés a költő előtt

„Debrecen költőiről kell szólnom s íme, nem tudom elfelejteni a havon tétován lépkedő kis madarakat. A hó azonban nemcsak fagyaszt és öl, hanem takar, óv, éltet és melegít. Valahogy így volt ez, és talán így is lesz mindörökké a költők sorsával Debrecenben: a Fátum hava fagyaszt, megbomlott ez az egység. A jó és gonosz óriási árnyai elől nem tudott menekülni. A mindenség tudata csak ritkán hozott feloldódást számára, legtöbbször ránehezedett hatalmas arányaival, erővel. Hiába alkotta meg képzeletében a természet gyönyörű rendjét, nem jelenthetett számára nyu-

A művészeti nevelésről, Móré Mihály kiállítása alkalmából*

A képzőművészet iránt érdeklődő vidéki közvélemény esztétikai nevelésének egyik határozott formája a már több megyében rendszeressé vált képzőművészeti kiállítások rendezése a TIT helyiségeiben. A Hajdú-Biharmegyei TIT-szervezet is klubhelyiségének újjáalakítása óta egymásután mutatja be a debreceni és a megyei művészek újabb alkotásait. Ezúttal *Móré Mihály*, városunkban élő festőművész alkotásait láthatjuk klubhelyiségünk falain. Úgy vélem, az ő kiállítása igen aktuális időben került megrendezésre. Alkalmat ad arra, hogy művészeti irányának elemzésével napjaink művészeti vitáiba bekapcsolódjunk és a TIT feladatának egyik fontos részét: az esztétikai nevelést ezáltal is elősegítsük.

Örömmel állapítjuk meg, hogy a művészet országunkban már közügy. Hruscsov ez év márcusában mondott beszédében Lenint idézte, mondván: „... olyan időket élünk, amikor az irodalom és a művészet az egész nép ügyének elválaszthatatlan részévé vált..." Ezt tapasztalhatjuk városunkban és megyénkben is. Az évenkénti néhány tárlat és a Képcsarnok rendezvényei a lakosság elég széles tömegeit mozgatják meg, és a kiállított művek élénk eszmecseréket váltanak ki. A kiállítások látogatóinak száma évről-évre nő. Megyénk több helységében képzőművészeti kör működik szakavatott vezetés mellett, és szép számmal akadnak városunkban és környékünkön műgyűjtők is.

Ezek a termékeny viták természetszerűleg nem minden kérdésben jutottak végső megállapításokhoz. A viták anyagát és irányát ebben az évben főleg két jelentős nyilatkozat befolyásolja. Az egyik a Hruscsové ez év március 8-án a Kremlben, a párt és kormány vezetőinek az írókkal és művészekkel való találkozásán hangzott el és leszögezte a párt álláspontját egyes vitás kérdésekben. A másik nagy feltűnést keltő nyilatkozat *Picasso*tól származik. Az idős művész – visszatekintve saját művészi kísérleteire – megtagadta a valóságtól elrugaszkodott, nonfiguratív irányokat, sőt egyes kezdeményezéseket „intellektuális csalásnak" bélyegzett, és kiemelte követendő példaként a festőművészek számos nagy klasszikusát, mint pl. Goyat vagy Tiziant. Hruscsov a pesszimista irányokkal szemben hangoztatta: „a művésznek képesnek kell lennie arra, hogy *meglássa, ami pozitív*, örüljön ennek a pozitívumnak, amely a valóság lényegét alkotja és támogassa is." A pozitívum és a negatívum a társadalmak életében dialektikus ellentétben jelentkezik, és szemlélet kérdése, hogy az alkotó író vagy művész melyik oldalt emeli ki tanításul és a közvélemény formálása céljából. A mi társadalmunk határozottan a *pozitívumot* kívánja, elsősorban mert generációk perspektívájában él és dolgozik, és nem az egyén kérdését veti fel elsősorban. A tisztán individualista, egzisztencialista szemlélet leküzdése mellett a közösségi társadalom a jövőt az emberiség fejlődése szempontjából tevőlegesen értékeli, és így optimizmussal telt. Sokan a másik oldalról, az újabb megnyilatkozások kapcsán a művészet gúzsbakötéséről beszélnek, pedig saját nemzeti képzőművészetünk izmosodása is az ellenkezőjét bizonyítja ennek.

* A Hajdú-Bihar megyei TIT elnökének megnyitó beszéde Móré Mihály festőművész kiállításán, 1963. július 19-én a TIT Csokonai Értelmiségi Klubjában.

A magyar képzőművészet egyébként a zaklatott művészeti periódusok között mértéktartásával dicsekedhet. Úgy is mondhatjuk, hogy a külső és belső valóság kifejezése harmónikus, és egyensúlyban van a magyar művészet többségénél. A túlhajtott absztrakt, nonfiguratív irányzatok egyébként már nyugaton is ellanyhulóban vannak. *Glusker L.* a new-yorki *Horizontban* is erről a hanyatlásról ír: „... az amerikai festészet ingája újra visszalendül a realizmus irányába." (Valóság, 1963. 3. sz.) A velencei biennálékon – az absztraktoknak kedvező zsűri ellenére is – a közvélemény figyelme a realista művészet felé fordul: lelkesen értékeli *Guttuso* realista képeit (Vayer L.). A magyar Ruzicskai György Franciaországban ismételten sikerrel mutatta be képeit és elnyerte a Grand Prix International-t. Neves külföldi vásárlók érdeklődnek magyar művészek alkotásai iránt. A művészi alkotással szemben támasztott követelményeket Pogány Ö. Gábor a következőképpen fogalmazta meg: „A művész szent kötelessége nevelni, boldogítani embertársait, követendő tettekre, ihlető elhatározásokra ösztönözni közönségét."

Az elmondottak szemléletében pozitívan értékelhetjük *Móré Mihály* művészetét. Nemcsak fölényes technikai tudással és nagy rajzkészséggel rendelkezik, hanem jelentős mondanivalója is van. A debreceni tárlatokon már évek óta nagy figyelmet keltő alkotásokkal jelentkezik. Témái elsősorban mai életünket tükrözik, főképpen a tisztántúli agrárlakosságét, melyek múltbeli nehéz életét is nemegyszer megrendítő erővel ábrázolta. Érdeklődését a kisemberek, egyszerű kétkezi munkások mindennapi életének egyes mozzanatai kötik le, de közel állnak hozzá a magyar múlt jelentősebb epizódjai is. Művészetének tárgya tehát a valóság, akár egyszerű emberek munkásélétét, akár játszadozó gyermekeket, vagy a múlt eseményeit eleveníti meg. Kifejezésmódja tisztán valóságábrázoló, realista marad anélkül, hogy naturalista jelleget öltene. Biztos technikai tudásával inkább az oldott kifejezésmódokat választja, hogy ezáltal is drámaibbá alakítsa mondanivalóját. Sajátos technikájában föltűnnek lazúros technikával, erősen felhígított olajjal készült képei, melyek vetekednek grafikáival. Mesterei: Szőnyi István és Fónyi Géza hatása észrevehető egyes képein, anélkül azonban, hogy ezek a hatások egyéniségét elnyomnák. A nagyobb méretű alkotások között kiemelkedik újszerű felfogású Csokonai-képe, amelyen a költő félprofilban mutatkozó arccal, oldaltálló helyzetben elevenedik meg. Sápadt, megnyúlt, jellegzetes arca és melankólikus tekintete tragikus sorsára utal. A sötét tónusú képen a háttérben víziószerűen jelzett pusztarészlet és Korintuszi oszlopfő körvonalai jellemzik Csokonai belső világának kettősségét. Másik drámai hatású olajképe a *„Hordárok"* szintén sok belső mondanivalót tartalmaz. Ezen az ugyancsak híg lazúros olajtechnikával készült képen sommázó, oldott ecsetvonásokkal ábrázol két megtört tartású hordárt az utcasarkon, akiknek csak jelzett arcvonásai drámai feszültséget tükröznek: a várakozást, a mindennapi kenyérért. Az elmúlt idők jelentéktelen és munkájukban szűkre szabott figurái reménytelen sorsukkal mutatkoznak meg előttünk. Mind a *„Korcsolyázók"*, mind a *„Libikóka"* című nagyobb méretű vászna kissé Szőnyi stílusában van megelevenítve, derűs életörömet, a gyermekek és az ifjúság szeretetét tanúsítják éppenúgy, mint a már régebben ismert *„Sárkányeresztők"* is. A kiállítás legbravúrosabb képe a *„Nádvágók"* mely kis mérete és témájának látszólagos szerénysége ellenére is rögtön megkapja a nézőt. Ugyancsak a felhígított olaj lazúros kezelésével és helyenként késhát alkalmazásával oldott technikában is meglepően életteljesen hat, bensőséges hangulatát adja a falusiak téli foglalkozásának. A Csokonai és a Hordárok mellett szimbolikát tartalmaz a már régebbi kiállításokról ismert *„Ketten"* című vászon, az öreg cigányt vak lovával mutatva be.

Nem mindennapi művészi élményt nyújtanak Móré grafikái is. A tusrajzok közül a *„Horgászok"* fölényes rajztudásról és pompás megfigyelőkészségről tanúskodnak. Nem kevésbé csillogtatja Móré tehetségét a *Kévedobó* és a *Pelyvahúzó* tusrajz is. Nagy művészi rutint árulnak el linómetszetei, míg a Hónapok sorozat két bemutatott darabja, a *Március* és a *Július* a paraszti munka méltóságáról beszél, a rendkívül kifejező *Varjak* zúzmarás ágakon gubbasztó madarak téli ridegsége mellett, sok belső mondanivalót, szimbolikus tartalmat is sejtetnek. Talán ezek állnak legközelebb Móré egyéniségéhez, művészete itt emelkedik legmagasabbra. Itt kapcsolódik leginkább a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ALFÖLD

1963 SZEP

Móré Mihály

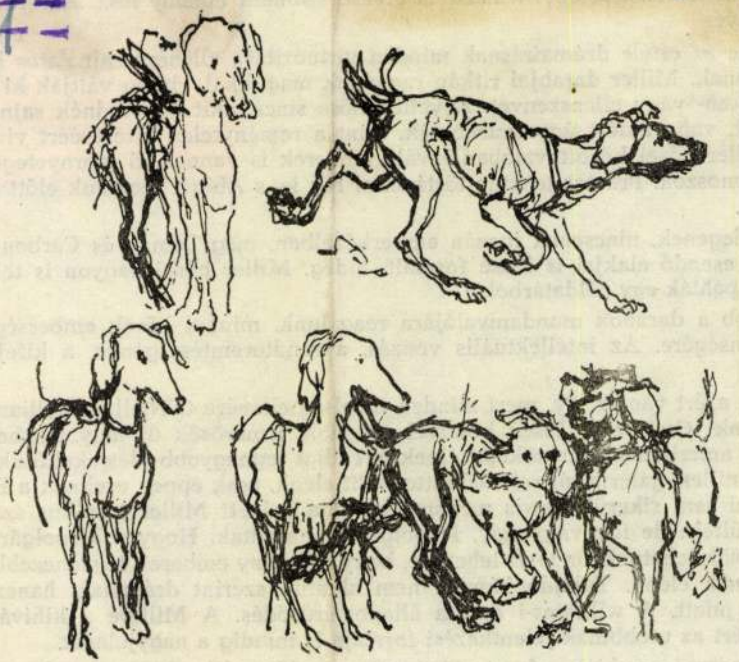

Móré Mihály rajza

Miller tanár úr mindent megmagyaráz, s nem é
mes pátosz jellemzi. S a részvét és a könnyek helyett e
daktikából, demonstrációból a néző és olvasó számára
ság élménye.

Persze az efféle drámaírásnak minden virtuózitás
gai is vannak. Miller darabjai ritkán ragadnak maguk
délyes rokon- vagy ellenszenvet. Egyetlen hőse sincs,
Blanche-ot, vagy akiért úgy szurkolnék, mint a remé
Pedig Miller hősei között valóban kiváló emberek is
taszerű gonoszok. Proctor lehetne történelmi hős is, s Abigél szemünk előtt nő ordogi nősténnyé.

De idegenek, nincsenek igazán emberközelben, még Loman és Carbon különbözőképpen esendő alakjai is kissé formált, hideg. Miller hősei nagyon is tökéletesek, nagyon is példák egy példatárból.

Inkább a darabok mondanivalójára reagálunk, mint a hősök emberségére vagy embertelenségére. Az intellektuális vonzás, a rendteremtés igénye, a kifejezés bravúrja hat.

Talán azért van ez így, mert minden távolság ellenére O'Neill és Williams alakjai európaibbak: Csehov és Ibsen hőseivel rokonok, ismerősök új helyzetekben. Miller figurái az amerikai kisvárosokban élnek, s eddigi legnagyobb életrekeltőjük: Sinclair Lewis. A milleri galéria túl sok Babbittot állít elénk, csak éppen ezeknek a Babbittoknak semmi sem sikerül. Lewis megértő iróniája helyett Miller tragikus számtanpéldáiba kerültek: de így vagy úgy, kispolgárok maradtak. Hogy e kispolgárok mégis drámai hősök lehetnek, az teszi lehetővé, hogy e kicsiny emberek legnehezebb perceikben kerülnek elénk. Tulajdonképpen nem alkatuk szerint drámaiak, hanem inkább helyzetük miatt. A williams-i dráma állapotsűrűsödés. A Milleré a kihívásra adott válasz. Ezért az utóbbinak jelentkezési formája is mindig a nagyjelenet.

Ez a szerző nemhiába olvasta Shakespeare-t. Nem fél a hatástól, s ha nem is oly látványos a lélekrajza, annál imponálóbb alakjainak mozgatása. A Salemi boszorkányok hisztériás nagy jelenete bármely bulvárdarab becsületére válna. Csupa kisember: s mégis a pokol viharzik, mert a látványt felforrósított elvek, eszmények tűzijátéka világítja meg.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
Hajdubiharmegyei Népujság

1964 AUG 4.

1021

Móré Mihály: KALÁSZNÉZŐK (linó)

Élvezetes mérkőzés...

Debreceni VSC—Komlói Bányás

A játék megkezdése után nem sokkal látni lehetett, hogy a Komlói Bányász az egyik ponttal is megelégedne Debrecenben, inkább biztosított hátul, mint erősített elöl. Nézzük a két csapat összeállítását: DVSC: Jakab — Gaján, Nagykaposi, Varsányi I. — Cseke, Somodi — Bodai, Varsányi II., Zilahi, Gazsó, Csekő. — Komló: Balogh — Jerabek, Józsa, Csordás — Szőcs, Komlói — Garai, Rónai, Rozmis, Bartulov, Lazaridisz.

A Komló 4—2—4-es felállásban játszott — Komlói a védőhármast erősítette, Rozmis fedezetként játszott. Ezt sem tartotta be a vendégcsapat, mert Zilahit is csatár őrizte, kísérte Bartulov személyében. Igy alakulhatott a DVSC mezőnyfölénye, s a debreceni játékosok jó formában, sokszor hevesen, gyorsan játszva igen sok támadást vezettek, s a szurkolók „nyugodtan" vártak arra, hogy mikor esik az újabb és újabb gól.

Már a 3. percben vezetéshez juthatott volna a DVSC — ha a Józsa által elvesztett labdán össze nem vesznek a csatárok, Varsányi II. és Gazsó egymást zavarták — végül Varsányi II. gyengén lőtt, és Balogh szögletre mentett. Egy perc múlva Rónai ijesztette meg a szurkolókat, 12 méterről alig lőtt mellé. A 13. percben Varsányi II. két csel után csavart [illegible] küldött a kapura —

Ez volt a harmadik... Gazsó szabadrúgására Balogh vállán irányt változtatva került a kapu jobb oldalába. A Csordás, Józsa, Szőcs, Gazsó ...

A DVSC megállta a helyét ezen a mérkőzésen. A debreceni együttes ezúttal egységesebb volt, mint ellenfele. A jól záró védelem előtt munkabíró, a legjobb csatrészt alkotó fedezetpár

— először — a Komlói Bányász ellen. A vendégcsapat ezúttal nem igazolta jó hírét a mérkőzés legnagyobb részében alárendelt szerepet jószott. A debreceniek még nagyobb arányban is győzhe

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 FEB 7 5

MAGYAR NEMZET

Móré Mihály

Műanyag metszeteket készít Móré Mihály debreceni festőművész. Új eljárást dolgozott ki, a PVC lemezre nem metszőkéssel formálja a vonalakat, hanem elektromos tűkkel és forrasztó pákákkal.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 MÁR 3

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Móré

KIÁLLÍTÁS MÓRÉ MIHÁLY GRAFIKÁIBÓL

1921

Móré Mihály debreceni festőművész grafikáiból nyílik kiállítás március 5-én Nagylétán és március 15-én Derecskén. A tárlatokat *Boda István*, a Hajdú-Bihari Napló főszerkesztő-helyettese nyitja meg. A kiállításokon Móré Mihály 31 grafikát mutat be Nagylétai és Derecske közönségének.

Móré Mihály az emberi arcokban találta meg korunk arcodáját, s minden stilizáltságból mentesen úgy és azt fejezi ki alkotásaiban, ami az emberiség természetességére utal. Nem idealizál; ismeri, s tudja, hogy a művészetek belső alkotóműhelyében hogyan kell felismerhetővé tenni magunkat. Művészetének legtisztább ereje abban van, hogy képességei nem fölénk emelik, hanem velünk rokonítják, minket emel hozzá, s épp azáltal, hogy jelképrendszerében mi vagyunk mindennél fontosabb modelljei.

19.25 Ivanhoe. Magyarul
szélő angol film
zat. X. Az áruló.
19.50 Esti mese.
20.00 Tv-híradó.
20.20 Dobi Istvánnak, a
gyar Népköztárs
Elnöki Tanácsa
kének beszéde.
20.45 Studio Uno. Az O
Tv nyilvános kön
zenei műsora.
21.35 Sporthírek.
21.45 Leopold Stokowski Budapesten.
22.20 Tv-híradó — 2. kiadás.

★

(A Magyar Rádió és Televízió műsorváltoztatási jogát fenntartja!)

berendezés
felülvizsgálatot,

földelés, ellenállás mérést, valamint a feltárt hibák kijavítását.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HÍRLAP
1967 FEB 22

Móré Mihály

Műanyagmetszetek

1021

Móré Mihály debreceni festőművész eredményes kísérleteket folytat a műanyaglapokra történő metszésekkel. Módszerének lényege, hogy a PVC műanyaglemezre nem metszőkéssel formálja a vonalakat, hanem elektromos tűkkel és forrasztópákákkal. A művész az új eljárással különböző díszítő jellegű felületeket tud kialakítani az anyagon. Ezzel az eljárással eddig hat művet alkotott, amelynek témája az ember őstörténete. A műanyag-metszeteket márciusi kiállításán mutatja be a debreceni művész.

— Megmondom őszintén, nem könnyű a helyzetem, mivel új területen kell a választók elé állnom, de az a tény, hogy ezt immár harmadszor tehetem, erőt ad ahhoz, hogy becsülettel dolgozzam az elkövetkezendő esztendők során, ha megbíznak bennem és megválasztanak. Amit az előttem felszólalók kívánságként emlegettek, az számomra *kötelezettség lesz.* S a kívánságok közül is talán a legfontosabb a helyes rét-legelőgazdálkodás mellett az *egész Galga menti*

Móré Mihály

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Grafikusművész.

HAJDUSÁGI MUNKÁS
1982 MÁJ 1

1021

MÓRÉ MIHÁLY: VÁSÁRBAN

Horváth Lajosné, Huszti Gáborné, Jászovics Béla, Juhász Sándor, Jurás Miklós, Kézelmann Sándor, Kézelmann Sándorné, Kovács Imre, Krivi Béláné, Lakatos Istvánné, Legoza Bálint, Lovas Zsigmondné, Ménfői Fe-

elnyúlt h
a vállala
jubileuma
pénzjutal
zát, megl
kát, amel
vállalat
javítása

Bodré Ferencné átveszi a jutalmat

sorozatok bemutatása, kiállítások rendezése, rendezvényeken való részvételek stb. E mozgalom tevékenységét a pártbizottság irányításával, segítségével, valamint a pártalapszervezetek és tömegszervezetek ez irányú munkájával tudta végezni.

Végrehajtó bizottságunk a jelentést elfogadva elismerését fejezte ki az eddig végzett munkáért, az elért eredményekért. Hangsúlyozta a két nép barátságának erősítését, elmélyítését szolgáló Szovjetunió eredményeinek széles körű ismertetését, a szovjet emberek munkás hétköznapjainak bemutatását, dolgozóink körében.

Molnár Emma

Móré Mihály

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Irodalmi

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1980 DEC 2

X 1021

napienyes kívánságaink szerint.

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

tudjuk, hog
tet és való
nak tartott
kotásnál. A
pen Goethé
rás vallo
világirodalı
ezen bel
goethei m
táshoz. Sü
zetesen ön
veinek nag
temes gyó
van ez mo
gyűjtemén

jegyzeteiben is. Tudatosan kívánja beolvasztani világából mindazt, ami nemcsak számára jelent életélményt, hanem mindannyiunk számára átélt és átélhető. Ilyen értelemben válik személyes élménnyé az a valóság-anyag, amely úgy emelkedik az irodalmi ábrázolás tisztes régióiba, hogy nem is kíván irodalomnak látszani; megelégszik azzal, hogy életünk történelemmel összeforrt személyes természetét rögzíti. A valóság így érintkezik a költészettel, a költészet pedig így tisztul meg az eléggé érdes valóságtól. „A régi kimondatlanságok ... félelemben moccanó konfliktusát jelzi", „a csalódás felhördüléseit", mert számot vet azzal, hogy az alkotás bőrünkre égetett saját világunk, nem pedig öncélú szép szavak időtlen felelőt-

lójegyzeteiben meghökkentő pontossággal tudja, mit akar *az igazat írni közérthetően*. A nyelv óvásában az anyanyelv tisztaságát védelmezi nemcsak érvekkel, az alkotás művészi varázslatával is. Nyelvi szemléletessége nem lép a hagyományos stíluskorszakok nyomdokaiba „természetessége" nem valamiféle népi bukolikához fűzi, hanem az értelem meghódított művészi ormaihoz. Eszményítő túlhajtás elhárításával állítható, hogy Sütő András azzal vívott ki megtisztelő helyet irodalmunkban, hogy nem hódolt a divatoknak, amelyek látszateredetiséggel túlhajoltak a hagyományos nyelvi értékeken; alkotásai a korszerű értelem és időszerű méltóság arányaival léptek az irodalmi értékek magaslataira. Táj- és nyelvélményét nem a

1021

Móré Mihály grafikai kiállítása

A MŰVÉSZKLUBBAN

A mintegy ötven darabot magába foglaló kiállítás legnagyobb részt linómetszetekből s nyolc rézkarcból áll. Már ez a sajátság és ez az arány is felhívja a figyelmet a művész grafikájának jellegére. A puha, engedelmes linó könnyebben hagyja ugyanis érvényesülni Móré festői hajlamát, látás- és kidolgozásmódját. A témák megformálásánál ugyan az első percben kitűnik az alkotó nagy rajzkészsége, biztos formaadó ereje, de a végső megoldásnál mégis a festőiség kerül előtérbe. Végső fokon ezek a linómetszetek két színnel megoldott festmények, melyek színes, vibráló foltjai széles, puha ecsetvonásokra emlékeztetnek. Legmesszebb megy ezen a téren a *„Kóbor kutya"* c. kép, de talán a legharmonikusabbat nyújtja a *Május* gazdag, finom részleteivel, vagy a *December*, a kibontott disznó árnyalatokban dúslakodó részleteivel. Hogy mennyire tisztában van Móré a fehér-fekete színek kifejező erejével, azt legjobban a *Kofa* és *Libatömő* című metszetei mutatják, melyeknek szinte egy tömbből formált, részletezés nélküli fekete figurája egyszerűségében a monumentalitás erejével hat. Viszont a rajzos, vonalas megoldást választja, és finoman érvényesíti a művész ott, ahol ezt indokoltnak találja, mint pl. Somlai Artúr portréjánál. A folt- és rajztechnika egyensúlyának kitűnő példája a részletekben gazdag *Baromvásár* vagy az *Itató*.

A kb. félszáz metszet azt mutatja, hogy Mórét elsősorban az ember, a dolgozó, alkotó, küszködő ember érdekli. Szinte minden alkotása egy-egy szép, érdekes vagy nehéz munkamozzanat ábrázolása. Libatömő, Drótos, Kubikosok, Hordárok c. képek hozzák elénk a mindennapi munka értünk fáradó hőseit, de még a hónapokat is egy-egy munkamozzanattal mutatja be. A januárt pl. a favágó képviseli, júniust a kapáló, augusztust a kéverakó stb.

Mórénak az élettel, mai életünkkel való szoros kapcsolatát mutatják még azok a képei is, melyeket illusztratív céllal készített, mint a Debrecen múltjához fűződő rézkarcsorozat, melynek darabjai a város életének döntő, mai helyzetünket is befolyásoló, sőt eldöntő jeleneteit ábrázolják, mint pl. a *„Debrecen várossá nyilvánítása"* vagy *„Az ideiglenes kormány megalakulása 1944."* c. metszetek. A Zrínyi-évfordulóra készített linóképek viszont a hősi helytállás, önfeláldozó hazaszeretet megjelenítői.

Megemlítem még a finom, ötletes elgondolású *Zene* c. metszetet, és észrevételeimet azzal zárom, hogy Móré Mihály grafikájában egy mai életünkre irányuló érdeklődésű, korszerűen, színvonalasan alkotó művész munkáit ismertük meg, s ezek az élményeink késztetnek bennünket arra, hogy nagy várakozással nézzünk Móré Mihály festményeinek önálló kiállítása elé is.

Tóth Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Hajdú-Bihar megyei Napló
1960 JUL 2

Folyamato

Látoga a Deb Allam Gazdaságban

Drótkerítéssel szegélyezett gyümölcsös és szőlőtáblák között visz az út. A szőlősorok két oldalról idefutnak. Ahogy megyünk az úton, végig lehet látni a sorok között. Tágas sorok és egyenesek. Emelkedők teszik egyenetlenné a határt. A zöld szőlősorok között pedig emberek hajladoznak. Férfiak, nők kötöznek. Megnőttek a szőlő hajtásai, azokat is kell már kaccsolni. S ami rendbontóként kiáll a sorból, azt odakötik. Ne akadályozzák a gépeket a munkában, na meg ez a rendje a dolognak; hadd legyen szép, mutatós a szőlő.

A dűlőút végén fák között épületek tűnnek elő. Ez a központ. A Debreceni Állami Gazdaság központja. Néhány régi épület alkotja most a központot, de ahogy közelebb érünk, látszik, hogy építkeznek. Az udvar néhol felásva, arrébb meg mintha falak emelkednének. Új falak. Igen, ez a központ hamarosan meg fogja változtatni az arculatát. Illetve az emberek megváltoztatják. Mert újabb és újabb épületek készülnek el hama-

...eb- ...óta ...ság ...ne- ...sa- ...a a ...ak, s ma mai ... ...et-nek a vezetők, hogy annyi szakemberük van, hogy probléma a saját ösztöndíjas tanulóikat elhelyezniük. Az öt kerületben összesen 26 agronómus van, a dolgozóknak pedig mindössze körülbelül 25 százaléka nem szakmunkás. 1000—1100 fős munkáslétszámmal dolgoznak, amiből közel 500 az úgynevezett törzsgárda. Ezek már tíz éve hogy állandó dolgozói a gazdaságnak. Hozzáértésükhöz, szakmai ismeretükhöz nem férhet két-

Munkássz

Hogy milyen lesz a központ későbbi képe, azt a gazdaság főagronómusától, Nyerges Jánostól tudom meg. A már meglevő központi irodák, a gépműhely, az üzemi konyha mellett tízezer hektoliteres pince, munkatér napi nyolc vagon szőlő feldolgozásához, szeszfőzde a melléktermékek feldolgozására. És — amire nagyon büszkék — a legmodernebb követelményeknek megfelelő munkásszállás fog itt kiemelkedni a fás környezetből. A legfontosabb, ha szabad ezt így elkülöníteni, a munkásszállás. Erre már évek óta szüksége volna a gazdaságnak. A szükségessége a gazdaság objektív körülményeiből, üzemi viszonyaiból ered. A városhoz ugyan közel van, de városi munkaerőt nemigen tudnak szerezni, ezért kell gondoskodni a falusi emberek — főleg nők — elszállásolásáról, korszerű szállásigényük kielégítéséről. Az új munkásszállás minden bizonnyal megfelel a kulturális és egészségügyi követelményeknek is.

Ha ilyen jelentős beruházást igénylő munkásszállás építését fontosnak tartják, akkor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1964 DEC2 2
Hajdúbiharmegyei Népujság

1021

AZ IDEIGLENES NEMZETGYŰLÉS MEGALAKULÁSA

(Móré Mihály rajza)

— A kérdésre válaszolni, a két évtized gazdag s nemegyszer izgalmas eseménysora ellenére sem olyan nehéz. Itt tudniillik az a kérdés, hogy a húszesztendős fejlődés ma miben realizálódik. Az Alföld című folyóirat pontosan e húsz esztendő küzdelmeinek, szép szándékainak egyik eredménye. Így én az Alföld [illegible]ának napját tartom [illegible] az egyik legemlékezetes[illegible]ménynek. Itt is a [illegible] ledobta a maga papírjelenete a legkülön[illegible] éjét. Nagy meglepetés 1950-nek egy tavaszi [illegible] egy furcsa cím — ján, helyiségünk sem lévén, a Béke cukrászda hátsó szobájában gyűltünk össze. Törzsvendégek voltunk itt, egyszerű fogyasztók, de ezen a jogon beültük az egész szobát: verseket, novellákat olvastunk fel, és vitatkoztunk minden szerdán este, olykor éjfélig. Ekkor tavasszal már nagyon megérett egy folyóirat terve, így hát nevet adtunk neki. Tucatnyian voltunk, s egy kalapba mindenünk, [illegible] ledobta a maga papír- éjét. Nagy meglepetés-re egy furcsa cím — erőmű megfogalmazást nyert a színház társadalmi funkciója, helye és távlata a szocializmus építésében. Soha ilyen nagy tábora nem volt még a színháznak, mint ma. És soha nem volt talán a közönség ízlésben, igényességben, műveltségben ennyire differenciált, mint éppen ma. Éppen ezért a színház csakis erre a realitásra építheti működését, soha nem tévesztve szem elől a legfontosabb célját. Debrecenben jelenleg két színház működik, megkülönböztethető profillal. 1952 óta állandó operatársulat van, mely a vá-

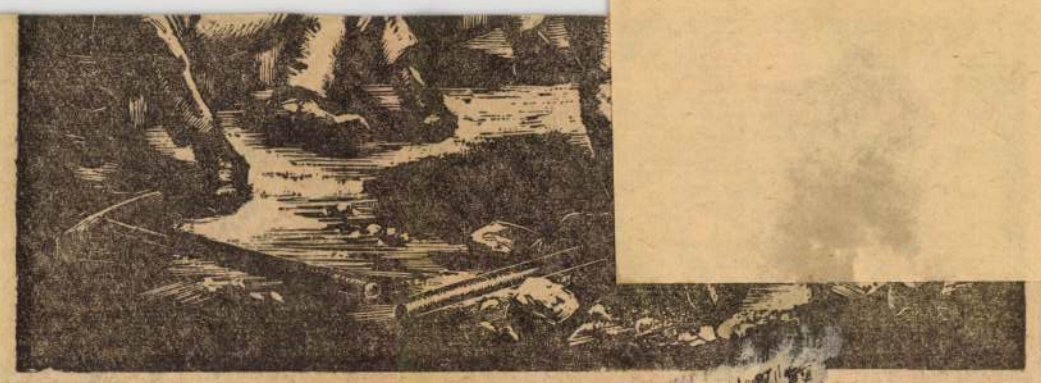

Menyhárt József: **PIHENŐ**

Sarkadi Imre:

A Hortobágyon

(Röviditett szöveg)

— El kell indulni a ménessel, Bujdosó. Még ma. Ez a rendelkezés. Közel a front, menteni kell ami menthető.

Bujdosó András csak nézte, tömte lassan a pipáját.

— Aztán hova, tekintetes uram?

— Polgárnak. Az éjszaka még át kell menni a polgári hídon is, a túloldalon, Tiszapalkonya mellett éjszakáznak. Van legelő, meglesznek.

— Palkonyára?

— Onnan meg tovább.

— Még tovább?

— A Dunántúlra.

Az öreg csikós körülményesen elővette a gyufát, rágyújtott. Csak akkor pillantott fel.

— Aztán miért, uram? Ezt mondja meg!

— Miért, miért... Istenharagja tudja, én nem, miért. Mert marhák, becsináltak valamennyien, mer egy lopótök a nyakukon többet érne mint a fejük, mert ilyen ez az egész világ, osztán mer nekünk semmi közünk hozzá miért, csak ahhoz, hogy ez a parancs, csináljuk.

Igyekezett sorstársa lenni a csikósnak, mutatni, hogy ő is mérges, neki is rosszulesik a feladat — hadd engesztelődjön legalább evvel.

Bujdosó András nem mozdult.

— Na, kezdjenek hozzá, mert délfelé az idő.

— Én nem, tekintetes uram — szegte fel a kis pásztor az állát. — Én nem.

A két fia ott állt három-négy lépésre, hallgatták, bámulták, karikára nyílt a szemük, néztek egymásra, most mi lesz. S fellélegeztek, mikor azt mondta az apjuk, hogy nem.

Veres tanácsnok csak legyintett.

— Haggya csak, András...; szél ellen nem lehet... Ez a parancs.

— Én nem, tekintetes uram — mondta konokul megint a csikós.

— Nem? Hát ki? A keresztanyánk kínja? Az öregisten? Majd az jön le pásztorkodni?

— Majd ha lejön, akkor elindul a ménes. De jöjjön is le... mer anélkül el nem indul.

— Bolond vagy te, András — legyintett megint a tanácsnok, tegezésre térve, amit csak néha szoktak a városi urak, csak évbe egyszer, pásztorfogadáskor a városháza tanácstermében, mikor a kezükben van a legöregebb számadó is, mikor a bikaerős, szíjostor szívósságú pusztai emberek is csak olyan tehetetlen szánalmasok a városi urak kezében, mint a ma született csecsemő.

— Megmondtam, uram. Én nem.

— Szegődtél, Bujdosó András vagy nem szegődtél?

— Én szegődtem, amire szegődtem, azt tartom is: pásztorolok itt a Hortobágyon, Mátától az Álomzugig meg vissza, esőben, sárban, fagyban, ha kell, éhen, alvás nélkül, akárhogy; ez az én dógom. Vakvilágba menni... arra nemet mondok, uram, arra azt mondom, tekintetes úr: én nem.

— Még nagy úr vagy, még ugyan könnyű neked. Mán nagyobb úr vagy énnálam is akkor, mer én nem mondhatok nemet, ha igent parancsolnak, mer én csak egy rongy városi tanácsos vagyok, akinek ha jön a parancs, hát betartja, megcsinálja, ha törik, ha szakad, ha apró cigánykölykök hullanak az égből... mer én csak e vagyok, nem egy nagyságos csikós számadó.

— Mán akármi, tekintetes uram; megmondtam.

— Megbolondultál, te, Bujdosó? Az eszed ment el?

— Az is lehet, hogy elment. Akkor is: nem.

— Miért, hát mi bajod? Szóból ért az ember, mondd el. Énnekem nem mondod? Azt hittem pedig, jobb embere egyikünk a másiknak.

— Megmondom én, tekintetes úr.

— Na?

— Megmondom. Ötvenéves vagyok, negyven éve csikós, idestova. Megértem két háborút, a város szógálatában az elsőt is, azér mentettek fel azér nem vittek katonának, se akkor, se most; köszönöm, nem kértem ugyan, de köszönöm. Ha vittek volna, azellen nincs apelláta, hogy akkor mit tettem vóna, arról most nem beszélek. Megvót, elmúlt. De én innét, a Hortobágyról, hogy a ménessel vágjak neki a vakvilágnak? Oszt hova? Azt mondja meg, hogy hova? A furulyukba bújjak be evvel a tömérdek lúval? Vagy hova a jóistenbe tegyem? El nem dughatom, meglelik, minek törjem akkor az állatot is, magam is? Oszt hagyjam itt a gyerekeket? Vagy őket is vigyem magammal? Födönfutónak? Minek? Futóbolondnak? Betyárnak?

Veres tanácsnok csak nézte, meglágyult a széles, cserzett, kövér képe, megszerette, még jobban meszerette ezt az embert, már amennyire lehet ilyen más életű, más világból való vén csikóst — s igazat adott neki mindenestül.

Sóhajtott, káromkodott egyet, aztán látta, hogy úgyis ő a gyávább, nem a csikós, mert csak meg kell lenni a parancsnak, ez a marha paraszt is csak tőti az idejét.

— Ne vitatkozzon, vén harcos. Haggya csak... szóljon a bojtároknak, hogy készüljenek az útra, addig meg üljön fel, odakocsizunk a csárdáig, megiszunk egy liter bort... vagy kettőt.

— Ismér éngem a tekintetes úr?

— Vagy húsz éve.

— Na, akkor tudja, hogy ha kimondtam, hát nem tágítok tőle.

— Na, üljön csak fel, megisszuk azt a bort; oszt közbe beszélgetünk.

— Azt megihatjuk, tekintetes úr, de a beszédből nem lesz semmi, azt előre mondom,

— Bánja az Isten... gyerünk. mer kiszáradt már a torkom.

Megittak egy liter bort, aztán még egyet, aztán még egyet. Veres tanácsnok nagyivó volt, szeretett is, tudott is inni, danolászott is egy kicsit, szót se szólt az indulásról, nézte az októberi meleg eget a feje felett, felszedett a földről egy beporosodott szárnyú kései dongót, megevett egy kispörköltet, aztán egy rántott halat, aztán egy adag gulyáslevest, aztán fonatost süttetett, frissen, forrón abból is megevett vagy tizenötöt, lőtt közbe csak úgy mellékesen egy héját, mert olyan sokáig ólálkodott a feje felett, akkor aztán fizetett, azt mondta: na, indulhattok.

Bujdosó András megint csak azt mondta: nem.

— Hát marha, vadbarom, állat vagy te, Bujdosó? Hát mit gondolsz, mit teszek én veled? Hát kell a neked, hogy a katonai parancsnokságnak telefonálja? Kell a, hogy azok jöjjenek ide? Verjenek vasra? Verjék ki a szemed, pofozzák dagadtra azt az ostoba, makacs, szamár fejedet? Te fafejű, vén magyar, te hülye barom, a lovadnak több esze van, mint neked, hát mit akarsz? Tán énnekem tetszik ez? Hogy ezek a rongy, ajjas csirkefogók elvigyék, ellopják a város ménesit? Mer ellopják, Bujdosó, ha nem tudtad vóna eddig, hát megmondom, ellopja ez a sváb vircsaft az egészet, arra kellessz, hogy nekik segíts lopni, bőgjél, toporzékojj, ha nem tetszik, mégis meg kell csináld, na! Mind egyfene, mer úgyis vége az embernek, a világnak; ami eddig vót, valahogy megvót, ami eztán lesz, a mán csak kis időhaladék a sírodig;

1021

MÓRÉ MIHÁLY rajza

nyüzsgött szines turbán, ködmön, –
csontot szabva
dúlt a szablya,
hullt a török, de a holtak
halma felett
újabb fejek
ágoskodtak, melyekkel még
mindúntalan
sok munka van.

Hé! Puskaport az nyakukba!
s kénkövet!" – üvöltötte
rínyi és most tizen futva
urigáztak – egy se kókadt –
étakónyi kénköves és
uskaporos fahordókat.

Most a verem véres partját,
görbületjét
körülvették,
puskaporral, sárga kénnel
szélét, hosszát
jól megsózták.
Böffent, lobbant a szürke por
piros lángja;
Embermáglya
sült, majd kéklő kénláng lepte
be a vermet
és sistergett.

ronggyá nyűtten.

„Édös nagyúr! [illegible]d alatt
ég
s m
A sá
egy
Az á

A részeges Tiski Menyhárd
és még egy két
hadfi tettét
dicsérgetik a krónikák.
Nyolcvan török
ott hősködött
a póznánál. Most Zrínyi úr
ugrott oda, –
égi csoda
történt, – győztek! – Szolimánra
örök szégyen, –
. . . huszonnégyen!

Számukra most csak egy cél volt,
hogy pusztuljon a bástyáról
rudastúl a gyűlölt félhold.
Mindhiába védte nyolcvan.
A letiprott félhold roncsán
mind ott hevert felkoncoltan.

Móré Mihály

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1970 FEB 22

1021

— nem szabad!

injekciókat és nem le…

— Arra gondoltam — és a lány most az orvos feleségének a hasá-

Elért a tér sarkához. Fel…

LENIN BESZÉL A MARX—ENGELS ALAPKŐLETÉTELNÉL * (MÓRÉ MIHÁLY RÉZKARCA)

... ruggoleges 13., 14., 50. és 65. számú sorok megfejtése.

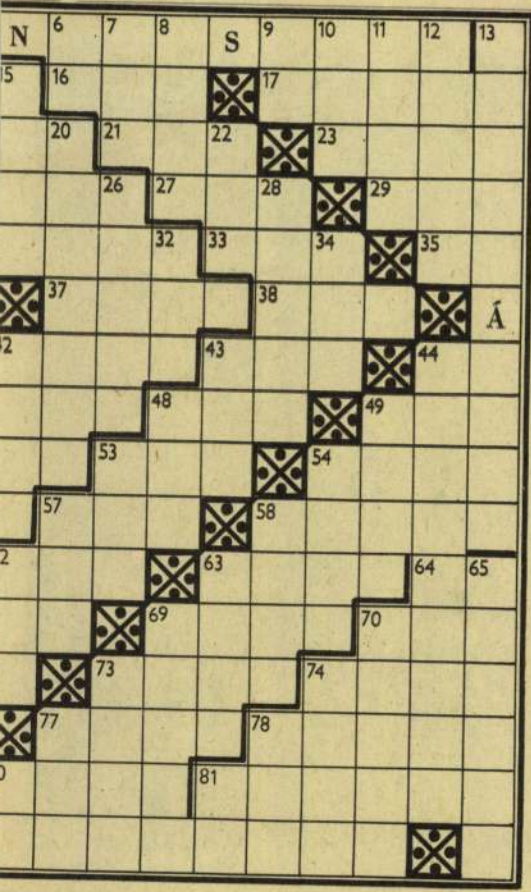

(parkettás),
relő szakm
A három
tosítunk, v
kezést.
Jelentkez
kolci Építő

A Hajdúnánási Állami Gazdaság

felvételre keres általános mezőgazdasági dolgozókat, rakodómunkásokat, építőipari szak- és segédmunkásokat, mezőgazdaságigép-szerelőket és traktorvezetőket.

Jó kereseti lehetőség

Kollektív szerződés szerint illetményföld, kenyérgabona fejadag és egyéb juttatások. Munkahelyre való utazást és hazautazást biztosítjuk.

Kéthetenként szabadszombat

Munkásszállás és napi háromszori étkezés térítés ellenében.

Jelentkezni lehet: Hajdúnánási Állami Gazdaság, Tedej.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

Móré Mihály

1969 APR 27

-lap

1969. ÁPRILIS 27., VASÁRNAP

1021

HORDÁROK

(Móré Mihály linója)

GÖDÖLLŐ

Szerszámkamrás kertiház

A következő években sok tízezer holdnyi területet parcelláznak a tanácsok. A kertek, gyümölcsösök gondozását viszont korábban nehezítette az a körülmény, hogy építési engedély nélkül legfeljebb szerszámkamrákat építhettek fel a telektulajdonosok; nemrégiben jelent meg az a rendelet, amely lehetővé tette, hogy építési engedély nélkül ideiglenes tartózkodásra alkalmas szerszámkamrákat is felállíthassanak. Most Horváth Kálmánnak, a Típustervező Intézet építészének tervei alapján a Gödöllői Erdőgazdaság elkészítette a szerszámkamrás kerti ház mintapéldányát.

Házépítés – futó

Építőiparunknak 1961 és 1975 között egymillió lakást kell elkészítenie. Ekkora feladatra csak úgy vállalkozhatott, ha az építés hagyományos módszerét gyökeresen megváltoztatja. Így került sor a teljes fal, illetve födém nagyságú paneleket nagysorozatban készítő házgyárak létesítésére. 1968-ban kezdett beérni e gyártáskorszerűsítési elhatározás gyümölcse, amidőn a pécsi és a dunaújvárosi kezdeti próbálkozások után a fővárosban is üzembe lépett két házgyár (az egyiket a Szovjetunióból, a másikat Dániából vásároltuk). Ez azonban még kevés lenne a nagy célkitűzés eléréséhez, ezért a közeli években Miskolcon, Debrecenben, Győrött, Szegeden, a Dél-Dunántúlon további házgyárak épülnek, és sor kerül a

NAPONTA EGY EMELET ELJÁRÁSSAL AZ EGYIK

harmadik budapesti házgyár létrehozására is.

Függetlenül az időjárástól

Traktorüzemeltetők!

Több éves javítási tapasztalattal
DT—54-es, DT—413-as és DT—75-ös típusú

traktorok főjavítását

(felújított vagy gyári új motorral)

átalakítását és

1021
1970 MÁJ

művészet

A látványtól a lényegig

GONDOLATOK MÓRÉ MIHÁLY MŰVÉSZETÉRŐL

Móré Mihály (Debrecen, 1924. júl. 4.–): festő. Fónyi Géza, Konecsni György, Koffán Károly, majd Szőnyi István tanítványa volt. 1956-tól Debrecenben él. Pasztelles hatású figurális kompozíciókat, grafikai sorozatokat (a 600 éves Debrecenről kiadott album stb.), ceruzarajzokat készít.

A Művészeti Lexikonnak ezek a sorai szűkszavúan, de meglehetősen pontosan összefoglalják Móré életének, illetve munkásságának első tíz évét. De ha műtermében most készülő Dózsa című festményét nézzük, mintha nem is róla szólna a lexikon. Témában, hangvételben, technikában, színkezelésben egy merőben átalakított, újjászületető festői világot látunk, aminek első pillantásra semmi köze sincs a korábbi művekhez. Azt mondtam az előbb: újjászületett, de az igazság inább az: *most* született meg igazán. Hosszú volt az út idáig, de nem minden tanulság nélkül való.

A főiskolán festészetet, grafikát, majd freskót tanult Móré. A diploma megszerzése után Debrecenbe költözött, s aránylag hamar befogadott és megbecsült tagja lett az itteni festőcsoportnak. Bár egy sikeres grafikai pályázat révén került vissza szülővárosába, az első években szinte csak festményekkel jelentkezett a kiállításokon.

Könnyedén és jó technikai felkészültséggel dolgozott. Novellisztikus témájú képei jól illeszkedtek az 50-es évek elejének követelményeihez. Mesterének, Szőnyinek látványfestészetéhez kötődött, legfeljebb a tompább, szürkébe játszó színek jeleztek némi önállósodási törekvést, de ez nem volt feltűnő elrugaszkodás, inkább csak szerény kísérlet, óvatos tapogatózás.

Móré ebben az időben hangulatait és megbízásait vitte vászonra: Debrecen jellegzetes figuráit ábrázoló zsánerképei s az új életet, politikai, történelmi eseményeket idéző tablói egyszerűek és közérthetőek voltak. A zsűri és a tárlatlátogató közönség ezért egyaránt szívesen fogadta és kedvelte. Móré világa harmonikusnak és kiegyensúlyozottnak, problémamentesnek látszott, mint ahogy a kor egész művészete is annak hatott.

A sematizmust feltápláló kultúrpolitika a képzőművészet fejlődését is visszavetette, s bár a mesterséges idill, az álpátosz a festészetből sem hiányzott, az irodalomtól eltérően a nagyobb gondot itt a konzervatív stíluseszmény okozta. Móré korai képeit sem nevezhetjük egyszerűen sematikusnak, mert a téma, a látvány legtöbbször őszintén átéltnek hat. A megformálás azonban már kevésbé meggyőző: az eredetiségnek alig látjuk nyomát, a hagyomány tiszteletben tartásának annál inkább. Némi túlzással azt mondhatnám: nem önálló művek ezek, hanem technikailag jól kivitelezett iskolaképek, amiket elsősorban a biztos rajztudás, a jó szerkesztőkészség emel valamelyest az átlag fölé, sőt esetenként éppen csak az átlagig.

A grafikában Móré Mihály már első korszakában eredetibb tehetségnek mutatkozott. Ebben feltétlenül része volt annak is, hogy a vonal és a folt „játékos" elrendezésére itt sokkal nagyobb lehetőség nyílott az öncélúság vádja nélkül, mint a táblaképen, de a döntő mégis csak az volt, hogy Móré közvetlen élményvilága és előadásmódja a gra-

nagyobb részvételét – ennek jelentőségét sem emberi, sem szakmai értelemben nem kell bizonyítanunk. A legjobb könyvtári ellátás sem teremt a könyvekkel oly szoros kapcsolatot, mint a könyvnek a személyi tulajdonban lévő tárgyak közé való beépülése, úgy is fogalmazhatnánk: hogy ez a személyes viszony a maga intimitásában a könyvekkel való igazi emberi viszony. Egyébként a Szakszervezetek Országos Tanácsa és a Kiadói Főigazgatóság irányelve elvileg belátja ennek fontosságát. „Legyenek a megfelelő fejlesztőszervek segítségére az üzemi könyvbizományos kiválasztásánál. Gondoskodjanak arról, (már mint a szakszervezeti bizottságok T. L.), hogy a nagyobb üzemekben, szétszórt munkahelyeken több dolgozó kapjon ilyen mebizatást, lehetőleg a fizikai dolgozók közül. *Munkájukat tekintsék mozgalmi feladatnak.* Ne a szakszervezeti könyvtárosokat bízzák meg könyvterjesztői feladatokkal, hanem törekedjenek új aktivisták bevonására."

Az irányelveket természetesen nem szabad mereven értelmezni. Az az igény, hogy az üzemi könyvterjesztő elsősorban a fizikai dolgozók ellátásával foglalkozzon, nem feltétlenül jelenti azt, hogy a terjesztő is fizikai dolgozó legyen, ha nem is zárja ki. A könyvterjesztő szakszervezeti, ugyanakkor népművelési káder is, a következtetés az, hogy a sokoldalú követelmények bonyolult mérlegelést kívánnak. A bizományos könyvárusítás bizalmi feladat, a munkásokkal való mindennapos és szoros kapcsolatot feltételez, ugyanakkor a rájuk háruló népművelési feladatból következően a résztvevőknél magasabb kulturális szintet. Egy népszerű, lelkes középvezető, hivatása magaslatán álló könyvtáros vagy népművelő, a népművelés problémáiba értelmesen belelátó fizikai munkás egyaránt válhat eredményes könyvterjesztővé. A döntés, mert egyéni káderkiválasztásról van szó, nyilvánvalóan egyéni döntést jelent. Ez annál is inkább fontos, mert ugyanezen irányelv felhívja a figyelmet arra is, hogy ennek a munkának a „segítése nem kampányfeladat, nem korlátozódhat egyszeri alkalmakra – (Ünnepi Könyvhét, Műszaki Könyvnapok)". A nem kampányszerűség szívós, komoly nevelőmunkát feltételez, s elszakíthatatlan szálakat a vállalati népművelési munka egészéhez.

Lukács szép beszédének egy részletéből indultunk el: a kultúrának a jogszerű tulajdonon túlmutató belső tulajdonná válásától s ha most a kultúrának a „személyi tulajdonná válásáról" annak fontosságáról szóltunk, nem mond ellent ennek, ellenkezőleg, megerősíti azt. A könyvterjesztés ebben a formában találja meg sajátos, szocialista feladatát s ma, amikor a könyvkiadásról, az olvasásról, a könyvtárakról folynak a viták, az erről való meditáció semmiképpen nem nélkülözhető. A Művelt Nép elveiben a szocialista könyvterjesztés alapsejtjének számít, bizományosai a kultúra munkásai, s a velük való foglalkozás az egész társadalom érdeke. Munkájuk javítása elméleti és gyakorlati téren egyaránt, magunkkal szembeni kötelességünk.

THOMA LÁSZLÓ

fikában szerencsésen összetalálkozott. Főleg a paraszti életből ellesett pillanatképek, munkába görnyedő földművesek, vásározók, piaci kofák rusztikus alakjai kerültek ki ekkor tolla, metszőkése alól. A grafikák megfogalmazása szűkszavú, kompozíciójuk zárt s valami belső biztonságot, nyugalmat árasztanak. Egyrészük nem nagyigényű alkotás, sok bennük az illusztratív elem, a szociografikus mozzanat, de némelyiken már felfedezhető a formai kísérletezés, az új út keresése is.

Móré alkotói tevékenységének első tíz évében szembeötlő a téma, pontosabban a tárgybeli egyöntetűség. A csendélet, a tájkép szinte teljesen hiányzik műveiből, a természet még háttérként is csak ritkán jelenik meg képein. Újra meg újra az embert festi, magányosan vagy csoportban, munka vagy pihenés közben. Kimeríthetetlen téma ez, de ahogy Móré közeledik hozzá ebben az időben, mégis csak szűkös, már-már egyhangú. Többnyire megrendelésre, pályázatokra készült képeit leszámítva, feltűnően kevés művein a nő, s talán az egy *Hógolyózók* című képét kivéve teljesen hiányzik a gyerek, a fiatal.

Különös, hogy a témára egykor annyira érzékeny műkritika nem vette észre: éppen e hiányok következtében mennyire komoly, sőt itt-ott komor Móré festői világa, mennyire vonzódik a befejezett, lezárt életutak ábrázolásához. A modern világ, a gép, a város szinte teljesen idegen számára. Idős parasztok, kihalóban lévő mesterségek megfáradt művelői között érzi magát igazán otthon. Ennek a letűnő világnak és életformának a megörökítése részben vallomás is; rejtett nosztalgia egy kétségtelenül primitív, de teljes, a maga nemében tartalmas élet iránt.

Hogy ez a magyarázat vagy értelmezés nem alakult ki Móré korai művei kapcsán, azért is lehetett, mert talán a művész előtt sem volt egészen világos a témában rejlő lehetőség, vagy legalábbis a kifejezésnél nem erre koncentrált. Még az 50-es évek végén keletkezett műveinek sincs kifejezetten jelkép jellege, szimbólum értéke. A kiindulási pont még mindig a látvány, s a látvány keltette hangulat. Nem hatol a jelenség mögé, nem törekszik értelmezésre. Az egyszerű, de határozott vonalakkal megformált göcsörtös kéz, olykor a kép egész előterét teljesen kitöltő kérges, deformált, mezítelen láb „rajzossága" mintha fontosabb volna a művésznek, mint a kéz, a láb motívumából levezethető értelmezés vagy kifejezés.

Pedig ebben az időben már az egész magyar képzőművészet új utakon haladt. Feléledt az avantgard majd minden ága; a látvány háttérbe szorult, s először csak a színkezelésben, majd a formákban, a tárgyiasságban is egyre határozottabban a művészet „teremtő" jellege került előtérbe az „utánzás" rovására. Az új értékrendet a közönség nehezen vette tudomásul, vidéken pedig különösen lassan. Ennek számos okát most ne bogozzuk, csak arra figyeljünk, hogy ez a lelassulás nemcsak Budapesthez, hanem a székesfehérvári, a hódmezővásárhelyi tárlatokhoz, a miskolci Grafikai Biennáléhoz viszonyítva is jelentős fáziseltolódást okozott Debrecen képzőművészeti életében. Az őszi, tavaszi tárlatok jellege alig változott nálunk. Ehhez a jeles öregek lezárt stílusa éppúgy hozzájárulhatott, mint a zsűri bátortalansága vagy éppen konzervatívizmusa. Így aztán a közönség legfeljebb a tematikus képek ritkulására figyelhetett fel, de a stílusváltásból alig tapasztalt valamit.

Móré Mihálynál ez a szemléleti átrendeződés és formaváltás nem robbanásszerűen következett be. Szigorú következetességgel járta a megkezdett utat, végigpróbálva annak minden lehetőségét. Lehet, hogy sokan ezt a következetességet félreértették, s azt hitték: Móré művészete változatlanul tárgyhű festészet marad. Pedig grafikáin egyre erőteljesebb ütemben, s képein is egyre észrevehetőbben az összegezés felé haladt, amiből már következtetni lehetett volna a későbbi változásokra. Az *Öregség* és a *Kenyérszelő* című képén még a látványból indul ki: a formák realisztikusak s a kompozíció is látszólag keresetlen. A nagy felületeket kitöltő meleg színek egymásba olvadnak, tónus-értékek szerint rendeződnek. A képek hangulata lírai: az *Öregség* komorabb, a *Kenyérszelő* derűsebb, de mindig elsősorban az érzelmekre ható. Ezért a festő „mondanivalóját" inkább átérezni kell, mintsem értelmezni. Mégis, már ezeken a képeken is felfedezheti a tüzetesebb vizsgálódás az új elemeket. A *Kenyérszelő*ben a cipó fölé komponált ablakráma keresztje vagy az *Öregség*ben feltűnő KRESZ tilalmi tábla a puszta látványtól a szimbólikus értelmezés felé billenti a

kép jelentését, s ezzel Móré lényegesen megnövelte a festmények „gondolati" tartalmát.

Ami Móré festészetében ez után következik: logikus folytatás. A látvány helyett egyre erősebben a logikai elem, a tárgyak, a színek, a formák jelentése kerül előtérbe, s ezzel együtt törvényszerűen megváltozik a kifejezési mód, a komponálási, színelemzési elv is. Sokan ezt a változást úgy értelmezik, hogy Móré az avantgardra kacsintgat, a divatnak hódol. A szürrealizmust emlegetik, bár mondhatnánk mást is, hiszen ehhez Mórénak éppen úgy nincs köze, mint a divatozó más irányzatokhoz. Igaz, a különböző idő- és térsíkok egybejátszását, a színek újfajta értelmezését kölcsönözhette a szürrealizmustól is, mint ahogy a formák, a testek deformálását tanulhatta az expresszionizmustól, – és így tovább. Ezek azonban másodrangú kérdések, mert Mórénál a szürrealita vagy expresszionista elemek új értelmezést nyernek. Szuverénül bánik velük, s aláveti őket sajátos festői céljának, ami immár nem egyszerű felmutatás, hanem víziókba sűrített intellektuális közlés.

Móré eddig többnyire csak *nézte* a világot, most pedig *látja.* Új képein eljutotta szemlélődéstől a művészi cselekvésig. Mert a művészi cselekvés lényege éppen az értelmezésben van; abban ahogy a régen látott és ismertnek ítélt dolgokat, jelenségeket újrafogalmazza. Ahogy például *Hortobágy* című festményén láthatjuk. Semmi köze sincs ennek a képnek a megszokott romantikus vagy néprajzi ihletésű tablókhoz. Sőt tulajdonképpen nem is tájkép ez, bár őrzi a táj jellegzetes elemeit (lovak, Kilenclyukú híd stb.), hanem vízió a tájról, az életről és a halálról, a múltról és a jelenről. Az előtérben óriásivá növesztett lókoponyának éppen úgy szimbólikus értéke van, mint a napkoronggá stilizált szamárkórónak. Ezen a képen egy kicsit minden önmaga, de egyben más is. A valóság tényeit úgy tudta Móré tömöríteni és stilizálni, sajátos vonatkozásait rendszerbe komponálni, hogy ezzel valami újat tudott elmondani a Hortobágyról, illetve a Hortobágy ürügyén az emberről, az életről.

Aránylag rövid idő alatt egész sor ilyen kép született *(Kain és Ábel, Emberállat, A farkas és a bárány, Magvető, Szerelem),* s ezek többet mondanak a világról – és közvetve többet vallanak a művészről – mint az őket megelőző alkotások együttvéve. Jelentős tartalmi, művészi gazdagodás ez, amit sokan nem akarnak észrevenni, vagy ha elismerik is, nem értenek vele egyet. Komornak, problematikusnak, elvontnak, sőt embertelennek érzik Móré új világát, s értetlenül állnak képei előtt. Tulajdonképpen nincs ebben a minősítésben semmi meglepő, hiszen a látványfestészet mindig egyszerűbb és így érthetőbb, s ami talán legalább ennyire fontos: megnyugtatóbb is. Hiszen nem vet fel kényes problémákat, nem kényszerít számvetésre, önvizsgálatra.

Ami viszont az elkomorodást illeti, emlékeztetnem kell arra, hogy ez sem egészen újkeletű probléma. Érdemes ennek bizonyítására összevetni a *Kenyérszelőt* a *Magvetővel.* Első megközelítésre – s főleg a cím sugallatának engedve – hajlunk arra, hogy mindkét kép derűs, bizakodó hangulatot fejez ki. De ahogy a kenyér fölött megjelenő kereszt már az élet és a halál ellentétére is utal, úgy jelenik meg egy másik ellentét a magot vető asszony fölé tornyosuló madárijesztőben, ami egy katona stilizált alakját is idézi. Ez a kettősség megváltoztatja a kép jellegét, hangulatát, hiszen nemcsak az ültetés-építés mozzanata a fontos, hanem a fenyegető rombolásé is. A teremtő és a pusztító ember egyidejű felidézése annyira világosan utal korunk nagy problémájára, hogy nincs is szükség bővebb magyarázatra, a kép önmagáért beszél.

Kétségtelen, hogy Móré újabb alkotásain gyakran kapcsolódnak össze a végletek: a jó és a rossz harca, az állati ösztönök és az emberi vágyak küzdelme. Ez azonban önmagában nem minősíthető sem pesszimizmusnak, sem embertelen magatartásnak; hiszen bennük éppen úgy fellelhető ez a kettősség, mint világunkban: az egymás mellett élő különböző politikai rendszerekben, katonai csoportosulásokban. Móré festészete éppen ennek az ellentmondásnak a felismerésével vált jelentőssé, így és ezzel lett kifejezésmódja egyéni, mondanivalója korszerű; aktuális és egyben általános. Míg eddig csak jó mester volt, egy a sok közül, most olyan útra lépett, ami sokkal magasabbra vezethet.

Ehhez a felemelkedéshez nemcsak mesterségbeli tudása van meg, hanem művészi tartása s pozitív mondanivalója is. Új linó sorozata, az *Emberréválás,* pregnáns bizonyí-

ték erre. Az öt lap *(Parázsfúvó, Tüskehúzó, Hálókötöző, Gyíkfogó, Aviatika)* az emberi fejlődés fontos állomásait, jellegzetes szituációit ábrázolja. Ez az illusztratív jelleg fontos, de nem kizárólagos tulajdonsága a sorozatnak. A *Parázsfúvó* például nemcsak az első tűzcsiholó emlékét idézi. A metszet torzonborz ősembere olyan parazsat éleszt, amelynek az egyik kicsapódó szikrája az atomra és pályájára emlékeztet. Ezzel Móré az ősi tevékenységet olyan formában ábrázolja, hogy az túlmutat önmagán és sűrítve az egész történelmet felidézi. A fekete fehér foltok biztos ritmusa, a vonalak lendületes vezetése dinamikát, a komponálás, az alak beállítása viszont nyugalmat, biztonságot sugároz, s ezzel mintegy a formába is átjátssza Móré azt a többszólamúságot, amire a témánál már utaltunk. Az ellentétekre építés a kép kisebb részleteinél is megfigyelhető. A tűz fölé görnyedő alak az egész lapot kitölti, s a nagy, durva tenyér mellett szinte eltűnik az apró parázs. A kéz formája s mozdulata jellegzetesen Móré-i. Több metszetén is felfedezhető ez a motívum, s ennél a sorozatnál is visszatér a *Hálókötöző*ben.

A kéznek a képzőművészetben rendkívül nagy a jellemző, kifejező ereje. Móré is gyakran él vele, de elsősorban nem alakjainak motiválására használja, mint inkább a munka ellentétes oldalainak érzékeltetésére. Nála a munkát végző kéz mozdulata finom és könnyed, a tenyér és az ujjak viszont nehézkesek, elgyötörtek.

A *Parázsfúvó*hoz hasonlóan a sorozat többi tagja is gondolatgozdag. A *Tüskehúzó*ban az önmagával foglalkozó, befelé forduló embert, a *Hálókötöző*ben a természettől tanuló munkást, a *Gyíkfogó*ban az elsurranó öröm röpke pillanatát megragadni készülő férfit, az *Aviatiká*ban pedig a feltaláló, a teremtő zsenit formálta meg Móré. Túl azon a nem lebecsülendő tényen, hogy a témával párhuzamosan, annak megfelelően változik a stílus is (a *Tüskehúzó* zárt kompozíciójával, folthatásával szemben például a *Hálókötöző* finom rajzossága), ezekben a metszetekben világos megfogalmazást nyer a művész világról alkotott véleménye is.

Az ember évszázados álma a repülés. S bár ma már a hangot túlszárnyaló sebességgel száguldhatunk a levegő országútjain, a varázs nem szűnt meg. Móré az *Aviatiká*ban felidézi a repülés történetét: a madár szárnyait imitáló Leonardo-ötlettől a megvalósult mesterséges bolygókig, de úgy érzi, hogy az ember igazi világa mégis a föld maradt, teremtő anyagától nem tudott igazán elszakadni. Ezt fejezi ki a földre támaszkodó robosztus emberalak, akinek szárnyaló gondolatai s teremtő kezének alkotásai a világűrt ostromolják ugyan, de ő maga nem repül velük. Ilyenformán ez a metszet is több, mint a repülés története, kifejezi a valóság és a vágy, a test és a szellem ellentét is. Ez a többlet a lino egészéről épp úgy leolvasható, mint egyes részleteiről: a kéz és a mesterséges bolygó, a fej és a madárszárny összekapcsolásából.

Különösen ezek a részletek mutatják, hogy milyen nagyfokú tudatossággal dolgozik Móré, mennyire távol került a puszta látványtól, s milyen szívós kitartással próbálja racionálisan is megragadni a valóság bonyolult összefüggéseit, ellentmondásait.

Ma még nem lehet világosan látni, hogy meddig tart ez az út, s milyen magaslatokra vezet. Annyi azonban bizonyos, hogy Móré Mihály gazdagodó művészi világa sokkal nagyobb figyelmet és több megértést érdemel, mint amennyit szűkebb pátriájától kap.

SIMON ZOLTÁN

Perneczky Géza: Tanulmányút a Pávakertbe

A kötet címében említett Pávakert egy holland tengerparti üdülőhely neve, ahol a szerző, nyugat-európai tanulmányútja alkalmával, fél évet töltött, hogy aztán Hollandiából ellátogasson Párizsba és a német Rajna-vidékre is. Ez a címadó, közel kilencven lapos tanulmány – vagy inkább: tanulmányfüzér – afféle esztétikai útinapló, ahol Perneczky városokról és emberekről, tárlatokról és művészekkel való találkozásokról beszél, s közben fel-felvillantja napjaink francia, holland, nyugatnémet, amerikai képzőművészetének fontosabb jelenségeit. Találkozik például Fred Kleinnel, a fiatalon elhunyt holland–francia modern festő, Yves Klein édesapjával – az apa maga is művész –, beszélget Franciaországban Vásárhelyi Győzővel, a „Vasarely" néven világhíressé vált magyar festővel és grafikussal, jellemzi a mai Párizst, városképével, múzeumaival, tárlataival, kitekint Jackson Pollock és Rauschenberg működésére, exponálja az „akció-festészet" és Pop-Art problémáit.

Ezt az igen okosan, művelten, amellett tartózkodóan megírt tanulmányt hasznosan egészíti ki a kötet többi írása, elsősorban „A szecesszió avagy a magyar 'belle époque'", „A Nyolcak és aktivisták köre, avagy a magyar avantgarde" és „A Vörös Lovas, és ami utána következik". A szecesszió-tanulmány érdekes, sokoldalú, alapos kor-, társadalom- és művészettörténeti ismereteken nyugvó képet ad a magyar művészetnek arról a korszakáról, amelyet egyfelől a nagybányaiak, másfelől Csontváry festészete képvisel legjellemzőbben. Tanulságokban gazdag a magyar avantgarde kezdeteit és sok körülménytől gátolt-fékezett kibontakozását elemző Nyolcak-cikk is, a Vörös Lovas pedig – Petrov-Vodkin orosz-szovjet festő életművének méltatásából kiindulva – az orosz avantgarde nálunk még mindig eléggé ismeretlen világába vezet be.

Érdekesek és tanulságosak a Derkovitsnak, Egrynek, Czóbelnek, Vajda Lajosnak, Borsos Miklósnak, Vilt Tibornak, Picassónak, Moorenak szentelt fejtegetések, valamint a magyar fotó százhuszonöt évével, vagy a művészettörténész Rabinovszky Máriusszal foglalkozó írások is. Ezeket is, a kötet többi, most fel nem sorolt tanulmányát is okulással olvashatja mindenki, akit érdekel és foglalkoztat a XX. század európai, amerikai és magyar művészete. A kötet tanulmányozását nagyon megkönnyíti Perneczky intelligens, élvezetes stílusa. Egy-két kissé dagályos mondatától eltekintve, eredményesen mellőzi a kritikai irodalmunkban – sajnos – annyira divatossá vált bonyolult, áttekinthetetlen, erőltetetten patetikus, képzavarokkal küzdő stílust, amely számos művészettörténeti munkára rányomta bélyegét.

Perneczky ezzel szemben választékosan, de ugyanakkor világosan ír. A másik nagy pozitívuma: elfogulatlanságra törekszik. Kötetének majdnem minden sora elárulja ugyan, hogy az avantgardista törekvések oldalán áll, ez azonban nem válik nála elvakult rajongássá. Egy szójátékot faragva, azt mondhatnók: Perneczky egyaránt méltányolja Vasarely művészetét és a vásárhelyiek művészetét. Úgy hisszük, ez az a szemléletmód, amellyel a modern művészet jelenségeihez közeledni kell.

Akad természetesen néhány pont, ahol a kritikusnak vitába kell szállnia a szerzővel. Perneczky kissé túlértékeli az élők közül Kondor Bélát, az elhunytak közül Nagy Istvánt, viszont nem egészen igazságos Aba-Novákkal vagy Vaszaryval szemben, s sajnos teljesen hallgat a modern magyar piktúra egyes fontos jelenségeiről, így a székelyföldi Nagy Imréről vagy a debreceni Holló Lászlóról. A „szürnaturalizmus"-tanulmánynál pedig a címet szeretnők megkérdőjelezni. Csernus Tibor, Korga György, Lakner László, Gyémánt László és több más, a fiatalabb generációhoz tartozó magyar festő alkotásai nem jelentenek valami sajátos, különálló, új elnevezést igénylő stílusirányt, hanem az európai szürrealizmusnak egyik sajátos változatát. Perneczky csak futólag utal „az eddig jellegtelen Ausztria" szürrealista művészetére, holott az úgynevezett „bécsi iskola" (Hausner, Fuchs, Lehmden és a többiek) tagjai már 1962-ben nagy sikerrel mutatkoztak be a bécsi Künstlerhaus nagy szürrealizmus-tárlatán. E sorok írója látta a bécsi tárlatot és látta néhány évvel később Budapesten a Csernus–Lakner–Korga kör képeit. Úgy érzi, a „bécsi" és a „budapesti" iskola közt sok a rokonság. Harmadiknak a „prágai" iskolát is hozzáve-

Móré Mihály

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1970 MÁJ 4

SZOMBATON ESTE Cannes-ban megnyílt a 23. nemzetközi filmfesztivál.

MÓRÉ MIHÁLY ÉS JÓZSA JÁNOS festőművészek a Hosszúháti Állami Gazdaságban készült képeikből bemutatót rendeztek, melyet a gazdaság dolgozói nagy érdeklődéssel tekintettek meg. Különös örömükre szolgált, hogy a képeken saját magukat, ismerőseiket és közvetlen környezetüket fedezték fel — írja tudósításában Szilágyi György.

DERMESZTŐ HIDEG

MTK	7	6	1	20:10	13
IM	7	5	2	17:10	12
gyetértés	7	5	2	18:13	12
TE	7	4	3	15:13	11
V. Spartacus	7	3	4	11:13	10

Lukács, Lajti,
Szabó, Debre
Benyáts és Ná

A Dózsa kez

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1969 OKT 18

MÓRÉ MIHÁLY KAMARATÁRLATA A BALÁZS BÉLA KLUBBAN

Alig tucatnyi képpel s grafikával rendezte meg a Felsőfokú Tanítóképző hallgatóinak kérésére művészetpedagógiai és a modern művészet indítékait is elemző, vitákat kezdeményező kiállítását Móré Mihály. A kiállítás megnyitását követő eszmecsere igazolta ezt a várakozást.

Móré Mihály művészete a korábbi hisztorikus, sőt epikus hangvételtől elkanyarodva egyre jobban egy benső világ felé fordul, ahol már tematikáját elsősorban alapvető gondolati elemek formálják: így az emberiség sorskérdései, ősi, ma is meghatározó ösztönei, indulatai, a szép és a jó indítékai. Móré jórészt kilépett korábbi poszt-impresszionista stílusából, amely formailag számára már nem nyújthatott elegendő gondolati tartalmat, nem vezethetett mélységek felé, s hovatovább meg kellett volna elégednie pusztán felületi eredményekkel. Móré helyesen mérte fel, hogy ez az út már nem járható, s a modern művészet fejlődési iránya másfelé mutat. Így hajolt ő is egyre inkább a szimbolisztika, az elvontság felé, amelynek kibontásába azonban még mindig beleszól korábbi posztimpresszionizmusa, gátolva fel-felismerhetően a formák, a figurák s színvilága határozottabbá válását, teljes kifejtését. Az irány meghatározása azonban helyesnek látszik, s ebben nyilván sokat segítettek Mórénak a zene s a film technikai és érzelmi jelenségei, amelyek vonzásai világosan felismerhetők Móré Mihály piktúrájában és grafikájában. Ezek a tényezők már régebben izgatták a továbblépést illetően, s bizonyára e stílusváltás előérzete indította őt hosszabb hallgatásra is. Már a címek is erőteljes absztrahálásra utalnak (*Istenek, bálványok, szentek, Szerelem, Emberállat, Vörös hegedűs* stb.). Több gondolat összefűzése, a történetek gyakorta groteszk kapcsolása ellenére sem szürrealisztikus út ez, inkább egy sajátosan fanyar, néhol tragikumba torkolló montage-jellegű feldolgozása különféle eseménysoroknak.

Mórénak különös erőssége a *grafika*, ahol sokhangú felületi módozatokat, átmeneteket mutat be, nem l'art pour l'art, hanem erőteljes jelképi igénnyel. Különösen a *Parázsfúvó* emelkedik ki az utóbbi évek grafikai terméséből: monumentalitást éreztető térhatásai mellett már-már rafináltságig merészkedő bonyolult vésőtechnikájával. Az elkövetkező hónapokban fejezi be Móré *Lenin-sorozatát*, továbbá a *Hortobágyot* s a *pásztortáncot* ábrázoló rézkarcait, amelyeken piktúrájával párhuzamosan garfikai stílusváltásának újabb fokozatait is lemérhetjük.

Dr. Tóth Ervin

tünk. Tervezett fűtőb
zését rövid határidő
építjük. Adott anyag
használunk. Olcsó ár
állunk ügyfeleink rend
sére.

Hajdú-Bihar megyei Kéményseprő és Kályhás Vállalat

Debrecen, Varga u. 28. Tel.: 12-038, 14-296.

KÖZELEDIK A TÉL!

Tároló- és gépszínek, üzemcsarnokok fedését, előtetők, mellvédek és korlátok készítését poliészter hullámlemezzel

azonnali rendelés esetében még 1969 évre

vállalja a Miskolci Műanyagfeldolgozó Vállalat. Miskolc, Vágóhíd utca 8. Telefon: 17-231. Vállaljuk még üzlethelyiségek, pl. húsbol-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 12

ALFÖLD
Debrecen

1021

Móré Mihály: Irtás

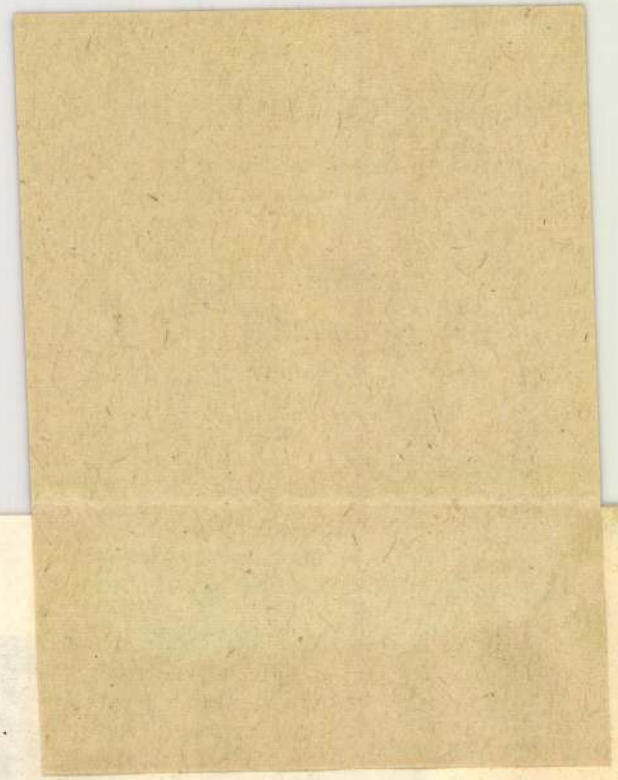

AKÁC ISTVÁN

Fecske-tirádát imádnak a fák

A vásárcsarnok kedves jószagát
dédelgetem, míg a szívem hozom
– Uram, áldd meg a hajnalban-kelőket,
kiknek agyával gondolkozom . . .

Legbelülről figyelem magam:
szigorral intek zajra, mozdulatra.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

EGYETEMI ÉLET
Debrecen

1970 JAN 20

Móré Mihály

Paprika, show és más ízesítők

A tanítóképző intézetbe alig több mint 200 hallgató jár, mégis irigylésre méltó kultúrmunka folyik. A centrum a többszörösen kitüntetett ifjúsági klub. Hangulatos, ízlésesen berendezett helyiség mini pressszógéppel, bárszékekkel. A falakon a rendszeresen megrendezésre kerülő kameratárlatok képei függenek.

A múlt évben Móré Mihály debreceni festőművész, Pathó István fotóművész, legutóbb Steigerwald István gyulai grafikus képeit mutatták be. S kiállítást rendeztek a Kelet '67 alkotásaiból.

A klubszínpad a hallgatók szórakoztatásán kívül üzemekbe, vidéki klubokba viszi ki műsorát. Sikeresek az 1+1 (egy zeneszám egy vers) összeállítások. A komplett klubfoglalkozások anyagát az igényeknek megfelelően rugalmasan változtatják. Gyakori vendégek ismert írók, előadóművészek. Múlt év áprilisában kereste fel a klubot Somlyó Zoltán, Sánta Ferenc.

A humort a mini kabaré, a görbe tükör összeállítások s a régi show műsorokból kinőtt „paprikaműsorok" képviselik. Tartottak már „hang—kép—ruha árverést" is.

A klubot látogatják külső tagok is, akik elsősorban a FÉGT és az ATF hallgatói közül kerülnek ki.

A klub hétköznap sem pihen. Vitaköröket tartanak aktuális világpolitikai eseményekből. Hetente találkoznak a zenebarátok és rendezik a filmkabinet foglalkozásait. Kéthetente a kulturális radar és az amatőrfilm-klub jelentkezik.

Az iskolarádió a kultúr- és a KISZ-munkát nagyban könnyíti. Mindennap önálló intézeti műsort adnak a hallgatók.

Havonta jelenik meg a Kelet '67, a TK önálló újsága elméleti, módszertani anyagokkal, riportokkal, a főiskolai alkotóműhely munkáival, gazdag képzőművészeti anyaggal.

Dolinay Tamás

Az egyeten
szervezetek a
százalékát t
kenységi körük rendkívül széles. Ezek részben hasonlítanak a középiskolai munkaterületekre (kultúrmunka, sport, patronálás, politikai propagan-

Ifjúsági

da stb.), más részük viszont speciálisan egyetemi. Hogy egy kicsit érzékeltessük az egyetemi KISZ-szervezetek életét, ez utóbbi csoportból mutatunk be néhányat.

Ebben a tanévben lépett életbe az a törvény, amely biztosítja az ifjúsági vezetők szélesebb körű részvételét az egyetem vezetésében. A sok döntési joggal felruházott egyetemi tanácsban az ATF-en két hallgató, a DOTE-n két hallgató, a KLTE-n négy a hallgatók véleményét tolmácsolja a tanács teljes jogú tagjai. (Nagy Tibor, az ATF KISZ-titkára nyilatkozta: „A két hallgató tanácstag legfontosabb funkciója az, hogy a hallgatók véleményét tolmácsolja a főiskola vezető testülete előtt, és a tanács vitáiról, döntéseiről első kézből tájékoz-

számban a kötelező szakirodalmat? Ha nincs jegyzet, adnak-e más módon segítséget? Leadják-e a tanárok ilyen esetben sokszorosíttatni előadás-jegyzeteiket? Alkalmaz-e a tanszék korszerű oktatási vagy vizsgáztatási módszereket? A megbeszélésről az évfolyampatrónus tanár jelenlétében jegyzőkönyv készülne és év végén a patrónus tanár j ga és kötelessége lenne a me beszélés-pontokat ellenőrizni.

Az ösztöndíjról szóló cik künkben már jeleztük: KISZ-alapszervezet joga, hog egy-egy kategórián belül ja

mozgalom

vaslatokat tegven az ösztönd összegére. Az orvostudomány egyetemen például széles kör viták után egész pontrendszer dolgoztak ki, hogy a hallgató eredményeit, politikai munká ját, emberi magatartását érté keljék. Érdekes, hogy a meg szerezhető pontmennyiség 5 százalékával jutalmazták közösségi, társadalmi tevé kenységet, az emberi

1021

VEGETÁCIÓ • **MÓRÉ MIHÁLY RAJZA**

a megbékélés párázó szava,
a mindenttűrés ostoba erénye,
a Hortobágy Hortobágynak
[maradni
többé nem akar!

Kérdés: Ki a vers szerzője, milyen címen jelent meg az elmúlt hónapokban verseskötete?

***

A tereken dér-lefejezte virágok
tisztelik a költőt, aki itten áll:
s hunyt szemmel is tudom
— bele van vésve —
Csokonai Vitéz Mihály

Kérdés: Ki a vers szerzője, és ki készítette Csokonai szobrát, amelyről a versben szó van?

***

Kilencszázharminchatban
születtem Debrecenben.
Utcáin ott szaladtam,
mint gyermek. Megszerettem.

Kérdés: Ki a vers szerzője, s hol jelentek meg első versei?

***

Szláv? román? Ki tudja már azt!
Egy ütemre dolgoznak:

Jöjj, ifjúság, te drága, elszánt,
diadalmas friss hadsereg
és teremtsd újjá a világot
a régi romjai felett.

Kérdés: Ki a vers szerzője, és milyen kapcsolatban van az Alföld című irodalmi lappal?

***

Nem itt születtem,
S hazám lett ez a város.
Világos
Sugárutak küllői közt megyek,
S elforognak a tűnt emlékek,
Vigyázva lépek,
Nem itt születtem,
S kövei mégsem idegenek.

Kérdés: Ki a vers szerzője, és mikor jelent meg utolsó kötete?

***

Mondd, tudtad-e, hogy szöszke
[gyerekhajba
bújtattam el didergő szívemet?
Ősznek, halálnak nincs hatalma
[rajta,
Kezed nyomán örökké jó meleg.

Kérdés: Ki a vers szerzője, és hol szerzett tanári diplomát?

Iskolákat bejelölni? Minden további térképkiegészítés 1—1 pont.

Holló László rajza

Szentiványi Lajos rajza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ALFÖLD

Szálka keresztben

Dr. Zoltán Zoltán június 12-én részt vett a Hortobágyi lovasnapkon. Ezt bárki megtudhatja az *Élet és Irodalom* 30. számából. Ez eddig teljesen magánjellegű probléma. Nem is volna semmi baj, ha saját kiruccanását ő is csak turista útként kezelné s így jutna következtetésekre. Hogy a dolog érthető legyen, dr. Z. Z. ugyanis Zám Tibor beszámolója miatt háborodik fel, hamis délibábnak titulálva mindazt, ami felett a riporter felette fellelkesedett.

Íme, hogyan látta Zám Tibor és hogyan látta dr. Zoltán Zoltán.

„A mai látogató, a többség rövid időt tölt itt, de élményekkel megrakodva akar távozni. Nem éri be a délibábbal. Üzleti korrektségre vall, hogy igényeit respektálják."

Így Zám Tibor. Ezzel szemben Zoltán Zoltán: *„Június 12-én rekkenő hőség volt a Hortobágyon. Az ország legkülönbözőbb vidékeiről odaérkező vendégeket a tárasztó, hosszú út után csak pokoli hőség, por, piszok, siralmasan gyenge vendéglátás fogadta."*

Az előbbi szerint: *„A hortobágyi lovasnapok a maga nemében példásan szervezett népünnepély volt."* – A tárgyilagosságra törekvő vendég szerint – ezt Z. Z. állítja magáról –: *„Kezdetlegesen és hebehurgya módon »szervezték« meg az ellátást, az embert csak az az egy gondolat foglalkoztatta, hogy miként lehet ilyet a XX. század második felében megtűrni."*

Ahány állítás, annyi cáfolat. Az idézeteket még lehetne szaporítani, azonban azt hiszem, ezek után felesleges. A szálka már keresztben van, s a gyakorlott halevők tudják, hogy ilyenkor nem szabad a nyelést forszírozni. Mindenesetre annyit tanulságos megjegyezni, hogy ennél ellentmondóbb képet nem festettek még a magyar pusztáról.

Hogy hol az igazság? Én azt hiszem, a Hortobágyon. Csak hát ismerni kell és jobban oda kell nézni a közepébe. Akkor eltűnik az illúzió is, meg a délibáb is. Mert az sajnos úgy látszik, még mindig ott leng a Hortobágy felett.

VB elégia

Azt hiszem, kár volna úgy búcsúznunk ettől a világbajnokságtól, hogy ne hajtsuk meg az elismerés zászlaját az azóta már hazatért magyar labdarúgók előtt. Volt egy mérkőzésük, ami mindannyiunk számára élményt jelentett, sőt azt is kijelenthettük utána: a helyezéstől függetlenül a mi csapatunk már a legjobbak között van.

Ennyi tehát az elismerés zászlaja, a többi viszont, ami ezentúl van, az már elgondolkoztató. Olykor pl. érdemes a sport-újságírást, a sport-irodalmat is tanulmányozni. Számomra ugyanis még talán a vb-nél is emlékezetesebb marad az a cikk, amely a *Képes Sport* 28. számában jelent meg. Íme egy kis ízelítő belőle: „A futball a legnagyobb világnyelv. Kifejezéseit, szabályait, lényegét mindenki érti, megnyilvánulásai, jelenségei mindenkihez szólnak. A labdarúgó közérthető módon beszél. (Ezt mindig az ellenfél játékosai tudják leginkább bizonyítani.) Alkotó munkát végez. Cselsorozatainak kis etűdjeivel, teljes pályát és mérkőzést átfogó koncepciójának szimfóniájával mindenki számára ugyanazt mondja és mégis önmagáról, saját lényéről vall." Már aki, tettem itt gyorsan hozzá, s eszembe jutott, hogy a pályákon én már nemcsak kis etűdöket, hanem falusi dityrambokat is láttam. Volt ott olyan zene, hogy ember legyen, aki kottázni tudta volna.

Hát persze, az ünnep elmúlt, a kis etűdök és a nagy szimfóniák elhangzottak, kezdődjék tehát a munka. A pályákon is, meg a szerkesztőségekben is. De csak semmi les-állás, mert hamar belefütyöl a bíró . . .

(a. n.)

Ára: 6,– Ft

...rnoka

MÓRÉ MIHÁLY

A Képzőművészeti Főiskola elvégzése után Debrecenben telepedett le s azóta rendszeresen részt vesz minden debreceni tárlaton, továbbá más alföldi csoportkiállításon. 1965-ben szerepelt a III. Miskolci Grafikai Biennálén is. Míg a festészetben elsősorban az olajtechnika áll hozzá közel, a grafika terén főleg a linóleummal dolgozik. Az alkalmi grafika elől sem zárkózik el. A debreceni Csokonai Színháznak több plakátot készített, közülük különösen a Bánk bán-hoz készített az, amely a plakátszerűségnek éppúgy eleget tesz, mint a művészi grafika követelményeinek. Móré a grafikáin sem tagadhatja meg festő mivoltát, közelebbről a festői ábrázolásmódot, s mivel alkata inkább lírai feladatokra predesztinálja, a hősi gesztusok, a nyers, erőteljes, lendületes mozdulatok távolesnek tőle, már pedig a választott téma néha – mint például a díjazott Zrínyi-illusztrációknál – ennek a feladatnak megoldását is elvárná tőle. Viszont lírai érzékenysége, ábrázolásának bensőségessége kárpótolja azokat, akik a művészettől nem várnak botránkoztató, föltűnést keltő, vagy éppen extravagáns pózokat. Móré Mihály fölfogása hagyománytisztelő ugyan, de ez nem zárja el szemléletét a mai témák elől, amelyeket bátran ragad meg, ha nem mindig old is meg sikerrel. Újabban előszeretettel illusztrálja a szocialista realizmus nagy íróinak alkotásait is. (Brecht: Kurázsi mama, Solohov: Emberi sors). Míg korábban sokat és gyorsan dolgozott, újabban kevesebbet alkot, de többet töpreng, új utakat, kifejezési formákat keres magának, hogy bensőbb énjét adekvát módon s magasabb formai szinten találja meg és fejezze ki. Ez a küzdelem régóta készülődött Mórében és még sokáig eltarthat, nem lehet azonban kétséges, hogy előbb-utóbb újra szilárd talajt ér s tovább lép eddigi önmagától. A társadalom és önmaga iránti felelősségérzet egyaránt ezt parancsolja.

Sok mindennel kísérletezik s a keresésnek ez az egyik módja szintén biztató jel ebben az irányban.

Amikor a debreceni „öregek" befejezik életművüket, a negyveneseken a sor, hogy a támadó űrt értékes alkotásokkal kitöltsék. Móré azok közé tartozik, akiktől azt várja a közvélemény, hogy tovább vigye és fejlessze a legjobb debreceni hagyományokat.

SZÍJ REZSŐ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
ALFÖLD
1900 9
1021

Móré Mihály linómetszete

persze lehet
hogy az is semmi volt
de mit tehetsz mondd ha mindennek hitted
s mondd mi maradt annak akit már ebből
a semmiből is kisemmiztek . . .

Nagyapám

Megállt a küszöbön – kezében
kulacs bor, rozskenyér.
Az elsővágású herében
mert helyt állottam én.

Nem szólt – paraszti áldozár –
csak elmosolyodott.

Egy tag here az éjjel lábra állt
s reám kaszát fogott.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDU-BIHARMEGYEI
NÉPUJSÁG

1966 SZEP 2

1021

Megjelent az Alföld szeptemberi száma

Az Alföld legújabb száma *Simonyi Imrét* mutatja be néhány versének kíséretében. Verset *Szőnyi Sándor, Mátyás Ferenc, Bécs Ernő, Káldi János, Szokolay Károly, Pap József, Kapusi Imre, Solymos Ida, Takács Imre* és *Iván Franko* tollából közöl. Szépprózát *Végh Antal, Lajta Kálmán* írt a szeptemberi lapba.

Kóbor István „Javítsunk hát a bölcsészdiplomán!" címmel hozzászólt az Élet és Irodalom vitájához. Varga Sándor *„A szén Szabóné"* címmel közöl riportot. *Nagy Pál* a romániai irodalom új jelenségeiről számol be.

A művészet rovatban *Sonkoly István, Haits Géza, Rubovszky Kálmán, Tóth Béla, Helene Roger* írásai olvashatók. A könyvek közt rovatban *Sánta Ferenc, Fejes Endre, Zalka Máté, Sinkó Ervin, László Anna, Bárdosi Németh János, Huszár Tibor* legújabb könyvéről írt recenziót *Fehér Ferenc, Stenczel Ferenc, Dorogi Zsigmond, Varga Imre, Horpácsi Sándor, Tóth Endre, Angelus Róbert. Simon Zoltán. Mesterházi Lajos, Fehér Klára, Johanes Bobrowski* és *Illés Lajos* legújabb könyvéről írt mozaikkritikát. A folyóiratot *Boda István* jegyzete, *Veress József* filmkritikája, *Bényei József* „Képernyő" című rovata egészíti ki.

Szíj Rezső Móré Mihályt mutatja be a külső borítón. Művészeti illusztrációval *Móré Mihály, Holló László, Szigethy István, Szentiváni Lajos, Szabó László, Madarász Gimla, Arató István, Pozsik István, Gu. Szabó Béla, Maghy Zoltán* jelentkezett.

valami
és é
azonna
H.-B.
lat, Si

Gyak
szakmi
alkalm
-gépgy
potály
A M
XIV., M
res h

szakmunkásokat és segédmunkásokat Budapest és környéke, valamint vidéki munkahelyeire. Jelentkezés személyesen vagy levél útján a fenti címen, és az 5. sz. hídépítési vezetőség debreceni fűtőházi fordítókorong építési munkahelyén.

A Hajdú megyei Vendéglátó Vállalat kőműves szakmunkást alkalmaz meghatározott időre. Jelentkezés a munkaügyi osztályon Debrecen, Vörös Hadsereg útja u. 54.
MH 1. A

Nyugdíjas gyors- és gépírót, segédmunkást 6 órás munkaidőre, gépkocsivezetőt meghatározott időre alkalmaz Építőipari Vállalat Debrecen, Irinyi u. 20. MH 3.

Debreceni vállalat energetikus munkakörbe több éves gyakorlattal rendelkező gépipari technikust keres. Jelentkezést eddigi munkahely és munkakör betöltésének felsorolása mellett kérjük leadni „Ipar" jeligére a hirdetőbe.
MH 4.

Rakodómunkásokat vesz fel nehéz fizikai munkára a HOV Debreceni Hűtőháza, Diószegi út 3.
MH 8.

Hegesztő szakmunkásokat felvesz Vasipari Vállalat Debrecen, Tüzér u. 4. MH 6.

nak

lános iskolát végett 14–16 éves

ozó

ytárto

ést biztosítunk.
k magukkal iskolai bizonyítvá-
atkozási díjat.
kmunkásképző-intézet **Kecske-**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
ALFÖLD
1966 · 8
1021

Móré Mihály grafikái

A Balmazújvároson rendezett májusi grafikai tárlata után Móré Mihály júniusban a debreceni Művész Klubban is bemutatta változatos témakörű s kulturált vésőtechnikára valló metszetanyagát, amely átfogó áttekintést nyújtott nemcsak a festő-grafikus eddigi útjáról, vonalművészetének állomásairól, hanem társadalmi szemléletéről is. A kiállított, főleg korábbi keltezésű karc-, majd az ezzel párhuzamosan induló s évek során csaknem kizárólagossá vált metszetsorozat első látásra hagyománytartó irányzatot képvisel, távol áll tőle minden modern „stíluskreálás", – közvetlen táj- és környezetélményekből merít, gyermekkori eszmélések, ismert, beidegzett látványok, mozdulatok foglalkoztatják, főleg munkatevékenységek természetes grafikai áttételei, sajátosan csak rá jellemző, benső küzdelemre rámutató természetelvű látással, ami az izmusok mai küzdelmében, egyre bonyolultabb, már-már nonfigurativ, naturától való eltávolodásakor hovatovább szinte elszigetelt jelenségként, sőt időszerűtlenül hat. Már itt megállapítható, hogy Móré fejlődéséhez vezető további út feltétlenül megköveteli az erőteljesebb absztrahálást, amelyhez – több metszetéből kielemezhetően – megvannak a pszichológiai adottságai, hiszen akár sokfigurás szerkesztéseiben tiszteletreméltó bátorsággal nyúl az emberábrázolás s a munka nehéz, lélektanilag hitelesen követett területeihez. „Amolyan belső leltárkészítés ez" – írja róla Boda István májusi tárlati beszámolójában. De hogy idáig jusson, ahhoz Mórénak környezet, azt egységbefogó levegő, atmoszféra, közvetlenül, vagy közvetve erősen átélt élményanyag szükséges. Ez a többlet hiányzik pl. színészportréinál, ahol túlságosan kötődve a natúrához, a hasonlóságért bibelődve túlhalmozta a részleteket, így a sorozat javarészénél elszürkült, „túlmunkálódott" a technikában a lényeg, – s talán csak az *Odry Árpád* s a *Dériné* mondhatók kivételeknek. Pedig Mórénál néhány szép példát is kiemelhetünk a kifejezés tömörségére, az adott kis tér gazdaságos kihasználására, a tisztán fehér és fekete foltokkal, a „fény és árny viaskodásával" való alakításra. Ez emeli pl. *Zrínyi-sorozatának* különösen két lapját magasan a többi fölé, mert itt a linotechnika a maga sajátos darabos tömörségével maradéktalanul érvényesül. Az ún. „tiszta vonal" beiktatása itt is megzavarná a felületek küzdelmét. Ezekben a linómetszetekben tűnik ki legjobban Móré már korábban érintett pszichológiát értő, vívódást, töprengést kifejező tudása, legszebben a „Fejem fennálltáig leszek én veletek, Esküszöm seregek élő Istenének" jelenet illusztrálásakor. Nyolc arcot hoz premier planba, egymástól hitelesen elkülöníthetően, más-más jellemmel, de érzelmükben – a pillanat magasrendűségének izzásában – mégis egységesen. A linó anyagszerűségére oly rászabott, darabos-rusztikus mintázás, a fényekkel körülírt-hangsúlyozott formák kiemelése e grafikai lap drámaiságát saját törvényeiből eredően biztosítja. Itt nem bontja meg a kép erejét nagy fekete mezőkbe rajzolt-vésett, a tér tagolására szánt „testetlen" vonalháló, amely a maga elvontságával sehogyan sem harmonizál Móré nagyon is reálisan alakított ábrázolataival. Móré kétségtelenül ott a legjobb, ahol nagy folthatásokra épít *(Kofa, Libatömő)*, ahol a linó széles foltjait, nyers véseteit szerencsés kézzel tömöríti, ahol nem karcolt vonalakkal, hanem különböző értékű és mértékű felületekből komponál, s viszonylagosan keveset szed ki az anyagból.

A *rézkarcoló* Mórét kevés, inkább a grafikai indulás idejét jelző lap képviseli *(Az ideiglenes kormány megalakulása, Debrecen várossá nyilvánítása, A VI. hadosztály megalakulása)*, s Móré korábbi „történelmi korszakára" utalnak, – párhuzamosan festészetével –, amelyeken részletezett tömegjelenetek mellett vázlatokban hagyott, centrumba tömörített főtémákkal is találkozunk, megállapíthatóan, hogy a tematika súlya és kötöttsége, – akárcsak színészportréinál – több esetben bénítóan korlátozta a kifejezésekben s értékben egyik sem éri el legjobb linómetszeteinek a szintjét.

E nagy érdeklődést kiváltott, és sok tanulsággal szolgáló grafikai tárlat – a jelzett negatívumok ellenére – a festészetben szintén szép eredményeket felmutató Móré Mihálynak s egyúttal Debrecen grafikai életének is jelentős megnyilatkozását jelentette.

TÓTH ERVIN

vélekedtek: hőfokban ez a műsor nem érte el a korábbiakat. Nézzük meg közelebbről a dolgot.

Az együttes már létrejöttekor azt tűzte egyik főfeladatául, hogy hűségesen ápolja tájegységünk népművészetét, felgyűjti és művészi köntösbe öltöztetve megőrzi azt. A XX. század közepén ez a munka már több mint megőrzés; olyan misszió, melynek művelése a kincs mentésén túl mutat: a kötelesség irányába, a fejlesztés modern igényei szerint, nemzeti kultúránk szocialista szintetizálása irányába.

A Debreceni Népi Együttes tiszteletreméltó buzgalommal, lelkesedéssel és hozzáértéssel végezte azt a fáradságos, akadályokkal gyakran tarkított munkáját, mindig legyőzve a bajokat, mindig megerősödve kerülve ki az átmeneti gondokból.

Az Együttes mindig képes volt magas hőfokú esztétikai élményt nyújtani közönségének s így jelentősen befolyásolni ízlését, erkölcsét, sőt a népművészet rendkívül demokratikus és internacionalista világnézeti kisugárzását is adta, (orosz tánc, román táncok), melyre sokkal nagyobb szükség van, mintsem gondolnánk. A három román mű kapcsán külön is kiemelném azt a szándékot, amellyel az Együttes a román–magyar barátság ügyének kívánt jó szolgálatot tenni.

Saját népművészetünk színpadi gondozásáról – pontosabban annak mikéntjéről – az utóbbi években országszerte vita folyik, a fejlesztés különböző módozatait kutatva. Elméletben sok minden lehetséges, de az elkészült művek nem igen jeleskednek, nem nagyon bizonyítanak. Igen-igen szerényen haladunk előre, s ez nemcsak a népi táncra vonatkozik, hanem a népművészeti műsorok egészére. Ezért is örül a néző, ha olyan kezdeményezéseknek tanúja, mint a mostani új műsor, s annak is a legtöbb fantáziát és *lehetőséget* felmutató két száma: Simon–Béres: *Pusztai krónika* (Pásztorok) c. munkája és Simon–Kari: *Legényes*-e. Kari Csaba főtörekvése a néptánc megújítása a tér minél szélesebb, változatosabb és oldottabb – és sokszor aszinkron elrendezésű – kihasználása útján. Ezen az úton az előrelépést – egyik változatként – feltétlenül járhatónak ítélhetjük. Kari elméleti törekvését a gyakorlatban igen szerencsés módon igazolta, a Legényes *kitűnő* érvén
akkor
írni k
Béres
hagy
ről t
tosar
gosa
ka első, Pásztorok tétele
bevezetéssel, megvilágítással és még kevésbé szerencsés karikás csattanással indul ugyan, de amikor a táncra tér, kisebb formai újításokkal Béres hagyományos koreográfiai építkezése rendkívül impozánsan fejlődik ki. (Az előadás bizonytalanságáról most nem beszélünk). Tetőpontját a pásztorok katonás-játékában éri el, melynek színvonaláról csak felsőfokban szólhatunk. Az ötletekben bővelkedő táncjáték a színpadokról általában olyannyira hiányzó humorral is teli marokkal mér. A kecskés játék ritmusra járó kecskeszája, az incselkedés és a groteszk tánc is mindahányszor nagy derültséget kelt.

Érdemes ugyanakkor megjegyezni, hogy ha a kétfajta stílus és út egymásra hatását ilyen, vagy amolyan okból, rosszul értelmezik, akkor olyan koreográfia születik, mint az *Erdőháton*. Ennek a táncnak az első fele erős törekvést mutat a Kari-féle térkihasználásra, a másik fele Béres hagyományos stílusát követi. Felemás. Nem ötvözet. Nem járható út. A helyesebb mindenképpen az a megoldás, amit a *Pásztorok* mutat, melyben Béres a saját stílusát újítja meg, szervesen, saját törvényei alapján.

Kiemelkedő, és előadásban, hangulatban is példamutató számuk Ivan Melihov: *Orosz tánca*. A koreográfia kiválóságán túl érdemes feljegyezni, ahogyan az előadás vonzóan átéli és interpretálja az orosz mozgáskultúrát. Kari: *Román tánca* is abba a sorba tartozik, mely a műsor erős gerincét adja.

Van azonban a műsorban két leánytánc *(Forduljunk egyet* és *Virágom, virágom . . .)*, melyekkel szükséges vitatkozni. Ezek is magukon viselik; de nem a legszerencsésebb módon, a kísérletezés nyomait. Az Együttesnek nagyszerű leánytánc hagyománya van. (Ajaki-, Korsós-, Labdatánc). A Forduljunk egyet és a Virágom, virágom – szerény megítélésem szerint azért nem sikerült úgy, mert az újítás akarása nagyobb volt, mint a megvalósítás mű-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ALFÖLD

ALFÖLD

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT

1966-8

VASKO POPA

Egy szerbiai kis faluban született 1922-ben. 1949-ben szerzett diplomát a belgrádi egyetem bölcsészkarán. „Nyurga, diószemű ember, gumi-mozgékony vonásokkal" – így jellemzi *Weöres Sándor*, aki itt Debrecenben ismerte meg személyesen Popát. A *költőről* viszont Bori Imre írta nemrég (Valóság 1966.6), hogy már első verseskönyve, a *Kéreg* (1953) mérföldkövévé vált a modern jugoszláv költészet kibontakozásának, igazi felszabadító hatása volt. „A modern jugoszláv költészet első élő klasszikusa, akinek zárt és szervesen épített, kimunkált költői világképe van." Versei számos ország folyóirataiban olvashatók, de köteteit is lefordították már-már tucatnyi nyelvre. A magyar olvasó a Kéreg c. kötetből ismerheti meg Popát, a mai Európa megbecsült, kiemelkedő költőjét.

Az „ostromlott derű" költője originális világot teremtett, amihez szigorúan konzekvens a kifejezés minden rezdületében. Nincs szüksége a konvencionális versépítő eszközökre: nemcsak a rímet veti el (gondosan kerülve még a véletlen összecsengést is), hanem minden jól ismert kötöttséget. Elvetheti, mert minden szava önmagában hordja a költőiséget, a végső rátalálás szavai ezek, gondolatok kemény foglalatai, „meztelen kezű szavak". A szavak művészének hivatását könyörtelen szigorral fogja fel. Szavaid: „Vagy megismételhetetlenek lesznek, akár az életed – néped sorsának csupán egy pillanata –, vagy kereshetsz magadnak más munkát." – „És egyenként téped ki magadból a szavakat, s bennük szembeállítod egymással és összeforrasztod belső végtelenségedet a külsővel. Odakint forrasztod őket össze, de a benned uralkodó törvények szerint, melyek nem ismerik a lehetetlent. Mást nem is tehetsz, az életedért teszed, mely csak egy egységes, ezért egyedül valóságos világban maradhat meg. Oly ártatlanul csinálod, mintha te volnál az első ember, aki meglátta a napvilágot, és kérlelhetetlenül, mintha te volnál az utolsó ember, aki látja a világot. Ezért vagy felelős néped előtt, mely nélkül te sem volnál, s nem volna a gyönyörű nyelv, melyet használni van szerencséd."

A mindig éber intellektus szigora formálja a rendkívüli tömörségében is természetes, világító versmondatait: „Éjfél gerendájáról kirügyező ág / Odahajoltál álmom pereméig / Vajon elérlek-e". Nincsen itt könnyelműen leírt szó, nem sodorja el lendület, varázs, semmi sem idegenebb tőle, mint a retorika. „Vasko Popa szavai megmozdíthatatlan ideogrammok, képjelek, kavicsok vagy csontok füzére. Versei kerülik a dallamosat, tetszetőset, modulálót. Gondolati tartalmat végsőig egyszerűsítő jelek feszes láncát próbálja más fémből újra-kalapálni a fordító" – írja Weöres, aki a fordítás nehéz munkáját Károlyi Amyval és Vasko Popával együtt végezte.

Popa költészete – némileg a mi Adynkra emlékeztetően – nem egyes versek mozaikjaiból épül, hanem ciklusokba szerveződik, a versek nagyobb összefüggésekben nyerik csak el teljes jelentésüket. És ezek a ciklusok sem lezártak: az újabb kötetekben tovább sarjadnak, teljesednek. Fejlődése így folyamszerű mozgást nyer, melyen nem az áradást értjük, hanem a biztos mederben, szilárd partok között tartott csodálatos erőt.

(J. B.)

Móré Mihály: Augusztus

Gáborjáni Szabó Kálmán: Kendős asszony

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály

Hajdú-Bihar megyei Napló
1966 JUL 11.

1021

Brecht: KURÁZSI MAMA
Móré Mihály metszete (Illusztráció)

a leltár-
iegszűnt,
módosí-
abályok-
unkaügyi
érvénye-
át csak
ozik, ha
ikaviszo-
követően
iár nem
zásában.
inetelése
a mun-
vel, az
ssal. A
lése alatt

tetni n

Minc
hogy a
sorkato
nult dc
határoz
leltárhi
ban a 3
táridő a

Minth
kitűnőle
ilyen határozatot a megszabott határidő alatt a vállalat igazgatója nem hozott, ennek következménye, hogy a megtérítési igényt nem a jogszabálynak megfelelően érvényesítette.

egy részének visszautasítása

sónk íria:
z és föld
elfogad-
azonban,
van ter-
yét érvé-
, vissza
kérdése,
ökségnek
a és visz-

nyv vo-
észleges
a mező-
ját szol-
ozó be-
tárgyak,
aeszkö-
ít lehe-
en, ha
ozik hi-
zdasági

g nem
visszа-
s a ha-
n visz-
figyel-

Előfordul viszont, hogy ugyanaz az örökös a hagyatékhoz tartozó tárgyak közül egyeseket végrendelet, másokat a törvény alapján szerez meg.

Minthogy itt külön jogalapokon való öröklésről van szó, az egyik alapon történő öröklés visszautasítását nem lehet részleges visszautasításnak minősíteni, és fenn kell tartani az örökösnek azt a jogát, hogy maga válassza meg, melyik címen kíván örökölni.

Olvasónk tehát — ha a földet törvényes öröklés alapján kapná meg, a megterhelt ház felét pedig végrendeleti öröklés jogcímén, úgy jogosult — a törvényes örökléshez ragaszkodva — a házat visszautasítani akként, hogy végrendeleti öröklés címén nem kíván örökölni. Ha ellenben mindkét esetben törvényes öröklés sze-

vi B
yik r
pót
, köz
fit sz
atest
fő
er
ket

Bírósá

Börtönbe ju

A mértéktelen italozás, mi
már számos esetben, ism
bűncselekmények elkövetés
hez vezetett. *Mészáros Gáb*
Magyarhomorog, Rákóczi ut
3. szám alatti lakos évek
kocsmázik, iszik. Ilyen él
módhoz természetesen kev
nek bizonyult a fizetése, s M
száros Gábor csakhamar m
sok megkárosításával igyek
zett több pénzt szerezni.

1965 augusztusában kölcs
kérte egyik ismerőse kerékpá
ját. A kerékpárt még aznap
adta, és az árát italra költöt
Néhány nap múlva a magy
homorogi Új Élet Termelős
vetkezet udvaráról ellop
egy kerékpárt, és szintén
adta. Az elmúlt év októberé
együtt ivott Erdei Lászlóv
Késő este váltak el egymást
Mészáros hazaindult, útközb
azonban meggondolta mag
elrejtőzött, és megvárta Erd
A gyanútlan embert hátul
leütötte, az árokba vonszol
levetkőztette, és elvette igaz
ványaival együtt a nála le
870 forintot. A lopott ruhát
adta.

A megyei bíróság Mészá

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966

ALFÖLD

ALFÖLD

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT

1966-4

KURUCZ GYULA

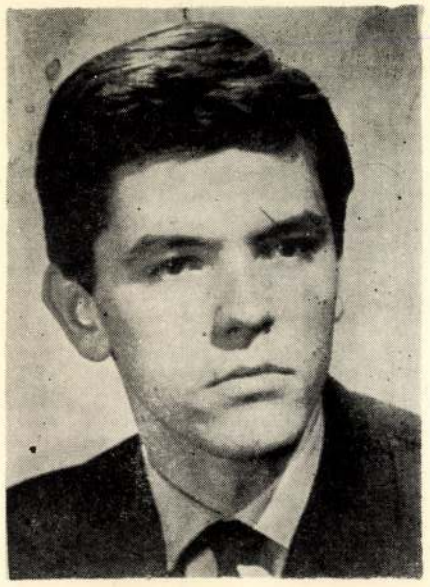

A bemutatásnak ebben a második éve tartó folyamában először mondhatjuk: íme egy fiatalember, aki erős tehetségre valló novellákkal jelentkezett. Lapunk vonzáskörében rendszeresen tűnnek fel fiatal poéták, prózaíró azonban alig akad közöttük. Érthető örömmel avatunk hát elbeszélő írót.

Kurucz Gyula 1944-ben született Nyíregyházán. Gyermekkorát falun töltötte, ám „barátok, testvér nélkül, könyvek között" – ahogy vallomásában írja. Első tizennégy évét a vidéki értelmiségnek egy fülledtebb életű, ellentmondásosabb szellemű rétege határozta meg. Talán innen származik ingerültsége mindenféle tespedéssel szemben. Zárt környezet, egocentrikus hajlandóságok: érthető, hogy így keveset látott az életből. „Én, aki parasztok között nőttem fel, legkevesebbet róluk tudok." A sárospataki gimnáziumban is hermetikus világban érezte magát. Érettségi után a debreceni egyetem előfelvételiseként a Gördülőcsapágy Művekben dolgozott egy évig, betanított munkásként. „Ez volt életem eddig legstabilabb éve, melyre majdnem maradéktalan elégedettséggel tekintek vissza. Kemény év volt, kemény emberek között, minden álság nélkül." Irodalmi kísérleteiben ugyan ennek az élménykörnek közvetlenül még alig van nyoma, de a belső érés motívumrendjében bizonyára fontos a szerepe. Most harmadéves egyetemi hallgató. Egyelőre az értelmiségi pályára készülő fiatalok életét, érzés- és gondolatvilágát ismeri leginkább, nemzedékének világlátását igyekszik kifejezni. Dinamikus mozdulattal túr bele a létezés problematikájába, sokat időzik a modern individuum vergődéseinél. Még nem választja szét eléggé határozottan csevegő-filozofálgató figuráinak száján a valóban korszerű vagy csak annak látszó, az érdességében is életrevaló, vagy a látszólagos eredetiségével is dekadens gondolatokat. Olykor már sikerül különleges helyzetbe állított valódi jellemet vallatnia, többnyire azonban még inkább önmagát elemzi, a maga reflexióit vetíti rá figuráira. Stílusa is egyenetlen még, de valódi erő feszeng benne. Néha fogva tartja a szavak bűvölete, de éppen az itt közölt *Játékvasaló* bizonyítja: képes a tágasabb életszemléletre is, alá tudja vetni kifejező eszközeit lényegi mondanivalójának. „Kényszerített a környezetem, hogy korán kezdjek ítéletet alkotni az emberekről." Ezek az ítéletek még gyakorta túl élesek. Részigazságokra lel néha, melyeket egésznek, általános érvényűnek vél: a fejlődés természetes útját járja. Írói szemléletének kiteljesedése elképzelhetetlen az egyes emberekhez való értőbb odahajlás nélkül, ha az otthonosságra csakúgy érzékeny lesz, mint az idegenségre. Első írásaiban még füstölgő indulatokkal birkózott intellektusa, most úgy látszik, fontos lépést tett a tisztázódás útján. A *Játékvasaló* eddigi legérettebb szemléletű írása. A tévutakon járó gondolkodás, a provinciális-nacionalista szemlélet, a kisszerű célokért hozott nagy emberi áldozatok hiábavalósága, értelmetlensége kap itt humanizmusból, a messzire tekintés aspektusából meggyőző bírálatot.

(j. b.)

Móré Mihály: Április

Egerházi Imre linómetszete

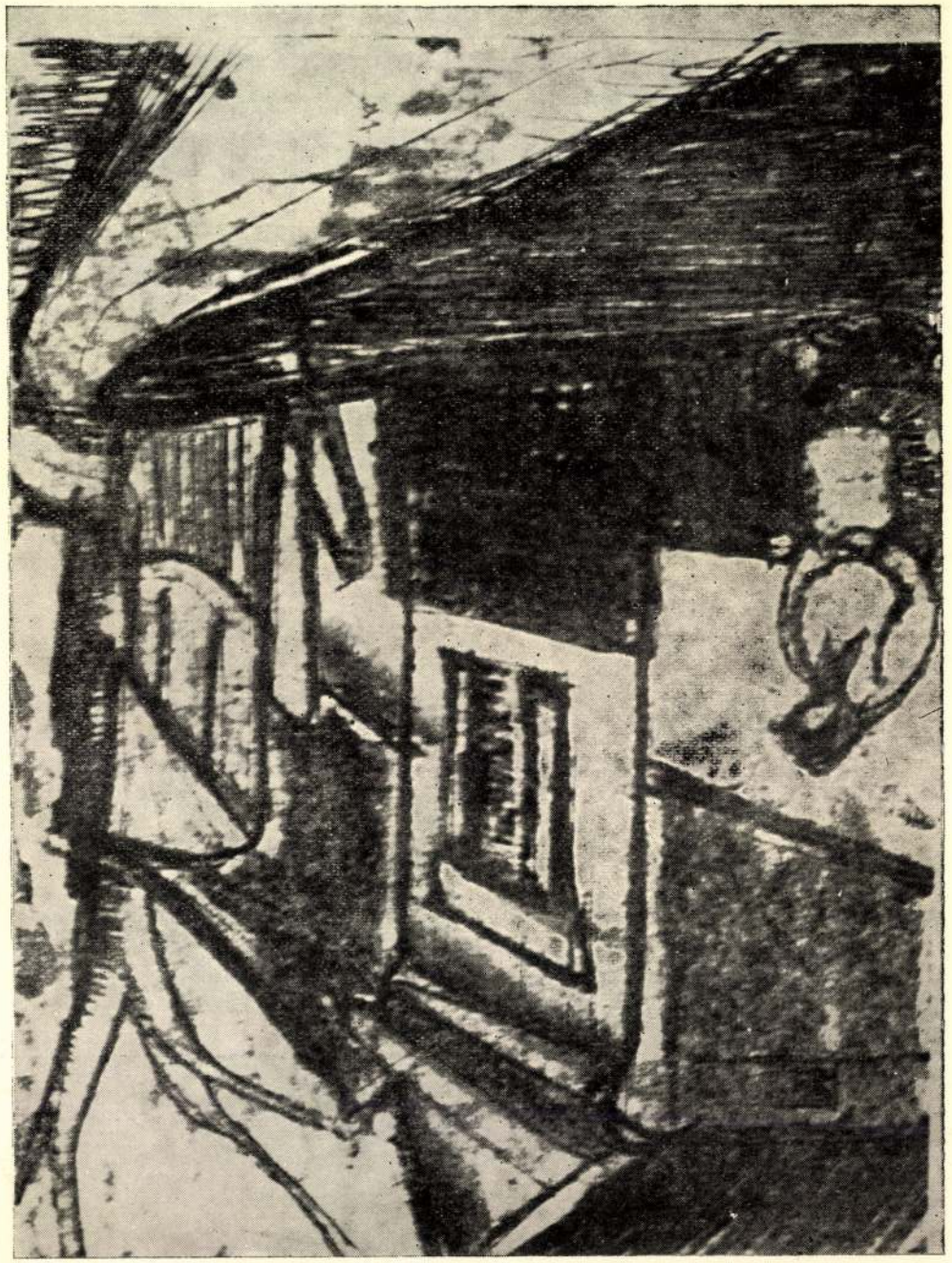

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1964 DEC
ALFÖLD
Móré Mihály

1021

Móré Mihály: Illusztráció Solohov: Emberi sors c. elbeszéléséhez I.

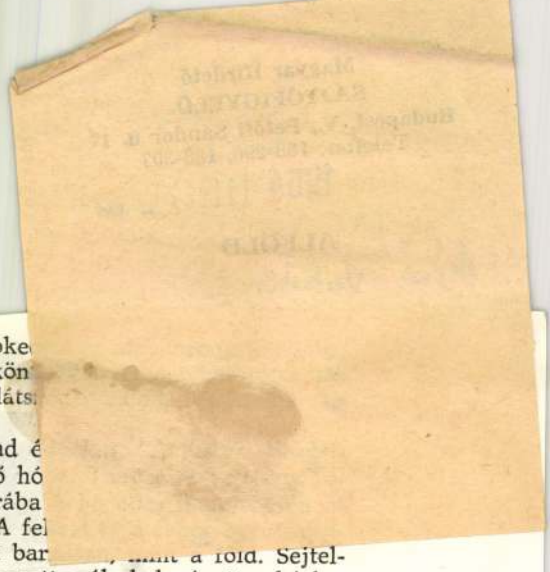

...gott. Megkerülte a halnát, aztán ellépke...
Fáradt volt. Minden reggellel fáradtabb. Most kicsit kön...
ízületei sajogtak. Nézte a tájat. Csupa fehérség. Úgy láts...
esett a hó.

Végigjárta a sínek mentét. Csillék álltak a szabad é...
tették felhúzatni a hányóra..." Beletúrt a csillét fedő hó...
göt. Érezte fáradt ujjainak tiltakozását. Felszökött orrába...
idegeibe a friss hideg. A hó fehér volt, a rög fekete. A fe...
logott. Az egyik fehéren, mint a kitárt lélek, a másik bar... ...mint a föld. Sejtelmesen ragyogtak együtt. De a rög kemény volt, kicakkozott széle belevágott a kézbe. Mégsem okozott fájdalmat.

– Szén! – súgta maga elé Horák. – Igazi szén!

Szívében elszorult valami. „Te jó isten!" – súgta maga elé.

Szeretett volna kiabálni, le a völgybe, a telepre és a táróba is: „Hé! Emberek! Szén! Itt a szenünk! Emberek, halljátok? A szén!"

Reves arcbőrére buggyant egy könnycsepp. Lehet, hogy nem is könny volt ez. Talán a hullongó hóból tévedt egy csillagocska arcára. Megolvadt a hó, az látszik könnycseppnek. Pedig úgy csillogott a fáradt arcon a csepp, mint az igazi könny szokott ragyogni. Szeme is fényes volt.

Óvatosan kiemelt egy darabot. Tenyerén pompázott a fekete rög, s mint sapka, az első hó rajta.

– Nézzétek – nyitott be a szállóba. – Nézzétek!

Az emberek nem tudtak hirtelenében szólni. Mackó óvatosan tenyerére tette a havas széndarabot.

– Szén! – mutatta Péternek.

Már indultak volna éppen. Fogta bőröndjét is, Teréz pedig kabátját gombolta.

– Szén! Hát... ez az?

– Ez sem marasztal? – nézett Péterre Horák.

– A fiam... Abban a házban terítették ki őt... Nem akarom.

– Mindenkit itt tudsz hagyni?

Péter elgondolkozott.

– Mindenhol emberek élnek. Jók vagy rosszak. A jók ott is jók, a rosszak pedig... Majd akad ott is barát, akiket ugyan úgy megszeretünk, mint titeket. És azok is bennünket.

– Elolvad! – mondta Mackó. A havat nézte.

– A szén meg elég...

Az ember pedig meghal s elpusztul teste, gondolata – ez jutott eszébe Horáknak. Mi marad meg hát utána? Ez a táró talán? „Igen, ez megmarad utánuk."

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály

Hajdú-Bihar megyei Napló

1966 JUL 3

1021

Móré Mihály sikere

A BARANYAI KÉPZŐMŰVÉSZETI PÁLYAZATON

A Baranya megyei Tanács, a Pécs Városi Tanács és a Szakszervezetek Baranya megyei Tanácsa 1965. júniusában irodalmi, képzőművészeti és zenei pályázatot hirdetett a szigetvári vár védelmének 400. évfordulója alkalmából. A beérkezett több mint háromszáz pályamű közül 210 képzőművészeti alkotás volt. A zsüribizottság a közelmúltban hirdette ki a pályázat eredményeit. A képzőművészeti pályázatokra az első és második díj mellett két harmadik díjat adtak ki. Az egyiket Móré Mihály debreceni festőművésznek ítélték a 3000 forintos pályadíjjal együtt négy linómetszetből álló Zrínyi-sorozatáért. Lapunk mai számában a díjnyertes sorozat utolsó darabját közöljük.

Mindenfelől néz ránk az nagy kereszténység.
Mi vitéz kezünkben van minden reménység;

(Móré Mihály metszete)

I. Zrínyi-illusztráció

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

5. oldal — 1966. július 3.

Iban felébött az ágyánét, gondoszenderülzágot, tettta az udglegyintette veleit.
lu. Csak a gos. A kojelezte a összehúzfelé. Nádt szegélyén.
A sekévapár kémy ízes falat

re. Szénaa Kereki-dű-

hosszasan k villantak mlokát, és érzés szoak érezte len gyerek. ssa, izmai ja erős. Ha y zsák kuitak fölötte ár öregemban. „Öreg, agyok, még a közgyű-

Pedig, hogy kérte annak idején az elnököt:

— János fiam, hadd maradjak még legalább egy évet a szövetkezetben! Nem tudok én dolog nélkül lenni. A gyerekek is kirepültek a családi fészekből, a feleségem ellátja az aprójószágot, megfőz, kenyeret süt — talál munkát magának. De én... Üljek az eperfa alatt és nézzem a komondort? Megöl az unalom, fiam.

Az elnök akkor így válaszolt:

— Péter bátyám már rászolgált a pihenésre. Tizenhat éve dolgozik a szövetkezetben, korábban pedig cselédként tengette életét az uradalomban. Nem engedhetjük meg, hogy idős tagjaink kizsigerelve, betegen menjenek nyugdíjba.

Hirtelen félbeszakította gondolatait. A kavargó emlékek még jobban felkorbácsolták, elszomorították. Világéletében szeretett dolgozni, mindig a munka lelkesítette, adott szárnyat neki. S ennek ellenére is búcsút kellett vennie a brigádtól, a hétköznapok örömétől, nyűgétől, az igazi élettől, a munkától. Milyen szépek is voltak a régi hajnalok, a korai ébredések, a mezőkön megtett út a búzáig vagy a kukoricásig! S amikor a szükség úgy hozta, még az alkonyati szürkületben is dolgoztak. S azok a felejthetetlen szalonnasütések!... Együtt volt a brigád jóban, rosszban. Nem ismerték a lehetetlent, a kényelmeskedést, a válogatást.

[illegible] emlékek. Látta magát fiatalon, amint a bálban pörgette, forgatta a csárdásozni szerető lányokat. S hogyne emlékeznék arra a vasárnapi mulatságra, amikor először táncolt a falu legszebb lányával, Bojtár Marikával! Csak szülői kíséret mellett kísérhette haza, de azon az éjszakán ébren álmodozott a nádszálvékony, karcsú Marikáról. S úgy hozta a sors, hogy néhány hónap elteltével a falu legszebb lánya lett a felesége.

Csikordult a konyhaajtó. Felrebbent emlékezéseiből. A felesége kiáltotta a nevét:

— Péter, hol vagy? Siess, meg ne fázz!

Éppen olyan aggódón, csalogató szépen szólt a felesége hangja most is, mint házaséletükben mindig.

Amint Péter bácsi a küszöbhöz ért, vádoló tekintet és korholó szavak várták:

— Öregember létedre nem vigyázol magadra! Tudod, hogy tavaly tüdőgyulladásod volt, mennyit szenvedtél a magas láztól! Vagy már elfelejtetted azt a kínkeserves három hetet?

— Jól van már, ne zsörtölődj! Megfojt a szoba levegője. Amikor megszólal a kakas, olyan nyugtalanság és mehetnék vesz rajtam erőt, hogy alig bírom magam türtőztetni és csillapíta-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdubiharmegyei Népujság
Móré Mihály
1966 MÁJ 8.

1021

A legfontosabb modellek

„Harcolunk, pediglen, nem akármi okért, kell, ha nem keresztény szerel mes hazánkért."

(Móré Mihály linómetszete)

Május elsején, Balmazújvároson Móré Mihály önálló tárlaton mutatkozott be közönsége előtt. Az új művelődési otthonban grafikai termését láthatták az érdeklődők, s ez utóbbiak nap mint nap szép számmal vannak azóta is. E kiállítást szemlélve, az egybegyűjtött anyag sok vonatkozásában alkalmas arra, hogy Móré pályájára, művészetére és a művészeti és társadalmi összefüggésekre vonatkozóan vonjunk le tanulságokat.

1.

Mindenki azt őrzi legtovább, amit a gyermekkor nehéz vagy könnyű tájairól hoz magával. Átalvetőkben nemcsak mosolyok, sírások és tanulságok, hanem megkezdett álmok is lapulnak, s ezeknek a lelki és szellemi izgalmaknak úgy járunk árny- és fénysövényein, hogy egyszer talán rábukkanunk mindarra, ami tegnapi vagy tegnapelőtti életünket jelenti. Ennek a paradoxonnak persze épp akkor érezzük leginkább a teljességét, ha Móré Mihály rajzainak sokfelé hajló útvonalain kanyargunk. Az ő képessége ugyanis a hagyománytartó szenvedélyeken túl abban van, hogy a mai világ komor, meg fenséges látomásai válnak teljes értékű jelképekké művészetében.

Ennek a valóságlátásnak igaz, megvan a már szinte szabály szerint felrajzolandó tétele. A táj, a környezet, a vele és benne növő nehéz lendületű körülmények eredendően megszabják művészi emelkedését. Meghatározó mozzanatok — mondhatnánk divatosan —, szerintem azonban pusztán csak annak a megélése és megértése, ami önnön kifejezési formái nehéz gyötrelmeihez hozzátartozik.

Manapság szinte szemközelségben lehetünk tanúi a festészet „elembertelenedésének". A képzőművészet mind meghökkentőbben veti el a figurális ábrázolást, intuitív módszerére, azaz közvetlenül látóérzékünkre apellálva. De lehet-e a művészetben nonfiguratív, akinek élményvilágát csupa „emberszabású álmok" népesítik be? Feláldozhatja-e az művészetében az emberek boldogságát, aki valamikor nap mint nap megélte szenvedésüket? És lemondhat-e arcuk bájáról vagy tekintetük mindent kifejező szépségéről az, aki ismeri a szemek jóságát, az arcok mindent egybegyűjtő szenvedélyét?

Móré Mihály grafikái együtt és egyszerre adják a feleletet. Rézkarcai és linómetszetei valami olyasfajta belső véleménynyilvánítások, amelyek nemcsak egyértelműségükkel, hanem változatos formakultúrájukkal késztetnek tisztelgésre. Hogy vonalai, rajzai és művességi technikája milyen gazdagságról tanúskodnak, nem az én feladatom eldönteni. De hogy ábrázolásmódjában az ember milyen fenséges magaslatokra emelkedik, azt mindennél egyszerűbb meglátni és észrevenni. Mert arcok és arcok villannak fel ezeken a rajzokon. Arcok, amelyek bennünket kifejező tisztaságban, mosolyban, szenvedésben vagy gondolkodásban tündökölnek. Honnan ez a bőség, honnan ez az emberszeretet? — kérdem sokszor magamtól s ahogy ezeknek a grafikáknak az ígéretét figyelem, egyszerűvé válik mindaz az összetettség, amely korunkat, életünket s talán a jövendőnket is hivatott kifejezni.

Ezek az arcok persze nemcsak úgy hasonlítanak reánk, hogy a külső vonásokban magunkra ismerhetünk. Minket mintáznak ezek belső vonalaikban is, minket fejeznek ki, mert az alkotó, Móré Mihály járatos a lélek rejtelmeiben is. Az arc mögött mindig azt keresi, ami emberi természetünk belső határvonalai felé mutat. A lélek, az emberi lélek felé indul ő újból és újból, művészetének ez adja meg máris jól lemérhető sajátosságait, művészetét ez az emberi lélekkeresés hitelesíti.

2.

Tudjuk — hiszen így természetes —, művész és modellje közt nem véletlenül alakul ki a lelki hasonlatosság. Mindenki azt festi — ha festő, s mindenki azt írja — ha író —, akiről mondani tud jellemző adatokat. Amolyan belső leltárkészítés ez, s nemcsak abban az esetben, ha szimpatikus modellekről van szó. A példa igaz az ellenkező esetben is. Tudniillik akkor is, ha azt vagy olyat kell festenünk, aki számunkra ellenszenves, aki taszít és eltávolít. Akkor a példa negatív előjellel bizonyít, hangsúlyozván, hogy a művész az emberélet teljességét éli meg, színével és fonákjával, gondolataival és örömével, fényével és árnyaival.

Móré Mihály grafikai kiállítása szinte teljes értékű bizonyíték állításom igazolásához. Rézkarcai, linómetszetei külön-külön is meg együttesen is arról győznek meg, hogy jelen esetben az alkotások egy olyan vágású művészt állítanak elénk, aki nem finnyáskodik, és nem szemérmeskedik, az élő valóságot mintázza. Valóságlátása gazdag és kimeríthetetlen, s a festészetről, az alkotásról vallott magatartás lényegére utal.

E lényegre figyelve és e lényeget keresve ez a művészi magatartás József Attila meggyőződésével azonosítható. Ott a versben így hangzik: „Jól tudod te, a költő sose lódít, az igazat mond, ne csak a valódit." A szavak tételeiben s az állítás mérlegében azonnal érthető, hogy miről van szó. A mindennapok és a közhasználat értelmezése szerint erről: a valóság az igazságnak csak egy nagyon kicsi, felszíni vagy egyedi része. A teljes igazság, a konklúzió: azok együttes és gazdag összegezése s azon túl is a következtetésnek a valóságból alakítható belső evidenciája. A festészetben a valóság s az igazság összegezése a jelenség és a lényeg dialektikája. Az, ami az életet, a harmóniát, a lélek teljességét hordozza. Persze nem abban az összefüggésben és elképzelésben, ami végső formában a világegyetemre utal, de abban igenis, ami annak a művészet eszközeivel a leltározását, a megközelítését jelenti.

Móré Mihálynak először láttam együtt rézkarcait, linómetszeteit. Ezek — a művészet nyelvén szólva — grafikai munkásságát jelentik, azt az alkotói térkihasználást, amelyet a kis forma, a kis felület kíván. Ezek a formák és ezek a felületek szemmelláthatóan is kisméretűek, úgyszólván azonnal átaraszolhatók. De éppen a felület körülhatároltsága állítja új és új feladatok elé az alkotót. Tömöríteni, összegezni, kiemelni, sőt poentírozni kell ezeken a kis felületeken; az irodalomhoz hasonlóan úgy kell fogalmazni, mintha epigrammát írnánk. Ezeken a rajzokon szinte természetessé válik mindaz, ami az alkotások művi lényegére utal. Említsek műveket? Itt van pl. a Libatömő. A mozdulat, ami a metszet harmóniájában rangot kap, közismert, és falun úgyszólván mindennapi tevékenység. Hogy mit szeretek én ebben a képben? Mondhatnám úgy is: emlékeimet. Anyám mozdulatát például egy ősz végi alkonyaton, amikor ez a mindennapi szertartás a napi tevékenység befejező harangszava volt. De ennél többet is jelent. Jelenti ezen túl, hogy a munka az embert éltető és fenntartó tevékenysége. Jelenti, hogy a Munka benne van az életünkben, és ezen túl mozdulatot, mozgást jelent, és a képen hiába áll meg a pillanat, az ember tovább éli, vele mozdul, együtt dolgozik vele. Tehát nemcsak passzív szemlélői, hanem érzékeny és cselekvő részesei is vagyunk egy megfoghatatlan pillanatnak. És ezen a képen megint arc van. Emberi arc. Mint azokon a színészi portrékon, amelyeket egy-egy pillanat ihlete úgy formált műremekbe, hogy azokban az arcokban már benne látom egy másik művész emberi alkatát, lelki és testi jellemvonását. És ez már végül a művészi alkotás mibenlétét is meghatározza, arról és olyan formán is vallomást tesz, hogy Móré Mihály, e kiállítás alkotója miként vélekedik a művészetről.

3.

És még valamit ugyanilyen lényegként: Móré Mihály valóságihletésű. Ez a valóság szemlélet azonban korántsem valami naturális felmérésmód, fényképszerű illusztráció. Mély és megrendítő az a valóság, amit ez a festészet önnön hálóiba markol, szívszorítóan és megindítóan sok rejtelmet villant elibénk. Számomra ez a valóságszemlélet mindenekelőtt abban tetéződik, hogy ezek az alkotások ráeszméltetnek emberi mivoltomra. Arra eszméltetnek rá, hogy mennyire gazdagok vagyunk mi érzésünkben, energiánkban, megtörődöttségünkben és töprengéseinkben. S főleg arra eszméltet rá, hogy mindaz, ami van, bennünk és általunk élő tanulság, s ennek fenntartása és gazdagabbá tétele nemcsak napi programunk, hanem végső hivatásunk is.

Azt hiszem, ennél a művészi ars poeticánál lehetnek látványosabb és csillogóbb megnyilvánulások, korszerűbbek azonban aligha. Igen, Móré Mihálynak a művészetéről vallott hitvallása emberközpontú, beleférünk mindannyian, és ilyenformán ez a modernség létünkkel és álmainkkal is hitelesített. Mert az emberi arc minket megőrizve még sokáig — vagy talán az idők végezetéig is — a művészetek végső lényege marad. Móré Mihály az emberi arcokban találta meg korunk csodáját, és minden stilizáltságtól mentesen úgy és azt fejezi ki ezekben, ami az emberiség természetességére utal. Nem idealizál, ismeri s tudja, hogy a művészetek belső alkotóműhelyében hogyan kell felismerhetővé tenni magunkat. Művészetének legtisztább ereje abban van, hogy képességei nem fölénk emelik, hanem velünk rokonítják. Vagy azt is mondhatom: minket emelnek hozzá, s épp ezáltal, hogy jelképrendszerében mi vagyunk mindennél fontosabb modelljei.

Boda István

Jegyzetek Móré Mihály kiállításáról

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
5. oldal — 1966. május 8.

Kell-e opera Debrecenben?

GONDOLATOK EGY ÚJSÁGCIKK NYOMÁN

A kérdést Bános Tibor vetette fel a Magyarország 1966. március 13-i számában. Cikket írt a Csokonai Színházról „*Századik szezon*" címmel. Ebben az írásban ismerteti a színház múltját, aztán a jelenlegi helyzetet elemzi. Megállapítja, hogy „A zenés vígjátékok és operettek telt házakat vonzanak. Annál több gondot okoz a dráma meg az opera. Azt mondják: a debreceni közönség — beleértve az értelmiséget is — nem érti, nem vallja magáénak a színház új törekvéseit".

Kétségtelen, hogy a megállapításban van igazság, de így, általános formában, az egyes modern darabok látogatottságának és hatásának ismerete híján, merész dolog ezt a kategorikus következtetést levonni, annál inkább, mert ellenpéldákat is lehet idézni. A kérdés összetettebb vizsgálódást követel, mert maga a probléma a valóságban nem ilyen egyszerű.

A cikk az operatársulat helyzetének vizsgálódásával foglalkozik. Bános Tibor néhány adalék felsorakoztatása után ezt írja: „Ősbemutató is volt Debrecenben: Britten Szentivánéji álom című operája. Most pedig Brecht—Weill: Mahagonny operájára készülnek. Mégis felvetődik a kérdés, érdemes-e a debreceni operatársulatot fenntartani?"

Ez tehát a kérdés, ami egyben Bános Tibor válaszát is magába foglalja. Vagyis szerinte nem kell Debrecenben opera, mert a városban mindössze 950 bérletes van. Az operatársulat az évek folyamán a hagyományos repertoárt már lejátszotta, a modern darabok pedig nem találkoznak a közönség ízlésével.

Indokolt-e?

A kérdésfeltevést több szempontból nem érzem indokoltnak. Nemcsak azért, mert az operára vonatkozó adatok kiegészítésre szorulnak. Tény ugyan, hogy Debrecenben 950 bérletes van, de a színház statisztikája szerint háromszor ennyien látogatják az operaelőadásokat. Emellett Miskolcot, Nyíregyházát, jószerint az egész Kelet-Magyarországot — ide értve a megye néhány nagyobb helységét is — a debreceni operatársulat látja el operával. Ide kell írnom az utóbbi évek ősbemutatóit: Pongrácz: „Odysseus és Nausikaa", Menotti: „Amália bálba megy", Dante d'Ambrosi: „Az efezusi özvegy", és azóta már bemutatták a Mahagonnyt is. Említhetném a művészi sikereket, a kedvező szakkritikákat, a televízióközvetítések visszhangját. (A Don Pasquale közvetítése után a művészeket az ország minden részéből elhalmozták gratuláló levelekkel.)

Ezek persze nem azt jelentik, hogy az operatársulat nem küszködik nehézségekkel, s nem is azért idéztem, hogy a nehézségeket eltussoljam. De Bános Tibor is említi, hogy a prózai bemutatók is érdektelenségbe fulladnak olykor. Ha tovább visszük az ő következtetését, akkor azt is meg kell kérdeznünk, hogy kell-e prózai részleg Debrecenben.

Kultúrpolitikai cél

Amikor a vidéki operatársulatokat megalakították, a kulturális szervek számoltak azzal, hogy merész vállalkozásba kezdtek, hiszen az operára nem könnyű közönséget toborozni. Ez a helyzet az évek folyamán javult ugyan, de nem sokat. Mégis, a dolog lényegét nem az teszi kizárólagosan, hogy egy-egy operát mennyien látogatnak, hanem az a kultúrpolitikai célkitűzés, hogy a zenei műveltség terjesztése megköveteli, hogy a vidéken — többek között Debrecenben is — legyen operatársulat.

Ha pusztán abból a szemszögből vizsgáljuk a debreceni opera helyzetét, hogy mennyire látogatott, igazságtalanul járunk el. Ilyen alapelven egy sereg más (és nemcsak debreceni) kulturális intézmény és kezdeményezés létét is meg lehetne kérdőjelezni. Vajon hányan vesznek verseskötetet és hányan Passuth meg Rejtő könyvet? Egy verseskötet egy-kétezer példányban jelenik meg, a bestsellerek 25—30 ezerben. Nyilvánvaló, hogy az előbbi ráfizetéses, az utóbbi nyereséges vállalkozás, és mégsem jut senkinek eszébe, hogy verseskönyveket miért adnak ki. A pécsi balett évente körülbelül harmincszor lép fel, vajon szükség van-e rá? A Déri Múzeumban az Ecce Homót egy forintért láthatjuk, Budapesten többért több embernek lehetne megmutatni. Vajon miért van Debrecenben? Egyszóval a kérdések sorát ad abszurdum lehetne vinni.

Nem kétséges, hogy visszafejlődés lenne, ha az elmúlt húsz év művelődési vívmányai közül akármelyiket is megszüntetnénk. Sokkal inkább azon kell gondolkodni, hogy merre vezessen a vidéki operatársulatok — így a debreceni — fejlődésének útja; mit lehetne tenni a hatékonyabb művészi munka érdekében.

Ami országos megoldást kíván

Pécsett csak néhány éves az operatársulat, így egyelőre alkalmuk van a klasszikus darabok bemutatására, ami jobban vonzza a közönséget. Ezen a debreceni társulat már túlvan. Szegeden erősebbek a hagyományok, a szabadtéri játékok miatt élénkebb a város zenei élete. Debrecenben az operatársulat tárgyi és személyi feltételei nincsenek megnyugtatóan megoldva. Nincs saját zenekara a társulatnak, kicsi (12 tagú) a balettkar. Évek óta nem kap a színház egy végzős balettnövendéket, pedig az igénye ezen a téren nem kevesebb, mint más operatársulaté. A kóruş mindössze 27 tagot számlál. Ezek a tények bizony sokszor meghatározó jelentőségűek a műsorpolitika kialakításánál.

Az ügy a lehetőségeken belül országos megoldást kíván, mert meghaladja a helyi erők teherbírását. A feltételek javítása kölcsönhatásban van a hatékonysággal. (A szomszédos Románia vidéki városaiban az operák optimális feltételek mellett dolgoznak, Iasiban 350 tagú a társulat, Temesvárott csak tenorista 21 van. A hatás nem is marad el.)

A tizennyolc tagú debreceni társulat így is sok szép sikert mondhat magáénak. Nemegyszer valóságos kultúrmissziót teljesített. Hadd idézzem fel a Kékszakállú bemutatását, vagy azt, hogy 1963-ban nagy sikerrel képviselték a magyar operakultúrát Parmában, aztán Iasiban, Temesvárott és Utrechtben. Ha egy vidéki operatársulat eljut odáig, hogy ezeknek a feladatoknak megfelelt, ott már komoly munka folyik, és az énekesek is feladatuk magaslatán állnak.

A művészek érdeke

A kérdésről nem lehet úgy beszélni, hogy a művészek érdekeit ne hoznánk szóba. Mindenekelőtt azt, hogy az utóbbi időben olyan hírek keltek szárnyra a vidéki operákban, hogy megszüntetik a társulatokat. Ez a kósza hír nyugtalanságot okozott a művészek körében, ezért nem ártana, ha a Művelődésügyi Minisztérium illetékes főosztálya határozottan megcáfolná, alaptalannak minősítené a mendemondát.

A vidéki operák megléte a művészek érdeke is. Mert világos, hogy az Állami Operaház nem tudna ennyi embert felvenni. (Mikor szerepeltetné őket?) Egyébként pedig a vidéki operaszínpadokon évente tűnnek fel olyan tehetségek, akiket hamarosan az Állami Operaház alkalmaz. Éppen azáltal, hogy sok szerephez jutnak, nagy repertoárt tudnak kialakítani. Debrecenből az utóbbi években Bartha Alfonz, Szigeti László, Szellő Lajos került Budapestre, s most készül Korondy György is.

A közönséget fel kell emelni

A Csokonai Színház vezetősége valósan ítéli meg az operatársulat helyzetét. Minden eszközzel arra törekszik, hogy az operakedvelőknek ma még kis táborát növelje. Új módszerekkel kísérletezik a bérletezés terén. Vendégművészek — köztük külföldiek — meghívásával színesíti az előadásokat. Jövőre olyan megoldással próbálkoznak, hogy a falvakban egy-egy operarészletet mutatnak be, hátha felkelti az érdeklődést. Arra is ügyelnek majd, hogy Debrecen zenei életével összehangolják az előadásokat. Keresik a lehetőségeit különböző úton-módon a társulat foglalkoztatásának. De a nehézségek ellenére sem jutott eszükbe, hogy nincs szükség operára Debrecenben.

Annak a Horváth Árpádnak a szellemében gondolkodnak, akit Bános Tibor is emleget. A kitűnő színházigazgató 1936-ban így körvonalazta színházi programját:

„A színház szemének folytonosan három csillagzatra kell szegeződnie: az egyetemes európai művészet, a nemzeti művelődés és a magyar nyelv és irodalom hármas csillagzatára. Csak ezeknek a kultuszában, hitében és ápolásában nézhet további és másodlagos feladataira: a szórakoztatás, a mulattatás igényére... Közönség nélkül nem élhet, üres nézőtér mellett nem szolgálhatja hivatását... de nem is szaladhat napi garasát féltve az alantasabb ízlés útján. Közönség kell, de ezt a közönséget az igazi színháznak fel kell emelnie a maga hivatásához, hozzá kell nevelnie ideáljaihoz... a mindenkori és örök művészet jegyében."

Bakó Endre

sanya

— Miben különbözik egy mostani napja az egy évvel ezelőttitől?

— Nem sokban. A nyolc órát, amit a gyárban töltöttem, most itthon dolgozom le. Főzök, mosok, takarítok, vezetem a háztartást, mint azelőtt. Csak most nyugodtabban. A nyolc óra feloldódik. Meg aztán öregszem is, több idő kell mindenhez. Pihenésre most sem sok marad. De nem is arra vágyom. Alig várom, hogy vége legyen az iskolának, és a négy pesti unoka is hazajöjjön. Bérházi gyerekek, ritkán játszanak, itt meg övék az egész udvar, a kert, futkározhatnak, ugrálhatnak kedvükre. Ha mindenki hazaérkezik, ha mind a hat unoka szülejével együtt itthon van, alig férünk el a szobában, és főzéshez a tízliteres fazekat kell elő-

NYELV ÉS MŰVELTSÉG

A TITKÁRNŐN KERESZTÜL...

Gyakran lehetünk tanúi, hogy egy-egy felkapott nyelvi szerkezetet, kifejezést vagy szót, amely meghatározott keretek közt helyes és szép, érvényességi körén kívül is kezdenek használni. Addig nincs nagyobb baj, amíg a hiba szórványosan fordul elő. Veszélyessé akkor válik, ha járványszerűen terjed.

Újabban ilyen felkapott szóvá kezd lenni nyelvünkben a *keresztül* névutó, amely -n ragos névszóval vagy előzményekre vonatkoztatva a *rajta* személyragos határozószóval együtt általában helyhatározó. Pl. *„Szőlőhegyen keresztül* megy a kislány öccsöstül..." Debrecenből Tiszafüredre a *Hortobágyon keresztül* vezet az út, *Az ablakon keresztül* napfény hatol a szobába.

Fölöslegesen terjed a *keresztül* névutó időhatározói használatban, ezért igényesebb megnyilatkozásban kerüljük, s használjuk helyette az *át* névutót, amely hely- és időhatározóként egyaránt helyes. Tehát az *éveken, hónapokon, napokon, órákon keresztül* helyett jobb az *éveken, hónapokon, napokon, órákon át.*

Kiszorítja a *keresztül* a *-tól, -től* ragot. *Munkatársain keresztül* megtudta az igazat. Helyesen: *Munkatársaitól* megtudta az igazat.

...a *-ból, -ből* ragot *A Naplón keresztül* értesült az eseményről. Helyesen: *A Naplóból* értesült az eseményről.

...a *-val, -vel* ragot: *Az elnökön keresztül* üzenek majd neked. *Nyelvtudásán keresztül* sikerült megfelelő munkát találnia. Helyesen: *Az elnökkel* majd üzenek neked. *Nyelvtudásával* sikerült megfelelő munkát találnia.

Kiszorítja az *által, révén, útján, segítségével* közvetítés kifejezésére használt névutókat. Pl. Szepesi György Athénből *Alberten keresztül* üdvözölte a Ferencvárost; helyesen: *Albert révén.* A *titkárnőn keresztül* sikerült megszerezni az engedélyt; helyesen: *a titkárnő segítségével.* A száj- és körömfájás *fertőzésen keresztül* terjed; helyesen: *fertőzés útján.*

Társadalmi életünkben nagy tömegek számára adódik alkalom szóbeli megnyilatkozásra, és ez arra is lehetőséget ad, hogy bizonyos nyelvi hibák elterjedjenek. Az igényesebb hallgató fülét és szemét bántja a pongyola beszéd- és írásmód, különösen akkor, ha a rádió vagy a tv riportere szájából hangzik, illetve a sajtóban lát napvilágot. Akinek gyenge a nyelvérzéke, vagy nem tudatos a nyelvhasználata, hajlandó hitelesnek és helyesnek elfogadni, amit a rádióban hall vagy kinyomtatva olvas.

Használjuk nyelvi kifejező eszközeinket helyesen, s ne engedjük, hogy egy-egy meghatározott értelmű szó általános jelentésű *használatával* (és nem *használatán keresztül*) nyelvünket szegényítsük és színtelenítsük.

É. K. S.

Fazekas Mihályra emlékeztek

Bensőséges ünnepély keretében emlékezett meg Fazekas Mihály születésének 200. évfordulójáról az elmúlt napokban a nagy költőről és növénytudósról elnevezett debreceni általános iskola tanulóifjúsága és úttörőcsapata.

Dr. Justyák Jánosné tanár méltatta bevezetőjében a magyar felvilágosodás egyik nagy alakjának munkásságát, és megjelölte a feladatot, melynek teljesítésével válhat méltóvá az iskola ifjúsága és úttörőcsapata a Fazekas Mihály név viselésére.

Az ünnepség keretében az iskola irodalmi szakköre bemutatta Fazekas Mihály Lúdas Matyiját, melyet nagy tetszéssel fogadtak a tanulók.

Az úttörőcsapat az ünnepély tiszta jövedelmét (ezer forintot) a vietnami úttörők megsegítésére ajánlotta fel.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ALFÖLD
1966 3

1021

Móré Mihály: Március

Juricskay Pál linómetszete

ALFÖLD

JRODALMI
ÉS
MŰVELŐDÉSI
FOLYÓIRAT

1966-3

KALÁSZ LÁSZLÓ

„Nehéz a szó" – írja, de „ne te védj meg hallgatás". A „mérj meg szocializmus" igényéig jut. Már-már a kallódó tehetségek közé kellene sorolnunk, ha csak arra gondolnánk, hogy igen túl van a harmincadik évén, még mindig kötet nélkül. „12 éve szólok s hasztalan / papírjaimról lekopik szavam" – írta nemrég. Drámaibb hangütésben: „Hangszalagjaink elszakadtak, / süket barlang a gégefő." Az Alföld indította útjára, 1953 óta jelenik meg itt. Szórványosan ugyan, de ma már minden folyóiratunkban találkozunk verseivel. Ám terméséből szinte csak ízelítő, ami eddig az olvasó elé került. Az utóbbi években némileg növekedett a publicitása is, csak a kötet születik nehezen. Pedig tehetségében nem kételkedhetünk, folyóiratokban megjelent versei is tisztes kötet körvonalait sejtetik.

Perkupán született 1933-ban. 5 évig élt Debrecenben, egyetemi tanulmányokat is folytatott, jelenleg – immár közel évtizede – a Borsod megyei Szalonnán, hegyek közé húzódott falucskában tanít. „Verset csak akkor írok, ha nincs túlórám. Éjszaka." Így is elég sokat azonban, játékos-kesernyés öniróniával mondja: „Verseim inflációja / vállrafektet a kásás hóba." De aztán oda a játék, súlyosabb lesz a szó: „Nehéz, nehéz már szólni, merni, könnyebb nyelvembe szögeket verni." Másik versében: „Mint macskaszájban papagáj / biztatom magam: / talpra állj!"

Apja útkaparó volt, 35 éven át szórta a kavicsot. A fiút sem csupán gyermekemlékek kötik a kőhöz: maga is megpróbálta apja mesterségét, a szívalakú lapáttal való hajladozást, de a kemény derékgörbítő munka mellett a lapos kavics fürge csusszantását is a síma víztükrön. A kő szinte önálló motívumköre lett lírájának. „Kövek, kövek, hű társaim, lám / hozzátok mégis hű maradtam: / kővel játszom. / Bár lennék én is / kő tettekben, szikla szavakban." A köveket úgy mutogatja, mint műemlékeit. Az időt is így szólongatja: „Lehelj köveket szavaimba idő . . . / Súlya legyen, mely húz a mélybe / csobbanón . . ."

Kalász László erős képteremtő fantáziával alkotja verseit, élénk és eredeti láttató ereje szinte háttérbe szorítja a verszenét. Képei élesek, határozottak. Versében a gondolat dominál, nem egyszerűsít, de egyértelmű és áttetsző. A karcsú lírai kompozíció, a könnyed, gyakran játékos-irónikus, modern hatású hang jellemzi. Lírájának érzelemvilága nem mutat nagyobb hullámzást. Nem szenvedélyes a hangja, nincsenek túlzó szavai, tartásában van valami érzelmeket rejtő tartózkodás. „Indulatok dagályai, / piperés szavak lázai / ne csapjanak át rajtam." Nem tud mit kezdeni a drámai érzelmekkel, inkább profanizálja kissé, groteszk elemmel szállítja le emberibbnek vélt mértékre. Iróniáját önirónával egyenlíti ki; a kielégületlenség, csalódottság, nosztalgia csak félig hiteles hitetlenkedésekkel ellenpontozódik. Néha kesernyés a hangja, ami jórészt periférikus helyzetéből fakad, ám panaszától is elhessenti a tragikus színt. Néhány újabb verse a perspektívavesztés fenyegetettségéből való kiszabadulását jelzi.

J. B.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály

Hajdubiharmegyei Népujság

1965 JUL 25

1021

ÖREGEK

(Móré Mihály rajza)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdubiharmegyei Népujság

...u

...alszom én. Nem vagyok

...nkodik tovább.
...atalembert megfigyeltem ...
...mben. Roppant elegáns ...
...rajta. Sötét ruha, vakító ...
...legszabályosabban megkötött
...ő, elegáns aktatáska. Ugy ült
...rem kényelmetlen székén,
...arót nyelt volna. Most hátát
...féloldalasan az ablaknak,
...zájjal alszik. Egyik lábát fé-
...tte az ülésre, a nyakkendője
...a, az inge se tűnik már olyan
...san fehérnek, mint korábban.
...akó meggyűrődött, haja kicsit
...e lóg, talán ha sokáig itt áll-
...azt is meghallanám, hogy

...s, forró feketét tessék, friss,
...ekete! — nyitja meg az ajtót
...llátó embere. De senki nem
...A férfi megáll mellettem, le-
...sarat, és részvétet várva meg-
...omlokát.
...él nincs rosszabb uram, az éj-
...onatnál. Senkinek nem kell
...indenki alszik.
...a is lepihenhet akkor.
...em ez az üzlet, uram. Ha négy
...adok, az is üzlet. De ki iszik
...feketét?
...l a kosarát és tovább indul.
...ál, csak csöndesen, kiábrán-
...nálja tovább a kávét.
...t mellett falvak futnak el, sá-
...anyok, harsányfehér reflekto-
...re kinn derengeni kezd a haj-
...enn csend van, nagy néma
...cigaretta ritka parazsa fény-
...a fülkékben. Rohan a vonat,
...ele az éjszakából.

(if)

...tásait, a grafikákat és a festményeket egyaránt. Mondanivalóját nem novellisztikusan fogalmazza, hanem a színek, vonalak erejével.

Tokajban, Vörösberényben, Hajdúböszörményben volt művésztelepek lakója. Első önálló kiállítására — Debrecenben került rá a sor — most készül. Itt grafikai anyagot és festményeket is bemutat. Festményei változatos témavilágról vallanak, azonban közös bennük a posztimpresszionista látásmód. Fametszetei — amelyek közül kiemelkedik a Radnóti sorozat — leegyszerűsített eszközökkel, a tipikus megragadásával nagy feszültséget sugároznak. A vonalak, mozdulatok ritmusában, a feketékfehérek villódzásában expresszív erő rejlik.

Bényi Árpád portréjához szorosan hozzátartozik az is, hogy negyedik éve vezeti a berettyóújfalui gyermekszakkört. Ez idő alatt számos siker jelezte a kör munkáját — mint az 1965-ös országos gyermekrajz-kiállítás eredménye is —, amelyekben nagy érdeme van a kör vezetőjének.

A további út? Főként a grafika, emellett a festés is, most már abban a stílusban, amit magáénak érez.

B. E.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
Hajdú-Bihar megyei Napló
1965 SZEP 5

1021

SZOBAFESTŐ (linó) (Móré Mihály)

Szavu Ivlagaa

a Csokonai Könyvesboltban dedikál

1965. szeptember 8-án, szerdán délután 3 és 5 óra között Szabó Magda a Freskó, Az őz, a Danaida, s annyi más nagysikerű regény szerzője, a Vörös tinta írója a debreceni Csokonai Könyvesboltban dedikál. Lassan hagyományossá válik, hogy a debreceni könyvesboltokban is találkozhat az olvasó-közönség az írókkal. Ez a mostani találkozás annál is inkább érdekesnek ígérkezik, mivel Szabó Magda Debrecenből indult el, pályafutása itt kezdődött. Az itt szerzett élmények, benyomások nemegy irásában tükröződnek is.

A Csokonai Könyvesbolt erre az alkalomra „erősítést" kért az írónő műveiből.

A Napló interjúja

(Folytatás az 5. oldalról)

arra, hogy kötethez jussanak. Szerepel azoknak a neve, akik régebben jelentkeztek kötettel, mások következő kötetüket már ide készítik.

A vállalkozás első kötete egy lírai antológia lesz, egy válogatás az Alföld közelmúltban megjelent terméséből. A kötet már megszerkesztett. Hasonlóképpen tervek vannak arra is, hogy kritikai és tanulmánykötet lásson napvilágot.

Amit ezidáig említettem, az valamilyen formában debreceni vonatkozásokat tartalmazott. A könyvkiadó azonban nemcsak debreceni szerzők műveit adja ki, hanem bárkiét, ha színvonala megfelel a követelményeknek. A hosszú távú elképzelés az, hogy amennyiben a debreceni történeti kutatás, amely arra hivatott, hogy mind történelmi mind irodalmi szempontból felszínre hozza az ismeretlen területeket, tisztázza a hagyományokat. Ezt célozza, hogy *Debreceni műhely* címmel egy kiadvány készül, amely felöleli a haladó hagyományokat, szembenéz a vitatható örökségekkel és megpróbálja tisztázni —, sokkal nagyobb ideológiai és művészi igénnyel, mint bármikor —, hogy mit is jelent tulajdonképpen a debreceniség — mondotta befejezésül Baranyi Imre.

A Kodály-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály
ALFÖLD

1966 JAN

1021

Móré Mihály: Soha többé! (linómetszet)

sbé sikeres ügyek mellé nem érdemes odaállni m
m megindult a szokott úton és a siker országo
kban, egyaránt. Még itt, a falumban is igen na
ott időben, de nem lehetett a mozit bezárni. Fo
el feléig. S a nép váltogatta egymást a moziba
odás kezdeti idején volt ez, és elöntötte a láz
osan, szinte dühvel harsogta:
em hagyjuk a talpalatnyi földünket!
jelent ez? Egyszerűen azt, hogy a film magáva
a vonta az embert és csak utána eszmélt rá, hogy... micsoda erő és harc a család megélhetésért és íme, amikor már megvan, a kinti élet terelgeti megint a nagy és eredmény mellől be, be, a közösbe! De mást is jelent. Hogy az ember egyéni özeléseit, vélt, vagy való érdekeinek védelmét olyan művészi alkotásba is beleárázza, ami nincs benne, vagy éppen az ellenkezője. S ami még ezeknél is fonb: nem olyan egyszerű egy népet – de bármely népet! – meggyőzni, hivővé, ssá tenni. Mert igaz ugyan, hogy a színtiszta igazság is belefér egy-két mon-, de a nép mögött sok száz éves, sok ezer éves múlt, küzdelem s tapasztalat van, igazságot mindig úgy kellene kimondani, hogy ne csak magának a ténynek on, hanem a népi múlt is igazságot kapjon! Nem lehet ezt világosabban kifejezni? em töröm rajta az eszem, ehelyt hadd íródjon csak le egy első világháborús net. Miszerint: mikor a központi hatalmak elfoglalták (foglaltuk) Lengyelország egy német tábornok lett az ország kormányzója. Egy szép estén unta magát és asta *Reymont* Parasztok-ját. Nosza napiparancsba adta, hogy: ezt a regényt min-Varsóban állomásozó tisztnek el kell olvasnia. Mert mi, németek, ha kormányozni uk Lengyelországot, ismernünk kell a népet!

zegyszer hiába olvasták a németek a regényt, a háborút elbukták (buktuk), s ki tt vonulni Lengyelországból. S Pilsudski marsall kezdte olvasni a Parasztokat, rmányozta az országot.

alpalatnyi föld akkor végezte volna el hivatását, ha az egész regény benne lett a a filmben, vagy a második filmben. De ismétlem, így is sikere volt, külföldön inkább. (Kiváltképpen ott, ahol már bent voltak a termelőszövetkezetben a patok, vagy híre se volt még, hogy bemenjenek.) Szovjetunióban már régen túl ak rajta, azért volt sikere. Kint jártam, tudtam. Nyugati országokban meg nem lt még fel ilyen tennivaló, azért volt sikere, amint viszont a Karlovy Vary-i tiválon láttam.

si, az igen helyes kis tolmácslány ült mellettem, aki tán nem is annyira szlovák, t inkább elszlovákosodott magyar volt, és a film mikor megindult, olyan csend a zsúfolt teremben, hogy meghallatszott volna a légyzúgás. Ha lett volna. De a volt. Olyan abszolút tisztaság volt ezen a híres fürdőhelyen, hogy híre se volt onló szennyező rovaroknak. De a film pereg, itt is, mint Pesten, vagy Ugrán,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 183-295, 183-307
ALFÖLD

ALFÖLD

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT

1966-1

NIKLAI ÁDÁM

A versírás kényszere meglepően későn szakadt rá. Járván-járva a maga poklát, az életút derekán torlódtak rá idegeire a feszültségek úgy, hogy belényilallt a végzetes alternatíva: „Meghalni kell . . . Vagy verset írni."

Budapesten született 1924-ben. „Apám – ha volt állása éppen – magántisztviselő volt, 75 %-os hadirokkant az első világháborúból. 1939-ben, 43 éves korában meghalt" – írja önéletrajzi jegyzeteiben. Középiskolai éveiben Pécs és Kassa között hányódik, 17 éves korától maga keresi kenyerét, de azért elvégzi a jogot 1948-ban. A felszabadulást követő években az ifjúsági mozgalom tevékeny részese, majd pénzügyi tisztviselő 1958-ban bekövetkezett súlyos megbetegedéséig. Közel két évet tölt Mátraházán, a tüdőszanatóriumban. A halál árnyékából jött vissza. Másodszor is életet kellett kapnia, ezúttal „a keménykezű közösségtől: tíz liter vért . . ." Felgyógyulása után a miskolci megyei könyvtár tudományos munkatársaként dolgozott 1961-ig, amikor is rokkantsági nyugdíjat kapott.

Pályakezdéséről így vall: „Mátraházán kezdtem írni 1959 tavaszán. Első versem is az évben jelent meg a Népszabadságban. Azóta publikálok . . ." *Hullámtörő* című első verskötete 1965 nyarán hagyta el a nyomdát. Ismervén a sajátos címkéző divatot, bizonyosan megkapja ő is a „fiatal költő" jelzőt, holott 41 éves és érett költő rangos bemutatkozása ez a kötet. Éppen nem fiatalos a kötet megjelenése alkalmából adott nyilatkozata sem: „Későn kezdtem: harminchat éves koromban. Nem sok időm van hátra: ez nem panasz, csak egyszerű ténymegállapítás, s egyszersmind mérce is önmagam számára az íráshoz."

Niklai Ádám tudatos költő – és ez most jelentsen többet a szokványosnál. Az egyes versek alakításában konstruktív szándék vezeti, kötetét is tervszerűen komponálta. Eszmevilágának belső arányai elkötelezett költőre vallanak. A szeszélyes, kizárólag indulatoktól vezérelt hang idegen tőle. A korszerűség igényére figyelő szemlélet, átgondolt, világos kompozíció és többnyire gondosan munkált forma jellemzi. A valóság titkait lesi, tematikája a mai ember világának jelentős övezeteit érinti. Mondanivalójának alakításában nemegyszer bátrabbnak mutatkozik, mint formavilágában. A hasonlat és metafora hagyományos nyelvén beszél, ám így is friss, eredeti vizualitást biztosít lírájának. Nyelve és gondolatvezetése, képtársító logikája világos, de mégsem egészen egyszerű. Gyakoriak a viszonylag bonyolult versmondatai, ami vonatkozásokat bekapcsoló, gondolatszélesítő, közbevetéseket kedvelő hajlamának a következménye. A központozása is erősen funkcionál.

A humánum biztos fedezékéből szemléli a jelenségeket, „otthonom nékem e Rend" – vallja. A közösség melegét keresi, az otthonosság érzéseit óhajtja. *„Ki évekig alázó szenvedések / s lehúnytszemű kórtermek foglya voltam: / akár e rab, újra elédbe lépek, apám, te Kor! Taníts szavadra. Éked / szikrázd a számra. És tőlém hajolva, / tedd néha tenyered a homlokomra!"* Költői világának legfontosabb égtájai már kirajzolódtak. Hogy melyek legigazabban, jövőre szólóan a sajátjai, mely élménytartományok bizonyulnak megbízhatóan termékenynek: a következő kötetek döntik el. A valódi tehetségnek abban is meg kell nyilatkozni, hogy megleli önnön legjobb lehetőségeit, rátalál a maga grádusaira.

/1021

Móré Mihály: Január (linómetszet)

-/-

Félegyházi László: Fiú korsóval

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdú-Bihar megyei Napló

1981 DEC 24

1021

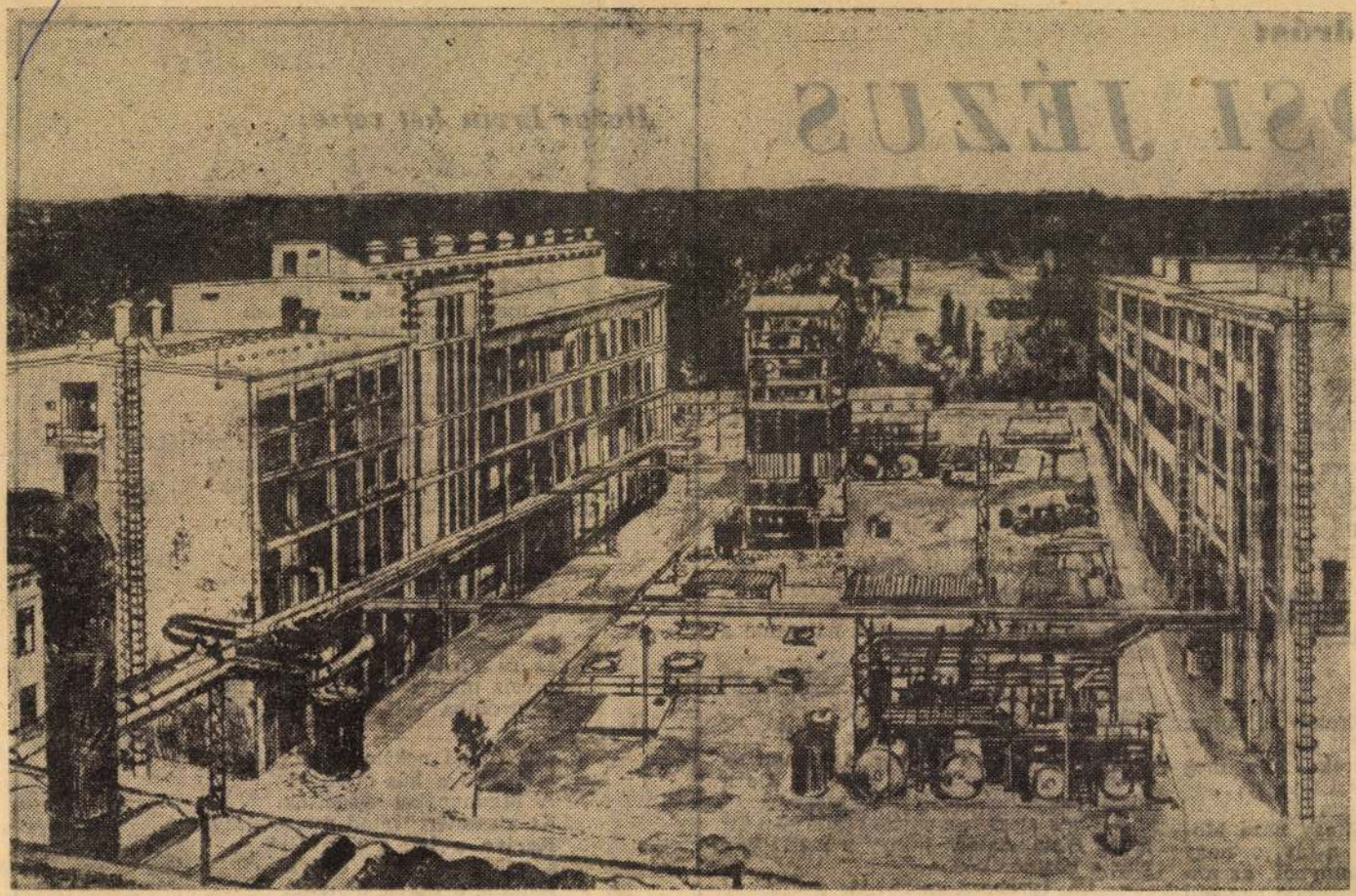

MÓRÉ MIHÁLY : BIOGAL GYÓGYSZERGYÁR (RÉZKARC)

ndrás:

OSI JÉZUS

asszony méri a
A sok reggeli mor-
is vidámság. Talán
osnál a féldeci.
mert elkésel!
elfogja a szomo-
l tolul fel. Muszáj

alapács. Az utolsó
ida holnap elindul
hova mennie...
meg Anikónak. Ő
z első emeleten...
y Pista áll mellet-
int, húzódjanak

nér dumált vala-
se hallotta egész
szony?

szófukar fajtádba,
? Jól van az asz-
yerek... Te meg
raszt fejedet...
Pista...
? Megy haza Mo-
ák a fát... nagy
Mennyből az an-
ek otthon egyedül
al... A Mari meg
kóval.
n a lányom meg-

4.

A délelőtt semmi eredményt sem hozott. Pedig végső nekikeseredésében néhány lakásba is becsengetett találomra. Hátha itt! Itt hátha adnak? A kórházban délután kettőtől van látogatás... A fenébe! Igyekezni kell, mert még elkésik. Hóna alá csapta a kis csomagot. Narancs, keksz... és a csomag alján az a parányi aranyóra, amit olyan régóta néztek már Marival. Egy kis csokoládét is becsempész, bár mondták, az székrekedést okoz.

— Elkésel, te magyar atya!

A fenéből került már megint elő ez az Elemér?

— Csak nem szülni jöttél te is? — csikordul erőszakolt mosolyra, de mire válasz jönne, ott vannak a többiek is. Pista és Béla is. Itt vannak hát mind a hárman.

— Te mit keresel itt? — bámul rá Pistára. Letagadtad az asszonynak, hogy máma nincs meló?

Mi az istent bazsalyognak ezek hárman? Merthogy a Elemér vigyorog, az rendben. Az mindig ezt csinálja. De a Pista meg a Béla nem mai srácok.

— Csak siess az asszonyért! — üti hátba Pista. Aztán irány a taxi! Vár már a házinénikéd.

— Na, igyekezz, mert jár a taxióra! — tuszkolja Elemér röhögve az ajtó felé.

Havas Ervin két verse:

TETOVÁLTAK

Mit mond nekem a tengerész, dús
szőrök között a baltj csáklya,
a mellbimbó, női szemérem
a hús színére tetoválva?
Ezen Texas Joe, azon ott
szétnyitott combok, lenge ábra:
kokott, amozon, meztelenség,
pisztoly és kés a szívbe mártva.
Mit mond nekem a tengerész,
a nyíl, a colt, megannyi lárva
arcból kicsapó gyáva szándék
bőrön feszülő hieroglifája?

Őt nézzétek, a másikat,
a Vénusz-arcú tetováltat,
ki a bakóval furcsa frigyben
szűzként maradt meg a halálnak
Őt nézzétek: századunk szentje,
az új Madonna, kinek testét
precíz mesterek, mint a barmot
lajstromba vették, bélyegezték.

Mit mond nekem a tengerész,
melleken a hús orgiája?
A Madonnákat elégették.
Ki visszatért: mind meggyalázva.
Karján a jel: a tetovált,
s mikor nyújtaná ölelésre,
felizzik a derék hóhérok
halál utáni cselvetése.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály

1966
EGYETEMI ÉLET

1021

Móré Mihály festőművész és grafikus kiállítása decem ber 9-én nyílt meg az ATF új előadó termének előcsarnokában. A kiállítás december 17-ig tart nyitva

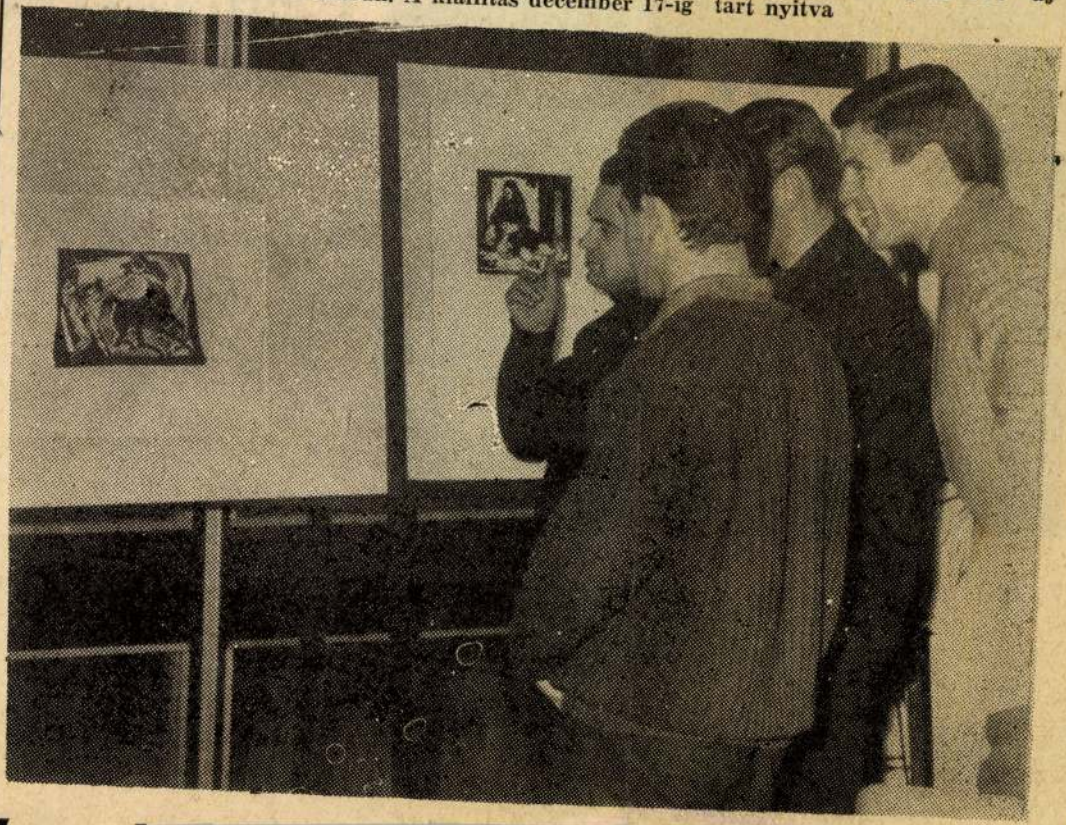

EGYETEMI ÉLET

Miklós bácsi

Gyógyszerszagú kórház. Hordágyak a folyosón... Bekötöttlábú gyerekek... Fáradt öregemberek... Agyrázkódás... Belső zúzódások...

Baleseti osztály, 121. szoba. Az ajtó nyitva. Itt fekszik

Elmondta: dr. Durkó

— Kéttagú SZOT-delegációban vettem részt október 5—10 között az UNESCO nemzetközi tanácskozásán, amelyet a Csehszlovák Szakszervezetek Szövetsége rendezett Prágában. A meglehetősen hosszú nevű tanácskozáson — Audio-vizuális tömegközlési eszközök felnőttnevelésben való felhasználásának tudományos kutatása — a világ minden részéből összegyűlt mintegy 150 küldött a nemzetközi méretű, jól koordinált kutatások és a valóban reális, tudományos igényű hatáselemzések lehetőségéről tárgyalt, sikerrel. Referátumomra — Adalékok az audio-vizuális eszközök felnőttnevelésben való felhasználása művelődési értékeihez — négyen is reflektáltak, a konferencia záróközleményébe több gondolatunk is bekerült, sikerült jelentős mennyiségű szakirodalomra szert tennünk, sőt, a csehszlovák szakemberekkel közös kutatás megindítását készítettük elő.

Október 11-én vonatom

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDU-BIHARMEGYEI
NÉPUJSÁG

Móré Mihály

1021

DON QUIJOTE (Móré Mihály metszete)

vebben írt a Babits-emlékkönyvben. A társaság működésének hamarosan vége szakadt, mert tagjai — több mint a fele tanár — többnyire vidékre költöztek; egyetemi barátságuk emlékét levelezésük híven őrzi. E társaság tagjai közül az egyetemi években először — valószínűleg — Oláh Gábor és György Oszkár lépett föl megjelent versekkel és fordításokkal; a többiek csakhamar követték őket. György Oszkár első versei a régi Magyar Szemlében (később a többiekéi is), a Pesti Naplóban, helyesebben a Budapesti Naplóban, a Napban, a Független Magyarországban (talán 1902-től) jelentek meg."

KOSZTOLÁNYI-

A Tűz, mint látjuk
írók szokásos kérész
lalkozása volt, így a
vezhető nyilvánosság
versfordítás sem telj
eredeti műnek. Babit
ját versének megj
Kosztolányi 1906. június 24-en kelt leveléből értesülünk: „... Én, édesem, Pesten ragadtam. Ady Endre helyére, ki Párizsba ment, a Budapesti Naplóhoz szerződtem belmunkatársul. Szépirodalmi cikkeket, verseket, tárcacikkeket írok bele s versrovat vezetője vagyok. Mint ilyen írok most önnek Kabos Edének (a szerkesztőnek) beszéltem az ön bá-

A Fővárosi Villamosvasút felvételre keres

PÁLYAJAVITÓ-FELÉPITMÉNYES MUNKÁSOKAT.

Munkafeltételek: rendszeres nappali — esetenként — éjszakai munka, 8 órás napi munkaidővel. Kereseti lehetőség: az előírt teljesítmény elérése esetén kb. 1700 Ft, melyhez a téli hónapokban 700—800 Ft munkásszálláson eltöltött készenléti díj számítható.

PÁLYATISZTITÓ - TAKARITÓ MUNKÁSOKAT, MUNKÁSNŐKET.

Munkafeltételek: rendszeres nappali — esetenként — éjszakai munka 8 órás napi munkaidővel. Kereseti lehetőség: az előírt munkateljesítmény beállása és megfelelő munkavégzés esetén 1300 Ft, melyhez a téli hónapokban 500—600 Ft munkásszálláson eltöltött készenléti díj számítható.

JUTTATÁSOK:

téli, nyári egyenruha, téli köpeny, bakancs, vattás öltöny, esőköpeny, gumicsizma. **Munkásszállás, főzési lehetőséggel havi 75—100 Ft térítés ellenében. Napi egyszeri üzemi étkeztetés térítés ellenében. Díjmentes villamos autóbusz és BHÉV utazási igazolvány a dolgozóknak és családtagjainak. Felvétel esetén útiköltség térítés**

JELENTKEZÉS:

a Fővárosi Villamosvasút központjában, Budapest, VII. ker., Akácfa u. 15.

zenével, ami önálló életre is képesnek bizonyult. A darab majdnem valamennyi dalbetéte slágerré vált. Nálunk tehát már a zene is hozzájárult a sikerhez, aminek bizonyítéka az is, hogy a zenés vígjátékot a fővárosi József Attila Színház után több vidéki színház is műsorára tűzte. Elgondolkoztató ez a siker, hiszen drámairói rutinmunkáról, középszerű bulvár darabról van szó, ami egyetlen, kiagyalt vígjátéki szituáció kibontása csupán, és humora is ennek megfelelően öröklött, „belterjes", öncélú humor.

A cselekmény — jól érzékelhetően — egymás után „akasztott" részekből áll, és recsegnek-ropognak az eresztékek, ahol az egyes cselekményrészek összekapcsolódnak. Amikor egy-egy színpadi helyzet kifullad, holtpontra jut, akkor a szerző mindig beiktat egy — a cselekmény szempontjából teljesen indiferens — személyt, aki a kellő pillanatban valamilyen átlátszó ürüggyel bejön, a színpadon tartózkodókat és a nézőtéren ülőket tájékoztatja a színpadon kívüli helyzetről, új lehetőségét teremtve ezáltal a színpadi cselekmény folytatásának, lendületet adva a cselekménynek az újabb kifulladásig. Több ilyen nekirugaszkodás után érünk el a darab végéhez, amikor semmiféle váratlan meglepetés nem éri a nézőt, mert be-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDU-BIHARMEGYEI
NÉPUJSÁG
Móré Mihály
1966 DEC 25.

1021

Móré Mihály: GYÍKFOGÓ (linómetszet)

A SZEGÉNY KIS GYERMEK KARÁCSONYI PANASZAI

Írta: Kosztolányi Dezső

I.

Ez az az alkalom, mikor nekem is lámpalázam van. Egyébként nem szerepelek. Ott felejtenek a sötét sarokban, gondjaim közepette, bánatom kibogozhatatlan hínárjában, maszatos arcomon piszkos, forró könnyeimmel, a duzzogástól dagadt orral.

II.

Ilyenkor kimosdatnak, megcsutakolnak, tisztára vakarnak mint a halat s bevezetnek a szalonba. A színpadra ráncigálnak. Most tartják a bemutatómat.

III.

Reám fordítják a fényszórót, a karácsonyfa évi reflektorát s az arany- és ezüsteső, a csillagok, színes üvegek, szobarakéták, tükrök fényében állok.

IV.

Kivételesen első helyen emlegetnek a jelenvoltak névsorában. „Ott volt a kisgyermek . . . " Utánam következnek a többiek, a

XII.

Mit óhajtok? Várjatok, hadd gondolkozom. Nem olyant, mint tavaly, hanem másmilyent. Olyan gömbölyűt, amit ki is lehet nyitni é be is lehet csukni, olyan sárgát, olyan kereket ami muzsikál is, olyan furcsát, görbét, nen szabályost, de azért mégis egyenest, ami ma gától megy, süstörög, robban, tündököl, ezen kívül föl lehet kapcsolni a fülemre is.

XIII.

Ne szóljatok közbe, mert mingyárt sírvafakadok, bömbölök, toporzékolok. Úgyse találhatjátok ki. Hagyjatok beszélni, beszélni.

XIV.

Olyat akarok, amit még senki sem látott, am érdekes és borzasztó, ami csodálatos. Olyan akarok, ami nincs.

XV.

Csodát nekem, a csodát, ide a kezembe. Más nem kell.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDU-BIHARMEGYEI
NÉPUJSÁG
1967 JAN 1

Móré Mihály

sorozatun

1021

Békében boldog újévet! (Móré Mihály metszete

zettek, a szurkolók p
koltak. (Városszerte
ten és a járdán egy
játékosok érezték, h

egy új távlati tervet készítünl
erre is. Hogy véletlenül valak
az ésszerűség vádjával ne il
lessen, a városrendezésbe
igyekszünk mindig a lehet
legrövidebb távlatokat meg
szabni. Ennek ellenére mégi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ALFÖLD
1966 DEC

1021

Móré Mihály: December

Szentiványi Lajos rajza

ALFÖLD

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT

1966-12

PAPP LAJOS

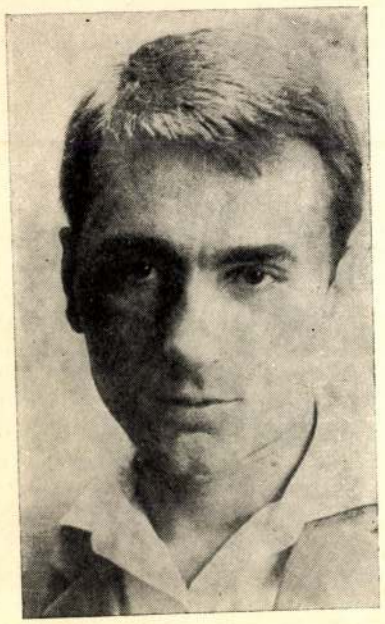

Önarcképszerű [illegible] „Szeretnék csö[illegible] megma-radni. /Hites könyvirók föl sem jegyzik tán igazságomat./ De lépteim rendje egyenes. Szeretek hinni, jót akarni." Szerény, tartózkodó, mégis magabiztos a hangja. Nem kedveli a „nyilvános önmutogatást, az ágáló pózokat, a sznob ízlésre kacsintó lírai szenvelgést." Egyszerű, a hétköznapok kisvilágát vállaló, de a társadalmi tudat áramlásaira, a korproblémákra is tudatosan figyelő költői magatartás az övé. Idézett versébe ars poéticát is besző: „Hitvalló énekeinkkel új munkadalok regőseiként / ott vagyunk-leszünk minden formáló felbuzdulásnál." A „szavak élő társadalmát" építi; a realitások, a természeti-társadalmi valóság anyagszerű közvetlenségében mozog ez a költészet. Ismeri a magány, a zaklatottság, a félelem rianásait, de szemlélete alapjában véve kiegyensúlyozott, sőt optimisztikus. Valami „hitből-fényből szőtt valót" keres. Hajnala a madarak megszólalásával kezdődik, nála a munka „kivirul", „összetart", és észreveszi a pillanatot, melyben énekelni kezd az ember. Őt is megkísérti az „elpusztul a világ" víziója, de a reménység, a hit nem hagyja el: „Fegyverek ős-robajából tisztán kel ki a béke." És „Új század nemesíti az emberi fajt s a jövendő / őszintébb, kezesebb lesz örvényes jelenünknél."

Hódmezővásárhelyen született 1936-ban. 1958-ban szerzett tanári diplomát a szegedi egyetemen, azóta újságíró. Évek óta a szegedi felsőoktatási intézmények lapjának, a Szegedi Egyetemnek a főszerkesztője. Rendszeresen publikál, bármely irodalmi folyóiratunkban és számos antológiában találkozhatunk verseivel. 1960-ban jelent meg első verses könyve, amit azóta két újabb követett, most készíti negyedik kötetét. Az *Áramlások* címűt SZOT művészeti díjjal tüntették ki. Időközben az irodalmi közéletben is vállalt szerepet: a helyi írócsoport titkára volt. Egyik kritikusa „szerencsés" költőnek mondta. Annyi mindenképpen igaz ebből, hogy jó időben lépett pályára, kibontakozását nem fenyegették különös veszedelmek, nyomdafestékből is elég jutott neki. A kritika mondhatni első lépéseitől kezdve számon tartja, és ha olykor szigorú is hozzá, tehetségének rangját egybehangzóan méltányolja.

Papp Lajos elkötelezett költő, de bármiféle prófétai buzgalom nélkül. Mint költői világa, a költészetről vallott felfogása is józanul realista. Saját hangja keresésében természetesen neki is voltak kitérői, de nem eredetieskedik, nem különcködik. Az ironikus hangvétel sem idegen tőle, ám ítéleteiben semmi extremitás, mondhatni kollektív gondolkodást szólaltat meg. Olykor úgy látszik: sok még a szava. Nem mindig találja meg a jelentések nagy holdudvarát bevilágító metaforákat, szimbólumokat. Mondanivalóját gyakran csak epikusan tág ívelésű kompozícióban, a fegyelmezetten sorjázó versmondatok rendjével képes kifejezni. Néha laza is ez a versbeszéd. Nem az érzelmek, indulatok elsodró áradása viszi, inkább valaminő belső, intellektuális eredetű közlési-fogalmazási kényszer. Tudatos és kulturált verselő, biztosan bánik a formával, birtokában van az öröklött eszközöknek és módoknak, így folytatja a maga kísérleteit, költői hódítását. Képi világa a természetből, a falusi és városi élet elemeiből építkezik; kötőanyaga az otthonosság, a helyére találó ember bensősége. De az igazi költői kép nem csupán darab, részlet, mozaik kocka a világból. Több annál: *a világ ablaka.* Már sokszor Papp Lajosnál is.

(j. b.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály

Hajdubiharmegyei Népujság

1965 JUL 14

1021

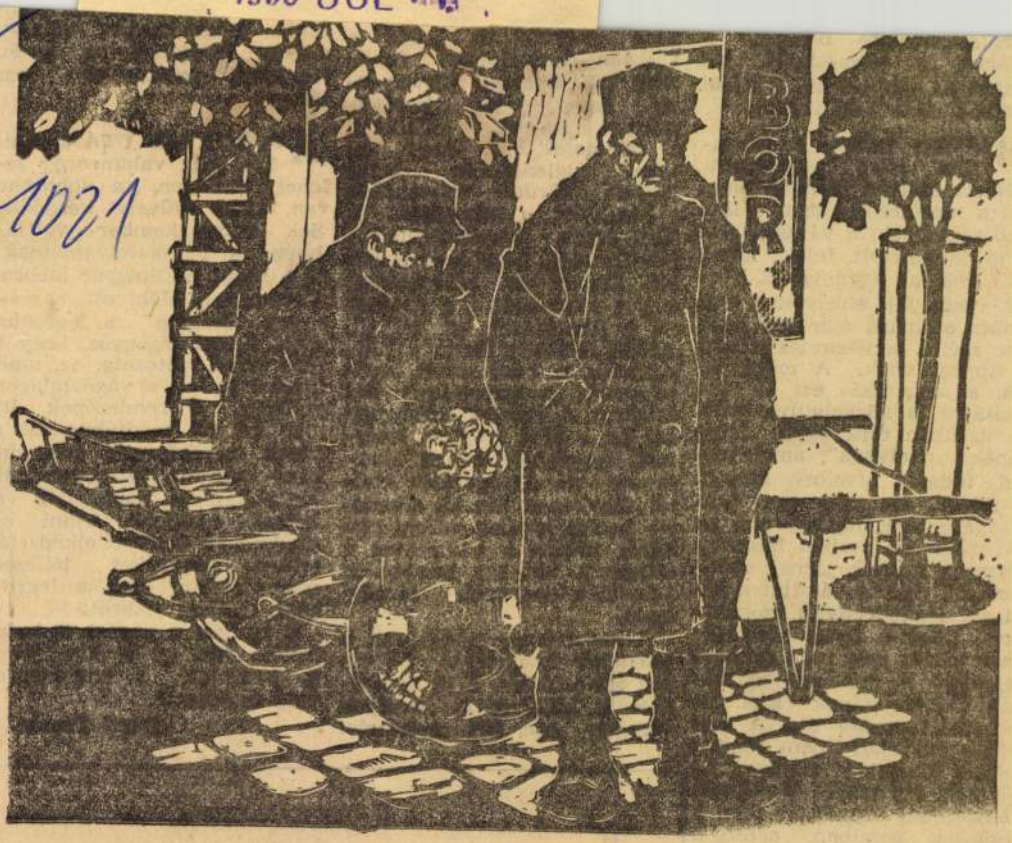

HORDÁROK (Móré Mihály linómetszete)

kezdte „részeire bontani" a világot, a természetet, sőt magát az embert is. Újításai furcsák, ijesztőek voltak.

BALÁZS BÉLA, a némafilm jeles esztétikusa megírta, milyen pánikot okoztak a mozinézők között a legelső részképek, a vásznon feltűnő kinagyított fejek, lábak és karok, az úgynevezett snittek (vágások), amelyek a mai ember számára már említésre sem méltó, természetes elemei a filmnyelvnek. A megismerés, a megszokás ezt az újdonságot is közkeletűvé tette. Ez azonban csak egyik eleme ennek a „nyelvnek", amely terjed, tudatos híveinek számát is növeli, ám még ma sem eléggé ismert. Jogos persze az ellenvetés is: csupán Magyarországon milliók járnak rendszeresen moziba, a film a tömegek legkedveltebb szórakozása. Lehet-e ilyen körülmények között meg nem értésről beszélni? A művészi alkotások befogadásának azonban többféle fokozata van. A mozijáró milliókat nem tekinthetjük filmértés szempontjából sem egynemű tömegnek. Rétegeződés figyelhető meg a közönség soraiban, aszerint, hogy ki, hogyan, mennyire ismeri a filmművészet kifejezési eszközeit.

Ezeknek az eszközöknek

gítás
vásznon
ciója va
het a
milyen
a felvét
egyes
milyen
a beállít
film egy
tulajdons... hogy erre is képes. Éppen ez különbözteti meg a színháztól, s a rendező ezt a lehetőséget is sokféle módon felhasználhatja a jobb kifejezés, a néző minél erőteljesebb „szuggerálása" érdekében. A legegyszerűbb példa: ha a hőst erősnek, nagynak, legyőzhetetlennek akarja mutatni, az operatőr alulról fényképez. Ha az ellentétes hatást kívánja elérni, felülről közelít a kamerával a színészre, aki így kisebbnek, jelentéktelenebbnek látszik majd.

A kamerának módja van a jelenetek hangsúlyos részeinek kiemelésére. Erre szolgálnak a közelképek, amelyek egy-egy arc, sőt arcrészlet

... tech-
... választ,
... egyéb
... vesz

... , ami-
... nyi je-
... bozban
... zdődik.
... vallja,
hogy a munkafolyamatnak ez a része, a filmgyár laboratóriumában előhívott nyersanyag „vágása" a legfontosabb. Annyi bizonyos, hogy a film végső változata, az, amit a néző is lát, a vágószalagon születik. A rendezőnek itt még mindig módjában áll a képek sorrendjének, gyorsabb vagy lassított váltakozásának kialakításával módosítani a hatást, közelebb vinni az eredményt eredeti elképzeléseihez, amelyeket teljesen megvalósítani csak a legritkább esetben sikerül.

S amikor a vágást is befejezték: kész az új film, jöhet a bemutató, a közönséggel való találkozás.

Dersi Tamás

Rabelais japánul

1021

Kofa: Móré Mihály linóleummetszete

Mi a szocializmus meg[illegible]
nak történelmi jelentősége?

A válasz: a szocializmus valóra váltása a kultúra és művészet példátlan virágzásának feltételeit teremti meg, mert:

— véget vet annak a társadalmi formának, amely áruvá változtatta a művészi értéket,

— lehetővé teszi, hogy a művész ne ellentmondásban, hanem ellenkezőleg: harmóniában éljen a környező világgal,

— a szükséges eszközök rendelke-

a valóság [illegible] ag re-
konstruálá [illegible] alapján
A kibernetik[illegible]nez hasonlít
amely a természet ekvivalense, de
amelynek szerkezete tökéletesen fel-
fogható emberi értelemmel, működé-
se pedig közvetlenül befolyásolható
mert ez a modell — emberi alkotás
A művészet végső soron a kultúra
produktuma, jellegzetes vonása pe-
dig — és ezt Garaudy kiemeli — a
„ember jelenléte".

Az adott és a konstruált természe

Szép a tenger s szép, ha különszíved
milliók hullámáramán lebeg:
sóvár enyémtől tudom, milyen: szép itt
állni s elszállni a végtelenségig.
De fönt, magában, fenyvesek közt, a kis nép
tengerszem sors is, tudom, milyen szép.
(Illyés Gyula)

Baráth Lajos:

Po

Reggelente

nyugodtabban viselkedik a tenger. Egyetlen fehér „nyulat" sem láttunk és a víz hihetetlen kékségben elnyúlt a végtelenben. Távol arra, amerre szobám erkélye nézett, már a bakui olajkutakat sejted — persze, csak képzeled, hisz a távolságon megtörik, elfárad a tekintet.

Pedig talán egyetlen tengert sem kutatott olyan kitartóan szempárok milliói (az évezredek során), mint éppen a Pontusz Eukszinos-t, a Vendégfogadó Tenger-t, ahogyan a Fekete-tengert az ógörögök nevezték.

Este viszont a lenyugvó nap megtáncoltatja sugarait a tornyosuló hullámokon s úgy hiszed: előtted az Alföld, — fehér nyulak és fáradt aranyszínű mürzebokrok futkározását látod. De itt a hazára gondolás

kossága mintegy nyolcmillió. Ter
letének 42 százaléka hegyvidék.
Balkán keresztbe metszi az országo
és a Plovdiv-i mezőkön rohanó k
csiból már látni a Rodophi hegys
get, ahol Orfeusz és Spartakusz szü
letett, és még azon túl is hegysége
a Pirin és a Rila — de ezekről ma
később...

A vendéglátóim úgy mondják:
magyar és a bolgár nép szomszédo
voltak egykor Ázsiában, csak ő
előbb indultak útnak, még a VI
században. Ahol letelepedtek, ott v
laha az ógörög majd római kultú
virágzott. S ma rokonaink megb
csülik földjük egykori lakóinak ku
túráját — a régi templomokat re
taurálják, pénzérmüket múzeumo
ban őrzik, írásaikat megfejtik.

Nem csupán ezért, de sok másé
is büszkék lehetünk egykori rok
nainkra, szomszédainkra. A félhón
pos utazás erről győzött meg. S

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

chóré Mihály
NAPJAINK

1965 AUG - 1.

6/0

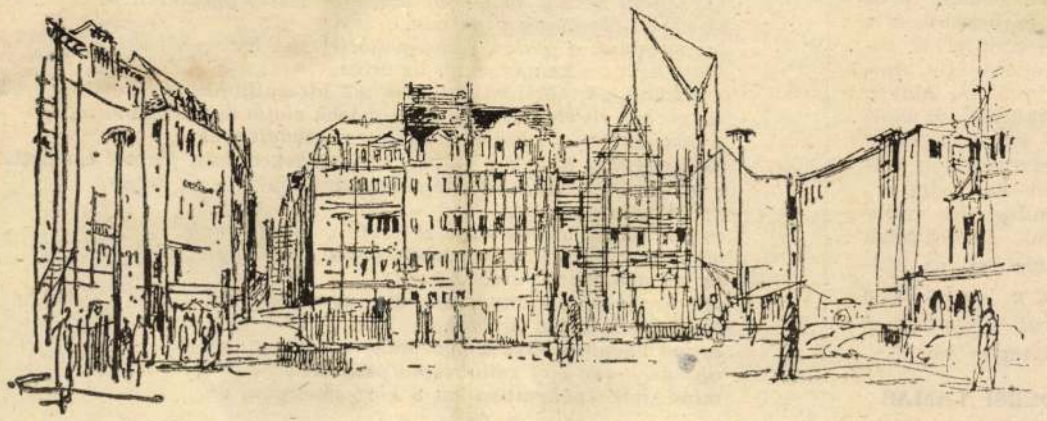

Seres János rajza

6

ndolok. Hanem arra
zetét és értelmezését
ma — gondjaival, tö-
r tevékenységét fel-
bbá teszi. A lényeg
nem kultúra és élet-
kettő szoros egysége
hely eszméinktől, cél-
idegen. Ez pedig ar-
, a művelődés prob-
artalmi kritériumok
nem akármilyen kul-
enységre sarkalló, a
kultúrát kívánunk a
összhangba hozni.

DERSI TAMÁS

te meg a parton összegyűlt tömegnek
De semmi kétség: nem jöhetünk má
az egyén álmainak vége van,
szaporodunk a földön és megvalósít
Mert kevés a kenyér, mint az öröm,
s nekünk, álombeli hajósoknak kell
Az ember éli életét ... de mi a máso
a nők, akiket szeretünk, többé nem
többgyerekes anyák a múzsák, papr
s mi fűszeres vacsorák szagában álmodjuk meg a világ
paprikáskrumpliját,
mindenkinek adunk kanalat hozzá és a gyerekek
gömbölyű hassal hancuroznak majd mindenfelé,
és jut nekünk is estebéd után
egy jó marék dohány, szelíd szó, nyugodt álom ...
Nem áradozom a jövőről,
sokan vagyunk erre a hozományra,
de várok rég egy emberséges osztozást,
mindegyik énekemben ezt a kort sóvárgom én.

Móré Mihály: **KÖSZÖRŰS** (Linometszet)

annyit hangoztatott valóságos célját nem szolgálja.

Az üzemi-, műszakiismeretterjesztés legfőbb feladata, hogy a szakmai részletismereteken túlmenően műszaki szemléletet, valóságos népgazdasági látásmódot adjon a dolgozóknak. Szorosan kell, hogy kapcsolódjon a műszaki fejlesztés problémáihoz országos és üzemi szinten. Fel kell tárnia az összefüggést az esztergapadon vagy a vegyi reaktor mellett dolgozó konkrét munkája és a többi üzemi vagy más vállalati munkafolyamat között.

Nem olyan előadássorozatokra van tehát szükség, ahol (mint az a kohó- és gépipari munkásakadémiák tématervében szerepelt) az *Egyfázisú, 50- u és 25 KV-os szilicium egyenirányítós villamosmozdonyok általános felépítése és főbb részegységeinek ismerte-*

zet ismeretterjesztési feladatát a vállalati oktatási bizottság tagja legyen, és az oktatási bizottság közösen vitassa meg az üzemi ismeretterjesztés és ezenbelül a műszakiismeretterjesztés problémáit.

Tapasztalataink szerint ahol ez így történt, például 1962-ben a Magyar Gördülőcsapágy Művekben, az eredmény (egy igen jól szervezett, többtagozatos, kitűnően sikerült munkásakadémia) nem is maradt el.

Most, amikor az 1963—1964-es oktatási év szervezéséhez kezdünk, különösen fontos, hogy az üzemekben a szervezés és beiskolázás során a modern, a műszaki szemléletet nyújtó ismeretterjesztési munkát feladatának és céljának megfelelően kezeljék.

Dr. Nyíri László,
a TIT műszaki szakosztályának elnöke

Szeptember 10-én, kedden délután 5 órakor a megyei tanács III. emeleti nagytermében.

3 éves pedagógus tagozat: Szeptember 13-án, pénteken délután 5 órakor az esti egyetem székházában (Debrecen, Vörös Hadsereg útja 26/A., I. emelet).

Kétéves szakosító tagozatok: Nemzetközi munkásmozgalom: Szeptember 13-án, pénteken délután 5 órakor az esti egyetem székházában.

Politikai gazdaságtan: 16-án, hétfőn délután 5 órakor az esti egyetem székházában.

Filozófia: 16-án, hétfőn délután 5 órakor az esti egyetem székházában.

Üzemgazdaságtan: 16-án, hétfőn délután 5 órakor a fegyveres erők klubjában (Debrecen, Vörös Hadsereg útja 24. sz.).

---

ben elkészülnek az épületek". Máskor meg a rádióban labdarúgó mérkőzést közvetítenek, s hallom, hogy „a szélső beadására *időben* érkező középcsatár védhetetlen bombát ragaszt a bal alsó sarokba".

Sérti a fülemet ez az *időben*. Kedvem lenne kajánul hozzátenni: no és *térben!*, hiszen tudjuk, hogy minden mozgás *időben* és *térben* zajlik. A fent idézett kifejezésekben nem az *időben*, hanem az *idejében* szó lenne helyénvaló. Egy Napló-cikk szövegében már helyesen ezt találjuk: „*idejében*, az igényeknek megfelelően készüljenek el a létesítmények".

Miért kezd vajon ingadozni a nyelvhasználat, miért cserélik fel a hagyományos *idejében* formát az *időben*-nel? Az *idejében* azt fejezi ki: *a maga idejében*, akkor, mikor eljön

---

Levelet kaptam egy olvasónktól, aki takarékossági javaslatot terjesztett elő. Kifejti levelében, hogy milyen sok időt tudnánk megtakarítani többek között a telefon helyes használatával. Amikor ugyanis az ördöngős készülék csörögni kezd, az ember automatikusan felemeli és bejelenti, hogy „Halló", esetleg azt, hogy „Tessék. Javasolja, egyenesen a nevét mondja a telefonáló.

lentő szóval bemutatkozni. Nemegyszer magam is voltam részese olyan beszélgetésnek, hogy elhangzott egy hideg Halló, majd vagy én ujjongtam fel a vonal másik oldalán levő megismerésekor, vagy ő. (De lehetett volna ez fordítva is.) Nem szeretek idegen embereknek bemutatgatom, csak egyelőre a módszert nem látom, a hogyant; azt, hogy mit kellene mégis csinálni, hogy nyugdíj utánra megtakarítsak vagy harminc esztendőt.

Végigpróbáltam pedig mindent. Kiszámítottam, hogy ha reggel később ugrom ki az ágyból, időt takarí-

vasok, teszek-veszek. Ez így megy mindennap. Hát mire érdemes takarékoskodni? Az olvasás előnyére érdemes volna, de hát a munkaidőt nem én szabom meg, ott nem olvashatok a hivatali asztal mellett. Az olvasás rovására pedig szabad időmben nem érdemes takarékoskod-

tessékek bejelentésével eltöltünk, nem jelent túlságosan sokat, de hát ez is idő.

Én mégis úgy gondolom, helyesebb volna valahol máshol keresni a munkaidő kihasználásának jobb módját. Például hétfőn a meccsértékelést, szombaton az esélyek vizsgálatát érdemes lenne munkaidő utánra halasztani. A büfében is kevesebb idő alatt el lehet fogyasztani a feketét. Azt is

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály
HAJDU-BIHARMEGYEI
NÉPUJSÁG

1966 JUN 1 2

1021

Móré Mihály grafikai kiállítása

Két év után jelentkezik ismét gyűjteményes kiállítással Móré Mihály debreceni festőművész. Ebből az alkalomból kerestük fel a művészt otthonában, hogy választ kapjunk néhány művészetével kapcsolatos kérdésre.

— Mit tartalmaz a kiállítás anyaga?

— Legutolsó gyűjteményes kiállításomon főleg olajfestmények szerepeltek, grafika alig. A mostani kiállítás az elmúlt két év grafikai termését foglalja magába. A kiállítás egyben grafikai tevékenységem egyik szakaszának lezárása is, mind téma, mind technikai megoldás szempontjából.

— Milyen témák megfogalmazására törekszik?

— Emberekkel és emberi problémákkal foglalkozom elsősorban. A debreceni utca, az emberek érdekelnek. Ebben a városban születtem, és ide jöttem vissza. Láttam a múltat és látom a jelent. Ahol lakom, a Bláháné utcán, évekkel ezelőtt még gyümölcsöskert, csizmadiaszín, és vendéglő volt, ma tanítóképző intézet és emeletes házak emelkednek. Ahogy változik a város képe, úgy változnak az emberek is. Foglalkozások tűnnek el, s velük együtt tűnnek el embertípusok. Mint művész erről a változásról szeretnék szólni belső kívánalomból.

— Melyik kifejezési forma áll legközelebb művészetéhez?

— A képzőművészet különböző ágait — kivétel a szobrászat — szívesen, s főiskolás kortól kezdve tudatosan művelem. Foglalkozom reklám grafikával, illusztrációval, táblafestéssel, rézkarccal, fa- és linómetszettel. Festenék falat is, de erre a városban egyelőre nincsen alkalom.

Ezúttal Móré Mihály grafikai anyagát tekintheti meg a debreceni közönség a Művész-klubban. A kiállítást június 13-án délután fél hat órakor nyitják meg.

P. G.

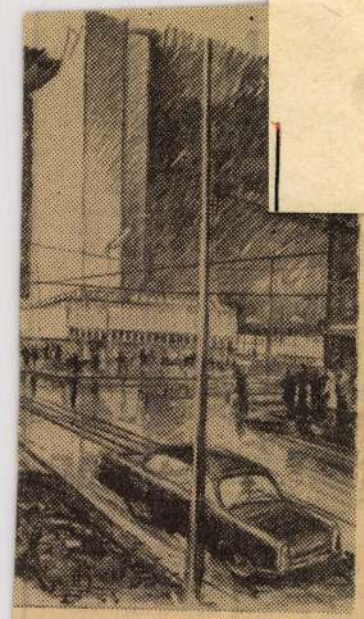

nyugati része. Előtérben a két-villamosvágánnyal, háttérben áró magas lakóház

nyomsávon halad a jármű-forgalom, itt is van leálló sáv. Az Arany János utca sarkától tölcsérszerűen kiszélesedő parkosított sétány vezet a Kossuth téri parkba.

Az úttest két oldalán ismét és ismét új házak bukkanak fel: beépülnek az alacsonyabb házak okozta foghíjak. Sőt — az előrelátó tervezők jóvoltából

folytatódnak a parkok, a fasorok. Igen kérem, fasorok. Hogyan? Mintha fejlettebbek lennének ezek a fák ahhoz képest, hogy 1968-ban ültették ide őket? Pedig akkor ültették ide ezeket a hársfákat — csakhogy akkor már 8—10 évesek voltak. Előre nevelték mindet, úgy telepítették át ide tövestől, földestől. De a parkokban régi „ismerősök" is vannak: például a MÁV Igazgatóság előtti díszbokor, a Kossuth téri park nyugati oldalán levő fák helyükön

A Kossuth-szobor

A Kossuth téri parkban helyén maradt a Kossuth szobor. Előtte és két oldalán fűvel és díszkövekkel kirakott park díszlik, sétányokkal s — mint a Vörös Hadsereg útja más parkrészein — sok-sok kényelmes paddal. A Hatvan utcai villamos végállomását nem helyezték vissza a térre. Esztétikailag sem lett volna helyes, a forgalmat is akadályozta volna. A végállomás a Hatvan utca elején épült új árkádos emeletes ház előtt. S

Móré Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdú-Bihar megyei Napló

1966 JUN 28

1021

Móré Mihály Zrínyi-sorozatából

Fejem fennálltáig leszek én véletek,
Esküszöm seregek élő Istenének!
Kívánom, hogy ti is így cselekedjetek,
Éles szablyát kézben tartván esküdjetek!

orro ünnepiesben reszesítette a kórusokat, több esetben ismétlést is követelt. Igazi dalostalálkozó élményben volt része mind a hallgatóságnak, mind a dalosoknak.

Június 19-én a dalostalálkozó más jelleget öltött. Ezen a napon zajlott le az országos minősítés. 15 énekkar állt zsüri elé, hogy elnyerje az országos fokozatok — címek — egyikét (aranykoszorú diplomával, aranykoszorú, ezüstkoszorú diplomával, ezüstkoszorú és bronzkoszorú).

ŐSÍTÉS

dányi Fmsz kórusa (karvezető Gáll Mihályné), a Derecskei Liszt Ferenc Kórus (karvezető Haller István) és a Sárrétudvari Fmsz Kórusa (karvezető Kalmár Emőke).

Bronzkoszorúsok lettek: a Csengeri Fmsz kórusa (karvezető Hubai Barna) a Kisvárdai Pedagógus Kórus (karvezető Vass János) és a Hajdúszoboszlói Városi Pedagógus Kórus (karvezető Török Zoltán).

A többi öt énekkar a zsűri elismerésében részesült, de minősítő fokozatot nem állapítottak meg részükre.

Ilyen népes mezőnyben (ig rendezett minősítő dalostalálkozókon) általában na-

JÓ VÉLEMÉNY A H

Sok jó vélemény (ez volt többségben) hangzott el megyénk kórusairól. A Kossuth Lajos Tudományegyetem énekkara most szerepelt először országos minősítésen, de méltón kapta a legmagasabb elismerést a szereplők között.

A Hajdúszováti Fmsz Kodály Kórusa évek óta nem volt ilyen jó mint most. Ezt a minősítéstől függetlenül is meg kell mondanom, mert többször vita tárgya, hogy a parasztkórusok képesek-e színvonalukat bizonyos szinten túl fokozni.

Külön említést érdemel a debreceni GÖCS-kórus, amely az 1964-es minősítésen bronzkoszorús volt, s most két fokozattal javított. Ugyanezt tette a Püspökladányi Fmsz kórusa is, amely 1964-ben be sem jutott az országos minősítésre, s most ezüstkoszorús lett. Javítottak a derecskeiek is. 1964-ben bronzkoszorúsok voltak, most ezüstkoszorút nyertek el. Izgultunk a sárrétudvariakért is. Fiatal karnagya a múlt év végétől vezeti ezt a nagy múltú énekkart, amely 1964-ben ezüstkoszorút

[illegible] miatt — különösen két műnél — erős intonációs hibák jelentkeztek. Elhangzott olyan észrevétel is, hogy a választott művek egyike-másika alkalmat is adott arra, hogy egy minősítőversenyen ilyen hiba előfordulhatott. Gondolom, hogy a kórus korábbi szereplésein tapasztaltak miatt a karnagy biztosra vette a dolgot.

A dalostalálkozó két napjának megrendezéséről csak a dicséret hangján szólhatunk. Más nagy rendezvények is igénybe vették a rendezőket, mégis minden fennakadás nélkül, igényesen szervezték és bonyolították le a kisipari szövetkezetek és a népművelés szakemberei. A sikert nem utolsósorban biztosította a SZOT Béke Gyógyüdülő vezetősége.

Márton Gábor

Móré Mihály
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdubiharmegyei Népujság
1966 FEB 27.

1021

KÓBOR KUTYA

(Móré Mihály linómetszete)

megjelölésénél, szándékosan írtam operettlibrettót, ugyanis bármilyen előszeretettel hangsúlyozzuk is gyakran, hogy merőben új műfajról van szó, a *My Fair Lady* lényegében operett — szövegben is, muzsikában is. De korszerű operett, s ez a lényeges. Nem hasonlít a bécsi operettre, mint ahogy az is csak elemeiben emlékeztetett az operett nagy klasszikusaira, Offenbachra vagy Suppéra. Frederick Loewe, a zeneszerző elemeiben valóságos operettmuzsikát komponált, de ez a zene mégis újnak, korszerűnek tetszik — s az is —, mert szervesebben kötődik a színpadi játékhoz, mint a hagyományos operettmuzsika, nem csak úgy, hogy folytatja a muzsika a cselekményt, hanem elsősorban szellemében, ötleteiben. És ezért nagyszerű muzsika ez: olyan természetesen és könnyeden vállalja s viszi tovább Shaw szellemességét, mintha nem is másik művészeti ágról lenne szó, hanem az eredetin belül folytatná azt, amit Shaw abbahagyott.

Másodlagos dolog a muzsika szempontjából, hogy lesz-e sláger egyik-másik számából a műben. Egyébként biztos, hogy lesz. De szövegnek és zenének ilyen szellemes s a mű színvonalát nagyszerűen emelő összefonódását régen láttuk színpadon.

A librettóval — a fentiek s a szellemes dalszövegek ellenére — azonban mégsem vagyok tökéletesen kibékülve, főként a második rész miatt. Ebben ugyanis egyfajta stílusváltást érzek, a korábbi szellemes, fricskázó, élcelődő frisseséget valamiféle melankólia, érzelgősség váltja fel, és az operett-stílus egy-két eleme láthatóan is megjelenik a színen. (Pl. Fred.) Még Eliza szerepébe is belecsöpögtetett annyi érzelgősséget a libret-

könyv is
cta saját
következe-
a néző
unyt vol-
zének hi-
ondolandó
dissé me-
Kárpáthy

PYGMALION

Szlovák György festőművész „Pygmalion-sorozat"-át a My Fair Lady bemutatója alkalmából kiállították a Fővárosi Operettszínházban. — A gazdag sorozat egyik rajza

betekintsen a színház belső életébe, lássa a játék folyamatát. Azt hiszem azonban, ebben a megoldásban nem ez a leglényegesebb, hanem az, hogy *megteremtette* a játék folyamatát, a nézőnek nincs lehetősége arra, hogy pillanatra is kikapcsolódjon a mű szellemi közegéből, a stílusos, szellemes táncok biztosítják a szellemi folytonosságot, nincs függöny, a táncokkal új megoldási lehetőségekkel bővül, és a közönség számára világosabbá válik a muzsika szelle-

Zoltán jelenetek esetleges módosítása is.

Ennek ellenére a *My Fair Lady* egészében véve értékes, ötletes, nagyon friss hangulatú előadás, mondhatom azt is. Fényes Márta korábbi kísérletei most értek be igazán. S hogy a siker teljesen megérdemeltnek mondható, abban nagy szerepe van az egész együttesnek, az ötletekben oly gazdag muzsikát ötletekkel játszó zenekarnak, a fiatal karmesternek, Szabó Lászlónak, Barta Judit koreográfusnak, a sajátos feladattal nagy

ALFÖLD

IRODALMI
ÉS
MŰVELŐDÉSI
FOLYÓIRAT

1966-2

Móté Mihály
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
[illegible] Sándor u. 17.
ALFÖLD
1966 FEB

Józsa János: Don Quijote (krétarajz)

GALAMBOS LAJOS

Az a táj küldte az irodalomba, amely Váci Mihályt: Szabolcs. Indulatokat feszítő, sűrű, drámai élményekkel indult, a nehézsorsú emberek élményeivel. Azt látta maga körül: milyen erősen köti a lelkeket a múlt, mily drámai a küzdelem az újért, a lélek megújulásáért, mily göröngyös az út az újat tudatosan kereső ember számára is. Az új rend mellé állás nem végpontja, inkább nyitánya az új emberért való küzdelemnek. A külső feltételek lehetnek kedvezőek vagy kedvezőtlenek, de ha a legjobbak is, kevés, mert erős jellem, az értékrendben nem tévesztő belső iránytű is kell a harchoz, csak így születik valódi győzelem. És mennyi a bukás veszedelme! Az élet legaktuálisabb, drámai csomóját bogozza Galambos. Szemléletének középpontjában a régi és új harca áll. Ez biztosít olyan erőteljesen drámai karaktert elbeszélő művészetének is, ez teszi izgalmassá mondanivalóit. Írásait társadalmi tettnek szánja. Főleg az emberi indulatok rajzában erős, aminek egyébként gazdag hagyományai vannak a magyar regényirodalomban. Az élet cselekvő hőseit keresi, és megtalálja nemcsak az átalakuló, de az átalakító típusokat is. Hitelesen festi meg a többre hivatott, de különféle tényezők kegyetlen szorításában torzóban maradó vagy vakvágányra futó jellemeket. Rokonszenve a „megszállottaké", akiknek gondolkodását a nagy perspektívák erővonalai vonzzák, akik elpusztíthatatlan hittel végzik társadalmi érdekű feladataikat.

Galambos Lajos azok közé a „fiatal" írók közé tartozik, akik a 40-hez közelednek. Mint Váci – hogy újra felvegyük a párhuzamot –, ő is hosszas készülődés után írta meg első jelentős művét. Az ötvenes évek elejétől publikált, egy évtizeden át: elbeszéléseket, riportokat, egy ifjúsági regényt is, míg aztán a figyelem előterébe került *Gonoszkátyú* c. kisregényével (1960). Azóta szinte példátlan termékenységgel alkot, regényt, elbeszélést, filmnovellát, és újabban, ahogy lapunkban olvasható is: *drámát.*

Új művéről korai lenne véleményt mondani, előzetesként elégedjünk meg a szerző nyilatkozatával: „E témát három évvel ezelőtt fogalmaztam meg először, teljesen más műfajban s talán nem eléggé megérett szemlélettel. Az írásmű akkoriban, minthogy tárgyát egy Népszabadság-beli riportból vette, rendkívül kínos személyi viharokat kavart. Anélkül, hogy felelőtlen pletykálkodásba bonyolódnék, el kell mondanom, hogy a sztori felhasználásából ügyészségi ügy lett 1962-ben, s ez csak hosszas hercehurca után jutott nyugvópontra. Mindettől függetlenül természetesen köszönetet kell mondanom dr. Szabó Lászlónak és Pintér Istvánnak, a Népszabadság munkatársainak, akik először figyeltek fel – ha nem is az esetben rejlő egyéni és társadalmi veszélyre – de mint elgondolkodtató társadalmi jelenségre.

Persze téma és megvalósítás – a művészetben külön kategória. Ahogy különbözik egymástól egy csontváz és egy élő ember, úgy különbözik mindaz, amit a művészet megfogalmaz az egyszerű és egyszeri valósággal szemben.

Más mondanivalóm elöljáróban nincs is. Úgy érzem, a téma most kapta meg egyedi és kizárólagos formáját."

1021

Móré Mihály: Február

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. [illegible]
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
Hajdubiharmegyei Népujság
1966 MÁR 16
1021

KOFA

(Móré Mihály linó metszete)

NYELV ÉS MÓVÉ

Apropó!

„A most bemutatott új magyar *magnetofon apropóján* rá kell mutatni műszaki fejlesztésünk néhány problémájára." „*Ennek apropóján* el kell mondanunk, hogy..." — Ilyen és hasonló mondatokat újabban egyre többször hallunk a beszédben, a rádió és a televízió adásaiban. „Ennek apropóján" nem árt szólnunk néhány mondatot a címül írt kifejezés pályafutásáról.

Az *apropó* szó egy francia elöljárós szerkezet (*à propos*) átvétele. Eredetileg annyit tesz: kapóra, kellő időben, alkalmasan. Mint határozószót használjuk még ilyen értelemben is: erről jut eszembe; most jut eszembe. Az *apropó* (régebben írták *apropos*-nak is) sokáig csak a franciás műveltségű értelmiségi rétegek nyelvében élt határozószóként. Az utóbbi évtizedekben már főnévi értelmet is felvett, és terjedni kezdett. Főnévként azt jelenti: alkalom; valamire módot kínáló mozzanat, lehetőség. Például: „Nem jött semmilyen *apropó*, amire előhozhattam volna a dolgot"; vagyis: nem kínálkozott alkalom, lehetőség az elmondására.

Újabban az *apropó* főnév olyan szerkezetekben is előfordul, amelyek feltűnően hasonlítanak a *névutós* kapcsolatokhoz. Már az Értelmező Szótár is említi az *alkalomból* jelentésű *apropóból* szóalakot: „Milyen *apropóból* mondta?"; Ebből az *apropóból* megemlítem, hogy..." Az *alkalomból* maga is névutós-szerű kifejezés, és ugyanezt mondhatjuk a vele azonos szerepben használt *apropóból* szóalakra is.

Még erősebben névutóra emlékeztet az *apropó*-nak soraink elején idézett használati módja. A *valaminek az apropóján* ezekben a mondatokban azt jelenti: valaminek *alkalmából, kapcsán;* va-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
Hajdubiharmegyei Népujság
1966 APR 24
1021

LÁNYOK

(Móré Mihály metszete)

angsúlyozó gondolatiság.
Ez a sokszínűség azonban —

Könyv-
szolgálat

Kérjük olvasóinkat, hogy az alábbi szelvényt kitöltve és levelezőlapra ragasztva (vagy borítékban) adják postára. A részletes könyvjegyzéket postafordultával — a továbbiakban folyamatosan — díjmentesen megküldjük.

--- --- --- Itt levágandó --- --- ---

Könyvszolgálat

ADY ENDRE
KÖNYVESBOLT
DEBRECEN

Vörös Hadsereg u. 26.

Kérem tájékoztatójukat.

Címem: .....

.....

Érdeklődési körőm: .....

.....

12 890

PROF

Nagyokos szörnyű gondban volt. Meggörnyedt háttal ült íróasztala mellett, szórakozottan pöckölgette baljában tartott töltőtollát. Szeme az ablakon túlra szegeződött, de nem határozott célpontra, hanem csak úgy, a levegőbe. Az előtte levő hamutartóban idegesen elnyomott csikkek sorakoztak.

Időnként tanácstalanul körülnézett szobájában. Szörnyű rendetlenséget látott. Könyvek, folyóiratok százai, különböző nagyságú logarlécek, táblázatok feküdtek az asztalokon, székeken, a heverőjén, sőt a padlón is. A szekrény tetején is folyóiratok, tudományos cikkek kefelevonatai sorakoztak. E tudományos célokat szolgáló dolgok között elszórva, teljesen rendszertelenül, néhány konzervdoboz búslakodott, többnyire üresen.

Nagyokos a pricetowni egyetem alkalmazott matematikai tanszékét vezette, ő volt az egyetem legfiatalabb professzora, alig harmincöt éves. Az igazi neve nem Nagyokos volt, ezt diákjaitól kapta. Korántsem akarták gúnyolni ezzel, hanem így fejezték ki dálatukat a fiatal profes valóban hatalmas tudása ir Legendák keringtek Nagyokos szellemi képességeiről.

Ez a kivételes képességekkel megáldott férfiú most úgy ült asztala előtt, mint előtte szokta ülni a diákok, ha valami fogós kérdést tett fel nekik.

Vajon min töprenghet Nagyokos? Kérdezhetné most bármelyik diákja, ha látná. Új számológépet szeretne, s nem tudja, miként lehetne megpuhítani a gazdasági igazgatót? Vagy ő szerkesztene újat? Egyik sem valószínű. Nemrég bocsátottak a rendelkezésére egy vadonatúj AGM 5-ös elektronikus számítógépet, mely nagyon a szívéhez nőtt. Fel is hozta a többi műszer mellől a saját szobája előtt levő folyosóra. A rossz nyelvek szerint úgy beleszeretett, mint egy nőbe. Vásottabb diákok már rigmust is írtak a fiatal professzor és a számítógép közelgő házasságkötéséről. Pedig Nagyokost hasonló gondolatok foglalkoztatták, csak nem gépi viszonylatban.

Meg akart házasodni.

gok, csak kissé bonyolulttá válik a dolog, ha ilyen nagyságú emberről van szó. Nagyokos jól akart választani.

„Csak" egy kívánsága volt. Leendő hitvese minden tekintetben a legjobban feleljen meg neki. Ezért most éppen azzal foglalkozott, hogy számba vegye azokat a feltételeket, melyeket a feleségjelöltnek ki kell majd elégíteni. Nem szerette volna, ha valami fontosat kifelejt.

Milyen legyen az ifjú ara?

Az első követelmény benne van a kérdésben: ifjú. Fiatal nőt akar, ha már ilyen feleslőségteljes lépésre szánja el magát, hogy sokáig elég legyen. Így okoskodott Nagyokos, és lassan papírra vetette elképzeléseit. Legyen ez a nő kedves, bűbájos, hogy felvidítsa, mikor fáradt, de ne legyen buta, mert ez idegesítené. Legyen házias, és főzzön jól, mert ő, a Nagyokos rendkívül szereti a hasát. Az eljövendő feleség azonban ne legyen torkos, ne szeresse nagyon az evést, mert elhízik,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
Hajdubiharmegyei Népujság

19C. SZEP 2 0.
1021

SZENESEMBER
Móré Mihály (linó)

Hiradó

t hozta fel, hogy a félév alatt nyetlen ittas embert sem szol- iltak ki, s a félittasokat is el- üldték oda, ahonnan jöttek. élév alatt az italboltban nyetlen verekedés sem volt, indössze egy nézeteltérés rdult elő Kisjóska József ordár és Nagypista István efekötő között. A szóváltás evében Kisjóska azt suttog- Nagypistának: „Te gézen- úz!" Különben az italboltot ezárják és átadják a hörcsög- nyésztő egyesületnek.

— Végül egy sporthír, amely bizonyára örömet okoz a DVSC szurkolóinak. A DVSC csapata nem esik ki jövőre az NB I/B-ből, mert biztosnak látszó hírforrások szerint több neves játékos akar jövőre Debrecenben játszani. A hírforrások csak egy ponton bizonytalanok: nem tudni, hogy a szóbanforgó játékosok a DVSC-ben vagy ellene akarnak játszani Debrecenben.

Vattai Miklós

Divatbemutató

Irta: E. Parhomovszkij

A divatbemutatóra fürdő- uha-modellek felvonultatá- át is tervezték. Amíg a für- őruhákat szabták, varrták és óbálták, addig senkiben sem ámadt semmiféle kétely. De mikor a modellek bemutatá- ára került a sor, némi zavar ámadt.

Valaki óvatosan megkérdez- e:

— Nem gondoltak arra, kar- ársak, hogy a manekennek inden mást le kell vetni ma- gáról ahhoz, hogy a fürdőru- hát bemutathassa? He? Vagy- is...

A divatbemutató szervezői nagyon elszontyolodtak. Az óvatos ember pedig így folytatta fejtegetését:

— Hiába megy ki bundá- ban... Mert ugye elöször le- veti a bundát, azután a szok- nyát, azután... Mi ez, ha nem sztriptiz?

A szervezők egészen letörtek. Egyiküknek azonban mentőötlete támadt:

— A mi próbakisasszonyaink csakugyan nem vetkőzhetnek. Ez világos. Fel kell öltöz- niök... Tehát a maneken für- dőruhában megy ki, ami ön- magában egészen illedelmes viselet. Azután felveszi a ru- hát, és így tovább, legvégén a bundát.

Mindenki megkönnyebbül- ten sóhajtott fel. Megtalálták az elvi szempontból is helyes megoldást.

Az új fürdőruha-modellek teljes sikert arattak.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdubiharmegyei Népujság

1964 FEB 2 3.

Móré Mihály

1021

Móré Mihály: **FAVÁGÓ** (linó)

Szépség és

Michelangelo Buonarotti (1475. III

„Olyan kor volt ez, amelynek óriásokra volt szüksége."
(Engels)

Építész, szobrász, festő, költő, de a hadi gépezeteknek is értője. A reneszánsz tudományok lényegét hordozta elméjében, akárcsak a negyedszázaddal idősebb Leonardo da Vinci. Magányos élete állandó vívódás. Küzdelem az idővel, tervekkel, amelyek megvalósításához évszázadok kellettek volna. Tehetségének bizonygatása azok előtt, akiknek bármikor módjában állott szándékai hátráltatása, vagy megsemmisítése. — Munkásságának színhelye Róma és Firenze. Európa ekkor véres vallásháborúk színhelye, Italia egymással hadakozó fejedelemségekre hullik szét. Michelangelo az erkölcsi nihilizmus áradatában, kortársak durva irigységétől kedvetlenítve is megmarad a humánum magas fokán. Érzelmi életére rávilágító szonettjei és madrigáljai, amelyek élethölcsességet tükröznek s elárulják nemcsak küzdelmeit, hanem Vittoria Colonna költőnő iránt érzett platói szerelmét is . — bizonyságok erre.

vész álma kőbe zárva él, csak „a márványfelesleget kell róla leverni". Három évig küzd az anyaggal, mire elkészül a Góliáttal megküzdő Dávid: az öntudatra ébredő reneszánsz polgárság jelképe. A küzdelem előtti percek feszültsége a következő pillanatok lendülete zsúfolódik nemcsak az ifjú pásztor szemében, hanem izmaiban, sőt úgy érezzük minden idegszálában. E mérhetetlen értéket azóta pontos márványmásolattal cserélték fel, míg az eredeti az Accademia gyűjteményébe került.

Újabb három év múltán kezd hozzá II. Gyula pápa síremléke főalakjának, a kétszeres életnagyságú *Mózes*nek a mintázásához. Az egynézetre hangolt szobor az aranyborjú összetörését megelőző pillanatot ábrázolja. Felépítése, érzelmi telítettsége kapcsolódik építészeti környezetével. Nemcsak a haragtól izzó szemek, s a duzzadó erekkel átszőtt kezek beszélnek. A szobor minden részlete elárulja az egész testen végigáramló feszültséget. Bizonyára e szobor születésétől kezdődik a Michelangelo művészetéhez állandó

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály

Hajdu-Bihar megyei Napló

1963 JAN 6

1021

MÓRÉ MIHÁLY: MESEOLVASÓK

KÜLF

ULTICSATA A VÍZ ALATT

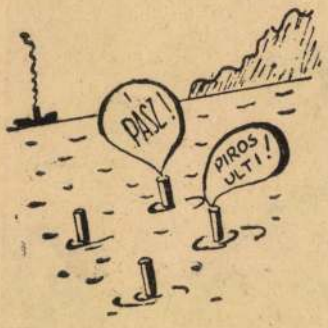

ISMERI A FÉRJÉT

SZILVES

GÉPGYERMEKEK EGYMÁS KÖZÖTT

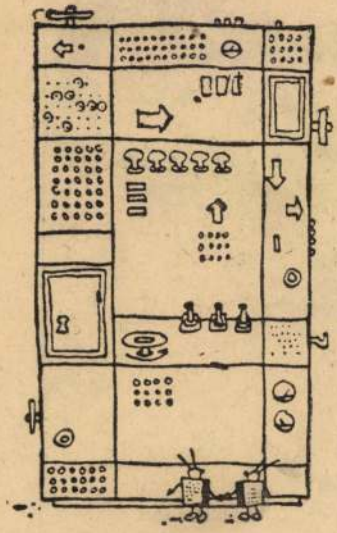

— Hagyjon

ANYAKÖNYVVEZETŐNÉL

— Kérem fogja rövidebbre a mondókáját. „Igen" vagy „nem"?

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Móré Mihály
Hajdubiharmegyei Népujság

1964 AUG 2

1021

KÉVEDOBÁLÓ

Móré Mihály (linó)

Élő magyar irodalom

Szabó Magda (1917)

Verskötetekkel mutatkozott be, majd hosszas hallgatás után — miközben, mint magyar—latin szakos tanár Debrecenben és vidéken tanított — regényíróként jelentkezett ismét. Azóta így is tartjuk számon, bár közvetletül a sikert jelentő *Freskó* című regénye után újra megjelent egy kötet verse is (*Neszek*).

Versei és regényei egyöntetű kísérletek arra, hogy felszámolja egyéniségének rosszabbik felét, hogy kiírja magából az arisztokratikus elzárkózottságot, a rideg racionalizmust, az önmagáváltörődést, az érzelmeknek azt az eljegesedését, mely mármár nőietlenné teszi lírai énjét, regényeinek nőalakjait.

Műveinek központi hőse — a *Freskótól* a *Pilátusig* — mindig ő maga vagy legalábbis jellemével rokon. A kispolgári és vidéki környezet, ahonnan cselekményeit indítja, gazdagon át van szőve önéletrajzi elemekkel, közvetlen családi élményekkel. Persze minden regényíró felhasználja környezetének alakjait és történeteit műveiben, de ezt a belső élménykört állandóan bővíteni, tipizálni, általánosítani igyekszik, s a valóságot mindig új és új oldalról közelíti meg. Szabó Magda nem képes ön-ön köréből kitörni, nem tudja jelszocialista társadalom formálja, hanem már készen, kialakult jellemekkel lépik át a társadalmi fordulópontokat. De kitűnő stílusa, a szokványostól eltérő, mármár rafinált előadásmódja érdekessé, lebilincselővé teszi regényeit. Sohasem a cselekmény időrendi menetét, hanem szereplőinek emlékképeit, gondolataik szabad asszociációját követi, amiből az olvasónak kell gondolatban összeállítani a hősnők élettörténetét. Az írónőnek és az olvasónak ilyenforma „összedolgozása" felfokozza, lélektanilag elmélyíti a mű hatását.

Igazságtalanság volna Szabó Magdával szemben, ha nem ismernénk el regényeinek erkölcsi súlyát, még inkább őszinte igyekezetét hogy segítséget nyújtson egy új, közösségi, érzelmekkel telített embertípus kialakításához. Ez a szándék azonban úgy válhat igazán aktív ható erejűvé, ha pszichológiailag rendkívül sokoldalúan árnyalt hőseit társadalmi típusokká, elvont erkölcsi problémáit politikailag konkrétta tudja tenni, ha negatív jellemeivel szemben azokkal legalább azonos erejű pozitív hősöket is képes lesz teremteni.

Simon Zoltán

★

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
Hajdubiharmegyei Népujság
1964 SZEP 6.
1021

Móré Mihály: **LIBÁT TÖMŐ ASSZONY**

Alk

... pedag

ELSŐ ALKALOMMAL hívták össze a járási és városi pártbizottságok a kommunista pedagógusokat az új tanév elején tanácskozásra. A tanácskozás szükségességét és hasznát a vitában részt vevő nevelők szavakkal is kifejezték, és azt az igényt is, hogy ezeket a megbeszéléseket a jövőben rendszeressé kell tenni.

Kifogyhatatlan vitakedv, az oktató-nevelő munkáért, az iskolareform végrehajtásáért érzett felelősség és őszinteség jellemezte a beszélgetéseket, valamint a nehézségek, a hibák, a fejlődést lassító akadályok kendőzetlen feltárása, a kiút keresésének, a megoldás kutatásának szándéka.

Ha a viták alaphangját akarom meghatározni, elsősorban a hozzászólásokból kell kiindulnom. Biharkeresztesen mondta az egyik nevelő az alábbiakat: *„Nem engedhetjük meg magunknak, hogy kényelmesen éljünk."* A többes szám első személy nyilvánvalóan a kommunista pedagógusokra vonatkozik, akik a mindenkire érvényes hivatásszeretet mellett még azzal a többlettel is rendelkeznek, hogy kommunisták.

AZ ALKOTÁS SZELLEME volt jellemző ezekre a tanácskozásokra, nem a felelősség másra való áthárítása, hanem a saját feladatok kutatása, elemzése. Ugyancsak Biharkeresztesen például nem arról folyik a szó, hogy *mit segítsen* a pedagógusnak a KISZ, a tanács, a népfront, hanem arról, hogy *a pedagógusnak mit kell tenni,* hogyan kell a munkát javítani. És ezt a meghatározó szellemet tartom leglényegesebb...

lás mellett van ezeknek a tanácskozásoknak néhány olyan tanulsága is, amelylyel nem árt kicsit részletesebben, itt-ott vitatkozva foglalkozni. Itt van például a pedagógus pártszervezetek szerepe, tevékenysége, feladata az iskolában és az iskolán kívül. Egyre több községben alakul meg az önálló pedagógus pártszervezet, a derecskei járás 14 községéből például már 11-ben találunk ilyet. De nyomban azt is hozzá kell tenni, hogy nem minden pártszervezet ismerte még fel, mi a feladata, milyen legyen tevékenységének jellege. Hajdúszoboszlón például a pártszervezet nem találja megfelelően a helyét, feladatát, nem ismeri fel az elvi irányító munka jelentőségét.

Most arról nem érdemes vitatkozni, hogy mi a helyesen értelmezett elvi irányító munka tartalma. Annál kevésbé, mert például a derecskei járásból több kommunista pedagógus is arról számolt be, hogy a pártszervezet és az iskola állami irányítása között nem minden esetben megfelelő a kapcsolat. Gyakran torzsalkodások, személyeskedések mérgezik a tantestület légkörét. Az elvi irányító munka ilyen esetekben valóban nehezen bontakozhat ki.

szervezetektől. A derecskei beszámolóból idézek még eg mondatot: *„A kommunista pe dagógusok legfontosabb pár feladata az iskolában végze nevelőmunka legyen."* Hát a feladat: a nevelőmunka, a iskoláskorúak és a felnőtte nevelése. A pedagógus pár szervezetek munkájának pe dig legfontosabb fokmérőj éppen az oktató-nevelő mu ka színvonala.

NEM RITKA ESET az, hog valami nagy, valami ege szen rendkívüli, látványos fe adatra gondolnak sokan, ha pártszervezet munkájáról be szélnek. Pedig a legfontosab — s egyben legnehezebb — feladat éppen a hétköznapo apró, de felmérhetetlen jelen tőségű kérdéseiben való he lyes állásfoglalás, a minden napi eredményes és színvona las munka.

Vagy — bizonyos fokig mé

NYELV ÉS

KAPKODÁ

Az Esti Hírlap 1964. július 8-i számában olvashatjuk: ...az idegenforgalommal, a népgazdaság devizát termelő

Móré Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDU-BIHARMEGYEI
NÉPUJSÁG
1984 OKT 2.

1021

Kiállítás a Művész klubba

Móré Mihály: **LIBÁT TÖMŐ ASSZONY**

Magy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
Hajdu-Bihar megyei Napló
1965 JAN 29

1021

A GÖRDÜLŐCSAPÁGY-GYÁR SZERELDÉJÉBŐL

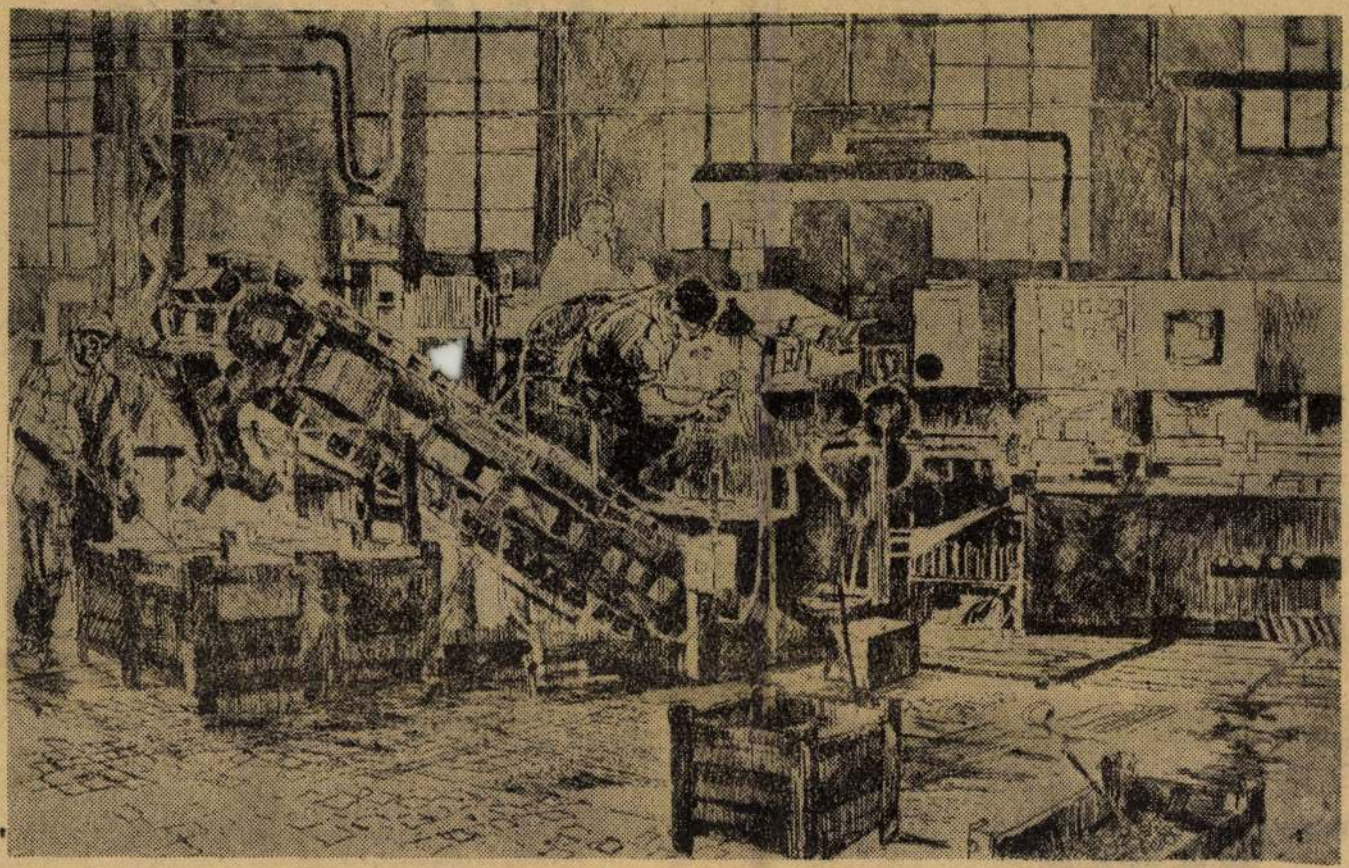

(Móré Mihály metszete)

... de tény, hogy a metró — csak most már alaposan megnövekedve — változatlanul tiszta és ragyogó. Ennek bizonyára valami titka van.

Az élet nem áll meg

0 óra 30 perc.

A moszkvai metró állomásain az ügyeletesek bezárják a lejárati ajtókat. Előkerülnek a föld alól az utolsó szerelvények, s a legutolsó kései utas is a mozgólépcsőre áll. Kialszanak a csillogó fények. Ugy tűnik, hogy még két perc, és a szokatlanul elnéptelenedett csendes metró álomba merül. De hirtelen csattanásszerű fütty vágja félbe a csendet: levették a feszültséget a vonalakról. S a föld alatti élet nem áll meg. Ettől a perctől kezdve a metró érhálózatában, az alagutakban, a csarnokokban, az állomások mindegyikén új, az utasok számára sosem látott mozgás, lüktetés kezdődik melynek központjában a metró szíve, a diszpécseri iroda áll. Az innen kiadott utasítások, mint sajátos szívdobbanások, rádión és telefondrótok sokaságán át mozgatják, irányítják ezt az éjszakai életet — az utolsó vonattól a reggeli első szerelvény indulásáig.

— Halló, itt a diszpécser...

— Jelentkezik az Avtoza-

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
6. oldal — 1965. január 31.

számon kérni, felszín mögé bújni, szereti megkérdezni: „És mi történik, ha véletlenül..." Nos, hogy elkerülhessék mindazt, ami a véletlenek közé tartozik, jelzőlámpákat szereltek fel, melyek gondos szemekkel kísérik a szerelvények útját. Üzemhiba? A lámpák azonnal pirosra váltanak az egész vonalon, a vonatok féktávolságon belül leállíthatók. S ha a vezető valamiért nem venné észre a jelzést? Az okos fények azonnal közbelépnek és „elkapják" a vonatot. A sínek közül acélkampó emelkedik fel, beakad az első kocsi akasztójába, s a száguldó szerelvény megszelidülten lefékez.

Igy működik az önmegállító automata. Ezeregyszáz okos jelzőlámpácska figyel éberen a vonalokon, 16 ezer relé és 8 ezer transzformátor áll a szolgálatukban. Ők szabályozzák a szerelvények közötti féktávolságot, ők állítják le hibásodás esetén a forgalmat. Az utóbbira azonban csak a legritkábban kerül sor. Éjjel a metró diszpécseri szobájában a felnőttek, a diszpécser vezetésével „karambolosdit" játszanak. Gondterhelt arccal, feszült figyelemmel vizsgálják a lámpácskákat a másnapi balesetmentes közlekedés érdekében.

Az ellenőrző asztalnál Nyina Vasziljevna Kabanova. Egy csavarás a gombon — az egyik állomáson nem gyullad ki a zöld szemafor. A jelzőtáblán felvillan a hibásodás helye. Ha ez nappal történik, javí-

A délutáni fejés kezdetekor még parázslott a levegő, s az állásszagú, izzasztón fülledt hodályba is beleselkedett a fény. Jó ötméter hosszan kettéosztotta, csak Lajos bác[illegible] torpant vissza, de a c[illegible]ját még megszépítette azért. Rá is fért arra, foltos volt, keshedt és trágyás. Öreg, akár a lábak, melyek viselték, s a rugás, amivel inkább tolta, mint rúgta a kettőjük közé beszorult, erősen vemhes birkát...

— Megint itt ez a Parázna, hogy az ördög vinné el a divatját! — mordult az öreg juhász, s inge feltürt ujjával végigtörölt izzadt arcán, bozontos bajuszán. — Ez sose tudja a rendet! —

— Ki kell selejtezni! — rándított a vállán Pista, a szeplős bojtár, az unokája. — Már tavaly ki kellett volna...

Pista tizenhét éves, és úgy rühelli a juhászságot, mint a kutya a botot. Traktoros szeretett volna lenni, s hogy megbukott a hatodik osztályban, bojtárrá kellett lennie mégis, hogy az ősi bacsónemzetségnek a nagyapjával magva ne szakadjon. Unottan terel hát, fej, ha fejni kell, s úgy vígasztalódik, ahogy tud. Terelés közben táskarádió lóg a nyakában, moziba megy, ha teheti, és ugri-bugri táncokat jár a juhok nyomában...

Az aklos kutyára kiált:

— Lyukra, hé!

A kutya megszorítja a fejésre váró juhokat, azok egymást tolják, a nagyapa, meg az unokája elkapnak egyet, egyet a tőgyénél fogva, a fejőrocska aljára habot verve sistereg a tej, egymást keresztező két sugárban, nem áll hát az öreg kikívánkozó boszszúságának útjába semmi...

— Selejtezni, selejtezni... nem úgy megy az... Mindi szép bárányai vannak... Csa parázna...

Nem igazi juhász ez a gyerek, az új szavaival, a bolon rádiójával, meg a kerge tár caival. Nincs az állathoz le ke... Méghogy kiszuperál a Paráznát? Pici bárány vo amikor elhullott az anyj Szopógumin nevelte fel,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
ALFÖLD
1964 SZEP

Móré Mihály linómetszete

párával játszik a nappal, csillaggal az éj
Feketék nagyon a kövek és megütik, gy
s téveteg szemmel csak várja az égi cso
Gyökeret eszik s fáknak a kérgét is lerá
csak hajlong és lesi az istent a felhők fa

S támada akkor az égből pirosszegélyü vihar,
csapkodja vadul az aggot suhogó szárnyaival.
De nyilik a szeme a vénnek, lángol a képzelete,
látja az istent fehér szakállal hegyére szállani le,
s ujjong és jajgat és reszketeg öklével mellét veri,
gurulnak szét a köveken vak szeme kék gyöngyei.
Tudja, hogy tépetten, ázottan hegyek alatt
anyák temetik kiégett szemmel az elhervadt fiakat.
Érezte, kell most az isten, szigorú, kegyetlen ur,
ki itél és büntet és dönt is az ember álmairól,
érezte, kell most a törvény, a parancs, mert gyenge a nép,
csókolja bámulva csalások szentelt kezét,
mert széthullnak Izráel fiai, mint pelyva és nincsen aki
lebegő ezreiket meg tudja ugy tartani,
hogy senki se bántsa s nőjjenek, mint a homok,
s ujjában mozdult az akarat, tudta, hogy alkotni fog,
alkot, ha nincsen az égben, istent és konok urat,
szájába parancsot formál, nagyot és hatalmasat.
Vésőjét kezébe vette és keresett lapos követ,
míg rázták az ágak az üres ég felé csupaszon ökleiket.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
ALFÖLD
1964 SZEP
1021

Móré Mihály linómetszete

dani. Az iskolai túlterhelést ezen a módon lehet me
csökkenteni.

Az is nyilvánvaló, hogy az iskoláskoron belül, a
szegényesebb élettapasztalata nem is teszi lehetővé
megértését és elsajátítását. Ezeket az érettebb kor szá

Még tovább: a korszerű ismeretek évről-évre gyar
– elavulnak, korszerűtlenekké válnak. Nincs senki, ak
világban, ha csak az iskolából hozott ismeretekkel rendel

A társadalom súlyosan vét maga ellen, ha nem gondoskodik intézményesen a felnőttek rendszeres továbbtanulásáról, s ha az életpályán való előhaladást nem köti legalább a rendszeres szakmai továbbképzéshez. (Bár ez korántsem elég!)

•

Addig is, amíg a permamens nevelés gyakorlattá válik, a meglevő hiányt a népművelésnek kell pótolnia. Illetőleg – mint Durkó Mátyás mondja – az előkészítő szolgálatot vállalnia és végeznie.

* Szabó Ernő a permanens nevelés példájaként idézi a felnőttoktatást. Ez azonban éppúgy az iskolai és nem az iskolántúli folyamatos nevelés esete, mint a fiatalkorúaké. Hogy az iskolai neveléstudomány mögött nagy múlt áll, nem mentség és magyarázat a népműveléstudomány elhanyagolására. Amit azonban Szabó az önkéntesség kérdéséről mond, helytálló és figyelemreméltó megjegyzés.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
ALFÖLD

1964 SZEP
1021

Móré Mihály: Illusztráció Brecht: Kurázsi mama c. színművéhez (linómetszet)

a társadalomé is. A fejlődés útja szemléletünkben: cen
ber betegségén és gyógykezelésén át a közösségig, melybe
követelményeket állít az ember elé. Az orvos csak úgy szabá
ismeri a társadalom mozgásirányát, s az egyes ember alkaln
– Korunk adaptációs betegsége pl. a neurosis. E téren pl. nem
majd a megoldást. Ki kell deríteni a betegség társadalmi csíráit
összefogás útján ki kell szűrni." (VI. évf. 14. sz. kérdőív.)

De az ilyen pozitív példák mellett sem feledkezhetünk m
nem tekinthető kielégítőnek. A kérdőívekből nem lehet azt a l
a felsőbb évfolyamokon jobban látnák a társadalomtudományi képzés jelentőségét orvosi szakszempontból. Az első két évfolyamon kb. 10% foglal mellette állást, a III. évfolyamon kb. 25%. (Érdekes, hogy ez az évfolyam világnézeti-politikai szempontból gyengébben áll, mint a többi, de a 6. kérdésre szakszempontból viszonylag többen válaszolnak pozitívan, mint más évfolyamokon), a IV. évfolyamon kb. 5%, az V. évfolyamon 6%, a VI. évfolyamon ismét 15%. Pozitív, hogy az egyetemről kikerülők közül viszonylag többen válaszolnak így, viszont semmiképpen sem lehetünk megelégedve a IV. és V. évfolyam feleleteivel, különös tekintettel arra, hogy az V. évfolyamon társadalmi orvostudományi képzést is kapnak (egészségügyi szervezéstan).

A hallgatóság egy része általánosságban, különösebb tényezők kiemelése nélkül (14,28%) indokolja pozitív álláspontját, másik része pedig abból a szempontból, hogy a társadalomban élő embernek – orvosnak is – ismernie kell a társadalmi környezetet, ismernie kell általában a társadalmi viszonyokat.

*

A marxizmus–leninizmus tanszék egyik fontos feladata az orvosegyetemen, hogy hangsúlyozza *a társadalomtudomány jelentőségét az orvosképzésben.* Éppen ezért – a felmérés tapasztalatai alapján az eddiginél határozottabban – meg kell fogalmaznunk azt a követelményt hogy a politikai gazdaságtan, a történelmi materializmus oktatásában meggyőzően be kell mutatnunk a hallgatóságnak a marxista társadalomtudományi és politikai ismeretek *jelentőségét az*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
Hajdú-Bihar megyei Napló

1965 MÁJ. 9
1021

A NAPLÓ tárlata

Móré Mihály (1924)

Debrecenben született 1924-ben. Megszerzi az érettségi bizonyítványt, de nyugtalan természete egyik munkahelyről a másikra sodorja. Postatisztviselő, városi alkalmazott, biztosítási ügynök, pályafenntartási, majd dohánygyári munkás. Közben sokat rajzol, s már a festő szemével kezdi nézni környezetét, az embereket. Élményvilágára döntő hatással vannak ezek az esztendők.

1948-ban jelentkezik a Derkovits Kollégiumba. Papp Gyula, Fónyi Géza, Konecsni György, Koffán Károly tanítványa, majd Szőnyi Istvánhoz kerül. Tanulja a mesterséget, az alakrajzot, a különböző grafikai eljárásokat, a freskózást.

1956-ban Debrecenben, szülővárosában telepedik meg. Tevékenykedik a város képzőművészeti életében, fest, kedveli a különféle grafikai eljárásokat. A debreceni képzőművészek között Móré vállalkozik legtöbbet sokalakos kompozíciók megfestésére. A *Lúdas Matyi* című kompozíciójában kifejezett tömegélmény még a zsúfoltság kialakulatlan gomolygását mutatja, de *Az Ideiglenes Kormány megalakulása Debrecenben* című képe már tagoltan, dinamikus elrendezésben tárja fel, amit a művész látott a tömegjelenetek lélektanából. *A fagylaltos sátor* című képén munkásasszonyok, gyerekek állnak derűs vibráló napsütésben. Felszabadult népünk életörömét hirdeti ezzel a meghitt hangulatú, egyszerű tematikájú alkotásával is.

1960-ban a megye és Debrecen város által hirdetett felszabadulási pályázat I. díját nyeri Holló Lászlóval. A Debrecen várossá nyilvánításának 600 éves jubileumi ünnepére hirdetett pályázaton pedig II. díjjal jutalmazzák *Várossá nyilvánítás* 1361 című képét. 1963-ig a megyei képzőművészek csoportjának titkára. Sokat szerepel alföldi festők kiállításain az ország különböző városaiban.

Leggazdagabb tematikájú festője Debrecennek. Grafikai sorozata (a 600 éves Debrecenről kiadott album, a felszabadulás 20. évfordulója alkalmából készült album darabjai), alkalmazott grafikái (*Szent Johanna, III. Richárd* stb.) ceruzarajzai mutatják, hogy milyen könnyedén, nagy rajzkészséggel ábrázolja a valóságot.

Olajképein rendkívül finom szín- és felülethatásokat tud teremteni. Mint általában kortársai — Szőnyiék nyomdokain — lemond a sötét árnyékokról, az erőteljes fényhatásokról, s ehelyett a színek halk, pasztelles hatású skáláján, egy mélyebb érzelmi szinten keresi a valóság kifejezését. A festőiséget kevesen tudják összeegyeztetni az érzelmek finom rezdüléseivel a modern festészetben. Móré alakjai —, a dolgozó emberek — (*Kaszakalapáló, Szőlőmetsző, Kecskefejő* stb.) olyan érzelmeket indítanak meg, amelyeket kevés művész tud megszólaltatni. A legvázlatosabb képein is mindig felderengenek az emberi érzések. Festményeinek halk pasztelles színei finoman szűrt költőiséget, a művész mély humanizmusát sugározzák.

E. B.

Móré Mihály: **DRÓTOS**

HUMOR

LÖKÉS

LVIVÁS

A VADON SZAVA

JACK LONDON
NYOMÁN VÁRKONYI KÁROLY

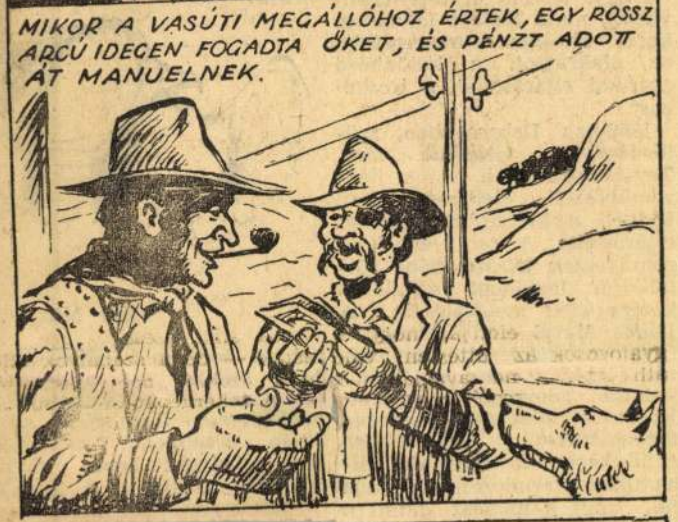

Móré Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 APR 30.

Hajdú-Bihar megyei Napló

1021

MA NYITJÁK MEG A „FORMALKID KIÁLLÍTÁST"

Érdekes kiállítás megnyitására kerül sor ma, pénteken este 6 órai kezdettel a debreceni Csokonai értelmiségi klubban. A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Hajdú-Bihar megyei szervezetének rendezésében, kiállításon mutatják be az ÉM Országos Szakipari Vállalat debreceni műanyagkutató laboratóriumában kidolgozott, formalkid nevű műanyagmáz különböző felhasználási formáit.

A debreceni képzőművészek közül *Móré Mihály, Menyhárt József, Józsa János* és *Berky Nándor* állítják ki a formalkid felhasználásával készült alkotásaikat.

les, hogy a gépállomások és gépjavító állomások egyre többször nyerik el ezt a megtisztelő címet. Számomra — és gondolom minden jelenlevő számára is — különösen öröm, hogy az élüzem címet másodízben nyújthatom át a Vámospércsi Gépállomás igazgatójának.

Ezután ismertette Mészáros István azokat az eredményeket, amelyek alapján az FM elnöksége az 1963-as jó munkáért tavaly először elnyert élüzem cím után, most újra odaítélte az élüzem megerősítő oklevelet.

Bálázs Béla Móré Mihály festő és grafikus

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 OKT 7

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Debrecen

... kedden 16—21 fok között. (MTI)

A MÚLT HÉTEN NYITOTTÁK meg a Tanítóképző Intézet Balázs Béla Ifjúsági Klub helyiségében Móré Mihály festőművész és grafikus kiállítását. A megnyitón heves vita alakult ki a művész és az intézet hallgatói közt a modern művészet szerepéről.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Máré Mihály
Hajdubiharmegyei Népujság

1964 SZEP 8.
1021

Megjelent az Alföld szeptemberi száma

A lírai rovatban *Bényei József, Szerb György, Horgas Béla, Serfőző Simon, Stetka Éva, Kiss Dénes, Ratkó József, Csák Géza és Kuczka Péter* verseit olvashatjuk.

Fábián Zoltán: *Déltől hajnalig* című filmnovellájának II. részét Salamon Pál *Hét esztendő múlva* című novelláját és Bartha Gábor: *Kiszállás Hírvárra* című gunyoros hangú elbeszélését közli a prózai rovat. Az Eszmecsere rovatban folytatódik és szélesedik a népművelési vita. Ezúttal *Maróti Andor, Béres Csaba* és *Simándy Pál* szólal meg.

Előnyére bővült a Valóság rovat érdeklődési területe is. *Molnár László* írt felmérés alapján tanulmányt az orvostanhallgatók világnézeti-politikai állásfoglalásáról.

A Műhely rovat *Kovács Sándor Iván* elemzését közli Váci Mihály *Kelet felől* című verséről.

Tóth Ervin emlékezik Tarasz Sevcsenkóra a Művészet rovatban, ahol *Nagy László János* a hajdúszoboszlói Holló-tárlatot méltatja.

Az Alföld Képcsarnoka a neves illusztrátort, Würtz Ádámot mutatja be.

A Könyvek közt rovat *Barta János, M. Venyige Júlia, Hársfalvi Péter, Simon Zoltán, Lökös István, Stenczer Ferenc, Bőgel József, Nagy János* és *Ambrus Z. Miklós* kritikáit közli a legújabban megjelent könyvekről.

A lap *Bényei József* aktuális kérdéseket tárgyaló folyóiratszemléjével zár.

Máré Mihály, Szentiványi Lajos, Józsa János, Holló László, Würtz Ádám, Velényi Rudolf értékes képei előnyösen színezik a szeptemberi számot.

SC—Diósgyő

ismét növelhette volna a gólok elfutott, majd két csel után közé pufát találta el. Képünkön Wer

Vasárnap a debreceni mérkőzésen 8000 néző jelent meg. A debreceni vasutas csapat megérdemelten szerezte meg a győzelmet, s elkerült az utolsó helyről. Amikor a pályára lépett a két csapat, új játékos bemutatkozását láthatták, a szombaton beteget jelentő Varsányi I. helyett Keresztúri játszott balhátvédet a debreceni csapatban.

DVSC: Jakab — Magyar, Nagykaposi, Keresztúri — Cseke, Somodi — Bodai, Kéki dr., Zilahi, Varsányi II., Csekő. — Diósgyőr: Tamás — Werner, Gál, Bóta — Csányi, Szucsányi — Kiss I., Ráczi, Nyíri, Szigeti, Sikora.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Móré Mihály
Hajdubiharmegyei Népujság
1965 FEB 14.

1071

FAVÁGÓK

(Móré Mihály linómetszete)

nikumba jelentkeznék...

Az osztályból különben legtöbben, — tizenöten — ipari tanulónak jelentkeztek. Csaknem ennyien gimnáziumba, nyolcan kérték felvételüket valamelyik technikumba, ketten szakközépiskolába szeretnének menni. A legérdekesebb az, hogy nincs az osztályban egyetlen tanuló sem, aki a mezőgazdaságot választotta volna élethivatásul.

— Ki választott valami ritka, érdekes foglalkozást magának?

Hosszú, mosolygósképű legényke áll fel.

— Te? És mit? Mi akarsz lenni?

— Hegesztő.

— És az érdekes?

— Az nagyon érdekes.

AKI KUTATÓ MÉRNÖK AKAR LENNI

Amikor a középső padsorból egy feketehajú fiú feláll, a többiek összesúgnak. Először nem hallom a sugdolózást, aztán a tanárfül csakhamar kiszűri a lényeget. „Rousseau", — ezt hallom, ezt a fiút tehát a többiek így hívják. De — mint később kiderül — tiszteletből megbecsülésből. No, gondolom, ez biztosan filozófus természetű, irodalommal, meg történelemmel foglalkozik. És először nem is csalódom. Rohács Jóska kitűnő történész, ő vezeti az úttörők expedíciós mozgalmát, amelynek keretében Hajdú-Bihar megye felszabadulásának történetét kutatják. Elmondja, mit csináltak eddig, mit terveztek és én már látom is őt a katedrán, mint történelemtanárt.

— És te hol akarsz tanulni?

— Hát... egyszer a múzeumban... ott voltunk...

— Mire emlékszel a múzeumból?

Bizonytalanul válaszol.

— Munkácsy képeire.

— Mégis, melyikre?

Csend. Egy éve jártak a Déri Múzeumban s nem emlékszik a képekre.

Ez a jobbik nyolcadik osztály —, mondta az igazgatónő az óra előtt. Kitűnő tanuló egy sincs, de sokan vannak értelmes, gondolkodó gyerekek. Minden érdekli őket.

— Nekem azt mondta édesanyám, tanulni kell. Óneki mindig korán kell kelni és azt szeretné, ha nekem könnyebb lenne. Szeretnék is én tanulni, de... nekem volt egy vágyam, táncolni szerettem volna... Azt nem lehet. Így megyek gimnáziumba. De azért nagyon szép lenne táncolni...

A kislány homloka elborul, egy álommal, vággyal most kezdődik az első leszámolás.

— Emelje fel az a kezét, aki azt a hivatást, pályát választja, ahol édesanyja vagy édesapja dolgozik.

Könnyű megszámolni a felemelt karokat. Mindössze négy.

— És most az jelentkezzen, akinek a szülei azt mondták, ne az ő hivatásukat válassza.

Tizennégyen jelentkeztek. Egyiknek az apja fűtő, a másiknak édesanyja villamos-ellenőr, a harmadik apja lakatos. Ez viszont nagyon magas szám. Tudom én, a szülő mindig jobbat, szebbet, többet akar gyerekének, de vajon nem rejlik emögött az is, hogy nem szívvel-szeretettel végzik ma is még sokan a munkájukat? Tizennégy felemelt kar legalábbis elgondolkoztató.

TOVÁBB TANULNAK

— Fiúk, ki szeretne jó futballista lenni?

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

sejtjeire. Az
vetek sérülés
nimumra csök
A kobaltág
zott irányban
lenül „lövi"

A véletlen úgy hozta magával, hogy hivatalos kapcsolatba kerültem Mandula Pál osztályvezetővel. Egy általam képviselt és hivatalból rá tartozó rendkívül bonyolult közügyet átlagon felüli előzékenységgel és bürokrácia-mentesen oldott meg. Őszintén bevallom, nekem imponált Mandula, különösen amikor megtudtam róla, hogy mindig nyugodt, sohasem ingerült, beosztottjaival törődik, és a hozzá forduló ügyfelekhez végtelenül türelmes. A hivatal és környékén mindenki csak jót mondott róla. Becsülik, szeretik, tudják, hogy szigorú, de igazságos, nem perel, nem veszekszik, türelmesen magyaráz és csak a végső esetben büntet. És azért — mert nemcsak jó és megértő, de ha kell, büntetni is tud — még jobban imponált nekem Mandula Pál osztályvezető.

A sors útjai azonban kiszámíthatatlanok. A napokban kétségbeesett hangú panaszos levelet kaptam Mandula Pálné aláírással, ami érthetően elgondolkoztatott és százhetvenfokos szögben változtatta meg eddigi véleményemet Mandula Pál személyét illetően. A feleség természetesen nem tud a férje és köztem kialakult hivatali kapcsolatról, hiszen úgy mutatkozik be levelében, mint aki feltételezi, hogy most hallok először róluk. Az adatok stimmelnek: név, állás, beosztás, minden! Világos, hogy a feleség vad Mandula Pálja és az én szolid Mandula Pálom egy és azonos személy. Most még jobban érdekelt Mandula. Találkozót beszéltem meg a feleséggel. Alig harmincéves, mélytüzű fekete szemekkel. Tizenegy éves házasok. Anyagkönyvelő egy iparvállalatnál.

— Férjem zsarnoki természetű — kezdi zavartan Mandula Pálné —, kegyetlenkedő ember. Félünk tőle.

Man

A gyereket rettegésben tartja, minden apróságért szidja, sőt nem egyszer, minden ok nélkül nádpálcával meg is veri.

— Talán rossz a gyerek? — vetettem közbe.

— Ilike semmivel sem rosszabb, mint más kilenc-éves leánygyermek. Szeret játszani, nyáron a kertben ugrándozni, kedves, élénk kislány. Apja éppen erről akarja leszoktatni: legyen otthon, üljön a szobában csöndben, szótlanul és ne „csavarogjon". Ha a gyerek végül is lemegy az udvarba, hogy a pajtásaival játsszék, igen nagy árat fizet érte. Apja dühösen kiabál vele, órákra a sötét fáskamrába zárja. Gyakran napokra, hetekre elveszi a gyerektől kedvenc játékait, mesekönyveit. És nem ismer megbocsátást!

— Ön persze közbelép.

— Rendszerint. De ha meg

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JUL 22
Hajdúbihari Napló

Móré Mihály

Móré Mihály: MAGNÉZŐK

évben helyezzük üzembe.

— Tárgyalás folyik arról, hogy Debrecenben kihelyezett 100 órás szerkesztő, szériázó és modellező tanfolyamot indítson a Divattervező Vállalat. Így mód nyílna a gyártmányfejlesztéssel és technológiai feladatokkal foglalkozó dolgozóinknak továbbképzésére. Megkezdtük a jersey alapanyagból készült férfi- és kamasznadrágok gyártástechnológiájának tanulmányozását is — számol be a jelenleg folyó és a fejlődést biztosító munkákról a főmérnök.

— A termelés növelését új, automata gépekkel, új technológiák bevezetésével és új termékek gyártásával tudjuk elérni. Ehhez nagy szükség van szakemberekre. Évről

HAJDU-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972. ÁPR. 9.

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1021. Móré Mihály

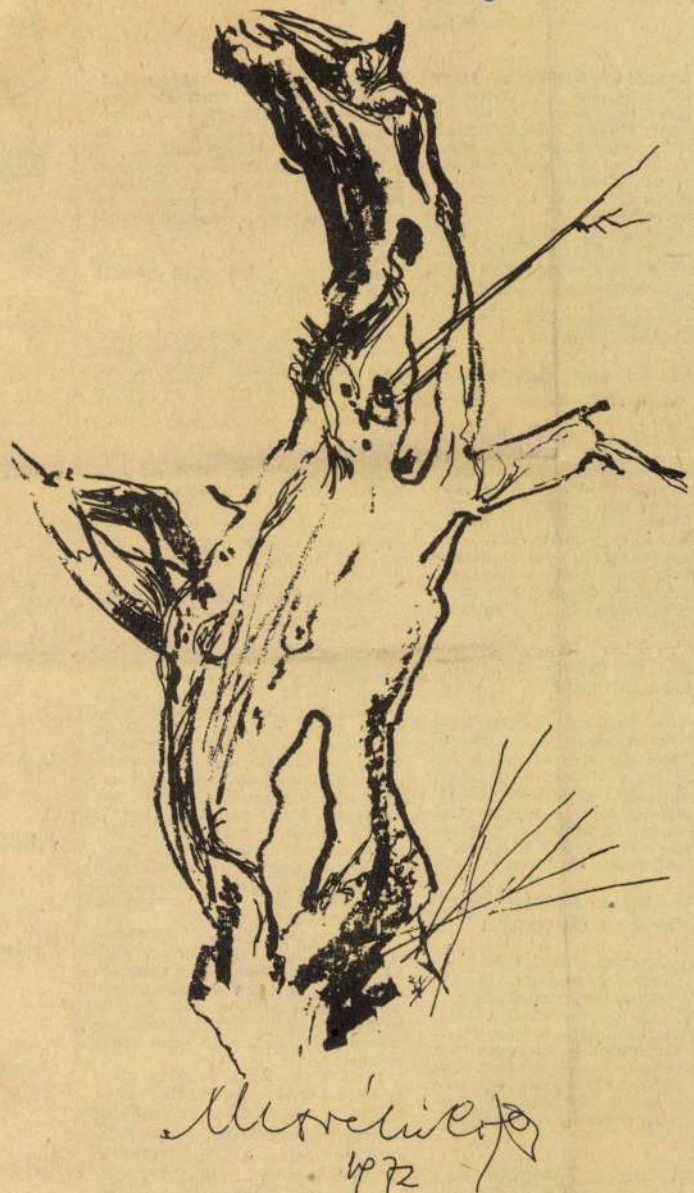

MÓRÉ MIHÁLY • VILLÁMSÚJTOTTA FA

Olvasom az újságban, hazánkban magas a reprezcióra fordított összeg. Állí ebben már sikerült megelőz néhány fejlett kapitalista mot is. Az e tárgyban sz persze megállapítják, hog reprezentációra szükség var csak mértékkel.

Nos, ezek általánosságok. Gondolom, sokan tanácstalanok: mikor szükséges a reprezentáció és mikor mondhatják, hogy nem túlzott?

Az alábbiakban néhány iránymutató tanácsot adnék.

Repi, ha egy társvállalat dolgozói a látogatók:

Meleg kézszorítás, a csinos titkárnő maxiszoknyában kétszer elsétál a vendégek előtt. Amennyiben vezető beosztású dolgozók is vannak közöttük, a titkárnő miniszoknyát visel és két számmal kisebb pulóvert...

A reprezentáció ezen módja alkalmas arra, hogy a látogatókat jó kedvre derítse, ami kedvezően befolyásolja a tárgyalás légkörét.

Repi, ha egy társvállalat vezetői a látogatók:

Nagyon meleg kézszorítás, esetleg barátságos lapockaveregetés. Két új vicc, az egyik lehet enyhén reakciós. A titkárnő szuperminiben sétál és riszál is.

Az eljárás szintén megteremti a kellemes légkört, az enyhén reakciós vicc pedig kifejezi a vendégek iránti bizalmat.

Repi, ha a felettes szerv megbízottai a látogatók:

Tiszteletteljes főhajtás, kemény, férfias kézszorítás. A tárgyalás félidejében szellőztetés.

Ezekből a gesztusokból a felettesek kiolvashatják a tiszteletet, de az öntudatot is, valamint azt a dicséretreméltó törekvést, hogy vigyáznak becses egészségükre, amely mindennél drágább, még a Napóleon konyaknál is.

Repi, ha a látogató egy konkurrens vállalat igazgatója:

Fáradt, kellemetlen kézfogás. A titkárnő többször bejön és jelenti, hogy X. miniszterhelyettes, [illegible] gát.

Repi, ha a látogató baráti ország polgára:

Szűnni nem akaró kézszorongatás, erőteljes lapockaveregetés, esetleg férfias ölelés. A titkárnő mezőkövesdi öltözékben, egy szem savanyú cukorral és két puszival kínálja meg a vendéget...

A fogadás szimbolizálja a testvéri rokonszenvet, a magyaros vendégszeretetet, valamint azt is, hogy tudjuk: a látogatóink nem éhesek, nem szomjasak, mert van nekik otthon is mit enni és inni...

Repi, ha a látogató nyugati üzletember:

Ilyenkor hadd lássa a partnerünk: van mit a tejbe aprítanunk. Ezért egy pohár tejjel vendégeljük meg, amibe egy fél kiflit apríthat. A fél kifliből az is kitűnik, hogy nem szórjuk a pénzt, tehát nem számíthat nagy üzletre. A hangulat emelését ezúttal is a titkárnőre bízzuk, aki szuperminiben egyfolytában az asztal körül cirkál és minden harmadik körben leejt valamit, amiért azonnal le is hajol, hogy a vendégek a saját szemükkel is láthassák, mi nem hagyunk semmit kárba veszni.

Ha sikeres üzletet kötöttek, megengedhető egy búcsúfogadás, ahol fogadnak egy fricskába, hogy ki nyeri az olasz bajnokságot. Ilyenkor illik emléktárgyat is adni: egy kezelt autóbuszjegyet és két tihanyi kecskekörmöt.

Említést érdemel még az újévi reprezentáció, amikoris nem küldünk naptárt, toronyórát és üdvözlő lapot. Elegendő, ha Szilveszter este, a vállalatvezető egyperces néma felállással emlékezik meg minden kedves üzletfeléről, abban a reményben, hogy e pillanatban ők is ezt teszik, ha még tudnak állni a lábukon...

Ősz Ferenc

— Tenetek
ből)

ENYHE TÁJÉ

— Te, Jósk
már ezt a m

KRITIKA

— Mint b

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ALFÖLD

1970 JUN

Móré Mihály

6 forint

1021

Móré Mihály
1972

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ALFÖLD

Móré Mihály

1021

1972 JUN 11

6 forint

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

NÉPSZAVA

Móré Mihály

1021

1977. július 3.

Móré Mihály: Aratás

Carter ígéretei

A családá

Tavaly ilyenkor *James Carter* amerikai elnök még elnökjelölt-pályázó volt és *csupán ígérnie kellett.* Ígért is sok mindent — *„adott valamit" minden irányzatnak.* Amint életrajzírója, *Lesie Wheeler,* korábbi politikai pályafutását és sikereinek titkát elemezve megjegyezte, *„mindig az adott helyzetnek és hallgatóságnak megfelelően váltogatta politikai-filozófiai állásfoglalásait".*

Így és ezzel sikerült megszereznie tavaly a Demokrata Párt elnökjelöltségét és ez a taktika segítette bevenni a hatalom legmagasabb bástyáját, a Fehér Házat.

Ám az elnökjelölti ígéretek alapján *James Carterra* ragasztott politikai címkék a Fehér Házban is levakarhatatlanok maradtak. *Minden* irányzat

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Móré Mihály

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1972 AUG 26

1021

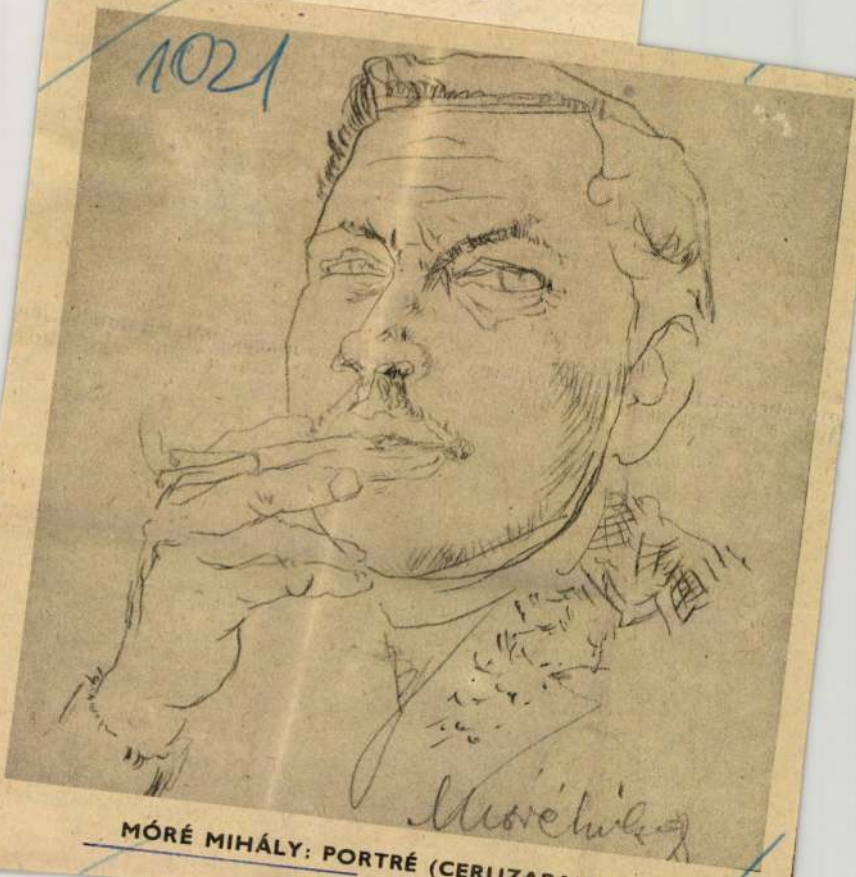

MÓRÉ MIHÁLY: PORTRÉ (CERUZARAJZ)

...keres férfi
...ltözőöröket, öltöző-
...ok is jelentkezhet-
...s a gyár rendészeti
...nán Kató u. 98.

...endelkező kovács-
...pácsvezetőt keres
...gyar Gördülőcsap-
...lentkezni lehet: az
...-gazdálkodási cso-
...cen, Szabadság út-

...ó felvételt hirdet
...lányok részére. A
...hónap. Keresetek:
...nulás után. Vidéki
...szállást biztosítunk.
...nci Gyár Budapest,
...91.

vezé
szán
legi
meg
a ki

Mi
gyár
gyal
lyos
lésél
töző
őri s
cen,

Ér
tech
kat
és t
Áru
Hadsereg útja 8.

...-tól.
...nagy

...ık, k
...ren
...lami
...90.

...t alk
...Szöv
...t u.

...Zó
...ızdas
...lőt.
... H
... 10.

...pari
...é

szakmára. Jelentkezhet min
életévét betöltött, általános
végzettséggel rendelkező
Juttatások: Különélési pót
dékieknek havi 300 Ft. Tár
ösztöndíj helybeli lakosokn
vi 250 Ft. Havi 90 Ft-ért
ebéd, vacsora, munkaszünet
kon is. Ingyen tankönyv é
karuha. Elhelyezés díj
sen a gyár munká
sán. Kezdő tanulóbér
amely az előmeneteltől f
emelkedik. Felszabadulás ut
havi 1300—1700 Ft. Begya
szakmunkásaink 1700—2500
keresnek. Jelentkezni leh
mely munkanapon 7-től f
Levélre részletes tájékoztatá
dünk. A gyár címe: PNYV
Pamutipar, személyzeti o
osztály. Budapest IV., Erkel

...LŐDNI?

MEDICOR
FELVÉTELRE KERE
szabadkézi kovácsolás
ban jártas
KOVÁCS

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 DEC
HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Móré Mihály
1021

Móré Mihály:

Várakozók (linó)

11—17.
Felveszün
yintézőt
pírót, árı
és Kisla
onostorpá
Gyakorlot
sz a Volá
ıtkezési
-6. III. en
A Dózsa
li belépé
önöket ve
t: Mikes
Lakbérkör
ettségivel
tlankezelő
. Jelentke
tatási oszt
A Gépifer
cen, azonn... belépéssel két 10
akképzett bölcsődei gondozónőt
lvesz.

A H.-B. m.-i Vegyesipari Válla-
t felvételre keres csőszerelő,
illanyszerelő, lemezlakatos, gép-
katos és asztalos szakmunkáso-
at. Jelentkezni lehet: Debrecen,
rzsébet u. 27. sz., beruházási elő-
dónál.

Tmk-lakatos, szerkezeti lakatos,
O- és ívhegesztő, víz-, gázszere-
ő szakmunkásokat, faipari gép-
unkást, segédmunkásokat fel-
esz a Mezőgazdasági Felszerelé-
eket Gyártó Ipari Szövetkezet,
)ebrecen, Rigó u. 29.

kat. Gépi számlázáshoz adatrögzítőket. FÜSZÉRT Vállalat, Debrecen, Diószegi út 22/C.

Gépjárművezetőket lehetőleg autóbuszvezetői képesítéssel a Galamb u. 16. alatti garázsnál, gépjárműszerelőt és kályhafűtőt Péterfia u. 49. alatt felveszünk. Postai Gépjármű Szállítási Üzem.

Gépírót és leíró könyvelőt felveszünk. Asztalos és Kárpitos Javító I. Sz., Debrecen, Galamb u. 23.

Takarítónőt december 15-tel felveszünk. Jelentkezést „Kereskedelmi Vállalat 184 947" jeligére kérjük leadni a Hirdetőbe.

ŐL LEGSZEBB AJÁNDÉK A
áték!
ten már

JÁTÉKVÁSÁR
MŰANYAG ÉS FÉMÉPITŐK, BABAKOCSIK, PLÜSS, TEXTIL JÁTÉKOK, BABÁK, AUTÓK, SZERSZÁMKÉSZLETEK ÉS TÁRSASJÁTÉKOK
N viker

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Móré Mihály

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

JUL
1977 ~~MÁJ~~ 17

1021

NINCS ITT ORSZÁG

(Móré Mihály)

Szalai Csaba verse

MIÉRT SZ

A vers, ha épül s költője nélkül
úgy maradna, félbe, csak a szer-
számokat ki is ütné nyélbe?

Tüstént
leomolna ró
le a kő,
a jótanács -
olyan e há
csak egy
tégla
s magasába
sem ácskodl
másik ács

PUSZTAN

(Péntek Imrének, kivel
kergettek a tehénbögöl
longó akácszigetében)

Fűpocok vagy dús sz
és úgy vacog, sicceni
árok szájpadlásán té

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 OKT 2
HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály

1021

MÓRÉ MIHÁLY GRAFIKÁJA

SZAB

Az a szép, fén

BEMUTATÓ A CSOKONAI S

Logikus gondolatrendszerű, kiérlelt filozófiájú, feszes szerkezetű dráma Szabó Magda Az a szép, fényes nap című alkotása. Ez másodjára bizonyosodott be: előbb a budapesti Nemzeti Színház művészei mérték vele össze az erejüket, s most évadnyitó előadásán a Csokonai Színház társulata Orosz György rendező vezényletével.

Logikus, jól szerkesztett és meggyőző mondandójú dráma. Némi visszatekintést engedélyezve: jobban szerkesztett, egységesebb mű, mint az ugyancsak e színházban, négy évvel ezelőtt bemutatott másik Szabó Magda-alkotás, a *Kiálts, város!* Azzal együtt, hogy amaz csupán a *Város* és néhány emberének drámai helyzeteiről és választási lehetőségeiről kívánt beszélni, míg ennek a drámának a hősei a *nemzetté válás*, az *országgá szerveződés*, illetve a pusztulás, az önpusztítás, a megsemmisülés iszonyatos felelősségű döntéseket kikényszerítő nagy kérdéseiben cselekednek. A *Kiálts, város!* egy város, e másik mű a nemzet vezetőinek élethalálharca: a tényleges, illetve lehetőségként fenyegető ellenféllel, meg a maguk lelkiis-

úgy tetszik, négy emberi tragédia: Bönge, Gyula, Géza é Vajk. A két végponton a abszolút múlt és az abszolú jövő: Bönge és Vajk, közé pütt Gyula és Géza, akik valamiféle szerkezeti képlet ben úgy ábrázolhatók: érzel mileg vagy gondolatilag, d vegyülnek a mellettük állóva és egymással. Bönge az él emlékezet, az ausburgi ütkö zet egyetlen élő tanúja, iszo nyatos emlékeket tárol résztvevője, túlélője, fizika roncsa. Kötődése a múltho oly makacs, oly kikezdhetetlen, hogy a társadalmi fejlődés egy szakaszában szükségszerűen félre kell állnia Hogy ez a félreállítás csupán a megöletésével lehetséges, s épp annak kell megölnie, aki leginkább megérti, Gyulának: az már tetőzött tragédia. Gyula Bönge barátja, a

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 JUN 2 6
HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály

1021 —

MÓRÉ MIHÁLY ● MAGYAR UGARON

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1977 11

Alföld

Móré Mihály

1021

Móré Mihály: Az eltévedt lovas

hova akasztotta. Legyenek boldogok, és tobzódj
amit utáltam mindig, egész életemben. Nincs unc
nép. Nagyon örülök neki, hogy méltó módon bá
*Napló*ban. Te valószínűleg (Kunffy Lajos – L.
még nem volt alkalmam megismerni – igen *sajná*
óta nálánál nagyobb költőnk nem volt. Talán mé
Amit írt Bernard, Roll, Carolus Duran és a többiről – nem vágják zsebre."

Két, egymás számára személyesen ismeretlen ember *első írásbeli* találkozása meglepően szívélyes hangú. Ady cikkének belsőbb töltése még érthetőbb, ha tekintetbe vesszük, amire írásában célzott, hogy már 1907 *előtt* figyelemmel kísérte a festő pályáját („Nota bene: Valamennyien *láttunk már* sokkal különb Rippl-Rónaiakat e kettőnél"). *Hárman* címmel Kaposváron 1906-ban megjelent antológiában – igaz, nem közös szándékukból következően – már együtt szerepelt nevük. Ady írta az előszót, a festő a címképet rajzolta. Persze azt sem feledhetjük, hogy Rippl-Rónai – levelében is utalt rá – *kitűnően* tájékozott volt az irodalomban, ismerte a francia szimbolista költőket, olvasta Zola cikkeit a *Revue Blanche*-ban, s Balzac regényeit, tudott Mallarmé keddjeiről, az „artistes intelligents" törekvéseiről. Nem kerülhette el figyelmét így az *Új versek* sokat ígérő bemutatkozása és a körülötte kialakult vita sem. De még ebben a relációban is túlzásként hatnak levelének sorai, különösen akkor, ha tekintetbe vesszük, hogy a *Vér és arany* bizonyító művésziségét ekkor még nem ismerhette (továbbá azt, hogy Móricz Zsigmondnak a második kötet versei jelentették az igazi Adyt). A kapott dicséretek viszonzásának szándékán túl Rippl-Rónai hangnemén érezhetően átüt a *személyes megismerkedés* vágya.

Erre két tavasz végi nagyváradi tárlaton lehetőség nyílott volna, de a festő – sajnálatosan – éppen akkor nem tudott ott lenni, amikor a költő megjelent. Az 1909-es nyári kiállítás után néhány hónappal mégis találkoztak. „1909 őszén – írja Bölöni – Ady rohamos népszerűségét, a *Nyugat* szám sikerét, igyekszik kihasználni a lap és maga Ady is. Vidéki felolvasó körútba kezd, hogy pénzt szerezzen. Ebből a próbálkozásból a *Nyugat* vidéki estélyei alakulnak ki. Novemberben Kaposvárott rendez egy Ady-estet a *Somogyvármegye* Váradról elszármazott szerkesztője, Göndör Ferenc. Ide lekísérik Adyt az Ady-dalokat interpretáló Reinitz Béla és Mikes Lajos, aki a magyar líráról tart előadást. Itt ismerkedett meg Ady Rippl Rónaival . . . Ady kaposvári sikerét Mikes Lajoson észlelhettem: ő, aki nem akart tovább menni a magyar lírában Vajda Jánosnál és Komjáthynál, a piktúrában Székely Bertalannál: mint Ady-barát és Rippl-Rónai megértő került vissza."

Somogy, Kaposvár és maga a festő is készült a nevezetes Nyugat-estre. A *Somogyvármegye* november 5-i száma mintegy előzetesként közölte Ady *Az én menyasszonyom* című versét (jellemző két sorával az újat akarásnak: *„Szétzúzva minden kőtáblát és láncot, / Holtig kacagnók a nyüzsgő világot"*). Igaz, hogy ez még az *Új versek*ből való, de megfelelő módon felhangolta a kaposvári olvasókat. Különösen a mellékelt hírrel

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 MÁR 19

NÉPSZAVA

Móré Mihály

igényeként birtokba vegye
mindezt 1021 Kovács Júlia

Móré Mihály: Tyúketetés

...ekben való játékban találja örömét. *Időnként, de nem mindig!*

Ha azt látjuk, hogy a nagyobb gyerek egyáltalán nem tud társai játékába beilleszkedni, magának viszonylag korához illő tevékenységet találni, fel kell figyelnünk: itt valami nincs rendben. Nincs rendben, ha a gyerek „játéka" homok- vagy kőhajigálásból áll.

Oktalanul elsietett baljóslat lenne ugyan azt mondani, az ilyen gyerek dolgozni sem tanul majd meg rendesen, de hogy a magatartásával, beilleszkedésével, alkalmazkodásával bajok vannak, s ha nem segítenek neki, lesznek is, bizonyos. Lehet, hogy valóban „vad"; nyugtalan, túl mozgékony: *több mozgásra lenne szüksége.* Sportra, kirándulásra, úszásra járhatna, s talán

Móré Mihály

Tyuketetés

Népszava, 1978. márc. 19.
9. oldal

Móré Mihály: Tyúketetés

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Móré Mihály
HAJDÚSÁGI MUNKÁS

1978 APR 14.

1021

Hordárok

Móré Mihály metszete

eszámolók

porthoz tartozó tagságnak az elmúlt évben végzett munkáját. A beszámolót követően élénk vita alakult ki a csoportok többségében, melynek során a csoportok jóváhagyták a bizalmiak tevékenységét és megerősítették őket funkciójukban. Sok vélemény hangzott el a bizalmi jogkör gyakorlásával összefüggő tevékenységről.

A bizalmiak mindenütt aktívan kivették részüket a testületük gazdasági-társadalmi problémáinak megoldásában és jól éltek az alapszabályban rögzített jogaikkal.

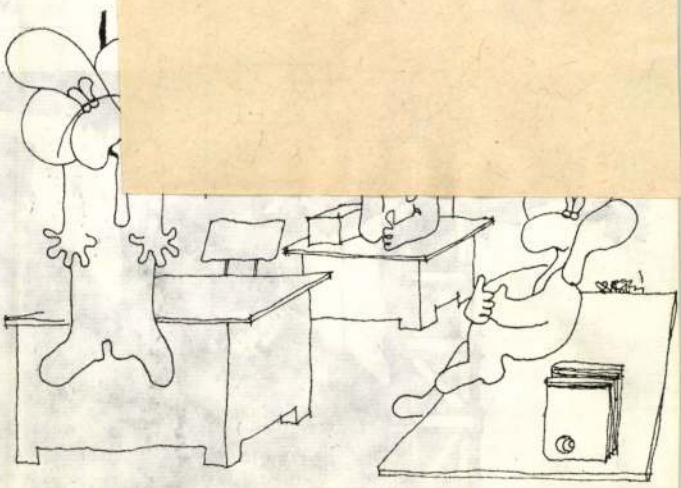

— Ez a Balogh már megint lóg!...

HUMOR

Sabján Tibor rajzai

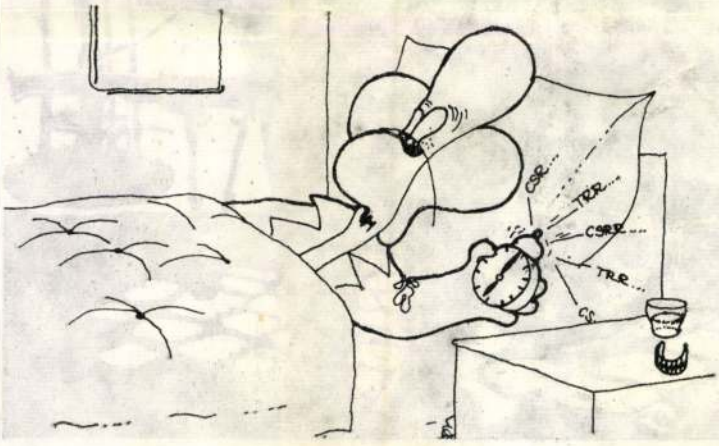

BEIDEGZŐDÉS
— Halló, tessék!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 MÁJ 26

HAJDÚSÁGI MUNKÁS

Móré Mihály
festő- és grafikusművész

1021

MŰVÉSZEK A MEGYÉBEN

Móré Mihály

A Hajdúsági Munkás olvasói szinte minden lapszámban találkoznak az újság oldalain grafikákkal, rajzokkal. Leggyakrabban Móré Mihály festőművész alkotásaival, de egy-egy cikk, kritika mellett más, a megyében élő művész munkájával is. E művészekkel — alkotásaikkal — találkozhatnak dolgozóink a kiállításon, a Hajdúsági Iparművekbe is eljutó üzemi tárlatokon, a Bemutatjuk sorozat kiállításain.

Sorozatunknak az a célja, hogy olvasóink, a festmények, grafikák kedvelői jobban megismerkedjenek a megyében élő művészek életével, munkásságával. Hogy a sort Móré Mihállyal kezdjük, azt részben a lappal kialakul már említett kapcsolata, részben művészetének értékei indokolják.

Móré Mihály 1924-ben született Debrecenben. Tehetségét korán felismerik, a tizenegy éves iskolásról írja az egyik debreceni újság: „rajzolásban is kiváló eredményeket mutat fel s megérdemelné, hogy illetékesek s jövendő tanárai is felfigyelnének erre a kis magyar művészre és felkarolnák művészi irányítását és képzését".

Történelmi viharok, sokoldalú érdeklődése okozták, hogy a Képzőművészeti Főiskolát csak az ötvenes évek elején végezte el Fónyi Géza, Koffán Károly, Konecsni György, Papp Gyula és Szőnyi István tanítványaként. Első bemutatkozása óta — a Déri Múzeum, 1955. — debreceni művész. Részt vett szinte minden megyei, területi csoportos kiállításon, kollektív tárlaton, Szegeden, Miskolcon, Keszthelyen, Budapesten is. Első egyéni kiállítását 1963-ban rendezte meg Debrecenben. Képei azóta eljutottak Ungvárra, Krakkóba, Lublinba, Nagyváradra is. Legutóbb a tavalyi országos Ady grafikai pályázaton és a költő születése századik évfordulójára rendezett helyi képzőművészeti pályázaton szerepelt sikeresen.

Ha azt írjuk művészetéről, hogy expresszív, csak festményei, linómetszetei, rézkarcai egy részét minősítettük. Ha azt, hogy lírai, ugyanúgy csak részt emelünk ki az egészből. Ma is az a magatartás jellemzi, amelyről egyik kritikusa 1963-ban így fogalmazott: „a folyamatos keresés, kutatás művészetének legfőbb jellemzője, s az alkotó energiája ebben használódik fel; minduntalan új formai elképzelések megteremtésén munkálkodik, mondanivalója kifejezéséhez... nem akar tudni szabályokról, a valóságot akarja megfogalmazni".

Móré Mihály festményei, grafikái erről a kutató szenvedélyről, a jelenségeket teljes érzelmi, gondolati tartalmukkal együtt tükröző művészi szándékról beszélnek. A Dózsa, az Emberállat című festmények döbbenetes víziója, az emberi lét legfontosabb kérdéseivel foglalkozó gondolati tartalma mellett meg kell említeni azokat a finom színvilágú festményeket, azokat a finoman, néhány tollvonással komponált rajzokat, amelyek azt bizonyítják, hogy Móré Mihály mestere az apró szépségeknek is.

Alapvető fontosságúnak tartja a tökéletes rajztudást. És kevesen rendelkeznek az övéhez hasonló könnyed, virtuóz rajzkészséggel. Nyilvánvaló, hogy ez a tulajdonsága is szerepet játszik abban, hogy a Hajdúsági Munkásban nyolc éve szinte állandóan publikál, hogy a Hajdú-bihari Napló 1957 óta közli rajzait, rézkarcait, linómetszeteit. Azokban az években szinte hetenként adott művet közlésre, riportokat, tárcákat illusztrált.

A grafika — mondja Móré Mihály — a fényképnél jobban visszaadja a személyes élményt, jobban megmutatja az ábrázolt figura legfontosabb tulajdonságait, emellett gyors reagálókészséggel rendelkezik. Móré Mihály grafikái — legyenek azok alkalmi rajzok vagy önálló rézkarcok, metszetek — mindig hitelesen tükrözik a világot és alkotójuk személyiségét. Ugyanez jellemzi a festő életművét is.

Szabó Ernő

Móré Mihály (balról) és Huszárik Zoltán filmrendező

„Móré Mihály metszete

HÍREK, ESEMÉNYEK

A szakszervezeti jubileumi vándorzászló megalapításának 5. évfordulója alkalmából április 29-én kultúrbizottságunk baráti találkozót rendezett. A rendezvény meghívottai a vándorzászlóért folyó verseny eddigi és ez évi győztes kollektívái, a vállalat ez évben kitüntetett kiváló brigádjai, szakszervezeti és kultúrbizottsági aktivisták voltak. A találkozót Fenyvesi Sándor szb-titkár köszöntő szavai nyitották meg, majd a virággal díszített asztalok mellett, színes égők hangulatos fényében reggel 3 óráig tartott a valóban baráti hangulatú bál. A zenét ezúttal is a kultúrbizottság zenekara szolgáltatta.

A Személyzeti és Munkaügyi Komplex Szocialista Brigád május 18-án — tapasztalatcsere céljából — a Budapesti Finomkötöttáru-gyár debreceni gyárában tett látogatást.

Újra népszerű művésszel találkozhattak a hajdúhadházi ifjúmunkások klubjának tagjai a Földi János nagyközségi könyvtárban. Május 22-én este Bálint András Jászai-díjas színművész előadóestjére került sor. A művész Magyarország messzire van címmel mutatta be műsorát. Közreműködött: Walla Ervin és Nyerges Ferenc gitáron.

A GTE szervezésében május 17-én délután a vállalati nagy tanácstermében Lúgos akkumulátorok címmel (Fejlesztés, gyártási tapasztalatok, rajzszámrendszer adás. A téma előadói: dr. Csepreki László, Csillag Endre és Cséti Imre voltak.

Május 13-án délelőtt tartotta a KISZ hajdúhadházi nagyközségi szervezete 1978. évi KISZ-küldöttgyűlését a tanács nagytermében. A nagyközségi KISZ-bizottság beszámolóját a KISZ IX. kongresszusa határozatainak végrehajtásáról, az 1976. évi küldöttgyűlés óta végzett munkáról Szabó József titkár terjesztette a küldöttgyűlés elé. A résztvevők ezután megválasztották a nagyközségi KISZ-bizottság tagjait és a járási küldötteket. A KISZ-bizottság titkára ismét Szabó József lett.

Alágazati értekezlet

A soron levő feladatok megbeszélése, illetve az üzemi demokrácia továbbfejlesztése tárgyában alágazati tanácskozást tartottak a Kohó- és Gépipari Minisztériumban, ahol Gácsi Miklós államtitkár elnökletével dr. Heiczmann János miniszterhelyettes vázolta az alágazat által elért eredményeket, s a munka során tapasztalt fogyatékosságokat. Ennek során **bírálta a Hajdúsági Iparművek tevékenységét** a tőkés exportban mutatkozó lemaradások miatt, valamint a folyamatban levő gyárfejlesztési munkában mutatkozó lemaradások miatt.

Az üzemi demokrácia továbbfejlesztésének érdekében olyan megállapodás született, hogy 1978. június 30-ig minden területen még kell határozni az üzemi demokrácia fejlesztésével összefüggő feladatokat s eleget kell tenni a működési szabályzat módosításával kapcsolatos feladatoknak is.

A tanácskozáson Lévai Imre vezérigazgató, Hámos Lajos, az üzemi pártbizottság titkára, valamint Fenyvesi Sándor, a vállalati szakszervezeti bizottság titkára vettek részt.

Tanácskozás a MOM-ban

Május 2-án hívta össze a KGM a minisztériumhoz tartozó vállalatok vezérigazgatóinak, igazgatóinak, a pártszervezetek, szakszervezetek és KISZ-szervezetek titkárainak együttes tanácskozását a MOM székházában.

Soltész István kohó- és gépipari miniszter megnyitó szavai után Gácsi Miklós államtitkár tájékoztatta a jelenlevőket a kohó- és gépipar 1978. I. negyedévi eredményeiről, majd részletesen ismertette a további feladatokat.

Az államtitkár tájékoztatója után Sugár György, a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezete Központi Vezetőségének titkára szólalt fel, s részletesen kifejtette a szakszervezet álláspontját a gazdálkodással összefüggő főbb kérdésekben, kiemelte a munkavédelemmel kapcsolatos állapotokat. Felhívta a jelenlevők figyelmét, hogy határozott intézkedések szükségesek a munkavédelmi helyzet javítására.

A vezérigazgatói értekezlet Soltész István zárszavával ért véget.

A május 3-án megtartott bizalmi küldöttek vállalati tanácskozása a szakszervezeti bizottság javaslatára küldötteket választott az országos vasas bizalmi tanácskozásra. Vállalatunkat Lévai Éva, a szereldei gyáregység bizalmija és Varga János, a műszaki osztálybizottság bizalmija képviseli az országos bizalmitanácskozáson.

KISZ-esküvő

Negyedszer kiváló

Bensőséges ünnepségre gyü-

SPO

Tolla

Április 22—23-án került so Budapesten, a lőrinczi sport csarnokban a FŐKERT SE or országos egyéni és páros bajnok ságára. Szakosztályunkat Pász tor Csilla képviselte, ezúttal i sikerrel. Három versenyszám ban indult és kettőben bejutot a legjobbak közé a számos vá logatottat felvonultató mezőny ben. Legértékesebb helyezésé most is a női páros verseny számban szerezte Rózsa Kata linnal az oldalán, és ezzel sok éves sikertelenségi sorozatunk nak vetett véget, ugyanis fő városi versenyen eddig mé soha nem sikerült érmes helye zést elérni Hajdú Vasas-ver senyzőnek. Ezzel az eredmény nyel versenyzőnőnk újra bizo nyította a fejlődését és tehetsé gét, melyre egyre inkább szüksége lesz az egyre maga sabb célokat kitűző szakoszta lyunknak.

Április 23-án Debrecenben az Ybl Miklós Műszaki Főisko la csarnokában került lebonyo lításra a hagyományos SZMT kupa tollaslabda-csapatbajnok ság megyei döntője. A férfiak nál hat, a nőknél öt csapat in dult. Férficsapatunk új össze állításban visszaszerezte az el múlt évben elvesztett bajnoki címet, míg női csapatunknak ismét meg kellett eléged nie a második helyezéssel. Fér ficsapatunkban Cséti Imre Molnár Sándor és Surányszky István, a női csapatban Cséti Imréné és Kertész Józsefné képviselte színeinket.

Április 30-án Debrecenben rendezte meg a városi tollas labda-szövetség az első ízben kiírt megyei felnőtt egyéni bajnokságot. A nyílt versenyre más megyékből is érkeztek meghívott versenyzők. A lebonyolítás újszerű és érdekes volt, mivel két kategóriában került sor a küzdelmekre, II osztályban (melyben a III. osztályúak is indulhattak) valamint III. osztályban (melyben a IV. osztályúak is indultak). Versenyzőink ezúttal a szokottnál halványabban szerepeltek, és így nem sikerült egyik kategóriában sem bajnoki címet

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

Móré Mihály

1972 JUN 7

1021

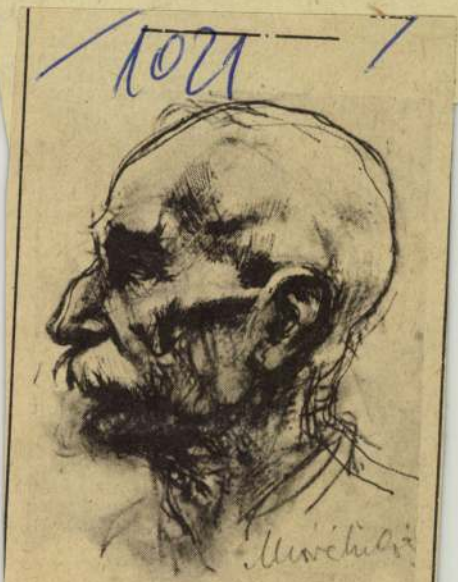

Móré Mihály:
Portré
(szénrajz)

m
nalom)
ekedési Tanintézet
kalmaz ügyfélfoga-
e érettségizett ad-
alamint 24 évet be-
gyakorlattal rendel-
ett gépkocsivezetőt,
oktatói munkakör-
: Debrecen, Széche-

Mikepércs állandó
keres két autó-mo-
egy mezőgazdasági-
elentkezés a tsz iro-
Nándor gépcsoport-

házi Új Élet Mtsz
éssel gyors- és gép-
elvételre. Jelentkezni
szövetkezet központ-
Hajdúhadház, Dr.

i Finommechanikai
z lakatos szakmun-
ecen, Szabadság útja

Gyárto
u. 58.

Azonnalra alkalmazu
zokat, uszálykormányos
ra vontatóvezetőket.
Folyamszabályzó és
V. fő-építésvezetősége,
XIII., Cserhalom u.
Strand mellett), napon
kivételével.

Felvételre keresünk
lépéssel segédmunkást,
korú is. Autójavító Kts
Széchenyi u. 24.

Asztalos szakmunkás
szünk 1 műszakos
Minden héten szabad
dei Termék Vállalat,
u. 1.

Gépírni tudó, jól sz
ségizett adminisztrát
zunk. Jelentkezés:
ÜVÉRT. Debrecen, V
reg útja 57.

ERVGYÁR

etöltött
ÉS NŐI SEGÉDMUNKÁSOKAT
kat, húsipari szakmunkásokat

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Debreceni dohánygyár

1974 AUG 15

Móré Mihály

1021

MÓRÉ MIHÁLY · DOHÁNYFŰZÉS

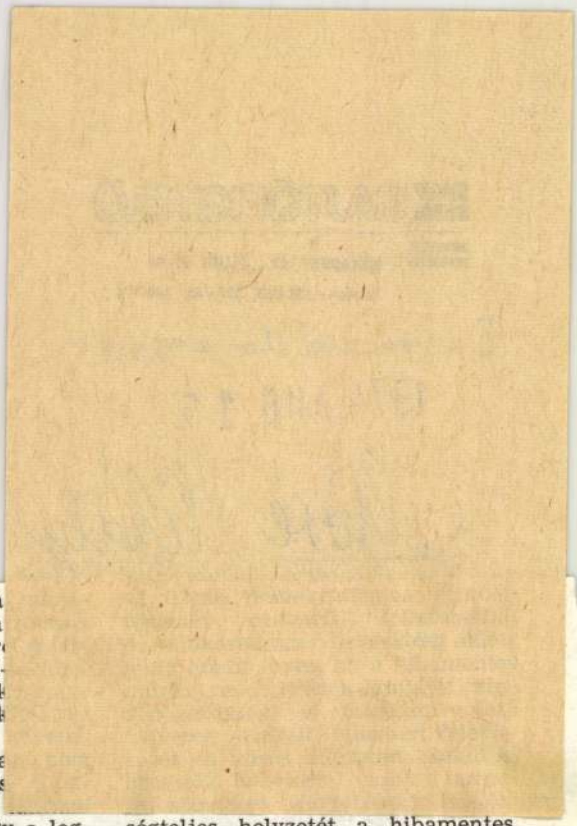

dolgozók gondolkodása
rtása közvetlenül kihat a
tékonyságára, eredményér
orsult műszaki-technikai-
giai fejlődés és a dinamik
vállalaton belül mindenk
lmas átformálódást
gondolkodásban azonba
rténik ugrásszerű változás
dó gondolkodási módot
ell, annak érdekében, hogy a leg-
bb, legkorszerűbb, szocialista
emlélet jusson érvényre. Ez elen-
edhetetlen a „DH"-munkarendszer
redményes bevezetésének, illetve
iterjesztésének elősegítéséhez.
milyen összetett a tervbe vett mun-
arendszer, olyan sokrétű az alkal-
mazásának előkészítéséhez kapcso-
ódó oktatás, képzés, politikai, ideo-
ógiai, szakmai nevelés. Számos dol-
ozónál fel kell kelteni a készséget,
ogy minden hibát nyíltan tárjon
el. Ez a folyamat gyorsítható, ha
minden dolgozó előtt megvilágosít-
ák részfelelősségét a termelés hi-
bamentes lefolyásában és ha a dol-
gozók tisztában vannak azzal, hogy
a megoldandó feladatok lehetővé
teszik a vállalat jóhírének fejlesz-
tését, a kollektíva boldogulását.

A haladó műszaki, gazdasági, szo-
ciális fejlődés elsősorban politikai
megértést igényel, mert a politikai
tisztánlátástól függ a személyes
készség, ami a saját szakképzettség
növelésére irányul a megoldásra
váró feladatokkal összefüggésben.
ségteljes helyzetét a hibamentes,
hatékonyságnövelő munka rendsze-
rében. Ennek tudatában javítjuk a
közvetlen termelők és a munkát
elemzők közötti egyetértést az elő-
relépést fékező „vadász — nyúl"
szemlélettel szemben.

A hibamentes és hatékonyabb
munka ösztönző módszerének kidol-
gozása során érvényt kell szerezni
az erkölcsi — és anyagi ösztönzés
összhangjának, szinkronban a fej-
lesztés ütemével, a dolgozók tuda-
tossága, érdeklődése, szemléletmódja fejlődésével. A „DH"-prog-
ram sikerének egyik alapvető tényezője a kiemelkedő, élenjáró, a követelményszinteknek, elvárásoknak megfelelő teljesítmények elismerése. Sok embernek megfelel az elismerés olyan formája, mint a fizetésemelés, előléptetés, magasabb beosztás, ezzel járó megnövelt hatáskör és felelősség.

(folytatjuk)

Dr. Schrer Ádám

nérések a Debreceni Dohánygyárban

Mivel a mérési lehetőségeink korlátozottak voltak, az ÉGI-től kölcsönkapott 1 db VAREG mérőműszert 1 gépsorra, azon belül 3 mérőhelyre kötöttük rá, mérés céljából. Mérni kívántuk a cigaretta kerettöltés lényeges idejét.

A Lof cigarettagyártó gép gyors fordulatára kötött mérőhely információt ad a gép, illetve a gépsor termelő munkában eltöltött idejéről, illetve a folyamatosság megszakadásának gyakoriságáról. A Lof gyártógép lassú járatására rákötött mérőhely egyértelmű tájékoztatást ad a nem hasznos, illetve kieső időről, az indítás utáni bizonytalanságokról.

1974. február 7-én 14 órakor indult a kísérlet és 1974. március 5-én fejeződött be.

— a termelési és kieső idő,
— a termelt keretek száma,
— 1 órai regisztrált termelés,
— 1 keret átlagos töltésideje,
— 1 műszakban keletkezett selejt

információknál műszakonként vizsgáltuk az átlagtól történő eltérést.

A különböző műszakok teljesítményeinek összehasonlítására gyakoriságvizsgálatot végeztünk, és az óránkénti teljesítményingadozás elemzéséhez vizsgáltuk az óránként megtöltött keretek számát.

A mérés által kapott információk alapján igen sok következtetést lehet levonni mind a termelés, mind a munkafolyamat részére, amit a termelés irányítóinak kell megtenniük.

Az előadás utáni hozzászólásaik

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁJ 24.

Hajdúbihari Napló

Móré Mihály

1021

Móré Mihály:
Ifjú zenészek (tusrajz)

Zoli most kap észbe: — Jaj, tényleg, még Kubában is jártam.

Ő is Debrecenben fog a Zeneművészeti Szakközépiskolában továbbtanulni, ahol a bátyja, aki szintén az újfalui zeneiskola növendéke volt. Előadóművész szeretne lenni. Jelenleg ehhez a legjobb úton halad, mint az itteni eredménye is mutatta, neve ott szerepel a legjobbak között.

A hangszerek versenyében végül a következő döntés született. A szólisták közül öt pajtás érdemelte meg a legjobbaknak kijáró arany fokozatot: Kiss Erika kisdobos, a Berettyóújfalui 2. számú Általános Iskolából, Tóth Zoltán, a berettyóújfalui 3. számú Általános Iskolából, Karcza Noémi körösszegapáti pajtás. Mindhárman a berettyóújfalui zeneiskola növendékei. Szintén arany oklevelet szerzett Veress Gábor (Hajdúszoboszló) és Silye Magdolna (Hajdúböszörmény). A kamaraegyüttesek versenyében a hajdúszoboszlói pajtások kvartettje nyert arany oklevelet.

Harasztosi Csaba

lódni: Berettyóújfalu, Kossuth u. 37.

LAKÁS

2+2 szobás, azonnal beköltözhető szövetkezeti lakás eladó. Ajánlatokat: „Kényelem" jeligére kiadóba.

Elcserélem háromszobás, összkomfortos, nagyméretű parkettás, gázfűtéses tanácsi lakásomat egy- vagy másfél szobás összkomfortosra, ha szükséges, „Garázs van" jeligére kiadóba.

Egyetemnél, társasházban magasföldszinti háromszobás lakás, garázzsal vagy anélkül eladó. Érdeklődni szombat, vasárnap 10-től. Hatvani István u. 8. fszt. 3., vagy 18-444-en állandóan.

Kertnagyépítésre alkalmas házhely felerészben is eladó. Érdeklődni: Mező u.

Lenztelepi zártkertben 200 négyszögöl telek eladó. Keresztesi u. 10.

ALBÉRLET

Külön bejáratú bútorozott szoba, spájz fiatal házaspárnak kiadó. Mikepércsi út 25.

Június 1-től két személy külön bejáratú szobát fürdőszoba-használattal albérlőnek felveszek. Monotor u. 2. fszt. 1. Csapó kapunyar, 4 óra után.

Diplomás házaspár gyerekkel fürdőszoba-, konyhahasználatos üres albérleti szobát keres. „Közel a Dobozi-lakótelephez" jeligére kiadóba.

AUTÓSZERELŐ,
KAROSSZÉRIA- ÉS GÉPLAKA
MEZŐGAZDASÁGIGÉP-SZERE
ESZTERGÁLYOS,
HEGESZTŐ,
KÖSZÖRŰS,
AUTÓVILLAMOSSÁGI SZERE
FÉNYEZŐ,
TMK-VILLANYSZERELŐ,
VÍZ-, GÁZSZERELŐ SZAKMU
ÉS
BETANÍTOTT SEGÉDMUNKÁ
ALKALMAZ AZ

XIII. AUTÓJAVÍTÓ
Debrecen,
Balmazújvárosi út 14.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 JUN 18
Hajdúbihari Napló

Móré Mihály

Móré Mihály: Meseillusztráció

1021

Jól fésülő hölgyfodrászt felveszek. Szabadság útja 11.

KULTÚRCIKK

Bécsi zongora, televíziók, vezetékes rádiók eladók. Arany János u. 13.

JÁRMŰ

1 db 1800 kcm-es sport Volvo személygépkocsi kifogástalan állapotban eladó. Pétervására, Petőfi u. 47. Tel.: Pétervására 47.

500-as, most vizsgázott Trabant Limousine eladó. Érdeklődni Komlóssy út 86. Darabosék, 17—18-ig.

601-es Trabant eladó. Laktanya u. 39. III. em. 1.

tal, két fot
eladó, este
Á. u. 34.

Új állapot
romajtós sz
mélyes, vilá
kamié, leng
máncos g
etetőszék,
hely palackl
Honvédteme

Eladó igé
szép négys
miégarnitúr
ajtós szekré
nes hárma
nemütartós heverő, mosógép, centrifuga, szezlon, bukós fotelágy, ingaóra. Kút u. 56.

Négyszemélyes, kisipari zöld rekamié olcsón eladó. Bajcsy-Zs. u. 26., udvarban, Katz.

László, Debrecen, Mikszáth u. 18. fszt. 3.

EGYÉB

Eladó kifogástalan állapotban levő mély gyermekkocsi, piros színben, fehér csíkkal. Telefon: 17-952.

gyermekkoc
Gy. u. 11.

Toll, du
vásárlása.
varban.

Piros, m
újszerű ál
Őszirózsa

KELET-TÜZÉP ÁRUBEMUT

Debrecen, Budai Ézsaiás utca 4. szám

NYITVA: 11—17 ÓRÁIG

HÉTFŐN ZÁRVA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1973 DEC 15

Népszava

Móré Mihály
1021

1973. december 15.

Móré Mihály: Piacon

SZEP SZ

KULTÚRA * TÁRSADALOMTUDOMÁNY * IRO

Szerdahelyi István

A magyar esztétika másf

Nemrégiben készült egy könyvjegyzék, amelyben azokat az 1945 után megjelent magyar esztétikai munkákat sorolták fel, amelyek a szakemberek véleménye szerint leginkább hivatottak arra, hogy e tudományág hazai teljesítményeit a szocialista országok közvéleménye előtt képviseljék. Ha e jegyzék adatait a megjelenési évek sorrendjében csoportosítjuk, olyan arányokat találunk, amelyekre valóban nem túlzás azt mondani, hogy meglepőek.

Tízszer annyi értékes mű

A felsorolt könyvek közül ugyanis mindössze 15 jelent meg az 1945 és 1956 közötti esztendőkben, azaz erre az időszakra évi átlagban 1,2 mű jut. Ezzel szemben az 1957 utáni esztendőkben a maradandó értékű esztétikai munkák száma kereken megtízszereződött. Különösen 1964-től vált meredekké ez a fejlődésvonal: 1957 és 1963 között is 5,2-re nőtt ugyan az évi átlag, 1964-től viszont ez a szám ismét megháromszorozódott, 16,3-re ugrott. Minthogy a jegyzékbe nem akármilyen könyveket vettek fel, hanem a rangos teljesítményeket csupán, így ezek a számok már önmagukban sem pusztán mennyiségi változásokat jeleznek, hanem a tudományág tartalmi dultak gyors fejlődésnek. Így a zeneesztétika, ahol *Molnár Antal, Szabolcsi Bence, Újfalussy József, Vitányi Iván* és *Zoltai Dénes* munkássága nyomán mind megfoghatóbbá válik, hogyan képesek a zenei formák a maguk igen elvont módján a társadalmi valóság tükrözésére, valamint a filmesztétika, ahol a fiatalabb kutatók — *Almási Miklós, Bíró Yvette, Gyertyán Ervin, Hermann István, Nemes Károly, Nemeskürty István* — szembetűnően népes gárdája kezdte feldolgozni, továbbfejleszteni Balázs Béla klaszszikus elméleti hagyatékát. *Major Máté, Perényi Imre, Pogány Frigyes* az építészeti, *Aradi Nóra, Németh Lajos* a képzőművészeti esztétika korszerű kérdéseire kereste és keresi a válaszokat.

Ekkortól alakult át az irodalomesztétikai kutatások arculata is. Korábban jobbára csak az epika, azaz a regény és a novella sajátosságai kerültek itt szóba, meglehetősen egyoldalúan. Most egymás után sorakoznak a költészet, a líra bonyolultabb törvényszerűségeit elemző munkák: *Fónagy Iván, Király István, Pándi Pál, Szabolcsi Miklós* közkézen forgó művei mellett *Hankiss Elemér, Hegedüs Géza, Komlós Aladár, Martinkó András, Tamás Attila, Tőkei Ferenc* járult hozzá is.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ALFÖLD 1973 DEC

1021

6 forint

Móré Mihály

1021

Móré Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1021

1989 FEB. 9

SALGÓTARJÁNI BÁNYÁSZOK SZTRÁJKJA, 1926 JÚNIUSÁBAN ● MÓRÉ MIHÁLY ALKOTÁSA

apa, hanem magához illő, rendes fiatalember. Sok boldogságot kívánok, mire újra nyílnak az orgonák.

— Valóban ez volt az üzenet. De Malvin nénitől nem ezt vártam. Ez az üzenet arra vall, hogy nem értett meg engem. Fogalma sincs arról, hogy mit jelent egy fiatal lány életében az első szerelem. Ilyen számítóan, hidegen csak egy férfi próbál tanácsot adni. Hol van Malvin néni?

— Házon kívül. De én helyettesítem.

— Köszönöm. Magától nem kérek tanácsot.

A csillagát neki! — motyogtam magamban. — Ez a semmiség ugyancsak kifizetett. No, majd elveszem a kedvét az ilyesmitől.

— Hát idehallgasson, kis Orgonavirág! Bizalmasan mondok magának valamit. Én vagyok Malvin néni.

Meglepetést, konsternációt vártam. Ehelyett a miniszoknyás hangosan elnevette magát.

— Tudtam. Biztos voltam benne.

— Miben?

— Őszintén beszélek. Negyedikes gimnazista vagyok. Az egész osztály szívesen olvassa a lelki klinika üzeneteit. Én meg mertem volna esküdni arra, hogy

import frottí
törülközőből
A
CENTRUM
ÁRUHÁZBAN

ÍGY KEZDŐDÖTT

LEÁNY É

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1969 MAR 16

Móré Mihály
102

rlap 1969. MÁRCIUS 16., VASÁRNAP

ITATÁS Móré Mihály linómetszete

1969. MÁRCIUS 16., VASÁRNAP

Az egyszerűbb mezőgazdasági szövetkezetekről

Írta: Dr. Bíró Ferenc a megyei pártbizottság osztályvezetője

A MÚLT ÉV VÉGÉN jelent meg a kormányrendelet, majd ezt követően a miniszteri rendelet — amely a szövetkezeti törvény kiegészítéseként — szabályozza az egyszerűbb mezőgazdasági szövetkezetek működését. Minthogy az 1960-as évek elején Pest megyében is jelentős számú egyszerűbb szövetkezet alakult, érdemes megvizsgálni, mi tette indokolttá e közösségek jogi, szervezeti és szövetkezetpolitikai helyzetének rendezését.

Tavaly — főként a dabasi, a budai, a szentendrei, a szobi és a váci járásban — huszonegy termelőszövetkezeti csoport, és tizenöt szakszövetkezet gazdálkodott 83 ezer holdon, több, mint 12 ezer taggal. Az egyéb mezőgazdasági figyelemre méltó fejlődése ellenére az utóbbi években egyre inkább megmutatkoztak, esetenként kiéleződtek a különböző ellentmondások is. Például az egyszerűbb szövetkezetekbe lépett tagok földtulajdonukat (illetve földhasználatukat) vagy annak egy részét, saját kezelésben, továbbra is egyénileg művelhették. Elhatározásuktól függött, hogy abból mennyit adtak közös használatba. E szándékukat viszont nagyon sok tényező befolyásolta. A tapasztalatok szerint az idősebbek és a kevés földűek közül többen, a fiatalabbak vagy nagyobb földűek közül kevesebben ajánlják fel földjeiket közös használatra. A felajánlott földek között egyre több az olyan terület, amelyen a mostoha tergenítsék el. (Megjegyezzük, hogy a földet vásárlók jól felfogott érdeke is, hogy a föld adás-vételi szerződés megkötése előtt alaposan győződjenek meg, hogy a vásárolni kívánt ingatlan nincs-e közös használatba véve).

Az egyszerűbb szövetkezetek termelésük fejlesztéséhez eddig csupán a tagok hozzájárulását és a saját akkumulációt használhatták fel. Hitelt, állami támogatást csak nagyon szerény keretek között kaphattak. Ez is hátráltatta fejlődésüket a hasonló feltételek mellett gazdálkodó termelőszövetkezetekhez képest. Kézenfekvő, hogy a közgazdasági, a piaci értékviszonyok erőteljesebb érvényesülése folytán, az egyszerűbb mezőgazdasági szövetkezetek is.

1969 MAR

1021

Emléktábla-avatások, díszünnepségek, veterántalálkozások a Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulóján

Gazdag programmal készülnek a megyében a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulójára. A változatos és sokrétű program méltó emléket kíván állítani azoknak a forradalmár harcosoknak, akik 1919-ben részt vettek a proletárdiktatúra kivívásában, védelmében.

Debrecenben március 18-án délelőtt tíz órakor tudományos ülésszak kezdődik a megyei pártbizottság oktatási igazgatóságán. Délután négy órakor „A debreceni munkásosztály és a Tanácsköztársaság" címmel emlékkiállítás nyílik a Tóthfalusi Sándor munkásklubban.

Este hat órakor díszünnepséget rendeznek a Csokonai Színházban. Ezt követően kerül sor Molnár Géza: Anna-ünnep című drámájának bemutatására.

Ugyancsak 18-án este nyolc órai kezdettel díszhangversenyre kerül sor a Tanácsköztársaság zenei direktóriumának műveiből a Bartók Teremben.

Március 19-én „Ötvenéves a Tanácsköztársaság" címmel emlékkiállítás nyílik a Déri Múzeumban.

Március 20-án délelőtt tíz órakor koszorút helyeznek el a Március 21. téren a munkásmozgalmi emlékműnél. Délelőtt tíz órakor megkoszorúzzák Leo Rothziegel emléktábláját is a városi tanácsház falánál.

Hajdúnánáson március 21-én méltó keretek között emlékeznek meg Zsuga Imréről, a város szülöttéről, aki 1919-ben egyik szellemi irányítója volt a Kommunisták Magyarországi Pártja debreceni szervezetének, számos cikke és tárcája jelent meg a korabeli újságokban. Délelőtt tíz órakor emléktáblát avatnak a kommunista forradalmár szülőházának falán.

Délután két órakor ifjúsági nagygyűlést tartanak a városi művelődési házban. Este hat órakor kerül sor a díszünnepségre a városi művelődési házban.

Berettyóújfaluban március 20-án reggel kilenc órakor kezdődik a berettyóújfalui járási és a községi tanács együttes ülése, amelyen részt vesznek a járási pártbizottság tagjai, a veteránok, a járás párttitkárai, termelőszövetkezeti elnökei, a községek tanácselnökei.

Hajdúböszörményben március 20-án a kora délutáni órákban minden üzemben és termelőszövetkezetben ünnepi megemlékezést tartanak. Este hat órai kezdettel díszünnepség lesz a járási művelődési házban.

Március 21-én reggel kilenc órakor koszorút helyeznek el a volt direktórium épülete falán levő emléktáblára.

A biharkeresztesi járásban, Komádiban tartanak ünnepséget március 21-én délelőtt tíz órakor a művelődési házban.

Délután hat órakor a KISZ helyiségében rendezik meg a veteránok és az ifjúság találkozóját.

Püspökladányban március 20-án délelőtt tíz órakor díszünnepséget tartanak, amelyen részt vesznek a járás községeiből érkező veteránok is.

Március 20-án ünnepi pártbizottsági és tanácsülést tartanak Derecskén, a járási művelődési házban. Az ünnepségen részt vesznek a munkásmozgalom veteránjai, az 1919-es vöröskatonák. Délután baráti találkozóra kerül sor a veteránokkal.

21-én délelőtt tíz órakor avatják Kismarján Hevesi Ákosnak, a község szülöttének emléktábláját, aki 1919-ben a földművelésügyi népbiztos helyettese volt. A forradalmár harcos a spanyol polgárháborúban halt meg.

Esztárban 21-én megkoszorúzzák Prenner Sándor 1919-es forradalmár emléktábláját.

Polgáron március 20-án este hat órakor a fiatalok fáklyás felvonulásával kezdődik az ünnepség. 21-én délelőtt 10 órai kezdettel tartják meg a járási pártbizottság és a járási tanács együttes ülését.

Hajdúszoboszlón március 20-án este hat órakor ünnepi nagygyűlést tartanak a városi művelődési házban.

Balmazújvároson ünnepi nagygyűlés lesz március 20-án este hat órai kezdettel a művelődési központ színháztermében. Ezt követően kulturális műsort rendeznek „A tűz márciusa" címmel.

Március 21-én délelőtt 10 órakor adják át a községi tanács nagytermében Móré Mihály festőművész alkotását az 1932-es balmazújvárosi agrárszocialista tüntetésről és csendőrsortűzről. Délelőtt úttörőünnepséget tartanak, majd fél 12 órai kezdettel kerül sor a művelődési központban a „Jöjj el, szabadság!" című munkásmozgalmi kiállítás megnyitására.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Az agresszor nem maradna

HUSSZEIN WASHINGTO FAVZI MADRIDBAN — ÚJ A HELYZET RENDEZÉSÉR

Csütörtökön hat nap leforgása alatt negyedszer volt tüzérségi párbaj a Szuezi-csatorna hosszában; és mint az AFP francia hírügynökség megállapítja, megfigyelők borúlátóak azt illetően, milyen lehetőségek vannak a helyzet enyhülésére a Közel-Keletnek ebben a részében.

Ma már nyilvánvaló — folytatja az AFP —, hogy a válság új szakaszba lépett. Egyiptomi részről a preventív védelem eszközéhez folyamodnak, és addig lövik az izraeli állásokat, amíg izraeli részről nem tesznek le a tartós berendezkedésről. Hónapokon keresztül Izrael mobil erőket állomásoztatott itt, ennél fogva az izraeli csapatok visszavonásának lehetőségét nem tekintették kizártnak. Most azonban az izraeliek valóságos kazamatákat létesítenek a csatorna keleti partján, ami arra utal, hogy nem áll szándékukban kivonulni. Ha ezt egyiptomi részről hagynák, annyit jelentene, hogy megbékélnének a Sinai-félsziget izraeli részről történő annektálásával.

A sorozatos tűzpárbaj egyelőre nem jár nagyobb kockázattal — mint az AFP vélekedik —, hiszen Izrael nem akar átkelni a csatornán, és az egyiptomiak sem akarnak bevonulni a Sinai-félszigetre. Ugyanakkor felmerül a hadműveletek kiterjesztésének a veszélye.

Izraeli részről igyekeznek az incidensek jelentőségét lekicsinyelni. Ahogy azonban fokozódnak a tüzérségi párbajok, egyre nő a nemzetközi közvélemény nyugtalansága. Ez viszont arra ösztönzi Izraelt, hogy elhallgattassa az egyiptomi ágyúkat, nehogy kompromittálják a zsidó állam politikáját. Az ilyen próbálkozás miatt azonban a helyzet könnyen veszélyessé fajulhat — véli az AFP.

A csütörtöki, sorrendben negyedik nagyszabású tűzpárbajban az izraeliek súlyos veszteséget szenvedtek emberben és hadianyagban. A kétórás tűzpárbajban az izraeli tüzérség újabb nyolc egyiptomi olajtartályt gyújtott fel Szuez térségében. Hamed Mahmud, Szuez város parancsnoka szerint húsz polgári személy életét vesztette, ötvenkettő megsebesült.

Husszein jordániai király az UPI jelentése szerint megerősítette, hogy rövidesen Washingtonba utazik és megvitatja Nixon elnökkel a közel-keleti helyzetet.

Mahmud Favzi, Nasszer elnök külpolitikai tanácsadója, aki szerda óta tartózkodik a spanyol fővárosban, átnyújtotta Franco tábornoknak Nasszer üzenetét. Favzi pénteken újra találkozik Castiella spanyol külügyminiszterrel. Megfigyelők szerint egyiptomi részről igyekeznek biztosítani Spanyolország támogatását a Biztonsági Ta-

Üdvözlő távirat a ro

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte Nicolae Ceausescut a Román Szocialista Köztársaság Államtanácsának elnökévé történt újraválasztása alkalmával. *Fock Jenő*, a Minisztertanács elnöke ugyancsak üdvözlő táviratot intézett Ion Gheorghe Maurerhez, a Román

A szovjet—olasz eg

Moszkvában aláírták a szovjet—olasz bizottság 3. ülésének jegyzőkönyvét. D. olasz küldöttség vezetője aláírja az okmán

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1972 NOV 11

Népszava

Móré Mihály

Móré Mihály: Repülés

1021

lába jár. Faluban szü-
t tanulta a szakmát, s
adult, a Vagongyárban

t a várostól, s most
a sor, hogy ezt vala-
zonozza. Ezért vállal
ársadalmi munkát a
lakótelepen egyaránt.
lkodásmódban a hozzá
ör új és nagy lehető-
csenek sokan. A köte-
nkát mielőbb letudni
úl csak a saját kis vi-
olgató" életmód a leg-
az új lakótelepeken.
„betanított munkás

lemzőbb sajátossága a
ként az általános mű-
érdektelenség. A több
nbert foglalkoztató Va-
ldául 4571 a betanított
ma. Kétségtelen, nagy
ájuk. De őket készteti
szetett gondolkodásra a
inden bizonnyal ez is
ogy éppen közülük so-

[redacted] középiskolája, felsőfokú tanítóképzője, s ismétlem: lakosságának egy meglehetősen széles rétege egyelőre közömbös a szellemi javak iránt. (Aki pedig nem igényli a színházat, a könyvet, a zenét, annak hiába építenek korszerű kulturális objektumokat.)

Győrnek igenis szüksége van új színházra, új könyvtárra, modern főiskolára. De színházértőkre, olvasókra, művelődni vágyó emberekre még inkább. *Hogy ne csak gazdasági, hanem szellemi központ is legyen; hogy ne csak szép és terjedelmes város, hanem igazi nagyváros legyen.*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1021

EMBER ÉS LÓ

(Móré Mihály linója)

tékban is szabályokat állítanak fel. A szabályok megszegőit nagyon elítélik, kiközösítik.

Mire kell ügyelnünk

a nevelésben, hogy gyermekünk helyes irányba fejlődjék és az otthon harmóniája megmaradjon.

1. A legfontosabb tudomásul venni, hogy gyermekünk önállósulni akar. Engedjük meg neki a kis titkokat, ne faggassuk, mert ez önállósági törekvéseiket sérti és fokozza az ellenállást. Ha titkait tiszteletben tartjuk, a lényeges kérdésekben úgyis hozzánk fordul és véleményünket kikéri.

2. A gyerek számára biztosítsunk külön fiókot és ne kotorjunk benne, ne nyúljunk gyűjteményéhez, testvérével is tartassuk ezt tiszteletben.

3. A kislányok váratlan és merész ötleteit az öltözködés-

műsora

kel. 19.48: Ady Endre élete és költészete. „Boruljon föl e nem jó Élet . . .” Koczkás Sándor előadása. XII. rész. 20.10: Esti pihenő —

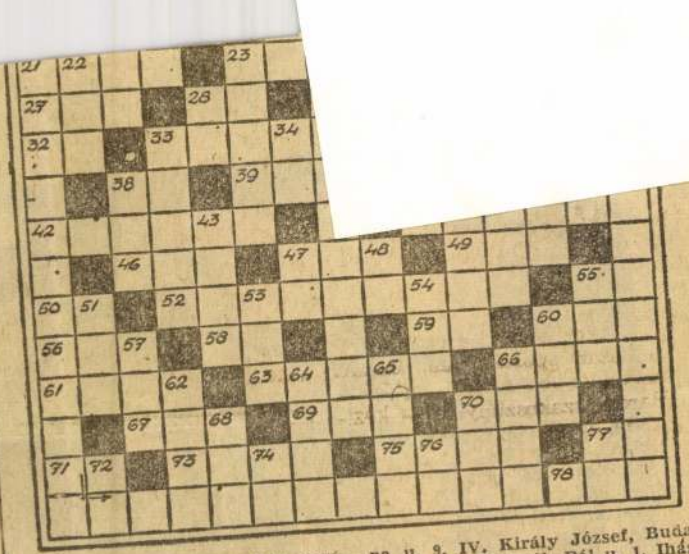

25 éve elhozott el az élők sorából Desi Huber István, posztumus Kossuth-díjas festő. Ez alkalomból Radnóti Miklósnak a művész emlékére írt függőleges 18. című verséből idézünk rejtvényünk vízszintes 1., valamint függőleges 12. számú soraiban.

VÍZSZINTES: 1. A versidézet kezdete (folytatása függőleges 12.). 12. Ver. 13. Észak-amerikai tó. 14. Olajfa. 15. Kötőszó. 16. Csapadék. 17. Passaunál ömlik a Dunába. 19. Az egyik szülő. 21. Csónakázik. 23. Lé — névelővel. 25. A kutya..., a karaván halad. 27. Tenger — németül. 28. A múlt idő jele. 29. Személyes névmás. 31. Lehár operett (ford.). 32. Idegen címzés rövid. 33. Fémcsat. 37. Egyszerű gép. 38. Egymást követő betűk a szoros

pa u. 9. IV. Király József, Budapest, XX., Hrivnák Pál u. 1. Ihász Gyula, Budapest, XIII., Róbert Károly krt. 40. Tóth Szilvia, Gödöllő, Sallai Imre u. 1. Ludász Gyula, Pilis, Haleszi I. d. 8. Tőrök Mihály, Pécel, Kossuth u. 8. Antal Vilmosné, Nagykörös, Mentovich u. 8. Tóth Boda Gyuláné, Budaörs, Vasút dűlő 3.

GYERMEKREJTVÉNY

Pajtások! A közelmúltban zajlott le Garmisch-Partenkirchenben a műkorcsolyázó és jégtánc Európa-bajnokság. Kérdésünk: ki volt a férfi műkorcsolyázó Európa-bajnok? (válasz a vízsz. 11. sorban), és ki volt a női műkorcsolyázó Európa-bajnok? (válasz a függ. 9.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Népszava

1973 ÁPR 14

Móré Mihály

1021

Móré Mihály: Hangverseny

dunk arról, hogy felnőtt korukban [illegible]
energiájuk tetemes részét is olyan értelme
fel, amilyenek a mi életünket szinteleni
ság még.

Pedig elgondolni is szörnyű, hogy a
sem lesz mentes a Bakuláktól...

Mi, mai szülők, megélni már tudunk.
Szeretnénk, ha a gyerekeink majd él
Póztalanul, szépen, ahogy a „csillag m
Ahogy érdemes.

Homoródi Emma: Fák, szélben

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 APR 25

Hajdúbihari Napló

Móré Mihály

1021

Móré Mihály:
MADÁRIJESZTŐ

prometh

TÜZELÉSTECHNIKAI VÁLLALAT
SZERVIZFŐOSZTÁLY
Budapest X., Gyömrői út 140.
Telefon: 272-018; 274-092.

ÜZEMBIZTONSÁG = KARBA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Népszava

Móré Mihály

1021

Móré Mihály: Fametsző

ekkor történt, hogy az eszméletlen potivát a hangyák halálra csípték.

Wataara, ki állhatatos védelmezője volt a: ősi erkölcsnek, s ezért bátyja cimborái és sötétlelkű tanácsosai örökös gúnyolódásaikkal elüldözték a potiva környezetéből — kezdettől fogva a harc pártján volt és mély szomorúságot érzett bátyjának tehetetlen kormányzása felett. Mikor Maroake hadai bevonultak a városba, Wataara a halászszigetekre menekült híveivel, s azon volt, hogy erős sereget toborozzon a sziget lakóiból, ha úgy hozza a sors, bátyjának ellenére is, de inkább segítségére. Itt érte őt a szomorú hír. S bátyjának halála felszabadította lelkét a gyors cselekvésre. Ha eddig félte a törvényt és kételye volt, hogy helyesen cselekszik-e, most egyfelől a bosszú indulata, másfelől maga a törvény, mely kezébe teszi a hatalmat, egyszerre megerősítette elhatározásában.

A hírre pedig hajók százai gyűltek zászlai alá a halászszigetekről. S Wataara megindult seregével, hogy a poarák földjét visszafoglalva, lemossa a gyalázatot és bosszút álljon bátyja haláláért.

Po-tee lakói bánták már nagyon.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 MÁR 17

Népszava

Móré Mihály

apritja a kecskéknek estére.

tem tán ötéves, úgy 1933 táján.

Móré Mihály: Drótos

Itt még mindig a falun belül
kerülnek szembe egymással.

A konfliktusoknak egy má
rétegét jelenti, amikor a falur
szakadt fiatal már csak látog
tér haza a faluba, s itt szembe
kénytelen a „modern", új él
mát és erkölcsöt a régivel, ame
ő maga is éppen hogy kilába
van. *(Minden olyan, mint régen
zulról odáig, Vidéki megállónál
sárnapi mise).* Ez a városivá le
tal már idegenül lézeng csak falun,
csodálkozik, hogy ott *Minden olyan,
mint régen,* s még tulajdon apjától
is csillagmesszi kerül *(Vidéki meg-
állónál).*

A harmadik szakaszban már végleges
sé válik az elszakadás, itt már
szóba sem kerül a falu. A színhely
a város, a téma a városi élet *(La-
kásszentelő, A második emeleten,
Tanulmány a törzsvendégről, Valami
ég!).*

Különös figyelemmel rajzolja Szabó
István az öregemberek és a gyer-
mekek világát. Az öregekét, akik
fizikai erejük apadásával kirekesz-
tődnek, s korlátozott jogú tagjai
lesznek a családnak, s akik nehezen
tudják ezt elfogadni, mert gyötri
őket a fölöslegesség érzése. S zava-
rodottságukat csak fokozza, hogy
mindez a számukra érthetetlen és
értelmetlen életformaváltással együtt
zúdul rájuk *(Vacsora, Torma bácsi,
Búzaérő körte, Siratódal, Utoljára).*

A gyerekek talán a legfontosabb
hősei. Gyerekalakjai is mind magá-
nyosak és társtalanok, s szinte min-
dig szenvednek a szülő — többnyire
az édesanya — szeretetnélküliségé-
től. Ezek a gyerekek *félnek,* nyo-
masztó világban élnek. Látniuk kell,
hogy apa és anya nem egyenrangú
partnerek, hogy az édesanya(!) a
gyermeki lélek iránt érzéketlen zsar-
nok *(Vacsora, Isten teremtményei,
A szent család reggele, Ügyes asz-
szony — hitvány ember).* Egyikük-
nek meg kell érnie, hogy idős apját
szégyelli, letagadja fiát, s unokájá-
nak vallja. Csak nagy ritkán tud a
felnőtt a gyermek segítőtársa, oltal-
mazója lenni *(Csui, Legelső ütközet-
tem),* de a kapcsolatra itt is árnyék
vetül.

A legnagyobb örömöt Szabó Ist-
ván író világában a „pontosan, szé-

Marosits István

MINILE

*WEIMARI KÖZTÁRSASÁG (1919
—1933). Az 1918-as német forradal-
lom után létrejött német polgári
köztársaság elnevezése. A Weimar-
ban ülésező alkotmányozó gyűlés fo-
gadta el a köztársasági alkotmányt,
amely a monopolтőke és a nagybir-
tok tulajdonának és hatalmának
szinte érintetlenül hagyása mellett
kinyilvánította a formális polgári
demokratikus jogokat és a hatalom
gyakorlásában helyet biztosított a
német szociáldemokráciának. Hitler
hatalomra jutása a weimari köztár-
saság bukását jelentette.*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Hajdúbihari Napló

Móré Mihály

1021

MÓRÉ MIHÁLY ● DISZNÓÖLÉS (RÉZKARC)

Gépkocsi-tulajdonosok figyelem!

Raktárról biztosítunk

GÉPKOCSI-
GUMI-KÖPENYEKET

az alábbi méretekben:

520×13, 560×13,
600×13, 670×15

AGROKER
VÁLLALAT

DEBRECEN

Közületek, magánosok figyelem!

KÁRPITOS ÉS
IPARI SZÖV.

RAGASZTOTT BIZTONSÁGI SZ
ÜVEGÜNK MEGÉRKEZETT !

ERŐGÉPEK,
GÉPKOCSIK RÉSZÉRE

Minta utáni levágását
rövid határidőn belül vállaljuk

KÁRPITOS- ÉS
S

Nyíregyháza, Dózsa

12 NAPOS
ÜDÜLÉS A KÉK ADRIA PARTJÁN

OMISBAN vagy MAKARSKÁN

Részvételi díj
Jugoszláviára érvényes útlevéllel rendelkezőknek
magánháznál történő elhelyezéssel
2630—2900 forint

Dolg

Alacsony ny
zánokhoz vizsg
nali belépéssel
Kertészet, Jele
szám alatt a
Gyors és g
BARNEVÁL. D
1. szám.
Debreceni Ke
lépéssel felves
zés Vértesi út
lepvezetőnél.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 NOV 1

Móré Mihály festő-művész

Hajdúbihari Napló

CSOKONAI TERMET AVATNAK AZ ARANYBIKÁBAN

1021

Csokonai Vitéz Mihály születésének 200. évfordulója tiszteletére a Hajdú-Bihar megyei Vendéglátó Vállalat elhatározta, hogy az Aranybika sarki éttermét Csokonai-teremnek nevezi el. A névadót azzal kívánják emlékezetessé tenni, hogy november 14-én, szerdán 12 órakor — néhány nappal a költő születésnapja előtt — elhelyezik a teremben *Móré Mihály* festőművész Csokonai búcsúja című nagyméretű olajképét. Az eseményt egyidejűleg emléktábla leleplezésével örökítik meg. Az ünnepségen *Kiss Tamás* költő, Csokonai életének és költészetének jó ismerője mond ünnepi beszédet.

tt.
ntetlennel kezdődött
és. *Benczik* még ki-
n állásban remizett,
n bírt Portisch Fe-
Balogh ellenfele tá-
tísztáldozattal állí-
és győzött. *Szabó*
majd *Aranyász* és
os győzelmével is-
onttal vezettek a
Aranyász nagyon
használta ellentele
yalogját és végül
árjával matt táma-
zött. Bíró futópár-
epen tartotta elien-
át, és matt táma-

döntetlen lett.
logelőnye végjá
bizonyult elégsé
is döntetlenül v
váth mester el
csapat legidőseb
labb versenyzője
és esély volt a
A hatodik órába
ter kifáradt és
gács viszont gy
állásban is bizto
döntetlent. A cs
forduló megkez
ponttal a 12. he

FTC—DEAC 7
cenben lejátszo

1969 3

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ALFÖLD

Móré Mihály

1021

62

Móré Mihály rézkarca

Magam előtt meg miért tagadjam el az
olykor jajduló jelenségeket, azt, hogy
a forradalomnak, a győztes forradalomnak
forrásvize-gyöngye lecsorog ujjainkról;
legörögnek utunkra a szükségszerűség sziklái;
ekevasaink kicsorbulnak rejtőző, konok köveke
az ellentmondások – –
nem igaz! Nem halljátok
Rajz vagytok csak, képek az évkönyvekben!
Számok az első világháború statisztikáiban!
Kíváncsi-e a kép a rámeredők reményeire vagy
riadalmaira? Ad-e valamit is egy számadat
a számvetők aggodalmaira, akik őt immár a
többivel összeadták, s most
trinitrotoluol-tonnákat leltároznak
a tíz-világra-való halál raktárainak ajtajában? –
Ó, rakhatom szóra a szót, gondra a gondot – –

KAR: *Igaz, nem élünk . . . De ha nem lennénk,*
mért menekedtél volna hozzánk,
mért igyekeztél állni rajz-szemünk ítéletét?
Nem szólt-e a mi hangunk is a tiédben?
Vagyunk! – valamiképpen vagyunk mi is:
elmállott mozdulataink moccannak izmaitokban,
csont-szánk csikordul állkapcsotokkal,
szuronyunk vasa pendül köveken koccanó ekevasotokban,
kihűlt, eltemetett tenyerünk néha ott melegszik
fényben fürdő gyerekarcokon.
Nem a Mult vagyunk és
nem menedék: egy az idő s a világ.
S mert egyetlen az út is végül:
rakjatok kőre követ!
Ám kövekért ne tépjétek föl zsenge vetéseitek alól
a hajdani harcteréket: ne a Példát –
a Tanulság köveit keressétek!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

Moré Mihály

1021

s kéken lebeg a [illegible]

MORÉ MIHÁLY METSZETE

mert, de főleg nyáron
farmerhez tiszta inget
nek fel. Az ízlés és
nyesség a külső megjel
és a viselkedésben, egy
szülő több éves mun
eredménye. A hossz
nem tiltotta el, csak
fiával, hogy milyen
lennek tartja. Nem m
el azt sem, hogy egy-e
dattal irányítsa gyermekei
szemléleti módját. Pl.: „Láttam a múltkor ezt az énekest az utcán, egészen más öltözék volt rajta. Az énekeseknek,

műsora

anyanyelvünk. 14.05: Solymos Péter zongorázik. 14.25: Valaki kopog. 14.42: Hanglemez MK. 14.45: Wilhelm Furtwängler vezényel. Wagner: Tanhauser — nyitány. 15.10: Harsan a kürtszó! 15.45: Régi filmslágerek. 16.06: Phil Ochs saját dalaiból énekel. 16.18: A mikrofon előtt: Tasnádi Emil. 16.38: Új felvételeinkből. 16.58: Hallgatóink figyelmébe! 17.05: Külpolitikai figyelő. 17.20: Otelló. 17.45: Szálasi naplója. IV. rész. 18.00: A Húszas stúdió Heves megyében. 18.58: Hallgatóink figyelmébe! 19.35: A Rádió kabarészínpada. 20.48: Népdalok. 21.25: Wilhelm Furtwängler lemezeiből. 22.20: A Wilhelm Furtwängler lemezeiből c. műsor folytatása. 22.59: Meditáció. 23.09: Tánczene. 0.10: Századunk kórusművészetéből.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Ezeregy délelőtt. 10.00: A zene hullámhosszán. 11.03: A zene hullámhosszán — folytatása. 11.45: Bod Péter emlékezete. 12.00: Zenekari muzsika. 13.05: Mit mérjük a tudást? 13.20: Operakórusok. 14.00: Kettőtől hatig. 17.00: Ötórai tea. 18.10: Közkívánatra. 19.30: Jó éjszakát gyerekek! 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. 20.40: A hangversenyközvetítés folytatása. 21.25: Új könyvek. 21.28: Nőkről — nőknek. 21.58: Népi zenekarok műsorából. 22.30: Daljátékokból. 23.10: A hét előadóművésze: Wilhelm Furtwängler.. 23.45: Virágénekek.

URH

18.10: Tánczenei koktél. 18.55: Kursz Russzkovo Jazüka. Orosz nyelvtanfolyam felnőtteknek. 41. lecke. 19.10: A Kölni Kamarazenekar hangversenye. 20.12: A dzsessz kedvelőinek. 20.33: A Zeneművészeti Főiskola énekkara Mozart-kórusokat énekel. 21.46: Beszéljünk az operáról. 21.36: Láttuk, hallottuk. 21.56: Gabriel Versxhraegen orgonaestje a genti Katedrálisban.

16. Évszak. 17. Svájci kanton (ford.). 19. Boráról ismert Fejér-megyei község. 21. Kisebb értéket lop. 23. Becézett női név, névelővel. 25. Becézett férfi név. 27. Zamata. 28. Mint vízszintes 12. számú. 29. Sír. 31. Véka. 32. Utólirat. 33. Zeller operett. 37. Menetrendi rövidítés. 38. Ébrenlét kezdete. 39. I oszt. labdarúgócsapat. 40. Igen — olaszul. 42. Szállítószalag. 44. Déligyümölcs (+'). 46. Durva pamutkelme. 47. Ellenértéke. 49. Portéka. 50. Káté! 52. Kanyon-völgyéről híres folyó az USA-ban, névelővel. 55. Körülbelül. 56. Kettő. 58. Jegyez. 59. Ebéd egynemű betűi. 60. Fiúgyermeke. 61. Burgonyafajta. 63. Oda-vissza (úgy, ahogy mondjuk). 66. Nemes gáz. 67. Török méltóság. 69. Régi súlymérték. 70. A Sárvíz mellékvize. 71. Rangjelző. 73. Villanyvezetékben kering. 75. Becézett női név (ford.). 77. Személyes névmás.

FÜGGŐLEGES: 1. Az idézett vers címe. 2. Egymást követő betűk az ABC-ben. 3. Szállító oszlop. 4. Retteg. 5. Utca eleje! 6. A tea alkaloidája. 7. Görög mitológiai főisten. 8. Keresztül. 9. Épületmaradék. 10. Pozitív pólus. 11. Mint vízszintes 71. számú. 16. Tea — németül. 18. A főváros egyik fürdője. 20. Tesz. 22. Dohányzik. 23. Dísznövény. 24. Jegyzete. 26. Égitest. 28. Kötőszó. 30. Kötőszó. 33. Addisz . . ., afrikai főváros. 34. Őröl. 35. Rádiólokátor. 36. Fordítva: az Operaház tagja (Júlia). 38. Lehár operett. 41. Becézett női név. 42. A versidézet befejező része. 43. Másképpen: szekunda. 45. Thadeus. 48. Szita. 51. Mint vízszintes 16. számú. 53. Érzékszerv. 54. Levegő — latinul. 55. Híres szovjet illuzionista. 57. Hangnem (ford.). 60. Takar. 62. Holland város (ford.). 64. Ész. 65. USA-állam. 66. Hallgat. 68. Becézett női név. 70. Maró folyadék. 72. Háziállat. 74. Juttat. 76. Helyrag. 77. Állóvíz (—'). 78. Izomkötő.

BEKÜLDENDŐ: a függőleges 1., valamint a vízszintes 2., és függőleges 42. sorok megfejtése.

MEGFEJTÉSI HATÁRIDŐ: egy hét.

A FEBRUÁR 9-I KERESZTREJTVÉNY MEGFEJTÉSE: — Ének a búzamezőkről — Hannibál föltámasztása — Négy apának egy leánya — Arany koporsó.

KÖNYVJUTALMAT NYERTEK: Dundruczó János, Gödöllő, Isaszegi u. 39. Tarnyai Antónia, Vecsés, Kossuth u. 5. Gódor Jánosné. Pécel, Korány u. 9/b. Faska László, Domony, Baross u. 26. Kiss Béla, Budakeszi, Vörőshadsereg

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1973 NOV 15

Móré Mihály festőművész

1021

Csokonai termet avattak Debrecenben

Csokonai Vitéz Mihály születésének 200. évfordulója tiszteletére Csokonai Teremnek nevezték el a debreceni Aranybika Szálló sarki éttermét. November 14-én, szerdán délben a Csokonai Teremben leleplezték Móré Mihály festőművész Csokonai búcsúja című nagyméretű olajképét. A teremnévadó ünnepségen Kiss Tamás költő szólt Csokonai pályájáról, költészetéről, Debrecenhez fűződő kapcsolatáról.

Felvételünkön Kiss Tamás Csokonaira emlékezik.

javunkra, Münchenben fordult a kocka: 20 NDK-beli csapat

Hajdú-Bihar az országos döntőben

Hétközben bonyolították le Diósgyőrött a Borsod—Hajdú-Bihar megyék közti ifjúsági labdarúgó válogatott mérkőzést. Hajdú-Bihar: Kiss — Hegedűs, Csiki, Nagy S., Nagy L., Nagy M., Kerekes (Sugár), Bodonyi, Rácz, Primó, Babály.

Végig szemerkélő esőben került sor a mérkőzésre, melyen a borsodi fiatalok 4—0 (2—0) arányban megérdemelten nyertek. A mérkőzés után mindenki a gólkülönbséget számolgatta és kiderült, hogy az országos döntőbe a Hajdú-Bihar megyei ifjúsági válogatott került, mert a IV. cso-

ságban

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDUSÁGI MUNKÁS
Móré Mihály

1973 MÁJ 18

1021

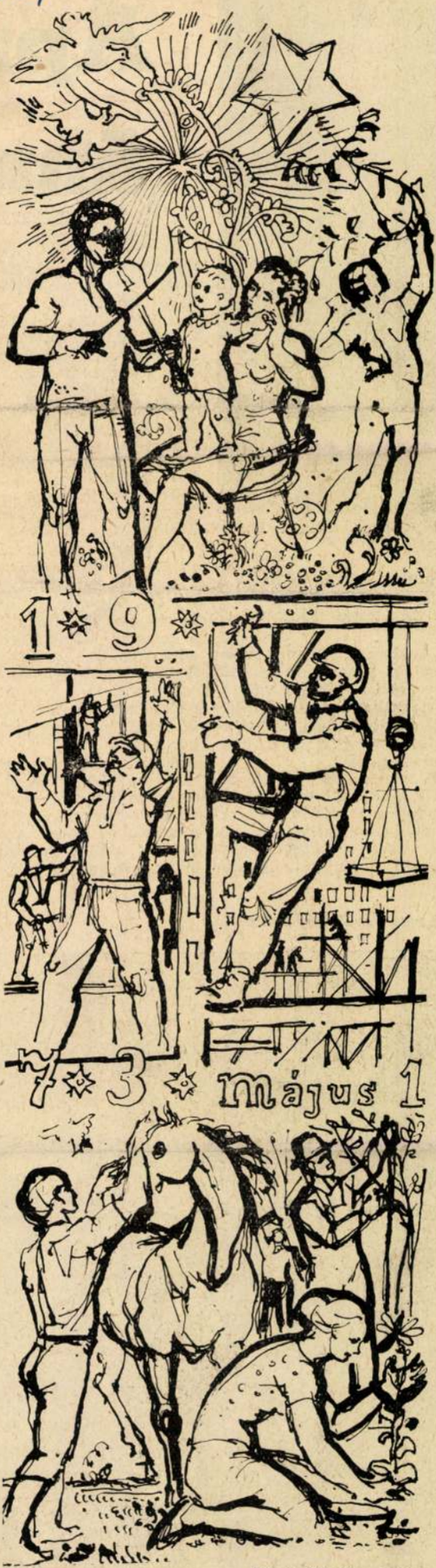

Móré Mihály rajza

Fülöp János ünnepi beszédét tartja

(Folytatás az 1. oldalról)

párttitkár és *Szabó Lászlóné* műhelybizottsági titkár vettek át.

Az 1972-es jubileumi évben további kimagasló munkájuk elismeréséül a vállalat vezetősége a szakszervezeti bizottsággal egyetértésben az alábbi kitüntetéseket és pénzjutalmakat adományozta.

A Szocialista Munka Főosztálya I. fokozatát és a 10 000 forint jutalmat az anyagellátási főosztály kollektívája kapta, melyet *Gregán László* főosztályvezető, *Hajósi Sándor* alapszervezeti párttitká *Nagy Ferenc* osztálybizottsá titkár vettek át.

A Szocialista Munka Üzem I. fokozata kitüntetést kapt és 5 500 forint pénzjutalmat a alkatrészgyártó üzem kollek tívája. A kitüntetést *Égerhá Gábor* üzemvezető, *Hajd Lászlóné* és *Molnár Jánosn* vették át.

A Szocialista Munka Üzem I. fokozata kitüntetést és 4500 forint jutalmat a szerelő üzem kollektívája nyerte el. kitüntetést *Ercsei Sánd* üzemvezető, *Hajdú László* és *Molnár Jánosné* vették át

A Szocialista Munka Oszt lya III. fokozata kitüntetést a vele járó 7000 forint jutalm a szerszámellátási osztály ko lektívájának adományozt A kitüntetést *Magyar Rud* osztályvezető, *Hevesi Józs* pártalapszervezeti titkár, *Mo kó István* osztálybizottsági t kár vették át.

A vállalat vezetősége a sza szervezeti bizottsággal egy értésben a szocialista brigá mozgalomban kimagasló ere ményt elért kollektívák rés re az alábbi kitüntetésel adományozta:

A résztvevők egy csoportja

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 APR 21

Népszava

Móré Mihály

1021

Móré Mihály: Virágszedő

ki sportolni.

Kollár elővett egy félkezes botot, a feleségével kiment a stégre. A olyó sötétzölden kavargott a lábuk lőtt. Fújt a szél, s a gyér kifakult ádas a vízre feküdt.

— Brrr, itt megfagyunk — mondta z asszony.

Kollár felszerelt egy önsúlyos vil-ntót, megigazította az orsót, aztán edobta a horgot a vízbe. Lassan ontatta a kanalat kifelé, és idege-en figyelte az örvénylő vizet. Az-in újra dobott, és ismét újra. A zél közben nekivadult, s a hullá-ok tarajáit felverte a horgász-lásra. Kollár se látott, se hallott. olgozott a bottal, zsinórral, orsó-al. Talán fél óra is elmúlt így, nikor fázós hangon megszólalt a lesége:

— Úgy látom, megjött a gondnok.

Kollár hátranézett. A tanya előtt pen egy testes asszony kászálódott le a bicikliről. Kollár feltekerte zsinórt, s a keskeny deszkapadlón indult kifelé. A felesége követte.

— Jónapot kívánok, asszonyom — áltott maga elé Kollár — a férje egengedte, hogy addig is, amig egérkezik, s a formaságokat...

— Tessék, csak tessék, mi itten horgászokért vagyunk. Be kellett ennem a faluba kenyérért... .

újra a kövérkés asszony.

Kollár mosolyogni próbált. Belekotort a zsebébe és átnyújtotta az igazolványait. A gondnoknő minden adatot ellenőrzött, aztán leült az asztalhoz, s az átírótömbre hajolt.

— Hány napig akarnak maradni?

— Eredetileg egy hétre gondoltuk.

— Igen... Egy hét... Tehát a neve Kollár Béla...

— Kérem, ha lehet megnéznénk előbb a szobát — szólalt meg Kollár.

— Minden szobánk üres, de ha akarják...

A kövérkés fekete asszony sorban feltárta a folyosóra nyíló szobák ajtaját.

— Ez, és ez két ágyas, de alhatnak ebben is, az hat ágyas, ez pedig itt a folyosó végén kilenc ágyas... Nyáron, ha sok a vendég, sátrakat is állítunk fel az udvaron...

A szobák cementpadlóján vas-

1973 MÁR 31

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÚLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Móré Mihály

Népszava

1021

Móré Mihály: Házőrző

...kas Csepelje, amelyik a töltésen, sí-
neken megrakva át tud vergődni. A
Tájfun meg a Kicsi egyre bizony-
gatta, hogy vágjunk csak neki, megy
az, hogyne, mondom, elakadunk, se
előre, se hátra, megáll a villamos-
forgalom jön a zsernyák, aztán meg-
nézhetjük magunkat.

Hát így körbemászkáltam a tele-
pet vagy háromszor, a hátamon folyt
a víz, hogy egyszer csak feltűnik,
miért rójuk mi itt a köröket a koksz-
szal, de hát egyik kapun se lehetett
kijutni, csak a főbejáratnál, ahol a
mázsa meg a portás volt. De akkor
már állati ideges voltam, megálltam,
leszálltam a fülkéből:

— Engem tovább nem érdekel a
dolog, én most rosszul lettem, nem
bírok vezetni, csináljatok, amit akar-
tok, odakint várok, viszlát.

Sokat mondok, nem telt bele há-
rom perc, jön ám ki a Csepel a fő-
kapun, a Tájfun vezette, tele szájjal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-746, 340-726

Népszava

1973 AUG 25

Móré Mihály

1973. augusztus 25.

1021

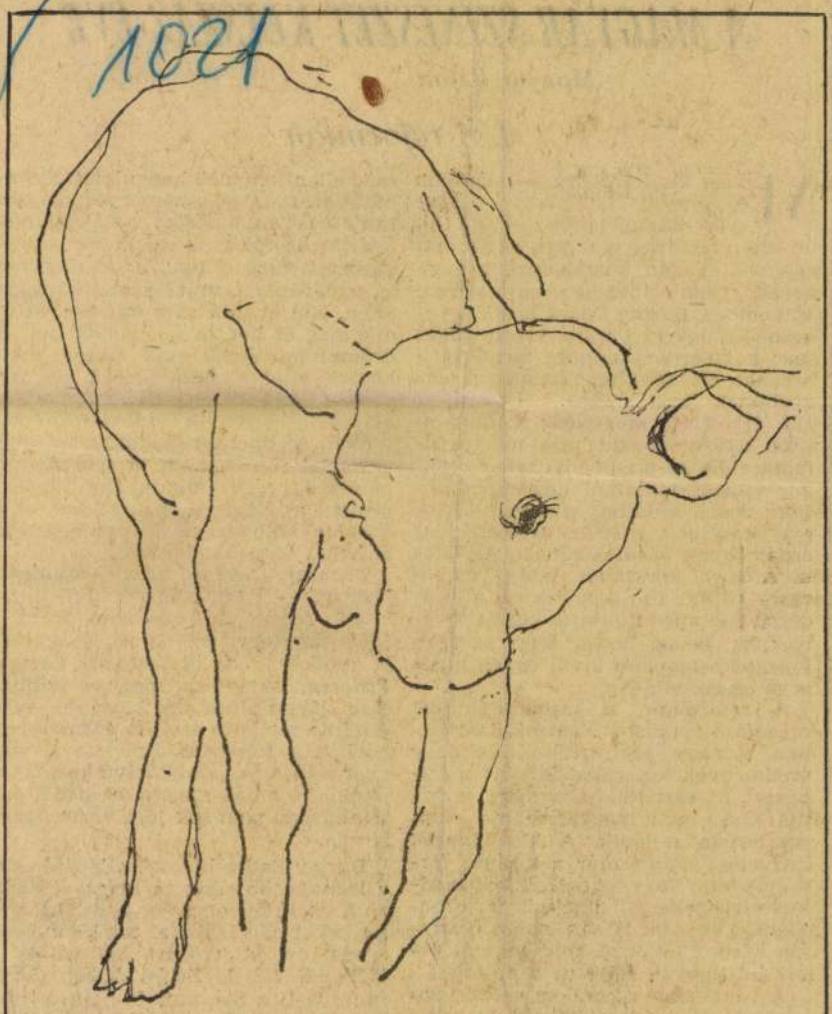

Móré Mihály: Kisborjú

A MAGYAR SZÍNÉSZET KETSZAZ ÉVE

Magyar Bálint

4. A reformkor

Minden kezdet nehéz — mondják. A Nemzeti Színház is görönygyös utakon indult előre. Öt év alatt tucatnyi igazgató váltogatta egymást az élén, köztük ismert, nagy nevek. Végül, 1842-ben egy szürke szakember, *Bartay Endre* hozta egyenesbe az ügyeit. Persze, viszonylagosan: a szemtanú mindig meglátja a hibákat, sőt, minthogy köztük él, nagyobbnak látja azokat a valóságosnál. Ha nincs megfelelő ítélőképessége, *csak* a hibákat látja, melyek elfedik előle az eredményeket. Az utókor viszont távlatból néz, mondhatjuk: madártávlatból, ahonnan a fogyatékosságok már eltörpülnek, az eredmények kiemelkednek. Az utókor „nagy" korszakot, „nagy" embereket lát ott, ahol a kortársak a mindennapok apró buktatói között tévelygenek, és azt hiszik, hogy az apró fogyatékosságokon kívül egyéb nincs is az egész világon.

A reformkor, a szabadságharcot megelőző évtized a Nemzeti Színházban a nagy erőfeszítések és nagy eredmények korszaka. Miként a színészet, az esztétikai szemlélet, a színikritika, úgy a magyar dráma is ugrásszerűen fejlődik. A klasszikusok kedvelése itt-ott már a kultusz formáját ölti. Nagy színészeink klasszikus szerepeket kínálgatnak a közönségnek, és azok lassan-lassan ilyeneket kérnek tőlük. A kölcsönhatás pedig jótékonyan fejleszti a műsort.

A vándorlások korában voltak szokásban a „jutalomjátékok", sokszor szerződésileg kikötve, egy-egy színész javára, mintegy „prémiumként" a fizetésén felül. Az illetőnek joga volt kiválasztani a darabot, és érdeke fűződött a sikerhez, hiszen az övé volt a színház bevétele. A hát[illegible] saik ellen keltenek hangulatot. Nyughatatlan fiatalok a német színházban tüntetnek: ez hazafias cselekedetnek látszik, de sokan közülük hajlandók rendzavarásra a magyar színházban is, egyik-másik művész mellett, vagy ellen. Hol ez, hol az a művész sértődik meg és bontja fel szerződését. A drámai művészek csak vidékre mehetnek, amivel nem járnak jól, hiszen a Nemzeti Színház szívóhatása alaposan legyengíti vidéki színészetünket. Az operaprimadonna külföldre is tekintgethet, de ő sem számít helyesen: végül mindnyájan visszatérnek a Nemzeti Színházba, ahol majd a szabadságharc vet véget az áldatlan torzsalkodásnak.

Tucatnyi igazgató után — mint említettük — Bartay Endre úgy-ahogy végre rendet tud csinálni köztük. Időközben egy volt német igazgatóra is gondolnak az illetékesek, *Grimm Fedorra*, akinek a magyar színház eszméjéhez nincs sok köze, de szakértelme mellette szól. Ő azonban elhárítja a felkérést. Szerinte a magyar színészek „szabadelvű kormányzáshoz" vannak szokva, ez pedig egy színházban nem sok jóra vezet. Igaza is van.

Bartay Endre hivatalba lépése előtt a legnagyobb siker, a *Peleskei nótárius*, és Erkel operája, a *Bátori Mária*. Most pályázatokat tűz ki, melyek eredménye *A szökött katona* és a *Hunyadi László* óriási sikere. Megzenésítteti a *Szózatot* és a *Himnuszt*. Az előbbinél Egressy Béni, az utóbbinál Erkel Ferenc műve viszi el a pálmát. Drámairodalmunk fellendül. Vörösmarty még csak „erkölcsi" sikert arat, *Hugó Károly* és *Czakó Zsigmond* művei már a közönségnek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1972 AUG 27

1021

Móré Mihály

Móré Mihály vázlatkönyvéből

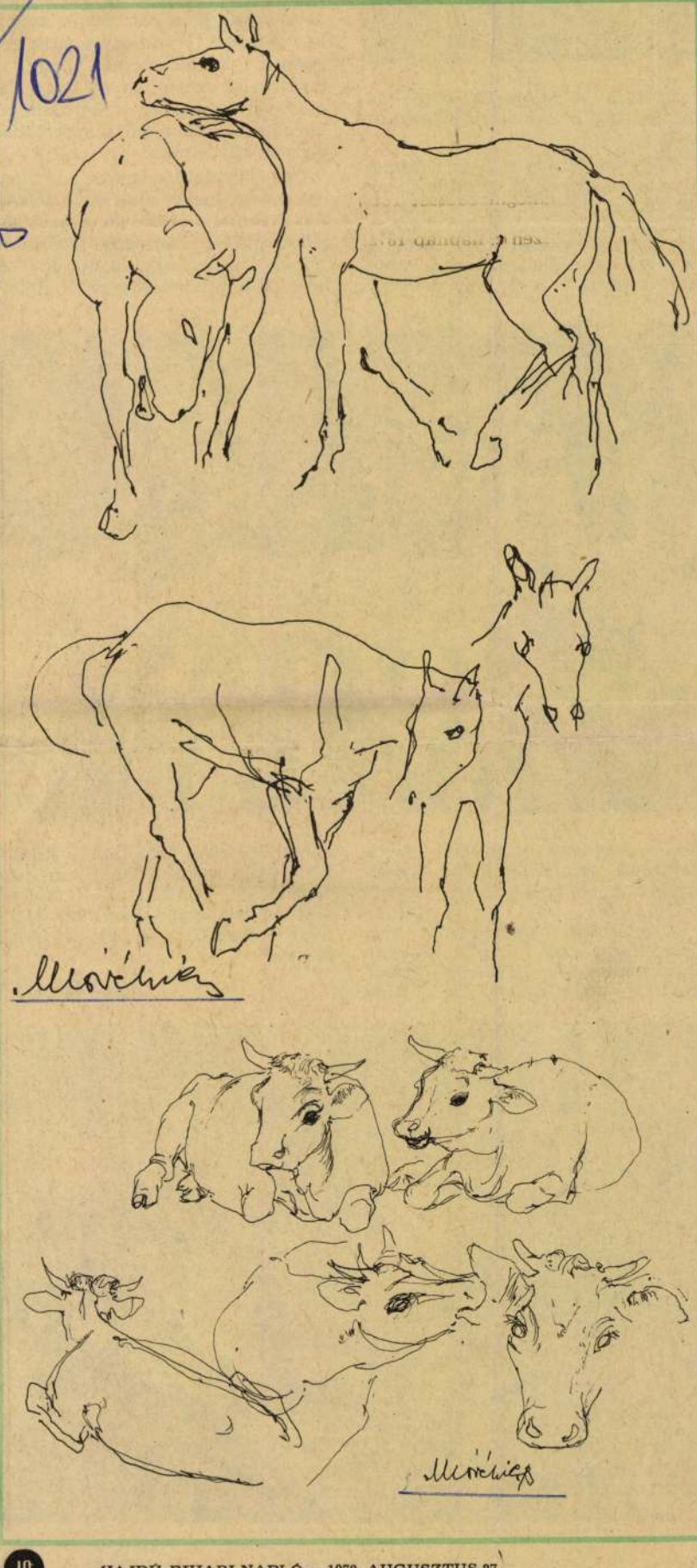

első magyar olimpiai bajnoka a 18 éves Hajós Alfréd úszó volt.

A következő olimpiát Párizsban rendezték 1900-ban. A magyar sportolók közül Bauer Rudolf 36,04 méterrel megnyerte a diszkoszvetést, az amerikai Kraenzlein négy aranyérmet szerzett.

A harmadik olimpiát St. Louisban bonyolították le, amelyen Európából 53 fő vett részt. Ezen olimpia sztorija: Theodore Roosevelt amerikai elnök adta át a ma-

hat arany. A 40 ország közül gyarország a hatodik helyen zett.

Négy év múlva a hitleri Né ország fővárosában, Berlinben tották az olimpiát, ahol a ner szocialisták a német faj fels rendűségét akarták bizonyítani. Ez a néger Jesse Owens három aranyérmet szerzett. A magyar sportolók

jelképet képező olimpiai játékokat. A korszerű technika, a rádió, a televízió, a sajtó segítségével mind-

tíz aranyérmet szereztek, és a nemzetek nem hivatalos pontversenyében a harmadik helyet foglalták el.

A második világháború újra megállította az olimpiai játékok folyamatosságát. 1940-ben Tokió, 1944-ben pedig Helsinki lett volna

nyájan részesei lehetünk a kéthetes versenysorozatnak. Reméljük, hogy a kis létszámmal résztvevő volt és jelenlegi debreceni sportolók is megállják a helyüket Münchenben.

Fülep Kornél

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726
1972 DEC5-

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály

1021

Móré Mihály: IRTÁS (rézkarc)

HAJDÚ-

GYÁR

ERES

Ő,

SOKAT,

UNKÁSOKAT

VAN

ban részesülnek

emélyesen,

17.

ás

BER 5.

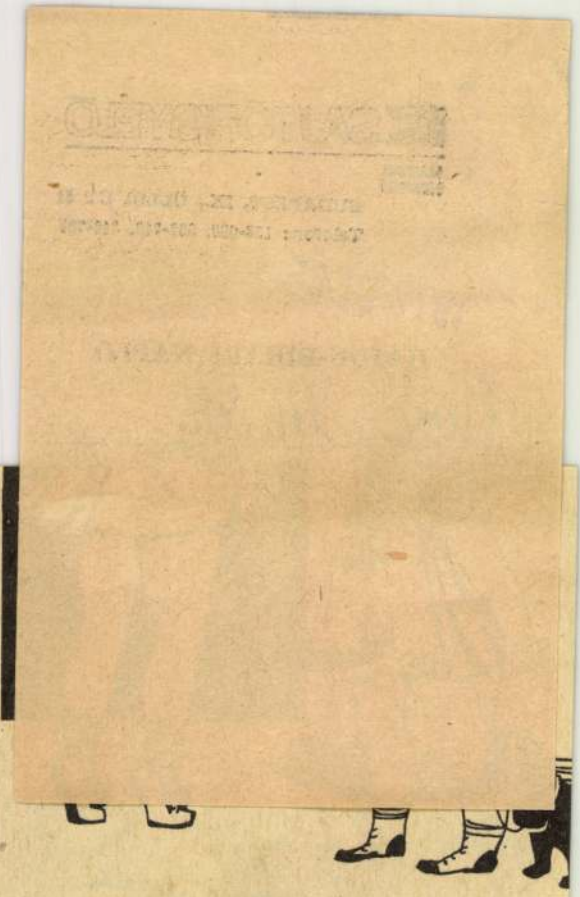

NÉPMŰVÉSZETI BOLT

Debrecen, Vörös Hadsereg útja 41. szám

Hajdúszoboszló, Hősök tere 11. szám

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 — 3
ALFÖLD
Debrecen

/102/ Móré Mihály

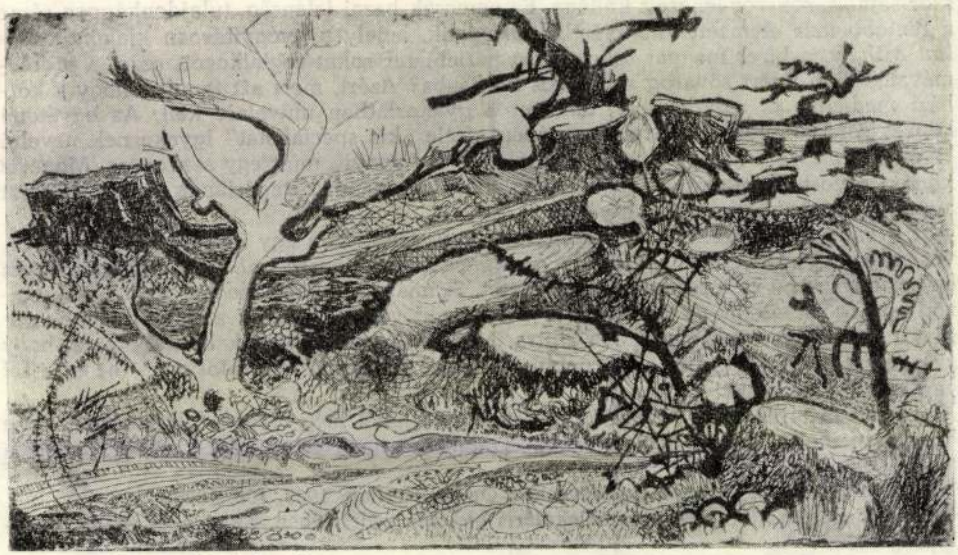

Móré Mihály: Irtás (rézkarc)

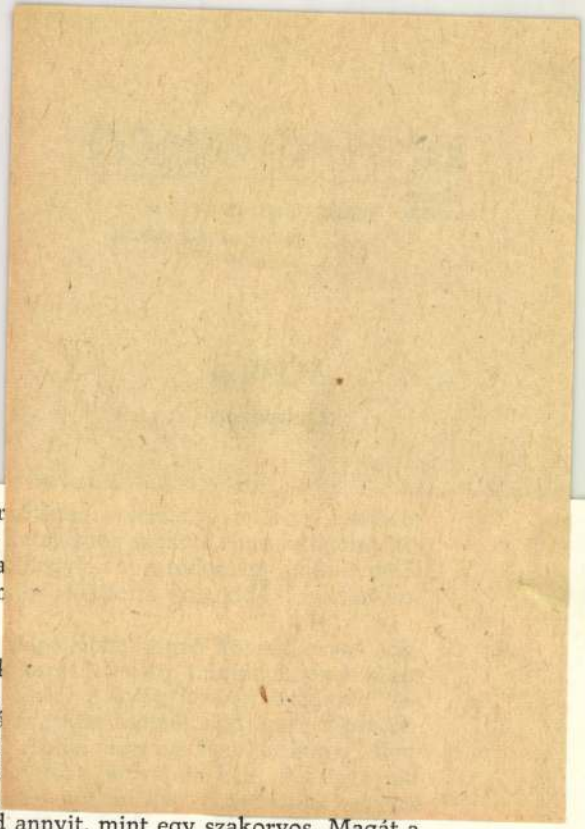

re és az eszünkre".[7]

*Németh László*nak, a „Kísérletező ember" szer
nincs az az állás, helyzet, csapás, amelyből egy
tet ne tudna csinálni. Saját példájával bizonyítja
elmaradt ex-orvos egyetlen vérnyomásmérővel r
zattá gyógyíthatatlan betegségét".[8]

Az intézetekben dolgozó orvosok szemében az
szor sajnált, sokszor lenézett kolléga. Ez nemcsak
a fentebb már elemzett világméretű válságnak,
lint Mihály, a híres magyar származású pszichiá
mával. Vajon miért sóvárog sok orvos kórházba
házi medicina az a tudomány, amelyet a gyak
képzés során minden tantárgy keretében afféle
belőle; természetes, hogy egyik tárgyból sem tud annyit, mint egy szakorvos. Magát a körzeti orvost és munkáját tartják túlhaladott történelmi kategóriának, nem pedig azt a módszert, ahogyan munkáját végzi.

Tud – vagy tudnia kellene – viszont valami olyasmit, ami egy intézetben dolgozó orvos számára elérhetetlen: *együtt él a gondjaira bízott lakossággal*, ismeri minden egyes ember természeti és társadalmi környezetét. Számára a fellépő megbetegedés csak epizód egy folyamatban. A legtöbb lehetősége neki van arra, hogy személyiségének varázsát is a gyógyítás szolgálatába állítsa. Mindezek miatt a legalkalmasabb arra, hogy az egészségügyi ellátásból egyre jobban hiányzó szintézist megvalósítsa – ha erre fel van készítve és készülve.

A szocialista társadalom körzeti orvosa szempontjából még tovább folytathatjuk ezt a gondolatmenetet. Ő már nem az egyes – munkáját megfizetni tudó – ember, hanem a

[6] *Németh* László: Levél egy negyedéveshez. Orvosi Hetilap, 1965, *106*, 1825.

[7] *Selye* János: In vivo. A szupramolekuláris biológia védelmében. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1970.

[8] *Németh* László: Levél egy negyedéveshez. Orvosi Hetilap, 1965, *106*, 1825.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 FEB 21

HAJDUSÁGI MUNKÁS

Móré Mihály

1021

MÓRÉ MIHÁLY: Emberpár

Nyitrai László

Kiváló katonák

A Magyar Néphadsereg 3715. sz. alakulatának parancsnoksága levelben értesítette a vállalat vezetőségét, hogy Verdes Ferenc tizedes az egység kétszeres élenjáró katonája, Papp Sándor honvéd a néphadsereg kétszeres kiváló katonája és Mohácsi György tizedes a néphadsereg kiváló katonája megtisztelő címet nyerték el az 1972/73-as kiképzési évben.

Nevezett elvtársak — mindhárman vállalatunk dolgozói — részt vettek a szocialista versenymozgalomban, eleget tettek esküjükben vállalt kötelezettségeiknek, példamutatóan viselkedtek, elöljáróik parancsait maradéktalanul és legjobb tudásuk szerint hajtották

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDÚSÁGI MUNKÁS

Móré Mihály

1971 DEC 16

1021

Móré Mihály grafikái

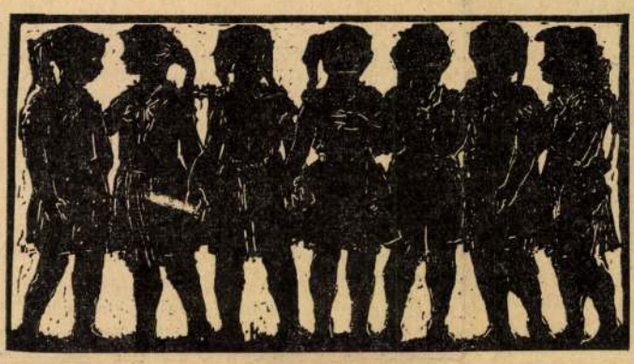

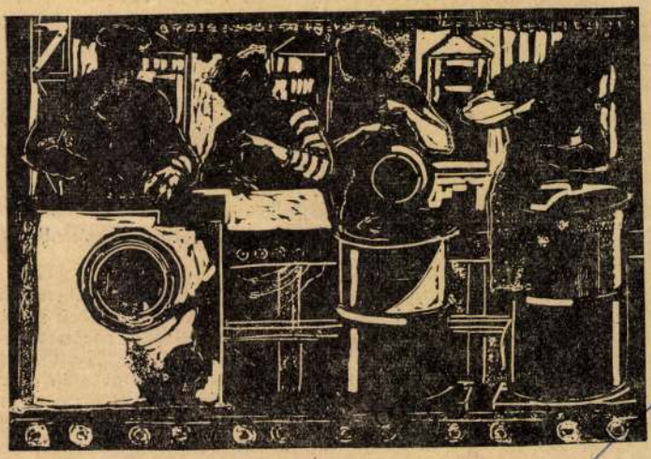

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

NKÁS

K DOLGOZÓINAK LAPJA

llér 1971. december 16.

őfeszítés alapján

énnyesen zárjuk

s gazdasági évet

nunkavégzése, elmúlt évek- ehetővé tette, mények között vonalat érjünk sabb és ered- annak köszön- almilag fejlő- minek legfőbb meg, hogy erő- munka minden i, műszaki dol- kapcsolata.

pen a vállalati vékenységünket zakokhoz viszo- ntős segítséget bb szervek és ki szeretném Minisztérium, a gét, amiért ez- ki.

annak ellenére, végeztük, nem sem. Kidol- többször kel- következett be, tülső gazdasági eltérő változá-

ységében igen lőberendezések guk jelentős aki fejlesztési pése, az anyag- rült mennyisé- veszteségek, a iai és munkafe- ságok. és előkészítésé- munkaerő- és

szesítettünk 176 dolgozót, 2811 nap jutalomszabadságot adtunk ki.

— A műszaki fejlesztés színvonalának javításával egy időben hatékonyabbá vált gazdálkodásunk minden vonatkozásban, és ez lehetővé tette a vállalati tevékenységhez szükséges pénzügyi alapok megteremtését.

Az eredményes munka legdöntőbb alapját az képezte, hogy a feladatok megoldásában egységes cselekvés nyilvánult meg, hogy következetes elvi alapokon dolgozott együtt a párt-, gazdasági és társadalmi szervek vezető testülete, a párttagok és szervezett dolgozók széles rétege.

A hatáskörök lebontásával fokozatosan javult a középvezetők munkája, nőtt személyes felelősségük, tartalmában javult a területükön levő párt- és társadalmi szervekkel való együttműködésük, aminek következtében szélesedett az üzemi demokrácia, eredményeiben gazdagodott a szocialista brigádmozgalom. Az 1971-ben végzett összességében eredményes tevékenység jelentőségét külön növeli az a tény, hogy a megteremtett anyagi feltételek, a technikai-műszaki színvonal növelésével biztosított termelési kapacitások hozzájárulnak IV. ötéves tervünk második évének jó elősegítéséhez, végső soron annak sikeres megoldásához.

Dolgozóink becsületes, jó munkája alapján — a munkánkat elősegítő vállalatok segítségével, amiért ezúton mondunk köszönetet — kielégítettük az általunk gyártott termékekből a lakosság részéről jelentkezett igényeket, elősegítve ezzel a X. kongresszus által meghatározott életszínvonal-politika teljesebb megvalósítását. Ezzel egy időben és arányosan javult dolgozóink élet- és munkakörülménye vállalaton belül is.

Az 1971-es évben végzett munka — még ha ... áll módunkban részletesen ... ióleső ér-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

Móré Mihály

1972 JAN 8

1021

Móré Mihály: Ünnep

ázlatai, több mappával. Ezeket va-
ki régen elkérte, hogy lefényképezi.
phase láttuk többé. A levelei közül
éhány éve még őriztünk a padláson
gy dobozzal. Egyszer jöttek az is-
olásgyerekek, hogy papírt kell ne-
k gyűjteni. Azok aztán összeszed-
k s elvitték, amit találtak... Ki
ondolta volna, kérem, hogy még
ükség lehet rájuk?

A riporter tüntetően az órájára
llantott:

— Bocsánat... Nyolc perc múlva
dul az utolsó autóbusz. Nagyon
öszönöm a kedvességüket és az ér-
kes felvilágosításokat.

A kivonulás is megtörtént nagy
ggyel-bajjal. Klotild kisasszony a
lső kutyákat tartotta féken, amíg
dél kisasszony a szürkületben az
cáig kísérte a vendéget a kutyák
telen acsarkodása közben.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDÚSÁGI MUNKÁS

1971 NOV 5

Móré Mihály

1021

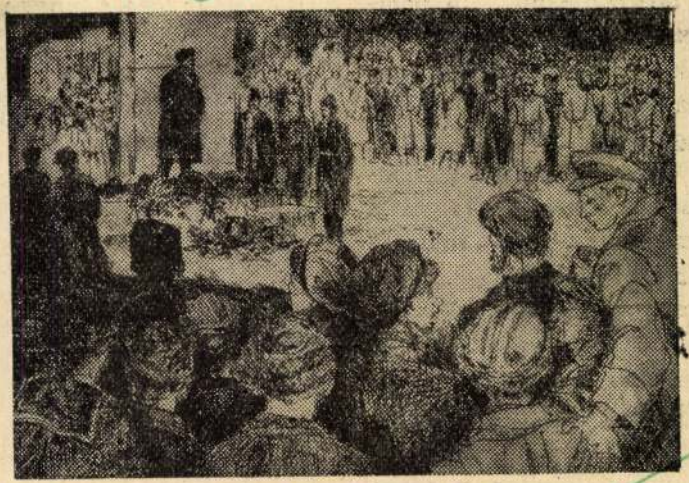

MÓRÉ MIHÁLY: LENIN BESZÉL

Megtartott
tunknál a sz
gádvezetők
Az elnökségben helyet foglaltak: Muzsik Géza, a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezének munkatársa, Kovács Károly, az szmt közgazdasági bizottságának vezetője, Lévai Imre, a vállalat igazgatója, Végh Lajos, az üzemi pártbizottság titkára, Fenyvesi Sándor, a szak-

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDUSÁGI MUNKÁS

1974 SEP 16

Móré Mihály
1021

MÓRÉ MIHÁLY

VÁZLATKÖNYVÉBŐL

ráma

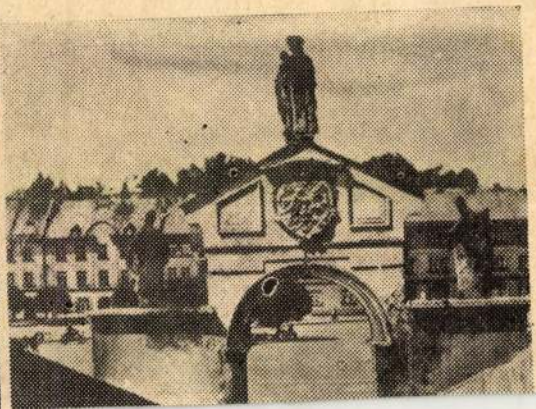

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDÚSÁGI MUNKÁS
Móré Mihály
1972 MÁR 24
1021

Móré Mihály vázlata

KÉPZŐ-MŰVÉSZET

Varga Gábor grafikája

tüntetett kiváló dolgozó, alap-
szervezeti titkár, nagy hozzá-
értéssel és tapasztalattal irá-
nyítja a brigád munkáját. Rá-
juk az üzem gazdasági vezeté-
se bármikor számíthat. A bri-
gád tagjai valamennyien to-

igád

A szocialista brigádmozgalom jel
évek múlásával egyre nő. Tekintél
sági-társadalmi tényezővé vált, l
ezt az országos fórumot biztosító t
sai, a bizalomnak számtalan jele,
vállalatok gazdasági, társadalmi
mozgalomban részt vevőket övezi.
A szocialista brigádmozgalom ol

Az önmű

a szocialista

sá formálódott, ahol a legtöbb le
lik arra, hogy a szocialista emb
ményét az egész társadalom szár
formáljuk, kialakítsuk. A lehető
mas jelszóban rejlik, a hármas l
kialakulása teszi többé, emberile
tatóvá a szocialista brigád tagja
egyik pontját — nevezetesen „a
módon tanulni" követelmény —
most ki, hiszen annak lehetősége
ni kultúrbizottságunk kötelessége
Évről évre elkészítjük a brigád
a kulturális vállalások sokféle

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 OKT 18

HAJDUSÁGI MUNKÁS

Móré Mihály

4 HAJDÚSÁGI MUNKÁS

1021

Móré Mihály rajzai

eorgij Tyimofejevics

Glusakov Huna Jakovlevics

r 26-án

ÉVE

és magánházainak körülbelül negsérült. Most a jobb és bol- eményében hozzákezdtek az új- község lakói gyorsan és lelki- elyreállították a vasutat. Már megalakitották a községi elöl- vel. Megszervezték a 7 főből ál- t. Gondoskodtak az üzletek ki- emberben megalakitották a Ma- nista Párt helyi szervezetét,

gazdaság összesen 3716 katasztrális hold föl- det tudhatott immár saját tulajdonának. Ezzel teljesen meg lettek szüntetve a 200 és 3000 katasztrális holdas nagybirtokok Téglás köz- ségben.

1945. júniusától kezdődően a különböző pár- tok népgyüléseket rendeztek, összekötve az arató- és választó gyülésekkel. Augusztus 12-én alakuló közgyülésen döntöttek a mai ÁFÉSZ elődjének, a Népszövetkezetnek megalakitásá- ról. A Népszövetkezetnek 369 tagja, 426 üz- letrészjegye és 42 600 pengő alaptőkéje volt. A létrehozott szövetkezet azzal a céllal léte- sült, hogy a lakosság ellátását biztositsa „iparcikkekkel csere útján".

A község mezőgazdasági termelésének biz- tositására 12 fős termelési bizottságot hoztak létre. A bizottság kezdeményezésére 650 ka- tasztrális holdon kezdték meg a tavaszi munkálatokat.

Hosszú és nehéz politikai, gazdasági épitő- munkának nézett elé a cselédsorból kikerült falu lakossága. De az eljövendő 30 év alatt a kommunista párt vezetésével bizonyitottak a község gazdái, valamennyi dolgozó ember, hogy tudtak élni a szabadsággal és a határ- talan lehetőségeket a maguk javára tudták hasznositani.

Az eltelt 30 év eredményei

A felszabadulást követő nehéz évek után egyre nagyobb, biztatóbb eredmények szület- tek Téglás on. A homokon létrejött az eddig

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 NOV 12

Hajdúbihari Napló

Móré Mihály

MÓRÉ MIHÁLY GRAFIKAJA

1021

ély fájdalommal tudatju
eretett jó férjem, éde
stvérünk, apósunk, nag
idnagyapánk, keresztapá
unk és jó rokonunk

KOVACS IMRE
tsz-nyugdíjas

0 éves korában, hosszas,
etegség után elhunyt. S
alottunk temetése f. hó
csütörtök de. 11 órakor esz a
Köztemető I. o. ravatalozójában
a róm. kat. egyház szertartása
szerint.

A gyászoló család

Lakás: Halastó u. 10.

... éves korában, rö-
vid, súlyos szervedés után elhunyt.
Drága halottunkat f. hó 14-én, csü-
törtök délután 2 órakor helyezzük
örök nyugalomra a Köztemető I. o.
ravatalozójából a ref. egyház szer-
tartása szerint. Gyászoló lánya és
rokonai. Lakás: Debrecen, Bercsé-
nyi u. 23.

Ezúton mondunk köszönetet kedves rokonainknak, jó szomszédoknak, jó barátoknak, volt munkatársaknak és minden megtisztelőjének, akik felejthetetlen halottunk

KOMLÓSI ISTVÁN
nyugdíjas

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek, és mély fájdalmunkat részvétük nyilvánításával enyhíteni igyekeztek.

A gyászoló család

Köszönetet mondunk minden kedves rokonunknak, ismerősöknek, munkatársaknak, szomszédoknak és mindazoknak, akik felejthetetlen halottunk

ÖZV. TAR MIHÁLYNÉ

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek, és mélységes bánatunkban részvevő szívvel osztoztak, velünk együtt éreztek.

A gyászoló család

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

19[illegible]4 NOV 14

Hajdúbihari Napló

Móré Mihály

MÓRÉ MIHÁLY GRAFIKÁJA

1021

mmal tudatjuk, hogy
férjem, édesapánk,
gyapánk, dédnagy-
unk és jó rokonunk

KSZAI GÁBOR
lijas, hadirokkant

ban kéthónapi be-
elhunyt. Felejthetet-
kat f. hó 18-án, hét-
órakor fogjuk a deb-
mető I. o. ravatalo-
f. egyház szertartása
nyugalomra helyezni.

A gyászoló család
, Ady Endre u. 22.

Fájdalommal tuda
édesanyánk

özv. VARGA JÓ
Sándor Esz

85. évében hosszú, s
dés után november 6
November 15-én, p
után 1 órakor az I.
zóból helyezzük örök
a ref. egyház szertar

A gy

Lakás: Csokonai u.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 JAN 1

HAJDÚSÁGI MUNKÁS

Móré Mihály

1021

MÓRÉ MIHÁLY
VÁZLATKÖNYVÉBŐL

Erdős Gyula

A szokástól eltérően nem a
tőket kérdezzük meg, hanem
lyes tapasztalatuk, élményük
hogyan vélekedik a főrendező
szurkoló az elért eredmények

Munkahelyén, a bojlerüzem
restem meg Erdős Gyulát. M
szakítson egy kis időt, szent
pár gondolatot társadalmi m
teljesítéséről.

A Hajdú Vasas sportkörön
főrendező látja el társadalmi
tását.

— Mióta tevékenykedik e
ben?

— 1955-től kezdve látom e
Vasas sportkörön belül a
teendőket.

— Hogyan készül fel, mi a
egy-egy rendezvény alkalmá

— Sokan azt hiszik, hogy
ellátása abban merül ki, hog
zésenként csak felveszi az em
szalagot. Ez a nézet hibás, h
adatom mérkőzésenként a
rendezői gárdát megszervezni.
bi évek tapasztalatai alapján
rendszer megkezdése előtt egy
tervezetet dolgozunk ki. E pr

1021 Illyés Mihály

LÁSZLÓ ANNA · CZELE GYÖRGY ÉS DÉR ENDRE
NOVELLÁI · HUNYADI ISTVÁN · MARSALL LÁSZLÓ
KISS ANNA · RATKÓ JÓZSEF · TAKÁCS IMRE VERSEI
HOZZÁSZÓLÁSOK A KRITIKAI ÁLLÁSFOGLALÁSHOZ
KELET-MAGYARORSZÁGI MŰVÉSZEK BUDAPESTEN

alföld

73
2

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ALFÖLD

1973 FEB

6 forint

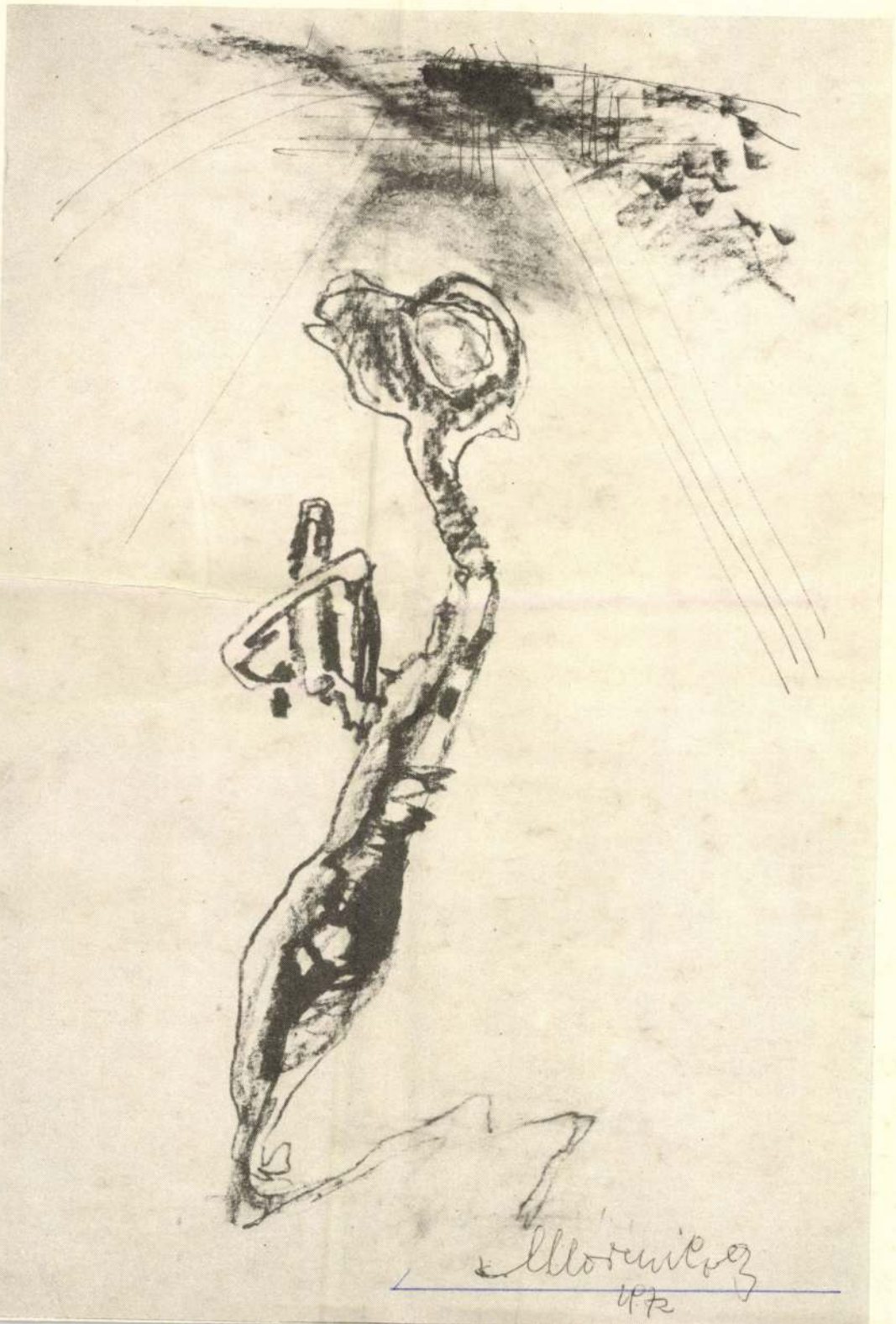

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 MÁJ 6

Hajdúbihari Napló

Móré Mihály

1021

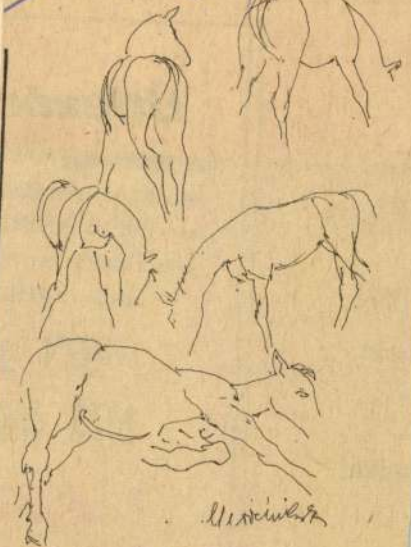

MÓRÉ MIHÁLY: VÁZLAT

A Kelet-magyaror
sz. Nádudvar-Haj
szelvényei közötti
belterületén a Vö
utcák közötti

ísok

utakat

1973. m

1973. jún

a forgalo

A forgalomkorláto
kivéve a helyi au

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1975 JÚL ? 7

Móré Mihály

MÓRÉ MIHÁLY ● KOCSMÁBAN

1021

Az első napsugár. Még tiszta
rengő, a civilizáció szennyétől
érintett.

Már nappal van. Nyitnak a
tok, sokasodnak a nők. Csak a
rekek hiányoznak.

Házak pipiskednek az égre.
rengeteg. Aszfalttenger. Gépkocsi-
áradat, gyalogosok hömpölyögnek.
Munkába, iskolába. Szeszélyesek a
lámpák: az egyik elenged, a másik
megfog — szaladj keresztbe, ne a
zebrán, ha át akarsz jutni...

— Uram, tudja-e, hogy itt volt a
korzó, itt csak tisztviselők, főtiszt-
viselők, katonatisztek, urak és úri
hölgyek sétálhattak?!...

Belváros. Turisták, kirándulók, külföldiek róják utcáidat: e ház erkélyéről beszélt Kossuth a néphez, itt segédszerkesztősködött Krúdy, emitt trónfosztás, ez meg a legrégibb debreceni ház, itt született Csokonai, itt Ady lakott, itt Kölcsey, itt meg Petőfi...

Belváros. Néni japánkakast legeltet a parkban. Belváros. Az a személygépkocsi azért megy olyan szép lassan, mert a vezető és utasa éppen üzletet köt — nincs fültanú. Belváros. Tanuló vezetők gyakorolnak, az oktatók egyik szeme a nőkön. Belváros. Férfiak ücsörögnek a totózóban: egy, iksz, kettő?! Belváros. A csúcsforgalomban nyugdíjas nénikék tülekednek locsolókkal, kapákkal a huszonnégyes busznál, ülőhelyért veszekszenek — sírokhoz mennek. Belváros. Vasárnap délután a kiskatona a háromnegyed négyes előadásra kér jegyet — és a hatosra. Belváros. Meghalt bolond Jóska, ellépkedett örökre a gyászmagyaros, Kossuth-kalapos öregúr. Rég láttam a finom rángású művész urat. A menyasszonyruhás, fehér arcú tanítónő néha még feltűnik... Belváros. Hosszú hajak, szakállak, farmerok, mini szoknyák, maxi szoknyák — reménytelen, arc nélküli lázadás. Belváros. A nyelvész a feliratokat nézi elégedett elégedetlen: elválaszt, ékezetet, vesszőt tesz ki, kötőjelet; pontot rak a számjegy után,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Móré Miklós

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1975 JUL 2

1021

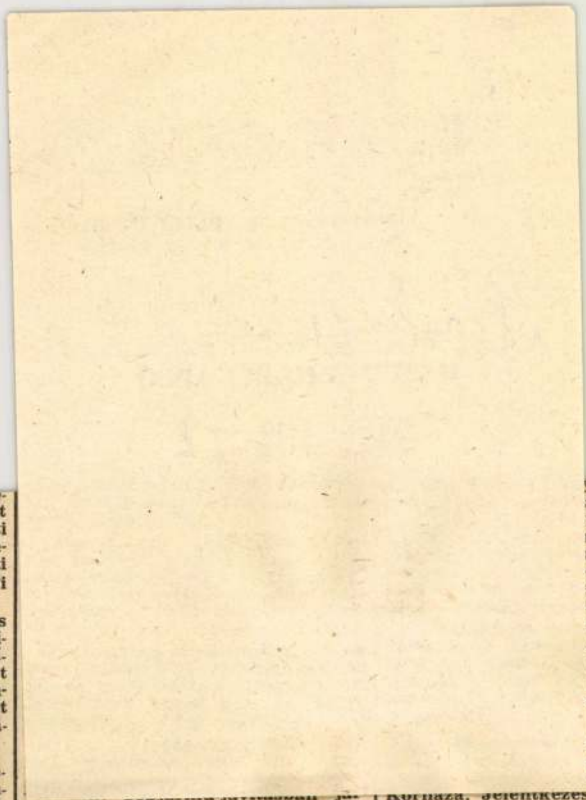

...teite után a jól képzett
...kásokéval azonos kereseti
...et biztosít számukra. Je-
... a vállalat személyzeti
... (Böszörményi út 6.) Dégi
...nulmányi előadónál.

...azújvárosi Építő-, Fa- és
... Szövetkezet felvesz kőmű-
...s szakmunkásokat, betaní-
...kásokat, segédmunkásokat
... és balmazújvárosi mun-
... Jelentkezés: szövetkezet
...eti osztályán, Balmazújvá-
...s Péter u. 11.

...tordai Ezüstkalász Terme-
...ezet adminisztrációs mun-
...töltésére azonnali felvé-
...es gyors- és gépírónőt.

...ilyost, minősített hegesz-
...tost, betanított és segéd-
...kat, dukkózó festőt felve-
...Motorszerelő Szövetkezet,
...éla út 46.

...eceni Víz- és Csatornamű-
...alat azonnali belépéssel
...unkavállalót gépírói mun-
... Közgazdasági szakközép-
...égzettek előnyben. Fizetés
...és szerint. Jelentkezni le-
...recen, Hatvan u. 12—14.
...emélyzeti és oktatási cso-

... tudó adminisztrátort fel-
...rodagép-technikai Vállalat
... szervize, Debrecen, Há-
... u. 32/A.

...ivezetőt (esetleg nyugdí-
...aragót, műkőkészítőt, se-
...ásokat és gépírót alkal-
...ebreceni Temetkezési Vál-
...entkezés a művezetőknél
...ető gazdasági udvarában
... 13.

...izett fiatalokat adminiszt-
...nkára meghatározott idő-
...al felveszünk. Jelentke-
...gatlankezelő Vállalat sze-
...osztályán, Péterfia u. 25.

...as műszaki dolgozót be-
...embe ügyeleti szolgálatra
...k. Jelentkezni lehet az In-
...elő Vállalat Böszörményi
...n alatti telepén a tervezési
...

...nű-szerelőt gyakorlattal a
...u. 49. sz. műhelyéhez, au-
...zetői vizsgával gépkocsi-
... vidéki szolgálathoz a Ga-
...6. sz. garázsnál felveszünk.

...tas művezetőt. Jelentkezés: Debrecen, Diószegi út 32—34.

Gyors- és gépírót adminisztratív munkakörbe felvesz a Hajdú-Bihar megyei Vegyesipari Vállalat, Debrecen, Erzsébet u. 27. Jelentkezés a személyzeti osztályon.

Háztartási, hűtőgép-szerelői gyakorlattal rendelkező villamosgépszerelő szakmunkást felvesz a Villamosipari Szövetkezet Debrecen, Árpád tér 3. alatti hűtőgépszervizben.

Számviteli főiskolát vagy jogi egyetemet végzett fiatal munkavállalót keres a megyei Illetékhivatal. Bérezés megegyezés szerint. Jelentkezés a hivatalvezetőnél. Levélcím: 4002 Debrecen, Postafiók 65.

Ipari vállalat felsőfokú munkavédelmi végzettséggel és gyakorlattal rendelkező dolgozót keres felvételre önálló munkavédelmi előadói munkakörbe. Jelentkezéseket „Ipari vállalat 375 770" jeligére a Hirdetőbe.

Gépipari Szakközépiskolát végzett dolgozókat — lehet kezdő is —, valamint nyári szünetre diákokat alkalmaz a Fűtéstechnikai Vállalat, Debrecen, Varga u. 28.

Az Állatforgalmi és Húsipari Vállalat takarítónőket, valamint nehéz fizikai munkára segédmunkásokat felvételre keres. Jelentkezés helye termékraktározási osztály.

Felveszünk jó kereseti lehetőséggel, azonnali belépéssel feldolgozáshoz női dolgozókat, két éven felüli gyakorlattal rendelkező gépkocsiszerelőket, számlázókat és őrportásokat. BARNEVÁL, Debrecen, Diószegi út 1.

...Kórháza. Jelentkezés:
...út 3.

A Debreceni Közlek
felvesz gyakorlattal re
gazdászt, gépírót,
tmk-lakatost, fényező,
gesztő szakmunkások
dozókat, anyagmozga
kásokat, diákokat fizi
útépítő segédmunkás
seti lehetőség, utóbbi
héten szabad szombat
Blaháné u. 2.

A Tiszántúli Talajja
védelmi Vállalat gyal
leg szakvizsgával re
mást és kezdő gépíró
vételre. Jelentkezés:
rös Hadsereg útja 54.

Fiatalok figyelem!
kat felveszünk fonó
mára. Jelentkezhet n
évet betöltött. 8. ál
végzettséggel rend
Juttatások: különélé
kieknek havi 300 fo
mi ösztöndíj helybe
havi 250 forint. Ha
reggeli, ebéd, vacso
neti napokon is. In
és munkaruha. El
giumban. Kezdő tan
forint, amely a ta
ménytől függően v
nulóinkat a szakmu
segédművezetővé, k
vé képezzük ki. To
hetőség fiúk, lányo
aránt üzemi szakk
Szakmunkásvizsga
lehetőség havi 2200
van. Gyakorlott
3000 forintot kere
kezni lehet szon
bármely munkana

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály

1975 JUL 9

1021

Móré Mihály
1975

öreg cipész

MÓRÉ MIHÁLY GRAFIKÁJA

15.—augusztus 20. között:
idülőházban 2 ágy+pót-
vezéssel: 120,— Ft/nap+
ágy/nap.

ztus 20.—szeptember 30.
szobás üdülőházban 2
s elhelyezéssel: 80,— Ft/
25,— Ft/nap.

ülőházban 4 ágyas+pót-
ezéssel: 120,— Ft/nap+
Ft/nap.

TOSÍTJA
ECENI IRODÁJA!

nünket!

IRIST

naponta 8—16 óráig.

tol ...
varban.

Dunyha, pu
toll felvásár
Zs. u. 42.

Ezüst gyer
bozokat, ev
pénzt és eg
ikont, sérülte
is veszek. Ért
lázsy, Végh

Szemestengc
cóskert, Nem

Távfűtéses
„Burgundia
re a Hirdetőt

Parkettázás
szolást, -lakk
ciával vállal
nizsi u. 39. T

Idős nénit,
párt családi
tok. „Nagym
a kiadóba.

Csempe aszt
ágy sodronny
külön is, has
vaság matra
palackos főző,
blokk, üzem
traktornak, l
adó, Tímár u

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móvé Mihály

1975 MÁJ 25

1021

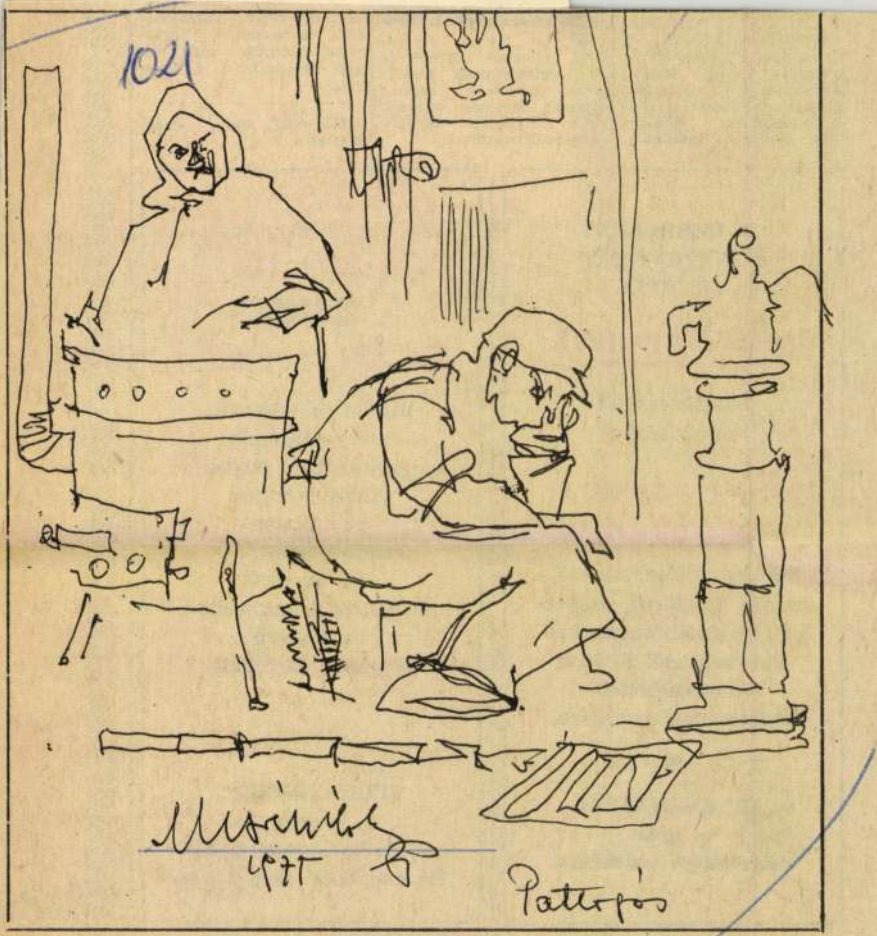

16—20 óra között.

Elcserélem földszinti 1+ 1/2 szobás összkomfortos, központi fűtéses, tanácsi lakásomat 1+2 félszobás tanácsi távfűtéses lakásra. Ajánlatokat „Központ 1975" jeligére a kiadóba.

A DEBRECENI KONZERVGYÁR FELVESZ

JOGTANÁCSOST

osztályvezetői munkakörbe,

gyors- és gépírókat, nyersáru átvevőket,

lakatos, villanyszerelő, marós, köszörűs, esztergályos, szakmunkásokat valamint női és férfi munkaerőket konzervipari munkára.

●

JELENTKEZÉS:
a gyár
munkaügyi osztályán.

MEDICOR MŰVEK

FELVÉTELRE KERES

általános lakatost, szerszámgépek javításában jártas villanyszerelőt, géplakatos szakmunkásokat, női és férfi betanított munkásokat. Fiatalkorú lányokat és fiúkat.

*

JELENTKEZÉS:
a gyár
munkaügyi csoportjánál,
Hámán Kató utca 98. sz.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 MÁJ 18
Hajdúbihari Napló
Móré Mihály
1021

FIGYELEM!

A HAJDÚ MEGYEI ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT A

törzsgárdatagság bővítése céljából

FELVÉTELRE KERES:

festő, asztalos, hegesztő, vasbetonszerelő, ács, szigetelő, víz-, gáz-, fűtésszerelő, lakatos, betonelemgyártó szakmunkásokat, valamint betonozókat, kubikosokat és segédmunkásokat.

A vidékieket korszerűen felszerelt munkásszállásunkon helyezzük el.

Napi kétszeri étkezést és utazási kedvezményt biztosítunk.

Ne jelentkezzenek azok, akik az utóbbi két évben háromszor változtattak munkahelyet.

JELENTKEZÉS:

a vállalat munkaerő-gazdálkodásán, Debrecen, KÁLVIN TÉR 11. SZÁM

szertartás szerint. A gyászoló család. Lakás: Vámospércs, Béke u. 57.

A nagyon szeretett édesanya, özv. SZEGEZDY IMRÉNÉ elhunyt. Temetése f. hó 21-én, szerdán délután 1 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozójából, egyházi szertartás szerint. Gyászolják: gyermekei, menyei, vejei, unokái és rokonai.

Fájdalommal tudatjuk, hogy özv. NAGY IMRÉNÉ M. Tóth Julianna 88 éves korában elhunyt. Temetése f. hó 19-én, hétfőn délután 1 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozójából, egyházi szertartás szerint. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Domb u. 16.

Csőszerelő-ipari Vállalat debreceni kirendeltsége

FELVESZ

helyi munkákhoz fűtészerelőket, csőszerelőket, hegesztőket, lakatosokat, segédmunkásokat, budapesti munkahelyekre víz-, gáz-, fűtésszerelőket, hegesztőket, lakatosokat és segédmunkásokat. Vidékieknek szállást, kiküldetést biztosítunk.

JELENTKEZÉS Debrecen, Mikepércsi út 5.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 JUN 28

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály

1021

MÓRÉ MIHÁLY
VÁZLATKÖNYVÉBŐL

Korlátolt mennyiségben áll rer
NÉMET BRIKETT az alábbi te

ÁLLAMI ÁFÉS

201. sz. telep Debrecen Vámo
Berettyóújfalu
Biharkeresztes
Hajdúnánás

NDK brikett iparvágányos telepen
belterületi telepen

Vásárolja meg téli tüzelőjét az
és szövetkezeti TÜZÉP-telepek

TANÉRT

felvételre keres

asztalos szakmunkásokat
és betanított
gépmunkásokat,
lakatos-hegesztő
szakmunkásokat
és betanított munkásokat,
esztergályos szak- és
betanított munkásokat,
férfi segédmunkásokat.

ÚJ ÜZEM

Bérgazdálkodó
normaellenőrt,
kompresszorkezelőt,
gépíró adminisztrátorokat,
optikusokat,
érettségizett dolgozókat
elektromos és mechanikai
szerelő munkára,
valamint üveg és optikai
csiszoló munkakörre.

ÚJ LEHETŐSÉG

Debrecen,
Hámán Kató utca 76. sz.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 JAN 14

Hajdúbihari Napló

Móré Mihály

Móré Mihály: Lópatkolás

1021

RENDELKEZŐ FÉRFI
TARGONCAVEZETŐI M
VALAMINT SEGÉDMU

FELVE

az ERDÉRT VÁLLALAT 3. s
Debrecen, Balmazú

Fájó szívvel tudatjuk, hogy drága jó édesanyánk, nevelő anyánk, anyósunk, nagymamánk, testvérrem, sógornőm, nászasszonyunk és jó rokonunk,

ÖZV. NAGY KÁROLYNÉ
Takács Ágnes

68 éves korában, súlyos szenvedés után elhunyt. Felejthetetlen szerettünktől hamvasztás után f. hó 18-án, szombat délelőtt 10 órakor veszünk végső búcsút a Köztemető I. o. ravatalozójában a ref. egyház szertartása szerint.

A gyászoló család

Lakás: Db., Honti u. 10.

Értesítjük a barátokat és ismerősöket, hogy

RÁCZ PÁL
nyugdíjas

életének 71. évében váratlanul elhunyt. Temetése f. hó 16-án, csütörtök délelőtt 10 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozójából.

A gyászoló család

Mély fájdalom
felejthetetlen
gorunk, nagyb
apánk és jó ro

JUHÁS
nyu

78 éves korába
ség után elhun
lottunkat f. hó
li 12 órakor a
ravatalozójából
szertartása s
örök nyugalmr

A

Lakás: Db., Tar

Móré Mihály [ ]

Fizetés: műtárggyal

Megnyílt az I. hortobágyi művésztelep

Nemcsak arról híres immár a hajdúsági vendéglátás, hogy jókat lehet enni errefelé: mind nevezetesebb arról is, hogy Debrecen és környéke vendéglőiben jókat lehet — nézni.

Mármint jó képeket. A Hajdú-Bihar megyei Vendéglátó Vállalat művészetpártoló kedve nem ma buzdult fel. Féltucatnyi presszótárlat megrendezésén vannak már túl a helybeli gasztronómia gazdái, s eddig is 160 festmény díszíti itt a vendéglők és a szállodaszobák falát. A tavalyelőtti Csokonai évből például a költőt ábrázoló Móré Mihály-kép Aranybika-beli felavatásával vették ki a részüket. Ez alkalomból ugyan néhány kötözködő megjegyzés is elhangzott, márminthogy Vitéz Mihály annak idején viszonylag ritkán tudott úgy igazából jóllakni Debrecenben, nem volt hát túl nagy ötlet éppen egy drága étterem falán ábrázolni őt. Ám, ha már így estek a hajdani dolgok: hát nem annál nemesebb gesztus-e az utókor effajta elégtétele?

Hol van már a debreceni Csapókanyar! A patinás múltú Csapó utcát kiegyenesítették, sokemeletessé magasították a szépeket álmodó városépítők. De a Csapókanyar ételbárban azért ott őriz néhány négyzetméternyit a Csapókanyarból a nagy textilkép, körötte meg a mára művészetté rangosult régi mesterségek, a nyergesek, a mézeskalácsosok, a subások, a gubások és mások megannyi szép produktuma rangosítja a helyet.

A vendéglátók efféle szocialista mecénásságának mindeddig legtöbbet ígérő gesztusa hétfőn történt meg odakint a pusztán: a vállalat — a képzőművészek területi szövetségének segítő közreműködésével — megnyitotta az I. hortobágyi művésztelepet. Azért az elsőt, mert Végh László, a vállalat igazgatója határozottan ígérte: az egyhónapos alkotótábor csak az első állomása lesz a friss hagyományteremtésnek, mi több, a művésztelep neve elé jövőre már a nemzetközi szót is oda lehet majd biggyeszteni.

Az idén az ország különböző tájairól meghívott tíz képzőművész dolgozik kint a pusztán, hogy kicsit segítsen megint felkelteni a művésztársak érdeklődését a Káplár Miklós óta kissé bizony feledett Hortobágy iránt. A kényelmükért nem kell aggódnunk, hiszen szakemberek a vendéglátók.

És hogy végül kicsit azért az anyagiakról is pletykálkodjam: a természetet festő, rajzoló művészek — természetben fognak fizetni. Az itt készülő művek közül 15—20 az Arany Bika és a hajdúszoboszlói Délibáb szálló újabb ékessége lesz majd.

R. T. J.

9.

9.

a mezőgazdasági termeléshez és
fogyasztók igényeihez.

Cserkúti Ferenc

rük van a hűtőipari termékeknek.
(Bánhalmi János felvételei.)

Néhány órás napsütés

Európa legnagyobb részén változékony, általában erősen felhős, többfelé esős, szeles az időjárás. Az esőt néhány helyen zivatar kíséri. Némelyik zivatargócban felhőszakadás is előfordul. A nappali hőmérséklet Nyugat-Európában és a Szovjetunió európai területének keleti részén néhány fokkal magasabb, máshol 2—6 fokkal alacsonyabb, mint az évszaknak megfelelő sokévi átlag.

Hazánkban hétfőn a Dunántúlon fel-

1975 AUG 17
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1021 Móré Mihály

MÓRÉ MIHÁLY GRAFIKÁJA

vasárnapja

ÜZEMI D

A kollektívák, szocialista brigádok munkája, a termelést és a gazdálkodást segítő munkakezdemé-

észrevé
vállala

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 AUG 24
HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály

1021

Móré Mihály: Fűrészelő

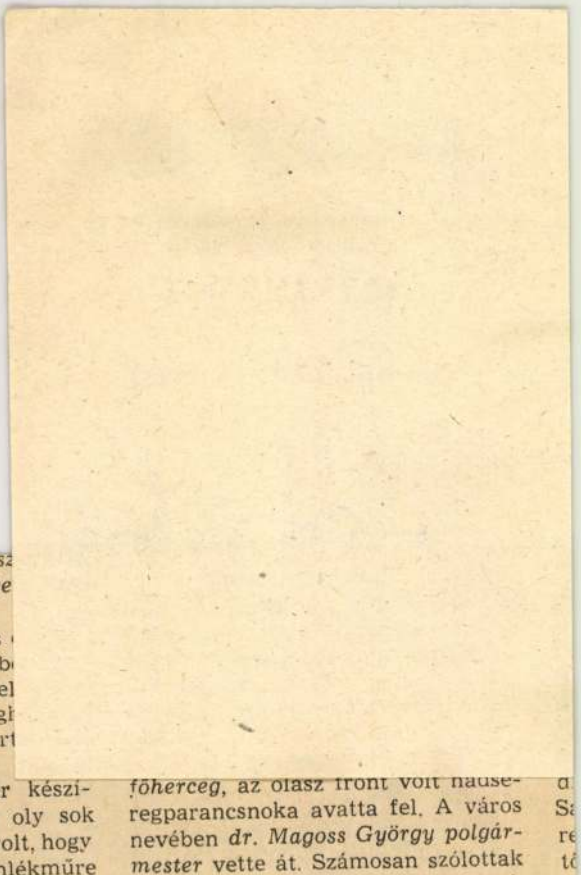

vezte Debreczeny Tivadar sz
készítette és felépítette a De
Működyár.

Az alkotást díszes kerítés
Az emlékművet szeptemb
vatták. Ekkor helyezték el
észén levő üregébe a világ
an elesett 39-esek nevét tart
önyvet egy rézládában,
Győri János lakatosmester készi-
ett. Az ezrednek ugyanis oly sok
ilágháborús hősi halottja volt, hogy
em lehetett nevüket az emlékműre
- mint szokásos — rávésni. Ahhoz
ellene 4-5 ilyen hatalmas oszlop,

főherceg, az olasz front volt hadse-
regparancsnoka avatta fel. A város
nevében *dr. Magoss György polgár-
mester* vette át. Számosan szólottak
különböző társadalmi intézmények
és szervezetek nevében. Az elesett

I. Istvánról szóló mondák Euró

. István neve a középkor folya-
n messze a magyar határokon
Európa-szerte ismert volt. Erről
úskodnak a korai orosz egyházi
önyvek, az angolszász krónikák,
émet egyházi évkönyvek, a né-
t egyházi feljegyzések és a szin-
napjainkig tovább élő népmon-
. (Népszerűsítésében nagy sze-
e volt az egyháznak, amely a
nzeti különbözőségektől függet-
il valamennyi szentjének legen-
terjesztette.)

z államalapító király az angol-
z és orosz évkönyvek mondái-
mellékszereplője csupán. Ezek
rónikaszövegek mindössze köz-

higyjük azt, amit rólad mondanak,
s akkor mindent megteszek akarato
tod szerint. Íme ma nagy a hőség,
hozz le jeget az égből, hogy lehűt-
sük magunkat." Az Úr pedig meg-
hallgatta a szent imáját „egy nagy
darab jeget bocsátott le, melyet a
szent nagy ezüst tálra, azaz tepsibe
tévén, átküldött a magyar király-
nak . .. a király látván a jeget, hitt
és mindent megtett a szent akarata
szerint . . ."

Az első magyar király az angolszász

MÓRÉ MIHÁLY ● FA A KÓRHÁZKERTBEN

bekerült életünk vérkeringésébe, hogy népünk közkincsévé vált. Ezt jelzi a lengyel városokban fennálló 5700 klub és a falvakban tevékenykedő 15 500 különböző jellegű kultúrlétesítmény. Mondhatnók, hogy ez szép szám —, de még mindig kevesebb a kívántnál. Hazánkban a falvak száma közel 40 000 —, tehát már a puszta számok összevetése is igazolja, mennyi itt még a tennivaló. A legnagyobb hallgató- és nézőtábora a rádiónak és a televíziónak van. A rádió- és tévéelőfizetők száma hatmillió körül mozog, a vevőkészülékek száma azonban ennél sokkalta magasabb. A kulturális értékek terjesztésében ezek a legjelentősebb eszközök, fejlődésük örvendetes, de — más országokhoz hasonlóan — nálunk is újabb problémákat tűz napirendre. Mi is keressük a megoldást, amelynek révén pl. megállapíthatnánk a hangversenytermek látogatottságának csökkenését, s megteremthetnénk a feltételeket a zenével való eleven, közvetlen kapcsolatteremtésre.

— Hogyan látja a lengyel kultúrának a nagyvilágban elfoglalt helyét?

— Ezen a téren örvendetes eredményeket értünk el. Jelenleg több mint 80 országgal tartunk fenn kulturális kapcsolatokat, közülük 42-vel kulturális együttműködési szerződést írtunk alá. Hadd emlékeztessek arra, hogy a háború előtt Lengyelországnak csak 9 ilyen szerződése volt. Lengyelországból minden nap 2 művészegyüttes és 3 szólóművész utazik külföldi fellépésre, mindennap 1 kiállítást rendez Lengyelország külföldön. 1945-től 1973-

— A lengyel—magyar kulturális kapcsolatok sok évszázados múltra tekintenek vissza. Hogyan alakultak ezek a kapcsolatok a háborút követő 30 esztendőben?

— Az első lengyel—magyar kulturális együttműködési szerződést kormányaink 1948-ban írták alá. Ez lehetővé tette, hogy népeink jobban megismerjék egymás nemzeti kultúráit. Ennek köszönhető, hogy Magyarországon jól ismerik a lengyel filmművészet és a mai lengyel zene alkotásait. Hazánkban a magyar zene a legismertebb, de sok olyan tényt idézhetnénk még, amelyek a lengyel—magyar kultúrkapcsolatok kedvező fejlődését tükrözik, az eddigi eredmények felett érzett elégedettségünk ellenére azonban nem mondhatjuk el, hogy ezen a téren minden lehetőséget kihasználtunk. Még igen sok a tennivaló, az irodalmi, színházi és filmcsere vonalán egyaránt. Az utóbbi két esztendőben e téren érezhető javulás következett be, ami kapcsolatban áll a kulturális és tudományos együttműködéssel foglalkozó lengyel—magyar vegyesbizottság 1973-ban történő megalakulásával. E bizottság kezdeményezésének köszönhető egyebek között, hogy a fordítógárda képzése ma már jobb feltételek között folyik. Véleményem szerint a legközelebbi öt esztendőre, az 1976—1980-as időszakra előkészületben levő szerződés újabb, jelentős lépést jelent majd az egymáshoz különösen közel álló két szocialista ország kulturális együttműködésének fejlesztésében.

H. Bukowski

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály

1975 JUL 20

1021

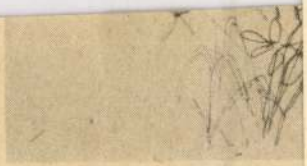

MÓRÉ MIHÁ

haszontalan információért tetted tönkre a vacsorát.

— De ez nem haszontalan információ. Mit gondolsz, mire való az űrruha?

— Nem fogsz kimenni! — kiáltott az asszony. — Ezt nem teheted! Még te sem követhetsz el ilyen őrültséget!

— Miért? Csak azért, mert te véletlenül irtózol az űrruhától?

— Hát arról ki tehet, hogy akkor a légtartály háromnegyed részben üres volt? — kérdezte az asszony.

te, amikor kihúztad a lefolyó ellenkezőleg.

— De... de hiszen bármi tudod, hogy én nem viselhet nem mehetek ki utánad, amíg gyítottak a fóbiámból...

— Semmi baj nem történik ta meg a férje. — Te csak ülj képernyőt, és irányíts engem. zán megtehetsz.

Kivette a szekrényből űrrul kifogott, hogy bekapcsolja és nehézkes ruhadarab kapcsait

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
19 OKT 25
Népszava
Móré Mihály
1021

Móré Mihály: Szénhordó

ztal kababa
att a padló
ult, mert ne
occanatlan
ember vég
rcegett, ah
eg-megnyon
„Lezáratott
ndő októbe
apján a gátő
illetőleg
elt: Bátori, 1923 okt. 31-én.
unya Mihály átadó. Kis Já-
os átvevő."
Ezután Kis János beírta az
ső maga betűit az öreg
önyvbe.
„Isten nevében! átvettem a
apló szabályszerű vezetését.
vettem Varga Dániel víz-
ester úr jelenlétében jegyző-
nyvileg a leltárt."
Rózsika megjelent az ajtó-
n. Szőke kontya tarka ken-
alá rejtve., Tálcán poharat hozott, és szegletes üveg-
n kisüsti pálinkát.
Ügyesen töltött, körülkínált.
ros orcáján kicsattant az
et, mégis, ahogy mozgott, oly
sztelen volt, a pillanathoz
simuló. A napfény ha be-
z kedvesen az ablakon.
— Az asszonyok olyanok.
nt a csibék. Kibúinak a to-
ból, és máris tudnak járni
mondta Dani bácsi elége-
ten.
Összekoccintották a pohara-
Hunya Mihály csak bele-
ált és letette.
— Na?! — A vízmester bo-
tos szemöldöke felszökött.
— Valahogy nem kívánom
mondta Hunya Mihály. Sá-
lt volt kicsit Hunya Mihály.
az új gátőr, s a vízmester
etették az üres poharukat.
án mindnyájan elindultak
lé.
Hunya Mihály megölelte az
asszonyt.

am
zok
r
t fe
leive
ebbe
y v
elye
ne
ogya
ikna
bözött a többi pásztorházakt
az Elborz vidékén, a falu h
zaitól is csak annyiban, hog
nem volt körülvéve a szok
sos kőkerítéssel, mely elzár
volna az avatatlan szem elő
Közvetlen az erdő szélébe
épült, a legelő végében, o
amióta Ali hozzálátott az i
táshoz, egyik oldalról, az éle
telenül heverő rönkök és
pusztuló facsonkok tekintette
le rá. Az erős kőalapzatot ne
volt képes megrontani az id
miként nyomtalanul múlt e
az ugyancsak kövekből, szé
pen és gondosan faragott kő
vekből emelt falak fölött.
A tető viszont friss volt rajt
enyhén ereszkedő gerendáza
tát Ali húzta rá két eszten
deje, amikor felköltözött Ne
ginével, hogy átvegye api
helyét a juhoknál. Erős szél
nek, viharnak, szakadó esőne
épített alkotmány volt, mel
első látásra is olyannak tűn
melyet évszázadok makacs é
kemény ostroma ellen emel
tek. Mindig az öreg Jadgárol
laktak, kik bölcsek voltak ah
hoz, hogy megőrizzék az utá
nuk jövők számára. Az erdő
felől — abba az irányba
emelkedett a könnyű lejtő —
mély és kövekkel megerősítet
árok óvta az esők és a tala
vizétől, s ugyancsak ezt a vé
delmet szolgálta a ház két ol
dalában, a falaktól néhány
méternyire kiképzett ciszterna

* Részlet. A szürke betűs részek kihagyása a szerkesztőségtől származik.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1975 [illegible] 25

Móre Mihály

1021 Móre Mihály: Varjak

óra alatt elvileg 300
szétteríteni. Nekünk
nagyobb a debreceni,
tonnát termel Telto-
ült automata gépein.
nyú, 25 tonna órán-
településnek át Egyek-
egyenek a terítés he-
keverék, az elvileg
gy nem is tud a te-

érdekében, hogyha
a minőséget is rontó
dolgozhasson a gép,
megfelelő minőségű
verőberendezésekben.
pítésvezetőség a leg-
énybe.

— veszi át a szót
— például a nagy tá-
ól ide szállított kőzú-
tonna mennyiségben
ot használunk. Ezzel
arítunk meg és biz-
Sok olyan berende-
még kutatóintézetek,
cse volt, ha egyálta-
n hírt adott már szá-
Hydra telemetrikus
leáris technikai mé-

az útt
szekré
amikr
rére l
délyt
minták
a telje
faltútn
a beto
burkola

alkalmas aszfaltkeveréket. Ez rugalmasabb mint a beton, jórészt helyi anyagokat igényel (homok, kavics), ugyanabban a keverőműben állítható elő, mint a burkolati aszfalt, finiserrel teríthető, nemcsak kézzel. Debrecenben a Rákóczi utcán és a Bocskaikertnél a 4. főútvonal 500 méteres szakaszán eredményesen kipróbáltuk. Az út rekordidő alatt elkészült, minőségi kifogás nem merült fel. Mégsem terjedt el még széles körben ez a már gazdaságosabb, főként gyorsabb és jobb minőséget adó módszer.

A felelősségvállalással járó döntések halogatása sajnos országos probléma, nemcsak a Közúti Építő Vállalatot sújtja. Azért viszont őket illeti a dicséret, hogy a segítségnyújtás helyett akadályt állító kezek — szerencsére kisebbségben vannak a segítő kezekkel szemben — nem szegik kedvüket. És nemcsak a fejlődés útját egyengetik, hanem egyre több közutat is építenek. 1974-ben 189 ezer tonna aszfaltkeveréket állítottak elő és terítettek szét a körzetük körülbelül 100 kilométeres közútján.

Varga György

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1975 SEP 14

Móré Mihály

visszavettük az embert. Hetről hétre

1021

MÓRÉ MIHÁLY:
KÉVEKÖTŐ

sági hűségelvek neg-
let zabolátlanságát"
nt a századokig tar-
hanyatlás jele volt

vagy ellenséges ha-
dása bőven nyújtott
ıtól bűvölt nők szá-
értelem elé helyezé-
nban csak a torzult
ató el. Ezen kívül
ızadokban a nő nem
ıgja. Nem szíve sze-
n a szülők parancsá-
a vagyonbeli, rang-
ott fontos szerepet.
lányukat valóságos
választást vallási és
k, s a szülői tekin-
an hatalma felesége
puszta szexualitás-
elemről ritkán esett

börtönükből való
egy részét, akik kel-
egális szerelmi kap-
erzés egyetlen esz-
nelvek „*férjük insé-*

la, hogy Kátáját
rettel már a kol
mus is világgá
menyasszonya a
azért kellett olya
íme, csak egy év

Az ilyen rágaln
s nem mindig vo
bíróság kevés te
núzásnak, különö

Ha valaki Debr
tatott", büntetésé
kis- és nagytaná
jai a főbíró és a
nagytanácshoz, in
delemhez lehetett
került sor, mert
ve elutasították a
ítélték paráznasá
lebbezett, de a m
lebbezésnek, a fe
ragaszkodva a h
tásához. A király
ros törvénykezési
minden peres üg
son ítéletet."

A ledérség ne
ló okok hasonló

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-743, 340-726
1976 OKT 2 4

HAJDÚSÁGI MUNKÁS

1021

gfelelő külső
gteremtése, a
s ellen küzdő
a, a reakció
szaverése, a b
Mindez a
nzeti és nem
sége.
A szovjet állá
k — közvetlen
— döntő szer
n, hogy alapve
yamatok bontakoztak ki vi-
gszerte. Újabb országok lép-
k a szocializmus útjára, a
ocializmus világrendszerré
lt, ez a legfontosabb nem-
tközi esemény az októberi
rradalom győzelme óta. A
ocialista világrendszer ered-
ényes fejlődése a jelenlegi
őszak egyik legfontosabb té-
ezője, amely következmé-
eiben felbecsülhetetlen ér-
kű.

A szovjet nép pártja vezeté-
vel 39 esztendő alatt a világ
yik legfejlettebb országát
remtette meg. A kilencedik
éves terv általános eredmé-
eit vizsgálva, a legfonto-
bb abban foglalható össze,
gy a szovjet nép önfeláldo-
munkája, a párt irányító
szervező tevékenysége biz-
sította a gazdaság szüntelen
vekedését. Az ötéves terv
apvető társadalmi és gazda-
gi feladatait megoldották.
ötéves terv eredményei
lönösen akkor keltenek

Az ötéves terv idején 56 millió ember költözhetett jobb lakásba. 40 százalékkal növekedtek a társadalmi fogyasztási alapokból származó kifizetések és kedvezmények. Növelték a munkások, alkalmazottak és kolhoztagok nyugdíját és segélyét, a diákok ösztöndíját. Nagyarányú pozitív változások történtek a falusi dolgozók életkörülményeiben. Ily módon a kilencedik ötéves terv éveiben sikerült jelentősen javítani a nép életét. A hatékonyság fokozását előmozdította az energetikának, a kőolaj- és földgáztermelésnek, a vegyiparnak, az elektronikának, a gépgyártásnak és az automatizációs eszközök gyártásának minden más megelőző fejlesztése. Ezeknek az ágazatoknak a termelése olyan sajátos katalizátor, amely meggyorsítja az egész gazdaság átállítását a legújabb műszaki és technológia

Móré Mihály

Meszelő

Népszava, 1977. január 86
7. oldal.

Móré Mihály: Meszelő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Móré Mihály

1977 JAN 8

Népszava

1021

Móré Mihály: Meszelő

Molnár Ambrusné (Sellye, Petőfi u.), a sellyei Áfész egyik boltjában vásárlás közben elvesztette pénztárcáját 150 forinttal. Érdeklődésére közölték: a pénztárca megkerült ugyan, de egyik, már eltávozott dolgozójuk elzárta. Másnap csalódás érte olvasónkat, mivel az említett eladó minden igazolás nélkül odaadta a tárcát egy jelentkező vevőnek. A napokban kapott értesítés szerint a panaszost 300 forinttal kártalanították és felelősségre vonták a hibázó dolgozót.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 JAN 23
HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály

1021

Róma 1976 aug. 17.

Mit mond a tükör?

barátunk a tükör... lenézünk, őszintén el-, mi a legsürgősebb ilónk a szépségápolás-élen gyakran nem va-megelégedve tükörké-el. A fedetlen arcbőrt őjárás viszontagságai elik, kiszárítják, rán-k. Hogyan ápoljuk arc-cet télen?

lük bőrünket az időjá-almaitól, s ha szabad-gyünk, arcunkat ké-c be jó minőségű, fél-hidratáló arckrém-jszakára használjunk láló krémet, amely az i pihenés alatt fejti ki y, bőrszépítő hatását. szabály: a krémet jól letisztított arcra k fel, és bekenés után ütegető mozdulatokkal zuk a bőrbe.

yakat ugyanolyan gon-kell minden reggel és krémezni, mint az ar-ert a bőr öregedésének lei a nyakon mutat-c. A nyak bőre fino-az arc bőrénél és kellő hiányában gyorsan odik. Hátráltatja a keletkezését a nyak-zs, a nyaktorna. Ha

MILYE

— A divat a ruletthez hasonlatos — ehhez a körpályán mozgó szerencsejátékhoz —, ott mozog 30—40 éves időhatárban — mondja Vámos Magda, a Magyar Divatintézet divattervezési főosztályának művészeti vezetője. Persze közben hosszabb-rövidebb időközökben meg-megáll, majd továbbhalad, hogy a már megtett úton ismét visz-

irány
erőse
ző m
eltűni
fiatal
tözkö
csak
tárvo
zott,
be ke
rozój
vel a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 MÁR 4

HAJDÚSÁGI MUNKÁS

Móré Miklós

1021

vezetőjéb
ndotta: a
gondot f
t fejleszté
őségű volt
n az új ő
z UEFA-
rendezése.
viszont
kiesése az NB III-ból.

Hajdú Vasas sportegyesü-
ek 852 tagja van. Ebből
az aktív sportoló, akik az
últ évben hét szakosztály
nkájában vettek részt. A
zámoló a továbbiakban e
kosztályok tevékenységéről
eredményeiről tájékoztatta
özgyűlés résztvevőit.

Az atlétikai szakosztály tag-
serdülő A—B kategóriában
senyeznek. Egyes verseny-
mokban — az országos
ntet véve alapul — a 2—6.
yen állnak. Teljesítményük
ísági ezüst-, illetve bronz-
vényes szintnek felel meg,
két-három év múlva közü-
k többen teljesíteni tudják
aranyjelvényes szintet is.
utánpótlást a Téglási Álta-
nos Iskola biztosítja, s a
akosztály edzői — Bese Gyu-
és Bese Gyuláné — igen lel-
ismeretesen végzik a tanulók
lkészítését. A szakosztályt a
agyar Atlétikai Szövetség C
ategóriába sorolta.

Az egyesületnek a kézilab-
a-szakosztályban néhány éve

A sportkör egyik legnagyobb létszámú szakosztálya a labdarúgóké. Az első csapat, amely több évig az NB III-ban játszott, csoportjában a 19. helyen végzett és így az új idényben már csak a megyei I. osztályban szerepelhetett. A kiesés után gyökeres változás történt a játékosállományban: sok fiatal, átigazolt és saját nevelésű játékos került a Hajdú Vasasba. Új edző vette át az irányítást. Az őszi bajnoki idényben a csapat a 3. helyen végzett, s további hasonló teljesítménnyel és akarással ta vasszal még az első helyet i megszerezheti.

Az első csapat helyváltásá val az ifjúsági csapat is a me gyei I. osztályú bajnokságba vesz részt. A korábbi játék sok kiöregedésével teljesen ú ificsapat alakult. A csapatép test követően a cél az, hog ismét ütőképessé váljon együttes. Az utánpótlás bizt sítása érdekében a jövőben

Tollaslabda

Az elmúlt évben sikeres lényt zártak tollaslabdázóink. Legoza László, Oláh Imr Várnai Zoltán.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Móré Mihály

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1977 JAN 11.

/1021

Firenze 1976 aug. 8.
Uffizi Képtár és a Palazzo Vecchio

Mór

lakítják.

(Kós Károly)

gon jelen-
ő lakásépí-
endszerből
vakban élő
hoz általá-
thatnak, ha
ikből épít-
—1970 kö-
épült lakás
községek-
g a városi
zotti család
százaléka,
kettős jö-
ak 95 szá-
it házban.
a lakásra,
ott kiadá-
városban
k: 1971-ben
jövedelmé-
, a paraszt
dította la-

építkezését
okú racio-
. A XX.
ult meg a
eltérő, a
ált utánzó
egváltozott
ági viszo-
orították a
kapcsolódó
t. Az épít-
ágai helyé-
t, a tájilag
zés lépett,
őanyagban,
az igénye-

Gázfűtés, hideg-meleg víz. Akár a városban. A kerítés csak ezután épül, állatokat nem akarnak tartani.

— Nem éri meg, sok a baj velük — így a fiatalasszony.

— Hol szoktak általában tartózkodni?

— A konyhában meg a kisszobában. Persze még nincs rendesen berendezve.

— A faluban már van emeletes ház is. Olyanra nem gondoltak?

— A lépcsőház rengeteg helyet foglal el, és félő, hogy a gyerekek leesnek a lépcsőről. Nekünk megteszi ez is.

***

Léckerítések, drótkerítések, kovácsoltvas kerítések. Egyszerűbbek, díszesebbek, szépek, ízléstelenek. Magyaror-

tesünk
jobbna
mint
erősebb
egy ko
két kap
választ
boszlón
mester

— M
— Ö
százbar

Az
sok ter
Szakért
bemuta
Debrec
építési
lyának
egyik t

— Mi
rint bí

— Le
rajzot
már lát
illeszked
az utcak

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1976 OKT 13

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály

Móré Mihály: Firenze

102

Firenze. 1976 aug. 13 Móré Mihály

ner u. 3.

ne Skoda és
z részére a
negyei Ille-
lehetőleg a
ában Ajánl.
: 4002 Deb-
ók 65. címre.

át garanciá-
ossuth u. 60.

ány 300 db
ni: Eötvös u.

T

ben

dési

Komlóssy u. 45—47.,
(Kossuth egyetem mellett).

kalmaz napidíjasként
kára. Jelentkezés a p
tály vezetőjénél, Koss
II. em. 20.

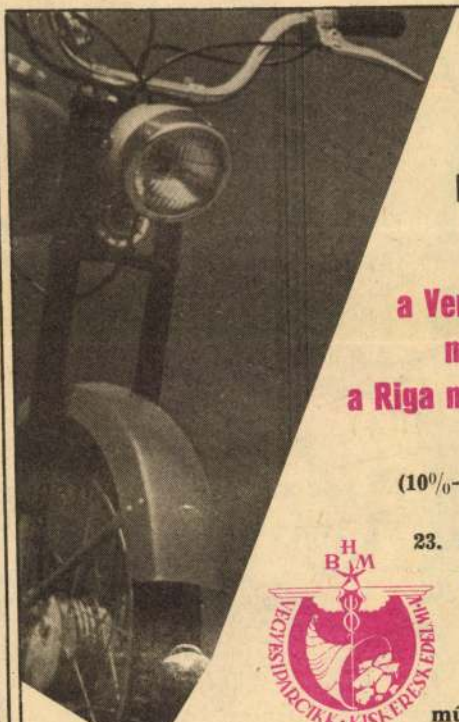

Kis
nagy lehe

OKTÓBE

a Verhovina
moped 80
a Riga moped 60
engedn

(10%-os OTP elő
kapható d
23. sz. motork
szaküzletü
hajdúsz
hajdúbösz
hajd

műszaki boltj

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 188-068, 387-748, 340-726
1976 DEC 5

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály

1021

„ÉVSZÁZADOS OROSZLÁN”

MÓRÉ MIHÁLY GRAFIKÁJA

deses áron és felára

1977. január 1.

1,— FT IDŐSZAKI

Ha a kistermelő ... ZOTTSERTÉS-SZERZŐDÉS alapján adja át sertéseit további 0,50 Ft/kg több éves szerződéses felár is megilleti a termelőt. E két felár gyakorlatilag jövőre 1,50 Ft/kg növeli a kistermelő árbevételét. Ezt az árbevételt tovább emeli a kistermelőre jutó MEGOSZTOTT MENNYISÉGI FELÁR IS. AZ 1,— FT/KG MENNYISÉGI FELÁR megosztásának mértékében az értékesítés szervezésével megbízott helyi termelőszövetkezet (állami gazdaság, ÁFÉSZ) közvetlenül egyezik meg azokkal a kistermelőkkel, akik sertéseiket a nagyüzemek útján szerződik és értékesítik.

A SERTÉSHIZLALÁSI SZERZŐDÉST kötőket ... szetesen továbbra is megilleti a 400,— FT ELŐLEG IS!

érni.

Jelzé
vásáro
1977-
szabad
szerző
Malac
csak 2
Mos
FELÁ
februá
SZER
Ez ese
a szer
az idő
Összes
illeti r

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 APR 18
HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály

1021

biztosítur

Ne jelentkezzer
akik az utóbbi
háromszor vál
munkahel

JELENTKE

a vállal
munkaerő-gazd

Debrece
Kálvin tér 1

Móré Mihály: Szénhordó

nt a csibék. Kibújnak a to-
sból, és máris tudnak járni
mondta Dani bácsi elége-
tten.

Összekoccintották a pohara-
t.

Hunya Mihály csak bele-
alt és letette.

— Na?! — A vízmester bo-
ntos szemöldöke felszökött.

— Valahogy nem kívánom
mondta Hunya Mihály. Sá-
dt volt kicsit Hunya Mihály.

Az új gátőr, s a vízmester
letették az üres poharukat.
tán mindnyájan elindultak
felé.

Hunya Mihály megölelte az
asszonyt.

— Hát lányom

*helyét a juhoknál. Erős szél-
nek, viharnak, szakadó esőnek
épített alkotmány volt, mely
első látásra is olyannak tűnt,
melyet évszázadok makacs és
kemény ostroma ellen emel-
tek. Mindig az öreg Jadgárok
lakták, kik bölcsek voltak ah-
hoz, hogy megőrizzék az utá-
nuk jövők számára. Az erdő
felől — abba az irányba
emelkedett a könnyű lejtő —
mély és kövekkel megerősített
árok óvta az esők és a talaj
vizétől, s ugyancsak ezt a vé-
delmet szolgálta a ház két ol-
dalában, a falaktól néhány
méternyire kiképzett ciszterna*

* Részlet A

MÓRÉ MIHÁLY festő, grafikus
Debrecen, 1924

1949-54-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán, Pap Gyula, Fónyi Géza, Konecsni György és Szőnyi István növendékeként. 1955 óta Debrecenben él. Csoportos bemutatók mellett 1963-ban és 67-ben a debreceni TIT-klubban, 1965-ben a Művész-klubban, 1966-ban és 71-ben a Medgyessy Teremben jelentkezett önálló kollekciókkal. Több pályázati, kiállítási díj tulajdonosa. - Lirai érzékenységü, a realizmus hagyományos téma-köreiben és formaeszközeiben gondolkozó festő, ábrázolásának bensőségességével akar maradandó hatást kiváltani. Mint grafikus erőteljesebb, bár festői mivolta itt is megnyilatkozik. Ismert illusztrátor.

Művészéletrajzok 1975

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 AUG 3

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály

1021

MÓRÉ MIHÁLY: HORGÁSZ

240 Ft-OS ÁRON MOST MEGVÁSÁROLHATÓ AZ

AFI

NYUGODTAN

HASZNÁL

FELVESZÜNK

AUTÓVILLAMOSSÁGI SZERELŐT,
GÉPKOCSISZERVIZEST
ÉS 6 ÓRAI MUNKÁRA KISEGÍTŐ FIÚT
TMK-MŰHELYBE.

BARNEVÁL

Debrecen, Diószegi út 1. szám.

A

BH

Debrece

Móré Mihály

Aratás

NÉPSZAVA, 1977. julius 3.
7. oldal.

Móré Mihály: Aratás

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 MÁR 20

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály grafikusművész.

1021

A hét

PORTRÉJA

A grafikusművész

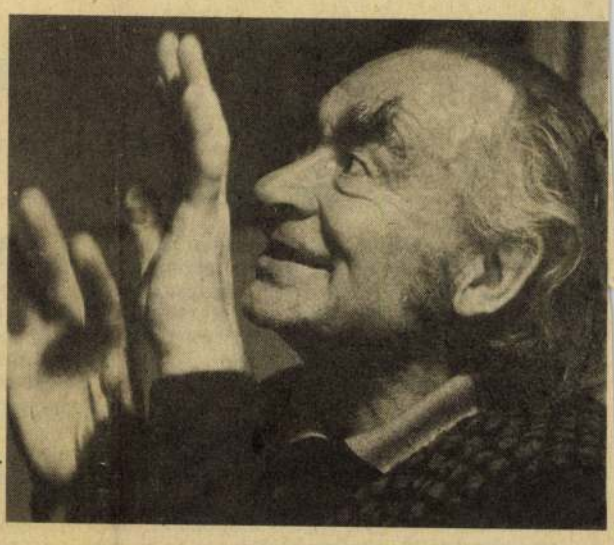

„Ne félj hajóm, rajtad a Holnap hőse, / Röhögjenek a részeg evezősre, / Repülj, hajóm, / Ne félj, hajóm: rajtad a Holnap hőse." — így kezdi Új vizeken járok című, az Új versek című kötetben (1906) megjelent versét Ady Endre. Móré Mihály grafikusművész ehhez a költeményhez — valamint a Nincs itt ország, Az eltévedt lovas, A magyar Ugaron című versekhez — készített illusztrációival az országos Ady Endre illusztrációs pályázaton harmadik díjat nyert. Négy vers, négyféle érzelmi, gondolati tartalom — az illusztrátor feladata akkor is nehéz, ha hosszú idő óta szellemi, emocionális kapcsolat fűzi az Ady-művek világához, s az illusztrációk egy része más változatban, más címmel már korábban elkészült. E pályázat arra is alkalmat ad, hogy Móré Mihály művészete korábbi szakaszairól, munkásságának néhány kérdéséről is beszélgessünk. Nem érintjük itt kiállítási sikereit, kevés művét emeljük ki — megtették ezt az egyes kiállítások reçenzensei.

Debrecenben született, először 1943-ban jelentkezett a Képzőművészeti Főiskolára, de a tanulást a háború miatt három hónap után abba kellett hagynia. Ezután három évig különböző munkahelyek, majd két év katonáskodás következett.

— 1948-ban, a népi kollégiumok megalakulásakor jelentkeztem a Derkovits-kollégiumba. Würtz Ádámmal, Kondor Bélával, Vecsési Sándorral, Feledy Gyulával tanultam együtt. Kitűnű mestereink voltak, többek között Beck András, Kmetty János, Rabinovszky Máriusz, Pór Bertalan. 1950-ben a szabadiskolák hallgatóit átvette a Képzőművészeti Főiskola. Itt az első évben Papp Gyula, másodikban Fónyi Géza növendéke voltam. A harmadik évfolyamot Konecsni György grafikus osztályában, a negyediket Szőnyi István freskótanszakán végeztem el.

— Az ön munkásságában — ahogyan a főiskolai évek is jelzik — szinte egyenlő részt képez a festészet és a grafika. A közönség elsősorban festőként ismeri — ugyanakkor képei számos grafikai elemet hordoznak, mondhatni, grafikai látásmóddal készülnek. Rendszeresen rajzolt, rajzol a Néplapnak, majd a Naplónak, igen sok grafikája jelent meg az Alföld folyóiratban is.

— Ha itt tartunk, említsük meg a Dongó című újságot is. Valóban, a hatvanas évek elejéig inkább festőként szerepeltem, azóta jellemző ez a kettősség. Azóta elsősorban a grafikához vonzódom — lehet, hogy a fekete-fehérben való komponálás érdekesebb, nehezebben megoldható feladatokat ad. Problémáimat — a festőét is — grafikai lapok készítése közben tudom tisztázni.

— Jó néhány rézkarcán, linómetszetén — például az Embervásáron, Libatömőn — a felület pontos kidolgozását, a fogalmazás tömörségét, szűkszavúságát figyelhetjük meg. Más lapokon — Kóbor kutya, Parázsfúvó, Hálókötő — nem is próbálja fékezni indulatait, szinte minden forma egy felkiáltás, a lap egésze pedig egy-egy helyzet, ha úgy teszik, az ember egzisztenciális helyzete drámai ábrázolása. Ez érdekessé teszi azt a kérdést is: kikhez vonzódik igazán az elődök közül?

— Szeretem Dürer keményebb, logikus erőfeszítésre sarkalló világát. Hatására a rajz, a grafika alapvető elemeire kell rákérdeznünk. Rembrandt nem vonalai szépsége, hanem a belső indulatok, a lélekábrázolás mélysége miatt áll hozzám közel. Említem Picassót, Matisse-t, a magyarok közül Hincz Gyulát, Szalay Lajost.

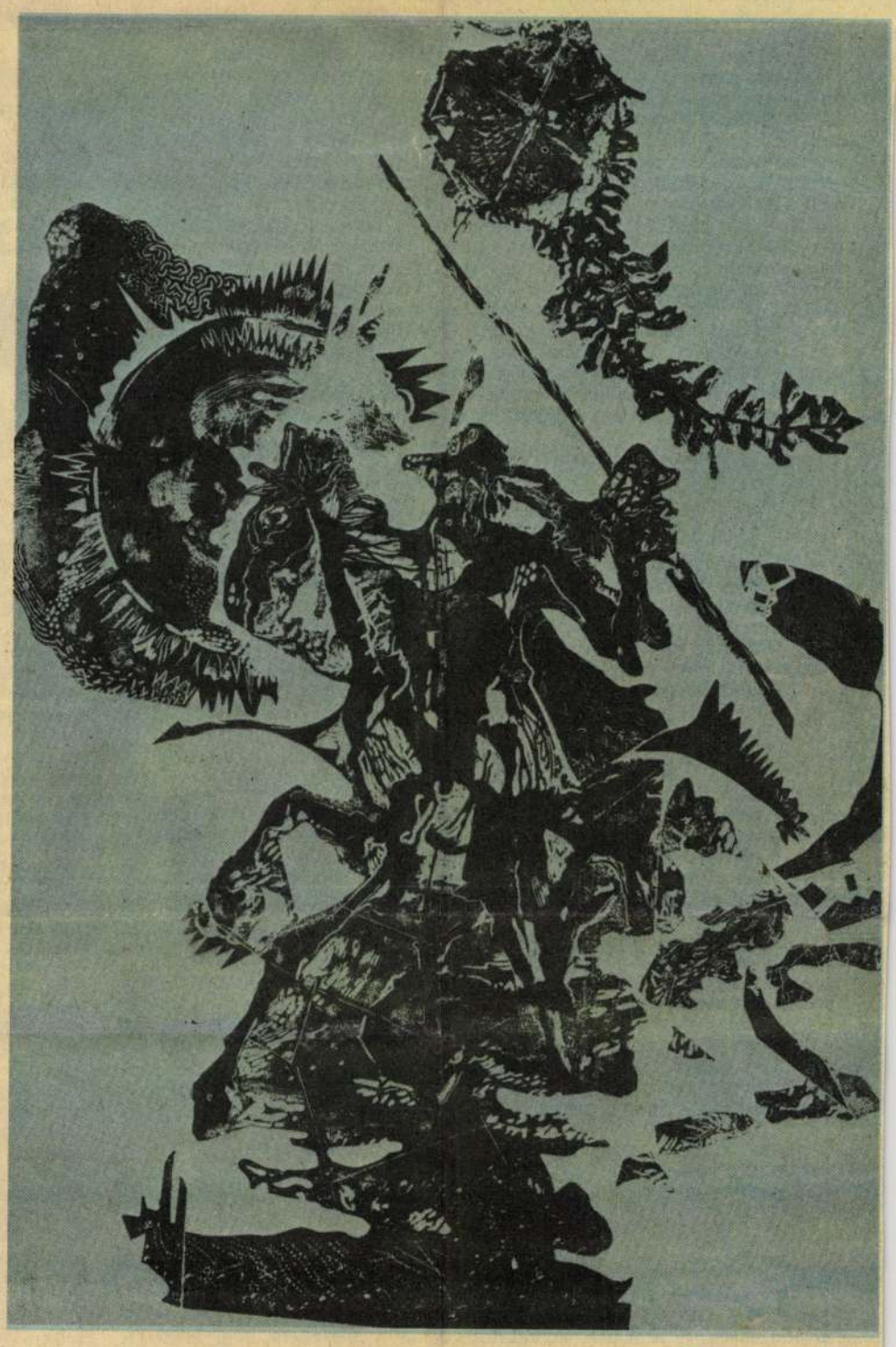

AZ ELTÉVEDT LOVAS ● MÓRÉ MIHÁLY ILLUSZTRÁCIÓJA

Az illusztráció műfaja korábban sem volt idegen Móré Mihálytól. Az ötvenes években Oláh Gábor kötetéhez, A debreceni zendülőkhöz készített grafikákat, néhány évvel később sikert ért el az országos Zrínyi-pályázaton. 1973-ban Főhadnagy Fazekas úrhoz címmel Csokonai-versekből készült válogatás jelent meg, a költeményeket Menyhárt József, Józsa János, Révész Napsugár, Szabó László és Móré Mihály illusztrálta. Különösen érdekes A reményhez című verset illusztráló tollrajza: felső részén finoman komponált, a rokokó hangulatát idéző jelenet, alul magányt, pusztulást érzékeltető szálkás, száraz facsonk. Általában is szívesen él a természetadta formákkal, melyekről vázlatokat készít, s később egy-egy kompozíció követelményeinek megfelelően részleteiben vagy egészében műbe emel.

Innen, a szinte amorf természeti formák közül nő ki a Nincs itt ország madárijesztő-alakja, s milyen tökéletesen illik a verssorokhoz: „Az én népem már rút halálba tart / És németet majd csak talál a német, / Régen és másként lett volna itt: ország." S bár Az eltévedt lovas hőse körül „nincsen fény, nincs lámpaláng / És hírük sincsen a faluknak", a lovas mégis előre rúgtatja lovát a papírsárkányos ég s a száraz, zörgő leveles föld között.

Szabó Ernő

A lap sz

Felkészülünk...

Már azt hittük, végérvényesen megjött a tavasz, amikor szállingózni kezdett a hó. Az jutott eszembe, mi lenne, ha ez a hóesés március ellenére nem állna meg csak esne, esne, esne — mint hajdan híres telek alkalmával esett, ahogy öregeink mondogatják. Mi lenne? Már olvashattuk a tavaszi felkészülésről szóló híreket. Felkészültünk-e egy ilyen váratlan fordulatra, s felkészültek-e akkor régen az öregek, daliás ifjúkoruk idején? Azt hiszem, nem. Ők nem készültek fel a nagy hóra — egyszerűen elseperték, ellapátolták, ha jött. Így ment ez emberemlékezet óta.

Nem is lenne semmi baj, de egyszer valahol valaki kitalálta, hogy a dolgokat nem elég egyszerűen elvégezni, a dolgokra készülni kell, sőt felkészülni is.

Azóta a dolgok egyre akadoznak, de a felkészülés mégis egyre terjed megállíthatatlanul. Most már nemcsak a nagy havazásokra, a télre készülünk fel, de felkészülünk a tavaszi munkákra, az aratásra, a szüretre, az őszi szállítási csúcsra — mindenre. A kereskedelem nem úgy árul árut az ünnepek előtt mint régen, hanem felkészülve. Az egyetemisták és főiskolások nem tanulnak többé, hanem felkészülnek a vizsgára. A házasságkötő termekben az anyakönyvvezetők nem összeadják a kiválasztottjaikkal jelentkezőket, hanem felkészülnek a tavaszi... csúcsforgalomra. Az iskolások nem tanulnak az iskolában, hanem az életre készülnek, vagy a felvételire. Már az óvodások sem játszanak boldog kisded módjára önfeledten, hanem felkészülnek az iskolára. Pedig mióta felkészülünk, valahogy nem olyan olajozottak a dolgok. Az aratógéphez nincs elég alkatrész, az őszi szállítási csúcshoz kevés a gépkocsi, a házasságkötő teremből szombatonként szinte egymást lökdösik ki a párok, az egyetemisták tanulás helyett csak tanulgatnak, mert a vizsgafelkészülés még messze van. Az általános iskolások azt latolgatják földrajzórán, hogy mi lesz a matematikafelvételin, az óvodások pedig azon töprengenek, milyen tagozatú iskolában kezdjék meg őszszel a betűvetést. (A példákat még sorolhatnám tovább, de befejezem. — Fel kell készülnöm a következő cikkre.)

Pedig milyen szép lenne, ha mindenki csak azt tenné — örökös felkészülés helyett — egyszerűen, jól és pontosan — ami a dolga...

Hornyák

Virágért könnyebb

Talán ennyi idővel a nemzetközi nőnap után már nem ünneprontás. Ismerősömet, a többszörös édesanyát pillantottam meg március nyolcadikán. Karja majd letörik nagy termetű gyermeke alatt, aki ehhez már elég súlyos, de ahhoz, hogy a maga lábán menjen, még nem elég gyors. Vajon a férje hol lehet? — tűnődöm — de nem sokáig, mert őt is felfedezem. Hosszú sor végén áll.

Nőnapi virágért.

(Gőz)

Minek nevezzelek?

Új termék — új év. Új létesítmény — új elnevezés. Mindennek nevet adunk. Olykor megdöbbentőt. Nem tudom, például a cigaretta és Kossuth Lajos párosítása kinek a fejében született meg? Mert hogy gimnáziumot, egyetemet neveztek el róla, azt megértem, de hogy a cigarettának miért nem lehetett valami találóbb nevet adni, azt nem tudom.

Hasonlóképpen megdöbbentem, amikor hírét hallottam az „Ady lakásszövetkezetnek". Hiszen közismert, hogy míg Ady feleségül nem vette Boncza Bertát, nem volt saját háza, szállodákban, hónapos szobákban lakott.

A minap egy étteremben újabb termékkel és elnevezéssel találkoztam. Talán az eddigieknél is jobban meglepett, hogy a Bőcsi Sörgyár új termékét kiről nevezték el. Rákóczi portréja és neve „ékesíti" az üveg címkéjét. Ez már végképp érthetetlen számomra, hogy hogyan lehet a nemzet nagy fejedelméről szeszes italt elnevezni?

Kötelességünk, hogy nagy elődeink nevét megőrizzük, továbbvigyük. De ha egy mód van rá, ne sör formájában!

F. V.

Gyereksirás

A televízióban japán filmet vetítettek. Éjszakai előadás — szamurájok — vér — dermesztő sikolyok — szörnyűséges álarcok — kegyetlenség. A film után nyugtatót vett be a feleségem, hogy aludni tudjon.

Magam még dolgozni akartam keveset. Miután kikapcsoltam a készüléket, leültem az ablak melletti íróasztalhoz. Csend. Ahogy írok, csak a papír zizzen néha a kezem alatt. A csönd, meg a munka megnyugtat, lassan oldódik bennem a film okozta dermedés.

Halk kattanás: az órámon elfordult a dátumot mutató számlap, másnap van. Aztán mintha sírást hallanék az utcáról. Gyereksírást.

Kinézek az ablakon. Ekkor ér a neonlámpák fénykörébe egy asszony. Karján apróság szuszog, mellette pöttöm lábacskáit sietősen szedi egy ötévesforma gyerek. Ő sír.

Láttam már őket máskor is éjszakának idején. Tévét nézni járnak az egyik közelben lakó ismerősükhöz.

Az ülő ember

Az ülő ember látszólag olyan mint a többi. Feje van, lába van, keze van, akár másoknak. Igaz, mindezeket sajátos célra használja.

E sajátos cél csak akkor derül ki, mikor megérkezik a megállóba az autóbusz. Az ülő ember ettől a pillanattól egyetlen feladatnak rendeli alá agytekervényeit, figyelme egyedül arra összpontosul, hol találhat egy kicsinyke rést az embertömegben.

Ha megtalálta — és mindig megtalálja —, föntebb már említett végtagjait hozza mozgásba. Lába a többi lábon tapos, könyöke bordákat ropogtat, majd egy utolsó diadalmas rohammal úszik el a fejek fölött az egyetlen szabad ülőhely felé.

Emberünk ezután látszólag arra összpontosít, hogy tanulmányozza az autóbusz ablakán túli világot. De ez csak álcázása valódi tevékenységének. Az ülő ember ilyenkor egyetlen dolgot csinál. Miután elérte álmai netovábbját — ül.

Az ülő ember leszállása is sajátosan történik. Rendszerint már az első megállónál bekövetkezik ez az esemény. Ekkor — de csak az utolsó pillanatban — fölpattan a helyéről. Végtagjait az előbb ismertetett módon működteti. Azok elé furakodik, akik állva viselték el az utazás gyönyöreit, első akar lenni a leszállásban is.

S ha ne adj isten rászól valaki, a hangja fölcsattan, szidalmak özönét zúdítja a félszegen reklamálókra. Mert rendre akarták utasítani, az ülő ember fölháborodása az egekig csap. A busz már rég tovatűnt, mikor még mindig azon morfondírozik: micsoda pimasz emberek vannak!

— domokos —

A szécsényi ferde torony

Ha ezt halljuk: ferde torony, tü
tént Pisának, e közép-olaszorszá
városnak híres épülete jelenik m
képzeletünkben. A több mint f
száz — egészen pontosan 54 — mét

NŐK AZ UI

Ősi szo

Legközelebbi nyelvrokonaink,
kb. 30 ezer lelket számláló *hanti manysi* (osztják és vogul) nép ga
dasági-kulturális felemelkedése
akárcsak a többi északi kis nép
ké is — alig egy-két évtizede val
sult meg. Az Északi Népek Együt
működési Bizottsága 1930. decer
ber 10-én mondta ki a párt leni
nemzetiségi politikája értelmébe
a *Hanti—Manysi Nemzetiségi Kö
zet* megalakulását. Ekkor kezdőd
meg az obi-ugor népek beiskoláz
sa, az elmaradottság felszámolás
nak máig is tartó, nagy erőfeszí
seket igénylő munkája.

A vogulokat és az osztjákokat,
a többi északi kis népeket is a t
jes kipusztulás, a fizikai megsem
misülés fenyegette a cári Oroszo
országban. Távol a civilizációtól, t
jes szellemi sötétségben élve, a r
mád vagy félnomád élet primi
viszonyai mellett számuk egyre
gyott. Nagy volt a gyermekhal
dóság, sokan estek áldozatul a j
ványos megbetegedéseknek. Jó
szeműségüket, közmondásszerű
csületességüket kihasználták
orosz prémkereskedők, csecsel
csékkel elvakítva, vodkával ell
dítva ezeket a gyermekien naiv t
galakókat. De a vogul-osztják tá
sadalom is kitermelte saját elny
móit: a hatalmas szarvasnyáj
tulajdonosainak közvetlenül is
volt szolgáltatva a szegény halá
vadász. Pogány hitükhöz való
gaszkodásuk, a természetfölö
erőktől való félelmük jó haszonl
juttata sámánjaikat is.

Hosszú évtizedek teltek el, n
a szovjethatalom a felemelkedé
egyáltalán alkalmassá tehette
kon népeinket. Le kellett őket te
píteni, hozzászoktatni az új életf
mához, megszüntetni az analfat
tizmust, de mindenekelőtt a tudat
kat átformálni. Lelkes komszom
listák járták az erdős-mocsaras t
gát, a kopár tundrát, végezték ezt
fizikailag is megterhelő munk
aminek eredménye elég nehez
mutatkozott. A régi szokásokkal,
ősi törvényekkel nem volt könn
szembeszállni, mert ezek tisztel
ben tartása több évszázad mélys
gében gyökerezett.

Legnehezebben a nők elma
dottságát lehetett — máig s
véglegesen — felszámolni. Sa
társadalmukon és családjukon
lül mélyen alárendelt helyzetb
éltek. Az exogámia, a más ne
zetségből való házasodás szoká
követve a férfiak idegen nemz
ségből hoztak feleséget magukn
aki mindvégig idegen is marad
családban: megvetett, lenéz
„tisztátalan". A nők életét az
szokások, pogány vallási törvény
számtalan megalázó tilalma kís
te végig. Szinte minden mozdu
tukra vigyázni kellett, nehogy
tiltott tárgyak érintésével kihív
az istenek haragját. Rájuk nehe
dett a család ellátásának sok-
terhe, de hangjuk, szavuk nem
hetett. Alsóbbrendűségük olyann
ra tudatosult bennük, hogy sok
maguk sem értették, miért kell
életükön változtatni. Akik elfog
ták az újat, a régi szokásokat a
sem akarták elhagyni, vagy m

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 MÁJ 29
HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Máté Mihály
1021

Balatoni sétány

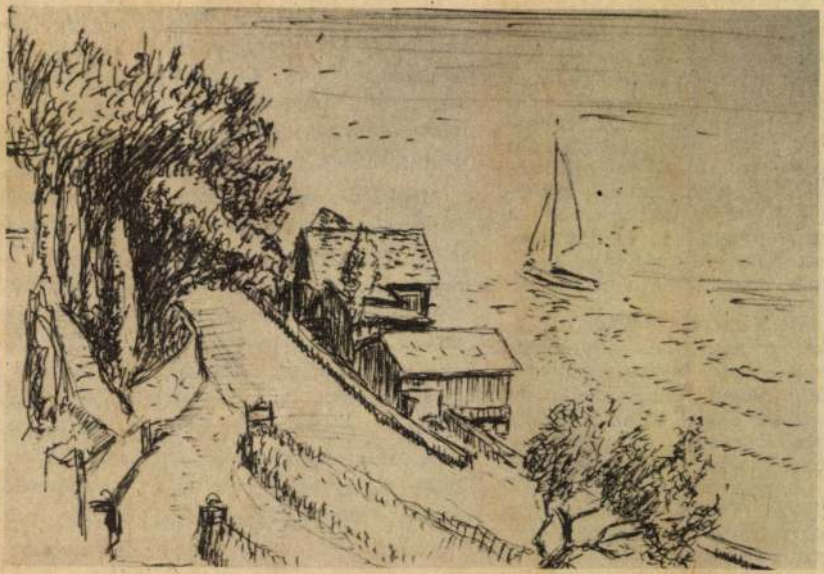

züntet). Vidéken még
negtaláljuk a pálinkáb
atott liliomvirágot, am
a fájó testrészeket, a szú
csípést kenik.

A fehér liliom a kol
kertek és a főúri kertek
gyakoribb virága volt. I
János a „Posoni Kert"
könyvében így ír: „Köz
ges virág az magyaro
kertekben, azért nem sz
ges sok szóval ennek él
gét, illatyját leírnom. Szaga
nagy vagyon, jó és hathatós,
csakhogy az embernek nem-
igen egészséges."

De nemcsak a fehér liliom,
hanem a színesek is elterjed-
tek. A vad fajokat összefog-
laló néven tűzliliomnak ne-
vezték. Ezek nyoma felfedez-
hető a magyar ornamentiká-
ban is. A régi székely bútoro-
kon gyakran látható ez a mo-
tívum. Valószínűnek tartják,
hogy ősibb díszítőelem volt.
mint a tulipán.

Shaw-tól — mondta Steven John Watson professzor —, hogy vajon tőle származnak mindazok a szellemes mondások, amelyeket a különböző anekdoták neki tulajdonítanak. „Valószínű — feleli Shaw —, hogy ha valakinek valamilyen jó ötlet jut az eszébe, az tőlem származik. Egyébként viszi a neve ő tette az megtarthatj lenkező ese ellene.« Be a futballist állja a kép dást. Egyelő rok között, s csorba a Be vet.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 MÁJ 29

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Máté Mihály

1021

ték lett, e
igény a m
örökítésre
vödrét csal
nem találk
gedtünk vc

S hogy n
dennapjain
az egyik e
másikét az
sze az ízlés
resietünktől
függ a kort
ségtelenül v
az ízlésnek
nyiivánulásokat ízlésesnek, másokat ízléstelennek. Nyilván ha az eszkimók köszönés jeléül összedörzsölték orrukat, ez helyi ízlés, s ha nálunk szokatlan is, az eszkimók nem ezért álltak a fejlődés kezdetibb fokán. Éppúgy a fejlődés jele nem a kézfogás, a csók, az ölelés vagy éppen a kézcsók. A fejlett ízlés nem ilyen külső formai megjelenésű. A fejlett ízlés kifejezése a mélyebb emberi tartalomnak, melyben találkozót ad egymásnak az erkölcstől a színérzékenységig, a jó zenei hallástól a társadalmi érintkezés őszinteségéig és tisztaságáig igen sok értékmérő tulajdonságuk. Lehet valakiben magas rendű erkölcsi érzék, akinek a zenei ízlése kevésbé választékos, ő tehát mint közéleti ember élhet magas szintű életet úgy is, hogy zenei kielégülése megáll a könnyűzene síkján. A lényeges az, hogy ezt a zenei színvonalat ne általánosítsa társadalma számára, ne csináljon egyéni igénye, vágya, képessége szerint közízlést. Az ízléshez hozzátartozik az is, hogy felismerjük saját fogyatékosságainkat.

(Folytatjuk)

Koczogh Ákos

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUN 20

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály

1021

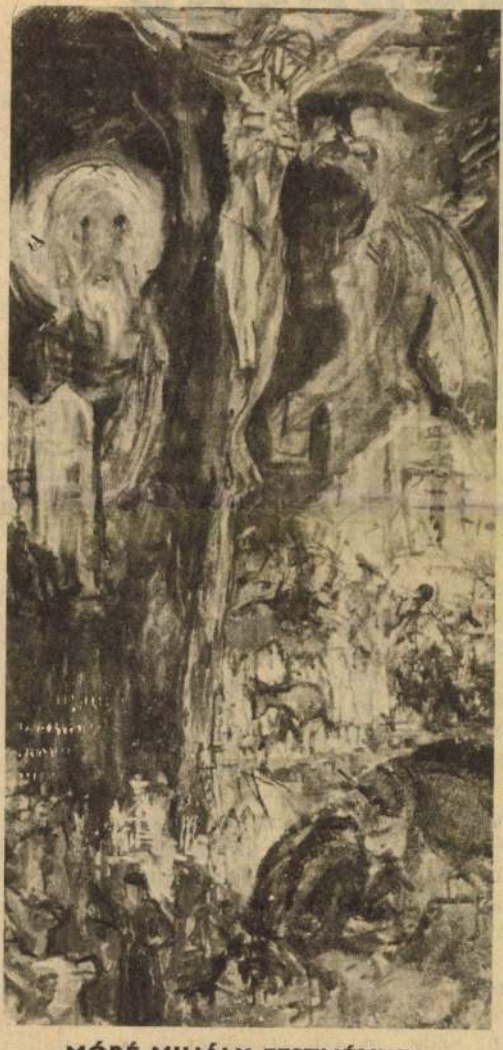

MÓRÉ MIHÁLY FESTMÉNYE
(Ifj. Hapák József felvétele)

nnak. Itt
lalkozom,
s jegyeit
mert sze-
vasók jól
zók —,
típusukat

ozókban?
hivatkoz-
lítékaiért
sra (más
zerű kö-
felelőssé-
rjukat, s
ele: vagy
átra, vagy
tjába an-
át szemé-
gy tehát:

Magam-
ettőt vá-
il: az ál-

kozó? Az
akinek
ütt szen-
a köny-
ött kifelé
mellére
osan, de
álszent-
tól, hogy
aládját, s
osüvegre,

hogy munkahelyén két szalmaszálat keresztbe tegyen. Nehéz gyerekkorára, amely feljogosítja, hogy saját gyermekei életét is elrontsa. Vagy az emberiségre. Az emberiség a legszentebb dolog, rá aztán igazán lehet hivatkozni, akkor is, ha ellene vétkezünk, akkor is, ha csak az emberiesség ellen. De lehet hivatkozni az írott tízparancsolatra, ha megsértettük az íratlan parancsokat. Lehet ugyanezt megfordítani is. Lehet erkölcsi normává — tehát hivatkozási alappá — avatni saját erkölcstelenségünket, és istenre hivatkozva máglyán elégetni azt, akiről fennen állítjuk, hogy ugyanezen isten földi képmása: az embert. Az álszent hivatkozó rendkívül találékony. És ami nagyon hozzátartozik jellemrajzához: önámító is. Hajlamos arra, hogy elhiggye saját hivatkozásait. mert ő földi fölmentést kíván, szüksége van tehát a hitre, hogy amit hivatkozásul kitalált, az létezik is. Önszuggesztiós erőfeszítései szinte beleoldják az álszent hivatkozót saját hivatkozási tárgyába, így veszíti el teljesen önmagát, s még akkor sem találja meg, amikor jót cselekedett, tehát büszkén hivatkozhatna enszemélyére is: már csak egy misztifikált borosüveget talál, egy fantom-édesanyát és családot, egy szeszélyes hatalommá képzelgett emberiséget, istent .Az álszent hi-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1916 APR 25

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály

1021

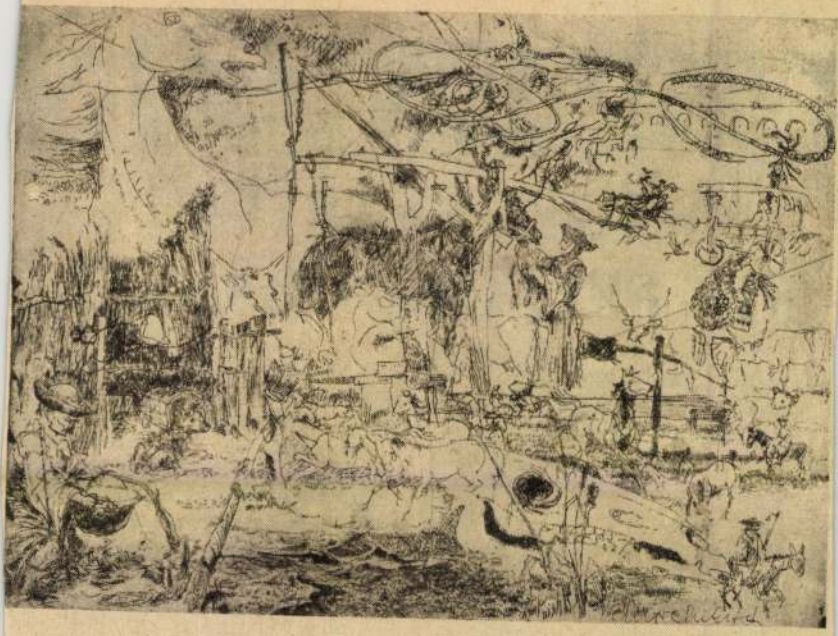

MÓRÉ MIHÁLY: HORTOBÁGY

CSALÁDI KÖR

NAGYTAKARÍTÁS KIS FELFORDULÁSSAL

Nagytakarítás idején, a nagy felfordulás elől, mindenki — még a háziasszony is — szívesen elmenekülne otthonról, pedig helyes munkaszervezéssel, korszerű gépekkel és tisztítószerekkel, napokig tartó felfordulás nélkül, tisztaságot teremtetünk otthonunkba. Ahová a család minden tagja szívesen megy haza — ha már elmúlt a „nagytakarítási veszedelem".

Tanácsunk: a dolgozó háziasszony szert. A sikálást lehetőleg akkor végezzük el, amikor a levegő száraz, hogy a padló gyorsan száradjon. Ezután beeresztjük, vagy lakkozzuk.

Mikor a nagytakarítással elkészültünk, akkor a már előzőleg kitisztított textíliákat, kézimunkákat elhelyezzük, a függönyöket, képeket felrakjuk. A dísznövényeket megfürdetjük. A cserepes virágokat tegyük egy műanyagtálba és úgy állítsuk a fürdőkádba. Így elkerüljük, hogy a zománc a cseréptől megkarcolódjon.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP KFT.
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1979 OKT 28

Móré Mihály
grafikusművész

Móré Mihály vázlatkönyvéből

ási osztály
nai *magyar*
szóló leve
zi az állítás
zetesen a
sztalatokat.

ny energia. E
s ha takaré
kinek javára
ág. Az ország takarma-
biztosítva van. A meg-
úgy kell gazdálkodnia
ogy ne legyen kevesebb
acszaporulat, s hogy ne
állomány! Az idei ga-
epes volt —, nem volt
t egy ilyen, a felső súly-
szorító rendelkezés,
endkívül ésszerű, hiszen
csak megyei érdekesség)
általában már nem hiz-
szonöt kilogrammosra
kistermelők az aszályos
zték tehát a terménnyel
b gazdálkodás fontossá-
reztek a nagyüzemek is.
atta maradtak a megyé-
yhatárnak.

nai tényező: az újonnan munkába lépők között több a férfi, mint a nyugdíjba menők között. (A háborús korosztályok ezekben az években hagyják abba a munkát.)

Ezek után nyugodtan kérdezhetjük: van-e gond Hajdú-Biharban? Hiszen nálunk növekszik a munkába lépők száma, másutt meg csökken. A probléma érzékeltetésére néhány adat is elegendő. 1978 első félévének végén a megyei gazdasági egységek az év végéig 6600 — nem tévedés, hatezer-hatszáz — betöltetlen munkahelyet jeleztek. Akkor, amikor az egész

MK SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 okt. 2

Móré Mihály

NÉPSZAVA

grafikusművész

nem találkozik a lényeggel, és

1021

Móré Mihály: Almaszüret

...ivészmutatvány

destárs" lenni. A szovjet államférfiak legutóbbi állásfoglalásai nemcsak keményebb hangvételükkel tűntek ki, de azzal is, hogy nem engedtek a nyugati ködösítési törekvéseknek. Nyíltan, esetenként nyersen hozták nyugati partnereik és a világ tudomására a tét nagyságát.

Borisz Ponomarjov, aki a Legfelsőbb Tanács delegációját vezette, Rómában így nyilatkozott: *Napjainkban Európa és az egész világ nagy hord-*

AZ ATLANTI TÖMB nuk-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály
grafikusművész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1979 NOV 25

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

1021

agában kevés, elhivatott-
g is kell és következetes-
g. Aki idejár, az tudja,
gy következetesség ural-
dik: ami itt ki van írva a
lra, ami benne foglaltatik
szabályzatban, az szó sze-
nt értendő!

— A színvonalból, az igé-
vességből nem engedünk —
ondja Újvárosi Endre.
Egy emberöltő, amit itt
ltöttem. Voltak kudarcaim,
e ezek eltörpülnek a siker-
mények árnyékában. Ha
sszatekintek az elmúlt
vekre, úgy érzem, érdemes
olt dolgoznom. Ez az éle-
m...

Bakó Endre

Pinter egyfelvonáso
A készülődés órá
tük rövid beszélgeté
fő esti bemutató r
és szereplőjét. V
Iván rendező neve
merős Debrecenbe
ban szerzett színés
a főiskolán, majd
Győrött töltött, s m
graduális rendezői
vesz részt. Az Árv
Katát négy évv
Győrött rendezte meg először,
ugyancsak Spányik Évával.

— Az élő magyar irodalom
erős része az erdélyi —
mondja most —, s ezen be-
lül is kiemelkedik az Árva
Bethlen Kata. Alcíme sze-
rint is az újrakezdő ember-
ről szól, egy olyan egyéniség-
ről, aki a sorozatos kudarcok,
kezdenünk.

Kocsis István Árva Bethlen Kata című monodrámáját két részben játssza el Spányik Éva. A zenét Simon Zoltán állította össze, a díszleteket Szabó Ágnes tervezte. Rendező: Vas-Zoltán Iván.

T. G.

FILMNAPLÓ

A MEGTÉVEDT BÁRÁNY

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31.
Telefon: 337-748, 340-226

Móré Mihály

1980 FEB 24

NÉPSZAVA

grafikusművész

1021

Móré Mihály: Tél

Mennyi a mennyi?

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1980 JAN 18

HAJDÚSÁGI MUNKÁS

Móré Mihály grafikusművész

1021. Móré Mihály metszete

Női név. 66. Késnek és
nek egyaránt lehet. 68.
kesít. 70. Hajórész. 71. A
litenisz-felszereléseiről
mert világhírű kül
sportszergyár. 73. Nem a
75. Hajlékony páncélú te
ri rák. 77. Műemlékeiről

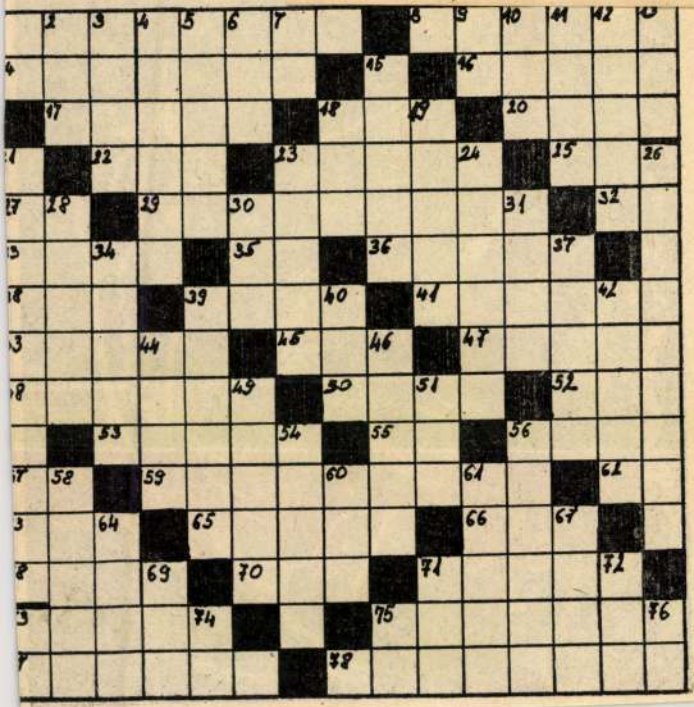

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1979 NOV 11

Móré Mihály grafikusművész

/1021

Móré Mihály vázlatkönyvéből

ulnak

etők?

vezetőnek megfelelő szakmai és politikai felkészültséggel, valamint vezetői adottságokkal kell rendelkeznie. Nekem meggyőződésem, hogy a vezetői készségeket lehet fejleszteni, lehet a vezetők munkáját magasabb színvonalra emelni, de mindennek szükséges feltétele bizonyos adottságok megléte. Ha valaki eleve, alkatánál fogva alkalmatlan arra, hogy több embert irányítson, akkor hiába szerez meg bizonyos ismereteket a vezetőképzés során, ettől még nem válik jó vezetővé.

— Hosszú évek óta, de mostanában különösen sokat beszélünk arról, hogy a megváltozott körülmények új szemléletet, új vezetési stílust követelnek. Mit tudnak tenni azért, hogy mindez ne csak kinyilatkoztatás maradjon, hanem a vezetőképzésben is érvényesüljön?

— Az a törekvésünk, hogy alaptanfolyamaink tematikáját állandóan korszerűsítsük. Az utóbbi években már sokkal nagyobb figyelmet fordítottunk a gazdaságpolitikai, külgazdasági ismeretek bemutatására, s nagyobb súllyal szerepelnek szervezési ismeretek is. Ezen túl nemcsak ismereteket igyekszünk közvetíteni, hanem készségfejlesztő foglalkozásokat is tartunk. S ugyancsak nagyon fontos, hogy meghallgatjuk és feldolgozzuk a vezetők véleményét, figyelembe vesszük például azokat a tapasztalatokat, melyeket a szabályozó rendszer működésével kapcsolatban szereztek, s mindezeket az oktatás során igyekszünk hasznosítani.

— Hogyan próbál-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1979 NOV 18

Móré Mihály
grafikusművész

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

1021

Októberi
gyei szer
TIT-csopor
veltség —
címmel elő
dított. A tervezett tizennégy
előadásból eddig négy hangzott el a KLTE XII-es számú tantermében. Október 23-án dr. Sarkady János A görög civilizáció forrásvidéke, eredetisége, hatása, október 30-án dr. Kákosy László Mágia és asztrológia a régi Egyiptomban, november 6-án dr. Tegyey Imre Kelet és Nyugat határvidékén, november 13-án pedig dr. Havas László A római

zobra

rodtak össze a reményei — az egyes emberben lát kevesebb dicsérni valót, példamutatót. Ezért lehet, hogy amikor a kerettörténet képei peregnek, alig-alig van nyoma a humornak, iróniának — a keret főhőse, az ötvenes évek sztahanovistájáról filmet készíteni igyekvő fiatal

bek között a kora kereszténykor, a reneszánsz, a reformáció, romantika, a századforduló és a XX. század művelődéstörténetének főbb kérdéseit kívánja fölvetni — a TIT legsikeresebb rendezvényei közül való. Létrejöttéről, céljairól dr. Havas László, a KLTE klasszika-filológia tanszékének docense a következőket mondta:

— Egyetemünkön komoly hagyományai vannak a művelődéstörténet oktatásának. Vezetett ilyen kollégiumot dr. Bán Imre professzor is, az idegen nyelvű és a közművelődési tanszékeken is régebb ideje folyik ilyen munka. A történeti intézet oktatói közül pedig Irinyi Károly már több éve tart művelődéstörténeti előadásokat. Tavaly a természettudományi kar hallgatói számára rendeztünk speciálkollégiumot, ebből nőtt ki ez a mostani TIT-sorozat. Előadásaink tárgyáról a felfo-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Morell Mihály,
szobrászművész
Film-Színház-Muzsika

1979 NOV 2 41

1021 NAPLÓ

SZOBORAVATÁS

Mint a közelmúltban beszámoltunk róla, a Magyar Filmgyártó Vállalat Lumumba utcai udvarán avatták fel a kiváló író és filmesztéta, *Balázs Béla* szobrát. Most az emlékezet megtartásának és erősítésének szép gesztusaként két újabb portrét avattak fel. A zeneterem előcsarnokában *Bán Frigyes* és *Gertler Viktor* mellszobrát *Szabó István* filmrendező leplezte le. Mindkét portré *Morell Mihály* szobrászművész, a filmgyár kiváló vágójának alkotása. Felvételünkön Szabó István Gertler Viktor szobra előtt (Fotó: *Gáspár Miklós* — Mafilm)

TEL

Kuczka Péte

MUNKA ÉS

Petőfinek még a „szabadság, szerelem" kellett, Adyt a „politika és szerelem" érdekelte, a TV ifjúsági osztálya a „munkamorált" és a „szerelmet" tette a

FIATALOK ESTJE

vitaműsorának témáivá. Van a változásban maradandó is, a szerelem mindig szerepelt, állandó összetevője maradt a két szóba tömörített programoknak, életcéloknak, csak a másik összetevő alakult át, s lett politikai munkamorállá, mutatván százharminc év történetének fordulatait, az általános emberi és a konkrét nemzeti célok kapcsolatát.

Keresve sem lehetett volna jobb ötletekhez folyamodni, hiszen ebben a két témában mindenki szakértő, míg a tömegközlekedésben is, ha a kőbaltát pattintgató neandervölgyi ősembernek megfeleltek ezek a témák, akkor megfelelnek nekünk is, mint ahogy száz, vagy ezer év múlva ugyancsak köszörülheti rajtuk nyelvét és elméjét a kései utód.

Mi tette hát a közhelyekbe torkolló, felhabosított álvitát mégis figyelemreméltóan izgalmassá? Az a megállapítás, hogy a munkában nem szabad ellentétnek lenni az erkölcs és az érdek, a szerelemben a testi szükséglet és a megszépítő érzelmek között? Vagy az, hogy a szerelem általában két ember magánügye, de a szerelem kultúrája és erkölcse már társadalmi probléma? Tisztelet a hozzászólóknak és a vitavezetőknek, de ezektől a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 JUN 2
HAJDÚSÁGI MUNKÁS

Móré Mihály

1021

AVIATIKA

Móré Mihály metszete

tájékoztató előadásokkal, illetve az érintett dolgozók betanításával elérni, hogy a komplett rendszerek alkalmazásba vétele minél zökkenőmentesebben megtörténhessen.

Tatár Csaba
tervező

érdemes zárni a t
rágairól híres Levi
perc egy hagyomá
gyártási eljárás vé
molták, mennyi idő
óránál. A korszerű
pen most 36 perc a
amennyi idő alatt

verseny

szére biztosította a sikerélményt, a nézőknek a látványosságot.

Vállalatunk önkéntes tűzoltó versenycsapata lelkiismeretesen készült e versenyre. A felkészüléshez biztosítva volt a jó technikai felszerelés, az emberek szorgalma, fegyelme és a felkészítők szaktudása.

Csapatunk ezen a vetélkedőn bebizonyította fegyelmezettségét, szaktudását. Az eredmény: első helyezés!

Mértéktartó, de jogos büszkeség töltött el bennünket, amikor a városi-járási parancsnoktól Fekete Sándor, vállalatunk önkéntes tűzoltóparancsnoka átvette az első helyezettnek járó oklevelet.

A versenyző csapat és a felkészítők megérdemlik a köszönetet. Munkájukkal, lelkesedésükkel méltón képviselték vállalatunkat.

Láng László

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDÚSÁGI MUNKÁS

Móré Mihály

1978 ÁPR 2 8

Köszörűs

Móré Mihály metszete

Hajdúhadház—Téglás ÁFÉSZ-igazgatósága tárgyalásokat folytat illetékes szervekkel, hogy a téglási Nívó Áruházban június közepétől autóalkatrészeket árusíthassanak. A tárgyalások előrehaladott állapotban vannak Zsiguli-, Lada-, Wartburg-, Trabant-, Polski FIAT- és a legújabb típusú Moszkvics-alkatrészek engedélyezett árusítására. A raktárkészletet egy, egy egész öt tized millió forintos raktárkészlettel és öt-tíz millió forintos évi forgalommal számolják.

A Malom utca folytatásában új utcát nyitottak Téglás on. A költségvetési üzem elvégezte a szükséges földmunkákat. Ezzel mintegy 30 új építési telek válik megvásárolhatóvá a Kos-

Elkészült a telep szomszé tendő vegyes b A szakigazgatá tési engedélyt —Téglás ÁFÉS ta, s jelenleg építőanyagok s üzlethelyiség a peremrész ellátását segíti alapvető élelmiszerekből, illetve háztartási cikkekből.

Május elejére tervezik Téglá son a Bocskai utcai ivóvízhálózat átadását, amelynek létesítését az utca lakói — önkéntes községfejlesztési hozzájárulás formájában — maguk vállalták. A nagyközségi tanács — értékelve a tapasztalatokat — a jövőben is támogatja a hasonló kezdeményezéseket.

Kertbarátkör alakult

Tégláson márciusban megalakult a kertbarátok köre. Működésének célja a kisgazdaságok állattartásának, zöldség- és gyümölcstermesztésének fellendítése. Ez a cél összhangban áll a népgazdasági elvárásokkal, a helyi tanács korábbi határozataival. A kertbarátkör 20 taggal indult. Vezetője Elek Ferenc, a nagyközségi tanács vb-titkára. A vasárnap tartott foglalkozásokon nemcsak elméleti oktatás folyik, hanem egy-egy kertet, baromfiudvart is meglátogatnak a kertbarátkör tagjai. Az előadások tartására neves szakembereket hívnak

jelentkezését is. Kérés-

sportolónkat. Az első játszma nagy küzdelmet hozott és 15/13-as győzelmet, ami egyúttal a mérkőzést is eldöntötte, mert a második játszmában végig irányítva „kiütéssel" győzött 15/4-re Várnai.

A legjobb nyolc között az első számú kiemelt következett, Andita Suparmadi, a MAFC indonéz versenyzője. Óriási meglepetésre Várnai nem tisztelte ellenfelét és 15/13-ra nyert. Sajnos ez a játszmagyőzelem felőrölte erejét és a további két játszmát biztosan nyerte az ellenfél. A meglepetés ezúttal még elmaradt, de ez a játszmagyőzelem mindenképpen versenyzőnk fejlődését tanúsítja, egyben olyan reményekre is feljogosít, miszerint végre mi is képviselhetjük színeinket a férfi egyéni versenyszámban első osztályú versenyeken.

A női egyéni versenyben sajnos mélyen a várakozás alatt szerepeltünk és négy indulónk közül csak Báji Ibolya jutott a legjobb 16 közé. A

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 AUG 10

NÉPSZAVA

Móré Mihály grafikusművész

1021

1980. augusztus 10

Móré Mihály: Fametszés

1980.

ETIÓPIA

Konszolidáció nehézségekkel

ETIÓPIA KORMÁNYA kérte Washingtont, hogy hívja vissza Addisz Abebából nagykövetét, *L. Chapint.* Hosszú idő óta ez volt *szinte az egyetlen hír,* amelyet a nyugati sajtó közölt a forradalmi átalakulásban élő kelet-afrikai országról. Az ott végbemenő *konszolidáció eseményeit nem laglalták,* holott ezek a lényegesek, a nagykövettel kapcsolatos epizód is ebben a keretben válik érthetővé.

A konszolidáció *a belpolitika minden síkján* folyik. Majdnem hat éve fosztották meg trónjától az utolsó császárt, azóta *megvalósult a földreform,* a Derg, az ideiglenes katonai forradalmi tanács legfontosabb intézkedése ebben az országban, amelyre a feudális, vagy a még annál is alacsonyabb fokú mezőgazdaság, a földesúri kizsákmányolás volt a jellemző. Annyira, hogy *a 60 ezer ipari munkás mellett 22 millió parasztot* tartanak ma is számon. Megjelentek a szavannákon, a púpos kunyhók közelében a traktorok, de még nem annyi, hogy a faeke csak a múlt emléke lenne. A mezőgazdaság magasabb szervezeti formája, *a szövetkezeti mozgalom hatmillió parasztot érint,* ők kezdenek dolgozni korszerűbb gépekkel, elsősorban ők azok, akik *milliószámra megtanulnak írni-olvasni a 28 ezer termelőszövetkezetben.* Az etióp paraszt nyilván azt tartja első forradalmi vívmányának, hogy saját földjén dolgozik, és terményét magáénak mondhatja, nem kell leadnia földesurának.

Országos fejlesztési terv keretében történik a mezőgazdaság átalakítása. A terv *első szakasza* októberben zárul, minden remény megvan arra, hogy száz százalékban teljesítik. A *második szakaszban* már arra törekszenek, hogy *új barázdát szántson az eke.* Ez történik a *Baro folyó* forró völgyében, amelyet az ott levő *Gambela* városkáról neveztek

a problémáról, de az ígért szu dáni közvetítés nem egyérte mű, *a szakadárok nem hajla dók a párbeszédre.* Főké nem azon az alapon, amih a forradalmi etióp kormán ragaszkodik: autonómiát bi tosítanak minden nemzetisé nek, az eritreai mohameda noknak is. Más engedmény lehetetlennek tart, hiszen soknemzetiségű ország me akarja őrizni területi épség és egységét. Ez *forradalmi é dek,* hiszen az eritreai szaka dárokat éppen a forradalo ellen támogatta az iráni sa és a szaúd-arábiai kormány.

Etiópia területi épségét azon ban továbbra is *fenyegeti v szély Szomália részéről,* amely nek csapatai 1977—78-ban s kertelen kísérletet tettek Og den elfoglalására. Szovjet kubai segítséggel verték viss a reguláris egységek és a pa raszti milíciák az ország terü letére mélyen behatoló szom liakat, de *Mogadishu azó sem nyugszik bele a vereségb* Gerilláknak álcázott csapat változatlanul *betörnek* a boz tos tartományokba, legutób *Jijiga* városnál verték széjj egyik egységüket. *Sziad Bar* szomáliai elnök az alkotmány ba is bevétette a *területsze zés* igényét, amely éppúgy ir nyul *Etiópia, mint Kenya és kis Dzsibuti ellen.* Ezekkel szomszédokkal *Addisz Abeb jó viszonyt* teremtett. Le utóbb *Kenyával együttes ny latkozatban* ítélte el a szom liai terjeszkedést, mert az „v szélyezteti a térség békéjét biztonságát".

Sziad Barre azonban *mak csul kitart* politikája melle Ezért bocsátkozott tárgyal sokba az *Egyesült Államokk* arról, hogy lehetővé teszi amerikai csapatok részére ország területének használat *Berberát* pedig egyenesen t *maszpontul* hajlandó átenge ni. Lényegében *az amerik olajérdekek szolgálatában* sz retné sütögetni a maga pecs nyéjét.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály,

1980 MÁJ 2 5

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Grafikusművész

1021

Pányvavető

Móré Mihály

gozni. C
kan köz
letelepe
ni. Tám
lést, per
szi ezt
az a he
itt elég
akikkel
fenntart
kell néz
gusnak

— S f
re sor k
ni a gy
mert ez a legnagyobb gondja a szülőknek — szól a tanács elnöke.

— Ha a tsz-ben meg tudtuk oldani a dolgozók szállítását — busszal —, akkor csak megoldjuk a gyerekekét is! — mondja Tarsoly Gyula. Ezen nem fog múlni a dolog.

S mintegy végszóra busz

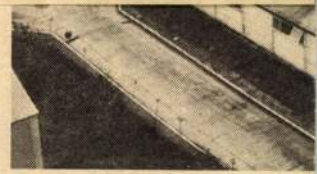

A község éltetője: moder

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
grafikusművész
1980 MÁJ 1

Móré Mihály vázlatkönyvéből

1071

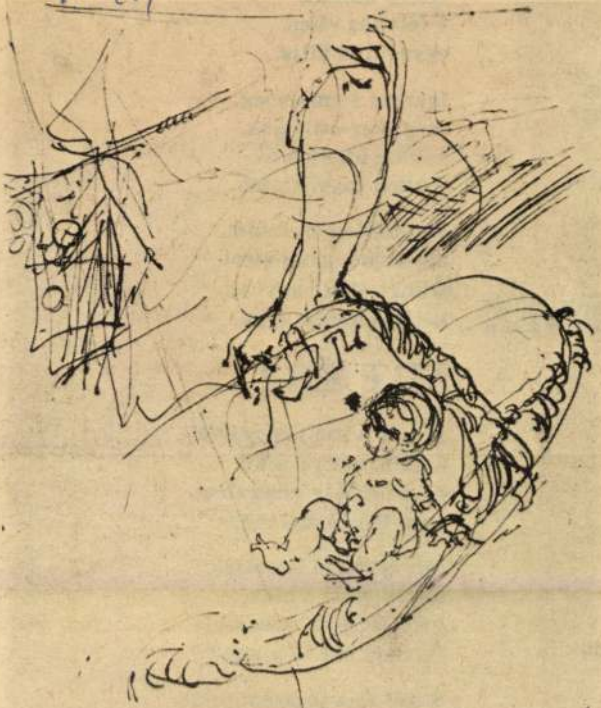

lj le,

val

íg van,
arad.
elfogy,

yen

GÉNEK

n

ből

kben,

i

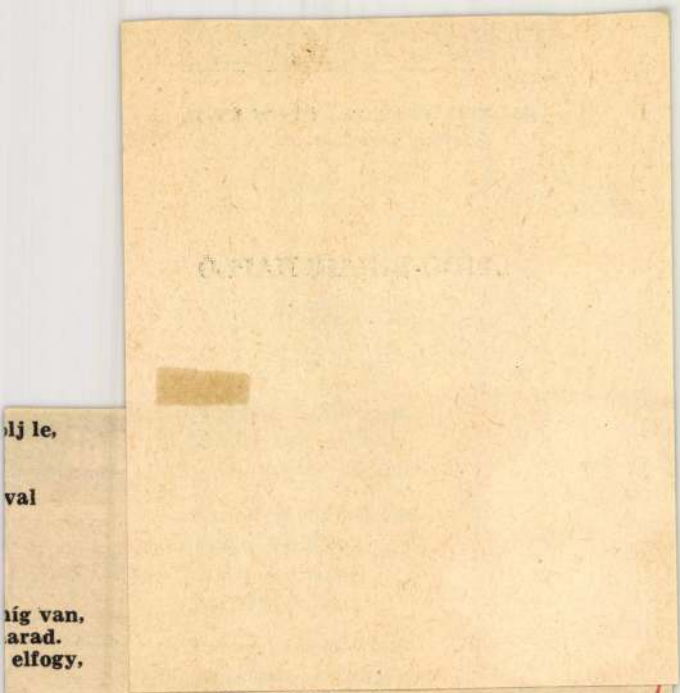

poklon át, éjen át
fennen ragyogjatok.

Két hűtlen szeretőm,
óh eszmény, óh élet!
Olthatatlan vágyban,
két tűz között égek.

MIT ÉR?

Mit ér a mélybe rejtve
a szén, az érc, a kő,
ha az ember szorgalma
nem bányássza elő?

Mit ér, ha el is vetjük,
a föld alatt a mag,
ha esők nem áztatják,
ha nem süt rá a nap?

S mit ér a legszebb zene,
az ősi, tiszta dal,
ha szívünk nem fogja fel,
s a puszta légbe hal?

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály grafikus-
művész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1980 JUL 15

1021

KÓRUSFESZTIVÁL

(MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL)

Mester u. 37.

LAKÁ

2 + 2 fél sz
fűtéses, erkély
csi lakásom F
varban elcseréle
bás tanácsi, es
vetkezeti lakásr
beszéljük" je
kiadóba.

Egyszobás, ös
tos, hitelmen
emeleti szövetk
kás eladó. Tanácskoztar-
sság útján. Thomas
Mann u. 27. I. 8. Te-
lefon: 26-903.

Háromszobás, föld-
szinti szövetkezeti lakás
azonnal beköltözhetően
eladó a Karácsony Gy.
u. 9. VI. em. 38.

Debreceni lakótelepi,
távfűtéses, tanácsi 1 +
fél szobás, IV. emeleti
lakásom budapesti ha-
sonló vagy 2 szobásra
cserélem. Lift van. „Fé-
nyes udvar" jeligére a
kiadóba.

Eladó 1 + 2 feles szö-
vetkezeti lakás. Domokos
L. u. 32. IV. 20.

nyaraló igényesnek el-
adó. Érdeklődni este 6
órától, Vác, 10-489 tele-
fonon.

Bükkben, Kácsfürdőn
nagy családi ház közmű-
vesített mellékhelyiségek-
kel, 416 négyszögöl gyü-
mölcsössel eladó. Ér-
deklődni: Varga Istvánné
Kácsfürdő, Petőfi u. 37.

ALBÉRLET

Fiatal 2 gyermekes
házaspár eltartási szer-
ződést kötne egyedülálló
idős nénivel. „Albérle-
tért vagy lakásért" je-
ligére a kiadóba.

kival eladó. Debrecen,
Liget tér 21. (Csapó-
kert.)

Megkímélt állapotban
levő 1000-es Wartburg
eladó. (Márciusban vizs-
gáztatott.) Cím: Hajdú-
szoboszló, Hősök tere
19. III. lépcső III. em.
3.

Jawa 250-es motorke-
rékpár és kis kerti trak-
tor eladó. Bokányi De-
zső u. 4.

850-es Fiat-motor da-
rabokban és sebváltó el-
adó. Érdeklődni lehet:
Süveges Imre, Leninvá-
ros, Építők útja 8. sz.
IV. 3.

EXPRESSZ

Kétszobás, összkom-
fortos, kertes családi
ház garázzsal eladó.
Hajdúszoboszló, Sóvágó
zug 16. sz.

Kis kertes ház 150
négyszögöl telekkel, épí-
tési engedéllyel és
anyaggal, gyerek sport-
locsi sürgősen eladó.
Vándor u. 25.

Telek hétvégi házzal,
beállt gyümölcsössel a
-os busz végállomásnál

Elcseréljük másfél szo-
bás, étkezős, 46 négyzet-
méteres kéterkélyes
OTP-lakásunkat másfél
szobás szövetkezetire,
vagy OTP-sre. „Kevés
ráfizetést kérünk" je-
ligére a kiadóba.

Nagyerdei villane-
gyedben társasház épí-
téshez társat keresek.
Engedély, terv van.
„Kétszintes lakás" je-
ligére a kiadóba.

Fiatal házaspár
augusztus 1-re üres,
komfortos szoba, kony-
hás albérletet keres le-
hetőleg központban.
„Melinda" jeligére a
kiadóba.

Főbérlő nélküli más-
fél szobás albérletet ke-
res; „két gyógyszerész-
nő" jeligére a kiadóba.

Üres albérleti szobát
keresek 4×5 méterest,

Móré Mihály, grafikus

ló 3.
/4.

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726

Móré Mihály

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1979 SEP 13

grafi Munkával

1021

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

Móré Mihály

Sopron. Szt. Miklós-templom

...yosom, nagyman...
gornőm és jó roko...
ÖZV. JENEI JE...
Túri Margi...
f. hó 5-én, életének...
ben rövid szenvedés...
hunyt. Temetése f. ...
hétfőn délután 1 ór...
a Köztemető I. o. ra...
jából a ref. egyház szertartása szerint. A gyászoló család. Lakás: Budapest, Gábor M. u. 12. VIII. 44. — 1032.

Fájó szívvel értesítjük mindazokat, akik ismerték és szerették, hogy

GALACZY IMRE,

a ruhagyár dolgozója, 58 éves korában hosszas betegség után elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása szeptember hó 15-én, szombaton délelőtt 10 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó terméből polgári szertartás szerint. Bánatos testvérei. Lakás: Mester u. 3/5.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik

ID. KÁLLAI ANDRÁS

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mély fájdalmunkban részvevő szívvel osztoztak. A gyászoló család.

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy felejthetetlen jó férjem, édesapánk, apósunk, nagyapánk, testvérünk, sógorunk, nászunk és jó rokonunk,

BARTA KÁLMÁN

volt cipész kisiparos, 65 éves korában súlyos szenvedés után elhunyt. Szeretett halottunkat szeptember 14-én, péntek délután 2 órakor helyezzük örök nyugalomra a Köztemető I. o. ravatalozó terméből a ref. egyház szertartása szerint. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Marx Károly u. 99.

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy drága jó férjem, szeretett édesapánk, testvérünk és rokonunk,

DR. NÉMETI SÁNDOR

szülész-nőgyógyász kórházi főorvos, életének 62. évében hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése 1979. szeptember 18-án, kedden délután 3 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozójából. A gyászoló család.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett jó férjem, édesapánk, apósunk, nagyapánk, dédnagyapám, sógorunk és jó rokonunk,

ID. BÓTOS FERENC

nyugdíjas, 82 éves korában rövid szenvedés után elhunyt. Felejthetetlen halottunkat szeptember hó 14-én, péntek déli 12 órakor helyezzük örök nyugalomra a Köztemető I. o. ravatalozójából polgári szertartás szerint. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Szoboszlói út 57.

Értesítjük mindazokat, akik ismerték és szerették, hogy drága jó édesanyánk,

ÖZV. SZABÓ ISTVÁNNÉ
Pálfi Ilona

57 éves korában váratlanul elhunyt. Szeretett halottunkat szeptember 14-én, péntek délelőtt 11 órakor fogjuk örök nyugalomra helyezni a Köztemető I. o. ravatalozó terméből a ref. egyház szertartása szerint. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Wesselényi u. 1/A.

MAHIR
MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Grafikusművész

1979 JUL 15

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

1021

Üdvözlégy hitsorsosaid Rómája; ha nem épülél is hét hegyen, mint a világváros, de igen ám hét országra szóló pusztaságon, — üdvözlégy!"

csi rovatban

lői és mátrai vidék bájait, sajátosan jellemezhetném a Tisza körül kanyargó eredeti rossz magyar utakat, a tiszafüredi roskadozó hidat..., s magasztos lelkesedéssel dicsőíthetném még a végtelen hortobágyi pusztát, roppant ménesei, gulyái, nyájai, s távolról falunak látszó csárdáival, melyek a tűzről pattant csikós-gulyás nép földvárait képezik — minderről mondom, iszonyú sokat lehetne szólanom, de én most csak Debrecen, a világ legmagyarabb városáról akarok egyet-két óságot és újságot elbeszélni... Mióta Debrecenben vagyok, az 50 000 tősgyökeres magyar közt, százszor inkább

zik az irod
ság, s az é
retes gyak

Debrecen
nevelés is
méltatja
minden utc
elemi nőisk
tanítói töb
buzgó egye
keztében a kis tanítványnők szorgalma, és tudásuk széles köre igazán meglepő. Jelen valék az úgynevezett Péterfia utca leánynövendékeinek nyilvános vizsgálatán... Megvallom, nem győztem eléggé csodálkozni e szemle kitűnő jelenségén; a csinosan öltözött apró leánykák az elemi ismeretek majd minden neméből egytől-egyig bámulatos készültségéből... világosan kitűnt, hogy tanulmányaik szellemét is híven felfogják, s igen jól értik. Valóban ilyesmit látni és hallani hazánkban, nagy ritkaság.

Alföldi városaink fejedelme szépülés tekintetében so-

kaszinó. Fogadjanak egy a mostaniaknál nagyobb szállást, s éljék az itt lét rövid napjait egyezségben, boldogságban, s leginkább a közjónak tetemes előmozdításával."

Ennyi a két tudósítás tartalma! Két hónap nem telt el megjelenésük között, s mintha nem is ugyanarról a városról szólnának. Melyikőjük lehet a hitelesebb? Ma már nehéz megállapítani! De a fogalmazás hangvétele, a leírt események bizonyítására való törekvés V. I. javára billenti a mérleget.

(A két tudósítást közli:
D. Tóth Béla)

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Móré Mihály

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1984 JUL 07

festő u. grafikus

1021

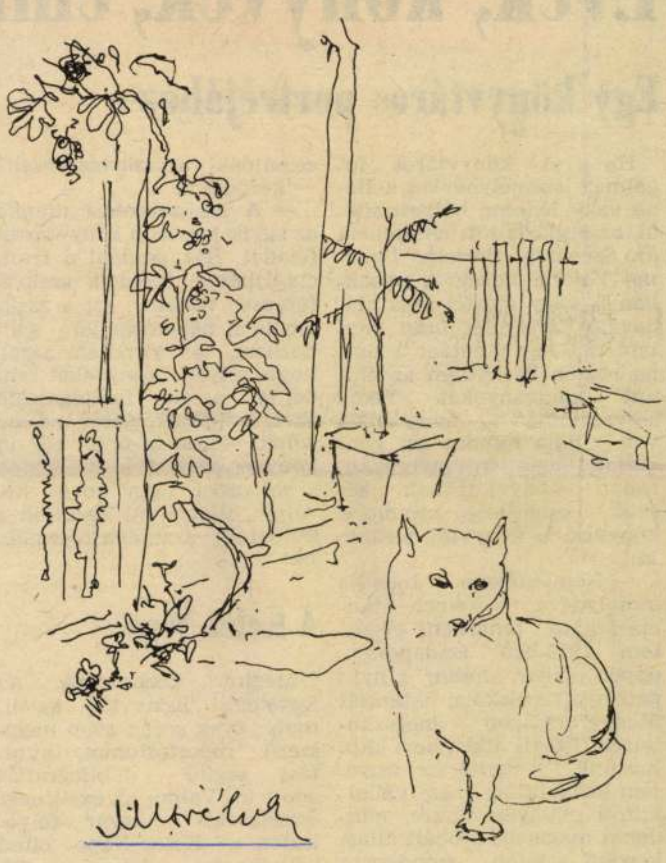

Móré Mihály vázlatfüzetéből

Móré Mihály festőművész, a Napló régi külső munkatársa hatvanéves. Három rajzának közlésével szeretettel köszöntjük a népszerű művészt, akinek munkássága több mint három évtized alatt összeforrt Debrecen és a régió képzőművészeti életével.

Év

Egy könyvtáros portréjához

Ha a jó könyvtáros fogalmát személynévvel kellene vagy lehetne helyettesíteni, az elsők között említeném *dr. Szénássy Barnáné Ludányi Valéria* nevét. A napokban is vagy másfél órás hiábavaló keresgélés után kaptam tőle egy tanácsot, s utána rögtön kérhettem az áhított kiadványokat. Pedig „hivatalosan" nyugdíjban van. Róla mindig azt gondoltam, hogy már gyerekkorában könyvtárosnak készült, eszméletét mindig a könyvek, a könyvtár töltötte ki.

— Nem egészen — mondja mosolyogva. — Német—francia szakos tanárként végeztem 1950-ben Budapesten, éppen akkor, amikor a nyugati nyelvek iskolai oktatását Magyarországon megszüntették. Tanári állást nem kaphattunk, s mivel az egyetem központilag nem vállalkozott elhelyezésünkre, mindenki magának próbált állást keresni, s talán mondanom sem kell, hogy az évfolyam többsége könyvtárak iránt érdeklődött. Jómagam előbb Budapesten dolgoztam, de az nem volt végleges megoldás, ezért *Bán Imre* professzorhoz fordultam segítségért. Gyöngyösi születésű vagyok ugyanis, édesapám tanártársa volt Bán Imre professzornak, aki gyermekkoromtól kezdve ismert, tanított. Az ő révén ismerkedtem meg *Kovács Máté* könyvtárigazgatóval, akitől ígéretet kaptam, hogy idehoz. Így jöttem Debrecenbe 1953 őszén, s kerek harminc évet töltöttem az Egyetemi Könyvtárban.

A nagy öregek

— Kellemes meglepetés volt számomra, hogy a nagy öregek szeretettel fogadtak. Rövidesen *Módis Lászlóhoz* kerültem a bibliográfia csoporthoz. Módis László nagyon igényes és szigorú ember hírében állott, ezt én is tanúsíthatom, de hozzá kell tennem, hogy egyúttal rendkívül segítőkész, a tudását átadni hajlandó egyéniség volt, akitől nemcsak a bibliográfiakészítés mesterségét, a pontos adatfelvételt, -leírást, hanem sok mást is tanultam. Kedves ember volt. Ha valamit kérdeztünk tőle, abból rendszerint egy fontos, problémafeltáró szakmai beszélgetés kerekedett, s olyankor Módis Lászlónak valósággal csillogott a szeme. Négy évig dolgoztam a csoportjában, közösen megcsináltuk az egyetem természettudományi karán oktató tanárok munkásságának bibliográfiáját. Voltaképpen azon tanultam meg, mi a bibliográfiai munka. Erre a gyakorlatra jött egy tízéves színes kitérő a könyvtár zeneműtárában. Az ott töltött évek azért is maradnak kedvesek nekem, mert az egyetemen akkoriban még nem volt közművelődési titkárság, a közművelődési élet a kari KISZ-szervezetek keretében folyt, a fiatalok fedezték fel a lemeztárunkat, és számos olyan megmozdulást rendeztek, amelyen hanglemezzel kellett segítenünk.

— 1968-tól *Varga László* osztályvezető kollégától átvettem a szakreferensi és bibliográfiai osztály vezetését — folytatja Valika az emlékezést. — Varga Lászlóról a legjobbakat mondhatom! Sokáig nem volt bennem tudatos, hogy példaképemmé vált, mert kezdetben csak azt akartam, hogy az ő szellemében folytatódjék a munka, az osztály életében ne legyen semmiféle törés. Mi, akkori fiatalok tőle tanultunk szakozni, s mivel könyvtárosi szakképzettsége legtöbbünknek nem volt, tőle és más idősebb kollégától házi tanfolyamokon sajátítottuk el a könyvtári ismereteket. A katalogizálást például *Sarkadi Idától* lestük el, aki ezt a munkát rendkívül pontosan, igényesen végezte.

Megszakítom az emlékezést. A könyvtári munkának vannak olyan fázsiai vagy mozzanatai, amelyeket a közvélemény nem ismer. Ilyen a szakreferensi munka is. Mit csinálnak a szakreferensek? — kérdezem.

— A szakreferensi munka az egyik legszebb könyvtárosi feladat. Én például a francia-újlatin filológia szakreferense voltam, ezt a szakterületet nekem kellett gondoznom, én törődtem azzal, hogy milyen könyveket rendeljek, aztán feldolgoztam őket, szaktájékoztatót adtam róluk. Micsoda öröm egy új könyvet elsőnek kézbe venni, s eldönteni, hogy hova kerüljön, illetve mi kerüljön a különféle szakolvasótermekbe!

A Kelet Népe

Megint közbevágok. Az Egyetemi Könyvtár az elmúlt évek során több nagyszerű repertóriumot, kutatást segítő bibliográfiát adott ki. Valika az egyik legérdekesebb magyar folyóiratot, a Kelet Népe című vállalkozást dolgozta fel. Tudjuk, a folyóiratot Komádiban alapította két parasztember, meg egy tanyasi tanító: Szabó Pál, Sinka István és Barsi Dénes, később pedig Móricz Zsigmond vette át. Miért ezt a feladatot választotta?

— A különféle sorozatoknak, repertóriumoknak a bibliográfia osztály volt a gondozója, s mi folytattuk ezt a munkát. Először azt néztük meg, hogy mely folyóiratok nincsenek még repertorizálva. Így született a Kelet Népe feldolgozásának ötlete. Megvallom, ebben a munkában nagyon sok örömöm telt, mert alkalmam nyílott átélni a folyóirat küzdelmes történetét. Mondhatom, ez nemcsak munka volt, hanem nemesen szórakoztató szellemi feladat. Olyan „kalandokban" volt részem, mint hogy az 1936-os évfolyam egyik számát sokáig kerestük, mert alig maradt belőle példány, végül az utolsó pillanatban a szám megkerült, feldolgozhattam. Egy szomorú emlékem is fűződik a munkához: *Féja Gézát* kértük meg, hogy írjon a repertórium elé bevezetőt, ő azonban hirtelen meghalt, így a szokástól eltérően ez a feldolgozás előszó nélkül jelent meg.

Valika nem mondja, de az irodalomban jártas szakemberek tudják, hogy a repertóriumnak igen nagy sikere volt, még a legutóbbi napokban is keresték, érdeklődtek iránta, sőt nemegyszer a Napló szerkesztőségét kérték meg Budapestről, Győrből stb., hogy segítse őket hozzá egy példányhoz. Valikának azonban nem ez az első önálló munkája, hanem a Helicon című több nyelvű összehasonlító irodalomelméleti folyóirat feldolgozása. A folyóiratot Debrecenben szerkesztette *Hankiss János*, s még a háború legvészesebb éveiben is sikerült jó néhány számot megjelentetnie, együtt szerepeltetnie franciákat, németeket, angolokat, lengyeleket...

— Erre a folyóiratra Módis László hívta fel a figyelmemet, s a feldolgozáshoz Hankiss János is segítséget nyújtott, hiszen még akkor élt. A Helicon feldolgozását eredetileg sajtótörténeti aspektusból akartam megírni, az irodalomtörténeti értékelésre akkor még túl fiatal voltam, nem mertem vállalkozni rá. Persze valljuk meg, az idők sem nagyon kedveztek akkor egy ilyen munkának. Pedig a Helicon megérdemli a figyelmet, hiszen olyan nagy tudósokat foglalkoztatott, mint *Gáldi László, Országh László, Fernand Baldensperger*, aki a Revue de Litérature Comparée alapítója volt, az összehasonlító irodalomtudomány egyik legkiemelkedőbb képviselője. Egyébként 1935-ben az amszterdami kongresszuson határozták el, hogy a Helicont megalapítják, és Hankiss Jánost bízták meg a szerkesztésével. Itt nyomták Debrecenben, csak Amszterdamban volt a kiadó. A folyóirat 1938-tól 1943-ig jelent meg.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 347-748, 349-726

1984 JÚL.

ALFÖLD

Móra Mihály, festő – és grafikusművész

1021

élet sikoltozásai
kkor? a terek dobozai
küzdenek zizegve,
vágtató
utcák hó-nyergében
t csigolyákon
udat, kísérnek megbili
sa, őrök, őrök,
mögül
buit előterelik: megmu
vérpiros halpikkelyeit
odók közé az idő,
ulásnak? könny-kesztyűs szemeim
iklök, tél van, azóta mindig tél van,
átvillognak a falakon, kitárt
állsz múlhatatlanul,
ulántékkal
v elvezetnek előtted megláncolva,
n sarjadó hó-rügyeket
ted,
akázó
sek ragyogását
üzensz nekem,

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1984 JUL

ALFÖLD

Móré Mihály, festő- és grafikusművész

1021

a tökéletesség csúcsait ostromló életművet szaki
János a fölfedezés, a kezdeményezés, a hagyomár
kesztői munkáját. Ezt mindenekelőtt a műfordítás
mű szinte ismeretlen fejezetéről fújta le a múló idő

A reprezentatív válogatás átfogó igénnyel ra
Gulyás Pál alkotói portréját. Jelentősége az 195
reménye van a kedvező fogadtatásra: egy nyitot
vel ösztönözhet a költői örökség árnyaltabb és
ahhoz, hogy a költő emléke végleg kiszabaduljon
Elgondolkoztató rejtélye a Gulyás-recepció tö
hívei és szószólói – Németh Lászlót, Kerényi Károlyt, Ferenczy Bénit, Hubay Miklóst említhetjük – nem az irodalomtudomány művelői közül kerültek ki. Gyanítjuk, hogy ők talán a céhen belüliek, a beavatottak, a műhelytitkokat ismerők csalhatatlanabb ösztönével, érzékenyebb iránytűjével tudták fölfedezni, meglátni ennek a rendhagyó lírának az értékeit és távlatait. Lehetséges, hogy a Gulyás Pál útját kísérő „hallgatás, csend és közöny" nem egyéb, mint a befogadói ízlés önkritikája: ez a költészet nem illeszkedett a kialakult, megszokott sémák keretei közé.

Verseinek most asztalunkra tett gyűjteménye sokszínűen illusztrálja, hogy Gulyás Pál milyen szigorú fegyelemmel és elszánt következetességgel építette föl minden alkotóelemében az eredetiség jeleit mutató lírai életművét. Dacolva gáncsokkal és fintorokkal, öntörvényű költői világképet, sajátos mitológiát teremtett. Az általa képviselt – Weöres Sándorra emlékeztető – költőtípus különbözik a magyar költő hagyományos, már-már

Móré Mihály
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Fest- és Grafikai
Debreceni
Dohánygyár
84/6

1021

GALÉRIA

MÓRÉ MIHÁLY ALBUMÁBÓL: DON QUIJOTE (linó)

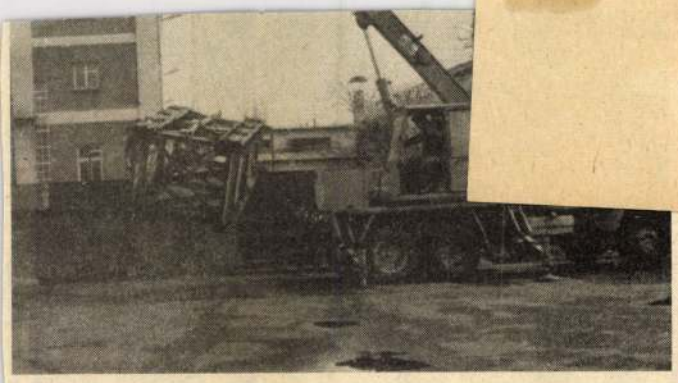

Nem sokáig időzött gyárunkban a sínfordító betét. Két évvel ezelőtt érkezett, de aztán kiderült róla, hogy nem éppen a legpraktikusabb: ezért földarabolták és elszállították

BÉKÉS UTAK

A Hazafias Népfront Hajdú-Bihar megyei Bizottsága 1984. májusi békehónap tiszteletére „Béke" autóbuszt indított Budapestre. Célja fővárosunk megismerése és egy budapesti békerendezvényen való részvétel volt.

Vállalatunkat két dolgozó képviselte: Simor László és Nagy Margit.

Május 12-én indultunk a kétnapos útra. Ebben a két napban nagyon sok programot szerveztek számunkra. Az első nap megtekintettük a Parlament épületét, majd a XIII. kerületben megkoszorúztunk egy emlékművet, ahol a kerület vezetője rövid beszédben üdvözölt bennünket. Ezt követően a Gutenberg Művelődési Otthonban néztük meg az ún. „Kvízre" bocsátás vetélkedőt, neves budapesti művészek szereplésével.

A következő nap városnézésre indultunk, Budapest nevezetességeit, műemlékeket néztünk meg, majd délután visszaindultunk Debrecenbe.

•••

Május 5-én és 6-án közös kiránduláson vettünk részt Gyöngyösön, a Bőrgyár KISZ-fiataljaival együtt. A jól megszervezett programhoz a jó idő is párosult. Megmásztuk a Kékest, és voltunk az ország második legnagyobb borpincéjében is. Egerben a várat néztük meg, majd a Szépasszony-völgyben töltöttük utolsó napunk pár percét. Ez egy nagyon jól sikerült kirándulás volt, reméljük, sok ilyenben lesz még részünk.

Nagy Margit

Ez történik

KULTURÁLIS RENDEZVÉ

Országos népi hangszerkész
Kossuth utca 1. szám alatt:
20. hortobágyi nemzetközi
június 29-től július 1-ig.
Bartók Béla XI. nemzetkö
remben: július 9-től 15-ig.
Debreceni nyári egyetem
egyetemen: július 19-től aug

SPORTRENDEZVÉNYEK

Magyarország—Csehszlovák
atlétikai verseny, a DMVSC-
Hajdú bajnokság, min
DMVSC Vágóhíd utcai csarn
Debrecen város kézilabda
receni Dózsa rendezésében: j

Tartalékos katonák éves lőtéren

Telefon: 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Moré Mihály

1983 JUL 2

1021

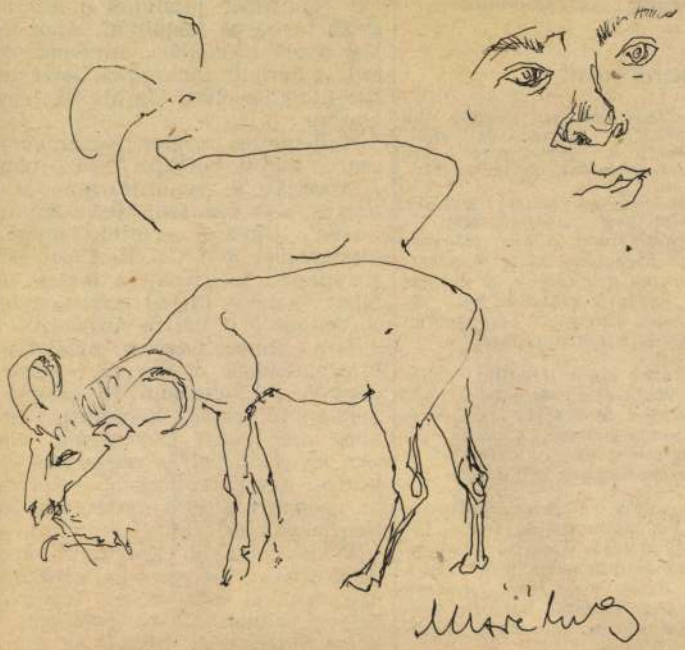

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

MH SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., Üllői út 51.

ter tárcájától megvált, az ivet a személyes holmijával lakására szállították. A miniszter felesége a 60 + 30 pf címleteket érvényesnek tekintette és felragasztotta leveleire. Így jutottak ötvenen az évszázad filatéliai kincséhez, ha észrevették.

ÚJDONSÁGOK

Dániában 300 éve vezették be az egységes mérték- és súlyrendszert. A jubileumról 2,50 korona névértékű címlet ad hírt.

A modern művészek 1917-ben Hollandiában megalapították a Stijl mozgalmat. A kor irányzataihoz hasonlóan itt is a mértani formák uralkodtak. A mozgalom jegyében született két jellegzetes alkotást bélyegpáron mutat be a holland posta.

A várak ma történelmi emlékek, pedig alig száz éve még menedéket nyújtottak az indiánok támadásai elől. Kanada erődöket mutat be tíz, kisív formájában nyomtatott bélyegen.

Fokozódik a carte maximum gyűjtés népszerűsége. Ilyent készít és árusít évente 2-3 alkalommal az osztrák posta, első ízben a kora ősszel megjelenő, modern festményt ábrázoló bélyeget hoznak forgalomba megfelelő képeslevelezőlapon.

Mezőgazdasági eredményekről számol be a brazil posta háromértékű sorozata. Az egyes bélyegek a szója, a gesztenye termelésével, illetve a növénynemesítéssel foglalkoznak.

Egy-egy tankolás több száz forintba kerül, így a benzintank és tartalma iránt mind nagyobb az érdeklődés. Sajnos vonatkozik ez a benzintolvajokra is, akik egy gumicsővel könnyedén leszívják a lezáratlanul hagyott tartályok tartalmát. Ahol tehát gyárilag nincs megoldva, mindenképpen kifizetődő a zárható tanksapka beszerzése, vagy a betöltőnyílás előtti kis ajtókán egy zár elhelyezése.

Kellemetlen meglepetés érheti azt, aki csurig töltött tankkal a tűző napon hagyja a kocsiját: a szellőzőfuraton át kifolyik a drága — és ráadásul tűzveszélyes — üzemanyag. Ugyanis a töltőállomás föld alatti tartályaiban 6—8 Celsius fokon tárolt benzin a gépkocsi tankjában a meleg hatására kitágul — az 50 literes tank tartalma például 30 foknál 51,2 literre növekszik. Jó megjegyezni: ahhoz, hogy a tartályban 1 liter kiterjedésének megfelelő helyet szabadítsunk fel, legalább 10 kilométert kell megtenni. Tovább bonyolítja a helyzetet, hogy még ennyi üzemanyag elfogyasztása sem elég a túlfolyás megakadályozására, ha később úgy parkolunk az autónkkal, hogy az üzemanyag-töltő nyílás felé lejt a kocsi. Nem ajánlatos színültig tóltetni.

A benzintankot egyébként mindig ott igyekeznek elhelyezni a gépkocsikon, ahol ütközésekkel szemben a legbiztonságosabb helyen vannak. Ez sok problémát okoz a konstruktőröknek, hiszen az üzemanyagtartálynak nagy méretűnek is kell lennie, mivel ettől függ az egy tankolással megtehető út hossza. A modern gépkocsiszerkesztés elveinek megfelelően a benzintank legbiztonságosabb helye hátul, a közvetlenül az ülés mögött és alatt van. Farmotoros kocsiknál [illegible] nagy [illegible] dául a benzin[illegible]tőt.) szemp[illegible]bant [illegible] háztól[illegible]

Egy[illegible] zintan[illegible] nyosodott, hogy a nagy molekulasúlyú, nagy sűrűségű polietilénből készített benzintartály szilárdsága, merevsége, szívóssága eléri a fémlemezből valóét. Külön előnynek számít, hogy műanyag tartály érzéketlen a korróziós veszélyekre, a sózott utakról felcsapódó hólé sem árt neki. Egy műanyagból kialakított benzintartály súlya 2-3 kilogrammal kevesebb a hagyományos benzintankénál. Ütközéskor kisebb a robbanásveszély, mert a műanyag tartály fala igen jól ellenáll az ütéseknek, s mivel hővezetőképessége minimális, a kocsi kigyulladása esetén kevésbé kell tartani a robbanástól.

Egy konstrukciós újdonság a bordás biztonsági tartály, amelyben a benzinen kívül annak gyúlékonyságát csökkentő anyag — például egyfajta halogén — is helyet kap, hogy roncsolás esetén megfelelő arányban azonnal keveredhessenek. Hasonló célú az olyan könnyűfém tank is, amelynek belsejét különleges gumibéles burkolja, úgyhogy a benzin nagy deformációval járó balesetkor sem ömlik ki. Eredményesen próbálták ki a speciális szivacsos anyaggal töltött tankokat is, amely a keletkező tüzet oltóanyag felszabadításával elfojtja.

B. I.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mórik Mihály, festő- és grafikusművész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1984 SEP 8

1021

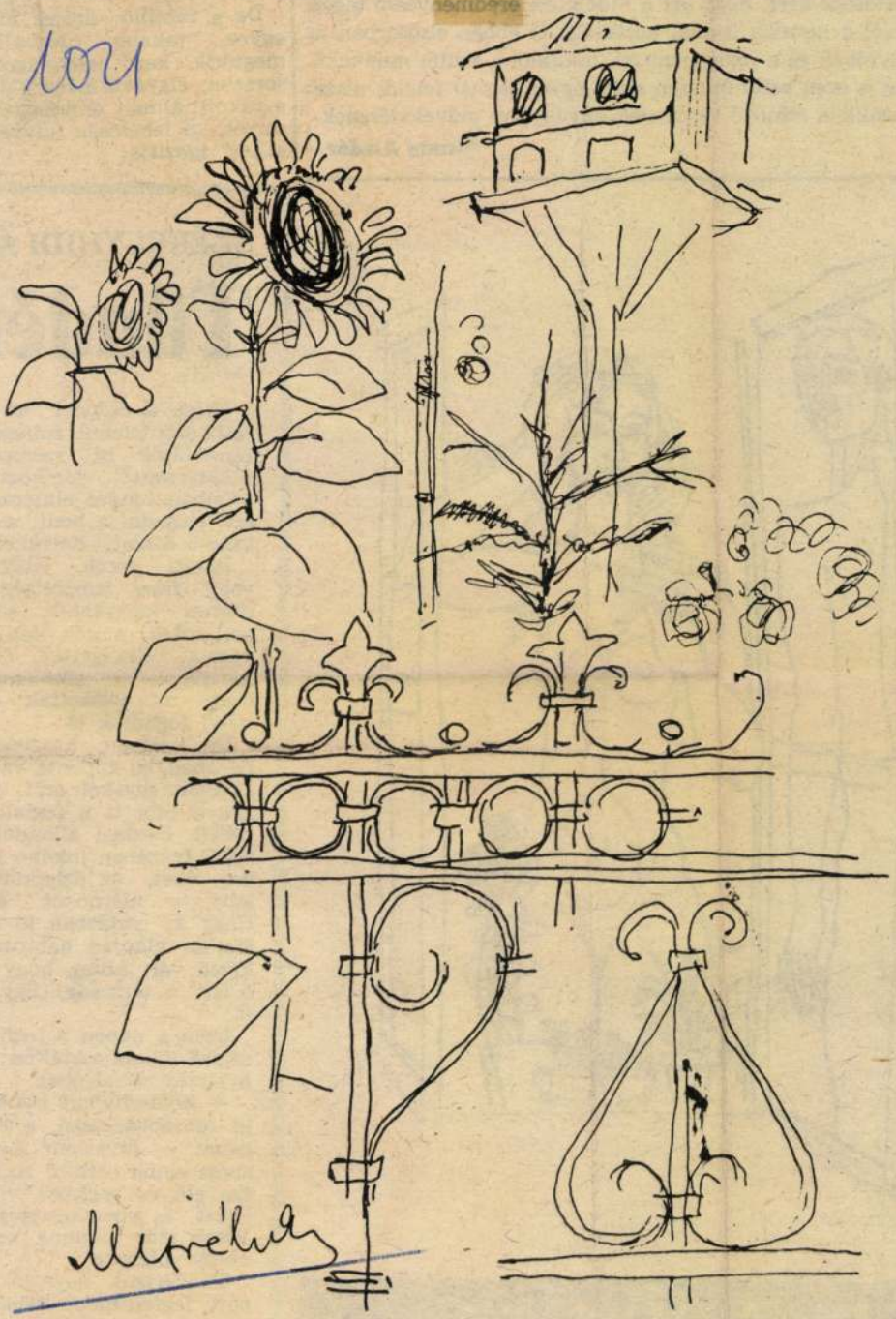

lehetősége arra, hogy ezt a hídépítés
gyfelől a nevelők iskolai közössége (
ztályfőnök és a magyartanár), másfe
össég (s ezen belül minden szülő egy
vé válik a felnövő nemzedék anyar

latt
lik,
dni
lint
és
eré-

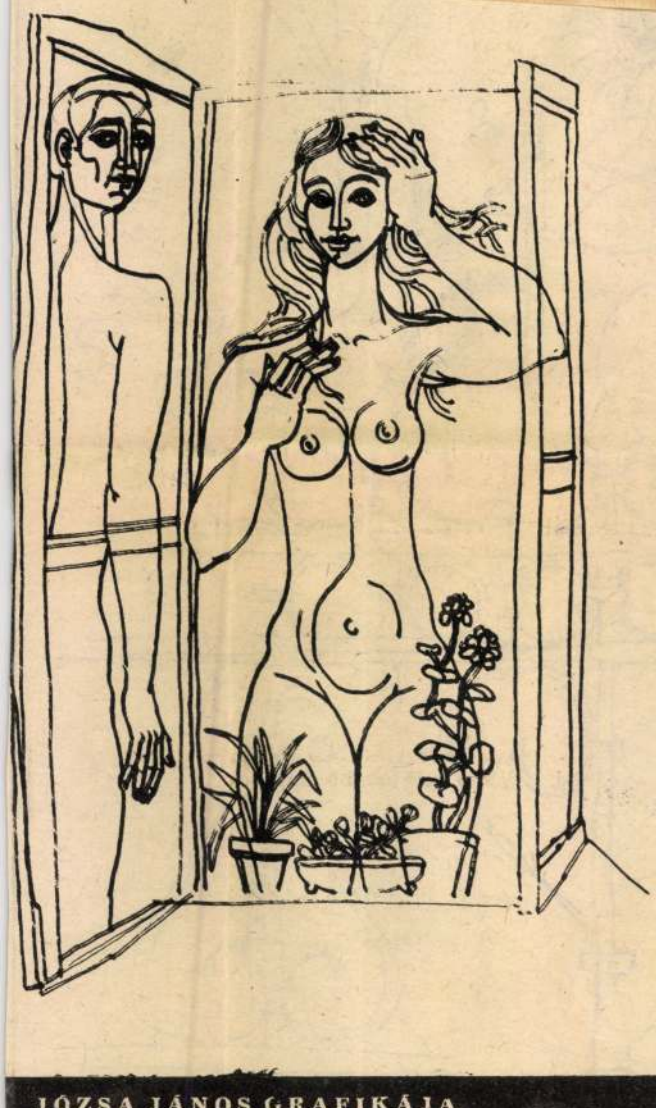

JÓZSA JÁNOS GRAFIKÁJA

ÁG

Tündér

Mióta a csoport az üd
zett, szüntelenül zuhogott
rándulások is szerepelte
sokszorosított tájékoztatól
azonban rendre elmaradtal
lett elégedni a benti szóra
kisebb összejövetelekkel.

Baráti körök alakulta
vagy friss ismeretség ny
többen kártyáztak, sakk
pongoztak, a nők kézimur
vastak, beszélgettek. Term
kártyások is elkülönültel
hogy mit játszottak és
bályt fogadtak el.

Ők négyen huszonegye
pénzben, és naponta váltva
Délelőtt egy-két órát, délu
négyet-ötöt is a foglalt as
töttek. Közben állandóan
széd. Igazában inkább ez t
sze őket, az üzletkötőt,
kárt, a mérnököt és a
Hogy az osztásban ki köv
életkor alapján határozták
kássá vált aztán, hogy re
ő lett a társaság „ügyvez
is.

Ezen a napon a legfiata
ságíró ült az asztalfőn a
nyelmes társalgóban.

— Zöldszilvánit iszunk
ki fensőbbségesen, a kárt
gatva. — Javaslom tová
soros elnök ezentúl reggel
sze elő és bocsássa vitár
léseit és következtetéseit
Végre már tudnunk kelle
csoda, micsoda!

Tündérnek nevezték
port, legfeltűnőbb jelensé

Móré Mihály

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

grafikusművész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1979 JUN 10

Fordította Szalai Csaba

1021

MÓRÉ MIHÁLY GRAFIKÁJA (diópác)

szemmel
osztást
megelőző
kárt látn
micsoda
szárítóka
zoltak el
ben új fo
lásítás N
ritkítja
bizony m
kodókat.
önkéntes
meg.
lyettes szavai szerint: „Ragadt az emberekre a tanyáról való menekülés, pedig nem sürgettük, nem agitáltuk őket." A kényszer és a jobb lét elérhető közelsége hajtotta a falu: Nagyhegyes, Balmazújváros és a város: Debrecen, Hajdúszoboszló felé a tanyalakókat. A megszűnt iskolák (Cuca, Gólyás) fölrázzák a még ottmaradt családok nyugalmát s egyben lelkiismeretét is. Ekkorra a fiatalok kapják örökül, örökség részül a tanyákat s nagyon kevés már a kinn élő nyugdíjas. A bontások egyre több négyszögű tért hagynak maguk után. A nyolcszáz. ezerkétszáz négyszögöl por-

Magnós énekóra a m

A fürge Ikarusz lépé

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

grafi [illegible]

1979 OKT 18

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

1021

Móré Mihály
79

Szonósnégyes

— Garanciaidőn túli átvizsgálás
javítások,
— I., II-es szemlék, vizsgára elő
— Karosszériajavítás, fényezés,
— Minden típusú gépkocsin ol
gépi felsőmosás,
— Alváz- és üregvédelem.

ÉRDEKLŐDÉS, ELŐJE

6—22 óráig személyesen va
a 87-es számon.

A BIOGAL Gyógyszergyár

MECHANIKAI FŐOSZTÁLYA

fiatal üzemmérnököket keres
vegyipari és kalorikus üzemi gyártási, tmk-
és munkaszervezési feladatok ellátására,
valamint villanyszerelő szakmunkást alkalmaz
karbantartási munkák elvégzésére.

hogy felejthetetlen jó terjem,
édesapánk, apósunk, nagy-
apánk, dédnagyapánk és jó
rokonunk,

RANCZ VENCEL

nyugdíjas, 74 éves korában hosszas betegség után váratlanul elhunyt. Szeretett halottunkat október hó 22-én, hétfőn délután 1 órakor fogjuk örök nyugalomra helyezni a Köztemető I. o. ravatalozó teréből a róm. kat. egyház szertartása szerint. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Fűrész u. 18.

Köszönetet mondunk mind-
azoknak, akik

RÉKASI IMRE

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mély fájdalmunkban részvéttel osztoztak. A gyászoló család.

Móré Mihály

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1979 SEP 23

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

1071

Telefonte
tunk beszé
szó, ha va
tozót kívár
lefontéma"
lététől tar
resztül köz
lásnak is c
vészetileg

Mint mi
fonálás sor
tartásform
günk. És a
va-akaratla

désből ítél meg bennünket. Ma, amikor egyre többen jutnak hozzá, hogy ügyeiket a telefon segítségével gyorsabban intézhessék el, vagy kényszerülnek rá, hogy a technika eme vívmánya révén jussanak segítséghez, nem közömbös, hogy milyen szinten áll telefonos beszédkultúránk.

A telefonos beszédkapcsolat megindítása körülményesebb, mint a személyes társalgásbeli. A hívó nem látja, hogy a kagylót az emelte-e fel, akivel beszélni akar. Ezért az esetek többségében azt sem tudja, milyen köszönési formát kell alkalmaznia bevezetésül (ha egyáltalán akar köszönni, mert sajnos ez is gyakran elmarad). Így gyakran kérdéssel kezdi a társalgást: *„Halló, Kovács lakás?"* — *„Halló, Centrum Áruház?"* — *„Halló, 16-320?"* Ha megbizonyosodunk róla, hogy a hívott szám beszél, illik — illenék — azonnal bemutatkoznunk, s úgy keresni tovább a konkrét személyt, akivel beszélni kívánunk. Ez még akkor sem fölösleges, ha intézményi alközpontot hívtunk, hiszen annak kezelője is ember! Az ő segítségével léphetünk kapcsolatba végül partnerünkkel.

Milyen tipikus nyelvi modorosságok vagy modortalanságok fordulnak elő leggyakrabban telefonszövegünkben?

Nyelvileg
Nagy Péter
sen: „Itt Na
név közlése
ként nevezi
igének. Ez e
szen a helyz
„Halló, itt Na

Ha valakit
katársával b
zunk: „Késő
helytelen for
beszélhetünk
mély kezdem
Ha valakit
non, akkor
mondhatjuk:
mét stb.) *hív*

Terjedő be
non a *„Visz*
dió és telev
ja volt. Mag
hiszen lehet,
lálkozáskor
érintkezésber
szönések va

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1979 FEB - 4

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály grafikusművész

/ 1021

MÓRÉ MIHÁLY GRAFIKÁJA

a háztáji! Marhát, sertést, tejet értékesítenek a tsz-en keresztül.

— *Hány tagja van a tsz-nek?*

— Háromszázhuszonöt, az aktív tagok száma százkilencvenöt.

— *Mikor alakult a tsz?*

— Valamikor két tsz volt a faluban, az Alkotmány és a Boldog Jövő. Az egyiket a közép parasztok, a másikat az agrárproletárok alakították meg. 1961-ben egyesültek, az új tsz-nek Egyetértés lett a neve, bár kezdetben nehéz volt megteremteni az összhangot... A területünk 2500 hektár, 1500 hektár szántó, a többi legelő. Lapos terület, viszi a víz. Negyven százalék szik. Termő szik. Ha sok a tavaszi eső, nem lehet rámenni, süllyed. Nehéz itt gazdálkodni, több a költség, mint Böszörményben, a hozam meg sokkal kevesebb!... A Kutas-csatornát a vízügy tavaly kitakarította, így száz hektárról most már el lehet vezetni a vizet.

— *Vannak-e munkaerőgondok?*

— 1961-ben ötszáz körül volt az aktív tagság. Néha nézegetem a nyilvántartást: mennyi ember meghalt, és nem jön helyette másik! A gépeken fiatalok dolgoznak. Ötvenen lehetnek, a legidősebb negyvenéves. Az állattenyésztésben viszont már vannak problémák, itt idősek az emberek... Pedig adnánk ösztöndíjat is, de hát tavaly a nyolcadik osztályban mindössze egy fiú volt! Szerelő, állatgondozó kellene.

— *És a lányok?!*

— A lányok, ők pláne nem jönnek!

Beszélgetés sasiakkal

Hanem az eső csak nem akar elállni. A főutcán, a Felszabadulás utcában Rigó Jánosnét keresem. De nincs, aki

MÓRÈ MIHÁLY

NÉPSZAVA 1979. augusztus 12.

KIÁLLÍTÁSI KALAUZ

Kelet-magyarországi művészek kollektív kiállítása

Most csak a bal oldali lépcsőn lehetett elérkezni a tágas díszudvarra, az első debreceni egyetemi tárlat színhelyére. A műtárgyakat, természetesen, ehhez igazodva rendezték el. Így szokásos. Törhette azonban a fejét a látogató, hogy elsőül miért éppen tükörbe kell pillantania. Egy homorú, görbe tükörbe. *Bodó Károly* találta ki ezt a teremtményt, nem sejthető, milyen rendeltetéssel, ám hibátlan ízléssel és formakészséggel.

Igazi meghökkenést aztán akkor szerzett ez a „tükörplasztika", ha a mélyébe néztünk. Ott ugyanis, a háttér megnyúlva vagy összezsugorodva visszaverődő alakzatai közül, kerti törpére emlékeztető, tömzsi, tűzpiros hengerecske villant elő. Kerti törpe volna valóban? Nem egészen. Bodó eme második munkája játékosan élénk vibrálású „fénymobilnak" készült, csakhogy rossz léptékű, idomtalan tömegbe ágyazva, tehát alkalmazhatatlanul. Ismét a homorú tükör útmutatását követve, a középkorú mester harmadik és negyedik alkotásához is el kellett zarándokolnunk. Izzó vörösek, fehérek, kékek vonzottak oda. Szenvedéllyel teli, nemes, gyönyörű színlátványt kaptunk jutalmul, az olajfestmények elé lépve (*Mese I.*", „*Sorsforduló*"). Bizony, a rejtelmeskedő keretes tükröt meg a kertitörpe-félébe beügyeskedett fénylüktetést most már szerettük volna elfeledni.

Pedig nem ajánlatos. A hajdúsági és a nyírségi képzőművészek népes szervezetének idei közös tárlatát ugyanis főleg a hagyományos határok türelmetlen, mohó, indulatos tagadása és kitágítása jellemezte. Szemléletben, stílusban, műfajban egyként. *Tilless Béla* például, akit sokáig festőnek ismerhettünk, most hét térplasztikával uralta a négyzet alakú márványudvar belsejét. Hogy is nevezzük őket? Olyan technikai műfajokkal, mint „műanyag plusz ventillátor; alumínium plusz elektromotor; krómacél plusz elektromotor; plexi, festett fa". Szándéka világos és meggyőző volt: a művészet nevében meghódítani a látható világ minél nagyobb részét. Hódítani, persze, győzelemmel lehet. Tilless vállalkozásai közül most, beszámítva a tervek mérlegelésével járó kockázatot, kettőben fedezhettük föl a művész diadalát az anyagon, a szerkezeten, a mesterségbeli megoldáson. Csak kettőben („*Térplasztika*"; „*Spirál*"). Töprengésre és kételkedésre késztető arány ez. Másoknál szolidabban, óvatosabban jelentkezett a többet és teljesebbet akarás. *Szabó László* a mozgalmas rézmetszetek fedezetében hozakodott elő néhány plakettel. Eléggé kiegyensúlyozott fölületeket teremtett, de önálló stílusjegyek nélkül. Egyelőre tehát pusztán a műfajban kereste az újat, nem a mondandóban.

Szép számmal akadtak, akik a szemlélet modernizálásában próbálták ki lehetőségeiket. A tudatosabb, szívósabb tehetségek túl is jutottak a kifejezési módszerek és eszközök körén. Célba azonban egyedül *Móré Mihály* ért, akinek fölényes biztonsággal teremtett képein a motívumok maradéktalanul lényegültek át sajátos jelekké, tiszta és egyértelmű hangulatok hordozóivá („*Március*"; „*Enyészet*"). Mórénak sikerült a varázslat. Olajfestményei élnek, anélkül, hogy az élet fölismerhető darabjait idéznék. Hasonló szándékkal rugaszkodhatott el a leíró ábrázolástól többek közt *Berecz András*, *Egerházi Imre*, *Huszár István*, *Kárpáti Gusztáv*, *Lakatos József* is. Valahol a félúton aztán megtorpantak. Legjobb esetben érdekes stíluselemeket, tetszetős fölületrészleteket nyertek az elvont jelek és a konkrét motívumok egymás mellé illesztésével. Világért sem kiokításul, egyszerűen a gondolatmenet végigvitele kedvéért jegyeztetik meg e helyen, *hogy akár a teljes tagadásban gyökerező szemlélet is csak teljessé épített stílusban nyilatkozhatik meg!*

Éppen ez lehetett az egyik hajtóerő ott, ahol a pálya rendületlenül követte a korábbi irányt. Párban ugyan a veszéllyel, hogy a megszokottság ismétlést szül. *Bíró Lajos* jellemábrázoló művészete tovább mélyült, iróniája katartikusabbá vált, pátosza pedig bensőségesebbé („*Önarckép I.*"; „*Önarckép II.*"). Tájképeiből viszont néhol hiányzott a régen megtalált motívumok szerepeltetésének indoka. *Bényi Árpád* a nagyvonalúságba és a drámaiságba mind szervesebben ötvözte a líraiságot, a finomságot („*Vörös homok*"). *Maghy Zoltán*, *Pál Gyula*, *Kapcsa János* egy-egy érett festménnyel dokumentálta, hogy szilárd alapozású realizmusa új hangnemekkel és eszközökkel dúsítható. *Józsa János* rézkarcainak szerkezete dinamikusabb lett. *Révész Nansugár* azzal okozott meglepetést, hogy élményeinek körét milyen ihletett buzgalommal bővítette. *Szilágyi Imre* most mint illusztrátor mutatkozott be, mindjárt igényesen és hatásosan, egy Ady-lappal.

Halvány maradt ez az utóbbi fölsorolás. Méltatlanul, sőt igazságtalanul. Úgy történt azonban, hogy a harmincket kiállító pillanatnyi helyzetében a legtöbb új és közös vonás *kérdéseket ébresztett*, nem néma főhajtásra indított. Igen, ez a bizonyos új, újdonság, újszerűség központi fogalommá rukkolt itt elő. Mint a művészi magatartás jelzője, elismerést szerzett. Hiszen a művész és a valóság cselekvő és ható kölcsönösségének szélesítését, mélyítését foglalta magában. Ennek fölismerését, szándékát, megvalósító kezdeményezését. De miben és hogyan? *Magasabb még a szándék, mint a megvalósítás.* Lehet, olykor reménytelenül elválik a kettő. Az összhang jó példái aztán arra figyelmeztetnek, hogy a megújulás, a teljesedés mércéjét egy másik, rejtett összhang szabja meg, a szellemi és a mesterségbeli fölkészültségé. Ez, persze, nem új igazság.

Új vállalkozások közepette azonban nem árt vizsgát tenni vele.

Székelyhidi Ágoston

— Én így képzelem... (Piros Ildikó és Ádám Ottó rendező)

A

A közönséget szinházi évad — olvasóprób a Nemzeti és nővér, Molier próbáinak pi Jefremov.)

A próbár dő mű teljess padkép, a jel is csak kiala töprengés jele már a rendez

Gondban... (Bencze Ilona)

Major Tamás

Tahi-Tóth László

Avar István és Garas Dezső

Fővárosi pedagógusok tanácskozása

Csütörtökön a budapesti pártbizottság oktatási igazgatóságán találkoztak a fővárosi tanintézetek pártszervezeteinek titkárai. Az 1979—80-as tanév előkészítését szolgáló értekezleten *Király Andrásné*, a budapesti pártbizottság titkára az MSZMP KB június 29-i üléséről a XII. kongresszussal kapcsolatos feladatokról beszélt. Ezt követően *Hanga Mária* oktatási miniszterhelyettes adott tájékoztatást az új tanév főbb tennivalóiról.

Szociológiai felvételünkben szereplő kereskedők kétharmada úgy nyilatkozott, hogy lát szakmájában megfelelő előrejutási lehetőséget, de egyéb egészségügyi létesítményekkel ellátottak. Legalább 15 százalékra tehető azon kereskedelmi munkahelyek aránya,

KÖZÉLET

Malaysia nemzeti ünnepe alkalmából Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke és Lázár György, a Minisztertanács elnöke táviratban fejezték ki jókívánságaikat Sultan Haji Ahmad Shah államfőnek, illetve Datuk Hussein Onn miniszterelnöknek.

*

Trinidad és Tobago Köztársaság nemzeti ün-

Móré Mihály

festőművész

Hajdú-Bihar napló
1979 jún 24

Móré Mihály vázlatkönyvéből

1021

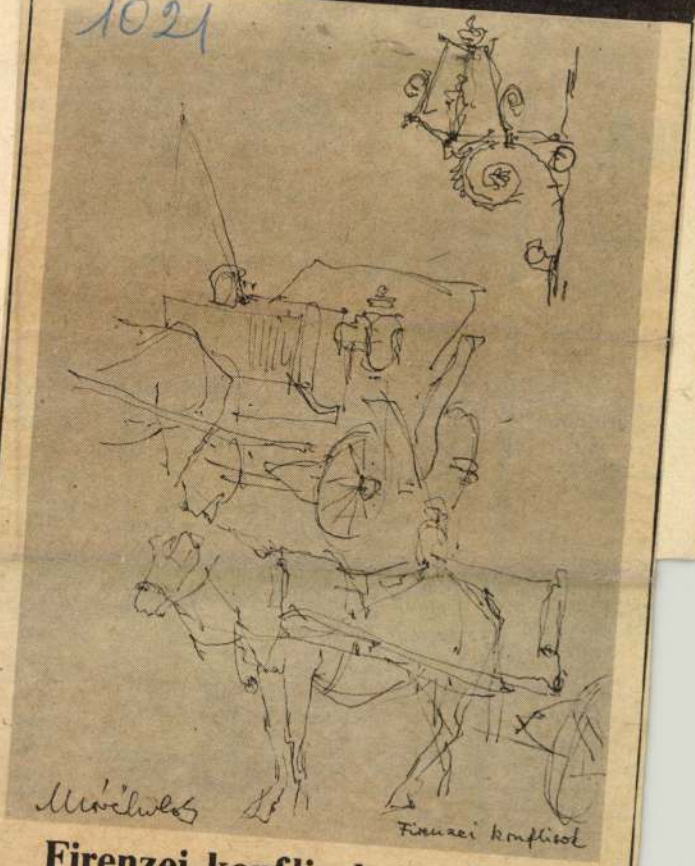

Firenzei konflisok (tollrajz)

vényzet szempontjából
mély, savanyú, kötött agyag, rá-
adásul csatornázatlan és vízál-
lásos is volt. Tíz esztendő kellett
hozzá, hogy kiirtsuk a vadgye-
pet, a sást, a nádat, a dudvát.
Levezettük a vizet, csatornáz-
tunk, rigolíroztunk, meszez-
tünk, mindent elkövettünk. Itt
az eredmény, láthatod: termő-
föld lett a sárrét „szűzföldjé-
ből"!

* * *

A Zöld Mező központi iroda-
ától karnyújtásnyira van a má-

amitől a
mász les
— Itt
kinti le
jön, a sz
—. Esté
két vede
önteni. –
Mutog
Megtorp
teszünk,
— Úg
pillar. S
kai gép.
a kódsz
lyen mé

vi diplomás-
negbecsülné
példát tud-
vid idő alatt
diplomás
ik, hogy ha-
munkájának
más ország
indjárt hoz-
z nem azért
ink kevésbé
lmasak len-
gok mérnö-
hatékonysá-
z összes töb-
tékonyságá-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
grafikusművész.

1979 FEB 11

1021

MÓRÉ MIHÁLY: PORTRÉ (TOLLRAJZ)

hangnak is k
Meg ritmusnak
egy érzelem
unalmas, sok
és egyformán
verstől. Akkor
telét veszti a
előtt.

Az előadómű
önmagára tá
— gondolom
sünk közben.
viszont támaszkodnia kell. A szép hang, a tiszta kiejtés közel sem elég ahhoz, hogy valaki komoly hatást érjen el — melynek szándékával pódiumra lép. Képzeljük magunkat az előadóművész helyébe: az ember áll a szemek reflektorfényében — mert ez az igazi megvilágítás —, s minden hamis vagy oda nem illő mozdulata roncsolhatja a gondolatok, szavak, érzések hitelét. Ahhoz, hogy a néző-hallgató higgyen ennek az embernek, neki

A homályban lélegző közönség előtt valamiből erőt kell gyűjteni. Ahhoz, hogy kapcsolatot teremtsen, s ezen a kapcsolaton keresztül átnyújthassa mindazt, amiről úgy véli, segítségül szolgálhat. Tilless Ágnes eszközei? Nem deklamál — érzelmei őszinték; így szerelmes ő is, így fáj neki is a világ. Őszinte érzelmeit nyílt, tiszta gesztusok hitelesítik. Nem színészkedik, és nem „él át" külön-külön minden szót (ami, mellé-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 237-748, 340-726

Móré Mihály grafikusművész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1979 JAN 28

1021

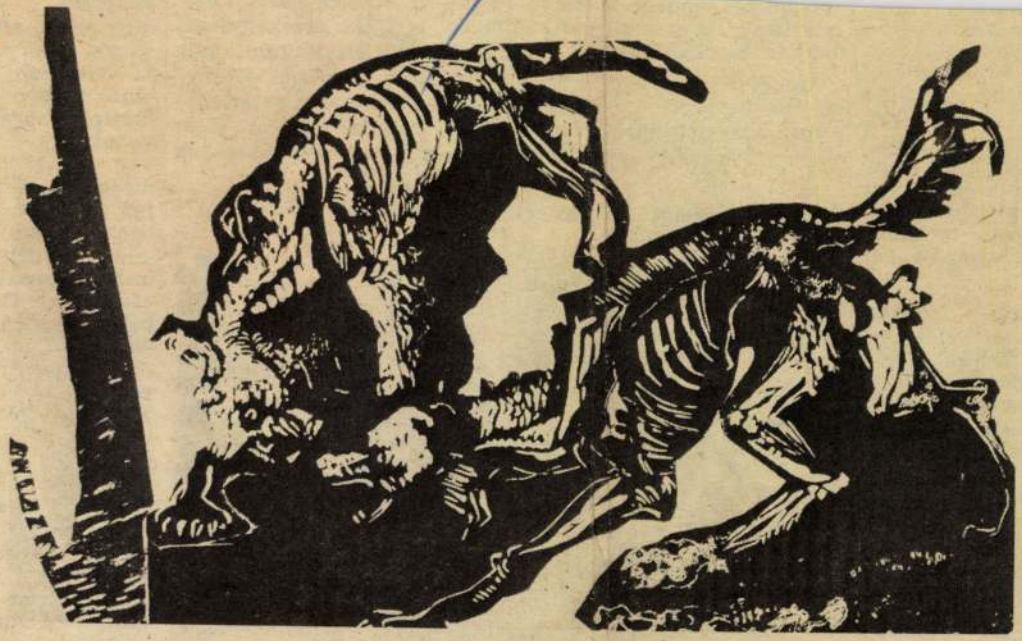

MÓRÉ MIHÁLY: KUTYÁK (LINÓ)

másfél éve jelennek meg a Naplóban. Gyakran találkoztunk, és többé-kevésbé meg is ismertük egymást ennyi idő alatt. Joggal érezhettem tehát, hogy nincs szükség ismerkedésre, mégis biztos vagyok abban, hogy utóbbi találkozásaink minden megelőzőnél tartalmasabbak és tanulságosabbak voltak.

A grafikával, grafikai munkák készítésével foglalkozó Gonda Zoltán életét — saját belátása szerint — egyfajta kettősség jellemzi, de ez a kettősség nem hordoz feloldhatatlan ellentmondásokat. Kenyérkereső foglalkozása ugyanis a népművelés, amit azonban éppen úgy hivatásnak tekint, mint képzőművészeti tevékenységet. Vallja, hogy minden jó művész népművelő is. Ezek után joggal kérdezheti bárki, hogy az említett kettősség miben nyilvánul meg? [illegible] abban, hogy mind a folyamatos ünnepcsinálás fonákságait is szereti grafikái lapjain felvillantani.

Gonda Zoltán sem tartozik az úgynevezett „hivatásos" képzőművészek közé, vagyis nem a Képzőművészeti Fő- hatással. lótól a I igyekezett Bíró Lajos ségét" ne fikai lap pedagógia

Gonda Zoltán: Krúdy világa (monot

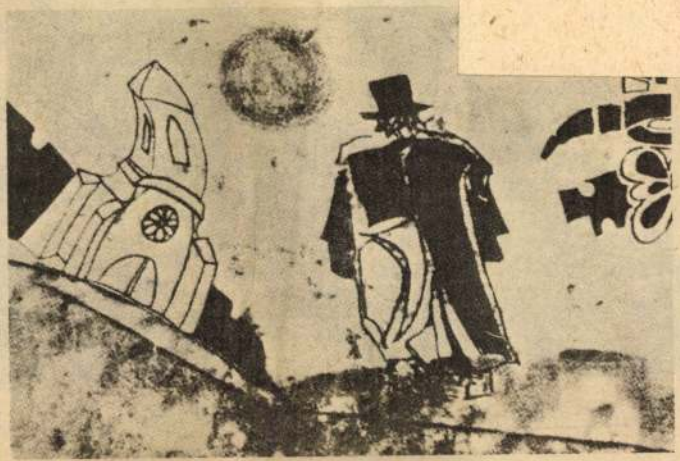

hanem a táj által inspirált érzések, vágyak, gondolatok.

Gonda Zoltán az utóbbi időben főként monotípiákat készített, de szívesen készíti tollrajzokat és linómetszeteket is. Vágyai közé tartozik, hogy előbb-utóbb rézkarccal és litográfiával is próbálkozzon. Reméljük minél hamarabb ez is elkövetkezik, mind az alkotó, mind a grafikai lapokat szemlélők örömére.

M. V.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1979 FEB 1 8

Móré Mihály
grafikusművész

1021

MÓRÉ MIHÁLY: PORTRÉ

sel és a
lyében
újabb
tikájú:
szerzés
ta vizs
Husz
történe
fejti k
lapjain a Feuer Mariat legin-
kább érdeklő kérdésekről: a
magyar és az európai zenei
hagyomány szerepéről, alko-
tóművészetünk magyar jel-
legzetességeiről, a zenei fo-
lyamatosságról, az önértéke-
lésről és a világ zenéjének
megismeréséről, a korszerű-
ség és a divat meghatározá-
sáról, az alkotói egyéniség je-
lentőségéről és az elkötelez-
settségről. Ezek a kérdéskö-
rök adják a könyv ívének fő
vonalait, noha mellettük
számtalan részprobléma is
terítékre kerül.

Szerény hangú előszavá-
ban a szerző előrebocsátja:
senki sem várhatja, hogy a
vitával a homályos kérdések
egy csapásra megvilágosodja-
nak, de a tisztázás szándéka
talán valamivel hozzájárul-

-k
i-
ai
a
ek
é-
al
é-

seitől. Kétségtelen, hogy a
XX. század olyan vízválasztó
a zene fejlődéstörténetében,
amely a zenei hangzás, dra-
maturgia, eszköztár, funkció
és befogadási mechanizmus
új rendszerét hozta létre
amely — kisebb-nagyobb idő-
eltolódásokkal — a magyar
zeneszerzésben is jelentke-
zett. A keresés, a kísérletezés
az új zene meghatározó ele-
me, s így állandó viták for-
rása lett, nem csökkentve ez-
zel a szakadékot a zene „ter-
melése" és „fogyasztása" kö-
zött.

A magyar zenének éppen
ez lehet az előnye a nyugati
zenével szemben: szerke-
zetéből következően társadal-
munk nem degradálja áruvá
a művészeteket, hanem a nép

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály, grafikus

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1979 MÁR 4

Bújj, bújj, zöld ág... (Móré Mihály grafikája)

1021

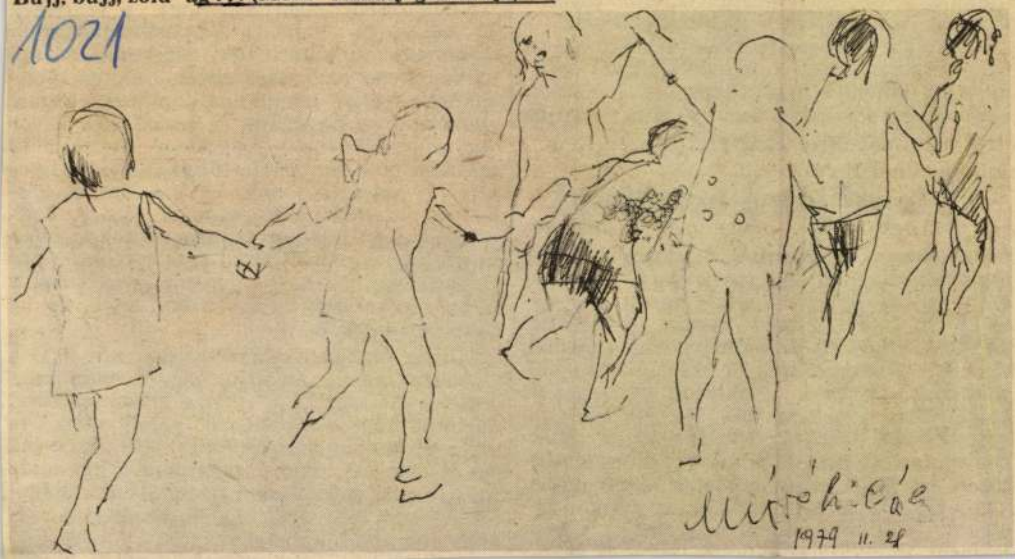

...nagyobb építőipari alk...
létrehozásában részt vesznek. Az oktató-
velő munka hatékonyságáról, a végzettek
illeszkedéséről tanácskoztak január végé
főiskola és az illetékes vállalatok vezető
IV. országos építőgépész oktatási ankéton.
ismertették annak a felmérésnek az er
ményeit, amely a munkaadók és a mun
vállalók kérdőívekre adott válaszai alap
tükrözi a jelenlegi helyzetet.

Megállják a helyüket

Negyvennyolc kérdőívet küldtek ki a fő-
iskoláról nagyobb építőipari vállalatok sze-
mélyzeti osztályvezetőinek, s harminchét ér-
tékelhető választ kaptak vissza. A megkér-
dezettek a végzett üzemmérnökök szakmai,
elméleti felkészültségét 97 százalékban ele-
gendőnek, szakmai, gyakorlati készségét 62
százalékban jónak tartják. Az értékelés a
három évvel ezelőtti adatokhoz képest javu-
lást mutat. Az eszmei-politikai felkészültség-
ről 97 százalékban nyilatkoztak elégedetten.

A válaszok 97 százalékában pozitívan ér-
tékelték a fiatal szakemberek emberi maga-
tartását, munkatársi kapcsolatait, s 87 száza-

...legtöbb segítséget a közvetlen
vezetőtől, a beosztottaktól és a magasabb ve-
zetőktől kaptak, de többen nevezték meg a
KISZ-szervezetet, a szakszervezetet és a
pártszervezetet is.

Sürgős intézkedés megtételére hívja fel a
figyelmet az a számadás, hogy a megkérde-
zettek 88 százaléka venne szívesen részt
üzemmérnöki továbbképző tanfolyamon, és
szerezné meg a szaküzemmérnöki képesítést.
Az öt—tíz éve végzett szakemberek egy része
már felelős vagy vezető beosztásban dolgo-
zik. Vezetői készségük kialakulásában 35 szá-
zalékban a munkahelyi vezetők útmutatásait,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1979 FEB 25

Móré Mihály
grafikus

1021

Móré Mihály rajza

ja, az ellenség elől rejti az árulóvá lett Kucugot, aki szüntelenül ízzik és lángol és dühöng és csatázni akar, de tisztességgel, és hányingert kap a harácsoló katonáktól. Alakja érdekes, de nem győtött meg az alkotói hármas *Somody Kálmán* egyébként elmélyült játéka sem) arról, hogy a „magyar ember" legjényegesebb tulajdonságainak hordozója ő. Egész egyszerűen: egy típus ez a hadnagy, magatartásmodell, de ha ő a magyar, akkor bátran ellethette volna nemzetiségi elzőkkel a váron belüli többi szereplőt is az író (nemsak a „svábokat"). Jó alakítás, kimunkált komédiázás *Korcsmáros Jenőé:* méltó egyre rangosabbá váló nevéez. (De mielőtt megkapná a

tópár lelektan, s néprajzi szempo aránt hitelesen mu idős parasztasszon leghagyományosab ben vett falu élet

Hiteles, életköze ábrázolás, problém ség jellemzi Embe *gyöngyök*, Tarr B *tűzfészek* című a játékfilmi elemek mazó neodokume mek áradata szán tív, értékes alk Sajnos ugyanakk rendezők, mind szemléletében kia fajta művészi ig Elfelejtették, hog problémafelvetés nem hoz létre maradandó érték miféle szociográf

Móré Mihály-
grafikusművész

Hajdú-Bihari
Napló,
1979. szept. 2.

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

1021

báskodom egy halott csecsemő világrahozatalánál!

— Halott csecsemő? Ez egy kicsit erős! — szólalt meg Lengyel Aliz, a neve után ítélve nő. A hangja mint egy nagybőgő brummogott elő az általános zajból. — Vannak azért egészen elfogadható versei is Golubnak. Nem remekmű-

ezüstös csillanásokra, a számjegy-tekintetekre...

Fóth Felicián kimenekült a füstből. Az ajtó becsapásával még egy utolsót tiltakozott, aztán nagy messziről újra megszólalt Feszt Álmos.

— Ádámkosztümben! Ez lehetne a cím is. — Sóhajtva végigzongorázott a levél-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-743, 340-726

1978 AUG 4

HAJDÚSÁGI MUNKÁS

Móré Mihály

1021

Kalásznézők

Móré Mihály metszete

…zú ideje a
…lt, tagja a
…ács végreha
és fél éve a k
ség titkára.

Az előze
alapján egy-k
hetőség nyili
láson egy kö
egy gyógysze
az egészség
nagyközségi tanacs lakást fog biztositani számukra.

és a tsz öregjei kellemes estén találkoztak egymással.

KIVÁLÓ KATONÁK

A Magyar Néphadsereg 9127. alakulatának parancsnoksága levélben értesitette vállalatunk vezetőségét, hogy *Medveczky Márton* szakaszvezető — vállalatunk dolgozója — sorkatonai szolgálatát becsülettel teljesítette, mindvégig aktív és bátor helytállást tanúsitott. A kiképzésben elért kimagasló eredménye elismeréseképpen — szolgálati ideje alatt — két alkalommal nyerte el a Magyar Néphadsereg kiváló katonája megtisztelő címet.

«*»

Másik levél is érkezett vállalatunkhoz, melyben a Magyar Néphadsereg bajai parancsnoksága közli, hogy *Suta József* — vállalatunk dolgozója — a katonai esküben vállalt kötelezettségének kiemelkedően eleget tett, a szocialista ver-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály
grafikai munkáiról

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1979 JUN 3

1021

Móré Mihály metszete

szép szám
írásokkal,
halállal f
mányokk
három
együttes é
bemutatás
hatunk el

Jung
nemcsak
punk apró
nem a ho
hiedelmek
káskörnek
sokszor a legősibb emlékeket,
a népi tudat archaikus emlékeit őrzik, a hozzájuk fűződő babonás gyakorlatok pedig nemegyszer évezredes távlatokra nyílnak. Módszerének másik nagy erénye, hogy az életforma változásának függvényében nyomon követi a szokások változásának, megszűnésének, és a helyükbe lépő új szokások megszületésének folyamatát is.

Az emberi élet szokásainak kultúrajellemző ereje van, és ha ért a gyűjtő ahhoz, hogy valódi adatokat keressen elő, szólaltasson meg, ez a rajz elevenné válik. Jung Károly érzi ezt a feladatot és lehetőséget. Ezért is idézi oly előszeretettel adatközlőit. Ezek a magnetofonról lejegyzett paraszti visszaemlékezések minden másnál ékesebben mutatják be Gombos mintaival való összefüggései jórészt ismeretlenek előttünk. A magyar kutatók, azok, akik a népi kultúra, népi társadalom struktúráját, motorikus erőit, legbensőbb tendenciáit ismerni akarják, nem zárkózhatnak el tovább parasztságunk szerelmi életének, szexualitásának részletekbe menő megvizsgálásától."

A kevésbé „szemérmes" tudományok — így a pszichológia, a szociológia — művelőinek körében már polgárjogot nyert a szerelmi élet kutatása, ezt a szaporodó kiadványok sora is bizonyítja. Reméljük, a magyar néprajztudományban is polgárjogot nyer hamarosan.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály 1979 MÁJ 27

Grafikusművész

MÓRÉ MIHÁLY METSZETE

1021

kérdése
írónak
szándék
ső, szín
lett, m
ricz mi
mehet a maga útján? Megteremtette volna a maradandó értékű magyar színházat, amire vágyott, amiről Hubay Miklós tartott előadást?

Hatalmas erők

A válaszokat az előadásokban kell keresnünk.

A debreceni közönség ismeri a Sátánt, ezt a népi játék hagyományaiból táplálkozó egyfelvonásos komédiát. Rencz Antal ebben a villanásnyi műben látta Móricz eredeti drámaírói erejét bontakozni, amely a színjátszás alapjait jelentené Magyarországon is, ha a történelem

Kurtyán Györgynét és Lázá
Mihálynét, a Népművésze
Mestere címmel kitüntetet
nyíradonyi asszonyokat éne

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 334-738, 340-726
Móré Mihály
1980 AUG 24
HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
grafikusművész

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

1021

si a válasz, hogy a tőlünk távol élő rokonok zenéje mi-ben hasonló a miénkhez; vannak-e az egész nyelvcsa-ládban megtalálható közös vonások, vagy másként ala-kult az őshazában maradot-tak zenéje, a másféle körül-mények hatására?

— Kodály még azt mondta, hogy ami a cseremisz és a magyar zenében azonos, az nyilvánvalóan a közös múlt. Ön most negyedszázados ku-tatómunka után hogy látja ezt?

— Kodály csak azért lehe-tett ebben a kérdésben olyan biztos, mert kevés dalt is-mert. Az ő aspiránsaként, az ő felkérésére kezdtük meg a munkát a helyszínen Bereczki Gábor nyelvésszel 1957-ben. Minél több anyagot

nek, szerkezetnek, sonlít a magyarhoz.

— Akkor honnan megdöbbentő hason hegyi cseremisz, a más népekkel?

— A pentatónia, kedő és kvintváltós zet csak ott lelhető ga-vidéken, ahol a népek törökökkel éri Sehol máshol. Csak lométeres körzetben. len rokonaink, az Ot zenéjében sem. Teh furcsa helyzet, hogy ami a finnugor népek zenéjében közös, az egy harmadik nép-től származik: különböző helyeken vettük át ugyanazt. Ezek a hasonlóságok esetleg anélkül alakultak ki, hogy például a magyar és csere-misz nép valaha is együtt élt volna a későbbi történelem során — állítom én. Persze mások mást mondanak.

— Majd a turkui kongresz-szuson — gondolom — ütköz-nek a vélemények, a tudo-mányos érvek és ellenérvek találkozója a kongresszus. Ön mivel készült, miről tart elő-adást?

— Két mordvin siratót mutatok be. Az elmúlt évek-ben vettem fel. Kottáinkkal — amit ezer éve használ az európai ember — csak na-gyon durván rögzíthetők ezek a finom díszítésekkel ékített dallamok. A keleti zenei ha-gyomány ennél sokkal fino-mabb árnyaltságokra képes. Ezért használok grafikont, s erről a grafikonról játszom ott be ezeket a mordvin si-ratókat. Ehhez fogható alapo-

a dallamokat éneklik, mint ahogy Közép-Erdélyben ugyanazt a dallamot húzza a cigány a románnak, mint a magyarnak.

— Minél mélyebbre hatol, minél nagyobb az összeha-sonlítási alapja, annál na-gyobb a bizonytalanság, an-nál több a kérdőjel. Ez nem zavarja?

— Ötvenévesen ezt már természetesnek tartom. Fia-talkoromban persze nekem is voltak határozott kijelentő mondataim. Ez az anyag száz év múlva sokkal értékesebb lesz, mint ma. Lehet, hogy a bizonyosság be sem követke-zik az életünkben. A mi mun-kánk tulajdonképpen csak ét-vágygerjesztő, mert végső fo-kon az odavalósiaknak kell feltárni saját zenéjüket. Per-sze minden archívumban el-helyeztünk ott is minden gyűjtésből másolatot. Most úgy érzem, rizshegyet fo-gyasztok egyedül.

— Tervei?

— Ezt a kutatómunkát csak elkezdeni lehet, de befe-jezni sohasem.

Ónody Éva

ÓVODÁSOK LÁTOGATÁSA MURAI JENŐ SZOBRÁSZMŰVÉSZNÉL.

Rákospalotán nemrég új óvodát vettek birtokukba a környék óvodásai. A közelben lakó Murai Jenő szobrászművész vaslemezből készített szobraiból egy kis házi kiállítást állított össze a kertjében, az odalátogató gyerekeknek.

Képünkön: a házi kiállítás, az óvodások mögött Murai Jenő szobrászművész.

(MTI Fotó: Fehér József felvétele — KS)

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRCSŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-749, 340-726

Móré Mihály, grafikus

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
Művész
1980 SEP 7

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

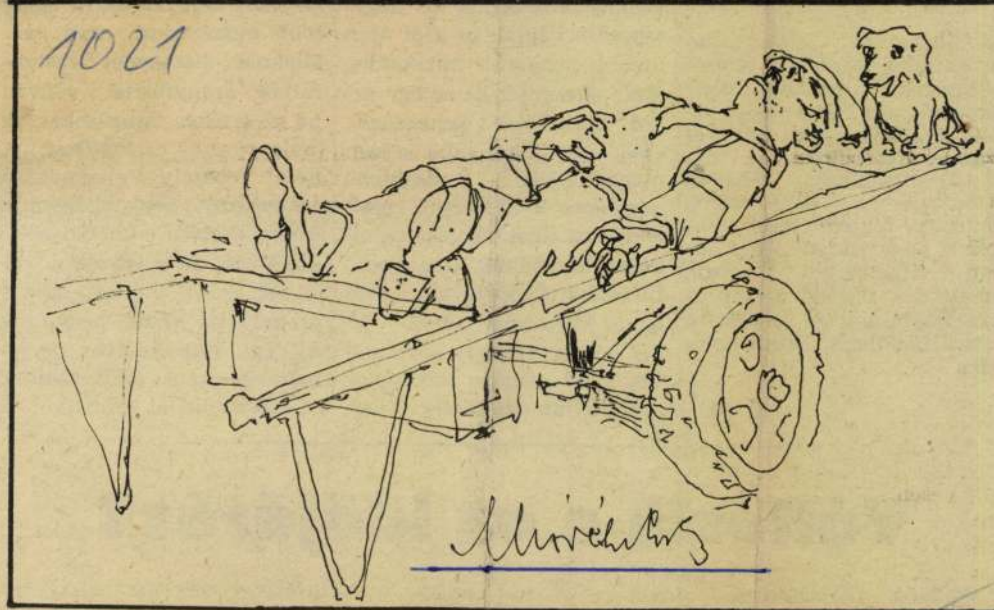

ől

re álló halhús feldolgozása révén állítanak elő a tehéntejhez nagyon hasonló összetételű és tápértékű folyadékot. A „haltejpor", amelyet később vízzel hígítanak fel, 65—80 százaléknyi fehérjét tartalmaz, a legkedvezőbb aminosav-összetételben. Ennek is nagy szerepe lehet abban a világméretű harcban, amelyet a fejlődő országokban folytatnak az éhezés, a rosszultápláltság felszámolására.

T. M.

ba öntik és utána hengerlésnek vetik vékony lemezkéket szögekre vágják és tovább hengerlik amíg el nem érik red milliméter v Csak ezután kezdő megmunkálás, nem apró kalapáccsal, amilyet általában az aranyművesek használnak. Az aranyfüst-készítők kalapácsa mintegy 8 kilogramm súlyú. Ezzel három órán át kovácsolják az egyre vékonyuló aranyfóliát, mégpedig úgy,

aranyfüstöt egy világszerte ismert drezdai műhelyben állítják elő, mely egyike a legrégebbieknek, s évente annyi aranyfüstöt készít, hogy azzal egy futballpályát be lehetne borítani. (MTI Külföldi Képszolgálat — KS)

Változik-e az időjárás?

Földünk időjárása az utóbbi években erős, és rövid időnként visszatérő ingadozásokat mutat. A rendelkezésünkre álló adatok terséges és természetes tényezők idézhetnek elő, többek között bolygónk ózonrétegének a megbomlása. Helyi méretekben a klíma

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-748, 340-726

Móré Mihály
grafikusművész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1980 AUG 31

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

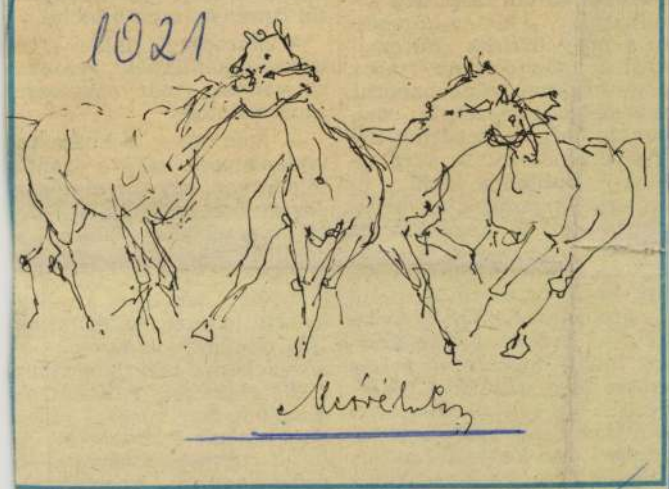

energiate
nagyon s
tőségük
A sug
szereket
rolhatjuk
és a nag
nyába.
hogy ha
sugárzásn
gunkat,
függően
tünk. O
erősségű
mesen érezzük magunkat; ha
túl sokat napozunk, levert-
ség vesz erőt rajtunk; sőt,
egy bizonyos mértéken felül
a napsugárzás halált is okoz-
hat. A radioaktív sugárzá-
sok hatása hasonló — persze
erősen leegyszerűsítve a kér-
dést. A kis sugárdózisok ser-
kentenek — vetőmagoknál
például igen kedvező hatások
érhetők el —; a közepes dózis

dasági üzemmel állunk szo-
ros kapcsolatban. Nagyon j
eredményeket értek el a Bó
lyi Állami Gazdaságban
borsóval, amelynél a meny
nyiségi többlet mellett minő
ségi javulást is kaptak —
növekedett a fehérjetartalom
A Herceghalmi Állami Gaz-
daságban őszi búzával végez-
tünk sikeres kísérleteket;
turai termelőszövetkezetbe
pedig mind koraiságban

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály
grafikusművész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1980 AUG 3.01

162.

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

Eladó ké
ládi ház, 2
telekkel, K

Albérletb
ba, konyha
Erdész u.

HAJDÚ-BIHAR MEGYEI
RUHAIPARI
GAZDASÁGI
TÁRSASÁG

„LILLA"

NŐI-FÉRFI DIVATÁRU BOLTJA

1980. szeptember 1-én
nyílik meg

Debrecen, Csapó utca 6—16. szám alatt.

A BOLT KÉSZLETE
MINDEN IGÉNYT KIELÉGÍT

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály, grafikus

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1981 AUG 16

102/A

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

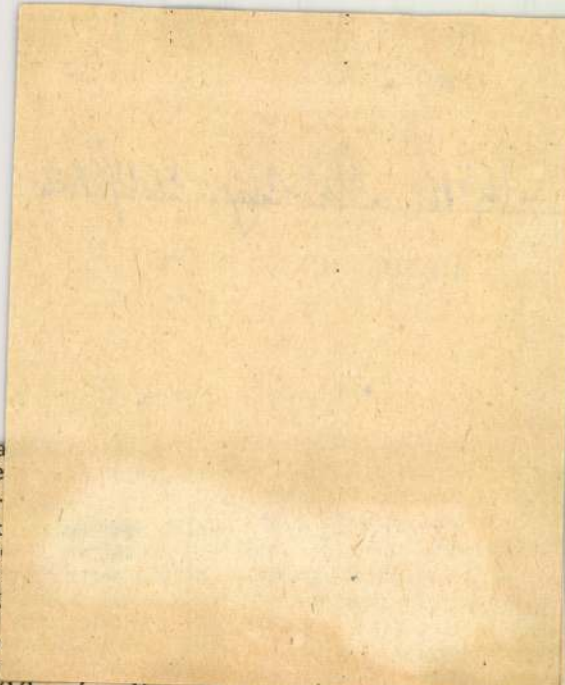

Az ókori Róma legvéresebb szakaszáig, Néró császárságának idejéig nyúlt vissza témáért Miklós Tibor szövegkönyvíró. A politikai mechanizmus működését, a hatalom és a nép viszonyát, a hit és a gyakorlat kérdéseit vizsgálja a parabolisztikus történetben — olyan kérdéseket tehát, amelyeket a magyar irodalom és filmművészet a hatvanas-hetvenes években állított érdeklődése középpontjába. A fáziskésés annak tulajdonítható, hogy a hatvanas években induló beatnemzedék Nyugaton a hetvenes évek elejére — nálunk végére — alakította ki azokat a stiláris jegyeket, amelyek révén sajátos formában fogalmazhatta meg helyzetéről és a világról alkotott képét. A rockzene vezető szerepe, szeretetkultusz, nonkonformizmus, kissé idealisztikus és romantikus helykeresés jellemezte e nemzedék szemléletét és „életérzését", ami az-

geseit, ma
gyilkos le
geznének.

Erőszak
lános erk
vesztés, a
talom ha
politikai
„eszme" r
gyetlen v

Sztárcsinálók színpadán. „Az elvet kell formálni az új helyzethez mindig, így lesz a gondolat végül legyőzhetetlen fegyver" — énekli a legfontosabb tanulságot Pál apostol.

Határozott mondanivalót közvetít tehát a játék, ám a gondolat megvalósulásával már akadnak problémák. A szöveg nyelvezete szándékoltan hétköznapi, nyers, olykor durva — ehhez a világhoz nem illik a költészet. A zene igyekszik illusztrálni a helyzeteket, oldani és előkészíteni a váltásokat, hiszen egyetlen szó nem hangzik el prózában.

volt a lírának, finomságnak, érzelemnek. Groteszk, ironikus, érdes hangvétel, távolságtartás jellemzi a játékot: ezzel a világgal valóban nem lehet azonosulni. Mi hát akkor a teendő? A válasz jellemzően kissé romantikus és idealista: a csalódott, megcsömörlött dalnok kezéből fiatal, farmernadrágos (!) srác veszi ki a gitárt, s énekli egyre nagyobb tűzzel: „Költő vagyok, és fiatal még... / Aki átlát ma már / a dolgok látszatán / mindig velem kérdez, s mindig választ vár.

No igen. Ha a művészet va-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály, grafikus

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1981 AUG 20

1021

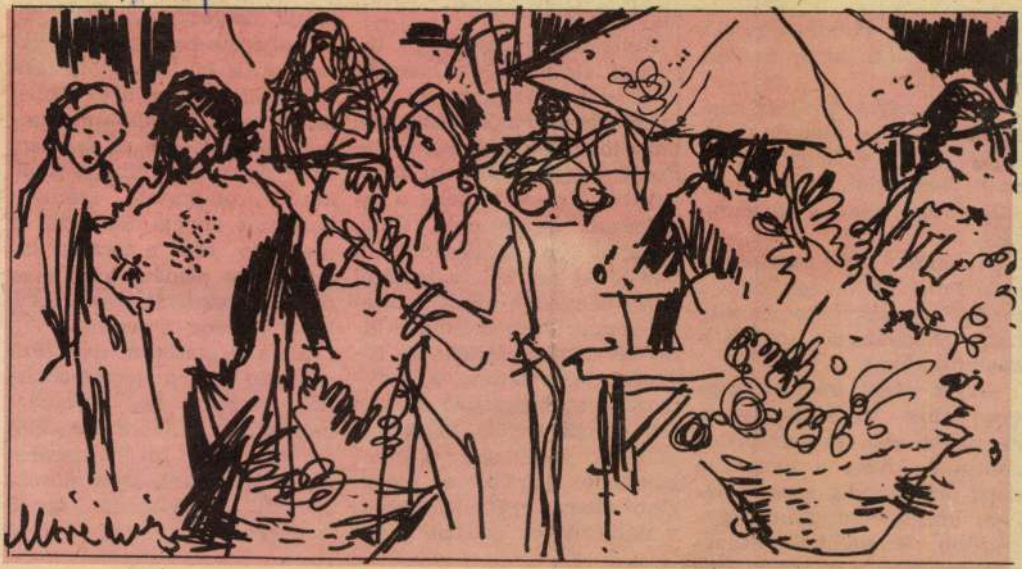

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

ba, Endrőd, Hajdúszoboszló, a Duna—Tisza köze, Cegléd, Eger.

— Ott voltam a 61-es gázkitörésnél is — mondja, hozzátéve: tudja ő, hogy nem jó ezzel dicsekedni, de hát nem volt vétkes senki a történtekért.

Huszonöt évi vándorélet után Patai Ferencnek az útja ma is Biharnagybajomba visz haza (ahogyan oly sokaké a kőolajiparban).

— Tíz évvel ezelőtt kaptam volna lakást Szegeden, de mivel nem láttam biztosítottnak, hogy a nyugdíjig most már mindig azon a helyen leszek, maradtam. Egyszerűbb Komádiból Biharnagybajomba járni, mint Szegedre.

Aligha mondok vele újat,

— Hosszú évek
nos az a tapasztal
sokkal inkább szere
olaj pénzét...

Kellemetlen élmé
rulnak elém — ki
ki Berettyóújfalubar
mádiban kapott leck
ből —, mire azután
derül, hogy koránts
egyetlen falura terh
nulságot. S ami a
nemcsak a szállá
van hiba! Ám aki c
távol kénytelen koptatni életét, annak évek múltán a kicsi sérelem is fájóbb. A fűtetlen, takarítatlan, a kicsinyesség szemet szúró jeleivel teli bérlemények lakói úgy vélhetik, mégiscsak a munkásszállók jelentik az emberibb alternatívát. Különösen vonatkozik ez azokra, akik

munkaviszonnyal rendelkező Patai Ferenc keresete.

A fiatal „veterán" nem örül neki, én viszont természetesnek tartom, hogy megkérdezzem, mi a bére huszonöt év után egy fúrómesternek. A hat-hét ezret, amit először „bevall", leszavazzák, így ő is enged.

Móré Mihály

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1979 JUL 29

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

1021

Mese illusztráció

MESEILLUSZTRÁCIÓ (TOLLRAJZ)

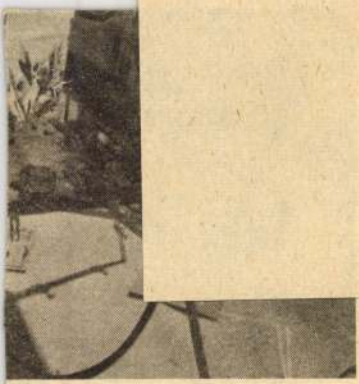

géssel, mozgással. Elbűvölt a Hortobágy is; Litvániába

ketten tagjai az országos szövetségnek is. Egyikük Eliza. A titkári teendők ellátása idejének jó részét igénybe veszi, ezért nem tud annyit festeni, amennyit szeretne. Eddig egy önálló kiállítása volt, de az országos tárlatokon rendszeresen részt vesz. Elsősorban önmaga gyönyörűségére fest; képeinek sorsa kevésbé foglalkoztatja.

***

Egy szobával arrább Rimas Biciunas litván festőművész fogad. A temperamentumos fiatalember úgy látszik, gyorsabban dolgozza fel az új hatásokat, mert már vagy húsz különböző méretű képe sorakozik a földön és a polcokon. Hajdúböszörményi témák: házak, kapuk, ablakok, fák, virágok. Szemben Eliza Todo-

Blanka Gul-Olszewska

nincsenek ehhez hasonló pusztáik.

Hasznosnak tartja, hogy itt a telepen megismerkedhet a magyar művészek mun

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály, grafikus

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
1981 AUG 30

1021

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

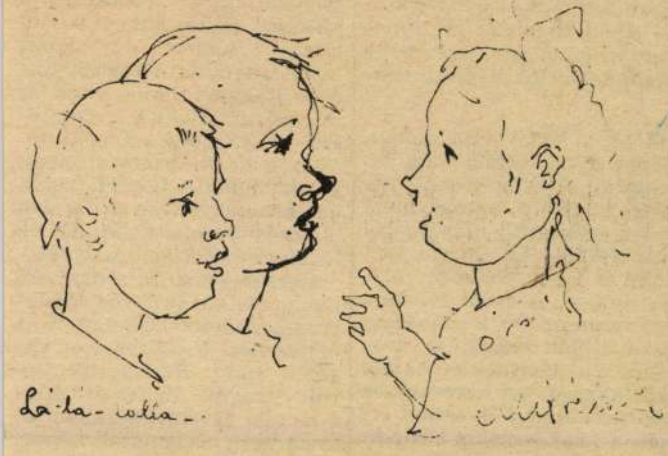

lőtt

ÉVRŐL

etesen fordítva is adva van a az iskola tud jobb körülmé- ott az oktatási intézmény ıűvelődési célok megvalósítá-

ekek az új tanév első napján l lépik át az iskola kapuját, dolgozni, s mikor fognak rá- énygyi munkára, az nagymér- szülők előkészítő munkájától il az ügynek, ha a gyermek skolai év kezdetét, mint vala- tlen rosszat. A szülő feladata ogy megvásárolja a szükséges zok a szülők segítenek leg- deklődnek gyermeküik iskolai akik kapcsolatot keresnek az belátják, hogy a gyereket ért knak a lehetőségekhez képest kell lenniük. Szerencsére azoknak a szülőknek a szá- terhelten tekintenek a tanév- zen évről évre több gyereket odába, napközibe, diákotthon- lan azonban, hogy nem min- a teljesülhet. Nekik azt kelle- , hogy a bizottságok, illetve szociális szempontokat figye- rekeztek döntéseiket meghoz-

ink még a tanulókról, a diá- k nevelésén fáradozik szülő ıképpen minden őértük történ lenne, ha a folyamatok nél- ek végbe. Helyes, ha azon társadalom, hogyan lehetne a rszerűsíteni, a feltételeket ja- nban nem szabad elfelejteni, ıak áldozatot kell hoznia, ta- tudás birtokba vehető, a jár- ezhető, de csak akkor, ha a így akarja. Munka-, tanulás- lkűli iskola sohasem lesz! át hozzá a diákok már az új ojaiban, hogy feladataik van-

ı részint követelményeket állít részint biztosítja az ezek meg- ızükséges feltételeket. Ezzel e még nem merül ki. A tár- is feladata, hogy ösztönző szközeivel juttassa kifejezésre az oktató-nevelő munka igazi Szerezzen tekintélyt a nevelő- társadalmi program rangjára lő munkát, s becsülje azokat, nevelnek, akiknek lényéből, l árad az emberformáló ha- bet ér a tankönyvnél, a tan-

csalogatják a közönséget a plakátok Debrecenben: a Csokonai Színház művészei augusztus 30-án előadják Kacsóh Pongrác János vitéz című háromfelvonásos daljátékát. A nyári szabadtéri kulturális rendezvénysorozat zárult volna tulajdonképpen ezzel az eseménnyel, de a darabot a hűvös idő miatt a Hungária Kamaraszínházban játsszák.

Kacsóh Pongrác, a daljáték komponistája 1873-ban Budapesten született. Iskoláit és az egyetemet Kolozsváron végezte, majd Budapestre került tanítani. Zenei érdeklődése már gyermekkorában jelentkezett, magánúton képeztette magát. Első műve a Csipkerózsika volt, amelyre felfigyelt Bakonyi Károly, a János vitéz librettójának írója és Beőthy László, a Király Színház igazgatója. Megbízták az ifjú zeneszerzőt, hogy zenésítse meg a szövegkönyvet. A mű 1904-ben elkészült, bemutatója hatalmas sikert hozott, s azóta is újra és újra színre kerül. Kacsóh zenéjét így jellemzi a kortárs. Szabados Béla: „A művet egyszerű, tiszta, keresetlen. édes-bús magyarság jellemzi. A naivitásában elbájoló népies elem megkapóan szövi át a János vitéz dalait.

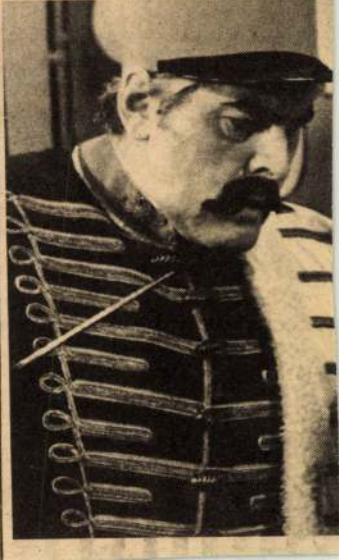

MAHIR SAJTOFIGYELO

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály festő- és grafikusművész

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1982 JAN 1 61

1021

— Huszonevesek
— Hogy tűnhett
kert közepe táján
visszajött a házho
— Kapával lehe
egy gereblyével?
— Várta, hogy n
— Részegek voltak. El kellett készülnöm arra is.
— Köszönöm — tért vissza Pásztor saját gondolataihoz. — A kert közepétől a ház faláig mintegy tíz lépés a távolság, a kapuig lehet huszonöt, az elesés helye ellenben a kaputól legfeljebb húszlépésnyire lehet, az utcasaroktól pedig legalább..
— Pontosan huszonhat méternyire van — szólt közbe Kolozsi.
— Hogyan magyarázza, hogy mikor a kapuba érkezett, már nem látta őket?
— Ők szaladhattak, én meg amúgy öregesen járok.
— Felismerné őket?
— Nem hinném... Egy pillanat volt az egész. Előbb elvakított a harag, akkor meg csak a lábuk szárát láttam, ahogy befordultak a Zsurló utcába.
— Nadrágjuk milyen színű volt?
— Nem nagyon figyeltem őket, meg idő sem volt rá, meg aztán a járdán fekvő fickóra figyeltem... Gondoltam, annyira részeg, hogy emiatt nem tud felállni. De aztán lehanyatlott. Elterült. Ekkor mentem oda hozzá. Rásütött a nap, az arca fehérnek tűnt az erős fényben. Még orromban volt a tavaszi föld friss, nyers illata, s egyszer csak megcsapott az erős italbűz... De olyan szerencsétlennek látszott... Kiáltottam a többiek után, hogy jöjjenek vissza, de nem válaszoltak.
— Hány perc telt el a kiáltásig?
— Kettő?... Három... De lehet, hogy több.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Miklós,

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ "
festő- és grafikusművész

1982 JAN 16

1021

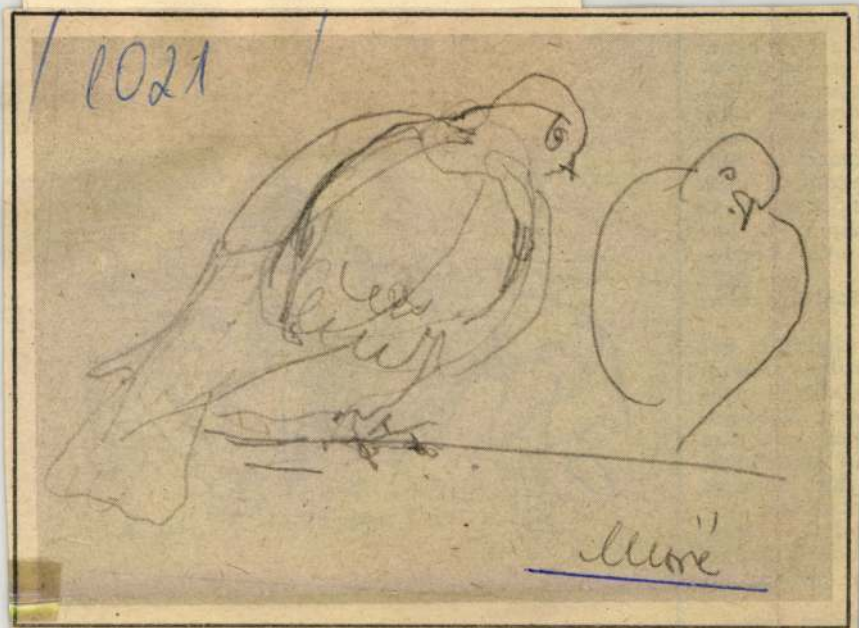

felpattannom
lta —, a zene-
kis nekifutás-
igrani, s a szí-
figyelnek rám.
t, amikor egy-
kedett a füg-
attant a taps.
előadásnak, az
nár ki is gu-
atosan bandu-
. aztán egy-
agadta a fele-

megyünk ha-
ssünk annyira
okatlanul nyá-
ony beleegye-
názi vacsorára
jó étteremben,
elően hangzik.
acsorázni me-
szolt. — Meg-
bolt kirakatát.
ó ágyakat lát-

Szűcs József

MK SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 JAN 16

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Móré Mihály festő- és grafikusművész

1021

…n enyhet
…ió erdőke
…y s az
…lki legyen
…tte a lakc
keleti e
Tisza felé a part…
…nkáihoz húzódjanak. Így
…aradhatott lakatlanul,
…usztának a középső egész-
…gtelen nagy síkság a
…III—XIV. században.

Debrecen városa korán
…zemet vetett a puszta terü-
…tekre. A Hortobágyi ártéri
…rdők nagy része a folyó
…alászati jogával együtt
…460-ban Mátyás király, il-
…etőleg anyja, Szilágyi Er-
…sébet révén a hortobágyi
…ámszedés jogával együtt
…nár a város birtokába ke-
…ült.

Írók, művészek, közéleti
…mberek, kutatók, tudósok
*Kuthy Lajostól Móricz Zsig-
…ondig* sokféle módon nyi-
…atkoztak Hortobágyról. Eb-
…en a megismerésben kü-
…önböző korok sajátos szem-
…lete tükröződik. De *Ecsedi
…stván* 1914-ben megjelent
…szefoglaló munkáján kívül
…lajdonképpen nem volt
…yan mű, amely átfogó ké-
…t festett volna a Horto-
…gy pusztáról és életéről.
…oltai Lajos régészeti, tör-
…neti érdeklődése mellett
…véltári források feltárásá-
…l elsősorban a Hortobágy
…egszerzésének történeti
…rdéseit igyekezett megis-
…ertetni, de munkássága a
…isztává lett birtokok meg-
…erzésével lezárult. Balogh
…stván volt az első kutató,
…i Hortobágyra vonatkozó
…isaiban a néprajzi ismere-
…k mellett a történeti szem-
…letet érvényesítette. Szer-
…zett gyűjtő és feldolgozó
…unka indult *Gunda Béla*
…zetésével a Kossuth Lajos
…dományegyetem néprajz-
tanszéke keretében,
…ely számos eredményt
…zott. Ezenkívül tudo-
…inynépszerűsítő közlések
…entek meg a Nemzeti
…rk ismertetésére. E soro-
…, úgy hisszük, hiányt pó-
a Hortobágy sokrétű éle-
…és napjainkig történő fej-
…lése megismerésében.

(Folytatjuk)

sem maga a pantomim ragadott
ban, hanem a Barrault megform
A clown érdekelt, a fehér bohóc,
újat akaró művész figurája.

A filmet nálunk is vetítették
városa címmel. A zseniális Barr
kereső és hittel teli alkat — írja
csi Miklós *„A clown, mint a m
képe* című könyvében. A film r
(1943-ban készült pedig!), kihívó
alkotás; a francia kisember mű
(A *Paradis* a kakasülő népies e
kisember művészének lenni —
tot vállalta föl Fialka is. De
idáig?

— Természetesen pantomi
nem volt akkoriban Prágában, a
rium táncszakára iratkoztam b
klasszikus balettet és folklórtánc
Ezeknek az elemeit nem használ
akadályozna a kifejezésben, de
balettet módszertani földolgozot
ma is megfelelő tréningnek tart
tunk modern táncot is. Mesterü
resszionista baletten nevelkede
latban volt Deroux-val. Ez az
csolat tette rám a legnagyobb h
örököltem a francia pantomim
ból. Furcsa mód a „francia"
egy honfitársam, a cseh szárma
par Deboreau nevéhez fűződnek

Nemzeti hagyomán
külföldről

Valóban fura, ha valaki a n
mányokat, kulturális értékeket
vetítéssel örökli át. A művész
határokat, valóban; ám gyaní
ilyesmi csak a kis népekkel fo
Nos, a legkiválóbb francia mir
Barrault, Marceau mellett teh
a nagy múlt századi mimus az
Valamennyiüket megihlette D
szavak nélkül is képes volt tö
mozgatni. Populáris volt, mint
bohócai, *Chaplin* és a többi
Népszínházat csinált, s mégis
ezért — a kor legnagyobb mű
laire és *Chopin* vallották bará

Lássuk most már, hogy az
hagyományok felfedezése után
rá Fialka a saját útjára?

— 1956-ban végeztem a ko
ban. Nem akartam táncos lenn
adásom már három kis panto
a commedia dell'arte stílusába
magyar *Sütő Irén* írta rólam a
kritikát, *Prága — pivo — pant
A Néphadsereg táncegyütteséb

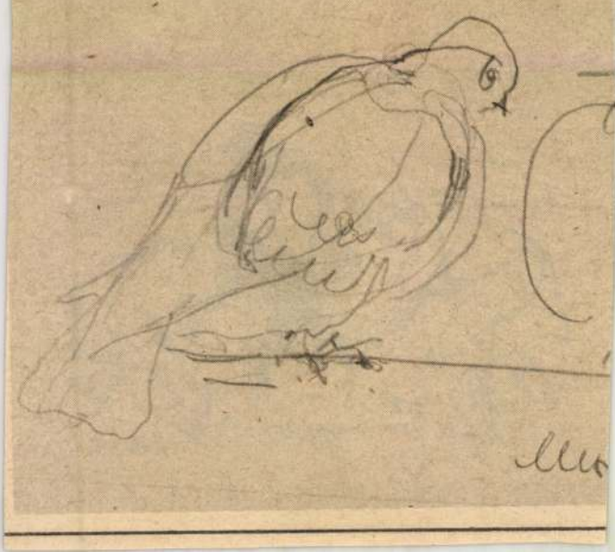

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály festő- és grafikusművész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1982 JAN 16

1021

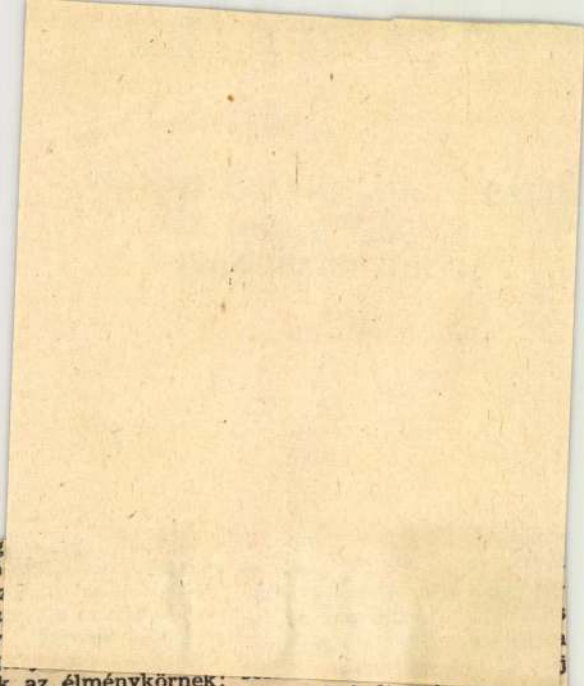

...et adó apai példa erejéhez. A haláltéma ezen időszakban nem számottevő motívuma költészetének: a tét ekkortájt épp a tiszta megmaradás, a gerinces fölülemelkedés. A kötetbe csak később, az 1967-es *Poharaim* egyik ciklusába rendezett, de zömmel az ötvenes évek legelején, sőt esetenként előbb keletkezett kevéske vers is kerüli a témát, s egyáltalán: hallgat a vers múzsája, a kor drámákat teremt: példát tisztességes életre adva. Új, erőteljes, követelő, dacos hang az 1956-os *Kézfogásokban* fakad föl a költőből, „erkölcsről, magyarságról, s halálról" valomást téve. Itt, ekkor formálódik olyanná az élmény s a költői magatartás, amelynek a későbbiek során legföljebb árnyalataiban fedezhetők fel különbségei, az intenzitásában változások, de a szerepelfogadás alapelve rendíthetetlen marad: a jó harc, a bátor küzdés, az ellenállás igazával, a „paraszt-apáktól" öröklött bölcsesség fegyveré-

szi — alig
szefoglaló
szül ez a
tály beha
ul, amely
sabb, leg
ma ennek az élménykörnek: a sors- és eszmetársak, a nemzedék fogyatkozása miatti fájdalom új színnel gazdagítja a líráját. S újjal, ismét az 1968-as *Fekete-fehér* versei: valamiféle agresszív, perverz szembeszegülés, elevenbe hasító önelemzés sistereg a kötet számos verséből. Erőpróba ez: minden kivédett csapás az életre érdemes, az életre még „alkalmas" ember hitét erősíti. Ami azt jelzi: kicsit megingott a fölény tartóoszlopa. Amivel helyrebillenthető a nehezen szerzett, bölcs nyugalom: az önelemzés kegyetlensége, a rettenetet ízekre szedő értelem.

Lényegében ez az a pont, amelyhez Illyés legújabb önálló verseskötete, a *Közügy* legszervesebben kapcsolódik. Már a címlapon virítanak a

pajzsnak holtan is megszabdalt honodra".

Korábban, egy-egy verseskötet lényegét jelölték meg az összefoglaló érvényű versek, mert motívumokat, témaegységeket ötvöztek tartós, szilárd lírai építménnyé, nagy gondolati egységgé: ebben a verseskötetben mintha újfent az evidenciák szintjére bomlana minden igazság. Körbejárni ismét mindent, ellenőrizni az építőköveket, s ezáltal az épület tartósságát is:

Filmnapló

Az Angi Vera cimü f
világsikere után szinte e
szen természetesnek tű

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Móré Mihály
HAJDU-BIHARI NAPLÓ
festő- és grafikusművész
1982 JÁN 16

1021

A NAPLÓ TÁRLATA

MÓRÉ MIHÁLY

Az ötvenes évek második felében és a hatvanas években Móré Mihály a leggyakrabban szereplő festőművészek közé tartozott Debrecenben. Egymás után kapta a megrendeléseket és nyerte a különböző pályázatokat. A közintézményekben a legtöbb festményt tőle lehetett látni. Bohém alakját városszerte ismerték, a debrecenieknek ő volt „a festő". Az utóbbi években ritkán szerepelt kiállításon, inkább grafikákkal jelentkezett, sokan jószerint azt sem tudják, hogy mint festő mit csinál. Ezekről a kérdésekről beszélgettünk vele műtermében a minap.

— Mikor volt utoljára önálló kiállítása?

— A múlt év őszén Kisvárdán, illetve a Bemutatjuk... sorozat keretében Polgáron, Újszentmargitán, Egyeken, Létavértesen, Tégláson, Nyírábrányban. A napokban kaptam vissza az anyagot, amely a jövő hónapban ismét vándorol tovább a megyében. Ezt megelőzően azonban nagyon régen volt önálló kiállításom: 1968-ban a TIT-ben.

— Mert a hatvanas évek végén, a hetvenes évek elején úgy éreztem, hogy az a posztimpresszionista vagy ha tetszik, szocialista realista festészet, amit addig csináltam, nem korszerű. Stílust akartam váltani, de az nagy kínnal járt. Elhatároztam, hogy vagy ki tudom magam korszerűen fejezni, vagy abbahagyom az egészet!

— Tehát válságba került?

— Ami a festészetet illeti, igen. A grafikai tevékenységem azonban folyamatos volt, ez idő alatt különböző pályázatokon indultam és nyertem díjakat. Legutóbb az országos Ady-pályázaton, 1977-ben harmadik lett a sorozatom Reich Károly és Würtz Ádám munkái mögött.

— Elmondaná, hogy mi volt a művész gondja? Milyen hatások ösztönözték a változtatásra?

— A hatvanas évek végéig festettem az engem körülvevő tárgyi világot, a látható valóságot, természetesen a saját tükröztetésemben. Már a hatvanas évek elején, párizsi utam alkalmával megérintett az a gondolat, hogy ez kevés, ez csak a jelenség, nem a lényeg. Itthon, a dogmatizmus karmaiból megszabadult magyar művészet kérdőjelek elé került. Kerestem a kibontakozást. Rám Gramsci írásai tettek nagy hatást. A hatvanas évek végén egy képzőművészeti küldöttség tagjaként Lengyelországban jártam, ott találkoztunk Andrzej Vajdával, a filmrendezővel, akivel felkavaró beszélgetést folytattunk. Én akkor rádöbbentem, hogy *a művész nem diplomata, tehát elsősorban önmagát kell képviselnie,* a maga útját kell járnia, a közhelyszerű látványtémák helyett önmagába kell tekintenie, gondolatokat és érzéseket kell festenie.

— Amit mond, az kísértetiesen hasonlít Cholnoky Viktor művészi programjára: „Hát van igazi író, és van igazi művész, aki nem a saját lelke kísérteteit rögzíti meg? Írónak, művésznek gondolod azt, aki nem a saját lelke borongásából, sötét mélységeiből hoz fel új alakokat, hanem a világ sablonjait írja valamelyes stíluskészséggel? Ördög kell nekünk!" E század eleji modern programot végül mégis elnyomta az anekdotizmus terrorja. Az olvasó a regényt ma is úgy szereti, ha cselekményes, a festményt úgy, ha valami szavakkal elmondható ábrázolás található rajta...

— Az 1968-as TIT-kiállításomon harmincöt képből négyet nem vettek meg, köztük a ma is meglevő *Istenek, bálványok, szentek* című képemet. Ez volt az első festményem, amely filozófiai tartalmakat hordoz. Az előbb említett képek, s még inkább a következők konfliktust támasztottak körülöttem. Nem tetszettek festőtársaim többségének, azoknak meg kimondottan ellenükre voltak, akik korábban a díjakat megszavazták nekem. Ez is oka a megtorpanásomnak, ugyanis nem volt merszem újabb képeket festeni az új stílusban. Pedig akkor már tudtam, hogy a festő nem kézügyességből fest, hanem gondolatokat közöl.

— Pedig önt bátor embernek ismerik...

— Az ilyesmi nem bátorság kérdése. Elbizonytalanodtam, ez az igazság. Leálltam, aztán mégis folytattam a munkát, de a képeket nem vittem nyilvánosság elé. Négy-öt évig sehova sem adtam képet, öt-hat év kínlódás után kezdtem a kollektív tárlatokon ismét jelentkezni. A Képcsarnok Vállalattól viszont egyre-másra kaptak a grafikai megbízatásokat, a festékre és fröccsre valót megkerestem, miközben a grafikai stílusom is változott. Más eszközökkel oldottam meg például a Zrínyi-sorozatot, más eszközökkel a bányászsztrájkot és megint más mondjuk az Ady-sorozat.

— Honnan ered ez a mániákus rajz- és grafikaimárat?

— Gyermekkoromtól kezdve rajzolok. A Nyilas-telepen laktunk, a Vadliba utcában, egy kovácsműhely mellett, közel a kocsmához. Napokon át el tudtam nézni a lópatkolást, meg a kocsma előtt álldogáló fuvaros- és sörös-lovakat. Egyszer kedvem támadt lerajzolni őket. Ötödik elemista voltam a Vígkedvű Mihály utcai iskolában, amikor Mátyás József tanítóm az év végi rajzkiállítás mellett megrendezte az én szoborkiállításomat is. A piarista gimnáziumban pedig harmadikos voltam, amikor már vásároltak tőlem. Nagyon sokat köszönhetek a rajztanáromnak, Bánszky Tamásnak (nem azonos a grafikus Bánszky Tamással!).

— A főiskolán kik voltak a mesterei?

— 1943-ban jelentkeztem a főiskolára, fel is vettek, de a karácsonyi szünetben hazajöttem Debrecenbe és nem mentem vissza. Itthon Debreczeni Tivadar szobrászművész magániskolájába jártam, közben dolgoztam. 1946-ban behívtak katonának, 1947-ben szereltem le, végül 1948-ban jutottam be a Derkovits kollégiumba, ahol Beck András, Rabinovszky Márius, Koffán Károly és Kmetty János tanított. Egy évvel később a három szabadiskolát, köztük a Derkovits kollégiumot is megszüntették, de a főiskola mindenkit átvett. Ott Papp Gyula, Fónyi Géza, Konecsni György és Szőnyi István osztályába jártam. Mestereim közül az utóbbi kettő volt rám a legnagyobb hatással.

— Nem bánta meg, hogy hazajött Debrecenbe?

— Dehogynem! Volt is szándékom Miskolcra költözni. Ezt annak ellenére mondom, hogy kezdetben több megyei és városi pályázatot megnyertem, vagyis ahogy mondani szokták, jól futottam. Az itteni festők nem fogadtak barátságosan, vetélytársat szimatoltak bennem, a sikerek pedig csak fokozták bennük az ellenszenvet irányomban. (Persze, tisztelet a kivételnek.) Érzékeny ember vagyok, korábban egy kicsit izgága is voltam, a tüskés fogadtatást hasonlóval viszonoztam. Emiatt a szakma legtöbb képviselőjével az évek folyamán kölcsönösen elidegenedtünk egymástól. A várost magát szeretem, de képzőművészeti életének légkörét nem tartottam egészségesnek a közelmúltban, s nem érzem annak a jelenben sem. Szakmailag teljesen magányos vagyok, még a csoportgyűlésekre sem igen járok el. Beteljesült Szőnyi István jóslata: mindig azt mondta, hogy sok bajom lesz az életben.

— Ha megengedi, térjünk vissza a festészethez. Ön hogyan jellemezné, hová sorolná saját piktúráját?

— Nehezen tudnám megfogalmazni. Nem expresszionista, nem szürrealista, de mindkettőből van benne valami. Az biztos, hogy nem látványfestészet, illetve a látványt meglehetősen absztrahálja. A színekre sokkal többet bízok, mint azelőtt.

— Hisz-e a festészet jövőjében?

— Hiszek! Az ember hamarabb rajzolt, ábrázolt, adott jelt, mint beszélt. Válságok a művészetet és a közönséget ideiglenesen eltávolíthatják egymástól, de a fejlődés a válságokat mindig leküzdi. Hiányzik nagyon a képzőművészeti nevelés. Sajnos az emberek többsége úgy nézi a képzőművészeti alkotást, mint a fotót, vagy mint ahogy a kutya nézi a csontot. De ezen lehet változtatni, az emberek ízlését lehet nevelni. A képzőművészet az élet szerves tartozéka!

— Köszönöm a beszélgetést!

Bakó Endre

ozása

tételesség ilyesféle okokkal magyarázható. Feltűnnek újra az ifjúkor, a szülőhely emlékképei, fel az eltávozott nemzedéktársak miatti hiányérzet, fel az egyre sűrűsödő magány rajzolata; a természetben, a lét filozófiai régióiban való megmártózás képe. Formailag — bár még nagy, látomásos verseiben, s prózaverseiben sem távolodott el alapvetően tőle — mintha újra a lírai realizmus ragyogó egyszerűségében, tiszta művességében lelné legnagyobb örömét: a versek többsége nemcsak a lét, de a líra, az alkotás módszertani evidenciáit is fogalmazza.

A halál régen elveszítette már a költő előtt iszonyatát, de egyetlen kötetben sem jelentkezett ilyen esszenciálisan az illyési elv lényege: itt van a „föllebbezhetetlen" tény, gondunk vele már nem lehet, s szükségtelen is. Úgy beszélnek az elmúlásról ezek a versek, hogy maga a tény ezredrangúvá kicsinyedik. Ez már az ittlét értelmének József Attila-ian szikár, precíz leltárba vételéhez hasonlatos: „Ez volt. Velem is. / Így esett. / Jött hajó, fölvett, útirány /szerint haladunk!... / Tiszteleg / hídján a kapitány. / Ugyanígy elveszítette jelentőségét a jelen is, a „csontjában ropogó világ": értékké a tegnap nő, az elvégzett, a befejezett dolgok, s ha József Attilát idéztük az imént, tehetjük most is, ámbár másképpen: Illyés értékrendszerében most nem a „lesz" a „virág", hanem a volt: az ellenőrizhető, az igazolást adó. S a jelenben elvesztette közvetlen, praktikus jelentőségét a nemzet napi ügye s baja is: Illyés úgy van túl mindenen, hogy évek s versek tucatjain át birtokba vette, megélte, megfejtette minden, ember számára megfejteni lehetséges jelenségét az életnek. Így hát jogos, méltó, alkalmas a költői gesztus: közügyként vallani arról, ami halandó embernek legföljebb magánügye: az alkotásra rendelt élet fölényes lezárásáról.

Cs. Nagy Ibolya

Vastaps

Szatmári György

Volt királyi követ, bolgár paraszt, gróf, garabonciás, tanár, hivatalnok — s most angol katonatiszt és második férj egy háborús „özvegy" oldalán. Vastapsot már többször kapott, hol kiugró kabinetalakításokért, hol címszerepért, ezúttal azonban nem neki bravóz a közönség, s kritikánk sem lelkesedett felhőtlenül alakításáért. Mégis róla készül ez a méltatás — látszólag ellentmondásba keveredve önmagával.

Az igazság az, hogy vastapsunk Szatmári Györgynek talán nem annyira Frederickért, hanem eddigi jelenéseiért, de leginkább tehetségének ígéretéért szól. Hogy mi a tehetség, azt persze szinte lehetetlen meghatározni. Szatmári tehetsége eddig mindenesetre színpadi érzékenységének, humorának, jellemformáló készségének és sajátos charmejának sugaraiban villant fel. Stílusa, karaktere volt annak amit játszott, s noha a színpadi létezés rejtelmeivel csak néhány éve ismerkedik, hét „profi" szerep után már van atmoszférája jelenlétének. Figyelni kell rá. Figyelni sokoldalúságára, a különböző szerepek álarcai mögött rejtőzködő egyéniségére, a sohasem harsány, inkább visszahúzódó, az irónia és az érzelgősség, a távolságtartás és az azonosulás végpontjai között egyensúlyozó alkatának rezdüléseire.

Finom, elegáns színész Szatmári György; az a fajta, aki eszközeinek csiszoltságával, a mesterségbeli tudás fölényével formálja meg szerepeit, s nem tartja lényegesnek, hogy személyiségének fedezetével is hitelesítse azokat. De hisz miért kellene minden színésznek vátesznek is lenni?

Az Imádok férjhez menni Frederickje a maga okkult szokásaiba és viselkedésnormáiba merevedett angol gentleman: kimért, óvatos, kerüli a kockázatot; valami rendíthetetlen nyugalommal és ha kell, önmagát sem kímélő iróniával viseli az élet dolgait. Lelkébe belelátni lehetlen; talán nincs is lelke, a külső máz talán a semmit takarja. Mindenesetre ügyesen: egészen olybá tűnve, mintha ennek az angol katonatisztnek lennének gondolatai, mintha reakcióit, megnyilatkozásait az a valami irányítaná, amit szívnek, érzésnek nevezünk. A fiatal színész néhol ugyan kissé passzívan, de ízléssel, igazi angolos humorral és egyre gazdagodó mozgáskultúrával „hozza" a figurát: a helyzet- és jellemkomikum megannyi lehetőségével élve állítja elénk az eleinte pipogyának tűnő, szabadulásvágyában valójában meglehetősen határozott férjet, aki humorosabbnál humorosabb jelenetek után végül is elnyeri jutalmát: a maga ásta verembe esik.

Mert angol hidegvérével sem látta előre, hogy nőkkel nehéz az élet, de nők nélkül még nehezebb.

T. G.

Egy vezeklés története

kor egyre erősebb lett az emberekben a bizonytalanság, a félelem, s ez nem

elem, és csak itt érezteti játékával Jan Nowicki a főhősben meglevő, a vezetők korrupt irányításával szembeni ellenzékiségét. A jelenet hiteles atmoszférája, a megfélemlített vagy félrevezetett emberek magatartása, agresszív támadása, vagy passzív hallgatása nagyon sokat elárul az 50-es évek légköréről, a bukásra szánt emberek tehetetlenségéről. Teljesen idegen elemként mozog ebben a közegben Széll Árpád, de ugyanúgy nem találja helyét a több szobás budai villában sem — az előbbiben a rideg, fűtetlen helyiség, a kopár falak látványa hat nyomasztóan a szemlélőre és tagad meg minden emberi meleget a főhőstől, a budai villában viszont a szobák antik bútorai, a környezet szemet gyönyörködtető természeti gazdagsága mond ellent a férfi viharkabátos alakjának. A kötelező munkaruhát levéve is egy megkeseredett, konok, önsorsrontó ember áll előttünk — aki azonban ahhoz túl gyáva, hogy kiköltözzön a régi tulajdonosok által elhagyott, s az állam által számára kiutalt bebútorozott lakásból.

A film másik főszereplője Básti Juli, akinek tehetséges játéka kissé elhomályosítja Jan Nowicki alakítását. Az általa megszemélyesített Jakab Juli, bár Széll Árpádhoz hasonlóan szintén eltékozolja az életét, mégis sokkal különb, sokkal becsületesebb nála. Félszeg megjelenése, bátortalan hangja, időnként kissé meggörnyedt alakja ellenére határozott egyéniség, tudja, hogy mit akar, s azt is tudja, hogy ezért keservesen meg fog fizetni — mégis a legkritikusabb helyzetekben, amikor úgy érzi, hogy szükség van rá, vállalja ezt az önfeláldozó szerepet.

A két főszereplővel ellentétben szinte bosszantó a volt feleség és a három gyermek jellemének, szerepének felületes kidolgozása. Amennyit a filmen láttunk, azokból a jelenetekből nem lehet egyértelműen eldönteni, hogy a Piros Ildikó játszotta feleség férje áldozata, vagy a mindenkori biztos jólétre ráhajtó nő tipikus fajtája. Az ügyvédi irodában játszódó jelenetben félszegen meghúzódik, miközben a két férfi önös érdekeiket szem előtt tartva vitázik egymással — félszegségének viszont erősen ellentmond majdnemhogy kihívó megjelenése. Még ennél is felszínesebb a három gyermek alakjának rajza — ellenállásuk, mindennel szembeni tiltakozásuk annyira kirakatjellegű, hogy sem sajnálni, sem elítélni nem lehet őket. Egyedül a kisfiú alakja marad emlékezetes, főleg a kertbeli jeleneteknél a környezet varázslatos szépsége miatt. Az idő koptatta torz szobrok, mint a kisfiú egyedüli hű társai, kiáltó ellentétben vannak a változatos színekben káprázó, idővel, széllel, viharral dacoló, mindig újraéledő természet buja szépségének.

Sümegi Anikó

Móré Mihály, festő- és grafikusmíntázó

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Debreceni Dohánygyár

84/4

1021

GALÉRIA

MÓRÉ MIHÁLY ALBUMÁBÓL: BAROMVÁSÁR (linó)

A Filatéliai Szemle idei márciusi számában A dohány címmel Tatár János Komárom megyei gyógyszerész írt cikket. Ebből megtudhatjuk, hogy a dohánnyal kapcsolatos bélyegeket harminc ország jelentetett meg. Íme újabb téma a motívumgyűjtőknek! Gyárunk alapanyagáról, a dohányról a cikk sok érdekes tájékoztató adatot közöl. A mai dohány ősét Szent Domingo szigetén a nép tizenötödik század végén yeti néven ismerte.

Néhány régi füvészkönyvben a dohány Hyosciamus peruvianus néven szerepel. Nicolo Menardes spanyol orvos és botanikus 1571-ben kiadott, az újvilág szigeteit ismertető munkájában „tabak"-nak nevezte a növényt, egyesek szerint Tabago szigetéről, ahol a növényt nagyban termesztették, mások szerint az összesodort növénylevelek után, amelyeknek neve Haiti szigetén „tabacos" volt. A tizenhatodik században Jean Nicot gyógyszerész a növény magját meg-

sanctának, a
füvének ne
növényt, m
iránti tisz
de la reine
tette. Őról
lachamp „
rum" című
lent könyv
Nicotianár
máig is m

S. Á.

— Margit, te már nemcsa
nem mindennap elhagyod a h

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1054 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-743, 340-726
1984 JUL

DEBRECENI
DOHÁNYGYÁR

1024

GALÉRIA

MÓRÉ MIHÁLY ALBUMÁBÓL: ITATÁS (linó)

Akik végül vagy így vagy úgy részt vettek a kiránduláson, nem bánták meg, hogy eljöttek, hiszen már a napfürdő és a teletüdővel szívott tiszta levegő önmagában is hasznos dolog, de a csónakázás, lovaglás, tollaslabdázás, futballozás jó szórakozást is nyújtott. A bográcsban főzött slambuc — még ha némelyik kicsit oda is — jól ér
kellemes
gazdagod
mástól
gén.

A sike
Debrecen
szervezet
nak támogatása is, amit szeretnék megköszönni.

— kó — la —

Augusztus 6.: 1945. Am
rikai atombomba elpusztít

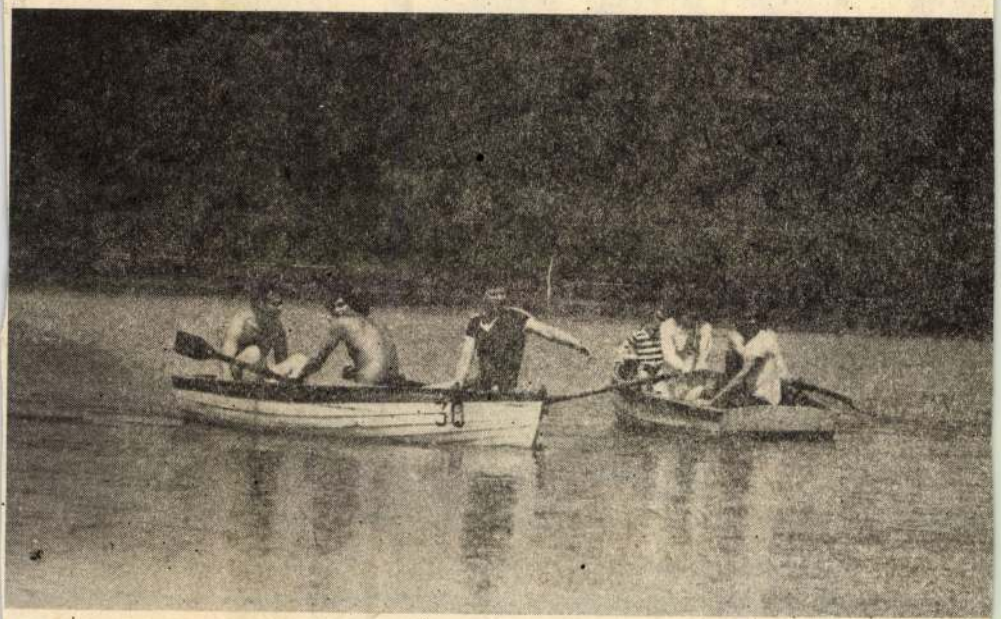

Móré Mihály grafikus

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Debreceni Dohánygyár

1984/5

1021

GALÉRIA

MÓRÉ MIHÁLY ALBUMÁBÓL: FAVÁGÓK (linó)

A Magyar Posta február 6-án bocsátotta forgalomba a Szépművészeti Múzeumból ellopott, majd szerencsésen megkerült festményeket ábrázoló blokkot. A hét festményt bemutató bélyegblokk 20 forint névértékű. A kereten felül a Szépművészeti Múzeum ellopott kincsei felirat olvasható. A blokkon a felső sorban három, az alsó sorban négy festmény képe van elhelyezve. A felső sor középső bélyegképe fekvő téglalap, a többi álló téglalap alakú. A bélyegképen megjelenő festmények alkotójának neve és a mű címe a blokk hátold
ható. A sor
jobbra:

1. G. B. Ti
hat szenttel.

2. G. B. Tie
szent család.

3. Raffaelo
Madonna.

4. Giorgion
Giorgione ké

5. Tintoretto. Nő képmás.

6. Raffaello: Ifjú képmása.

7. Tintoretto: Férfiképmás.

A bélyegblokk hátoldalán felül a Szépművészeti Múzeum megkerült kincsei felirat olvasható.

TINTORETTO MŰVEI

csak megfelelően tervezett és méretezett munkaasztal, munkaszék kombinációval biztosítható.

A munkaasztal méretezése, elrendezése, a munkaszék magassága, az ülőfelület-kialakítás, méretezés, a derék-támasz-háttámasz kialakítás, optimális fej-, törzs, valamint lábtartást kell biztosítson. Bizonyos idő elteltével még a legkényelmesebb ülésmód is kényelmetlenné válik. Ilyenkor az emberek fészkelődnek, mocorognak és ha lehet, megváltoztatják testhelyzetüket.

A megfelelően magasított munkaszékek és lábtámaszok a kényelmes ülés biztosítása mellett, a testhelyzet megváltoztatását is lehetővé teszik.

A sámlikon, ládákon, célszerűtlen székeken görnyedő — és emellett intenzíven dolgozó — emberek hamar

"Márffy György portréja."
1021

alföld

IRODALMI, MŰVELŐDÉSI ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

BARI KÁROLY
FARKAS ÁRPÁD
RATKÓ JÓZSEF
WEÖRES SÁNDOR VERSEI

SÜTŐ ANDRÁS
MESEJÁTÉKA

NÉMEDI DÉNES
TANULMÁNYA
A NÉPI SZOCIOGRÁFIÁRÓL

MOCSÁR GÁBOR
SIMON ZOLTÁN ESSZÉI

IRODALMUNK
KÜLFÖLDI FOGADTATÁSA

HARMINCÖTÖDIK ÉVFOLYAM

1984/7

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-718, 340-720
Móré Mihály, festő- és grafikusművész
1984 JÚL.
ALFÖLD

alföld

HARMINCÖTÖDIK ÉVFOLYAM – 1984. JÚLIUS

Weöres Sándor versei: Esemény, A formák keletkezése 3
Határ Győző versei: Csukafejes, Emberóra, Dimbesch-dombosch 4
Sütő András: Csillagvitéz (mesejáték, *Ablonczy László* utószavával) 6
Farkas Árpád versei: Békességet, Tompa László megíratlan verseiből 21
Ratkó József verse: István imája 22
Bari Károly verse: Téli napló 23
Berkovits György: A csecsemőkoponya és a szív alakú arc (elbeszélés) 25
Bényei József versei: Kereső nóta, Glória, Szabad árnyék, Hernyótalpas idő, Krétarajz 34

Fórum

Némedi Dénes: A népi szociográfia fogadtatása a műfaj hőskorában 36
Mocsár Gábor: Kertes tanyák a futóhomokon (Für Lajos könyvéről) 50
Simon Zoltán: A művészeti pártosságról 56

Kritika

Lisztóczky László: A viharzó diófa (Gulyás Pál válogatott versei és műfordításai) 64
Imre László: Jókai Anna: Jákob lajtorjája 66
Horpácsi Sándor: Raffai Sarolta: Föld, ember, folyó 69
Debreczeni Attila: Domokos József: Az ötödik ujj 70
D. Rácz István: Kovács András: Vallomás a székely szombatosok perében 71
Pálfy G. István: Fekete Gyula: Sarkcsillag 73
Hima Gabriella: Alföldy Jenő: Élménybeszámoló 76
Fülöp László: Vasy Géza: Pályák és művek 79
Grezsa Ferenc: Borbély Sándor Juhász Gyula-könyve 80

Figyelő

Szilassy Zoltán: Óceán az abl
1945 utáni magyar prózáb
Kovács-Kiss Kálmán: Magyar lí
Éles Csaba: Zenekultúránk es
Bodri Ferenc: Kiskönyvek Vasarelyről 90
Fülöp László: Kényszeredett viszontválasz 93
Magyari Vilmos: Hűség a látványhoz (Móré Mihály hatvanéves) 94

Pályázati felhívás 96

Képek

Móré Mihály rajzai és rézkarcai. A borítón Maróthy György (I), Csokonai Vitéz Mihály (II) és Oláh Gábor (III) portréi.

KÖVETKEZŐ SZÁMAINK TARTALMÁBÓL

Páskándi Géza poémája
Az új Alföld Stúdió bemutatkozása
Horváth Péter elbeszélése
Tanulmányok Tamási Áronról és Szilágyi Istvánról
Kamarás István: Töprengés a könyvtáros hátrányos helyzetéről
Nyilasy Balázs: Pályakezdő költők 1982–83
Kritika – Figyelő

Juhász Béla főszerkesztő
Márkus Béla főszerkesztő-helyettes
Aczél Géza olvasószerkesztő
Bakó Endre
Fülöp László
Imre László
Köteles Pál
Simon Zoltán
Veliky János rovatvezetők

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-740, 840-726

Móré Mihály, festő-

1984 JUL

ALFÖLD

és grafikusművész

„Oláh Gábor portréja." (,

1021

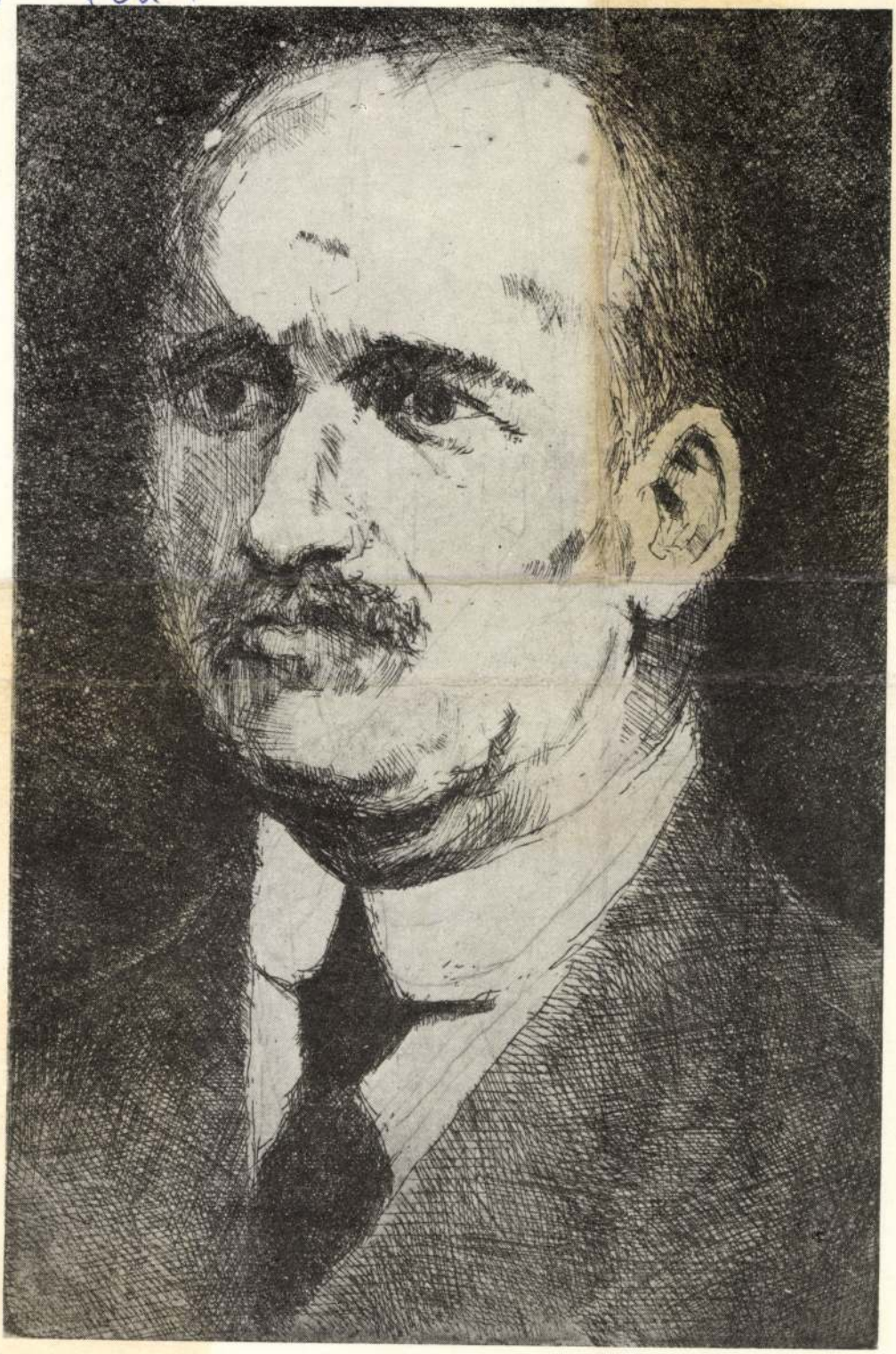

alföld

12 forint

MÓRÉ MIHÁLY

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1982 MÁJ 15

1021

MÓRÉ MIHÁLY RAJZA

alábbis sel
ja meg a
egységét,
örömmel h
talmas
restaurálják
tes Koron
Krúdy
meghált.
nálják mi
felújítják
városközpontokat, mert
ismerték, hogy nem szabad őket veszni hagyni, elhanyagolni. (Csak Debrecenben nem látom a sürgölődést a belvárosban, pedig a főutca környékén, a Béke, a Dimitrov, a Széchenyi, a Kossuth, a Hatvan utcán például számos olyan épületre tudnék rámutatni, amely megérett a lebontásra és helyére új épület kívánkoznék.)

Tetszik a tavaly elkészült új művelődési központ, jobban mint a debreceni. Kisebb persze, de formája megnyerőbb, funkcionálisan pedig kitűnő. Egyáltalán az egész város valahogy emberarcú építészeti képet mutat. A tervezők tartózkodnak a gigantomániától, tizenöt-húsz emeletes házakat nem építenek. Úgy látszik, abból az oktalan rivalizálásból, amely a két szomszédvár futballcsapatai között évek óta folyik, rám is ragadt valami,

mékét, a krumplit, a dohányt és elsősorban az almát. Ami lyen örömmel hallottuk a eredményeket, annyira saj nálkoztunk azon, hogy most amikor a világban olya nagy az élelmiszerhiány, gyümölcsöt annyira keresik itt mégis minden évben van nak bajok az értékesítéssel A rossz szervezés, előkészítés a tárolókapacitás hiánya mi att tavaly például sok milli forint értékű alma men kárba. Érdekes volt hallani hogy ősszel, almaszedésko szinte az egész megye, még gyárak munkássága is vala mennyi időre kivonul almá szedni.

Árvíz után

Szatmár felé a baktai erdő érintésével haladunk. Út közben módunk van rápil lantani egynéhány tirpák ta

Móré Mihály

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1983 JUN 18

1021

MÓRÉ MIHÁLY RAJZA

közli, n
szerződése
és sértő
Ugyanis é
úgy tűnik,
kettő pedi

A vidéki
nek természetes velejárója, hogy a színészek társulatot cserélnek. Az azonban már nem, hogy két-három év után a Debrecenbe szerződött fiatalok eltávoznak. Annál is inkább, mert értékes erők mentek el az utóbbi két évben is. Persze, ez nemcsak Vándor Éva esetében van így, de vele is veszített a Csokonai Színház! Amikor elbúcsúzunk, már nincs ott az arcán a szomorkás mosoly. Talán már az új szerepére gondol, az újrakezdés izgalmára.

Filep Tibor

1977-ben kapta meg a Szocialista Kultúráért kitüntetést, 1982-ben a kizárólag rajztanároknak adható Székely Bertalan-emlékérmet, s legutóbb, épp két hete a legjelentősebb pedagógiai elismerést jelző, Apáczai Csere János-díjat.

De az sem lényegtelen, ami e tíz év előtt volt.

— 1952-ben végeztem rajz—biológiai szakon Egerben. Utána rögtön Balmazújvárosra kerültem, napközis tanárnak. Mondhatnám úgy is: velem indult az iskolai napközi balmazújvá-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Móré Mihály

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1982 MÁJ 15

1021

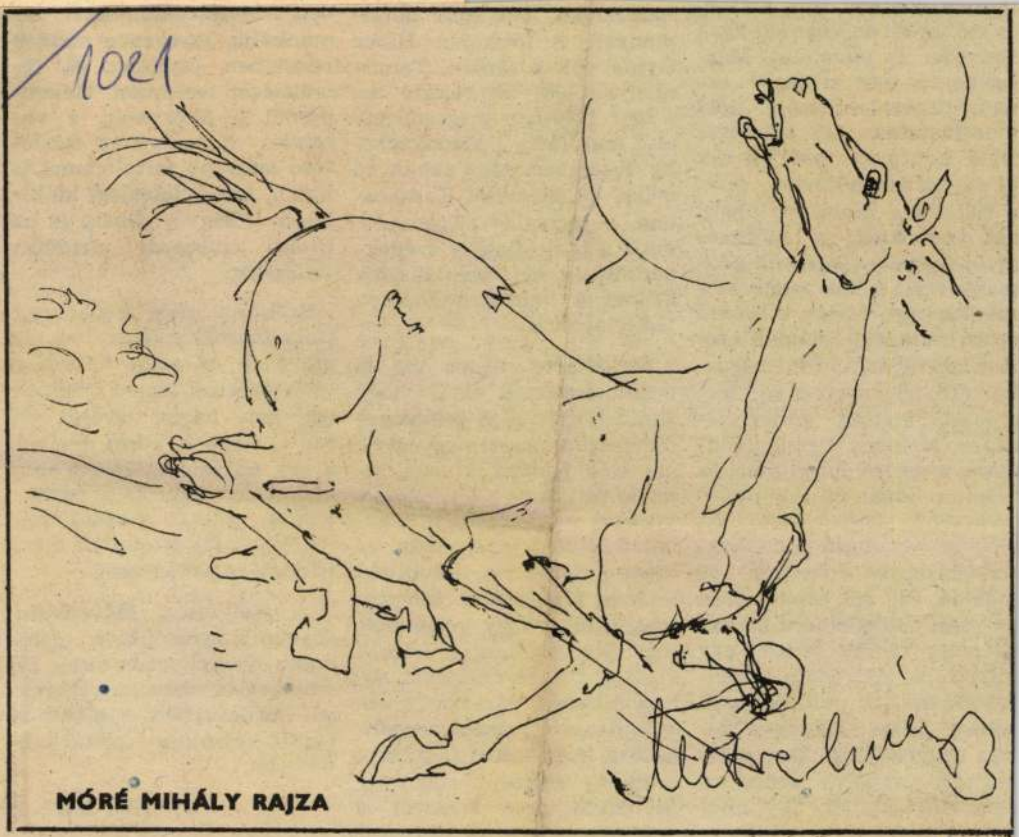

MÓRÉ MIHÁLY RAJZA

tető Orfeuszban zöld kígyók, és emberfejben végződő ágak fokozzák az ellentétet. Meghökkentő egy növényi ornamentikával átszőtt zöld monstrumfaun egy szépséges testű nimfával, továbbá egy 48-as zászlótanulmány, meg a Hálatábla kezekkel, lábakkal, szemekkel, a meggyógyult hívek emlékeztető adományaival. A lakótelep szemétdombjai felett lebegő óriási szitakötő finoman erezett szárnyaival, dús, magasba törő növényeivel az élet elpusztíthatatlan erejét példázza. Mélyen elgondolkodtató s megrázó antimilitarista vízió a Smog és Az utolsó emberpár mentója. Az előbbin a túlhajtott civilizáció gázálarcos Krisztusa, az utóbbin az emberiség létét fenyegető atomháború lidércnyomása rémlik felénk egy túlzsúfolt metropolis körenyezetében. S mindez csak néhány példa Galambos Tamás oeuvre-jéből, harmadik, nagyobb szabású debreceni bemutatkozásából. Egy minnáziumban folyta mányait. A főiskol Gyula volt a tanái mányait 1964-ben f s már 1966-ban m első kiállítását a M ky Teremben. Még évben a venezuelai ban, a jugoszláv majd a franciáknál nél állít ki, de szerepelt négy képpel a hamburgi Mensch Galériában is.

Fejlődésére nézve ma is meghatározónak érzi, hogy Hincz Gyula, a jó pedagógus ráérzésével, hagyta egyénisége kibontakozni, s azt a lehetőséget, hogy a főiskola elvégzése után azonnal utazhatott. Keleti útjai során az ikonművészet, a rubljovi örökség kisugárzása annyira megragadta, hogy képes volt már ikoni átéltséggel improvizálni. De mívességéből sohasem csinált önmagáért való kultuszt, de ahhoz ragaszkodott, hogy a kép faktúrája érzékeny legyen, s olyannyira míves, hogy közelről is tetőződik.

Szóljunk még arról, hogy Galambosnál a fémszínek, az arany és az ezüst felfestése mélységet ad. Ismeri a színek egymást fokozó erejét, jól tudja, hogy a vörös mellett a kék milyen jól érvényesül, kiaknázza pointilista festékpontok optikai, vibráló, villódzó hatását, s mindezt mértéktartóan érvényesíti.

A Helyőrségi Művelődési Otthon nagytermében gondosan megrendezett tárlat 27 műalkotása méltóan képviseli városunkban Galambos Tamás sajátosan egyéni művészetét.

Dr. Tóth Ervin

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1983 ÁPR 29

HAJDUSÁGI MUNKÁS

Móré Mihály

1021

MÓRÉ MIHÁLY RAJZA

A MUNKA ÜNNEPÉN

Május elseje 1890 óta a munkásosztály nemzetközi szolidaritásának ünnepe, az 1886-os chicagói véres események és az európai munkásság egyik legkorábbi megmozdulásának — az olasz Lucca városban 1531. május 1-én lezajlott munkástüntetésnek — a napja.

A nemzetközi munkásmozgalom ünnepének legfőbb tartalma és jelszava napjainkban a béke védelme. A szocialista országokban — a Szovjetunióban a NOSZF óta — május elseje állami ünnep és az egész dolgozó társadalom nagyszabású demonstrációjának napja a világbéke és a szocializmus ügye mellett.

A felszabadulás előtti évtizedekben a szociáldemokrata jelszavak elsősorban május elseje általános eszmei tartalmát hangsúlyozták, a munkásosztály konkrét feladataira a Kommunisták Magyarországi Pártjának röplapjai mutattak rá. A kommunista szervező munka sok esetben harcos tüntetéssé tette a munkás[illegible]

Móré Mihály
MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1983 JUN 18

1021

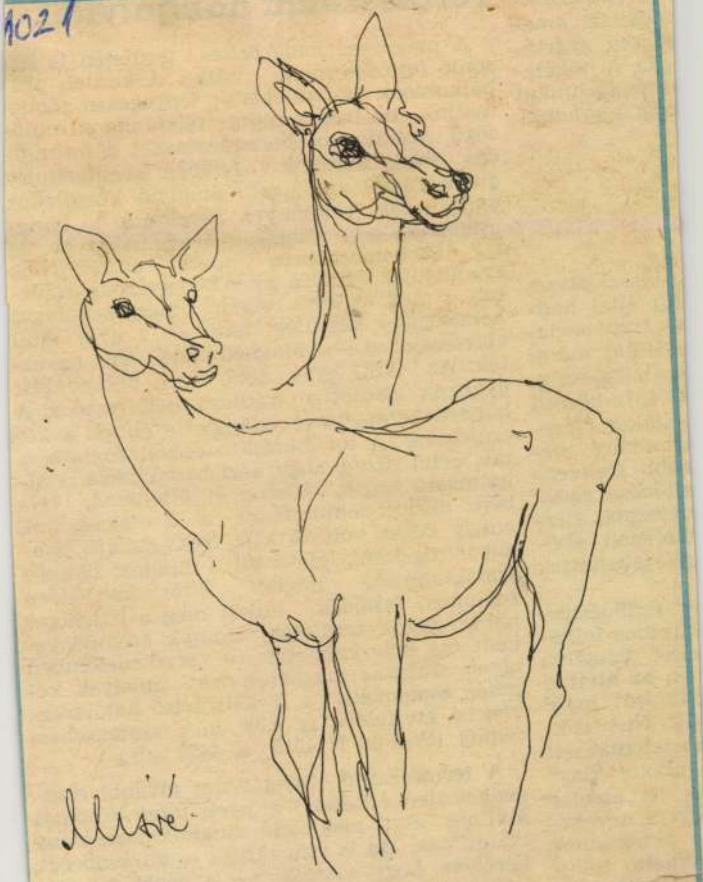

MÓRÉ MIHÁLY RAJZA

alapanyagú szalaggal működő készülékek váltják fel. A könnyen kezelhető, jó hangminőséget adó szalag a német AEG és az IG. Farbenindustrie közös munkájának eredménye. Szintén az AEG gyárban született meg az első olyan mágnesszalagos hangrögzítő készülék, amit — a gyár által elkeresztelve — „Magnetophon"-nak neveztek. Az AEG gyár több ilyen berendezést gyártott, elsősorban rádióstúdiók részére. A háború befejeztével világszerte ennek a készüléknek a továbbfejlesztésével foglalkoztak, célul tűzve, hogy házi használatra is alkalmassá teszik. Néhány év elteltével, 1947-ben került bemutatásra az a magnetofon, amely képes volt 15 kHz frekvenciájú hangot is rögzíteni, lejátszani, s mindezt 19 cm/s szalagsebesség mellett. Ettől kezdődően rohamos fejlődés indult meg a mágneses hangrögzítők területén, aminek eredményeként ma már kaphatók a kereskedelemben olyan szalagos magnetofonok, amelyek képesek esetenként a 19 kHz felső határfrekvencia átvitelére is 9,53 cm/s szalagsebességnél (Philips N 4515, N 4422 stb.).

A természethű hangátvitel további elengedhetetlen feltételei a jelek torzításmentes átvitele és a megfelelő dinamikatartomány biztosítása. Ma is vita tárgya a szakemberek körében, hogy szükséges-e a zenei felvételeken olyan terjedelmű dinamika átvitele, mint ami egy élő hangverseny során előfordulhat. Ott ui. a leghalkabb és leghangosabb hangok egymáshoz képest vett aránya 1:5000-szeres, vagy a műszaki

MORELL MIHÁLY

1021

XI

1983.VI.2o. Kossuth 18,3o/Kozsnyayné

Esti Magazin

Három kultúrális h[1]r.

- Felavatták Jeleti Márton háromszoros Kossuth díjas filmrendező szobrát a MAFILM Lumumba u. központjában. Az alkotást Morell Mihály készítette.

Főton Jeleti Mártonról nevezték el egy utcát. Ez Magyarországon az első utca, amely filmrendező nevét őrzi.

- Megnyílt a XIII. Veszprémi TV Találkozó. A szombatig tartó rendezvényen 22 olyan TV filmet vetítenek, amelye korábban már sugárzott a televízió. Versenyen kívül bemutatnak 1o új TV-filmet is.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1984 -10- 13

1021

MÓRÉ MIHÁLY VÁZLATKÖNYVÉBŐL

bb, az kívánkozik ki az író

hogy jelentős állomás volt

k a párbeszédek, mint va-
tapasztalom: ezeket mind
ircsa esemény még mindig
egkönnyebbülök. Pedig egy
az egész.

zért fuvaroz bennünket
nem nagyobb, mint egy kis
vagy a „hét törpe" bármely
zajosabb és élénkebb, bár-
A sirályok háromszor ak-
k a szélcsend ellenére két-
ik, a tenger csapásai ke-
víz tizenöt méterre felsza-
ssal figyelmezteti az embe-

...
látta a tengert, mégis ő ír-
S alul a víznek árja. Azért
telitalálat, hiszen a víznek
nagyok tudnak ilyen ha-
ani ezt magamban, itt a
nargitszigeti átkelő hajóhoz
csak a vizet.
őn. Európaiak hatan-heten,
elég szabadon beszélünk
csúnyító zsargonban), ezért
aki meg akarja érteni a
m hasonlító beszédünket,

minden funkciojaban
sítőjeként, az eső, a
tenségének a képébe
formában?! Az írásc
portugálok keresztelt
elefántszoborral talál
szálltak. A barlangsz
nem az idő ette meg.
ták a céllövészetet. I
lelövését kedvelték.

S van még valami:
amelyek Bombay víz

Érdekes világ, külö

A lélekvesztő halad
össze. Másfél órás út ez mégis. És a helybeli lakossággal nem tudunk szót érteni. A hírekkel ellentétben kevesen tudnak angolul, éppen ezért szemlélgetjük a velünk szemben ülő európai családot. Az egyik lány lehet olyan tizennyolc éves, a húga tizenhat. Még az anyuka is szépen tartja magát, Szabó Pali bátyám szerint még „nem verte ki az ág a szemét". Vagyis szemrevaló még mindig. Az apa se idős még, de valahogy szemre se lehet venni, mert nem néz a szemünkbe, lehetőleg hátat fordít nekünk. Akárhányszor meg akarunk ereszteni egy kedves angol megszólítást, ő mindig nézi a vizet, mintha éppen onnan akarna erőt meríteni.

Félúton feladjuk a küzdelmet. Mi, férfiak, a nőket bámuljuk, persze csak úgy „l'art pour l'art", mert mit tehet az ember fia egyebet egy ilyen lélekvesztőn?

Az európai család mégis egyre jobban érdekel bennünket. Az anyuka narancsot oszt (itt ez a legolcsóbb gyümölcs), de a hindu kísérőjüknek soha egy darabot sem nyújt. Nekünk viszont, talán az apuka idegenkedésének ellensúlyozásaként, igen. Természetesen el is fogadjuk a gyümölcsöt, majd visszakínáljuk, hiszen tudjuk, Európában tél van, vitaminhiány, ezt kell enni, már itt járunk. Csak-

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1984 JUL
Mórie Mihály, festő-és grafikusművész
ALFÖLD

alföld

12 forint

1021

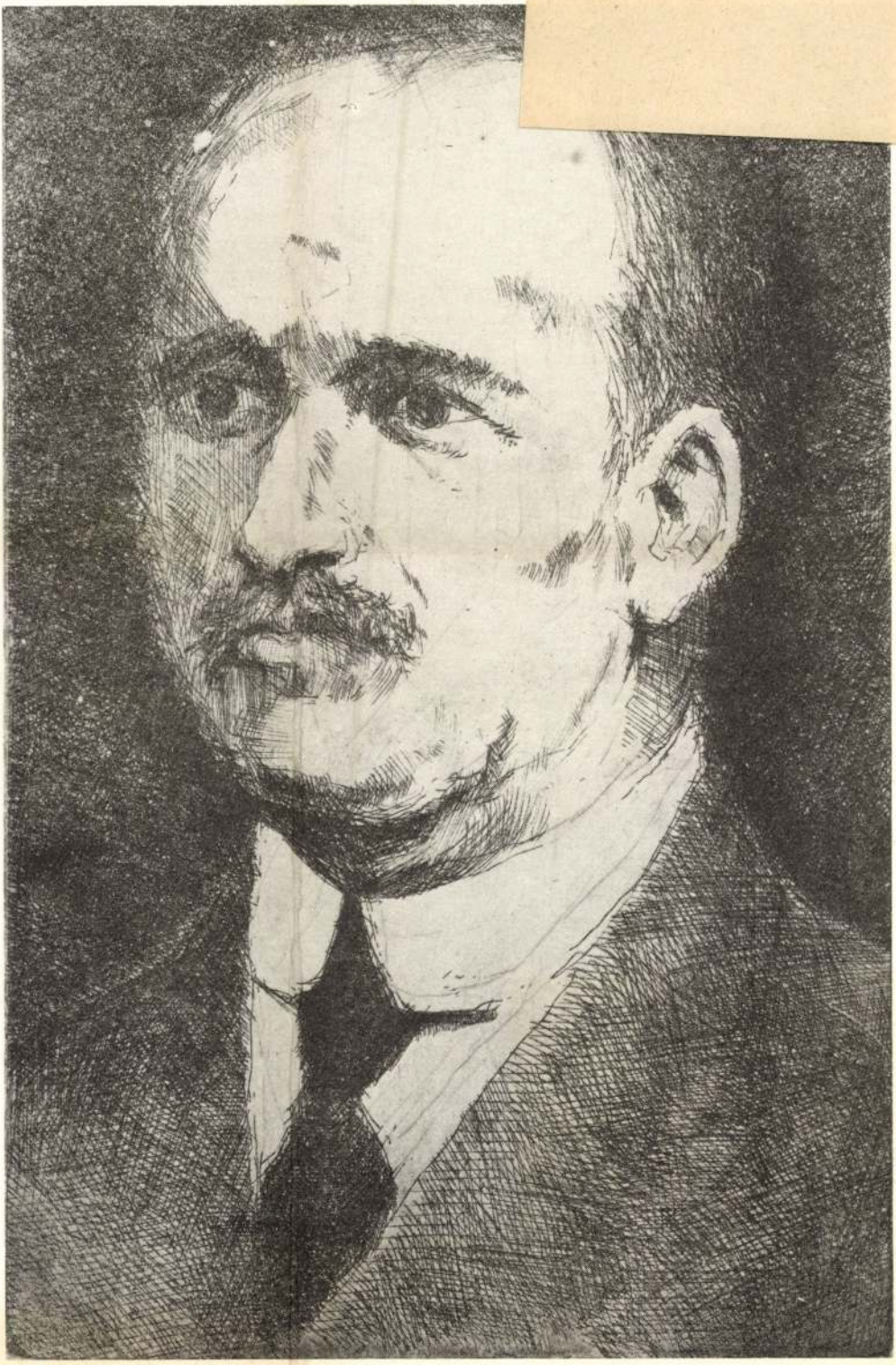

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1984 JUL. 3

ALFÖLD

Móré Mihály festő- és grafikusművésszel

/ 1021

szerkesztette és látta el harmincoldalas, tanulmá
481 oldal terjedelmű antológiát, mely nemrég k
1980-ban adták ki, Minneapolisban. A bevezető
angol nyelvű olvasónak a magyar szavak kiejtésév
huszonnégy írónk szerepel – a *Kathy Elaine Tezla*
liográfia zárja az illető írók műveinek angol, franc
vezető tanulmányon kívül *előszó* is összegzi a sz
hogy szándékosan több a próza, mint a líra, előbb
ket és poétikai esszérészleteket, melyek bepillan
műhelyekbe. A tényleges irodalmi anyag, mint
az egyperces novellákhoz írott „használati utasítá
másféle „ökonomizmus" jellemezné a válogatást
XV. o.), holott tudjuk, hogy a költészet és próza *(per definitionem)* nem hosszú és nem
rövid: olyan – amilyen! Önmagában bölcs szándék, hogy olyan szerzők nem szerepel-
nek, akiknek az életművét rövid munkákkal nem lehet bemutatni (*XVI.* o.), de jó lenne,
ha a szerkesztő mindjárt példákkal is élne. Többé-kevésbé következetesen végigvitt
szerkesztői elv az is, hogy Tezla antológiájában az 1945 után *bemutatkozó* szerzőket sze-
repelteti. E két dolog miatt nem kap helyet a válogatásban (noha kiemelést és rövid tör-
ténetet kap a bevezető tanulmányban) egyrészt Szabó Lőrinc, Füst Milán, Kassák Lajos,
Benjámin László, *Illyés Gyula*, Vas István, Zelk Zoltán, másrészt Szabó Pál. Veres Péter,
Németh László és *Déry Tibor!* A háborús évekhez utal olyan szerzőket is, mint *Ottlik Géza*,
Rónay György, Kolozsvári-Grandpierre Emil és Sőtér István. Illés Endre csak a jószívű
lábjegyzetekben szerepel. A nemes szerkesztői szándékok közül nagyjából jogos a „vi-
lágirodalmi szint" és az „általános mondandó" (ezeknek nemcsak a közép-kelet-európai
igények szabnak határt), ám redundánsnak tűnnek „a hazai értelmiségi körben való szé-
les olvasottság" és a „fejlődéstörténeti hatékonyság". Az időrendiség általános elve – in-
dokolt esetekben feladása, mint Nemes Nagy Ágnesnél vagy Csurka Istvánnál – helyes.

A bevezető tanulmány, mint az egész antológia, gigászi feladattal küszködik egy feltehetőleg alulinformált olvasói közeg érdekében, kivéve ebből a mindenkori magyar diaszpórát, akik viszont remélhetőleg *még* magyarul olvasnak. Végül is imponáló jártasság jellemzi ezt az írást (pl. nemzedékek és egyének hovatartozása, folyóiratcímek stb.). Jó lenne azonban, ha a terjedelmi keretek szűk volta ellenére sem terjesztene tovább két „fixa ideát". Az egyik így hangzik: „Magyarország a harmincas évek közepétől kötődött a hitleri Németországhoz" (*XX.* o.). A másik a válogatásból *időrendi* okból hiányzó *Weöres Sándor*ról szól: „elszakította magát a valóságtól" (*XXI.* o.). Bővebb kifejtés nélkül az ilyen állítások csak a ködöt szaporítják.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 687-748, 740-726

Mórc Mihály,
festő- és grafikusművész

ALFÖLD

1021

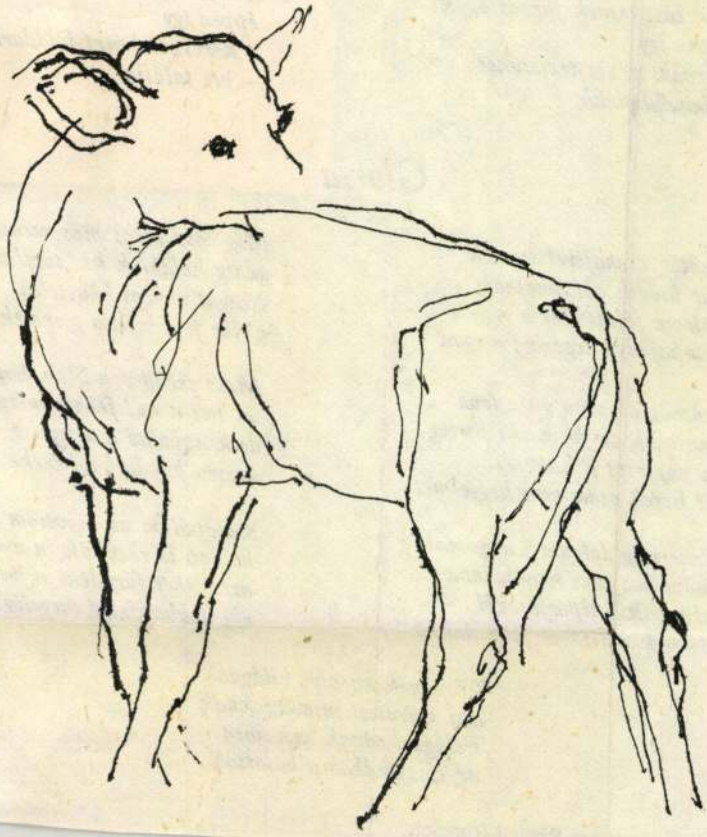

inyencek a teknősbékát
úgy kell nekik

Tisztást lesnek fáradt őzek
éppen így
Árvák terhes temetőket
s bandukolnak

Glóri

Be kötöz csöndjével az este
bogár ütődik ablakomnak
Papírom fölött glória –
a lámpafény sárgára fonnyad

Zümmög az utca zaja lenn
Fönn csak az örök idő perceg
Ha megérint a kaszaél
időt kérek csak nem kegyelmet

Lenne még dolgom Lányomat
kötözi hozzám konok inda
karó nélkül tiporja szél
s homok hullik az álmainkra

Míg neki nincs más menedék
addig koldulok kis türelmet
Magát alázni kénytelen
akibe fogódzik a gyermek

Most csönd van Nem hazudhatok
A toll a toll fekete méreg
de köszönöm a kenyeret
üresen konduló igéknek

Kalapálom az agyvelőm
holnap is rámköszön a kényszer
nem lehet fáradt a szívem
egy dobbanással megelégszem

Köszönök az alvó világnak
aki szeretett mindazoknak
Felágaskodnak szívemen
az éjszakában a halottak

Köszöntjük az ötvenéves Bényei Józsefet.

MÓRÉ Mihály

1996. aug. 13.

Hajdú-Bihari Napló

KULTÚRA

Groteszk szépség – Móré Mihály grafikája
Fotó: Horváth Katalin reprodukciója

INNEN–ONNAN

ás közepette, tüzelés előtt

Fotó: Nagy

R

–7.30 Napszemle.
szemle. 10.00 Hír-
0 Képújság. 17.00
gy kissé bogaras.
óra. Politikai vita-
19.30 Hagyomány
mle. 20.20 Gyúló-
a filmszatíra. 21.50
v. 22.15 Képújság.

CITY és UNIVERSUM RÁDIÓ a 92,3 MHz-en és kábelhálózaton a 100,8 MHz-en: 0.00 Egy éj az Universumban. Zenés műsor. 5.00 Útravaló. Információs magazin. 5.30 Naplólapszemle. 6.50 Útinform. 7.10 Útinform. 7.35 Ügyeleti hírek. 8.00 Délelőtti sáv, benne: játékok, érdekességek, nyeremények. 8.30 Kultúrkétperc. 9.50 Évfordulónaptár. 10.15 Jegyzet. 10.30 Lakossági hirdetések. 11.50 Gazdasági hírek. 12.00–13.00 Slow-motion. 15.35 Útinform. 16.35 Útinform. 17.30 Napló-lapszemle. 17.35 Ügyeleti hírek. 18.10 Sportösszefoglaló. 19.30 A Hajdú-bihari Nap szen-

SZÓLA RÁDIÓ FM 72,4 M
a 101,4 MHz-en: 6.00–10.00 M
geli magazinműsora. Benne
jelentés – Útinform – Kultú
Lapszemle. 10.00–12.00 Ifjú
vezető: Szabó Zsuzsa. *Telej*

TANDEM RÁDIÓ a 94,7 M
hálózaton a 104,5 MHz-en
ka éberen. Zenés műsor
6.00–9.00 Reggeli robogó.
szöntő. 6.30 BBC-hírek. 6.4
6.45 Napló-lapszemle. 6.50 I
Névnapköszöntő. 7.30 BBC

MÓRÉ MIHÁLY 1996. aug. 7.

Hajdú-Bihari Napló.

Móré Mihály: Piac
Horváth Katalin reprodukciója

1880. 184. sk.

*Zsigmond parancsai Kassa tanácsá*hoz: 1411. október 12: Kemény L.: Kassa középkori iparához s kereskedelméhez. TT 1887. 781: 1412. február 5: uo.

István kassai mester tevékenysége királyi megbízásra: Kemény L.: MMÉEK XXXVIII (1904) 42. és Ábel J.: TT 1884. 536. – A városi építőmesterek tevékenységéről l.: Marosi E.: Építési korszakok – építészettörténeti szakaszok a magyarországi gótikában. ÉÉT XI(1979) 28. skk.

A Budai Jogkönyv az újévi ajándékról: Ofner Stadtrecht 10: 62. – Pálóci László parancslevele Kassához: Kemény L.: TT 1881.

Perényi Miklós végrendelete: Dl. 39.288.

Héderváry László a bártfai plébánoshoz: 1458. június 26: Iványi 1910. 1017. sz. 159.

Kassai festők Leleszen és Nagyszöllősön: Kemény L.: A kassai Szent Erzsébet egyház történetéhez. AÉ XVII(1897) 45.

Önodi Cudar Simon levele Bártfához, 1459. február 20: Iványi 1910. 1077. sz. 169: Gáspár kőműves elölegügye Perényi Istvánnal: uo. 1486. sz. 227; 1538. 1539. sz. 235; 1797. sz. 273.

Bártfai kőfaragók rágalmazási perei: Saxsz Bertalan: Iványi 1910. 1035. és 1036. sz. 161. sk.; Péter mester: uo. 2009. sz. 303. és 2020. sz. 304. sk.

*A pesti plébániatemplom oltárai*ról: Némethy L.: A pesti főtemplom története. Bp. 1890. I. 60. sk.

MÓRE MIHÁLY

Hajdú-Bihari Napló

KÉPZŐMŰVÉSZETI FIGYELŐ

Galériapremier – széles helyi választékkal

ÉLES CSABA

1997. augusztus 19. Jegyezzük meg ezt a dátumot. Legalább azok, akiknek fontos Debrecen művészettörténete – helyesebben: művészettörténése. Ezen a napon nyílt meg ugyanis a Kossuth utca 3. szám alatt a MŰ-TEREM Galéria és Antikvitás. Arra már Berettyóújfaluban láttam példát, hogy az autók beengedték maguk mellé a falakra a grafikákat, de azt most tapasztalom először, hogy a festmények, plasztikák, rajzok és textilek kiszorítják előkelő fészkükből a jó márkájú járgányokat. Márpedig most ez történt.

A 44 művész 44 alkotását 4 nagyobb tematikai csoportba sorolom (meghívó és katalógus híján előfordulhat, hogy a számolásom téves). Első az egyenlők között mindenkor az emberábrázolás, pontosabban az emberi sorsok mélységének megjelenítése. Ebben kiemelkedik a nagy visszatérő: Móré Mihály (Dózsa György emlékére), továbbá Tamus István (Levétel a keresztről), Burai István (Találkozás) és két szobrász: Lakatos Aranka (Al-l'art), valamint Pózner Gábor (Reneszánsz ember). A két önarckép közül vitathatatlanul a Bíró Lajosé az izgalmasabb, a belsőről is beszélő. Ez a szembeállítás érvényes más párosokra is: míg Valkovics Zoltánnál a részvét (Újságos), addig Szanics Mihálynál csak a vizuális vonzerő számít (Noya). Török Anikó pszeudoenteriőrje meghökkent – Bíró Eszter Modellje viszont meditációra késztet. Talán még tanulságosabb a három akt esete egy festményen és két fotón. Potyók Tamás munkája teljességgel érdektelen, sőt giccses, Máthé András fotója rutinosan kimunkált és

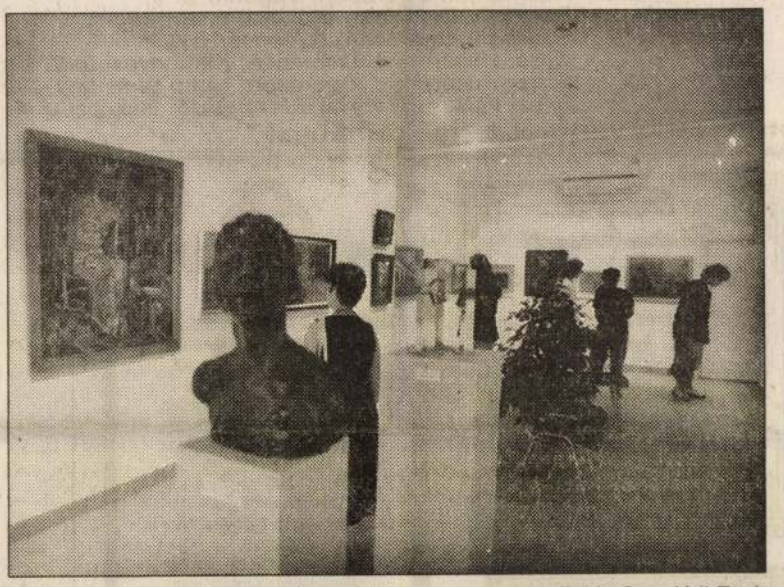

Ajánlatos lesz tartani a színvonalat Fotó: Czeglédi Zsolt

az ablakban) viszont teljesen elfeledteti velünk a külvilágot, mert egy önmagában teljes, sokrétű tér- és időviszonylatokkal rendelkező külön, művészileg szublimált világ. Tehát: a giccset (Potyók) übereli a mesterség (Máthé), azt meg a művészet (Seres) múlja felül.

A tájkép, a tájszemlélet hagyományos esztétikai értékeit Bényi Árpád (Folyópart), Torok Sándor (Tél a Hortobágyon), Madarász Gyula (Kék fák), Vígh István (Ausztrál táj) és a fotóművész Vencsellei István (Négyökrös szekér) példázzák. A városi táj vonatkozásában ugyanilyen szintre emelkedik Lukács Gábor (Utcarészlet) és Kassai Imre (Külváros) is. Most körülbelül azonos kvalitású Cs. Uhrin Tibor (Szoboszlói nyár), Kapcsa János (Csőszkunyhó) és Brúgós Gyula (Kiderül) kiállított képe. A természetadta kö-

riáció) a szellemesebb, a szabadabb és játékosabb.

A népi-nemzeti motívumkincs termékeny adaptálói szinte már iskolaszerű egységet alkotnak. Amit csinálnak, abban eltökéltek és magabiztosak. Lehet őket szeretni vagy nem szeretni, de amíg a saját útjukon haladnak, addig semmiféle kritika nem kezdheti ki őket (az elvetés nem kritika). Egyfelől Makoldi Sándorra (Virágban született), Horváth Istvánra (A szivárvány születése) és Szabó Antóniára (Átváltozás – tűzzománc) – másfelől Dolányi Annára (Virágoskert az én szívem) és Madarászné Kathy Margitra (pontosabban szép ruhatervére) gondolok.

A negyedik, a nonfiguratív csoport nagyon kevés szóval megtárgyalható. Aki igazán reprezentálja őket, az László Ákos és Holb Margit. A grafikusművésztől az Apokalipszis már nem meglepetés –

említést érdemel még K. Nuridsány Éva (Találkozás), Brúgós Zenóbia (Misztérium) és Győri László plasztikája (Néma társak) is.

Teljesült tehát a debreceni képzőművészek régi vágya: van egy frekventált helyen lévő, kellően tágas és reprezentatív kialakítású, az autonóm képzőművészeti ágakra (festészet, szobrászat, grafika és elsősorban díszítő célzatú iparművészet) koncentráló, az esztétikai és kommerciális érdekeket harmonikusan kombináló galériájuk. Bízva abban, hogy ennek az „intézménynek" – amely máris joggal tarthat igényt a közönség érdeklődésére – a fennállása tartós lesz, megfogalmaznék három alapvető célt. Az első: érték és sokszínűség. Értékes az, amely a befogadót belsejében szólítja meg, s ehhez a legadekvátabb kifejezőeszközöket találja meg. A második az újdonság: a galériapremier után a MŰ-TEREM legyen premiergaléria! A harmadik a tárlatok szemléleti-gondolati egysége. A mostani kiállításon ez még nincs meg, de megbocsájtható. Olyan ez, mint amikor egy fesztiválon vagy olimpián a nyitónapon felvonulnak kalaplengetve a szereplők, a versenyzők... A kínálat ugyan széles, de korántsem teljes. Nem annyira a helyi hiányzókra gondolok, hanem pécsiekre és pestiekre, bécsiekre és urambocsá' még párizsiakra is. Aki itt debreceniként kiállít, annak az anyaga elvihető legyen New Yorkba is, de egy római művész is vállalhassa örömmel az idehurcolkodást. A két dolog egyébiránt szorosan összefügg. A mérce magas, de minek az olyan mérce, amely alacsony? Mérce viszont kell, mert a mérce eszmény – eszmény nélkül az emberi élet csupán vegetáció. *(A ki-*

...ember végéig látható, na-

AKCIÓSOROZAT NYUGDÍJAS

A Debreceni Hús Részvénytársaság boltjaiban hónapról hónapra egy-egy szerdán a nyugdíjasok bizonyos ter
Vásárlásnál kérjük felmutatni a nyugdíjasigazolványt. **Akció:** szeptember 3-án (SZE

1894 Debreceni Hús Rt

Párizsi 299 Ft/kg
Debreceni kenhető májas 369 Ft/kg

Boltjaink:
Húsmarket, Debrecen, Vágóhíd u. 9. Nyitva: 6.00-tól 17.0
Szakbolt, Debrecen, Rákóczi u. 2. Nyitva: 6.30-tól 14.0
Szakbolt, Debrecen, Gyepűsor u. 2. Nyitva: 6.00-tól 17.0
1. sz. Húsáruház, Debrecen, Kishegyesi út 2. (Profi). Nyitva: 7.00-től 19.0
2. sz. Húsáruház, Debrecen, Holló L. sétány–Derék u. (Profi). Nyitva: 7.00-től 19.0
3. sz. Húsáruház, Hajdúszoboszló, Rákóczi u. 4. (Profi). Nyitva: 7.00-től 19.0

Jó étvágyat kívánunk termékeinkhez! **Debreceni Hús Re**

MEGNYÍLIK ÚJ! MEGNYÍLIK

Legnagyobb – Extra *Erika* *turkálóboltot nyitunk*

szeptember 2-án (kedden)

hétfőtől péntekig 8.00–17.00-ig, szombaton 8.00–13.00-ig,

Kossuth u. 21. sz. (Csokonai sörözö udvarában) színházzal szemben.

ERIK A GMK -KER.

483598/1K

Erzsébet Táncművészeti és Manökeniskola

a következő csoportokat indítja:

- ***szépségtorna*** hölgyeknek,
- ***manökenképzés*** felnőtteknek és gyermekeknek,
- ***táncelőkészítő gimnasztika*** 4–8 évig.

Érdeklődni: 449-029

483035/1K

Tájékoztatjuk kedves vendégeinket, hogy a nagyerdei strandfürdő 1997. szeptember 1-jétől részlegesen üzemel.
Ettől az időponttól kezdődően a strandfürdő két medencéje – a négyméteres úszómedence és a mellette lévő meleg vizes medence – valamint jó idő esetén és hétvégeken a gyógymedence is üzemel.
A medencék a fedett uszodán keresztül közelíthetők meg.
A szauna és a fedett uszoda 1997. szeptember 8-tól kezdi meg működését a hét minden napján a szokásos nyitva tartás szerint.
A szauna-belépőjegy ára: 600 Ft, amely bizonyos szolgáltatásbővítést is magában foglal.
Minden kedves vendégünknek kellemes időtöltést kíván a Debreceni Gyógyfürdő Kft.

483771/1H

A nagy múltú, egészségügyi termékel

Rico

Kötszerművek Részvénytársas
– Hajdúböszörményi Gyára (4220 Hajdú
Kinizsi tér 7.) élére –

gyárigazgatót ke

Felvételi követelmények:
– 30–45 év közötti életkor,
– textilipari (műszaki) felsőfokú vé
– ipari, illetve vezetői gyakorlat,
– erkölcsi bizonyítvány.

A pályázatok elbírálásánál a mérnök-közgazdá vezetői ismeretek elsajátítását igazoló oklevél (elsősorban angol és/vagy német) előny

Leendő munkatársunknak versenyképes j és a munkavégzéshez vállalati személygépko

Fényképes pályázatát (amely részletes szakn a bizonyítványok másolatát és a jövedelemigé tartalmazza) legkésőbb 1997. szeptember 30-ig küldje el „S az alábbi címre:
RICO Kötszerművek Rt.,
1138 Budapest, Váci út 141.

BRAMAC

Őszi Bramac-vásár a GSV Kft. telepein.

ALPESI 1/1-ES CSERÉP 122 FT/DB ÁFÁVAL
Hajdú-Bihar megyében házhoz szállítva.
Viszonteladóknak további kedvezmény.

Gulyás Tűzép, Debrecen, Vámospércsi út 37. Telefon: (52) 419-999
GSV „Nagytüzép", Debrecen, Mikepércsi út 6. Telefon: (52) 418-022

GSV

483768/1H

A DÉL-MÜSZI KFT.
a Hajdú-Bihar Megyei Egészségbiztosítási Pénztár és Nyugdíj-biztosítási Igazgatóság vezető munkatársai közreműködésével
150 órás, középfokú egészség- és nyugdíj-biztosítási (társadalombiztosítási) ügyintéző-képző tanfolyamot
indít Debrecenben, 1997. szeptember hónapban.
Jelentkezési lap igényelhető:
a MEP-nél (titkársági és jogi osztály)
Debrecen, Darabos u. 9–11.
vagy a (62) 324-291-es telefonon

483775/1K

ZENEÓVODA, ZONGORAOKTATÁS
indul
zenetanárok vezetésével
a Pedagógus Művelődési Házban szeptembertől.
Beiratkozás:
szeptember 3-án, 16.00–18.00 óráig
a Bethlen u. 14. szám alatt.
Érdeklődni
a 411-272-es telefonon lehet.

483670/1H

MŰVÉSZETI ÉS KÉZMŰIPARI SZAKISKOLA

FELVÉTELT HIRDET
18–23 éves korú fiataloknak
nappali tagozaton
az alábbi szakmákban:
- gipszkészítő,
- faműves,
- kádár,

A Mech
pályázatot
Érdeklődn
4025 Deb

Októ
a Kö
120 órás
– angol, német

MÓRÉ MIHÁLY festő 97. máj. 2

HAJDÚ B.-i Napló

KULTÚRA

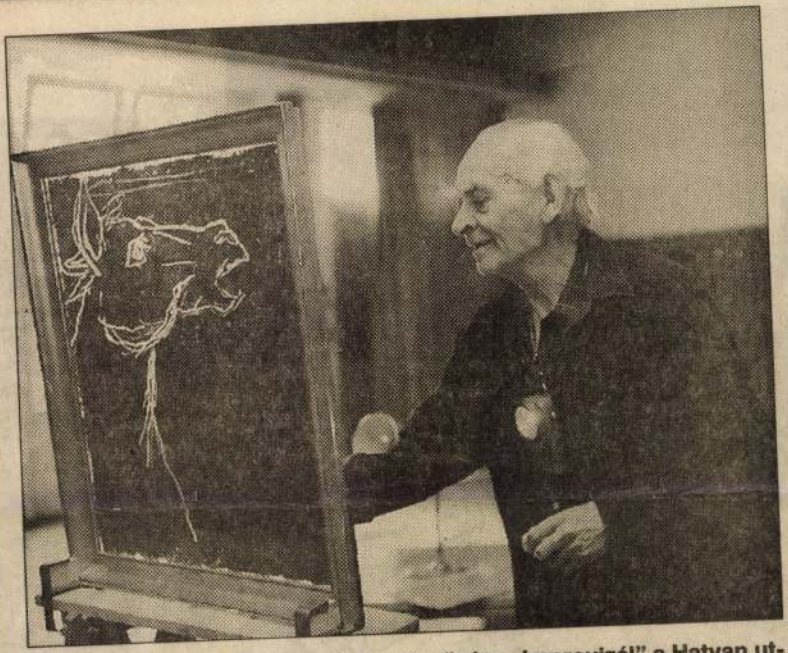

Debrecen (HBN) – Móré Mihály festőművész „improvizál" a Hatvan utcai Néptáncházban, a TÉKA- (tánc- és képzőművészeti antológia) sorozat újabb alkalmán. A Néptáncházban május végéig tekinthetők meg az alkotónak a Változatok a készülő Vérszerződéshez című grafikái. E mű részletét reprodukálta, teremtette újjá közönség előtt a művész a keddi megnyitón

Fotó: Horváth Katalin

HOZZÁSZÓLÁS

MU

En

KEDV

Hay
rium
sáró

A
faj n
az is
tern
a ha
mák
tern
fog
Ma
var
zál
ma
ság
be
ko
An
ne
du
a b
int
fel
be
di

INNEN-ONNAN

képek szépek, csak kissé hamisak. A német vámhivatal Renoir-, Cezanne-, Van G
acra dobásával vádol öt férfit, akit a rendőrség letartóztatott. A műértő szélhámos
esztelték, hogy a képek valamikor Göringéi voltak, s hadizsákmányként a szovjet
kkal, ezért „rejtőzhettek" korábban

Móré Mihály

Móré Mihály emlékezete

Hajdú-Bihari napló
1997. nov. 29.

Móré Mihály *(1924–1997)* **utolsó munkája: Vérszerződés** *(vázlat)*

Teremtő embert búcsúztatunk. Ilyenkor a veszteség és a hagyaték leltárát az isteni és az emberi teremtés együtt mutathatja meg.

Isten teljesítette teremtő akaratát.

Méltassuk immár együtt emberi módon azt az embert, aki teremtette és azt, amit teremtett.

Móré Mihály fél évszázadig dolgozhatott és dolgozott életművén. Először 1951-ben szerepelt nyilvános kiállításon, képzőművészeti főiskolásként. Utolsó munkái idén nyáron készültek.

Gazdag és sokoldalú örökséget hagyott hátra. Ha kell, akár sorozatba foglalhatjuk olajfestményeit, metszeteit, rajzait, amelyek Magyarország, a Hajdúság és Debrecen történelméhez kötődnek. Rendbe állíthatjuk arcképeit és jelenetképeit, amelyek a nemzeti, a tiszántúli, a debreceni szellemi élet nagy személyeit és eseményeit ábrázolják. Önálló alkotásnak számítanak illusztrációi költeményekhez, regényekhez, színművekhez. Családi emlékeinek áldozott, amikor a hagyományos paraszti és kézműves világot idézte fel. Legszemélyesebb lelki és szellemi mondandóit tárgyi és jelképes elemekből épített kompozícióban fejezte ki.

Tudatosan és avatottan nyúlt a műfajokhoz, az anyagokhoz, az eszközökhöz. Dolgozott olajjal és temperával, szénnel és krétával, tussal és páccal. Könnyed tökéletességgel irányította a ceruzát és a rajztollat, a fametsző és a fémmetsző vésőt, a karcolótűt, a nyomólemezt. Festett és rajzolt vászonra és papírra, fára, kerámiára és üvegre.

Műveltségét szakadatlanul gyarapította. Kortársait éppúgy figyelemmel kísérte, mint a klasszikusokat, az ősművészetet, a népművészetet.

Művészként sok mindent, csaknem mindent tudott. De nem vállalkozott mindenre. Nyitott és változatos, de egységes világot teremtett.

Móré Mihály teremtett világában csak az ember természetes élményköre és látványköre jelenik meg. Csak arról beszél, ami természetesen emberi, de ami természetesen emberi, abban mindenről beszél. Azonosulóképessége és hangneme kiterjed a köznapiságra és az emelkedettségre, a finom költőiségre és a nyers érzékiségre, a derűre és a fájdalomra, a játékosságra és a sebző gúnyra.

Ennek a teremtett világnak határait és rétegeit nem előre kész számítás jelölte ki. Mindig új meg új emberi élmény táplálta, új meg új művészi törekvés alakította.

Móré Mihály csak a személyes élményt tekintette hiteles forrásnak. Csak a személyesen átélhető kifejezést tekintette irányadó mércének. Nem tartozott a mindenhez alkalmazkodó szellemek és a minden eszközt alkalmazó mesterek sorába. Személyes élmény és személyesen átélhető kifejezés helyett nem fogadott el magyarázatot, szabályt, igényt – mégoly rangosat, divatosat vagy parancsolót sem. Nem minősítette fölöslegesnek a létmagyarázatokat, csak éppen mindenben a meggyőződést keresse. Nem tűzte célul a szabályszegést, csak éppen azt a szabályt követte, amit próbával igazolhatott. Nem vetette meg mások igényét, csak éppen annak az igényét tartotta becsben, akiben hitt. A mesterséges tekintélyt, a talmi értéket kinevette és kigúnyolta. De az igazi nagyság és érték előtt fejet hajtott, sőt – hódolt.

Külső biztonság helyett belső biztonságra törekedett. Belső biztonságát az élmény és a kifejezés lehető teljes, lehető mindig megújuló hitelességében találta meg – akarta megtalálni.

Ennek a hitelességnek, ennek a megújításnak a keresése lépésről lépésre, állomástól állomásig indította és hajszolta. Összenőtt ezzel a hajszával, ezzel a hajszoltsággal, ezzel az önhajszolással. Megszokta, talán meg is szerette. Mindenesetre ezt fogadta el létformának és alkotásmódnak a maga számára.

Látszólag szabálytalanul, valójában következetesen a maga szabálya szerint élt és alkotott. Látszólag folyton rögtönzött, valójában sosem szegte meg öntörvényét és önmércéjét. Látszólag hol erre, hol arra vett irányt, valójában a saját útján haladt a hol erre, hol arra kanyargó külvilágban. Látszólag avult emberi és művészi eszményt választott, valójában azt bizonyította, hogy a pillanatnyi korszerűség pillanatról pillanatra elavul.

Móré Mihály teremtő ember volt. Saját szellemi maradandóságát is megteremtette. Ha ez örökös nyugtalanságában megnyugvást jelentett, testi távozásakor megnyugodhatott.

Felesége, értő és méltó társa, Eszter asszony őrzi az utolsó szavakat. Móré Mihály azzal búcsúzott, hogy kezdet és vég, vég és kezdet egységéről beszélt.

Tudhatta, hogy teremtő élete bevégeztetik, teremtett művének önálló élete pedig elkezdődik.

Ez enyhítse a fájdalmunkat.

És ez erősítse a felelősségünket.

Móré Mihály és a család barátainak fájdalmáról és felelősségéről van szó. Ez a két szó legyen a búcsúnk végszava.

Székelyhidi Ágoston

(Elhangzott a temetésen, Debrecenben, 1997. november 21-én.)

Fotó: Gervai Tamás

„Ne
mely
világ
lezaj

A koalamacis ku

Kapusi Mihály 1945 húsvétján hagyta el Magyarországot katonaként. Korábban kint harcolt az orosz fronton, és látta a „nagy paradicsomot". „Mindig azt hajtogattam, hogy orosz fogságba nem kerülök" – mondja elkomoruló arccal, amikor a kezdetekről faggatom. Ötvenöt éves érettségi találkozójukat tartották a minap az egykori felsőkereskedelmis debreceni diákok. Ott találkoztam vele.

– Amikor '44. szeptember 13-án utoljára láttam az apámat, azt mondtam neki, hogy addig megyek nyugatra, amíg angol vagy amerikai hadifogságba nem kerülök. Tudtam, mit jelent az orosz fogság: a foglyokat napokig, hetekig kísérik fagyban, sárban, hóban, aztán ha nem bírják, agyonlövik őket. Így hát amerikai fogságba kerültem, négy évig főztem a konyhán, pedig nem volt szakács képzettségem. Azóta is főzőcskézem, ezért tart a feleségem – ekkor derül föl először az arca, és kortyint egyet a pohár házi-borból. Olyanfajta ember ő, aki szereti a jót italban és ételben, a beszédben meg az igazat.

– A '48–49-es években meleg helyzet volt Európában. Féltem az újabb háborútól, láttam, hogy mindenki ment egyre távolabb, én is beleestem a nagy népvándorlásba. A feleségemmel együtt indultunk Ausztráliába, ami akkor teljesen ismeretlen volt. Mondtam is most a találkozón egykori földrajztanáromnak, hogy nem tanított meg eléggé, mert csak azt tudtuk, hogy van kenguru, meg kacsacsőrű emlős, aztán Melbourne meg Sydney. Harmincnapos hajóút után érkeztünk meg Ausztráliába, '49. november 22-én. Rendkívül nagy hőség fogadott, amihez nem voltunk hozzászokva, de ez volt a kisebb probléma. Nem volt egy fillérünk sem, a tíz schillingünket az úton elköltöttük, az állapotos feleségemnek a hajón csokoládét vettem. Ha jól emlékszem.

– Kihez lehetett akkor fordulni?

– Ausztrália rendkívül [illegible] kéletes, de ott nem kell fordulni senkihez. Ott gondol egyet az ember, és nyit egy üzletet, aztán ha ért hozzá és jó helyen nyitotta, akkor megy, ha nem, akkor bezár a következő hónapban.

Kapusi Mihály szeret mesélni. Nem véletlenül, hiszen sokat tapasztalt, sokat látott ember. Rengeteget utazott, bekaristolta az egész Földgolyóbist. Mesél tehát, de a mondandóját annyi külhoni év után is tökéletes magyarsággal fejezi ki, szebben, mint némelyik itthon élő.

– Az első években, amikor erős volt a honvágya, hogyan gondolt Magyarországra, és hogyan most? Össze lehet-e hasonlítani érzéseket?

– Akkor nem Magyarországra gondolt az ember, hanem arra, hogy megszerezze magának azt, amit elvesztett, és dolgozni, dolgozni akart. Akkor nem volt annyira előtérben, hogy barátokat toborozzon, partikat csináljon, bár az emberi kapcsolatok is hiányoztak. A fontos az volt, hogy meglegyen az asztal, a szék, aztán a hűtő, a televízió. Egyáltalán: hogy berendezkedjen és rendes életet éljen.

Tudniillik mindenét itthon hagyta, mindent elölről kellett kezdenie, Ausztráliában nem volt senkije.

– A barátok azután jöttek, amikor már normálisan tudott élni az ember. De hát barátok? – teszi fel magának a kérdést kissé kesernyésen. – Ki a barát? Ismerősök inkább. Most Magyarországra gondolni?... borzasztóan nagy az űr közöttünk. Passauból jöttünk közvetlenül, vonattal. Nagyon csodálkoztam, hogy a kocsi tiszta és szép. Magyar kocsi volt. De ugyanolyan, mint a svájci, vagy belga, vagy bármelyik. Látszik tehát a nagy fejlődés, de a szegénység is, amellett, hogy mindent lehet kapni. Csak nem mindenki tudja megfizetni, az az érzésem.

Kapusi úr legutóbb 1992-ben járt itthon. Azt mondja, szembetűnő a változás, nagyon is.

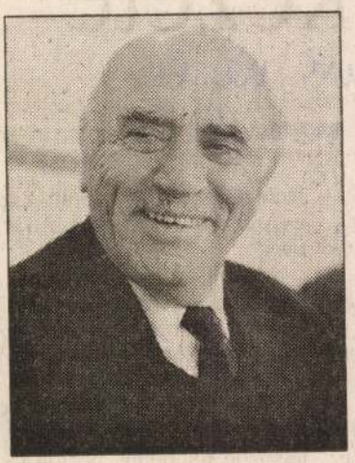

Kapusi Mihály

is. Debrecen is szép, a feleségemnek is nagyon teszik, aki különben passaui.

Itt megakad a szó, kér egy pohár vizet, a bort most félretolja. Úgy látszik, olyat fog elbeszélni, amihez tiszta fej és komolyság illik.

– Én az érettségi találkozóra is jöttem, meg a szüleim sírjához is. Az édesapámat '45. június 10-én a Szeged–Budapest vonalon, Kecskemét előtt a vonaton két orosz tarkón lőtte, mert nem akarta odaadni a kis motyóját. Aztán kilökték a vonatból. Annak idején a nővérem nem merte megírni nekem, mert olyan nagy volt itt a népszabadság. Később egészen véletlenül találkoztam Passauban azzal a mozdonyvezetővel, aki vitte azt a bizonyos vonatot. Tudniillik annak idején Amerika ajándékozott Magyarországnak német mozdonyokat, és a magyar vasutasok elmentek Passauba megtanulni a kezelését. Én meg egyszer elmentem a szállásukra, ahol beszélgetés során kiderült, hogyan hívnak. Apámról kérdeztek, mire mondtam, az az érzésem, hogy agyonlőtték. Erre a mozdonyvezető mesélni kezdett egy alacsony kis bajuszos emberről, apámról, aki a mozdony mögötti kocsi peronján utazott. Az elbeszélés

lassítottak, és szóltak a bakter
hogy menjen már végig a pályán,
ze meg, mi történt. Megtalálta
mat.

– Szoros kapcsolatot tartanak
mással a magyarok Ausztráliában

– Különösen a délvidékiek. A
ka-bánátiak. Azoknak nagy része
faluból ment ki, sógor, koma, na
ni, nagybácsi. Megvannak a kia
csoportok, azokon belül járnak
máshoz az emberek. Tízen, tize
összegyűlünk egy vacsorára. V
Magyarországon mintha nem n
lenne ez divat.

– A kinti magyarság tartja-e
csolatot az itteniekkel? Hiva
vagy nem hivatalos úton? Egyá
milyen csatornák, lehetőségek v
erre?

– Figyelemmel lehet kísérni
gyarországi történéseket, létezne
gyar újságok. De van a rádióba
televízióban is magyar adás, az
lehet tájékozódni. Meg adnak m
filmeket. Egyébként hivatalo
nagykövetségen, konzulátuson k
tül tarthatjuk a kapcsolatot, a
matákat gyakran meg is hívják
dezvényekre. De telefonon is pi
tok alatt kapcsolatot lehet terem
magyarországiakkal.

– Ön nagy világutazó. Mil
magyarok megítélése másfelé?

– Szinte mindenütt, minden
akad személyes magyar ismer
Általában jó a megítélésünk, b
nos többen azt mondják (inká
Európában), hogy a magyar c
nemzet. Szóval rosszul tudják.
többjének azonban jó a megí
mert nagyon sok remek szak
él külföldön. Rengetegen elme
tek, mert a kommunizmusnak
nagyobb ellensége az intelli
volt. Ausztráliában is nagy
moly szakemberek élnek; sok
tudós, író, építész. Az én szív
egy magyar származású sebé
rálta.

– Honvágya szokott-e lenni?
[illegible] első tíz évben szenve

Az Országos Műemlékvédelmi Hivatal
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját, barátait

Morschhauser Miklós

~~"Házak, falvak, városok" c.~~
akvarell kiállítására

Bevezetőt mond:
Réti Mária
művészettörténész

Megnyitó:
2004. március 1.- én 16.30 óra

ARS POETIKA

A Képző és Iparművészeti Gimnáziumban, festő szakon érettségiztem Budapesten, 1954-ben. Akvarellezni az ebben virtuóz Csebi Pogány Istvántól tanultam. Az élet úgy hozta, hogy mégis más prózaibb főhivatás üzésével töltöttem 36 esztendőt. A művészvilág szelleme, humanizmusa, a festészet iránti vonzódás azonban végérvénnyel rögzült bennem.

1990 óta szinte minden időmet a festészetnek szentelem.Évente több önálló kiállítással lépek a közönség elé, rengeteg a pótolni valóm. Témáim a "natúr" táj, a tanyák, falusi utcák még fellelhető s megörökítésért esedező "romantika-morzsái "és a virágok.

Sokat festek a szabadban, a téma helyszínén. A "plener" közvetlen látványa és hangulata számomra alig nélkülözhető. Keveset komponálok, inkább felkutatom a természet által produkált kompozíciót, és a látványt csak néha-alig változtatva-,de mégis a magam látásmódján próbálom megörökíteni.

Technikai trükkjeim nincsenek.Az akvarell hagyományosan egyszerű, friss és vidító,ezért talán sokakhoz szóló előadás módjával egy kicsit tiltakozni szeretnék a képzőművészet abszurdításba fordulása ellen.Meghökkentés és megdöbbentés helyett rádöbbenteni szándékozom embertársaimat a természet, a világ, egymás "újraszeretésére". Megkísérlem oldani zaklatott életünk feszültségeit, s túlontúl mesterséges dolgokkal körülbástázott világunkba megpróbálom visszalopni a természet egy- egy képi mozaikját

MEGHÍVÓ

A kiállítás megtekinthető:

2004. március 19.-ig
munkanapokon 9 - 17 óra között.

Cím:

Budapest. I. ker. Táncsics M. u. 1.
(a Várban a Hilton Szálló mellett)

88

Móré Mihály

Ke. júli. 5.
Hajdú. -B.-i Napló

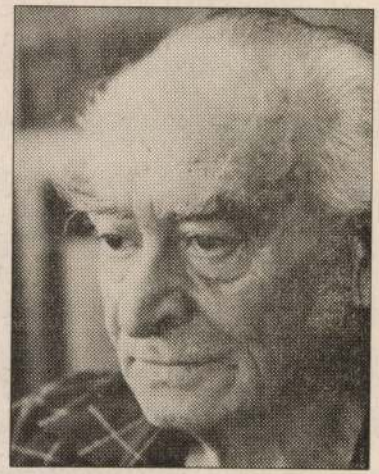

1924-ben született Debrecenben. 1949-től a Derkovits-kollégiumban élt, tanult. A Képzőművészeti Főiskolán Papp Gyula, Fónyi Géza, Konecsni György, Szőnyi István növendéke volt. 1955-ig Budapesten a Fiatalok Alkotóközösségéhez tartozott, majd Debrecenben telepedett le, s tagja lett a Magyar Képzőművészek Szövetségének, egy időben a titkári feladatokat is ellátva. Első, második, harmadik díjakat kapott a szigetvári 400 éves emlékkiállításon, a felszabadulás 10., illetve 15. évfordulója, a 600 éves Debrecen kiállításokon, valamint az Ady Endre születésének 100. évfordulójára hirdetett illusztrációs pályázaton.

Jelentősebb kiállítások: (egyéni) 1963, 1965, 1966, 1967, 1971, 1994 (két alkalommal) – Debrecen, 1994 – Püspökladány; (kollektív) 1965 – Szeged, 1966 – Miskolc, Uzsgorod, 1968, 1970 – Keszthely, Krakkó, 1971, 1974 – Lublin, 1972 – Budapest, 1973 – Nagyvárad, 1992 – Japán.

„A művészet maga is banalitás, hiszen objektív csalásról van szó: minden káprázat, ami ezen a szinten közöttünk történik. Ha elfogadom, hogy az ősember egy rituális szertartás miatt rajzolt az altamirai barlangban, akkor folytatom ezt a káprázatot. Ha nem fogadom el, de rajzolok, akkor e cáfolat lesz a bizonyíték. Hamarabb rajzoltam »érhetőt«, mint ahogy értelmes szót ejtettem, s ez végigkísért egész életemben.

Szőnyi mestert követve mondható, hogy létezik fizikai adottság, vannak mesterségbeli követelmények, de a művészethez valamiféle többlet kell. Én sokat köszönhettem ennek a többletnek, de sokszor ezt az élet kevésbé »művészi« területein kamatoztattam. Festőből lettem grafikus – engem a mesterség, s abban is a mindig új technikai kivitelezés érdekelt. Ebbeli kíváncsiságom miatt próbáltam ki szinte minden műfajt és technikát. Tanulok ma is, s ha más nem, a papír és a vonal mindig mutat még valami tanulnivalót. Máig küzdenem kell a dilemmával: művészet-e, amit csinálok. Mert mindannyiszor megdöbbenek Michelangelo vagy a piramisok műalkotásai előtt… De paradox módon mégis ez a döbbenet és bénultság vihet bennünket tovább, az elérhetetlen teljesség felé, egyre közelebb…

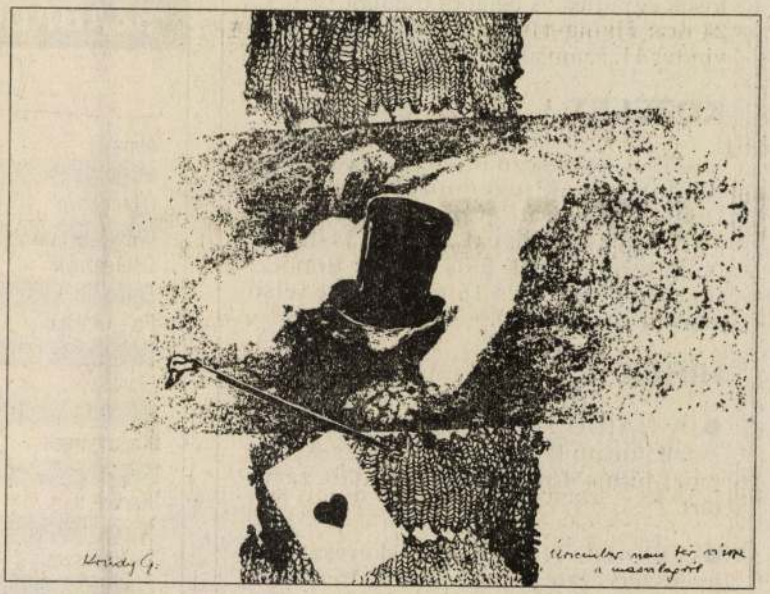

Móré Mihály grafikái

Portré: Balogh László,
reprodukciók: Magánarchívum

tosok együttes. A belépés díjtalan.
24 óra: Flying–High Energy-party a Kálvin tér 11. szám alatt (HAÉV Rt. étterme).

KÖZÉLET

MSZP. A következő országgyűlési képviselők tartanak fogadóórát július 5-én Debrecenben, a Perényi utca 1. szám alatt: Juhászné Lévai Katalin 11-től 12 óráig (első emeleti 5-ös szoba); Rimóczi József pedig 15 és 16 óra között (első emeleti 10-es szoba).

HÍREK

● A HAJDÚ FILM KFT. tájékoztatja a mozilátogató közönségét, hogy az Apolló mozi július 4-től átalakítás miatt zárva tart.

● VÉRADÓ NAP. A Vöröskereszt megyei szervezete július 5-én 8 és 15 óra között Hajdúböszörményben, a Hatex Rt.-nél és a Sillye Gábor Művelődési Központban tart véradó napot.

HÍRSZERKESZTŐ: LOVÁSZNÉ SZANISZLÓ MÁRIA
TELEFONSZÁM: 412-144/56

Ügyfélszolgálati telefonszámunk üzenetrögzítővel:

310-700

Ügyfélszolgálat, reklamációfelvétel:
hétfőtől péntekig: 8–16 óráig.
Szombat, vasárnap: zárva; észrevételeiket üzenetrögzítőnk fogadja.

SZABADPIACI ZÖLDSÉG- ÉS GYÜMÖLCSÁRAK

	B.-újv.	Debr.	H.-bösz.	H.-nánás	H.-szob.
Alma	50–180	40–140	100	55	60
Burgonya	10–20	10–15	15	50	–
Újburgonya	12–50	20–45	25–40	–	30–45
Citrom	200–250	250	220	240	220
Cseresznye	80–200	60–180	60	100	100
Egres	60	80–100	80	–	60–80
Fejes saláta	–	25–40	30	–	20–40
Fokhagyma	200–250	160–220	200	200	300
Gomba	300	250–400	300	250	280–320
Görögdinnye	90–120	100–120	95	120	120
Kajszibarack	100–200	100–200	130	–	300
Karalábé	20–35	15–30	15–25	30	30
Karfiol	90–120	40–80	150	120	70–130
Káposzta	60–100	50–80	80	90	100
Kelkáposzta	76–100	60–80	80	80	80
Leveszöldség	18–65	35–60	25–40	70	40–60
Málna	250	200–250	400	–	300
Meggy	50–110	60–150	80	120	80–180
Méz	350–500	340–500	500	500	300–600
Mogyoró	280–300	240–260	300	250	280
Narancs	140–180	150–200	160	160	140–180
Őszibarack	90–150	80–160	120–180	120	160–250
Paprika	8–25	100–200	10–30	200	3–28
Paradicsom	150–170	100–140	145	120	140–170
Petrezselyem	15–45	20–50	40	–	20
Retek	–	30–40	40	–	40
Ribizli	80–100	100–140	150	–	80–100
Sárgadinnye	100–150	80–100	90	120	120
Sárgarépa	20–50	15–50	40	70	20
Szárazbab	200–360	240–320	500	150	300–500
Tojás	9–10	8,50–10	8	10	9–11
Uborka	30–70	40–80	60–80	50	50–70
Újhagyma	10–30	15–25	20	30	–
Vöröshagyma	20–50	40–60	60	60	45
Vörös káposzta	104	100	100	80	–
Zeller	15–50	20–30	20	30	50–75
Zöldbab	60–80	50–80	60	–	60

MÓRÉ MIHÁLY

Hajdú – Bihari Napló
1997. 11. 13.

Móré Mihály grafikája Reprodukció: Horváth Katalin

Félreértés Csátth Attila karikatúrája

A berlini reklámfal

Berlin (MTI) – A volt NDK-ban, sokféle választási lehetőség híján, nemigen volt szükség reklámokra. A berlini fal már több mint hét éve leomlott, de a reklámok még mindig erősen eltérőek Németország két részén. A gyönyörű fotók és a frappáns jelszavak egyszerűen nem működnek a keleti országrészben úgy, mint a nyugatiban, illetve Nyugaton – mondták reklámszakemberek a Reuters hírügynökségnek.

A keletiek több információt várnak a reklámoktól, különösen, ha olyan termékről vagy szolgáltatásról van szó, amelyet korábban nem ismertek. A keletnémetek jobban szeretik a tényeket és a gyakorlati tanácsokat a reklámokban, mint az életstílusklipeket, amelyekben gyönyörű emberek kellemes környezetben élvezik azt a terméket, amelytől még jobban élvezik kellemes környezetüket. A szexuális örömtárgyakkal kereskedő Beate Uhse nyugatnémet csomagküldő hálózat katalógusokkal és hirdetésekkel kezdte bombázni a keletnémet lakosságot 1990 elején. Kampányának lett is visszhangja: a céghez özönlöttek a levelek, csak éppen nem portékát kértek bennük, hanem szexuális életvezetési tanácsokat.

csövet. A dugulás öt- és tízezres cím tak. Az eset a mina tevedra közelében de Arosa egy hate zának egyik lakás

A község előljá lakói nem kis me folyóban talált, sz gyek nagyon ro vannak. Miután a állapította, hog pénzről van szó, lajdonos után nyo ségét érezte, hogy baduljon meg e összegtől.

Levegő-szennyez

Debrecen levegő ge a belvárosi m alapján novembe és november 12-é zött az alábbiak – a kén-dioxid a napi egészségü 2,6 százaléka, 23.30 órakor mér – a nitrogén-di meghibásodása r hető; – az ózon átla pi egészségügyi százaléka, a ma órakor mérték.

A vizsgálatokat boratóriumi osztal

Móré Mihály

festő

M.D.K.

A debreceni Déri Museum pályázatain a második és harmadik díjat összevonták és többek között Móré Mihálynak is ítélték a festiszeti rovatban

—: Őszi tárlat Debrecenben.

Élet és Hodalom, 1963. november 16-8 lap.

1 mdk

Moré Mihály

Julius (linometszet)
Rajzok: 74, 91. lapon

Alföld, 1963 9. sz.

5, 74, 91. l

MdR.

Moré Mihály

3

Kiahitása: Csokonai portré, Hordárok c. Korcsolyázok c. Libikóka c. Sárkány-cresztők c. Nádvágok c. Ketten c. olajfestmény.

Grafikák: Horgászok c., Kévedobó c., Pelyva-huzó c.

Linometszetek: Március c. Julius c. Varják c.

Szodoray Lajos: A művészeti nevelésről Moré Mihály kiahitása alkalmából.

Alföld 1963 9 sz 75, 76, 77 l.

molik

Imre Miklós

Férfifej (fa)

reprodukció

Alföld 1962 1 sz. 11. l

Móré Mihály
festő

M.D.

A debreceni Medgyessy Teremben
rendezett tárlatról.

– Kiállítások
Művészet, 1967. április – 47 lap

MDK.

Móré Mihály

Kiállitási hir

Müvészet 1967 juni.p.48.

M.D.K.

Mórá Miklós, festő, grafikus

„kiállítása befejezése az utóbbi évek alkotói magatartásában... befelé fordulás, elmélyülés jellemzi... olajfestményei változatlanul impresszionista hatásúak... filozófiai tartalom, gondolati élmény dominál művészetében..."

Sz. Kürti Katalin: Három kiállítás

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII. évf. 6. sz. 71. old.

H.D.K.

Móré Mihály
festő

A debreceni Medgyessy Teremben
volt tárlata.

– : Kiállítások
Művészet, 1967. június – 47 lap.

Móré Mihály

Szerepel az alabbi Tárlatos

Kovács Gyula: IV. Balatoni Nyári Tárlat

Művészet 1968 XI. n. 45 old.

MÓRÉ MIHÁLY /

Július binómetoret 28.5 x 13.8

II. Miskolci országos grafikai bizamálé Kat. bev. Kocsogh Ákos Miskolc, 1963.

M.D.K.

Móré Mihály, festő, grafikus

egy év után ujabb kiállitáson mutaka be művéit, melyek az elismerő kritika vívja szerint is, a művészben „egy új alkotói átrendeződést" demonstrálnak... nyugtalanabb lett... drámai... mint a világ... mely a születés és elusulás fel nem oldható kürdelmét vívja önmaga mindenségében." A lap a művész két linometszetet körli, a hátsó borítón és a 25. oldalon

ALFÖLD, Debrecen, 1968. XIX. évf. 12. sz. 81-82. old.

Boda István: Móré Mihály kiállitása.

MDK

Móré Mihály

Kiállitási hir

Hajdubiharmegyei népujság 1968 ápr.27.

MDK

Móré Mihály

Tövishuzó, lino

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely,
Balatoni Muz. 1968.

MDK

Móré Mihály

Don Quijote, linó

Parázsfuvó, "

9. nyár szegedi nyári tárlat,

Kóra F. Mus. 1968. aug.

Móré Miklés

Debreceni sorozat 1.rézkarc Bp. 1961.
200x293 mm.

" " 2.rézkarc Bp.1961.
200x290 mm.

" " 3.rézkarc Bp. 1961.
200x292 mm.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 242.l.

Moré Mihály
grafikus

M.D.

Részt vett a tárlaton

Kovács Gyula: IV. Balatoni Nyári Tárlat.
Művészet, 1968. november - 45 kap.

Móré Mihály

Műanyagmetszetek (Móré Mihály) - Pest Megyei Hírlap, 1967. febr. 22.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

83. l.

Mérő
grafikus

Nem vett részt a tailatoj

Tóth Béla: A Hajdu-Bihar megyei képzőművészek....
Művészet, 1971. április - 37. oldal.

Móvé Mihály festő

A hajdúhadházi Tanácsházán

kiállítása nyílt

Kiállítási kalendárium

Szabadiste Műveretést 1974 VI.

Móré Mihály

a BMG Radnóti Miklós klubjában szept. 6-án megnyílt üzemi tárlaton műnei szerepeltek.

Hajdú-Bihari Napló, 1941. szept. 4.

Móré Mihály festő

Debrecenben, a Medgyessy
teremben nyílt kiállítása
március 5. én.

Magyar Hírmondó 1971 március 4.

MDK

Móré Mihály, festő

Kiállítása nyílik meg

Debrecenben.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1971. márc. 14.

Móvé Mihály

Kariatidák (i muve prepró)

Szerepel az alábbi Tárlatok

Debrecenben

Tóth Ervin: Üzemi tárlat a

Radnóti klubban

Hajdu Bihari Napló 1971 IX.10

MÓRÉ MIHÁLY

Grafikái kiállítva Hajdúszoboszlón, a műv. házban.

Dr. Tóth Ervin: Fellegi Vince magán-gyűjteményének bemutatója.

Hajdú-Bihari Napló, 1971. aug. 10.

Kósé Mihály

Várlat (Szepró)

Hajdusági Munkás 1971 VII. 15

MDK

Móré Mihály festő

Tárlata nyílik meg Debrecenben

márc. 5-én.

– : o Három kiállítás

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. március 4.

Móré Mihály

Július lino 28,5 x 13,8

II. Miskolci Orsz. Grafikai Biennale. Miskolc 1963.
Herman Ottó Múzeum. Kiáll. Zat. Bev. Kovács Ádám

Móré Mihály

Említve

Ki az illetéres*
Hajdú-Bihari Napló, Debrecen
1970. nov. 18.

Móré Miklós

Kiállít

II. Debreceni Országos Nyári Tárlat
Hajdú-Bihari Napló, Debrecen
1970. aug. 18.

Dél-dunántúli Képzőművészek Kiállítása

1968 1969

Móré Mihály

Szerepel az alábbi Távlatok

Bánszki Pál: Gondolatok a Debreceni II. Orsz. Nyári Távlatról

Alföld 1970 VIII. sz. 84 old.

Móré Mihály

A hajdúböszörményi Hajdúsági Művésztelep tagja

Székelykidi Ágoston: Motívumok a Hajdúsági Művésztelepről

Alföld 1969 10 sz. 65 old.

Móré Mihály

festőművész kiállítása. Debrecen, Kodolgyessy-terem - Szm. Boda István, Hajdú-Bihar megyei Képújság, 1967. máj. 21. - Sz. Kürti Katalin, Alföld, 1967. 18. évf. 6. sz. 70-71. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört. Ért. 1970. 1. sz. 68-107. l./

92. l.

Móré Miklós

Furulyázó olaj 100×160

Szegedi nyári hárlat

Móré Miklós

Farkas és bárány alj, 100×120

II. Debreceni Országos Nyári Tárlat
Déri Múzeum, 1976. jul. 13-aug. 9.

Móré Mihály

Istenek, bálványok olaj 120x62

V. Balatoni Nyári Tárlat
1970. Keszthely

1) Móré Mihály
festő

1924. júl. 4-én született Debrecenben
Fónyi Géza, Konecsni György, Koffán
Károly mind Fónyi István tanítványa
volt.
1956-tól Debrecenben él. Pasztelles
hatású figurális kompozíciókat, grafi-
kai sorozatokat, cenzurajzokat kesat.

Simon Zoltán: A látványtól a lényegig
Alföld, 1970. 5. 76-79.

2) Móré Mihály
festő

A főiskolán festészetet, grafikát, majd freskót tanult. A diplomu megszerzése után Debrecenbe költözött.
Novellisztikus témájú képei jól illeszkedtek az 50-es évek elejének követelményeihez. Debrecen jellegzetes figuráit ábrázoló vsánerképei s az új eletet, politikai, történelmi
Simon Zoltán: A látványtól a lényegig
Alföld, 1970. 5. 76-79.

3) Móré Mihály
festő
eseményeket idéző tablói egyszerűek
és közérthetőek voltak
A szematizmust feltápláló kulturpoli-
tikus a képzőművészet fejlődését is
vizsgálatta.
A grafikáiban Móré Mihály már
első kosmikában eredetibb tehetségnek
mutatkozott: Móré közvetlen élmény-
Simon Zoltán: A látványtól a lényegig
Alföld, 1970. 5. 76-79.

4) Mózi Mihály

festő

világa és előadásmódja a grafikában szerencsésen ötvetelkezett. A grafikák megfogalmazása szikszavú, kompozíciójuk zárt s valami belső biztonságot, nyugalmat árasztanak.

Ekkor a csendélet, tájkép szinte teljesen hiányzik műveiből: újra meg újra az embert festi

~~Alföld~~ Simon Zoltán: A látványtól a lényegig.

Alföld, 1970. 5. 76-79.

5) Móre Mihály
festő

A komoly, sőt itt-ott komor Móré festői világa vonzódik a befejezett, lezárt élektuk ábrázolásához.

A szemléleti átrendeződés és formavátás nem robbanásszerűen következett be. Művészete változatlanul tárgyhű festészet maradt.

Simon Zoltán: A kitványtól a lényegig
Alföld, 1970. 5. 76-79.

6.) Móré Lajos
festő

A látvány helyett egyre erőrebben a
logikai elem, a torgyak, a színek, a
formák jelentése kerül előtérbe, sorral
együtt törvényszerűen megváltozik
a kifejezési mód, a kompozicióisi,
színelemzési elv is. A expressionista
vagy szinszerelista elemek új értelme-
zést nyernek szálu. Szuverénül
Simon Zoltán: A látványtól a lényegig

Alföld, 1970. 5. 76-79.

7) Móré Lajtó
festő

Vánik velük s alávetni őket sajátos festői céljának, ami immár nem egyszerű felmutatás, hanem víziókba sűrített intellektuális közlés.

Móré eddig többnyire csak nézte a világot, most már látja, tűj képein eljutott a szemlélődéstől a művészi cselekvésig.

Simon Zoltán: A látványtól a lényegig.

Alföld, 1970. 5. 76-79.

8) Móré Sándor

festő

A valóság tényeit úgy tudta Móré
tömörítni és stilizálni, sajátos
vonatkozásait rendszerbe komponálni,
hogy ezzel valami újat tudott el-
mondani a Hortobágyról, illetve
a Hortobágy üzüggén az embersől, az
éltről.

Újabb alkotásain gyakran kapcso-

Simon Zoltán: A látvány(tól a lényegig)

Alföld, 1970. 5. 76-79.

9) Móré Kárló
festő

Bódnak öme a végletek: a jó és a
rossz harca, az állati ösztönök és
az emberi vágyak küzdelme: egy és
ezzel lett kifejezésmódja egyéni,
mondanivalója komorú; aktuális és
egyben általános.

Simon Zoltán: A Cátványtól a Cérnegyig
Alföld, 1970. 5. 76-79.

Móvé Mihály

Szerepel a 24. megyei Ötei
Háslatan Hajdunánásom

N.N: ha nyílik a megyei Ötei
Háslat

Hajdu Bihari Napló 1969 XI. 30

MÓRÉ MIHÁLY /

Libatömő (metnet, illuntráció)

Pest Megyei Hírlap, 1968. nept. 8.

/9

MÓRÉ MIHÁLY /

Drótos (linómetszet, illusztráció)

Pest Megyei Hírlap
1968. okt. 13.

4

M.D.K.

Móra Mihály, festő, grafikus

Linómetszetét közli a lap
a hátsó borító belső oldalán.

ALFÖLD, Debrecen, 1968. XIX. évf. 11.sz. – old.

Móré Mihály

„Favágó" c. rajza az 1. oldalon

Pestmegyei Hírlap 1968 december 15

Móré Mihály

metszete: „Kofa" a 4. oldalon

Pestmegyei Hírlap 1969 január 5

Móra Miklós

„Vásár" c. metszete

a 3. oldalon

Petőfi Népe 1969 január 12

MDK

Móré Mihály

Kiállítási kir

Szocialista Művészetért

1965 okt.

MDK

Móré Mihály, festő

Kiállít.

Bánszki János: Gondolatok a Debreceni II. bin. Nyári Tárlatról 84-86.

ALFÖLD, Debrecen. 1970. aug. XXI/8.

Kóré hitály

A debreceni hedgyessy tekemben

Liáhitása nyílik

Esti Hirlap 1971 III. 4

Móré Mihály, festő

MDK

Kép: Repr

— : farkas és bárány

Hátsó-külső-borító
4. old

ALFÖLD, Debrecen. 1970. szept. XXI/9.

Móré Mihály
festő

1924-ben született Debrecenben a Művész.
A Farkas Gimnáziumban érettségizett.
1948-ban Budapestre és a Képzőművészeti
Főiskola növendéke lett.

Kovács Gyula: Móré Mihály művészete.
Művészet, 1971.február - 21.lap

Móré Mihály
Grafikus

A Képzőművészeti Főiskolán Papp Gyula,
Fónyi Géza, Konecsni György, Szőnyi
István növendéke volt Móré Mihály.

Kovács Gyula: Móré Mihály müvészete.
Müvészet, 1971.február - 21.lap

Móré Mihály
festő

Móré Mihály festészete formailag
az expresszionizmushoz sorolható.

Kovács Gyula: Móré Mihály művészete.
Művészet, 1971.február - 21.lap

Móré Mihály
grafikus

A debreceni Móré Mihály a Magyar Képzőművészeti Főiskola grafikus tanszékén tanít. Szívesen foglalkozik a festészettel.

Kovács Gyula: Móré Mihály művészete.
Művészet, 1971.február - 21.lap

Móré Mihály
grafikus

Festményeiben általános érvényű emberi, etikai motívumokról, a magyar nép történelmi eseményeiről vetülnek fel benne víziók.

Kovács Gyula: Móré Mihály müvészete.
Müvészet, 1971.február - 21.lap

Móré Mihály
grafikus

Dózsa György a tüzes trónon és kain
ennü festményeim a közösség moral-
jával szonos ítéletet vágyt.

Kovács Gyula: Móré Mihály müvészete.
Müvészet, 1971.február - 21.lap

Móré Mihály
festő-

Holló László képeiket hasonló hőfokon
szólal meg képem az alföldi tájról.

Kovács Gyula: Móré Mihály müvészete.
Müvészet, 1971.február - 21.lap

Móré Mihály
grafikus

Eddig jobbára megbírásokat ter-
jesztett és feladatokat oldott meg.
Az utóbbi években kiszutett csak
személyes meditációból fogant képet.

Kovács Gyula: Móré Mihály müvészete.
Müvészet, 1971.február - 21.lap

Móré Mihály
grafikus

Vegetáció
Kompozíció } repro
Szalász

Kovács Gyula: Móré Mihály művészete
Művészet, 1971. február – 21 lap

Móré Mihály
Grafikus

Dózsa
Parázsfúvó } repro

Kovács Gyula: Móré Mihály művészete.
Művészet, 1971.február - 21.lap

Móré Mihály
Grafikus

Debrecenben és a hajdúsági
falvakban, városokban rend-
szeresen mutatja be munkáit
legjelentősebb kiállításain.

Kovács Gyula: Móré Mihály művészete.
Művészet, 1971.február - 21.lap

Móré Mihály
grafikus

A Hatszárevés város Debrecen műve
a debreceni Városi Tanács épületé-
benyvan elhelyezve.

Kovács Gyula: Móré Mihály művészete.
Művészet, 1971.február - 21.lap

Móré Mihály
grafikus

Az ideiglenes kormány megalakulása című műve a debreceni Városi Pártbizottság épületében kapott helyet.

Kovács Gyula: Móré Mihály művészete.
Művészet, 1971.február - 21.lap

Móré Mihály
festő

1958-tól Debrecenben kapott és
most is ott dolgozik Móré Mihály.
Több történelmi tárgyú grafikai sorozatot készített a művész.

Kovács Gyula: Móré Mihály művészete.
Művészet, 1971.február - 21.lap

Móré Mihály

linója a 8. oldalon.

„Hordárok"

Pestmegyei Hírlap 1969 április 27

Móré Mihály

lénója: „Sancho Panza" a

f. oldalon.

Pestmegyei Hírlap 1969 március 30

Móra Mihály

Linómetszete: „Határ" a

6. oldalon

Pestmegyei Hírlap 1969 március 16.

Móré Miklós

Metrick a 9. oldalon

Pestmegyei Kiadó 1969 március 7.

Móré Mihály

línója a 9. oldalon

„Ember és ló"

Pestmegyei Hírlap 1969 február 16.

Móré Mihály

„Vávóteremben" c. metszetének reprodukciója a 6. oldalon.

Pest megyei Hírlap 1969 ~~decem~~ január 26.

Móré Mihály

Debrecenben a Medgyessy terem ben

Kiállítása nyílik III. 5-én

Magyar Nemzet 1971 III. 4

Móré Mihály

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1971 MÁR 6

Francia- és Görögországban.

MEGNYÍLT MÓRÉ MIHÁLY FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA tegnap a Képcsarnok Vállalat debreceni Megyessy-termében. A debreceni művész tárlatán tizenöt nagyméretű olajfestmény látható.

1024

MDK

Móré Mihály

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 7.p.36.

SZETVÉDELMI HIVATAL
EGYETEM TÉR 5.
ON: 385-179

Tárgy: _____

Ügyintézőjük: _____

Hiv. sz.: _____

Mell.: _____

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 APR 2

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Debrecen

Móré Miha

UHÁLY festőművész ki-
ilis 4-én délelőtt 11
k meg Hajdúhadhá-
háza tanácstermében.

pat

021

Móré Mihály

debreceni festőnüién műanyag
metszeteket kérnit.

Magyar Nemet, 1967. 11. 22. 4.

Móré Mihály

Linómematetekkel nezepel a

VII. kegedi Nyári Tárlatos

Papp Lajos: Az ember valósága

Tiszatáj 1966 IX n. 747 old.

M.D.K.

Móré király, festő, grafikus

Hét linómetszete található a lap elülső borítójának belső-, s a hátsó borítójának külső oldalán.

ALFÖLD, 1968. XIX, évf. 7. sz. — old.

Móré Mihály, festő, grafikus M.D.K.

„Czuttal csak grafikáknak jelentkezett. Három grafikai lapja körül különösen a „Parázsfúvót" kell kiemelnünk"... [feltehetőleg ezt körli a lap a hátsó borító külső oldalán.]

Kádár Zoltán - Thoma László: Jegyzetek a debreceni Területi Tavaszi Tárlatról,

ALFÖLD, Debrecen. 1968. XIX. évf. 7. sz. 66 old.

Móré Mihály

linó

Tövishuzó

Don Quijote

Parázsfuvó

Gyikfogó

4. miskolci o. graf. biennale 1967. Miskolci Gal.

MDK

Móré Mihály

repr.:

Parázsfuvó

4. miskolci o. graf. biennale 1967. miskolci Gal.

Móré Mihály

(Debrecen)

Baromvásár, olaj, 73 x 97

Kofa, linó, 63 x 43

(reprodukálva)

Alföldi Tárlat Gyula 1966

Kat. bev. Osoór István 1966

Móré Mihály
grafikus

M.D.Y.

Kiírómetszetével vett részt
a tárlaton.

Kovács Gyula: A XI. Alföldi Tárlat Békéscsabán
Művészet, 1968. julius – 35 lap.

Móré Mihály

MDK

egy sajca, mely a Zrinyi-
pályázatra készült

Napló, 1966 ~~aug~~. szept. 11.8. 12-lap

Móré Mihály
festő

MDK

Egy grafikája = Naplóban

Mikulásován Zoltán: A Zrínyi-pályázat III. díjasa
Napló, 1966. aug. 14. 9. lap

Móré Mihály M.D.K.

25 éves dohánygyári munkás

1949-ben a Debreceni Képzőművészeti Szabadiskola hallgatója volt.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 185.l.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II.
Bp. 1965.

Ténykép Palli

Képzőművészek Szövetsége

Móvik Sándor: Egyetemisták a Gaus Vagonban
/IV. Magy. Képz. Kiáll./

Olajfestmény

Fotó: Petrás S.

Neg. van.

Fénylép Palli

Képrőművészek Szövetsége

Mórik Sándor: József Attila verset mond egy illegális összejövetelen (II. Magy. Vejpr. Kiáll.)

Olajfestmény

Fotó: Petrás I.

Neg. ...

Móré Mihály MEK

szerepelt a debreceni tárlaton.

B.J.: Jegyzetek a Tavaszi Tárlatról.
Hajdúbiharmegyei Népujság. 1963. máj. 5.

Móré Mihály MDK

szerepelt az ápr. 7-én megnyílt kiállításon.

"Szőlőmetsző"

Kovanecz Ilona: A VI. Alföldi Képzőművészeti Kiállítás Békéscsabán.
Békésmegyei Népujság. 1963. ápr. 21.

Móré Mihály MDK

szerepelt a megyei művészek őszi tárlatán /Debrecen/

Repr: "Szobafestő"

Kőr/// Koroknay Gyula: Megragadó művek, bosszantó hibák.
Hajdu-Bihar megyei Napló. 1962. dec. 2.

Móré Mihály

Illusztráció: Soldiers. Emberi sors c. elbeszéléséhez II.

Grafika, reprodukció.

Élet és Irodalom, 1964 12. sz. 1102. l.

Móré Mihály

Népgyűlés az Ideiglenes Kormány tiszteletére.

Rézkarc, reprodukció, műmellékl

Alföld, 1964 12. sz. 1089. l. előtt.

MDK

Moré Mihály

Tél kezdetén.Olajf. 65x85

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 19.l.

Móré Mihály MDK

szerepelt a tárlaton.

"Hintaló" "Csokonai"

Bényi József: Bátortalanság és szubjektivizmus. Megjegyzések az Őszi Tárlat ürügyén a debreceni képzőművészetről.

Hajdubiharmegyei Népujság. 1963. nov.17.

Móré Mihály

Az Ideiglenes Kormány megalakulása (festmény rapid)

A képzőművészeti Debrecen ben, 1901

91 kép

Móré Mihály

Az Ideiglenes Kormány megalakulása (repro)

A képzőművészetek
Debrecen ben 1961

118 kép

mdk

Móré Mihály

Linometszete: Csokonai

Alföld, 1963 11. sz 69. l

Móré Mihály (1924)

Debreceni művész.
Fametszeteket, szérkarcokat, akvarelleket kénít. Társadalmi, munkásmozgalmi témákat dolgoz fel. Festményeket is kénít.

A képzőművészetek Debrecenben
1961

84 oldal
85 "

Móré Mihály (1924-)

Emberviásák a 30-as években c. festménye az 1959-es őri kiállításon

„A Ideiglenes kormány megalakulása" c. műve 4000 ft-os díjat kap a Hajdu-Bihar megyei tanács felmelodulás 15 éves évfordulójára kiírt pályázatan

A Képzőművészetek Debrecenben, 1961.
60. oldal

Móré lúkály
festő

M.D.K.

Debrecenben pályadíjat nyert.

—: Hírek
Művészet, 1964. január - 46 lap

MDK.

Móré Mihály

Népszerüségéről

Alföld 1965 7.lap 6o.

Móré Miklóly
festő

MDK

Dobrecenben rendezett kiállítást.

—: Flórek
Művészet, 1964. január – 47 kep.

MDK.

Móré Mihály

Grafikáinak bemutatója az Épitők Pódiumtermében

Hajdubiharmegyei Napló 1965 ápr.24.lap-

MDK

Móré Mihály

Szerepelt a Szolnoki avaszi Tárlaton.

-LL-: A képzőművészet vasárnapja.

Szolnok Megyei Néplap. 1964. ápr. 14.

Moré Mihály MDK

Tél kezdetén, olf.

Mücsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Skóré Mihály, festő

7Dk

Balmazújvárosban tárlatot rendeztek a Hajdúságban élő művész alkotásaiból.

Havas Ervin: A nagy ház fényei

11

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967. márc. 25. [Vidéki]

Móré Mihály MK

megjelent a művésztelep megnyitásán.

--: Hajdúbiharmegyei Népujság. 1964 jul. 28.

--: "Kapunyitás a böszörményi művésztelepen."

Móré Mihály

3 kéziratszet.

Reprodukciók.

Alföld, 1964 9. szám 772, 824, 832.
lapon.

MDK.

Móré Mihály

Linometszeteiről

Dunántuli Napló 1966 szept.2.

Mere Mindy

Limonetaxeteiro!

Mamentuli nequid nimis exopt.S.

M.D.K.

Máté Miklós, festő, grafikus

„December" c. linómetszete látható az elülső borítólap egyik belső oldalán

ALFÖLD, Debrecen, 1966.XVII.évf. 12. sz. — old.

Móré Miklós
Grafikus

M.D.K

Móré művében a drámai mozzanatokat hangsúlyozza. „Az eskütétel" tömör megfogalmazású.

Domonyi Ferenc
~~Gegenwärtig~~: A szigetvári pályázat.
Művészet, 1966. december – 10 kop

Móró Mihály
grafikus

Baranya megye Tanácsa, Pécs Város
és a Szakszervezetek Megyei Tanácsa
pályázatán a harmadik díjat
nyerte.

Rozmsány Ferenc
~~Végvári~~ Rajos: A szigetvári pályázat.
Művészet, 1966. december - 10 kep

MDK.

Móré Mihály

Illusztrációi az

Alföld 1966 októberi számában

M.D.K.

Móra Mihály, festő, grafikus

„Augusztus" c. linometszetét hőrli a lap az elülső borítólap egyik belső oldalán. A juniusban Balmazújvároson bemutatott grafikai anyagát Debrecenben is kiállította a Művész Klubban. Erről Tóth Ervin ír, beszámolót, mely szerint a művész „hagyománytartó irányzatot képvisel ... a további fejlődés hez vezető út feltétlenül megkövetelni az erőteljesebb absztrakálást." ./.

ALFÖLD, Debrecen, 1966.XVII.évf. 8 sz. 77.old.

M.D.K.

Móré Mihály, festő, grafikus

... Színészportréi körül hiemeli Odry Árpád és Dériné képeit, általában „a tulságos kötödés a naturához" és a technikában való „tulmunkálás" a „részletek túlhatmozása" elszürkíti a lényeget. Megemlíti „Zrínyi sororatát" „Az ideiglenes kormány megelakulása", Debrecen városa nyilvánítása c. rézkarcait. Legjobbak azok a linometszetei, ahol nagy folthatásokra épít (Kofa, Libabőrű)

ALFÖLD+ Debrecen, 1966.XVII.évf. 8. sz. 77 old.

MDK.

Móré Mihály

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1966 szept.p.749.

MDK.

M.D.K.

Móré Mihály, festő, grafikus

„November" c. linómetszete látható az elülső borítólap belső oldalán.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII. évf. 11. sz. — old.

Móré Mihály

Móré Mihály sikere a Baranyai képzőművészeti pályázaton. – Hajdú-Bihari Napló, 1966. júl. 3.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

256. l.

Móré Mihály

Szij Rezső: Móré Mihály. Az Alföld Képcsarnoka. - Alföld, 1966. 17.évf. 9. sz.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

257. l.

Móré Mihály

Tóth Ervin: Móré Mihály grafikái.
Alföld. 1966. 17. évf. 8. sz. 77. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

258. l.

Móré Mihály

grafikusmüvész kiállitása. Balmazújváros. -Ism. Boda István, Hajdú-Bihar Megyei Népújság, ~~[illegible]~~ 1966. máj. 8.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

268. l.

MDK.

Móré Mihály

Illusztrációiról

Hajdubiharmegyei Népujság 1966 szept..2.

.MDK

MDK.

Móré Mihály

Zrinyi pályázaton dijat nyert

Dunántuli Napló 1966 szept.13.

MDK.

Móré Mihály festő

Szöveg által említett művek:

Kecskefejő,

Útőr,

Solohov-illusztrációk

Lázár István

Murakózi Ágota

Két kritika a XX. őszi tárlatról

Hajdúbiharm. Népújság. 1964. dec. 13.

MDK.

Móré Mihály

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1966 juli.21.

MTA

M.D.K.

Móré Mihály, festő

egetlen és már többször megfestett olajképével („Baromvásár"), egedül képviseli Hajdu-Bihar megét a gulai Vár-muzeumban renderett IX. Alföldi tárlaton.

ALFÖLD, Debrecen, 1966.XVII.évf. 7.sz. 77. old.

M.D.K.

Móré Miklós, festő, grafikus

„Július" c. linómetszetét közli a lap az elülső borítólap egyik belső oldalán.

ALFÖLD. Debrecen, 1966. XVII. évf. 7. sz. - old.

MDK.

Móré Mihály

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 jul.

MDK.

M.D.K.

Móré Mihály, grafikus

„Február" c. ~~fametszete~~ lino-
látható az elülső borítólap
egyik belső oldalán.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII.évf. 2.sz. — old.

Mórá Mihály. grafikus

M.D.K.

„Március" c. linó-
fametszetét közli a lap az elülső borító-
tólap egyik belső oldalán.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII.évf. 3.sz. — old.

M.D.K.

Móré Mihály, grafikus

„Április" c. ~~fa~~ lino-metszete látható az elülső borítólap cejir belső oldalán.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII.évf. 4.sz. – old.

M.D.K.

Móré Mihály, festő

nagméretű, gyermekeket ábrázoló kompozícióval vett részt a formalkid nevű új festőanyaggal készült művek II. debreceni kiállításán. [Lásd Egerházi Imrével kapcsolatos megállapításokat.]

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII. évf. 6. sz. 77. old.

M.D.K.

Móré Mihály, grafikus

„Május" [a kép alatt tévesen április] c. linómetszetét közli a lap az elülső borítólap egyik belső oldalain.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII. 5 sz. — old.

M.D.K.

Móré Mihály: grafikus

„Fumus" c. linometszete látható az elülső borítólap egyik belső oldalán. A debreceni tavaszi tárlaton is linometszetéivel szerepel. Szij Rezső kritikája szerint lírai alkat s ha ezen belül marad (Drótos c. metszete) ott sikerülnek munkái legjobban. A hősi jelenetek (Zrínyi illusztrációs) távolabb esnek egyéniségétől

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII. évf. 6 sz. 72. old.

M.D.Y

Mózé Mihály
festő

Festményeit, grafikai lapjait
állította ki a gyulai tárlaton.

Szilágyi Miklós: A IX. Alföldi Tárlat Gyulán
Művészet, 1966. augusztus - 46 lap

M.D.K.

Móré Mihály, grafikus

„Soha többé!" c. fametszetét közli a lap; Szij Rezső pedig a XXI. debreceni őszi tárlatról írt kritikájában megemlíti még „Barommvásár", „Kofa", „Szürit" és „Zene" c. linometszetét. „Január" c. linometszete látható az elülső borítólap egyik belső oldalán.

ALFÖLD, 1966. XVII. évf. 1.sz. 10. old.

Debrecen, + 72. "

.

M.D.K.

Móré Király, festő, grafikus

„Október" c. linómetszetét közli a lap az elülső borító belső oldalán.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII. évf. 10 sz. – old.

Móré Mihály
grafikus

M.D.Gy

Linómetszetei közöttük a
„Kóbor kutya" került a tár-
latra és önarcképei is.

T. Apostol Mária: Kisgrafika - kiállítás Debrecenben.
Művészet, 1966. szeptember - 48 lap

M.D.K.

Móré Mihály, festő, grafikus

művészetéről is rövid ismertetést Szij Rezső a lap hátsó borítólapján lévő „Képcsarnok" c. rovatban. Kiemeli Móré lírai, hagyománytisztelő beállítottságát, ezitől távolcsnek a hősi gesztusok, a nyers, erőteljes mozdulatok. A főiskola elvégzése után Debrecenben telepedett le. Most a 40 éveseh korosztályába tartozik, és kezdeti gyors tempója után, inkább a keresés periodusába lépett. Festészetben főleg olajjal ./.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII. évf. 3. sz. 11. old.

+ hátsó borító lapon kívül, elülső borító lapon belül

M.D.K.

Móra Mihály, festő, grafikus

... dolgozik, grafikában legtöbbször linoleummal. De a szöveg mellett egy két elaros rézkarca látható, az elulsó borítólap egyik belső oldalán „Szeptember" c. linometszete, s a 11-ik oldalon egy vadlovat fékező lovast ábrázoló linometszete.

ALFÖLD, Debrecen, 1966.XVII.évf. 9. az. 11. old.
+ hátsó borítólapon kívül, elülsó borítólapon belül

M.D.R.

Móré Mihály

Szerepelt a debreceni tavaszi tárlaton

Hajdúbihormegyei Népújság 1966. ápr. 4.

Móré Mihály

Szerepelt a debreceni exlibris és kisgrafikai kiállításon.

Hajdúbihar megyei Népújság 1966 márc. 27.

MDK.

Móré Mihály

Rajz

Dunántuli Napló 1966 szept.11.

MUK.

Móré Mihály

A felszabadulási emlékalbumban szerepelnek művei.

Szabad Föld 1964. dec. 13.

MDK.

Móré Mihály

Utalások Debrecen képzőművészeti életével kapcsolatban.

Alföld 1965. 4. 131-142 lap.

Móré Mihály
festő.

MDK

A kiállításon szereplő munkáit
formalkid műanyagmázzal
készítette.

Tóth Ervin: Debrecen kiállítási termeiből
Művészet, 1966. január – 42 lap

MDK.

Móré Mihály

Kiállitási kritika

Hajdubiharmegyei Népujság 1966 dec.4.

Mdk

Moré Milály

Linómetszetei

Alföld, 1963 3, sz. 15, 40, 76. l

Móré Mihály
festő

M.D.K

A táblafestmények harmadik
díját Debrecenben nyerte el.

Hírek.
Művészet, 1962. február — 41 l.

mdk

Móré Miklós

Vázlat (tus) Tanulmányrészlet (tus)

reprodukciók

Alföld. 1961. 5. sz. 76. l.

Vázlat c.a borítólapon

Móré Mihály festő

MDk

A piatal festőművész az 1944-es debreceni nemzetgyűlésről készít olajfestményt.

-: Hír

6.p

ESTI HIRLAP

Bp. 1960. nov. 9.

Móré Mihály

Linomenszet sorozatával III díjat
Zapott (megosztva) a Zvony.
pályázaton
Rajz szepró

Jelenkor 1966 IX. n. 587 old.

Móré Mihály
/1924 -

Szocialista tematika jellemzi.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/
1961.Debrecen

MDK

Móré Mihály

Baromvásár, linó

3. Miskolci Grafikai Biennale,

Nemz. Színház, 1965.

Móré Mihály

Embervásár a 30-as években c.
képe az 1959. őszi kiállításon sze-
repelt.
A felszabadulás 15 évfordulója kiírt
pályázaton „Az Ideiglenes Kormány megala-
kulása" c. képe 4000 Ft. -os díjat kapott

A képzőművészetek Debrecenben 1961. Debrecen 60. l.-
/szerk. Bőgel József/ 61.

Móré Mihály festő

Debrecenben mulatott - ott is él.
1954-ben végezte el a Főiskolát.
1959: felnaba dullás pályakotrnyek.
1960: a Képzőmův. Munkacsoport
titkára

Márius (mennet, kapró)

Magyar Hjusóg 1963 VI. 29

Móré Mihály

Az Ideiglenes Kormány megalakulása /repr./

Az Ideiglenes Kormány megalakulása /grafika/repr.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/
1961. Debrecen **Képjegyzék** 91. 118.

Móré Mihály

1924 -

Festményein, grafikáin társadalmi kérdések foglalkoztatják. Tollrajzok, készkarcok.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk. Bögel József/
1961. Debrecen 85. l.

Móré Mihály

Szerepelt a XXI. debreceni tárlaton.

Alföld 1966. jan.

A debreceni képzőművészet válaszúton. Szij Rezső

Móré Mihály M.D ;K.

Művei a kiállitáson

Kecskefejő, Utőr, Libat ömő, Dusznóölés,

Fuvaros,

Solohov: Emberi sors illusztrálása

Sz. Kürti Katalin: A debreceni XX. Őszi Tárlat

Alföld 1965/2.

MDK

Móré Mihály

Julius, linó

II. Miskolci orsz. grafikai biennale,

Herman O. Muz. 1963.

MDK.

Móré Mihály

A szigetvári pályázatról

Müvész t 1966 dec.

MDK.

Móré Mihály

Harcolunk peniglen - c. metszete

Müvészet 1966 dec.

Móré Mihály

Szerepelt a III. miskolci biennálén -

Borsodi Sale 1965. 4.

Kocogh Ákos ukke

MDK.

Móré Mihály

Kiállitási hiradás

Hajdubiharmegyei Népujság 1966 márc.2o.

Móré Mihály

Zrínyi illusztrációjáról repr.

Hajdu-Bihar megyei Népújság 1966. jun. 12.

Kóré Károly

Zene c. rajzából repr.

Alföld 1966. jún.

Móré Mihály

Junius c. metszetéről repr.

Alföld 1966. jún.

Móré Mihály

Grafikáitól kiállítást rendeztek a balmazújvárosi művelődési házban.

Szocialista Művészetért. 1966. jún.

Móré Mihály

szerepelt a II. formalkid kiállításon.

Alföld 1966. jún.

A II. formalkid kiállítás képei. Kovács Gyula

Móré Julián

Szerepelt a debreceni tavaszi kiállításon.

Alföld 1966. jún.

A debreceni tavaszi kiállítás problémái. Új Kassák.

Móré Mihály festő

Szöveryten emlitve: illusztrációk az „Alföld" februári számához

1966. feb. 2: Hajdutikaszmerjei Népújság

Mórè Mihály grafikus

Schürch nem emlitve

1966. márc. 3. Hajdubihasmegyei Népújság

Móré Mihály festő

Repr: Àprilis (metszet)

Alföld 1966 máj

M.D.K.

Móré Miklós
grafikus

Linómetszeteivel vett részt a
tárlaton.

Tóth Béla: Tavaszi tárlat Debrecenben.
Művészet, 1966. június – 37 lap.

Móré Mihály

Limómetszete a mai Csokonai Szinházról

Alföld 1965 10 sz. borítólap

Mark Rothko

Untitled, 1957

Oil on canvas, 10 in. diameter

Móré Mihály MDK

Kiállitott a Déri Muzeumban 1957 Dec. 15-én megnyilt kiállitáson.
négy rajzzal.

Dr. Tóth Ervin: A Hajdu-Bihar megyei képzőművészek grafikai és kisplasztikai kiállitásáról.
HAJDU-BIHARI NAPLÓ, 1957. dec. 25.

Móré Mihály

MDK

A Hajdu-Bihar megyei képzőművészeknek 1957 okt. 20-án megnyilt őszi kiállitásán szerepelt.

HAJDU-BIHARI NAPLO, 1957 okt. 20. és okt. 16
/Hiranyag/

MMK

Móré Mihály

Szerepelt a debreceni képzőművészek őszi kiállításán.

Kocka László: Még egyszer az őszi tárlatról.
HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ, 1957. nov. 3.

Móré Mihály MDK

Szerepelt a kiállításon, mely jan. 1-ig megtekinthető a Déry Muzeumban.

--: Megnyílt a tiszántuli képzőművészek grafikai kiállítása.

Hajdu-Bihari Napló. 1957. dec. 17.

Móré Mihály MDK

festő

Szerepelt a tárlaton.

"Kaszakalapáló"

Dr. Tóth Ervin: A Hajdu-bihar megyei képzőművészek munkacsoportjának Őszi Tárlatáról.
HAJDU-BIHARI NAPLO. 1957. okt. 27.

/Móré/ Móré Mihály MDK

szerepelt a debreceni művészek őszi kiállitásán.

"Kaszakapáló"

Kocka László: Még egyszer az őszi tárlatról.
HAJDU-BIHARI NAPLO, 1957. nov. 3.

mdk

Moré Mihály

rajza: illusztráció
linometszet: Eneklő gyermekek

Alföld 1963, 6. sz 7, 75, l.

Móré Mihály

Olajképei: Kecskefejő, Út ót,
Libatömő. Grafikai: Disznó-
ölés, Furaros, a XX. debreceni
Őszi Tárlaton.

emlékre.

Alföld, 1965 2. szám, 81. lap.

mdk.

Moré Mihály

Korcsolyázok

Március e. festményei

(„Hideg tonusokat" szerel)

Tóth Béla. A II favassi fárlatról

Alföld 1963. 6. sz 77. l

Máté Mihály

Debreceni festő. 10 éve dolgozik.
Csokonai portré (emlitve)
Solohov illusztrációk "
Vazjak "

Alföld, 1965, 4 sz., 139 old.

MDC

Móré Mihály festőművész

Fürdőzők című képe szerepelt a debreceni Déri Múzeumban 1955 októberében rendezett képzőművészeti kiállításon.

Kádár Zoltán: Debreceni képzőművészek kiállítása.
Alföld, Debrecen, 1955.6. és 1956.1. összevont szám. VII. évf. (1956. jan.-febr.) 76. l.

Moré Mihály
grafikus

M.D.K.

Kubikusok
(repro)

Élet és Irodalom, 1960. jan. 22 - 1 lap

M.D.Y.

Móre Mihály: Kubikusok
(repro)

Élet és Irodalom, 1960, jan. 22.

Arundinaria pleioblastus Hook.
(Gramineae)

MDK

Móré Mihály (képzőművész)

Kubikusok c. műve (grafika)
repr.

Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 2., 13. l.

MDK

Móré Mihály (képzőművész)

- tervezte a fedőlap címét. (Az egész évfolyamon ez a címfej vonul végig – színbeli változtatásokkal.)

(szöveg a Tartalom-ban.)

Alföld, Debrecen, 1959. január – február, 10. évf. 1. sz. (fedőlap), 2. l.

MDK

Móré Mihály (fafaragóművész)

Sortűz c. műve (grafika) repr.:

Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 2., 23. l.

MDK

Móré Mihály (képzőművész)

Tervezte a fedőlapot. Megjött a röpcsi c. műve a fedőlapon repr.

(Köveg a Tartalom-ban.)

Alföld, Debrecen, 1958. nov.-dec. 1. sz. (fedőlap és) [152. l]

MDK

Móré Mihály (festő)

Részt vett a Hajdú-Bihar megyei képző-
művészeti munkacsoport 1957 őszén a Dé-
ri Múzeumban rendezett kiállításán.
Megemlített műve: Kaszakalapáló.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életé-
ről.

Alföld, Debrecen, 1958. nov.-dec. 106. l.

MDK

Móré Mihály (festő)

Részt vett a decemberben (1957) rendezett grafikai és kisplasztikai kiállításon.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéről.

Alföld, Debrecen, 1958. nov.-dec. 107. l.

MDK

Móré Mihály (festő)

Részt vett a Déri Múzeumban ~~[illegible]~~ október végén (1958) megnyílt őszi tárlaton. Megemlítve: kismérető illusztrációi és egy sokalakos képe.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéről.

Alföld, Debrecen, 1958. nov.-dec. 111. l.

MDK

Móré Mihály (festő)

Rézkarcot, fametszetet nem állított ki a tárlaton.

Tóth Ervin: Őszi tárlat 1959.

Alföld, Debrecen, 1959. 5-6. sz. 109. l.

MDK

Móré Mihály képzőművész

37 éves. Szerepelt az 1959-es (debreceni) őszi tárlaton. (Né-hány szavas jellemzés.)

Tóth Ervin: Tejedelek a debreceni grafika újabb értékeiből.
Alföld, Debrecen, 1960. 1. sz.
123–124. l.

MDK

Móré Mihály (festő)

Embervásár a 30-as években c. nagyméretű képe szerepelt a Déri Múzeumban (Debrecen) november 22-én megnyílt őszi tárlaton. A kép Révész Imre Panem-jére emlékeztet. (Rövid elemzés.)

Tóth Ervin: Őszi tárlat 1959.
Alföld, Debrecen, 1959. 5-6. sz. 109. l.

MDK

Móré Mihály (képzőművész

Népitáncosok c. rézkarca repr.

Alföld, Debrecen, 1959. 3-4. sz. [13. l.]

MDK

Móré Mihály (képzőművész)

Rézkarca: Fegyvert a vörösgárdistáknak – repr. (Melléklet a 104-105. lap közé illesztve. szöveg a Tartalom-ból.)

Alföld, Debrecen, 1952. 2. sz. [2.], 104-105. l.

MDK

Móré Mihály (festő)

Tanulmányfej c. tusrajza repr.
(Adat a Tartalom.-ból.)

Alföld, Debrecen, 1960. 5. sz.
[2.] 15. l.

MDK

Móré Mihály [festő]

Tanulmányfej c. tusrajza repr.

(Adat a Tartalom-ból.)

Alföld, Debrecen, 1960. 5. sz. [2.],
70. l.

MDK

Móré Mihály [festő]

Kaszakalapáló c. tusrajza repr.

(Adat a Tartalom-ból.)
(Az Alföld 1960. évi 6. számában található helyreigazítás szerint a szóbanforgó mű Torovzkay Oszvald műve.)

Alföld, Debrecen, 1960. 5. sz. [2.], 61. l.

Alföld, Debrecen, 1960. 6. sz. [2. l.]; Helyreigazítás.

Moré Mihály, grafikus MDG

Gelák Sándor: Debreceni zendülők
c. könyvét illusztrálta.

Bojár Iván: A szép könyv
Könyvgrafika 21-24. l

KÖNYVBARÁT, Bp. 1956. október VI/10

HDK

Móré Miklós (képzőművész)

Szerepelt a Hajdú-Bihar megyei képzőművészeti munkacsoport őszi tárlatán (1960).

Vadász Zoltán: A Hajdú-Bihar megyei képzőművészeti munkacsoport őszi tárlatáról.

Alföld, Debrecen, 1960. 6. sz. 68. l.

MDK

Móré Mihály festő

A felszabadulás eseményét jelképes jelenetbe sűrítő műve – egy szovjet katona romokon ülve ezet egy ~~[illegible]~~ halálra éhezett kisleányt – ; Az ideiglenes kormány alakulása c. nagyméretű kompozíciója, Fagylaltossátor c. műve szerepel a Hajdú-Bihar megyei képzőművészeti munkacsoport 1960. évi őszi tárlatán.

Kürti Natalin: A tárlaton szereplő művek szemléje.

Alföld, Debrecen, 1960. 6. sz. 71. l.

M. D. K.

MÓRÉ Mihály festő

A debreceni festőművészek szokásos évi őszi tárlatán 1959-ben nagymenetű olaj képével tűnt fel.
Az idei tárlatra kiállítandó képe az 1944-es debreceni Nemzetgyűlést örökíti meg

nov. 9.

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 266. sz.

Z. l.

MDK

Máré Mihály képzőművész

fiatal debreceni művész. Ő illusztrálta Oláh Gábor az Alföldi Magvetőnél megjelent Debreceni zendülők c. novellás kötetét.

Vásároljuk az Alföldi Magvető könyveit!

Alföld, Debrecen, 1956. 5. sz. (a hátsó borítólap belső felén.)

MDK

Moór Géza épitész

/Épitkezések/ Épitő Ipar Épitő Müvészet, 1931. jun. 15. 95-96 l.

etes, 4 tengelyes. Emeleti ablakok
mantikus, 186o körül.

/

Móré Mihály.

Kofa.

linoleummetszet, repro.

Napjaink, 1965. f. sz. 5. old.

MDK.

Móré Mihály

Kiállitott müveiről nyilatkozik

Hajdubiharmegyei Népujság 1965 május 4.

Móré Mihály

Tavágó - reprodukálva
Vásár - -||-
Váróteremben - -||-
Ember és Ló - linóm. -||-

Pesterzsebi Hírlap 1968. dec. 15. 1.o. 1969. jan. 25. 6.o
1969. jan. 12. 3.o. 1969. febr 16.8.o

Mózé Mihály

Metszet – reprodukálva

Statáris-bíró metszet –"–

Sancho Panza –"– –"–

Pesturegei Hírlap 1969. márc. 2. 9.o. márc. 30. 8.o.
márc. 16. 6.o.

M.D.K

Moré Mihály
festő

Részt vett a tárlaton festmé-
nyeivel, valamint néhány
grafikájával.

Szihágyi Miklós: VIII. Alföldi tárlat Gyulán
Művészet, 1965. aug. – 44 kep

Imák

Imre Mikály

rajza

reprodukció

Alföld, 1962. 4. sz. 23. l.

MDK.

Móré Mihály

Formalkéddal festett müveiről

Hajdubiharmegyei Népujság 1965 ápr.27.lap -

mdk

Moré Mihály

Soha többé II. (nem „látvány – látomás")
Művészpressjő, Libikóka, Szőlő-
metsző, Fuvaros c. képei a kiállitáson.

Kürti Katalin: Megjegyzések a Tavaszi
Tárlatról

Alföld 1962. 3. sz 65. l

Moré Mihály MDK

Elkészült a debreceni művészeknek a Déri Muzeumban 1956 okt. 7-én kezdődő őszi tárlatára.

Kapusi Erzsébet, Fábián Sándor: Az Őszi Tárlat előtt.

Hajdú-Biharmegyei Néplap. Debrecen. 1956.okt.3.

Móré Mihály, grafikus

M Oh

A 600 éves Debrecenről Készülő sorozatban rézkarcai jelennek meg.

—: Hír

10.1

NÉPSZABADSÁG

bn. '961. máj. 25

MDK

Móré Mihály (képzőművész)

Iskolások - 1959 c. tusrajza repr.

(Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéből.)

Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. [redacted]

199. l.

MDK

Móré Mihály (festő)

Debreceni művész. Fokozatokban, de nem rendszeresen foglalkozik diákokról, lemezekről sokszorosítható grafikával.

· Tóth [redacted] Ervin: Debrecen képzőművészeti életéből.
Alföld, Debrecen, 1961. 3. sz. 203. l.

MDK

Moré Mihály (képzőművész)

Menyhárt Józseffel több rézkarcot készített a [redacted] Felszabadulási Albumba.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművé-[redacted]szeti életéből.
Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 204. l.

MDK

Móré Mihály (festő)

Említve: jelentékenyebb grafikai munkássága.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéből.

Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 204. l.

MDK

Móré Mihály (festő)

Mind festményben mind grafikában elsősorban emberábrázoló. Ufalás új életünkből merített témakörére. A múlt és jelen szociális ábrázolnivalóját keresi. Munkásmozgalmi témák. Tollrajzok, vésőkarcok. Debrecen múltját és jelenét vásznai mellett főleg vésőkarcokon örökíti meg.

Tóth Ervin: Debrecen képző művészeti életéről.
Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 205. l.

MDK.

Moré Mihály festő

"Tél kezdetén" /olaj/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mücsarnok.1955. 19.1.

MÓRÉ MIHÁLY

fiatal művész egyetlen hatalmas alkotással: a *Hógolyózó fiúkkal* készül a tárlatra. Bizonyos, hogy a most készülő mű a kiállítás kiemelkedő alkotásai közé fog tartozni.

(Kc)

Hajdu-Bihari Napló 1958 okt 11

Móré Mihály
festő

M.D.K.

Fagylaltossátor "c. munkája
"szerepel a kiállitáson.

Erdős Kamill: IV. Alföldi Képzőművészeti kiállitás Békéscsaban
Művészet, 1961. augusztus. — 42 l

M.D.K.

Mené Mihály
jestě

Fogyaltaváter "c munkája
"verjel a kialitám.

Erdős Kamill. IV. Alföldi Kiprémiváros kialitás Bihiesalan
Kiprémiváros, 1961 augusztus. — 42 e

M. D. Q

MÓRÉ Mihály

Fametszete, a hatszázéves Debre-
cenről a városi tanács és a képző-
művészeti Alap által megjelen-
tetett grafikai sorozatban

Magyar Nemzet 1961. máj. 27. 4. l

Móré Mihály
grafikus

M.D.K.

A debreceni állami grafikai
munkájával elismerésére kapott
megbízást.

Művészeti életünk
Művészet, 1961. április -41-

Móré Mihály

festményeinek kiállitása. Debrecen, Medgyessy Terem.
Ism: Boda István, Alföld, 1968.12.sz.81-82.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

169.l.

Móré Mihály

Kisborjú (naji)

Népszava, 1973. aug. 25. 101 cíf. 198 sz. 7 p.

Móré Mihály

Az üzemi kiállításokon a nívó-díj is fokozta a kívánnivalókat, amelyet először Móré Mihály kapott elismerésül.

Tóth Ervin: Őszi kiállítások Debrecenben

Alföld 1972/2 93old.

Móré Mihály

Az üzemi kiállításokon halál-
kozhattak Móré Mihály szür-
realizmusával.

Toth Ervin: Őszi kiállítások Debrecenben

Alföld 1972/1 93 old.

Moré Mihály

Bemutatott műveci:

„Dózsa", olaj, 120 x 100 cm.; (reprodukció)

„Este", olaj, 60 x 60 cm.

Szabó László: Őszi tárlat 1971.

Debrecen, 1971

Móré Mihály

1

Abrázolás helyett előtérbe nyomult a kifejezés. Olyan megoldások az életképszerű jelenetek helyét, ahol fontosabb a gondolat mint a látvány, az epikai elemeket szimultán látásmód zsúfolja egymásra; a színezés dinamika felé tágul, s néha bizár légkörbe emelnek át bennünket az átalakult atmoszférát mutatja két festmény a Vanyitó és a Bohoc. A Vanyitó nagyvonalu elmosással rajzolt kutya nem életkép többé: emberi ~~[illegible]~~ világ jelképe ez.

Kovács Kálmán:

Móré Mihály új képei a Medgyessy teremben

Alföld 1971/5 88 old.

Móré Mihály

Beszédes kép a Bohóc is, a biciklizö bohóc feltartott ujján viszi önmön fejét. A Kodély-portré olyan környebeállítva amely az Ady-féle magyar ugarra emlékeztet. A Dózsa-portré az ismert mártírhagikumot fogalmazza ujjá! A zöld és vörös ellentéte uralja képet. A Kain-Abel, az ember-állat és a (Marakódók) Marakodók, jelzik a diszonáns élmény világot, hogy zavarokat konfliktusokat fog fel a művész. Nevezzük ezt emberiség-élménynek.

Kovács Kálmán:

Móré Mihály ny képei a Medgyessy Levemben

Alföld 1971/5 89 old.

Móre Mihály

A másik élménykört nevezzük létélménynek, Olyan képeket kell említenünk mint a Bohóc, a Vonítás, a Karia-tida, a Karneval és az ellentétpárt alkotó Virágzás és Irtás. Nagy szerepet kap itt is a vonal. Az Irtás központja az expressív hullámvonalakból össze-állo fa, V annak természetesen feloldott kiegyensúlyozott hangulatok is (Virágzás. Szerelem).

Kovács Kálmán:
Móré Mihály ig képei a Medgyessy teremben

~~[illegible]~~ Alföld 1971/5 89 old.

Móre Mihály

részharca: Vegetáció

Alföld 1971/7 48old.

Móré Mihály

Emberpár (részkarc)

Alföld 1971/7 borító 3old.

Móré Mihály

riskarca

Alföld 1971/7 34old.

plavší svátek

Narození

Ježíš Kristus 1 / 1 / 3 3 0 d.

Móré Mihály: festőművész

Debrecenben, a Medgyessy teremben a területi szoszezethez tartozó festőművészek alkotásaiból kollektív festménybemutatót rendez, melyen a művész alkotása is szerepel.

Hajdu-Bihari Napló, 1977. szept. 17.

Móré Mihály

A tevületi Ady-pályázaton a mű-
vész részt vett a művével.

Szabó Ernő: Kiállítások, 1977.
Hajdu-Bihari Napló, 1978. jan. 1.

Móré Mihály

A 31. Hajdu Bihar megyei őszi tárlaton szerepelt.

...a grafikai anyag értékei közé tartoznak *Móré Mihály* lóneleummetszetei, Don Quijote és Madárijesztő című művei is.

Alföld 1977-1-[illegible]
Szabó Ernő: Egy őszi terem

Móré Mihály

Az elkévedt lovas

Alföld 1977/11/105

Móré Mihály

Részt vett Debrecenbenaz Ady pályázat kiál.itásán.

Alföld 1978-1-9o
Szabó:Mint Rembrandt nézte rajzát

Móré Mihály

Rajz. (repr.)

Hajdusági Munkás, 1972. jún 2.

Móré Mihály

Portré (aquarell)

(repro)

Hajdú-Bihari Napló, Debrecen, 1942. júl. 2.

Móré Mihály

a Medgyessy-teremben mult meg tárlata. „Vonyító" – „Bahóc" – „Kodály-portré" – „Dózsa-portré" – „Kain-ábel" – „Ember-állat" – „Mara-kodók" – „Kariatida" – „Karnevál" – „Vi-rágzás" – „Irtás" – „Szerelem" c. (emlétve).

Kovács Kálmán: Móré Mihály új képei a Medgyessy-teremben.

alföld, 1971. máj. 88-89 old.

Móré Mikály

1. Dózsa olaj 120x100
2. Este —"— 60x60

Üni Tárlat 1971 Debrecen

Móré Mihály

A Debreceni Képzőművészeti Kör stúdiótagja, a Kör kiállításain szerepelnek művei. 1957–1961 között tanít a körré alakuló iskolában.

Sz. Kürti Katalin: A Debreceni Képzőművészeti Kör huszonöt éve.
Alföld, Debrecen, 1972. máj.

Móré Mihály

„Határőrző" c. rajza
a 8. oldalon

Népszava 1973 március 31

MÓRÉ MIHÁLY

Művei szerepelnek az őszi találaton Debrecenben és Debrecenben.

Thomas László: Jegyzetek az őszi találatról.

Hajdú-Bihari Napló, 1971. dec. 14.

Móré Mihály
festő

Móré Mihály Bartók emlékének
csinü képe a fehérek hangján,
a finóm lúhek és pirosak hozzá-
járulásával elmozdott tisztelet.

Kovács Gyula: Debrecen képzőmüvészei.
Müvészet, 1974.október - 9.oldal.

Móré Mihály
festő

Móré Mihály megtartja zaklatott
érzéseit a mai műveszet tiszta
világában is. Az erőnek, mova-
kodás, emberi elmulás szerepel-
nek képein.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.

Művészet, 1974.október - 9.oldal.

Móré Mihály
festő

Móré Mihály festészetével
a Debrecenben Holló László
által elindított úton
halad tovább.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9.oldal.

Móré Mihály
festő

A művész néhány festményével
gyarapodott a Képzőművészeti
Galéria.

Sz.Kürti Katalin: Képzőművészeti Galéria Debrecenben.
Művészet, 1974.október- 20.oldal.

Móré Mihály
festő

„Bartók emlékére" 1972.
(rézkarc)

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
MŰVÉSZET, 1974.október - 9.oldal.

Móré Mihály
festő

Móré Mihálynak több egyéni
kiállítása volt Debrecenben, a
hajdú-bihari városokban és
Budapesten.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974. október - 9. oldal.

Móré Mihály
festő

Móré Mihály tagja a Magyar Képzőművészek Szövetségének. Művei szerepelnek hazai és országos kiállításokon, valamint külföldön is.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9.oldal.

Móré Mihály
festő

Móré Mihály Debrecenben, a város és a megye meghirásatva tölb-történelmi tárgyú képet festett.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet. 1974.október - 9.oldal.

Móré Mihály
festő

A Főiskola elvégzése után a művész egy ideig a fiatalok alkotó közösségéhez tartozott, majd 1955-ben hazaköltözött Debrecenbe.

Kovács Gyula: Debrecen képzőmüvészei.
Müvészet, 1974.október - 9.oldal.

Móré Mihály
festő

1949-ben került a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Fónyi Géza, Konecsni György és Szőnyi István növendéke volt.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9.oldal.

Móre Mihály
festő

Móre Mihály Debrecenben született
1924-ben. Családja a hajdúi-
dőkből őshonos Debrecenben. Ez
nőkeler.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9.oldal.

Móré Mihály

Piacon (grafika)

Népszava, 1973. dec. 15. 101. évf. 293 sz. 6 p.

Mózé Mihály

Repülés (grafika)

Neprava, 1973. nov. 11. 101. erf. 264 n. 8 p.

Móré Mihály
Részt vett a Magyar Nemzeti Galériában rendezett kiállításon.

Bojár Iván: Kelet-magyarországi képző-művészek kiállítása.

Magyar Hírlap 1972/356 6 old.

Móré Mihály

Megnyílt jún. 4.-én a Debreceni Képzőművészeti Galéria ahol a művész alkotásai láthatók.

Hajdúböszörmény, Napló, 1974. jún. 5.

Móré Mihály

Grafikája.

(repr.)

Képzőművészet

Hajdusági Munkás, 1973. dec. 14.

Móré Mihály

„Virágvedő" c. rajza
az 5. oldalon

Nógyapa 1973 április 21

Móré Mihály

„Hangversenyi" a rajza
a 6. oldalon

Nápolya 1973 április 14

Móré Mihály

1. Vonyító o.l. 70×50

2. Personifikáció o.l. 55×76

Kelet-Magyarországi Képzőművészek
Kiállítása M.N.G. 1972.

Jurátus bírák

1. Varga Péter 0.1. 70x70

2. Pásztor Sándor 0.1. 77x76

Vallat-kapcsolatos képviseleti
Vállalat M.O. 4735

Móré Miklós

Personifikáció repr.

Kelet - Magyarországi Képzőművészek
Kiállítása M. N. 6. 1972.

Mr. Ahmed Mohamed Ali
Director of Personnel
Ministry of Education
Khartoum
Sudan

Móré Mihány

1. Mesevirágok o.l. 60x50
2. Kettősség o.l. 60x50

Kelet-Magyarországi Képzőművészek
Kiállítása M.N.G. 1972.

Name: Ali Ahmed

1. Multiplication 0.1×0.3

2. Multiplication 0.1×0.03

3. Division $0.6 \div 0.2$

Name - Multiplication and Division

Móré Mihály

Mesevirágok rep.

Kelet - Magyarországi Képzőművészek
Kiállítása M. N. G. 1972.

Mark Twain

Hannibal, Mo.

Móré Mihány

1. Néma virágok o.l. 100x61
2. Marakodók o.l. 50x60

Kelet-Magyarországi Képzőművészek
Kiállítása M.N.G. 1972.

Nové hirdetmy

1. Nemes virágok o.l. 100x61

2. Mesa kocsák o.l. 70x60

Lelet - Magyarország Légiőrmesterek
Kiállítása M.N.G. 1972

Móré Mihály

A Magyar Nemzeti Galéria termei-ben nyílt meg a Kelet-magyarországi képzőművészek kiállítása, melyen ké-pein szerepelnek.

Bajár Iván: Jelenségek és tanulságok.
Magyar Hírlap, 1942. dec. 27.

Móré Mihály, grafikus

Kiváló munkáival díjat nyert.
(Pécs, 1966.)

– : A pécsi képzőművészet története (12)

93–96.

JELENKOR, Pécs, 1972. január XV 1.

Móré Mihály

Részt vett az „In memoriam Bartók" pályázaton. Lágyabban, meditatív módon intim színhangulattal készült festménnyel áldoz Bartók emlékének.

Rádai Zoltán: A III. Debreceni Országos Nyári Tárlat

Alföld 1972/8 68 old.

Móré Mihály

rajza borító 3 old
" " 4 "

Alföld 1972/7

Móré Mihály

1957-61 között az iskolából kinövő Móré Mihály tanít a körré alakuló „Szabadművelődés Képzőművészeti Iskolája"-ban.

Sz. Kürti Katalin: A Debreceni Képzőművészeti Kör huszonöt éve.

Alföld 1972/5 89 old.

Lóre Mihály

A mai studió-tagok, ill. hivatásos művészek közül többek közt Lóré Mihály nevével is találkozunk a kiállításokon.

Sz. Kürti Katalin: A Debreceni Képzőművészeti Kör huszonöt éve

Alföld 1972/5 89 old.

Móré Mihály, festő

Szerepel.

Nagy Zoltán: Kelet-magyarországi képzőművészek a Nemzeti Galériában 7.

Népszabadság, Bp 1973. jan. 19.

Illés Miklós

1966-ban Szigetvár 400 éves jubileuma alkalmából a Zrínyi-pályázaton készült linóleum-metszeteit díjazták.

Jelenkor, Pécs, 1942, (?) 1.

Móré Mihály

A Hajdú-Bihari őszi tárlaton Dózsa képe szerepelt. (említve)

Székelyhidi Ágoston: Hajdú-Bihari Őszi Tárlat 1971.

Alföld, Debrecen, 1972. 2.

Móré Mihály.

Debrecenben üzemi kiállításon szerepeltek festményei. Nívó-díjjal tüntették ki.

Tóth Ervin: Őszi kiállítások Debrecenben.

Alföld, Debrecen, 1972. jan.

Mócsé Mihály

„Bartók emlékére", 1972.
olaj farost lemezen, 40×40
[répr.]

Művészet, Budapest, 1944. 10., 10. old.

Móré Miklós

„Próteus" c. metszetének
reprodukciója a 7. oldalon

Veszprém 1973. március 17

Móré Mihály

„Fametusó" a metszetének
reprója az 5. oldalon

Népszava 1973 március 24

Móré Miklós

Művei szerepelnek a Kelet-magyarországi képzőművészek kiállitásán a Nemzeti Galériában

Népszava 1973 január 5

2.old.

Móré Mihály

Művei szerepelnek a Kelet-magyarországi képzőművészek kiállitásán a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1973 január 9

4.old.

Móré Mihály

a Magyar Nemzeti Galériában rendezett Kelet-magyarországi képzőművészek kiállításán szereplő művei.

M.V.: Ostrágos reflektorfényben.
Hajdú-Bihari Napló, 1972. dec. 22.

Móré Mihály

Dózsa György emlékére
olaj 120×100 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – szept.

Illyés Mihály

rajza

Alföld 1973/2 borító 4 old.

Móré Mihály
Mesevirágok činü képe köré
tömörülnek viziói.

Solymár István: Kelet-magyarországi
képzőművészek kiállítása a Magyar
Nemzeti Galériában.

Alföld 1973/2 84 old.

Móré Mihály

Müve szerepelt a Debreceni Üzemi Tárlaton - emlitve

Népszava 1972 november 11
8.old.

Móré Mihály

Részt vett az „In memoriam Bartók" pályázaton. Lágyabban, meditatív módon intimszínhangulattal készült festménnyel áldoz Bartók emlékének.

Kádár Zoltán: A III. Debreceni Országos Nyári Tárlat.

Alföld 1973/8 68 old.

Szőcs Miklós:

Megnyílt a festőművész tárlata a debreceni Medgyessy-teremben. A debreceni művész tárlatán 15 db nagy-méretű olajfestményt állítottak ki.

Magyar Hírlap 1971/65. szám 8. old

Móré Mihály

„Ünnep" c. rajza a Szoldalon

Nápszava 1972 január 8

Móré Mihály

a Hajdúsági Múzeumban gazdag gyűjteményt őriznek azokból a művekből, melyek e tájat szinte felleltárazzák, – mint a művész alkotása is.

Székelyhidi Ágoston: Mozaik a Hajdúsági Nemzetközi Művésztelepről.

Hajdúbihari Napló, 1974. aug. 4.

Móre Mihály

Az őszi tárlaton nem szerepelt Félegyházi László,
Révész Napsugár, Móré Mihály, Makoldi Sándor
a Hajdu Bihar megye élvonalába tartozó művészek

Alföld 1975/1 81

Móré Mihály

Irtás/rézkarc/

Alföld 1974/3/48

Móré Mihály

Don Quijote

Alföld 1974/3/ borító 1

Móré Mihály

Don Quijote

Alföld 1977-1- borító 2

Móré Mihály grafikus.

Menyhárt József, Móré Mihály, Józsa János és még többen az utóbbi évtizedekben a debreceni grafika jelentős alakja.

Szabó Ernő: Ex librisek.

Hajdu-Bihari Napló, 1976. dec. 15

Móré Mihály grafikusművész

A Kelet-magyarországi képzőművészek nyári tárlata ma a nyári egyetem első tárlataként nyílt meg. – A művész Ady illusztrációi szerepelnek. (említve).

Déli Krónika

1979. jún. 30. Kossuth 12.00 (M).

Móré Mihály grafikus

Mostanában jelenik meg Tóth Béla könyve a kollégiumi résztvetsző diákokról – a 20-30-as évek következő nemzedékéből Móré Mihály~~t~~, majd Józsa János~~t~~ nevét idézi.

Szabó Ernő: Szabó László műtermében.
Hajdu-Bihari Napló, 1977. jan. 15.

Móré Mihály

Az Őszi Tárlaton szerepel műve

Szabó Ernő: Őszi Tárlat 1976.

Hajdu-Bihari Napló, 1976. dec. 19.

Móré Mihály, grafikus

Rajz:

Rejn

Móré Mihály: Krúdy-illusztrációk

Alföld, Debrecen, 1978 nov

Borítók

XXIX/11.

Móré Mihály, grafikus

Rapp : Rapp

Móré Mihály: Mihály-illusztrációk

Alföld, Debrecen, 1978 nov

Borító 3

XXIX/11.

Móré Mihály, grafikus

Két Rajz: Kepe

Móré Mihály: Kurúdy-illusztrációk Borító 2

Alföld, Debrecen, 1978. nov XXIX/11.

Móré Mihály, grafikus

[illegible] nejz.

Repr

Móré Mihály Krúdy-illusztrációk

Alföld, Debrecen, 1978. [illegible]/nov.

Amoldal
[Borító 1]
XXIX/11.

Móré Mihály

Résztvett Debrecenben a Kossuth Tudományegyetemen rendezett nyári tárlaton.

Uj tükör 1979/32/4

Tarczy: Egyetemi nyári tárlat

Móré Mihály, grafikus

Limó. [Borító: 3.o]

Móré Mihály; József Attila ill. Borítók

Alföld, Debrecen, 1980. ápr. XXXI/4.

Móré Mihály, grafikus

Rajz: Repr.

Móré Mihály: József Attila ill.
Alföld, Debrecen, 1980. dec.

Borító/
Amoldal

XXX 1/4

Móré Mihály, grafikus

Rajz + Rep.

Móré Mihály: József Attila ill. Boríto 2.

Alföld, Debrecen, 1980. ápr. XXXI/4.

Móré Mihály, festő- és grafikusművész,
a debreceni grafikusok sorában (Józsa János,
Móré Mihály, Szabó László, Várkonyi Károly)
méltó helyet vívott ki magának a közelmúlt-
ban Székesfehérvárra költözött Révész Napsugár.

Lenkey István: Révész Napsugár.
Könyvtáros, 1982. 2. 108. old.

MÓRÉ Mihály
R

Magyari Vilmos

Hűség a látványhoz

Móré Mihály hatvanéves

Alföld, 1984. juli. 35. évf. 7. n. 94-95.